

Yosë nanamën

Chayahuita New Testament

Contents

Ya'ipi ma'sha caniaritërinso'	1
Matio ninshitërinpoa' Quisocristo naporinso' nitotacaso marë'	87
Marco ninshitërinpoa' Quisocristo naporinso' nitotacaso marë'	158
Nocasë ninshitërinpoa' Quisocristo naporinso' nitotacaso marë'	198
Coansha ninshitërinpoa' Quisocristo nohuitatëhua' nanpimiatacaso marë'	265
Quisoso ca'tano'sanënpita napopiso'	313
Paonori Nomaquë ya'huëpisopita ninshitërinso'	374
Paonori Corintoquë ya'huëpisopita ninshitërinso'	402
Paonori Corintoquë ya'huëpisopita ninshitaantarinso'	431
Paonori Carasiaquë ya'huëpisopita ninshitërinso'	450
Paonori Ipiquoë ya'huëpisopita ninshitërinso'	462
Paonori Piriposëquë ya'huëpisopita ninshitërinso'	473
Paonori Corosasëquë ya'huëpisopita ninshitërinso'	481
Paonori Tisaronicaquë ya'huëpisopita ninshitërinso'	489
Paonori Tisaronicaquë ya'huëpisopita ninshitaantarinso'	495
Paonori Timotio ninshitërinso'	499
Paonori Timotio ninshitaantarinso'	507
Paonori Tito ninshitërinso'	513
Paonori Pirimon ninshitërinso'	517
Cotioro'sa' Quisocristo imapisopita a'na piyapiri ninshitërinso'	519
Santiago ninshitërinso'	542
Pitrori Yosë piyapinënpita ninshitërinso'	550
Pitrori imapisopita ninshitaantarinso'	559
Coanshari imapisopita ninshitërinso'	565
Coanshari ninshitaantarinso'	573
Isonta' Coanshari ninshitaantarinso'	574
A'na Cotasë ninshitërinso'	576
A'na tahuëri ma'sha onpocaso' Coansha ninshitërinso'	579

Yosë nanamën

New Testament in Chayahuita (PE:cbt:Chayahuita)

Language: Chayahuita

Provided by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc. Scripture text used by permission.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2017-08-24 from source files dated 2017-08-24.

b788d57e-a2b1-5b12-9cec-88001ef81783

ISBN: 978-1-5313-0139-2

Ya'ipi ma'sha caniaritërinso'

Yosë nani ma'sha acorinsó'

1 Yosë nani ma'sha acorinsó sha'huichinquëma': Iráca co manta ya'huërinhuë'. Yosëíchin ya'huërin. Caniaritapon, pi'iro'të'ton acorin. Ina quëran isoro'panta', acorin.
²Naporo' isoro'paso', co ipora pochín nishátërarinhuë'. Ya'ipi marësáchin ninin, pa'pi anpotërin. Tashiri noyá i'copitërin. Naporo chachin Yosë ispiritonënso', i' aipi yanpo yanpónantarin.

³Naporo' Yosë tapon: “¡Tashinantërinso nii'sohuanchin huachi!” ténin. Topachina, nii'sohuantërin huachi.

⁴Nii'sohuantërinso nóya nica-ton, nisha acorin. Tashinta', nisha acorin.

⁵Nii'sohuantërinso: “Tahuëri,” itërin. Tashinaonta': “Tashi,” itërin. Tashirahuaton tahuëri-antahuachina, i'huaraya huarë' a'na tahuërira', nanirin huachi.

⁶Ina quëran Yosë taantarín: “¡Niquë niquë i' ya'huëcaso marë' ya'copinamën ya'huë'in!” ténin. Topachina, inachachin ya'huërin huachi.

⁷Yosëri i' ya'copinamën nipachina, ina aipi i' ya'huërin. Inaanaquënta', i' ya'huërin.

⁸Nani acohuachina, inápaquë ya'huërinso: “Pi'iro'të,” itërin. Tashiantarahuatón tahuëriantahuachina, i'huaraya huarë' cato tahuëri nanirin huachi.

⁹Ina quëran Yosë taantarín: “¡Yaniró'pa' ya'nocaso marë' pi'iro'tëanaquë i' ya'huërinso', inaquëráchin niyonto'in!” ténin. Topachina, inachachin ya'huërin huachi.

¹⁰Yaniró'paso': “no'pa',” itërin. I' niyon-toninsoso': “marë,” itërin.

Ya'ipi acorinsópita noyasáchin nisarin ni'nin. Ina nica-ton,
¹¹Yosë taantarín: “¡Nisha nisha sharo'sa papoina'! Nisha nisha panpatororo'santa nisha nisha ya'pirihuanpiso', papoina'. ¡Nisha nisha nararo'santa nisha nisha nitopisópita no'paquë papoina'!” ténin. Topachina, inachachin ya'huërin huachi. ¹²Ina nohuanton nisha nisha sharo'sa', panpatororo'sa', nararo'sa', inapita isoro'paquë paporin. Acorinsópita nica-ton: “¡Ma nóyacha acorahuë paya!” ténin. ¹³Tashiantarahuatón tahuëriantahuachina, i'huaraya huarë' cara tahuëri nanirin huachi.

¹⁴⁻¹⁵Ina quëran Yosë taantarín: “¡A'pininsópita pi'iro'tëquë ya'huë'in. Tahuëri, tashi a'pintacaso marë' ya'huë'in. Inapita a'pinpachina, tahuëri, tashi', nisha nisha acoarin. Naporahuaton yoquiro'sa', pi'ipiro'sa', inapitanta piyapiro'sa nitotapi huachi!” ténin. Topachina, inachachin ya'huërin huachi.

¹⁶Tahuëri a'pinacaso marë' panca masho acorahuaton, tashinta a'pinacaso marë' hua'huishin miachin acorin. Tayoraro'santa acorin.

¹⁷⁻¹⁸Yosëri inapita isoro'pa' a'pintacaso marë' pi'iro'tëquë acorin. Tahuëri, tashi a'pintarin. Acorinsópita nica-ton: “¡Ma nóyacha acorahuë paya!” ténin.

¹⁹Tashiantarahuatón tahuëri-antahuachina, i'huaraya huarë' catapini tahuëri nanirin huachi.

²⁰Ina quëran Yosë taantarín: “¡Nisha nisha ma'sharo'sa i'quë ya'huëcaiso marë' ya'huë'in! Nisha nisha samiro'santa ya'huë'in. ¡Naporahuaton, nisha nisha inairaro'sa yanponacaiso marë'

ya'huë'in!" ténin. Topachina, inachachin ya'huërin huachi.

²¹ Panca ma'sharo'sa nisha nisha nipisopita, marëquë ya'huëcaiso marë' acorin. Nisha nisha samiro'santa', acorin. Anpiantëhuano'santa', acorin. Acorinsopita nica-ton: "¡Ma nóyacha acorahuë paya!" ténin.

²² Iquë ya'huëcaiso nipisopita noya yonquirapiton iso pochin sha'huitërin: "¡Na'amiatatoma marëro'saquë ya'huëco!" itërin. Naporahuaton anpiantëhuano'santa', sha'huitërin: "¡Na'amiatatoma canpitanta isoro'paquë ya'huëco!" itërin.

²³ Tashiantarahuaton tahuëri-antahuachina, i'huaraya huarë' a'naterápo tahuëri nanirin huachi.

²⁴ Ina quëran Yosë taantarín: "¡Nisha nisha ma'sharo'sa ya'huë'in! Tananquë ya'huëcaiso nipisopita, pë'tahuacaiso nipisopita, niohuaratacaiso nipisopita. ¡Inapita ya'huë'in!" ténin. Topachina, inachachin ya'huërin huachi.

²⁵ Inapita ma'sharo'sa', ya'ipi Yosëri acorin. Acorinsopita nica-ton: "¡Ma nóyacha acorahuë paya!" ténin.

²⁶ Naporo tahuëri chachin tapon: "¡Iporaso huachi piyapi niahua! Inaso canpoa pochachin nisarín. Chiníquën nanantaton, samiro'sa', anpiantëhuano'sa', inapita hua'anëntarin. Ma'sharo'sa pë'tahuacaiso nipisopita, tananquë ya'huëcaiso nipisopita, niohuaratërin-sopita, ya'ipi inapitanta hua'anëntarin," ténin.

²⁷ Yosëri piyapi acoapon, inaora pochachin acorin.

A'nara quëmapi, a'nara sanapi. Inaíchin ninin.

²⁸ Noya yonquirapiton iso pochin sha'huitërin: "Nóya ya'huëco'.

Na'a hua'huasha ya'huëchinquëma'.

Shiparimapita na'atona', ya'ipi parti ya'huë'ina'.

Ya'ipi hua'anëntoco'. Samiro'sa', ma'sharo'sa',

anpiantëhuano'sa', niohuaratërin-sopita, inapita hua'anëntoco'," itërin.

²⁹ Napotahuaton, itaantarín:

"Ni'quë'. Nisha nisha sharo'sa apapotërahuë nitërinso capamaso marë'.

Notohuaro' nisha nisha nararo'santa nitërinso ca'quë', iroquë'.

³⁰ Ma'sharo'sa', anpiantëhuano'sa', niohuaratërin-sopita,

inapitaso nipirínhuë', panpatoro acotërahuë capacaiso marë'" itërin.

Napotohuachina, inachachin nipi huachi.

³¹ Naporo' Yosëri ya'ipi acorinsopita nica-ton:

"¡Ma nóyacha ya'ipi acorahuë paya!" ténin.

Tashiantarahuaton tahuëriantahuachina, i'huaraya huarë' saota tahuëri nanirin huachi.

2 Inapoaton Yosë: Isoro'pa', pi'iro'të', ya'ipi inaquëpita ya'huërin-sopitarë chachin ténirin huachi.

²⁻³ Ya'ipi acorinsopita ténirahuaton, tahuëririnquë chinotërin.

Napoaton, ina tahuëri noya ni'nin.

Noya nica-ton, chinoto tahuëri acorin.

Napoaton piyapi pënënin: "Naporo tahuëri chinotatoma', casáchin yonquico," itërin.

⁴ Ina pochin Yosë iráca: Isoro'pa', pi'iro'të', inapita acorin. Ya'ipi no'tëquën sha'huitaranquëma'.

Itin nararoquë piyapi acorinso'

Sinioroso* Yosë ni'ton, inapita ya'nan acoaponahuë', ⁵co sharo'sa ya'huëyátërarínhuë'. Co panpatoronta

***2:4 Sinioro:** Sinioroso', iráca iprioro'sari Yosë nininën Yapi (YHWH) itopi. Ina pochin nohuitopiso', cacharonquë, Sinioro itopi.

papoyátërarinhuë'. Co o'nan tëranta acoyátërarinhuë'. Naporahuaton co insonta isoro'paquë sha'tacaso marë' ya'huëyátërarinhuë'. ⁶Napoaponahuë', no'pa quëran chachin i'sha pipiton, së'cotërotárin. ⁷Naporo' Sinioroso Yosë ni'ton, yaniro'pa' amocan quëran quëmapi ninin. Nani nisahuaton, nanpicaso marë' pihuinitërin. Inapotohuachina, niirahuaton nanpirin huachi.

⁸Ina piquëran, Sinioroso noyápiachin nararo Itin itopiquë acorin. Inaso no'pa', Cortanii' quëran pi'i pipirinso parti quëparitërin. Inaquë ya'huëcaso marë' quëmapi nininso acorin. ⁹Naporahuaton, nisha nisha noyápiachin cashino'sa apapotërin. Yashi yashin ca'chináchin nitërinso'pita apapotërin. Nararo huancánachin nanpirin nara apapotërin. Inaquë chachin a'nanta', apapotërin. Anitotacaso nara itopiso'. Ina ca'pachina', noya nininso'pita nitotaponahuë', co noyahuë' nininso'pita nitotapi huachi.

¹⁰Itinquë a'nara i' pipirin. Ya'ipi nararo asë'cotërotacaso marë' naporin. Ina quëran chachin catapini së'parai' pa'tërin. ¹¹Ya'natiirinsoso', Pisonii' itopi. Inaso', Apira parti conimarin. Inaquë oro ya'huërin. ¹²Inaquë oro ya'huërinso', noya noya ninin. Pimo yaquinta noya noya nininso ya'huërin. Nisha na'pinta ya'huërin, onisi itopiso'. ¹³Ina quëran niantarinsonta', Quiconii' itopi. Inaso', ya'ipi Coso parti pa'tërin. ¹⁴A'nanta', Tiquirisii' itopi. Inaso', Asiria ninano pi'i ya'coninso parti quëran acorin. Ya'natomarinsoso nipirinhuë', Iopiratisii' itopi.

¹⁵Sinioroso Yosë ni'ton, Itin nararoquë quëmapi acorin. Inaquë sacataton a'paicaso marë' acorin. ¹⁶Naporo' iso pochin camairin:

“Ya'ipi isopita nararo'sa nitërinso', noya ca'quë', iroquë', inapoquë'. ¹⁷Anitotacaso nara nitërinsoíchin, co nohuantërahuë capamaso'. Inaso ca'patan, noya nininso nitotaponahuë', co noyahuë' nininso'pita nitotaran. Ama ina nitërinso ca'quësohuë'. Ina ca'patan, tëhuëchachin chiminaran,” itërin.

Yosëri sanapi nininso'

¹⁸Ina quëran Sinioroso Yosë ni'ton, taantarin: “Quëmapi inaora ya'huëcaso', co noyahuë'. A'na nianta'i nipachin, inari noya catahuacaso marë',” tënin. ¹⁹⁻²⁰Ina quëran ya'ipi ma'sharo'sa', anpian'tëhuano'sa', inapita no'pa quëran ninin huachi. Inapita nisahuaton, quëmapi quëshirin inari nininën acotacaso marë'. Pë'tahuaro'sa', anpian'tëhuano'sa', ma'sharo'sa tananquë ya'huërinso'pita, inapita nininën acotërin. Ma nininënsona acotohuachina, ina chachin ninihuanpi huachi. Napoaponahuë', co a'na ma'shari tëranta nanitërinhuë', quëmapi noya catahuacaso'.

²¹Napohuachina, quëmapi noyá ahuë'ëtërin. Huë'ëso', a'nara nininpitën ocoitërin. Ocoitahuaton, anoyataantarin huachi. ²²Ina nininpitë quëran chachin sanapi ninin. Capayatohuachina, sanapi nininso a'notërin. ²³Quënanahuaton, quëmapi pa'yanin. Pa'yataton, tapon: “¡Isocha tëhuëchinsos', ca pochachin Yosëri ninin! Cá quëran ninin ni'ton, sanapi itarahuë,” tënin.

²⁴Napoaton quëmapi sa'apachin, pa'pin, a'shin inapita patahuaton, sa'inë' nichinpitacaso ya'huërin. Catoya'pi nipirinahuë', a'na'fchin pochin nipi huachi.

²⁵Quëmapi sa'inë chachin noya ya'huërapa. Co a'moanaponaraihuë', co manta tapanpihuë'.

**Co Yosë natëtonaraihuë',
oshahuanpiso**

3 Sinioroso Yosë ni'ton, ya'ipi tananquë ma'sharo'sa ya'huërinso pita acorin. Ya'huanso nipirinhue', a'napita ma'sharo'sa quëran yonqui yonquínahuan ninin. Sanapi yanonpintaton, paaparin nontacaso marë':

—¿Tëhuëinchachin ta'ma Yosë apiratërinquëma ya'ipi isopita nararo'sa nitërinso capamaso to? itërin.

²⁻³—Ya'ipi nitërinso', noya capa'huaiso'. A'naíchin huancánachin huanirinso', co Yosë nohuantërinhuë': "Ama ina nitërinso', ca'cosohuë'. Ama së'huacosohuë'. Ca'patama', tëhuëinchachin chiminarama'," itërincoi Yosë, itërin.

⁴⁻⁵—Co napoarinhue'. Co chiminaramahuë'. Ca'patamaso', ya'ipi noya nininsopita, ya'ipi co noyahuë' nininsopitanta', nitotarama huachi. Inapita nitotatoma', Yosë pochachin nisarama'. Ina nitotaton, Yosë apiratërinquëma', itërin.

⁶Ina natanaton, sanapiso nara nitërinso ni'sárin: Noyápiachin nicaton ca'chináchin cancantërin.

"Ina ca'pato, ya'ipi nitotarahue' huachi," ténin. Napoyan quëran, së'pashorahuaton ca'nin. So'ionta quëtohuachina, inanta ca'nin. ⁷Naporo chachin nisha yonquipi huachi: "Tnanpirashitë canposo pa'sarë'," niitopi. Ninapotatona', iquira huëron pipitopi. Inapootona', nipa'shianatopi.

⁸I'huanhuanquë huisontapaso', Yosëri nararoquë huëcapairinso natanpi. Natanahuatona', na'picaíso marë' ta'api. ⁹Na'pitopirinahuë', inariso përarin:

—Atan†. ¿Insëquëta ya'huaran? itërin.
¹⁰Natanahuaton, quëmapiso tapon:

—Co'ta o'maranso' natanai. I'nanpirashitëcoi ni'toi, të'huatërainquën. Naporahuaton tapantatëinquën, na'pirai, itërin.

¹¹—¡I'yan! ¿Onporahuatomata nitotapanamaso'? Nara a'naíchin nininso': "Ama isoso nitërinso ca'quësohuë'," itopiranquënhuë': ¡Nani ca'nan! itërin.

¹²—Iso sanapi quëtërancoso', quëtërinco ni'ton, ca'nahuë, itërin.

¹³Napotohuachina, sanapi ya'huëre' tahuërëtahuaton, itapon:

—¿Onpoatonta naporanso'? itërin.

—Ya'huan nonpintërinco ni'ton, ca'nahuë, ténin sanapi.

¹⁴Naporo' Sinioroso Yosë ni'ton, ya'huan ya'huëre' tahuërëtahuaton, co huachi noya ya'huëcaso marëhuë' sha'huitërin:

—Piyapi nonpintëranso marë' a'napita ma'sharo'sa quëran, pa'pi co noyahuë' ni'nanquën. Napoaton ipora quëran huarë' cancanën quëran no'pa' pa'taran. Inapooton, chiminaquë huarë' nosorotaran. ¹⁵Ca nohuanto sanapi inimicotarinquën. Quëmarinta ina inimicotaran. Quëmá quëran pipipisopitanta', sanapi quëran pipipisopitarë' niinimicotapona'. A'na tahuëri sanapi quëran pipirinsoari‡ minsëmiatarinquën. Napoaponahuë', quëmarinta chiníquën ina aparisitaran, itërin.

¹⁶Ina quëran sanapi ya'huëre' itapon:

—Co natërancoso marëhuë', hua'huanpatan pa'pi iquin quëran huaiaran. Napoaponahuë', so'yan ya'cariantaran. Naporahuaton, so'yan camaiinquënso ya'huërin, itërin.

¹⁷Ina quëran quëmapinta itapon:

†3:9 *Atanso'*: Piyapi tapon naporin.

‡3:15 *Sanapi quëran pipirinso topachina*: Quisocristo ninoton napotërin.

—Sa'an natëton, nara nitërinso co capacasohuë nipirihuë', ca'nan. Naporanso marë' ya'ipiro'pa' co huachi noyatacaso marëhuë' sha'huitarahuë. Napoaton nitapiarin. Pa'pi chiniquën sacataquë huarë' coshataran. Chiminaquë huarë' inapoaran.¹⁸ Naporahuaton, nahuano'sa', shihuarino'sa', inapita na'con na'con papotapon huachi. Nisha nisha canomëro'sa', nararayaro'sa', inapita yoniton, capon.¹⁹ Pa'pi chiniquën sacatahuarë' coshataran. Napoin quëran chiminarian huachi. No'pa quëran ninanquën ni'ton, no'pa chachin niantamaso ya'huërin, itërin.

²⁰Atanso', sa'in nininën acotërin, Ipa itërin. Ina quëran ya'ipi piyapi na'acaiso ni'ton, ina pochin nohuitërin.

²¹Quëmapi sa'inë chachin a'mocaiso marë' ma'sha sha'huëtë quëran Yosëri nitërin. Ina quëtohuachina, a'moanpi huachi.²² Naporochachin tënin: “Iporaso', piyapi canpoa pochachin nitotërin. Noya nininso nitotahuaton, co noyahuë' nininsonta nitotërin. Ni'quëna nanpirin nara nitërinsona ca'pachin. Napohuachinso', nanpimiatarin,” tënin.

²³Napoaton Sinioroso Yosë ni'ton, noyápiachin nararo quëran quëmapi ocoirin. Ocoirahuaton, niquë acorin. Inaquë sacatacaso marë' acorin. No'paquë chachin sacatapon huachi.

²⁴Piyapi ocoirahuaton, pi'i pipirin parti quëran a'paito anquëniro'sa acorin. Inapitaso', quiropino'sa itopi. Noyápiachin nararo a'paicaiso marë' acorin. Ina ya'carinta', sahuëni orotaton huënin huënitárin acorin. Ama incari tëranta nanpirin nara ya'caricaso marëhuë', a'pairapi.

Atan ya'nan hui'ninpita napopiso'

4 Atan sa'in hua'huanpachina, quëmapiahuaya huairin. “Yosë catahuarincó ni'ton, quëmapiahuaya

hua'huanahuë huachi,” ta'ton, nininën acotërin. Caino itërin.² Ina quëran hua'huaantarin. Quëmapi chachin huaiaantahuachina, Apiri itërin. Hui'napitohuachinara, Apiriso ohuicaro'sa pë'tahuarin. Cainoso nipirihuë', imin camayo.

³A'na tahuëri cato chachin ofrenda quëcatona', Yosë chinotapi. Cainoso', sha'ninso quëran Yosë chinotacaso marë' quënin.⁴ Apiriso nipirihuë', ohuicanënpita ya'nan hua'huatopiso quënin. Amo amoshin nininsopita Yosë chinotaton tëpacaso marë' quënin. Yosëso Apiri nóya ni'nin. Ofrendanëonta nóya ni'nin.⁵ Cainoso nipirihuë', co noyahuë' ni'nin. Ofrendanëonta co noyahuë' ni'nin. Ina marë' Cainoso', pa'pi no'huitërin. No'huitaton, aquinorárin.⁶ Ina nicaton, Siniorori itapon: “¿Onpoatonta no'huitaton aquinoráran? ¡Ama huachi no'huitëquësohuë'!”⁷ Noya ninan naporini, noya cancanchitonhuë'. Nipirihuë', co nohuantëranhuë' noya nicacaso ni'quëhuarë', co noyahuë' nisápaso marë' oshanën minsëarinquën. Ina nipirihuë', noya nipatan, nanitëran ina minsëcaso,” itërin.

⁸Natanaponahuë', co yanatëtërinhuë'. A'na tahuëri iin itapon:

—Huëquë iyara iminquë pa'a, itërin. Inaquë canconpachinara, iin ahuëaton, tëparin.

⁹Siniorori nitotaton, Caino itapon:

—¡Ma'sona iyaya onporinso', sha'huitoco! itërin. Napotohuachina, Cainoso tapon:

—Co nitotërahuë'. ¡Co ina a'pairápa'huaso ya'huërinhuë'! itërin.¹⁰ Napotohuachina, Siniorori itapon:

—¿Onpoatonta naporan? Iyaya tëpaton, pa'pi co noyahuë' ninan. Huëninën a'patëran ni'ton, co huachi noya ya'huëcamaso marëhuë' sha'huitaranquën.¹¹ Iya'hua tëparanso

marè' pa'pi co noyahuè' ni'nanquèn. Huènainènguè no'pa' asè'cotètèran ni'ton, ocoiaranquèn. ¹²Iminaton, sha'topiranhüè tèranta', co huachi noyatarinhüè'. Co huachi ya'huèmia ya'huaponhüè', patè patèrantapon. Co huachi sano cancantaranhüè', itèrin.

¹³—Ma'huantacha nisarahüè paya! Co ahuantochináchinhüè' ana'ntaranco. ¹⁴Ipora tahuèri iso ro'tè quèran ocoiaranco. Co huachi ya'huèmia ya'huapohüè', patè patèranta'huaso ya'huèrin. Co huachi sano cancanta'huaso ya'huaponhüè'. Co chinota'huanquènso tèranta nanitapohüè'. Napoaton inso tèranta quènanpachinco, tèpaponco tènahuè, itèrin Cainori.

¹⁵—Insosona tèpahuachinquèn, inanta na'con na'con ana'ntacaso ya'huèrin. Canchisèro ana'ntacaso ya'huèrin, itèrin Siniiori. Napotahuaton marca acotèrin. Quènanpachina ama tèpacaiso marèhuè', inapotèrin.

¹⁶Ina quèran Caino pa'nin. Yosè quèran pipirahuaton, Noto parti ya'huèconin. Inaso no'pa', Itin quèran pi'i pipirinsó parti quèparitèrin.

Caino shinpita napopiso'

¹⁷Caino sa'apachina, hui'nahuanin. Hui'nin nasitohuachina, Inoco itèrin. Ina quèran Caino ninano ocoihuachina: “Inoco ninano',” itèrin.

¹⁸Inoco hui'nahuanpachina, Irato itèrin. Iratonta hui'nahuanpachina, Miocairo itèrin. Miocairo ya'huèrè' hui'nahuanpachina, Mitosairo itèrin. Mitosaironta hui'nahuanpachina, Namico itèrin. ¹⁹Namicoso', cato sa'ahuanin. A'naso', Ata itopi. A'nanta', Sira itopi. ²⁰Ataso hua'huanpachina, Caparo itopi. Caparo shinpitaso' pè'tahuatona'piro'sa'. Napoaton nè'mètè pèiro'saquè ya'huèpi. ²¹Caparoso', a'nara iya'huain ya'huètèrin, Coparo

itopiso'. Coparo shinpitaso', arpa míso pi'nipi. Nisha nisha pirinaonta míso pihuiipi. ²²Sirasó nipirinhüè', hua'huanpachina, Toparo-caino itopi. Inaso', hua'na camayo ya'conin. Hua'namia nitotahuaton, sha'pi hua'nanta nitotèrin. Toparo-cainoso', a'nara oshin ya'huètèrin, Naama itopi.

²³A'na tahuèri Namicoso', sa'inpita itapon:

“Natanquè Ata. Quèmanta Sira, noya natanco sha'huichinquèma:

A'na quèmapi tèparahuè pè'sharincoso marè'.

Hui'napi nipirinhüè', ahuèrincoso marè' napotèrahuè.

²⁴Iin tèparinsó marè' Caino tèpahuachinaso',

canchisèro aquètè Yosèri i'huèrètapon.

Caso nipirinhüè', tèpatèrahuèso marè' tèpahuachinaco,

canchisè shonca canchisèro aquètè i'huèrètacaiso ya'huèrin,” itèrin.

Sito nasitèrinso'

²⁵Oshaquèran Atan sa'in, hua'huaantahuachina, Sito itèrin.

“Cainori tèparinsó ya'huèrènamèn Yosè quètaantarincó,” ta'ton, ina

pochin nininèn acotèrin. ²⁶Sitonta hui'nahuanpachina, Inosè itèrin. Naporo

quèran huarè' piyapiro'sa caniaritopi Yosè chinotatona', “Sinioro” itacaiso'.

Atan shinpita napopiso'

5 Atan shinpita napopiso' sha'huichinquèma nitotoco'.

Yosèri piyapi nipachina, inaora pochachin ninin. ²Quèmapi, sanapi,

nisahuaton, noya ya'huècaiso marè' noya yonquirapiton sha'huitèrin.

Acorinsó tahuèri chachin nohuitaton: “Isopitaso': 'Piyapiro'sa,' itarahüè,” tènin.

³Atan pasa cara shonca pi'ipitaso', hui'nin nasitèrin. Nasitohuachina, Sito

itopi. Inaso', pa'pin noyá quëparin. ⁴Sito nasitërin piquëran Atanso', posa pasa pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin. ⁵Ya'ipiya quëran Atanso', iscon pasa cara shonca pi'i icanin. Ina quëran chiminin huachi.

⁶Sito pasa a'natëräpo pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Inosë itopi. ⁷Inosë nasitërin piquëran Sitoso', posa pasa canchisë pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin. ⁸Ya'ipiya quëran Sitoso', iscon pasa shonca cato pi'i icanin. Ina quëran chiminin huachi.

⁹Inosënta iscon shonca pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Cainan itopi. ¹⁰Cainan nasitërin piquëran Inosëso', posa pasa shonca a'natëräpo pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin. ¹¹Ya'ipiya quëran Inosëso', iscon pasa a'natëräpo pi'i icanin. Ina quëran chiminin huachi.

¹²Cainan canchisë shonca pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Maarariro itopi. ¹³Maarariro nasitërin piquëran Cainanso', posa pasa catapini shonca pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin. ¹⁴Ya'ipiya quëran Cainanso', iscon pasa shonca pi'i icanin. Ina quëran chiminin huachi.

¹⁵Maarariro saota shonca a'natëräpo pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Carito itopi. ¹⁶Carito nasitërin piquëran Maarariroso', posa pasa cara shonca pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin. ¹⁷Ya'ipiya quëran Maarariroso', posa pasa iscon shonca a'natëräpo pi'i icanin. Ina quëran chiminin huachi.

¹⁸Carito pasa saota shonca cato pi'ipitaso', hui'nin nasitërin.

Nasitohuachina, Inoco itopi. ¹⁹Inoco nasitërin piquëran Caritoso', posa pasa pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin. ²⁰Ya'ipiya quëran Caritoso', iscon pasa saota shonca cato pi'i icanin. Ina quëran chiminin huachi.

²¹Inoco saota shonca a'natëräpo pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Matosarino itopi. ²²Inocoso', nani tahuëri Yosë chinotaton, ina nohuanterinsoráchin ninin. Matosarino nasitërin piquëran Inocoso', cara pasa pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin. ²³Ya'ipiya quëran Inocoso', cara pasa saota shonca a'natëräpo pi'ipi ya'huëtërin. ²⁴Inaso', Yosë nohuanterinsoráchin nininso marë' a'nanaya ayarin. Yosëri inápaquë quëparin.

²⁵Matosarino pasa posa shonca canchisë pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Namico itopi.

²⁶Namico nasitërin piquëran Matosarinoso', canchisë pasa posa shonca cato pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin. ²⁷Ya'ipiya quëran Matosarinoso', iscon pasa saota shonca iscon pi'i icanin. Ina quëran chiminin huachi.

²⁸Namico pasa posa shonca cato pi'ipitaso', a'nara hui'nin nasitërin.

²⁹Nasitohuachina, Noi itërin. "Siniorori piyapi co huachi noya ya'huëcaso marëhuë' sha'huitaton, ana'intërin. Napoaton isoro'pa' nitapirin. Pa'pi chiniquën sacataquë huarë' coshoro manë'. Iso hua'huashaso nipirinuë', nanan anoyatatonpoa achinotaripoa,'" ta'ton, ina pochin nininën acotërin.

³⁰Noi nasitërin piquëran Namicoso', a'natëräpo pasa iscon shonca a'natëräpo pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa',

ya'huëtërin. ³¹ Ya'ipiya quëran Namicoso', canchisë pasa canchisë shonca canchisë pi'i icanin. Ina quëran chiminin huachi.

³² Noiso', a'natëräpo pasa pi'ipitaquë huarë' hui'nin paninantërinso nasitërin. Ina quëran cato hui'ninpita ya'huëtaantarin. Hui'ninpitaso': Simo, Camo, Cahuito, inapita itopi.

Piyapi'sa nitapicancanpiso'

6 Piyapi'sa na'asahuatona', yanquëpi huachi. Itohua itohua ninanoro'sa ocoiatona ya'huërapì. Na'a hui'ninapita nano'sa ya'huëtòpi. ² Yosë hui'ninpitari' ina nano'sa ni'sahuatona', pa'yatopi. Napoaton huayonaton huayonaton', costapiso mara'piapi. ³ Napoaponahuë', Siniorori co costatonhuë' tapon: "Co piyapi'sa ya'huëmiatápaiso ya'huërinhuë'. Piyapi ni'ton, chiminacaiso ya'huërin. Napoaton pasa cato shonca pi'ipira', nanpipona'," ténin.

⁴ Yosë hui'ninpitari ina sanapiro'sa macatona', hui'nahuanpi. Hui'nahuanpachinara, panca piyapiro'sa ya'huërin huachi. Ina quëran inapitaso', iráca quëran huarë' hua'ano'sa nahuinpisopita ya'huëpi. ⁵ Napoaponaraihuë', pa'pi co noyahuë' cancantopi. Co noyahuë' nicacaisoráchin yonquipi ni'ton, Yosëri co noyahuë' ni'nin. ⁶⁻⁷ Ina nicaton, sëtërin: "Ma'marëcha piyapi acorahuë paya. Ata'huanchi nipachin. Ya'ipi pë'tahuario'sa', anpiantëhuano'sa', no'paquë niohuaratërinso'pita, inapitarë chachin ata'huantarahué huachi," ténin.

⁸ Napoaponahuë', Noiso nóya ni'nin.

Noi panca nancha nininso'

⁹ Noi naporinso sha'huichinquëma': Noiso Yosëichin natëtton, nóya ninin.

Naporo tahuëri'sa inaíchín Yosë nohuantërinso ninin. ¹⁰ Inaso', cara hui'ninpita quëmapisáchin ya'huëtërin: Simo, Camo, Cahuito, inapita.

¹¹⁻¹² Naporo' ya'ipi isoro'paquë ya'huëpisopita nitapicancanpi. Pa'pi co noyahuë' nicatona', ahuëtacaisoráchin cancantopi. Napopiso Yosëri ni'nin. ¹³ Ina nicaton, Noi itapon:

"Ya'ipi piyapiro'sa ata'huantarahué. Pa'pi co noyahuë' nipi ni'ton, piyapi'sa co huachi sano cancantopihuë'. Napoaton ya'ipiro'paquë ya'huëpisopita ata'huantarahué huachi. ¹⁴ Quëmaso nipirinhue', panca nancha niquë'. Yaquihuan nara quëran nisahuaton, aipi quëran, acopo quëran, to'ni pochin nininquë to'niquëtëquë'. Patoanaro'santa acotëquë'. ¹⁵ Nancha nipatan, iso pochin acoquë': Pasa cara shonca a'natëräpo mitro naporopitërinso'. Cato shonca cato mitro miria pancanatërinso'. Shonca cara mitro miria inaparinso'. ¹⁶ Naporahuaton, cara pa'cotë acotëquë'. Pëirapiranso ya'cari', miria mitro aquërinquë huintana acotëquë'. Ya'coananta', a'natëran acotëquë'. ¹⁷ A'na tahuëri panca pacon a'paarahué, ya'ipiro'pa' imotarin. Ya'ipi piyapiro'sa', ma'sharo'sa', inapita taquiitapi. ¹⁸ Quëmaro'coso nipirinhue', anoyatarahuë ni'ton, nancha tënihuatan, sa'anë'quën chachin ya'conaran. Hui'nanpitanta', sa'inarë chachin ya'conapi. ¹⁹ Naporahuaton, ma'sharo'santa nisha nisha nipisopita quëran, a'nara quëmapì, a'nara sanapi yontonquë'. Inapitanta canpita pochin cha'ëcaiso marë' yontonquë'. ²⁰ Anpiantëhuano'sa', pë'tahuario'sa', no'paquë niohuaratërinso'pita, ya'ipi inapita catoya catoya ya'conapona'. Canpitarë chachin ya'huaantacaiso

'6:2 Yosë hui'ninpita topachina, ma'sona tapon naporinso': co insonta nitotërinhuë'. "Yosë imaro'sa hui'nina'," topi a'naquën.

maré' ya'conapona'. ²¹ Notohuaro' cosharo nisha nisha nininsopita ayontonahuaton nanchaquë po'moquë'. Canpita capacamaso nisahuaton, ma'sharo'santa capacaiso maré' po'moquë', itërin.

²² Napotohuachina, Noiso' ya'ipi Yosëri camairinso chachin ninin huachi.

Nanchaquë ya'conpiso'

7 Ina quëran Siniorori Noi itapon: "Ya'ipi ipora ya'huëpisopita a'porinaco. Quëmasáchin nohuan-tërahuëso ninan. Napoaton iporasó', sa'anë'quën chachin nanchaquë ya'conquë huachi. Hui'nanpitanta', sa'inarë chachin ya'coina'. ² Chinotamacoso maré' ma'sharo'sa tëpacaiso nipsisopitasó', canchisë quëmapi nisahuaton canchisë sanapi nanchaquë po'moquë'. Ya'huërë' co ina maré' nipsisopitasohuë', a'nara quëmapi, a'nara sanapi inaíchin po'moquë'. ³ Nisha nisha anpiantëhuano'santa', nanchaquë po'moquë'. Canchisë hua'anën, canchisë sanapinën na'antacaiso maré' po'moquë'. ⁴ Canchisë tahuëri quëran ca nohuanto o'nanapon. Catapini shonca tahuëri, tashirë chachin o'namiatapon. ¡Inapotato ya'ipi isoro'paquë acorahuësopita ata'huantarahuë!" itërin.

⁵ Noiso', ya'ipi Siniorori camairinso chachin ninin.

⁶ Noi saota pasa pi'ipitasó', paconi isoro'pa' imotërin. ⁷ Naporo inasó', sa'inë chachin nanchaquë ya'conin. Hui'ninpitanta sa'inarë chachin cha'ëcaiso maré' ya'conpi. ⁸⁻⁹ Yosë chinotacaso maré' ma'sharo'sa tëpacaiso nipsisopitanta', Noirë chachin catoya catoya nanchaquë ya'conpi. A'nara quëmapi, a'nara sanapi ya'conpi. Co ina maré' nipsisopitahuënta ya'conpi. Anpiantëhuano'sa', niohuaratërinso,

inapitanta inapochachin ya'conpi. Yosëri sha'huitërinso chachin nipi.

¹⁰ Yosëri sha'huitërinso chachin, canchisë tahuëri quëran paconi isoro'pa' imotarin huachi. ¹¹ Naporo' Noiso', saota pasa pi'i, cato yoqui, shonca canchisë tahuëritarin. Naporo chachin isoro'pa' huëncharoatë pochin ninin. Marënta acoporo ya'huërinso', pipimiatërin. Naporahuaton inapaquënta', i' ya'copinamën ya'huërinso nii'soatërin. Napohuachina, pa'pi i' isoro'paquë anotimarin. ¹² Catapini shonca tahuëri tashirë chachin isoro'paquë o'namiatarin huachi. ¹³ Naporo tahuëri chachin Noi sa'inë nanchaquë ya'conin. Hui'ninpitanta', Simo, Camo, Cahuito, inapitanta sa'inarë' sa'inarë' ya'conpi. ¹⁴ Tananquë ma'sharo'sa ya'huërinso, pë'tahuaro'sa nipsisopita, niohuaratërinso, anpiantëhuano'sa', inapitanta ya'conpi. ¹⁵ Yosë nohuanton, ma'sharo'sa catoya catoya nanchaquë ya'conpi. ¹⁶ Nisha nisha nipsisopita quëran, a'nara quëmapi, a'nara sanapi ya'conpi. Yosëri Noi camairinso chachin nipi. Nani ya'conpachinara, Siniorori chachin nancha ya'coananën oncorapirin huachi.

Pacon pa'ninso'

¹⁷ Catapini shonca tahuëri o'nanárin. Pamatohuachina, nanchaso no'pa quëran yanponin huachi. ¹⁸ Pamaso' aquëtë chachin mëntaintararin, nanchaso nipirihuë', noya yanponarin. ¹⁹⁻²⁰ Pa'pi pacon pa'sahuaton, ina inápa motopiro'sa quëran huarë' imotërin. Inapita motopiro'sa imotahuaton, canchisë mitro aquëtë pantarin. ²¹⁻²² Naporo' ya'ipi piyapiro'sa isoro'paquë ya'huëpisopita, taquiiitopi. Anpiantëhuano'sa', pë'tahuaro'sa', tananquë ma'sharo'sa ya'huërinso', niohuaratërinso, inapitanta

ta'huantopi. Ya'ipi nii o'huatona nanpispipita, taquiiitopi huachi. ²³Noisáchin cha'ërin. Panca nanchaquë ya'conpispipitarë', cha'ërin. A'napitaso nipirinhue', ya'ipi ta'huantopi. Pë'tahuaro'sa', anpiantëhuano'sa', niohuaratëinsopita, inapitanta ya'ipi taquiiitopi huachi. ²⁴Pasa a'natëräpo shonca tahuëri isoro'pa' iiri imotaton, napotërin.

Pacon huinquintomarinso'

8 Naporo' Yosëri Noi, ya'ipi ma'sharo'sa nanchaquë ya'huëapisopita, inapita yacatahuarin. Ina nohuanton pacon huinquintacaso marë' ihuan pa'nin. ²Co'huara huinqunchátërasohuë', o'nan'ton më'tarin. Naporo' marë' acoporo quëran pipirinsó', nioncotërin. Inápaquë i' ya'copinamën nii'soatërintonta inaporin. ³Pasa a'natëräpo shonca tahuëri quëran, i' pi'piyan pi'piyan huinquintomarin. ⁴Canchisë yoqui, shonca canchisë tahuëri quëran, Ararato motopiro'sa hui'nimotëinquë nanchaso', ya'mitërin. ⁵Iscon yoqui nanirahuaton tahuëririnquë, motopiro'sa hui'nimotëna ya'nopi huachi.

⁶Inapita ya'nohuachinara, catapini shonca tahuëri quëran, Noiso nancha huintananën i'soatërin. ⁷Naporo' a'nara itatan a'parin. Inaso', itohua itohua yanpo yanpónantarin. I' huinquintacaso ninaton, naporin. ⁸Ina piquëran, Noiso' i' huinquintërinso nitotacaso marë', nëpë ya'huëre' a'paantarin. ⁹A'papurinhue', co intopa huënsëcasohuë ni'ton, yanpo yanpónantarin. Naporarin quëran, nanchaquë chachin huënantarin. Huëntahuachina, Noiri masahuaton po'moantarin.

¹⁰Canchisë tahuëri quëran, naquëranchin a'paantarin. ¹¹Nëpëso pa'sahuaton, i'huarayasha huarë'

huënantarin. Oripo nara së'para'huaya monoquënë chachin naquërahuaton quëntarin. Naporo' Noi, yaniromarinso nitotërin huachi. ¹²Canchisë tahuëri quëran naquëranchin nëpë a'paantapurinhue', co huachi huëntarinhuë'.

¹³Noi saota pasa a'na pi'itapasó', ya'ipiro'pa' yaniromarin huachi. Caniaritërinso yoquiquë, ya'natiirinsó tahuëri chachin, napopinchin nancha pëirapirinsó oquirin. Naporo ya'ipiro'pa' yaniromarinso nocorin. ¹⁴A'na yoqui, cato shonca canchisë tahuëri nanihuachina, ya'ipiro'pa' noyá yaniromarin huachi.

¹⁵Naporo chachin Yosëri Noi itapon: ¹⁶"Iporaso huachi sa'anë'quën chachin nancha quëran pipiquë'. Hui'nanpitanta', sa'inarë chachin pipiina'. ¹⁷Ya'ipi ma'sharo'santa ocoiquë pa'ina'. Anpiantëhuano'sa', pë'tahuaro'sa', no'paquë niohuaratëinsopita, ya'ipi inapitanta pipiina'. Notohuaro' hua'huatatona', ya'ipiro'paquë yanquë'ina'," itërin.

¹⁸Napotohuachina, ya'ipi piyapi'sa cha'ëpiso pipipi. ¹⁹Ma'sharo'santa pipipi: Pë'tahuaro'sa', niohuaratëinsopita, anpiantëhuano'sa', inapitanta pipipi huachi. ²⁰Nani pipihuachinara, Noiso a'nara artaro ninin. Yosë chinotacaso marë' ma'sharo'sa tëpacaiso nispisopita masahuaton, tëparin. Anpiantëhuano'santa', manin. A'naya a'naya nisha nisha nispisopita quëran tëparin. Tëparahuaton, Sinioro chinotacaso marë' artaro aipi ya'ipi ahuiquitërin. ²¹Ma'sharo'sa ahuiquitërinso pimóchin imërahuaton, Yosëri nóya ni'nin. Naporo' inaso tapon: "Hua'huatapona quëran huarë' piyapi'sa', co noyahuë' nicacaisoráchin cancantopi. Inaso niponahuë', co huachi ipora ana'intërahuëso pochin,

isoro'pa' ana'intaantapohuë'. Co huachi ma'sharo'santa inapotapohuë'.

²² Isoro'paquë ya'huapona pochin, piyapi'sa noya sha'tapona'.

Nitërinsona macapona'.

Huënocanta ya'huërahuatón, sëhuëonta ya'huapon.

Pi'ipi tahuëri'santa nanirahuatón, o'napinta nanipón.

Tahuëri, tashi', inapitanta ya'huapon," ténin.

Yosë Noirë' anoyatërinso'

9 Naporo' Noi, hui'ninpitare' chachin, Yosëri nóya yonquirapiton iso pochin sha'huitërin: "Na'a hui'nahuanatoma', ya'ipiro'paquë ya'huëco'. ² Ya'ipi ma'sharo'sa', anpiantëhuano'sa', marëquë ya'huërinso'pita, inapita hua'anëntarama'. Inapitaso t'ëhuatarinënguëma'.

³ Carima ya'ipi inapita capamaso marë' quëtaranguëma'. Nisha nisha huërono'santa ca'co'. Ma'sona tëranta nayaramaso ca'co'.

⁴ Huënaiso nipirihuë', ama ca'cosohuë'. Ma'sha tëpahuatama', huënainën noyá inquitahuatoma', ca'co'. Huënainëni ananpirin ni'ton, ama inaso ca'cosohuë'.

⁵ Canpita capiniso', co nitëpamaso ya'huërinhuë'. Tëpatohuatama', ana'inta'huanquëmaso ya'huërin. Ma'sharo'sarinta piyapi tëpahuachin, ana'intarahuë. Tëpatohuatama', a'naya a'nayanquëma tëhuëenchachin ana'intaranquëma'.

⁶ Insosona piyapi tëpahuachin, a'nari i'huëretarin. Cá pochachin nicamaso marë' acoranquëma'.

Napoaton, co nitëpamaso ya'huërinhuë'.

⁷ i'Napoaponahuë', canpitaso na'a hui'nahuanatoma',

ya'ipiro'paquë ya'huëco!" itërin.

⁸ Ina quëran itaantarin: ⁹ "Ni'co'. Ipora canpitaro'co anoyatërahüeso',

shparimapitanta yonquiato, napotaranquëma'. ¹⁰ Ya'ipi ma'sharo'santa yonquiato napotaranquëma':

Anpiantëhuano'sa', pë'tahuaros'a', tananquë ma'sharo'sa ya'huërinso',

nisha nisha nipisopita nancha quëran pipipiso yonquiato, sha'huitaranquëma'.

¹¹ Ipora canpitaro'co anoyatato sha'huitëranquëmaso', co onporonta nishataponhuë'. Co huachi piyapi'sa', ma'sharo'sa', inapita pacon quëran ata'huantaantapohuë'. Co huachi paconi isoro'pa' ata'huantaantaponhuë'.

¹²⁻¹³ Canpitarë'co nani anoyatomi-atërahüë. Ma'sharo'sarë'conta', nani anoyatërahüë. Ina yonquicamaso marë' yahua'tanëhuë inápaquë acoarahüë. ¹⁴ Chitoro inápaquë ya'nohuachin, yahua'tanëhuënta ya'noarin.

¹⁵ Naporo' canpitaro'co anoyatato sha'huitëranquëmaso', yonquiarahuë. Ama huachi i' quëran, isoro'pa' ata'huaanta'huaso marëhuë', yonquiarahuë.

¹⁶ Yahua'tan chitoroquë ya'nohuachin ni'sarahüë. Ina ni'pato, ya'ipi piyapi'sarë'co ya'ipi ma'sharo'sarë'co anoyatërahüeso', ayonquiarinco.

¹⁷ Nani ina acorahuë ayonquiinpoaso marë'. Canpitarë'co anoyatërahüeso ayonquiarinpoa'.

Ma'sharo'sarë'conta anoyatërahüeso ayonquiarinpoa'," itërin. Ina pochin Yosëri Noi sha'huitërin.

Noi hui'ninpitare' naporinso'

¹⁸ Noi hui'ninpita nancha quëran pipipisopita, iso nápo ya'huëpi: Simo, Camo, Cahuito, inapita. Camoso', a'nara hui'nin ya'huëtërin. Inaso', Canaan itopi.

¹⁹ Caramiáchin Noi hui'ninpita nipirinhüë', inayaquëranchin isoro'paquë piyapi'sa na'antapi.

²⁰ Ina piquëran Noi iminaton, inaquë opasáchin shacaton, oparotërin.

²¹ A'na tahuëri Noi huino o'oton, no'pirin. No'piton, në'mëtë pëinën huáncana

notataton, i'nanpirashitë quëhuéánin.
²² Camoso', inaquë ya'conahuaton
 ni'pirinhuë', pa'pin no'piton huë'ésárin
 quënanconin. Quënanahuaton iinpita
 sha'huitapon pa'nin: "Tata no'piton
 i'nanpirashitë quëhuéánin ni'conahuë,"
 itërin. (Nani sha'huirahuëso chachin
 Camoso', Canaan pa'pin.) ²³ Ina
 natanahuatona', Simo, Cahuito,
 inapitaso a'nara a'mopiso mapi.
 Ina masahuatona', niimopitopi.
 Niimopitopiquëranchin, pinëna quëran
 ya'conatona', pa'pina imotopi. Niquë
 notëtopi ni'ton, co pa'pina ni'pihuë'.

²⁴ Noi nonatohuachina, hui'nin
 hua'hua nininsoari, napotërinso
 natantërin. ²⁵ Natantahuaton, Canaan
 itapon:

"i'Tata tëhuërin ni'ton, pa'pi co
 noyahuë' nicatënquën co huachi
 noya ya'huëcamaso marëhuë'
 sha'huitaranquën!

Yosë chiniquën ana'ichinquën.

Ipora quëran huarë' iyaro'sa
 camaiáponquën.

Shiparimapitanta inaporápona'," itërin.

²⁶ Ina quëran taantarin:

"Sinioroso', Yosënhuë. Inari Simo noya
 niconatona noya ya'huëcaso marë'
 catahuain.

Canaanso', Simo piyapinën niin.

²⁷ Yosë nohuanton, Cahuito, pancana
 hua'anëchin.

Simo ya'huërinquë noya niniconatona
 ya'huë'ina'.

Canaanso', Cahuito piyapinën niin,"
 tënin.

²⁸ Pacon pa'ninso piquëran, Noiso'
 cara pasa a'natërápo shonca pi'ipi
 ya'huaantarin. ²⁹ Ya'ipiya quëran iscon
 pasa a'natërápo shonca pi'i icanin. Ina
 piquëran chiminin huachi. Ina pochin
 Noi ninin.

Noi shinpita napopiso'

10 Iporaso', Simo, Camo, Cahuito,
 inapita shinpita napopiso
 sha'huichinquëma'. Pacon pa'ninso
 piquëran hui'nahuanatona na'antapiso',
 sha'huichinquëma'. Simo, Camo,
 Cahuito, inapitaso nani sha'huirahuëso
 chachin, Noi hui'ninpita.

² Cahuito hui'ninpitaso', isopita:
 Comiri, Macoco, Matai, Capano,
 Toparo, Misico, Tirasi, inapita.

³ Comiri hui'ninpitanta': Asiquinasi,
 Nipato, Tocarama, inapita. ⁴ Capano
 hui'ninpitanta': Inisi, Tarsis,

Quitimo, Notanimo, inapita. ⁵ Ina
 nápo Cahuito hui'ninpita, shinpita
 inapita ya'huëpi. Inapitaso', marë
 yonsano'sa parti, ya'huëpi. Inatohua
 ninanoro'sa ocoirahuatona', a'naya
 a'naya nacionënaquë, a'na huënton
 a'na huënton, nisha nisha ya'huëpi.
 Inahuara no'panënaquë ya'huëpi.
 Naporahuatona', inahuara nonpiso
 nananquë nonatona', ya'huëpi.

⁶ Camo hui'ninpitanta isopita: Coso,
 Misiraimo, Oto, Canaan, inapita. ⁷ Coso
 hui'ninpitanta': Sipa, Apira, Sapota,
 Naama, Sapitica, inapita. Naama
 hui'ninpitanta': Sipa, Titan, inapita.

⁸ Cososo', a'na hui'nin ya'huëtërin anta',
 inaso', Nimoroto itopi. Ina'ton chini
 chiniquën nanantaton, isoro'paquë
 hua'an ya'conin. ⁹ Nimorotoso Siniorori
 catahuarin ni'ton, pa'pi míso inantërin.

Napoaton piyapi'sa nonpachinara
 pa'yatopi napocaiso': "Siniorori
 Nimoroto catahuarin ni'ton, míso
 inantërin. Inapochachin quëmanta
 catahuainquën," topi. ¹⁰ Nimoroto
 hua'anëntërinso no'paquë, ninanoro'sa
 panca panca nipisopita, isopita

ya'huërin: Papiri, Irico, Acato, Carini,
 inapita. Inapita ninanoro'saso', Sinaro
 parti ya'huëpi. ¹¹ Ina parti quëran
 Asoronta pipirahuaton, ninanoro'sa

ocoirin: Ninihui, Niopoto-iri, Cara, inapita itopiso'.¹² Naporahuaton, Nisin ninanonta ocoirin. Inaso', panca ninano'. Ninihui, Cara, inapita ninanoro'sa huáncana ya'huërin.

¹³⁻¹⁴ Misraimo shinpitaso': Notoro'sa', anamoro'sa', niapiro'sa', napotero'sa', patrosoro'sa', casonoro'sa', capotero'sa', inapita. Capotero'sa quëran huiristino'sa pipipi.

¹⁵ Canaanso', paninan hui'nahuanpachina, Siton itërin. Ina quëran hui'nahuaantahuachina, Iti, itërin. ¹⁶⁻¹⁸ Canaan shinpitanta isopita: Quiposoro'sa', amororo'sa', quíriquiros'sa', iporo'sa', arasiros'sa', siniros'sa', arapatiro'sa', simariros'sa', amatiro'sa', inapita. Ina piquëran Canaan huëntono'sa niquë niquë yanquëëpi. ¹⁹ Canano'sa no'pa' hua'anëntopiso', Quiraro parti huarë' icanin. Siton ninano quëraonta', Casa ninanoquë huarë' icanin. Naporahuaton, Sotoma, Comora, Atoma, Sipoin, inapita ninanoro'sataquëchin no'pa' mapi. Nasa ninanoquë huarë' no'pa' hua'anëntopi. ²⁰ Ina nápo Camo hui'ninpita, shinpita inapita ya'huëpi.

A'naya a'naya nacionënaquë, a'na huënton a'na huënton, nisha nisha ya'huëpi. Inahuara no'panënaquë ya'huëpi. Naporahuatona', inahuara nonpiso nananquë nonatona', ya'huëpi.

²¹ Cahuito iin mashonënso', Simo itopi. Inanta', hui'ninpita ya'huëtërin: Ipiri hui'ninpitaso', Simo shinpita nipi.

²² Simo hui'ninpita isopita ya'huëpi: Iramo, Asoro, Arapasato, Noto, Aramo, inapita. ²³ Aramonta hui'ninpita isopita ya'huëpi: Osi, Ori, Quitiri, Masi, inapita.

²⁴ Arapasatonta', Saro pa'pin. Saronta', Ipiri pa'pin. ²⁵ Ina quëran Ipirinta cato hui'ninpita ya'huëtërin: A'naso', Piriqui itopi. Naporo tahuëri'sa piyapi'sa itohua itohua yanquëëpi ni'ton, ina pochin ninihuanin. Iya'huainta Cotano itopi.

²⁶⁻²⁹ Cotanoso', iso nápo hui'ninpita ya'huëtërin: Aromota, Siripi, Asaromapi, Quira, Atoramo, Osaro, Tiquira, Oparo, Apimairo, Sipa, Opiro, Apira, Copa, inapita. ³⁰ Inapitaso Misa parti ya'huërahuatona', Sipari parti huarë' ya'huëpi. Ina partiso', motopiro'saráchin niconin. Cortanii' quëran, pi'i pipirins parti ya'huërin. ³¹ Ina nápo Simo hui'ninpita, shinpita, inapita ya'huëpi. A'naya a'naya nacionënaquë, a'na huënton a'na huënton, nisha nisha ya'huëpi. Inahuara no'panënaquë ya'huëpi. Naporahuatona', inahuara nonpiso nananquë nonatona', ya'huëpi.

³² Ina nápo Noi hui'ninpita quëran pipipi. Nisha nisha huënton nipsisopita. Nisha nisha shimashonëna quëran pipitona', nisha nisha parti no'pa' hua'anëntopi. Pacon pa'ninso piquëran itohua itohua yanquëpi. Yanquërahuatona', nisha nisha naciono'sa isoro'paquë ya'huërinso ocoipi.

Nisha nisha nananquë Yosëri anoninso'

11 Pacon piquëran notohuaro' piyapi'sa na'antapi. Naporo' ya'ipiya a'na nananquësáchin nonpi. ² Pi'i pipirins parti quëran pipirahuatona', Sinaro parti canquiipi. Inaso no'pa', noyápiro'tëchin ni'ton, inaquë ya'huëcaiso marë' quëparitopi.

³ A'na tahuëri inahua capini ninontatona', napopi: "Huëco pa'ahua', natëricho no'pa quëran nicatëhua', a'pëahua'," nitopi. Ina nisahuatona', natëricho quëran na'pi ya'huërenamën pëipi. Achinpitacaiso marënta', to'ni pochin nininquë achinpitopi. Siminto pochin nininso ya'huërenamën, inaquë achinpitopi. ⁴ Ina quëran ninontaantapi: "Huëco chiniquën cancantatëhua', ninano ocoia'ahua'. Ina nisahuatëhua', a'na torinta pi'iro'tëquë

huarë nincaninso niahua'. Inapoahtëhua', sacóshin nahuinarihua'. Naporahuaton, co huachi itohua itohua yanquécaso ya'huaponhuë', nitopi.

⁵Napopirinahuë', Sinioroso o'marin. O'marahuaton nanano', tori, inapita nisapiso ni'quimarin. ⁶Ni'quimarahuatón, yonquirin: "Isopitaso inaquésáchin ya'huatona', ina nananquésáchin nonpi ni'ton, nani caniaritopi sacatacaiso'. Po'pachinara, co incari tēranta nanitarinhuë atananpitacaso'. ⁷Napoaaton acopitacaso marë', pa'matëhua nonpiso anishatahua'. Ama huachi ninatanacaiso marëhuë', napotahua'," tēnin. ⁸Inapotaton, Siniorori piyapi'sa itohua itohua ayanquëërin. Ninano nisapisonta a'porahuatona', tananpitopi huachi.

⁹Inaquë chachin Siniorori, ya'ipi piyapi'sa nonpiso anishatërin. Ina quëran chachin, ya'ipi isoro'paquë ayanquëërin. Napoaaton ina ninanoso', Papiri[§] itopi.

Simo shinpita napopiso'

¹⁰Simo shinpita napopiso sha'huichinquëma'. Pacon pa'ninso piquëran cato pi'ipitapasos', Simo pasa pi'ipitarin. Naporo' a'nara hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Aropasa, itërin. ¹¹Ina piquëran Simoso', a'naterápo pasa pi'i aquëtë ya'huaantarín. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

¹²Aropasa cara shonca a'naterápo pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Saro itërin. ¹³Ina piquëran Aropasaso', catapini pasa cara pi'i aquëtë ya'huaantarín. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

¹⁴Saro cara shonca pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Ipiri itërin.

¹⁵Ina piquëran Saroso', catapini pasa cara pi'i aquëtë ya'huaantarín. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

¹⁶Ipiri cara shonca catapini pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Piriqi itërin. ¹⁷Ina piquëran Ipiriso', catapini pasa cara shonca pi'i aquëtë ya'huaantarín. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

¹⁸Piriqi cara shonca pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Nio itërin. ¹⁹Ina piquëran Piriqi cato pasa iscon pi'i aquëtë ya'huaantarín. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

²⁰Nio cara shonca cato pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Siroco itërin. ²¹Ina piquëran Nioso', cato pasa canchisë pi'i aquëtë ya'huaantarín. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

²²Siroco cara shonca pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Nacoro itërin. ²³Ina piquëran Sirocoso', cato pasa pi'i aquëtë ya'huaantarín. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

²⁴Nacoro cato shonca iscon pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Tari itërin. ²⁵Ina piquëran Nacoroso', pasa shonca iscon pi'i aquëtë ya'huaantarín. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

²⁶Tari canchisë shonca pi'ipitaso', hui'nin paninantërinso nasitërin. Ina quëran cato hui'ninpita ya'huëtaantarín. Hui'ninpitaso': Apran, Nacoro, Aran, inapita.

Tari, naporinso'

²⁷⁻²⁸Sha'huitéranquëmaso chachin Tari hui'ninpitaso', isopita: Apran, Nacoro, Aran, inapita. Aran hui'ninso',

[§]11:9 *Papiriso'*: "Co ninatananpiquëhuë'," tapon naporin.

Noto itopi. Aranso', Orë ninanoquë chiminin. Ina ninanoso', Cartia parti ya'huërin. Co'huara pa'pin chiminyátérasohuë', chiminin. Hua'huatërinso ninanoquë chachin naporin. ²⁹Apranso', Sarai manin. Nacoronta', Mirica manin. Miricaso', Aran hui'nin. Inaso', a'nara caipayain ya'huëtërin, Isca itopiso'. ³⁰Saraiso co hua'huana'pihuë ni'ton, co hua'huainhuë'.

³¹Tariso', Orë ninano quëran pipirin. Cartioro'sa ya'huërin quëran pipirahuaton, Canaan parti chinoton, pa'nin. Hui'nin Apran itopiso Sarairë chachin quëparin. Naporahuaton, shionta Noto itopiso quëparin. Pa'sapirinahuë', Aran ninanoquë canconpachinara, inaquë quëparitonpi. ³²Inaquë ya'huëaso', Tariso chiminin. Cato pasa a'natérápo pi'ipitaso chiminin huachi.

Piyapinënpita shimashonën nicacaso marë' Yosëri Apran acorinso'

12 A'na tahuëri Siniotori Apran itapon: "Ya'huëran quëran pipimiatëquë'. Quëmopinënpita, tataparin ya'huërinso no'pa', inapita patëquë'. A'na no'pa' carinquën a'notaranquën. Inaquë ya'huëconquë huachi. ²A'na tahuëri ca nohuanto, shiparinpita panca nacion ocoiaponá'. Carinquën catahuamiataranquën. Inapotaranquën ni'ton, sacóshin nahuinaran. Naporahuaton, quémá quëran a'napitanta catahuararahuë. ³Inpitasona noya nicatënën catahuahuachinën, carinta inapita inapotarahuë. Inpitasona co huachi noya ya'huëcamaso marëhuë' sha'huitohuachinën, carinta inapita napotarahuë. Quémá quëran, ya'ipi piyapi'sa nisha nisha nipisopita catahuararahuë," itërin.

⁴⁻⁶Apranso Yosëri sha'huitërinso chachin, Aran ninano quëran pipirin. Canaan parti paacaiso marë' pipirin. Canchisë shonca a'natérápo pi'ipitaso napoarin. Sa'inë chachin pa'nin. Sa'inso', Sarai itopi. Apin Noto itopisonta', quëparin. Ya'ipi ma'shanënapitarë chachin pa'pi. Piyapinënapitanta quëmapi'sa', sanapi'sa asacatacaiso marë' Aranquë pa'anpiso', quëpapi. Ya'ipi quiquipi. Canaan parti canconpachinara, Apranso piyapinënpitarë chachin ya'ipi ina no'pa' pa'tatona', pëntontopi. Siquimo ninanoquë huarë' canconpi. Inaquë panca insina nara ya'huërin. Ya'huëhuano'sa mamanshinëna moshapiquë ni'ton: "Mori insina," itopi. Ina parti naporó canano'sa ya'huëapi. ⁷Inaquë Siniotori, Apran ya'notahuaton, itërin: "Ya'ipi iso no'pa', shiparinpita quëtarahuë hua'anëntapona'," itërin. Naporó chachin Apran Siniotori chinotacaso marë' a'nara artaro ninin. Inaquë ya'notërin ni'ton, chinotërin.

⁸Ina quëran motopiro'sa parti pa'pi. Ina motopiro'saso', Pitiri ninano quëran, pi'i pipirinso parti quëparitërin. Inaquë në'mëtë pëiro'sa otëmpi ya'huëcaiso marë'. Pitiri ninanoso', pi'i ya'coninso parti acorahuatona', Ai ninanonta', pi'i pipirinso parti acopi. Ina huacánachin ya'huëipi. Inaquë naquëranchin Apran Siniotori chinotacaso marë' a'na ya'huëre' artaro niantarin. ⁹Ina piquëran Apran piyapinënpitarë chachin paantapi. Oshaquëran pa'sápatona', Niquipi parti canconpi.

Apran Iquipitoquë pa'ninso'

¹⁰Naporó tahuëri'sa ina parti panca tanarotopi. Napoaton Apran piyapinënpitarë chachin Iquipito parti yacapatacaiso marë' pa'pi. Ya'huëpiquë co manta capacaiso ya'huërinhuë' ni'ton, inatohua pa'pi. ¹¹Iquipito

no'paquë ya'caritohuachina Apranso', Sarai itapon: "Ni'quë', quëmaso tëhuënychachin noyápiroyanchinquën. ¹²Iquipitoro'sa ni'pachinën noyaponën nimara: 'Isoso quëmapi, paso sanapi so'in,' ta'tona', caso tëpaponaco. Quëmaso nipirinhüë', macainëinquënso marë' co tëpaponënhüë'. ¹³Napoaton ama quëma na'in quëran tëpainacosso marëhuë': 'Isoso yo'yohuë,' tëquë', topirahuë," itërin.

¹⁴Iquipito no'paquë Apran camahuachina, Iquipitoro'saso Sarai ni'sahuatona', pa'yatopi: "Ma noyápiroyanchincha paya," topi. ¹⁵Iquipito copirinoso', "huaraon" itopi. Ina catahuapisopita hua'ano'santa', Sarai ni'pi. Ni'sahuatona', noyápiroyanchin nininso hua'anëna sha'huitonpi. Natanahuaton huaraonso': "Quëshico," ténin. Napoaton Saraiso', ina pëinënuquë quëpapi. ¹⁶Sarai marë' huaraonso', Apran pa'pi payarin. Nani ma'sha topinan quëtërin. Ohuicaro'sa', ohuacaro'sa', camiyoro'sa', moraro'sa', inapita quëtërin. Naporahuaton piyapinënpita camaicaso marë' quëmapi'sa', sanapi'sa', quëtërin.

¹⁷Napoaponahuë', Sarai na'inin ni'ton, Yosëri huaraon ana'intërin. Sa'in, hui'ninpitare chachin chiniquën canio quëran ana'intërin. ¹⁸Napoaton Apran amataton, itapon: "¿Onpoatonta napotëranco? ¡Isso sanapi sa'an nipirinhüë', sha'huichitonco pora! ¹⁹'Oshihuë' ténanso marë', cari shimanahuë. ¡Ma'tana sa'an, macaton quëpaquë huachi!" itërin. ²⁰Napotahuaton piyapinënpita camairin: "¡Apran, sa'inë chachin ocoico pa'in. Ma'shanënpitanta quëpa'in!" itërin.

Apran, Notorë' nia'popiso'

13 Apranso sa'inë chachin
Iquipito quëran pipirin.
Ma'shanënpitarë chachin Niquipi

parti huënantatona ya'huëinantapi. Apin Noto itopisonta', inarë chachin huënantarin. ²Apranso', notohuaro' oro, prata, pë'tahuaro'sa', inapita ya'huëtaton pa'pi ma'huan. ³Niquipi parti quëran oshaquëran pa'sápatona', Pitiri ninanoquë huarë' huënantapi. Ina quëran paantarahuatona', i'hua ya'huërinquë chachin ya'huëinantapi. Pitiri ninano', Ai ninano', inapita ninanoro'sa huáncana ya'huëinantapi. ⁴I'hua artaro nininquë chachin, Sinioro chinotaantarin. ⁵Notonta', apin pochachin pa'pi ma'huan. Notohuaro' ohuicaro'sa', ohuacaro'sa', inapita ya'huëtërin. Piyapinënpitanta na'a ya'huëtërin. ⁶Nipirinhüë', notohuaro' pë'tahua ya'huëtopi ni'ton, co huachi pasto nanirinhüë pë'tahuaro'sa capacaiso'. Napoaton co huachi nanitopihuë cato chachin inaquërächin ya'huëcaiso'. ⁷Apran pë'tahuanën a'paipisopita, Noto pë'tahuanën a'paipisopitarë', pasto niapiratatona yánino'huiipi. Naporoso', canano'sa', huirisiro'sa', inapitanta inaquë chachin ya'huërapí.

⁸Napoaton a'na tahuëri Aprani Noto itapon: "Canposo', quëmopinpo ninë'. Co campo capini nino'huicaso ya'huërinhuë'. Co piyapinënpitanta', nino'huicaiso ya'huërinhuë'. ⁹Niquë niquë nipachin, ya'huë'a. Ni'quë'. No'paso panca ya'huërin. Insëquësona ya'huëcamaso marë' nohuanteranquë, quëma huayonquë'. Pë'natë parti huayonpatan, caso pëtëtë parti pa'sarahüë. Pëtëtë parti huayonpatan, caso pë'natë parti pa'sarahüë," itërin. ¹⁰Natanahuaton Notoso', motopia'hua quëran, Cortanii' yonsan noyarotomarinso nocorin. Sohuaro ninanoa'huaquë huarë' notërinso' icanin. Inaquëso', notohuaro' i' ya'huërin ni'ton, pa'pi noyaro'pa' ninin. Sinioro sha'tërinquë pochin ni'ton, Iquipito

no'pa' pochin ninin. (Ina pochin iráca ina no'pa' nipirinhüé', co'huara Siniorori Sotoma, Comora, inapita ninanoro'sa ata'huanchátérasohué', naporin.) ¹¹Ina ni'sahuaton, Notoso ya'ipi ina no'pa' huayonin. Inaso no'pa', pi'i pipirinso parti ya'huérin. Inapoatona', Apran Notoré' nia'popi. ¹²Apranso', Canaan parti quëparitërin. Notoso', Cortanii' yonsan ninanoro'sa parti ya'huëconin. Sotoma ya'cariya ya'huëconin. ¹³Inaquëso', ya'huëhuano'sa pa'pi co noyahué' nipi. Inapoatona oshahuanpi ni'ton, Yosëri no'huípiro ni'nin.

¹⁴Noto pa'pachina, Siniorori Apran ya'notaton itapon: "Huaniran quëran ya'ipi parti notëtëquë': Pë'natë parti, pëtëtë parti, pi'i pipirinso parti, pi'i ya'coninso parti, ya'ipi inaquëpita notëtton, noya ni'quë'. ¹⁵Ya'ipi no'pa' ni'nanso', carinquën hua'anëntacaso maré' quëtaranquën. Quëmari hua'anëntomiataran. Naporahuaton, shiparinpitarinta hua'anëntomiatapona'. ¹⁶Ca nohuanto shiparinpita pa'pi notohuaro' na'amiatapona'. Mo'shi co pichicasohué' ninin. Inapochachin shiparinpitanta co onpo pichicasohué' na'apona'. ¹⁷Iporaso', paaton ya'ipi iso no'pa' pa'tëquë'. Itohua itohua pa'tëquë'. Carinquën quëtaranquën ni'ton, inapotëquë'," itërin.

¹⁸Ina natanahuaton, Apranso piyap-inënpitarë chachin në'mëtë pëiro'sa ótënpiso mapi. Masahuatona', insina nararoquë pa'pi. Inaquë pa'sahuatona', ya'huëconpi huachi. Ina nararoso', Mamiri itopisoari hua'anëntërin. Ipron ninano ya'cariya inaso'. Inaquë Apran Sinioro chinotacaso maré' a'na artaro niantarin.

Aprani Noto nicha'ërinso'

14 Naporo' Misopotamia parti: Sinaro ro'tëquë, Amarahuiro itopiso' copirno nisarin. Irasaro

ro'tëquënta', Arioco itopiso copirno nisarin. Iran ro'tëquëso nipirinhüé', Quitaraomiro itopiso copirno nisarin. Coimo ro'tëquënta', Titaro itopiso copirno nisarin. ²⁻³Inapitaso', isopita a'natërápo copirnorosaré', niinimicotatona niahuërápi: Pira, Pirsá, Sinapo, Simipiri, inapita itopisoaré' niahuërápi. Pirsá', Sotoma ninano copirno. Pirsanta Comora ninano copirno. Sinaposo nipirinhüé', Atoma ninano copirno. Simipirinta Sipoin ninano copirno. Pira ninanoa'hua copirnonta', inapita catahuarin. (Pira ninanoa'huaso', Soaro itopi anta'.) Inapitaré', a'natërápo copirnorosá', Sitin motopiana itopiquë, sontaronënapita yontonpi ahuëtacaiso maré'. Inaso motopiana, Chimirii' maré parti quëparitërin. ⁴Ina nápo copirnorosá chachin Quitaraomirori iráca canaton, shonca cato pi'ipi camairin. Napoaponahué', ina pi'i niantarinquë a'natërápo copirnorosaso napopináchin yonquiatona', Quitaraomiro yaahuëpi huachi. ⁵Ina pi'i huëantarinquë Quitaraomiroso', cara copirno catahuarinsopitarë chachin, huëantarin. Asotaroto Carnain parti huë'sahuatona', nihuaimoro'sa canaipi. Ina quëran sosiro'sa ya'huërë', An ninanoquë ya'huëpisopita canaantapi. Imiro'santa', Sapi-quiritain ninanoquë canaantapi. ⁶Orioro'santa Sëir motopiro'saquë canatona', Ir-paran ninanoquë huaré' imapi. Ina ninanoso', inotëro intonquë ya'huërin. ⁷Quitaraomiroso cara copirno catahuarinsopitarë chachin tahuërëantarahuatona', In-mispa ninanoquë canquipi. Ina ninanoso', Catisë itopi anta'. Huëantapona pochin amaricoro'sa ya'huërinso parti tiqitëriapi. Naporahuaton amororo'santa', Asison-tamarquë ya'huëpisopita inapotopi.

8-9 Naporiatona', Sitin motopianaquë canquipi huachi. Naporo' Sotoma, Comora, Atoma, Sipoin, Pira, inapita ninanoro'sa copirnonënaso', inaquë pa'mapi. Sontaronënapitarë chachin pa'mapi. Inaquë inapita a'natëräpo copirnorosaso', Quitaraomiro, catahuarinsopita, inapitarë' niahuëpi huachi. ¹⁰Ya'ipi Sitin motopianaquë, notohuaro' to'ni pochin nininso' posoro'sa ya'huërin. Naporo' quira nipachinara, Sotoma, Comora, inapita copirnorosaso', piyapinënapitarë chachin ta'api. Ta'apirinahuë', ina posoro'saquë anotopi. A'napita cara copirnorosaso' nipurinhuë', motopiro'sa ta'atopi.

¹¹Canatorosaso', Sotoma, Comora inapita ninanoro'saquë ya'conpi. Inaquë ya'conatona', cosharo', ma'sharo'sa pa'ton nininsopita, inapita ya'ipi macatona quiquipi. ¹²Sotomaquë, Apran apin Notonta', ya'huërin ni'ton, inanta quëpapi. Ya'ipi ma'shanënpitarë chachin quëpapi. ¹³Napoaponahuë', a'nara quira quëran cha'ërahuaton, Apran sha'huitapon pa'nin. (Apranso', iprio** piyapi itopi.) Naporo' inaso', Mamiriri hua'anëntërinso' insina nararoquë ya'huërarin. Mamiriso', amoro piyapi. Iin mashonënpitaso': Aniri, Iscoro, inapita. Inapitaso' Apran payatona', catahuapi.

¹⁴Apranso' apin quëpapiso' natantahuaton, piyapinënpita natëtono'sa nipiso huayonin. Inapitaso', pëinënquë chachin hua'huatona so'sopiso'. Ayontonpachina, cara pasa shonca posa quëmapi'sa ya'ipiya quëran icanpi. Inapitarë', Apran pa'nin copirnorosaso' imacaso marë'. Tano ninanoa'huaquë huarë' imarin. ¹⁵Pa'sahuatona', inimicoro'sa quënanconpi. Yono tashi nisahuaso',

ya'copirahuatona', ahuëpi. Copirnorosaso' canarahuatona', imapi. Opa ninanoquë huarë' imapi. Ina ninanoso', Tamasco ninano quëran norti parti quëparitërin. ¹⁶Inapoatona', ya'ipi ma'sha quëpapiso' matopi. Notonta nicha'ërahuatona', ya'ipi ma'shanënpitanta quëpatopiso', mataantarin. Naporahuaton, na'a piyapiro'sa nicha'ërin. Sanapi'santa quëparapirinahuë', nicha'ërin.

Miriquisori Apran nacapirinsos'

¹⁷Apranso' Quitaraomiro canarin. Cara copirno' catahuarinsopitarë chachin canarin. Inapita canarahuaton huënantarin. Huëntaso', Sotoma copirnorosaso' nacapirin. Sapi motopianaquë nacapirin. Inaso', "copirno motopiana," itopi anta'. ¹⁸A'na copirnorinta', Apran nacapirin. Inaso', Miriquiso itopi. Sarimoquë copirno' ya'conahuaton, corto hua'an nimantarin. Yosë chini chiniquënanantërinso' marë' sacatërin. Inaso' Apran a'carahuaton, huinonta o'shitërin. Piyapinënpitanta', a'carin, o'shitërin, napotërin. ¹⁹Nani a'carahuaton, Miriquisori Apran iso pochin sha'huitërin:

"Yosë chini chiniquënanantërinso', catahuainquënan."

Inaso', pi'iro'të', isoro'pa', inapita acorin. ²⁰¡Ma noyacha Yosëso' chini chiniquënanantërin paya! itahua'.

Ina nohuanton, inimiconënpita min-sëran," itërin.

Naporo' Aprani inimicoro'sa ma'sha matërinso', shonca quëran a'nara Miriquiso quëtërin. Inaso', diesmo itopi.

²¹Ina piquëran Sotoma copirnorosaso' Apran itapon:

—Piyapi'sara' quëtoco, ya'huëre' ma'shaso', quëmari maquë', itërin.

²²⁻²³Napotopirinhuë', Apraniso' itapon:

**14:13 *Iprioso'*: Nisha nisha taponna ina pochin nohuitopi. Co nitotërehuahuë' ma'chachinsona tapon napopiso'. A'naquënso': "Ipiri shinpita ni'ton, napo nohuitopi," topi.

—Yosë chini chiniquën nanantaton, pi'iro'të, isoro'pa', inapita acorin. Ina ni'sárinco ni'ton, co pi'shi tēranta', co sapatë nonin tēranta caora marë' macapohuë': "Cari, Apran ama'huanahuë." Ama tēcamaso marëhuë', co macapohuë'. ²⁴ Caso caora marë' co manta nohuantērahuë'. Piyap-inēhuëpita ca'pisoíchin tēhuēnchinso', nani matatë pochin nitēranquën. Naporahuaton, Aniri, Iscoro, Mamiri, inapitanta ahuëta'huaso', catahuarinaco. Inapita tēhuēchins'o' ma'sha mapiso', onpopionta macacaiso ya'huërin, itërin.

Yosë, Apranë anoyatërinso'

15 Ina piquëran Siniorori, Apran ya'notërin. Co huë'ëponahuë', hua'narëso pochin nontërinso' natanin:

—Apran, ama tē'huaquësohuë', carin-quën pa'poyaranquën. Panca acanami-ataranquën, itërin. ²⁻³ Napotopirinhuë', Apraniso' itapon:

—Sinioro. Quëmaso Yosë'nquën. Panca acanamiatopirancohuënta', co hui'nahuë ya'huëtërincohuë' ni'ton, topinan quëran nisarin. Co a'naya tēranta hui'nahuë quëtërancohuë ni'ton, piyapinēhuë Irisëro itëraiso ya'huërëtaponco. Inaso Tamasco piyapi nipirinhuë', chiminpato ya'huërëtaponco, itërin. ⁴ Siniororiso nipirinhuë', itapon:

—Co ina ya'huërëtaponquënhuë'. Hui'nán chachin ya'huërëtaponquën, itërin.

⁵ Itahuaton, nē'mëtë pëinën quëran ocoirin. Ocoirahuaton, sha'huitërin:

—Pi'iro'të nē'përahuaton, tayloraro'sa pichiquë'. Nanitohuatan pichiquë'. Ina nápo shiparinpita ya'huëtarinquën, itërin. ⁶ Naporinso natanahuaton: "Yosë no'tëquën nontërinco," tēnin Apran. Naporinso marë' Siniorori nóya ni'nin huachi. ⁷ Napoaton itapon:

—Caso Sinioroco. Orë ninano quëran ocoiranquën. Inaquëso cartiaro'sa ya'huërin. Iso no'pa' quëtaranquën hua'anëntomiatacaso marë', itërin.

⁸—¿Onporahuatota hua'anëntomiatahuaso nito-tapo? tēnin Apran.

⁹—A'nara ohuaca', a'nara capra, a'nara carmiro, inapita cara pi'ipitopiso' quëshico. Naporahuaton, a'nara nēpë', a'nara pē'tahua nēpëa'hua', inapitanta quëshico, itërin Yosëri. ¹⁰ Aprani, inapita ma'sharo'sa Yosë quëshirin. Tēparahuaton huancánachin nichatëra'piarin. Nichatërinso'pita, cato panshinquë ya'carisha acorahuaton, anotëra'piarin. Inairaro'saso nipirinhuë', co nichatërinhuë'. ¹¹ Ma'sha tēparinsopita, capita marë' tamëro'sa o'mapirinahuë', Apraniso a'parárin.

¹² Nani tashiahuachina, Apranso' noyá huë'ëtërin. A'nanaya pa'pi tashirori imotërin ni'ton, tē'huatërin. ¹³ Naporo' Siniorori itapon:

—A'na tahuëri shiparinpita, nisharo'sataquë yacapatapona'. Inaquë piyapitatona', camaiyapona'. Aparisitapona'. Catapini pasa pi'i inapoapona'. ¹⁴ Cariso nipirinhuë', aparisitërinso'pita ana'intarahuë. Ina piquëran shiparinpita, noya cha'ëpona'. Ma'huano'sa pipipona'. ¹⁵ Quëmaso nipirinhuë', noyá mashoya nicama huarë' chiminapon. Co parisitaranhuë'. Inapoaton shimashonënpita quënan-coanan. ¹⁶ Catapini shinpita huënton, ya'huërin piquëran, shiparinpita isëquë chachin huëntapona'. Amororo'sa co noyahuë' nipiso', co aquëtë huarë' nishátërarinhuë'. Napoaton naporo tahuëri'sa huarë' ana'intarahuë huachi.

¹⁷ Nani tashihuachina, a'nanaya orno conai' tomontárinso ya'norin. Naporahu-aton, panca yanatëtë pochin pën oró-tahuaton, ma'sharo'sa nichatërinso'pita huancana, na'huërin. ¹⁸ Naporo tahuëri

chachin, Sinioro Apranë anoyatërin. Anoyataton itapon:

—Shiparinpita iso no'pa' quëtarahuë: Iquipito i' quëran huarë' Iopiratisii' pancai'pa', hua'anëntopiso naniarin.^{19–21} Iporaso': Quiniro'sa', sinisëro'sa', catomono'sa', itiro'sa', huirisëro'sa', nihuaimoro'sa', amororo'sa', canano'sa', quiriquire'sa', quipositoro'sa', inapitari iso no'pa' hua'anëntapi. Hua'anëntapirinahuë', quëma shiparinpita quëtarahuë, itërin.

Ismairo nasitërinso'

16 Sarai co hua'huana'pihuë ni'ton, co Apran hui'nahuaninhuë'. Napoaponahuë', Saraiso a'nara cosonanën ya'huëtërin. Inaso iquipitoron. Acara itopi. ²A'na tahuëri Saraiso', so'in itapon:

—Ni'quëchi, Sinioro co nohuan-tërinhuë ni'ton, co hua'huana'huë'. Napoaponahuë', cosonanëhuë acoanchinquën topirahuë. Tapon a inaso', hua'huana'pi nisápirinhuë'. Hua'huana'pachin cari masarahuë hua'huahuë pochachin nicacaso marë', itërin.

Napotohuachina, Apranta nohuantërin. ³Naporo chachin Saraiso', Acara masahuaton, so'in acoantërin. Nani shonca pi'ipi Canaan parti ya'huapona pochin, napoapi. ⁴Shiarahuaton Acaraso', cayorin huachi. Inaporahuaton, hua'anën nocanin. Nocanaton, co yanatërinhuë'. ⁵Naporo' Sarairi Apran itapon:

—Quëma tëhuëran ni'ton, Acara nocaninco. Cari chachin acoantopi-ranquënhuë', iporaso' hua'huaton, nocaninco huachi. Sinioro chachin inquënposona tëhuërëso' anitochinpo': Quëma tëhuëmaranquën, ca a'na

napomaraco, itërin. ⁶Napotohuachina, Apraniso' itapon:

—Ni'quë', cosonanënso', natëinquënso ya'huërin. Ma'sona nohuantëranso' nitëquë', itërin.

Naporo quëran huarë' Saraiso', Acara pa'pi aparisitërin. Napoaton, inaso ta'arin huachi. ⁷Ta'apirinhuë', Sinioro anquëninëni^{††} inotëro parti quënanin. Shor iraquë i'sha pipirins'o' ya'cari', quënanin. ⁸Quënanahuaton, natanin:

—Quëmaso' Acaranquën, nohuitëranquën. Sarai cosonanënquën. ¿Intoparanta huëcaton, intopata pa'saran? itërin.

—Patronanëhuë Sarai itopiso' ta'ananpiarahuë, tënin Acara. ⁹Naporo' Sinioro anquëninëni, itapon:

—Naquëranchin patronanën paapan-taquë'. Ma'sona camairinquënsopita, natëquë', itërin. ¹⁰Napotahuaton itaantarin:

“Ca nohuanto, hua'huayátërahue ami-parinpita ya'huëtarinquën. Co pichicasohuë' na'apona'.

¹¹Ipora cayoranso', quëmapia'huaya huaiyaran.

Huaihuaton, Ismairo itëquë'.

Co napion ancantaton na'nëranso', Sinioro nataninquën ni'ton, ina nininën acotëquë'.

¹²Mashotohuachin, tanan cahuario pa'pi notëraya pochin nisarin.

Ya'ipiya inimicotarin. Inanta', ya'ipiya quëran, inimicotapona'.

Quëmopinënpitari co quë'yapirinahuë', inahua notënanquë chachin ya'huapon,” itërin.

¹³Siniorori nontërin ni'ton, Acaraso' pa'yanënuë tapon: “¿Yosë chachin nontaporahuë co chiminahuë ti?” tënin. Ina yonquiaton, iso pochin Sinioro nohuitërin: “Niconco, catahuarincoso Yosë,” itërin. ¹⁴Napoaton inaquë

^{††}16:7 *Sinioro anquëninën topachina*: Yosë chachin tapon naporin.

poso ya'huërinsona', "Nanpiton, ni'sárinco'so' posonën," itopi. Ina pososo', Catisë ninano', Piriti ninano', inapita ninanoro'sari ahuancanapirin. ¹⁵⁻¹⁶Acaraso' anquëni natërahuaton, patronanënuë chachin paantarin. Tahuëri nanihuachina huairin. Apran posa shonca saota pi'ipitaso', hui'nin nasitarin. Nasitohuachina, Ismaïro itërin.

Marca niacotacaiso' camaitërinso'

17 Apran iscon shonca iscon pi'ipitaso', Siniorori ya'notahuaton, itapon:

—Caso Yosëco, ya'ipi nanitaparahuë. Natëtonco, nohuantërahuësoráchin niquë'. ²Napohuaton, quëmarë'co anoyatarahuë. Ca nohuanto, hua'huayátërahuë shiparinpita ya'huëtarinquën, itërin. ³Naporo' Apranso', isonin. Isonin quëran, no'paquë huarë' monshomarin. Inapoaso Yosëri sha'huitaantarin:

⁴—Ni'quë', iso pochin quëmarë'co anoyatarahuë. Quëmá quëran na'a naciono'sa pipiarin. ⁵Naporahuaton, co huachi Apran itaponënhuë'. Ipora quëran huarë' Apraan itaponën. Ca nohuanto na'a naciono'sa quëmá quëran pipipona ni'ton, ina pochin nohuitaponën. ⁶Carinquën catahuaranquën ni'ton, notohuaro' shiparinpita ya'huëtarinquën. A'naquën shiparinpita, copirno ya'conapona'. A'naquëonta', naciono'sa ocoiapona'. ⁷Quëmarë'co ipora nani anoyatërahuë. Shiparinpitarë'conta a'na tahuëri anoyatarahuë. Yosënëncó ni'to, catahuaráponquën. Shiparinpitanta inapotápo. ⁸Ya'ipi Canaan no'pa' ipora ya'huëranquë, hua'anëntacaso marë' quëtaranquën. Shiparinpitanta iso no'pa chachin hua'anëntomiatapona'.

Inapitanta', casáchin chinotaponaco, itërin.

⁹Napotahuaton, taantarin:

—Napoaponahuë', quëmarë'coso nani anoyatërahuë ni'ton, natëco. Inapochachin shiparinpitanta natëinaco. ¹⁰Ina pochin canpitarë'co anoyatërahuë. Canpitanta anoyatërhüaso yonquicamaso marë' ya'ipi quëmapinquëma', marcahuanamaso ya'huërin. Naporahuaton, ya'ipi shiparimapitanta inachachin natëina'. ¹¹Taparonëmaquë, sha'huëchin imorayatërinso', niyashitëtoco'. Inaporamaso', ayonquiariinquëma carë'quëma anoyatëramaso'. ¹²Ipora quëran huarë' ya'ipi quëmapinquëma ninamasopita, nasitërin quëran posa tahuëritapaso', marcanën acotoco'. Hui'namanta', inapotoco'. Piyapinëma nisharo'sa pa'antëramasonta inapotoco'. ¹³Ya'ipinquëma niacotacaso ya'huërin. Co a'naya tëranta topinan nicamaso ya'huërinhuë'. Inapohuatama', canpitarë'co anoyatërahuëso', nonëmaquë chachin chiminamaquë huarë' ya'huëápon. ¹⁴Nipirinhüë', insosona co marcanën niacotohuachinhüë', ya'huërama quëran ocoimiatoco'. Canpitarë'co anoyatërahuëso', co natërinhuë ni'ton, inapotoco', itërin.

¹⁵Naporo chachin, Yosëri Apraan itaantarin:

—Sa'aonta' Sarai itopiramahuë', co huachi inapochin nohuitaramahuë'. Ipora quëran huarë' Sara^{††} itapoma'. ¹⁶Inanta noya nicato catahuararahüë ni'ton, hua'huanarin huachi. Tëhuënchachin cari noya nicato inapotarahüë. Na'a naciono'sa', ina quëran pipipona'. Ina quëran pipipisopita a'naquënso', copirno ya'conapona', itërin.

¹⁷Napotohuachina, Apraanso isonin. Isonin quëran no'paquë huarë' mon-

††17:15 *Saraso'*: Copirno hui'nin tapon naporin.

shorahuaton tēhuarin. Tēhuapon pochin yonquirin: “¡Pasa pi'ipitohuachinara, co huachi hui'nahuanpihué! ¡Saranta iscon shonca pi'ipitaton, co huachi onporonta nanitërinhué hua'huanacaso!” tēnin yonquinënguë. ¹⁸Napoaton iso pochin Yosë nontërin:

—¡Ma'cha Siniro sha'huitërancoso chachin Ismairo catahuanahuë paya! itërin.

¹⁹Yosëriso nipirinhue', itapon:

—Sa'anquë chachin hui'nahuanaran ta'to, napotaranquë. Hui'nan nasitohuachin, Isaco[¶] itaran. Quëmarë'co anoyatërahuëso', inanta sha'huitarahuë. Sha'huitërahuëso chachin, shinpitanta catahuamiatarahuë. ²⁰Ismairo marënta nontërancoso', nani natananquë. Inanta catahuanahuë. Ca nohuanto na'a hui'ninpita ya'huëtapon. Ina quëran pipipisopita na'amiatapon'. Shonca cato hua'ano'sa nicacaiso' hui'nahuanapon. Ina shinpita quëran panca nacion pipipon. ²¹Napoaponahuë' quëmaro'co anoyatato sha'huitëranquënsopitaso', Sara hua'huinquë nisarin. A'na pi'i quëran, ipora tahuëri'sa pochin, Isaco nasitapon, itërin. ²²Apraan nontërinso tonitahuaton, Yosëso ina quëran pa'nin huachi.

²³Naporo tahuëri chachin Apraanso', hui'nin Ismairo itërinso marca acotërin. Piyapinënpita pëinënguë chachin nasitopisonta', inapotërin. A'napitanta coriquinën quëran pa'aninso', acotërin. Ya'ipi quëmapi'sa Apraan pëinënguë ya'huëpisopita, marca niacotopi huachi. Yosë camaitërinso chachin nipi. ²⁴⁻²⁵Apraan iscon shonca iscon pi'ipitaso', taparonën sha'huëchin yashitëtöpi. Ismairona shonca cara pi'ipitaso', inapotopi. ²⁶⁻²⁷Naporo tahuëri chachin ya'ipi quëmapi'sa nipisopita marca

niacotopi. Apraan, Ismairo, inapita niacotopi. Piyapinënpitanta inapopi. A'naquën pëinënguë chachin nasitopi. A'naquënsó', coriquinën quëran nisharo'sa pa'antërin. Ya'ipiya niacotopi huachi.

Sara hua'huanacaso sha'huitërinso'

18 Insina nararo', Mamiriri hua'anëntërinquë Apraan ya'huëarin. Inaquë niso', Siniorori, ya'notaantarín. Camotëchin pochin nisapasó' ya'notërin. Nëmëtë pëinën ya'coananënguë huënsaso', napoarin. ²⁻³Apraanso ni'pirinhue', cara quëmapi ina notënanquë huaniapi quënanin. Quënanahuaton, a'naróáchin paaparin nontacaso marë'. Isonin quëran no'paquë huarë' monshorahuaton, itapon:

—Siniro, pi'pian yanontëranquë. Ama na'huëtocosohue'. ⁴Canpita topatama', nipa'morantëcamaso marë' piyapinëhuë i'sha quëshiinquëma'. Inapoatoma', nara tashinantërinquë, na'yapoma pochin, chinototaco'. ⁵Ya'huërahuëtaquëchin na'huërama ni'quëhuarë', ma'sha tëranta capamaso quëshiinquëma'. Ina quëran chiniquëncantatoma', paantamaso marë', itërin.

—Naporan ni'quëhuarë', inta nipachin, itopi.

⁶Napotohuachinara, Apraanso nëmëtë pëinënguë ya'conahuaton, Sara itapon:

—Manorahuaton, cato shonca quiro pochin, noya noya tricoro'mo nininso' maquë'. Ina masahuaton, pan niquë', itërin. ⁷Sa'in sha'huitahuaton, ta'arë'nachin ohuacaro'sa ya'huarinquë pa'nin. Noya noya nininso' toroa'hua huayonin. Huayonahuaton, a'nara piyapinën quëtërin. Quëtöhuachina,

[¶]17:19 *Isacoso'*: Tëhuarinso' tapon naporin.

inaso' tēparahuaton a'naroáchin capacaiso marë' anpirin. ⁸Ina a'capon pochin, ohuaca sho'shoi' atachirotopisonta', acotërin. Naporahuaton ohuaca sho'shoi' o'shitërin. Inapoaton, a'capon pochin ninararin pahuantohuachina acotacaso marë'. Ni'toro'sa nara tashinantërinquë coshatasoi naporin.

⁹Nani coshatohuachinara, ni'toro'sari Apraan natanpi:

—¿Sa'anpo huachi? itopi.

—Ma'tana në'mëtë pëi acoana ya'huëarin, itërin. ¹⁰Naporo' a'nari itapon:

—A'na pi'i quëran, nicaponquën huëantarahuë. Naporo' Sara hua'huanaton, hua'huin ipoarin huachi, itërin.

Napoasoi Saraso', ya'ipi nonpiso' natanárin. Apraan pinën quëran, në'mëtë pëi acoana, ya'coana pirayan natanárin. ¹¹Apraan, Sara, inapitaso nani mashotopi. Saraso yaniton, co huachi onpo hua'huanchináchinhuë', ninin. ¹²Ina yonquiaton, co huachi huina cacotatonhuë', tēhuarin huachi. Tēhuapon pochin, yonquirin: “Inaporahuë naporini, noya cancanchitohuë'. Napoaponahuë', catocoi chachin nani mashotërai ni'ton, co quiyaso inapoasocoihuë' ayapoi,” tēnin yonquinënhuë'.

¹³Siniororiso nipirinhüë', Apraan itapon:

—¿Sara co tēhuacasohuë' nipirinhüë', tēhuarin! “Nani paiyaco” ta'ton, ¿co natëtërinhuë' hua'huanacaso ti? ¹⁴¿Caso Sinioroco ni'to, ya'ipi nohuantërahüëso' nanitaparahuë' nica'huaso! A'na pi'i quëran, nicaponquën huëantarahuë'. Naporo' Sara hua'huanaton, hua'huin ipoarin huachi, itërin. ¹⁵Sinioro naporinso natanaton, tē'huanënhuë' Saraso tapon:

—Co tēhuarahüë', tēnin. Napoaponahuë', Siniorori itapon:

—Napopiranhüë', tēhuaranso' nitotërahüë', itërin.

Sotomaro'sa marë' Yosë nontërinso'

¹⁶Nani coshatohuachinara, paantacaiso marë' ni'toro'saso' huanipi huachi. Sotoma ninanotaquëchin pa'sahuachinara, Apraani chi'yarin. Nontaton patacaso marë' chi'yarin. ¹⁷⁻¹⁸Papon pochin, Sinioroso' yonquiraarin. “Apraan quëran a'na tahuëri panca nacion pipiarin. Naporahuaton ina nacionso', chiníquën nanantarin. Napoaton ma'sona yaninahuëso', sha'huita'huaso ya'huërin. Nani sha'huitërahüë' ya'ipi naciono'sa isoro'paquë ya'huërinso'pita, ina quëran catahua'huaso marë'. ¹⁹Nani ina huayonahuë' hui'ninpita, shinpita, inapita noya pënënacaso marë'. A'chintërahüëso'pita natëtona', noya nicacaiso marë' pënënarin. Inapohuachin, sha'huitërahüëso' chachin quëtarahuë' huachi,” tēnin yonquiaton.

²⁰Napoaton, Siniorori itapon:

—Sotomaquë, Comoraquë, inaquëpita ya'huëpisopita, panca oshahuanpi. Inapoatona pa'pi co noyahuë' nahuinpi.

²¹Napoaton inatohua pa'sarahüë'. ¿Sha'huitërinacoso chachin ta'ma nisapi? ta'to, nitota'huaso marë' pa'sarahüë'.

²²Cato ya'piso quëchitahuatona', Sotoma ninanoquë' pa'pi. Apraanso nipirinhüë', Siniororë' ninontacaso marë' quëparitërin. ²³Napoaton ya'carirahuaton, natanin:

—Tēhuëpisopitaso' no'tëquën chachin ata'huantamaso ya'huërin. Co tēhuëpisopitasohüë' nipirinhüë', co inapotamaso ya'huërinhuë'. ²⁴Tapona a'natërápo shonca ya'pi', co tēhuëpisopitasohüë' ninanoquë' ya'huëpi. Ina nápo ya'huëpiso yon-

quiaton: ¿Co ninano nicha'ésaranhué'?
²⁵ ¡Ama Siniro napoquésosuhé'!
 ¡Téhuëpisopita, co téhuëpisopitahué'
 co napopináchin oshahuanpiso pochin
 ana'intamaso ya'huërinhué'! ¡Ama
 napoquésosuhé'! ¡Quémaso', noya noya
 coisè ya'ipi isoro'pa' maré' ninan ni'ton,
 no'téquénáchin ana'intamaso ya'huërin!
 itërin. ²⁶ Napotohuachina, Siniorori
 itapon:

—A'natérápo shonca co
 téhuëpisopitahué', Sotoma ninanoquë
 ya'huëhuachin, inapita nosoroato
 ya'ipi ina ninanoquë ya'huëpisopita
 nicha'ésarahué, itërin. ²⁷ Apraaniso
 nipurinhué', naquëranchin nontaantarín:

—Quémaso Yosënquën, caso topinan
 piyapico niporahué', naquëranchin
 nontaanta'inquën. Ama ina maré'
 no'huicososuhé'. ²⁸ Catapini shonca
 a'natérápóra' co téhuëpisopitahué'
 nanihuachina', a'natérápo pahuaninso'
 maréáchin, ¿ya'ipi Sotomaquë
 ya'huëpisopita, ata'huantapon ti? itërin.

—Catapini shonca a'natérápo tëranta
 co téhuëpisopitahué' ya'huëhuachina',
 co ninano ata'huantarahué', itërin.

²⁹ —Tapona catapini shoncara', co
 téhuëpisopitahué' ya'huëpi, taantarín
 Apraan.

—Ina napoya tëranta
 ya'huëhuachinaso', co ata'huantarahué',
 ténin Yosé. ³⁰ Apraaniso nipurinhué',
 naquëranchin Yosé nontaantarín:

—Inachin inachin nontápiranquën-
 hué', ama ina maré' no'huicososuhé' top-
 irahué. Tapona cara shoncara' ya'huëpi,
 itërin.

—Cara shoncaya tëranta
 ya'huëhuachina', co ata'huantarahué',
 itërin.

³¹ —Téhuëenchachin caso Siniro co
 natantonhué pochin nontáranquën.
 Cato shoncara', co téhuëpisopitahué'
 ya'huëhuachina': ¿Onpoaranta? itaantarín.

—Cato shoncanta co téhuëpisopi-
 tahué' ya'huëhuachina', co ninano
 ata'huantarahué', itërin Yosëri.

³² Apraani naquëranchin
 nontaantarín:

—Iporáchin Siniro nontaantarán-
 quën. Ina quëran co huachi apiponquën-
 hué ni'ton, ama no'huicososuhé'. Shon-
 cafchin co téhuëpisopitahué' quënan-
 patan: ¿Onpoaranta? itërin. Napoto-
 huachina, Siniorori itaantarín:

—Shoncaya tëranta co téhuëpiso-
 pitahué' ya'huëhuachina', co ninano
 ata'huantarahué'. ³³ Apraan nontërinso
 toquitahuaton, Sinioroso pa'nin huachi.
 Apraaonta', në'mëtë pëinënquë'pa'
 panantarín.

Sotomaro'sa', Comoraro'sa', inapita ata'huantërinso'

19 Nani yatashirahuaso', cato
 anquëniro'saso Sotoma
 ninanoquë camapi. Ninano ya'coanaquë
 chachin Noto huënsaso', camapi.
 (Inaquë ya'huëhuano'sa niyontonpi
 ma'sha yonquiatona anoyatacaiso
 maré'.) Cato ya'pi canquipiso
 quënanahuaton, paaparin nontapon.
 Isonin quëran no'paquë huaré'
 monshorin. ² Monshorin quëran itapon:

—Caso siniororo'sa piyapinëma
 pochinco. Huëco pëinëhuëquë onpopi-
 onta huëécamaso nohuantoco'. Inaquë
 nanitërama nipa'morantëcamaso'.
 Tashiraya yapa'patama paantaco',
 itërin. Napotopirinhué', inapitaso co
 nohuantopihué'.

—Naporinchi paya. Napopiranhué' co
 nohuantëraihué'. Caniquë tëranta noya
 huë'ëpoi, itopi. ³ Napotopirinahué',
 Notori naquëranchin naquëranchin
 sha'huitohuachina, napoin quëran
 pëinënquë pa'pi huachi. Cancon-
 pachinara, noya cosharo nitërin. Pan
 co ahuëpocatopinanhué' anpitaaton,

inapitarë' acotohuachina, ni'toro'sa
coshatopi huachi.

⁴Napoaponahuë', co'huara
chinochátërasoihuë' ya'ipi
ya'huëhuano'sari Noto pëinën
tancapitopi. Hui'napiro'sa quëran,
mashoro'saquë huarë' yamoipi. ⁵Noto
no'huitona', chiníquën nontiipi:

—¡Quëmapi'sa pëinënquë canquipiso!
¿Intopata ya'huapi? ¡Ocoiquë təcari'!
itopi. ⁶⁻⁷Naporo' Notoso' pëinën noyá
oncotahuaton, inapita nontapon pipirin.

—Ama iyaro'sa napocosohuë', pa'pi
co noyahuë' yonquirama'. ⁸Cato
hui'nahuëpita nano'sa co quëmapi
së'huayátërarinsohuë', ya'huëtërinco.
Inapita nipachin ocoichinquëma',
nohuantëramaso' nitoco'. Isopita
quëmapi'saso nipirinhüë', ama
napotocosohuë'. Cari përarahuë
pëinëhuëquë ya'conquipi ni'ton,
napotaranquëma', itërin. ⁹Inapitariso
nipirinhüë', itapona':

—¡Po'shaquë quëmaso! Nisha piyap-
inquën niponahuë', ¿yacamairancoi ti?
¡Iporaso huachi inapita quëran na'con
na'con, quëma nitarainquën! itopi.
Napotatona', Noto ahuërapí. Pëinën
ya'coananta', yapaparapitopi huachi.
¹⁰Napoaponahuë', ni'toro'sari Noto
mapi. Masahuatona', acoana po'mopi.
Napotatona', ya'coana oncotaantapi.
¹¹Naporo chachin piyapiro'sa
aipiran nisapisopita, a'naroáchin
asomarayapi huachi. Hui'napiro'sa
quëran, mashoro'saquë huarë' ya'ipi
somarayapi. Ina nipirinhüë' tëranta',
amiai huarë' ya'coana yonípi.

¹²Naporo' ni'toro'sari, Noto itapona':

—¿Ya'huëtërinquën aquëtë huarë'
quëmopiro'sa isëquë? Hui'nanpita
quëmapi'sa, sanapi'sa, mi'sëro'sa
nicacaiso nipisopita ya'ipi inapita, iso
ninano quëran ocoiquë'. Ocoiaton áquë
quëpaquë'. ¹³Iso ro'të ata'huantarai
ni'ton, quëpaquë'. Iso ninanoquë pa'pi

co noyahuë' nipiso', na'a piyapi'sari
Sinioroquë sha'huirapipi. Napoaton,
ata'huanta'huaiso marë' a'parincoi,
itopi.

¹⁴Napotohuachinara, Notoso
mi'sënpita nicacaiso nipisopita
sha'huítacaso marë' pa'nin:

—¡Manóton huëco pa'ahua! Iso
ninano quëran pipia'ahua'. ¡Siniorori
iso ninano ata'huantarai ni'ton, huëco
pa'ahua! itërin. Itopirinhüë', co
natëpíhuë'. ¹⁵Nani tahuëri ya'cari
nipachina, anquëniro'sari Noto itapona':

—¡Pashi tëquë! Sa'an, cato
hui'nanpita, inapita masahuaton, iso
ninano quëran ocoiquë huachi. Ninano
ata'huantëraiquë, chimintama'. ¹⁶Napo-
topirinhüë', Notoso' co manorinhüë'
ni'ton, Yosëri nosoroaton, yanicha'ërin.
Napoaton anquëniro'sari, sa'inë
chachin maimirarin. Hui'ninpitanta
maimirarahuatona', ninano quëran
cha'ëcaiso marë' ocoipi.

¹⁷Ninano quëran nani pipihuachi-
nara, a'na anquëniro itapon:

—¡Cha'ëcamaso marë' manóton
ta'aco! Ama pinëma parti tahuërecoso-
huë'. Pa'mia paco'. Ama ma'sha marë'
tëranta iso motopianaquë chinicosohuë'.
Cha'ëcaso nohuantohuatama',
motopiro'sa parti ta'aco', itërin.
¹⁸⁻¹⁹Notoriso nipirinhüë', itapon:

—¡Co Siniororo'sa topirahuë!
Tëhuëinchachin canpitaso', na'con
catahuaramaco huachi. Noyanquëma
ni'ton, nicha'ëramaco. Napoaponahuë',
motopiro'sa parti ta'aca'huaso',
co nanitarahuë'. Huancopi ni'soi',
ayaro' icantatoncoi tiquihuachincoi.

²⁰Ni'co', pasëyáquë a'na ninanoa'huaya
ya'huërin. Inaquë tēhuëinchinso' noya
paca'huaiso' topirahuë. Nohuantoco
inaquë pa'i cha'ëca'huaiso marë'. ¿Co'ta
inaso', co panca ninanoyahuë'? itërin.

²¹Napotohuachina a'na anquëniro
itapon:

—Nani natananquën nontërancoso'. Nohuantëranso chachin nisarahuë. Co ina ninanoso', ata'huantapohuë'.²² Napoaponahuë', ¡manóton inatohua paco! Inatohua canama huarë' Sotoma ninano ata'huantarai huachi. Napoaton ina ninanoso', Soaro^{§§} itopi. ²³ Nani tahuërihuachina Notoso', Soaro ninanoquë camarin. ²⁴ Naporo' Siniorori, pën o'nan pochin a'paimarin. Sha'pi mo'shirë chachin, a'paimarin. Sotoma, Comora, inapita ninanoro'sa aipi a'paimarin. ²⁵ Inapotaton, ata'huantërin. Ya'ipi inaquë ya'huëpisopitarë chachin ata'huantërin. Ina motopianaquë papotërin sopitanta', ya'ipi tiquirin. ²⁶ Noto sa'inso nipirinhüë', co Soaroquë camarinhuë'. Oshaquëran so'in imaquiáponahuë', pinën parti tahuërehuachina, inaquë chachin yamora moto' taranaton, chiminin. ²⁷ Tashiramiachin Apraanso', i'huara Sinioro nontërintaquëchin pa'nin. ²⁸ Ina quëran, Sotoma, Comora, inapita ninanoro'sa nocorin. Ya'ipi ina motopiananta nocomapirinhüë', ina ro'të quëran pa'pi huëhuëpiro conai pipirarin ni'nin. Panca orno quëran tomontërinso pochin, pipirarin. ²⁹ Ina pochin, ina motopianaquë ninanoro'sa Yosëri ata'huantërin. Noto yacapatërinso parti noyá ata'huantërin. Notoso nipirinhüë', co ata'huantërinhuë'. Apraan yonquiaton, cha'écaso marë' ina quëran ocoirin.

**Moaporo'sa', amono'sa',
inapita ya'huërinso'**

³⁰ Inapita ninanoro'sa ta'huantopi piquëran, Notoso' të'huatërin. Të'huataton, Soaroquë ya'huëcaso co nohuantërinhuë'. Napoaton cato

hui'ninpitare chachin motopiro'sa parti, ya'huëcaiso marë' pa'pi. Inaquë a'na motopi naninquë, cara chachin ya'huëpi. ³¹ A'na tahuëri paya paya nininsoari, caia'huain, itapon:

—Ni'quë caira. Ya'ipi parti sanapi'sa ya'huërinso', so'yatona hua'huampi. Canposo nipirinhüë', isoporinquë quëmapi pahuanin quëran, co inapochináchinhüë' ninë'. Tatafchin mini nipirinhüë', nani inanta mashotarin. ³² Napoaton, huëquë pa'a o'shitatë tëpaita'a. Inapotatë', hua'huampo ya'huëtiinposo marë' huë'ëpa'a, itërin.

³³ Naporo tashi chachin pa'pina huino o'shitomiatopi. Nani ano'pihuachinara, paninanso' pa'pin quëhuënaparin. No'pirahuë ni'ton, co nataninhüë' hui'nini quëhuënaparinso'. Co pa'ninso tëranta nataninhüë'. ³⁴ Tahuëriantarinquë paninanso', caya'huain itaantapon:

—Ni'quë caira, achin tashi caso tata quëhuënaparahüë. Quëma ya'huëre' quëhuënapacaso marë' ipora tashinta ano'pianta'a. Inapoatë catonpo chachin tatanpo quëran tëranta hua'huasha ya'huëchinpo', itërin. ³⁵ Ninapotatona', naporo tashi naquëranchin pa'pina huino o'shitaantapi. Nani ano'pihuachinara, hua'hua nininso ya'huëre', pa'pin quëhuënaparin. No'pirahuë ni'ton, Notoso' co nataninhüë' hui'nini quëhuënaparinso'. Co pa'ninso tëranta', nataninhüë'. ³⁶ Inapoatona', cato chachin cayopi. Pa'pina quëran napopi. ³⁷ Paninanso' huaihuachina, quëmapia'huaya huairin. Inaso', a'shini Moapo* itërin. Iso quirica ninshitasoco huarë', ina ipora moaporo'sa ya'huërinso shimashonëna ninin.

§§19:22 *Soaroso'*: Pi'pira'huaya tapon naporin.

*19:37 *Moaposo'*: Pa'pin quëran ya'huërinso', tapon naporin.

³⁸Hua'hua nininsonta huaihuachina, quëmapia'huaya chachin ya'huëtërin anta'. Inanta a'shini Pin-ami[†] itërin. Iso quirica ninshitasoco huarë', ina ipora amono'sa ya'huërinso shimashonëna ninin.

Apraan Apimiricorë naporinso'

20 Apraanso', piyapinënpitarë chachin ya'huëapi quëran pipipi. Pipirahuatona', Niquipi parti paantapi. Quiraro ninanoquë canconahuatona', inaquë ya'huëcaiso marë' quëparitopi. Ina ninanoso', Catisë ninano quëran Shor parti ira pa'ninso' huáncana quëparitërin. ²Apraanso inaquë ya'huapona pochin, Sara sa'in nipirinhüë': "Oshihüë," toconin. Napoaton Quiraro copirno Apimirico itopisori yamanin. Camaitoahuachina, macacaso marë' Sara quëpatopi. ³Napoaponahuë', naporu tashi chachin Yosëri huë'ënquë pënënin: "Quëmaso chiminanan. Sanapi mananso so'yahuan ni'ton, chiminamaso ya'huërin," itërin. ⁴Apimiricoso', co Sara ichihüë'ëshätërarinhüë'. Napoaton Siniro itapon: "Siniro co manta onporahuë ni'ton, co tēpaancoso ya'huërinhuë'. ⁵Co'ta Apraan chachin naporin: 'Oshihüë,' tēnin. Saranta': 'Yo'yohüë,' tēnin. Cato chachin napopi ni'ton, co nitotatohuë manahuë," itërin. ⁶Napotohuachina, Yosërinta huë'ënquë chachin a'paniantarin: "Tëhuëenchachin co nitotatonhuë' naporan. Napoaton ca nohuanto co ichihüë'ëranhuë'. Carinquën ya'copirancuën ama oshahuanaton tëhuëtancoso marëhuë'. ⁷Iporaso nipirinhüë', so'in chachin quëtaantaquë'. Inaso pënëntona'pi ni'ton, quëma marë' nontarinco. Ama chiminamaso marëhuë', nontarinco. Co'so' quëtaantahuatanhuë', sa'an,

hui'nanpita, inapitarë'quën chachin, ta'huantaran," itërin huë'ënquë.

⁸Tahuërianpitoahuachina, Apimiricoso huënsëintarahuatona, piyapinënpita amatërin. Huë'pachinara, ya'ipi hua'narinso sha'huitërin. Natanahuatona', piyapinënpitaso pa'pi pa'yanpi. ⁹Ina quëran Apraan amatahuaton, itapon:

—¡Ma'huantacha nitapirancoihuë paya! ¡Caso co maquë tēranta tëhuëtëranquënhüë'! Quëmaso nipirinhüë', napotatoncoi panca yaaoshahuanpirancoihuë'. Ca aoshahuanatonco, quëmopinëhuëpita, piyapinëhuëpita, inapita, na'inchitonhuë'. ¡Co naporëhuë'!
¹⁰⁻¹¹¿Ma'ta yonquiaton, napotopirancohuë'? itërin. Napotohuachina, Apraani itapon:

—Isëquëso', co manta Yosë natëpihuë'. Sa'ahuë matiinacoso marë' tēpaponaco caso', ta'to naporahuë. ¹²Naporahuaton Saraso', oshihüë anta'. Ina tataquëranchin nipiraihuë', mamahuëi quëranso', nisha ninai. Napoaton cari manahuë. ¹³Yosë chachin, tatahuë ya'huërin quëran pipicaso' camaihuachincora, sa'ahuë sha'huitërahuë: "Insëquë tēranta pa'nëhuacuë: 'Inaso yo'yo masho,' tēquë ta'a, itërahuë," tēnin Apraan.

¹⁴Ina natanahuaton, Apimiricoso sa'in quëtaantarin. Naporahuaton, ohuicaro'sa', ohuacaro'sa', inapita quëtërin. Piyapinënpita camaicaso marënta': Quëmapi'sa', sanapi'sa', inapita quëtërin. ¹⁵Ina quëtahuaton, itërin:

—Ni'quë iya, no'panëhuëso pancana, insëquëso costaranquë ya'huëquë', itërin. ¹⁶Saranta', itapon:

—Ni'quë imoya, yo'yo masho huaranca coriqui prata quëran

[†]19:38 *Pin-amiso'*: Piyapinëhuëpita hui'nin tapon naporin.

nininso' quëtèrahuë. Ya'ipiya quëran co tëhuëransohuë' nitotacaiso marë' ina nápo quëtarahuë. Co insonata pinoinquënso ya'huërinhuë'.¹⁷ Ina quëran Apraan, Yosë nontërin Apimirico marë'. Ina sa'in, cosonanënpita, inapita marënta', Yosë nontërin. Nontohuachina, Yosëri anoyatërin. Naquëranchin hua'huasha ya'huëtaantacaiso marë' anoyatërin.¹⁸ Siniorori nani Apimirico ya'huërinquë, sanapi'sa ana'intopirinhuë'. Ama hua'huanacaiso marëhuë', Sara na'in quëran napotopirinhuë'. Napoaton Apraani Yosë nontërin inari anoyatacaso marë'. Napohuachina, Yosëri Apimirico sa'in, piyapinënpita sa'ina', inapita anoyatërin. Hua'huasha ya'huëtaantacaiso marë' anoyatërin.

Isaco nasitërinso'

21 Sha'huitërinso chachin, Siniorori Sara catahuarin.² Ina nohuanton napoin quëran cayorin huachi. Tahuëri nanihuachina, quëmapia'huaya huairin. Inaso', Apraan mashoya nicaquë huarë' hui'nahuaninso hua'huatërin. Yosëri sha'huitërinso tahuëri'sa chachin, hui'nin nasitërin.³ Sa'inquë chachin hui'nahuaninso nasitohuachina, Isaco itërin.⁴ Yosë camaitërinso chachin posa tahuëritohuachina, marca acotërin.⁵ Apraan pasa pi'ipitaso', hui'nin Isaco itërinso', nasitarin.⁶ Naporo' Sara yonquirin: "Yosë catahuarinco ni'ton, capa cancantato, tëhuërahuë. A'napitanta', hua'huanahuëso nitotohuachina', ya'ipiya quëran capa cancantatona tëhuapona'.⁷ Co hua'huana'picohuë ni'to, co inso tëranta Apraan nontaton: 'Tëhuëenchachin Saraquë hui'nahuanaran,' co ichitonhuë'. Inaso nipirinhuë', máshoya niponahuë', hui'nahuanin huachi," ténin.

Acara, Ismairo, inapita Apraani a'parinso'

⁸ Isacoa'huaya oshaquëran so'sohuachina, a'shini a'potërin. A'potërinso tahuëri, capa cancantacaiso marë' Apraan panca pita ninin.⁹ Capa cancantapirinahuë', Saraso' co noyahuë' cancantërin. Cosona hua'huini Isaco monaton ya'nipitarin ni'nin.¹⁰ Napoaton Apraan sha'huitërin: "¡Cosonaso', hua'huinë chachin, a'paquë pa'in! Isacoso hua'huahuë chachin ni'ton, co nohuantërahuë' quëma ma'shanënpita cosona hua'huionta quëtacaso'," itërin.¹¹ Ina natanaton, Apraan panca sëtërin. Hui'nin ni'ton, sëtëyarin.¹² Sëtopirinhuë', Yosëri itërin: "Ama hui'napi marë' sëtëquësohuë'. Co cosonanën marë' tëranta sëtacaso ya'huërinhuë'. Ma'sona Sara nohuantërinso niquë'. Isaco quëran pipipisopita, noya noya catahuararahuë. Inapita mini yonquiato nani sha'huitëranquën nisapaso'.¹³ Cosona hua'huionta catahuarahuë. Ca nohuanto, shinpita panca nacion ocoiaponan'. Hui'nin chachin anta ni'ton, catahuarahuë," itërin.¹⁴ Tahuëririnquë tashiramiachin Apraanso', Acara quëtacaso marë' cosharo manin. A'nara sha'huëtë morsaquë i'sha ta'panahuaton, quëtërin. Hui'nionta Ismairo itërinso', a'paantërin quëpacaso marë'. Inahuaso pa'pachinara, Piirsipa inotëro parti chihuëatona', topinan pa'sápi.¹⁵ I'sha sha'huëtë morsaquë ya'huërinso', ta'quipi. Ta'quihuachinara Acaraso', naraa'huaya tashinantërianaquë hua'huin acorahuaton, patërin.¹⁶ Aquëmiachin pa'sahuaton, huënsëconin. Ama hua'huin chiminso nicacaso marëhuë', inaquë huënsëconin. Huënsëhuachina, hui'napiso na'nërin huachi.

¹⁷ Yosëri, hui'napi na'nërinso' natanin. Napoaton Yosë anquëninëni, inápa quëran përasahuaton nontërin: “¿Ma'ta Acara onporan? ¡Ama pa'yanquësohuë'! Yosëri, hui'napi na'nërinso' natanin. ¹⁸ Manóton pa'sahuaton, macontaqué'. Ama patëquësohuë'. Ca nohuanto, hua'huan quëran panca nacion pipipon,” itërin. ¹⁹ Naporo' Yosë nohuanton, Acara a'na posoquë i'sha quënanin. Inaquë pa'sahuaton, sha'huëtë morsaqué manin. Ina masahuaton, hua'huin o'shitionin.

²⁰⁻²¹ Yosëri, hui'napi catahuarin ni'ton, nóya a'shinin. Paran inotëro parti ya'huëpi. Míso pë'chinantërin. Oshaquëran a'shini Iquipito sanapi yoniton, acoantërin.

Apimirico Apraanë anoyatopiso'

²² Naporo tahuëri'sa pochin Apimirico pa'nin Apraan nontapon. Huicororë' pa'nin. Inaso', Apimirico sontaronënpita camairinso'. Inaquë Apimiricori Apraan itapon:

—Tëhuëenchachin quëmaso' nani ma'sha nipatana, Yosë catahuarinquënso ni'nai. ²³ Napoaton isëquë chachin Yoscoarë' ta'ton sha'huitoco: Ama hui'nahuëpita, shihuëpita, ama ca tëranta', ma'sha onpotancoso marëhuë', sha'huitoco. Carinquënso nosoroatënuquën co ma'sha onpotëranquënhuë'. Inapochachin quëmanta noya ni'coi. A'napita ya'huëhuano'santa', noya ni'camaso marë' Yoscoarë' ta'ton sha'huitoco, itërin. ²⁴ Napotohuachina Apraan tapon:

—Yoscoarë' co ma'sha onpotaranquëmahuë', itërin.

²⁵ Napoaponahuë', Apraani itaantapon:

—Carinquëmaso', noya yonquirapiranquëma'. Quëma piyapinënpitaso nipirinhuë', a'nara poso ihuaraiso

matërinacoi, itërin. ²⁶ Ina natanahuaton, Apimiricori itapon:

—Co sha'huitërancohuë' ni'ton, ipora huarë' namaso natanahuë. Inpitaso inapotomarinquën. Co caso nitotërahuë', itërin. ²⁷ Napotohuachina, naporo tahuëri cato chachin, noya ninitona ya'huëcaiso marë' anoyatopi. Yoscoarë' ta'tona', anoyatopi. Ina quëran anoyatopiso yonquicaiso marë' Apraani ohuicaro'sa', ohuacaro'sa', inapita manin. Masahuaton Apimirico quëtërin. ²⁸ Naporahuaton canchisë ohuica nanoyan nipisopita huëntonënn quëran nisha acoarin. ²⁹⁻³⁰ Nisha acoaso', Apimiricori itapon:

—¿Ma'marëta canchisë ohuicaro'sa nisha acoaran? itërin.

—Isopita canchisë ohuica, quëtëranquën: “Tëhuëenchachin Apraani ina poso ninin,” ta'camaso marë' quëtëranquën, itërin. ³¹ Napoaton ina ro'tëso', Piirsipa itopi. Inaquë cato chachin Yoscoarë' ta'tona', anoyatopi ni'ton, ina pochin nohuitopi. ³² Nani anoyatohuachina Apimiricoso', Huicororë' chachin huiristino'sa no'panën parti paantapi.

³³ Nani pa'pachinara, Apraanso inaranchin Siniro chinotërin. Inaso': “Yosë ya'huëmiatërinso',” itopi anta'. Inaquë chinotaton, a'nara tamarisco nara sha'nin. Nani sha'huirahuë chachin ina no'paso', Piirsipa itopi. ³⁴ Hua'qui Apraan huiristino'sa no'panënaquë, yacapatërin.

Yosëri Apraan tëninrinso'

22 Ina piquëran Yosëri: “¿Tëhuëenchachin ta'ma Apraan natërinco to?” ta'ton, tënिकासo marë' përarin:

—Apraan, itërin.

—Ma'ta Siniro ya'huëarahuë, tënin Apraan. ² Naporo' Yosëri itapon:

—Hui'nan Isaco itëranso', a'na'chichin ni'ton, nosoromiatëran. Ina nipirinhuë',

masahuaton Moria parti quëpaquë'. Inaquë canconpatan, a'na motopi a'notaranquën. Inaquë chinotancoso marë' ina tëparahuaton, ya'ipi ahuiquitëquë', itërin.

³Tahuëririnquë Apraanso', tashiramiachin huënsëintarahuatón, tapatarin huachi. Ihuë Yosë chinotaton ahuiquitacaso marë' pë'shitërinso', moranënguë a'mitërin. Ina quëran hui'nin, cato piyapinënpita, inapita quëparin. Yosëri sha'huitërinquë pa'nin huachi.

⁴Cara tahuëri quëran Apraanso', Yosëri sha'huitërinso' no'pa' notërin.

⁵Naporo' piyapinënpita itapon:

—Isëquë ninatacoi. Moranta isëquë patarahuë. Quiyaso' amasha aquëcha pa'sahuatoi, Yosë chinotarai. Nani chinotohuatoi o'mantarai, itërin. ⁶Ihuë Yosë chinotaton ahuiquitacaso', Isaco apitëntërin. Inaoranta cosoroa'hua, pë'to ra'pi, inapita manin. Ina quëran pa'pi huachi.

⁷Papon pochin Isacori, Apraan itapon:

—¡Tata! itërin.

—¿Ma'ta conpaa'hua'? itërin pa'pini.

—Ni'quë tata, nani ihuë ya'huërin.

Pë'to ra'pinta ya'huërin. Carniroa'hua ya'ipi ahuiquitacaso marëso': ¿Intoparanta manë'? itërin Isacori.

⁸—Yosë nohuanton conpa ya'huapon, itërin pa'pini. Ina quëran, paantapi.

⁹Yosëri sha'huitërinquë canconpachinara, Apraanso a'nara artaro ninin. Tëniarahuatón, ina aipi ihuë acorin. Ina quëran hui'nin tonporahuaton, ihuë aipi acorin. ¹⁰Inaquë acorahuaton tëpacaso marë' cosoroa'hua manantërin. ¹¹Naporo chachin Sinioro anquëninëni, inápa quëran përarin:

—¡Apraan! ¡Apraan! itërin.

—Ma'ta Sinioro ya'huëarahuë, itërin Apraani. ¹²Sinioro anquëninënisó', itapon:

—Ama hui'nan tëpaquësohuë'. Tëniponquën napotopiranquëhuë', iporaso' nani nitotërahuë. Ya'ipi cancanën quëran huarë' imaranco tënahuë. Hui'nan a'naíchin nipirinhüë', co apiratërancohuë ni'ton, nitotërahuë, itërin. ¹³Naporo' Apraan tahuërerahuaton ni'pirinhüë', a'nara carniro quënanin. Yosë nohuanton pomonën quëran, nara'huaya së'paquënguë a'tënin. Ina masahuaton hui'nin ya'huërenamën tëparin. Inapotaton, Yosë chinotacaso marë' ya'ipi ahuiquitërin. ¹⁴Ina quëran Apraani ina ro'të aninahuanin. “Pahuantërinpoaso' Sinioro quëtërinpoaquë,” itërin. Napoaton, iporahuanta ina pochin nohuitapi. “Motopiquëso', pahuantërinpoasopita Sinioro quëtërinpoa',” topi nonatona'.

¹⁵⁻¹⁶Sinioro anquëninëni, naquëranchin inápa quëran Apraan përatón itapon:

—Sinioro naporin: “Ya'ipi cancanën quëran huarë' natëtonco, a'naíchin hui'nan nipirinhüë' co apiratërancohuë'. Inaporanso marë' noya ni'nanquën. Caso Yosëco ni'to, no'tëquën sha'huitaranquën. ¹⁷Noya nicatënguën catahuamiataranquën. Ca nohuanto shiparinpita, tayoraro'sa nápo na'apona'. Marë yonsanquë inotëra'huaya nápo, na'amiatapona'. Naporahuaton, inapitaso inimiconëna minsëra'piafona'. ¹⁸Quëma natëranco ni'ton, ya'ipi isoro'paquë nacion'sa ya'huërinso'pita, shiparinpita quëran catahuararahuë,” itërin.

¹⁹Nani Yosë chinotahuatona', Apraanso hui'ninë chachin piyapinënpita quëparitopiquë, pa'mantapi. Ina quëran ya'ipi chachin, Piirsipaquë panantapi. Inaquë Apraan hua'qui ya'huërin.

Nacoro hui'ninpita nipiso'

²⁰ Hua'quimiachin ya'huapona pochin, Apraanso natantërin. "Miricanta', Nacoro sa'in nininso', Sara pochachin hua'huainin anta'," itopi. ²¹ Paninanso', Os itopi. Ina quëran niantarinso', Pos itopi. Ina quëran a'nanta niantarinso', Quimoino itopi. (Quimoionta hui'nahuanpachina, Aramo itopi.) ²² Quimoino quëran nasitaantapi: Quisito, Aso, Piritasi, Itarapi, Pitoiro, inapita. ²³ Ina Pitoiro mini, Nipica pa'pin. Nacoroso', Apraan iya'huain. Ya'ipiya quëran Miricaso', posa hua'huinpita ya'huëtërin. Ina nápo Nacoroso', sa'inquë chachin hui'nahuanin. ²⁴ Naporahuaton a'na sa'inquënta hui'nahuanin. Ina sa'insó', Nioma itopi. Inaquë hui'nahuaninsopitaso': Tipa, Caamo, Taas, Maaca, inapita.

Sara chimininsó'

23 Saraso', pasa cato shonca canchisé pi'i icanin. ² Ina quëran Quiria-arpa ninanoquë chiminin. Ina ninanosó', Ipron itopi anta'. Inaso Canaan parti ya'huërin. Sa'in chimininsó marë' Apraanso', sëtaton, na'nërárin, ayanárin, naporin.

³ Ina quëran, sa'incó' nonën patahuaton, ya'huëhuano'sa nontapon pa'nin. Ya'huëhuano'saso', itiro'sa itopi. Hua'ano'sa nipisopita niyontoyantopiquë, quënanconin. Inaquë nontahuaton itapon:

⁴—Caso co ya'huëhuancohuë' niporahuë', yacaparanquëma'. Sa'ahuë chiminin ni'ton, chiminpatamara nipo'moramaso' no'pa' pa'antoco canta topirahuë, itërin. ⁵ Napotohuachina, Iti hua'ano'sari itapona':

⁶—Natanquë sinioro sha'huichinquën. Yosë huayoninquën ni'ton, quëmaso' chiniquën nanantëran. Nipo'moraiso'

no'pa' insosona noya noya ni'nanquë, sa'anco' po'moquë'. Co incoi tërantá apiratarainquënhuë', itopi. ⁷⁻⁸ Napotohuachinara, Apraanso huanirahuaton, itiro'sa nontaantacaso marë' mónsho tënin:

—Tëhuënhachin isoporinquë sa'ahuëco' po'moca'huaso nohuan-tohuatama', catahuaco. Canpitari ya'huërenamëhuë Sohuaro hui'nin Ipron itopiso', nontoco topirahuë. ⁹ Maquipiraquë nanin ya'huërinso', pa'anchinco. Inaso no'panën intonquë ya'huërinso'. Onposona pa'tërinso' no'tëquën pahuëretarahuë. Inapohuato, chiminpatoi nipo'moca'huaiso marë' isoporinquë ya'huëtarinco huachi. ¹⁰ Ipronta Iti piyapi. Inanta inaquë chachin nisarín ni'ton, a'napita hua'ano'sa natantonëinquë inaora chachin Apraan sha'huitërin. Chiniquën nonin ninano ya'coanataquëchin, na'huëpisopitanta', natanacaiso marë':

¹¹—Ama sinioro napoquësohuë'. Topinan naninso quëtaranquën. Inainpichin no'pa' ya'huërinsonata', quëchinquën. A'napitanta natantonëinquë sha'huitaranquën. Napoaton sa'anco' po'moquë huachi, itërin.

¹² Napotopirinhuë', Apraanso ya'huëhuano'sa inachintopiso nitotaton, anoyatarin. Naquëranchin ya'huëhuano'sa ni'tonëinquë mónsho taantarín. ¹³ A'napitanta natantonëinquë, Ipron itaantapon:

—Natanquë api nontaanta'inquën topirahuë. Onpopionta no'pa marë' pahuëre' maquë'. Naporo huarë' sa'ahuëco' po'moarahuë, itërin.

¹⁴⁻¹⁵—Noya sinioro pa'. Ina no'paso', catapini pasa coriqui prata quëran nininso' pa'tërin. Canpoaso ma'huaënpoa ni'tëhua', co inaíchín marë' aquëtë huarë' nonsápaso ya'huërinhuë'. Napoaton, po'mochanquë sa'anco huachi, itërin.

¹⁶ Napohuachina, Apraanso ina nápo maré' anoyatërin. Ina quëran Iti hua'ano'sa ni'tonënuë, no'tëquën pahuërëterin. ¹⁷⁻¹⁸ Inapoaton Apraani, Ipron no'panën Maquipiraquë ya'huërinso', pa'anin. Ina no'paso', insina nararo Mimiriri hua'anëntërin quëran, pi'i pipirinsó parti quëparitërin. No'pa', nanin, nararo'sa inainpichin ya'huërinso', inapita Apraani hua'anëntërin huachi. Iti hua'ano'sari ya'ipiya quëran nitotopi. Ninano ya'coanataquëchin na'huëpisopitanta', nitotopi.

¹⁹ Nani anoyatahuaton Apraanso', Maquipira naninquë sa'incó' po'morin huachi. No'pa' pa'aninquë napotërin. Ina no'paso' sha'huirahuëso chachin, Mimiriri hua'anëntërinso no'pa quëran, pi'i pipirinsó parti quëparitërin. Ina ro'tëso', Ipron itopi anta'. Canaan parti ya'huërin. ²⁰ Ina pochin Apraan, no'pa', nanin, inapita pa'anaton, hua'anëntërin. Itiro'sari, pa'antërin nipa'pitacaiso maré'.

Isaco maré' sanapi yonípiso'

24 Apraan nani noyá mashotërin huachi. Nani ma'sha nininquë Siniorori catahuamiatërin. ²⁻³ A'na tahuëri, piyapinën masho masho nininso', përarin. Inari ya'ipi ma'shanënpita a'pairin. Huë'pachina itapon:

—Natëancoso nitota'huaso maré', tonaroana së'huatoco. Së'huatatonco: “Sinioroso Yosë ni'ton, inápaquë hua'anëntaton, isoro'panta hua'anëntërin. Ina ni'sárinco ni'ton, no'tëquën natëaranquën. Co isoporinquë Canaan sanapi nininso', Isaco macacaso ya'huërinhuë,” itoco. ⁴ Quëma chachin hua'huatërahuëso no'paquë paquë'. Inaquë pa'sahuaton, quëmopinëhuëpita quëran sanapi yonitëquë', itërin.

⁵ Napotohuachina, piyapinëniso itapon:

—Napotiranhuë', sanapi yonirahuëso co yaimaquintahuachincohuë': ¿Onpochita? ¿Hua'huatëranso parti hui'nán quëpamanta'i ti? itërin.

⁶ Napotohuachina, Apraani itapon:

—¡Ama napoquësohuë'! ¡Co inaquë quëpamantacaso ya'huërinhuë'!

⁷ Sinioroso' Yosë ni'ton, inápaquë hua'anëntërin. Nani ina sha'huitërinco iso no'pa' shihuëpitari hua'nëntacaso'. Iráca tatahuë ya'huërin no'pa quëran ocoirincó. Quëmopinëhuëpita

ya'huërin parti quëran ocoirincó huachi. Ocoirahuatonco isëquë quëninco. Inari chachin anquëninën a'pararin catahuainquënso maré'. Ina nohuanton, sanapi nohuantarin isëquë huëcacaso'. ⁸ Sanapi isëquë huëcacaso co nohuantohuachinhuë', naporo huaré' Yoscoaré' ténanso co na'intarinquënhuë'. Nipirinhüë' ama onporonta inatohua hui'nahuë quëpaquësohuë', itërin.

⁹ Napotohuachina, piyapinëni

Apraan tonaroananën së'huatërin. Së'huatahuaton: “Yoscoaré',

sha'huitërancoso chachin, nisarahüë,” itërin. ¹⁰ Itahuaton, tapatarin huachi.

Hua'anën ma'shanënpita, pa'ton pa'ton nininsopita, huayonahuaton, nicanatacaso maré' tapararin. Shonca camiyóquë apë'pëtahuatona', Nacoro ninano itopiquë, pa'pi huachi. Inaso ninano', Misopotamia parti ya'huërin.

¹¹ Pa'sápatona', canconpi huachi. Ninano aipiran, yatashirahuaso canconpi. Naporo oraquë nano'sa i'sha macapona posoquë huë'sapi. Apraan piyapinënso' camiyoro'sa a'na poso pirayan achinotarin. ¹² Naporahuaton inaquë chachin Yosë nontërin: “Ni'quë Sinioro, quëmaso Yosënquën. Hua'anëhuë Apraan, natërinquën. Hua'anëhuë nosoroaton catahuaco.

¹³Nano'sa i'sha macapona huëcasoi', iso poso pirayan ninatapo. ¹⁴Insoso nanon: 'Yonshanën chinohuaraquë', canta pi'piyan i'sha o'opainquën,' itohuato: 'O'oquë api, camiyonënpitanta machi o'oina',' ichinco. Ina quëran piyapinën Isaco marë' sanapi huayonanso', nohuitarahuë. Ina pochin nitohuachinco: Tëhuëchachin hua'anëhuë Yosëri nosoroaton catahuarin, tosarahuë," itërin.

¹⁵Orarinso' co tiquiyátërasohuë', a'nara nanon yonsha pitënahuatón, huë'sarin ni'nin. Inaso nanon, Pitoiro hui'nin. Nipica itopi. (Pitoiroso', sha'huirahuëso chachin Nacoro hui'nin. Miricaquë hui'nahuaninso'. Nacoronta Apraan iya'huain.) ¹⁶Nipicaso', noyápiroyanchin. Naporahuaton nanon, co quëmapi sè'huayátërarinhuë'. Canquirahuaton posoquë nohuaramarin. Yonshanën amëntaitërinso pitënahuatón, panantapirinhuë', ¹⁷Apraan piyapinëni ta'arahuatón, icantonin. Icantahuaton, itapon:

—Canta apia'hua, yonshanën quëran pi'pian i'sha o'opainquën topirahuë, itërin.

¹⁸—O'oquë api, itërin Nipicari. Napotahuaton, yonshanën chinohuararin. Inapoaton o'shitacaso marë' sè'quëtërin. ¹⁹Nani o'opachina, Nipicari itapon:

—I'sha maantarahuato, camiyonënpitanta o'opiquë ta'panchi nohuantopiso' o'oina', itërin.

²⁰Itahuaton, a'naromarëächin pë'tahuario'sa o'opiquë, ta'panarin. Ya'ipi camiyoro'sa', o'ocai huarë' inaporin.

²¹Inapoaso', Apraan piyapinënso' co manta taponahuë', topinan ni'sárin: "Tëhuëchachin Siniro catahuarinco ni'ton, ¿co topinan iratomaracohuë ti?" tënin yonquiatón. ²²Camiyoro'sa nani o'opachinara, Apraan piyapinënso',

oro quëran po'moitëra pochin nipiso' manin. Saota cramo pochin quë'ninso'. Ina masahuaton, Nipica nitëananënuë a'tëntërin. Naporahuaton cato a'sontanpa oro quëran nipiso', quëtërin. A'naya a'naya pasa na'con cramo quë'ninso', quëtërin. ²³⁻²⁵Inapita quëtahuaton, natanin:

—¿Ma'ninta quëmaso' tata?

—Caso tatahuë Pitoiro. A'shinso', Mirica itopi. Tata pa'pinso' Nacoro itopi.

—¿Ya'huërin canpita pëinëmaquë chinota'huaiso to?

—Ya'huërin mini. Camiyoro'santa cacacaiso ya'huërin, itërin Nipicari.

²⁶⁻²⁷Ina natanaton, Apraan piyapinënso isonin. Isonin quëran Yosë chinotaton itapon: "¿Ma noyacha Siniroso paya! Inaso Yosë, hua'anëhuë Apraan natërinso'. Tëhuëchachin hua'anëhuë nosoroaton, noya catahuaantarín. ¿Quëmopinënpita pëinënuë huarë' no'tëquën quëninco!" tënin.

²⁸Nipicaso' ta'arë'nachin a'shin pëinënuë pa'nin. Inaquë ya'ipi naporinso sha'huiontarin. ²⁹⁻³⁰Nipicaso' a'na yo'in mashonën ya'huëtërin. Inaso', Napano itopi. Po'moitëra pochin nininso' oshin quëtópiso' nicaparin. A'sontanparinsopitanta', nicaparin. Sha'huirinsonta natanahuaton, Apraan piyapinën yonicaso marë' posoquë ta'amarin. Ina pirayan, camiyonënpitarë chachin huaniárin quënamarin.

³¹Inaquë nontaton itapon:

—Huëquë api. Quëmaso' Siniro noya catahuarinquën. ¿Co aipiran quëparitamaso ya'huërinhuë'! Nani pëi taparahuë canpita marë'. Camiyoro'santa huë'ëcaiso', nani taparahuë, itërin.

³²Napotohuachina, pëiquë pantapi huachi. Inaquë Napanori pë'pëtoro'sa chinohuararahuatón, camiyoro'sa a'carin. Apraan

piyapinën, ca'taninsopitarë chachin nipa'morantëcaiso marënta', i'sha quëshirin. ³³ Cosharo acotihuachinara, Apraan piyapinënso' tapon:

—Co'huara coshachátërapohuë', ma'marësona huë'nahuëso'ton, sha'huita'huanquëmaso ya'huërin, tënin.

—Ina'ton nipachin sha'huitocoi, itërin Napanori.

³⁴—Caso Apraan piyapinënco. ³⁵ Siniorori hua'anëhuë catahuamiatërin ni'ton, pa'pi notohuaro' ma'sha ya'huëtërin: Ohuacaro'sa', ohuicaro'sa', inapita notohuaro' pë'tahuarin. Naporahuaton oro, prata inapita ya'huëtërin. Piyapinënpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', inapita ya'huëtërin. Camiyoro'sa', moraro'sa', inapitanta na'a pë'tahuarin. ³⁶ Naporahuaton sa'in Sara itopisonta', a'naíchín hua'huanin. Paiya nicaponahuë', quëmapi hua'huanin. Inari iporaso', ya'ipi hua'anëhuë ma'shanënpita, hua'anëntapon huachi. ³⁷ Hua'anëhuë camairincoso', natëca'huaso marë' nani Yoscoarë' ta'to sha'huitërahuë. Naporo' napotërinco: “Co isoporinquë Canaan sanapi nininso', Isaco macacaso ya'huërinhuë'. ³⁸ Tatahuëi quëran quëmopi ninaisopita ya'huëpiso parti tëhuënchinso' paquë'. Inaquë pa'sahuaton, huëntonëhuë quëran chachin sanapi hui'nahuë marë' matomaquë',” itërinco. ³⁹ Napotohuachincora, cari itërahuë: “Quëmaso' hua'anëhuëinquën nipiranhue' nonchinquën: Pa'pato, co'so' sanapi yaimaquintahuachincohue' ¿Ma'ta onpo'i?” itërahuë. ⁴⁰ Napotohuatora, sha'huitërinco: “Ni'quë', caso Sinioro iranën no'tëquën pa'tërahuë ni'ton, anquëninën a'pararin catahuainquënso marë'. Ina nohuanton, noya pa'sahuaton sanapi quënamaran. Tatahuëi quëran quëmopinëhuë hui'nin chachin, hui'nahuë marë' matomaran. ⁴¹ Quëmopinëhuë co

hui'nin yaa'pantihuachinquënhuë', naporo huarëáchin Yoscoarë' ténanso', co na'ntarinquënhuë',” itërinco.

⁴² Napoaton huë'sápatoi, ipora tahuëri posoquë canquirai. Inaquë Yosë nontato napotërahuë: “Sinioro quëmaso Yosëinquën. Hua'anëhuë Apraan chinotërinquën. Ni'quë Sinioro. Tëhuëinchachin quëma catahuararanco noya huë'nahuë nipachinso', ⁴³⁻⁴⁴ iso poso pirayan nontaranquënso' natanco. Apira sha'huitohuatëinquën inachachin niin tënahuë. Inso nanonsona, i'sha macapon o'marinso', cari natanpato: ‘Canta pi'piyan yonshanën quëran i'sha o'opainquën,’ ichi. Napotohuato: ‘O'oquë api. Camiyonënpitanta machi o'oina,'’ ichinco. Ina quëran hua'anëhuë hui'nin marë' sanapi huayonanso', nohuitarahuë,” itërahuë. ⁴⁵ Orarahuëso', co tiqiyátërasocohue', Nipica o'marin ni'nahuë. I'sha macacaso marë' yonshanën pitënahuaton, posoquë o'marin. Paaparahuato: “Canta api i'sha quëtoco topirahuë,” itërahuë. ⁴⁶ Napotohuatora, yonshanën a'naroáchin chinohuararahuaton, itaponco: “O'oquë api, camiyonënpitanta machi o'oina,” itahuatonco, o'shitërinco. Camiyoro'santa', o'shitërin. ⁴⁷ Ina quëran cari natanahuë: “¿Ma'ninta quëmaso' tata?” itërahuë.

“Caso tatahuë, Pitoiro. Inaso', Nacoro hui'nin. Miricaquëya hui'nahuaninso',” itërinco. Itohuachincora, a'nara po'moitëra pochin nininso' nitëananëinquë a'tëntërahuë. Naporahuaton cato a'sontanpacaso quëtërahuë. ⁴⁸ Ina quëran isonahuato, Sinioro chinotërahuë: “¿Ma noyanquëncha quëmaso' Sinioro paya! Quëmaso Yosëinquën, hua'anëhuë Apraan natërinquën. Noya quënanco ni'ton, no'tëquën canquirahuë. Hua'anëhuë hui'nin acoantacaso marë' quëmopinën hui'nin chachin quëpatarahuë,” itërahuë,

Siniro chinotato. ⁴⁹Iporaso huachi, sha'huitoco nitochi. ¿Tëhuëenchachin hua'anëhuë nosoroapoma ti? Co'so' nohuantohuatamahuë', sha'huitoco inanta nitochi. Nani nitotohuato ma'sona nica'huaso' yonquiarahuë huachi, itërin.

⁵⁰Napotohuachina, Napano, Pitoiro, inapitari itopi:

—Ya'ipi naporansopita Siniro nohuanton naporin tënai. Napoaton, so'yachin nipachin. ⁵¹Ma'tana Nipica ya'huëarin. Siniorori ina pochin nohuantërin ni'quëhuarë', quëpaquë'. Hua'anën hui'nin so'yachin, itopi.

⁵²Napopiso natanahuaton, Apraan piyapinënso isonin. Isonahuaton, no'paquë huarë' monshomarin: “Yosparinquën Siniro,” itërin.

⁵³Ina quëran notohuaro' ma'sha quëningsopita o'quirin. Oro quëran, prata quëran, ina quëranpita nipiso', Nipica nicanarin. A'mocasonta', pa'ton nininsopita quëtërin. A'shin, yo'in, inapitanta notohuaro' ma'sha pa'ton nininsopita quëtërin. ⁵⁴Naporo huarë' Apraan piyapinën, ca'taninsopitarë chachin, coshatopi, o'opi, napopi. Naporahuatona naporo tashi inaquë chinotopi huachi.

Tahuërinquë capayatahuaton, Apraan piyapinënso Nipica pa'pin, yo'in inapita itapon:

—Ipora tahuëri hua'anëhuë ya'huërinquë yapaantarahué ta'a, tënin. ⁵⁵Napopirinhué', Nipica yo'inso a'shinë chachin, itapona':

—Shonca tahuëri tëranta nanon quëparichin. Ina piquëran noya imasarinquën huachi topiraihuë', itopi. ⁵⁶Itopirinhué', Apraan piyapinënso napoantarin:

—Ama aquëtë huarë' ahua'quicosohué'. Yosë nohuanton, noya huëcato, co topinan iratërahuë'. Napoaton hua'anëhuë ya'huërinquë

pananta'huaso ya'huërin tënahué, itërin. ⁵⁷Napohuachina, itaantapi:

—Pa'ahua nipachin nanon përahua'. ¿Ma'tama ichinpoa pa'? topi. ⁵⁸Nipica përasahuatona', natanpi:

—¿Ipora tahuëri chachin nohuantëran iso quëmapi imacaso to? itopi.

—Nohuantërahuë mini, tënin.

⁵⁹Napohuachina, Nipica pacacaso nohuantopi huachi. Ina aso'sorinso sanapinta', a'pantopi. Naporahuaton a'napitanta piyapinënpita, sanapi'sa nininso' a'pantopi. Apraan piyapinën, ca'taninsopita, inapitanta noya a'papi huachi. ⁶⁰Nani yapa'pachina, yo'ini nóya yonquirapiton iso pochin sha'huitërin:

“Oshira, Yosë catahuainquën.

Pa'pi nohuantërai, noya hua'huanaton, notohuaro' amiparinpita ya'huëtiinquënso'.

Naporahuaton amiparinpitanta', Yosëri catahuain inimiconënapita min-sëra'piaina',” itërin.

⁶¹Nani nontohuachinara, Nipicaso piyapinënpitarë chachin, camiyoro'saquë ya'mitëahuatona', Apraan piyapinën imapi. Ina pochin Apraan piyapinën, Nipica matomarahuatón, huënantarin huachi.

⁶²⁻⁶³Naporo' Isacoso', Niquipi parti ya'huëarin. “Nanpiton ni'sáricoso' poso,” itopiquë Yosë yonquiapon pa'nin quëran, huënantárin. Nani yatashirapaso', a'nanaya ni'pirinhüë', ni'toro'sa camiyonënapitarë chachin canquirapi ni'nin. ⁶⁴Nipicanta', Isaco ni'sahuaton, camiyonën quëran nohuararin. ⁶⁵Nohuararahuatón

Apraan piyapinën natanin:

—¿Inta pasoso' quëmapi canpoataquëchin huë'sarin? itërin.

—Ina mini Isaco. Hua'anëhuë Apraan hui'nin, itërin. Ina natanahuaton, Nipicaso niimomototërinso' në'mëtëquë, nipa'shinayatërin. ⁶⁶Canconpachinara,

piyapinëni ya'ipi naporinso Isaco sha'huitërin. ⁶⁷Ina quëran Isacoso', a'shincó nëmëtë pëinënquë Nipica quëparin. Co hua'quiya quëranhuë' macaton, noya cancantërin. Pa'pi nosoromiatërin. A'shin marë' sëtápirinhuë', inapoaton noya cancantërin huachi.

Apraan Sitoraquë hui'nahuaninsopita

25 Apraanso', a'na sa'in ya'huëtaantarín. Inaso', Sitora itopi. ²Inaquënta hui'nahuaantarín. Inaquë hui'ninpitaso': Simiran, Cocosan, Mitan, Matian, Isopa, Soa, inapita. ³Cocosan hui'ninpitaso': Sipa, Titan, inapita. Titan quëran pipipisopitaso': Asororo'sa', nitosoro'sa', niomoro'sa inapita. ⁴Matian hui'ninpitaso': Ipan, Ihui, Anoco, Apitan, Iritan inapita. Ya'ipi inapitaso', Sitora quëran pipipi.

⁵⁻⁶Na'a hui'ninpita Apraan ya'huëtópirinhuë', Isacoráchin pochín ya'ipi ma'shanënpita, quëtërin. Sitoraquë, Acaraqüë hui'nahuaninsopitaso', pi'piyan pi'piyan ma'sha nicanarin. Naporahuaton, nanpiso chachin niquë a'parin. Pi'i pipirinso parti ya'huëcaiso marë' a'parin. Co nohuantërinhuë' Isacorë' napopináchin ya'huëcaiso'.

Apraan chimininsó'

⁷Apraanso ya'ipiya quëran, pasa canchisë shonca a'natërápo pi'i icanin. ⁸Nani noyá mashoya nipachina, mashori quëparin. Chiminpachina, shimashonënpita, quënancontarin huachi. ⁹Hui'ninpita: Isaco, Ismairo, inapitari, pa'pitopi. Maquipira naninquë po'mopi. Maquipirasó', sha'huirahuëso chachin, insina nararo Mamiriri hua'anëntërin quëran, pi'i pipirinso parti quëparitërin. Soaro hui'nin Ipron itopisoari, ina no'paso' hua'anëntópirinhuë'. (Inapitaso'

itiro'sa'.) ¹⁰Ina no'pa chachin iráca Apraan nanpípon itiro'sa', pa'antërin. Inaquë inanta', sa'inco' Sara itopiso' pirayan, po'mopi.

¹¹Apraan chiminpachina, Yosëri Isaco, catahuamiatërin. Inaso Nipicarë' chachin: "Nanpíton ni'sárinco'so' poso," itopiso' pirayan, ya'huërapi.

Ismairo quëran pipipisopita

¹²Sha'huitëranquëmaso chachin, Apraan Acaraqüya hui'nahuanpachina, Ismairo itopi. Acarasó', iquipitoron. Sara piyapinën. Ismairo hui'ninpitaso', isopita: ¹³⁻¹⁵Paninantërinso' Nipayo itërin. Ina piquëran niantapisopitaso': Sitaro, Atipiri, Mipisan, Misma, Toma, Masa, Atar, Tima, Quitoro, Nahui, Sitima inapita. ¹⁶Ina nápo Ismairo hui'ninpita ya'huëpi. Shonca cato ya'ipiya quëran. A'naya a'naya no'panëna hua'anëntópisó', niapora'piapi. Ya'huëpisonta inapotopi. Naporahuaton, inapitaso inahuara inahuara huëntonënaquë, hua'an ya'conpi.

¹⁷Ismairo pasa cara shonca canchisë pi'ipitaso' chiminin. Chiminpachina, pa'pitopi huachi. ¹⁸Ismairo quëran pipipisopitaso', Apira parti, Shor parti, inapita partiro'sari ahuanapanirin. Inaquë, no'pa' macatona ya'huëpi. Iquipito notënanquë ya'huëpi. Ina partitaquëchin Iquipito quëran, Asiriaquë ira pa'ninsó' na'huërin. Iinpitari, co nohuantópirinhuë', inaquë no'pa' macatona', ya'huëpi huachi.

Isaco hui'ninpita nasitërinso'

¹⁹Iporaso Isaco naporinso sha'huichinquëma': Inaso', Apraan hui'nin. ²⁰Catapini shonca pi'ipitaso', sa'arin. Pítoiro hui'nin Nipica itopiso', manin. Inaso yo'in, Napano itopi. Inapitaso' arano'sa itopi. Patan-aran parti ya'huëpi. ²¹Nipicasó', co

nanitërinhuë hua'huanacaso'. Ina marë' Isaco Siniro nontërin. Napohuachina, nontërinso' natanahuaton, catahuarin ni'ton, Nipica cayorin huachi.

²² Catopia'huaya cayoaton, yo'namënuë niahuërapì natanin. Napoaton yonquirin. "Hua'huahuëpita iporaquëranchin niahuërapì ni'quëhuarë': ¿Ma'marëta aquëtë huarë' nanpiiso'?" tënin. Inapochin yonquiaton, Siniorori anitotacaso marë' nontërin. ²³ Natanpachina, Siniorori itapon:

"Catopia'huaya cayoran. Inapita shinpita quëran cato nacion pipipon.

Cato huënton nicatona', niahuërãpona'. Ipora shimashonëna co'huara nasichátëraponahuë', niahuëpiso pochin nicapona'.

A'nara chini chiniquënanantapon. Naporahuaton hua'hua nininsoari masho masho nininso camairápon," itërin.

²⁴ Napoin quëran, Nipica huaicaso nanirin. Catopia'huaya huairin.

²⁵ Quëchitërinsoso' quëhuashin aina'huatahuaton, ya'ipi anporotërin. Napoaton Isao[‡] itopi. ²⁶ Ina pa'taso chachin, iionta', a'na imirin quëran Isao matocanahuaton, hua'huataantarin. Naporinso marë' inaso', Cacopo[¶] itopi. Isaco saota shonca pi'ipitaso', hui'ninpita nasitapi.

Isao tëhuërinso'

²⁷ Catopia'huaro'sa noya so'sopi. Isaoso' hui'napitahuaton, ma'sha yonicaso pa'yatërin. Míso inantërin. Cacoposo nipirinhüë', co inaporinhüë'. Ya'huëpiquë pa'yatërin ya'huápaso'.

²⁸ Isaoso', pa'pini na'con na'con pa'yatërin. Inantërinso capaton, napotërin. Ya'huërë' Nipicaso', Cacopo na'con na'con pa'yatërin.

²⁹ A'na tahuëri Cacopo shantë a'itarin. Inapoaso Isaonta', inantapon pa'nin quëran, pa'pi canotërin huënantarin. ³⁰ Cacopo a'itërinso ni'sahuaton itapon:

—Nosoroco iya, tana yatëparinco caso'. Quëhuashin[§] cosharo anpiranso', canta quëtoco ca'i, itërin.

³¹ Napotohuachina, Cacopori itapon:

—Paninanquën ni'ton, na'con ya'huëtarinquën canacamaso'. Carinquën nipachin ya'huërëchinquën. Naporo huarë' iso cosharo quëtaranquën, itërin. ³² Napotohuachina, Isaoso' tapon:

—Ni'quë iyasha, tana caso yatëparinco. Chiminpatoso', paninan ninahuëso marë' cana'huaso' ya'huëtërinco'sopita, topinan quëran nisarin, itërin.

³³ —Yoscoarë' quëtaranquën itoco nipachin, itaantarin Cacopori. Napotohuachina, "Yoscoarë' quëtaranquën," itërin. Inapoaton,

Isaoso paninan nininso marë' canacaso ya'huëtërinso'pita, co pa'yatërinhuë'.

³⁴ Naporo huarë' Cacopori, pan acotahuaton, shantë a'itërinso'nta o'huintërin. Nani ca'sahuaton, o'osahuaton, Isaoso' pa'nin huachi. Paninan nininso marë' canacaso ya'huëtërinso', co manta pa'tërinhuë pochin nitërin.

Isaco Quiraro ninanoquë naporinso'

26 Naporo tahuëri'sa Isaco ya'huërinso parti panca tanarotopi. Apraan nanpiso tahuëri'sa napopiso pochin, ninin. Napoaton

[‡]25:25 **Isao:** Isaoso' piyapi anporo yonquiatona', ina pochin nohuitopi.

[¶]25:26 **Cacopo:** Cacoposo', monatonapi tapon naporin.

[§]25:30 **Itomo:** Itomoso', quëhuashin cosharo tëninso marë' inapochin Isao apoyatopi.

sa'in, piyapinēnpita, inapitarē chachin Quiraro ninanoquē pa'pi. Huiristino copirno, Apimirico itopiso ya'huērinquē pa'pi. ²Inaquē Siniorori ya'notahuaton, itērin: “Ama Iquipitoquē pa'maquēsohuē'. Insēquēsona quēparitacaso', carinquēn sha'huitaranquēn. ³Ipora marēsō', iso no'paquē ya'huētaco'. Carinquēn ca'tanatēnquēn catahuararanquēn. Ya'ipi iso no'pa', carinquēn quētaranquēn. Shiparinpitanta', ina chachin quētarahuē. Tataparin Apraan nani sha'huitērahuē ni'ton, quētaranquēma'. ⁴Ca nohuanto quēma shiparinpita, na'amiatapona'. Tayoraro'sa pi'iro'tēquē ya'huērinso nápo, ya'huapona'. Inapitari ya'ipi iso no'paro'sa hua'anēntapona'. Naporahuaton, ya'ipi isoro'paquē naciono'sa ya'huērinsopitanta', shiparinpita quēran catahuararahuē. ⁵Apraanso': Ya'ipi sha'huitērahuēsopita, camairahuēsopita, pēnēnahuēsopita, a'chintērahuēsopita, ya'ipi inapita natērin ni'ton, napoarahuē,” itērin. ⁶Siniorori napotihuachina, Quiraro ninanoquē quēparitopi. ⁷Ya'huēhuano'sari Nipica ni'sahuatona', so'in natanpachinara: “Sa'ahuē,” ta'caso nipirinhūē', tē'huaton nonpinin: “Oshihuē,” tēnin. “Nipica noyápiroyanchin ni'ton, ya'huēhuano'sari macapona'. Ya'huērē' caso tēpaponaco,” ta'ton naporin.

⁸Hua'qui quēran pochin Apimiricoso', huintananēn quēran notētārin. Notētāpirinhūē', Isacori Nipica apinorarin quēnanin. ⁹Naporo' amatahuaton:

—¡Nipicaso', sa'an tēnahuē! Ina niponahuē': ¿Onpoatonta', “oshihuē,” tēnan? itērin.

—“Ina na'intērinco tēpaponaco caso’,” ta'to naporahuē, itērin Isacori. ¹⁰Napopirinhūē', Apimiricori itapon:

—¡Co napochitoncoihuē pora! Onpichin sa'an inso ya'huēhuani tēranta',

ichihuē'ērin. Ina marē' quiyaso' os-hahuaintoihuē', itērin. ¹¹Napotahuaton, piyapinēnpita camairin:

—Inquēma tēranta iso quēmapihuē nipon, sa'inhūē nipon sē'huahuatama', tēhuēnchachin chiminarama', itērin.

¹²Ina pi'iquē Isaco inaquē iminapatērin. Sha'tohuachina, Yosēri catahuarin ni'ton, pa'pi notohuaro' nitērinso' manin. ¹³Notohuaro' ma'sha ya'huētahuaton, pa'pi ma'huan quēparitērin. ¹⁴Pa'pi notohuaro' ohuicaro'sa', ohuacaro'sa', piyapinēnpita, inapita ya'huētērin. Ina marē' huiristino'sari noyapatona', no'huipi. ¹⁵⁻¹⁷Napoin quēran Apimiricori Isaco itapon:

—Quēmaso' quiya quēran na'con na'con ma'huanan ni'ton, pipiquē huachi, itērin. Napotihuachina Isacoso', sa'in, piyapinēnpita, pē'tahuanēnpitarē chachin pa'pi. Quiraro motopianaquē, pa'sahuatona', inaquē quēparitopi. Iráca Apraan nanpipon, ina piyapinēnpitari posoro'sa ihuapiso', huiristino'sari amēntarotopi.

¹⁸Inaquē ya'huēapona pochin, naquēranchin ina posoro'sa ihuaantararin. Iráca pa'pincori nanpipon ihuapisopita, inapotaantapi. Ina chiminpachina huiristino'sari, amēntarotopirinhūē', ina posoro'sa chachin ihuaantararin. Iráca pa'pincori ina posoro'sa nohuitērinso chachin, inarinta nohuitaantararin.

¹⁹A'na tahuēri Isaco piyapinēnpitari motopianaquē a'na poso ihuarapi. Ihuarapirinhūē', no'pa quēran i' pipirinsō' quēnanpi. ²⁰Napoaponahuē', Quiraro motopianaquē, huiristino'sa ohuicanēna a'paipisopita, no'huitopi. Isaco ohuicanēnpita a'paipisopitarē', nino'huitona niahuēpi: “¡Iso i'shaso', quiyaquēn!” Niitatona', niahuēpi. Napoaton Isacori, apoyatērin: “Niahuēyatopiso' poso,” itērin. ²¹Ina piquēran piyapinēnpitari, a'na ya'huērē'

ihuaantapi. Ina marënta', naquëranchin niahuëantapi. Inanta', Isacori apoyataantarin: "Niinimicotopiso' poso," itërin. ²² Isacoso', sa'in, piyapinënpita, pë'tahuanënpita, inapitarë chachin, áquë pa'pi huachi. Inaquë a'na poso ihuantapi. Ina marëso' co huachi niahuëpihuë' ni'ton: "Cha'ëpisopita, posonën," itërin. "Ipora tëhuëncinso' Sinioro nicha'ërinpoa noya noya isëquë ya'huëcaso marë'" ta'ton, ina pochin ina poso nohuitërin.

²³ Ina quëran, Piirsipa parti paantapi.

²⁴ Naporo tashi Siniorori ya'notahuaton itapon:

"Caso Yosëco. Tataparin Apraan chinotërinco.

Ama të'huaquësohuë'.

Carinquën ca'tanatënquën catahuamiataranquën.

Piyapinëhuë Apraan natërinco ni'ton,

ca nohuanton shiparinpita na'amiatapon," itërin.

²⁵ Napotohuachina Isacoso', a'nara artaro inaquë ninin. Ina nisahuaton, Sinioro chinotërin. Inaquë ya'huapona pochin piyapinënpitari a'na ya'huërë' poso ihuaantapi.

Isaco Apimiricorë anoyatërinso'

²⁶ A'na tahuëri Apimiricoso', Quiraro quëran Isaco nontapon huë'nin. Aosato, Huicoro, inapitari ca'tanin. Aosatoso', amiconën. Huicoroso nipirinhüë', capitán, sontaronënpita camairinso'. ²⁷ Canquihuachinara, Isacori itapon:

—Canpitaso co quë'yatomacohüë', ya'huërama quëran ocoiramaco. ¿Ma'marëta iporasos' yaniantaramaco? itërin.

²⁸ —Tëhuëncachin quëmaso', Sinioro catahuamiatërinquën ni'nai. Napoaton yonquirai quëmarë'coi anoyata'huaiso'. Iso pochin anoyatahua': ²⁹ Quiyaso ya'huëraiquë', co ma'sha onpotërainquënhüë',

noya nicatëinquën, noya quëran a'parainquën. Napoaton quëmanta', ama ma'sha onpotocoisohüë'. Yosë quëmaso' ipora noya nicatëinquën catahuarinquën ni'ton, napotarainquën, itërin. ³⁰ Napotohuachinara, naporo chachin Isacori panca pita nitërin ni'ton, coshatopi, o'opi, napopi. ³¹ Tahuëririnquë tashiramiachin, huënsëantahuachinara itohuara capini: "Yoscoarë' noya nini'tëhua' ya'huarihuua'," nitopi. Ina quëran, nani anoyatahuatona': "Pa'sarai huachi," topachinara, Isacori itapon: "Osharan paco', Yosë catahuainquëma," itërin.

³² Naporo tahuëri chachin, Isaco piyapinënpitari huë'sahuatona', sha'huitipi: "Poso ihuaráraisos', nani i'sha quënanai," itipi.

³³ Napotohuachinara, Apimiricorë anoyatona': Yoscoarë' niitopiso', yonquiaton, ina pososo' aninihuanin, "Sipa" itërin. Napoaton ina ninanosos', ipora Iso quirica ninshitasoco huarënta' Piirsipa itopi.

³⁴ Isao catapini shonca pi'ipitohuachina, Cotita manin. Inasos', Piiri itopiso' hui'nin. Piirisos', Iti piyapi. Ina piquëran Isaosos', a'na maantarin, Pasima itopiso'. Inasos', Iron hui'nin. Ironta Iti piyapi chachin. ³⁵ Ina catoros' co Yosë imatonahuë', Isaco, Nipica inapita na'con asëtatona', aparisitopi.

Cacopo nonpinaton, iin ya'huërë'tërinso'

27 Isaco noyá mashotohuachina, pëtorayaton co huachi quënantërinhuë'. A'na tahuëri hui'nin paninan Isao itopiso' përarin. Huë'pachina:

—Conpa, itërin.

—Ma'ta tata ya'huarahuë, itërin Isaori.

²—Ni'quë conpa, nani caso mashotërahuë. Payo chiminapo huachi. ³ Napoaton pë'chinanën, shinërënpita, inapita masahuaton

ma'sha yoníquë'. ⁴Nani tēpahuatan, costarincoso chachin po'morahuaton, quëshico ca'i. Ina quëran noya ya'huëcamaso marë' sha'huitaranquën huachi. Co'huara chiminyátërasocohuë', inapochinquën, itërin.

⁵⁻⁶Napoaponahuë', Nipicanta Isao napotërinso natanarin. Napoaton ina tananquë paaso chachin, a'naroáchin Cacopo përaton sha'huitërin:

—¡Natanquë hua'hua sha'huichinquën. Nani iya masho tatari napotërinso' natayatërahuë!

⁷“Ma'sha yoníquë'. Nani tēpahuatan, costarincoso chachin po'morahuaton, quëshico ca'i. Ina quëran Sinioro ni'tonëinquë chachin noya ya'huëcamaso marë' sha'huitaranquën huachi. Co'huara chiminyátërasocohuë', inapochinquën,” itërin. ⁸Napoaton noya natanquë sha'huichinquën. ⁹Pë'tahuario'sa ya'huërinquë pa'sahuaton, cato chipoa'hua noya noyatopiso' macontarahuatón quëshico. Cari, tata masho costarincoso chachin po'mochi. ¹⁰Nani anpitohuato, quëmari quëpatëquë ca'in. Inapotohuatan, quëma noya ya'huëcamaso marë' sha'huitarinquën huachi. Co'huara chimiyantërasohuë', inapochinquën, itërin.

¹¹A'shini napotopirinhüë', Cacoporiso itapon:

—Iyahuëso anporohuan. Caso nipirinhüë', tomapico. ¹²Tatahuë së'huahuachinco, nohuitarinco. Nohuitatonco: “Cacopo nonpintarinco,” topachin, co inapotatoncokuë' ama huachi noya ya'huëca'huaso marëhuë' sha'huitarinco, itërin.

¹³Itopirinhüë', a'shini itapon:

—Co huachi noya ya'huëcamaso marëhuë' sha'huitohuachinquën hua'hua, ca marë' niin. Quëmaso sha'huitëranquënso chachin nicaton, cato chipoa'hua quëshico, itërin.

¹⁴Cacoposo', macontarahuatón a'shin quëshirin. Tëparahuaton, inari Isaco costarincoso chachin, po'motërin.

¹⁵Isao noya noya a'morinsopita në'mëtë pëinëinquë taparinsonta', manin. Inaquë Cacopo a'moantërin.

¹⁶Naporahuaton, chipoa'hua sha'huëtë quëran, tanpaquënpita, cononën, inapita achinpitërin. ¹⁷Inapotohuaton, po'morincoso sënanquë o'huintërin. O'huintahuaton, panë chachin pa'pin quëtacaso marë' hua'huin quëtërin.

¹⁸Cacoposo', pa'pin ya'huërinquë ya'conahuaton, nontoonin:

—¡Tata! itërin.

—Ya'huarahüë conpa. ¿Inso hui'nahuëinquënta quëmaso'? itërin pa'pini.

¹⁹—Ca mini Isaco, paninantedërancoso'. Nani sha'huitërancoso' quëshiranquën. Huënsëaton tata, ma'sha inanahuëso', ca'quë'. Ina piquëran noya ya'huëca'huaso marë' sha'huitoco huachi, itërin. ²⁰Napotohuachina, Isacori natanapon:

—¿Onporahuatonta conpa a'naroáchin quënan quënanaranso'? itërin.

—Sinioro chinotëranso', inaso Yosë ni'ton, catahuarinco quënanahuaso', itërin Cacopori. ²¹Pa'piniso nipirinhüë', itaantaran:

—Ya'carico nipachin së'huainquën. Tëhuënhachin Isaonquën ninanso yanitotërahuë, itërin. ²²Napotohuachina, pa'pini së'huacaso marë' ya'caririn. Së'huarahuatón, tapon:

“Isao pochin tanpaquëns'o' niponahuë', Cacopo pochin nohuianantedërahuë,” tënin. ²³⁻²⁴Isao tanpaquën pochin anporohuanincoso marë' co nohuitërinhuë'. Napoaponahuë' co'huara noya ya'huëcaso marë' sha'huichátërasohuë', naquëranchin nataantaran:

—¿Tëhuënhachin quëma Isaonquën? itaantaran.

—Inaco mini, itërin Cacopori.²⁵ Napotihuachina, Isacori itapon:

—Acotoco nipachin conpa inantëranso ca'i. Ina quëran nani coshatohuato, noya ya'huëcamaso marë' sha'huitaranquën huachi, itërin. Napotihuachina, Cacoposo' pa'pin capacaso acotërin. Huinonta quëshirin. Isacoso', noya coshatahuaton, o'orin, naporin.²⁶ Inaporahuaton hui'nin itapon:

—Ya'cariatonco conpa apinoco, itërin.

²⁷ Cacopori pa'pin apinocaso marë' ya'caritohuachina, Isacori a'morinso huë'ëropinën imërin.

Naporo' noya ya'huëcaso marë' iso pochin sha'huitërin:

“Naporin ta'a, ina pochin mini huë'ëropitëran.

Siniorori catahuahuachina imin noya noyatërin.

Napohuachina pimoanahuaninso pochin quëmanta huë'ëropitëran.

²⁸ Yosë nontërahuë ina nohuanton o'nan ya'huëchinquën.

Sha'tohuatan noya noya nitacaso marë' ya'huëchinquën.

A'napita nitërinso' mapi quëran, noya noya maquë quëmaso'.

Notohuaro' trico nitërinso' maquë capamaso'.

Notohuaro' huinonta ya'huëchinquën o'ocamaso'.

²⁹ Hua'huayátërahuë piyapi'sa camaiquë'.

Naciono'santa të'huatatënën natëinënquën.

Iyaparinpitanta camaiquë'. Të'huatatënën inapitanta natëinënquën.

No'huitënën co huachi noya ya'huëcamaso marëhuë' sha'huitohuachinën, Yosërinta inapotarin.

Inpitasona noya ya'huëcaso marë' sha'huitohuachinën, Yosërinta inapotarin,” itërin.

³⁰ Isacori, Cacopo noya ya'huëcaso marë' sha'huitërinso', tonitërin. Tonitohuachina, inaso pa'pin ya'huërin quëran pipirin. Pipiso chachin, Isaonta inantapon pa'nin quëran huëntararin huachi.³¹ Huëntarahuaton, inantërinso po'mointarin. Anpirahuaton, pa'pin quëpataton, itapon:

—Huënséquë tata, inantërahuëso po'motëranquën ca'quë'. Capaton noya ya'huëca'huaso marë' sha'huitoco huachi, itërin.³² Napotihuachina Isacori natanin:

—¿Inquënta quëmaso'? itërin.

—Ca mini Isaoco, paninatërancoso', itërin.³³ Hui'nin natanahuaton, Isaco pa'pi pa'yantërin. Pa'yanaton ropa ropatarin quëran itapon:

—¿Inta nipachin apípora inantërinso po'morahuaton, quëshirinco? Co quëma canquiyátërasënquënhuë quëshirinco ni'ton, nani ya'ipi ca'nahuë: “Isao mini,” ta'to, nani noya ya'huëcaso marë' sha'huitërahuë. Ipora inaso', noya noya ya'huapon huachi, itërin.³⁴ Pa'pin naporinso natanahuaton, Isaoso co napion cancantaton na'nëmiatërin. Na'nëton pa'pin nontërin:

—¡Canta tata, noya ya'huëca'huaso marë' sha'huitoco! itërin³⁵ Itopirinhuë', pa'pini itapon:

—Iyaa'hua huë'sahuaton nonpintiir- inco ta'a. Quëma pochin ancantato, noya ya'huëcaso marë' sha'huitërahuë, itërin.

³⁶ —¡No'tën chachin inaso', Cacopo itopi paya! ¡Nani catoro monararinco! Paninan ninahuëso marë' ya'huëtiincoso nininso'ton, matërinco. Iporanta', tatahuë noya ya'huëca'huaso marë' sha'huitiincoso' mataantarinco. ¿Co'tama canta', pi'piyan tëranta noya ya'huëca'huaso

marë' sha'huitaponcohuë' to? itërin.
³⁷ Napotohuachina, Isacori itapon:

—Ni'quë conpa: Nani Cacopo sha'huitërahuë camairápainquënso'.
 Ya'ipi quëmopinënpita camairápasso marë' nani sha'huitërahuë.
 Hua'huayátërahuë, trico, huino, inapita ya'huëtacaso marë' Yosë nontërahuë.
 Inasá tiquiántërahuë ni'ton, ¡quëma marëso' capa huachi ta'a! itërin.

³⁸ Itopirinhüë', Isaoriso chiníquën nontaantarín:

—¿Iyayáchin noya ya'huëcaso marë' sha'huitacaso ya'huërin ti? ¡Canta onpopionta inapotoco! itërin. Napotahuaton chiníquën na'nëantarín.

³⁹⁻⁴⁰ Napohuachina, Isacori itapon:

“Quëmaso nipirinhüë', noyaro'pa' aquëtë ya'huaran.

O'nan pahuaninquë ya'huëapon.

Noya ya'huëcaso marë' ahuëtápamasso ya'huapon.

Iya'hua camairáponquën.

Napoaponahuë', chini chiníquën nipatan,

iya'hua quëran, pipiaran huachi,” itërin.

Cacopo iin ta'ananpirinso'

⁴¹ Naporo quëran huarë' Isaori Cacopo pa'pi no'huirin huachi. Inasá pa'pini noya ya'huëcaso marë' sha'huitërin ni'ton, naporin. Napoaton yonquirárin: “Payo tata chiminapon. Ina chiminpachin, Cacopo tēpaarahüë,” tēnin. ⁴² Isao napo yonquitërinso', Nipicaso nitotërin. Napoaton Cacopo amatahuaton, itapon:

—Ni'quë hua'hua. Iya masho, napotëranso marë' yatëparinquën natantërahuë. ⁴³ Napoaton noya natanco sha'huichinquën. A'naroáchin Aran ninanoquë ta'aque'. Api masho Napano pëinënuë paquë'. ⁴⁴⁻⁴⁵ Inaquë paaton, hua'quimiachin yacapaontaquë'. Iya masho no'huitërinso' sanoquë

huarë', inaquë ya'huëcontaquë'. Co huachi quënanpachinquëhuë', napotëranso' naniantapon. Naporo' huënantamasso marë' amataranquën. Co nohuantërahuë' naporo chachin catonquëma chiminamasso', itërin.

⁴⁶ Ina quëran Nipicaso', Isaco nontapon pa'nin:

—Iti sanapi'sa Isaori maninso' co noyahuë' nipi ni'ton, chiminchináchin cancantërahuë. Cacopo ya'huëre' ina sanapi chachin, iso Canaan ro'tëquë ya'huërinso maantahuachin, chimina'huaso noya noya nisarin, tēnahuë, itërin.

28 Nipicari napotohuachina, Isacori, Cacopo amatahuaton, noya nontërin. Co no'huirinhuë'. Noya ya'huëcaso marë' sha'huitaton itapon: “Yosë noya catahuainquën conpa,” itërin. Napotahuaton pënënin: “Ama iso Canaan no'paquë sanapi máquësohuë'.

² Patan-aran parti tēhuëncinso' paquë'. Tata masho Pitoiro ya'huërinquë pa'sahuaton, api Napano hui'ninpita a'nara maquë'.

³ Yosë ya'ipi nanitaparinso' catahuainquën. Na'a hui'nanpita quëchinquën. Quëmá quëran na'a naciono'sa pipicaso marë' inapochinquën.

⁴ Yosëri Apraan noya ya'huëcaso marë' sha'huitërinso chachin, quëmanta quëchinquën. Quëma shiparinpitanta', inachachin quëchin. Iso no'pa' ipora yacapatërehuaso', quëchinquëma'. Yosëri nani Apraan sha'huitërin ni'ton, quëtërinquëma',” itërin. ⁵ Ina pochin Isacori Patan-aran parti Cacopo a'parin. Cacoposo' pa'sahuaton, Napano ya'huërinquë canconin. Nani sha'huirahuëso chachin inaso', Pitoiro hui'nin. Pitoiroso' Aran piyapi. Napanoso', Nipica yo'in miáchin. Nipicanta', Cacopo, Isao, inapita a'shina'.

Isao sa'antarinsó'

⁶ Isaoso', pa'pini, Cacopo noya ya'huécaso maré' sha'huitériso' ni'nin. Patan-aranquë sa'acaso maré' a'parinsonta', ni'nin. Naporahuaton, pa'pini noya ya'huécaso maré' sha'huitapon pochin: "Ama Canaan sanapi máquësohuë'," itérisonta natanin. ⁷ Pa'pini, a'shini, sha'huitériso chachin Cacoponta', Patan-aranquë pa'ninsó' ni'nin. ⁸ Pa'pin inaporin ni'ton, Isaoso': "Canaan sanapiso', co tatahuë costarinhuë'," ténin. ⁹ Napoaton, Ismairo nicapon pa'nin. Inaso', Apraan hui'nin. Inatohua paaton, Ismairo hui'nin Maarata itopiso' maantarin. Inaso', Nipayo oshia'huain. Nani cato Canaan sanapi macaponahuë', inanta maantarin.

Yosëri Cacopo ya'notériso'

¹⁰⁻¹¹ Cacopo Piirsipa quëran pipirahuaton, Aran ira pa'téris. I'huatohuachina, quëparitéris huë'ëton pacacaso maré'. A'nara na'pi masahuaton, motoantacaso maré' acorin. Ina motoantaton huë'ëris. ¹² Naporo tashi huë'ëton, hua'narin: A'nara nanpënan no'paquë paquërahuaton, Yosë ya'huërinquë huaré' nincanin ni'nin. Ina nanpënanquë chachin, pancatë ni'ton, Yosë anquëninënpita a'naquën pantarapi, a'naquënsó o'marapi. ¹³ Naporahuaton, Sinioro chachionta', ina pirayan huaniarin ni'nin. Inari nontaton, itapon: "Caso Sinioroco. Quëmaquën Tata masho, Apraan itopiso' chinotériso. Tata parionta chinotériso. Quëhuëntériso' no'pa' quëtaranquën. Shiparinpita', iso no'pa chachin hua'anëntapona'. Isoso no'pa', Canaan itopi. ¹⁴ Ca nohuanto shiparinpita na'amiatapona'.

Mo'shi pochin na'apona'. Norti parti, sor parti, pi'i pipirinsó parti, pi'i ya'coninsó parti, ya'ipi inapita parti hua'anëntapona'. Quëma quëran, ya'ipi piyapi'sa nisha nisha nipisopita catahuararahuë. Shiparinpita quëraonta inapotarahuë. ¹⁵ Ni'quë'. Carinquën ca'tanaranquën. Intópanta pa'patan, carinquën a'paيرانquën. Carinquën chachin iso no'paquë quënantaranquën. Co onporonta pataranquënhuë', ya'ipi sha'huitéranquënsó' naniquë huaré' catahuararanquën," itéris.

¹⁶ Cacoposo' capayatahuaton, yonquirin: "Tëhuëchachin Sinioro isëquë ya'huëapirinhüë', co caso nitotërahuë'," ténin. ¹⁷ Napoaton, pa'pi pa'yanin. Pa'yanaton tapon: "Iso ro'tëso', Yosë chinotacaso maré' nóya. Isëquë chachin, Yosë pëinën** ya'huëris. Naporahuaton ¡Yosë ya'huëriso ya'coananën!" ténin.

¹⁸ Tahuëririnquë Cacoposo', tashíramiachin capayatahuaton na'pi motoantériso manin. Masahuaton, nohuitacaso maré' onë pochin ahuanirin. Naporahuaton ina aipi toma opotéris. Inapotahuaton, Yosë maré' acorin. ¹⁹ Inaquë chachin iráca a'na ninano ya'huëris. Noso itopiso'. Ina pochin nohuitopirinhüë', Cacopori nisha nininën acotaton, Pitiri itéris. ²⁰⁻²¹ Inaquë Cacopori Yosë sha'huitaton itapon: "Quëma chachin ipora iratërahuëquë ca'tanco. Quëma nohuanton cosharo', a'moca'huaso', inapitanta ya'huëchincó. Naporahuaton quëma nohuanton tatahuë ya'huërinquë, noya huënanta'i. Inapo catahuahuatanco: 'Sinioróichin Yosënhüë', ta'to, chinotaranquën. ²² Iso na'pi onë pochin ahuanirahuësonta', quëma pëinën nisarin. Naporahuaton, ya'ipi quëtéranco quëran, pi'pian

**28:17 Yosë pëinën: Iprío nananquëso', Pitiri itopi.

quétáponquën. Shonca canahuato a'nara quëchinquën," itërin.

Cacopori Napano yacaparinso'

29 Cacopo pa'sápaton, pi'i pipirinsó parti ya'huëpisopita ya'huërinquë canconin. ²Ninano ya'cari', a'na poso quënanconin. Ina pirayan cara huënton ohuicaró'sa i'sha o'shitacaiso marë' achinotapi. Ina pososo', pancatë na'piquë a'tantopi. ³Ya'ipi ohuica huëntono'sa niyontonpachinara, a'paipisopitari nani quëran yamotahuatona', chi'huincapi. Ohuicanëna o'shitacaiso marë' inapopi. Nani o'opachinara, naquëranchin inaquë chachin a'tantaantapi.

⁴Cacopori a'paipisopita natanin:

—¿Intoparanta canpitaso iyaro'sa'? itërin.

—Aran quëran quiyaso' ta'a, itopi.

⁵—¿Nohuitërama canpita Nacoro hui'nin, Napano itopiso' to? taantarín Cacopo.

—Nohuitërai mini, itaantapi.

⁶—¿Noya ya'huëarin? itaantarín.

—Noya mini ya'huëarin, itopi.

Napotahuatona':

—¡Ma'tana hui'nin Naquira itopiso' huë'sarin! Ohuicanënpitarë chachin huë'sarin, itaantapi. ⁷Naporo' Cacopo tapon:

—Yono pi'i ya'huëarin ni'ton, pahuanarin ohuicaró'sa huë'ërinquë oncorapicaso'. ¿Onpoatonta co o'shitatoma pasto capacaiso marë' quëpaantaramahuë'? itërin.

⁸—Co nanitëraihuë' inapoca'huaiso'. Ya'ipi ohuica huëntono'sa a'paipisopitarë chachin niyontona'casiso' ninarai. Naporo huarë' nanitërai na'pi chi'huincatahuatoi, ohuicaró'sa o'shita'huaiso', itopi.

⁹⁻¹⁰Inapita nontaso', Naquiraso' pa'pin ohuicanënpitarë chachin canquirin. Inari pa'pin ohuicanënpita

a'paitërin. Ina ni'sahuaton, Cacoposo' a'naroáchin posoquë pa'nin. Pa'sahuaton, na'pitë masho chi'huincatërin. Chi'huincatahuaton, apin ohuicanënpita o'shitërin. ¹¹Ina quëran Naquira apinorahuaton: "Thuata oshi," itërin. Napotahuaton, na'nërarin. ¹²Cacopori sha'huitërin: "Caso quëmaquën tata, apihuëmiáchin. Quëmaquën a'shacha Nipica itëramaso hua'huinco ni'to, naporahuë," tënin. Ina natanaton, Naquiraso ta'arë'nachin pa'pin sha'huitapon pa'nin.

¹³Cantonahuaton sha'huitërin: "A'shacha Nipica hua'huin, Cacopo itopiso' canquirin," itërin. Ina natanahuaton, Napanoso ta'arë'nachin nicapon pa'nin. Quënanconahuaton apinorin. Apinorahuaton: "Thuata api," itërin. Nontahuaton pëinëinquë quëparin. Inaquë Cacopori ya'ipi naporinsó apin sha'huitërin. ¹⁴Napanori natanahuaton itapon: "Quëmaso' tëhuëinchachin quëmopinëhuëinquën ninan," itërin.

Sanapi marë' Cacopo sacatërinso'

Cacoposo' Napano pëinëinquë a'na yoquira' nani yacapatërin. ¹⁵Ina piquëran Napanori itapon:

—Quëmopinëhuëinquën nipiranhüë', co topinan asacata'huanquënso ya'huërinhuë'. Sha'huitoco onposo canacamaso nohuantëranso'. ¹⁶Napanoso' cato hui'ninpita nano'sa ya'huëtërin: Paninanso' Nia itopi. Ina piquëran niantarinsoso', Naquira itopi. ¹⁷Niaso', noyápiachin ya'pirahuanin. Naquiraso nipirinhüë', noyápiroyanchin, co máquën tëranta tëhuërinhuë'. ¹⁸Cacoposo' Naquira costaton, apin itapon:

—Hui'nan hua'hua nininsó', Naquira itëramaso nohuantërahuë. Ina marë' canchisë pi'ipi quëma marë'

sacatarahuë, itërin. ¹⁹Napotohuachina, Napanori itapon:

—Naporan ni'quëhuarë', quëmari maquë nipachin. Nishaso quëtacaso', co noyahuë'. Yacapatonco sacatëquë nipachin, itërin. ²⁰Inapoaton Cacoposo' Naquira marë' canchisë pi'ipi sacatërin. Hua'qui sacatopirinhuë', Naquira pa'pi nosoraoton, cara tahuëriíchin sacatërinso pochin cancantërin.

²¹Nani canchisë pi'i sacatohuachina, Cacopori Napano itapon:

—Acoantoco huachi hui'nan. Sha'huitëranquënso' nani nanirahuë huachi, itërin. ²²Napotohuachina Napanoso' ya'ipi ya'huërin pirayan ya'huëpisopita, amatërin. Cacopo sa'arinquë pita nicacaso marë' amatërin. ²³Napoaponahuë' nani tashihuachina, Napanoso Naquira ya'huërenamën Niasa', Cacopo acoantërin. Inaso co nohuitatonhuë', ichihuë'ërin. ²⁴Naporahuaton Napanori, a'nara piyapinën sanapi nininso Nia nicanarin. Camaicaso marë' nicanarin. Inaso sanapi Siripa itopi.

²⁵Tahuëririnquë tashíramiachin Cacoposo', Nia ichihuë'ërinso ni'nin. Ni'sahuaton, pa'pi pa'yantërin. Napoaton Napano chiníquën nontërin:

—¡Co napochitoncohuë'ë pora! ¡Co'ta Naquira marë' nani sacatërahuë! ¡Nani nonpintëranco ni'sora! itërin.

²⁶—Isëquëso api, co hua'hua nininso'ton, aso'yaraihuë'. ²⁷Nia mananso marë' a'na simana pita nicacaso ya'huërinso', naniquë'. Ina nanihuatan, Naquira ya'huëre' acoantëranquën. Canchisë pi'i chachin ca marë' sacatacaso' nohuantohuatan, inapotëranquën, itërin Napanori. ²⁸Napotohuachina, Cacopo nohuantërin. Nia maninso marë' simana pita imapiso nanihuachinara, Napanori, Naquira ya'huëre' acoantërin. ²⁹Napanori, a'nara piyapinën

sanapi nininso' camaicaso marë' Naquiranta nicanarin. Ina sanapiso' Pira itopi. ³⁰Nani acoantohuachina, Cacoposo', Naquira ichihuë'ërin huachi. Inapoaton ina na'con na'con nosororin. Niaso nipirinhuë', co onpopinchin nosororinhuë'. Canchisë pi'ipi chachin Napano marë' sacataantacaso' niponahuë', nosororin.

Cacopo hui'ninpita nininso'

³¹Cacoposo', Nia co onpopinchin nosororinhuë'. Ina nitotaton, Siniorori catahuarin hua'huanacaso marë'. Naquiraso nipirinhuë', ina nohuanton chachin, co nito hua'huaninhuë'. ³²Niaso', cayorahuaton quëmapia'huaya huairin. Inaso', Nopino itërin. “Sinioro sëtërahuëso' nicaton, catahuarinco. Hua'huanahuë ni'ton, iporaso' so'yahuë nosoroaponco huachi,” ta'ton, ina pochin hua'huin nohuitërin. ³³Naquëranchin, cayoantarahuatón, quëmapia'huaya huaiantarin. Inaso', Simion itërin. “Nocaninacoso' Sinioro natanin. Natanaton catahuarinco. Napoaton a'na hua'huasha quëtaantëranco,” ta'ton, ina pochin hua'huin nohuitërin. ³⁴Naquëranchin cayoantarahuatón, quëmapi chachin hua'huantarin. Inaso', Nihui itërin. “Nani cara hua'huanahuë ni'ton, iporaso' so'yahuë na'con na'con chinpitaponco huachi,” ta'ton, ina pochin hua'huin nohuitërin. ³⁵Niaso', naquëranchin cayoantarahuatón quëmapia'hua chachin huaiantarin. Inaso Cota itërin. “Iporaso' huachi, Sinioro pa'yatato chinotarahué,” ta'ton ina pochin hua'huin nohuitërin. Nani catapini hua'huanahuaton, copi tënin huachi.

30 Naquira co nito hua'huanatonhuë', cainpain noyaparin. Napoaton so'in itapon:

—Hua'huantoco canta'. Co'so' hua'huantohuatancohuë', chiminarahuë', itërin. ²Cacoporiso nipirinhue', no'huiton itapon:

—¡Co caso Yosëcohuë'! Ina co no-huantërinhuë' ni'ton, co hua'huananhuë', itërin.

³Napotohuachina, so'in itapon:

—Ni'quë'. Piyapinëhuë' Pira itërehuaso', maquë' topirahuë'. Ina mapatan hua'huanpachin, cari masarahuë'. Hua'huahuë' chachin nicacaso marë' masarahuë'. ⁴Inapoaton, Naquirari piyapinë Pira itopiso', so'in acoantërin. Acoantohuachina, ichihuë'ërin. ⁵Piraso', cayorahuaton quëmapia'huaya huairin. ⁶Naporo' Naquira tapon: “Isoso hua'huasha, Tano itarahuë. Yosë nontërahuëso' natanatonco: ‘Tëhuë'nchachin quëmaso' noya ninan ni'ton, catahuaranquë'n huachi,' itërinco. Napoaton a'nara hua'huasha quëtërinco,” tënin. Ina yonquiaton ina pochin nohuitërin.

⁷Ina quëran Pira cayoantarahuatón, quëmapia'huaya chachin huaiantarin. ⁸Naporo' Naquira taantarin. “Iso hua'huashaso', Nipitari itarahuë. Na'con caipayarë'co nichinitërai, iporasó huachi nani minsërahuë,” ta'ton ina pochin nohuitërin.

⁹Nianta co huachi hua'huanacaso nanitërinhuë'. Napoaton piyapinë Siripa itopiso' Cacopo acoantërin. ¹⁰⁻¹¹Siripa ya'huë'rë' cayoaton hua'huanpachina, Niaso tapon: “¡Ma noyacha nisharahuë' paya!' tënahue'. Napoaton iso hua'huashaso', Caro itarahuë,” tënin. ¹²Ina piquëran Siripaso', a'na ya'huë'rë' hua'huaantarin. ¹³Naporo' Niaso' tapon: “¡Ma noyacha ya'huë'rahuë' paya! Iporaso ya'ipi sanapiro'sa': ‘¡Ma noyacha inaso ya'huë'rin paya!' itaponaco ta'to, iso hua'huashanta', Asiri itarahuë,” tënin.

¹⁴Trico macacaso tahuëri'sa', Nopino pa'sahuaton, mantracora huayo itopiso' quënanconin. Ina masahuaton, a'shin quëshimarin. Ina quënapataton Naquirari itapon:

—Hua'huan mantracora huayo quëshirinquënsó', quëtoco canta topirahuë', itërin. ¹⁵Napotopirinhue', Niari itapon:

—Ayon caira. ¡Ama napopitëraquë-sohuë'! ¡So'yahuë' nani osë'rëtëranco! Hua'huahuë' ya'huë'rë' mantracora huayo quëshirincosonta' ¿yaosë'rëtaantamaranco ti? itërin.

—Ina quëtohuatanco, ipora tashi Cacopo quëmarë' huë'ëpon, itërin Naquirari. ¹⁶Tashi huarë' Cacopo pasto quëran huënantahuachina, Niari nacapirahuaton:

—Hua'huahuë' mantracora huayo quëshirincoso', nani Naquira quëtërahuë. Quëmaro'co ipora tashi huë'ëca'huaso marë' inaquë pahuë'rëtërahuë, itërin.

Napotohuachina, naporo tashi Niaso', Cacopo huë'ëparin. ¹⁷Hua'huanacaso marë' orarinso Yosëri natanahuaton, catahuarin. Napoaton Niaso', a'natërápo hua'huinpita nicacaso' cayoantarin. ¹⁸Nasitohuachina tapon: “Isoso' hua'huasha, Isacaro itarahuë. Camairahuëso sanapi so'yahuë acoantërahuë ni'ton, Yosë acanarincó,” ta'ton, ina pochin hua'huin nohuitërin. ¹⁹Ina quëran Nia cayoantarahuatón, saota nicacaso' hua'huaantarin. ²⁰Nasitohuachina taantarin: “Iso hua'huashaso', Saporono itarahuë. Noya nininso chachin Yosë nicararincó. Nani saota hua'huasha a'notërahuë ni'ton, iporasó' so'yahuë noya noya ni'sarincó,” ta'ton, ina pochin nohuitërin. ²¹Nitiquioninquë Niaso', sanapia'huaya hua'huanin. Nasitohuachina, Tina itërin.

²² Naquiraso co hua'huana'pihuë ni'ton, na'con Yosë nontërin. Napohuachina, napoiyan quëran nosoroaton a'panirin. Ina nohuanton hua'huani huachi. ²³ Paninantërinso' huaihuachina, tapon: "Co hua'huana'picohuë' nicato tapanápirahuë'. Yosë chachin catahuarinco ni'ton, hua'huano co huachi tapanahuaso ya'huërinhuë'. ²⁴ A'na ya'huëre' Sinioro quëtaanta'inco topirahuë," ta'ton, Cosi itërin.

Cacopo Napanorë', ninonpintopiso'

²⁵ Cosi nasitërin piquëran Cacoposo', Napano itapon:

—Ya'huërahuëquë chachin yapanantapirahuë'. ²⁶ Sa'ahuëpita,

hui'nahuëpita, inapita quëtoco. Nani inapita marë' sacatërahuëso' nanirin. Quëma nitotëran onpo sacatërahuësona ni'ton, quëpai huachi topirahuë, itërin.

²⁷ Napotopirinhüë', Napanoriso' itapon:

—Ama napoquësohuë api. Quëma yacaparanco ni'ton, Sinioro catahuarinco. Ani'tato, ina nitotërahuë. Napoaton quëparitëquë tënahüë.

²⁸ Sha'huitoco onposona canacamaso nohuantëranso'. Nápo chachin pahuëre'inquën, itërin.

²⁹ Napotohuachina, Cacopori itapon:

—Quëma marë' onpo sacatërahuëso', nani nitotëran. Pë'tahuanënpitanta noya a'pairahuëso', nani nitotëran.

³⁰ Co'huara huë'shátërapohüë', caráchin ya'huëtërinquën. Iporaso nipirinhüë', pa'pi notohuaro' na'amiatërin. Huë'nahuë quëran huarë' Sinioro catahuarinquën. Iporaso huachi canta', caora marë' sacata'huaso' nanirin huachi, itërin.

³¹ —Caquë chachin sacataantacaso marë' ¿onpota pahuëre'inquën? taantarín Napano.

—Ama coriqui pahuërecoso-hüë'. Apira sha'huitaranquënso'

nohuantohuatan, quëma marë' sacataantarahuë. ³² Ipora tahuëri pë'tahuanënpita huëntonëinquë pa'sarahuë. Pa'sahuato, yaráton carniroa'huaro'sa', niquë acorahuë. Naporahuaton chipoa'huaro'santa ninshipiton nipiso', niquë acorahuë. I'coapi nipisopitanta inapotërahuë. Inapita quëran pahuëre' quënana'huaso marë' napoarahüë. ³³ Inapohuato, a'na tahuëri canarahüeso ni'quihuatan, no'tëquën sacatërahuëso nitotëran. Pë'tahuatërahuëquë, i'coapiro'sa', ninshipitono'sa inaporáchin chiporo'sa quënanaran. Naporahuaton, yaráton carniro'saráchin quënanaran. Nisha quënanpatanso', ihuaranquën ni'ton, naporin, itërin Cacopori.

³⁴ —Noyapa'. Inapoa'a nipachin, tënin Napano.

³⁵ Napoaponahuë', naporo tahuëri chachin inaso chiporo'sa hui'tonpi nipisopita, i'coapi nipisopita, nisha acorin. Chipo sanapi'santa ninshipiton, nipiso', inaquë acorin. I'coapiro'sa', máquënso tëranta huiritopisopita, inapitanta inaquë chachin acorin. Ya'ipi yaráton carniroa'huaro'santa', inapotërin. Inapotahuaton hui'ninpitari a'paicaiso marë' quëtërin. ³⁶ Ina quëran, pë'tahuaro'sa huayoninsopitarë chachin Napanoso', Cacopo ya'huëarin quëran, cara tahuëri iratatë pa'në'pa', pa'pi.

Cacoposo nipirinhüë', co manta taponahuë', a'napita ohuicaro'sa Napanonquën a'paitarin. A'paitapon pochin canacaso marë' isoporin:

³⁷ Nara së'paro'sa huara napapiráchin nanpi së'patërinso' pë'shitërin. Isopita nararo'sa së'paquën napotërin: Aramo, ni'to', tanpapi, inapita së'paquën manin. Masahuaton, hui'tona'piarin. Hui'toninsopitanta', i'shotëra'piarin. Acopo huiritërinso ya'nocaso marë', inapotërin. ³⁸⁻³⁹ Ina quëran huararo'sa hui'tonanpinan nininso',

pë'tahuario'sa huëntonën notënanquë acorin. I'sha o'opiquë acorin. Inaquë pë'tahuario'sa nito'quëpi ni'ton, naporin. Huararo'sa notërahuatona quëmapi nipisopita to'quëtöpi. Inapohuachinara hui'ninpitaso': Hui'tontono'sa', ninshipitono'sa', i'coapiro'sa', inapita hua'huatapi. ⁴⁰Naporo' Cacoposo', inapita nisha acorarin huachi. Inapotërinso', Napano pë'tahuanënpita yaratono'sa', hui'tontono'sa', inapita notënanquë acoonin. To'quëcaiso marë' acoonin. Inapoaton Cacoposo', Napano pë'tahua huëntonën quëran na'apisopita, inaora huëntonënquë acoaton ana'atarin huachi. ⁴¹Panca panca pë'tahuario'sa nipisopita huënaitohuachinara, i'sha o'opiquë huararo'sa acorin. Nito'quëapona pochin huararo'sa notëcaiso marë' naporin. ⁴²Mashiraa'huaro'sa huënaitohuachinaraso', co huararo'sa acorinhuë'. Napoaton pi'pira'huaya nipisopitaso', Napano marë' ninin. Ya'huërë' panca pancaro'saso', inaoranquën ninin. ⁴³Inapoaton inaso', pa'pi ma'huanin. Pa'pi notohuaro' ohuica ya'huë'tahuaton, piyapinënpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin. Notohuaro' camiyoro'sa', moraro'sa', inapitanta ya'huëtërin.

Cacopo, mi'sën ta'anapicaso yonquirinso'

31 Ina quëran Cacoposo', mi'sënpitari pinorinso' natanterin: "Cacoposo' tata pë'tahuanënpita matahuaton, pa'pi ma'huanin," topi natantërin. ²Naporahuaton Napanori chachinta', co huachi iráca pochin nitërinhuë' ni'nin. ³Naporo' Siniiori Cacopo itapon: "Tataparin, quëmopinënpita, inapita ya'huërinso parti panantaquë'. Carinquën ca'tanatënquën catahuaranquën," itërin. ⁴Ina natanaton, Naquira, Nia inapita pastoquë amatërin. Inaora

ohuicanënpita a'pairinquë amatërin. ⁵Huë'pachinara, itapon:

—Tataparima co huachi iráca pochin noya ni'nincohuë'. Yosëso nipirinhuë', ca'tanatonco catahuarinco. Inaso' tatahuëri chinotërinso'. ⁶Canpitaso', nani nitotërama tata marë' chiniquën sacatërahuëso'. ⁷Naporahuaton nonpintahuatonco co no'tëquën pahuërerincosohuënta', nitotërama'. Napoapona'huë', Yosë catahuarinco ni'ton, co aquëtë huarë' ihuarincohuë'. ⁸A'na tahuëri tataso' tënin: "Ninshipitono'sa quëchinquën sacatëranso marë'," topachina, ya'ipi sanapi ninshipitonáchin hua'huanpi. A'na tahuërinta': "Hui'tontono'sa quëchinquën sacatëranso marë'," taantahuachinaso', hui'tontono'sáchin hua'huataantapi. ⁹Yosë nohuanton ina pochin tata pë'tahuanënpita hua'huatopi. Canpoanquën nicacaso marë' napopi.

¹⁰A'na tahuëri pë'tahuario'sa huënaitaso', hua'narahuë. Chipo mashoro'sari, chipo sanapi'sa to'quësapi hua'narahuë. To'quëtona'piro'saso', a'naquënso hui'tonpiro'sa', a'naquënso ninshipitono'sa', a'naquëonta i'coapiro'sa', inapita quënanahuë. ¹¹Naporo chachin Yosë anquëninën përarinco: "¡Cacopo!" itërinco. Itohuachincora: "Isëquë nisarahuë," itërahuë. ¹²Naporo' anquëni itërinco: "Noya ni'quë', ya'ipi chipo mashoro'sa', chipo sanapi'sa to'quëpisopita, hui'tonpiro'sa', ninshipitono'sa', i'coapiro'sa', inapitaráchin to'quërapi. Napano nonpintërinquënso nitotato, ni'nanso chachin a'ninquënta nicacaso marë' catahuaranquën. ¹³Ca mini Yosëco, iráca Pitiriquë ya'notëranquën. Inaquë na'pi tomaquë opotahuaton, chinotaancoso marë' acoran. Naporahuaton inaquë chachin casáchin chinotaancoso marë' sha'huitëranco.

¡Manóton huéquë pa'a! Iso no'pa quëran pipirahuaton, hua'huatëranso no'pa parti panantaquë'," itërinco, ténin Cacopo.

¹⁴Ina topachina, Naquira, Nia, inapitari itapon:

—Quiyanta mini tata chiminpachin, co huachi ma'sha tëranta maca'huaiso ya'huërinhuë'. ¹⁵Naporahuaton ipora chachin nisharo'sa pochin tata ni'nincoi huachi. ¡Pa'anpitërarincoi ni'ton, quiya marë' pahuëretaton ina nápo sacatëran! ¹⁶No'tëquën chachin Yosëri, tata ma'shanënpita, matahuaton, canpoa quëtërinpoa'. Inaso' canpoanquën, hua'huanpoapitanquën. Napaoton, ma'sona Yosë sha'huitërinquënso', niquë huachi, itopi.

Cacopo ta'arinso'

¹⁷⁻¹⁹Sa'inpitari napotërin ni'ton, Cacoposo Canaan parti panantacaso yonquirin. Pa'pin ya'huërinso no'paquë paantacaso marë' tapatarin huachi. Napanoso' a'na parti ohuicanënpita ya'iaapon pa'nin. Inaquë pa'ninso' Naquirari, pa'pin mamanshinënpita ihuarin. Ya'ipi quëmopinënpitarë chachin mosharinso', ihuarin. Cacoposo' sa'inpita, hui'ninpita, inapita, camiyoro'saquë a'mitërin. Pë'tahuanënpita, ma'shanënpita, ya'ipi inapita quiquirin. Ya'ipi inapitaso', Patan-aranquë sacataton canarinso'. ²⁰Inapaoton Cacopori, Napano nonpintahuaton, co sha'huitaponahuë' huëshirin. ²¹Ya'ipi ma'shanënpitarë chachin Cacoposo', ta'arin. Co hua'quiya quëranhuë', Iopiratisiiquë pëntoitahuatona', Carata motopiro'sa parti, notëëtërin.

Napanori Cacopo imaquirinso'

²²Cara tahuëri quëran Napanoso', Cacopo ta'arinso' nitotërin. ²³⁻²⁴Ina nitotaton, quëmopinënpitarë chachin,

imaquirin. Canchisë tahuëri quëran, Carata motopiro'sa parti canquiipi. Napoaponahuë', naporos tashi Yosëri huë'ënquë ya'notaton itapon: "Natanquë Napano sha'huichinquën. Ni'quëna Cacopo no'huiton ma'sha onpototan. Tananpitëquë pa'in," itërin. Tahuërianpitahuaton Napanoso', ²⁵piyapinënpitarë chachin Carata motopiro'saquë Cacopo nincantopi. Ina motopiro'saquë inanta', huëntonënë chachin chinotopi. Napanonta ina motopiro'saquë chinotaponahuë', co niquënananyátërapihuë'. ²⁶Cacopo quënanahuaton, chiniquën nontërin:

—¡Pa'pi co noyahue' ninan! ¡Co nonpinchitoncohuë' pora! Ahuëtahuatë sanapi'sa manëso pochin hui'nahuëpita quëshiaranco. ²⁷Nonpintatonco,

co sha'huitaponcorahuë' ta'aiaran. ¡Co naporëhuë'! Ya'huëranquë yapaantaranso sha'huitëranco naporini, noya ninontatëhua capa cancanchitëri-huahuë'. Pita nicatëhua': Tonton, arpa, inapita pi'nipiquë ninonchitërihuahuë'. ²⁸Hui'nahuëpita, shihuëpitanta', ichita'airan ni'ton, co apinoto nonta'huaso' quëtërancohuë'. ¡Co manta yonquirëhuë pochin ninan! ²⁹No-huantërahuë naporini, ma'shátërahuë ya'ipinquëma ana'inchitënnquëmahuë'. Napoaponahuë', achin tashi chachin Yosë nontërinco. Inaso' tataparionta chinotërin. Huë'ëhuëquë ya'notatonco nontërinco: "Natanquë Napano sha'huichinquën. Ni'quëna Cacopo no'huiton ma'sha onpototan. Tananpitëquë pa'in," itërinco. ³⁰Tataparin ya'huërinquë ya'nipishahuë yapantaton huë'saran ni'quëhuarë', ¡co mamanshinëhuëpitaso' ihuatonco quëitonhuë' pora! itërin Napanori.

³¹Napotohuachina, Cacopori Napano itapon:

—Të'huatatënnquën topinan huë'sarahuë: "Paanta'huaso

sha'huitohuatoso', sa'ahuëpita osërëtaamarinco," ta'to, naporahuë.³² Nipirinhüë', insosona tëranta mamanshinënpita matahuatënquën, quësahuachin, ;chimiin! Ma'sona tëranta quëmaquën nininso' quësahuato, ya'ipi quëmopinënpoapita ni'tonënquë a'noquë'. Inapotatn quëpamantaquë', itërin. Napopirinhüë' Cacoposo', Naquirari pa'pin mamanshinënpita ihuarinso', co nitotërinhuë'.³³ Naporo' Napanoso', mamanshinënpita yoniton patë patërantarin. Cacopo në'mëtë pëinënquë'ton ya'conin. Pipirahuaton, Cacopo cosonanënpita nininquë, ya'coantarin. Nianquën nininquënta ya'conaponahuë', co mamanshinënpita quënaninhüë'. Ina quëran pipirahuaton, Naquiranquën nininquë ya'huë'rë' ya'coantarin.³⁴ Naquiraso' mamanshiro'sa masahuaton, po'orin. Camiyoquë huënsëcaiso marë' nitopisoanaquë po'orin. Inapotahuaton, ina aipi huënsëtërin. Pa'pinso' ya'ipi në'mëtë pëianaquë yon'pirinhüë', co quënaninhüë'.³⁵ Naquirari itapon:

—Tata, co huanirahuëso marëhuë', ama no'huicosohuë'. Sanapicoi inachintëraisö tahuëri nanitërinco ni'ton, huënsëarahuë, itërin. Napanori mamanshinënpita yonisápirinhüë', co quënaninhüë'.

³⁶ Co quënanpachinahuë', Cacopo ya'huë'rë' no'huitaton Napano chiníquën nontërin.

—¿Maquëta tëhuëtëranquën ni'nan? ¿Ma'ta onpoato oshahuanahuë ni'ton, co napion cancantaton imaquirancoso'?³⁷ Ya'ipi ma'shanëhuëpita o'quiaton yoniran. ¿Ma'ta quënaparanco quëmaquën nininso'? Ma'sona quënanpatan, a'ninquëchin, quëmopinënpita notënanquë acoquë'. Quëmopinëhuëpitarinta', ni'in. Inapita sha'huichinpoa' insosona no'tëquën noninso'.³⁸ Cato shonca pi'i quëma

marë' sacatërahuë. Naporo' co a'na ohuica tëranta', co a'na chipo tëranta ana'huarinhuë'.

Huëntonënpita quëran, co a'na carniro tëranta', capitëranquënhüë'.³⁹ Ni'niro'sari

pë'tahuanënpita tëpahuachinara, co onporo tëranta a'nota'huantënsö marë' quëshiranquënhüë'. Caoranquën masahuato, acoantarahuë. Tahuërihuë nipon, tashihuë nipon, ihuato-huachinanta', ca apahuëretëranco.

⁴⁰ Tahuëri nipachina pi'i acorinco, tashinta nipachina sëhuën acorinco. Pë'tahuaro'sa a'paito, huë'ëi natanahuë. Inapoato nohuantaso' parisitërahuë.

⁴¹ Cato shonca pi'i quëma marë' sacatato, ya'ipi inapita ahuantërahuë. Cato hui'nanpita marë' shonca catapini pi'ipi sacatërahuë. Pë'tahuanënpita marënta', saota pi'i sacatërahuë. Naporahuaton, apira apira pochin nisha nisha cana'huaso sha'huitëranco.

⁴² Apraan chinotërinso catahuarinco. Tata Isaconta', inachachin chinotërin. Co'so' ina catahuarincohuë naporini, topinamiáchin ya'huërahuëquë a'pa'itoncohuë'. Yosëso nipirinhüë', parisitërahuëso' nitotërin. Chiníquën sacatato ma'sha ya'huëtërinco'sonta', nitotërin. Napoaton achin tashi pënëninquën, itërin Cacopori.

Cacopo, Napanorë' anoyatopiso'

⁴³ Cacopori napotihuachina, Napanoso' tapon:

—Isopita catoro'saso', hui'nahuëpita. Isopita hua'huaro'santa shihuëpita. Pë'tahua huëntono'santa', caquën. Ya'ipi isëquë ni'nanso', caquënáchin. Napoaponahuë', hui'nahuëpita catahua'huaso marë' ya'ipi quëchi nipachin. Shihuëpitanta quëchi.

⁴⁴ Napoaton huëquë pa'a Yoscoarë' niitatë anoyata'a. Catonpo chachin anoyatërehuaso ayonquiinposo marë' inapo'a', itërin.⁴⁵ Napotihuachina,

Cacoponta', "Noyapa," tēcaton, a'nara na'pi manin. Ina masahuaton, onē pochin ahuanirin. ⁴⁶Naporo' quēmopinēnpita camairin:

—Na'piro'sa yontonco! itērin.

Itohuachina, ya'ipiya quēran na'piro'sa yontonpi. A'mitē a'mitētahuatona', panca imopi. Ina quēran, ya'ipiya coshatopi, na'piro'sa a'mitē a'mitētopiso pirayan coshatopi. ⁴⁷Napanoso' inaora nanamēnquē, ina ro'tē nohuitaton, "Quicaró Saatota," itērin. Cacoporiso nīpirinhuē', inaora nanamēnquē ina ro'tē chachin, Carata, itērin. ⁴⁸Naporo' Napano tapon:

—Iso na'piro'sa imorēso', catonpo chachin ayonquiarinpo Yoscoarē' ta'tē ipora tahuēri anoyatērēso'. Napoaton, ina no'paso' ipora huanta Carata, itopi. ⁴⁹⁻⁵⁰Naporahuaton Mispā itopi anta': "Nipatohuatē, co huachi niquēnanarihuē'. Napoaponahuē', Siniro chachin ni'inpō'. Co insonta ya'huērēquē naporēso ni'pirinpohuē', Yosē chachin ni'inpō'. Napoaton ama hui'nahuēpita no'huiton aparisitēquēsohuē'. Ama aquētē chachin sanapi'sa maantaquēsohuē'. Ina marē' Yoscoarē' ta'ton sha'huitoco," itērin. Ina naporinso marē' ina pochin ina no'pa' nohuitopi.

⁵¹Napanoso' aquētē chachin Cacopo sha'huitaantarin:

—Ni'quē'. Na'pi imorahuēso ya'huēarin. Onē pochin na'pi ahuanirahuēsonta ya'huarin. Ya'huērēhuaso huāncana inapita acorahuē. ⁵²Inapita ayonquiarinpo ama quēmanta ma'sha onpotancoso marēhuē', isēquēran pēntonquēsohuē'. Co ca tēranta ma'sha onpota'huānquēnsō marē' isēquēran pēntona'huaso ya'huērinhuē'. ⁵³Canpo capini nanan ya'huēhuachin, Yosē chachin anitochinpo', inquēnposona

tēhuērēso'. Ina Yosē chachin quēmaquēn tata masho Apraan, chinotērin. Caquēn tata masho Nacoronta chinotērin. Inquēnposo tēhuēhuatē', ina chachin ana'inchinpo', itērin. Napotohuachina, Cacoposo': "Caquēn tata chinotērinso ni'sárinco ni'ton, co napoarahuē'," tēnin. ⁵⁴Inapoatona anoyatohuachinara, Cacoposo inaquē chachin Yosē chinotacaso marē' ma'sharo'sa tēparin. Nani Yosē chinotohuachinara, quēmopinēnpita ichicoshatērin. Ya'ipiya coshatopi. Nani coshatohuachinara, inaquē chachin huē'ēantapi.

⁵⁵Tahuērinqūē tashíramiachin Napanoso' huēsēintarahuatōn, hui'ninpita, shinpita, inapita apinora'piarin: "Yosē catahuainquēma noya paco'," itahuaton ya'huērinquē pa'mantarin huachi.

Cacopo, Isaorē' niquēnanpiso'

32 ¹⁻²Napano piyapinēnpitarē chachin pa'mantahuachina, Cacoponta piyapinēnpitarē chachin paantarin. Paasoí Cacoposo', Yosē anquēninēnpitari nacapirin. Inapita quēnanahuaton, tapon: "Isopitaso', Yosē sontaronēnpita huēnton. Catahuainacoso marē' a'paimarinso'," tēnin. Napoaton ina ro'tēso': Maanain^{††}, itērin.

³⁻⁴Naporo' Cacoposo', comisiono'sa Isao sha'huitacaiso marē' Sēir no'paquē a'parin: "Iya'hua huēnantárin ni'ton, iso pochin nanan a'patiarinquēn: 'Ca iya masho huēnantárahue. Ma'sona quēma camaitēranso nisarahuē. Cato shonca pi'ipi api Napano ya'huērinquē yacapatērahue. ⁵Na'a ohuacaro'sa', moraro'sa', ohuicaro'sa', inapita ya'huētērinco. Piyapinēhuēpitanta', quēmapi'sa', sanapi'sa', ya'huētērinco. Iso nanan, a'pataranquēn noya ninicatē

^{††}32:1-2 *Maanainso'*: Cato huēnton sontaro'sa', tapon naporin.

ya'huéantacaso maré' ténin,' itoco'," itèrin. Napotahuaton a'parin.

⁶Comisiono'sa huénantahuachinara, Cacopo sha'huitiintapi:

—Iya masho Isao nicapoi a'parancoi ni'toi, pa'nai. Hué'saranso nitotaton, inaora chachin nacapiinquénso maré' hué'sarin. Catapini pasa quémapi'sari imaquirin, itiipi. ⁷⁻⁸Ina natanahuaton, Cacoposo pa'pi pa'yanin. Pa'yanaton yonquirárin. Yonquirárin quéran, piyapinépita, ohuicanépita, ohuacanépita, camiyonépita, inapita cato huénton acorin. “Iya mashori, a'na huénton ahuéhuachina', a'na huéntonso ta'ararin,” ta'ton naporin.

⁹Ina quéran iin té'huataton, iso pochin Yosé nontèrin: “Sinioro, quémaso Yosénquén. Tata masho Apraan chinotèrinquén. Tata Isaconta chinotèrinquén. Quéma sha'huitèranco ni'ton, ya'huèrahuéquè hué'sarahuè. Quémopinèhuépita ya'huèrinquè hué'sarahuè. Naporahuaton: ‘Ca nohuanton noya pa'saran,' itèranco.

¹⁰Tèhuénchachin co noyacoahué' ni'to, co nosoroancoso' ya'huèrinhué'. Co no'tèquénáchin catahuaancoso ya'huépirinhué'. Iráca ya'huèrahuè quéran pipipo, Cortaniquè pèntoitèrahuè. Naporo' co ma'sha tèranta quèparahuè. Pitananèhuèro'coáchin pa'nahuè. Napopirahué', iporasos' cato huénton pochin hua'anèntèrahuè.

¹¹¡Nosoroatonco Sinioro iya masho Isao quéran, nicha'eco! Nani hué'sarin ni'ton, ahuèrahuatonco, sa'ahuépita, hui'nahuépitare'co chachin niquitohuachinco. ¹²Nani quéma chachin, catahuancoso maré' a'ninquèchin sha'huitèranco. Naporahuaton, shihuépita caquèran pipipisopita, inotèra'huaya pochin na'acaiso' sha'huitèranco. Maré yonsanquè inotèrahuaya ya'huèrinso',

co pichicasohué'. Ina pochin na'acaiso' nani sha'huitèranco," itèrin.

¹³Naporo tashi inaquè Cacopo hué'èrin. Tahuèrinquè capayatahuaton, ya'cariya ya'huèrinsopita quéran, pètahuaro'sa huayonin. Iin masho Isao nicanacaso maré' huayonin: ¹⁴⁻¹⁵Cato pasa chipo sanapi, cato shonca chipo, cato pasa ohuica, cato shonca carniro, cara shonca camiyo paya nasha huaipiso hua'huinpitare' chachin, catapini shonca ohuaca', shonca toroa'hua, cato shonca mora sanapi nininso', shonca mora quémapi, inapita.

¹⁶Inapita huayonahuaton, piyapinépita quètèrin a'na huénton a'na huénton quèpacaiso maré'. Co'huara pa'shátèrasoihué', ma'sona nicacaisonta sha'huitèrin:

—Canpitaso quèchitoco'. A'na huénton'ton pa'in. Amasha aquèmiachin nipachin a'na ya'huèrè', paanta'in. Ama napopináchin pacosohué', itèrin. ¹⁷⁻¹⁸Quèchinamèn huénton quèpana'pi sha'huitèrin:

—Iya masho Isao nacapiatèinquén natanpachinquén: “¿Inta quémaso' hua'anèn? ¿Intohuata pa'saran? ¿Inquènta pètahuaro'sa quèpaaranso'?” itohuachinquén, quémari iso pochin sha'huitèquè: “Isopita pètahuaro'saso', quéma maré' quèsarahuè. Cacopo a'patiarinquén. Inaso', quéma piyapinèn pochin cancantèrin. Nani inanta piquèran hué'sarin,” itèquè', itèrin. ¹⁹A'napita huénton quèpana'piro'santa', sha'huitèrin:

—Canpitanta iya masho Isao quènanpatama', inachachin sha'huitoco'. ²⁰Nani sha'huitohuatama', napotaantaco': “Inaora chachinso', piquèran hué'sarin,” itoco', itèrin.

Isopochin yonquiaton Cacopo naporin: “Isopita pètahuaro'sa quètato no'huirincoso asanoarahuè. Ina

piquëran caora chachin ni'sarahuë. Tapona inapotërahuëso marë' inanta noya nontaantarinco," tënin yonquinënguë. ²¹ Inapoaton Isao quëtacaso'ton, aquëchitërin. Inaoraso nipirinhüë', huë'ëcaso marë' ya'huëarinquëranchin quëparitërin.

Cacopo anquë'nirë nipanirinso'

²²⁻²³ Napoapohahuë', naporu tashi chachin co'huara huë'ëshâtërasoihuë', Cacoposo' huanirin. Huanirahuaton, cato sa'inpita, cato cosonanënpita, inapita ayontonin. Shonca a'na hui'ninpitanta inaquë chachin ayontonin. Ayontonahuaton Capocoi' pëntoinantaquëchin, apëntoitërin. Ya'ipi pë'tahuanënpita, ya'ipi ma'shanënpita, inapitarë chachin aquëtëran a'parin.

²⁴ Cacoposo' inaora quëparito-huachina, a'nara quëmapi ya'norin. Inarë tahuërianpitaquë huarë' nohuantaso' nipanipi. ²⁵ Napoapohahuë quëmapi ya'norinsoso', co Cacopo min-sëcaso nanitërinhuë'. Co nanitatonhuë', Cacopo tonaransën, ahuetërin. Catantën nipaquëtërintaquëchin ahuetërin ni'ton, notohuëtërin. Nipanisoi napotërin. ²⁶ Quëmapi ya'norinsoso', Cacopo itapon:

—A'poco huachi, nani tahuëririarin, itërin.

—Co'so' noya ya'huëca'huaso marë' sha'huitohuatancohuë', co a'poaranquënhuë', itërin inarinta'.

²⁷ —¿Ma'ninquënta quëmaso'? itaantarin quëmapi.

—Cacopo itërinaco, taantarin inanta'.

²⁸ Naporu' ina quëmapi' itapon:

—Co huachi Cacopo itarinënhuë'. Ipora quëran huarë' Israiro itarinën. Yosë chinitëran, piyapi'santa chinitëran. Chinitaton canatëran ni'ton, ina pochin nohuitarinën, itërin.

²⁹ —Iporaso' quëmanta' nininën sha'huitoco, itërin Cacopori. Napotopirinhüë', inariso itapon:

—Co quëmaso' nininëhuë natanancoso ya'huërinhuë', itërin. Ina quëran inaquë chachin Cacopo noya ya'huëcaso marë' sha'huitërin. ³⁰ Napoaton Cacoposo' ina ro'të aninahuanin: “Pinoiro^{‡‡},” itërin. “Isëquë chachin, Yosë nirayarahuë. Ina niponahuë' co chiminahuë',” ta'ton, ina pochin ina ro'të nohuitërin.

³¹ Pi'i pipirihuaso', Pinoiro quëran huë'sarin huachi. Catantëntaquëchin, tonaransë notohuëtërin ni'ton, sonpariarin. ³² Napoaton iso quirica ninshitasoco huarënta Israiro shinpitaso', ma'sharo'sa catantënguë pancarin ipatë ya'huëtërinso', co ca'pihuë'. Inaquë Cacopo ahuepi ni'ton, co ca'pihuë'.

Cacopo Isaorë' nanan anoyatopiso'

33 Cacoposo', Isao catapini pasa quëmapi'sarë chachin huë'sarin ni'nin. Ina ni'sahuaton, cara huënton hui'ninpita acorin. Niataquë a'na huënton, Naquirataquë a'na huënton, cosonaro'sataquë, a'na huënton. ² Cosonaro'sa'ton hua'huinpitare chachin aquëchitërin. Ina quëran Nia hua'huinpitare chachin ahuancanatërin. Naquiraso', Cosirë' piquëran acorin. ³ Inaporahuaton, Cacoposo quëchitërin. lin masho ya'cariapon pochin, canchisëro mosharin. Isonin quëran no'paquë huarë' monshorahuaton mosharin. ⁴ Cacoposo' të'huaton naporin. Napopirinhüë' Isaoriso', ta'aquirahuaton iin iporin. Iporahuaton, apinorin, naporin. Cato chachin noya ancantatona', nina'nëtopi. ⁵ Ina quëran Isaoso', sanapi'sa', hua'huaro'sa inapita ni'nin. Ni'sahuaton iin natanin:

‡‡32:30 *Pinoiroso'*: Yosë ya'pirin tapon naporin.

—¿Isopita po? ¿Inpitata? itërin.

—Hui'nahuëpita ta'a. Yosë nohuanton ya'huërinso', tënin Cacopo. ⁶Naporo' cosonaro'saso hua'huinpitarë chachin, Isao huëcapaipi. Ina notënanquë huë'sahuatona', isonpi. Isonpi quëran no'paquë huarë' monshorahuatona', moshaipi. ⁷Ina quëran Nia ya'huëré' hua'huinpitarë chachin, inapoantapi. Piquëran Cosiso', a'shinë chachin, huë'sahuatona', Isao notënanquë inahuanta inapoantapi.

⁸Ina quëran Isaoso', Cacopo natanin:

—¿Ma'marëta ina nápo pë'tahua huëntono'sa a'paransopita, nacapirimarahuë? itërin.

—Noya ninicatë ya'huantacaso marë' a'patëranquënsopita, itërin Cacopori.

⁹—Ama iya'hua napoquësohuë'. Canta ya'huëtërinco chachin. Co quëtaancoso ya'huërinhuë', itërin Isaori. ¹⁰Itopirinhuë', Cacoposo' taantarin:

—Ama iya masho napoquësohuë'. Tëhuëenchachin noya ninicatë ya'huantacaso nohuantohuatan, onpopionta maquë ta'a. Quëmaora chachin noya nontaantarancoso' nicato, Yosë chachin napotërinco pochin cancantërahuë. ¹¹Yosë nohuanton ma'huanahuë, co manta pahuantërincohuë'. Napoaton, quëshiranquënsopita, onpopionta maquë', itërin. Napotápaton Isao anohuantërin. Ya'ipi a'patërsopita manin huachi.

¹²Ina quëran Isao taantarin:

—Noyapa'. Huëquë nipachin carinquë ca'tainquë pa'a, itërin. ¹³Napotohuachina, Cacoporiso itapon:

—Tëhuëenchachin iya masho nosoroaton napotëranco. Nipirinhuë' hui'nahuëpita hua'huaro'saráchin.

Ohuicaro'sa', ohuacaro'sa', inapitanta nasha hua'huatopiso ya'huërin. Manon quëpahuatëso', a'na tahuëri marëáchin nanitërin, ohuicahuaro'sa taquicaíso'. ¹⁴Noya quëmaso' pataquë topirahuë. Quiyaso nipirinhuë' oshaquëranchin pacapoi. Hua'huaro'sapitarë'coi, pë'tahuaro'sapitarë'coi oshaquëran pa'sarai. Co hua'quiya quëranhuë', Sëir parti cantoontapatënuë, inaquë niquënaantarihua huachi, itërin.

¹⁵—Noyapa'. Naporan ni'quëhuarë', quëchitota'i nipachin. Nipirinhuë' ca'tainquënso marë' caraya piyapinquëhuëpita pachi, itërin. Itopirinhuë', Cacoposo taantarin:

—Ama iya napoquësohuë'. Noya quiyaora pa'sarai, itërin. ¹⁶Napotohuachina, Isaoso piyapinquënsopitarë chachin Sëir parti paantarin.

¹⁷Cacoposo nipirinhuë', Socoto parti pa'nin. Inaquë pëitacaiso marë' piyapinquënsopita camairin. Naporahuaton, pë'tahuanënpita na'icaiso marë' tanpora'huaro'sa anitërin. Napoaton, ina no'pa' "Socoto"^{¶¶} itërin. ¹⁸Inaquë hua'quimiachin ya'huërin. Ina quëran Cacoposo', ya'ipi huëntonënë chachin Siquimo ninano notënanquë pa'nin. Inaquë në'mëtë pëiro'sa otëantarin. Inapoaton Patan-aran quëran huë'ninso', Canaan no'paquë noya canquirin. ¹⁹Në'mëtë pëiro'sa ótënpiso' no'pa', Cacoposo' pasa coriqui marë' pa'anin. Ina no'paso', a'na quëmapí Amoro itopiso' hui'ninpitari hua'anëntopirinhuë', pa'antërin. Inaso', a'nara hui'nin ya'huëtërin, Siquimo itopi. ²⁰Ina piquëran Cacoposo', Yosë chinotacaso marë' a'nara artaro ninin. Ina nisahuaton aninahuanin: Ir Iroi Israiro^{§§}, itërin.

^{¶¶}33:17 *Socotoso'*: Tanpora'huaro'sa', tapon naporin.

^{§§}33:20 *Ir Iroi Israiroso'*: Yosëso', Israiori chinotërinso', tapon naporin.

**Siquimori Tina tapiton po'orinso
marë' i'huërëtopiso'**

34 Cacopo hui'nin Niaquëya ya'huëtërinso', Tina itopi. Ina nanontohuachina, a'na tahuëri Siquimo ninanoquë nanon capini nini'cai marë' pa'nin. ²Inaquë ni'so', Siquimori ni'sahuaton noyarin. Inaso', sha'huitëranquëmaso chachin Amoro hui'nin. Amoroso', hua'an ya'conin. Ipo piyapi ni'ton, ya'ipi iporo'sa hua'anëntërin. Siquimori Tina co nohuanchachinpirinhuë' ichihuë'ërahuaton, po'orin. ³Napoaponahuë', pa'pi nohuantërin. Napoaton Tinari nohuantacaso marë' ma'pitaso ninin. ⁴Naporo chachin Siquimoso' pa'pin itapon:

—Paaton tata, Tina maca'huaso marë' pa'pin nontoonquë'. Quëmopinënpitanta nontoonquë'. Ina pa'pi nohuantërahuë', itërin.

⁵Cacoposo' hui'nin po'opiso' nitotaponahuë', co manta téninhuë'. Hui'ninpita pë'tahuaros'a a'pairapi ni'ton, co manta téninhuë'. Inapita canquiai huarë' sha'huitacaso' yonquirin. ⁶Siquimo pa'pinso' Cacopo nontacaso marë' pa'nin. ⁷Cacopo hui'ninpita huënantahuachinara, napopiso' natantopi. Natantahuatona', pa'pi no'huitopi. Siquimori oshina co mashátëraponahuë', ichihuë'ërin ni'ton, napopi: “Inapoaton inaso', israiro'sanpoa panca tëhuëtërinpoa'. ¡Co onporonta inapocaso ya'huërinhuë'!” topi. ⁸Amoroso nipirinhuë', inapita nontaton napotërin:

—Hui'nahuë Siquimo itërahuëso', oshiparima pa'pi nohuantërin macacaso marë'. Onpopionta quëtoco'. ⁹Inapoatëhua', ya'huëa'ahua topirahuë'. Napohuatëhua', quiyanta canpita hui'nama macapoi. Canpitanta', quiya hui'nahuëi masarama'. ¹⁰Isëquë

quëparitatoma', quiyapitarë' ya'huëco'. Iso no'paquë ya'huatoma sacatoco'. Nohuantëramaso' pa'anco'. No'panta yapa'anpatama', pa'anco', itërin.

¹¹Siquimonta huanirahuaton, nonsarin huachi:

—Tata napotërinquëmaso', nohuantoco ta'a. Onposo' natanpatamaco quëtëranquëma'. ¹²Sanapi marë' pahuërëtëre' quëran na'con na'con apahuërëtohuatamaco noya, co ma'shahuë'. Naporahuaton ma'sona nicana'huanquëmaso' natanpatamaconta', quëtëranquëma'. Onpopionta cari mai, topirahuë, tënin.

¹³Napopirinhuë', inapitariso oshina na'inin ni'ton, i'huërëtaçaiso marë' ya-monapi. Napoaton Siquimoso' pa'pinë chachin noyasha nontatona itapona':

¹⁴—Noya nipirinhuë'. Co quiyaso' nanitëraihuë' co marchahuan quëmapi oshihuëi quëta'huaiso'. Quëtërai naporini, quiya marëso' pa'pi taparo niitonhuë'. ¹⁵Ya'ipinquëma quiya pochachin marchahuanama huarë' canpita naporamaso nisarai. Nohuantohuatama', ya'ipi quëmapiinquëma marca niacotoco nipachin. ¹⁶Naporo huarë' tëhuëncinso', canpitanta hui'nahuëi masarama', quiyanta canpita hui'nama masarai. Inapohuatëhua a'na huëntofnchin pochin nisarëhua huachi. ¹⁷Nipirinhuë', co'so' nohuantohuatamahüë', isëquëran pipirai. Oshihuëinta macatoi, quëpaarai, itopi.

¹⁸Napotohuachina Siquimoso' nohuantërin. Pa'pionta nohuantërin. ^{19–20}Cacopo hui'nin pa'pi nohuantaton Siquimoso', a'naroáchin natëterin. Inaso', ya'ipi Amoro hui'ninpita quëran chini chiniquënanantërin. Napoaton, pa'pinë chachin ninano ya'coanaquë pa'pi. Inaquë ya'huëhuano'sa niytononpi, ma'sha yonquiatona

anoyatacaiso marë'. Ya'huëhuano'sa niyontonpachinara, itapona':

²¹—Pasopitaso' noyaro'sa'. Pancana no'pa' ya'huëtërinpoa ni'ton, inapitanta yacapatënënpoa' pa'anapona'. Canpoanta nanitarihua inahua hui'ninpita macacaso'. Ya'huërë' inapitanta canpoa hui'nanpoa nanitapi macacaiso'.

²²Napoaponahuë' inapoatëhua ya'huëcaiso marë', ya'ipi quëmapinpoa marchahuanacaso' nohuantopi. Inahua napopiso chachin canpoanta nicacaso' nohuantopi. ²³Inapohuatëhua',

ya'ipi ya'huëtópiso canpoanquën nisarín. Pë'tahuanëna', ma'shanëna', ya'ipi inapita canpoanquën nisarín. Huëco nohuantoco inapoa'ahua'. Napohuatëhua', inapitaso canpoarë' ya'huëcaiso marë' quëparitapi, itopi.

²⁴Siquimo pa'pinë chachin napopiso natanatona', nohuantopi. Napoaton ya'ipi quëmapi'sa chiniquëno'sa nipiso', marca niacotopi huachi.

²⁵Niacotopi quëran cara tahuëritapaso', Cacopo hui'ninpita Siquimo ninanoquë pa'pi. Simion, Nihui, inapita itopiso' pa'pi. Inapitaso', Tina yo'inamiáchin nipi. Ya'huëhuano'sa marca niacotopiso', pa'pi iquitopi. Inapoaso' chachin pa'sahuatona', sahuëninënaquë ya'ipi quëmapi'sa tēpaconpi. Co noyachátërasoihuë' ahuëtópi ni'ton, co chinitopihuë'.

²⁶Amoronta', Siquimorë chachin tēpapi. Inapotahuatona', Siquimo pëinën quëran Tina masahuatona', pa'pi huachi.

²⁷A'napita iinpitanta canquirahuatona', ya'ipi quëmapi'sa nani tēpapi ni'ton, ninanoquë ma'sha ya'huërinso mamiatopi. Oshina Siquimori tapirinsó marë', i'huërëtatona inapotopi.

²⁸Ya'ipi ohuicanëna', ohuacanëna', moranëna', inapita matopi. Ya'ipi ninanoquë ya'huërinso', aipiraonta ya'huërinso', mapi. ²⁹Pëiro'saquë ma'sha ya'huërinso'pitanta', ya'ipi ihuatopi.

Naporahuaton ya'ipi hua'huaro'sa', sanapi'sa', inapitanta masahuatona quëpapi. ³⁰Simion, Nihui, inapita huënantahuachinara, pa'pinari itapon:

—Canpitaso napoatoma', sacai anoyatahuaso nitëramaco. Canano'sa', huirisëro'sa inapitaso', ya'huëhuano'sa'. Naporamaso

natantohuachina', no'huiponaco caso huachi. Nihuëntonahuatona ahuëaponaco. Caso co na'ashahuë' piyapinëhuëpita ya'huëtërinco ni'ton, ya'ipinpoa tiquiaponënpoa', itërin.

³¹Napotopirinhue', inapitariso itaantapi:

—¿Monshihuantë paya pochin os-hihuë nitacaso' nohuantopiranhue' ti? itopi.

Yosëri Pitiriquë Cacopo noya ya'huëcaso marë' sha'huëtërinso'

35 Naporo' Yosëri Cacopo huë'ënquë ya'notaton, camairin: "Caso Yosëco. Iráca iya masho Isao ta'ananpisën ya'notëranquën. Pitiriquë paantaton, inaquë ya'huëconquë'. Inaquë canconpatan, chinotaancoso marë' a'nara artaro niquë'," itërin.

²Napotohuachina Cacoposo', ya'ipi hui'ninpita, sa'inpita, piyapinënpita, inapita camairin:

—Ya'ipi nisha nisha mamanshiro'sa chinotëramaso', a'poco'. A'poatoma quëshico pa'pitahua'. Naporahuaton amarahuatoma', noya nininso i'nanpiraco'. ³Manóton Pitiriquë pa'ahua'. Inaquë Yosë chinota'huaso marë' artaro nica'huaso ya'huërin. Iráca nanan ya'huëtaponco, Yosëso na'con catahuarínco. Naporahuaton, itohua itohua pa'nahuëquë, ca'tanatonco catahuarínco, itërin.

⁴Napotohuachina, nisha nisha mamanshinëna moshapiso quëshipi. Pë'tëhuëratëro'santa moshapiso quëshipi. Ya'ipi inapita Cacopori

Siquimo ninano ya'cari', pa'pitërin. A'nara insina nara pirayan, pa'pitërin. ⁵Pa'pachinara, Yosë nohuanton, nisha nisha ninanoro'saquë ya'huëpisopita pa'pi të'huapi. Napoatona co nanitopihuë' Cacopo hui'ninpita, imatona i'huëretacaiso'.

⁶Cacoposo' huëntonënë chachin, pa'sápatona', Noso ninanoquë canconpi. (Ina ninanoso', Pitiri itopi anta', Canaan parti ya'huërin.) ⁷Inaquë canconahuaton, artaro ninin huachi. Inaquë Yosë chinotërin ni'ton, ina ro'të aninahuanin: "Iri Pitiri" itërin. Iráca iin të'huataton ta'ananpihuachina, inaquë chachin Yosëri huë'énquë ya'notërin ni'ton, napo nohuitërin.

⁸Nipica piyapinën Tipora itopisonta chiminpachina, inaquë chachin pa'pitopi. Insina nara pirayan pa'pitopi. Pitiri ninano ya'cariya, inapotopi. Cacopori inanta aninahuanin: "Na'nëi' insina," itërin.

⁹Cacopo Patan-aran quëran huënantahuachina, Yosëri naquëranchin inaquë ya'notaantarín. Ya'notaton noya ya'huëcaso marë' sha'huitërin. ¹⁰⁻¹²Iso pochin sha'huitërin:

"Quëmaso' Cacopo itërinën. Co huachi ina pochin nohuitarinënuëhuë'. Ipora quëran huarë' Israiro itarinën," itërin.

Ina quëran nininën canpiatahuaton itaantapon:

"Caso Yosëco, ya'ipi nanitaparahuë. Notohuaro' hui'nanpita ya'huëchinquën. Shiparinpitanta', hua'huayátërahuë ya'huë'ina'.

Quëmá quëran, a'na nacion pipipon. Naporahuaton, shiparinpitanta na'a huëntono'sa nicapona'.

A'naquën shiparinpita, copirno ya'conapona'.

Tata masho Apraan, tataparín Isaco, inapita iso no'pa' ahua'anëntërahuë. Ina chachin quëmanta quëchinquën. Shiparinpitanta iso no'pa chachin hua'anëntapona'," itërin Yosëri.

¹³⁻¹⁴Napotahuaton pa'pachina, Cacoposo' a'nara na'pi masahuaton onë pochin ahuanirin. Yosëri nontërintaquë chachin ahuanirin. Ina quëran toma', huino, inapitaquë opotahuaton, Yosë marë' acorin. ¹⁵Iráca nohuitërinso chachin ina ninanoso', Pitiri itërin.

Naquira chiminiso'

¹⁶⁻¹⁷Hua'quimiachin inaquë ya'huërapí quëran paantapi. Pa'sápatona', Iporata ninanoquë ya'caritopi huachi. Inaquë Naquiraso', pa'pi parisë quëran huaiton, co'chachin ninin. Napoaso ahuaítona'piri itapon: "Ama pa'yanquësohuë', quëmapi chachin huaiyantaran," itërin. ¹⁸Napotopirinhuë', Naquiraso' yachiminin huachi. Nani yachiminahuaso', hua'huin nininën acotërin: Pin-oni[†] itërin. Itopirinhuë', Cacoporiso', Mincamin[‡] itërin. ¹⁹Inapo chimintërin Naquira. Napoaton Iporata ira pirayan pa'pitopi. (Iporataso ipora marë', Pirin itopi.) ²⁰Naquira pa'pitahuaton, po'oronën aipi Cacoposo' Panca ra'pi ahuanirin. Ina na'pi ahuanirin quëran, Naquira po'oronën nohuitopi.

²¹Inaporahuaton, Israiroso paantarín. Itiri tori aquëcha, ya'huaantacaiso marë' në'mëtë pëinëna ótëenpi. ²²Inaquë hua'quimiachin ya'huëpi. Inaquë chachin Nopinoso', pa'pin cosonanën Pira itopiso monshitaton, ichihuë'ërin.

***35:7 Iri Pitiriso'**: Pitiriquë ya'huërinso Yosë, tapon naporin.

†**35:18 Pin-oniso'**: Na'con na'con aparisitërinco hua'hua, tapon naporin.

‡**35:18 Mincaminso'**: Pa'ya pa'yatërahuëso hua'hua, tapon naporin.

Ina natantahuaton, Israiroso pa'pi no'huitërin.

Cacopo hui'ninpita nininso'

Cacoposo' shonca cato hui'ninpita quëmapi'sa ya'huëtërin. ²³Niaquëya nipisopitaso' isopita: Paninanso' Nopino, ina quëran, Simion, Nihui, Cota, Isacaro, Saporono, inapita. ²⁴Naquiraquëya nipisopitanta isopita: Cosi, Mincamin, inapita. ²⁵Naquira piyapinën Pira itopisoquënta isopita: Tano, Nipitari, inapita. ²⁶Nia piyapinën Siripa itopiquënta', isopita: Caro, Asiri, inapita. Ina nápo Cacopo hui'ninpita ya'ipiya quëran ya'huëpi. Ya'ipi pochin Patan-aranquë nasitopi.

Isaco chimininso'

²⁷A'na tahuëri Cacoposo' pa'pin ya'huërinquë pa'nin. Inaso', Mamiriquë ya'huërin. Ina ninanoso' Arapa itopi anta'. Naporahuaton ina chachin Ipron itomantapi. Inaquë Apraan, Isaco, inapita ya'huëpi. ²⁸Pasa posa shonca pi'ipitaso', Isaco chiminin. ²⁹Noyá mashoya nicaquë huarë' chiminin. Chiminpachina, hui'ninpita Isao, Cacopo, inapitari nipa'pichantopiso' naninquë po'mopi.

Isao quëran pipisopita

36 Isao quëran pipisopita sha'huichinquëma'. Inaso', Itomo itopi anta'. ²⁻⁵Isaoso' Canaan sanapi'sa manin: A'naso', Ata itopi. Inaso', Iron hui'nin. Ironta', Iti huënton piyapi. Inaquëya Isao hui'nahuanpachina, Iripasi itërin. A'na sa'ionta Aoripama itopi. Inaso', Ano hui'nin, Sipion shiin. Inaquëyanta hui'nahuanpachina, isopita: Quiosi, Caaran, Cori, inapita. Isaoso', Ismairo hui'nionta manin, Pasima itopiso'. Inaso', Nipayo oshia'huain. Inaquënta hui'nahuanpachina, Niohuairo, itërin.

Ina nápo hui'ninpita Canaan parti ya'huëapon nasitopi.

⁶Isaoso' Cacopo patahuaton, a'na parti ya'huapon pa'nin. Sa'inpita, hui'ninpita, yaipi inarë ya'huëpisopita quëparin. Pë'tahuanënpita, ma'shanënpita, inapita Canaan parti ya'huapon pochin canarinsonta', ya'ipi quiquirin. ⁷Cacoponta', napopin chachin ma'huanin ni'ton, co huachi nanitopihuë inaquësáchin ya'huëcaiso'. Pastonta pë'tahuanëna capacaiso co huachi nanitopihuë ni'ton, nia'popi. ⁸Inapoaton, Isaoso Sëir motopiro'sa parti pa'nin ya'huapon. Sha'huitëranquëmaso chachin Inaso', Itomo itopi anta'.

⁹Ina nápo Isao hui'ninpita ya'huëtërin. Inaso', ya'ipi itomoro'sa shimashonën. Inapitaso', Sëir motopiro'sa parti ya'huëpi.

¹⁰Sha'huitëranquëmaso chachin, Isaoso Ataquëya hui'nahuaninso', Iripasi itërin. Ya'huëre' Pasimaquëya nininso', Niohuairo itërin. ¹¹Iripasi hui'ninpitaso', isopita: Timan, Omaro, Sipo, Catan, Quinasi, inapita. ¹²Inapitaso' Ata aminpita. Iripasiso', a'na cosonanën ya'huëtërin Timona itopi. Inaquëya hui'nahuanpachina, Amarico itërin. ¹³Niohuairo hui'nipitanta', isopita: Naato, Siran, Sama, Misa, inapita. Inapitanta Pasima aminpita. Pasimaso' sha'huitëranquëmaso chachin, Isao sa'in ninin anta'. ¹⁴Aoripamaquënta', Isao hui'nahuaninsopitaso': Quiosi, Caaran, Cori, inapita. Aoripamaso', Ano hui'nin, naporahuaton Sipion shiin.

¹⁵⁻¹⁹Isao shinpita huëntono'sa hua'anëntopisopitaso', isopita: Timan, Omaro, Sipo, Catan, Quinasi, Cori, Amarico, inapita. Sha'huitëranquëmaso chachin Isao paninanënso', Iripasi itopi. Ina hui'ninpitaso', Itomo no'paquë Isao shinpita huëntono'sa', hua'anëna ya'conpi. Ya'ipi inapita Ata aminpita. Niohuironta Isao hui'nin chachin ninin.

Ina hui'ninpitanta', isopita: Naato, Siran, Sama, Misa, inapita. Inapitanta Itomo no'paquë Isao shinpita huëntono'sa', hua'anëna ya'conpi. Ya'ipi inapitaso', Pasima aminpita. Sha'huitëranquëmaso chachin Ano hui'nin Aoripama itopiso hua'huinpitanta', isopita: Quiosi, Caaran, Cori, inapita. Inapitanta Isao shinpita huëntono'sa hua'anëna ya'conpi. Ya'ipi ina hua'ano'sa', Isao shinpita. Isaoso', Itomo itopi anta'.

²⁰⁻²¹ Co'huara Isao inaquë pa'shátëraponhuë', a'nara Or huënton piyapi Sëir itopiso'ton inaquë ya'huërin. Quëmopinënpitarë chachin ya'huërin. Ina hui'ninpitanto', isopita: Notan, Soparo, Sipion, Ano, Tison, Isëri, Tisan, inapita. Inapita'ton Itomo no'paquë Or huënton hua'ano'sa ya'conpi. Inapitaso' Sëir quëran pipipisopita ya'huëpi. ²²Notan hui'ninpitanto', isopita: Orin, Iman, inapita. Notan oshinso', Timona itopi. ²³Soparo hui'ninpitanta', isopita: Arapan, Manaato, Iparo, Sipo, Onan, inapita. ²⁴Sipion hui'ninpitanta isopita: Aiya, Ano, inapita. Ina Ano chachin, inotëro parti pa'pin moranënpita a'pairin. Inapita a'paiaso', no'pa quëran i'sha pipirinsopita quënanin. ²⁵Anoso', a'na hui'nin ya'huëtërin, Tison itërinso'. Naporahuaton, a'na hui'nin sanapi, ya'huëtërin. Sha'huitëranquëmaso chachin inaso', Aoripama itërin. ²⁶Tisonta hui'ninpita isopita: Intan, Ispan, Itëran, Quiran, inapita. ²⁷Isëri hui'ninpitanta isopita: Piran, Saapan, Acano, inapita. ²⁸Tisan hui'ninpitanta isopita: Osi, Aran, inapita. ²⁹⁻³⁰Or huënton hua'ano'saso', isopita: Notan, Soparo, Sipion, Ano, Tison, Isëri, Tisan, inapita. Ina nápo Or huënton hua'ano'sa ya'huëpi. A'naya a'naya huëntonënaquë, hua'an ya'conpi. Sëir parti napopi.

Itomo no'paquë copinoro'sa ya'conpiso'

³¹⁻³² Co'huara israiro'sa copirno ya'huëchatërasoihuë', isopita'ton Itomo no'paquë copirno ya'conpi. Pira'ton ya'conin. Inaso', Pioro hui'nin. Tinapa ninanoquë ya'huërin. ³³Ina chiminpachina, Sira hui'nin Copapo itopisori ya'huëretërin. Inaso', Posora ninanoquë ya'huërin. ³⁴Inanta chiminpachina, Osamori ya'huëretërin. Inaso', Timan parti ya'huërin. ³⁵Osamonta chiminpachina, Atatori ya'huëretërin. Inaso', Pitato hui'nin. Apito ninanoquë ya'huërinso'. Inari matiano'sa', Moapo no'paquë ahuëaton canarin. ³⁶Atato ya'huëre' chiminpachina, Samarari ya'huëretërin. Inaso', Masarica ninanoquë ya'huërin. ³⁷Samaranta chiminpachina, Saonori ya'huëretërin. Niopo ninanoquë ya'huërinso'. Inaso ninano', Iopiratisii' yonsanquë ya'huërin. ³⁸Ina ya'huëre' chiminpachina, Paaro-ananori ya'huëretërin. Inaso', Acaporo hui'nin. ³⁹Paaro-ananonta chiminpachina, Atatori ya'huëretërin. Inaso', Pao ninanoquë ya'huërin. Atato sa'inso', Miitapiri itopi. Inaso', Matiriti hui'nin, Misaapo shiin.

⁴⁰⁻⁴³ Isonápo Isao quëran pipipisopita huëntono'sa ya'huërin: Ya'huëpiso no'panënanta', inachachin aninahuanpi: Timon, Arapa, Quitito, Aoripama, Iran, Pinon, Quinasi, Timan, Mípasar, Maquitiri, Iramo, inapita. Ina nápo Itomo huëntono'sa shimashonënpita ya'huërin. Inapitaso' Itomo no'paquë yanquëatona itohua itohua ya'huëpi. Isaoso', Itomo itopi anta'.

37 Cacoposo nipirinuë', Canaan parti quëparitërin ya'huëcaso marë'. Pa'pinconta' inaquë chachin ya'huëaponahuë', co hua'quiyahuë' ya'huërin.

Cosi, iinpitarë chachin napopiso'

²Cacopo hui'ninpita naporinso sha'huichinquëma nitotoco'. Cosi shonca canchisë pi'ipitapon pochin, iinpitarë chachin pa'pin ohuicanënpita a'pairin. Pa'pin cosonanënpita: Pira, Siripa, inapita hua'huinpitarë' a'pairin. Iinpitaso co noyahuë' nipi ni'ton, Cosiso' pa'pinquë yásha'huirapirin.

³Cacoposo' a'napita hui'ninpita quëran, Cosi na'con na'con nosororin. Nani másho nicaquë huarë', Cosiso hua'huatërin ni'ton, nosoromatërin. Napoaton a'mocaso marë' noyápiachin nininso' nitërin. ⁴Iinpitariso nipirinhue', pa'pini ina na'con na'con nosororinso' nicatona', co quë'yapihuë'. Co quë'yatonaraihuë', co nanitopihuë' noya nontacaiso'.

⁵⁻⁷A'na tashi Cosi hua'narin. Tahuëririnque, iinpita sha'huitërin:

—Natanco iyaro'sa hua'narahuëso sha'huichinquëma': Huë'ëhuëquë, iminquë ya'ipinpoa trico masarëhua'. Manëhuasonta tonporarëhua ni'nahuë. A'nanaya ca tonporahuësoso', huanirin. Canpita tonporamasoso nipirinhue', ca tonporahuëso' mosharapi. Ya'ipi tahuitatona', monshopi quëran mosharapi, itërin. Ina natanahuatona', iinpitariso aquë aquëtë no'huipi.

⁸Napohuachina, inapitari itapon:

—Hua'an ya'conpato iyahuëpita camaiyápo ¿tocomaranquën ti? ¡Catoro' quëma camaiyáponcoi! itopi. Hua'narinso marëpita na'con na'con no'huipi. Sha'huihuachina, co yainhuë' natanpi.

⁹Ina piquëran Cosiso', hua'naantarin. Naporonta iinpita sha'huitaantarin:

—Natanco iyaro'sa a'na hua'naantarahuëso sha'huitaanta'inquëma'. Hua'nato ni'pirahuë', pi'i, yoqui, shonca a'na tayloraro'sa', inapita monshorahuatona

moshararinaco ni'nahuë, itërin. ¹⁰Cosi ina hua'narinso', pa'pin iinpita inapita sha'huitohuachina, pa'pini pënënaton itapon:

—¿Ma'ta tapon inapochinpita hua'na hua'namantaranso'? Napoahuarë' mamaparin, iyaparinpita, ca chachionta' ¿a'na tahuëri moshaponquën ti? itërin. ¹¹Iinpitariso noyapatona', aquë aquëtë no'huirápi. Pa'pinso nipirinhue', hui'nin naporinso na'con yonquirárin.

Cosi pa'anpiso'

¹²A'na tahuëri Cosi iinpitaso', Siquimo ninano ya'cari pa'pi. Pa'pina ohuicanënpita, chiponënpita inapita quëpapi pasto yonitona a'cacaiso marë'.

¹³Naporo' pa'pini Cosi itapon:

—Ni'quë conpa. Iya mashoro'sa Siquimo ya'cari ya'huëapi. Inaquë ohuicaros'a', chiporos'a', inapita a'pairapi. Paaton ni'contaquë topirahuë, itërin.

—Noya tatapa'. Pa'i nipachin, itërin.

¹⁴—Inta conpa. Pa'sahuaton iya-mashoro'sa ni'contaquë'. Ohuicaros'a', chiporos'a', inapitanta onpoinsona nisapiso', nahuicontaquë'. Ina quëran huë'sahuaton, onpoapisona sha'huitiico canta nitochi, itërin.

Cacoposo Ipron motopianaro'sa quëran, Cosi a'parin. Inaso pa'sápaton Siquimoquë canconin. ¹⁵Ina parti chihuëaton pa'sápirinhue', a'na quëmapiri quënanahuaton itapon:

—¿Ma'ta yonisanan?

¹⁶—Iyahuëpita yonisárahue' ta'a. ¿Co pora nitotëranhuë' insëquësona pë'tahuanëna a'paiyapiso to? itërin. ¹⁷—Nani isëquëran pa'pi: “Totanquë pa'ahua',” niitapi pora, itërin.

Cosiso pa'sápaton, Totan ninano ya'cariya iinpita quënanconin. ¹⁸Inapitarinta', áquë quëran Cosi quënanpi. Quënanahuatona', co'huara ya'carichátërasohue', tēpacaiso marë'

a'naroáchin yonquipi. ¹⁹Inahua capini ninontopi:

—¡Ni'co'. Hua'natona'pi hué'sarin!
²⁰Huëco tēpa'ahua'. Inapotatēhua poso yaninantēquē po'moa'ahua'. Ina quēran “pa'piniri ca'nin,” itahua'. Inapotohuatēhua', ¿naniinta'ma hua'narinsopita pa'? niitopi. ²¹Nopinoso natanahuaton, Cosi pa'poyacaso maré' itapon:

—Ama tēpa'ahuasohuē'. ²²Co tēpatacaso ya'huērinhué'. Iso inotēroquē yaninantē poso nininquē tē'yatoco'. Ama canpitariso' ma'sha onpotocosohuē', itērin. Iya'huain nanin quēran ocoirahuaton, pa'pinquē'pa' a'paantacaso yonquiaton, naporin.

²³Cosiso iinpitataquē canconpachina, no'huítona noyápiachin a'morinso matopi. ²⁴Matahuatona yaninantē posoquē, tē'yatopi.

²⁵Inapotahuatona', coshatapi huachi. Coshatasoi ni'pirinahué', a'na huëntona' Ismairo nicono'sa', nioshirin hué'sapi. Carata parti quēran hué'sapi. Camiyonēnaquē, pimo hua'sairo'sa', parsamo nimirio, pimo yaqui', inapita quēsapi. Iquipitoquē pa'anapona', quēparapi. ²⁶Naporo' Cotaso iinpita itapon:

—¡Iya'hua tēpahuatēhua', co manta canarihuahué'! Naporahuaton inapotohuatēhua', nonpi nonpínantacaso' ya'huapon. ²⁷Ama tēpa'ahuasohuē'. Ismairo nicono'sa' tēhuēnchinsó' pa'antahua'. No'huípiro mini nipirinhué', co nishahué'. Iyanpoa', tēnin. Napohuachina, iinpitari: “¡Tēhuēnchachinchi paya!” topi. ²⁸Nicono'sa' inataquēchin na'huērahuachinara, iinpitari Cosi ocoipi. Yaninantē poso quēran ocoirahuatona', nicono'sa' pa'antopi. Cato shoncatē coriqui

pahuērētohuachinara, Iquipitoquē quēpapi huachi.

²⁹Nopinoso Cosi tē'yatopiquē huēnantahuachina, co huachi iin quēnanquintarinhué'. Pa'pi pa'yanaton a'morinso osharin[¶]. ³⁰Ina quēran iinpitataquē huēnantarahuaton, itiintarin:

—¡Iya'hua capa huachi!
 ¡Ma'huantacha caso nisarahué' paya! tēnin.

³¹Naporo' iinpitaso', Cosi a'morinso masahuatona chipo tēpapiso' huēnainēnquē, asé'cotētopi. ³²Inapotahuatona pa'pinaquē a'papi. Quēpana'piso' iso pochin pēnēnpi: “Iso a'mopiso quēnanai. Noya ni'quē'. ¿Hui'nanquēn a'na nimara ti?” itēquē', itahuatona a'papi huachi.

³³Cacoposo' nohuítahuaton, tapon: “¡Iso mini hui'nahué' a'morinso!” tanan ni'niri napotērin ipora, tēnin.

³⁴Napoapon pochin co napion cancantaton a'morinso nioshatērin. Naporahuaton, sa'catēn nininso' sētohuachinara a'mopiso', a'morin. Ina a'morin quēran hui'nin chiminso maré' hua'qui na'nērarin, ayanárin, naporárin. ³⁵Ya'ipi hui'ninpitari achinicananpirinahué', inaso co nohuanchátērarinhué', sētērinso inquicaso'. Aquē aquētē hui'nin maré' na'nēton, naporin: “Chimipiro'sa ya'huērinhué' hui'nahué' quēnanconta' huaré' sētērahuēso' copi tapo,” tēnin.

³⁶Ismairo nicono'saso', Iquipitoquē camapi. Camahuachinara, Cosiso a'nara quēmapi Potihuario itopiso', pa'antopi. Inaso', Iquipito copirnorí catahuacaso maré' acorin[§]. Capitan ya'conaton, copirno a'paipisopita sontaro'sa camairin.

[¶]37:29 *A'morinso osharin*: Ina parti ya'huēpisopitaso', co napion ancantohuachinara, inapopi.

[§]37:36 *Copirno catahuapisopitaso'*: Naporo tahuéri'sa macayora'piapi.

Cota, Tamararé' naporinso'

38 Naporo tahuëri'sa Cotaso iinpita patahuaton, Atoran ninanoa'huaquë pa'nin. Inaquë a'na quëmapi Iro itopiso ya'huërin. Ina ya'huërinquë yacapatonin. ²⁻³Inaquë yacapatapon pochin, a'nara nanon nohuitërin. Inaso', Soa itopiso' hui'nin. Soaso' Canaan piyapi. Cotari natanpachina, acoantopi. Inaquë hui'nahuanpachina, paninanën nasitërin. Ina nohuitaton, Iri itërin. ⁴Naquëranchin sa'in cayoantarin. Nasitohuachina, quëmapi chachin niantarin. Inaso', Onan itërin. ⁵Naquëranchin hua'huaantahuachina, quëmapi chachin niantarin. Inaso', Sira itërin. Quisipo ninanoquë Cota ya'huëaso', inaso nasitërin.

⁶Iri hui'napitohuachina, pa'pini Tamara acoantërin. ⁷Acoantopirinhuë', Iri co noyahuë' nininso' co Siniro costarinhuë' ni'ton, ina nohuanton chiminin. ⁸Napohuachina, Cotari Onan ya'huëre' itapon:

—Iya masho ayananpirinso sa'in, quëmari maquë'. Canpoaso inachintërehua ni'ton, imoya macaton, inaquë hui'nahuanquë'. Hui'nahuanpatan, Iri quëran pipicaiso nipisopita quëmá quëran ya'huëtarin huachi, itërin. ⁹Onanso' Tamara macaponahuë': "Hui'nahuanpato, hua'huaro'sa co caquën nisarinhue'. Irico hui'ninpitaráchin pochin nisarin," tënin yonquinënguë. Napoaton, Tamara tëcarihuachina, aipi a'paconin. Ama iinco ya'huërenamënpita, ina quëran ya'huëcaso marëhuë' naporin.

¹⁰Onan naporinso Siniroso nitotaton, chiniquën no'huitërin. Napoaton inanta', ina nohuanton chimiantarin.

¹¹Naporo' Cotaso', Tamara itapon:

—Quëyoroantaran ni'quëhuarë', iporaso' tataparin ya'huërinquë

paantaquë'. Hui'nahuë Sira itërahuëso hui'napitaquë huarë', inaquë ya'huëtaquë', itërin. Itaponahuë', co tëhuëenchachin napotërinhuë'. Nonpintaton naporin: "Sira ya'huëre', iinpita pochachin chimiantahuachin," ta'ton naporin. Napoaton Tamaraso', pa'pin ya'huërinquë pa'nin ya'huapon.

¹²Cara pi'iquëran pochin Cota sa'in ya'huëre' chimiantarin. Inaso' sha'huitëranquëmaso chachin, Soa hui'nin. Chiminpachina, Cotaso sëtatton na'nërarin. Sëterinso' iniquihuachina, Tinato ninanoa'huaquë pa'nin. Ohuicanënpita ya'napiro'sa inaquë ya'huëapi ni'ton, pa'nin nicapon. Amiconën Iro itopisorë' pa'nin. Iroso', Atoran piyapi. ¹³⁻¹⁴Tamaraso ina nitotaton, quëyeron a'morinso ocoirin. Inaporahuaton, nitaparin. Niimomotërinso' nëmëtëquë nipa'shinayatërin. Ama nohuitacaiso marëhuë' naporin. Inaporahuaton, Inain ninanoa'hua ya'cari', huënsëconin. Inaso' ninano', Tinato iraquë ya'huërin. Sira nani hui'napitopirinhuë', co acoantopihuë' ni'ton, shiin yanonpintërin. ¹⁵⁻¹⁶Cotari quënanahuaton, nipa'shinayatërinso marë': "Isoaso sanapi, monshihuantë'," tënin. Napoaton pëshonin ya'caricaso marë'. Co shiin nohuitatonhuë', itapon:

—¿Canta quëmaro'co nii topirahuë' itërin.

—¿Ma'ta nipachin pahuëreäponco? tënin sanapinta'.

¹⁷—Pë'tahuarahuësopita quëran, a'nara chipoa'hua a'patiaranquën, itaantarin Cotari.

—Inta nipachin. Napoaponahuë', ma'sha tërantá quëmaquën nininso' patëquë'. Chipoa'hua a'patianco huarë', cari tapanahuë', itërin sanapiri.

¹⁸—¿Ma'ta nipachin pachi? tënin Cota.

—Sicho po'moitëranën pë'natëransoarë chachin, huaranën,

inapita patëquë', itërin. Napotohuachina Cotaso', nataninsopita quëtërin. Inapoaton təcarihuachina, naporo chachin hua'huantërin. ¹⁹Ina quëran Tamaraso', pa'pin ya'huërinquë panantarin. Nipa'shinayatërinso' ocoirin. A'morinsonta ocoirahuaton, naquëranchin quëyoron a'morinsota a'moantarin.

²⁰Ina quëran Cotariso', chipoa'hua a'patërin. Amiconën Irori quëpatërin. Sanapi acoantërinso' ayantacaso marë' a'patopirinhuë', inariso co huachi quënanconinhuë'. ²¹Napohuachina, ya'huëhuano'sa natanin:

—Monshihuantë sanapi Inain ira pirayan huënsëyantërinso': ¿Intohuata pa'nin? itërin.

—Co isëquë monshihuantë sanapi ya'huërinhuë', itopi. ²²Napotohuachina, Cota ya'huërinquë huëantarahuaton, itiintarin:

—Co'chi sanapi quënanconahuë paya. Ya'huëhuano'santa': “Co isëquë monshihuantë sanapi ya'huërinhuë',” itërinaco, itërin. ²³Napotohuachina, Cotari itapon:

—Ma'ta pini. Noyatapon. Quëtërahüesopita yamapachin, main nipachin. Ina marë' nanan ocoihuatëhuaso', piyapi'sa tēhuaponēnpoa'. Nanichi chipoa'huaya a'patochinpirahuë', co quëmari quënanconanhuë', itërin.

²⁴Cara yoqui quëran pochin, Cota sha'huitapona huëcapapi:

—Shiparin Tamara itërehuaso', monshihuanin. Napoaton iporaso' cayorin huachi, itopi. Natanahuaton Cotaso', no'huitaton yai tēnin:

—¿Ocoirahuatoma', a'pëco chimiin! tēnin. ²⁵Ya'huëhuano'sari Tamara a'pëcaso marë' ocoirapirinahuë', inaso shiin nanan a'patërin: “Iso sicho po'moitëra pënatërinso' chachin nininso' hua'anën, napotërinco.

Iso huaranta', inanquën chachin ni'ton, noya nicononohuitëquë',” itëquë', itërin. ²⁶Cotaso', shiini a'patërinso' nohuitahuaton, naporin: “Tëhuëchachin caso co noyahuë' ninahuë'. Co Sira acoantatohuë', tēhuërahuë. Inaso nipirinhuë', noya noya ninin,” tēnin. Naporo quëran huarë' Cotaso', co huachi onporo tēnta shiin təcariantarinhuë'.

²⁷Tamara huacaso nanihuachina, catopia'huaya hua'huatopi. ²⁸⁻²⁹Nasitapona napopi: A'na'ton imiria'huain ocoirin. Napohuachina ahuaitiona'piri, quëhuan pi'shiquë, tonpotanpatërin. “Iso'ton hua'huacharin,” ta'ton, napotërin. Napopirinhuë', hua'huashaso tanpara'huain po'moantarin. Shiarahuaton a'naso', nasitochanin. Napoaton ahuaitiona'piri nininën acotërin: Parisi** itërin. “Ya'copirinquëno inquirahuaton, pipiran,” itahuaton, inapochin nohuitërin. ³⁰Quëhuan pi'shiquë tonpotanpatërinso', ina piquëran hua'huatërin. Inaso' nohuitaton: Saro itërin.

Hua'an sa'ini, Cosi apirinsota'

39 Sha'huitëranquëmaso chachin Cosiso', Ismairo nicononohuitë' Iquipito no'paquë quëpapi. Inaquë a'nara Iquipito quëmapi Potihuarito itopiso' pa'antopi. Inaso', Iquipito copirino catahuacaso marë' acorin. Capitan ya'conaton, copirino a'paipisopita sontaro'sa camairin. ²Cosiso' napotopirinahuë', Siniorori co naniantërinhuë'. Inari catahuarin ni'ton, hua'anën pëinëquë noya yonquiaton yacapatërin. Noya nicononohuitë', noya ya'huërin. ³Cosiso', Yosëri catahuarin. Hua'anëni ina nicononohuitë': “Nani ma'sha Cosi nipachina, Yosëri catahuarin ni'ton, noya pipitërin,”

**38:28-29 Parisi': Pasoarinsota' tapon naporin.

ténin. ⁴Napoaton pa'yatérin. Pa'yataton, acorin catahuacaso maré'. "Ma'pitasona ninahuéquë, quëma catahuaponco," itèrin. Naporahuaton, ya'ipi piyapinènpita camaiaton asacatacaso maré' acorin. Ya'ipi ma'shanènpitanta a'paicaso maré' acorin. ⁵Ina acorin quèran huaré', Siniotori Potihuario catahuamiatèrin. Cosi noya nicaton, napotèrin. Pèinènquënta ma'sha nipachina catahuarin. Iminènquënta sacatohuachina', sha'topiso' noya noyatèrin. ⁶Cosiri ya'ipi ma'shanènpita noya a'paitèrin ni'ton, co huachi ma'marë tèranta yonquiárinhué'. Topinan noya coshatárin huachi.

Cosiso', noyapin noyapin ni'tomantarin ni'ton, ya'ipi quèran pa'yatopi. ⁷Napoaton co hua'quiya quèranhué', hua'anèn sa'ini ni'sárin quèran noyarin huachi. A'na tahuëri itapon:

—Huéquë pa'a quëmaso' inapoquë', itèrin. ⁸Napotopirinhué', Cosiso co pi'pisha tèranta nohuantèrinhué'. Napoaton itapon:

—Ni'quë siyora, pi'pian sha'huichinquën topirahué: Hua'anèhué ya'ipi ya'huëtèrinsopita a'paia'huaso maré' acorinco. Cari ya'ipi a'paiarahué ni'ton, co ma'marë tèranta yonquiárinhué'. Natèrinco ni'ton, sano cancantèrin. ⁹Chini chiníquën nanan quëtèrinco iso pèiquë camaita'huaso maré'. Naporahuaton, hua'anèhué co ma'sha tèranta apiratèrincohué'. Quëmasáchin tèhuënchinso' sa'inquën ni'ton, apiratèrinco. Napoaton, co caso pi'pian tèranta nohuantèrahué' pa'pi co noyahué' nininso' nicaca'huaso'. ¡Naporahuaton quëmaré'co ninahué naporini, co Yosë natètohué', pa'pi oshahuainto'hué' itèrin. ¹⁰Napotopirinhué', sanapiriso Cosi ichiquëhuënacaso maré' nani tahuëri

apisárin. Inaso napoaponahué', co pi'pisha tèranta nohuantèrinhué'.

¹¹⁻¹²A'na tahuëriso nipirinhué', Cosi pèiquë sacatapon ya'conin. Naporó' co a'napita ya'huëasoihué' ni'ton, sanapiso Cosi so'huianarinso matèrin. Inapotaton:

—Huéquë pa'a quëmaso inapoquë', itèrin. Napotopirinhué', Cosiso niso'huianatèrinso pa'coirahuaton, ta'arin.

¹³⁻¹⁵Ina patèrinso ni'sahuaton, sanapiso yanonpinin. Yanonpinaton chiníquën huiyo ténin. A'napita piyapinènpita pèracaso maré' naporin. Hué'pachinara, itapon:

—¡Ni'cochi iso! So'yahué a'nara iprio piyapi quëshiantèrinpoa tapiinpoaso maré'. Ya'conahuaton masapirincohué', canpita huécacamaso maré' caso chiníquën huiyo ténahué. Ina natanaton, ta'arè'nachin pipirin. ¡Niso'huianatèrinsonta', patèrin! itèrin.

¹⁶Piyapinènpita napotahuaton, Cosi niso'huianatèrinso' taparin. So'in huëcaquë huaré' taparin.

¹⁷⁻¹⁸Ina hué'pachina, piyapinènpita sha'huitèrinso chachin inanta sha'huitèrin:

—Iprio piyapi quënanso', patoanèhuéquë ya'conahuaton masapirincohué'. Chiníquën huiyo topatora, a'porahuatonco ta'arin. Niso'huianatèrinsonta', patèrin. ¹⁹¡Inapotèrinco piyapinèn! itèrin.

Sa'ini sha'huitèrinso' natanahuaton, Cosi hua'anènso pa'pi no'huitèrin.

²⁰Cosi macacaiso maré' piyapinènpita camairin. Nani mapachinara, tashinan pèiquë po'mopi. Copirno tèhuëtópisopita ya'huëapiquë po'mopi.

²¹Tashinan pèiquë po'mopirinahué', Siniotoriso' co Cosi naniantèrinhué'. Nosoroaton catahuantarin ni'ton, tashinan pèi hua'ani, noya nicaton pa'yatèrin: "Cosiso', nóya hui'napi," ta'ton, noya ni'nin. ²²Napoaton

catahuacaso marë' acorin: “Quëmari a'napita prisoro'sa', a'paiaran,” itërin. Napoaton Cosi camaitërinSORACHIN tashinan pëiquëso', prisoro'sa nipi. ²³ Cosi camaitohuachina tashinan pëiquë, noyasáchin sacatopi. Napoaton tashinan pëi hua'anso', co huachi Cosi sacatërinso' ni'sárinhuë': “Siniorori chachin Cosiso catahuarin ni'ton, ma'sona nipachina, noya pipitërin” ta'ton, naporin.

**Hua'ano'sa hua'napiso', Cosiri
no'tëquën sha'huitërinso'**

40 Ina piquëran cato hua'ano'sari Iquipito copirno tëhuëtöpi: A'naso', copirno huino o'shitona'piro'sa hua'an. A'nanta', ina marë chachin pan nina'piro'sa hua'an. Cato chachin copirno tëhuëtöpi. ²⁻³ Napoaton copirnorin inapita no'huirin. No'huiton tashinan pëiquëtacaiso' camaitërin. Napohuachina cato chachin inaquë po'mopi. Ina tashinan pëiso', copirno a'pairinsopita capitan pëinëinquë ya'huërin. Cosi ya'huëarinquë chachin po'mopi. ⁴ Copirno a'pairinsopita capitaniso', Cosi itapon: “Isopita cato hua'ano'sa quëmari noya a'paiton, catahuaquë,” itërin. Inapotohuachina inapita hua'ano'saso', hua'qui inaquë ya'huëpi.

⁵ A'na tashiso nipirinhüë', cato hua'ano'sa chachin, hua'napi. A'naya a'naya hua'napiso', co inachachin tapon hua'napihüë', nisha nisha tapon hua'napi. ⁶ Tashíramiachin Cosiriso nicapon huë'pachina, sëtápi quënanquirin. ⁷ Napoaton, cato chachin natanin:

—¿Onpoatomata iporasos' pa'pi sëtëramaso pochin ya'norama'? itërin.

⁸ —Catocoi chachin hua'napiraihüë', co insonta ya'huërinhuë' ma'sona tapon hua'naraiso anitotiincoiso', itopi.

—¡Yosë mini nanitërin ma'sona tapon hua'narësopita anitotiinpoaso'! Sha'huitoco hua'naramaso', itërin.

⁹⁻¹⁰ Napotohuachina o'shina'piro'sa hua'anso', hua'narinso Cosi sha'huitërin:

—Huë'ëhuëquë a'nara opa ya'huë ni'nahuë, cara së'pahuaninso'. Nicasoco chachin, papo së'patarin. Papo së'patahuaton, yancotarin. Yancotërinquëranchin nitërinso'pita cayarin. ¹¹ Ina pirayan canta, hua'raon o'orinso' minënen së'quëato, huaniárahüë. Opa cayarinso masahuato, hua'raon o'orinquë shi'shirahuë. Inapotahuato hua'raon ihuëtërahüë. Ihuëtöhuatora ma'parinco huachi, itërin. ¹²⁻¹³ Napotohuachina, Cosiri itapon:

—Naporinchi paya. Ma'sona tapon hua'naranso sha'huichinquën: Cara së'pahuaninso', cara tahuëri tapon naporin. Cara tahuëriya quëran, hua'raonso' quëma tëhuëranso' yonquiantarin. Nanan anoyatahuatëinquën naquëranchin acoantarinquën ina marë' sacataantacaso'. Iráca naporanso chachin naquëranchin o'shitaantaran huachi. Ina tapon, ina pochin hua'naran.

¹⁴⁻¹⁵ Inapotohuachinquën, canta nosoroatonco yonquico. Ocoincoso marë' hua'raon sha'huitëquë'. Ipioro'sa ya'huëpiquë caso ya'huëpirahuë', topinan quëran no'huitonaco pa'arinaco. Co manta onporahuë ni'ton, co tashinan pëiquë ya'huápahuaso ya'huërinhuë'. Napoaton nosoroco canta', itërin.

¹⁶⁻¹⁷ Napotohuachina, copirno marë' pan nina'piro'sa hua'anta': “Noyachi sha'huitërin paya,” ta'ton, hua'narinso Cosi sha'huitërin:

—Canta nipirinhüë', iso pochin hua'narahuë: Cara ya'huiri pan acoinanquë pitëmotorahuato, huiríton panos'a quëpárahüë. Ya'natantarinsos' acoinanquë, nisha nisha cashi

cashin pano'sa copirno maré' ya'huérin. Napoaponahué', inairaro'sa hué'sahuatona pitémotorahué' quéran capitarinaco, itérin. ¹⁸ Napotohuachina, Cosiri itapon:

—Cara pan acoinanso', cara tahuéri tapon naporin. ¹⁹ Cara tahuériya quéran, huaaronso' quémanta tēhuéranso' yonquiantarin. Naporo chachin piyapinēpita camaiapon: “Noninqué huénquēconorahuatoma', naraqué pētēnco chimi'in,” itapon. Inapotohuachinēn, chanaro ca'téro'sari noshanēn capona', itérin.

²⁰ Cara tahuériya quéran, huaaron hua'huatērinso tahuéri nanirin. Naporo' ya'ipi catahuarinsopita hua'ano'sa ichicapacancanacaso maré', panca pita ninin. Ya'ipi pērarinsopita ni'tonēnqué huaaronso' camaitérin: “Cato hua'ano'sa chachin tashinan pēi quéran ocoico,” tēnin. ²¹ O'shina'piro'sa hua'anso', naquéranchin asacataantarin. Napoaton naquéranchin iráca pochachin huaaron o'shitaantarin. ²² Pan nina'piro'sa hua'anso nipirinhué', huaaroni piyapinēpita camairin naraqué pētēnacaiso maré': “Noninqué huénquēconorahuatoma', tēpaco,” itérin. Cosiri sha'huitērinso chachin nitopi. ²³ O'shina'piro'sa hua'aniso', Cosiri catahuacaso maré' sha'huitērinso', naniantérin. Inapoaton co catahuarinhué'.

Huaaron hua'nahuachina, Cosiri no'tēquēn sha'huitērinso'

41 O'shina'piro'sa hua'an, tashinan pēi quéran pipirinsó' nani cato pi'ipitérin. Naporo' huaaron chachionta hua'narin. Niroi' yonsanqué huaniarin nihua'narin. ² A'nanya ni'pirinhué', canchisé ohuaca' Niroi' quéran pipirapi ni'nin. Pa'pi amoshináchin pipirapi. I' quéran pipirahuatona', shi'shinamatéro' huáncana coshatapi. ³ Ina quéran

niantapirinhué', canchisé chachin Niroi' quéran pipirapi ni'nin. Inapitaso' capa nishinahuén nanséyaráchin niconpi. Pipirahuatona i' yonsanqué a'napita ohuacaro'sa pirayan huanirapi. ⁴ Nicaso chachin, inapitaso', amoshino'sa pashica ta'papi. Inapatona', canchisé chachin pē'yaqué huaré' ca'miatopi. Naporo' huaaronso' capayatérin. ⁵ Naquéranchin hué'ēantapirinhué', hua'naantarin. Canchisé trico moto' noya noyatérinso' a'na nanquéáchin nitérin ni'nin. ⁶ Inapita pirayan, canchisé chachin pipiantarin. Inapitaso' pi'iri ahuiquitérinso pochin ya'nopi. ⁷ Inapitanta noya noyatérinso nipsisopita pashica ta'papi. Inapotatona pē'yaqué huaré' ca'miatopi. Naporo chachin huaaronso' capayataantarin. Capayatahuaton: “Co ipora topinan ina pochin hua'narahué,” tēnin.

⁸ Tashiramiachin huaaronso' hua'narinso yonquiaton, co napion cancantérin. Napoaton piyapinēpita camairin ya'ipi Iquipito no'paqué ninotona'piro'sa huécacaiso maré'. Quirica nitotoro'santa amatérin. Inapita hué'pachinara, hua'narinso' sha'huitérin. Sha'huitopirinhué', co incari tēranta nanitérinhué' ma'sona tapon hua'narinso sha'huitacaiso'. ⁹ Naporo huaré' o'shitona'piro'sa hua'an Cosi yonquirin. Ina yonquiaton huaaron itapon: “Ipora huaré' yonquirahué ma'sona i'hua chachin nica'huaso' nininso'. ¹⁰ Quémaso' chiníquēn nanantéran. Caso piyapinēnco nipirahué' sha'huitaranquén. Pan nina'piro'sa hua'anoco chachin, iráca no'huitoncoi tashinan pēiqué apo'motérancoi. Inaso' tashinan pēi', a'pairinēnquēnsopita capitan pēinēnqué ya'huérin. ¹¹ A'na tashiso' catocoi chachin hua'narai. A'naya a'nayacoi nisha nisha tapon hua'narai. ¹²⁻¹³ Inaqué chachin quiyaro'coi a'nara

iprio hui'napi ya'huëarin anta'. Inaso' ina capitani chachin, asacatacaso marë' pa'anin. Hua'naraiso sha'huitohuatëira, ma'sona tapon naporinso no'tëquën sha'huitërincoi. Sha'huitërincoiso chachin caso naquëranchin asacataantaranco. A'naso nipirinhüë', noninquë ahuënuquëconotahuaton atëpatëran," itërin.

¹⁴ Inapo sha'huitohuachina, copirnosos Cosi macontacaso marë' piyapinë a'parin. A'naroáchin tashinan pëi quëran ocoipi. Cosiso niya'itahuaton, nitaparin. Noya nininso' a'mosahuaton, huaaron nicapon pa'nin. ¹⁵ Canconpachina, huaaraoni itapon:

—Caso hua'napirahuë', co insonta nanitërinhuë' ma'sona tapon hua'narahuëso sha'huitiincoso'. Quëma tëhuëncinso' nitotëran, topi natantërahuë, itërin.

¹⁶ —Co caora nohuanton nitotërahuë'. Quëma piyapinëco ni'to, Yosë chachin anitotohuachinco, sha'huitaranquën. Ma'sona noya nicacaso marë', sha'huitaranquën, itërin.

¹⁷ Napotohuachina huaaraoni itapon:

—Huë'ëhuëquë Niroi' yonsanquë huaniárahuë hua'narahuë. ¹⁸ Naporo chachin, canchisë ohuaca' pa'pi amoshináchin nipisopita, i' quëran pipirapi. Pipirahuatona shi'shinamatëroquë coshatapi ni'nahuë. ¹⁹ Ina quëran canchisë chachin pipiantapi niantarahuë. Capa nishinahuën nansëyaráchin pipirapi. ¡Co onporo tëranta ya'ipi Iquipitoquë ina pochin nipisopita ni'chinahuë'! ²⁰ Nicasoco chachin, inapitaso', amoshino'sa pashica ta'papi. Inapotatona canchisë chachin, pë'yaquë huarë' ca'miatopi. ²¹ Pë'yaquë huarë' caponaraihuë', co manta ca'pisohüë pochin ya'nopi. Naporo capayatërahuë.

²² Huë'ëantapirahuë', naquëranchin hua'naantarahuë: Huë'ëhuëquë Canchisë

trico moto' noya noyatërinso' a'na nanquëáchin nitërin ni'nahuë. ²³ Inapita pirayan, canchisë chachin pipiantarin. Inapitaso' pi'iri ahuiquitërinso pochin ya'nopi. ²⁴ Inapitarinta noya noyatërinso nipisopita pashica ta'papi. Inapotatona pë'yaquë huarë' ca'miatopi ni'nahuë. Ninotona'piro'sa sha'huitopirahuë', co insonta nanitërinhuë' ma'sona tapon naporinso', sha'huitiincoso', itërin.

²⁵ Napotohuachina, Cosiri huaaron itapon:

—Caso quëma piyapinëco nipirahuë', sha'huitaranquën: Catoro hua'naranso', a'naíchin tapon hua'naran. Ina quëran Yosë chachin anitotërinquën ma'sona ina nicacaso' yonquirinso'. ²⁶ Canchisë ohuaca' noyápiachin nipisopita, canchisë pi'ipi tapon hua'naran. Canchisë trico moto' noyápiachin nipisopitanta', ina chachin tapon naporin. ²⁷ Canchisë ohuaca' capa nishinahuën nansëyaráchin nipisonta', hua'naran. Inapitaso', amoshino'sa piquëran pipipi. Inapitanta canchisë pi'ipi chachin tapon naporin. Ina pochachin noya noyatërinso' trico moto' pirayan, canchisë chachin papoantarin hua'naran. Pi'iri ahuiquitërinso pochin ya'nopisopitanta', ina chachin anitotërinpoa'. ²⁸ Napotëranquënso chachin mini nisarin. Piyapinëco nipirahuë', Yosë ma'sona yanininso nani sha'huitëranquën. ²⁹ Yosë nohuanton canchisë pi'ipi iso Iquipito no'paquë nani ma'sha noya noyatapon. Co manta pahuanaponhuë'. ³⁰⁻³¹ Ina piquëranso nipirinhüë', canchisë pi'ipi chachin panca tanarotapi. Napoaton co huachi inso tëranta', Iquipito no'paquë noya ya'huërinso yonquiarinhüë'. Pa'pi pahuantomiatapi ni'ton, co huachi iso no'paquë noya ya'huaponahuë'. ³² Caso piyapinëco nipirahuë' sha'huitaranquën. Nani Yosë yonquirin inapocaso'. Naporahuaton

co hua'quiya quëranhuë' naniarin. Napoaton ina nohuanton, catoro inachachin hua'naran.

³³⁻³⁴ Inapocaso ni'ton, a'nara quëmapi yonquínahuan ni'ton, noyá nitotërinso' yoniqué'. Ya'ipi iso no'panënuë' ya'huëpisopita camaicaso marë' acoquë'. Naporahuaton, chirinchi'ro'sa acoquë' ya'ipi hua'anëntëranquë pa'ina'. Cosharo yontonacaiso marë' pa'ina'. Noya noyatacaiso' pi'ipiro'saquë yontoina'. A'natëräpo costaro quëran, a'na costarora ma'pachina'. Ya'ipi Iquipito no'paquë inapo'ina'. ³⁵ Naporó' pi'ipiro'saquë trico yontonpiso', niquë tapaina'. Quëma chachin anitotahuatënën, ninanoro'saquë tapaina'. Tanaro tahuëri'sa canquihuachina, capacaiso marë' inapo'ina'. ³⁶ Inapohuachina', Iquipito no'paquë trico tapapinan ya'huapon. Canchisë pi'i tanarotacaiso canquihuachina, ina ca'sapi huachi. Ina capatona', ya'ipi iso no'paquë ya'huëpisopita co chiminaponahuë', itërin.

Copirno ya'huërenamën camaitacaso marë' Cosi acopiso'

³⁷ Cosi yonquirinso natanahuatona', huaaonso hua'ano'sapitarë chachin: "¡Ma nóyacha yonquirin paya!" topi. ³⁸ Napoaton huaaonso' piyapinënpita itapon:

—Iso quëmapi'so, Yosë ispiritonëni chachin ya'coancantërin. Co onporonta a'na quëmapi iso pochin nininso' ina sacato nicacaso marë' quënanarihuahuë', tënin. ³⁹⁻⁴⁰ Piyapinënpita napotahuaton, Cosi itapon:

—Co a'na quëmapi quëmá quëran yonqui yonquínahuan ni'ton, noya noya nitotërinso ya'huërinhuë'. Yosë chachin ya'ipi inapita anitotërinquën. Napoaton carinquën acoaranquën pëinëhuëquë, ya'huërenamëhuë' camaitacaso

marë'. Ya'ipi piyapinëhuëpitanta natëinënuënsó ya'huërin. Copirnoco ni'to, casáchin quëmá quëran chini chiniqué' nanantarahuë. ⁴¹ Ni'quë'. Ipora tahuëri carinquën acoaranquën ya'huërenamëhuë ya'ipi Iquipito no'pa' hua'anëntacaso marë', itërin.

⁴² Napotahuaton huaaonso', imisirinquë sicho po'moitëranën po'morinso' ocoirin. Ina ocoirahuaton Cosi imisirinquë po'motërin. Inapotahuaton, piyapinënpita camairin: "Noya noya rino pi'shi quëran nëmëtë nipiso' a'motoco'. Naporahuaton, osëtë oro quëran nipiso', apë'pëconotoco'. ⁴³ Ina quëran, toronanëhuëquë pa'patora, imaquirinso toronanquë ananpëco'. Inapotahuatoma', quëpaco'. Ina quëpasëma', piyapinëhuëpitari chiniqué' sha'huina': '¡Isonco!' tëra'ina'," itërin. Ina pochin copirnori Cosi acorin ya'ipi Iquipito no'paquë, camaitacaso marë'. ⁴⁴ Ina piquëran huaaoni Cosi itaantapon:

—Ca mini copirnocoso nipirahuë', co inso tëranta iso no'paquë inaora nohuantërinso' nisarinhüë'. Naniyarin quëran huarë' ma'sona nicacaiso', quëma camaitaran, itërin. ⁴⁵ Copirnori, Cosi Iquipito nananquë nisha nininën acotërin: Sahuinato-paniya, itërin. Naporahuaton Potihuiru hui'nin Asina itopiso' acoantërin. Potihuiraso', On ninanoquë corto hua'an ya'conin. Ina pochin Cosi, ya'ipi Iquipito no'pa' hua'anëntacaso marë' acopi.

⁴⁶ Cosi cara shonca pi'ipitohuachina, Iquipito copirno marë' caniaritërin sacatacaso'. Nani acohuachina, huaaon nontahuaton caniaritërin ya'ipi Iquipito no'pa' pa'tacaso'. ⁴⁷ Canchisë pi'ipi noya noyatacaiso' pi'ipiro'saquë, hua'huayátërahuë coshoro noyatërin. ⁴⁸ Cosiri ya'ipi trico tapacaiso nininso', ma'patërin. Ma'pataton, ninanoro'saquë taparin. Canchisë

pi'ipi naporin. Nani ninanoro'saquë trico taparin. Ina pirayan imino'saquë sha'pisopita mapiso', taparin. ⁴⁹Pa'pi notohuaro' trico Cosiri ayontonin. Marë yonsanquë inotëra'hua ya'huërinso pochin ayontonin. Pa'pi notohuaro' ni'ton, pichirápirinahué', co onpo pichichináchinhuë' nipachina, tananpitopi huachi.

⁵⁰Co'huaa tanarotacaiso caniarichátërasohué', Cosiso cato hui'ninpita ya'huëtërin. ⁵¹Paninanso' Manasisi itërin: "Yosë chachin parisitërahuëso', quëmopinëhuëpita, inapita ananiantërinco," ta'ton, ina pochin hui'nin nohuitërin. ⁵²Ina quëran niantarinsoso', Iprain itërin. "Yosë nohuanton parisitërahuëso no'paquë chachin noya noya acorinco," ta'ton ina pochin hui'nin nohuitërin.

⁵³Canchisë pi'ipi Iquipitoquë ma'sha noya noyatacaiso' pi'ipiro'sa', na'huërin huachi. ⁵⁴Naporo' Cosi naporinso chachin, tanarotacaiso caniaritërin. Canchisë pi'ipi chachin naporin. Ya'ipi a'napita no'paro'saquënta', tanarotopi. Iquipitoquëráchin cosharo tapapinan ya'huërin. ⁵⁵Iquipito ya'huëhuano'santa cosharori pahuantohuachinara, huaraon paapapi. Trico natanacaiso marë' paapapi. Natanpachinara, huaraoni ya'ipi iquipitoro'sa itapon: "Paatoma', Cosi nontoonco'. Ma'sona itohuachinquëma', ina nico'," itërin. ⁵⁶Ya'ipi Iquipito no'paquë piyapi'sa tanarotacaiso caniaritohuachina, Cosiso chirinchiros' camairin: "Cosharo taparëhuaso pëiro'sa i'soatatoma', ya'huëhuano'sa pa'antoco'," itërin. Aquë aquëtë tanarotapi ni'ton, pa'antapi huachi. ⁵⁷Naporahuaton ya'ipi parti quëran huës'api. Cosi trico taparinso' pa'antacaiso marë' Iquipitoquë huës'api. Co inso no'paquë tëranta', cosharo noyatërinhuë' ni'ton, naporapi huachi.

Cosi iinpitanta Iquipitoquë pa'piso'

42 Iquipitoquë trico pa'anacaso ya'huërinso', Cacoponta' nataantërin. Ina natantahuaton, hui'ninpita itapon: "¡Co topinan nini'sápamaso ya'huërinhuë'! ²Nani sha'huitërinaco Iquipito no'paquë trico pa'anacaso marë' ya'huërinso'. Napoaton inaquë pa'matoma', pa'amaco'. Ama tana tiquinpoaso marëhuë' inapoco'," itërin

³Pa'pini napotohuachina, Cosi iinpitaso', shonca ya'pi trico pa'anapona Iquipitoquë pa'pi. ⁴Mincaminso nipirinhuë', pa'pini co nohuantërinhuë' a'pacaso'. Inaso', Cosi iin miachin. Ina yo'nanquëranchin pipipiso'. "Pa'ninquë tapona ma'sha yaonpoápirinhuë'," ta'ton, co yaa'parinhuë'. ⁵Cacopo hui'ninpitaso', a'napita piyapi'sarë' pa'pi. Ya'ipi Canaan parti tanarotopi ni'ton, notohuaro' pa'mapi.

⁶Nani sha'huitëranquëmaso chachin Cosiso', huaraon ya'huërenamën ya'ipi Iquipitoquë camaitarin. Naporahuaton ina camaitohuachina, ya'ipi parti quëran huë'pisopita, trico pa'antapi. Iinpitanta camahuachinara, nontacaiso marë' isonpi quëran no'paquë huarë' monshorahuatona', moshai. ⁷Ipora quënanapon chachin Cosiso', iinpita nohuitërin. Nohuitaponahuë', co nohuitërinhuë' pochin ninin. Napoaton no'huitatë pochin co yashinhuë' nontërin:

—¿Canpita po'? ¿Intoparanta huë'nama'? itërin.

—Canaan parti quëran, trico pa'anapoi o'marai, itopi. ⁸Cosirisso iinpita nohuitërin. Inapitariso napoaponahuë', co ina nohuitopihuë'.

⁹Naporo' Cosiso', iráca hua'naton iinpita sha'huitërinso' yonquirin. Ina yonquiaton itapon:

—Canpitaso', nēhuē-
tona'pirosanquēma tēnahuē.
No'panēhuēi insēquēsona co noya
a'paipinanhuē' nī'camaso marē'
huē'nama', itērin.

¹⁰⁻¹¹—¡Co sinioro inacoihuē!
Quiyaso' quēma piyapinēnpita pochin
ninai. Tricoíchin pa'anapoi o'marai.
Ina tataquēranchin ya'ipicoi ninai. Co
onporo tēranta nēhuētochinaihuē',
itopi.

¹²—Nonpiánama'. No'panēhuēi
insēquēsona co noya a'paipinanhuē'
nī'camaso marē' huē'nama ipora,
taantarín Cosiso'. ¹³Napotopirinhue',
inapitariso itapona':

—Quiyaso' quēma piyapinēnpita
pochin ninai. Ya'ipiya quēran ina
tataquēranchin, shonca catocoi ninai.
Canaan parti ya'huērai. Hua'hua
nininsoso', tatarē' quēparitērin. A'naso
nipirinhue', ayarin, itaantapi.

¹⁴⁻¹⁵—¡Nani napotēranquēma!
Canpitaso' nēhuētona'piro'sanquēma
tēnahuē. Iyaparima hua'hua nininso
quēcama huarē', no'tēquēn nonamaso'
nitotarahue. Huaraoon ya'huērin
ni'ton, no'tēquēn nontaranquēma'.
Co ina quēpatamahuē', co onporonta
isēquēran pipiaramahuē'. ¹⁶A'naquēma
paaton maconta'in. A'napitanquēmaso
nipirinhue', tashinan pēi ya'contarama'.
Ina huē'pachin, naporos huarē'
naporamaso natēaranquēma'. Co'so'
huē'pachinhue', tēhuēnchachin
nēhuētona'piro'sanquēma'. ¡Huaraoon
ya'huērin ni'ton, no'tēquēn
nontaranquēma'! itērin.

¹⁷⁻¹⁸Cara tahuēri Cosiri iinpita
tashinan pēiquētērin. Inapotopirinhue',
nontaantarín:

—Canta Yosē tē'huatērahuē. Iso
pochin nipatama', co tēpaaran-
quēmahuē'. ¹⁹Tēhuēnchachin noya
nina'piro'sanquēma nipatama',
a'naquēma tashinan pēiquē quē-

parichin. A'napitanquēmaso nipirinhue',
quēmopinēma capacaiso marē' trico
quēpatoma', panantaco'. ²⁰Ina quēran,
no'tēquēn nonamaso' nitota'huaso
marē', iyaparima hua'hua nininso
quēshimaco. Co'so' quēmahuatamahuē'
tēhuēnchachin chiminarama', itērin.
Napotohuachina: “Noyapa'” topi.
²¹Napoaponahuē', inahua capini
ninontopi:

—Tēhuēnchachin canpoaso'
iráca pa'pi co noyahuē' ninēhua'.
Iya'hua ma'sha onpotohuatēhuara,
nosorochináchin nontopirinhoahuē',
co nosororēhuahuē'. Co napion
ancantērinso nicarihuarahue', co
tahuērētērehuahuē'. Napoaton iporaso'
canpoanta', po'sarēhua huachi, nitopi.
²²Napohuachinara, Nopinori itapon:

—Co'ta carima: ¡Ama napoto-
cosohue'! itopiranhue'mahuē', co
natēramacohue'. Napoaton iporaso'
canpoanta', tēpatona'pi i'huērētopiso
pochin nitarinēnpoa', itērin.
²³Inapitaso', Cosiri ya'ipi nataninso' co
nitotopihuē'. Iquipito nanan quēráchin
nontērin ni'ton, napopi. Nontohuachina,
a'nari inahua nonpique' ohuērērin
ni'ton, co nitotopihuē'.

²⁴Iinpita ninapotapiso natanahuaton,
Cosiso amashamiachin pa'sahuaton,
na'nērin. Na'nēi' cacotohuachina,
huēantarín. Huē'sahuaton iinpita
ni'tonēnquē piyapinēnpita camairín
Simion macatona tonpocaiso'. ²⁵Ina
quēran camaitaantarín: “Costaronē-
naquē trico po'motoco'. Coriqui
pahuērētopisonta', inaquē chachin
po'moantaco'. Naporahuaton, coshoro
caracaiso marēnta quētoco'” itērin.
Camairínso chachin piyapinēnpita nipi.

²⁶Inapotohuachinara, moranēnaquē
triconēna a'mitahuatona', ya'huēpi'pa'
panantapi huachi. ²⁷Huē'ēcaiso
nininquē canconpachinara, a'naso',
moranēn a'cacaso marē' costaronēn

i'shiritërin. Inapotopirinhüé', trico maré' coriqui pahuërëterinso' quënanin. Ina quënanaton, pa'yanin. ²⁸ Pa'yanaton, iinpita itapon:

—Ni'cochi. ;Trico maré' pahuërëterahuëso', ayantaantarinaco! ;Costaronëhuëquë chachin quënanahuë! itërin. Iinpitaso natanahuatona', pa'pi pa'yanpi. Pa'yanahuatona', inahua capini ninontapi: ;Yosë ana'ntarinpoa ni'ton, co pahuërëtaponahuë' trico quësarín! Nitopi.

²⁹ Ya'huëpikuë cancontahuachinara, ya'ipi napopiso pa'pina sha'huitopi:

³⁰—Iquipito no'pa' hua'anquë camahuatoira, co yashinyánterahuë' nontërincoi. “Canpitaso', nëhuëtona'piro'sanquëma ipora,” itërincoi. ^{31–32} Napotopirincoihuë': “Co

quiyaso' inacoihuë'. Co onporonta nëhuëtochinaihuë'. Ina tataquëranchin shonca catocoi ninai. Hua'hua nininso', Canaan parti tatarë' quëparitërin. A'naso nipirinhüé', ayarin,” itërai. ^{33–34} Napotohuatoira, itaantarincoi: “A'naquëma isëquë quëparichin. A'napitanquëmaso nipirinhüé', quëmopinëma capacaiso maré' trico quëpatoma', panantaco'. Napoaponahuë', iyaparima hua'hua nininso quëshimaco. Naporo huarë' co nëhuëtonapiro'sanquëmahuë ninamaso' nitotarahüë. Ina nitotohuato, iyaparima quëparitërinso' ocoitaranquëma'. Nisahuatón, noya huachi nanitarama iso no'paquë pa'anamaso',” itërincoi, itopi.

³⁵ Nani pa'pina sha'huitahuatona', trico ohuatopi. Ohuatohuachinara, Cosi iinpitaso', a'naya a'naya costaronënaquë, coriquinëna quënaantapi. Tanpanantëa'huayaquë ya'huëarin quënaantapi. Ina quënanatona', pa'pi pa'yanpi. Pa'pinanta pa'yanin.

³⁶ Naporo' Cacopori itapon:

—Canpitaso hui'nahuëpita tiquitaramaco. Cosi ayarin. Simionta capa. ;Iporaso Mincanta yaquëpataantaramaco! ;Ya'ipi inapita casa', ahuanta'huaso ya'huërin! itërin ³⁷ Naporo' Nopinori, pa'pin itapon:

—Iya'hua a'pahuatan, cari tata a'pairahuë. Co'so' quëshintahuatën-quënhüé', cato hui'nahuëpita nininso', nanitëran tëpamaso', itërin. ³⁸ Cacoposo nipirinhüé', tapon:

—Hui'nahuëso', co onporo pa'sarinhuë'. Iin mashonën nani chinin. Inaíchín ina yo'nanquëranchin nipiso' ya'huëarin. Pa'namaquë ina ya'huëré' ma'sha onpoantahuachin, caso mashoco, sëto tëpaponco huachi, tënin.

Mincamin Iquipitoquë quëpapiso'

43 ^{1–2} Canaan parti co manta capacaso ya'huërinhuë' ni'ton, aquë aquëtë tanarotapi. Napoaton i'hua Iquipitoquë trico pa'anpiso' pë'yapi. Pë'yahuachinara, Cacoposo' naquëranchin hui'ninpita camaiantarin:

—Pa'mantatoma trico pa'amantaco', itërin. ^{3–5} Napopirinhüé' Cotari itapon:

—Co'ta tata hua'an napotërincoiso', nani sha'huitërainquën: “Co'so' iyaparima hua'hua nininso quëmahu-atamahuë', ama o'macosohüé'. Ina quëmama huarë' tahuërëtaranquëma',” itërincoi. Iya'hua a'paantohuatancoi, naporo huarë' trico pa'antomarainquën. Co'so' a'paantohuatancoihuë', co pa'maaraihuë', itërin.

⁶—;Canpitaso pa'pi co noyahüé' acoramaco! ¿Ma'marë chachinta ina quëmapi sha'huitërama a'na iya'hua ya'huëtërinquëmaso'? itërin pa'pini.

⁷—Na'con natanincoi onpo ya'huëtërehuasona nininso': “¿Nanpiárin tataparima?” itahuatoncoi: “¿A'na iyaparimanta ya'huërin?” itomantarincoi. Napo natanpachincoira, topinan a'panitërai. ;Co quiyaso'

nitotëraihuë': "Iyaparima hua'hua nininso quëshimacoï," itiincoiso! itopi.

⁸Naporo' Cotari pa'pin itaantarín:

—Tëhuëenchachin tata nanpicaso' nohuantohuatëhua', iya'hua a'paquë pa'i. Cari a'paiarahuë. A'paantohuatancoi a'naroáchin pa'sarai. Inapohuatëhua', co chiminarihuahuë'. Hui'napoapitanta', noya nanpiapi. ⁹Iya'hua pa'pachin, cari ni'sarahuë. Ma'sha onpohuachinso', ca ana'ntoco huachi. Co'so' quëshintahuatënquënhuë', chiminaquë huarë' na'inarahuë. ¹⁰I'hua chachin napotasënquën a'pantërancoi naporini, ñnani catoro pa'sahuatoï, huënanta'itoihuë'! itërin.

¹¹Napotohuachina, pa'pini itapon:

—Co onpotacasohuë' ni'quëhuarë', isopoco nipachin: Hua'an nicanacamaso marë' iso no'paquë ma'sha noya noyatërinso'pita costaronëmaquë quëpaco': Parsamo nimirio, ninoi', pimo hua'sai', pimo yaqui', tanpapi nitërinso', ni'to nitërinso', inapita pi'pian pi'pian po'motahuatoma', quëpaco'. ¹²Coriquinta', catoro' pa'anacaso nanirinso', quëpaco'. I'hua ayantërinquëmaso', inaora chachin quëtaantaco'. Tapona tëhuëatona', ayantërinëinquëma'. ¹³¡Paco nipachin! Iya'hua quëparahuatoma', hua'an nimaantarico'. ¹⁴Yosë ya'ipi nanitaparinso' nontarahuë catahuainquëma'. Ina nohuanton hua'an nosoro'inquëma'. Simionta nosoroaton ocoi'in. Naporahuaton, Mincanta a'painta'in. ¡Canta co hui'nahuan mashoco pochin quëparita'huaso Yosë nohuantohuachin, inapo'i nipachin! itërin.

¹⁵⁻¹⁶Cacopo hui'ninpitaso', hua'an nicanacaiso nininsopita mapi. Ina masahuatona', coriquinta catoro pa'anacaso' nanirinso' mapi. Naporahuaton, Mincamin quëparahuatona', Iquipitoquë pa'pi huachi. Cosi

ya'huërinquë camahuachinara, nontopi. Cosiso', Mincamin quëpiso quënanahuaton, piyapinën camairin:

—Isopita pëinëhuëquë quëpaquë'.

Naporahuaton a'nara ohuaca' tëparahuaton, anpiquë'. Ipora camotëchin nisahuaso', inapitaro'co coshatarahuë, itërin. ¹⁷Napotohuachina, piyapinënso' ina inachachin ninin. Cosi iinpita ina pëinëinquë quëparin. ¹⁸Napoaponahuë', inapitaso quëpasoi pa'yanpi. Pa'yanatona inahua capini ninontapi:

—Nonpintahuatënënpoa',

pëinëinquë quësarinpoa'. I'hua coriqui ayantërinpoaso marë' quësarinpoa'. Masahuatënënpoa piyapinënpita pochin asacatarinënpoa'. Moranënpopitarë chachin asacatarinënpoa', nitopi.

¹⁹⁻²¹Napoaton Cosi pëinëinquë yaya'compachinara, piyapinën itapona':

—Pi'pian siniro nonchinquën topiraihuë'. I'hua chachionta o'mapoi, tëhuëenchachin trico pa'anapoi o'marai. Pa'anahuatoï panantápiraihuë', huancopi huë'ëconaiquë, costaronëhuëi i'shiritërai. I'shiritopiraihuë', coriqui pahuëretëraiso' ya'ipi chachin costaronëhuëiquë quënanai. Napoaton quëtaanta'huanquëmaso marë' quëmantarai. ²²Incariso acomara, co quiyaso nitotëraihuë'. A'na coriquinta ipora trico pa'antohuatëinquëma', pahuëretá'huaiso marë' quëmarai, itopi. ²³Napopirinahuë Cosi piyapinëniso':

—Sano cancantoco'. Ama

pa'yancosohuë'. Naporo' pahuëretëramaso', nani manahuë. Yosë chinotëramaso nimara costaronëmaquë acotërinquëma'. Inachachin tataparimanta chinotërin, itërin.

Napotahuaton, Simion tashinan pëi quëran ocoirahuaton quëshirin.

²⁴Ina quëran, ya'ipi chachin Cosi pëinëinquë po'morin. Inaquë i'sha nipa'morantëcaiso marë' quëtërin. Moranënapitanta', a'carin.

²⁵ Camotëchin Cosirë' coshatacaiso', nani nitotopi. Napoaton ninapona pochin, nicanacaiso marë' quëshipiso', taparapi huachi.

²⁶ Così canquihuachina, nicanacaiso marë' quëshipiso' quëtopi. Naporahuatona', isonpi quëran no'paquë huarë' monshorahuatona', moshapi. ²⁷ Cosiri iinpita nantahuaton itapon:

—Thua o'mapoma: ¿Tatahuëi ya'huëarin itëramaco pora? ¿Noya ya'huëarin? ¿Nanpiarin ipora huanta ti? itërin. ²⁸ Inapitaso' mónsho tahuatona':

—Tatahuëiso', quëma piyapinën pochin ninin. Noya ya'huëarin. Ipora huanta nanpiárin, itopi. ²⁹⁻³⁰ Cosiso yonquitopirinhüë', Mincamin quënanin. Inaso iya'huain. Ina yo'nanquëranchin nipsis'. Ina tasatahuaton, natanin:

—¿Isona: “Iya'hua a'na huëshirai” tënamaso ti? itahuaton, iin itapon: “¿Yosë chachin hua'hua catahuainquën!” itërin. Napotaso chachin iin ni'sahuaton, na'nëchináchin cancantërin. Napoaton a'naroáchin patoananënguë ya'conahuaton, na'nërin.

³¹ Na'nërinso' pa'cotohuachina, nipa'morayaton, pipiantarin. Pipirahuaton piyapinënpita camairin: “¿O'huinco huachi!” itërin. ³² Cosiso', a'na misaquë nisha o'huintopi. Cacopo hui'ninpitanta a'na misaquë nisha o'huintopi. Iquipitoro'santa Cosirë' coshatopiso', a'na misaquë nisha o'huintopi anta'. Iquipitoro'saso', iprioro'sarë' coshatacaiso', na'in pochin ni'pi. Napoaton nisha coshatopi. ³³ Così iinpitaso', misaquë yahuënsëhuachinara, Cosiri a'naya a'naya sha'huëtërin huënsëcaiso marë'. Paninan'ton, ahuënsërahuaton, ina quëran niantarinso' ahuënsërin. Inapotaton, huinshoin ninqüë huarë' ahuënsërin. Napoaton: “Pi'ipinënpoa no'tëquën tantiarinpoa,” topi.

Napoatona itohuara capini nini'pi. Nini'sahuatona', pa'yanpi. ³⁴ Cosiso inaora ca'ninso chachin, iinpitanta a'carin. Mincaminso nipirinhüë' o'huintohuachinara, a'napita iinpita quëran na'con na'con acotopi. Nani coshatohuachinara, napopináchin o'opi. Inapoatona capa cancantopi.

Cosi, iinpita tëninrinso'

44 Nani ca'pachinara, o'opachinara, Cosiso piyapinën camairin:

—Isopita quëmapi'sa costaronënaquë, trico amëntatëquë'. Naporahuaton coriquinëna pahuëretopisonta', a'naya a'naya costaronënguë chachin acotaantaquë'. ² Minënhüë prata quëran nininsonta', hua'hua nininso costaronënguë acotëquë'. Coriquinën, trico marë' pahuëretërinso' pirayan acotëquë', itërin. Napotohuachina, piyapinënso' ina inachachin ninin.

³ Tahuëririnquë pi'i pipirirahuaso Cosiso', iinpita nontahuaton a'parin. Napohuachina moranënapitarë chachin pa'pi huachi. ⁴⁻⁵ Ninano quëran pipitona iinpitaso co aquëyátërasoihuë', Cosiso piyapinën itapon:

—Apira quëmapi'sa pa'piso', imaquë'. Cantonahuaton napotëquë': “¿Onpoatonta canpitaso nosoropirinënguëmahüë', co noyahuë' ninama? Prata quëran minë nininso', hua'anëhuë o'oton ninorinso chachin ihuatërama'. ¿Pa'pi co noyahuëchi ninama paya!” itëquë', itërin.

⁶ Cantonahuaton piyapinënso' Cosiri sha'huëtërinso chachin itërin. ⁷ Napotohuachina, inapitariso itaantapi:

—¿Ihuatërama', itërancoi ti? ¿Co'chi quiyaso onporo tëranta', inapo'itoihuë'! ⁸ ¿Co'ta Canan parti quëran huarë' coriqui costaronëhuëiquë quënanpatoira, quëshiantaranquën pora? ¿Onporahuatoita iporasos', pratahuë nipon, orohüë nipon, hua'anën pëinën

quëran ihuachitoihuë'? ⁹ Quiyaso' piyapinënpita pochincoi ninai. Incoi tëranta minë quënapahuatancoi, chimiin. Quiyanta', piyapinënpita pochin asacatocoi tënai, itopi. ¹⁰ Napotohuachina, Cosi piyapinënso' taantarin:

—Noyapa'. Naporama ni'quëhuarë', inapochinquëma nipachin. Nipirinhuë', insosona minë quënaparahuësoíchin, piyapinëhuë nisarín. A'napitanquëmaso', co manta onpoaramahuë', itërin.

¹¹ Napotohuachina, a'naya a'naya costaronëna chinohuaratona', i'shiritapi huachi. ¹² I'shiritohuachina yonisarín. Paninan nininso costaronën quëran caniaritahuaton, hua'hua nininso costaronënquë huarë', yonirin. Yoní'pachina, Mincamin costaronënquë quënanin huachi. ¹³ Ina nicatona iinpitaso', pa'pi sëtahuatona a'moanpiso oshapi. Napohuachina, a'naya a'naya pë'pëtonëna moranënaquë a'mitahuatona', naquëranchin ninanoquë ayaimantapi.

¹⁴ Cotasó', iinpitarë chachin Cosi pëinënquë canconpachina, inaso ya'huëarin quënamantapi. Quënanahuatona', isonpi quëran no'paquë huarë' monshorahuatona', moshai'pi. ¹⁵ Moshaso', Cosiso iinpita itapon:

—¡Co'chi canpitaso yonquinahuano'sa pochinhuë ninama paya! ¡Caso chiní'quën nanantërahuë ni'ton, nito ninorahuë! itërin. ¹⁶ Napotohuachina, Cotari itapon:

—¡Tëhuëenchachin co onpo a'paniahuainso nanitëraihuë'! ¡Co naporaihuë', co ta'cahuaiso ya'huërinhuë'! Oshahuanaíso', nani Yosë nitotërin. Ma'tana ya'huarai. Minënen maninsorë chachin asacatocoi, itopi. ¹⁷ Napotopirinahuë', Cosirisó itapon:

—Co napoarinhue'. Insosona minënehue quënapapisó'chin piyapinëhuë nisarín. A'napitanquëmaso', tatama ya'huërinquë noya panantaco'. Co insonta ma'sha onpotarinquëmahue', itërin.

Cota, Mincamin ya'huërenamën yaquëparitërinso'

¹⁸ Cosi napohuachina, Cotari amasha ya'carirahuaton, itapon:

—Pi'piyan siniro nonchinquën topirahuë. Yonquirahuëso no'tëquën sha'huichinquën. Quëmaso' huaaron pochachin chiní'quën nanantëran. Napoaton ama no'huitonco ana'intaancoso marëhuë' napotaranquën. ¹⁹ Thua huë'naiquë, quëmaso natanancoi tatahuëi ya'huëtërincoiso'. A'na iyahuëinta ya'huëtërincoiso', natanancoi.

²⁰ Quiyarinta naporó sha'huitëranquën: “Tatahuëi ya'huëtërincoi, nani máshoya,” itërainquën. A'na iya'huanta hui'napi ya'huëtërincoiso', sha'huitërainquën. Inaso', tatahuëi nani máshoya niso' hua'huatërin. Naporó chachin sha'huitëranquën tatahuëri na'con nosororinso'. Ina yo'nanquëranchin hua'huatopisopita cato ya'huëpirinahuë', a'naso ayarin ni'ton, inaí'chin quëparitërin.

Napoaton nosoromiatërin. ²¹ Naporó' sha'huitërancoi nohuitamaso marë' quëca'huaiso'. ²² Napotohuatancoira, sha'huitërainquën: “Iya'huaso', co nanitërinhuë' pa'pin huëshicaso'. Huëshirin naporini, pa'pinso' sëtóri tēpa'itonhuë',” itërainquën. ²³ Napotopiranquënhuë': “Co'so' iya'hua quëpatamahuë', co onporonta tahuëretaranquëmahue',” itërancoi.

²⁴ Tatahuëitaquë canconpatoira, ya'ipi quëma napotërancoiso' sha'huitërai.

²⁵⁻²⁶ Hua'quimiachin quëran, tatasó' camairincoi: “Pa'sahuatoma'

trico pa'amantaco'," itopirincoihué', quiyariso: "Co nanitèraihué'. Iya'hua a'paantohuatancoi, naporo huaré' pa'sarai. Co'so' ina quèpahuatoihué', co hua'an tahuèrètarincoihué'," itèrai. ²⁷ Napotohuatoira, tatahuéi sha'huitèrincoi: "Canpita nitotèrama sa'ahuèco' catoíchin hua'huaninso'. ²⁸ A'naso', ayarin. Napoaton naporo quèran huaré' co quènanchinahué'. Pa'piniri ca'mara ténahué. ²⁹ In ya'huèrè' quèparamaquèya ma'sha onpohuachin, canpita tèhuèarama'. Canpita tèhuènemaquè caso mashoco sèto tèpaponco huachi," itèrincoi.

³⁰⁻³¹ Tatahuèso', iya'huaré' a'naíchin pochin nipi. Co'so' quiyaré' pantahuachinhué', tatauèso chiminapon. Quiya tèhuènèhuèiquè tata mashoyaso' sètori tèpapon. ³² Co'huara huè'shamátèrapoihué' sha'huitèrahué: "Iya'hua a'paantohuatancoi, cari ni'sarahué. Ma'sha onpohuachinso', ca ana'intoco huachi," itèrahué. Naporahuaton napotomantarahué: "Co'so' quèshintahuatènquènhué', chiminaquè huaré' na'inarahué," itèrahué. ³³ Napoaton nontaranquèn natanco topirahué. Ca iya'hua ya'huèrènamèn quèma piyapinèn quèparichi ténahué. Inaso iinpitaré', pananta'in. ³⁴ Co'so' iya'hua pantahuachinso', co caso nanitèrahué tatauètaquè, pananta'huaso'. Tatahué ma'sha onporinso', co yani'nahué', itèrin.

Iinpitari Cosi nohuitopiso'

45 Ya'ipi piyapinènpita ni'tonènquè Cotari nontèrinso tonitohuachina, Cosiso co huachi ahuantèrinhué'. Co huachi ahuantatonhué', Iquipito nananquè chiníquèn nonin: "¡Ya'ipinquèma pipico!" itèrin. Napotohuachina, ya'ipi piyapinènpita pipipi. Iinpitaréáchin

nicaso', nohuitacaiso maré' sha'huirin. ² Sha'huiton Cosiso', na'nèmiatarin huachi. Chiníquèn na'nèrin ni'ton, ya'ipi iquipitoto' sa nitotopi. Huaraoon pèinènquè huaré' a'naquènso pa'sahuatona', sha'huitonpi. ³ Naporo huaré' Cosiso', inahuara nanamènaquè iinpita nontèrin:

—¡Ca mini Cosico! ¿Nanpiárin iporahuanta tata? itèrin. Napotopir-inhué', iinpitariso pa'pi tè'huataton', co nanitopihué' nonacaiso'. ⁴ Tè'huatopirinahué', Cosiriso itapon:

—Ama iyaro'sa tè'huatocosohué', ya'caritoco', itèrin. Naporo huaré' iinpitari ya'caririn. Ya'carihuachinara, itaantarin:

—Ca mini iyaparimaco. ¿Co'ta iráca nicono'sa Iquipitoquè huècasoi pa'anamaco?

⁵ Napotèramacoso maré' ama canpitaora nino'huicosohué'. Co canpitaso yonquipiramahué', Yosè chachin aquèchitiirincó. Notohuaro' piyapi'sa ananpicaso maré' aquèchitèrinco.

⁶ Ipora huaré' iso no'paquè, cato pi'ipi nisarín tanarotopiso'. A'natèrápo pi'i chachin, pahuanarin. Ina nápo pi'i sha'topirinahuènta', co manta nitèrinso' macaponahué'.

⁷ Napotèranquèmaso chachin nisarín. Yosèso nipirinhué', aquèchitiirincó. Canpitanta shiparima ya'huètiinquèmaso maré' naporin. Canpita chachinta', huèhuèpiro ninin quèran nicha'èinquèmaso maré' aquèchitiirincó.

⁸ Inapocaso ni'ton, co canpita nohuanton isoporinquè huè'nahué'. Yosè chachin a'parincó ni'ton, huè'nahué. Ina nohuanton, huaraon ayonquina'pi nica'huaso maré' ya'conahué.

Ya'ipi ma'shanènpita a'paiato, piyapinènpitanta', camaica'huaso maré' ya'conahué. Naporahuaton, ya'ipi Iquipitoquè huaraon ya'huèrènamèn hua'anènta'huaso maré' acorincó.

⁹Manóton paantatoma', tata sha'huitonco': "Cosi ya'huëarin, iso pochin nanan a'patiarinquën: 'Ya'ipi Iquipito no'paquë hua'anënta'huaso marë' Yosë acorinco. Manóton o'maton, ni'quimaco. ¹⁰Ya'ipi hui'nanpita, shia'huaro'sa', inapitarë chachin, o'maco'. Pë'tahuanëmapita, ma'shanëmapita, ya'ipi ya'huëtërinquëmaso', quiquimaco'. O'mahuatama', Cosin parti acoaranquëma'. Inapohuatama', co aquëya quëranhuë' nini'sáparihua'. ¹¹Naro'pa huachi carima cosharo quëtáponquëma'. Ya'ipi huë'namaso nápo chachin co manta ichipahuan-taranquëmahué'. A'natërápo pi'ipi pahuanarin tanaro tahuëri'sa na'huëcaso ni'ton, napotápëinquëma', itoco'. ¹²Iya'huanta', canpitanta', ya'ipi naporahuëso', nani natanamaco. ¹³Chiniquën nanantato Iquipitoquë hua'anëntërahuësonta', nani ni'nama'. Ya'ipi ni'namaso' tata sha'huitonco'. ¡Manóton paantatoma tata macontaco!' itërin.

¹⁴Napotahuaton, iya'huain iporin. Ina iporin quëran na'nërin. Mincaminta', Cosi iporin quëran na'nërin. ¹⁵Ina quëran Cosiso', ya'ipi iinpita noya nontaton së'quërin. Inapitanta iporahuaton na'nërin. Ina piquëran inapitarinta co huachi të'huatatonahuë', noya nontopi huachi.

¹⁶Huaraon pëinëinquënta', a'naroáchin nanan nincanin: "Cosi iinpita canquiipi," itopi. Ina natanahuaton, huaraonso catahuarinsopita hua'ano'sarë chachin noya cancantopi. ¹⁷Noya cancantaton huaraoniso', Cosi itapon:

—Iyaro'sa sha'huitëquë', pë'tahuanënaquë trico a'mitahuatona', Canaan parti pananta'ina'. ¹⁸Paantatona', pa'pina quëma'ina'. Ya'ipi quëmopinënpitarë chachin, o'ma'ina'.

O'mahuachina', Iquipitoquë noya noya no'pa' nininso', cari quëtarahuë. Napoaton inapitaso', iso no'paquë ma'sha noya noyatërinso'pita, capona'. ¹⁹Sa'ina', hui'nina', pa'pina', inapita quëmacaiso marë', camaiquë toronano'sa isëran quëpa'ina'. Sha'huitëquë a'naroáchin huë'ina'. ²⁰Naporahuaton, ama aquëtë ma'shanënapita yonqui'inasohué'. Iquipitoquë ma'sha noya noya nininsopita, inapitari hua'anëntapona', itëquë', itërin. ²¹Napotohuachina, Cacopo hui'ninpitato' ina inachachin nipi. Huaraon camaitërinso chachin, Cosiri toronano'sa quëtërin. Naporahuaton cosharo iraquë caracaisonta', quëtërin. ²²O'nanpiracaisonta', ya'ipi iinpita ananitëra'piarin. Mincaminso nipirinhue', cara pasa coriqui prata quëran nininso' quëtahuaton, a'natërápo a'mocaso quëtërin. ²³Pa'pionta', shonca moraquë, noya noya ma'sha Iquipitoquë ya'huërinso', a'patontarin. Naporahuaton shonca moraquë chachin, trico, pan, cosharo', inapita a'patontarin. O'mahuachina carimacaiso marë' a'patontarin. ²⁴Pacacaiso marë' nontohuachinara, Cosiso iinpita itapon:

—Osharan paco'. Amana iraquë nino'huëracosohué', itërin. Napotohuachina pa'pi huachi. ²⁵Inapitaso', Iquipito quëran pipirahuatona', Canaan parti canconpi. Pa'pina ya'huërinquë chachin canconpi huachi. ²⁶Pa'pina nontatona sha'huitopi: "¡Cosi nanpiárin tata! ¡Nari ya'ipi Iquipito no'pa' hua'anëntërin!" itopi. Ina natanahuaton, Cacoposo pa'yanëinquë tachianantërin. Sha'huitopirinhue', co natëtërinhuë'. ²⁷Napoaponahuë', Cosiri nanan a'patërinso natanin. Ina natanahuaton, toronano'sa quëpamacaiso marë' a'patontarinsonta', ni'nin. Naporo huarë' capa cancantomiatërin huachi. ²⁸Capa cancantaton tapon:

“¡Tëhuëenchachin Cosi nanpiárin!
Co'huara chimiantérasocohué' pa'mato
nimai,” tënin.

Iquipitoquë pa'mapiso'

46 Cacoposo' ya'ipi huëntonënë
chachin pa'sarin. Ya'ipi
ma'shanënpitarë' pa'sarin. Piirsipaquë
canconpachinara, ma'sha tëparin.
Tëparahuaton, pa'pinco' Yosë
chinotërin chachin chinotërin.
²Naporo tashi Yosëri hua'narëso pochin
ya'notërin. Ya'notahuaton, nininën
quëran përarin: “Cacopo” itërin.
Napotohuachina, inariso itapon:

—Ma'ta Sinioro ya'huarahué, itërin.

³—Caso Yosëco. Tataparionta
chinotërinco. Iquipitoquë pa'macaso
marë' ama të'huaquësohué'. Inaquë
shiparinpita na'atona', panca nacion
ocoiapona'. ⁴Canta quëmaro'co
Iquipitoquë, pa'marahué. Naporahuaton
ca chachin, ina no'pa quëran
shiparinpita ocoiarahuë. Inaquë
chiminpatan, Cosi nocoarinquën, itërin.

⁵Ina quëran Cacoposo', Piirsipa
quëran paantarin. Hui'ninpitari
toronanquë a'mitopi. Huaraoni
quëpamacaiso marë' toronano'sa
a'patontarinquë, inapotopi. Sa'ina',
hui'nina', inapitanta a'mitopi. ⁶⁻⁷Caco-
poso', hui'ninpitare' chachin pa'sarin.
Hui'ninpitanta sa'ina hui'ninpitare'
chachin pa'sapi. Ya'ipi inapitarë chachin
pa'sápatona', Iquipito no'paquë huarë'
camapi. Ya'ipi ma'shanënapitanta
Canaan parti ya'huëtópiso', quiqui.
Pë'tahuanënapitanta', Ohuicaro'sa',
ohuacaro'sa', chiporo'sa', inapitanta
quiqui.

⁸Isopita, Cacopo quëran pipipisopita
Iquipitoquë pa'mapi. Inapita chachin
israiro'sa itopi anta: Paninantërinso',
Nopino. ⁹Ina hui'ninpitaso': Anoco,
Huaron, Ison, Caromi, inapita.
¹⁰Simion hui'ninpitanta', Quimoino,

Camin, Ohuato, Caquin, Sohuaro,
Saono, inapita. Saonoso', Canaan
sanapiquë hui'nahuaninso'. ¹¹Nihui
hui'ninpitanta', Coirison, Quiato,
Mirari, inapita. ¹²Cota hui'ninpitanta',
Iri, Onan, Sira, Parisi, Saro, inapita.
Iri, Onan, inapitaso', Canaan parti
chachin chiminpi'so', nani nitotërhua'.
Parisi hui'ninpitanta', Ison, Amoro,
inapita. ¹³Isacaro hui'ninpitanta',
Toran, Popan, Copo, Simiron, inapita.
¹⁴Saporono hui'ninpitanta', Siriti, Iron,
Cariri, inapita. ¹⁵Ina nápo Cacopo
hui'ninpita quëmapi'sa Niaquëya
ya'huëpi. Sanapinta a'nara ya'huëtërin:
Tina itërinso'. Inapitaso', Patan-aranquë
ya'huapon hui'nahuaninsopita. Nia
quëran pipipisopitaso', cara shonca cara
ya'pi', sanapirë chachin icanpi.

¹⁶Caro hui'ninpitanta', Sipion,
Aqui, Ison, Soni, Iri, Aroti, Ariri,
inapita. ¹⁷Asiri hui'ninpitanta',
Imina, Isopa, Isopi, Piria, inapita.
Oshinanta ya'huërin: Sira itopi. Piria
hui'ninpitanta', Ipiri, Mariquiri, inapita.
¹⁸Caro, Asiri, inapitanta Cacopo
hui'ninpita Siripaquëya nipiso'. Ina
quëran nipisopitaso', ya'ipiya quëran
shonca saota ya'pi', icanpi. Siripaso'
Napanori Nia catahuacaso marë'
nicanarinso', nani nitotërhua'.

¹⁹Naquiranta Cacopo sa'in chachin
ninin. Ina hua'huinpitanta', Cosi,
Mincamin, inapita. ²⁰Cosiso', Asinaquë
hui'nahuaninsopita: Manasisi, Iprain,
inapita. Inapitaso', Iquipitoquë nasitopi.
Asinanta', ayonquianta'inquëma'. Inaso',
Potihuiranta', On
ninanquë corto hua'an ya'conin.
²¹Mincamin hui'ninpitanta', Pira,
Piquiri, Asipiri, Quëra, Namano, Iqui,
Nosi, Mopimo, Opimo, Arato, inapita.
²²Ina nápo Naqira quëran nipisopita
ya'huëpi. Shonca catapini ya'pi ya'ipiya
quëran icanpi.

²³Tanoso', a'naíchin hui'nahuanin: Osimo itërin. ²⁴Nipitari hui'ninpitanta': Casiri, Coni, Quisiri, Sirimo, inapita. ²⁵Tano, Nipitari inapitanta Cacopo hui'ninpita nipi. Inapitaso', Piraquëya nipiso'. Ina quëran nipisopitaso', ya'ipiya quëran canchisë ya'pi', icanpi. Piranta', Napanori Naquira catahuacaso marë' nicanarinso', nani nitotërhua'. ²⁶⁻²⁷Iquipitoquë pa'mapisopita, saota shonca saota ya'pi icanpi. Ya'ipi inapitaso', Cacopo quëran pipipisopita. Hui'ninpita sa'inaso' co pichipihuë'. Cosi hui'ninpitaso' cato. Inapitaso' inaquë chachin nasitopi. Cacopo, Cosi, inapitarë' canchisë shonca ya'pi ya'ipiya quëran icanpi.

²⁸Co'huaa Cosin parti camayäterasoihuë', Cacoposo' Cota camairin: "Cosi sha'huitëquë huë'in, Cosin parti nacapi'incó," itërin. Inaquë Cota paaso', Cacoposo ya'ipi huëntonënë chachin Cosinquë camapi huachi. ²⁹In cantomarahuatón Cotoso', pa'pini nanan a'patërinso sha'huitërin. Sha'huitohuachina Cosiso', a'naroáchin piyapinënpita camairin toronanën tapacaiso marë'. Inaquë huënsërahuaton, Cotarë chachin pa'nin. Pa'sahuaton pa'pin quënanconpachina, iporin. Iporinquëranchin hua'qui na'nërärin. ³⁰Naporo' Cacopori, itapon:

—Ayapiranhuë', quënaantaranquën ni'ton: ¡Iporaso' chiminpatonta noyatapon huachi tënahuë! tënin.

³¹Pa'pin nani nontahuaton Cosiso', ya'ipi iinpita, quëmopinënpita inapita itapon:

—Huaaron nicapo pa'sarahuë. Pa'sahuato itapo: Ya'ipi quëmopinëhuëpita Canaan parti ya'huëpirinahüë', yacapainacoso marë' o'mapi. ³²Ohuacanënapita, ohuicanënapita, ya'ipi ma'shanënapita quiquimapi. Inapitaso pë'tahuatona'piro'sa',

itarahuë. ³³⁻³⁴Napotohuato, huaaron përasarinquëma'. Përatënuquëma' maquësona sacatëramaso' natanpachinquëma': "Quiyaso', shimashonëhuëipita pochachin, ohuica pë'tahuana'piro'sacoi," itoco'. Napohuatama', Cosin partiquë ya'huapoma'. Iquipitoro'saso', ohuica pë'tahuana'piro'sarë', napopináchin ya'huëcaiso', na'in. Napohuatama', canpitaráchin inaquë ya'huapoma', itërin.

47 Cosiso', pa'pin, iinpita, inapita nontahuaton huaaron sha'huitapon pa'nin: "Tatahuë, iyahuëpita, inapita Canaan parti quëran o'mapi. Ya'ipi ohuicanënapita, ohuacanënapita, ma'shanënapita, inapitarë chachin o'mapi. Nani Cosin parti niquipi," itërin. ²Ina piquëran a'natërápo iinpita huayonin. Huayonahuaton, huaaroni nohuítacaso marë' quëparin. ³Naporo' inari natanin: —¿Maquëta canpitaso sacatërama? itërin.

—Quiyaso' quëma piyapinënpita pochincoi ninai. Shimashonëhuëipita pochachin ohuica pë'tahuatona'piro'sacoi. ⁴Canaan parti ya'huëpiraihuë', na'con tanarotërai. Pastonta', ohuicaros'a capacaiso', yanirin. Napoaton no'panënuquë o'marai ya'huapoi. Yosë marë' nohuanëquë', Cosin parti ya'huë'i topiraihuë', itopi. ⁵Napotohuachinara, huaaroniso' Cosi itapon:

—Yacapainënuquënsó marë' tataparín, iyaparínpita, inapita o'mapi. Nani o'mapi ni'quëhuarë', ⁶ya'ipi Iquipito no'pa' hua'anëntërahuëquë, noya inapita ya'huëcaiso'. Cosin parti noya noya no'pa' ninin. Inaquë ya'huëcaiso marë' quëtëquë'. A'naquën quëmopinënpita pë'tahuatacaso' noyá nitotohuachina', caquën pë'tahuanëhuëpita, a'paicaiso marë' acoquë', itërin.

⁷Ina piquéran Cosiso', huaraon anohuitacaso maré' pa'pionta quéparin. Cantontahuaton Cacoposo', monsho ténin, nontacaso maré'. ⁸Huaraoni ni'sahuaton natanin:

—¿Onpo pi'ita ya'huëtérinquén? itérin.

⁹—Nani pasa cara shonca pi'ipi ya'huëtérinco. Co ya'huémia ya'huéatohué', patè patérantarahué. Inapoato na'con parisitérahué. Shimashonéhuépitaso', na'con na'con tahuéri ni'pi. Co caso inapita icantapohué' nimara ténahué, itérin.

¹⁰Cacoposo nani huaraon nontahuaton, Cosiré chachin pa'nin huachi.

¹¹Ina quéran Cosiso', Iquipitoqué noya noya no'pa' nininso' quémopinén-pita quëtérin. Huaraoni camairinso chachin ninin. Inapoatona Cacoposo' hui'ninpitare chachin Namisi parti no'pahuanpi. Namisiso', Cosin itopi anta'. ¹²Naporahuaton Cosiso', ya'ipi quémopinénpita cosharo quétárin. Panca huénton nininso' na'con na'con, quëtérin. Caraya nininso', pi'piyan quëtérin. Inapotérin.

**Iquipitoqué onpo sacatacaiso',
Cosi camaitérinso'**

¹³Co insèquè tēranta trico ya'huérinhué'. Napoaton na'con na'con tanarotopi huachi. Canaan partiquénta', Iquipitoquénta', piyapiro'sa tanari tiquirarin. ¹⁴Inaquépita ya'huépisopita, Cositaqué trico pa'anápirinahué', ni'quianapi huachi. Ya'ipi coriqui trico maré' pahuërètopiso', Cosiso yontonin. Yontonahuaton huaraon pèinénquè taparin.

¹⁵Canano'sa', iquipitoro'sa', inapita coriquinèna i'quihuachinara, iquipitoro'saso', Cosi nontapona pa'pi:

—¡Yosé maré' cosharo quëtocoi! Capa ni'quianarai huachi. Capa coriqui ni'ton, co huachi cosharo quètohuatancoihué',

tana tēpaponcoi quiyaso'. Ina maré' quémanta co huachi noya nisaranhué', itopi.

¹⁶—¡Naporinchi paya! Capa coriquinèma ni'quèhuaré', pè'tahuanèmapita nipachin quéco'. Ina quépatama', trico quètarainquéma', itérin Cosiri. ¹⁷Napotohuachina iquipitoro'saso', pè'tahuanèna quèshipi: Cahuarionèna', ohuicanèna', ohuacanèna', moranèna', inapita quèshipi. Inapita maré' naporo pi'iqué trico canpiatérin.

¹⁸Ina pi'i na'huéanatopi. A'na pi'i maantarinquè naquèranchin iquipitoro'saso', Cosi paapantapi nontaantacaiso maré':

—Nani quéma nitotéran capa coriqui ya'huëtérincoisohué'. Ya'ipi pè'tahuanéhuéipitanta canpitanquén ninin. Co huachi ma'sha tēranta ya'huëtérincoihué' pahuërèta huaiso'. No'panéhuéichin ya'huérin. Naporahuaton quiyanta ya'huéarai. ¹⁹Quiyaora chachin nipachin, no'panéhuéiré'coi pa'ancoi. Ina ya'huèrenamén trico quëtocoi. Inapohuatoi huaraon piyapinénpitacoi nisarai. Ina maré' no'panéhuéiqué chachin sacachi. Cosharo quètohuatancoi, no'panéhuéiqué sacatarai ni'ton, co nitapiarinhué'. ¡Taquihuatoiso', no'panéhuéinta' pantatarin. Inapohuatoi, quémanta co manta canaponhué'! itopi.

²⁰Napotohuachinara, Cosiso ya'ipi iquipitoro'sa no'panèna huaraon maré', pa'antèra'piarin. Co manta capacaisohué' ni'ton, no'panèna pa'ana'piapi. Inapopi ni'ton, ya'ipi Iquipito no'pa', huaraoni hua'anéntérin huachi. ²¹Naporahuaton ya'ipi Iquipito no'paquè iquipitoro'sa ya'huérinso', Cosiri pa'anaton piyapitérin. ²²Corto hua'ano'sa no'panénáchin co Cosiri pa'antèrinhué'. Inapitaso' huaraoni

topinan trico quëtárin ni'ton, co no'panëna pa'anacaiso ya'huërinhuë'.

²³Ina quëran Cosiri piyapi'sa itapon:

—Iporaso', huaaron hua'anëntërinquëma huachi. No'panëmanta hua'anëntërin. Ma'tana ya'pirin ya'huëarin quëpatoma', sha'co'. ²⁴Napoaponahuë', sha'namaso' nanitohuachin, a'natërápo costaro quëran a'na costarora huaaron quëtamaso ya'huërin. Catapini costaroso nipirinhüë', canpitaora marë' nisarín. Hui'namapita, yacaparínquëmasopita, inapitanta capacaiso marë' nisarín. Naporahuaton ina quëran chachin shacacamaso ya'huërin, itërin.

²⁵Napotohuachina, inapitaso taantapi:

—Noyapa'. Inapochin nisarai.

Quëmaso noya piyapinquën ni'ton, tana tëpaincoiso nipirinhüë', nicha'ërancoi. ¡Huaaron nipachin piyapichincoi! itopi. ²⁶Inapoaton Cosi camaitërin ya'ipi Iquipito no'paquë piyapínënpita ma'sona nicacaiso'. Sha'topiso nanitohuachina, a'natërápo costaro quëran, a'nara huaaron quëtacaiso ya'huërin. Iso quirica ninshitasoco huarënta', ina camaitërinso', ipora huanta Iquipitoquëso ina chachin nisapi. Corto hua'ano'saso nipirinhüë', co huaaron marë' quëtacaiso ya'huërinhuë'. Inapita no'panënaso', co huaaroni pa'antërinhuë' ni'ton, co quëtöpihuë'.

Cacopo nohuantërinso'

²⁷Israiro'saso', Iquipito no'paquë ya'huëapi huachi. Cosin parti no'pa' mapi. Inaquë ya'huëapona pochin na'amiatopi. ²⁸Cacoposo shonca canchisë pi'ipi, Iquipitoquë ya'huëantarin. Ya'ipiya quëran pasa catapini shonca canchisë pi'i icanin.

²⁹A'na tahuëri Cacoposo', nani chimi-nacaso ya'caritërin ninatanin. Napoaton

Cosi sha'huitacaso marë' a'nara a'parin. Huë'pachina, itapon:

—Tëhuënhachin nosorohuatanco, nohuantërahuëso' niquë'. Ina yanipatanso', tonaroana së'huatoco. Së'huatatonco: “Yoscoarë' nohuantëranso' nisarahüë,” itoco'. ¡Caso chiminpató, ama Yosë marë' isëquë pa'pitocosohüë'! ³⁰Shimashonëhuëpita quënancona'huaso tahuëri nanitohuachinco, Iquipito no'pa quëran quëpaco. Quëparahuatonco, inapita po'mopiquë, canta po'moontaco, itërin.

—Noyapa'. Inapochinquën nipachin, itërin Cosiri.

³¹—Yoscoarë' inapochinquën itoco, itaantarin pa'pini. Napotohuachina, Cosiso': “Yoscoarë' inapotarinquën,” itërin. Ina natanaton, Cacoposo, pë'saranënuë huënsërin. Inaquë huënsërin quëran, “Yosparinquën,” ta'caso marë' mónsho tënin.

Iprain, Manasis inapita noya ya'huëcaiso marë' sha'huitërinso'

48 Ina piquëran miachin Cacoposo' caniorin. Napohuachina Cosi sha'huitopi. Ina natanahuaton, nicapon pa'nin. Hui'ninpitanta cato chachin quëparin. Manasisi, Iprain, inapita. ²Cosiri nicapon huë'ninso sha'huitohuachinara, chiníquën cancantaton pë'saranënuë huënsërin. ³⁻⁴Cosiso', hui'ninpitare chachin ya'coontarahuatón pa'pin nontoonin. Ina quëran Cacoposo' Cosi itapon:

—Yosë ya'ipi nanitaparínso', Noso ninanoquë ya'notërinco. Inaso ninano', Canaan parti ya'huërin. Ya'notahuatonco, iso pochin noya ya'huëca'huaso marë' sha'huitërinco: “Ni'quë'. Ca nohuanto, notohuaro' hui'nanpita ya'huëtarinquën. Quëmá quëran pipisopita, na'a naciono'sa ocoyapona'. Naporahuaton, inapita, iso no'pa' quëtarahüë.

Inapitari hua'anëntomiatapona'," itërinco. ⁵Hui'nanpita Iprain, Manasisi, inapitaso co'huara yacapaponquën huë'shamátërasocohuë' ya'huëtërinquën. Inapitaso' caquën nicapona'. Napoatona', Yosë no'pa' hua'anënta'huaso sha'huitërinco', hua'anëntapona'. Nopino, Simion, inapita pochin ni'tona', hua'anëntapona'. ⁶Inapita piquëran hui'nahuanpatan, quëmaoranquën nisapi huachi. Inapitaso' Iprain, Manasisi, inapita iya'huainpita nicapona'. Ina ni'tona iin mashonëna no'panëna quëran, inapitanta', no'pa' macapona'. ⁷Co topinan napotaranquënhuë'. Mamaparin co aquëtë hua'huainso marëhuë', napotaranquën. Quëmanta nani nitotëran: Patan-aran quëran huënantasëhua', Canaan parti quëmaquën mama tëparëhua'. Iporata ninano ya'cariya nicasëhua', chiminin. Chiminpachina, inaquë chachin ira pirayan pa'pitërehua'. (Ina ninanoso', ipora marë' Pirin itopi anta'.)

⁸Ina ta'sochachin a'nanaya Cacoposo' tahuërëtahuaton ni'pirinhuë', Cosi hui'ninpita quënanin. Inapita quënanaton, hui'nin natanin:

—¿Inpitata isopitaso'? itërin.

⁹—Isopita mini hui'nahuëpita. Yosë nohuanton nara'pa' ya'huëtërinco', itërin Cosiri.

—Amashachin aya'carico. Noya ya'huëcaiso marë' sha'huichi, itaantarin Cacopori. ¹⁰Cacoposo' noyá mashoya ni'ton, co huachi ina inahuë quënantërin. Napoaton Cosiri hui'ninpita aya'caririn. Napohuachinara, Cacoposo shinpita iporahuaton apinorin. ¹¹Ina quëran Cosi itapon:

—Co huachi onporo tëranta quë-nana'huinquënso' yonquipirahuë', Yosë nohuanton hui'nanpitanta quënanahuë.

¹²Pa'pin to'topitëinquë hui'ninpita huën-séápirinahuë', Cosiri ahuainirin. Ahuainirahuaton, pa'pin notënanquë isonin. Isonin quëran no'paquë huarë' monshorin. Noya nicaton napotërin.

¹³Ina quëran cato hui'ninpita chachin manin. Iprainso', inchinanën quëran së'quërin. Ya'huërë' Manasisiso' ahuënanën quëran së'quërin. Inapo së'quërin quëran pa'pin aya'caririn. Napoaton Iprainso', shiin ahuënanën quëran acorin. Ya'huërë' Manansisiso', shiin inchinanën quëran acorin. ¹⁴Cacoposo nipirinhuë', tanpaquënpita chi'huaratahuaton, inchinanën quëran Iprain së'huamotorin. Manansisiso paninan nipirinhuë', ahuënanën quëran së'huamotorin. ¹⁵⁻¹⁶Inaporahuaton

Cosi noya ya'huëcaso marë' iso pochin sha'huitërin:

“Shimashonëhuëpita Apraan, Isaco, inapita Yosë natëpi.

Canta hua'huatërahuë quëran huarë' ina chachin noya a'pairinco.

Ina Anquëninën^{††} chachin ya'ipi ma'sha onporahuë quëran, nicha'ërinco.

Inari chachin isopita hui'napi'sa catahuain.

Notohuaro' hui'ninpita ya'huëchina'.

Hua'huayátërahuë, isoro'paquë na'aina'.

Inapita nicatona piyapi'sa', yonqui'inaco.

Tata Isaco, tata masho Apraan, inapitanta yonqui'ina'," itërin.

¹⁷Cosiso nipirinhuë', paninantërinso' ahuënan quëran shiini së'huamotorinso' ni'nin. Ina nicaton co noyahuë' cancantërin. Napoaton pa'pin inchinan imirin masahuaton, Iprain motën quëran chi'huincatërin. Chi'huincatahuaton Manasisi motëinquë acotërin. ¹⁸Inapoapon pochin pa'pin itapon:

—Co tata. ¡Ama inapoquësohuë'! Isocha paninanso'. Inchinan imira

^{††}48:15-16 *Yosë Anquëninën topachinaso'*: Yosë chachin ta'tona napopi.

quëran, ina sê'huamotoquë', itërin. ¹⁹Pa'pinso nipirinhüë', co nohuantërinhuë' inapocaso'. Napoaton itapon:

—¡Naporin mini conpa, nani nitotërahuë! Manasisinta shinpita quëran panca nacion nisarin. Iyaa'huainso napoaponahuë', noya noya nicator shinpita quëran na'con na'con nacion'sa pipiarin. ²⁰Naporo tahuëri chachin, Cacopori shinpita nóya yonquirapiton iso pochin sha'huitërin:

—Israiro nacionquë ya'huëpisopita noya ya'huëcaiso marë' yasha'huitohuachina', canpita nininëma yonquiatona iso pochin sha'huitapona': “Yosë quëmanta catahuainquën. Iprain, Manasisi, inapita catahuarinso pochachin catahuainquën,” niitapona', itërin. Inapoaton, Cacoposo Iprain'ton acorin. Manasisiso nipirinhüë', piquëran acorin.

²¹Ina quëran Cosi tahuëretahuaton itapon:

—Ni'quë'. Caso chiminapo huachi. Yosëso nipirinhüë', ya'huëmiataton catahuarinquëma'. Inari chachin shimashonëma no'panënuquë quëpanantaponquëma'. ²²Quëmaso' ya'ipi iyaparinpita quëran, panca pancana no'pa' quëtëranquën. Siquimo motopi quëtëranquën. Inaso' no'pa', amororo'sa ahuëato osërëtërahuëso', itërin.

Cacopo yachiminaton, hui'ninpita nontërinso'

49 Nani shinpita noya ya'huëcaiso marë' sha'huitohuachina, Cacoposo' ya'ipi hui'ninpita amatërin. Huë'pachinara itapon:

“Amasha ya'carico conparo'sa'. Ma'sona a'na tahuëri onpocamaso', carinquëma sha'huichinquëma natanco'.

²Canpitaso hui'nahuëpitanquëma'.

Caso Cacopoco niporahuë', Israiro itërinaco anta'.

Carima sha'huitaranquëma ni'ton, natanco'.

³‘Quëmaso' Nopino, paninanquën.

Chiniquën nisoco, ya'nan hui'nahuananquënso'.

Chini chiniquën nanantaton, noya noya nicamaso' ninan.

⁴Inapocamaso nipirinhüë', co huachi inapoaranhuë'.

I' pa'pi chinii' nipachina, co onpo asanoirëhuë'.

Ina pochachin nicator cosonanëhuë monshitëran,' itërin.

⁵‘Simion, Nihui, canpitaso, napopináchin cancantërama'.

A'napita ma'sha onpotamaso marë' nisha nisha ohuararama'.

⁶Niyontonamaquë, ama onporo tëranta ya'noisohüë'.

No'huitatoma piyapi tëparama'.

Co natantonquëmahuë' nicatora', tororo'sa nishitëtëntëntërama'.

⁷Tanan ni'niro'sa pochin no'huitërama'.

Napopiramahuë', co onporonta inachachin nisápomahuë'.

Carima ya'ipi Israiro nacionquë, ayancuëmiataranquëma', itërin.

⁸‘Quëmaso' Cota, iyaparinpita pa'yataponën.

Inimiconënpita minsëra'piapon.

Iyaparinpita quëran huarë' moshaponën.

⁹Quëmaso' conpa masho, Cota itëranquën.

Pa'pinia'hua pochin chinimiatëran.

Mapintahuaton pa'pini' pë'inihuachina, mónsho mónsho tërarinquëran quëhuënin huachi.

Panca pa'pini' pochin ninan.

¡Pa'pini' chinotaso', co incari tëranta apisarinhuë'!

Inapochachin quëmanta inimiconënpita nitaponën.

¹⁰Co inso tëranta hua'an quëran, quëmaso' Cota, ocoiarinënhüë'.

Huara sè'quéranso co insonta mataponënhuë'.

Hua'anën chachin o'maquë huarë' co nanitapaponënhuë'.

Ina o'mahuachin, ya'ipi naciono'sari natëpona huachi.

¹¹ Cotasó notohuaro' oparohuanaton, mora'huanënta', co apiratarinhuë'.

Inaquë capacaso marë' a'sonpitërapon.

Huinoquë chachin a'morinso pë'sapon.

¡Opa huayo no'huiquënhuë' chachin, inapotapon!

¹² Ya'pirinpitanta', huino quëran quëhua quëhuashin ninin.

Natëquënpitanta', sho'shoi' quëran hui huiríchin ninin,' itërin.

¹³ 'Quëmaso' Saporono, marë yonsan parti ya'huapon.

Panca nancharo'sa nonshinanëna ya'huërinquë, ya'huëapon.

No'panënso', Sitonquë huarë' naniarin,' itërin.

¹⁴ 'Quëmaso' Isacaro, chiníquën mora pochin nisaran.

Pë'tahua pëiro'saquë pë'pëtëranquëranchin chinotaran.

¹⁵ "¡Noyachi iso no'pa' paya! Yashi yashin chinochachináchin," tëcapon.

Co pahuërepirinënhuë', noya cancanta-ton patron marë' sacataran,' itërin.

¹⁶ 'Quëmaso' Tano, quëmaora huëntonënhuë' ya'huëpisopita catahuaran.

Nanan ya'huëtohuachina', anoyatacaiso catahuaran.

A'napita Israiro huëntono'sa pochachin nisaran.

¹⁷ Ya'huan yaquëtëtërinso pochin nisaran.

Inaso', ira pirayan yamorin quëtëtacaso marë'.

Cahuario tocanën quëtëhuachina, piyapi ya'mitërinso', anotapon.

Inapochachin quëmantá', inimicoro'sa nitaran,'" itërin Cacopori hui'ninpita nontaton.

¹⁸ Ina quëran Cacoposo' Yosë nontaton tapon:

"¡Sinioro, quëmaso' nicha'ësaranco të-nahuë!" itërin.

¹⁹ A'napita hui'ninpitanta yonquiaton taantarín:

""Quëmaso Caro, matararoro'sa huënton ya'contarinquën.

Quëmariso napoaponahuë', nita'atahuaton imasaran,' itërin.

²⁰ 'Quëmaso' Asiri, noya noya coshara ya'huëtarinquën capacaso'.

Copiroro'sa ca'ninso pochin ca'sápon.

Napoaton quëmari quëtohuatan inapitanta ca'sapi,' itërin.

²¹ 'Quëmaso' Nipitari, co camainënhuë' costaponhuë'.

Tanan yo, noyanpia'huaráchin hua'huinpitare' pa'ninso pochin nisaran.

Inapochachin quëmá quëran pipipisopitanta',

na'a nisahuatona', noyanpia'huaráchin nicapona', itërin.

²² 'Quëmaso' Cosi, i'sha yonsanquë huayo huanirinso pochin ninan.

Inaso' huayo pa'pi notohuaro' nitërin. Së'paquënpitanta', paira pa'tërin.

²³ Pë'chinan camayoro'sa', no'huirinquën.

No'huítënen pë'chinan shinëréquë yaohuaninën.

Napotatënen, co noya quëran ya'huëchináchinhuë nitarinën.

²⁴ Quëmaso nipirinhuë', chini chiníquën tanpatëran.

Pë'chinanënhuë' inimicoro'sa të'yanantohuatan, co pacoitaranhuë'.

Yosë imarahuëso', chini chiníquën nanantërin.

¡Ina catahuarinquën inimicoro'sa minsëaran!

Sinioroso' ohuica hua'anèn pochin
ni'ton, a'pairinco.

¡Ina chachin quëmanta a'paiaténquèn
catahuarinquèn!

²⁵ Yosënhuë chachin, catahuapénquèn.

Inaso', ya'ipi nanitapaton
catahuapénquèn.

Ina nohuanon, o'nanpachina
catahuainquèn.

Acoporonta i' ya'huërinso', ina nohuan-
ton pipiton catahuainquèn.

Pë'tahuänemapita, sanapinëmapita, in-
apitanta huaihuachina catahuain.

²⁶ Tata mashocoro'sa iráca,
noya ya'huëca'huaso marë'
sha'huitërinaco.

Carinquënso', ipora noya noya
sha'huitaranquèn.

Motopiro'sa ya'huërárinso ta'huantaquë
huarë', Yosë catahuaráponquèn.

A'napita iyanpita quëran, noya noya
nicaténquèn huayonanquèn.

Napoaton së'huamotorahuaténquèn
quëma marë' Yosë nontërahuë,'
itërin.

²⁷ 'Quëmaso' Mincamin, pa'pi mapinton
tanán ni'nira pochin nicapon.

Tashiramiachin inaso mapintahuatón,
ca'miatërin.

Naporo' i'huanahuanquë chachin
pë'sotërinsona', a'napitari ca'papi.

Inapochachin quëmanta',
yaata'huantëransopita nitaran.

Inapotahuaton ma'shanënantá',
nipatomatapoma',” itërin.

²⁸ Ina pochin Cacopo shonca cato
hui'ninpita noya ya'huëcaiso marë'
sha'huitërin. Inapita quëran shonca cato
Israiro huëntono'sa pipipi.

Cacopo chiminso'

²⁹ A'na tahuëri Cacoposo',
hui'nipita camairin: “Co hua'quiya
quëranhuë' chiminarahuë huachi.
Chiminpato, shimashonëhuëpita
pa'pitopiso pirayan po'moontaco.

Iti huënton piyapi, Ipron itopisori,
ina no'paso' hua'anëntopirinhüë'.

³⁰ Maquipiraquë nanin ya'huërinso
yonquiato napotarahüë. Inaso', Canaan
parti ya'huërin. Mamiri notënanquë
ya'huërin. Ina no'pa' mini iráca
tata mashoco Apraan nipa'pitacaiso
marë' pa'anin. Ina pirayan no'pa'
ya'huërinso' chachin naporo Ipron
pa'antërin. ³¹ Inaquë Sara, Apraan,
inapita chiminpachinara ya'conpi.
Tata Isaco, mama Nipica inapitanta
inaquë chachin ya'conpi. Inaquë canta',
sa'ahuë Nia itërahuëso ya'conin. ³² Ina
no'paso' naninë chachin, Iti huënton
piyapi'sa pa'antopi,” itërin. ³³ Cacoposo'
hui'ninpita camairinso tonitohuachina,
pë'saranënuë quëhuëantarin.
Quëhuënaso chachin, chiminin huachi.

50 Pa'pin chiminpachina Cosiso', ina
nonën iporin quëran na'nërin,
apinorin, napotërin. ² Ina quëran no-
toronënpita camairin pa'pincó' nonën
tapacaiso'. Camaihuachina, ama chanat-
acaso marëhuë' taparapi. Pa'pincoso',
Cacopo itahuatona', Israiro itopi anta'.
³ Catapini shonca tahuëri quëran nonën
tapapi huachi. Ina nápo tahuëri nohuan-
tërin tapacaso marë' ni'ton, ina nápo
tahuëri sacatopi.

Iquipitoro'saso', canchisë shonca
tahuëri Cacopo marë' sëtopiso' imapi.
⁴⁻⁵ Ina tahuëri'sa na'huëhuachina,
Cosiso' huaaron catahuapisopita
hua'ano'sa', nontërin:

—Tëhuëchachin noya ni'patamaco,
ca marë' huaaron nontoonco'. Naporin
Cosi: “Co'huara tata chiminyátërapon-
huë', camairinco Yoscoarë' ta'to
natëca'huaso': 'Nipa'pita'huaiso marë'
taparahüëquë chachin, po'moontaco.
Inaso', Canaan parti ya'huërin,' itërinco.
Quëtoco paato tatahuë pa'pitonta'i,
topirahuë. Nani pa'pitontahuato,
o'mantarahuë tënin,” itoco', itërin.

⁶ Sha'huitohuachinara, huaaroniso hua'ano'sa itapon:

—Cosi sha'huitonco': "Paaton tataco', pa'pitontaquë'. Sha'huitërinquënso chachin nitontaquë'," itoco', itërin.

⁷⁻⁸ Huaraoni napotohuachina, Cosiso', pa'pin pa'pitacaso marë' pa'nin. Ya'ipi copirno catahuapisopita hua'ano'sa pa'pi. Iinpitanta', quëmopinënpitarë chachin pa'pi. Cosin partiso', hua'huaro'sarächin pë'tahuaro'sa a'paicaiso marë' patopi. ⁹ Sontaro'santa', a'naquën toronano'saquë, a'naquënso cahuarioro'saquë, Cosi ca'tanpi. Napoaton hua'huayätërahuë piyapi'sa pa'pi.

¹⁰ Pa'sápatona', Corin-a-atatiquë canconpi. Inaquë niyontonatona panca sëtopi. Inaquë Cosi pa'pin marë' canchisë tahuëri sëtërinso', naniantarin. (Corin-a-atatiso', trico to'norapiquë) Ina no'pa quëranso', Cortanii' pi'i ya'coninso parti acorin. ¹¹ Canano'sa inaquë ya'huëpisopitari, napopiso ni'pi. Ina ni'sahuatona', inahua capini ninontopi: "Iquipitoro'sa pa'piapona huëcatona', panca sëtapi," topi. Napoaton ina no'paso', aninahuanpi: Apiri-misraimo, itopi. Iquipitoro'sa sëtopiquë, tapon naporin. Ina no'pa quëranso', Cortanii' pi'i ya'coninso parti acorin.

¹²⁻¹³ Cacopo hui'ninpitaso', pa'pin nanpipon camaitërinso chachin ya'ipi nipi. Canaanquë quëpantarahuatona', Maquipiraquë nanin ya'huërinquë po'moontapi. Iti piyapi, Ipron itopisori, ina no'paso' hua'anëntopirinhüë', Apraani iráca nipa'pitacaiso marë' pa'antërin. Ina naninso no'parë chachin, Mamiri ya'huërin quëran, pi'i pipirinso parti quëparitërin. ¹⁴ Nani pa'pin po'oroquë po'mohuachinara, Cosiso' iinpitarë chachin Iquipitoquë pa'mantapi. Ya'ipi ca'taninsopitanta', pa'mantapi.

Cosi iinpita napopiso'

¹⁵ Cacopo chiminpachina Cosi iinpitaso', ina të'huatona inahua capini ninontopi: "Iráca aparisitëréhuaso marë' tapon Cosi no'huitonpoa yai'huëretápirinpoahuë'," niitopi. ¹⁶⁻¹⁷ Ina yonquiatona', iso pochin nontacaiso marë' a'napita a'papi: "Co'huara tata chimiyantëraponhuë', camairincoi nonta'huainquënso': 'Iyaparinpita aparisitopirinëinquënhüë', co noyahuë' nicatona oshahuanpiso', Yosë marë' naniantëquë,'" itoco', itërincoi. Napoaton, quiyarionta nontarainquën nanan anoyataancoiso marë'. Quiyanta', tatanpoa chinotërinso Yosë chachin imarai ni'ton, inapotocoi," itopi. Napo nontaso', Cosiso na'nërarin.

¹⁸ Naporo chachin iinpitanta', canqui. Canquihuachinara, isonpi quëran no'paquë huarë' monshorahuatona', moshai. Mosharahuatona', itopi:

—Ma'tana iya, ya'huarai. Hua'anëntatoncoi yacamaihuatancoi, inapotocoi, itopi. ¹⁹ Napotopirinhüë', Cosiriso itapon:

—Ama iyaro'sa pa'yancosohüë'. Caso piyapico ni'to, co nanitërahuë' Yosë ya'huërenamën pochin nica'huaso'.

²⁰ Canpitaso mini, ma'sha onpotamacoso yonquipiramahuë', Yosëso nipirinhüë', inaporamaso anoyatërin. Ama notohuaro' piyapi'sa taquicaiso marëhuë', inaporin. ²¹ Napoaton ama pa'yancosohüë'. Carinquëma coshoro quëtáponquëma'. Hui'namapitanta quëtapo. Naponontaton, Cosiso iinpita asanocancanin. Noyasha nontërin.

Cosi chimininsó'

²² Cosiso iinpitarë chachin, Iquipitoquë ya'huëhuantopi huachi. Inaso', pasa shonca pi'i icanin. ²³ Hua'qui ya'huaton, Iprain hui'ninpitani'nin. Inahuanta hui'nahuanpiso

shi'ahuainpitaquë huarë', ni'nin. Naporahuaton Manasisi shiin Maquiri itopiso hui'ninpitanta', macaton aso'sorin. Ina marë' to'topitënquë ahuënsëra'piarin.

²⁴ A'na tahuëri Cosiso', iinpita itapon: “Co hua'quiya quëranhuë', chiminapo huachi. Napoaponahuë', Yosëso catahuainquëmaso marë' o'mararin. Iso no'pa quëran ocoiarinquëma'. Apraan, Isaco, Cacopo, inapita quëtacaso marë' sha'huitërinso no'paquë, quëpantarinquëma',” itërin. ²⁵ Ina quëran iinpita camairin: “Yoscoarë'

ta'toma', nohuantërahuëso nitoco,” itërin. Napotohuachina: “Yoscoarë' nohuantëranso', nisarai,” itopi. Naporo' Cosiri itapon: “Tëhuëenchachin Yosë o'mararin catahuainquëmaso marë'. Ina tahuëri nanihuachin, nansënëhuë isëquëran quëpanantamaso ya'huërin,” itërin. ²⁶ Pasa shonca pi'ipitaso', Cosi Iquipitoquë chiminin. Chiminpachina, nonën ama chanatacaso marëhuë taparahuatona', a'na atahuaroque po'mopi. Ina pochin Cacopo hui'ninpita nipi.

Matio ninshitërinpoa' Quisocristo naporinso' nitotacaso marë'

Quisocristo shimashonënpita

(Lucas 3.23-38)

1 Quisocristo nanamën sha'huitaranquëma'. Inaso' Yosë hui'nin. Iráca quëran huarë' Yosë yonquirin ina a'paimacaso marë'. Tapico chachin Quisocristo shimashonën. Apraanconta' shimashonën chachin. Ya'ipi shimashonënpita iráca ya'huëpiso' sha'huichinquëma', nitotoco'.

² Iráca Apraan hui'nahuanpachina, Isaco itopi. Ina quëran Isaconta' hui'nahuanpachina, Cacopo itopi. Cacoposo' na'a hui'ninpita ya'huëtërin. A'naso' Cota itopi. ³ Cotanta' hui'nahuanpachina, Parisë, Saro, inapita itopi. Tamara hua'huinpita inahuaso'. Ina quëran Parisë hui'nahuanpachina, Isromo itopi. Inanta' hui'nin ya'huëtöhuachina, Aramo itopi. ⁴ Aramonta' hui'nahuanpachina, Aminatapo itopi. Ina hui'nin Nasono itopi. Nasononta' hui'nahuanpachina, Sarëmon itopi. ⁵ Sarëmon yasa'apachina, Nacapa manin. Hui'nin ya'huëtöhuachina, Pooso itopi. Poososo' Rota macaton, hui'nahuanin. Opito itopi. Opitonta' hui'nahuanpachina, Quisi itopi. ⁶ Quisinta' hui'nahuanpachina, Tapi itopi. Inaso' copirno ya'conin. Ina quëran Oriasëco' sa'in masahuaton, hui'nahuanin. Saromon itopi.

⁷ Saromon hui'nin Nopoamo itopi. Ina hui'nin Apiasë itopi. Apiasënta' hui'nahuanpachina, Asa itopi. ⁸ Asa hui'nin Cosahuato itopi. Cosahuatonta' hui'nahuanpachina, Coramo itopi. Ina hui'nin Osiasë itopi. ⁹ Osiasënta' hui'nahuanpachina, Cotamo itopi. Ina hui'nin Acaso itopi. Acasonta'

hui'nahuanpachina, Isiquiasë itopi. ¹⁰ Ina hui'nin Manasisë itopi. Inanta' hui'nahuanpachina, Amon itopi. Amon hui'nin Cosiasë itopi. ¹¹ Ina hui'nin Quiconiasë itopi. Inpitanta' ya'huërin. Naporo' cotioro'saso', inimicoro'sari Papironia quëran huëcatona', canaipi. Minsërahuatona', napopinchin ya'huëpi'pa' quëpapi asacatacaiso marë'.

¹² Ina piquëran Quiconiasë hui'nahuanpachina, Saratiri itopi. Ina hui'nin Soropapiri itopi. ¹³ Inanta' hui'nahuanpachina, Apioto itopi. Apioto hui'nin Iriaquimo itopi. Ina hui'nin Asoro itopi. ¹⁴ Asoronta' hui'nahuanpachina, Satoco itopi. Satoco hui'nin Aquimo itopi. Ina hui'nin Irioto itopi. ¹⁵ Iriotonta' hui'nahuanpachina, Iriasaro itopi. Iriasaro hui'nin Matan itopi. Ina hui'nin Cacopo itopi. ¹⁶ Cacoponta' hui'nahuanpachina, Cosi itopi. Cosi yasa'apachina, Maria manin. Ina hua'huinso' Quisoso, Cristo itopiso'.

¹⁷ Nani Quisocristo shimashonënpita sha'huitëranquëma'. Apraan quëran Tapi copirno ya'conaquë huarë' shonca catapini shimashonënpita ya'huëtërin. Ina quëran Papironiaquë quëpai huarë' shonca catapini shimashonënpita ninshitantaranquëma'. Ina quëran Quisocristo nasitaquë huarë', shonca catapini chachin shimashonënpita ninshitantaranquëma huachi.

Quisocristo nasitërinso'

(Lucas 2.1-7)

¹⁸ Apira Quisocristo nasitërinso' sha'huichinquëma', nitotoco'. Naporo tahuëri'sa' Cosiso', nani Maria nontërin macacaso marë'. Napoaponahuë' co'huara mashatërasohuë', Ispirito Santo nohuanton inaora cayorin. ¹⁹ Cosi nitotahuaton, pa'yanin. Noya quëmapi ni'ton, yonquiarin. “¿Ma'cha onpo'iya? Maria nani hua'hua ma'patërin. Co maca'huaso' ya'huërinhuë'. Co

piyapi'sa' sha'huitarahué', Maria tapanpachin. Coisëichin sha'huitahuato, co masarahué', ta'ton, yonquirárin. ²⁰Huë'ëso', Yosë anquëninëni ya'notimarin nontacaso maré'.

—Tashita Cosi. Carinquë nohuitëranquë. Quëmaso' Tapico' shinquë. Pi'pian sha'huitaponquë o'marahué'. Maria noya maquë'. Co quëmapiri së'huarinhué'. Ispirito Santo nohuanton, inaora cayorin. Napoaton noya maquë'. ²¹Huaicaso' nanihuachin, quëmapia'huaya nasitapon. Nasitohuachin, Quisoso itëquë'. Piyapinënpita oshanëna' inquitaton, nicha'ësarín ni'ton, ina nininën acotëquë', itërin anquëneri. Itahuaton, panantarin huachi.

²²Iráca Yosë nohuanton, pënëntona'pi ninorin. Ninoton, Yosë quiricanëncuë chachin ninshitërin:

²³“A'na tahuëri nanon inaora cayoapon. Co quëmapiri së'huapirinhué', napoapon.

Quëmapia'huaya huaihuachin, Imanino itapi,” tënín.

Yosë chachin o'maton, yacaparín-poa', tapon naporin. Ina pochín nasitimahuachina, iráca ninopiso' nanirín huachi.

²⁴Cosiso' capayatahuaton, Sinioro anquëninën natëton, Maria manín huachi. ²⁵Macaponahuë', co ichihuë'ërinhuë'. Hua'huin nasitërin piquëran huaré' ichihuë'ërin. Quëmapia'huaya nasitohuachina, Quisoso itopi.

Tayora nitotona'piro'sa' quënanpiso'

2 Quisososo' Pirinquë nasitërin. Cotia parti chachin nasitërin. Naporo' Irotisëri inaquë hua'anëntërin. Ina quëran tayora nitotona'piro'sa' canquipi. Pi'i pipirínso parti quëran huë'pi. Canqui-huachinara, Quirosarínquë, natantiipi:

²—¿Insëquëta' nasha copirno nasitërin? Cotio copirno ya'conacaso' nani nasitërin ipora. Ya'huërai parti ya'huasocoi, nasha tayora ya'norínso' quënanai. Ina nicatoi: “Yosëri a'paimarínso' nasitërin huachi,” ta'toi, huë'nai ina chinotapoi, itëra'piapi.

³Ina natantahuaton, copirno Irotisë pa'yanin. Quirosarínquë ya'huëpisopitanta' pa'yanpi. ⁴Copirno pa'yanaton, cotio maistro'sa', corto hua'ano'sa', inapita amatërin. Amatahuaton, natanin.

—¿Insëquëta' Cristo Yosëri a'paimarínso' nasitapon? itërin.

⁵—Cotia parti chachin nasitapon. Pirinquë nasitapon, itopi. Iráca pënëntona'pi ninoton, Yosë quiricanëncuë ninshitërin.

⁶“Cotiaquë a'na ninano' ya'huërin, Pirin itopiso'.

Co panca ninanoyahuë' niponahuë', inaquë a'na copirno nasitapon.

Na'a copirnoros'a' Cotia parti ya'huëpirinhué', inaso' chini chiníquënanantapon.

Ya'ipi piyapinënhuëpita israiro'sa' itopiso' hua'anëntapon,” tënín Yosë, itopi.

⁷Copirnosos' natanahuaton, co a'ninquëchin yanatantërinhuë'. Po'oana quëran tayora nitotona'piro'sa' amatërin. Huë'pachinara, inaora quëparahuaton, nontërin:

—¿Ma yoquiquëta' nasha tayora ya'norín? itërin.

Sha'huitohuachinara, itantarín:

⁸—Pirín'pa' nasha copirno nasitërin ipora. Inatohua' paatoma', noyá yoníco'. Hua'huasha quënanpatama', huënantatoma', sha'huitiintaco canta' paato chinochi, itërin nonpintaton.

⁹Ina natanahuatona', pa'pi huachi. Pa'sapirinhué', a'nanaya tayora quënaantapi. Ya'huëpíquë ni'piso chachin inápaquë paaton, quëchitërarín. Hua'huasha yacapatërinquë

chachin tayora chiniconin. ¹⁰⁻¹¹Ina ni'sahuatona', pa'pi pa'yatopi. Capa cancantatona', pëiquë ya'conpi. Inaquë hua'huasha quënanconpi. A'shionta' ya'huarin, Maria itopiso'. Hua'huasha quënanahuatona', isonconahuatona', chinotopi. Ina quëran caposoa'huayanënapita i'soatahuatona', ma'sha pa'ton nininso' quëtöpi. Oro, yonarin pochin pimóchin nininso', yaqui' pimóchin nininso' inapita quëtöpi. ¹²Ina quëran tashi' huë'ësoi', Yosë nohuanton, hua'napi.

—Ama copirno ya'huërinquë pantatoma', sha'huitocosohuë', itërin anquënniri. Napoaton a'na ira pa'tahuatona', ya'huëpi'pa' canconpi huachi.

Iquipito'pa' ichita'apiso'

¹³Tayora nitotona'piro'sa' pa'pachinara, Yosë anquënninëni huë'ënquë Cösi ya'notahuaton itapon:

—Copirno nani chinotërin hua'huasha tëpacaso marë'. Apira sontaro'sa' a'pararin ina yonicaiso marë'. Napoaton a'naroáchin ichita'aquë'. A'shinë chachin Iquipito'pa' quëpaquë'. Inaquë yacapatëquë'. Noya huënantacaso' nipachin, sha'huitantaranquën, itërin anquënniri.

¹⁴Natanahuaton, a'naroáchin Cösi huënsëintarin. Tashi' nipirinhuë', hua'huasha quëparin. A'shinë chachin ichita'arahuaton, Iquipito'pa' pa'pi. ¹⁵Irotisë chiminaquë huarë' inaquë ya'huëpi. Iráca Yosë nohuanton, pënëntona'pi ninorin: “Hui'nahuë Iquipito'pa' yacapatopirinhuë', ina quëran ocoiarahuë,” tënin Yosë. Hui'nin chachin Iquipitoquë yacapatohuachina, ninorinso' nanirin huachi.

Hua'huasharo'sa' tëpapiso'

¹⁶Copirno Irotisëso' tayora nitotona'piro'sa' ninarápirinhuë', co ya'nopihuë'. “Nonpintërinaco

ipora,” ta'ton, chiníquën no'huitërin. No'huitaton, sontaro'sa' Pirin'pa' a'parin quëmapia'huaro'sa' tëpacaiso marë'. “Thúa chachin tayora ya'norin ni'ton, co canopia'huaro'saráchin tëpacaso' ya'huërinhuë'. Cato' pi'ipitërinquë huarë' tëpaco',” itahuaton, a'parin. Sontaro'saso' pa'sahuatona', ya'ipi quëmapia'huaya Pirinquë ya'huërinso'pita tiqui'pi. Ya'cariyanta' yonitona', cato' pi'ipitërinquë huarë' tëpapi.

¹⁷⁻¹⁸Iráca ninoton, Yosë quiricanëinquë Irimiasë ninshitërin:

“Namaquë na'nërinso' natanpi. Naquira na'nërárin, ayanárin.

Hua'huinpitaco' yonquiaton, na'nërarin. ‘Ama sëtëquësöhuë’, itopirinahuë', nani chiminpi ni'ton, sëtárin,” tënin.

Iráca naporinso pochachin iporanta' hua'huaro'sa' tëpapi ni'ton, a'shina' na'nërápi.

¹⁹Naporo' Cosiso' Iquipitoquë yacatarin. Irotisë chiminpachina, Yosë anquënninëni ya'notantarin. Hua'narinso pochin Cosiri quënanin.

²⁰—Hua'huasha tëpana'pi nani chiminin ni'ton, israiro'sa' ya'huëpiquë panantaquë'. Hua'huasha a'shinë chachin quëpantaquë', itërin.

²¹Ina natanahuaton, natërin. Quisoso a'shinë chachin quëparahuaton, inatohua' panantarin. ²²Canconahuaton, nanan natantërin. “Irotisë hui'nin ya'huë'rë' hua'anëntantarin. Ariquirao itopisoari pa'pin ya'huë'rëtërin,” topi, natantërin. Ina të'huataton, co nohuantërinhuë' inatohua' ya'huëcaso'. Naporahuaton, hua'nantarin.

—Ama copirno ya'huërinquë chachin panantaquësöhuë', itërin anquënniri. Ina natanahuaton, Cariria parti pa'nin ya'huëcaso marë'. ²³Inatohua' a'na ninano' ya'huërin, Nasarito itopiso'. Inaquë ya'huërarin. Iráca pënëntona'piro'sa' ninopi. “Cristo

huë'pachin, Nasarito piyapi itapona'," topi. Napoaton Yosë nohuanton, inaquë ya'huaton, hui'napitërin huachi.

Coansha Paotista pënëntërinso'

(*Marcos 1.1-8; Lucas 3.1-9, 15-17; Juan 1.19-28*)

3 Naporo' tahuëri'sa' Coansha Paotista pënëntarin. Cotia parti pancana inotëro' ya'huërin. Co inaquë piyapi'sa' ya'huëpihuë'. Inaquë ya'huaton, Yosë nanamën sha'huirarin. Na'a piyapi'sa' huë'pi natanapona':

²—Yosë hua'anëntiinpoaso' tahuëri nani ya'cariarinpoa'. Napoaton co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë chachin tahuëretantaco huachi, itarin. Nani tahuëri ina pochin pënënarin.

³Íraca Yosë nohuanton, Isaiasë ninorin. Ninshitaton, naporin:

"Inotëro parti a'na quëmapi pënëntápon: 'Sinioro o'macaso tahuëri naniriarin ni'ton, yonquico'. Ni'co'. Hua'an chiniquën nanantona'pi ni'ton, a'na parti yapa'pachina, comisionën a'parin ira tapatacaso marë'.

Ira otëërin noya pa'tacaiso marë'.

Inapochachin iporasos' cancanëma' anoyatoco' Sinioro o'main,' tapon ina quëmapi, pënëntohuachin," tënin.

Coansha pënëntacasos' ninoton, naporin.

⁴Coanshasos' co noyápiachin a'morinhuë'. Ponira pochin a'morin, camiyo anporo quëran nipisos'. Sha'huëtë quëran nitonporin. Sëquërë pochin nininos' macaton, ca'nin. Ninoi' quënanpachina, irorin. ⁵⁻⁶Inaquë na'a piyapi'sa' huë'pi natanacaiso marë'. Quirosarin quëran huë'pi. Ya'ipi Cotia parti quëran huëcatona', natanpi. Cortanii' ya'cariya quëraonta' huë'pi. A'naya a'naya huëcatona':

—Tëhuëenchachin co noyahuë' nicato, oshahuanahuë. Catahuaco Sinioro na-

porahuëso nianianchi, itopi Yosë nontatona'. Ina topachinara, Coanshari Cortaniiquë aporintërin.

⁷Ina quëran na'a parisioros'a', satoriosoros'a', inapitanta huë'pi.

—Quiyanta' aporintocoi, itopirinahuë', Coansha co nohuantërinhuë':

—¡Canpitasos' ya'huan pochin cancantatoma', yanonpinama!' "Yosë isoros'pa' ana'inthoachin, cha'ëpoi," topiramahuë'. Co topinan cha'ësaramahuë'. ⁸Co noyahuë'

yonquiramasopita naniantatoma', noya nico huachi. ⁹Ama canpitaora ninonpintocosoahuë'. "Apraan shinpitacoi ni'toi, Yosë piyapinënpitacoi," ama tocosohuë'.

Yosë nohuantërin naporini, iso na'piros'anta' Apraan shinpita atarantacasos' nanichitonhuë'.

¹⁰Nani Yosë yonquirin oshahuanos'a' ana'intacasos'. Ni'co'. Nararos'a' co noya nitohuachinahuë', a'nërë'. Itëquënpitarë chachin ocoirahuatë', pënquë të'yatërë' huiquitacasos' marë'.

¹¹Co noyahuë' yonquiramasopita naniantohuatama', i'quë aporintaranquëma'. Ca piquëranso nipirinhue' a'na quëmapi huë'sarin. Inasos' chini chiniquën nanantërin. Casos' co pi'pian tëranta' ina pochin chiniquën nanantërahuë'.

Co maquëyancosohuë' ni'to, co sapatën quëpacahuasos' tëranta' nanitarahuë'.

Inasos' huë'pachin, a'naquëma' Ispirito Santo aya'coancantarinquëma'. A'naquëmasos' nipirinhue' pënquë chiniquën ana'intarinquëma'.

¹²Cayarinso' manëso pochin nisarín. Arosë mapatëra, to'norarë'. Ina quëran pintiarahuatë', pëiquë acorë'. Sha'huëtënso nipirinhue', pënquë ahuiquitërë'. Inasos' co onporontas' tacopiarinhue', tënin Coansha.

Quisoso aporihuaninso'

(*Marcos 1.9-11; Lucas 3.21-22*)

¹³Ina quëran Quisoso Cariria quëran huë'nin. Cortaniquë canquirahuaton, Coansha nontërin aporintacaso marë'.

¹⁴Napotopirinhue', co nohuantërinhuë'.

—¿Ma'marëta' napotiiranco? Co aporinta' huanquënso' ya' huërinhuë'. Quëma aporintoco tëhuënchinsó', itërin.

¹⁵Napotopirinhue', Quisosori itërin:

—Yosë nohuantërin ni'ton, ya'ipi natëca'huaso' ya' huërin. Napoaton noya quëma aporintoco, itërin. Ina natanahuaton:

—Noyahua', itahuaton, i'quë aporintërin. ¹⁶Ina quëran nonshiaso chachin a'naroáchin inápaquë pi'iro'të' ni'soatërin, ni'nin. Ispirito Santo nëpë pochin nohuaraimarahuatón, Quisoso ya'coancantomiatërin. ¹⁷Naporo' inápa quëran Yosë noninso' natanpi.

—Isoso' ca hui'nahuë chachin, na'con nosororahuëso'. Noya ni'nahuë, ténin.

Sopairi Quisoso ténirinsó'

(*Marcos 1.12-13; Lucas 4.1-13*)

4 Ina quëran Ispirito Santori Quisoso quëparin inotëro parti sopairi ténicaso marë'.

²Catapini shonca tahuëri tashirë chachin inaquë ya'huaponahuë', co manta' ca'ninhue'. Ina piquëran tanarin huachi. ³Naporo' sopairi huëcapairin.

—Tëhuënchachin Yosë hui'ninquën nipatan, iso na'piro'sa quëran cosharo' atarantëquë', itopirinhue',

⁴—Inca, co nohuantërahuë'. Yosë quiricanëinquë pënëninpoa'. “Co cosharoríachin piyapi ananpirinhue'. Ya'ipi Yosë noninso' natëhuachin tëhuëchinsó', nanopiarin,” ténin, itërin.

⁵Ina quëran Quirosarin'pa' sopairi quëparin. Yosë chinotopiso pëi' a'canpiso aipi quëpantarahuatón, itërin:

⁶—Quëmaso' Yosë hui'ninquën nipatan, no'paquë niiquë'. Quiricanën quëran nani sha'huitërinquën.

“Yosë anquëninënpita a'patimarinquën a'páiniquënso marë' ni'ton, co ma'sha onpoaranhuë'.

Imirina quëran masarinëinquën ama na'píquë tëranta' ya'quiamaso marëhuë',”

ténin ni'ton, no'paquë niiquë' a'pai'inëinquën, itërin sopairi.

⁷—Inca co nohuantërahuë'. Yosë quiricanëinquë pënëninpoa'. “Ama Yosë téniquësóhuë'. Ama camaiquësóhuë'. Ina nohuantërinsoáchin yonquicaso' ya'huërin,” ténin quiricanëinquë, itërin Quisosori.

⁸Ina quëran a'na motopi'pa' sopairi quëpantarin. Inatohua quëran ya'ipi ninanoro'sa', ma'shanënpita, inapita a'notërin. Noyápiachin nininsopita ya'ipiya quënanin.

⁹—Natëhuatanco, carinquën catahuaranquën, ya'ipi isopita hua'anëntapon. Isonahuaton, chinotoco chiníquën nanan quëchinquën huachi, itërin sopairi.

¹⁰—Inca co nohuantërahuë'. Quëmaso' sopai hua'anquën. Patoco huachi. Yosë quiricanën quëran sha'huitërinpoa': “Sinioroíchin chinotëquë'. Inasáchin natëcaso' ya'huërin,” ténin, itërin Quisosori.

¹¹Napotohuachina, sopairi patërin. Patohuachina, anquëniro'sari huëcapaimarahuatóna', nocomaimapi.

Quisoso pënëntacaso' caniaritërinso'

(*Marcos 1.14-15; Lucas 4.14-15*)

¹²Ina piquëran Coansha tashinan pëiquë po'mopi. Pënëntërinso marë' napotopi. Ina natanahuaton, Quisoso pa'nin Cariria parti. ¹³Inatohua' pacaponahuë', co huachi Nasaritoquë ya'huërinhuë'. Sono' yonsanquë paaton, Capinaomoquë yacapatónin.

Saporonoro'sa', nipitariro'sa', inapita iráca ya'huépiquë yacapatonin. ¹⁴ Iráca chachin Yosë nohuanton, Isaiasë ninorin. Ninshitaton, naporin:

¹⁵ “Na'a piyapiro'sa' Cariria parti ya'huépi'so', imasapi.

Inapitaso', Cortanii' aquëtëran ya'huépi, marë Pancai' ya'cari'.

Inaquë saporonoro'sa', nipitariro'sa', inapita ya'huépi.

Inaquë inpioro'santa' ya'huépi.

¹⁶ Inapitaso' co Yosë nohuitatonaraihuë', tashi pochin cancantopi.

Chiminpachina', parisitomiatacaiso' ya'huépirinhuë',

Yosëri a'pintërinso pochin nanamën anitotarin noya cancantacaiso marë'.

Tahuëri pochin a'pintarin huachi,” ténin iráca.

Naporinso chachin Quisoso inatohua' paaton, a'chinarin.

¹⁷ Naporo quëran huarë' Quisosori pënënarin.

—Iso tahuëri'sa' Yosë yahua'anëntërinquëma'. Napoaton ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë chachin tahuërëtaantaco huachi, itëra'piarin pënënaton.

Sami camayoro'sari imapiso'

(*Marcos 1.16-20; Lucas 5.1-11*)

¹⁸ Cariria sono' yonsanquë pa'sahuaton, cato' sami camayoro'sa' quënanconin. A'naso' Simon. Pitro itopi anta'. Iinso' Antërisë itopi. Ritinënapita të'yatapi sami macacaiso marë'.

¹⁹ —Huëco' iyaro'sa', imaquico a'chinchinquëma'. Sami manamaso pochachin piyapi'sa' masarama' Yosë imacaiso marë', itërin Quisosori.

²⁰ Napotohuachina, ritinënapita patahuatona', Quisoso imasapi huachi.

²¹ Ina quëran amasha pa'sahuaton, catoya'pi quënancoantarin. Santiaco, Coansa inapita itopiso'. Pa'pinarë'

potiquë huënsëatona', ritinënapita pasonapi. Pa'pinaso' Sipitio itopi.

—Huëco' imaquico, itohuachina, ²² potinëna', pa'pina' inapita patahuatona', Quisoso imasapi huachi.

Na'a piyapi'sa' a'chintërinso'

(*Lucas 6.17-19*)

²³ Ya'ipi Cariria parti paaton, niyontonpiso pëiro'saquë pënëna'piarin. Noya nanan a'chinatón: “Yosë yahua'anëntërinquëma',” itëra'piarin. Naporahuaton, na'a cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatërin. Nisha nisha caniori maninsopita anoyatëra'piarin.

²⁴ Ya'ipi Siria partinta', nahuinin ni'ton, notohuaro' cania'piro'sa' quëpi Quisosori anoyatacaso marë'. Nisha nisha canio inquitëra'piarin. A'naquëonta' sopairi ya'coancantërin ni'ton, co huachi inaora yonquirinso' yonquirinhuë'. Tocona'piro'sa', apiaro'sa' inapitanta' quëpapi Quisosori anoyatacaso marë'. Quëpachinara, ya'ipi anoyatëra'piarin.

²⁵ Hua'huayatërahue' piyapi'sari Quisoso imasapi huachi. Cariria quëran, Ticaporisë quëran, Quirosarin quëran, Cotia parti quëran, Cortanii' aquëtëran quëran, inaquëranpita huë'pi Quisoso natanacaiso marë'.

Panënuquë a'chininso'

5 ¹⁻² Ina quëran notohuaro' piyapi'sa' niyontonpi. Inapita quënanahuaton, Quisoso panënuquë pa'sahuaton, huënsëconin. Imarinsopitari tancapitohuachinara, na'con a'chintárin.

Noya cancantopisopita

(*Lucas 6.20-23*)

³ “Natanco iyaro'sa' a'chinchinquëma'. Yosë huëntonënuquë yaya'conpatama', iso pochin cancantacaso' ya'huërin. ‘Caora co nanitërahue' noya nica'huaso'. Catahuaco Sinioro,' topatama', Yosë noya ni'sarinquëma' ni'ton, noya

cancantarama'. Hua'anëntërinquë chachin aya'conarinquëma'.

⁴Sëtohuatama', Yosë achini-cancanarinquëma'. Oshanëma' yonquiatoma', cancanëma quëran huarë' sëtohuatama', Yosë noya ni'sarinquëma'. Catahuarinquëma' noya cancantacamaso marë'.

⁵Sano piyapi nipatama', Yosë noya ni'sarinquëma'. Naporahuaton, a'na tahuëri nasharo'paquë ya'huëmiatarama'.

⁶Tanarëso pochin, yamororëso pochin cancantatoma', Yosë na'con nohuantoco'. Ina pochin cancantacasoáchin nohuantohuatama', noya ni'sarinquëma'. Catahuarinquëma' ina pochin cancantacamaso marë'. Sano cancantarama'.

⁷A'napita nosorohuatama', Yosë nosoroarinquëma' canpitanta'. Noya cancantarama'.

⁸Ya'ipi cancanëma quëran imapatama', Yosë nohuitarama'. Naporahuaton, a'na tahuëri ina quënancontahuatama', noyá nohuitarama'.

⁹Isoro'paquë na'a piyapi'sa' nino'huipirinahuë', canpitari catahuaco' noya ninonchina'. Ina marë' Yosë noya ni'sarinquëma'. Hui'nin pochin cancantiarinquëma'.

¹⁰Yosë natëramaso marë' aparisitohuachinënuëma', Yosë noya ni'sarinquëma'. Hua'anëntërinquë chachin nani aya'coninquëma'. A'na tahuëri inápaquë ya'huëcontarama'.

¹¹Imaramacoso marë' a'naquën no'huiarinënuëma', ahuëarinënuëma', pinosarinënuëma', nisha nisha nonpinapiarinënuëma'. Napotopirinënuëmahuë', ama sëtocosohuë'. Ina marë' Yosë noya ni'sarinquëma' ni'ton, nóya cancantoco'.

¹²Iracanta' Yosë piyapinënpita pënëtohuachinara, a'naquëni inapochachin no'huipi. Napoaton

a'napita no'huihuachinënuëma', noya cancantoco'. Parisitëramaso marë' Yosë'pa' na'con acanaarinquëma'. Ina yonquiatoma', capa cancantoco', itërin Quisosori.

Yamora pochin nininso'

(*Marcos 9.50; Lucas 14.34-35*)

¹³Ina quëran itantarín:

“Canpitaso' iyaro'sa', yamora pochin nicatoma' a'napita catahuamaso' ya'huërin. Napoaponahuë', yamora chimipitë pochin nicatoma co a'napita catahuahuatamahuë', co huachi insonta natëarinquëmahuë'.

¹⁴Isoro'paquë ya'huëpisopita tashinanquë pa'nëso pochin nisapirinahuë', canpitari a'pintatë pochin nitarama'. Ni'co' iyaro'sa'. Ninano' panënuë ya'huëhuachina, ya'ipi piyapi'sari quënanpi. ¹⁵Nanparionta' i'chinpihuatëra, co caconquë ocohuëtërehuë'. A'ninquëchin acorë' pëi' acoana a'pinacaso marë'. Piyapi'sa' inaquë ya'huëhuachinara, noya quënantopi. ¹⁶Inapochachin canpitanta' a'pininso pochin nicatoma', noyasáchin nico'. A'napita nicatënuënuëma': ‘Ma noya Tata Yosëri catahuarin ni'ton, noya nisapi,' tosapi,’ tënin.

Iráca pënëntopiso'

¹⁷Ina quëran itaantarín:

“Iráca Moisésë, pënëntona'piro'sa', inapita na'con pënëntopi. Pënëntatona', ninshitopi. Co ina naniantacaso' ya'huërinhuë', tënahuë. Ya'ipi inapita ninopiso' nanicaso marë' o'marahuë. Ma'sona tapon naporinsopita no'tëquën sha'huichinquëma'. ¹⁸Tëhuëchachin itëranquëma'. Isoro'pa' ta'huantaquë huarë' Yosë quiricanën iráca ninshitopiso' ya'huápon. Co a'na hui'sharinso tëranta' topinan quëran ninshitopihuë'.

Ya'ipi ninorinso' naniarin huachi. ¹⁹Napoaton pi'pian tëranta' co

natëhuatamahuë', co Yosë noya ni'sarinquëmahuë'. Hua'anëntërinquë co acanarinquëmahuë'. Piyapi'sa' a'chintatoma': 'Ama natëquësohuë', itohuatama', co noya a'chinaramahaüë'. 'Natëcaso' ya'huërin,' itohuatama', noya a'chinarama'. Natëhuatama', Yosë noya ni'sarinquëma'. Hua'anëntërinquë acanamiatarinquëma'.²⁰ Cotio maistro'sa', parisioro'sa', inapita Yosë quiricanën noya nitotaponaraihuë', co cancanëna quëran imapihuë'. Canpitanta' co ya'ipi cancanëma quëran huarë' imapatamahuë', co onporonta' Yosë hua'anëntërinquë ya'conaramahuë', ténin.

Co no'huitacaso' ya'huërinhuë'

(Lucas 12.57-59)

²¹ Ina quëran itaantarín:

"Íraca pënëntopiso' nani nitotërama'. Mashocoro'sa' iráca pënëmpi. 'Ama piyapi tēpacosohuë'. Tēpahuatama', hua'ano'sa' ana'intinquëmaso' ya'huërin,' topirinahuë'.²² Co tēpatërëso maréáchin ana'intinpoaso' ya'huërinhuë', tēnahuë. A'na piyapi no'huihuatama', ana'intarinquëma'. Pinotohuatamanta', cotio ansiano'sa' ana'inchinquëma'. Cancanëma quëran huarë' no'huitoma', 'Quëmaso' sopainquën,' itohuatama', pēnquë chachin parisitacaso' ya'huërin, tēnahuë.

²³ Napoaton, iyaro'sa', a'naroáchin nanan anoyatacaso' ya'huërin. Yosë yachinotohuatama', yonquico'. Pi'pian tēranta' nanan ya'huëhuachin,²⁴ a'naroáchin paatoma', anoyatoco'. Nani nanan anoyatohuatama', naporo huarë' Yosë pēnēnquë paantaco'. Yosë chinotatoma' ma'sha yaquëtëramaso', quëtoco huachi.

²⁵ Ni'co'. Nihuitëramaso marë' yaquë-pahuachinēnquëma', a'naroáchin nanan anoyatoco'. Co anoyatohuatamahuë', coisëquë quëparinēnquëma'. Coisëquë

quëpahuachinēnquëma', sontaro'saquë yo'coaninēnquëma', tashinan pëiquë po'moarinēnquëma'.²⁶ Inaquë po'mohuachinēnquëmaso', ya'ipiya pahuërëtaquë huarë' pipiarama', ténin Quisoso.

Monshihuaninso'

²⁷ Ina quëran itantarín:

"Ísonta' iráca pënëntopiso'. 'Sa'ama' ya'huëtohuachinquëma', ama monshihuanacosohuë', ténin iráca, natantërama'.²⁸ Nipirinhuë', co monshihuanpiso maréáchin ana'intacaso' ya'huërinhuë', tēnahuë. A'na sanapi cancanëna quëran noyahuachina', ina marënta' oshahuanapi. Nani monshitërinso pochin Yosëri ni'sarin.

²⁹ Napoaton, ya'pirama quëran quënanamaso marë' co noyahuë' yonquihuatama', pa'pi co noyahuë' nisarama'. Ya'pirama' ocoirama' naporini, noya noya niitomahuë'. Somaraya nipomarahuë', co parisitopiquë pa'itomahuë'. Cato' quëran chachin noya ni'tapomarahuë' parisitopiquë tē'yatohuachinēnquëma', pa'pi co noyahuë' nisarama'.³⁰ Imirama quëran pi'pian tēranta' co noyahuë' nipatama', oshahuanama'. Ninishitëmiratërama' naporini, noya noya niitomahuë'. Apia nipomarahuë', co parisitopiquë pa'itomahuë'. Imirama' nishitëramaso pochin cancantatoma', ya'ipi aoshahuaninquëmaso' a'poco', ténin.

Sa'ahuano'sa' pënëninso'

(Mateo 19.9; Marcos 10.11-12; Lucas 16.18)

³¹ Ina quëran itaantarín:

"Ísonta' iráca pënëntopiso'. 'A'na quëmapi sa'in yatëyatohuachin, co topinan tē'yatacaso' ya'huërinhuë'. Coisëquë paaton, quirica aninshichin: "Iso sanapi nani tē'yatërahuë huachi,"

ta'caso aninshichin. Ina quëran sanapi quëtacaso' ya'huërin,' topi. ³²Caso nipirinhüë' nisha pënënanquëma'. Co sa'ama monshihuanpachinahuë', co onporonta' të'yatamaso' ya'huërinhuë', ténahuë. Topinan të'yatohuatama', oshahuanarama'. Ina sanapinta' so'yantahuachin, monshihuaninso pochin nisarín. Nasha so'ionta', monshin pochin nisarín. Co onporonta' të'yatacaso' ya'huërinhuë', ténahuë," ténin.

**No'tëquënáchin
nonacaso' ya'huërinso'**

³³Ina quëran itaantarín:

"Isonta' shimashonëmapita iráca pënënpiso'. 'Yoscoarë' no'tëquën nontaranquën, itohuatëra, no'tëquën nontacaso' ya'huërin, Yosë ana'intoahuachinpoa'. Ina pochin nonpatëra, sha'huitëranso chachin nicacaso' ya'huërin,' topi. ³⁴Nipirinhüë', carinquëma' sha'huichinquëma'. No'tëquënáchin nonpatëra, co Yoscoarë' ta'caso' ya'huërinhuë'. Co onporonta' nonpinacaso' ya'huërinhuë', ténahuë. A'naquënso' yanonpinatona', taponá: 'Pi'iro'të' ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontëranquën,' toconpi. 'Ina pochin nontato, nonpintohuatëra, co Yosë ana'intarincohuë', topirinahuë'. Pi'iro'tënta' Yosëri ninin. Inaquë ya'huaton, ya'ipiya hua'anëntarin. Napoaton co ina pochin nonacaso' ya'huërinhuë'. ³⁵A'naquëonta' taponá: 'Isoro'pa' ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontëranquën,' topi. Yanonpinatona', napopirinahuë'. Isoro'panta' Yosëri ninin. Chini chiniquën nanantaton, isëquënta' hua'anëntërinpoa'. 'Quirosarin ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontëranquën,' toconpi a'naquëonta'. A'na tahuëri inaquë Yosëri a'paimarinso' hua'anëntapon huachi. Napoaton co ina pochin nonacaso' ya'huërinhuë'.

³⁶'Moto' ya'huëtërinco ni'ton, no'tëquën nontëranquën,' topi a'naquëonta' yanonpinatona'. Ama ina pochin noncosohuë'. Acatohuatamara, co nanitëramahuë' a'na ainëma tëranta' ayararintantacaso'. Yosëchin nanitërin. ³⁷Ma'sona tëranta' iyaro'sa' nonpatama', no'tëquënáchin nonco'. 'Pa'sarahuë,' topatama', paco'. 'Co pa'sarahuë,' topatama', ama pacosohuë'. No'tëquënáchin nonpatama', co Yoscoarë' ta'caso' ya'huërinhuë'. Pi'pisha tëranta' piyapi nonpintohuatama', sopai nohuanton napoarama', ténahuë," ténin Quisoso.

Yai'huërëtopiso'

(Lucas 6.29-30)

³⁸Ina quëran a'chintaantarín:

"Isonta' iráca pënëntopiso'. 'A'na piyapi a'nari ahuëaton, tapirayahuachin, coisëquë quëpaquë'. Inaquë no'tëquën i'huërëchin. Inanta' tapirayacaso' ya'huërin. Natëonta' nipantohuachin, coisëquë quëpaquë' i'huërëchin,' topi. ³⁹Napopirinahuë', carima' sha'huichinquëma'. Co canpita capiniso' nii'huërëtacaso' ya'huërinhuë', ténahuë. Ma'sha onpotohuachinënquëma', ama no'huicosohuë'. Panpirayahuachinënquëma', ama manta' i'huërëtosohuë'. Naquëranchin panpantahuachinënquëma', co naporo tëranta' no'huicaso' ya'huërinhuë'. ⁴⁰A'naquën no'huitënquëma', coisëquë quëparinënquëma'. 'A'moranso quëtoco,' itohuachinënquëma', quëtoco'. Aipi a'moransonta' quëpatopirinënquëmahuë', co no'huicaso' ya'huërinhuë'. ⁴¹Inso tëranta' camaiatënquëma': 'Pë'pëtonëhuë macaton, a'na quiromitro pochin quëpatoco,' itohuachinënquëma', ama no'huicosohuë'. 'Noyahua'. Nohuantohuatan, cato' quiromitro quëpachinquën,' itoco'. ⁴²A'naquën: 'Ma'sha quëtoco,' itohuachinënquëma',

ama apiratomahuë', quëtoco'.
 'Canta' ma'sha a'nanco, topirahuë',
 itohuachinënuëmanta', a'nanco'.
 Onpopionta' nosoroatë' catahuacaso'
 ya'huërin," ténin.

**Inimicoro'santa'
 nosorocaso' ya'huërinso'**

(Lucas 6.27-28, 32-36)

⁴³ Ina quëran a'chintaantarín:

"Isonta' iráca pënëntopiso'. 'Canpita
 capini ninosoroco'. Inimiconëmapitaso
 nipirinhüë', co nosorocaso'
 ya'huërinhuë', topi. ⁴⁴ Nipirinhüë'
 carima' sha'huichinquëma'.
 Inimiconëmapitanta' iyaro'sa',
 nosoroco'. Aparisitopirinënuëmaonta',
 nosorocaso' ya'huërin. Inapita marënta'
 noya Yosë nontoco' inahuanta'
 catahuain. ⁴⁵ Inapotohuatama', Yosë
 pochin cancantarama'. Inaso' ya'ipi
 piyapi'sa' nosororin. Ina nohuanton, pi'i,
 o'nan, inapita ya'huërin noya nanpicaso
 marë'. Co imarinsopita marëáchin
 pi'i a'pininhüë'. Noya nipisopita,
 oshahuano'santa', ya'ipiya a'pintërin.
 Naporahuaton, o'naonta' napopianachin
 acotërinpoa' ma'sha apapotacaso
 marë'. ⁴⁶ Nipayaramasopitaráchin
 nosorohuatama', co ina marë' Yosë
 acanaarinquëmahüë'. Copirno
 marë' coriqui ma'patona'piro'santa'
 nipayapisopita nosoropi. ⁴⁷ Iyamaráchin
 noya nontohuatama', co noya noya
 ninamahuë'. Co Yosë nohuitopiso-
 pitahuënta' inahua capini noya
 ninontopi. Napoaton canpitaso' nisha
 piyapiro'santa' noya nontoco'. ⁴⁸ Tata
 Yosë pochin cancantacaso' ya'huërin.
 Inaso noyasáchin ninin ni'ton,
 canpitanta' ina pochin cancantatoma',
 noyasáchin nico'," ténin.

A'napita catahuacaso' ya'huërinso'

6 Naquëranchin Quisoso
 pënëntaantarín:

"A'naquënso' piyapi'sari noya
 nicacaiso marë' noya Yosë
 imapisopita pochin ya'nopirinhüë',
 co tëhuëenchachin cancanëna quëran
 huarë' Yosë yonquipihüë'. Ina
 pochin nipatama', co inápaquë Tata
 Yosë acanaarinquëmahüë'. Ama
 iyaro'sa' inapita pochin nicosohüë'.
² Ma'sha sa'ahuaros'a' quëtohuatama',
 ama a'ninquëchin quëtocosohüë'.
 A'naquën niyontonpiso pëiquë
 ya'conahuatona', coriqui sa'ahuaros'a
 marë' quëtopirinhüë', a'ninquëchin
 quëtopi. 'Ina marë' noya ni'sarinacoi',
 ta'tona', napopi. Cachiquënta' coriqui
 quëtopi piyapi'sari nicacaiso marë'. Co
 tëhuëenchachin nosoroaponaraihuë',
 napopi. Piyapi'sarisos' noya ni'pirinhüë',
 Yosëriso' co noyahüë' ni'nin. Co
 inápaquë acanaarinhüë', ténahuë'. ³ Can-
 pitaso nipirinhüë', sa'ahuaros'a' ma'sha
 quëtohuatama', ama a'ninquëchin
 quëtocosohüë'. Ama nipayaramaso
 tëranta' sha'huitocosohüë'. ⁴ Co
 piyapi'sa' nitotopirinhüë', Tata
 inápaquë ya'huërinso' ni'sarinhüëma'.
 Ina acanaarinquëma'," itërin.

Yosë nontacaso' a'chininso'

(Lucas 11.2-4)

⁵ Ina quëran itaantarín:

"Yosë nontohuatama', ama
 nonpina'piro'sa pochin nicosohüë'.
 Inapitaso' niyontonpiso pëiquë
 huanirahuatona', na'con Yosë
 nontopirinhüë', co cancanëna quëran
 huarë' nontopihüë'. Cachiquënta'
 a'ninquëchin Yosë nontopirinhüë',
 piyapi'sari noya nicacaiso marë' napopi.
 Co tëhuëenchachin Yosë yonquipihüë'.
 Piyapi'sari noya ni'pirinhüë',
 Yosëriso' co acanaarinhüë'. ⁶ Canpitaso
 nipirinhüë' Yosë yanontohuatama',
 canpitaoráchin onpopiyanquë
 tëranta' Yosë nontacaso' ya'huërin.
 Quëmaoraíchin Yosë nontëquë'. Co

quënanpiranhuë', nataninquën. Co piyapi'sa' natanpirinëinquënhuë', Yosëso' noya natanatëinquën, acanaarinquën.

⁷Yosë nontohuatama', ama inachin inachin nontocosohuë'. Co Yosë imapiso-pitahuë' ina pochin yonquipi. 'Hua'qui' nontohuato, natanatonco catahuarinco,' topirinahuë'. Co Yosë nohuitatonahuë', napopi. ⁸Ama inapita pochin cancantocohuë'. Co'huara Yosë nonchátërasëinquëmahuë', ya'ipi pahuantërinquëmasopita nitotërin. ⁹Napoaton Yosë yanontohuatama', iso pochin nontoco':

'Tata Yosë, quëmaso inápaquë ya'huaponahuë', natanancoi.

Quëmasáchin noya noyanquën ni'ton, ya'ipi piyapi'sa' chinochinëinquën.

¹⁰Chini chiníquën nanantëran ni'ton, ya'ipicoi natëiinquën.

Inápaquë no'tëquën natërinëinquënso pochachin

catahuacoi quëma nohuantëransoráchin nii.

¹¹Nani tahuëri catahuacoi cosharo' ya'huëchincoi.

¹²Co noyahuë' nicatoi, oshahuanai. Nosoroatoncoi, oshanëhuëi inquitocoi.

A'napita ma'sha onpotohuachincoi, nanan anoyatëraiso pochachin

oshanëhuëi inquitatoncoi, anoyacancantocoi.

¹³Co noyahuë' yonquihuatoi, catahuacoi a'naróachin nanianchii.

Catahuacoi ama sopai minsëincoisohuë'. [Quëmasáchin hua'anëntarancoi. Ya'ipi nanitaparan. Ipora quëran huarë' ya'ipiya natëinëinquën. Amen,]' itoco' Yosë nontohuatama'.

¹⁴A'naquën ma'sha onpotopirinquëmaonta', noya nontacaso' ya'huërin. Nanan anoyatohuatama', Tata Yosënta' canpita oshanëma' inquitarinquëma'. ¹⁵Co nanan anoyatohuatamahüë', Yosënta' co

oshanëma' inquitarinquëmahüë', itërin Quisosori.

Co coshatatonaraihuë', Yosë nontopiso'

¹⁶Ina quëran itaantarin:

"Ama nonpina'piro'sa pochin nicosohuë'. A'naquën Yosë nontacaso marë' ya'ipi tahuëri co manta' coshatërinhuë'. Naporahuaton, co nitapamantarinhüë'. Sëtëreso pochin ya'norin a'napita nitotacaiso marë'. Co cancanën quëran chinotaponahuë', a'napitari nicacaiso marë' naporin. Ni'pachinara: 'Ma noya Yosë chinotërin,' topi. Piyapi'sari noya ni'pirinahuë', co huachi Yosëri acanaarinhuë'.

¹⁷Canpitaso nipirinhüë' Yosë nontacaso marë' co coshatohuatamahüë', ama piyapi'sa' sha'huitocosohuë'. Noya ihuiantahuatoma', nitapaco'.

¹⁸Ama a'napita nitotacaiso marëhuë' inapoco'. Tata Yosëichin nitotarin. Co quënanpirëhuahuë', ya'ipiya ni'sarinpoa'. Ina marë' inápaquë acanaarinquëma', itërin.

Canamiatërehuaso'

(Lucas 12.33-34)

¹⁹Ina quëran itaantarin:

"Ama iyaro'sa' ma'sharáchin yonquicosohuë'. Ama na'con coriqui, ma'sha, inapita yontoncosohuë'. Isoro'paquë ya'ipi ma'sha a'naróachin mocarín, chanatërin. No'soni pë'yarín. Chi'chirotërin. Ihuatëro'sa' ya'conatona', ihuarinënpoa'. Naporin. Napoaton, isoro'paquë ya'huërinsopita co ya'huëmiatërinhuë'.

²⁰Inápaquë ya'huërinsopitaso nipirinhüë', ya'huëmiatarin. Yosë na'con yonquiatoma', noya nico'. Ina marë' na'con sacatoco' inápaquë acanamiachinquëma'. Inatohua' co manta' mocaponhuë'. Co no'soni pë'yaponhuë'. Co chi'chirotaponhuë'.

Co ihuatëro'sa' ya'conatona' ihuaponënpoahuë'. Napoapon.
²¹Ma'sharáchin nohuantohuatama', co Yosë yonquiaramahuë'. Nipirinhüë' Yosë na'con na'con nohuantohuatama', ina na'con na'con yonquiarama'," ténin Quisoso.

Nitapicancaninso'

(Lucas 11.34-36)

²²⁻²³Ina quëran a'chintaantarín:

"Ya'piranpo quëran ma'sha quënanë'. Co pëtorayatohuatërahüë', noya ni'tërë'. Nitapirayahuatëra, co manta' quënan-tërëhuë'. Canpitanta' ya'ipi cancanëma quëran Yosë yonquihuatama', tahuëri pochin cancantarama'. Nipirinhüë', ma'sharáchin yonquihuatama', tashi pochin cancantarama'. Nitapicancanpatama', aquë aquëtë co noyahuë' cancantarama huachi," itërin.

Coriquiráchin yonquipisopita

(Lucas 16.13)

²⁴Ina quëran itaantarín:

"A'na piyapi cato' patron ya'huëtohuachina, nisha nisha camaitopi ni'ton, co nanitërinhuë' cato chachin natëcaso'. A'naso' nohuantaton, noya natëarin. A'naso' nipirinhüë' co onpopinchin nohuantatonhuë', co natëarinhuë'. Inapochachin canpitanta' coriquiráchin cancantohuatama', co nanitaramahuë' Yosë natëcamaso'," ténin.

Yosë noya a'pairinpoaso'

(Lucas 12.22-31)

²⁵Ina quëran itaantarín:

"A'naquënso' ma'sharáchin yonquipi. Capacaiso', o'ocaiso', a'mocaiso', inasáchin yonquipi. 'Nani ma'sha ya'huëtohuachinco, nóya ya'huarahüë huachi,' topirinhüë'. Ama iyaro'sa' ina pochin cancantocosohüë'. Co capacaso marëáchin isoro'paquë acorinpoahuë'.

A'mocasonta', co onpopinchin yonquicaso ya'huërinhuë'. Yosë na'con na'con yonquihuatëhua', catahuarinpoa noya ya'huëcaso'. ²⁶Ni'co'. Inairaro'sa' co manta' sha'pihuë'. Co ma'sha sha'piso' macatona', pëinënaquë acopihuë'. Napoaponahuë', Tata Yosëri catahuarin. Ina nohuanton, cosharo' quënanpi. ¡Canpitaso' inapita quëran noya noya ni'ninquëma!' ²⁷Chiminacaso nanihuachin co napion ancantopiramahuë', co a'na tahuëri tëranta' nanitaramahuë' ana'huëcamaso'.

²⁸Nitapacamasonta', co aquëtë yonquicamaso ya'huërihuë'. Ni'co'. Yancoro'sa' topinan noya papotopi. Co sacatopihuë'. Co manta' a'mocaiso nipihuë'. Nipirinhüë', noyápiachin yancotopi. ²⁹Íráca copirno Saromon nani ma'sha ya'huëtërin. '¡Ma noyápiachincha a'morin paya!' topi. Yancoro'saso' nipirinhüë', ina quëran noya noya ya'nopi. ³⁰Pacatoro quëran huarë' Yosëri yonquirin. A'na tahuërichin ya'huëpirinhüë', ahuiwachina, ahuiquitëre huachi. Co hua'qui' ya'huëpirinhüë', Yosëri yonquirin. Ina nohuanton, noya papotërin. Canpitaso' ina quëran na'con na'con yonquirinquëma'. ¿Onpoatomata' nipachin, co natëramahuë'? 'Yosë catahuarinco mini,' ta'caso' nipirinhüë'. ³¹Ama ma'sha yonquiatoma', pa'yancosohüë'. '¿Ma'cha ca'në'poya? ¿Ma'cha o'orë'poya? ¿Ma'cha a'morë'poya?' ama tocosohüë'. ³²Co Yosë imapisopitahuë' ina pochin yonquipi. Ma'sharáchin yonquipi. Canpitaso' nipirinhüë' tatanëma' inápaquë ya'huërinso' yonquirinquëma'. Ya'ipi pahuantërinquëmasopita nani nitotërin. ³³Napoaton Yosë na'con na'con yonquico'. A'napitanta' catahuaco' hua'anëntërinquë ya'conacaiso marë'. Yosë nontoco'

noyasáchin yonquicamaso marë'. Ina pochin cancantohuatama', catahuarinquëma'. Ina nohuanton, ma'sha pahuantërinquëmasopita ya'huëtarinquëma'.³⁴ Napoaton ama tashiraya ma'sha onpoamaso' yonquiatoma', pa'yancosohuë'. Tashirayanta' ma'sha onpohuatama', pa'yanacaso ya'huapon ni'ton, co ipora quëranchin ina yonquiatoma' co napion ancantápamaso ya'huërinhuë'," ténin Quisoso.

Nocantoro'sa' pënëninso'

(Lucas 6.37-38, 41-42)

7 Naquëranchin Quisoso pënëntaantarín.

"Ama iyaro'sa' a'napita nocancosohuë'. 'Paso' quëmapi co noyahuë',' ama tocosohuë', Yosë ana'intochinquëma'.² A'napita pinopatama', Yosënta' co noyahuë' ni'sarinquëma'. Piyapi chiniquën nonapihuatama', Yosënta' chiniquën ana'intarinquëma'. Piyapi noya yonquirapihuatama', Yosënta' noya ni'sarinquëma'.³⁻⁵ Co iyaparin nocanacaso ya'huërinhuë'. Inaso pi'pian co noyahuë' nipachin, mo'shiri ya'conayatërinso pochin ninin ni'ton, nocanan. Quëmanta' co noyahuë' ninan ni'ton, narasëratë' nani noyá ya'copirayarinquënso pochin nipiranhüë', naporan. Napoaton 'carinquën noya nicatëinquën mo'shi ocochinquën,' co itamaso ya'huërinhuë'. Napotohuatan, nonpinan. Narasëratë' niocoitëquë'. Ina quëran noya quënantaran. Naporo huarë' nanitaran iyaparin mo'shi ocoitacaso'," itërin.

⁶ Ina quëran itaantarín:

"Isonta' a'chinchinquëma'. Ni'niro'sa', coshiro'sa', inapita co yonquipihuë'. Huirina'pi pa'ton nininso' co quëtacaso' ya'huërinhuë'. No'paquë acorama' naporini, i'nachitonahuë'. Ina quëran

canpitanta' yaquëtëitëinquëmahuë'. A'naquën piyapi'santa' ni'niro'sa' pochin cancantopi ni'ton, Yosë nanamën a'chintohuatama', chiniquën no'huërinëinquëma'. Co pi'pisha tëranta' nohuantohuachinahuë', tananpitoco'," itërin.

Yosë nontacaso' ya'huërinso'

(Lucas 11.9-13; 6.31)

⁷ Ina quëran itaantarín:

"Nani tahuëri Yosë nontoco' nata'inquëma'. Pahuantërinquëmaso' nipatama', quëtarinquëma'. Ma'sha yonirëso pochin cancantatoma', nontáco' catahuainquëma'. Ya'coana pi'nirëso pochin cancantatoma', nontoco' aya'coinquëma'.⁸ Tëhuëinchachin ma'sha nitohuatama', quëtarinquëma'. Hua'qui' ma'sha yonípatama', quënanarama'. Ya'coana pi'nirëso pochin nipatama', i'soatarinquëma'.

⁹ Hui'nama' tanaton cosharo' natanpachinquëma', co na'pi quëtëramahuë'.¹⁰ Sami nayahuachina', co ya'huan quëtaramahuë'. Sami quëtarama'.¹¹ Canpitaso' co noyahuë' yonquiapomarahüë', hui'nama' nosororama'. Noya ma'sha quëtërama'. Yosëso' noya noya ni'ton, na'con na'con nosororinquëma'. Inápaquë ya'huaponahuë', hui'ninpita pochin ni'ninquëma'. Nontohuatama', noya nininso' quëtarinquëma'. Catahuarinquëma' noya cancantacamaso marë'.

¹² Noya ninosorocaso' ya'huërin. Canpitaso' nohuantërama' a'napita nosoroinëinquëmaso'. Napoaton canpita nohuantëramaso chachin inapitanta' nosoroco'. Ninosoroatoma', nicatahuaco'. Yosë nohuanton, Moisësë, pënëntona'piro'sa', inapita na'con pënënpirinenquëmahuë', ninosorocaso' na'con na'con nohuantërin.

Ninosorohuatama', noya imasarama', tēnahüë," itërin Quisosori.

Cato' ira ya'huërinso'

(Lucas 13.24)

¹³⁻¹⁴Ina quëran itaantarín:

"Ni'co'. Cato' ira ya'huërin. A'naso' pancana. Co sacaihuë' pa'tacaso' ni'ton, na'a piyapi'sa' ina pa'tapi. Ya'coanamënso' pancana nipirinhüë', ina pa'tohuatama', parisitopiquë paatoma', parisitomiátópoma'. A'na iraso nipirinhüë', sacai pochín pa'tacaso'. Ya'coanamënso' yamianasha'huaya. Caraíchin piyapi'sa' ina quënanpi. Inaquë ya'conpatama', nanpimiatarama'. Ina ira pa'toco'. Sacai' Yosë imacaso' niponahuë', chiníquën cancantatoma', imaco huachi," tēnin Quisoso.

Nisha a'china'piro'sa'

(Lucas 6.43-44)

¹⁵Ina quëran itaantarín:

"Ni'cona iyaro'sa' nonpin nanan pënëntona'piro'sa' nonpintochinënuëma'. 'Quiyanta' imarai,' itopirinënuëmahüë', co cancanëna quëran imapihuë'. Tanan ni'ni' yamapintërinso pochín cancantatona', yatapicancaninquëma'. Co no'tëquën a'chinpihuë'. ¹⁶Napoaton noya yonquico'. Noya cancantohuachina', noya nisapi. Co noyahuë' cancantohuachina', co noyahuë' nisapi. Co no'tëquën a'chintarinënuëmahüë'. Ni'co'. Sharo'sa' nitërin quëran nohuitërehua'. So'huanpiso', co misëra nitërinhuë'. ¡Shihuarionta' co quëpa nitërinhuë'! ¹⁷Nara noya nipachina, noya nitërin. Co noyahuë' nipachina, co noya nitërinhuë', napoonin. ¹⁸Nitacaso' nara nipachina, inachachin noya nitërin. A'naso' nipirinhüë', co nitacaso' narahüë' ni'ton, co onporonta' noya nitërinhuë'. ¹⁹Co noya nitohuachinhüë',

a'nëhuachinara pënquë ahuiquitopi huachi. ²⁰Nitërin quëran nara nohuitërehua'. Inapochachin a'china'piro'sa' nohuitarëhua'. Noya cancantohuachina', noya nisapi. Co noyahuë' cancantohuachina', co noyahuë' nisapi. Co no'tëquën a'chinapihuë'," itërin.

Yosë huëntonënuë ya'conpispita

(Lucas 13.25-27)

²¹Ina quëran itaantarín:

"Na'a piyapi'sa': 'Sinioro, Sinioro,' itopirinacohüë', a'naquën co cancanëna quëran imarinacohüë' ni'ton, co Yosë hua'anëntërinquë ya'conapihuë'. Yosë natëpisopitaráchin inatohua' ya'huëcontapi huachi. ²²Ayaro' tahuëri nanihuachin, na'a piyapi'sa' nontaponaco: 'Quëma nanamën Sinioro sha'huirai. Quisoso nanan quëtërincoi, ta'toi sopairo'sa' a'parai. Quëma pochín sacai' nininsopita ninai,' itaponaco. ²³Cariso nipirinhüë' itapo: 'Yanonpintatomaco, napopiramahuë', co noyahuë' cancantërama'. Co piyapinëhuëpitanquëmahüë'. Co onporonta' imaramacohüë'. ¡Paco huachi!' itapo," itërin Quisosori.

Cato' pëirinso'

(Marcos 1.22; Lucas 6.47-49)

²⁴Ina quëran pënëntaantarín:

"Na'aquëma' natanamacoso marë' huë'nama'. Natëhuatamaco, a'na quëmapi pochín nisarama'. Ina quëmapiso', natëricho quëran yapëirin. Yapëihuachina, noya yonquiaton, noya pëiaquë yonirin. Na'pitë' quënanahuatón, inaquë noya pëirin. ²⁵Chiníquën o'nanpachina, panca ihuan pa'nin. Pamatohuachina, opotopirinhüë', co anotërinhuë'. Chinii' niponahuë', co tēyatërinhuë'. Panca ihuantaponahuë', na'pitëquë pëirin ni'ton, noya huanirin. Co tēyatërinhuë'. ²⁶A'naquënso

nipirinhuë' yapëihuachina, co noya yonquirinhuë'. 'Inotëquë tëranta' pëi'i, ta'ton, inaquë pëipirinhuë'.²⁷ Ina quëran panca o'nanin huachi. Pamatohuachina, chiniiri të'yatërin. Panca ihuantohuachina, pëi' a'naroáchin të'yatërin. Ya'ipi noyá quiquirin huachi," itërin Quisosori.

²⁸ Ya'ipi piyapi'sa' natanahuatona', pa'yanpi. "¡Ma noyacha a'chintërinpoa paya! ²⁹ Co hua'anhuë' niponahuë', chiniquënanantaton, a'chintërinpoa'. Co cotio maistro'saso' ina pochin a'chinpihuë'," topi.

Chana caniori maninso'

(*Marcos 1.40-45; Lucas 5.12-16*)

8 Ina quëran panën quëran nohuaramahuachinara, na'a piyapi'sari imasapi. ² Pa'sapirinahuë', a'na cania'pi huë'nin, chana caniori maninso'. Nacapirahuaton, Quisoso nantëntaquë isonin quëran, itapon:

—Nohuantohuaton Sinioro, quëma nanitëran anoyatancoso'. Anoyatoco topirahuë', itërin. ³ Quisosori së'huarahuaton, itërin:

—Nohuantërahuë' mini, iyasha. ¡Noyatëquë huachi! itërin. Itohuachina, a'naroáchin noyatërin. Canio inquirin huachi.

⁴—Ama piyapi'sa' sha'huitëquësohuë'. Corto hua'an ya'huërinquë paaton, noyatëranso' a'notonquë' ni'inquë. Naporahuaton, ma'sona Moisésë sha'huirinso' quëpaquë' noyatëranso' nitotacaiso marë', itërin. Napotohuachina, pa'nin huachi.

Capitan piyapinën anoyatërinso'

(*Lucas 7.1-10*)

⁵ Ina quëran Capinaomquë paantararin. Canconpachina, a'na Noma capitani huëcapairahuaton:

⁶—Piyapinëhuë' Sinioro chiniquënaniorin. Pëinëhuëquë quëhuë'nárin. Co

huachi nanitërinhuë' iratacaso'. Pa'pi parisitarin, itiirin.

⁷—Noyapa', pa'sarahuë' anoyatapo, itërin.

⁸—Quëmaso' Sinioro noya noyanquën. Co caso' quëma pochincohuë'. Co pëinëhuëquë huarë' huëcamaso' ya'huërinhuë'. Topinan camaiquë' noyachin, tënahuë. ⁹ Caso' hua'anëhuë natërahuë. Capitanco ni'ton, sontaro'sa' natërinaco canta'. "Paquë'," itohuatëra, pa'nin. "Huëquë'," itohuatëra, huë'nin. Piyapinëhuëpitanta' camairahuë. "Sacatëquë'," itohuatëra, sacatarin. Inapochachin quëmanta' topinan camaihuatan, a'naroáchin piyapinëhuë noyatarin tënahuë, itërin.

¹⁰ Quisosori natanahuaton, pa'yatërin. Napoaton piyapi'sa' itapon:

—¡Ma noyacha iso quëmapi natërinco paya! Nisha piyapi niponahuë', israiro'sa quëran noya noya natërinco. ¹¹ Iporaso huachi nisha nisha parti quëran huë'sapi. Nisha piyapi'sa' niponaraihuë', imatona', Yosë hua'anëntërinquë ya'conapi. Inápaquë pa'pachina', Apraan, Isaco, Cacopo, inapita nohuitapi. Inapitarë' huënsëapi coshatacaiso marë'. Nóya ya'huërapi huachi, tënahuë. ¹² A'naquëmaso nipirinhuë', "Quiyanta' Yosë piyapinënpitacoí," topiramahuë', co natëramahuë' ni'ton, co hua'anëntërinquë ya'conaramahuë'. Tashinanquë të'yatarinquëma'. Inaquë na'nëarama', chiniquënanisitarama huachi, itërin Quisosori.

¹³ Ina quëran capitan itantararin:

—¡Ya'huëranquë iyasha paantaquë'! Natëranco ni'ton, apiramiachin piyapinën noyatarin, itërin.

Naporo chachin piyapinën noyatërin. Paantahuachina, sano quënanconin huachi.

**Pitro a'shatèn a'naroáchin
anoyatërinso'**

(*Marcos 1.29-31; Lucas 4.38-39*)

¹⁴Ina quëran Pitro pëinênquë pa'pi. A'shatèn chiníquën sapoton, quëhuénárin, quënanconpi. ¹⁵Quisosori maimirarahuatón, a'naroáchin anoyatërin. Co huachi saporinhuë'. Huanirahuatón, inari chachin a'carin, o'shitërin, napotërin.

Na'a cania'piro'sa' anoyatërinso'

(*Marcos 1.32-34; Lucas 4.40-41*)

¹⁶I'huahuanquë yatashirahuaso', na'a piyapi'sa' huëcatona', cania'piro'sa' quëpi Quisosori anoyatacaso marë'. A'naquën sopairi ya'coancantërin ni'ton, co inaora yonquirinso' yonquirinhuë'. Quisosori topinan noncharapirinhuë', sopairo'sa' pipipi. Ya'ipi cania'piro'sa' anoyatërin. ¹⁷Íráca Isaiasë ninoton, ninshitërin. “Canipirëhuahuë', anoyatarinpoa'. Canio inquitarinpoa',” ténin. Cania'piro'sa' anoyatohuachina, ninorinso' nanirin huachi.

**Ya'ipi cancanëna quëran
imacaiso' ya'huërinso'**

(*Lucas 9.57-62*)

¹⁸Notohuaro' piyapi'sa' niyon-tonpachinara, ca'tano'sanënpita itërin:

—Poti maconco'. Aquëtëran pa'ahua', itapirinhuë', ¹⁹a'na cotio maistrori nontiirin.

—Canta' Maistro imainquën. Insëquësona pa'patan, canta' pa'i, topirahuë', itërin.

²⁰—Sacai' imancoso' iyasha, ténahuë. Anashiro'sa', huë'ëshinantëna ya'huëtópi, inaquë huë'ëpi. In-airaro'santa' pë'pëtëna ya'huëtópi. Caso nipirinhuë' Yosë quëran quëmapico niporahuë', co pëi' ya'huëtërincohuë'. Pa'sápato, co ya'huëmiatërahue', itërin.

²¹A'na imarinsoarinta' huëcapairahuaton, itiirin:

—Canta' oshaquëran imamiachinquën, topirahuë', co apira nanitërahue'. Tatahuë nani noyá mashotërin. Chiminpachin, cari pa'pitarahuë. Ina quëran imamiataranquën, itopirinhuë'.

²²Quisosori itërin:

—A'naquën co nohuantopihuë' imainacoso'. Chimipi pochin cancantopi. Inapitari pa'pichina'. Quëmaso nipirinhuë' ca na'con na'con yonquiatonco, imaco, itërin.

Ihuan a'parinso'

(*Marcos 4.35-41; Lucas 8.22-25*)

²³Ina quëran Quisoso potiquë ya'conin. Ya'conpachina, ca'tano'sanënpitanta' ya'conpi anta'. ²⁴Paaquëya', a'nanaya panca ihuani manin. Panca sono' ni'ton, co'sacairi poti opoto opototahuaton, yamëntaitapirinhuë'. Ya'huërë Quisososo' huë'ërarin. ²⁵Napohuachina, ca'tano'sanënpitari ochinanpi.

—¡Catahuacoi Sinioro! ¡Chimiitarihua' canpoaso'! itopi.

²⁶—¿Onpoatomata' të'huaramaso'? ¿Co noya natëyatëramacohue' ti? itërin. Ina quëran huënsëintarahuatón, ihuan a'parin. Sononta' nontërin.

—Sanoquë', itohuachina, a'naroáchin co'sacai' sanoirin. ²⁷Ina nicatona', ca'tano'sanënpita pa'yanpi.

—¿Ma quëmapicha isoso' ni'ton, ihuan a'parin paya? Sononta' a'naroáchin asanoirin, nitopi.

Sopairo'sari ya'coancantopiso'

(*Marcos 5.1-20; Lucas 8.26-39*)

²⁸Ina quëran aquëtëran canconpi. Inaso no'pa' Catara parti itopi. Inaquë cato' quëmapi ya'huëpi. Na'a sopairo'sari ya'coancantopi ni'ton, co huachi yonquipihuë'. Pa'pi hua'yantopi. Na'pi naninquë chimipiro'sa' po'mopiquë

ya'huèrapi. A'naroáchin yaahuètopi ni'ton, co inataquèchin pa'pihué'. Quisoso nonshihuachina, sopairo'sari ya'coancantèrinsopita na'pi nanin quèran pipirahuatona', huè'sapi nacapirin. ²⁹ Quisoso quènanahuatona', chiníquèn nontapi.

—Nohuitèrainquèn Sinioro. ¿Ma'ta' onpotaponcoi? Quèmaso' Yosè hui'ninquèn ni'ton, co'huara ayaro' tahuèri naniyatèrasohué', ¿aparisitarancoi ti? itopi.

³⁰ Ina ya'cariya na'a coshiro'sa' ya'huèrin. Huèntonèn coshatapi.

³¹ Inapita quènanahuatona', itaantapi:

—Yaocoihuatancoi, coshiro'saquè tèranta' a'pacoí ya'coanta'ii, itantapi.

³² —Inta nipachin, inaquè paatoma' ya'conco', itohuachina, quèmapi'sa quèran pipirahuatona', coshiro'saquè ya'conconpi. Inaquè ya'compachinara, coshiro'santa' hua'yantatona', a'naroáchin tahuan pa'topi. Panca sonoquè niitahuatona', inaquè chimiitopi.

³³ Ina ni'sahuatona', a'paina'piro'saso' pa'yanpi. Pa'yanatona ninano'pa' ta'api. Inaquè ya'ipiya sha'huiconpi.

—Sopairo'saso' quèmapi'sa quèran pipirahuatona', coshiro'saquè ya'conconpi. Napohuachinara, hua'yantatona', tahuan pa'topi. Ya'ipi chimiitopi, itopi. ³⁴ Natanahuatona', na'a piyapi'sa' huè'pi Quisoso nicacaiso maré'. Nani ni'pachinara, tè'huatona':

—A'na parti paquè', itopi.

Apia anoyatèrinso'

(*Marcos 2.1-12; Lucas 5.17-26*)

9 Napotohuachinara, potiquè ya'coantarahuatona', aquètèran pèntoantapi. Quisoso ninanonènquè chachin paantapi. ² Inaquè catapini quèmapi'sari huècatona', apia quèpi. Pè'sara'huaya pochin nininquè quèpi. Hua'qui' co nanitèrinhué' huanicaso',

quèhuénárin. “Ma noya isopita natèrinaco,” ta'ton, Quisosori cania'pi itèrin:

—¿Noya cancantèquè', apia'hua! Api-ramiáchin quèma oshanèn inquitaraqùèn, itèrin.

³ Ina natanahuatona', cotio maistro'sa' yonquipi. “¿Ma quèmapita' isoso? ‘Oshanèn inquitaraqùèn,’ ta'ton, Yosè yaya'huèrètèrin,” topi, yonquiatona'. ⁴ Topinan yonquinèna quèran napoápirinahué', Quisosori nitotaton.

—¿Onpoatomata' co noyahué' yonquirapiramaco? ⁵ Canpitaso naporama': “Piyapinpoa a'napita oshanèn inquitacaso', co nanitèrèhuahué'. Apia camaiatè': ‘Huanirahuaton, noya paquè huachi,’ itacasonta' co nanitaparèhuahué’,” tènama'. ⁶ Caso nipirinhue' Yosè quèran quèmapico ni'to, nanan quètèrinco piyapi'sa' oshanèna' inquitahuaso maré'. Canpitanta' ina nitotacamaso maré' iso apia anoyatarahué, itèrin. Ina quèran apia itantarin:

—Huaniquè' apia'hua. Pè'sara'huaya masahuaton, ya'huèranquè paquè', itèrin.

⁷ Itohuachina, a'naroáchin huanirahuaton, ya'huèrin'pa' pa'nin huachi. ⁸ Piyapi'sa' ina nicatona', pa'yanpi.

—¿Ma noyacha Yosèri catahuarin paya! Piyapi niponahué' chiníquèn nanan quètèrin paya, topi.

Matio imarinso'

(*Marcos 2.13-17; Lucas 5.27-32*)

⁹ Ina quèran Quisoso paantarahuaton, Matio quènanconin. Coriqui Noma copirno maré' ma'patèrinquè huènsèarin. Quisosori itapon:

—Huèquè' iyasha imaco, itèrin. Itohuachina, a'naroáchin huanirahuaton, imarin.

¹⁰Naporo' tahuëri ina pëinënquë Quisoso ca'tano'sanënpitarë' coshatapatapi. Na'a piyapi'sa' huë'pi Quisosorë' coshatatona' nohuitacaso marë'. A'naquënso' copirno marë' coriqui ma'patona'piro'sa'. A'naquëonta' oshahuano'sa' itopiso'.
¹¹Parisoro'saso' ina ni'sahuatona', Quisoso ca'tano'sanënpita itonpi:

—¿Onpoatonta' maistrone'ma' oshahuano'sapitarë' coshatarin? Copirno marë' coriqui ma'patona'piro'santa' co noyahuë' nipirinahuë', inapitarë' coshatarin, itopi.

¹²Natanahuaton, Quisosori itërin:

—Isopitaso' tëhuëncachin nohuantopi imainacoso'. Ni'co'. Cania'piro'saso' notoro nohuantopi. Nipirinhaüë', “Co caniorahuë',” topatëraso', co notoro nohuantërehüë'.

¹³Oshahuano'sa' pënëna'huaso marë' o'marahuë. “Co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë chachin tahuëretantaco',” itërahuë. A'napitaso': “Quiyaso' co oshahuancoihuë',” topiso marë' co na'con a'chintërahuë'. Paatoma', Yosë quiricanën noya nitotoco' no'tëquën yonquicamaquë. Inaquë iráca ninshitopi: “A'naquën topinan quëran chinotatonaco oshanëna marë' ma'sha tëpapurinahuë', co a'napita nosoropihuë'. Nosorotacaso' na'con na'con nohuantërahuë',” tënin Yosë, itërin Quisosori.

Nasha nanan a'chininso'

(Marcos 2.18-22; Lucas 5.33-39)

¹⁴Ina quëran Coanshari a'chintërinso'pita huëcatona', Quisoso nontiiipi:

—Quiyaso' a'na tahuëri co coshatatoi-huë', Yosë nontarai. Parisoro'santa' inapopi. Quëma imarinënsopitaso nipirinhaüë', noya coshatapi, o'osapi, inapopi.

¿Onpoatonta' co quiya pochin imarinënhuë'? itiiipi.

¹⁵—Ca ya'huarahuë ni'ton, co sëttopihuë'. Ni'co'. Quëmapi sa'acaso marë' piyapi'sa' amatohuachina, capa cancantopi. Nipayarinsopita huë'pachinara, inapitarë' coshatatona', capa cancantapi. ¿Co sëtataciso' ya'huërinhuë'? A'na tahuëriso nipirinhaüë' inimiconënpitari huëcatona', sa'ana'pi masapi. Quëpatohuachina', co huachi coshatataciso' yonquiapihuë'. Sëtapi huachi. Inapochachin canta' mapachinaco, imarinacosopita sëtapi. Sëtatona', co huachi coshatataciso' yonquiatonahuë', Yosë nontápona', itërin Quisosori.

¹⁶Ina quëran a'chintaantarín.

—Ni'co'. A'morëso noyá mocahuachina, co nasha në'mëtëquë pa'pitërehüë'. Nasha në'mëtëquë pa'pitëre' naporini, naquëranchin noshatatón, aquëtë chachin napointonhuë'.
¹⁷Sha'moronta' yonquico'. Huino sha'moro' nipachina, co sha'huëtë' morsa mocaro' nininquë ta'panëhuë'. Sa'potohuachina, a'naroáchin nopoitërin. Nopoitohuachina, huino chiniarë'. Morsanta' tapirë'. Sha'moro' huinoso' nasha morsaquë ta'panë'. Huino, morsanta' noya nisarín, tënin Quisoso. (Iráca inachitopiso' naniantatona', nasha nanan imacaso' ya'huërin, tapon naporin.)

Sanapi anoyatahuaton, Cairo hui'nin ananpitaantarínso'

(Marcos 5.21-43; Lucas 8.40-56)

¹⁸A'chinaquëya', a'na cotio hua'an huë'nin. Quisoso notënanquë isonquirin.

—Hui'nahuë apira chiminin. Huëcatón, Sinioro, së'huaquiquë' nãpĩanta'in, topirahuë', itiiirin.

¹⁹—Noyapa', tosahuaton inarë chachin pa'nin. Ca'tano'sanënpitanta' pa'pi. ²⁰⁻²¹Paaquëya', a'na sanapiri

imaquiarin. Hua'qui' panca huënai' a'parin. Nani shonca cato' pi'ipi co sanorinhuë'. Parisitárin. "A'morinso tēranta' sē'huatohuato, anoyataponco," ta'ton pinën quëran imaquiarin. Imaquiton, a'morinso' huirotēinchin sē'huaquirin. ²² Quisosori tahuērētahuaton, sanapi quënanin.

—Noya cancantēquë', imoya. Natëranco ni'ton, noyataran, itërin. Naporo chachin noyatërin. Huënai' no'narin huachi.

²³ Ina quëran hua'an pëinënquë canconpi. Na'a piyapi'sa' quënanconpi, na'nëräpi, ayanäpi. Quinatoro'santa' quënanconpi. Huinatacaiso marë' huë'pirinahuë', ²⁴ Quisosori itapon:

—Ya'ipinquëma' pipico'. Co sanapia'hua chimininhue'. Topinan huë'ësárin, itërin.

—Co huë'ërinhuë'. Nani chiminin, itatona' tēhuapi. ²⁵ Ya'ipi piyapi'sa' aipiran a'parahuaton, acoana chimipi ya'huërinquë ya'conin. Maimirarahuaton, ananpitaantarin. A'naroáchin huanirin huachi. ²⁶ Napohuachina, ya'ipi parti nanan nahuinin.

Cato' somaraya anoyatërinso'

²⁷ Ina quëran pipirahuaton pa'sapirinhuë', cato' somarayari imaquiapi. Co manta' quënantopihuë'. Quisoso imaratoná', chiniquën nontapi.

—¡Nosorocoi Sinioro! Quëmaso' Tapico' shinquën. Yosë a'paimarinquën ni'ton, nosoroatoncoi anoyatocoi, topiraihuë', itopi.

²⁸ Pëiquë canconahuatona', Quisoso ya'conin. Somarayo'santa' ya'conpachinara, Quisosori itërin:

—Cari nanitato anoyatërahuëso' ¿natërama' ipora ti? itërin.

—Natërainquën mini Sinioro. Ya'ipiya nanitapan tēnai, itopi.

²⁹ Napotohuachinara, sē'huarayarahuaton, itërin:

—Natëramaco ni'ton, apiramiáchin anoyataranquëma', itërin.

³⁰ Napotohuachina a'naroáchin quënantopi.

—Anoyatëranquëmaso' iyaro'sa', ama insonta' sha'huitocosohuë', itopirinhuë', ³¹ pipirahuatona', na'a piyapi'sa' sha'huitëra'piapi.

—Quisoso anoyarayatërincoi. Noya huachi quënantërai, itëra'piapi. Ya'ipi parti quëran natantopi.

Në'huëya anoyatërinso'

³² Ina quëran pa'pachina, a'napitanta' canquiapi. Në'huëya quëpi. Sopai nohuanton, co nanitërinhuë' nonacaso'.

³³ Quisosori nosoroaton, sopai a'patërin. A'patohuachina, a'naroáchin noyatërin. Noya nonsarin huachi. Piyapi'sari ni'pachinara, pa'yanpi.

—Co onporonta' iso pochin ni'chinëhuahuë'. Iráca quëran huarë' co insonta' isëquë naporinhuë', topi.

³⁴ Parisioro'saso nipirinhuë', co yanatëpihuë'.

—Sopai hua'ani catahuarin ni'ton, nanitërin sopairo'sa' a'pacaso', toconpi.

Piyapi'sa' nosororinso'

³⁵ Ina quëran Quisoso pa'sápaton, nisha nisha ninanoro'saquë a'chintëra'piarin. Niyonton-piso pëiro'saquë noya nanan sha'huitëra'piarin.

—Yosë yahua'anëntërinquëma', itëra'piarin. Insëquësona pa'pachina, ya'ipi cania'piro'sa' anoyatëra'piarin. Nisha nisha canio inquitërin. ³⁶ Paaton, notohuaro' piyapi'sa' quënanin. Co Yosë yonquiatonahuë', co napion cancantopi. Ohuicaros'a pochin inahuaso', co incari tēranta' a'pairinhuë'. "¿Incha catahuaincoi paya?" ta'tona', nisha nisha yonquiapi. Napoaton Quisosori nosororin. ³⁷ Nosoroaton, ca'tano'sanënpita itërin:

—Notohuaro' piyapi'sa' ya'huëpirinahuë', co incariso tēranta' catahuarinhuë' Yosë hua'anëntërinquë ya'conacaiso marë'. Isoro'pa' panca imin pochin ninin. Cayarinso' manëso pochachin piyapi'sa' manë' Yosë imacaiso marë'. Notohuaro' piyapi'sa' ya'huaponaraihuë', caraíchin pënëntapi Yosë imacaiso marë'. ³⁸ Napoaton Yosë nontoco' a'napitanta' a'pa'in pënëchina'. Ina sha'huitërinpoa' a'chinacaso marë', itërin Quisosori.

Shonca cato'
ca'tano'sanënpita acorinso'

(Marcos 3.13-19; Lucas 6.12-16)

10 Shonca cato' quëmapi'sa' Quisosori nani huayonin na'con na'con a'chintacaso marë'. Inapitaso', ca'tano'sanënpita itopi. Ayontonahuaton, chiníquën nanan quëtërin sopairo'sa' a'pacaiso marë'. Ina nohuanton, nisha nisha caniori maninsopitanta' anoyatapi.

² Shonca cato' acorin paatona' nanamën a'chinacaiso marë'. Simon'ton acorin. Pitro itopi anta'. Iionta' acorin, Antërisë itopiso'. Santiaco, Coansha, inapitanta' acorin. Sipitio hui'ninpita inahuaso'. ³ Pinipi, Partoromi, Tomasë, Tatio, inapitanta' nohuantaton, acorin. Mationta' coriqui Noma copirno marë' ma'patopirinhuë', acorin ca'tanacaso marë'. Arpio hui'nionta' acorin, Santiaco itopiso'. ⁴ A'na Simonta' acorin. Inaso', copirno no'huina'piro'sa' imapirinhuë', iporasos' Quisoso imasarin huachi. Cotasë Iscariotinta' acopirinhuë', a'na tahuëri inari sha'huirapiarinso'.

A'chinacaiso marë' a'parinso'

(Marcos 6.7-13; Lucas 9.1-6)

⁵ Nani shonca catoya'pi acohuachina, sha'huitërin: "Paatoma' iyaro'sa' noya pënëntoco'. Ama nisha piyapiro'sa' ya'huëpíquë pacosohuë'. Samaria

ninanoro'saquënta' ama pacosohuë'. ⁶ Isairro'sa' a'chintonco'. Inapitaso', ohuicaros'sa' chihuëpiso pochin ni'tona', co Yosë yonquípíhuë'. Napoaton pënënacaso' ya'huërin. ⁷ Paatoma', a'chintoco': 'Iso tahuëri'sa' Yosë hua'anëntarinpoa',' itoco'. ⁸ Cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatoco'. Chimipiro'santa', ananpitaantaco'. Chana caniori maninsonta' quënanpatama', anoyatoco'. A'napitanta' sopairo'sari ya'coancantopi ni'ton, pa'pi hua'yantopi. Quënanpatama', sopairo'sa' a'patoco' piyapi'sa' noyachina'. Co manta' pahuëretapomarahuë', Yosëso' inaora nohuanton, catahuarinquëma' ni'ton, ama pahuëre nitocosohuë'.

⁹ A'chinacamaso marë' pa'patama', ama manta' coriqui quëpacosohuë'. ¹⁰ Ama pë'pëto, pitana, sapatë', inapita quëpacosohuë'. Ama a'moramaso tēranta' cato' quëpacosohuë'. 'Asacatohuatëra, a'cacaso' ya'huërin,' topi. Napoaton a'chintohuatama', a'caarinëinquëma', catahuaarinëinquëma' ama ma'sha pahuantinquëmaso marëhuë'.

¹¹ Nisha nisha ninanoquë a'chintoco'. Ninanoquë canconpatama', insosona noya natanpachinquëma', ina pëinënuquë yacapaco'. Inaquë yacapatohuatama', inaquësáchin ya'huëco'. ¹² Pëinënuquë ya'conpatama', 'Yosë catahuainquëma',' itoco'. ¹³ Noya nohuantohuachinënuquëmaso', Yosëri catahuarin. Nipirinhuë', co noyahuë' nontohuachinënuquëmaso', co Yosëri catahuarinhuë'. ¹⁴ Insëquësona pa'patama', 'Ama isëquë huëcosohuë'. Co yanatanainquëmahuë',' itohuachinënuquëma', patoco'. Yapa'patama', pënëncoco'. 'Nani sha'huitopiranquëmahuë'. Co nohuantëramahuë' ni'ton, canpitaora tēhuënëmaquë nina'intarama',' itoco'. Ina quëran a'na parti paco huachi. ¹⁵ Tēhuënachin itëranquëma'.

Ayaro' tahuëri nanihuachin, inapitaso' chiniquën parisitapi. Iráca Sotomaro'sa', Comoraro'sa', inapita pa'pi co noyahué' cancantopi ni'ton, Yosëri chiniquën ana'intërin. Co natërincosopitasohué' nipirinhué', chini chiniquën ana'intarin huachi," itërin Quisosori.

Aparisitacaiso' ninorinso'

¹⁶ Ina quëran itaantarín:

"Ni'co' iyaro'sa'. Ohuicaros'a' co nanitopihué' nia'paicaiso'. A'naroáchin huëntonën ni'niro'sari mapi. A'chintohuatama', a'naquën piyapi'sa' ni'niro'sa pochin cancantatona', no'huarinénquëma'. Napoaton noya yonquico'. No'huipirinénquëmaonta', ama no'huicosohué'. Noya

cancantatoma', sanoanan quëran nontoco'. ¹⁷ Ni'cona iyaro'sa', piyapi'sa' a'naroáchin ano'huitotama'. A'naquën no'huiténquëma', masarinénquëma'. Mapachinénquëma', coisëquë quëpaarinénquëma'. Niyontonpiso pëiro'saquënta' huihuarinénquëma'.

¹⁸ Imaramacoso marë' hua'ano'sa' ya'huërinquë sha'huirapiarinénquëma'. Copiroro'saquënta' quëpaarinénquëma'. Ca nohuanto, inaquë quëpaarinénquëma' nanamëhuë sha'huitacamaso marë'. Inaquë nisha piyapiro'santa' a'chintarama'.

¹⁹ Inaquëpita quëpahuachinénquëma', ama pa'yancosohué'. '¿Ma'cha tonopoya?' ama tocosohué'. Naporo' Yosë anitotarinquëma' no'tëquën a'panitacamaso marë'. ²⁰ Co canpitaora yonquinëma quëran nonsaramahuë'. Ispirito Santo ayonquiarinquëma' noya nonacamaso marë'.

²¹ A'naquën imasarinaco. A'naquënso nipirinhué' co nohuantarinacohué' ni'ton, quëmopinënpita capini nino'huia. A'naquën iin chachin niponahuë', sha'huirapiarin tëpacaiso marë'. A'naquëonta' hui'nin niponahuë',

imapachinco, pa'pini chachin sha'huirapiarin. A'naquëonta'

a'shin chachin, pa'pin chachin niponahuë', imapachinaco, hui'ninpitari sha'huirapiapi. ²² Imaramaco ni'ton, na'a piyapi'sa' no'huarinénquëma'. Nipirinhué', co a'pohuatamacohué', nicha'ësarancuëma huachi.

²³ Aparisitohuachinénquëma', a'na ninanoquë paantaco'. Inaquënta' a'chiantaco'. Na'a ninanoro'sa' Cotia parti ya'huërin. Co ya'ipi ninanoro'saquë pa'shatërasëncuëmahuë', canta' o'mantararahuë. Yosë quëran quëmapico ni'to, a'na tahuëri o'mantarahuë Yosë hua'anëntërinso' acoca'huaso marë'.

²⁴ Ni'co'. Patron ya'huëhuachina, co piyapinënpitaso' chini chiniquën nanantërinhuë'. Canta' canpita maistrone'maco ni'ton, chini chiniquën nanantërahüë.

²⁵ Napoaton no'huihuachinénquëma', co ina marë' sëtacaso' ya'huërinhuë'. Nani no'huirinaco canta'. 'Sopainquën,' itërinaco ni'ton, canpitanta ina pochachin nontarinénquëma'," itërin Quisosori.

Yosë të'huatacaso' ya'huërinso'

(Lucas 12.2-9)

²⁶ Ina quëran itantarín:

"Piyapi'sa' no'huipirinénquëmahuë', ama iyaro'sa' të'huatocosohué'. Iporaso' ma'sha noyá po'opinan pochin ni'ton, co insonta' nitotërinhuë'. A'na tahuëriso nipirinhué' ya'ipiya nitotapi. ²⁷ Iporaso' co ya'ipi piyapi'sa' a'chintarahüë'. Carayanquëma tëranta' canpitaora quëparahuatënquëma', na'con a'chintaranquëma'.

A'na tahuëriso nipirinhué' ya'ipi piyapi a'ninquëchin sha'huitoco' nitochina'. ²⁸ Ama piyapi'sa' të'huatocosohué'. Tëpapirinénquëmaonta', co hua'yanëma' matarinénquëmahuë'. Yosë tëhuëncinso' të'huatacaso' ya'huërin, tënahüë. Ina nohuanton, chiminë'.

Co noyahuë' nipachina', pënquë chachin a'paarin huachi. Inatohua' hua'yanënarë chachin parisitomiatapi huachi. Napoaton Yosë na'con na'con tē'huatacaso' ya'huërin. Co piyapi'sa' tē'huatacaso' ya'huërinhuë'.

²⁹Yosëso' a'pairinquëma'. Ni'co'. Inairaro'sa' co pa'tonhuë'. Cato nipirinhüë', a'na soroíchin pa'tërin. Napoaponahuë', co a'naya tēranta' Yosëri naniantërinhuë'. Co ina nohuantohuachinhüë', co chimininhüë'. ³⁰⁻³¹Canpoaso nipirinhüë' na'con na'con a'pairinpoa'. Ya'ipinpoa' a'naya a'nayanpoa' yonquirinpoa'. Ainënpoa' hua'huayátërahuë' nipirinhüë', ya'ipiya pichirin. Napoaton ama tē'huacosohüë'. Ni'sárinpoa'.

³²'Quisoso imarahüë,' topatama', ayaro' tahuëri carinquëmanta' nohuantaranquëma'. 'Imarinaco mini,' itarahüë Tata Yosë. ³³Nipirinhüë', 'a'porahuë huachi,' topatamaso', carinquëmanta' a'poaranquëma'. 'Co imarinacohüë', itarahüë Tata Yosë," tēnin Quisoso.

Nisha nisha Quisoso yonquirapipiso'

(Lucas 12.51-53; 14.26-27)

³⁴Ina quëran pënëantarin:

“Cristo o'mahuachin, ya'ipiya nohuantatona', noya ya'huapi,' topiramahuë', co ya'ipiya nohuantarinacohüë' ni'ton, nino'huiapi. ³⁵Ipora quëran huarë' a'na pëiquë ya'huëpisopita nisha nisha yonquiapi. A'na pëiquë pa'pin nohuantarin. Hui'ninso nipirinhüë' co nohuantarinhuë'. A'na pëiquënta' hui'nin nohuantarin. Pa'pinso nipirinhüë' co nohuantarinhuë'. Sanapi'santa' nisha nisha yonquiapi. A'shin co nohuantarinhuë'. Hua'huinso nipirinhüë' nohuantarin. A'shatën nohuantapirinhüë', notainso' co nohuantarinhuë'. Napoapona'.

³⁶Imaramacoso marë' quëmopinëma

chachin no'huiarinëinquëma'. Co nishahuë' niponaraihuë', inimiconën pochin ni'sarinëinquëma'.

³⁷Yaimapatamaco, ca na'con na'con nosoroco. Tatama', mamama', hui'nama' inapita co onpopinchin nosorocaso' ya'huërinhuë'. Co na'con na'con nosorohuatamacohüë', co tēhuëenchachin imaramacohüë' tēnahuë. ³⁸Imapatamaco, a'napita aparisitarinëinquëma'. Yatëpapurinëinquëmaonta', imamiatoco. Corosëquë chiníquën parisitëre'. Inapochachin canpitanta' imapatamaco, aparisitarinëinquëma'. Co ahuantohuatamahüë', co tēhuëenchachin imaramacohüë'. ³⁹Noya nannpicamasoáchin yonquihuatama', topinan quëran nannpiarama'. Chiminpatama', parisitomiatarama'. Nipirinhüë', imaramacoso marë' aparisitohuachinëinquëma', noya cancantoco'. Tëpapurinëinquëmaonta', noya noya nannpimiatontarama'," itërin.

Yosëri acanarinso'

(Marcos 9.41)

⁴⁰Ina quëran pënëantarin: “Insona noya natanpachinquëma', noya natanarinaco canta'. Yosë a'paimarinco ni'ton, Yosë nanamën chachin imasapi huachi. ⁴¹A'chinamaso marë' Yosë noya ni'sarinquëma'. Inápaquë acanaarinquëma'. A'naquën natanpachinëinquëma', 'Yosë nanamën chachin a'chintarinpoa',' ta'tona', noya natanarinëinquëma'. Ina marë' inapitanta' inápaquë canarapi. Tēhuëenchachin noya piyapi'sa' catahuacaso' ya'huërin. 'Yosë imarin ni'ton, noya quëmapi inaso',' ta'toma', catahuaco'. Ina marë' Yosë acanaarinquëma'. ⁴²Inso tēranta' imarincoso co chiníquën nanantopirinhüë', inanta' nosorocaso' ya'huërin. Imarincoso marë' i'sha tēranta' o'shitohuatama', inápaquë Yosë

acanaarinquëma'. Tëhuënychachin noya i'huëretarinquëma'," itërin Quisosori.

Coasha Paotistari piyapi a'parinso'

(Lucas 7.18-35)

11 Nani ca'tano'sanënpita sha'huitahuaton, a'chinacaso marë' pa'nin huachi. Nisha nisha ninanoquë pa'sahuaton, a'china'piarin. Pënëna'piarin.

² Coasha Paotistaso nipirinhüë', napororo' tashinan pëiquë ya'huárin. Inaquë ya'ipi Quisoso naporinso' natantërin. Ina natantaton, cato' imarinsopita a'parin Quisoso natanacaiso marë'. ³ Canconpachinara, Quisoso natanatona':

—Coasha Paotista a'parincoi ni'ton, natana'huainquënso marë' huë'nai. I'huá chachin inaso', na'con sha'huitërincoi. "A'na tahuëri Cristo o'mararin, Yosëri a'paimarinso'," itërincoi. ¿Quëmaso' inanquën nimara, ti? ¿Pahuanarin o'macaso' nica? Co nitotatoihuë', natanapoinquën huë'nai. Sha'huitocoi quiyanta' Coasha sha'huitoanta'ii, itopi.

⁴⁻⁵ Napotohuachinara, Quisosori itërin:

—Nani ma'sha ni'nama', natanama'. Somaraya nininsopita huë'pachinara, ca nohuanto, ni'topi. Apiaro'santa' a'naroáchin anoyatërahuë. Noya iratopi ni'nama'. A'naquëonta' chana caniori maninsopita anoyatërahuë. Në'huëro'santa' ca nohuanto, noya natantopi. Chimpinisopitanta' ananpitaantarahuë. Notohuaro' piyapi'sa' co Yosë nohuitatonaraihuë', nosorotápirinahuë', iporaso huachi noya nanan a'chintarahüë natanama'. Paatoma', ya'ipiya Coasha sha'huitonco' no'tëquën nitochin.

⁶ Insosona ya'ipi cancanëna quëran natëmiatohuachinaco, nóya cancantapi, itërin Quisosori.

⁷ Ina natanahuatona', Coasha sha'huitapona' pa'pi. Nani pa'pachinara, Quisosori piyapi'sa' a'chintantarin.

—Natanco iyaro'sa' Coasha yonquiato a'chinchinquëma'.

I'hua inotëro parti ina nicapoma' pa'patamara, inaso Yosë marë chiníquën huanirin quënanconama'. Co piquira ihuani onorinso pochin niconinhuë'. ⁸ Co inaso ma'huanos'a' pochin noyápiachin a'morinhüë'. Noyápiachin a'mopisopitaso', copinoro'sa' pëinënaquë ya'huëpi. Coashaso nipirinhüë', co nani ma'sha ya'huëtërinhuë'. ⁹ Pënëntërinso' natanacamaso marë' pa'nama', tënahuë. Coasha tëhuënychachin nóya pënëntërin. Co topinan quëran pënëntërinhuë'. Yosëri chachin a'parin pënëntacaso marë'. ¹⁰ Iráca quiricanënuquë ninoton Yosëri hui'nin sha'huitërin.

"Co'huara pa'shamátërasënuquënhüë', comisionëhuë'ton a'pararahüë piyapi'sa' ayonquicaso marë'," itërin.

Coasha ninoton, naporin.

¹¹ "Íráca quëran huarë' na'a piyapi'sa' pënëntopirinahuë', Coasha Paotistaso' noya noya pënëntërin. Pënëntërinso' noya, nipirinhüë', inso tëranta' imapachinaco, noya noya nisarín. Yosë hua'anëntërinquë chachin ya'conarin huachi, tënahuë.

¹² Coasha pënëntërin quëran huarë' na'a piyapi'sa' huë'sapi natanacaiso marë'. A'naquënso nipirinhüë' co nohuantopihuë' Yosë hua'anëntërinquë ya'conacaiso'. Co nohuantatonaraihuë', nohuantopisopita aparisitopi. Chiníquën cancantopisopitaso nipirinhüë', onpopionta' ya'conapi.

¹³ Iráca quëran huarë' Moisésë, pënëntona'piro'sa', inapita ninopi. 'Yosë yahua'anëntërinpoa'. A'na tahuëri ina marë' acorinso' a'paimararin,' topi.

Coanshanta' ninotona', ninshitopi:
 'Co'huara Sinioro tahuërinën
 naniyatërasohuë', Iniasë huëantarin
 pënëntacaso marë,' topi. ¹⁴ Napopiso
 chachin Coansha pënëntarin huachi.
 Iniasë pochin cancantaton, pënëntarin,
 ténahuë. Nohuantohuatama', natëco'.
¹⁵ Huëratëhuanpatama', noya
 natanatomaco, yonquico'.

¹⁶ Iporaso' piyapi'sa' nisha nisha
 yonquipi. Hua'huaro'sa pochin
 cancantopi. Hua'huaro'sa' cachiquë
 ya'nipihuachinara, a'naquën
 taponá: 'Huëco' pita pochin
 ni'tëhua', ya'nipiahua,' ta'tona',
¹⁷ quinatapirinahuë', co a'napita
 nohuantopihuë' nansacaiso'. Ina
 quëran co nohuantohuachinarahuë',
 tantaponá: 'Inta nipachin, huëco'
 chimipi pa'pitopiso pochin ni'tëhua',
 ya'nipiahua,' nitantapi. Na'nëpirinahuë',
 co a'napita nohuantopihuë' na'nëcaiso'.
 Inapochachin canpitanta' ipora
 nisha nisha yonquirama'. ¹⁸ Coansha
 Paotistaso' pënëntapon, co aquëtë'
 cosharo' yonquirinhuë'. Co noya
 coshatërinhuë'. Co pi'pian tëranta' huino
 o'orinhuë'. Napopirinhuë': 'Inaso' Sopairi
 ahua'yantërin ni'ton naporin,' tënama'.
¹⁹ Caso nipirinhuë', Yosë quëran
 quëmapico niporahuë' coshatërahüë,
 o'orahuë. Ina marë' pinoramaco
 canta'. 'Quisoso coshatárin, o'opatárin.
 Oshahuano'sarë' nipayarin. Copirno
 marë' coriqui ma'patona'piro'sarënta'
 nipayarin,' toconama'. Nisha nisha
 yonquiconama'. A'naquënso nipirinhuë'
 noya yonquiatona', Yosë natëapi huachi.
 No'tëquën pënënahüë ni'ton, no'tëquën
 yonquiapi huachi," ténin Quisoso.

**Nisha nisha ninanoquë
 ya'huëpisopita pënëninso'**

(Lucas 10.13-15)

²⁰ Nisha nisha ninanoro'saquë
 nani pënëntërin. Inaquë na'a

cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatërin.
 Ya'huëhuano'saso' nicaponaraihuë',
 inachachin inachachin yonquiantapi.
 Co oshanëna' yaa'popihuë'. Napoaton
 chiníquën pënënin. ²¹ Corasinoquë
 ya'huëpisopita, Pitsaitaquë
 ya'huëpisopita, inapita yonquiaton,
 itapon:

“¡Ma'huántacha canpitaso' nisarama
 paya! Na'con pënënpiranquëmahüë',
 co natëramacohüë'. Ina marë'
 parisitarama'. Na'con nitotopiramahuë',
 co yaimaramacohüë'. Tiroquë,
 Sitoquë, inaquëpitaso nipirinhuë' co
 pënëntërahüë'. Co inaquë cania'piro'sa'
 a'naroáchin anoyatërahüë'. Inaquë
 naporahuë naporini, oshanëna
 marë' sëchitonahuë'. Sa'catën
 nininso a'motona', huarianoquë
 nipashimotochitonahuë'. Co noyahuë'
 yonquipisopitanta', nanianchitonahuë'.
²² Napoaton ayaro' tahuëri nanihuachin,
 canpitaso' Yosë chini chiníquën
 ana'intarinquëma'. Inapitaso'
 co onpopinchin ana'intarinhuë'.
²³ Capinaomoquë ya'huëramasopitanta'
 co no'tëquën yonquiramahüë'.
 'Noyacoi ni'toi, Yosë'pa' pa'sarai,'
 ¿topiramahuë' ti? Co ina marë'
 inatohua' pa'saramahuë'. Parisitopiquë
 pa'miatarama huachi. Hua'qui'
 a'chintëranquëma'. Na'a cania'piro'sa'
 a'naroáchin anoyatërahüë. Nani
 nicapomarahüë', co yaimaramacohüë'.
 Sotomaquë naporahuë naporini,
 inapitaso natëitonacohüë'. Co oshanëna
 marë' Yosëri ata'huanchitonhuë'. Ipora
 huanta' ya'hua'itonahuë'. ²⁴ Ayaro'
 tahuëri nanihuachin, canpitaso'
 chini chiníquën ana'intarinquëma'.
 Sotomaro'saso nipirinhuë', co
 onpopinchin ana'intarinhuë', ténahuë',"
 itërin Quisosori.

Quisoso asanocancaninpoaso'*(Lucas 10.21-22)*

²⁵Naporo' noya cancantaton, Yosë nontërin:

“¡Ma noyacha Tata yonquiran paya! Quëmaso' chini chiniquën nanantëran. Inápaquë ya'huërsopita, isoro'paquë ya'huërsopita, ya'ipiya hua'anëntëran. A'naquën Tata nani ma'sha nitotaponaraihuë': 'Quiyaora noya noya nitotarai,' topiso marë', co nanamën anitotëranhuë'. Imarinacoso-pitaso nipirinhüë', co onpopinchin nitotaponaraihuë': 'Catahuaco Sinioro co caora nanitërahuë', topachinara, quëma nanamën chachin anitotëran. Ina marë: 'Yosparinquën,' itëranquën. ²⁶Quëmaora nohuanton Tata naporan,' itërin.

²⁷Ina quëran piyapi'sa' a'chintantarin.

“Tata Yosë nohuanton, pënëtarahuë. Ya'ipi nanamën anitotërinco piyapi'sa' a'chintaca'huaso marë'. Hui'ninco ni'ton, inasáchin noya nohuitërinco. Inapochachin Tata Yosë nohuitërahuë. Casáchin noya nohuitërahuë. A'naquëonta' cari anohuito huato, nohuitapi anta'. ²⁸Huëco' casáchin imaco catahuainquëma'. Isoro'paquë ma'sha onporama' ni'ton, sëtarama'. Naporahuatón, nisha nisha yanatëpiramahuë', co canpitaora nanitëramahuë' noya cancantacamaso'. Pë'pëto quëquën quëparamaso pochin ninatanama ni'ton, napion cancantërama'. Napoaton huëco' catahuainquëma' sano cancantacamaso marë'. ²⁹Co carinquëma' nocananquëmahuë'. Sanoanan quëran pënënanquëma'. Casáchin natanco a'chinchinquëma'. Nani tahuëri catahuanquëma' noya cancantacamaso marë'. Ina pochin imapatamaco, sano cancantarama huachi. ³⁰Ma'sona nicacaso sha'huítóhuatënuquëma',

catahuanquëma' noya nicacamaso'. Catahuanquëma' ni'ton, co sacaihuë' imasaramaco huachi,” itërin Quisosori.

Chinoto tahuëri naporinso'*(Marcos 2.23-28; Lucas 6.1-5)*

12 A'na chinoto tahuëri nanihuachina, Quisoso ca'tano'sanënpitarë' pa'sapi. Tricoro' pëntontapi. Ca'tano'sanënpita tanatona', papona pochin a'naya a'naya trico moto maraapi. I'shorayarahuatona', ca'pi. ²Ina ni'sahuatona parisioro'saso':

—¡Ni'quë' Maistro! Chinoto tahuëri nipirinhüë', ca'tano'sanënpita tricoraya i'shorayapi, co ipora tahuëri pi'pisha tëranta' sacatacaso ya'huërinhuë'. Co Moisésë pënëntërinso' natëpihuë', itopi.

³Napotohuachinara, itërin:

—Yosë quiricanën ¿co nontëramahuë' ti? Iráca Tapi tanahuachina, ⁴Yosë pëinënuquë ya'conin. Inaquë ya'conahuaton, pan Yosë marë' acopiso' ca'nin. Ca'taninsopitanta' tanatona', ca'pi. Corto hua'ano'saráchin ina pan capacaiso nipirinhüë', Tapi ca'nin. Ca'pirinhüë', co ina marë' Yosëri ana'intërinhuë'. ⁵Isonta' yonquico'. Nani chinoto tahuëri corto hua'ano'sa' Yosë pëinënuquë sacatopi. Piyapi'sa' oshanëna marë' ohuicaro'sa' tëpapi. Sacatopirinahuë', co ina marë' oshahuanpihuë'. ¿Co inanta' nontëramahuë' ti?

⁶Yosë pëinën noya nipirinhüë', caso' chini chiniquën nanantato, noya noya a'chintaranquëma'. ⁷Yosë chachin naporin: “Piyapi'sa' nosorocamaso' na'con na'con nohuantërahuë. Ma'sha oshanëma marë' tëparahuatoma ya'ipi ahuiquitamaso', co onpopinchin nohuantërahuë',” tënin quiricanënuquë. Nontopiramahuë', co natantochináchinhuë' cancantërama'. No'tëquën yonquirama' naporini, co topinan quëran sha'huirapiitomahuë'. ⁸Yosë quëran quëmapico ni'to,

chiniquën nanantërahuë. Chinoto tahuëri ma'sona noya nicacaso' sha'huichinquëma'. Co nicacasohuë nininsonta' sha'huichinquëma', itërin.

Imirin tachitërinso'

(*Marcos 3.1-6; Lucas 6.6-11*)

⁹Ina quëran paantarahuaton, niyontonpiso pëiquë ya'conconin. ¹⁰Inaquë a'na quëmapi quënanconin. A'na imirin tachitërin ni'ton, co pi'pisha tëranta' nanitërinhuë' së'quëtacaso'. “Ipora tahuëri co cania'piro'sa' anoyatacaso ya'huërinhuë,” ta'tona', parisioro'sari ni'sapi. Quisoso yasha'huirapitona', itapona':

—Chinoto tahuëri nipirinhüë', ¿noya cania'piro'sa' anoyatacaso' ti? itopi.

¹¹—Ni'cochi iyaro'sa', ohuicaros'a' pë'tahuahuatamara, a'naya tëranta' panca nanincatëquë anotohuachina, ocoirama'. Chinoto tahuëri nipirinhüë', masahuatoma', ocoirama'. ¹²Piyapi'saso nipirinhüë' noya noya ni'ton, na'con na'con nosorocaso' ya'huërin. Napoaton chinoto tahuërinta' piyapi'sa' catahuacaso' ya'huërin, itërin.

¹³Napotahuaton, apia nontërin.

—Imiran iyasha ihuëquë', itërin. Natë-ton ihuëpachina, a'naroáchin noyatërin. A'na imirin pochachin niantarin. ¹⁴Ina nicatona parisioro'saso' pipipi. Pipirahuatona', Quisoso tëpacaiso marë' yonquipi huachi.

Iráca ninorinso'

¹⁵Ina nitotaton, Quisoso a'na parti pa'nin. Na'a piyapi'sari imasarin. Cania'piro'sa' huë'pachinara, ya'ipiya anoyatërin.

¹⁶—Ama a'napita sha'huitocosohuë', itërin. ¹⁷Iráca Quisoso ninoton, Isaiasë ninshitërin. Yosë yonquirinso chachin ninshitaton, naporin:

¹⁸“Iso quëmapi nani acorahuë nisha nisha piyapi'sa' nicha'ëcaso marë'. Noya natëarinco.

Na'con nosoroato, nóya ni'nahuë.

Ispiritonëhuë chachin aya'coancantarahuë.

Nisha piyapiro'santa' no'tëquën a'chintahuaton, anoyacancantarin.

¹⁹Co no'huiarinhüë'. Co chiniquën nonsarinhuë'.

Co cachiquë paaton, piyapi'sa' ano'huitarinhüë'.

²⁰A'naquën piquira yanopantërinso pochin nicatona', co huachi chiniquën cancantopihuë'. Inapitaso' achinicananarin.

Nanparin yatacopirinso pochin cancantatona', pi'pianchin Yosë shia'popi. Co inapitanta' no'huiarinhüë'.

No'tëquën a'chintahuaton, na'a piyapi'sa' anoyacancantarin. Inapotaton, sopai minsëarin huachi.

²¹Nisha nisha piyapi'sari natanahuatona': ‘Inasáchin nicha'ësarinpóa’,’ tosapi huachi,” tënin Yosë quiricanëquë.

Iráca Isaiasë ninorinso chachin nanirin ni'ton, Quisosori sanoanan quëran piyapi'sa' pënënarin.

Sopai hua'an minsërinso'

(*Marcos 3.20-30; Lucas 11.14-23; 12.10*)

²²Ina quëran a'na quëmapi quëpi Quisosori anoyatacaso marë'. Sopairi ya'coancantërin ni'ton, co nanitërinhuë' nonacaso'. Co quënantacaso tëranta' nanitërinhuë'. Sopai a'parahuaton, a'naroáchin anoyatërin. Noya ni'tërin. Nonacasonta' nanitërin huachi. ²³Ina ni'sahuatona', piyapi'sa' pa'yanpi. “¡Ma'pitacha nanitaparín paya! Isoso' Tapico' shiin, ¿Yosëri a'paimarinso' nimara ti?” nitopi.

²⁴Parisioro'sariso nipirinhüë', co natëpihuë': “Sopairo'sa' hua'an

Piirsipo[‡] itopisoari catahuarin ni'ton, nanitaparín sopairo'sa' a'pacaso'. Co inari catahuarinhué' naporini, co nanichitonhué',” topi.

²⁵Topinan yonquirapirinahué', inaora yonquinén quèran Quisosori nitotaton, itèrin: “Ni'co'. Ninanoquè ya'huèpisopita nino'huipi naporini, yanquè'itonahué'. Co huachi inaquè ya'huè'itonahué'. Huèntonènquè ya'huèpisopitanta' nino'huipi naporini, inapitanta' yanquè'itonahué'.²⁶Inapochachin Satanasè sopairo'sarè' nino'huipi naporini, co huachi hua'an niitonhué', co huachi piyapi'sa' hua'anèntacaso' nanichitonhué'.²⁷‘Piirsipo

catahuarinquèn,’ itopiramacohué', co no'tèquèn yonquiramahué'. Co ina catahuarincohué'. A'naquèn a'chintèramasoarinta' sopairo'sa' yaa'papi. Satanasè catahuarinco ni'quèhuarè', inapitanta' inari catahuarin. Inapita natanco' macariso' catahuarinso' sha'huichinquèma'.²⁸Caso nipirinhué', Ispirito Santo catahuarinco sopairo'sa' a'paca'huaso'. Napoaton Yosè chachin a'paimarinco hua'anènta'huanquèmaso marè', tènahuè.

²⁹Quèmapì chiníquèn nipachina, pèinèn noya a'pairin. Co insonta ya'conaton ma'shanèn mataponhué'. A'naso nipirinhué' ina quèran chini chiníquèn ni'ton, huècapairahuaton minsèquirin. Tonporahuaton, ma'shanènpita quiquitèrin.

³⁰Co imapatamacohué', inimico-taramaco. Co catahuahuatamacohué', sopai natèarama huachi. Piyapi'sa' anishacancantarama' ama Yosè imacaiso marèhué'.

³¹Napoaton itaranquèma': Co noyahué' nipatama', oshahuanarama'. Pinótohuatamanta oshahuanarama'.

Oshanèma marè' sètohuatama', Yosè oshanèma' inquitarinquèma'. Ya'ipi co noyahué' ninamasopita inquitarinquèma'. Ispirito Santoíchín pinotoma' oshahuanpatama' tèhuèncinso', co inquitarinquèmahué'.³²Caso' Yosè quèran quèmapico nipirahué' pinopatamaco, ina marè' oshahuanpiramahué', oshanèma marè' sètohuatama', inquitarinquèma'. Nipirinhué', Ispirito Santo pinopatama', co oshanèma' inquitarinquèmahué'. Co onporonta' inquitarinquèmahué',” itèrin Quisosori.

Nara pochin nininso'

(Lucas 6.43-45)

³³Ina quèran itaantarin: “‘Nara noya nipachina, noya nitèrin. Co noya nitohuachinahué', napoonin,’ topi. Nitèrin quèran nara nohuitèrè'. Inapochachin piyapinpoanta' ninèhua'. Noya yonquihuatèhua', no'tèquèn nonarihua'.³⁴Canpitaso nipirinhué', ya'huan pochin cancantatoma' yanon-pinama'. Co noyahué' yonquiatoma', co nanitèramahué' noya nonacamaso'. Onpopinso'na cancantèramaso', nonama quèran piyapi'sa anitotarama'.³⁵Noya cancantohuatèhua', noyasáchin nonarihua'. Co noyahué' cancantohuatèhua', co noyahué' nonarihua'.³⁶⁻³⁷Noya cancantohuatama', noya nonsarama'. Ayaro' tahuèri Yosè noya ni'sarinquèma'. Co noyahué' cancantohuatama', co noyahué' nonsarama'. Ina marè' ayaro' tahuèri ana'intarinquèma'. Ayaro' tahuèri nanihuachin, Yosè nontarinquèma'. Ya'ipi nonamasopitanta' aipitarinquèma'. A'naquèma' co noyahué' nonpatama', ‘Co yonquiatohué', naporahué', itopiramahué', ina marènta' ana'intarinquèma', tènahuè. Co

‡12:24 *Piirsipo*': Satanasè tapon naporin.

noyahuë' cancantohuatama', no'tèquën ana'intarinquëma huachi," itërin Quisosori.

Yosë pochin nicacaso' nohuantopiso'

(Marcos 8.12; Lucas 11.29-32)

³⁸Ina quëran parisiora'sa', cotio maistro'sa', inapita huë'pachinara, Quisoso nontiipi:

—Yosë pochin niquë' ni'inquën. Ina ni'patoí, natëarainquën, itiipi.

³⁹—Canpitaso' co noyahuë' cancantërama'. Co pi'pisha tëranta' Yosë yanatëramahuë'. “Yosë pochin niquë' ni'inquën,” itopiramacohuë', co Yosë nohuantërinhuë'. Isoíchin anitotarinquëma'. A'na tahuëri Conasë pochin nisarahuë. ⁴⁰Iráca Conasë marëquë të'yaitohuachinara, panca sami pochin nininsoari mi'tërin. Cara tahuëri tashirë chachin inaquë ya'huapirinhüë'. Ina quëran Yosë nohuanton, cha'ërin. Inapochachin canta' Yosë quëran quëmapico ni'to, chiminpato, cara tahuëri tashirë chachin acoporo' ya'huaporahuë', cha'ësarahuë huachi.

⁴¹Conasë cha'ërahuatón, Ninihuiquë pa'nin. Inaquë pënëntohuachina, co noyahuë' yonquipisopita naniantopi. Napoaton ayaro' tahuëri inapita nontarinëinquëma'. “¿Onpoatomata' co canpitaso' natëramahuë'?” itaponëinquëma'. Caso' chiníquën nanantato, noya noya pënënpiranquëmahuë', co yanatëramacohuë'. Napoaton ayaro' tahuëri Yosë na'con ana'intarinquëma'. ⁴²Inapochachin iráca Saromon hua'anëntapon, copirno sanapi nininso' sor parti quëran huë'nin ina nontacaso marë'. “Ya'ipi nitotërin,” ta'ton, huë'nin natanapon. Napoaton ayaro' tahuëri ina atapanarinquëma'. Saromon quëran caso' na'con na'con nitotato, noya noya a'chintopiranquëmahuë', co yanatëramacohuë' ni'ton, Yosë

chiníquën ana'intarinquëma', itërin Quisosori.

Sopairi ya'coancantantarínso'

(Lucas 11.24-26)

⁴³Ina quëran Quisosori a'chintaantarin. “A'na quëmapi sopairi ya'coancantopirinhüë', ina quëran pipirin. Pipihuachina, inotëro' parti pa'sárin. Insëquësona ya'huëcaso marë' yonisapirinhüë', co quënaninhüë'. ⁴⁴Napoaton ina quëmapiquë chachin huëantarin. Inaso' co Yosë yonquiatonhuë', topinan ya'huárin quënanquiantarin. Noya ya'huëantachinachin ni'ton, sopairi yaya'coancantantarin. ⁴⁵Napoaton paantarahuaton, canchisë sopairo'sa' maantarin. Aquë aquëtë' co noyahuë' nipsisopita maantarin. Posa sopairo'sari chachin quëmapi ya'coancantantapi. Napoaton aquë aquëtë' co noyahuë' yonquirin huachi. Inapochachin ipora na'a piyapi'sa' sopai natëtona', co noyahuë' cancantopi. Ina quëran: ‘Co huachi sopai natëarahüë,’ taponaraihuë', co Yosë yonquiatonahuë', oshaquëran aquë aquëtë' co noyahuë' cancantaantapi huachi,” itërin Quisosori.

Quisoso quëmopinënpita pochin nininso'pita

(Marcos 3.31-35; Lucas 8.19-21)

⁴⁶Piyapi'sa' nontaso', a'shin, iinpita, inapita huë'pi. Quisoso yanontopirinhüë', na'a piyapi'sa' yamorapi ni'ton, co nanitopihüë' ya'conacaiso'. Aipiran huaniápirinhüë', ⁴⁷a'na quëmapi sha'huitërin:

—Ni'quë' Maistro. Mamaparin, iyaparinpita, inapita huëcatona', aipiran huanirapi. Yanontërinëinquën, itërin, ⁴⁸Napotopirinhüë', Quisosorisó' itapon: —Mamahuë, iyahuëpita, inapita pochin ni'nahuë'sopita sha'huichinquën

nitotëquë', itahuaton, ⁴⁹ imirin quëran tasatërin:

—Isopita imarinaco ni'ton, iyahuëpita pochin nicato, nosororahuë. ⁵⁰ Yosë natëpisopita iyahuëpita pochin ni'nahuë. Sanapi'santa' Yosë nanamën natëhuachina', oshihuëpita pochin ni'nahuë. Payaro'santa' Yosë imapachina', mamahuë pochin ni'nahuë, itërin.

Pa'sarayarinso'

(Marcos 4.1-9; Lucas 8.4-8)

13 Naporo' tahuëri pëi quëran pipirahuaton, sono' yonsanquë huënsëconin. ² Inaquë notohuaro' piyapi'sa' niyontonpi natanacaiso marë'. Hua'huayatërahuë' tancapito-huachinara, potiquë ya'conahuaton, huënsëmarin. Ii' yonsánshaquë huarë' piyapi'sa' yamorapi. ³ Nisha nisha pënënto nanan a'chintërin. Ma pochinsona nininsopita a'chintárin ayonquicaso marë'.

A'chintaton, itapon: "A'na quëmapi sha'tapon pa'sarin. ⁴ Tricoraya iminquë pa'sarayarin papotacaso marë'. Pa'sarayahuachina, a'naquën ya'pirin iraquë huarë' pa'sarayarin. Iraquë huarë' anotërin ni'ton, inairaro'sari huëcapairahuatona', pë'yaquipi huachi. ⁵ A'naquën ya'pirin na'piroquë pa'sarayarin, pi'pian pi'pian no'pa' ya'huërinquë. Shimënshin no'pa' ni'ton, shiarahuaton, papotopirinhüë'. ⁶ Pi'iri chiniquën pi'cahuachina, yaahirin. Pi'pishara'huaya itëhuanin ni'ton, ahuirin huachi. ⁷ A'naquën ya'pirionta' nahuanoquë pa'sarayarin. Inaquë papotopirinhüë', nahuano'sarinta' papotërin. A'shinahuatona', imotërin huachi. Napoaton co nitërinhuë'. ⁸ A'naquënso nipirinhüë' noyaro'paquë pa'sarayarin. Inaquë noya papotërin. A'shinpachina, sha'nin quëran na'con na'con nitërin. A'naquën cara shonca, cara shonca

nitërin. A'naquën saota shonca, saota shonca nitërin. A'naquën pasa, pasa nitërin. ⁹ Huëratëhuanpatama', noya natanatomaco, yonquico,'" itërin Quisosori.

Pënënto nananquë a'chininso'

(Marcos 4.10-12; Lucas 8.9-10)

¹⁰ Ina quëran ca'tano'sanënpitari ya'caritahuatona', natanpi. "¿Onpoatonta' Maistro piyapi'sa' a'chintohuatana, pënënto nanan quëran a'chintëran?" itopi.

¹¹ "Yosë hua'anëntërinso' co insonta' inaora yonquinën quëran nitotërinhuë'. Canpitaso' ya'ipiya a'chintaranquëma'. A'napitaso nipirinhüë' co ya'ipi a'chintarahüë'. Pënënto nanan quëransáchin a'chintarahüë'. ¹² Insosona noya natanpachinaco, Yosëri catahuarin noya yonquicaiso marë'. Na'con na'con nitotapi. A'napitaso nipirinhüë' co yanatëhuachinacohüë', Yosëri tananpitarin ni'ton, ya'ipiya naniantapi huachi. ¹³ Napoaton inapita huë'pachinara, sacai pochin a'chintërahuë'. Natanaponaraihuë', co natëapihuë'. Nicaponaraihuë', co yonquiapihuë'. ¹⁴ Iráca Isaiasëri ninoton, naporin:

'Natanapomarahüë', co natëtaramahuë'. Nicapomarahüenta' co tëhuënychachin quënanaramahuë'.

¹⁵ Isopitaso' co natantochináchinhuë' cancantopi.

Në'huëya pochin cancantatona', co yanatantopihuë'.

Tanshirinso pochin cancantatona', co yaquënantopihuë'.

Noya ni'pi naporini, quënanchitonahuë'. Noya natanpi naporini, cancanëna quëran nataintonahuë'.

Co noyahuë' yonquipisopita nanianta-tona' imarinaco naporini, anoyacancanchitohüë', tënin Yosë iráca.

Ipora huanta' na'a piyapi'sa' ina pochin cancantopi.

¹⁶ Canpitaso nipirinhüé', ma noya Yosë catahuarinquëma' ni'ton noya ni'namaco. Noya natanamaco. Napoaton noya cancantarama'. ¹⁷ Iráca quëran huarë' na'a pënëntona'piro'sa', noya piyapi'sa', inapita canpita ni'namasopita yani'pirinahué', co ni'pihué'. A'chintëranquëmasopitanta' yanatanpirinahué', co natanpihué',” itërin Quisosori.

Tricoraya tapon naporinso'

(*Marcos 4.13-20; Lucas 8.11-15*)

¹⁸ Ina quëran ca'tano'sanënpita a'chintaantarin. “Natanco iyaro'sa'. Sha'tona'pi sha'ninso pochin nininso' a'chintanta'inquëma' no'tëquën nitotacamaso marë'. ¹⁹ Tricoraya pa'sarayarëso pochin Yosë nanamën ya'ipi parti a'chintërë'. ‘Yosë yahua'anëntarinquëma’,’ topachina, a'naquën piyapi'sa' ira pochin nipi. Nanamën natanpirinahué', co yonquipihué'. Inairaro'sari huëcapairahuatona', pë'yaquipiso pochin a'naroáchin sopai huë'nin. Huë'sahuaton, Yosë nanamën natanpiso' osërëtiirin. Ananiantërin huachi. ²⁰ A'naquën piyapi'saso nipirinhüé', na'piro pochin niconpi. Yosë nanamën natanahuatona', a'naroáchin pa'yatona', natëpirinahué', ²¹ co cancanëna quëran huarë' natëpihué'. Co chiniquën cancantatonaraihué', co natëmiatopihué'. Ma'sha onpohuachinara, a'naroáchin yaa'popi. Imapiso marë' aparisitohuachinara, a'popi huachi. ²² A'naquën piyapi'santa' nahuano' ya'huërinso pochin niconpi. Yosë nanamën natanpachinara, yaimapirinahué', ma'sharáchin yonquiatona', naniantopi. ‘Na'a coriqui, ma'sha, inapita ya'huëtohuachincoi, noya cancantarai,’ topirinahué', co

ina quëran noya cancantacasohué' nipirinhüé'. Napoaton nahuano'sari imotërinso pochin, ma'sharáchin yonquiatona', Yosë nanamën naniantopi. Co imamiatopihué'. ²³ A'naquën piyapi'saso nipirinhüé', noyaropa pochin nipi. Yosë nanamën natanahuatona', cancanëna quëran huarë' natëpi. Cara shonca, cara shonca nitërinso pochin a'naquën noyamiáchin imapi. A'naquëonta' saota shonca, saota shonca nitërinso pochin noya imapi. A'naquëonta' pasa, pasa nitërinso pochin ya'ipi cancanëna quëran imatona', noya noya imapi huachi,” itërin.

Pacatëro' sha'ninso'

²⁴ Ina quëran a'chintaantarin: “A'nanta' iyaro'sa', a'chintaanta'inquëma' Yosë hua'anëntërinso' nitotacamaso marë'. A'na patron iminpachina, noya trico sha'nin. ²⁵ Ina quëran tashihuachina, huë'ësoi' inimico huë'nin. Huë'sahuaton, inaquë chachin pacatëro' trico pochin ya'norinso' sha'quirin anta'. Trico sha'ninso' huancanaya ina huancanaya sha'quirin. Nani sha'pachina, pa'nin. Co incari tëranta' ni'ninhué'. ²⁶ Inanta' pichopitahuaton, tricorë' napopianachin ya'norin. Cato chachin a'shinaponahué', pacatëroso' co nitërinhué'. Naporo huarë' nohuitopi huachi. ‘Isošo' co tricohué', pacatëro’,’ topi. ²⁷ Ina ni'sahuatona', piyapinënpitari sha'huitonpi. ‘Noyarayasachin asha'topiranhué', ¿onporahuatonta' ina huáncana ina huancánachin pacatëro' papotërin?’ itonpi. ²⁸ ‘Inimiconëhué' naporin,’ itërin patronëhari. Napohuachina, piyapinënpitari itapona': ‘Nohuanto-huatan, paatoí hua'chi'i, topiraihué’,’ itopi. ²⁹ ‘Ama napotocosohué'. Ipora hua'tohuatama', triconata' ocoiarama'. ³⁰ Tananpitoco' cato chachin a'shiina'.

Nani macacaso' nanihuachin, sacatoro'sa' sha'huitarahuë. Pacatëro'ton masahuatoma', tonpoco' pëñquë ahuiquitacaso marë'. Ina quëran tricosachin masahuatoma', pëinëhuëquë acotoco huachi, itarahuë,' tënin patron," itërin Quisosori.

Mostasaraya pochin nininso'

(Marcos 4.30-32; Lucas 13.18-19)

³¹Ina quëran itaantarin: "Yosë hua'anëntërinso' a'chintaanta'inquëma'. Mostasaraya pochin ninin. Inaso ya'pirin pi'pira'huaya niponahuë', ³²iminquë sha'patëra papotohuachina, panca ta'an ninin. Nani a'shinpachina, inairaro'sa' huëcatona', inaquë pëirin," itërin. (Inapochachin caniaritapon, caraíchin piyapi Yosë imapirinahuë', a'na tahuëri notohuaro' piyapi'sa' Yosë imasapi.)

Pan ahuëpocatërinso pochin nininso'

(Lucas 13.20-21)

³³"Naquëranchin iyaro'sa' Yosë hua'anëntërinso' a'chintaanta'inquëma'. Pan ahuëpocatërinso pochin ninin anta'. A'na sanapi pan nipachina, cara shonca quiro pochin trico no'mo' manin. Masahuaton, pi'pian tëranta' pan ahuëpocatërinso' ayontohuachina, ya'ipiya së'cotaton, ahuëpocatërin huachi," itërin Quisosori.

Ma'pochinsona nininso'

(Marcos 4.33-34)

³⁴Notohuaro' piyapi'sa' niy-ontonpachinara, na'a pëñëto nanan sha'huitërin. Ma'pochinsona nininsoáchin sha'huitërin. ³⁵Iráca pëñëntona'piri ninoton, ninshitërin. "Piyapi'sa' a'chintahuato, ma'pochinsona nininso' a'chintarahuë. Isoro'pa' ninin quëran huarë' co piyapi'sa' nitotopirinahuë',

a'chintarahuë huachi," tënin iráca ninoton. Naporinso chachin ina pochin Quisosori a'chintarin.

Pacatëro' tapon naporinso'

³⁶Ina quëran piyapi'sa' patahuaton, pëiquë ya'conconin. Inaquë ca'tano'sanënpitari itapona': "Achin sacai' pochin pëñëto nanan a'chintopirancoihuë'. Pacatëro' sha'piso' co nitotëraihuë'. ¿Ma'ta' tapon naporan? A'chintantacoi nitochii," itopi. ³⁷"Inta nipachin, a'chinchinquëma'. Patron asha'tërinso pochin piyapi'sa' a'chintërahuë. Yosë quëran quëmapico ni'to, nanamën a'china'huaso marë' o'marahuë. ³⁸Isoro'pa' panca imin pochin ninin. Yosë hua'anëntërinquë ya'conpispitaso' noya ya'pirin pochin nipi. Sopai natëpispitaso nipirinhue', pacatëro' pochin niconpi. Co noyahuë' cancantatona', sopai natëpi. ³⁹Inimico pacatëro' sha'ninso pochin sopai chachin nohuanton, co noyahuë' nipi. Nitërinso' manëso pochachin ayaro' tahuëri naniriarin. Nanihuachin, anquëniro'sa' o'maapi piyapi'sa' macacaiso marë'. ⁴⁰Pacatëro' ahuiquitëreso pochin ayaro' tahuëri pëñquë ana'intacaso' ya'huërin. ⁴¹Anquëniro'sa' a'pahuato, ya'ipi co noyahuë' nipisopita ayontonapi huachi. Anishacancantona'piro'santa' masapi. ⁴²Inapita masahuatona', pëñquë të'yatapi. Inaquë chiníquën parisitatona', na'nërápona'. ⁴³Yosë natëpispitaso nipirinhue', nóya ni'sarin. Pi'i a'pininso pochin Yosë hua'anëntërinquë ya'noapi. Huëratëhuanpatama', noya natanatomaco, yonquico'," itërin Quisosori.

Oro pochin nininso'

⁴⁴Ina quëran itaantarin: "Isonta' a'chinchinquëma' Yosë hua'anëntërinso'

nitotacamaso marë'. A'na quëmapi ya'huëpirinhuë'. A'na no'pa' pa'taton, oro pochin nininsopita quënanconin. Acoporo' ya'huëpirinhuë', quënanconin. Pa'yataton, imotantarahuaton, pa'nin huachi. Ya'ipi ma'shanënpita pa'anahuaton, coriqui canarin quëran, ina no'pa' pa'anconin huachi. 'Quënanahuëso' noya noya, ta'ton, ina na'con na'con nohuantërin," tënin. (Inapochachin Yosë hua'anëntinquëmaso' na'con na'con nohuantoco', tapon naporin.)

Huirina'pi pa'ton nininso'

⁴⁵Ina quëran itaantarin: "A'nanta' a'chinchinquëma' Yosë hua'anëntërinso' nitotacamaso marë'. A'na quëmapi pa'sárin huiri na'pira'huayaro'sa' pa'ton nininso' yonicaso marë'. ⁴⁶A'na tahuëri noya noya nininso' quënanin huachi. Na'con pa'tërin ni'ton, ya'ipi ma'shanënpita pa'anahuaton coriqui canarin quëran pa'anconin. 'Ina na'con na'con nohuantërahüë,' ta'ton, pa'anin huachi," itërin.

Sami pochin nininso'

⁴⁷Ina quëran itaantarin: "A'nanta' a'chintaanta'inquëma' Yosë hua'anëntërinso' nitotacamaso marë'. Sami manëso pochin ninin. Panca riti marëquë të'yatohuatëra, notohuaro' sami manë'. Nisha nisha manë'. ⁴⁸Na'a sami ya'conpachina, yonsanquë oshirë'. Ina quëran sami camayoro'sa' huënsërahuatona', sami nisha nisha huayonapi. Noya sami i'mëquë po'morapi. Napoonin nininsopitaso nìpirinhuë', të'yatopi. ⁴⁹Ayaro' tahuëri inapochachin nisarin. Anquëniro'sa' o'marahuatona', ya'ipi piyapi'sa' nisha nisha huayonapi. Yosë yonquìpisopita noya acoapi. A'naquënso nìpirinhuë', co noyahuë' cancantopi ni'ton, ⁵⁰pënuquë të'yatapi. Inaquë chiníquën

parisitatona', na'nërápona huachi," itërin Quisosori.

⁵¹Ina quëran ca'tano'sanënpita natanin:

—Nani a'chintëranquëmaso' ¿nitotërama' ti? itërin.

—Nani nitotërai, itopi.

⁵²—Yosë quiricanën nani nitotarama'. Yosë hua'anëntërinso' a'chintëranquëma' ni'ton, pëi' hua'anën pochin nisarama'. Pëi' hua'anën noya nipachina, ya'ipi pëinënquë ya'huëpisopita noya nocomarin. Nani na'con a'chintëranquëma' Yosë nanamën a'chinacamaso marë'. Iráca ninshitopiso' nitotërama'. Naporahuaton, a'nanta' nashamiachin a'chintëranquëma'. Ya'ipiya nitotatoma', a'chintëra'piarama', itërin Quisosori.

Nasaritoquë paantarinso'

(*Marcos 6.1-6; Lucas 4.16-30*)

⁵³Nani a'chintohuachina, pa'nin huachi. ⁵⁴Ya'huërinquë chachin paantarahuaton, niyontonpiso pëiquë a'chintarin. Piyapi'sa' natanahuatona', nisha nisha yonquiatona', ninontopi.

—¿Ma'pítacha nitotërin paya! ¿Macariso' a'chintomara? Piyapi'sa' a'naroáchin anoyatërin. ¿Onporahuatoncha nani ma'sha nanitaparín nicaya? ⁵⁵Hua'huatapon quëran huarë' nohuítërhua'. Pa'pinso' nontëcamayo. A'shinso' Maria itopi. Iinpítanta' nohuítërhua'. Santiago, Così, Simon, Cotasë, inapita itopi. ⁵⁶Oshinpitanta' isëquë ya'huarin. Co Quisoso chiníquën nanantërinhuë'. ¿Onporahuatonta' nipachin ina pochin nitotërin? nitopi.

⁵⁷Co natëtonaraihuë' tëhuapi. Napo-huachinara, Quisosori itërin:

—Iráca quëran huarë' napopi. "Ya'ipi piyapi'sari pënëntona'pi noya natanpi. Ninanonënquë ya'huëpisopitaso nìpirinhuë', co noyahuë' natanpi. Co quë-mopinënpitari tëranta' yanatëpíhuë'," "

topi iráca. No'téquén napopi, ténin Quisoso.

⁵⁸“Co Yosé quèran o'marinhuè’,” ta'tona', co cancanëna quèran huarè' natëpihuè' ni'ton, co na'a piyapi'sa' a'naroáchin anoyatërinhuè'. Caraíchin cania'piro'sa' anoyatërin.

Coansha Paotista tēpapiso'

(*Marcos 6.14-29; Lucas 9.7-9*)

14 Ya'ipi Quisoso naporinso' nahuinin. Cariria hua'an Irotisè itopisonta' natantërin. ²“Ma'pitacha nanitapaton, cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatërin paya. Coansha Paotistaco' nanpiantarinso' tēnahué,” itërin piyapinēnpita nontaton. I'huamiáchin Coansha atēpataton, naporin.

³⁻⁴I'hua chachin Coansha nanopiso', Irotisè co noyahuè' ninin. Iin sa'in osërëtatón, manin. Pinipi sa'in chachin osërëterin, Irotiasa itopiso'. Napoaton Coansha Paotistari chiníquén pēnënin. “Yosé co nohuanterinhuè' iyaparin sa'in osërëtatón macamaso',” itërin. Napotohuachina, chiníquén no'huitaton, sontaro'sa' camairin macacaiso marè'. Masahuatona', tashinan pëiquè po'mopi.

⁵Chiníquén no'huiton, yatëpapirinhué', piyapi'sa' tēhuatërin. “Yosëri chachin Coansha a'parin pēnëinpoaso marè’,” ta'tona', noya ni'pi. Inapita tēhuataton, co atēpatërinhuè'. ⁶Ina quèran hua'huatërinso' tahuëri nanihuachina, pita ninin. Na'a piyapi'sa' amatërin. Naporo' Irotiasa hua'huin ya'conahuaton, ya'ipi piyapi'sa' ni'tërantapaquè nansararin. Nanon nansarinso' ni'sahuaton, hua'ani pa'yatërin: ⁷“Ma'sona tëranta', apia'hua, nohuanthuatón, nico quèchinquén. Yoscoarè' quèchinquén,” itërin. ⁸Itohuachina, a'shin paahuarin.

—¿Ma'ta' mama ma'pai? itoonin.

—“Coansha anishitëconotahuaton, motën quëtoco,” itèquè', itërin a'shini.

Manorahuaton, hua'an ya'huërinquè paantarín.

—Coansha motën nohuanterahuè. Sënanquè acorahuaton, apiramiáchin quëtoco, itoonin.

⁹Natanahuaton, hua'an sëtërin. “Coansha noya quëmapi,” ta'ton, co huachi yonquirinhué' tēpacaso'. Co yatëpapirinhué', “Ya'ipi piyapi'sa' nataninaco, Yoscoarè' itërahué,” ta'ton, sontaro'sa' a'parin tēpacaiso marè'. ¹⁰Pa'sahuatona', tashinan pëiquè nishitëconotonpi. ¹¹Motën sēnanquè acorahuatona', nanon quëtopi. Nanonta' a'shin quëtoonin.

¹²Napotohuachinara, imarinsopita natantahuatona' huè'pi. Nonën quëparahuatona', pa'pitopi. Ina quèran Quisoso sha'huitonpi.

Cosharo' ana'atërinso'

(*Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-14*)

¹³Coansha tēpapiso' natantahuaton, Quisoso piyapi'sa' patërin. Potiquè ya'conahuaton, co piyapi ya'huërinquèhuè' pa'nin. Piyapi'sa' natantahuatona', imapi. Ira pa'tatona', inahua'ton canconpi. ¹⁴Quisosos canconahuaton nonshipirinhué', notohuaro' piyapi'sa' quënanconin. Quënanconahuaton, na'con nosororin. Noya nontaton, ya'ipi cania'piro'sa' anoyatërin. ¹⁵I'huararahuasó', ca'tano'sanēnpitari itiipi:

—Nani i'huarin. Co manta' isèquè ya'huërinhuè'. Piyapi'sa' a'paquè' ninnanoro'saquè pa'ina'. Inaquè coshoro' pa'anatona' ca'ina', itopirinhué'.

¹⁶—Co iyaro'sa' pacacaiso' ya'huërinhuè'. Canpitari a'caco', itërin Quisosori.

¹⁷—Capa isèquè capacaso'. A'natërapoíchin pan, catóíchin sami, inaíchin ya'huëtërincoi, itopi.

¹⁸—Inaya tēranta' quëshico, itohuachina, quëshiiipi.

¹⁹Ina quëran piyapi'sa' sha'huitërin pastoquë huënsëcaiso marë'. Nani huënsëhuachinara, Quisosori a'natërapoya pan, catoya sami, inapita manin. Masahuaton, inápaquë në'pëtahuaton, Yosë nontërin. “Yosparinquën, Tata,” itahuaton, pan, sami, inapita së'panahuaton, ca'tano'sanënpita quëtërin.

—Piyapi'sa' quëtonco' ca'ina', itohuachina, quëtëra'piapi. ²⁰Ya'ipi piyapi'sa' coshatopi. Natëaquë huarë' coshatopi. Ina quëran pë'sotopiso' mapi. Shonca cato' i'më' mëntatopi. ²¹A'natëräpo huaranca pochin quëmapi'sa' coshatopi. Sanapi'santa' hua'huinarë chachin coshatopi anta'.

Ii' aipi i'narinso'

(*Marcos 6.45-52; Juan 6.16-21*)

²²Ina quëran ca'tano'sanënpita sha'huitërin. “Potiquë ya'conahuatoma', aquëtëran paco'. Nani piyapi'sa' nontohuato, canta' pa'sarahuë,” itohuachina, pa'pi huachi. Ina quëran piyapi'sa' nontërin. ²³Nani nontohuachina, panënuquë inaora pa'nin Yosë nontacaso marë'. Inaquë Yosë nontaso', tashitërin. ²⁴Ca'tano'sanënpitaso nipirinhuë', sono' huancanai' tashitopi. Ya'ipi tashi' maitopirinahuë', panca ihuan nacapiatona', co nanitopihuë' chiníquën paacaiso'. Poti opoto opototarin. ²⁵Co tahuëriyátërasohuë', Quisoso huë'sapirinhuë', co nitotopihuë'. I' aipi i'narahuaton, no'pa pochin pa'tarin. Poti ya'cariarin. ²⁶Ca'tano'sanënpitari quënanpirinahuë'. Ii' aipi i'narinso' ni'sahuatona', pa'yanpi. “Hua'yan” ta'tona', “ëë” topi. Chiníquën pa'yanpirinahuë', ²⁷a'naroáchin Quisosori nontërin.

—¡Co'ta ca huë'sarahuë. Ama pa'yancosohuë! Chiníquën cancantoco', itërin.

²⁸Ina natanahuaton, Pitrori itërin:

—Quëma Sinioro ni'quëhuarë', sha'huitoco pa'i. Canta' i' pa'tato nacapi'inquën, itërin.

²⁹—Noyapa', huëquë', itohuachina, Pitro poti quëran nohuaraitahuaton, ii' aipi huanirin. Quisosoichin yonquiaton, amasha huancanaimiachin noya pa'sapirinhuë'. ³⁰Ihuani chiníquën aco'sacaitërinso ni'sahuaton, të'huatërin. Napohuachina acopoi' pa'sapirinhuë':

—¡Catahuaco Sinioro! itërin.

³¹A'naroáchin Quisosori maimirarin. Oshirahuaton, ahuaniiintarin:

—Co ya'ipi cancanën quëran natërancohuë' ni'ton, acopoi' pa'sapiranhuë'. ¿Onpoatonta' co noya natërancohuë'? itërin.

³²Ina quëran potiquë quësahuaton, ichiya'conin. Ya'conpachina, a'naroáchin ihuan sanorin. ³³Napohuachina, na'con yonquiipi.

—Quëmaso' Sinioro tēhuëchachin Yosë hui'ninquën, ta'tona' chinotopi.

Na'a cania'piro'sa' anoyatërinso'

(*Marcos 6.53-56*)

³⁴Ina quëran aquëtëran canconahuatona', Quinisariti parti nonshipi. ³⁵Ya'huëhuano'sari nohuitahuatona', nanan a'papi. “Quisoso nani canquirin,” topachinara, na'a cania'piro'sa' quëpi anoyatacaso marë'. Nisha nisha parti quëran huë'pi. ³⁶“Quëma a'moranso' huirotën tēranta' sē'huatona', noyachina',” itopi. “Inta nipachin sē'huaina',” topachina, sē'huapi. Insoarisona sē'huahuachina, a'naroáchin noyatopi.

Shimashonënapita napopiso'*(Marcos 7.1-13)*

15 Ina quëran a'naquën parisoro'sa', cotio maistro'sa', inapita Quirosarin quëran huë'pi Quisoso natanacaiso marë'.

²—¿Onpoatonta' ca'tano'sanënpita co quiya pochin nipihuë'? Iráca shimashonënpoa' inachintopiso' a'chintërinënpoa'. “Co'huara coshachatërasëmahué', i'shaquë pi'pian niopomiratoco' ama oshahuanacaso marëhuë',” topi iráca. Quëmaso nipirinhué' co ina pochin nicacaso' a'chintëranhuë', itopi.

³Napotohuachinara, Quisosori itërin:

—¿Onpoatonta' canpitanta' shimashonënpoa' inachintërinso' natëtoma', co Yosë pënëntërinso' natëramahuë'? ⁴Quiricanën quëran pënëninpoa'. “Tatama', mamama', inapita noya nicatoma natëco',” tënin. Naporahuaton, “Inso tëranta pa'pina', a'shina' inapita co noyahuë yonquirapitona' no'huihuachina', tëpaco',” tënin Yosë iráca. ⁵Canpitaso nipirinhué' nisha a'chinama'. “Ma'sha ya'huëtërinco'so' nani acorahuë Yosë quëta'huaso marë’,” topatëra, co tatanpo' quëtacaso' ya'huërinhuë', toconama'. Napoaton tatama' ma'sha pahuantohuachinara, apiratatoma', co quëtëramahuë'. ⁶“Co quëtacaso' ya'huërinhuë',” toconama'. Ina pochin a'chinatoma', co Yosë quiricanën natëramahuë'. ⁷“Yosë imarai,” topiramahuë', co imaramahuë'. ¿Canpitaso' nonpintënuëma'! Iráca Isaiasë ninshitaton, no'tëquën ninorinquëma'.

⁸Yosë naporin: “Isopita piyapi'sa' nanamëna quëran noya nontopirinacohué', co cancanëna quëran imarinacohué'. Co ca pochin cancantopihuë'.

⁹“Yosë pënëntërinso' a'chinarai,' topirinhuhé', inahuara yonquinëna quëran a'chinpi. Napoaton topinan quëran chinotërinaco,” tënin Yosë.

Iráca Isaiasë ninshitaton naporin, itërin Quisosori.

Onporahuatëhuasona oshahuanëhuaso'*(Marcos 7.14-23)*

¹⁰Ina quëran piyapi'sa' përasahuaton, a'chintërin.

—Ya'ipinquëma' natanco no'tëquën yonquicamaso marë'.

¹¹Coshatëresó marë' co oshahuanëhuë'. Cancanënpoa quëran yonquirëso marë' oshahuanëhuaso'. Tëhuëinchachin co noyahuë' nonpatëra, oshahuanë', itërin.

¹²Ina quëran ca'tano'sanënpitara sha'huitiirin.

—Achin Maestro pënënancoi ni'ton, parisoro'sa' no'huirinënuë', itopi.

¹³⁻¹⁴—Ama ina marë' pa'yancosohué'. Oshaquëran Yosëri ana'intarin. Ni'co'. Ma'sha sha'patëra, co pacatëro' pa'ararëhuë'. Ocoirahuatë' tē'yatëre'. Inapochachin co nanamën imapisopitahuë' Yosëri a'poarin. Inapitaso' somaraya pochin cancantopi. Somarayasa' co nanitërinhuë' a'na somaraya noya quëpacaso'. Quëparin naporini, cato chachin panca naninquë anochitonahuë', itërin Quisosori.

¹⁵—Achin Maestro a'chintërancoiso', a'chintaantaco'i quiyanta' no'tëquën nitochii, itërin Pitrori.

¹⁶—¿Co canpita tëranta' yonquiyatëramahuë' ti? Inta nipachin, a'chinchinquëma'. ¹⁷Nani ma'sha ca'nëhuaso marë', co ina marë' oshahuanëhuahuë'. Co cosharo' cancanënpoaquë ya'coninhue'. Chi'chirinamënpoaquë ya'conin. Ina quëran inquitantërhua'. ¿Co ina nitotëramahuë' ti? ¹⁸Napoaponahuë',

cancanëma quëran co noyahuë' yonquihuatomara, co noyahuë' nonama'. Ina marë' oshahuanama'.¹⁹ Co noyahuë' yonquihuatomara, tëpatërama', nitëhuananpitërama', monshihuanacasoáchin yonquirama', ihuatërama', nonpintërama', pinotërama'.²⁰ Ina pochin cancan-tohuatomara, oshahuanamaso'. Co i'shaquë niopimiratarihuahuënta', coshatohuatëhuara, co ina marë' oshahuanëhuahuë'. Cancanënpoa quëran nóya yonquicaso' ya'huërin. Ina Yosë nohuantërin, itërin Quisosori.

Nisha sanapi natëtërinso'

(Marcos 7.24-30)

²¹ Ina quëran Cotia parti quëran pipi-rahua-ton, Tiro, Siton, inapita parti pa'nin.²² Naporo' a'na Canaan sanapi in-aquë ya'huërinsoari huëcapairahua-ton, chiniquë itapon:

—¡Nosoroco, Sinioro! Quëmaso' Tapico' shinquën ni'ton, Yosë chachin acorinquën piyapi'sa' catahuamaso marë' ténahuë. Hua'huahuë parisitárin. Sopairi ya'coancantaton, chiniquën aparisitarin. Inquitoco, topirahuë', itërin.

²³ Quisososo' co a'panitaponahuë' pa'sapirinhuë', sanapiriso' imaraton:

—Nosoroco Sinioro, itërarin. Ina ni'sahuatona', ca'tano'sanënpitari pi'pian no'huipi.

—Iso sanapi a'paquë' pa'in. Imaquiton-poa', pinatano' níriarín, itopi.

²⁴ Napotohuachinara, sanapi itërin:

—Quëmaso' imoya nisha piyapinquën. Israiro'sa' catahua'huaso marë' Yosë a'parinco. Inahuaso Yosë piyapinënpita nipirinhue', ohuica chihuërinso pochin nipi ni'ton, catahuarahue', itërin.

²⁵ Sanapiso nipirinhue', isonquirahua-ton moshaquirin.

—Nisha sanapico nipirahuë', canta' Sinioro catahuaco, topirahuë', itërin.

²⁶ —Ni'quë' imoya. Hua'huaro'sa' a'cahuatëra, co cosharonën osëretahuatë' ni'nira a'carëhuë', itërin Quisosori.

²⁷ —Naporin mini Sinioro. Napoaponahuë', pi'pian tëranta' coshoro' atatohuachina, ni'nira'huayari capitërin ni'ton, quiyanta' catahuacoí, topirahuë', ténin.

²⁸ —¡Ma noya imoya natëranco! Ya'ipi cancanën quëran huarë' natëranco ni'ton, hua'huan anoyachinquën, itërin. Napotohuachina, a'naroáchin hua'huin noyatërin huachi.

Nisha nisha cania'piro'sa' anoyatërinso'

²⁹ Ina quëran Cariria sono' yonsanquë pa'sahuaton, a'na panënuquë pantarin. Inaquë huënsëconin.³⁰ Napohuachina, notohuaro' piyapi'sa' huë'pi. Nisha nisha caniori maninsopita quësapi. A'naquën sonpacha, a'naquën somaraya. Apiaro'sa', në'huëyaro'sa', inapita quësahuatona', Quisoso pirayan acoipi. Inaquë acoihuachinara, ya'ipimiachin anoyatërin.³¹ Piyapi'sari ni'sahuatona', pa'yatopi. “Ni'co'. Në'huëyaro'sa' nonsapi. Apiaro'sa' nani noyatopi. Sonpacharo'sa' noya iratopi. Somarayaro'santa' noya quënantopi. ¡Ma noyacha Yosëso paya! ¡Ma noyacha ni'ton, piyapinënpitanpoa catahuarinpoa paya!” topi.

Cosharo' ana'atantarínso'

(Marcos 8.1-10)

³² Ina quëran ca'tano'sanënpita përasahuaton, itapon:

—Piyapi'sa' nosororahuë. Nani cara tahuëri pochin natanarinaco ni'ton, co huachi manta' coshoro' ya'huëtopihuë' capacaiso'. Co topinan yaa'parahuë', tanari canahuachina', itërin.

³³—Pa'pi notohuaro' piyapi'sa' yamorapi. ¿Intohuacha cosharo' macatè' isonapo' piyapi a'carè nicaya? Co pèi' isèquè ya'huèrinhuè', itopi.

³⁴—¿Onpo panta' ya'huètèrinquèma'? itohuachina, —Canchisèichin pan, caraíchin sami, inaíchin ya'huètèrincoi, itopi.

³⁵Ina quèran piyapi'sa' sha'huitèrin no'paquè huènsècaiso marè'. Sha'huitohuachinara, huènsèpi. ³⁶Nani huènsèhuachinara, canchisè pan, sami, inapita masahuaton, Yosè nontèrin. “Yosparinquèn Tata,” itèrin. Ina quèran sè'panahuaton, ca'tano'sanènpita quètèrin piyapi'sa' quètacaiso marè'. Ya'ipi quètèra'piapi. ³⁷Nani quètohuachinara, ya'ipiya natèaquè huarè' coshatopi. Ina quèran pè'sotopiso' masahuatona', canshisè i'mè' mèntatopi. ³⁸Catapini huaranca quèmapi'sa' pochin coshatopi. Sanapi'santa' hua'huinarè chachin coshatopi. ³⁹Ina quèran piyapi'sa' nontahuaton, potiquè ya'conin. Aquètèran pèntonahuaton, Macatan parti canconin.

**Quisoso sacai' nininso'
nicacaso' nohuantopiso'**

(*Marcos 8.11-13; Lucas 12.54-56*)

16 Ina quèran parisioro'sa', satorio'sa' inapita Quisoso nontacaiso marè' huè'pi. Nonpintatona', nontopi atèhuècaiso marè'. “Yosè a'paimahuachinquèn, sacai' nicacaso nininso' niquè'. Quiyanta' ina nicatoi, natèiinquèn,” itiiipi.

²“¿Onpoatomata' iyaro'sa' co no'tèquèn yonquiramahuè'? Ni'co'. O'nán nitoninorama'. I'huanahuanquè noyapihuayanchin nipachina, ‘Tashiraya noyahuantapon,’ tènama'. ³Tashiramiachin chistro yarato-huachinaso', 'Ipora tahuèri o'nanapon nimara,' tènama'. Ina nitotapomarahuè', ¿onpoatomata' ipora chachin

naporahuè'sopita co yonquiramahuè'? ⁴Ipora ya'huèramasopita co noyahuè' cancantèrama'. Nitèhuananpitopisopita pochin cancantatoma', co pi'pisha tèranta' Yosè yanatèramahuè'. ‘Sacai' nicacaso nininso' niquè' natèiinquèn,’ itopiramacohuè', co Yosè nohuantèrinhuè' ina pochin nica'huaso'. Isoíchin anitotarinquèma'. A'na tahuèri canpita nitotacamaso marè', Conasè pochin nisarahuè' itèrin. Ina quèran patèrin huachi.

Parisioro'sa' yanonpinpiso'

(*Marcos 8.14-21*)

⁵Ca'tano'sanènpita sono aquètèran pèntonpirinahuè', naniantopi pan quèpacaiso'. ⁶Ina quèran Quisosori itèrin:

—Parisioro'sa', satorio'sa' inapita, pan ahuèpocatèrinso' pochin ya'huètopi. Ama iyaro'sa' ina nohuantocosohuè', itèrin.

⁷Natanahuatona', ca'tano'sanènpita capini ninontopi.

—¿Onpoatonta' naporin? tènin a'naso'.

—Ahuèn. Capa pan. Co quènhuahuè' ni'ton, napotèrinpoa' nimara, tènin a'nanta'.

⁸Ninontopiso' nitotaton, Quisosori itèrin:

—¿Onpoatonta' “capa pan,” toconama'? Tèhuèchachin co noya natèyatèraramacohuè'. ⁹A'chintápiranquèmahuè', ¿ipora huanta' co yonquiramahuè' ti? Yonquico' iyaro'sa'. I'hua chachin a'natèrápo painchin nipirinhuè' a'natèrápo huaranca piyapi ananitèrahuè. ¿Ina naniantèrama' ti? Naporo' pè'sotopiso' shonca cato' i'mè' mèntatèrama'. ¹⁰Ina quèran canchisè painchin nipirinhuè', catapini huaranca quèmapi'sa' ananitèrahuè. Naporo' canchisè i'mè' pè'sotopiso' manama'.

¹¹ ¿Onpoatomata' co yonquiramahué'?
 “Pan ahuëpocatërinso pochin
 ya'huëtópiso' ama nohuantocosohué’,”
 itohuatëñquëmara, co cosharo'
 yonquiato naporahué', itërin.

¹² Naporo huaré' yonquipi huachi: “Co
 pan chachin yonquiato, naporinhué'.
 Parisioro'sa', satsioro'sa' inapita
 a'chinpiso' yonquiato, pënëninpoa'.
 Pi'pisha pan ahuëpocatërinso'
 së'yonpachinara, a'naroáchin
 së'cotërin. Inapochachin inapitanta'
 co no'tëquën a'chinatonaraihué',
 piyapi'sa' anishacantopi, tapon
 napotërinpoa',” topi.

Pitro natëtërinso'

(*Marcos 8.27-30; Lucas 9.18-21*)

¹³ Ina quëran Sisaria Pinipo parti pa'pi.
 Inaquë ca'tano'sanënpita itapon:

—Nani ma'sha nanitaparahuëso maré',
 ¿inpochinta' piyapi'sa' cancantërinaco?
 itërin.

¹⁴ —Nisha nisha cancantiarinën:
 “Coansha Paotistaco' nanopiantarinso'
 ni'ton, naporin,” topi a'naquën. “Co
 inahué'. Iniasëco' nanopiantamara,”
 topi a'naquëonta'. “Pënëntona'pi iráca
 chiminpirinhué', nanopiantarinso'
 nimara, tomantatona', Irimiasë nimara,”
 topi a'napitanta', itopi.

¹⁵ —¿Canpitapo'? ¿Incota tënama'?
 itërin. Itohuachina, ¹⁶ Simon Pitrori
 itërin:

—Quëmaso' Cristo. Yosë hui'nin
 chachinquën. Ina nanopiton,
 a'paimarinquën, itërin.

¹⁷ —Ma noyacha iyasha Yosë
 catahuarinquën ni'ton, naporan. Napoa-
 ton noya cancantëran. Co quëmaora
 yonquinën quëran nitotëranhué'.
 Tata Yosë chachin anitotërinquën.
 Quëmaso' Conasë hui'ninquën. Simon
 itopirinëñquënhué', ¹⁸ nasha nininën
 acochinquën. Pitro itaranquën. Ca
 nohuanto, na'pitëquë noya pëipiso

pochin na'a piyapi'sa' a'chintaran
 imainacoso maré'. A'chintohuatan,
 huëntonëhuëquë aya'conarahué'.
 Oshaquëran na'asarama huachi. Co
 chimirin tëranta' minsëarinquëmahué'.
¹⁹ A'na tahuëri chiniquën nanan

quëchinquën a'napita a'chintacamaso
 maré'. Yosë huëntonëñquë ya'conacaiso'
 a'chintaran. Ya'coana niahuiquë
 i'soatëresó pochin piyapi'sa' catahuaran
 ya'conacaiso maré'. Ina quëran
 ma'sona noya nicacaiso' a'chintaran.
 Insosona co yanatëhuachinquënhué',
 sha'huitëquë: “Tëhuëñchachin co Yosë
 ya'huërin'pa' pa'saranhué’,” itëquë'.
 Yosërinta' inachachin sha'huitarin.
 A'naquënso nipirinhué', noya natanpi
 quëran cha'ësapi huachi. Yosërinta'
 noya ni'sarin. Natërinaco ni'ton,
 oshanëna' Yosëri inquitarin. Napoaton
 huëntonëñquë ya'conapi huachi, itërin.

²⁰ Ina quëran ya'ipi ca'tano'sanënpita
 itapon: “Ca mini Cristoco. Yosë chachin
 acorinco piyapi'sa' nicha'ëca'huaso
 maré'. Ina nitotapomarahué', ama
 iporaso' a'napita sha'huitocosohué’,”
 itërin.

Chiminacaso' ninorinso'

(*Marcos 8.31–9.1; Lucas 9.22-27*)

²¹ Naporo quëran huaré' chiminacaso'
 ninoton, ca'tano'sanënpita sha'huitërin:

—Quirosarinquë pa'pato, na'con
 parisita'huaso' ya'huërin. Cotio
 ansiano'sa', corto hua'ano'sa', cotio
 maestro'sa', inapita co huachi
 quë'yaarinacohué'. Tëpaarinaco.
 Chiminaporahué', cara tahuëri quëran
 Yosë ananpitaantarinco, itërin. ²² Ina
 natanahuaton, a'naroáchin Pitrori
 amasha quëparahuaton, chiniquën
 pënënin:

—¿Ama Siniro napoquësohué'! Ama
 Yosë nohuanchinsohué', itopirinhué',

²³ Quisosori tahuërëthahuaton, itërin.

—¡Ta'tëquë' iyasha! Sopai nohuanton, napotëranco. ¿Yaanishacancantëranco ti? Co Yosë pochin yonquiranhuë'. Piyapinquën ni'ton, quëmaora nohuantëransoachin yonquiran, itërin Quisosori.

²⁴Ina quëran ya'ipi ca'tano'sanënpita itërin:

—Yaimapatamaco, canpitaora nohuantëramaso' naniantatoma', Yosë nohuantërinso'achin imaco'. Corosëquë chiniquën parisitëre'. Canpitanta' parisitapomarahuë', imamiatoco.

²⁵Noya nanpicamaso'achin yonquihuatama', topinan quëran nanoparama'. A'na tahuëri chiminpatama', parisitomiatarama'. Nipirinuë', casáchin yonquihuatomaco, parisitapomarahuë' co topinan quëran nanoparamahuë'. Yosë'pa' nanopimiatarama'. ²⁶Ya'ipi ma'sha isoro'paquë ya'huërinso'pita canapiramahuë', co hua'yanëma' cha'ëpachinuë' topinan quëran nizarin. ¡Onponta' pahuëretapiramahuë', co huachi hua'yanëma' nanitarinuë' cha'ëcaso! ²⁷Yosë quëran quëmapico ni'to, a'na tahuëri o'mantararahuë. Tatahuë huënaratërinso pochin canta' huënaratarahuë. Anquëniro'sapitarë'co o'mantararahuë. Naporo' coisë pochin no'tëquën sha'huitarahuë huachi. Noya nipachina', noya acoarahuë. Co noyahuë' nipachina', ana'ntarahuë huachi. ²⁸Tëhuënachin isoro'pa' hua'anëntapo. A'naquëma' co'huara chimiyantërasënuquëmahuë', hua'anëntarahuë'so' ni'sarama', itërin.

Nisha pochin ya'norinso'

(Marcos 9.2-13; Lucas 9.28-36)

17 Saota tahuëri quëran Quisoso pa'nin motopi'pa'. Pitro, Santiaco, Coansha, inapitaráchin quëparin. ²Inapitari nicasoi', nisha pochin ya'norin. Ya'ipi ya'pirin pi'i pochin a'pinin. A'morinso' huënaráchin

huënaráchin ninin. ³A'nanaya Moisësë, Iniasë, inapita quënanpi. Iráca ayapirinahuë', Yosë nohuanton, ya'noantatona'. Quisosorë' ninontapi.

⁴Ina ni'sahuaton, Pitrori itërin:

—¡Ma noya Siniro isëquë huë'nëhua! Nohuantohuaton, cara imënamëa'huaya nii, a'nara' quëma marë', a'nanta' Moisësë marë', a'nanta' Iniasë marë', topirahuë', itërin.

⁵Nonaquëya', chitorori imotërin. Huënaráchin huënaráchin ninin. Chitoro' huáncana quëran Yosëri sha'huitërin: “Isoso' ca hui'nahuë, na'con nosororahuë'so'. Nóya ni'nahuë. Ina noya natanco',” itërin.

⁶Ina natanahuatona', chiniquën pa'yanpi. Isonahuatona', nipa'copirayatopi. Monshoápirinahuë',

⁷Quisosori së'huaquirahuaton:

—Ama huachi iyaro'sa' pa'yancosohuë'. Huaniantaco', itërin.

⁸Napotohuachina në'pëntapirinahuë', Quisosoráchin quënanpi.

⁹Ina quëran motopi quëran nohuaramapona pochin, Quisosori itërin:

—Achin ni'namaso', ama insonta' sha'huitocohuë'. Yosë quëran quëmapico ni'to, a'na tahuëri nanopiantarahuë. Naporo' huarë' a'napita sha'huitoco', itërin.

¹⁰—Pi'pian Siniro yanatanainquën. Maistro'sa' Yosë quiricanën a'chinpachinara, napopi: “Co'huara Cristo o'mayatërasohuë', Iniasë'ton huëantarín,” topi. ¿Onpoatonta' napopi? itërin ca'taninso'pitari.

¹¹—No'tëquën napopi. “Noya ayonquiantacaso marë' huëantapon,” ténin pënëntona'pi ninoton. ¹²Carimaso nipirinuë' sha'huitaranquëma'. Nani mini huëantapirinuë', co nohuitopi-huë'. Co yanatëtonaraihuë', inahuara yonquinëna quëran no'huipi. Canta'

Yosë quëran quëmapico nipirahuë', inapochachin aparisitarinaco, itërin Quisosori.

¹³ Napotohuachina, ca'tano'sanënpita yonquipi huachi: "Tëhuëncachin i'hua Coansha Paotista pënëntërin. Iniasë pënëntërinso pochachin pënëntopirinhüë', co yanatëpihuë'," topi yonquiatona'.

Hua'huasha hua'yantërinso'

(*Marcos 9.14-29; Lucas 9.37-43*)

¹⁴ Nani nohuaraimantahuachinara, na'a piyapi'sa' quënanquimarin. A'na quëmapiso' huë'sahuaton, isonquirin.

¹⁵ —Hui'nahuë Sinioro nosorotoco. Chiniquën parisitarin. Sopai nohuanton, no'paquë nitë'yatahuaton, sa'po sa'po niconin. Pacoro pacorotarin. A'na tahuëri pënquë anotërin. A'na tahuëri i'quë nitë'yaitërin. Naporárin. ¹⁶ Ca'tano'sanënpita sha'huitato: "Sopai inquitoco'," itopirahuë', co nanitopihuë', itërin.

¹⁷ —¡Ma'huantacha ninama paya! Canpitaso' co Yosë natëramahuë'. Co natëtochináchinhüë' cancantërama'. Nani hua'qui' a'chintopiranquëmahuë', ¿onporo huarëta' yanatëramaco? itahuaton, —Hua'huasha quëshico, itërin Quisosori.

¹⁸ Quëntahuachina, Quisosori sopai nontërin. "Iso hua'huasha tananpitëquë'. Pipimiatëquë huachi," itohuachina, a'naroáchin sopai pipirin. Hua'huasha noyatërin huachi.

¹⁹ Ina quëran inaora ya'huaso', ca'tano'sanënpitari natanquirin.

—¿Onpoatonta' Sinioro co quiyariso' nanitëraihuë' inquitahuaiso'? itopi.

²⁰ —Co ya'ipi cancanëma quëran huarë' natëramacohüë' ni'ton, co nanitëramahuë'. Natëramaco naporini, catahuaitëncuëmahuë'. Yosëso'

ya'ipiya nanitaparín. Pi'pian tëranta' ina natëtoma', nontohuatama',

catahuarinquëma'. Nani ma'sha nanitaparama'. "Yosë nohuanton, iso motopi ya'huinca'in," tënama' naporini, ina nohuanton, ya'huincaitonhuë'. Inapochachin ya'ipi cancanëma quëran natëramaco naporini, sacai' nininso' catahuaitëncuëmahuë'. [²¹ Isanpi sopaiso nipirinhüë' sacai' inquitacaso'. Ayono nicatë chiniquën Yosë nontaquë huarë', inquitëre', itërin.]

Chiminacaso' ninoantarínso'

(*Marcos 9.30-32; Lucas 9.43-45*)

²² Cariria parti papona pochín, Quisosori ca'tano'sanënpita sha'huitaantarín:

—Yosë quëran quëmapico nipirahuë', piyapi'sa' masarinaco. Sha'huirapihuachinaco, masarinaco. ²³ Mapachinaco, tëpaarinaco. Chiminaporahuë', cara tahuëri quëran Yosë ananpitaantarínco huachi, itërin. Natanahuatona', pa'pi, sëtöpi.

Coriqui Yosë pëinën marë' quëtöpisö'

²⁴ Capinaomoquë canconpachinara, a'naquën Yosë pëinën marë' coriqui ma'patona'piro'sa' huë'pi. Huëcatona', Pitro itiipi:

—Yosë chinotöpisö pëi' tapacaso marë' ya'ipinpoa' pi'pian coriqui quëtacaso' ya'huërin. ¿Quëma maiströnënso' co pahuëretërinhuë' ti? itopi.

²⁵ —Pahuëretërin mini, itërin Pitrori.

Ina quëran pëiquë ya'conpachina, inaquë Quisoso quënanconin. Co'huara sha'huichátërasohüë', inari ninoton, itërin:

—Pi'pian iyasha natainquën. Copirnoros'a' coriqui nohuantohuachinara, ¿inpitata' ma'parin? ¿Quëmopinënpita quëran huarë' ma'parin to? itërin.

²⁶ —Co quëmopinënpitaso' ma'parinhüë'. Nisharo'sarächin ma'parin, itërin Pitrori.

—No'tèquën naporan. Napoaton co hui'ninpitarišo' quètacaso' ya'huërinhuë'. Inapochachin Yosë pëinënuë' nicacaso' ya'huërin. Co caso' quëta'huasohuë' nipirahuë',²⁷ ama no'huitacaiso marëhuë' carinta' quëchi. Sono' yonsanquë pa'sahuaton, yo'natëquë'. Ya'nän ohuararanso' sami nanamënuë' ni'quë'. Inaquë coriqui quënanaran. Masahuaton, quëtonquë'. Catoëno marë' naniarin, itërin. Piro pa'sahuaton, Quisoso ninorinso chachin quënanconin huachi.

Chini chiniquën nanantërinso'

(Marcos 9.33-37; Lucas 9.46-48)

18 Ina quëran ya'ipi ca'tano'sanënpitari paahuarahuatona', Quisoso natanpi.

—A'na tahuëri Yosë isoro'paquë hua'anëntohuachin, ¿insota' chini chiniquën nanantarin? itopi.

²Ina natanahuaton, a'na hua'huasha përasahuaton, huancánachin ahuanirin.

³—Natanco iyaro'sa' pi'pian a'chinchinquëma'. Co no'tëquën yonquiyátëramahuë'. Hua'huasharo'sa' yonquico'. Co chiniquën nanan nohuan-topihuë'. Co a'napita nocanpihuë'. Co inapita pochin cancantohuatamahuë', co onporonta' Yosë hua'anëntërinquë ya'conaramahuë'.⁴ Hua'an pochin cancantacamaso' naniantatoma', hua'huasha pochin sano cancantoco'. Ina quëran Yosë noya noya ni'sarinquëma huachi.⁵ Imaramaco ni'ton, ya'ipiya nicatahuacaso' ya'huërin. Hua'huaro'santa' nosorohuatama', canta' nosoroaramaco. Ya'ipi hua'huaro'sa pochin cancantopisopitanta', noya ni'co'.

Anishacancantërinso'

(Marcos 9.42-48; Lucas 17.1-2)

⁶“Hua'huasha natërinco'so' anishacancantohuatama', Yosë

chiniquën ana'intarinquëma'. A'naquëonta' imasapirinacohuë', co chiniquën cancanchatërapihuë'. Inapitanta' anishacancantohuatama', ana'intarinquëma'. Co'huara inapita anishacancanchatërapomahuë', marëquë chimitërama' naporini, noya noya niitomahuë'. Pancara'piquë a'sonconotahuatënenquëma', të'yaitërinënuëma' naporini, co aquëtë' oshahuaintomahuë'. Piyapi anishacancantacaso', pa'pi co noyahuë'.⁷ Isoro'paquë sacai' Yosë imacaso'. Nisha nisha ya'huërin piyapi'sa' anishacancantacaiso'. Ina marë' oshahuanpi. Anishacancantona'piso nipirinhue', na'con na'con oshahuanin. Yosëri chiniquën ana'intarin ni'ton, jma'huantacha nisarin paya!

⁸Napoaton imirama quëran, nantëma quëranhuë nipon co noyahuë' nipatama', oshahuanama'. Ninishitëimi-ratërama', ninishitërantëtërama', ninapotërama naporini, noya noya niitomahuë'. Tantoimira, tantorancha nipomarahue', Yosë'pa' paatoma', co parisitopiquë pa'itomahuë'. Imirama', nantëma', inapita nishitëtëramaso pochin cancantatoma', ya'ipi aoshahuaninquëmaso' a'poco'.

⁹Ya'pirama quëran quënanamaso marë' co noyahuë' yonquihuatama', pa'pi co noyahuë' nisarama'. Ya'pirama' ocoirama' naporini, noya noya niitomahuë'. Somaraya nipomarahue', co parisitopiquë pa'itomahuë'. Cato quëran chachin noya ni'tapomarahue' parisitopiquë të'yatohuachinënuëma', pa'pi co noyahuë' nisarama',” itërin.

Ohuica chihuërinso pochin nininso'

(Lucas 15.3-7)

¹⁰Ina quëran Quisosori itaantarin: “Ama a'na hua'huasha tëranta' nocancosohuë'. Inahuanta' Yosëri nosororin. Nani anquëniro'sa'

sha'huitërin a'naya a'naya a'paicaiso marë'. Tata Yosë'pa' ya'huatona', Yosë nontapi. [¹¹Na'a piyapi'sa' co noyahuë' cancantatona', chihuëpiso pochin nipi. Yosë quëran quëmapico ni'to, o'marahuë inapita nicha'ëca'huaso marë'.]

¹²Ni'co'. A'na quëmapi pasa ohuicaros'a' pë'tahuarin. Ya'ipiya nosororin. Pastoquë coshatacaiso marë' quëparinquë a'naya tëranta' chihuëhuachina, yonípon pa'nin. A'napitaso' inaquëranchin patahuaton, hua'qui' yoniarin. ¹³Quënanahuaton, pa'yatarin. Iscon shonca iscon ohuicanënpita co chihuëpirinahuë', co inapitaráchin yonquirinhuë'. A'naíchin chihuërinso' quënanahuaton, na'con na'con pa'yatërin. ¹⁴Inapochachin Tata inápaquë ya'huërinso' nosororinquëma'. Hua'huaro'santa' nosororin. Co nohuantërinhuë' a'naya tëranta' parisitopiquë paacaiso,'" tënin.

Nanan anoyatacaso' ya'huërinso'

(Lucas 17.3)

¹⁵Ina quëran Quisosori pënëantarin. "Imapatamaco, iyaparima pochin ninicamaso' ya'huërin. A'naquë ma'sha onpotohuachinquën, quëmaora paaton, nanan anoyatëquë'. Ina quëran oshaquëran pënënuquë' noya yonquianta'in. Noya natëhuachinquën, oshanën marë' tëhuëchachin sëtohuachin, noya cancantaantarin. Iyaparima pochin ninosoroantarama huachi. ¹⁶Nipirinhuë', co yanatëhuachinquënuhuë', a'na ya'pihuë nipon, catohuë nipon pënënanso natanacaiso marë' quëparahuaton, nontoantaquë'. Iyaro'sa' quëparansopitanta' noya nainata' ama pi'pian tëranta'

nonpinacaso marëhuë'. Inapitarinta' pënëina'. ¹⁷Co inapita tëranta' yanatëantahuachinhuë', ya'ipi imaramasopita niyontonpachina', ya'ipiya sha'huitëquë' inahuarinta' nanan anoyachina'. Inapitarinta' pënëantapirinahuë', co inapita tëranta' yanatantahuachinhuë', ama huachi iyama pochin ni'cosohuë'. Co imarinso pochinhuë nipon, Noma copirno marë' coriqui ma'patona'pi pochin nipon ni'co huachi.

¹⁸Oshahuanacaso' co yanantantohuachinhuë', sha'huitëquë': 'Tëhuëchachin iyasha oshahuanan. Co naniantëranhuë' ni'ton, co Yosë inquitaringuënuhuë', itëquë'. Yosërinta' inachachin napotapon. Nipirinhuë', oshanën marë' sëtaton Yosë yonquiantahuachin, noyatapon. 'Oshanën iyasha Yosë inquitaringuën,' itëquë'. Yosërinta' oshanën inquitaton, noya ni'sarin huachi.

¹⁹Catoyanquëma tëranta' napopianachin yonquiatoma Yosë nontohuatama', Yosë natanatënuquëma', catahuarinquëma'. ²⁰Chinotamacoso marë' niyontonpatama', canpitaro'co ya'huarahuë. Carayanquëma tëranta' niyontonpatama', canta' inaquë ya'huërarahuë,'" tënin Quisoso.

²¹Ina quëran Pitrori itërin:

—A'na iyahuë Sinioro ma'sha onpotohuachinco, nanan anoyachi, tënahuë. Nipirinhuë', naquëranchin naquëranchin ma'sha onpotohuachinco, ¿onpo onporota' nanan anoyachi? ¿Canchisëro' pochin nimara ti? itërin.

²²—Co canchisëroichin nanan anoyatacaso' ya'huërinhuë'. Canchisë shonca canchisëro'^{¶¶} anoyatoco', itërin Quisosori.

^{¶¶}18:22 *Canchisë shonca canchisëro' topachina:* Onponta nanan anoyatacaso' ya'huërin, tapon napotërin.

Co nanan anoyatona'pihuë'

²³Ina quëran itaantarín:

“Yosë hua'anëntërinso' a'chinchinquëma', natanco'. A'na hua'an naporinso pochín ninín. Na'a piyapínënpitari nihuirín ni'ton, a'naya a'naya amatërin natanacaso marë'.

²⁴Napohuachina, a'nara' quëntapi na'a huaranca nihuirinso'. Co apira pahuërëtochináchinhuë' nihuitërin.

²⁵'Hua'huayátërahuë nihuirinco ni'ton, co onporonta' nanitarinhuë' pahuërëincoso', ta'ton, inpriatonën itapon: 'Iso quëmapi co nanitërinhuë' pahuërëincoso'. Chiminaquë huarënta' sacatopirinhüë', co onporonta' pahuërarincohuë'. Napoaton ya'ipi ma'shanënpita matonquë'. Ina quëran inaora chachionta' pa'anquë'. Sa'in, hui'ninpitare chachin pa'anquë' pi'pian tëranta' cana'i,' itërin hua'ani.

²⁶Ina natanahuaton, nihuitona'pi chiniquën pa'yanin. Isonahuaton, nohuantaso' mosharin. 'Nosoroco sinioro oshaquëran ya'ipiya pahuërë'inquën. Ama pa'ancoisohuë', itërin. ²⁷Napotohuachina, hua'ani nosororin. Nosoroaton, ya'ipi nihuirinso' ayataton noya a'parin huachi.

²⁸Nihuitona'piso nipirinhüë' pipirahuaton, a'na iin pi'pian nihuirinso' quënanconin. Pasa tahuëri sacatohuachina canarinsoichin nihuipirinhüë', maconorahuaton, chiniquën no'huirín. 'Ya'ipi nihuirancoso' apiramiáchin pahuërëco huachi,' itërin. ²⁹Ina quëmapinta' isonahuaton, na'con mosharin. 'Nosoroco iyasha oshaquëran ya'ipi pahuërëaranquën,' itopirinhüë', ³⁰co pi'pian tëranta' nosororinhüë'. Tashinan pëiquë apo'motërin. 'Pahuërëtaquë huarë' pipiin,' itërin. ³¹Hua'an piyapínënpitaso' ina ni'sahuatona', no'huito. '¡Ma'huantacha ninin paya!

Co pi'pian tëranta' nosororinhüë', ta'tona', hua'anëna ya'ipiya sha'huitonpi.

³²Ina natanahuaton, nihuitona'pi amataantarín. '¡Quëmaso' pa'pi co noyahuë' cancantëran! "Nosoroco," itëranco ni'ton, hua'huayátërahuë nihuipirancohuë', ya'ipiya topinan ayatëranquën.

³³Carinquën nosororanquënso pochachin a'na iyasha nosorocamaso nipirinhüë', ¿co pi'pian tëranta' nosororanhüë' ti?' itërin. ³⁴Ina quëran chiniquën no'huiton, sontaro'sa' amatahuaton, tashinan pëiquë apo'motërin anta'. 'Pahuërëinco huarë' chiniquën aparisitëquë', itërin," tënin.

³⁵Ina quëran itaantapon:

—Inapochachin Tata Yosë na'con nosoroatëinquëma', ya'ipi oshanëma' yainquitopirinquëmahüë', co canpita capini nanan anoyatohuatamahüë', co oshanëma' inquitarinquëmahüë'. Chiniquën parisitarama'. Ya'ipi cancanëma quëran huarë' nanan anoyatacaso' ya'huërin, itërin Quisosori.

Sa'ahuano'sa' pënëninso'

(*Marcos 10.1-12; Lucas 16.18*)

19Nani a'chinahuaton, Cariria quëran pipirín. Cortanii' aquëtëran paaton, Cotia parti cancoantarín huachi. ²Notohuaro' piyapi'sari imasapi. Inaquë na'a cania'piro'sa' anoyatërin.

³Ina quëran a'naquën parisioro'santa' huë'pi. Nonpintatona', atëhuëcaiso marë' nontiipi:

—¿Noya ipora sa'anpo' të'yatacaso' ti? itiipi.

⁴—¿Ma'ta' Yosë quiricanën quëran sha'huítërinpoa'? Iráca ya'nan piyapi nipon, catóichin Yosëri ninín. A'na quëmapi, a'na sanapi, inaíchin ninín. ⁵"Napoaton quëmapi sa'apachina, pa'pin, a'shin, inapita patahuaton, sa'inë' nichinpitacaso' ya'huërin. Cato' piyapi

nipirinhuë', a'naíchin pochin Yosëri ni'nin," ténin. ⁶Catoya'pi nipirinhuë', a'naíchin pochin ni'nin. Nani Yosëri asë'quërin ni'quëhuarë', co onporonta' sa'ama' të'yatacaso' ya'huërinhuë', ténahuë, itërin Quisosori.

⁷—¿Onpoatonta' nipachin, iráca Moisésëso' pënëninpoa' sa'anco' të'yatacaso'? "Sa'anco' yatë'yatohuatëra, coisëquë aninshitahuatë', të'yatërë'," ténin, itopi parisioro'sari.

⁸—Co të'yatacaso' pënëninquëmahuë'. Co nanatochináchinhuë' cancantërama' ni'ton, napotërinquëma'. "Coisëquë ninshitaquë huarë' të'yatërë'," itopirinquëmahuë', ya'nan nipon quëran huarë' co Yosë nohuantërinhuë' sa'ama' të'yatacaso'. ⁹Napoaton carinquëma' pënëninquëma'. Co sa'ama' monshihuanpirinhuë', të'yatohuatama', oshahuanama'. Ina quëran a'na sanapi mapatama', co inaso' sa'amahuë'. Monshitëramaso pochin Yosëri ni'nin, itërin.

¹⁰Ina natanahuatona', ca'tano'sanënpitari itapona':

—Ina pochin ni'quëhuarë', co noyahuë' sa'acaso' nimara, itopi.

¹¹—A'naquën mini Yosë nohuanton co sa'apihuë'. Na'con na'conso nipirinhuë' noya sa'acaso'. ¹²A'naquën hua'huatapona quëran huarë' inachin co nanitopihuë' sa'acaiso'. A'naquëonta' a'napitari ma'sha onpotërin ni'ton, co huachi nanitopihuë'. A'naquëonta' na'con na'con Yosë marë' yasacatatona', co sa'apihuë'. Ina pochin nicacamaso' nohuantohuatama', inapoco', itërin Quisosori.

Hua'huaro'santa' nosororinso'

(*Marcos 10.13-16; Lucas 18.15-17*)

¹³Ina quëran hua'huaro'sa' quëpi Quisosori së'huamotocaso marë'. Inapotahuaton, inapita marë' Yosë nontërin. Na'a hua'huaro'sa'

quëntapirinahuë', ca'tano'sanënpitari co nohuantopihuë':

—Ama napotocosohuë'. Quisoso apinama', itopi. ¹⁴Quisososo nipirinhuë' ténin:

—Tananpitoco' hua'huaro'santa' huë'ina'. Ama a'pacosohuë'. Hua'huaro'sa' a'naroáchin yaimarinaco. Inapita pochin cancantohuatama', Yosë hua'anëntërinquë ya'conarama', itahuaton, ¹⁵hua'huaro'sa' së'huamotorahuaton, Yosë nontërin noya ya'huëcaiso marë'. Nani Yosë nontohuachina, pa'nin huachi.

Ma'huan yaimarinso'

(*Marcos 10.17-31; Lucas 18.18-30*)

¹⁶Ina quëran a'na quëmapiri huëcapairin.

—¿Ma'ta' Maistro caso' nii nanpimiata'huaso marë'? Sha'huitoco canta' noya nii, itërin.

¹⁷—¿Ma'marëta' noya nininso' natananco? Yosëíchin noya noyaso'. Nanpimiatamaso' nohuantohuaton, pënëntërinso' natëquë', itërin.

¹⁸—¿Insopitata' natëca'huaso' ya'huërin? itërin ma'huani.

—“Ama piyapi tëpaquësohuë'. Nani sa'an ya'huëtohuachinquën, ama monshihuanquësohuë'. Ama ihuatëquësohuë'. Ama nonpinapiquësohuë'. ¹⁹Tata natëquë'. Mamanta' natëquë'. Quëmaora ninosororanso pochachin a'napitanta' nosoroquë'” itërin Quisosori.

²⁰—Hua'huatapo quëran huarë' inapita natërahuë. ¿Ma'ta' pahuantarinco nica'huaso'? itaantarin ma'huani.

²¹—Yosë pochachin cancantamaso' nohuantohuaton, ya'ipi ma'shanënpita pa'anconahuaton, coriqui canaranso' sa'ahuaro'sa' quëtëquë'. Ina quëran imaco huachi. Co huachi ma'sharáchin yonquihuatanhuë', inápaquë canamiataran, itërin Quisosori.

²²Ina natanahuaton, co huachi noya cancantërinhuë'. "Hua'huayátërahuë ma'sha ya'huëtërinco," ta'ton, sëtërin. Sëtaton, pa'nin huachi.

²³Nani pa'pachina, ca'tano'sanënpita itërin:

—Sacai quëran ma'huanosa' Yosë hua'anëntërinquë ya'conapi. ²⁴Ni'co' iyaro'sa'. Nahuan huëratën pi'pira'huaya naninën ya'huëtërin. Camiyoso panca masho ni'ton, sacai' inaquë ya'conacaso'. Ma'huanosaso' ina quëran saca sacai Yosë hua'anëntërinquë ya'conacaiso', itërin.

²⁵Ina natanahuatona', pa'yanpi.

—Napoahuarë' ¿cha'ërë'po ta'ma a'naya tëranta nica? nitopi.

²⁶Ya'ipiya notëërahuaton, itapon:

—Co insonta' inaora nanitërinhuë' cha'ëcaso'. Yosëichin nanitërin anoyacancantinquëmaso'. Ya'ipiya nanitaparín, itërin.

²⁷—Ni'quë' Maistro. Quiyaso' ya'ipi ma'shanëhuëi patahuatoi, imasarainquën. ¿Ma'ta' ina marë' canapoi? itërin Pitrori.

²⁸—Tëhuëenchachin iyaro'sa' canaarama'. Yosë quëran quëmapico ni'to, a'na tahuëri ya'ipiya anoyatarahuë. Naporo' noya noya ya'noato, hua'anëntacaso' shiraquë huënsërahuë. Inaquë coisë pochín no'tëquën sha'huitarahuë. Canpitanta' acoaranquëma' ya'ipi isairro'sa' shonca cato' huënton chachin nininso' hua'anëntacamasa marë'. Shonca catonquëma' napoarama'.

²⁹A'naquëma mini imamacoso marë' ma'shanëma' patarama'. Ina marë' Yosë acanaarinquëma'. A'naquëma' pëinëma', iyaparima', oshiparima', tataparima', mamaparima', sa'ama', hui'nama', no'panëma' inapita patarama' a'chinacaso marë'. Inapohuatama', a'naíchin marë' pasa aquëtë canarëso pochín quëtarinquëma'. Ina quëran

a'na tahuëri Yosë'pa' nanpimiatarama'. ³⁰A'naquënso ipora chiníquën nanantopirinahuë', a'na tahuëri topinan piyapi pochín nisapi. A'naquënso nipirinhuë' ipora topinan piyapi pochín nicaponaraihuë', a'na tahuëri chiníquën nanantapi, itërin Quisosori.

Sacatoro'sa' canapiso'

20 "Natanco iyaro'sa', Yosë hua'anëntërinso' a'chintaanta'inquëma'. A'na quëmapí ya'huërin, pancana no'pa' hua'anëntërinso'. Inaquë opasáchin sha'nin. Panca imin ya'huëtërin ni'ton, piyapi'sa' nohuantërin iminënuquë asacatacaso marë'. Tashiramiachin pa'nin sacatoro'sa' yonípon. ²A'naquën quënanconahuaton: 'Sacatoco',' itohuachina, natanpi. '¿Onpo marëta' asacatarancoi?' itohuachinara: 'A'napita canapiso nápo' pahuëëranquëma',' itërin. 'Noyahua'. Ina nápo marë' ni'quëhuarë', sacatarai,' topachinara, iminënuquë a'parin sacatacaiso marë'. ³Ina quëran yono pi'iriahua'so, cachiquë paantarin a'na sacatoro'sa' yoniantacaso marë'. A'naquën quënancoantarin. ⁴'Canpitanta' iminënuquë sacatoco' no'tëquën pahuëë'inquëma',' itohuachina: 'Noyahua'. Sacachii nipachín,' ta'tona', inahuenta' paantapi sacatapona'. ⁵Ina quëran camotëchin naquëranchin cachiquë paantarahuaton, a'napitanta' iminënuquë a'parin sacatacaiso marë'. Tëhuëërahuaso', inapotaantarin. ⁶I'huaraya huarë' naquëranchin cachiquë paantarahuaton, quëmapi'sa' quënancoantarin. '¿Onpoatomata' topinan huaniarama'? ¿Ya'ipi tahuëri ipora co sacatëramahuë' pa'?' itoonin. ⁷'Co sacachátëraraihuë'. Co inso tëranta' camairincoihuë' ni'toi, ninaarai,' itopi. 'Inta nipachín, canpitanta' iminënuquë sacatoco',' itërin. A'na oraíchin pi'i

ya'conacaso' nisapirinhüé', pa'pi sacatapona'.

⁸Nani tashihuachina, hua'anëni inprietonen sha'huitërin: 'Ya'ipi sacatoro'sa' amatahuaton, pahuërëquë'. I'huaraya huarë' sacatërinsopita'ton pahuërëquë', itërin. ⁹A'na oraíchín sacatopirinhüé', huë'pachinara, ya'ipi tahuëri nanirinsó' pahuërërin.

¹⁰Tashiramiachin sacatopisopita ina ni'sahuatona', yonquiapi: 'Na'con na'con canposo' pahuërëarinpoa', ta'tona', huë'pirinhüé'. Ina nápo chachin pahuërërin anta'. ¹¹Coriqui ma'pataponaraihüé', hua'anën no'huiconpi.

¹²'Pasopitaso', a'na oraíchín sacatopi. Quiyaso nipirinhüé', ya'ipi tahuëri sacatërai. Tashiramiachin quëran huarë' pi'i pi'carincoi. Hua'qui' sacatopiraihüé', napopianachin pahuërërancoi. Co no'tëquën pahuërërancoihüé', itërin a'nari. ¹³'Co'chi iyasha nonpintëranquëmahuë paya. Ina nápo coriqui marë' ya'ipi tahuëri sacatarai, itëramaco ni'ton, no'tëquën pahuërëranquëma'.

¹⁴Canaranso' masahuaton, paquë huachi. A'napitaso' co hua'qui' sacatopirinhüé', caora nohuanto, ya'ipi tahuëri nanirinsó' pahuërërahuë. ¹⁵Caoranquën coriqui ni'ton, onposona nohuantohuato, inanapo pahuërëta'huaso' ya'huërin. Inapita nosoroato, pahuërërahuëso marë' ¿no'huiramaco ti?' itahuaton, a'parin huachi.

¹⁶Tëhuënachachin a'naquënso' ipora co piyapi'sari noya ni'pirinhüé', a'na tahuëri Yosëri nóya ni'sarin. A'naquënso nipirinhüé' ipora piyapi'sari noya ni'pirinhüé', a'na tahuëri co Yosëri noya ni'sarinhuë', itërin Quisosori.

Chiminacaso' sha'huitantarinsó'

(*Marcos 10.32-34; Lucas 18.31-34*)

¹⁷Ina quëran Quirosarinquë paantapi. Papona pochín ca'tano'sanënpita amashamiachin quëparahuaton, inapitaráchin sha'huitantarín.

¹⁸—Natanco iyaro'sa'. Quirosarinquë paantarëhua'. Inatohua' Yosë quëran quëmapico nipirahuë', sha'huirapiarinaco. Cotio hua'ano'sa', maistro'sa', inapita masahuatonaco: "Tëpacaso' ya'huërin," tosapi. ¹⁹Ina toshuatoná', nisha piyapiro'sa' sha'huitapi aparisitínacoso marë'. Tëhuarahuatonaco, chiníquën huihuirarinaco. Huihuitonaco, pë'shaarínaco. Ina quëran corosëquë apatanantarínaco chimina'huaso marë'.

Chiminaporahuë', cara tahuëri quëran nantantarahuë huachi, itaantarín.

Santiago, Coansa inapita nohuantopiso'

(*Marcos 10.35-45*)

²⁰Ina quëran cato' ca'tano'sanënpita huë'pi Quisososonontacaiso marë'. Sipitio hui'ninpita inahuaso'. A'shinë chachin huë'pi. A'shinsó' isonahuaton:

Pi'pian Siniro nonchinquën, topiraihüé', itërin.

²¹—¿Ma'ta' imoya nohuantëran? itërin Quisosori. —Hua'an ya'conpatan, hua'huahuëpita chiníquën nanan quëtëquë', topirahuë'. Quëma pirayan ahuënsëquë', a'nara' inchinan quëran, a'nanta' ahuënan quëran ahuënsëquë', itërin.

²²—Canpitaso' co ya'ipi nitochátëramahuë' ni'ton, co no'tëquën yonquiramahuë'. Máin o'orëso pochín chiníquën parisitarahuë. Canpitanata' aparisitohuachinënuëma', ¿ahuantapoma' ti? itërin.

—Ahuantarai, topi cato chachin.

²³—Imaramaco ni'ton, canpitanta' parisitapoma mini. Napoaponahuë', co caso' nanitërahuë' chiniquën nanan quëta'huanquëmaso'. Tata Yosëichin nanitërinso'. Inari nohuantërinso' pita acoarin. Nani inapita marë' taparin huachi, itërin.

²⁴Ina quëran oshaquëran a'napita ca'tano'sanënpitari natanpi. "Chini chiniquën nanantacaiso' ¿nohuantopi ti?" ta'tona', no'huipi. ²⁵Quisososo nipirinhüë', ya'ipi ca'tano'sanënpita përasahuaton, pënënin:

—Nisha piyapiro'sa' chiniquën nanantacaiso' pa'yatopi. Hua'ano'saso' chiniquën nanantatona', piyapinënpita no'huiana quëran camaipi. ²⁶Canpitaso nipirinhüë' ama inapita pochin cancantocosohüë'. Yosë huëntonëncuë ya'conpatëra, co chiniquën nanantacaso' nohuantërehuë'. Noya noya iyaro'sa' yanipatama', ya'ipi piyapi'sa' catahuaco'. ²⁷Piyapinën pochin cancantoco'. Catahuacasoáchin yonquihuatama', Yosë noya noya ni'sarinquëma'. ²⁸Canta' Yosë quëran quëmapico niporahuë', co a'napita camaica'huaso marë' o'marahuë'. Piyapi'sa' catahuaca'huaso marë' o'marahuë. Chiminarahuë na'a piyapi'sa' nicha'ëca'huaso marë', itërin Quisosori.

Somaraya nininso'

(*Marcos 10.46-52; Lucas 18.35-43*)

²⁹Paantarahuatona', a'na ninanoquë canconpi, Quirico itopiso'. Ina quëran pipihuachina, notohuaro' piyapi'sari imasapi. ³⁰Cato' quëmapi'saso nipirinhüë', ira yonsanquë huënsëapi. Somaraya ni'tona', inaquë huënsërapicoriqui ma'patacaiso marë'. "Quisososo na'huërarin," topachinara, chiniquën përapí.

—¿Nosorocoi Sinioro! Quëmaso' Tapico' shinquën. Yosë a'paimarinquën ni'ton, nosorocoi quiyanta' topiraihuë',

itopi. ³¹A'naquëni natanahuatona', no'huipi: "Ta'toco'," itopirinhüë', aquëtë chachin chiniquën nontopi.

—¿Onpopionta' Sinioro nosorocoi quiyanta' topiraihuë'! itantapi.

³²Napotohuachinara, Quisososo chiniconahuaton:

—Sha'huitoco' huë'ina', itërin. Huë'pachinara:

—¿Ma'ta' iyaro'sa' onpochinquëma'? itërin.

³³—Anoyarayatocoi Sinioro quiyanta' ni'chii, itopi.

³⁴Itohuachinara, nosoroaton, së'huarayarin. A'naroáchin noya ni'topi. Inapotohuachina, Quisososo imapi huachi.

Quirosarinquë canconinso'

(*Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19*)

21 Nani Quirosarinquë ya'caritahuatona', Oriposë panëncuë canconpi. Ina ya'cariya a'na ninano' ya'huërin, Pitipaqui itopiso'. Inaquë canconahuaton, cato' ca'tano'sanënpita sha'huitërin:

²—Paso' ninanoquë paco'. Pëi' ya'natimarinquë canconpatama', mora hua'huinë chachin a'sonpinan quënanconarama'. Hua'huinso', hui'napishin. Cato chachin i'quiritahuatoma', quëshico. ³“¿Onpotaomata' i'quiritaramaso'?” itohuachinëncuëma',

“Siniorori nohuantërin. Apira isëquë acoquiantarai,” itoco'. “Quëpaquë' nipachin,” itohuachinëncuëma', quëshico, itërin.

⁴⁻⁵Iráca Yosë nohuanton pënëntona'píri ninshitaton tapon:

“Quirosarinquë ya'huëpisopita sha'huitëquë':

'Ni'co' iyaro'sa'. Hua'anëma' huë'sarin catahuainquëmaso marë', Yosë a'patimarinquëmaso'.

Chíniquën nanantaponahuë', topinan piyapi pochin cancantaton, mora hui'napishin aipi huënsëriarin, itëquë',⁶ ténin.

Íráca ninorinso chachin Quisoso mora aipi paacaso yonquirin.

⁶Ca'tano'sanënpitaso pa'sahuatona', Quisosori camairinso chachin nipi.

⁷I'quiritahuatona', cato chachin quëntapi. Mora aipi a'mopiso' huëtohuachinara, ina aipi Quisoso huënsërahuaton, pa'sarin. ⁸Na'a piyapi'sa' quëchitahuatona', a'mopiso' iraquë huëtopi. A'naquëonta' panpë mono pochin nininso' masahuatona', no'paquë huëtopi. Inaquë Quisoso pa'sarin huachi. ⁹A'naquën quëchitërapí. A'naquëonta' imasapi.

Papona pochin chíniquën nonsapi:

—¡Nichá'ëcoi Tata Yosë! ¡Ma noyacha Quisososo paya! Tapico shiin inaso'. ¡Quëmari chachin chíniquën nanan quëtëran! ¡Quëma nohuanton, israiro'sacoi hua'anëntaríncoi! itopi.

¹⁰Quirosarinquë canconpachina, ya'huëhuano'sa' pa'yanatona', noncaroapi.

—¿Ma piyapita' isoso? topachinara,

¹¹—Co'ta Quisoso, Cariria parti ya'huërinso'. Nasarito quëran huëcaton, na'con pënëntërin, itopi.

Nipa'antopisopita Yosë chinotopiso pëi quëran a'parinso'

(*Marcos 11.15-19; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22*)

¹²Ina quëran Yosë chinotopiso pëiquë paaton, ya'conconin. Inaquë na'a nipa'antopisopita quënanconahuaton, a'parin. A'naquën coriqui nicanpiarapirinahuë', misanënapitanta' pitara'piarin. Nëpë' pa'aninsopitanta' a'paton, huënsëpiso' pitarin.

¹³—Yosë quiricanën quëran pënëninpoa'. “Ca nohuanto, pëinëhuë ya'huërin piyapi'sa' nontinacoso marë',”

ténin Yosë. Canpitaso nipirinhüë', ihuatëro'sa' ya'huëpiquë pochin nitërama', itërin Quisosori.

¹⁴Ina quëran na'a cania'piro'sa' Yosë chinotopiso pëiquë ya'conpi Quisosori anoyatacaso marë'. A'naquën somaraya nininso'. A'naquëonta' apiaro'sa'. Inapita huëpachinara, a'naroáchin anoyatërin.

¹⁵Cotio maistro'sa', corto hua'ano'sa', inapitaso' ni'sápi. Hua'huaro'saso nipirinhüë' pa'yatatona', chíniquën nonsapi. “¡Ma noyacha Quisososo paya! Tapico' shiin inaso'. Yosë chachin a'patimarinpoaso',” tosapi. Ina natanahuatona', hua'ano'sari no'huipi.

¹⁶No'huitona', Quisoso itopi:

—Isopita napopiso' ¿co natananhuë' ti? itopi.

—Natanahuë mini. No'tëquën nonsapi. Yosë quiricanënuë naporin:

“Quëma nohuanton, hua'huaro'sa' nóya nonapiarinënuë.

Sho'shopia'huaro'sa' niponaraihuë', ‘Ma noyanquëncha quëmaso paya,’ itarinënuë,” ténin, itërin Quisosori.

¹⁷Ina tosahuaton, Pitaniaquë pa'nin. Inaquë huëëpatërin.

Iqira nara ahuirinso'

(*Marcos 11.12-14, 20-26*)

¹⁸Tashiramíachin ninanoquë paantapon pochin, Quisoso tanarin.

¹⁹Aquë quëran iqira nara quënanin, ira yonsanquë huanirinso'. “Inaya tëranta' nitërinso' ma'to ca'i,” ta'ton pa'pirinhüë'. Na'con monohuanaponahuë', co manta' nitërinhuë'. Ina ni'sahuaton:

—Ama huachi iso nara nichinsohuë', ténin Quisoso. Napohuachina, nara a'naroáchin ahuirin. ²⁰Ina ni'sahuatona', ca'tano'sanënpita pa'yanpi.

—¿Onporahuatonta' Maistro, iso nara a'naroáchin ahuirin? itopi.

²¹—Tëhuënhachin Yosë ya'ipi nanitaparín. Ina nontohuatama', ya'ipi cancanëma quëran natëco'.

“Co Yosë catahuarincohuë’,” ama tocosohuë’. Ya’ipi cancanëma quëran ina natëhuatama’, sacai’ nininso’ nanitaparama’ canpitanta’. “Yosë nohuanton, iso motopi nich’huincarahuaton marëquë niichin” tënama’ naporini, ina nohuanton, inapo’itonhuë’. ²² Yosë nontohuatama’, noya natëco’. “Tëhuëenchachin Yosë catahuarinco,” topatama’, na’con catahuarinquëma’. Ma’sona tëranta’ nipatama’, acotarinquëma’, tënin.

Chiniquën nanantërinso’

(*Marcos 11.27-33; Lucas 20.1-8*)

²³ Ina quëran Yosë chinotopiso pëiquë paantarin piyapi’sa’ a’chintantacaso marë’. A’chinaquëya’, cotio ansiano’sa’, corto hua’ano’sa’, inapita huë’pi.

—¿Onporahuatonta’ chiniquën nanantaton, nipa’antopisopita a’paran? ¿Inta’ nanan quëtërinquën ina pochin nicaso’? Sha’huitocoi, itopi.

²⁴ —Inta nipachin, carinquëmanta’ natainquëma’. Ina sha’huitohuatamaco, nanan quëtërinco’ sha’huitaranquëma’.

²⁵ ¿Incarita’ Coansha nanan quëtërin piyapi’sa’ aporintacaso marë’? ¿Yosëri nanan quëtërin, piyapi’sari nica? ¿Ma’ta’ tënama’ canpita? Sha’huitoco carinquëmanta’ nanan quëtërinco’ sha’huichinquëma’, itërin Quisosori.

Natanahuatona’, inahua capini ninontapi.

—¿Ma’ta’ itahua? “Yosëri nanan quëtërin aporintacaso’,” itohuatëhua’, “¿Onpoatomata’ nipachin co natëramahuë’?” itarinpoa’. ²⁶ Nipirinhüë’, “Co Yosëri nanan quëtërinhuë’. Piyapiri quëtërin,” itohuatëhua’, na’a piyapi’sa’ no’huairinënpoa’. “Yosëri a’parin pënëntacaso marë’,” topi ya’ipiya, nitopi.

²⁷ Nani ninontohuachinara, Quisoso itapona’:

—Ahuën. Co quiyaso’ nitotërai huë’. ¿Incariso’ Coansha nanan quëtomara? Co nitotërai huë’, toconpi.

—I’yan, napoahuarë’ co carinquëmanta’ insosona nanan quëtërinco’ sha’huitaranquëmahuë’, itërin Quisosori.

Cato’ hui’napi’sa’ napopiso’

²⁸ Ina quëran itaantarin:

—Apira iyaro’sa’ a’chintaanta’inquëma’ yonquico’. A’na quëmapi ya’huërin opa sha’na’pi. Inaso’, Cato’ hui’nin ya’huëtërin. A’naso’ sha’huitërin: “Ipora tahuëri, conpa, iminquë sacatonquë,” itopirinhüë’, ²⁹ “Inca tata, co yasacatërahuë’,” itërin. Napotaponahuë’, oshaquëran yonquiantarin. Noya cancantaton, sacatapon pa’nin. ³⁰ A’na hui’nionta’ camairin iminquë sacatacaso’. “Noyahua’. Pa’i nipachin canta’ sacachi,” itaponahuë’, co pa’ninhüë’. ³¹ Cato’ hui’nin chachin sha’huitopirinhüë’, ¿insoarita’ natërinso’? itërin Quisosori.

—Ya’nan camairinso’ pa’pin natëton, sacatërin, itopi.

—No’tëquën naporama’. A’naso’ “Pa’i nipachin,” taponahuë’, co pa’ninhüë’. Inapochachin copirno marë’ coriqui ma’patona’piro’sa’, monshihuana’piro’sa’, inapita co noyahüë’ yonquipirinhüë’, iporaso’ ina naniantahuatona’, Yosë imasapi. Imatona’, tëhuëenchachin hua’anëntërinquë ya’conapi. Canpitaso nipirinhüë’ co yaya’conamahuë’. ³² Coansha Paotista pënënpirinhüëma’huë’, co yanatëramahuë’. Noya cancantamaso marë’ a’chintopirinhüëma’huë’, co yanatëramahuë’. Copirno marë’ coriqui ma’patona’piro’sa’, monshihuana’piro’sa’, inapitaso nipirinhüë’ a’naroáchin natëtona’, noya cancantopi. Ina nicapomarahüë’, co yonquiramahuë’. Co

natëtochináchinhué' cancantërama', itërin.

Inpriatoro'sa' co noyahué' yonquipiso'

(Marcos 12.1-12; Lucas 20.9-19)

³³Ina quëran itaantarín: “A'nanta' pënënto nanan, a'chinchinquëma', natanco'. A'na quëmapí pancana imianatërin. Inaquë oparachin sha'nin. Nani pairapirahuaton, na'pi quëran nanpi ninin opa to'poitona' huino nicacaiso marë'. Naporahuaton, tori ninin. Inaquë piyapinën ya'huaton nocorarin ama ihuacaiso marëhué'.

Nani tiquihuachina, inpriatoro'sa' acorin a'paicaiso marë'. 'Sacatëramaso marë' patoma nitërinso' canpitao-ranquën marë' maco'. Patomachin canta' acotoco,' itërin. Itahuaton, a'na parti pa'nin huachi. ³⁴Ina quëran nani nitohuachina, aquë ya'huërin quëran piyapinënpita a'parin patoma nitërinso' ma'pacaiso marë'. ³⁵A'papurinhué', inpriatonënpitari masahuatona', ahuëpi. A'naso' tëpapi. A'nanta' na'piquë të'yaratona', tëpapi. ³⁶Naquëranchin hua'anëni a'napita a'paantarín. Na'a piyapinënpita a'paantapirinhué', inachachin nitantapi. Ahuëantarahuatona', topinan a'paantapi.

³⁷Ina quëran hua'anënso' yonquiantarin. '¿Ma'cha onpochiya? Na'aya'pi a'papurahué', co manta' quëtópihué'. Hui'nahué chachin nipachin a'pa'i. Ina tëhuëchinsó' natëapona' nimara,' ta'ton, hui'nin chachin a'papurinhué'. ³⁸Ya'caritëraso', inpriatoro'sari quënanpi. 'Ni'cochi. Hui'nin chachin huë'sarin huachi. Pa'pin chiminpachin, iso no'pa chachin hua'anëntapon. Huëco' tëpa'ahua' ya'lipi ma'shanënpita matahua', nitopi. ³⁹Naporahuatona', hua'anën hui'nin mapi. Masahuatona', aipiran të'yatopi. Ina quëran tëpapi huachi.

⁴⁰Napotohuachinara, ¿ma'ta' onpot-intapon hua'anëni, hui'nin chachin tëpatopi ni'quëhuarë'?" itërin Quisosori.

⁴¹—Pa'pi co noyahué' nipi ni'ton, chiniquën no'huaton, a'naroáchin tëpapon. Ina quëran nasha inpriatoro'sa' acoantarín. Inapitaso' opa nitohuachin, no'tëquën quëtapi huachi, itopi.

⁴²—Íráca Yosë quiricanënuë ninshitérinso' ¿co nontëramahué' ti? Ninshitatón, naporin:

“Na'pi quëran yapëihuachina, a'na na'pi quënanpirinahué', pëina'piro'sa' co nohuantópihué'. 'Napoonin,' ta'tona', të'yatopirinahué'.

Hua'anëni maantarahuaton, 'Iso na'pi na'con na'con nohuantërahué pëica'huaso marë',' ta'ton, noya acoantarín.

Yosëri chachin inapotërin. Napoaton 'ma noya' tënëhua',' tënin quiricanënuë.

⁴³Napoaton itaranquëma', Yosë yahua'anëntópirinquëmahué', co nohuantëramahué' ni'ton, a'poarinquëma'. Nisha piyapiro'sa' piyapinënpita pochin ni'sarin. Inapitaso' noya natëapi. [⁴⁴Ina na'pi i'patohuatëra, anotatë' ya'panë'. A'na tahuëriso nipirinhué' ina na'piri chachin anoantohuachin, a'naquën ni'sharianin,] itërin Quisosori.

⁴⁵Natanahuatona', cotio hua'ano'sa', parisioro'sa', inapita yonquipi. “Canpoa' chinotatonpoa' pënënarínpoa',” ta'tona', no'huipi. ⁴⁶No'huatona' tashinan pëiquë yapo'mopirinahué', piyapi'sa' të'huatona', co mapihué'. Notohuaro' piyapi'sa' Quisoso noya natanpi. “Yosëri chachin acorin pënëinpoaso marë',” topi. Napoaton cotio hua'ano'sa' co nanitópihué' Quisoso macacaiso'.

Coshatacaso marë' amatërinso'pita

(Lucas 14.15-24)

22 Ina quëran a'na pënënto nanan ya'huëre', sha'huitaantarín:

“Yosë hua'anëntërinso' a'chintaanta'inquëma'.² A'na copirno naporinso pochin ninin. Inaso', hua'huayátërahuë piyapi'sa' hua'anëntërin. Hui'nin yasa'apachina, panca pita nisarin.³ Napoaton piyapinënpita a'parin piyapi'sa' sha'huitacaiso marë'. Sha'huitopirinahuë', co nohuantopihuë' huëcacaiso'.⁴ Copirnosonatanahuaton, a'napita piyapinënpita a'paantarin: 'Sha'huitonco' manóton huë'ina'. Nani ohuacaros'a' amoshin nipisopita atëpatërahuë capacaso marë'. Nani ya'ipi taparahuë. Huëco huachi ca'ahua', itonco', itahuaton a'parin.⁵ Pa'sahuatona', sha'huitaantapirinahuë'. 'Co'chi nanitëraihuë paya,' toconpi a'naya a'naya. A'naso' iminquë pa'nin. A'nanta' ma'sha pa'anapon pa'nin.⁶ A'naquënisos', piyapinënpita masahuatona ahuëpi. Inapotatona' tëpapi.⁷ Copirnosos' natantahuaton, chiniquënnohuitërin. Sontaros'a' a'parin ana'intacaiso marë'. Piyapinënpita tëpatopi ni'ton, inahuanta' sontaros'sari tëparin. Napotahuatona' pëinënapita ahuiquitopi.⁸ Piyapinënpita amantarahuatona, sha'huitërin. 'Pita marë' nani tapapirahuë'. Amatërahuësopitasos' co inashitopihuë' isëquë nicacaiso ni'ton, co huachi inapita yonquirahuë.⁹ A'na ira a'na ira pa'tatoma', a'napita piyapi'sa' quënanpatama', sha'huitonco' huë'ina'. Inso tëranta' quënanpatama', sha'huitoco' huë'ina'. Hui'nahuë sa'acaso marë' noya pita nisarahuë,' itërin.¹⁰ Piyapinënpita pa'sahuatona', na'a piyapi'sa' sha'huitëra'piapi. Noya nipisopita, co noyahuë' nipisopitanta' sha'huitëra'piapi. Pita pëi' noyá ya'sotopi.

¹¹ Ya'conahuaton copirnosos', a'naya a'naya noya nontërin. A'na quëmapiso nipirinhuë', co noya nitaparinhuë' pita pëiquë ya'conacaso marë'.¹² Ina ni'sahuaton, copirnoris

itërin: '¿Onpoatonta' iyasha co noya nitapaponahuë' ya'conan?' itërin. Napotopirinhuë', co manta' tëninhuë'. Tapanaton, ta'tárin.¹³ 'Iso quëmapimasaahuatoma', tonpoco'. Pa'on, tanpaquënn, inapita noyá tonpoco'. Nani tonporahuatoma', tashinanquë të'yatoco'. Inatohua' piyapi'sa' na'nërapis, chiniquënn parisitapi huachi,' itërin piyapinënpita.¹⁴ Inapochachin notohuaro' piyapi'sa' Yosëri amatërin huëntonënnquë ya'conacaiso marë'. Na'a natanpirinahuë', caraíchinn huayoninn,' itërin.

Coriqui ma'patërinso'

(Marcos 12.13-17; Lucas 20.20-26)

¹⁵ Parisioros'a' natanahuatona', ninontopi. "Huëco' nonpintatëhua', nisha nisha natahuan'. Co no'tëquënn a'panihuachinpoahuë', sha'huirapiahua'," nitopi.¹⁶ Napoaton a'naquënn a'papi Quisoso natanacaiso marë'. Irotisë pa'yatopisopitanta' caraya pa'pi. Canconahuatona', noyásha nontonpi nonpintacaiso marë'.

—Quëmasos' Maistro, noyanquënn. Co onporonta' nonpinanhuë'. Yosë pënnënnpoasos' no'tëquënn a'chintërancois. Piyapi'sa' no'huipirinënnquënta', co ina yonquiranhuë'. Co hua'an tëranta' të'huatëranhuë'.¹⁷ Napoaton yanatanainquënn. Noma copirnosos' nisha piyapi niponahuë', ya'ipinpoa' hua'anëntërinpoa'. Nani pi'ipi coriqui ma'painpoasos' marë' comisionënpita a'parin. Huë'pachina, ¿noya ipora quëtacasos', ti? ¿Ma'ta' Yosë nohuantërin nica'huaisos'? Sha'huitocois nitochiis, itopi.

¹⁸ Yanonpintopisos' nitotaton, Quisosoris itërin:

—¿Canpitasos' nonpintënnquëma'! ¿Ma'marëta' yaatëhuëramacos'?

¹⁹ Noma coriqui a'notocos' ni'i, itërin. Napotohuachina, a'notopi.

²⁰—¿Inta' isoso' nonanpiso'? itohuachina, —Noma copirno, itopi.

—¿Inta' nininëonta' isëquë ninshitopi? itantarin.

²¹—Noma copirno chachin, itopi.

—Copirno coriquinën ni'quëhuarë', quëtantaco'. Naporahuaton, Yosë nininpoa' ni'ton, hua'anëntërinpoa'. Ya'ipi cancanëma quëran ina natëcaso' ya'huërin, itërin.

²²Natanahuatona', pa'yanpi. “¡Ma noyacha a'panirinpoa paya!” ta'tona', patopi huachi.

Piyapi'sa' nanpiantarapiso'

(*Marcos 12.18-27; Lucas 20.27-40*)

²³Naporo' tahuëri a'napita cotio hua'ano'sa' huë'pi, satorio'sa' itopiso'. Inapitaso' nisha a'chinpi. “Piyapinpoa' chiminpatëhua', co onporonta' nanpiantarihuahuë',” toconpi. Inapitanta' Quisoso yanonpintatona', huëcapaipi.

²⁴—Íráca Maistro Moisësë pënëninpoa': “Quëmapi sa'aponahuë co hui'nin ya'huëyátërasohuë' sa'in ayananpihuachin, ina iini chachin imoroën maantacaso' ya'huërin. Hui'nahuanpachin, iinco' apoin inari ya'huërëtacaso marë'. Ina quëran mashotohuachin, ma'shanën, no'panën, inapita maantarin,” tënin Moisësë. ²⁵Canchisë iyaro'sa' íráca ya'huërin. Paninanso' sa'apirinhuë'. Co hui'nin ya'huëyátërasohuë', sa'in ayananpirin. ²⁶Ina iini chachin maantarin. Moisësë tëninso chachin manin. Inanta' co hui'nin ya'huëyátërasohuë', chimiantarin. A'na iionta' inapoantarin. Canchisë iinpita chachin inapoantapi. Co a'naya tëranta' hui'nina ya'huëchátërasohuë', ya'ipi taquipi. ²⁷Ina quëran sanapinta' chiminin huachi. ²⁸Canchisë chachin ina sanapiáchin mapirinahuë', nanpiantacaso tahuëri nanihuachin,

¿inquën chachincha sa'in ninë'poya? itopi.

²⁹—Canpitaso' co no'tëquën yonquiramahuë'. Yosëso' chini chiníquën nanantopirinhuë', co nohuítëramahuë'. Quiricanëonta' co nitotëramahuë'. Napoaton co nanitëramahuë' no'tëquën yonquicamaso'. Yosëso' ya'ipiya nanitaparin. ³⁰Chimipisopita nantantahuachina', co huachi sa'asapihuë'. Sanapi'santa' co huachi so'yaapihuë'. Anquëniro'sa pochin nisapi. ³¹Chimipisopita tëhuëchachin nanpiantarapi. Moisësë nontohuachina, Yosëri chachin sha'huitërin. ³²“Caso' Yosëco. Apraan chinotarínco. Isaco, Cacopo, inapitanta' chinotarínaco,” itërin. Cara chachin íráca chiminpirinahuë', naporin. Nanpipisopitaráchin Yosë chinotapi. Napoaton inapitanta' chiminpirinahuë', Yosë marëso nanpirápi, itërin Quisosori.

³³Piyapi'sa' ina natanahuatona', pa'yanpi. “¡Ma noyacha a'chintërinpoa paya!” topi.

Yosë na'con na'con nohuantërinso'

(*Marcos 12.28-34*)

³⁴Natanahuatona', parisioro'santa' niyontonpi. “Quisoso no'tëquën a'panitaton, satorio'sa' atapanin ni'ton, co huachi yanatanpihuë',” ta'tona', niyontonpi ina nontantacaiso marë'. ³⁵A'na maistro íráca nanan noya nitotërinso' huë'sahuaton, Quisoso nontiirin atëhuëcaso marë'.

³⁶—Pi'pian Maistro yanatananquën. Yosë na'con pënëninpoa'. ¿Ma'ta' na'con na'con nohuantërin nicacaso'? itiiirin.

³⁷—Inta nipachin sha'huichinquën. Yosëso' Sinioro ni'ton, hua'anëntërinpoa'. Ina na'con nosorocaso' ya'huërin. “Ya'ipi cancanëma quëran, ya'ipi hua'yanëma quëran, ya'ipi yonquinëma quëran, ya'ipi inaquëranpita nosoromiatoco',”

tënin. ³⁸Ina na'con na'con nohuantërin.
³⁹Isonta' Yosë nohuantërin: “Quëmaora
 ninosororanso pochachin a'napitanta'
 nosoroco,” tënin. ⁴⁰Moisësë,
 pënëntona'piro'sa', inapitaso' na'con
 pënëntopirinahuë', nosorocaso'
 na'con na'con nohuantopi. Napoaton
 nosorohuatama', Yosë yonquirinso
 chachin imasarama', itërin Quisosori.

Yosëri a'paimarinso'

(*Marcos 12.35-37; Lucas 20.41-44*)

⁴¹Parisioro'sa' nani niyontonpi ni'ton,
 Quisosorinta' natanarin no'tëquën ayon-
 quicaso marë'.

⁴²—Iráca Yosë quiricanënguë
 sha'huitërinpoa'. “A'na tahuëri
 a'na quëmapi acoarahuë piyapi'sa'
 nicha'ëcaso marë'. Inaso' Cristo itopiso',”
 tënin Yosë. ¿Inta' shiin inaso'? itërin
 Quisosori.

—Tapico' shiin inaso', topi
 parisioro'sa'.

⁴³⁻⁴⁴—Naporinchi paya. Inaso nipi-
 rinhuë', iráca Ispirito Santo nohuan-
 ton, Tapiri chachin Cristo ninoton,
 ninshitërin:

“Yosëri Sinioronëhuë sha'huitërin.
 ‘Inchinanëhuë quëran huënsëquë'
 inimiconënpita cari minsëchinquën,
 itërin Yosëri,” tënin Tapi.

⁴⁵Shia'huain niponahuë', Cristo yon-
 quiaton, “Sinioronëhuë,” tënin. ¿Onpoa-
 tonta' naporin? itërin Quisosori.

⁴⁶Natanaponaraihuë', co manta'
 a'panitopihuë'. “Yosë hui'nin chachin
 ni'ton, Tapiri Cristo chinotërin,” ta'caiso
 nipirinhuë', co yanatëpihuë'. Napoaton
 naporo quëran huarë' tapanatona',
 co huachi nohuantopihuë' Quisoso
 natanacaiso'.

Parisioro'sa', cotio maistro'sa', inapita chiníquën pënëinso'

(*Marcos 12.38-40; Lucas
 11.37-54; 20.45-47*)

23 Ina quëran piyapi'sa'
 a'chintantarin.

Ca'tano'sanënpitanta' natanapi.

²“Tëhuëchachin iyaro'sa', cotio
 maistro'sa', parisioro'sa', inapita
 na'con a'chintatënënguëma':
 ‘Moisësë pënëninpoaso' no'tëquën
 a'chinchinquëma', topi. ³Yosë nanamën
 a'chintohuachinënguëma', noya natëco'.
 Nipirinhuë', ama inapita nonancosohuë'.
 Inahuaso' pënënpirinënguëmahuë', co
 cancanëna quëran imapihuë'. ⁴Ni'co'.
 Panca pë'pëto quëpahuatëra, sacai'
 iratacaso'. Inapitaso' inapochachin
 a'chintërinënguëma'. Co Yosë
 quiricanënëachin a'chinpihuë'.

Inahuara yonquinëna quëraonta'
 nisha nisha pënëntopi. Panca pë'pëto
 apë'pëtërëso pochin nitërinënguëma'.
 A'chintopirinënguëmahuë', inahuara
 chachionta' co natëpihuë'. ⁵Pi'pian
 Yosë quiricanën ninshitahuatona',
 të'yainaquë achinpi piyapi'sari
 nicacaiso marë'. Naporahuatona',
 naporopi a'mopi nohuitacaiso marë'.

‘Inapohuatëhua', piyapi'sa' noya
 ni'sarinënpoa', ta'tona', napopi.
 Napoaponaraihuë', co aquëtë' Yosë
 yonquihiphuë'. ⁶Pita nipachina,
 huancánachin yahuënsëconpi.
 Niyontonpiso pëiquë ya'conpachinara,
 hua'ano'sapitarë' yahuënsëconpi.

⁷Cachiquë pa'pachinara, na'a piyapi'sari
 noya nontopi. ‘Huë'cama maistro',
 itohuachinara, pa'yatopi.

⁸Canpitaso nipirinhuë', ama
 maistro itiinëmaso nohuantocosohuë'.
 Ya'ipinquëma' iyama pochin nisarama'.
 Casáchin no'tëquën a'chintëranquëma'.

⁹Ama a'na piyapi na'con na'con
 pa'yatocosohuë'. ‘Quëmaso' tata pochin

ni'nanquën. Natëaranquën huachi,' ama itocosohuë'. Yosëfchin natëcaso' ya'huërin. Inaso' tatanënpoa' inápaquë ya'huërinso'. ¹⁰ Ama hua'an pochin chiníquën nanan nohuantocosohuë'. 'Ca natëco,' ama tocosohuë'. A'naíchin hua'an ya'huëtërinquëma', Cristo itopiso'. ¹¹ Yosë huëntonënuë ya'conpatëra, co chiníquën nanantacaso' ya'huërinhuë'. Noya noya yanípatama', ya'ipi piyapi'sa' catahuaco'. ¹² 'Caso' noya noyaco,' topatama', Yosë atapanarinquëma'. Nipirinhüë', 'Caora co nanitërahuë' noya nica'huaso'. Catahuaco Sinioro,' topatama', Yosë catahuaarinquëma'. Noya noya acoarinquëma',' itërin.

¹³ Ina quëran Quisosori cotio maistro'sa', parisioro'sa' inapita pënënaton itapon:

"Cotio maistro'sanquëma', parisioro'sanquëma', canpitaso nonpintënuëma ni'ton, ¡ma'huantacha nisarama paya! Co no'tëquën a'chinamahuë' ni'ton, Yosë iranën ya'copiatë pochin nitërama'. Co no'tëquën Yosë imatomahuë', co canpita tëranta' Yosë hua'anëntërinquë ya'conaramahuë'. A'napitanta' yaya'conpirinahuë', co catahuaramahuë' ya'conacaiso'. Canpita nonaninënuëma' ni'ton, inapitanta' co ya'conpihuë'. [¹⁴ Canpitaso nonpintënuëma ni'ton, ¡ma'huantacha nisarama paya! Quëyoronos'a' nonpintërama'. Noya nontapomarahüë', a'naya a'naya nonpintatoma', ma'shanënapita matërama'. Ina quëran niyontonpiso pëiquë ya'conpatamara, hua'qui' Yosë nontapomarahüë', co cancanëma quëran imaramahuë'. Ina marë' aquë aquëtë' ana'intarinquëma'.]

¹⁵ Canpitaso' nonpintënuëma ni'ton, ¡ma'huantacha nisarama paya! Nisha piyapi'sa' a'chintacamaso marë' ira iratërantarama'. Aquë

paatoma', a'naya a'naya a'chintërama' canpita pochin yonquicaiso marë'. Natëhuachinënuëma', aquë aquëtë' co noyahuë' cancantapi. Ya'ipinquëma' parisitopiquë pa'sarama huachi.

¹⁶ ¡Ma'huantacha nisarama paya! A'napita yaa'chintopiramahuë', co no'tëquën yonquiatomahuë', somaraya pochin cancantërama'. Somaraya nininso' co pi'pian tëranta' nanitërinhuë' a'napita quëpacaso'. Inapochachin canpitaso' co Yosë nohuitatomahuë', co nanitëramahuë' a'napita a'chintacamaso'. 'Yoscoarë' topatëra, no'tëquën nontacaso' ya'huërin,' topi ya'ipi piyapi'sa'. Canpitaso nipirinhüë' nisha nisha tënama'. 'Yosë chinotopiso pëi' ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontaranquën,' itopiramahuë', nonpinpatamanta', 'Co ina marë' Yosë ana'intarinpoahuë',' toconama'. 'Yosë chinotopiso pëiquë oro ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontaranquën, topatëra, naporu huarë' no'tëquën nontacaso' ya'huërin,' topiramahuë'.

¹⁷ Co no'tëquën yonquiramahuë'. Yosë chinotopiso pëi' mini oro quëran noya noya ninin. Oro inaquë ya'huërinso' co aquëtë' yonquicaso' ya'huërinhuë'. Co chinotopiso' pëiquë ya'huërinhuë' naporini, co Yosëri noya ni'itonhuë'. ¹⁸ Yosë chinotopiso pëiquë artaro ya'huërin. Inaquë ma'sha acopi Yosë chinotacaiso marë'. 'Artaro ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontaranquën,' tapomarahüë', nonpinpatamanta', 'Co ina marë' Yosë ana'intarinpoahuë',' toconama'. 'Ma'sha inaquë acopiso' ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontaranquën, topatëra, naporu huarë' no'tëquën nontacaso' ya'huërin,' topiramahuë'. Yanonpinatoma', naporama'. ¹⁹ Somaraya pochin cancantatoma', co no'tëquën yonquiramahuë'. Co ma'sha acopiso' aquëtë' yonquicaso'

ya'huërinhuë'. Artaro mini ma'sha acopi quëran noya noya ninin. Artaroquë acopi ni'ton, Yosëri noya ni'nin. ²⁰'Artaro ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontaranquën,' topatama', ya'ipi inaquë acopisopitanta' yonquicaso' ya'huërin. ²¹'Yosë chinotopiso pëi' ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontaranquën,' topatama', Yosë inaquë ya'huërintonta' yonquicamaso' ya'huërin. ²²Inapochachin 'Pi'iro'të' ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontaranquën,' topatamanta', co pi'iro'tëächin yonquicaso' ya'huërinhuë'. Yosë inaquë ya'huaton, hua'anëntaripoa'. Inanta' yonquicamaso' ya'huërin.

²³Canpitaso nonpintënuëma ni'ton, jma'huantacha nisarama paya! 'Nani ma'sha quëran, diesmo Yosë quëtacaso' ya'huërin,' itërinpoa' Moisésë. Ina natëpiramahuë', nonpintënuëma' canpitaso'. Napoaton ma'sha sha'patamara, pi'pian quëtërama'. Ya'ipi cosharo apimotacaso marë' sha'nama' quëran huarë' diesmo quëtërama'. Inaso' noya nipirinhüë', Yosë na'con na'con nohuantërintososo' naniantërama'. Co no'tëquën nonamahuë'. Co sa'ahuario'sa' nosororamahuë'. Naporahuaton, co cancanëma quëran huarë' Yosë natëramahuë'. Ina marë' ana'intarinquëma'. ²⁴Somaraya pochin cancantatoma', co no'tëquën a'chinamahuë'. Ni'co'. Canpitaso' yao'opatamara, ama o'oso tëranta' o'ocamaso marëhuë' noyá panshairama'. Napoapomarahüë', camiyo a'naroächin mi'tëramaso pochin ninama'. Yosë na'con na'con nohuantërintoso', co natëramahuë'.

²⁵Canpitaso' nonpintënuëma ni'ton, jma'huantacha nisarama paya! Tëhuënachin yanonpinama'. Ni'co'. A'naquën minë', sënan, inapita pa'mohuachinara, aipiächin pa'mopi. Acoposo nipirinhüë', në'huënantëtërin.

Inapochachin canpitaso' piyapi'sa' noya nicainënuëmasoachin yonquipiramahuë', acopo' cancanëma quëranso', co noya yonquiramahuë'. Nonpinatoma', yaihuatërama'. Ma'sharächin nohuantatoma', co Yosë nohuantërintoso' ninamahuë'. Ina marë' Yosë ana'intarinquëma'. ²⁶Canpitaso parisioro'sanquëma', somaraya pochin cancantërama'. ¿Onporahuatomacha co no'tëquën yonquiramahuë' paya? Cancanëma'ton anoyatoco'. Ina quëran noya cancantatoma', noya nisarama huachi.

²⁷Canpitaso' nonpintënuëma ni'ton, jma'huantacha nisarama paya! Yosë quiricanën a'chinpiramahuë', yanonpinama'. Ni'co'. Chimipi na'pi naninquë po'mohuatëra, aipiran quëran huiríchinquë pashitëre'. Noyápiachin ya'nopirinhüë', acoposo' nansë, nosha chanatërintoso', inapita co nishinahuën' nisarin. ²⁸Inapochachin canpitaso' ninama'. Piyapi'sa' noya nicanatënuëma': 'Ma noya maistro'sa' Yosë natëpi,' topirinhüë'. Acopo' cancanëma quëranso nonpinatoma', pa'pi co noyahuë' cancantërama'.

²⁹Canpitaso' nonpintënuëma ni'ton, jma'huantacha nisarama paya! Iráca Yosë piyapinënpita pënëntohuachinara, shimashonëmapitari no'huitona', tëpapi. Ipora canpitaso', pa'pitopiquë pëirapirama'. Noya quëmapi'santa pa'pitopiso', yancoro'sa' sharapirama'. Ama naniantacaso marëhuë' napotërama'. ³⁰Inapotatoma' naporama': 'Iráca chachin ya'huërai naporini, co quiyariso' tëpa'itoihuë', topiramahuë', ³¹shimashonëma' quëpatoma', canpitanta' tëpatona'piro'sa pochin cancantarama'. ³²Inapita pochin cancantatoma', co noyahuë' nisarama'. Na'con na'con oshahuanarama'.

³³¡Ya'huan pochin cancantatoma', pa'pi co noyahuë' nisarama'!

¿Onporahuatomacha pën quëran cha'ërë'ponquëmaya? Co cha'ësaramahuë'. ³⁴Napoaton pënëntona'piro'sa' a'pataranquëma'. No'tëquën yonquina'piro'sa', a'china'piro'sa' inapita a'pataranquëma' a'chintinënquëmaso marë'. No'tëquën pënënaponënuquëma' nipirinhuë', no'huiarama'. A'chintopirinënquëmahüë', a'naquën tēpaarama'. A'naquën niyontonpiso pëiquë chiniquën huihuiarama'. Nisha nisha ninanoquë imatoma', aparisitarama'. A'naquëonta' corosëquë patanantatoma', tēpaarama'. ³⁵Íráca quëran huarë' noya quëmapi'sa' pënëntopirinahuë', na'a tēpapi. Apiri'ton noya quëmapi nipirinhuë', iini tēparin. Ina piquëran a'naya a'naya noya pënëntopirinahuë', tēpara'piapi. Na'a pi'ipi napopi. Napoin quëran Sacariasë tēpapi anta'. Piriquiasë hui'nin inaso'. Yosë chinotopiso pëi i'iratëquë artaro ya'huërinso aquëcha tēpapi. Canpitaso' ina nitotapomarahüë', co natantochináchinhuë' cancantërama'. Napoaton Yosë chiniquën ana'intarinquëma'. ³⁶Íráca quëran huarë' shimashonëmapita co noyahuë' cancantopi. Ipora canpitanta' inapita pochachin cancantarama' ni'ton, Yosë na'con ana'intarinquëma huachi, tēnahüë," itërin.

Quirosarinquë ya'huëpisopita yonquiaton, Quisoso sëtërinso'

(Lucas 13.34-35)

³⁷Ina quëran taantaran: "¡Ya'ipi Quirosarinquë ya'huëramasopita yonquiatënquëma', chiniquën sëtërahuë! Na'a pënëntona'piro'sa' Yosë a'patërinquëma' pënëinënquëmaso marë'. A'paporinhuë', tēpama'. A'naquën na'piquë tē'yaratoma', tēpama'. Ya'ipinquëma' nosoroatënquëma', na'aro' ya-catahuapiranquëmahüë', co ca

tëranta' nohuantëramacohüë'. Atari hua'huin to'cohuëtërinso pochin yapa'poyapiranquëmahüë', co nohuantëramacohüë'. ³⁸Napoaton Tata Yosë patarinquëma'. Chinotëramaso pëinta' patarin. Co huachi catahuarainquëmahüë' ni'ton, noquitarama huachi. ³⁹Canta', co huachi quënanaramacohüë'. O'manta'huaso tahuëri huarë' quënaantaramaco. Naporo': '¡Ma noyanquëncha quëmaso paya! Sinioro chachin a'paimarinquën,' itaramaco huachi," itërin Quisosori.

Yosë chinotopiso pëi' ohuatapiso'

(Marcos 13.1-2; Lucas 21.5-6)

24 Ina quëran Yosë chinotopiso pëi' quëran pipihuachinara, ca'tano'sanënpitari itapona':

—Ni'quë' Maistro. Ma noyápiachin Yosë chinotopiso pëi', itopi.

²—Iporaso' ya'ipiya noyápiachin ni'piramahuë', a'na tahuëriso' ya'ipiya ohuatapi. Co a'na na'piya tēranta' niya'huiritarinhuë', itërin Quisosori.

Ayaro' tahuëri ya'caritërinso'

(Marcos 13.3-23; Lucas 21.7-24; 17.22-24)

³Ina quëran Oriposë panënuquë pa'sahuaton, inaquë huënsëconin. Ca'tano'sanënpitaráchin ya'huëpi. Inapitari huëcapairahuatona', itiipi:

—¿Onporota' Maistro ohuatapi? Ayaro' tahuëri ya'caritohuachin, ¿ma'ta' onporahuachina' nitotapoi? ¿Onporota' o'mantararan? Inapita sha'huitocoi quiyanta' nitochii, itopi.

⁴—Ni'cona iyaro'sa' nonpintochinënquëma'. ⁵A'naquën huëcapona'. "Caso' Cristoco. Yosë chachin a'paimarínco," tosapi. Nonpintë' nipirinhuë', na'a piyapi'sari imasapi. ⁶Nisha nisha parti piyapi'sa' nino'huiapi. Niahüërahua-tona', quira nisapi. Ina natanpatama', ama pa'yancosohüë'. Yosë nohuanton,

naporapi. Napoaponahuë', co isoro'pa' ta'huanchátëraponhuë'. ⁷Nisha nisha nananquë nonpisopita nino'huitona', quira nisapi. Copirnoros'a capini nino'huitona', piyapinënpita camairapi quira nicacaiso marë'. Nisha nisha parti cosharo' pahuanpachin, tanari piyapi'sa' tiquirarin. Naporahuaton, a'na parti a'na parti ocohua pa'sarin. ⁸Ni'co'. Sanapi yahuaihuachina, iquitárin, co a'naroáchin huairinhuë'. Inapochachin ayaro' tahuëri ya'caritohuachin, piyapi'sa' parisitaponaraihuë', co isoro'pa' ta'huanchátëraponhuë'.

⁹"Naporos' tahuëri'sa' co noya piyapi'sahuë' masarinënuëma'. Imaramacoso marë' aparisitarinënuëma'. Nisha nisha piyapi'sa' no'huairinënuëma'. A'naquëma' tëpararinënuëma'. ¹⁰Inapohuachina', na'a piyapi'sa' imasapirinacohuë', co ahuantatonaraihuë', Yosë nianiantapi. Pipirahuatona', imarinasosopita no'huitona', sha'huirapirapi. ¹¹A'naquëonta' nonpin nanan pënëntapona'. Nonpinapirinahuë', na'a piyapi'sari natëtona', nonpin nanan imasapi huachi. ¹²Piyapi'sa' pa'pi co noyahuë' cancantatona', na'con na'con oshahuanapi. Co huachi ninosoroapihuë'. ¹³Canpitaso nipirinhuë' noya ahuantoco'. Co a'pohuatamacohuë', noya nicha'ësarinquëma huachi. ¹⁴Yosë hua'anëntërinquë ya'conacaso' a'chintëranquëma'. Ina nanan chachin ya'ipi parti a'chinacaso' ya'huërin. Ya'ipi piyapi'sa' nitochina'. Ya'ipi parti a'chintohuachina', naporos' ayaro' tahuëri naniarin huachi.

¹⁵Íraca Naniri ninoton, ninshitërin. 'A'na tahuëri inimicoros'a' Yosë pëinënuë ya'conahuatona', tapiapona'. Pa'pi co noyahuë' nitatona' inapotohuachina', co huachi inaquë Yosë chinotapihuë', tënin. No'tëquën ninorin ni'ton, ina quirica nontohuatama', noya yonquico'.

¹⁶Naniri ninorinso' nanihuachin, Cotia parti ya'huëramasopita motopi'pa' manóton ta'aco', chiniquën aparisitochinënuëma'. ¹⁷Pëinëma aipi ya'huëhuatama', ama ma'shanëmapita quëpacaso marë' ya'concosohuë'. A'naroáchin topinan ta'aco'. ¹⁸Iminëmaquë sacatasënuëma' nipachin, ama a'moramaso tëranta' maquintacosohuë'. Manóton ta'aco'. ¹⁹Naporos' tahuëri'sa' cayoronos'a', sho'shopia'hua ya'huëtópiso', inapitasos' sacai quëran ta'arapi ni'ton, parisitapona'. ¡Ma'huantacha nisapi paya! ²⁰Yosë nontoco' ama o'nápiquë ta'acaso' ya'huë'insohuë'. O'napiquëhuë nipon, chinoto tahuërihuë nipon, saca sacai' ta'acaso'. ²¹Ina quëran piyapi'sa' chini chiniquën parisitapi. Isoro'pa' ya'huërin quëran huarë' co ina pochin parisichátërapihuë'. Ina piquëraonta' co onporonta' ina pochin parisitantarapihuë'. ²²Yosë nohuanon, co hua'qui' aparisitapihuë'. Hua'qui' aparisitapi naporini, ya'ipi piyapi'sa' taqui'itonahuë'. Nipirinhuë', piyapinënpita nosoroaton, co nohuanterinhuë' hua'qui' aparisitacaiso'. Huayoninsopita nicha'ësarín huachi.

²³Naporos' tahuëri'sa' nisha nisha sha'huitarinënuëma'. '¡Ni'cochi, Cristo nani huë'nin! Pasëquë ya'huarin,' itohuachinënuëma', ama natëcosohuë'. ²⁴Na'a nonpin nanan pënëntona'piros'a' huëcapona'. 'Caso' Cristoco' tosapi a'naquën. 'Caso' ninotona'pico,' tosapi a'naquëonta'. Sacai' nininsopita nisapi piyapi'sa' nonpintacaiso marë'. Huayoninsopitanta' nonpintochinaichin nisapi. ²⁵Nani sha'huitëranquëma' ama naporos' tahuëri nonpintinënuëmaso marëhuë'. ²⁶'Huëco' inotëro parti pa'ahua'. Inatohua' Cristo ya'huarin,' itohuachinënuëma', ama pacosohuë'. 'Paso' pëiquë ya'huërarín,' itohuachinënuëmantá,

ama natëcosohuë'. ²⁷Yosë quëran quëmapico ni'to, a'na tahuëri o'mantararahuë. O'mantahuato, ya'ipi piyapi'sa' ni'sarinaco. O'cori' huënsha' topachina, ya'ipi parti a'pintërin. Inapochachin a'na tahuëri huënaráchin huënaráchin o'mantararahuë, ni'saramaco. ²⁸Ma'sharo'sa' chiminpachina, a'naroáchin tamëro'sari huëcapairin," itërin Quisosori. (Cristo o'mantahuachin, ya'ipiya nitotapi, tapon naporin.)

O'mantacaso' tahuëri

(*Marcos 13.24-37; Lucas 17.26-30, 34-36; 21.25-33*)

²⁹"Nani parisitohuachina', pi'i tashiarin. Yoquinta' co huachi a'pinarinhuë'. Naporahuaton, na'a tayloraro'sa' anotarín. Ya'ipi inápaquë ya'huëinsopitanta' nacon nacontapon. ³⁰Naporo' o'mantararahuë. Yosë quëran quëmapico ni'to, inápa quëran o'mantararahuë huachi. Nisha nisha nananquë nonpisopita: 'Ana'intarinpoa', ta'tona' pa'yanapi, na'nëapi, napoapi. Chiníquën nanantato, chitoro' huáncana o'mantararahuë, ni'sarinaco. Huënaráchin huënaráchin ya'noarahuë. ³¹O'mantarahuato, na'a anquëniro'sa' a'pararahuë. Panca tronpita pihuitona', ya'ipi parti pa'sapi huayonahuësopita ayontonacaiso marë'.

³²Iquira nara papotërin quëran nitotoco'. Ta'amën monoantahuachina, 'Nani o'napi naniriarin huachi,' topi. ³³Inapochachin nani ma'sha onporahuachina', nitotarama'. 'O'mantacaso' tahuëri naniriarin huachi,' tosarama'. ³⁴No'tëquën sha'huitëranquëma'. Co'huara cotioro'sa' huënton ta'huanchatërasoihuë', nani ma'sha onporapi. ³⁵Isoro'pa' ta'huantarín. Pi'iro'tënta' ta'huantarín. Ca nanamëhuëso nipirinhüë'

co onporonta' ta'huantarinhüë'. No'tëquën nonahuë ni'ton, ya'ipi sha'huitëranquëmaso chachin naniarin huachi.

³⁶Ma tahuërisona o'mantaca'huasoso nipirinhüë', co insonta' nitotërinhuë'. Anquëniro'santa' co nitotapihuë'. Yosë hui'ninco niporahuë', co ca tëranta' nitotëranhuë'. Tata Yosëichin nitotërinso'.

³⁷⁻³⁹Íráca Noi nanpiso', na'a piyapi'sa' co Yosë natëpihuë'. Topinan ya'huëcaisoráchin cancantopi. Coshatápi, o'osápi, sa'asápi, hui'ninapitanta' aso'yarápi. Napoatona', co Yosë yonquipihuë'. Noiso nipirinhüë', Yosë natëton, panca nancha ninin. Nani tinihuachina, inaquë ya'conin. A'napitaso' co yonquipirinhüë', a'nanaya panca pama pa'sarin. Naporo' ya'ipiya chimiitopi huachi. Inapochachin canta' Yosë quëran quëmapico ni'to, a'nanaya o'mantararahuë. Na'a piyapi'sa' co yonquipirinhüë', o'mantararahuë. ⁴⁰Naporo' cato' quëmapi'sa' ina iminquëáchin sacatapirinhüë', a'nara' quëpantarahuë. A'naso nipirinhüë' patarahuë. ⁴¹Cato' sanapi'sa' inaquëráchin shi'shi' pë'sanapirinhüë', a'nara' quëpantarahuë. A'naso nipirinhüë' patarahuë.

⁴²Ama huë'erëso pochin cancantatoma', naniantocosohüë'. Onporosona o'maca'huaso' tahuëri nanihuachin, co nitotaramahuë'. ⁴³Ni'co'. Ihuatë' a'nanaya huë'pachina, pëiquë ya'conin. Hua'anën co nicasohüë', ma'sha ihuarin. Onporosona huëcacaso' nitotërin naporini, hua'anëni ninaitonhuë', co pëinënquë ya'conacaso' nanichitonhuë'. ⁴⁴Inapochachin canpitanta' ninatomaco, ya'huëco'. Hua'quihuato: 'Co yao'marinhuë', ama tocosohüë'. Co nitotasënuquëmahüë', a'nanaya o'mantararahuë," itërin.

Inpriato naporin quëran a'chininso'*(Lucas 12.41-48)*

⁴⁵Ina quëran itaantarin: “Ni'co', iyaro'sa'. O'maca'huaso' tahuëri a'na patron pochin nisarahuë. Inaso' aquë yapa'pachina, inpriatonën sha'huitërin. 'Piyapinëhuëpita noya ni'quë'. Cosharo', ma'sha, inapita pahuantohuachina', quëtëra'piaquë', itahuaton, pa'nin. ⁴⁶Inpriatoso' noya yonquihuachin, no'tëquën natëtarin. Patronëni huëcapaintahuachin, noya ni'sarin. Ina marë' noya cancantarin. ⁴⁷Noya natërin ni'ton, acoarin ya'ipi ma'shanënpita a'paicaso marë'. ⁴⁸Nipirinhüë', inpriatonën co noyahuë' cancantohuachin, tapon: 'Patron hua'quirarin. Co a'naroáchin huënantaponhuë', ta'ton, ⁴⁹piyapinënpita ahuëapon. Pita nicacasoáchin cancantapon. No'pirápon. ⁵⁰Napoaso', patronëni quënanquintapon. Co nitotasohüë', a'nanaya canquipon. ⁵¹Co natërinhuë' ni'ton, chiniquën ana'intarin. Nonpintëro'sa' ana'intopiso pochin nitapon. Inaquë co napion ancantaton, na'nërápon,” tënin Quisoso.

Sanapi nipayarinsopita

25 Naquëranchin Quisosori pënëantarin:

“Yosë hua'anëntërinso' a'chintanta'inquëma', noya natanco. Hua'an sa'arinso pochin ninin. Inaso aquë quëran huë'sarin. Onporosona canquicaso' co nitotopihuë'. Tahuëri nanihuachina, sanapi nipayarinsopita ninarapi hua'an huëcacaso'. 'Hua'qui quëran canquipon nimara,' ta'tona', shonca nano'sa' nanparinënarë chachin ninarapi. ²⁻⁴A'natërápo sanapiíchin noya yonquipi. Quirosin pochin orotërinso' ta'pantatona', mëntaiquë huarë' quëpapi. Naporahuatona', a'naya a'naya potiriaquë quëpapi.

A'natërápo sanapi'saso nipirinhüë' co yonquiatonahuë', co aquëtë' quëpapihuë'. ⁵Hua'an hua'quirin ni'ton, tashitopi. Yahuë'ëtona', ya'ipimiáchin huë'ëpi. ⁶Huë'ësoi', yono tashi' a'nanaya chiniquën noninso' natanpi. '¡Ma'tana, huë'sarin huachi! ¡Huënsëco' pa'ahua' nacapia'ahua!' nitopi. ⁷A'naroáchin shonca nano'sa chachin capayatahuatona', nanparinënapita taparapi noya orotacaso marë'. ⁸Noya yonquirinsopitaso' ta'pantohuachinara, noya orotërin. A'napitaso nipirinhüë' i'chinpitopirinhüë', yatacopiconpi. Napohuachinara: 'Ta'pantocoi quiyanta' i'chinpi'i. Nani quiyaso' tacopiarin,' topirinhüë'. ⁹'Co'chi nanitëraihuë' ta'panta'huainquëmaso paya. Inapohuatoni, co huachi quiyanta' orotarinhüë'. Ya'ipinpoa' tacopianarihua'. Manóton paatoma', pa'anconco', itopi. ¹⁰Napotohuachinara, a'natërápo chachin manotona pa'pi quirosin pochin nininso' pa'anapona'. Pa'pirinhüë', co'huara huëntayátërasoihuë', hua'an canquirin. A'natërápo nano'sa' noya yonquirinsopitaso' imatona', pëiquë ya'conpi. Inaquë sa'acaso marë' pita nisapi. Nani ya'conpachinara, oncotopi. ¹¹Ina quëran co yonquirinsopitasohüë' huënantatona': '¡l'soatocoi siniro quiyanta' ya'coin!' itopirinhüë'. ¹²Hua'ani co nohuantërinhuë'. 'Co canpitaso' piyapinëhuëpitanquëmahüë'. Co nohuitëranquëmahüë', ta'ton co aya'coninhüë'. ¹³Napoaton canpitanta' noya yonquiatoma', o'manta'huaso' tahuëri ninaco'. Onporoso' nanipon nimara, co nitotëramahuë'. Ni'cona patontatëinquëma', itërin.

Canacaso marë' coriqui quëtërinso'*(Lucas 19.11-27)*

¹⁴Ina quëran itaantarin: “Isonta' iyaro'sa' a'chinchinquëma' Yosë

hua'anëntérinso' nitotamaso marè'. A'na quëmapi aquë yapa'sarinso pochin ninin. Yapa'pachina, inpriatonënpita amatërin camaicaso marè'. Huë'pachinara, itapon: 'Aquë pa'pato, oshaquëran huënantarahüë. Inatohua' ya'huasoco, noya sacatoco'. Apira coriqui quëchinquëma' ina quëran na'con na'con canaca'huaso marè'. Ma'sha pa'anatoma', oshaquëran ana'atoco', itërin. ¹⁵ Itahuaton, a'naya a'naya quëtëra'piarin. Co napopianachin quëtërinhuë'. Nanitinpichin tantiaton, nisha nisha quëtërin. A'naso' a'natëräpo huaranca coriqui oro quëran nininso' quëtërin. A'naso' cato huaranca quëtërin. A'nanta' huaranca quëtërin. Nani inpriatonënpita quëtahuaton, pa'nin huachi. ¹⁶ A'natëräpo huaranca ma'patona'piso' a'naroáchin natërin. Paaton, na'a ma'sha pa'anin. Ina quëran inapita pa'anaton, na'con na'con coriqui canarin. Nani tahuëri inapoaton, oshaquëran a'natëräpo huaranca aquëtë' canaantarin. ¹⁷ Cato huaranca quëtërinsona' noya sacatërin. Inanta' ma'sha pa'anahuaton, cato huaranca aquëtë' canantarin. ¹⁸ Huaranca ma'parinsoso' nipirinhuë', co yanatërinhuë'. No'paquë ihuatahuaton, coriquinën pa'pitërin inaquë tapacaso marè'.

¹⁹ Hua'qui quëran hua'anëna huënantarahuaton, inpriatonënpita amataantarin nontacaso marè'. ²⁰ A'natëräpo huaranca ma'patona'piso huë'sahuaton, coriqui a'notiirin. 'Ni'quë' sinioro, a'natëräpo huaranca quëtëpirancohuë', ina quëran a'natëräpo huaranca aquëtë' nani canarahüë', itiirin. ²¹ '¡Ma noyacha sacatëran paya! Natëranco ni'quëhuarë', chiniquënanan quëchinquënan na'con hua'anëntamaso marè'. Pëinëhuëquë huëquë', noya cancantahua', itërin hua'anëni. ²² Ina quëran a'nanta'

huë'nin: 'Ni'quë' sinioro, cato huaranca quëtëpirancohuë', nani cato huaranca aquëtë' canarahüë', itiirin. ²³ '¡Ma noyacha quëmanta' sacatëran paya! Natëranco ni'quëhuarë', nanan quëchinquënan na'con hua'anëntacaso marè'. Pëinëhuëquë huëquë', noya cancantahua', itërin inanta' hua'anëni.

²⁴ Piquëran quëtërinsonso nipirinhuë', huë'sahuaton itiirin: 'Quëmaso' sinioro co nosororancoihuë'. Co quëmaora shacaponahuë', nitërinso' manan. Co sacataponahuë', canaran. ²⁵ Napoaton të'huatätënuënan, co sacatërahüë'. Coriqui quëtërancoso' acoporoquë po'orahuë. Ma'tana ya'huarin,' itahuaton, coriqui a'notërin. ²⁶ Napotohuachina, co noya ni'ninhuë'. 'Quëmaso' co noyanquënhüë'. Chiroton, co natërancohuë'. Co no'tëquënan yonquiranhuë'. "Co sacataponahuë' canaran," ¿itëranco ti? ²⁷ ¿Onpoatonta' nipachin, co bancoquë acoranhuë'? Inaquë acoran naporini, pi'pian tëranta' canaitohüë', itërin. ²⁸ Ina quëran a'na piyapinën sha'huitërin. 'Iso quëmapi topinan quëran coriqui quëtërahüë. Osëretahuaton, paso' quëmapi na'con na'con canarinso', quëtëquë'. ²⁹ Noya natërinco ni'ton, na'con na'con quëtantarahuë. Co manta' pahuantarinhuë'. A'naso nipirinhuë' co natërincohuë' ni'ton, pi'pian ya'huëtërinso tëranta' osëretarahüë. ³⁰ Naporahuaton co noyahuë' ni'ton, aipiran tashinantërinquë të'yatoco'. Inatohua co napion ancantaton na'nëräpon,' tënin," itërin Quisosori.

Nisha nisha nananquë nonpisopita ana'intërinso'

³¹ Ina quëran itaantarin: "Yosë quëran quëmapi co ni'to, a'na tahuëri o'mantararahüë hua'anënta'huaso marè'. Ya'ipi anquëniro'sapitarë' co chachin o'mantararahüë. Huënaráchin

huënaráchin ya'norahuato, hua'anénta'huaso' shiraquë huën-sëarahüë coisë pochin nica'huaso marë'. ³²Yosë nohuanton, nisha nisha nananquë nonpisopita niyontonapi. Niyontonpachina', pë'tahuatona'pi pochin nisarahüë. Ni'co'. Tahuëri nipachina, ohuicarosa', chiporosa' napopianachin pa'sapi coshatacaiso marë'. Inaquëráchin ya'huëpirinahuë', tashihuachina, nisha nisha acorin huachi. ³³Ohuicarosa' inchinanën quëran acorahuaton, chiporosa' ahuënanën quëran acorin. Inapochachin canta' ya'ipi piyapi'sa' nisha nisha acoarahüë. Noya cancantopisopita inchinanëhuë quëran acoarahüë. Co noyahüë' cancantopisopitaso nipirinhuë', ahuënanëhuë quëran acoarahüë. ³⁴Ina quëran inchinanëhuë quëran acorahuësopita itarahüë: 'Ya'ipinquëma' huëcatoma', Yosë hua'anëntërinquë ya'conquico'. ¡Ma noyacha Tata Yosë nosororinquëma paya! Isoro'pa' ninin quëran huarë' yonquirinquëma' hua'anëntërinquë aya'coinquëmaso marë'. ³⁵Canpitaso' noya nosororamaco. Tanahuatëra, a'caramaco. Yamorohuatëra, o'shitëramaco. Ya'huëramataquëchi na'huëpatëra, noya nontëramaco. Pëinëmaquë chachin aya'conamaco. ³⁶Capa a'moca'huaso' nipachina, quëtëramaco. Caniohuatërantá, huëcatoma', nosoroquiramaco. Tashinan pëiquë ya'huasoconta', ni'quiramaco. Napoaton huëco huachi, noya ya'hua'ahua', itarahüë. ³⁷Naporo' inapitaso' natanarinaco: '¿Onporota' Siniro tanaran nicatëinquën, a'carainquën? ¿Onporota' yamororan ni'ton, o'shitërainquën? ³⁸¿Onporota' pëinëhuëiquë aya'conainquën? ¿Onporota' a'mocamaso' pahuantërinquën ni'ton, quëtërainquën? ³⁹¿Onporota' canioran ni'ton, nosoroquirainquën?

¿Onporota' tashinan pëiquë parisitëran, ni'conainquën? ¿Onpórochana napotërainquën nicaya? Co yonquirinahuë', itarinaco. ⁴⁰'Co'ta, imarinosopita parisitohuachinara, catahuarama'. Topinan piyapi'sa', sa'ahuarosa', inapita ma'sha pahuantohuachinara, quëtërama'. Imatomaco, a'napita catahuarama' ni'ton, canta' catahuaramacoso pochin ni'nahuë', itarahüë.

⁴¹Ahuënanëhuë quëran acorahuë-sopitaso nipirinhuë', sha'huitarahuë: 'Ya'ipinquëma' paco huachi. Tata Yosë co noyahüë' ni'ninquëma' ni'ton, ana'intarinquëma huachi. Panca pën nani acorin sopairo'sa' ana'intacaso marë'. Inaquë pën co onporonta' tacopiarinhuë'. Inaquë paco' canpitanta'. ⁴²Tanapirahuë', co a'caramacohüë'. Yamoropirahuë', co o'shitëramacohüë'. ⁴³Ya'huëramataquëchin na'huëpatëra, co pëinëmaquë aya'conamacohüë'. Capa a'moca'huasonta' nipirinhuë', co quëtëramacohüë'. Caniopirahuë', co huëcatoma' nosororamacohüë'. Tashinan pëiquë ya'huëpirahuë', co ni'quiramacohüë', itarahüë. ⁴⁴Ina quëran natanarinaco: '¿Onporota' Siniro tanapiranhuë' co a'carainquënhuë'? ¿Onporota' yamoropiranhuë' co o'shitërainquënhuë'? ¿Onporota' co pëinëhuëiquë aya'conainquënhuë'? ¿Onporota' a'mocaso' pahuantopir-inquënhuë', co quëtërainquënhuë'? ¿Onporota' caniopiranhuë' co nosororainquënhuë'? ¿Onporota' tashinan pëiquë parisitopiranhuë' co catahuarainquënhuë'? Co onporonta' ina pochin ni'nainquënhuë', itarinaco. ⁴⁵'Co'ta imarinosopita parisitopirahuë', co catahuaramahuë'. Sa'ahuarosa' ma'sha pahuantopiri-nahuë', co quëtëramahuë'. Co inapita nosororamahuë' ni'ton, co canta' nosororamacohüë', itarahüë. Itahuato,

a'pararahuë huachi. ⁴⁶ Parisitopiquë pa'sahuatona', inaquë ya'huëmiatapi huachi. Noya nipisopitaso nipirinhüë', Yosë pochin nanpimiatapi huachi," itërin Quisosori.

Quisoso macacaiso marë' chinotopiso'

(*Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53*)

26 Nani a'chintohuachina, ca'tano'sanënpita itapon:

²—Cato' tahuëri pahuanarin Pascoa nanicaso', nani nitotërama'. Naporo' Yosë quëran quëmapico niporahuë', masarinaco. Masahuatonaco, corosëquë patanantarainaco, itërin.

³Ina quëran corto hua'ano'sa', cotio ansiano'sa', inapita Caihuasë pëinënquë niyontopni. Inaso' corto hua'an, chini chiniquënanantërin. ⁴⁻⁵Inaquë niyontonahuatona', ninontapi Quisoso tëpacaiso marë'.

—Ama pita tahuëri chachin maahua-sohuë', piyapi'sa' no'huihuachinënpoa'. Quisoso pa'yatapi ni'ton, ahüëarinënpoa'. Napoaton po'oana quëran maahua', nitopi.

Hua'saiquë opomototërinso'

(*Marcos 14.3-9; Juan 12.1-8*)

⁶Quisososo nipirinhüë' Pitaniaquë pa'nin. Simon pëinënquë coshatapatarin. Ina Simon chana caniori mapirinhüë', anoyatërinso'. ⁷Misaquë coshataso', a'nara' sanapi huë'nin. Potiria'huaya huirina'pi quëran nipiso' quënin. Inaquë pimo hua'sai' na'con pa'tërinso' ya'huërin. Quisoso nosoroaton, opomototërin. ⁸Ina nicatora ca'tano'sanënpitaso', no'huitopi. No'huitatona ninontopi.

—¿Onpoatonta' iso hua'sai' pa'ton nipirinhüë' chiniarin? ⁹Pa'anin naporini, na'con coriqui canaton sa'ahuaros'a' quë-tacaso' ya'huëchitonhuë', nitopi.

¹⁰Quisosori natanahuaton, itërin:

—¿Ma'marëta' iso sanapi no'huirama'? Tananpitoco'. Na'con nosoroatonco, inapotërinco. ¹¹Nani tahuëri sa'ahuaros'aso' ya'huërapni. Caso nipirinhüë', co hua'quiyahuë' canpitaro'co ya'huarahuë. ¹²Co'huara chimiyantërasocohüë', nosoroatonco, nonëhuë hua'saiquë opotërinco pa'pitinacoso marë'. ¹³No'tëquën itaranquëma'. Ya'ipi parti noya nanan sha'huihuachina', iso sanapi napotërinco' sha'huirapi anta'. Co naniantapihuë', itërin.

Cotasëri sha'huirapirinso'

(*Marcos 14.10-11; Lucas 22.3-6*)

¹⁴Ina quëran, Cotasë Iscarioti pa'pi co noyahuë' yonquirin. Quisoso ca'tanaponahuë', yasha'huirapirin. Corto hua'ano'sa' ya'huërinquë pa'sahuaton, itoonin:

¹⁵—Po'oana quëran Quisoso a'notohuatëinquëma', ¿onpo coriquita' quëtaramaco? itërin.

—Cara shonca coriqui prata quëran nininso' quëchinquën, itopi. Itohuachinara:

—Noyahua'. Quëtoco nipachin a'nochinquëma', topachina, quëtopi. ¹⁶Naporo quëran huarë' Cotasë yonquirarin po'oana quëran a'nocaso marë'.

Pascoa tahuëri coshatopiso'

(*Marcos 14.12-25; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26*)

¹⁷Pascoa tahuëri nipachina, nisha pan ca'pi, co ahüëpocatopiso-huë'. Ina tahuëri nanihuachina, ca'tano'sanënpitari huëcapaipi.

—¿Intohuata' Maistro paatoi, Pascoa cosharo' nii capacaso marë'? itopi.

¹⁸—Ninanoquë paco'. Inaquë a'na quëmapni quënanconarama'. Ina quënanconpatama', sha'huitoco'. “Maistro a'parincoi ni'ton, huë'nai.

Naporin: ‘Yosë ninorinso’ nani naniriarin ni’ton, quëma pëinënuquë Pascoa coshara’ ca’tano’sanëhuëpitarë’co chachin coshatarai, tënin,’ itonco’,” itërin Quisosori.

¹⁹ Pa’pachinara, Quisosori sha’huitërinso chachin quënanconpi. Quëmapi quënanconahuatona’, nontopi. Nani natanconpachinara, inaquë Pascoa coshara’ nipi capacaiso marë’.

²⁰ Nani tashihuachina, Quisoso ca’tano’sanënpitarë chachin huë’pi. Huë’sahuatona’, misaquë huënsëquipi.

²¹ Coshatapona pochin itërin:

—No’tëquën ipora itaran-quëma’. Shonca catonquëma’ ca’tanpiramacohuë’, a’naquëma’ sha’huirapiramaco, itërin.

²² Natanahuatona’, sëtopi. Sëtatona’, a’naya a’nayari Quisoso natanpi.

—¿Incoita’ Sinioro, yasha’huirapirainquën? ¿Co cahuë’ nimara ti? itopi a’naya a’nayari.

²³ —Tëhuëenchachin a’naquëma’ yasha’huirapiramaco. Ina sënan-quërächin i’shiaton carë’ caponahuë’, yasha’huirapirincó. ²⁴ Yosë quiricanën quëran ninorincoso chachin chiminarahuë. Yasha’huirapirincoso nipirinhuë’, ma’huantacha nicapon paya. Co nasitërinhuë’ naporini, noya noya niitonhuë’, itërin.

²⁵ Itohuachina, Cotasërinta’ itërin:

—¿Incoita’ Maistro, yasha’huirapirainquën? ¿Co cahuë’ nimara ti? itohuachina, —Quëma chachin mini, itërin.

²⁶ Coshatasoi’, pan masahuaton Yosë nontërin. “Yosparinquën, Sinioro” itahuaton, së’panin. Ina quëran ca’tano’sanënpita quëtërin.

—Ca’co’ iyaro’sa’. Ca nonëhuë pochin iso’, itërin.

²⁷ Minënta’ masahuaton, “Yosparinquën Sinioro,” itahuaton, inanta’ quëtërin.

—Ya’ipinquëma’ o’oco’. ²⁸ Ca huënainëhuë pochin iso’. Huënainëhuë pa’sarin ni’ton, nasha quëran canpitarë’ Yosë anoyatërinso’ sha’huichinquëma’ imacamaso marë’. Chiminarahuë na’a piyapi’sa’ oshanëna’ inquitahuaso marë’. ²⁹ Co huachi opai’ o’oantarahuë’. Chiminarahuë huachi. A’na tahuëri Tata Yosë hua’anëntërinso’ nanihuachin, canpitaro’co nasha pochin o’oantarahuë’. Naporo’ noya noya cancantarihua huachi, itërin.

Pitrori nonpinapicaso’ ninorinso’

(*Marcos 14.26-31; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38*)

³⁰ Ina quëran Yosë cantanën cantarahuatona’, pipipi. Pipirahuatona’, Oriposë panënuquë pa’pi huachi. ³¹ Inaquë Quisosori itërin:

—Íraca quiricanënuquë ninoton, Yosë naporin: “Ca nohuanto, a’paitona’pi tēpaapi. Tēpahuachina’, ohuicanënpita yanquëerapi,” tënin. Inapochachin yatēpahuachinaco, ya’ipinquëma’ co chiniquën cancantatomahuë’, ta’anapiaramaco. Ipora tashi chachin napoarama’. ³² Chiminaporahuë’, Yosë ananpitaantarincó. Ananpitaantahuachinco, ca’ton Cariria’pa’ pa’sarahuë’. Inatohua’ niquënantarihua’, itërin.

³³ —A’napita ta’anapipirinënuquëonta’, co caso’ ta’arahuë’, tënin Pitro.

³⁴ —No’tëquën iyasha, itëranquën. Ipora tashi chachin co’huara atari përashatërasohuë’, cararo’ nonpinapiaranco. “Co caso’ Quisoso nohuiterahuë’,” toconapon, itërin Quisosori.

³⁵ —Co Sinioro napoarahuë’. Quëma imasaranquën ni’ton, yatēpapirincóhuënta’ co onporonta’ nonpinapiaranquënuhuë’, itaantarin Pitrori. Inachachin topi ya’ipiya.

Quisoso sätaton, Yosë nontërinso'*(Marcos 14.32-42; Lucas 22.39-46)*

³⁶Ina quëran, Quisimani nararo itopiquë canconpi. Inaquë ca'tano'sanënpita sha'huitërin.

—Isëquë huënsëtaco'. Pasëyáquë pa'sarahuë Yosë nontapo, itërin.

³⁷Caraíchin ca'tano'sanën amashamiachin quëparin. Pitro, Sipitio hui'ninpita inapitaíchin quëparin. Naporo' sätaton, co napion cancantërin.

³⁸—Pa'pi sëtërahuë. Chimincháchin sëtërahuë. Isëquë huënsëtaco'. Ama huë'ëtomarahuë', ni'táco', itërin.

³⁹Amashamiachin pa'sahuaton, isonconin. No'paquë huarë' monshomarahuatón, Yosë nontërin: “Quëma nohuantohuatón Tata, nicha'ëco ama ma'sha onpo'isohuë'. Main o'orëso pochin parisita'huaso' ya'huërin. Co parisita'huaso' nohuantopirahuë', quëma nohuantohuatón, noya, tënahuë. No'tëquën yanatëranquën,” itërin.

⁴⁰Ina quëran huënantapirinhüë', cara chachin huë'ésápi quënanquintarin.

—Iya Pitro, ¿co a'na ora tëranta' nanitëramahuë' ni'tamaso' ti? ⁴¹Ama huë'ëtomahuë', ni'táco'. Yosë nontoco' ama sopai minsëinquëmaso marëhuë'. Cancanëma quëranso mini Yosë yanatëpiramahuë', co canpitaora chiníquën cancantaramahuë', itërin.

⁴²Ina quëran paantarahuaton, Yosë nontaantarín.

—Nohuantohuatón Tata, nicha'ëco ama ma'sha onpo'isohuë'. Nipirinhüë' co nohuantohuatónhuë', ma'sona yaonpotohuatónconta' noya, tënahuë. No'tëquën yanatëranquën, itaantarín.

⁴³Ina quëran huënantapirinhüë', naquëranchin huë'ëantapi, quënanquinantarín. Huë'ëi' iquitatóna', huë'ésápi. ⁴⁴Tananpitahuaton, paantarín. Paantarahuaton, inachachin Yosë itantarín. Nani cararo' inachachin

Yosë nontërin. ⁴⁵Ina quëran huënantahuaton, itërin:

—¿Ipora huanta' huë'ësarama' ti? Nani ora nanirin huachi. Yosë quëran quëmapico nipirahuë', sha'huirapiarinco oshahuano'sa' macainacoso marë'.

⁴⁶Huënsëco huachi pa'ahua'. Ni'co', sha'huirapirincoso' nani canquiarín, itërin.

Quisoso mapiso'*(Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11)*

⁴⁷Nontaso chachin, Cotasë canquirín. Inanta' Quisoso ca'tanaponahuë', yasha'huirapirín. Inarë' na'a piyapi'sa' huë'sapi, corto hua'ano'sa', cotio ansiano'sa', inapitari a'papisopita. Sahuëni, shonqui, inapita së'quërahuatóna' huë'sapi. ⁴⁸Co'huara canshatërasoihuë', Cotasëri nani sha'huitërin Quisoso nohuitacaiso marë'.

“Insosona apinohuato, ina Quisososo'. Máco huachi,” itërin.

⁴⁹Ina quëran ya'yoranquirahuaton:

—Tashita Maistro, itiirahuaton, apinorín.

⁵⁰—Ma'sona yaninanso' iyasha, manóton niquë', itërin Quisosori. Ina quëran piyapi'sari chiníquën masapi huachi.

⁵¹Ca'tano'sanënpita inaquë huaniapi. A'nara' sahuëninën ocoirahuaton, corto hua'an inpriatonën ahuërin. Ahuëaton, nishitëhuëratëtërin. ⁵²Quisososo nipirinhüë' co nohuantërinhuë'.

—Sahuëninën iyasha, po'moantaquë'. Hua'naquë tëpatohuatama', hua'na quëran chachin tëpainëmaso' ya'huërin. ⁵³Tatahuë nontërahuë naporini, shonca cato huaranca anquëniro'sa' a'patimaitoncohuë'. A'naroáchin catahuaitonacohuë'. ¿Co ina nitotëranhuë' ti? ⁵⁴Napoaponahuë', co nohuantërahuë' cha'ëca'huaso'. Nicha'ërinaco naporini, co huachi ninorinacoso' naniitonhuë'. Yosë

nohuanton, chiminarahuë, itërin ca'tano'sanënpita.

⁵⁵Ina quëran piyapi'sa' itapon:

—Sahuëni, shonqui, inapita së'quërahuatoma', huëcapairamaco. Tëpatona'pi pochin cancantatomaco, ¿yamanamaco ti? Co'tana nani tahuëri Yosë chinotopiso pëiquë huënsëato, a'chinárahue. Nicapomacohuë', co manamacohuë'. ⁵⁶Napoaponahuë', Yosë nohuanton, iporaso' masaramaco. Quiricanën quëran ninorinacoso chachin masaramaco, itërin.

Ina quëran ya'ipi ca'tano'sanënpitari ta'ananpipi huachi.

Corto hua'ano'saquë quëpapiso'

(*Marcos 14.53-65; Lucas 22.54-55, 63-71; Juan 18.12-14, 19-24*)

⁵⁷Nani masahuatona', corto hua'an chini chiniquën nanantërinso' ya'huërinquë quëpapi, Caihuasë itopiso'. Inaquë cotio maestro'sa', ansiano'sa', inapita nani niyontonpi. ⁵⁸Pitroso nipirinhue', aquë quëran imaquiarin. I'iratëquë huarë' imaquirin. Pairaanaquë ya'conahuaton, ponisiaro'sapitarë' huënsëquirin. “¿Ma'ta' onpotapona'?” Tëpapona' nimara,” ta'ton, ni'sárin.

⁵⁹Corto hua'ano'sa', cotio hua'ano'sa' inapitari yatëpapi ni'ton, a'naya a'naya yonípi Quisoso sha'huirapicaiso marë'. ⁶⁰Na'a piyapi'sari nonpinapiponaraihuë', nisha nisha nonconpi. Napoyan quëran catoya'piri huë'sahuatona', sha'huirapipi.

⁶¹—I'hua chachin Quisoso noninso' natanai. “Yosë chinotopiso pëi' ata'huantahuato, caora nanitërahue aroyatanta'huaso'. Cara tahuëri quëran aroyatantarahuë,” toconin, itopi.

⁶²Corto hua'an chini chiniquën nanantërinsoari huanirahuaton, Quisoso itapon:

—¿Co manta' ténanhuë' ti? ¿Ma'ta' taponá' isopita nonapiarinëinquën? itërin.

⁶³Quisoso nipirinhue' co manta' téninhue', ta'tárin. Ina quëran corto hua'ani itantarín:

—“Yosë ni'sárinco co nonpinahuë',” ta'ton, no'tëquën sha'huitocoi. ¿Quëmaso' Cristo, Yosë hui'ninquën chachin ti? itërin.

⁶⁴—Ca mini inaco. Yosë quëran quëmapico ni'to, a'na tahuëri niantaramaco. Inápaquë pa'pato, Yosë inchinanën quëran ahuënsëarínco. Ina quëran chitoro' huancana o'mantararahuë niantaramaco, itërin.

⁶⁵Corto hua'anso natanahuaton, chiniquën no'huitërin. Inapoaton a'morínso osharin.

—“¿Caso' Yosë hui'ninco,” toconin! Nani natanama'. Inaora chachin sha'huitërinpoa' ni'ton, co a'napita sha'huitinpoaso' nohuantarihuahuë'. ⁶⁶¿Ma'ta' onpotahua' Quisoso? ténin.

—Pa'pi co noya quëmapihuë' ni'ton, tëpacaso' ya'huërin, topi ya'ipiya.

⁶⁷Ina quëran ipirayatahuatona', ahuëpi. A'naquëninta' tonporayatahuatona', chiniquën panpirayapi.

⁶⁸—¿Inta' ahuërinquën? Quëmaso' Crístonquën nipatan, ninoton no'tëquën sha'huitocoi, itopi.

Pitrori nonpinapirínso'

(*Marcos 14.66-72; Lucas 22.56-62; Juan 18.15-18, 25-27*)

⁶⁹Napotasoi, Pitroso' i'iratëquë huënsëarin. A'na cosonari huë'sahuaton, itiirin.

—Quëmanta' Quisoso Cariria quëran huë'ninso' ca'tanan, itopirinhue'.

⁷⁰—¿Ma quëmapita' napotaranso'? Co caso' ina nohuitërahue', itërin. Ya'ipiya natanpi.

⁷¹Ina quëran pa'sahuaton, ya'coanaquë huaniso', a'na cosonarinta' quënanquiantarin. Quënanahuaton, huanipapisopita itapon:

—Iso quëmapi Quisoso Nasaritoquë ya'huërinso' ca'tanin anta', itaantapirinhuë'.

⁷²—¡Co'chi nohuitërahuë' paya! Yosë ni'sárinco, co nohuitërahuë', taantarin Pitro.

⁷³Ina quëran hua'quimiachin nisahuaso', a'napitarinta' itaantapi:

—Tëhuëenchachin quëmanta' Quisoso ca'tanan. Cariria piyapi pochin nonan quëran nohuitërainquën, itopi.

⁷⁴—¡Co'chi iyaro'sa' paya! Yosë ni'sárinco, co cariso' nohuitërahuë'. Nonpintohuatëinquëmaso', Yosë ana'inchinco, tënahué, itërin.

Naporo chachin atari përarin.

⁷⁵Ina natanahuaton, Quisosori napotërinso' yonquirin: “Co'huara atari përashatërasohué', cararo' nonpinapiaranco,” itërinco, ta'ton, aipiran pipirin. Inaquë chiniquën sëtaton, na'nërin.

Piratoquë quëpapiso'

(*Marcos 15.1; Lucas 23.1-2; Juan 18.28-32*)

27 Tahuërianpitohuachina, ya'ipi corto hua'ano'sa', cotio ansiano'sa', inapita napopianachin yonquipi Quisoso atëpatacaiso marë'.²Ina quëran noyá tonporahuatona', Pirato ya'huërinquë quëpapi. Inaso' hua'an, Noma copirnorí acorinso'.

Cotasë nitëparinso'

(*Hechos 1.18-19*)

³Cotasëso' nani sha'huirapiponahuë', Quisoso tonpopinan quëpahuachinara, ni'sárin. Ina ni'sahuaton, yonquirin huachi. “Ma'tana tëpacaiso marë' quë-

parapi. ¿Onpoatocha sha'huirapirahuë paya?” ta'ton, sëtërin. Corto hua'ano'sa' ya'huëpikuë paantarahuaton, cara shonca coriqui prata quëran nininso' quëtöpiso' yayo'coantapirinhuë'.

⁴—Co huachi iso coriqui nohuantërahuë'. Pa'pi co noyahuë' ninahuë. Quisoso nóya quëmapi nipirinhuë', sha'huirapirahuë. Ina marë' oshahuanahuë, itoonin.

—¿Ma'marëta' ina sha'huiterancoi? Co quiyaso' ina yonquiraihuë'. Quëma naporanso', itopi.

⁵Napotohuachinara, Yosë chinotöpiso pëiquë chachin coriqui të'yatónahuaton, pipirin. Pa'sahuaton, nihuëinquëconorahuaton, nitëparin.

⁶Ina quëran corto hua'ano'saso' coriqui maantarahuatona':

—Tëpacaiso marë' pahuëretöpiso' ni'ton, co Yosë marë' acocaso' ya'huërinhuë'. Inaquë acohuatëhua', co Yosë pënëntërinso' natëarihuahuë', ta'tona', co inaquë acopihuë'.

⁷—Iso coriquiquë no'pa' pa'ahuan' nisha piyapi'sa' pa'pitacaso marë', topachinara:

—Noyahua', topi ya'ipiya. Napoaton pa'sahuatona', ina coriquiquë no'pa' pa'anpi. “Tëshitona'pi no'panën,” itöpiso' pa'anpi. Inaquë nisharo'sa chiminpachinara, pa'pitopi.⁸Napoaton ipora huanta' ina po'oroso': “Huënai' No'pa',” itopi.⁹Iráca Irimiasë ninoton, Yosë quiricanëinquë ninshitërin. “Cara shonca coriqui prata quëran nininso' quëtapi. Ina nápo' cotioro'sa' nohuantopi ni'ton, quëtapi. Ina coriqui chachin maantarahuatona',¹⁰tëshitona'pi no'panën pa'anapi. Yosë sha'huiterincoso chachin napoapi,” tënin, ninshitaton. Naporinso' chachin ina nápo' coriqui masahuatona', no'pa' pa'anpi.

Pirato naporinso'

(*Marcos 15.2-5; Lucas 23.3-5; Juan 18.33-38*)

¹¹ Quisososo' Pirato notënanquë huaniárin.

—¿Quëmaso' cotioro'sa' copirnonquën ti? itërin Piratori.

—Ca mini inaco, itërin Quisosori.

¹² Corto hua'ano'sa', cotio ansiano'sa', inapitari na'con nonpinapipirinahuë', co manta' tëninhue'.

¹³ —Na'con nonapirinënquën, ¿co natananhue' ti? itopirinhue' Piratori.

¹⁴ Co manta' tëninhue'. Co pi'pisha tëranta' a'panitërinhuë'. “Ma quëmapita' isoso' ni'ton, co manta' yaa'panitërinhuë',” tënin Pirato yonquiaton.

Quisoso tēpacaiso' sha'huirinso'

(*Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25; Juan 18.38–19.16*)

¹⁵ Nani Pascoa tahuëri Piratoso', a'nara' apina'pi tashinan pëi quëran ocoirin. Insosona piyapi'sari nohuantopiso' ocoirin. ¹⁶ Tashinan pëiquë a'na apina'pi ya'huarin. Inaso' pa'pi co noyahuë'. Ya'ipi parti nahuiantërinso'. Parapasë itopi. ¹⁷ Piyapi'sa' huë'pachinara, Piratori itërin:

—Ipora Pascoaquënta' a'nara' apina'pi ocoianta'i, topirahuë'. ¿Insota' nohuantërama' ocoica'huaso'? Cato' ya'huapi. A'naso' Parapasë. A'nanta' Quisoso, Cristo itopiso'. ¿Insochachinta' nohuantërama' ocoica'huaso'? Canpita huayonco', itërin.

¹⁸ “Cotio hua'ano'sari co quë'yatonahuë', Quisoso mapi,” ta'ton, Piratori napotërin.

¹⁹ Hua'an shiranënquë huënsëaso', sa'ininta' nanan a'patiirin Quisoso ocoicaso marë'. “Achin tashi' a'ninquëchin hua'narahue'. Quisoso

hua'nato, chiniquën pa'yanahuë. Inaso' noya quëmapi. Co manta' onporinhue' ni'ton, nicha'ëquë'. Co tēpacaso' ya'huërinhuë',” itërin sa'ini. Ina marënta' Piratori co yatëparinhue'.

²⁰ Corto hua'ano'sa', cotio ansiano'sa', inapitaso nipirinhue', a'naya a'naya piyapi'sa' sha'huitëra'piapi:

—“Parapasë ocoirahuaton, Quisoso atëpatëquë',” itoco', itëra'piapi. ²¹ Ina quëran Piratori natanin huachi.

—¿Insochachinta' ocoi'i? itaantarin. Napotaantahuachina:

—¿Parapasë ocoitocoi! itopi.

²² —¿Ma'ta' onpochi nipachin Quisoso, Cristo itopiso? itohuachina:

—¿Corosëquë patanantëquë' chimi'in! tosapi ya'ipiya.

²³ —¿Ma'marëta' tēpa'i? ¿Ma'ta' onporin? itopirinhue', aquëtë chachin chiniquën itantapi:

—¿Corosëquë patanantëquë' chimi'in! itaantapi.

²⁴ Napotohuachinara, nisha yonquirin huachi. “Piyapi'sa' co yanatërinacohue'. Chiniquën no'huitatona', yaahuërinaco,” ta'ton, co huachi yonquirinhue' Quisoso ocoicaso'. Napoaton i'sha masahuaton, piyapi'sa' ni'tërantapaquë hui'sërin.

—Iso quëmapiso' noya. Co manta' onporinhue', tënahue'. Co ca nohuanto, tēpaapihuë'. Co ina marë' ana'intincoso' ya'huërinhuë'. Canpita yonquiramaso', itahuaton, hui'sërin.

²⁵ —Tëhuëenchachin quiya yonquirai tēpaca'huaiso'. Yosë yaana'intoahuachincoi, hui'nahuëipitarë'coi chachin ana'inchincoi, topi.

²⁶ Napohuachinara, Pirato camaitërin Parapasë ocoicaiso'. Quisososo nipirinhue' chiniquën ahuihuitërin. Chiniquën huihuitona', pë'sha pë'shatopi. Nani huihuihuachinara, sha'huitërin corosëquë patanantacaiso marë'.

²⁷ Sha'huitohuachina, Pirato
pëinënquë quëpapi. Inaquë
notohuaro' sontaro'sa' niyontonpi
tëcariatona' tēhuacaiso marë'.
²⁸ Ai'nampiratahuatona', quëhuanën
miachin hua'an a'morinso pochin
nininso' a'motopi tēhuacaiso marë'.
²⁹ Yancotënta' nahuan quëran nicatona',
ayancotopi. Ina quëran tēhuacaiso marë
napotopi:

—Ma'tana huanenën maquë huachi,
itatona', piquiranan asë'quëëpi. Napo-
rahuatona' ina notënanquë isonpi:

—Hua'qui tahuëri nanpion cotioro'sa'
hua'anëntëquë', itopi.

³⁰ Ina quëran iraiquë ipitopi.
Piquiranta' matantarahuatona',
ahuëmotopi. ³¹ Inapotatona', tēhuapi.
Nani tēhuahuachinara, a'motopiso'
ocoitahuatona', a'morinso chachin
a'motantapi. Ina quëran corosëquë
patanantacaiso marë' quëpapi huachi.

Corosëquë patanantopiso'

(*Marcos 15.21-32; Lucas
23.26-43; Juan 19.17-27*)

³² Ninano quëran pipirahuatona',
a'na quëmapi nacapi, Siriniquë
ya'huërinso'. Simon itopi. Ina
masahuatona', corosë Quisoso
quëparinso' sontaro'sari apitëntopi.
Inari quëpatërin.

³³ Pa'sahuatona', panëa'hua Corocota,
itopiquë canconpi. Corocotaso':
“Nansë Moto',” tapon naporin.
³⁴ Inaquë canconahuatona', huino
ma'sha pinshiinë' ayontahuatona',
o'shitopirinahuë', pi'pisha pi'nirahuaton,
co o'orinhuë'.

³⁵ Ina quëran sontaro'sari corosëquë
patanantopi. Nani patanantahuatona',
ninontopi. “Huëco', nicanatëhua'
Quisoso a'morinsopita maahua',”
nitatona', ya'nipirapi. Naporahuatona',
a'naya a'naya mapi. ³⁶ Nani
masahuatona', inaquë huënsëapi

nicacaiso marë'. ³⁷ Onporinso marësona
tëparapisonta' ninshitopi.

isoso' quisoso, cotioro'sa' copirno
ta'caso', ninshitopi. Inapotahuatona',
corosëquë chachin motën pëtëcha
achinpitopi.

³⁸ Ina pirayan cato' apiro'santa'
patanantopi. Nisha patanantopi. A'nara'
inchinan quëran, a'nanta' ahuënan
quëran acopi. ³⁹ Piyapi'sa' na'huëpona
pochin, Quisoso tëcariatona',
tēhuaconpi.

⁴⁰ —¿Nani ma'sha nanitaparan ti?
I'hua naporan: “Yosë chinotopiso pëi'
ata'huantohuato, cara tahuëri quëran
anoyatantarahüë,” tënan. Inta nipachin
cha'ëquë'. Yosë hui'ninquën chachin ni-
patan, corosë quëran nohuararahuaton
cha'ëquë', itoonpi.

⁴¹ Inapochachin corto hua'ano'sa', co-
tio maestro'sa', cotio ansiano'sa', inapi-
tarinta' tēhuatona', itapona':

⁴² —A'napitaso' yanicha'ëponahuë',
inaora chachinso' co nanitërinhuë'
cha'ëcaso'. Israiro'sa' copirno nipachin,
corosë quëran nohuarain nicatëhua'
natëahua'. ⁴³ “Yosë hui'ninco chachin
ni'ton, catahuarinco,” topirinhuë'.
Yacatahuahuachin, apiramiächin
nicha'ëin, nitopi.

⁴⁴ Ina pirayan patanantopisopitanta'
Quisoso no'huipi.

Quisoso chiminso'

(*Marcos 15.33-41; Lucas
23.44-49; Juan 19.28-30*)

⁴⁵ Camotëchin nisahuaso', ya'ipi
parti tashirarin. I'huaraya huarë'
yono tashi pochin nisarin. ⁴⁶ Naporo'
Quisoso chiniquën nonin. *Iri, Iri, ¿nama
sapacatani?* tënin. Inaora nananquë
nonaton, naporin. “¿Onpoatonta' Tata
patëranco?” tapon naporin.

⁴⁷ A'naquën huanipapisopita
natanahuatona':

—Iniasë përasamara, topi.

⁴⁸ A'naso' manorahuaton, pi'shiro pochin nininso' maconin. Ina masahuaton, huino áin nininso' asë'cotëthuatón, piquirananquë achinpitërin. Achinpitahuaton, ihuëtërin o'ocaso marë'. ⁴⁹ A'napitariso nipirinhüë' itapona':

—Tananpitëquë' nia'ahua'. Iniasëri o'maton nicha'ëpon nimara, nitopi.

⁵⁰ Quisososo nipirinhüë' chiníquën nonsahuaton, chiminin huachi. ⁵¹ Naporó' Yosë chinotopiso pëiquë tanontën në'mëtë' patonpiso' noshatërin. Inaora noshataton, catotë huarë' ninin. Inapa quëran no'paquë huarë' noshatomarin. Naporahuaton, panca ocohua pa'nin. Na'piro'sa' inaora nopaatërin. ⁵² Nopaatohuachina, a'naya a'naya pa'pitopiso' nii'soatërin. A'naquën Yosë imarinsopita iráca ayapirinhüë', nanpiantapi huachi. ⁵³ Quisososo nanpiantarinso' piquëran inapitanta' pa'pitopi quëran pipirahuatona', Quirosarinquë pa'sapi. Na'a piyapi'sari quënanpi.

⁵⁴ Quisososo chiminpachina, capitanso sontaronënpitarë chachin ni'sapi. Ocohua pa'ninso', na'piro'sa' nopaatërinso', inapita ni'sahuatona', pa'pi pa'yanpi.

—Tëhuë'nchachin iso quëmapiso', Yosë hui'nin, topi.

⁵⁵ Sanapi'sa' Cariria quëran huë'pisopitanta', aquë quëran notëërapí. Inapitaso' Quisososo imaquipi nocomacaiso marë'. Iporaso' chiminso' ni'sapi anta'. ⁵⁶ A'naso' Maria Mactarina itopiso'. A'nanta' Maria. Inaso' Santiaco, Cosi, inapita a'shin. A'nanta' Sipitio hui'ninpita a'shin. Inapitaso' aquë quëran notëërapí.

Na'pi naninquë po'mopiso'

(*Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42*)

⁵⁷ I'huararapaso', a'na ma'huan Cosi itopiso huë'nin. Inaso', Arimatiaquë

ya'huërin. Quisososo imarin anta'. ⁵⁸ Pirato ya'huërinquë pa'nin Quisososo nonën natantacaso marë'. “Quëtoco cari quëpa'i,” itoonin. Napotohuachina, “Noyahua'. Quëpaquë' nipachin,” itahuaton, sontaro'sa' a'parin nonën anohuaratacaiso marë'. Anohuararahuatona', quëtopi. ⁵⁹ Nonën masahuaton, noya morinquë so'quëthuatón, ⁶⁰ na'pi nanin nasha nininquë po'morin. Inaora marë' pa'napirinhüë', inaquë po'morin. Ina quëran pancara'pi masho pitarahuatona', pa'copitopi. Pa'copitahuatona', patopi huachi. ⁶¹ Maria Mactarina, a'na Maria, inapitaso nipirinhüë' na'pi nanin notënanquë chachin huënsëapi.

Sontaro'sari a'paipiso'

⁶² Tahuëririnquë chinoto tahuëri marë' nani tapahuachinara, corto hua'ano'sa', parisioro'sa', inapita niyontonahuatona', pa'pi Pirato nontacaiso marë'.

⁶³ —Sinioro hua'an, Quisosocoso' nonpintë', tënai. Nani yonquirai. Co'huara chimiyantëraponhuë', piyapi'sa' sha'huitërin. “Tëpahuachinaco, cara tahuëri quëran nanpiantarahüë,” toconin. ⁶⁴ Napoaton sontaro'sa' a'paquë' na'pi naninquë a'paicaiso marë'. Cara tahuëri chachin noya a'pai'ina', ama nonën quëpacaiso marëhuë'. Ca'taninsopitari quëpahuachina': “Nani nanpiantarin huachi,” toconapona'. Napohuachina', aquë aquëtë' piyapi'sa' nonpintapi, itopi.

⁶⁵ —Inta nipachin, sontaro'sa' ya'huarin. Canpitari chachin paatoma', inapita quëpaco' noya ni'ina'. Ama piyapi'sari huëcatona' quëpacaiso marëhuë' inapo'ina', itërin Piratori.

⁶⁶ Napohuachina, pa'pi. Pancara'pi to'ni pochin nininquë noyá pa'pirapitopi. Napotahuatona', sontaro'sa' acopi.

—Noya a'paico', itahuatona' patopi huachi.

Quisoso nantantarinso'

(Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10)

28 Chinoto tahuëri piquëran Maria Mactarina, a'na Mariarë' naquëranchin paantapi po'mopiquë nicacaiso marë'. Tomio tahuëri tashíramiachin na'pi nanin'pa' pa'sapirinahuë'. ²A'nanaya panca ocohua pa'nin. Sinioro anquëninëni inápa quëran o'marahuatón, pancara'pi pa'copitopiso' chi'huincarin. Chi'huincarahuatón, ina aipi huënsërin. ³Huënaráchin huënaráchin o'cori pochin ya'norin. Huiríchin a'morin. Pi'shiro quëran huiri huiríchin. ⁴Ina ni'sahuatona', sontaro'sa' pa'yanpi. Pa'pi tē'huatopi. Ropa ropátahuatona', chimipi pochin no'paquë anotopi. ⁵Ina quëran sanapi'santa' canqui huachinara, anquëniri itërin:

—Ama pa'yancosohuë'. Quisoso corosëquë patanantopiso' yonisaramaso', nitotërahuë'. ⁶Co huachi isëquë ya'huërinhuë'. Sha'huitërinquëmaso chachin nani nantantarin. Huëco' ni'quirico' po'mopiquë. Capa huachi. ⁷Manóton paatoma', ca'tano'sanënpita sha'huitonco': "Nani nantantarin. Ina'ton Caririaquë pa'sarin. Inatohua' quënancoantarama'," itonco'. Nani sha'huitëranquëma', itërin anquëniri.

⁸Natanahuatona', a'naroáchin na'pi nanin quëran pipipi. Pa'pi pa'yanpirinahuë'. Nóya cancantatona' ta'api ca'tano'sanënpita sha'huitacaiso marë'. ⁹Pa'sapirinahuë', a'nanaya iraquë chachin Quisosori ya'notërin.

—Huë'cama imoyaro'sa', itërin. Ina nohuitatona', ya'carionpi. Monshorahuatona', nantën iporantërahuatona', chinotopi.

¹⁰—Ama huachi pa'yancosohuë'. Paatoma', iyahuëpita sha'huitonco' Cariria'pa' pa'ina'. Inatohua' quënancoantarinaco, itahuaton, pa'nin huachi.

Sontaro'sa' napopiso'

¹¹Sanapi'sa' paaso', sontaro'santa' ninanoquë pa'pi corto hua'ano'sa' sha'huitacaiso marë'. "Quisoso pa'pitopiquë noya ni'sapiraihuë', a'nanaya panca ocohua pa'nin. Naporo' anquëni ya'norahuaton, pancara'pi pa'copitopiso' chi'huincarin. Ni'piraihuë', Quisoso nonën capa huachi," itonpi. ¹²Ina quëran corto hua'ano'sa', cotio ansiano'sa' inapita niyontonahuatona', ninontápi. Nani ninontohuachinara, sontaro'sa' amatantarahuatona', na'con coriqui quëtopi.

¹³—Piyapi'sa' sha'huitoco': "Yono tashi' Quisoso ca'tano'sanënpita huë'pi. Huë'ësocoi, nonën quëpapi," itoco'. ¹⁴Hua'anëma' natantaton ina marë' no'huihuachinquëma', quiyari anoyatarai ama ana'intinquëmaso marëhuë', itopi.

¹⁵—Noyahua'. Napo'i nipachin, toshahuatona', coriqui ma'patopi. Pa'sahuatona', piyapi'sa' nonpintopi. Cotio hua'ano'sari sha'huitopiso chachin nonpinpi. Ipora huanta' na'a cotioro'sa' ina nonpin nanan natëpi.

Ca'tano'sanënpita a'chinacaiso marë' sha'huitërinso'

(Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49; Juan 20.19-23)

¹⁶Ina quëran shonca a'na ca'tano'sanënpitaso' pa'pi Cariria'pa'. A'na panënuquë pa'pi, Quisosori sha'huitërinquë chachin. ¹⁷Inaquë Quisoso quënanconahuatona', chinotopi. A'naquënsó nimirinhuë' pi'pian co natërinhuë'. "Co inahuë'

nimara,” topirinahuë'. ¹⁸ Quisosori
ya'carirahuaton, itapon:

—Tata Yosë nohuanton,
chini chiníquën nanantërahuë.
Inápaquë ya'huëinsopita,
isoro'paquë ya'huëinsopita, ya'ipiya
hua'anëntarahuë. ¹⁹ Napoaton canpita
paatoma', ya'ipi piyapi'sa' a'chintoco'.
Nisha nisha nananquë nonpisopita
a'chintoco' imainaco. Insosona
natëhuachinaco, i'quë aporintoco'.
“Tata Yosë, Hui'nin, Ispirito Santo

inapita nanan quëtërincoi ni'ton,
aporintaranquën,” itahuatoma',
aporintoco'. ²⁰ Ina quëran ya'ipi
sha'huitëranquëmaso' a'chintoco'
natëinaco. Insëquësona pa'patama',
carinquëma' ca'tanaranquëma'.
Nani tahuëri catahuanquëma'.
Ayaro' tahuëri naniquë huarë'
ca'tanaranquëma'. Co onporonta'
pataranquëmahuë', itërin Quisosori.
Nani huachi.

Marco ninshitérinpoa' Quisocristo naporinso' nitotacaso maré'

Coansha Paotista pënëntérinso'

(Mateo 3.1-12; Lucas 3.1-9,
15-17; Juan 1.19-28)

1 Apira iyaro'sa', Quisocristo nanamën ninshitaranquëma'. Inaso' Yosë hui'nin chachin. Iráca isoro'paquë o'marin nicha'ëinpoaso maré'.

² Isaiasë pënëntona'pi ninoton Yosë quiricanënguë ninshitérinso chachin o'marin. Inaquë Yosëri hui'nin itapon:

“Co'huara pa'shamátérasënquënhuë', comisionëhuë'ton a'pararahuë piyapi'sa' ayonquicaso maré'.

³ Inotëro parti ina quëmapi pënëntápon: 'Ni'co' iyaro'sa'.

Hua'an chiniquën nanantona'pi ni'ton, a'na parti yapa'pachina, comisionën a'parin ira tapatacaso maré'. Ira otëërin noya pa'tacaso maré'.

Inapochachin iporasó' cancanëma' anoy-atoco' Sinioro o'main,' itarin,” ténin ninshítaton.

⁴ Ninorinso chachin Coansha huë'nin pënëntacaso maré'. Inotëro' parti ya'huaton, piyapi'sa' pënënárin. “Co noyahuë' yonquiramasopita nani-antatoma', Yosë chachin tahuërétantaco' oshanëma' inquichinquëma'. Ina quëran aporihuanco',” itarin. Napotahuaton, na'a piyapi'sa' aporintarin. ⁵ Inaquë notohuaro' piyapi'sa' huë'pi natanapona'. Quirosarin quëran huë'pi. Ya'ipi Cotia parti quëran huëcatona', natanapi. “Tëhuëchachin co noyahuë' nicatoi, oshahuanai. Catahuacoi Sinioro ina nanianchii,” topachinara, Cortaniquë Coanshari aporintërin. ⁶ Co inaso' noyápiachin a'morinhuë'. Ponira pochin camiyo anporo quëran nipiso'

a'morin. Sha'huëtë quëran nitonporin. Sëquërë pochin nininso' macaton, inaya tëranta' ca'nin. Ninoi' quënanpachina, irorin. Piyapi'sa' pënënpachina, itapon: ⁷ “Ca piquëran a'na quëmapi huë'sarin chini chiniquën nanantërinso'. Caso' co pi'pian tëranta' ina pochin chiniquën nanantërahuë'. Co maquëyancohuë' ni'ton, co sapatën i'quirita'huaso tëranta' nanitarahuë'. ⁸ Caso' i'quë aporintëranquëma'. Inaso nipirinhuë' Ispirito Santo aya'coancantarinquëma',” itërin.

Quisoso aporihuaninso'

(Mateo 3.13-17; Lucas 3.21-22)

⁹ Naporo tahuëri'sa' Quisoso Cariria parti quëran huë'nin. Nasaritoquë ya'huëpirinhuë', Coansha pënëntarinquë huë'nin. Huë'pachina, Coanshari Cortaniquë aporintërin. ¹⁰ Ii' quëran nonshihuachina, a'naroáchin inápaquë pi'iro'të' ni'soatërin. Ispirito Santonta', nöpë pochin nohuaraimarin, ni'nin. Nohuaraimarahuatón, Quisoso ya'coancantomiatërin. ¹¹ Naporo' inápa quëran Yosëri itapon: “Quëmaso' hui'nahuënguën chachin ninan. Na'con nosoroatënguën, noya ni'nanquën,” itërin.

Sopairi ténirinso'

(Mateo 4.1-11; Lucas 4.1-13)

¹² Ina quëran Ispirito Santori inotëro parti co piyapi ya'huërinquëhuë' a'parin. ¹³ Inatohua' catapini shonca tahuëri ya'huërin. Tanan ni'niro'sapitaré' ya'huërin. Sopai hua'aninta' huëcapairahuaton, ténirin. Sha'huitápirinhuë' ama Yosë natëcaso marëhuë'. “Inca, co nohuantërahuë’,” ténin. Nani sopai pa'pachina, anquëniro'sari o'marahuatona', Quisoso nocomaimapi.

**Noya nanan sha'huicaso'
caniaritërinso'**

(Mateo 4.12-17; Lucas 4.14-15)

¹⁴Ina quëran Coansha tashinan pëiquë po'mopi. Ina natantahuaton, Quisoso pa'nin Cariria parti pënëntapon. Noya nanan Yosë noninso' sha'huirarin: ¹⁵“Nani tahuëri nanirin huachi. Iso tahuëri'sa' Yosë yahua'anëntarinquëma'. Napoaton ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë chachin tahuërëtantaco'. Naporahuaton noya nanan natëco' Yosë nicha'ëinquëma',” itërarin.

Sami camayoro'sari imapiso'

(Mateo 4.18-22; Lucas 5.1-11)

¹⁶Ina quëran Cariria sono' yonsanquë pa'sahuaton, cato' sami camayoro'sa' quënanconin. A'naso' Simon itopi. Inë' riti të'yatapi sami macacaiso marë'. Inso' Antërisë itopi.

¹⁷—Huëco' iyaro'sa', ca imaco a'chinchinquëma'. Sami manamaso pochachin piyapi'sa' masarama' Yosë imacaiso marë', itërin Quisosori.

¹⁸Napotohuachina, ritinëna' patahuatona' Quisoso imapi huachi.

¹⁹Amashamiachin Santiaco, Coansha, inapitanta' quënancoantarin. Sipitio huininpita inahuaso'. Pa'pinarë' potiquë huënsëatona', ritinëna' pasonapi. ²⁰“Huëco' pa'ahua', ca imaco,” itohuachina, pa'pin, inpriatonënpita, inapita potiquë patahuatona', Quisoso imapi.

Sopai a'parinso'

(Lucas 4.31-37)

²¹Ina quëran Capinaomoquë canconpi. Chinoto tahuëri nanihuachina, cotioro'sa' niyontonpiso pëiquë ya'conin. Inaquë a'chinarin. ²²Chiniquënanantona'pi pochin

a'chinarin. Co cotio maistro'sa pochin a'chininhuë'. Napoaton a'chininso' natanahuatona', piyapi'sa' pa'yanpi: “¡Ma'pitacha Quisoso nitotërin paya!” topi. ²³Naporo' a'nara' quëmapi inaquë ya'huërin. Sopairi ya'coancantaton, camairin ni'ton, pa'pi co noyahuë' yonquirin. Quisoso quënanahuaton, chiniquënanontërin. Sopairi chachin anonin.

²⁴—¡Tananpitocoi! Quëmaso' Quisosonquë, Nasaritoquë ya'huëran. Nohuitërainquë. Yosë quëran o'maton noya ninan. ¿Ma'ta' quëma onpotaponcoi? ¿Ata'huantaponcoi ti? itërin.

²⁵Itohuachina, Quisosori itapon:

—¡Ta'tëquë! ¡Iso quëmapi quëran pipimiatëquë! itërin.

²⁶Napotohuachina, quëmapi chiniquënanapa'tanin. Naporahuaton chiniquënan “yai” ta'so chachin, sopai pipirin. ²⁷Ya'ipi piyapi'sa' pa'yanahuatona', ninontapi:

—¿Ma'pítata' ni'sarëhuaso'? Quisososo' co a'napita pochin a'chininhuë'. Chini chiniquënanantaton, sopairo'sa quëran huarë' camaihuachina, natëpi, topi.

²⁸Shiarahuaton, Quisoso naporinso' ya'ipi Cariria parti nahuinin.

Simon Pitro a'shatën anoyatërinso'

(Mateo 8.14-15; Lucas 4.38-39)

²⁹Ina quëran niyontonpiso pëi quëran pipirahuatona', Simon, Antërisë, inapita ya'huëpikuë pa'pi. Santiaco, Coansha, inapitanta' pa'pi. ³⁰Simon a'shatën chiniquënanapoton, quëhuënarin ni'ton, Quisoso sha'huitopi. “A'shacha saporin ta'a,” itopi. ³¹Inaquë paaparahuaton, maimirarahuatón, opatërin. Naporo chachin sapo otanotërin. Otanotahuaton, inari chachin a'carin, o'shitërin, napotërin.

Na'a cania'piro'sa' anoyatërinso'*(Mateo 8.16-17; Lucas 4.40-41)*

³² I'huanaquë nani pi'i ya'conahuaso', na'a cania'piro'sa' quëpi. Sopairi ya'coancantërinso'pitanta' quëpi. ³³ Ya'ipi ya'huëhuano'santa', ninano' ya'coanaquë niyontonpi Quisoso nicacaiso marë'. ³⁴ Naporo' notohuaro' cania'piro'sa' anoyatërin. Nisha nisha caniori maninsopita anoyatërin. Na'aya'pi sopairo'sari ya'coancantërinso'pitanta' inquitërin. Sano yonquipi huachi. Sopairo'sari ina nohuitatona', yasha'huipirinahuë', Quisoso co nohuantërinhuë' ni'ton, ta'topi huachi.

Caririaquë a'chintëra'piarinso'*(Lucas 4.42-44)*

³⁵ Tahuërinquë co'huara noya huëni-huayantërasohuë', Quisoso huënsërahua-ton ninano quëran pipirin. Co piyapi ya'huërinquëhuë' Yosë nontacaso marë' inaoraíchin pa'nin. ³⁶ Simonso' capay-atopirinhuë', co Quisoso quënanaton-huë', a'napitarë chachin pa'nin yonípon.

³⁷ Quisoso quënanconahuatona':

—Notohuaro' piyapi'sa' yonissarinë-n-quë, itopi. Itopirinahuë', Quisosori itërin:

³⁸ —Huëco' iyaro'sa', a'na partinta' pa'ahua'. Ya'cariya ninanoro'saquë pa'ahua'. Inaquënta' pënënta'huaso' ya'huërin. Ina marë' Yosë a'paimarinco ni'ton, huë'sarahuë, itërin.

³⁹ Ina quëran ya'ipi Cariria parti pa'sahuaton, niyontonpiso pëiro'saquë pënëntëra'piarin. Naporahuaton, sopairo'sari ya'coancantërinso'pita inquitëra'piarin.

Chana caniori maninso'*(Mateo 8.1-4; Lucas 5.12-16)*

⁴⁰ Naporo' a'na quëmapi huë'nin, chana caniori maninso'. Quisoso

huëcapairahuaton, isonquirin. Isonahuaton, itapon:

—Nohuantohuaton, nanitëran anoy-atancoso'. Anoyatoco topirahuë', itërin. ⁴¹ Quisosori nosoroaton, së'huarin.

—Nohuantërahuë' mini iyasha. ¡Noy-atëquë huachi! itërin.

⁴² Itohuachina, a'naroáchin canio inquirin. ⁴³⁻⁴⁴ Naporo chachin Quisosori chiníquën pënënin.

—¡Ama insonta' sha'huitëquësohuë'! Corto hua'aínchin sacatërinquë paaton, noyatëranso' a'notonquë' ni'inquën. Naporahuaton, Moisésë sha'huirinsos' quëpaquë' noyatëranso' nitotacaiso marë', itërin. Ina quëran a'parin huachi.

⁴⁵ Napotopirinhuë', papon pochin ya'ipi piyapi sha'huitëra'piarin. “Quisoso anoyatërinco,” itëra'piarin. Ya'ipi naporinsos' nahuinin. Napoaton piyapi'sa' ni'tërantapaquë co huachi Quisoso iratërinhuë'. Co huachi nanitërinhuë' a'ninquëchin ninanoro'saquë pacacaso'. Co piyapi'sa' ya'huërinquëhuë' ya'huërárin. Ina niponahuë', ya'ipi parti quëran huë'pi nicapona'.

Apia anoyatërinso'*(Mateo 9.1-8; Lucas 5.17-26)*

2 Cara tahuëri quëran pochin Capinaomoquë huëantarin.

“Pëinëinquë Quisoso ya'huarin,” topi.

² Natantahuatona', notohuaro' piyapi'sa' niyontonpi. Pëi' ya'sotahuatona', ya'coana aquëtëran huarë' yamopi. Yosë nanamën sha'huirarin, natanapi.

³ Naporo chachin catapini quëmapi'sa' huëcatona', apia pë'sara'huayaquë quëshipi. Hua'qui' co nanitërinhuë' huanicaso', quëhuënárin. ⁴ Quisosoquë yaquëpapirinahuë', hua'huayátërahuë' piyapi'sa' ni'ton, co nanitopihuë' ya'conacaiso'. Ya'shotopi. Napoaton pëi' nanopëtahuatona', a'canpiso pi'pian o'quirahuatona', pë'sara'huayarë

chachin anohuaramapi. Quisoso pirayan acomapi huachi. ⁵ Quisosori ni'sahuaton, "Ma noya isopita natërinaco," ta'ton, apia itapon:

—Oshanën apia'hua inquitaranquën huachi, itërin.

⁶ A'naquën cotio maistro'sa' inaquë huënsëpisopitaso', cancanëna quëran yonquirápi: ⁷ "¿Ma quëmapita' isoso' Yosë yaya'huërëterin? Co ínsonta' nanitërinhuë' oshanënpoa' inquitinpoaso'. Yosëfchin nanitërinso'," topi yonquiataona'. ⁸ Topinan yonquirapirinahuë', yonquipiso nitotaton Quisosori itapon:

—¿Onpoatomata' co noyahuë' yonquirapiramaco? ⁹ Canpitaso naporama': "Piyapinpoa a'napita oshanën inquitacaso', co nanitërehuahuë'. Apia camaiatë: 'Huaniquë' apia'hua. Pë'sara'huanën masahuaton, noya paquë huachi,' itacasonta' co nanitaparëhuahuë'," tënama'. ¹⁰ Caso nipirinhue' Yosë quëran quëmapico ni'to, nanan quëtërinco piyapi'sa' oshanëna' inquitahuaso marë'. Canpitanta' ina nitotacamaso marë' iso apia anoyatarahuë, tënin.

¹¹ Ina quëran apia itantarin:

—¡Huaniquë' apia'hua! Pë'sara'huayanën masahuaton, ya'huëranquë paquë huachi, itërin. ¹² Itohuachina, a'naroáchin noyatahuaton, huaniririn. Pë'sara'huaya masahuaton, ya'huërinquë paantarin. Ina ni'sahuatona', piyapi'sa' pa'yanpi.

—¡Ma noyacha Yosëso ni'ton, a'naroáchin anoyatërin paya! Co onporonta' ina pochin ni'chinëhuahuë', topi.

Nihuiiri Quisoso imarinso'

(Mateo 9.9-13; Lucas 5.27-32)

¹³ Naquëranchin panca sono' yonsanquë Quisoso paantarin. Inaquë hua'huayátërahuë' piyapi'sa'

huë'pachinara, a'chintarin. ¹⁴ Ina quëran na'huëpon pochin, Nihui quënanconin. Arpio hui'nin inaso'. (Matio itopi anta'.) Coriqui Noma copirno marë' ma'patërinquë huënsëarin. Quisosori itapon:

—Huëquë' iyasha imaco, itërin. Itohuachina, huanirahuaton Quisoso imasarin huachi.

¹⁵ Ina quëran pëinënquë Quisoso quëparin coshatacaso marë'. Ca'tano'sanënpitarë' coshatapatapi. Na'a piyapi'sa' huë'pi coshatatona' Quisoso nohuitacaiso marë'. A'naquën copirno marë' coriqui ma'patona'piro'sa'. A'napitanta' oshahuano'sa' itopiso'. Inahuanta' Quisoso yaimápi. ¹⁶ A'naquëonta' cotio maistro'sa', parisioro'sa', inapitari ni'sahuatona', ca'tano'sanënpita natanpi:

—¿Onpoatonta' maiströnëma' oshahuano'sapitarë' coshatarin? Copirno marë' coriqui ma'patona'piro'santa' co noyahuë' nipirinhue', inapitarë' coshatarin, itopi.

¹⁷ Natanahuaton, Quisosori itapon:

—Isopitaso' tëhuëenchachin nohuanterinaco imainacoso'. Ni'co'. Cania'piro'saso' notoro nohuantopi. "Co caniorahuë'," topatëraso', co notoro nohuanterëhuë'. Inapochachin canta' oshahuano'sa' pënëna'huaso marë' o'marahüë. "Co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë chachin tahuërëtantaco'," itërahuë. A'napitaso nipirinhue': "Quiyaso' noyaco'i," topiso marë' co na'con a'chintërahuë', itërin.

Nasha nanan a'chininso'

(Mateo 9.14-17; Lucas 5.33-39)

¹⁸ Naporo' Coansha Paotista imapisopitaso ayonatona', Yosë nontapi. Parisio imapisopitanta' inapoapi. Napohuachinara, a'naquëni paaparahuatona', Quisoso natanpi:

—Coansha imapisopitaso' ayonatona', Yosë nontapi. Inapochachin parisio imapisopitanta' nisapi. ¿Onpoatonta' imarinënsopitaso' co inapopihuë'? itopi.

¹⁹—Ca ya'huarahüë ni'ton, co sëtopihuë'. Ni'co'. Quëmapi sa'acaso marë' piyapi'sa' amatohuachina, coshatatona', capa cancantopi. Nipayarinsopita huë'pachinara, coshatopi. ²⁰A'na tahuëriso nipirinhüë' inimiconënpitari sa'ana'pi masapi. Quëpatohuachina', sëtapi huachi. Co huachi yonquiapihuë' coshatacaiso', tënin.

²¹Itahuaton: “Ni'co'. A'morëso noyá mocahuachina, co nasha në'mëtëquë pa'pitërehüë'. Nasha në'mëtëquë pa'pitëre' naporini, naquëranchin panca panca noshataanta'itonhuë'.

²²Sha'moronta' yonquico'. Huino sha'moro' nipachina, co sha'huëtë' morsa mocaro' nininquë ta'panëhuë'. Inaquë ta'panë' naporini, a'naroáchin nopoitatón, nichinia'itonhuë'. Naporahuaton morsanta' tapiitonhuë'. Napoaton sha'moro' huinoso' nasha morsaquë ta'panë'. Huino, morsanta' noya nisarin huachi,” itërin Quisosori. (Iráca inachintopiso' naniantatona', nasha nanan imacaso' ya'huërin, tapon napotërin.)

Chinoto tahuëri naporinso'

(Mateo 12.1-8; Lucas 6.1-5)

²³Ina quëran a'na chinoto tahuëri nanihuachina, trico' Quisoso pëntontarin. Ca'tano'sanënpitaso paponá pochin, a'naya a'naya trico moto maraapi. ²⁴Ina nicatona parisioro'saso':

—¡Ni'quë', Maistro! Chinoto tahuëri nipirinhüë', ca'tano'sanënpita tricoraya i'shorayarapi. Co ipora tahuëriso' pi'pisha tëranta' sacatacasohüë' nipirinhüë'. ¿Onpoatonta' co Moisësë pënëntërinso' natëpihuë'? itopi.

²⁵⁻²⁶—Yosë quiricanën ¿co nontëramahuë' ti? Iráca Tapi tanahuachina, Yosë pëinënuë' ya'conin. Apiataro corto hua'an ni'so' ya'conahuaton, pan Yosë marë' acopiso' ca'nin. Ca'taninsopitanta' quëtërin, ca'pi anta'. Corto hua'ano'sáchin ina pan capacaso nipirinhüë', co ina marë' Yosëri no'huirinhüë', itërin.

Ina quëran itantarin: ²⁷—Piyapi'sa' nosoroaton, chinoto tahuëri acorin noya ya'huëcaiso marë'. Co tahuëri chinotacaso' na'con na'con yonquirinhüë'. Piyapi'sa' na'con na'con nosororin. ²⁸Yosë quëran caso quëmápicó ni'to, chiníquën nanantërahüë. Ma'sona noya nicacaso' sha'huichinquëma'. Chinoto tahuëri ma'sona co nicacasonta' sha'huichinquëma', itërin.

Imirin tachitërinso'

(Mateo 12.9-14; Lucas 6.6-11)

3 Naquëranchin niyontónpiso pëiquë Quisoso ya'conconin. Inaquë apia quënanconin. Imirin tachitërin ni'ton, co nanitërinhuë' së'quëtacaso'. ²“Chinoto tahuëri anoyatomara,” ta'tona', parisioro'sari ni'sápi sha'huirapicacaso marë'. ³Naporo' apia itapon:

—Huë'sahuaton, huancánachin huaniquë', itërin.

⁴Inaquë nipachina, piyapi'sa' itapon:

—Chinoto tahuëri noya nicacaso' ya'huërin. Co ahuëtacaso', co tëpatacaso', co inapita nicacaso' ya'huërinhuë'. Cania'pi tananpitohuatoso', co nosoroarahüë'. Nipirinhüë', nosoroato anoyata'huaso' ya'huërin, tënahüë caso'. ¿Ma'ta' tënama canpitaso'? itërin.

Natanaponarahüë', co manta' topihuë'. ⁵Co a'panitohuachinarahuë', a'naya a'naya ni'sarin. Co natanochináchinhüë' cancantopi ni'ton, no'huirë pochin cancantaton, co noyahüë' ni'nin. “Co nosoropihuë',” ta'ton, pa'pi sëtërin.

—Imiran iyasha ihuëquë', itërin. Ihuëhuachina, a'naroáchin noyatërin. ⁶ Parisioro'saso' no'huitatona', pipipi. Irotisë piyapinënpita quënanconahuatona', ninontopi Quisoso tëpacaiso marë'.

Sono' yonsanquë a'chininso'

⁷ Quisososo' panca sono' yonsanquë paantarin. Ca'tano'sanënpitarë' pa'nin. Na'a piyapi'sari imasapi. A'naquën Cariria parti quëran huë'pi. ⁸ A'naquëonta' Cotia parti quëran huë'pi. Quirosarin quëran, Itomia quëran, Cortani' aquëtëran quëran, Tiro quëran, Siton quëran, ina quëranpita hua'huayátërahue' huë'pi. Quisoso naporinso' natantahuatona', nicapona' huë'pi. ⁹⁻¹⁰ Na'a piyapi'sa' nani anoyatërin ni'ton, ya'ipi cania'piro'sa' huë'sapi. Na'a piyapi'sa' ni'ton, ya'sëratërarahuatona', huë'sapi Quisoso së'huacaiso marë'. “Së'huahuato, anoyatarinco,” ta'tona', naporapi. Napoaton ca'tano'sanënpita itapon: “Poti amasha quëpaco' inaquë huënsëato a'chinchí. Notohuaro' piyapi ni'ton, ya'quëëtohuachinaco,” itërin.

¹¹ Sopairo'sari ya'coancantërin sopitanta' huë'pi. Quisoso quënanahuatona', nocotapataquëchin isonquiipi.

—¡Quëmaso' Yosë hui'ninquën! itopi chiníquën nontatona'. ¹² Inariso nipirinhue', chiníquën pënënin: “¡Ama piyapi'sa' anohuitocosohue'!” itërin.

Shonca cato' ca'tano'sanënpita acorinso'

(Mateo 10.1-4; Lucas 6.12-16)

¹³ Ina quëran Quisoso a'na motopia'huaquë paantarin. Nohuantërin sopita përapachina, paapapi. ¹⁴ Na'a a'chintërin sopita ya'huëpirinhue', shonca cato' quëmapi'sa' huayonahuaton,

acorin. “Nani tahuëri iyaro'sa' ca'tanco a'chinchinquëma'. Ina quëran a'pararanquëma' piyapi'sa' pënënacamaso marë'. ¹⁵ Chiníquën nanan quëchinquëma' sopairo'sa' a'pacamaso marë,” itërin. ¹⁶ Shonca cato' ca'tano'sanënpita acorin. A'naso' Simon. Nisha nininën acotërin. Pitro itërin. ¹⁷ Santiaco, Coansa, inapitanta' acorin. Sipitio hui'ninpita inahuaso'. Nisha nininën inapitanta' acotaantarin. Poaniquisë itërin. (“Huirapochin,” tapon napotërin.) ¹⁸ Antërisë, Pinipi, Partoromi, Matio, Tomasë, Tatio, inapitanta' acorin. A'nanta' Santiaco itopi. Arpio hui'nin inaso'. A'na Simonta' acorin. Iráca copirno no'huina'piro'sa' imapirinhue', iporasos Quisoso imasarin huachi. ¹⁹ Cotasë Iscariotinta' acopirinhue', a'na tahuëri inari sha'huirapiarinso'.

Sopai hua'an minsërinso'

(Mateo 12.22-32; Lucas 11.14-23; 12.10)

²⁰ Ina quëran a'na pëiquë pa'pi. Naquëranchin notohuaro' piyapi'sari huëcapaiantapi ni'ton, co nanitopihue' capacaiso tëranta'. ²¹ Quisoso quëmopinënpitari natantahuatona', “Nani hua'yantërin,” topi. Napoaton Quisoso quëpacaiso marë' huëcapaipirinhue'.

²² Cotio maistro'santa' Quirosarin quëran o'marahuatona', tapon: “Sopai hua'an Piirsipo itopisori ya'coancantërin ni'ton, nani ma'sha nanitaparin. Inari chiníquën nanan quëtërin sopairo'sa' a'pacaso marë,” toconpi.

²³ Quisososo nipirinhue' piyapi'sa' përasahuaton, pënënto nanan sha'huitërin ayonquicaso marë'. “Sopairo'sa capini co onporonta nia'pacaiso ya'huërinhue'. ²⁴ Ni'co'. Ninanoquë ya'huëpisopita nino'huipi naporini, yanquë'itonahue'. Co huachi inaquë ya'huë'itonahue'. ²⁵ Quëmopinëna capininta' nino'huipi

naporini, inapitanta' yanquë'itonahuë'.
²⁶Inapochachin Satanäsë sopairo'sarë
 nino'huiipi naporini, co huachi
 hua'anëna niitonhuë'. Co huachi
 chiniquën nanan ya'huëchitonhuë'.

²⁷Quëmapi chiniquën nipachina,
 pëinën noya a'pairin. Co insonta'
 nanitërinhuë' ya'conaton ma'shanënpita
 matacaso'. A'nariso nipirinhüë'
 ina quëran chini chiniquën ni'ton,
 huëcapairahuaton minsëirin.
 Tonporahuaton, ma'shanënpita
 quiquitërin huachi.

²⁸Oshanëma marë' sëtohuatama',
 Yosë ya'ipi oshanëma' inquitariinquëma'.
 Pinopatama', inanta' inquitariinquëma'.

²⁹Nipirinhüë', Ispirito Santo pinotoma'
 oshahuanpatama', ina oshanëmaso'
 co inquitariinquëmahüë'. Onpopionta'
 ana'intiniquëmaso' ya'huërin," itërin.

³⁰"Sopairi ya'coancantërin," topiso
 marë' Quisoso napopënëntërin.

Quëmopinënpita pochin nininsopita

(Mateo 12.46-50; Lucas 8.19-21)

³¹Ina quëran a'shin, iinpita, osh-
 inpita, inapita canquiponarahüë', co
 ya'conpihuë'. Aipiran huanirahuatona',
 Quisoso amatopi. ³²Quisoso ahuan-
 canapitona', tahuishin miáchin huën-
 sëpisopitari sha'huitopi:

—Ni'quë' Maistro. Mamaparin, iya-
 parinpita, oshiparinpita, inapita huëca-
 tona', aipiran huanirapi. Yanontërinën-
 quën, itopirinhüë'.

³³⁻³⁴—Mamahuë, iyahuëpita, oshi-
 huëpita inapita pochin ni'nahuësopita
 sha'huichinquëma' nitotoco', itërin.

Piyapi'sa' tahuishin miáchin huën-
 sërantapaiso' ni'sarin quëran itantapon:

—Isopita imarinaco ni'ton,
 iyahuëpita, oshihuëpita, mamahuë,
 inapita pochin nicato nosororahuë.

³⁵Yosë natëpisopita iyahuëpita pochin
 ni'nahuë. Sanapi'santa' Yosë nanamën
 natëhuachina', oshihuëpita pochin

ni'nahuë. Payaro'santa' imapachinaco,
 mamahuë pochin ni'nahuë, itërin.

Pa'sarayarin quëran a'chininso'

(Mateo 13.1-9; Lucas 8.4-8)

4 Naquëranchin sono' yonsanquë
 Quisoso a'chiantararin. Inaquë
 notohuaro' piyapi'sa' niyontonpi
 natanacaiso marë'. Hua'huayatërahuë'
 tancapitohuachinara, potiquë
 ya'conahuaton, huënsëmarin. Inaquë
 yanponapirarin. Ya'huëre' piyapi'saso'
 ii' yonsanquë yamorapi. ²Nisha
 nisha pënënto nanan a'chintarin. Ma
 pochinsona Yosë nanamën nininso'
 ayonquicaso marë' a'chintarin.

³A'chintaton, itapon: "Natanco
 a'chinchinquëma'. A'na quëmapi
 sha'tapon pa'sarin. ⁴Na'a trico
 pa'sarayarin papotacaso marë'.
 Pa'sarayahuachina, a'naquën ya'pirin
 iraquë huarë' anotërin ni'ton,
 inairaro'sari huëcapairahuatona',
 pë'yaquipi. ⁵A'naquën ya'pirin
 na'piroquë pa'sarayarin, pi'pian
 pi'pian no'pa' ya'huërinquë. Inaquë,
 shiarahuaton, papotopirinhüë'. ⁶Pi'iri
 chiniquën picahuachina, yaahuirin.
 Pi'pishara'huaya itëhuanin ni'ton,
 ahuirin huachi. ⁷A'naquën ya'pirionta'
 nahuanoquë pa'sarayarin. Inaquë
 papotopirinhüë', nahuano'santa'
 papotërin. Shia a'shinahuatona',
 imotërin. Napoaton co nitërinhuë'.

⁸A'naquënso nipirinhüë' noyaro'paquë
 pa'sarayarin. Inaquë noya papotërin.
 A'shinpachina, sha'nin quëran na'con
 na'con nitërin. A'naquën ya'pirin
 cara shonca, cara shonca nitërin.
 A'naquëonta' saota shonca, saota
 shonca nitërin. A'naquënso' pasa,
 pasa nitochanin," itërin.

⁹Itahuaton: "Huëratëhuanpatama',
 noya natanatomaco, yonquico',"
 itaantararin.

Pënënto nananquë a'chininso'*(Mateo 13.10-17; Lucas 8.9-10)*

¹⁰ Niyontonpisopita pa'pachinara, a'naquën imapisopita co pa'pihuë'. Shonca cato' ca'tano'sanënpitarë chachin co pa'pihuë'. “Apira a'chintërancoiso' co noya nitotëraihuë'. ¿Ma'ta' tapon naporan?” itopi. ¹¹ Itohuachinara, Quisosori itapon: “Onpopinsona Yosë hua'anëntërinso' co a'napita nitotopihuë'. Co imarinacohuë' ni'ton, co nitotopirinahuë', canpitaso' carinquëma' a'chinchinquëma'. Yosë nanamën no'tëquën nitotacamaso marë' a'chinchinquëma'. A'napitaso nipirinhüë' pënënto nanan quëransáchin a'chintarahüë'. ¹² Inapitaso' co yanatërinacohuë' ni'ton, natanaponaraihuë', co natëtapihuë'. Ma'sona ninahuësonta' nicaponaraihuë', co yonquiapihuë'. Imarinaco naporini, oshanëna' inquitahuato anoyacancanchitohüë',” itërin.

Tricoraya tapon naporinso'*(Mateo 13.18-23; Lucas 8.11-15)*

¹³ Naquëranchin Quisosori ca'tano'sanënpita itantapon: “Achin sha'huitëranquëmaso' ¿co nitotëramahuë' ti? Co inaya tëranta' nitotohuatamahuë', ¿onporahuatomacha ya'ipiya nitotërë'pënuquëmaya? Carinquëma' nipachin anitochinquëma'. ¹⁴ Tricoraya pa'sarayarëso pochin Yosë nanamën ya'ipi parti a'chinë'. ¹⁵ A'naquën piyapi'sa' iraquë huarë' pa'sarayarinso pochin nipi. Yosë nanamën natanpirinahuë', a'naroáchin Satanasë huë'nin. Yosë nanamën natanpiso' osëre'tiirin. Ama natëcaiso marëhuë' ananiantërin. ¹⁶ A'naquën piyapi'santa' na'piroquë pa'sarayarinso pochin nipi. Yosë nanamën natanahuatona', a'naroáchin pa'yatona', natëpirinahuë', ¹⁷ co

cancanëna quëran huarë' natëpihuë'. Co chiniquën cancantatonahuë', co natëmiatopihuë'. Yosë nanamën yaimapi ni'ton, a'napitari tëhuapi, no'huiji, napotopi. Napohuachinara, Yosë nanamën yaa'popi. Ma'sha onpohuachinara, a'naroáchin nanamën a'popi. ¹⁸ A'naquën piyapi'santa' nahuanuquë pa'sarayarinso pochin nipi. Yosë nanamën natanpirinahuë', ¹⁹ ma'sharáchin yonqui. ‘Na'a coriqui, ma'sha, inapita ya'huëtohuachincoi, noya cancantarai,’ topi. Napaoton nahuano'sari imotërinso pochin, nani ma'sha nohuantatona', Yosë nanamën naniantopi. Co imamiatopihuë'. ²⁰ A'naquënso nipirinhüë' noyaro'paquë pa'sarayarinso pochin nipi. Yosë nanamën noya natanpi. Natanahuatona', cancanëna quëran natëpi. Sharo'sa' nisha nisha nitërinso pochin natëtopi. A'naquën ya'pirin cara shonca, cara shonca nitërinso pochin noyamiachin imapi. A'naquëonta' saota shonca, saota shonca nitërinso pochin noya imapi. A'naquënso' pasa, pasa nitërinso pochin ya'ipi cancanëna quëran imatona', noya noya imapi huachi,” itërin.

Nanparin pochin nininso'*(Lucas 8.16-18)*

²¹ Naquëranchin Quisosori itaantarin: “Ni'co' iyaro'sa'. Nanparin i'chinpihuatëra, ¿co i'mëanaquë po'morëhuë' pa'? Co pë'saraanaquë tëranta' acorëhuë'. Nanparin aconanquë acorë' noya a'pinacaso marë'. ²² Iporaso' ma'sha noyá po'opinan pochin ni'ton, co insonta' nitotërinhuë'. A'na tahuëriso nipirinhüë' ya'ipiya nitotapi. ²³ Huëratëhuanpatama', noya natanatomaco, yonquico',” itërin.

²⁴ Ina quëran napotaantarin: “Natanpatama', noya yonquico'. Onpopinsona a'napita nitohuatama', inapochachin Yosënta' nitarinquëma'.

Aquë aquëtë chachinhuë nipon quëtarinquëma'. ²⁵Noya natëhuatama', na'con na'con nitotarama'. A'naquënso nipirinhue', 'Nani nitotërahuë,' topirinhue', co yanatëpihuë'. Napoaton Yosëri tananpitarin. Inapotohuachina, pi'pian tëranta' nitotopiso', ya'ipiya naniantapi," itërin.

Ya'pirin papotërin quëran a'chininso'

²⁶Ina quëran napotaantarin:

"Yosë hua'anëntërinso' a'chinchinquëma'. Iminquë sha'tërëso pochin ninin. ²⁷Sha'tërinso piquëran tashihuachina, hua'anën huë'ërin. Tahuërihuachina, huënsëantarin. Nani tahuëri naporárin. Oshaquëran sha'ninso' pichopitahuaton, papotërin. Onporohuatonso' papotërinso' co nitotërinhuë'. ²⁸Sha'pachina, inaora nohuanton, no'pa quëran papotërin. Nani a'shinpachina, huënsharatërin. Nani huënsharatahuaton, nitërin. ²⁹Ya'pirin cayahuachina, nani noya macacaso' ni'ton, manin huachi," tënin. (Inapochachin Yosë nanamën sha'huitohuatëhua', ina nohuanton, oshaquëran a'naquën natëtapi.)

Mostasaraya pochin nininso'

(Mateo 13.31-32; Lucas 13.18-19)

³⁰Ina quëran sha'huitantarin:

"¿Ma'pochinta' Yosë hua'anëntërinpoaso' ninin? ¿Ma quërantá' nanitëre' ina yonquicaso'? ³¹Mostasaraya no'paquë sha'nëso pochin ninin. Mostasarayaso' hua'huishin. A'napita ya'pirin quëran pi'pi pi'pishara'huaya. ³²Pi'pira'huaya niponahuë', sha'patëra, panca panca papotërin. A'napita sharo'sa quëran panca panca ta'an ninin. Panca së'patohuachina, inairaro'sa' na'iyatona', inaquë pëipi," itërin.

Ma'pochinsona nininso'

(Mateo 13.34-35)

³³Ina pochin Quisosori piyapi'sa' a'chintarin. Na'a pënëto nanano'sa quëran ayonquiarin. Natantiinpichin a'chintarin. ³⁴Napoaponahuë', pënëto nanan quëransáchin a'chintërin. Ina quëran ca'tano'sanënpitaráchin ya'huëhuachinara, oshaquëran a'chintantarin no'tëquën yonquicaiso marë'.

Ihuan a'parinso'

(Mateo 8.23-27; Lucas 8.22-25)

³⁵Naporo' tahuëri chachin nani tashirarapaso', ca'tano'sanënpita itapon: —Sono aquëtëran pa'ahua', itërin.

³⁶Nani piyapi'sa nontahuaton, Quisoso potiquë ya'comarin. Napohuachina, ca'tano'sanënpitarë chachin pa'pi. Naporo' a'napitanta' nisha potiro'saquë pa'pi. ³⁷Paaquëya', panca ihuani manin. Co'sacairi poti opoto opototahuaton, nani yamëntairapirinhue'.

³⁸Ya'huëre' Quisososo', huanconënuquë motonan motoantahuaton, huë'ërarin. Ca'tano'sanënpitari ochinanpi:

—¿Catahuacoí Maistro chimiitarihua'! ¿Co ina yonquiranhue' ti? itopi.

³⁹Huanintarahuaton, ihuan a'parin. Sononta' camaiton:

—¿Sanoquë! ¿Copi tëquë huachi! itërin. Itohuachina, ihuan copitënin. A'naroáchin sanoirin.

⁴⁰—¿Onpoatomata' tëhuataramaso'? ¿Co Yosë natëyatëramahuë' ti? itërin.

⁴¹Pa'pi pa'yanahuatona', ninontopi: —¿Ma quëmapicha isoso' ni'ton, ihuan a'parin nicaya? Sononta' a'naroáchin asanoirin, nitopi.

Sopairo'sari ya'coancantërinso'

(Mateo 8.28-34; Lucas 8.26-39)

5 Ina quëran, sono' aquëtëran Quirasa parti itopiquë canconpi. ²Quisoso

nani nonshihuachina, a'na quëmapiri na'pi nanin quëran pipirahuaton, nacapirin. Sopairi ya'coancantërin ni'ton, co huachi noya yonquirinhuë'. Hua'yantërin. ³Na'pi naninquë chimipiro'sa' po'mopiquë ya'huërin. Pa'pi chiniquën ni'ton, co catinaquë tëranta' nanitopihuë' tonpocaiso'. ⁴Na'aro' catinaquë tanpaquën tonpotahuatona', pa'on tonpotopirinahuë', oshitërachinin. Co incariso tëranta' nanitërinhuë' minsëcaso'. ⁵Nani tashi', nani tahuëri iratárin. Na'pi naninquë, motopiquë inaquëpita pa'sápaton, chiniquën yaitárin. Na'piquë nipë'sharárin. ⁶Quisoso aquë quëran quënanahuaton, ta'aquirin. Quisoso nocotapataquë isonquirahuaton, mosharin. ⁷⁻⁸Napohuachina, Quisosori nosoroaton, a'naroáchin sopai nontërin.

—¡Iso quëmapi quëran pipico huachi! itërin. Ina natanahuaton, sopairi chiniquën a'panirin.

—¿Ma'ta' yaonpotarancoi? Quëmaso' Quisosonquën, Yosë hui'ninquën ni'ton, chini chiniquën nanantëran. Yosë marë' ama apira aparisitocoisohuë', itërin.

⁹—¿Ma'ninquënta' quëmaso'? itërin Quisosori.

—Na'acoi ni'toi, “na'a huaranca,” itërinacoi. ¹⁰Ama a'na parti a'pacoisohuë', tosapi. ¹¹Ina ya'cariya notohuaro' coshiro'sa' panënuquë coshatapi.

¹²—A'pacoí coshiro'saquë tëranta' ya'coanta'ii, tosapi.

¹³—Inta nipachin, inaquë paatoma' ya'conconco', itërin. Itohuachina, sopairo'sa' pipirahuatona', coshiro'saquë ya'conconpi. Ina quëran ya'ipi coshiro'sa', cato huaranca pochin nipirinahuë', hua'yantatona' ta'api. Tahuan pa'tatona', sonoquë niitopi. Inapoaatona', taquiitopi.

¹⁴Coshi a'paina'piro'saso' ni'sahuatona', ta'arë'nachin ninanoquë

ya'huëpisopita sha'huitonpi. Ninano pirayan ya'huëpisopitanta' a'naya a'naya sha'huitëra'piapi. Natantahuatona', “¿Ma'ta' onpocaiso'?” ta'tona', pa'pi nicapona'. ¹⁵Quisosoquë canquirahuatona', quëmapi hua'qui' hua'yantërinso' quënanquipi. Nani a'moanaton, noya huënsërarin. Na'a sopairo'sari ya'coancantopirinahuë', noya yonquiantarin. Co huachi hua'yantërinhuë'. Napoaaton pa'yanpi. ¹⁶“Quisosori anoyatërin. Sopairo'sa' a'pahuachina, coshiro'saquë ya'conconpi. Inapohuachinara, tahuan pa'tahuatona', sonoquë taquiitopi huachi,” itopi ni'pisopitari. ¹⁷Natanahuatona', piyapi'sa' të'huatopi: “A'na parti paquë,” itopi Quisoso nontatona'.

¹⁸Quisoso potiquë ya'conaso', hua'yantërinsoari huëcapairahuaton, itapon: “Canta' imainquën,” itërin. ¹⁹Quisososos nipirinhuë' co nohuantërinhuë'.

—Ya'huëranquë iyasha paantaquë'. Quëmopinënpita sha'huitonquë'. “Siniro noyá anoyatërinco. Na'con nosororinco,” itëquë', itërin Quisosori.

²⁰Napotohuachina, pa'nin. Ticaporisë parti sha'huiraparin. “Quisoso nóya anoyatërinco,” itëraparin. Natanahuatona', “¡Ma'pitacha sha'huirin paya! ¡Ma noya catahuarin!” topi ya'ipiya.

Sanapi anoyatahuaton, Cairo hui'nin ananpitaantarinsó'

(Mateo 9.18-26; Lucas 8.40-56)

²¹Quisososos' pëntonquiantarahuatón, na'a piyapi'sa' quënanquirin. Sono' yon-sanquë huëcapairahuatona', tancapitopi.

²²Naporo' a'na cotio hua'an Cairo itopiso huë'nin. Inaso', niyontonpiso pëi' hua'an ya'conin. Quisoso quënanquirahuaton, nantën pirayan isonquirin:

²³—¡Hui'nahuë Sinioro, chiminarin! Huëquë'. Së'huaquiton, anoyatoco, chiminpachin, itárin.

²⁴—Inta nipachin, tosahuaton, imarin. Na'a piyapi'santa' imasapi ni'ton, Quisoso ya'quëëtërapí. ²⁵Paaquëya', a'na sanapiri imaquiarin, hua'qui' panca huënai' a'parinso'. Nani shonca cato' pi'ipi co sanorinhuë'. ²⁶Na'a notoro'sari nonënpirinhue', na'con parisitárin. Nani ya'ipi coriquinën i'quiaponahuë', co manta' noyatërinhuë'. Aquëtë chachin nisarin. ²⁷⁻²⁸Quisoso nahuininso' natantahuaton, pinën quëran imaquiarin. "A'morinso tëranta' së'huahuato, anoyatarinco," ta'ton, piyapi'sa' ya'sëratërarahuaton, a'morinso' së'huatiirin. ²⁹Naporo' a'naroáchin huënai' no'narin. Canio quëran nani noyatërin ninatanin. ³⁰Quisososos' co quënanaponahuë', inaora nitotërin. "A'naso' natëtonco, së'huaquirinco. Ca nohuanto noyatërin," ta'ton, a'naroáchin tahuërëtahuaton, natantërin:

—¿Inta' a'morahuëso' së'huatërinco? ténin.

³¹—Ni'quëchi Maistro, notohuaro' piyapi'sa' ya'quëëtapirinhëquënhuë', "¿Inta' së'huarincó?" ¿tënan ti? itërin ca'tano'sanënpitari.

³²Itopirinhue', Quisososos' a'naya a'naya ni'sarin. "¿Inta' së'huarincó?" ta'ton, ni'sárin. ³³Napohuachina, sanapiso' "Nani anoyatërinco," ta'ton, ropa ropátërarin quëran Quisoso huëcapairin. Isonquirahuaton, no'tëquën sha'huitërin. "Hua'qui' caniorahuë ni'ton, së'huaranquën Sinioro. Së'huatënhuë, a'naroáchin noyatërahuë huachi," ténin.

³⁴—Natëranco ni'ton, nani imoya, anoyatëranquë. Nani noyatëran ni'ton, noya paquë huachi, itërin.

³⁵Ina nontaso chachin, Cairo pëinën quëran huë'sahuatona', sha'huitiipi.

—Hui'nan nani chiminin huachi. ¿Ma'marëta' topinan quëran Maistro quësarán? itiipi.

³⁶Quisososos nipirinhue' piyapi'sa' noninso' natanaponahuë', co ina yonquirinhue'.

—Ama iyasha pa'yanquësohuë'. Natëco, itërin.

³⁷"Ama a'napitaso' huë'inasohuë'," topachina, Pitro, Santiaco, Coansha, inapitaráchin pa'pi. Coanshaso' Santiaco iin. ³⁸Cairo pëinënhuë canconahuatona', na'a piyapi natanconpi. Chiníquën na'nëtona', ayanápi. ³⁹Ya'contarahuaton, inapita itapon:

—¿Onpoatomata' na'nëtona', noncaroaramaso'? Co sanapia'hua chimininhuë'. Huë'ësárin, itërin Quisosori.

⁴⁰Naporinso' natanahuatona', piyapi'sari tēhuapirinhue'. Quisosorisos' inapita ocoirahuaton, pa'pin, a'shin, cara ca'tano'sanën, inapitaráchin quëparin. Sanapia'hua ya'huërinquë ya'concontarin. ⁴¹Maimirarahuaton, inaora nananquë:

—*Tarita comi*, itërin. "Huënsëquë' apia'hua," tapon napotërin.

⁴²A'naroáchin sanapia'hua huënsërahuaton, huanirin. Nani shonca cato' pi'ipitërin ni'ton, noya iratërin. Ina ni'sahuatona', ya'ipi piyapi'sa' pa'pi pa'yanpi. "¡Ma'pítacha nitotaton, ananpitaantarín paya!" topi. ⁴³Quisososos nipirinhue', "Ama a'napita sha'huitocoso'huë'," itahuaton, "Nanon a'caco'," itërin.

Nasaritoquë paantarinso'

(Mateo 13.53-58; Lucas 4.16-30)

6 Ina quëran pipirahuaton, ya'huërin'pa' paantarín. Ca'tano'sanënpitarinta' imapi. ²Chinoto tahuëri nanihuachina, niyontonpiso pëiquë a'chinarin. Na'a piyapi'sari

natanahuatona', pa'yanpi. Pa'yanatona', inahua capini ninontapi:

—¡Ma'pítacha Quisoso nitotërin paya! ¿Macariso' a'chintomara? Noya noya yonquirin. Piyapi'sa' a'naroáchin anoyatërin.

¿Onporahuatoncha nani ma'sha nanitaparín nicaya? ³Hua'huatapon quëran huarë' nohuitërhua'. ¿Co'na nontëcamayo inaso'? A'shinsó' Maria itopi. Iinpítanta' nohuitërhua'. Santiago, Cosi, Cotasë, Simon, inapita itopi. Oshinpítanta' isëquë canpoarë' ya'huarin. Co Quisoso chiníquën nanantërinhuë'. Canpoa pochachin inanta', ta'tona', “¡Macari natëapon!” topi. ⁴Napohuachinara, Quisosori itapon:

—Ya'ipi piyapi'sari pënëntona'pi noya natanpi. Ninanonënuquë ya'huëpisopitariso nipirínhuë', co noyahuë' natanpi. Quëmopinënpita, huëntonënuquë ya'huëpisopita, inapítanta' co noyahuë' ni'pi, topi iráca. No'tëquën napopi, ténin Quisoso. ⁵Co cancanëna quëran huarë' natëpihuë' ni'ton, co nanitërinhuë' aquëtë huarë' Yosë pochín nicacaso'. Caraíchín cania'piro'sa' së'huarahuatón, anoyatërin. ⁶“¿Onpoatoncha isopita co yanatërinacohuë' nicaya?” ténin, yonquiapon.

Ca'tano'sanënpita a'chinacaiso marë' a'parinsó'

(Mateo 10.5-15; Lucas 9.1-6)

Ina quëran ya'cariya ninanoro'saquë pa'sahuaton, piyapi'sa' a'chintarin. ⁷Naporahuaton, shonca cato' ca'tano'sanënpita përasahuaton, sha'huitërin paatona' a'chinacaiso marë'. Catoya catoya a'parin. Chiníquën nanan quëtërin sopairo'sa' a'pacaiso marë'.

⁸—Pa'patama', ama ma'sha quëpacosohuë'. Ama cosharo', pë'pëto, coriqui, inapita tëranta' quëpacosohuë'. Pitánaráchin

quëpaco'. ⁹Sapatë' po'morahuatoma', a'moramasorë'quëmaráchin paco'.

¹⁰Inso pëiquësona yacapatohuatama', ina pëiquëráchin ya'huëco'. Ina ninano quëran pípiamaquë huarë' inaquë ya'huëco'. ¹¹A'na ninanoquë ya'huëpisopita no'huitënuquëma': “Ama isëquë huëcosohuë'. Co yanatanainquëmahuë',” itohuachinënuquëma', patoco'. Yapa'patama', pënëncó: “Nani sha'huitopiranquëmahuë'. Co nohuantëramahuë' ni'quëhuarë' canpitaora tëhuënuquë nina'intarama',” itoco'. Tëhuënuquë Yoseri chiníquën ana'intarin huachi, itërin Quisosori.

¹²Ina quëran ca'tano'sanënpita pa'sahuatona', piyapi'sa' pënëna'piapi: “Ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë chachin tahuërëtantaco huachi,” itëra'piapi.

¹³Naporahuatona', na'a piyapi'sa' sopairo'sari ya'coancantërinso inquitopi. Na'a cania'piro'santa' tomaquë pashitatona', anoyatopi.

Coansha Paotista tëpapiso'

(Mateo 14.1-12; Lucas 9.7-9)

¹⁴Ya'ipi Quisoso naporinsó' nahuinin. Piyapi'sa' natanahuatona', nisha nisha yonquipi. Cariria hua'aonta' natantërin, Irotisë itopiso'. I'huamiáchin inari sontaronënpita camaiton, Coansha Paotista atëpatërin ni'ton, yonquiárin: “Ina quëmapiso' Coansha. I'hua chiminaponahuë', nanopiantarin. Napoaton nani ma'sha nanitaparín,” ténin.

¹⁵“Co inahuë'. Iniasë pënëntona'pi ipora,” topi a'naquëonta'.

“Co inahuë'. Ninotona'pi iráca ya'huërinso' nimara,” topi a'naquëonta'.

¹⁶Irotisëso nipirínhuë', co nisha nisha yonquirínhuë'.

—Inaso' tëhuënuquë Coansha. Anishitëconotopirahuë', nanopiantarin, ténin.

17-19 I'hua chachin Coansha nampiso', Irotisë co noyahuë' ninin. Iin sa'in osërëterin. Pinipi sa'in chachin osërëtatón, manin, Irotiasa itopiso'. Napoaton Coanshari chiniquën pënënin. "Co Yosë nohuantërinhuë' iyaparin sa'in osërëtatón macamaso'," itërin. Napotërinso marë' Irotiasaso' co quëyatonhuë', onpopionta yatëparin. Ina nohuantón hua'anso', sontaro'sa a'parin. Coansha macacaiso marë'. Masahuatona tashinan pëiquë po'mopi. Inapotahuatona, catinaquëtopi.

20 Irotisëriso' Coansha noya natanin. "Nóya quëmapi inaso'. Co oshahuanhuë'," ta'ton, co nohuantërinhuë' atëpatacaso'. Coanshari pënënpachina, nisha nisha yonquiaponahuë', noya natanin. 21 Ina quëran hua'huatërinso' tahuëri nanihuachina, pita ninin. Na'a piyapi'sa' amatërin. Coisëro'sa', capitano'sa', ma'huano'sa' Caririaquë ya'huëpisopita, inapita amatërin. Naporo' tahuëri Irotiasa chinotërin Coansha atëpatacaso'. 22 Coshatasoi', hua'huin ya'conahuatón, nansararin. Nanon nansarinso' ni'sahuatona', ya'ipiya quëran pa'yatopi. Hua'an mashorinta' pa'yatërin.

—Ma'sona nohuantëranso' apia'hua, nico quëchinquën. 23 Yoscoarë' quëchinquën. Ma'sona tëranta' nipatanco, quëtaranquën. Pancana no'pa' hua'anëntërahuë. Patomaquë huarë' quëtaranquën, itërin hua'ani na'aro nontatón. 24 Napotápachina, a'shin paahuarin.

—¿Ma'ta' mama ma'pai? itoonin.

—“Coansha nishitëconotahuatón, motën quëtoco,” itëquë', itërin.

25 Manorahuatón, hua'an ya'huërinquë paantarin.

—Coansha motën nohuantërahuë. Sënanquë acorahuatón, apiramiáchin quëtoco, itërin.

26 Ina natanahuatón, hua'an pa'pi sëtërin. Napoaponahuë', “Ya'ipi piyapi'sa' nataninaco, Yoscoarë' itërahuë,” ta'ton, co yanonpintërinhuë'.

27 Ina quëran sontaro sha'huitahuatón, a'parin Coansha motën macacaso marë'. Inaso pa'sahuatón, tashinan pëiquë nishitëconotërin. 28 Sënanquë motën acorahuatón, nanon quëtërin. Nanonta' a'shin quëtonin.

29 Imarinsopitaso', natantahuatona huë'pi. Nonën quëparahuatona', pa'pitopi huachi.

Cosharo' ana'atërinso'

(Mateo 14.13-21; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-14)

30 Ina quëran ca'tano'sanënpita huëantarahuatona', Quisoso sha'huitiipi. “Nani a'chintëra'piarai. Cania'piro'santa' anoyatërai. Noya natanpi,” itiipi.

31 Na'a piyapi'sa' huë'sapi Quisoso nicapona'. Ina quëran paantapi. A'napita ya'huëre' huëantapi, ina quëran paantapi. Naporápi ni'ton, Quisoso ca'tano'sanënpitarë chachin co capacaiso tëranta' nanitopihuë'.

—Huëco' iyaro'sa'. Co piyapi ya'huërinquëhuë' pa'ahua'. Pi'pian chinotahua', itërin ca'tano'sanënpita.

32 Itohuachina, potiquë ya'conahuatona', pa'pi. Co piyapi ya'huërinquëhuë' pa'sapirinahuë'.

33 Pa'pachinara, na'a piyapi'sari notëërapi. Quisoso nohuitahuatona', na'a paahuapi. Nisha nisha ninano quëran pa'pi. Ira pa'tatona', ta'arahuatona', inahua'ton canconpi. Co'huara Quisoso canshátërasohuë', canconpi. 34 Na'a piyapi'sa' yamorapi. Nonshirahuatón, Quisosori quënanconin. “Isopitaso' ohuicaros'a' co macari a'pairinsohuë pochin nisapi,” ta'ton, nosororin. Nosoroatón, na'con a'chintaantarin. 35 Nani i'huararahuaso', ca'tano'sanënpitari Quisoso huëcapairahuatona', itopi:

—Nani Maistro i'huarin. Co manta' isëquë ya'huërinhuë' ni'ton, ³⁶piyapi'sa' a'paquë' pa'ina'. Isosha'huaya pëiro'sa' ya'huërin. Ninanoro'santa' co aquëyahuë'. Inatohua' cosharo' pa'anatona', ca'ina', itopirinahuë'.

³⁷—Canpitari a'caco', itërin Quisosori.

—Cato pasa tahuëri sacatatë' coriqui canarëso pochin nininquë pan pa'anahuatoui, ¿a'ca'ii ti? itopi.

³⁸—¿Onpo panta' ya'huëtërinquëma'? Paatoma', ni'conco', itërin. Pa'sahuatona', ni'conpi.

—A'natërapoya pan, catoyachin sami, inaíchín ya'huëtërincoi, itiipi.

³⁹Itohuachinara, piyapi'sa' sha'huitërin pastoque huënsëcaiso'. ⁴⁰A'naquën a'natërápo shonca, a'natërápo shonca, a'naquën pasa, pasa huënsëpi. ⁴¹Ina quëran a'natërapoya pan, catoya sami, inapita ma'parin. Inápaquë në'pëtahuaton, Yosë nontërin. “Yosparinquën, Tata,” itahuaton, pan së'panin. Ina quëran ca'tano'sanënpita quëtërin piyapi'sa' quëtacaiso marë'. Sami së'paninsonta' quëtëra'piapi. Inaíchín nipirinhuë', ya'ipi piyapi ananitërin. ⁴²Ya'ipi piyapi'sa' natëaquë huarë' coshatopi. ⁴³Ina quëran pan, sami, inapita pë'sotopiso' maantapi. Shonca cato' i'më' amëntatopi. ⁴⁴A'natërápo huaranca quëmapi'sa' naporor' coshatopi.

I aipi i'narinso'

(Mateo 14.22-27; Juan 6.16-21)

⁴⁵Ina quëran ca'tano'sanënpita itapon: “Potiquë ya'conahuatoma', aquëtëran paco'. Apira canta' pa'sarahuë'. Pitsaita'pa' pa'ahua',” itërin. Ca'tano'sanënpita nani pa'pachinara, piyapi'sa' nontarin ya'huëpi'pa' paacaiso marë'. ⁴⁶Nani nontohuachina, inaora pa'nin a'na motopia'huayaquë Yosë nontacaso marë'. ⁴⁷Tashihuachina, ca'tano'sanënpitaso' potiquë

pa'sapirinahuë', sono' huáncoanai' tashitopi. Quisososo' inaoraíchín quëparitërin.

⁴⁸Ca'tano'sanënpita ya'ipi tashi' maitopirinahuë'. Ihuan nacapiatona', co nanitopihuë' chiniquën pacacaiso'. Canotopi huachi. Ina ni'sahuaton, co tahuëriyátërasohuë', Quisososo pa'nin. I aipi i'narahuaton, no'pa pochin pa'tarin. Poti nani icantaponahuë', na'huëtatë' pochin nisarín. ⁴⁹I aipi pa'sarinso' quënanahuatona', pa'yanpi. “Hua'yan” ta'tona', “ëë” topirinahuë'. ⁵⁰Ya'ipiya quëran ni'sahuatona', të'huatopi. Nipirinhuë', a'naroáchin Quisosori itërin:

—Co'ta ca huë'sarahuë. Ama pa'yancosohuë'. Chiniquën cancantoco', itërin.

⁵¹Ina quëran potiquë ya'conapatërin. Ya'compachina, ihuan sanorin huachi. Ca'tano'sanënpita pa'yanpi: “¿Onporahuatoncha nanitaparin nicaya?” topi yonquiatona'. ⁵²Nani pan ana'atërinso' nicaponaraihuë', co ina yonquipihuë'.

Quinisariti parti pa'ninso'

(Mateo 14.34-36)

⁵³Aquëtëran canconahuatona', Quinisariti parti nonshipi. Yonsanquë poti a'sonpi. ⁵⁴Nonshiaso chachin, a'naroáchin piyapi'sari Quisososo nohuítopi. ⁵⁵Manorahuatona', ya'ipi ina parti pa'sahuatona', pëiro'saquë pa'pi. Na'a cania'piro'sa' pë'sara'huayaquë quëpi anoyatacaso marë'. “Pasëquë Quisososo ya'huarin,” itohuachinara, inaquë quëpi. ⁵⁶Intohuaso tëranta' Quisososo pa'pachina, inatohua' cania'piro'sa' quëparapi. Nisha nisha ninanoquë pa'sarin. A'naquën pancana. A'naquën caraíchín piyapi ya'huëpirinhuë', insëquësona pa'pachina, cachiquë cania'piro'sa' acopi. “Quëma a'moranso' huirotën tëranta' së'huatona', noyachina',” tosapi.

“Inta nipachin, sē'huaina,” topachina, sē'huapi. Insoarisona sē'huahuachina', a'naroáchin noyatopi huachi.

Cotio mashocoro'sa' napopiso'

(Mateo 15.1-9)

7 Ina quëran a'naquën parisioro'sa', cotio maistro'sa', inapita Quirosarin quëran o'mapi Quisoso natanacaiso marë'. ²⁻³ Quisoso ca'tano'sanënpita coshataso', quënanqui. A'naquën co niopimirataponaraihuë' coshatapi. Parisioro'saso' co'huara coshachatëraponahuë', pi'pian i'shaquë niopoimiratopi. Ya'ipi cotioro'sa' ina pochin yonqui. “Co inapohuatëhuahuë', oshahuanarigua',” tēcatoná napopi. Shimashonëna' inachintopiso' ni'ton, inapopi. ⁴ Mircatoquë pa'pi quëran yacoshatohuachinara, i'quë niopoimiratopi. Na'a nisha nisha inachintopisopita ya'huëtopi. Minëro'sa', i'sha ta'painano'sa', hua'na yonsharo'sa', pë'sararo'sa', inapita pa'mopi. ⁵ Napoaton parisioro'sa', cotio maistro'sa' inapitari Quisoso natanpi.

—¿Onpoatonta' Maistro quëma a'chintëransopitaso', co niopoimirataponaraihuë' coshatapi? Shimashonënpoa' inachintopirinahuë', inahuaso' co napopihuë', itopi.

⁶—Co no'tëquën iyaro'sa' yonquiramahuë'. “Yosë imarai,” topiramahuë', co imaramahuë'. Canpitaso' nonpintënuëma'. Iráca Yosë quiricanënuë Isaiasë no'tëquën ninorinquëma':

“Isopita piyapi'saso' nanamëna quëran noya nontopirinacohuë',

co cancanëna quëran imarinacohuë'.

⁷Yosë pënëntërinso' a'chinarai,' topirinahuë',

inahuara yonquipiso' nia'chintapi. Napoaton topinan quëran chinotërinaco,” ténin Yosë.

Iráca Isaiasë ninshiaton, naporin. ⁸Inapochachin canpitanta' Yosë pënënpaoso' naniantahuatoma', piyapi'sa' a'chinpiso' natërama huachi, itërin.

⁹Naquëranchin itantarín:

—Tehuënachichin Yosë pënëntërinso' a'porama' shimashonëma' napopiso' natëcamaso marë'. ¹⁰Ni'co'. Moisésë iráca pënëntaton, naporin: “Tatama', mamama', inapita noya natëtoma', catahuaco'. Inso tëranta pa'pina', a'shina' inapita co noyahuë yonquirapitona' no'huihuachina', tēpaco',” ténin.

¹¹Canpitaso nipirinahuë' nisha a'chinama'. A'chinatoma', naporama': “A'naquën nanitërin pa'pina', a'shina' apiratacaso'. ‘Ma'sha ya'huëtërinco' nani acorahuë Yosë quëta'huaso marë',’ topatëra, co tatama', mamama' inapita quëtacaso' ya'huërinhuë',” toconama'. Napoaton tatama', mamama' inapita ma'sha pahuantohuachinara, apiratatoma', co quëtëramahuë'. ¹²“Co quëtacaso' ya'huërinhuë',” toconatoma', co catahuaramahuë'. ¹³Ina pochin nia'chintatoma', co Yosë quiricanënnatëramahuë'. Hui'namapitanta' a'chintërama' inapochachin nicacaiso marë'. Inapochachin pochin na'con nisha nisha nia'chintërama', itërin Quisosori.

Onporahuatëhuasona oshahuanëhuaso'

(Mateo 15.10-20)

¹⁴Naquëranchin piyapi'sa' përasahuaton, a'chintantarín.

—Ya'ipinquëma' natanco no'tëquën yonquicamaso marë'. ¹⁵Co manta' ma'sha ya'huërinhuë' nonënpaohuë' ya'conahuaton, aoshahuaninpaoso'. Cancanënpoa quëran pipirinsop' tēhuëchinso' aoshahuaninpaos'. [¹⁶Huëratëhuanpatama', noya natanatomaco, yonquico, itërin.]

¹⁷ Nani a'chintohuachina, piyapi'sa' patahuaton, pëiquë ya'conconin. Ca'tano'sanënpitanta' ya'conpi. Nani ya'conpachinara: "Achin naporanso' co nitotëraihuë'. ¿Ma'ta' tapon naporan?" itopi.

¹⁸⁻¹⁹ —¿Co canpita tëranta' nitochátëramahuë' ti? Inta nipachin, a'chintanta'inquëma'. Nani ma'sha ca'nëhuaso marë' co ina marë' oshahuanëhuahuë'. Co cosharo' cancanënpoaquë ya'coninhuë'. Chi'chirinamënpoaquë ya'conin. Ina quëran inquantarë'. Napoaton ya'ipi cosharo' noya capacaso'. Coshatërehuaso marë' co oshahuanëhuahuë', itërin. ²⁰ Ina quëran itaantarin:

—Cancanëma quëran co noyahuë' yonquihuatomara, co noyahuë' ninama'. Ina marë' oshahuanama'. ²¹ Acopo' cancanëma quëran co noyahuë' yonquiramasopita pipirin. Co noyahuë' yonquihuatama', monshihuanama', ihuatërama', tëpatërama'. ²² Nitëhuananpitërama'. Pa'yatacasoráchin cancantërama'. A'napita ma'shanën noyaparama'. Co noyahuë' ninama'. Nonpinama'. Nisha nisha co noyahuë' ninamaso' co yaa'poramahuë'. Apirarama'. Pinotërama'. "Caso' co a'napita pochincohuë'. Noya noyaco," toconama'. Co yonquinahuanhuë' ninama'. ²³ Co noyahuë' yonquihuatomara, ina pochin ninama'. Ina marë' oshahuanama', itërin Quisosori.

Nisha sanapi natëtërinso'

(Mateo 15.21-28)

²⁴ Ina quëran pipirahuaton, nisha piyapi'sa' ya'huëpikuë pa'nin. Tiro, Siton, inapita ya'cariya paaton, a'na pëiquë ya'conconin. "Ama isëquë huë'nahuëso' a'napita sha'huitocosohuë'," itopirinhuë',

a'naroáchin ya'ipi nahuinin. ²⁵⁻²⁶ Inaquë a'na sanapi ya'huërin. Co cotio sanapihuë'. Nisha piyapi. Siropinisia parti hua'huatërin. Hua'huinso' parisitárin. Sopairi ya'coancantërin ni'ton, co inaora yonquirinso' yonquirinhuë'. Quisoso huë'ninso' natantahuaton, paaparin. Paaparahuaton, Quisoso nantën pirayan isonconin.

—Hua'huahuë Sinioro parisitárin. Sopairi ya'coancantaton, chiníquën aparisitarin. Inquitoco, topirahuë', itiirin.

²⁷ —Ni'quë' imoya. Hua'huaro'sa' a'cahuatëra, co cosharonën osëretahuatë', ni'nira a'carëhuë'. Hua'huaro'sa'ton coshachin noya natëaquë huarë', itërin Quisosori.

²⁸ —Naporin mini Sinioro. Napoaponahuë', hua'huaro'sa' pi'pian tëranta' atotihuachinara, ni'niraro'sarinta' capitërin ni'ton, quiyanta' catahuacoi topirahuë', itërin.

²⁹ —¡Naporinchi paya! Ma noya natëranco ni'ton, ya'huëran'pa' paantaquë'. Nani sopai hua'huan quëran pipirin, itërin.

³⁰ Sanapiso pëinënquë canconahuaton, hua'huin noya quëhuëánin quënanconin. Nani sopai pipirin huachi.

Në'huëro'sa' anantëtërinso'

³¹ Quisoso Tiro quëran pipirahuaton, Sitontaquëchin na'huërin. Ina quëran Ticaporisëquë canquirin. Inaso no'pa' Cariria sono yonsanquë ya'huërin. ³² Inaquë a'nara apia quëpi Quisosori anoyatacaso marë'. Noyá në'huërin. Naporahuaton, pa'pi icotë' ninin. "Iso quëmapi së'huaquë' noyachin topiraihuë'," itopi. ³³ Napotohuachinara, apiaráchin amashamiachin quëparin. Quëparahuaton, imirin quëran icarahuëratërin. Ina quëran niipiimiratahuaton, nënërain së'huatërin. ³⁴ Inápaquë në'pëtahuaton,

sètërin quëran panca nii o'huarin. Ina quëran Yosë nontahuaton: “¡Ipata!” itërin. “¡Në'huëranso' iniquiquë!” tapon napotërin.

³⁵Naporo' në'huërinsó' inquirin huachi. Nënërinta' noyatahuaton, noya nonin huachi. ³⁶Quisosori piyapi'sa' pënënin: “Ama a'napita sha'huitocoso'huë,” itërin. Itopirinhuë, piyapi'saso' pa'sahuatona', sha'huirapi. Na'con na'con pënënpirinhuë, aquë aquëtë huarë' sha'huirapi. ³⁷“¡Ma'pitacha Quisoso nitotërin paya! Në'huëro'sa' anoyatohuachina, noya natantopi huachi. Co nonpirinahuënta', a'naroáchin anoyatërin ni'ton, noya nonsapi. ¡Ya'ipichi noya ninin paya!” topi.

Cosharo' ana'atantarinsó'

(Mateo 15.32-39)

8 Naporo' tahuëri'sa' na'a piyapi'sa' niyontoantapi. Capa coshoro' nipachina, Quisosori ca'tano'sanënpita përarin. Huë'pachinara, itërin:

²—Piyapi'sa' nosororahuë. Nani cara tahuëri natanarinaco ni'ton, co huachi manta' coshoro' ya'huëtópihuë.

³A'naquën áquë quëran huë'pi ni'ton, co topinan yaa'parahuë' tanari canahuachina', itërin.

⁴—Capa pëiro'sa' isëquë. Notohuaro' piyapi'sa' ya'huapi. ¿Onpotahuatëcha isonapo' piyapi a'carë paya? itopi ca'tano'sanënpitari.

⁵Napotohuachinara, Quisosori natanin:

—¿Onpo panta' ya'huëtërinquëma'? itohuachina:

—Canchisëyachin ya'huëtërincoi, itopi.

⁶Ina quëran piyapi'sa' sha'huitërin no'paquë huënsëcaiso'. Nani huënsëhuachinara, pan ma'patërin. “Yosparinquën, Tata,” itahuaton,

pan së'panin huachi. Së'panahuaton, ca'tano'sanënpita quëtërin piyapi'sa' quëtacaiso marë'. Ya'ipi piyapi'sa' quëtëra'piapi. ⁷Caraíchin saminta' ya'huëtópi. Ina marënta' “Yosparinquën Tata,” itahuaton, ca'tano'sanënpita sha'huitërin piyapi'sa' quëtacaiso'. ⁸Nani quëtóhuachinara, natëaquë huarë' coshatopi. Pë'sotopisonta' masahuatona', canchisë i'më' amëntatopi. ⁹Catapini huaranca piyapi'sa' pochin coshatopi. Nani coshatóhuachinara, piyapi'sa' nontërin pacacaiso marë'. ¹⁰Nani nontóhuachina, potiquë ya'conin. Ca'tano'sanënpitarë' pa'sahuatona', Tarmanota parti chinpiconpi.

Sacai' nininsó' nicacaso' nohuantopiso'

(Mateo 16.1-4; Lucas 12.54-56)

¹¹Inaquë parisoro'sa' huë'sahuatona', Quisoso nontipi atëhuëcaiso marë'. “Yosë a'paimahuachinquën, sacai' nininsó' niquë' quiyanta' nicatëinquën natëiinquën,” itopirinahuë'.

¹²Chiniquën sëtaton, itapon:

—¿Ma'marëta' yani'nama'? “Sacai' nininsó' niquë' ni'iinquën,” itopiramacohuë', co Yosë nohuantërinhuë' a'nota'huanquëmaso', itërin.

¹³Ina quëran potiquë ya'coantarahuaton, aquëtëran paantarin.

Parisoro'sa' yanonpinpiso'

(Mateo 16.5-12)

¹⁴Pëntonpirinahuë', ca'tano'sanënpita naniantopi coshoro' quëpacaiso'. A'naíchin pan potiquë ya'huëtópi.

¹⁵Quisosorisó' nipirinhuë' pënënarin:

—Ni'cona iyaro'sa'. Pan ahüëpocatërinso pochin parisoro'sa' ya'huëtópi. Irotisë imapisopitanta' ya'huëtópi. Ama iyaro'sa' ina nohuantocoso'huë', itërin.

¹⁶ Natanahuatona', ca'tano'sanënpita capini ninontapi. "Capa pan. Co ya'huëtërinpoahuë'. Napoaton naponontërinpoa'," nitopi.

¹⁷ Ninontopiso' nitotaton, Quisosori itapon:

—¿Onpoatonta "capa pan," toconama? ¿A'chintápiranquëmahuë', co ipora huanta' yonquiyátëramahuë'ti? ¿Co natantochináchinhuë' cancantërama' nica? ¹⁸ Noya natanapomarahuë', ¿onpoatomata' co yonquiramahuë'? Nicapomarahuë', ¿onpoatomata co natëtëramahuë'?

¹⁹ I'hua chachin a'natërapóichin pan nipirinhüë', a'natërápo huaranca piyapi'sa' ananitërahuë'. ¿Onpo i'mëta' naporó' pë'sotopiso' amëntatërama'? itërin.

—Shonca cato' i'më', itopi.

²⁰ —Panso' canchisëfchin nipirinhüë', catapini huaranca piyapi ananituahato, ¿onpo i'mëta' pë'sotopiso'? itaantarín.

—Canchisë i'më', itopi.

²¹ —Napoaton co pan yonquiato, pënënaranguëmaso', ¿Co nitochátëramahuë' ti? itërin Quisosori.

Somaraya anoyatërinso'

²² Ina quëran Pitsaitaquë chinpiconpi. Inaquë somaraya nininso' Quisosoquë quëpi. "Së'huaquë' Sinioro noyachin," itopi. ²³ Itohuachinara, maimirarahuatón, ninano aipiran quëparin. Iroiquë pashirayatërin. Nani së'huarayarahuatón:

—¿Ma'ta' iyasha quënanan? itërin.

²⁴ —Piyapi ni'pirahuë', co a'ninquëchin ni'nahuë'. Pa'sapirinhüë', nararo'sa pochin ni'nahuë', itërin.

²⁵ Naquëranchin së'huarayantahuachina, noya ni'tërin. Nani noyatërin ni'ton, ya'ipi a'ninquëchin quënanan huachi.

²⁶ —Ya'huëran'pa' iyasha no'tëëquë'. Ama ninanoquë paquësohuë', itërin Quisosori.

Pitro natëtërinso'

(Mateo 16.13-20; Lucas 9.18-21)

²⁷ Ina quëran Quisoso paantarahuaton, Sisaria Pinipi parti pa'sarin nisha nisha ninanoquë a'chinacaso marë'. Papon pochin, ca'tano'sanënpita itapon:

—Nani ma'sha nanitaparahuë' ni'to, ¿in pochinta piyapi'sa' cancantiarinaco? itërin.

²⁸ —Nisha nisha yonquirapirinëquën. "Coansha Paotistaco' nantiantarinso' ni'ton, naporin," topi a'naquën. "Co inahuë'. Iniasëco' nantiantamara," topi a'naquëonta'. "Ninotona'pi iráca chiminpirinhüë', nantiantarinso' nimara," topi a'napitanta', itopi.

²⁹ —Canpitaso nipirinhüë', ¿ma'ta' yonquirama'? itërin.

—Quëmaso' Cristo, Yosë chachin a'paimarinquën, itërin Pitrori.

³⁰ —Ama ina a'napita sha'huitocosohuë', itërin Quisosori.

Chiminacaso' ninorinso'

(Mateo 16.21-28; Lucas 9.22-27)

³¹ Naporó quëra huarë' chiminacaso' ninoton, ca'tano'sanënpita sha'huitërin.

—Yosë quëran quëmapico niporahuë', na'con parisita'huaso' ya'huërin. Cotio ansiano'sa', corto hua'ano'sa', cotio maestro'sa', inapita co huachi nohuantarinacohüë'. Tëpararinaco.

Chiminaporahuë', cara tahuëri quëran nantiantarahüë', itërin Quisosori.

³² No'tëquën sha'huitochinarin. Ina natanahuaton, Pitrori amashamiachin quëparahuaton:

—¿Ama, Sinioro, napoquësohuë'! itërin. ³³ Quisoso nipirinhüë' tahuërahuatón, ya'ipi

ca'tano'sanënpita ni'sarin.

—¡Ta'tëquë' iyasha! Sopai nohuanton, napotëranco. Co Yosë pochin yonquiran-huë'. Piyapinquën ni'ton, quëmaora nohuantëransoachin yonquiran, itërin.

³⁴ Na'a piyapi'sa' ya'cariya huaniapi.

—Amashamiachin huëco' iyaro'sa', a'chinchinquëma', itohuachina, huë'pi natanacaiso marë'. Ca'tano'sanënpitanta' natanapi.

—Yaimapatamaco, canpitaora nohuantëramaso' naniantoco'. Yosë nohuantërinsoráchin imaco huachi. Corosëquë chiníquën parisitëre'. Inapochachin canpitanta' parisitapomarahuë', imamiatoco. ³⁵ Noya nanpicamasoráchin yonquihuatama', topinan quëran nanopirama'. A'na tahuëri chiminpatama', parisitomiatarama'. Nipirinhüë', casáchin yonquihuatamaco, noya nanan a'chinamaso marë' parisitapomarahuë', co topinan quëran nanopiramahüë'. Yosë'pa' nanopimiatarama huachi. ³⁶ Ya'ipi ma'sha isoro'paquë canapiramahüë', co hua'yanëma' cha'ëpachinhüë', topinan quëran napoarama'. ³⁷ ¡Onponta' pahuëretápiramahüë', co huachi hua'yanëma' nanitarinhüë' cha'ëcaso! ³⁸ Ipora tahuëri'sa' ya'huëpisopita co noyahuë' nipi. Nitëhuananpitopisopita pochin cancantopi. Tapayatomaco a'pohuatamaco, a'na tahuëri carimanta' tapayatënuëma', a'poaranquëma'. Nanamëhuë' a'pohuatama', carimanta' o'mantahuato, a'poaranquëma'. Yosë quëran quëmapico ni'to, a'na tahuëri o'mantararahüë. Tatahuë pochin huënaratahuato, noya anquëniro'sapitaro'co o'mantararahüë, itërin.

9 Ina quëran itaantarín:

—Tëhuënachin iyaro'sa' Yosë isoro'pa' hua'anëntapon. Chiníquën nanantaton hua'anëntapon, ni'sarama'. A'naquëma' co'huara

chimiyanteräsënuëmahüë', ni'sarama', itërin.

Quisoso nisha pochin ya'norinso'

(Mateo 17.1-13; Lucas 9.28-36)

² Saota tahuëri quëran Quisoso motopiquë pa'nin. Pitro, Santiaco, Coansha, inapitaráchin quëparin. Inapita nicasoi', nisha pochin ya'norin.

³ A'morinso' huënaráchin huënaráchin ninin. Co inso tëranta' nanitërinhuë' pë'sainaton, ina pochin huiríchin accoso'. Huiiri huiríchin inaso'.

⁴ A'nanaya Iniasë, Moisésë, inapita quënanpi. Iráca ayapirinhüë', Yosë nohuanton ya'noantapi. Quisosorë' ninontapi. ⁵⁻⁶ Ina ni'sahuatona', Pitro, Santiaco, Coansha, cara chachin pa'yanpi. Na'con pa'yanaton, Pitrori itapon:

—¡Ma noyacha Maistro isëquë huë'nëhua paya! Cara imënamëa huaya nii, topirahuë', a'nara' quëma marë', a'nanta' Moisésë marë', a'nanta' Iniasë marë', itërin. Napoaponahuë', co yonquiatonhuë' naporin.

⁷ Naporo' chitorori imotërin. Chitoro' huáncana quëran Yosëri sha'huitërinso' natanpi. "Isoso' ca hui'nahuë, na'con nosororahuëso'. Ina natanco'," itërin.

⁸ Napotaso chachin ca'tano'sanënpitari ni'sapirinhüë', co a'napitaso' quënanpihuë'. Quisosoráchin quënanpi.

⁹ Motopi quëran nohuaramapona pochin, Quisosori itërin: "Achin ni'namaso' ama insonta' sha'huitocoso'huë'. Yosë quëran quëmapico ni'to, a'na tahuëri nanopiantarahüë. Naporo huarë' a'napita sha'huitoco'," itërin. ¹⁰ Napoaton co insonta' sha'huitopihüë'. Inahua capini ninontapi. "¿Onporahuatonta' nanopiantaponso?" nitopi. ¹¹ Achin Iniasë quënanpi ni'ton, inanta' yonquiapi.

—Pi'pian Siniro yanatanainquën. Cotio maistro'sa' Yosë quiricanën a'chinpachinara, napopi: “Co'huara Cristo o'mayatërasohuë', Iniasë'ton huëantarin,” topi. ¿Onpoatonta' napopi? itopi.

¹²⁻¹³—No'tëquën napopi. “Yosë nanamën ayonquiantacaso marë' huëantapon,” ténin pënëntona'pi. Naporinso chachin. Nani mini huëantapirinhue', co nohuitopihue'. Co yanatanatonahuë', inahuara yonquinëna quëran no'huipi. Yosë quiricanënuë naporinso chachin nitopi. Canta' Yosë quëran quëmapico niporahuë', inapochachin no'huarinaco. Aparisitarinaco. Yosë quiricanënuë iráca ninorin ni'ton, parisita'huaso' ya'huërin, itërin Quisosori.

Hua'huasha hua'yantërinso'

(Mateo 17.14-21; Lucas 9.37-43)

¹⁴Ina quëran motopi quëran nohuaraimarahuatona', a'napita ca'tano'sanënpita quënanquimantapi. Cotio maistro'sarë' chiníquën ninontapi. Na'a piyapi'sa' yamorapi ni'quimapi. ¹⁵Quisoso quënanahuatona' ya'ipiya quëran ta'arë'nachin nacapipi. Pa'yatatona: “Thuata Maistro,” itoonpi.

¹⁶Ina quëran Quisosori natanin:

—¿Ma'ta' ninontapiramahuë'? itërin.

¹⁷A'na quëmapiri itapon:

—Hui'nahuë Maistro quënahue', anoyatoco topirahuë'. Sopairi ya'coancantërin ni'ton, co huachi nanitërinhuë' nonacaso'. ¹⁸Insëquësona sopairi mapachina, no'paquë nitë'yatahuaton, sa'po sa'po niconin. Ninaquërarahuaton, pacororárin. Ca'tano'sanënpita natanpirahuë' inquitacaiso marë', co nanitopihue', itërin.

¹⁹—¿Ma'huantacha ninama paya! Canpitaso' co Yosë natëramahuë'. Co

natantochináchinhuë' cancantërama'. Nani hua'qui' a'chintopiranquëmahue', ¿onporo huarëta' yanatëramaco? Hua'huasha quëshico, itërin Quisosori.

²⁰Napohuachina, quëshipi. Quisoso quënanahuaton, sopai no'huiaton, hua'huasha ahua'yantërin. No'paquë atatahuaton, asocoro asocorotarin. Sa'po sa'po niconin.

²¹—¿Onporo quëran huarëta' hui'nan naporin? itërin.

—Hua'huatapon quëra huarë' naporin. ²²Na'aro' pënuë sopairi të'yatërin. I'quënta' të'yaitërin tëpacaso marë'. Nosorocoi, Siniro. Nanitohuaton, anoyatëquë', itërin.

²³—“Nanitohuaton,” ¿itëranco ti? Yosë natëhuatëra, ya'ipiya nanitaparë', itërin Quisosori.

²⁴—Tëhuëenchachin Siniro natëpiranquënhue'. ¡Catahuaco noya noya natëinquën! itaantarin pa'pini.

²⁵Na'a piyapi'sa' niyontonquirapi ni'sahuaton, a'naroáchin sopai itapon:

—Quëmaso' sopainquën. Piyapi ya'coancantohuatana, anë'huëran. Napoaton carinquën napotaranquën. Iso hua'huasha quëran pipirahuaton, ama huachi onporonta' ya'coancantantaquësohuë', itërin.

²⁶Napotohuachina, Sopai chiníquën “yai” tahuaton, hua'huasha ahua'yantaantarin. Inapotahuaton, chimipi pochin patërin. Napoaton: “Nani chiminin,” topirinhue', ²⁷Quisosori maimirarahuaton, opatohuachina, huanirin huachi.

²⁸Ina quëran Quisososo' ca'tano'sanënpitarëachin pëiquë ya'conconpi.

—¿Onpoatonta' Maistro quiyarisó' co nanitërai huë' inquitahuaiso'? itopi.

²⁹—Isanpi sopaiso', sacai' inquitacaso'. Chiníquën Yosë nontaquë huarë', inquitëre', itërin Quisosori.

Chiminacaso' ninoantarinsó'*(Mateo 17.22-23; Lucas 9.43-45)*

³⁰Ina quèran paantarahuatona', Cariria parti pa'sapí. "Ama huè'nahuèso' piyapi'sa sha'huitocosohuè'," ténin Quisoso. ³¹Ina quèran ca'tano'sanènpita a'chintaton, napotèrin:

—Yosè quèran quèmapico nìpirahuè', piyapi'sa' masarinaco. Sha'huirapihuachinco, masarinaco. Mapachinaco, tèpararinaco. Chiminapora'huè', cara tahuèri quèran nãpìantarahuè, itèrin.

³²Natanaponaraihuè', co natètacaiso' nanitopihuè'. "¿Onpoatonta' ina pochin nontèrinpoa?" topi yonquinèna quèran. Naporahuaton tè'huatatoná', co nohuantopihuè' natanacaiso'.

Chini chiníquèn nanantèrinso'*(Mateo 18.1-5; Lucas 9.46-48)*

³³Ina quèran Capinaomoquè canconpi. Pèiquè ya'conpachinara, ca'tano'sanènpita itapon:

—¿Ma'ta' iraquè huècapoma pochin ninontèriarama? itohuachina, ³⁴co manta' topihuè'. "¿Inquènpochá ipora chini chiníquèn nanantarihua nicaya?" nitopi ní'ton, co yasha'huitopihuè'.

³⁵Napoaton inaquè huènsèrahuaton:

—Huèco' iyaro'sa' shonca catonquèma chachin natanquico pènèinquèma'. Inquèmasona' chini chiníquèn nanantamaso' nohuantohuatama', topinan piyapi pochin cancantatoma', ya'ipi piyapi'sa' catahuaco', itèrin.

³⁶Ina quèran hua'huasha maimirarahuatón, huancánachin ahuanirin. Ina iporahuaton, ca'tano'sanènpita itapon:

³⁷—Ca imaramaco ní'ton, hua'huasha tèranta' nosorohuatama', nosoroaramaco canta'. Nosorohuatamaco, co casáchin nosoroaramacohuè'. Yosènta'

nosoroarama'. Inaso' isoro'paquè a'paimarinco, itèrin.

Yosèri acanarinso'*(Mateo 10.42; Lucas 9.49-50)*

³⁸A'na tahuèri Coanshari itapon:

—A'na quèmapí, Maistro, ní'nai. "Quisoso nanan quètèrinco," ta'ton, sopairo'sa' a'pararin. Inaso nìpirinhuè', co quiya pochin imarinquènhuè' ní'ton, co nohuantèraihuè'. "Ama inapotequèsohuè'," itèrai, ténin.

³⁹—Tananpitoco' iyaro'sa'. "Quisoso nanan quètèrinco," ta'ton piyapi anoyatohuachina, inaso' noya. Co sha'huirapiincoso' nanitaponhuè'. ⁴⁰Insosona co inimicotohuachinpoahuè', catahuarinpoa'. ⁴¹Caso Cristoco. Imaramacoso marè' piyapi catahuahuachinquèma', Yosè nitotèrin. I'sha tèranta' o'shitohuachinèinquèma', ina marè' a'na tahuèri acanaarin. Tèhuènhachin noya i'huèrètarin, itèrin Quisosori.

Anishacancantèrinso'*(Mateo 18.6-9; Lucas 17.1-2)*

⁴²Ina quèran itaantarín: "Hua'huasha natèrincoso' anishacancantohuatama', Yosè chiníquèn ana'ntarinquèma'. A'naquèonta' imasapirinacohuè', co chiníquèn cancanhatèrapihuè'. Inapitanta' anishacancantohuatama', Yosè ana'ntarinquèma'. Co'huara inapita anishacancanchatèrapomahuè', pancara'piquè a'sonconotahuatènèinquèma', marèquè tè'yaitèrinèinquèma' naporini, noya noya niitomahuè'. Piyapi anishacancantacaso', pa'pi co noyahuè' ténahuè. ⁴³⁻⁴⁴Ma'sona tèranta' iyaro'sa' anishacancantohuachinquèma', a'poco'. Iso pochin yonquico'. A'na imirama quèran co noyahuè' nipatama', oshahuanama'. Ninishitèimiratèrama' naporini, tantoimiraya nìpomarahuè', Yosè'pa' pa'itomahuè'. Cato imirarè'quèma

chachin parisitopiquë pa'patamaso', pa'pi co noyahuë' nisarama'. Inaquëso' pën co onporonta' tacopiarinhuë'.⁴⁵⁻⁴⁶ Nantëma' ya'huëtërinquëma' iratacaso marë'. Nipirinhüë', ma'sona marë tëranta' co noyahuë' yonquiatoma', iratohuatama', na'con oshahuanama'. Ninishitërantëtërama' naporini, noya niitonhuë'. Tantorantë' nipomarahüë', Yosë'pa' pa'itomahuë'. Catorantë'rëquëma chachin parisitopiquë pa'patamaso', pa'pi co noyahuë' niitonhuë'.⁴⁷ Ya'piramanta' ya'huëtërinquëma' noya ni'tacaso marë'. Nipirinhüë', ya'pirama quëran quënanatoma' co noyahuë' yonquihuatama', oshahuanarama'. Ya'pirama' ocoirama' naporini, a'na quëran somaraya nipomarahüë', Yosë hua'anëntërinquë pa'itomahuë'. Cato quëran chachin ni'tapomarahüë', parisitopiquë të'yatohuachinquëma', pa'pi co noyahuë' nisarama'. Ma'sona tëranta' anishacancantohuachinquëma', a'naroáchin naniantoco' ama parisitopiquë paacamaso marëhuë'.⁴⁸ Inaquë chiníquën parisitápoma'. Co shonaro'sa tëranta' chiminaponhuë'. Pën co onporonta' tacopirarinhuë'.

⁴⁹ Pënuquë ahuiquitërëso pochin Yosëri ya'ipi piyapi'sa' tëniarin noya noya cancantacaiso marë'.⁵⁰ Yamora noya acashicaso' niponahuë', chiminpachina co huachi noyatërinhuë'. Canpitaso nipirinhüë', yamora cosharo' noya acashirinso pochin nico'. Noya nini'toma', ya'huëco', itërin.

Sa'ahuano'sa' pënëninso'

(Mateo 19.1-12; Lucas 16.18)

10 Capinaomo quëran pipirahuaton, Cotia parti paantarin. Naporahuaton, Cortanii' aquëtëran pa'nin. Inaquë naquëranchin na'a piyapi'sari

huëcapai. Quisosori a'chintantarin. Nani tahuëri huë'pachinara, noya a'chintarin.² Parisioro'santa' Quisoso ya'carirahuatona', atëhuëcaiso marë' natanquipi:

—¿Noya ipora sa'anpo' të'yatacaso' ti? itiipi.

³—¿Ma'ta' iráca Moisësë pënëntërin? itërin Quisosori.

⁴—“Sa'anpo' yatë'yatohuatëra, coisëquë aninshitëre': 'Nani sa'ahuë të'yatarahuë,' ta'caso' aninshitëre'. Ina quëran noya të'yatacaso huachi,” tënin Moisësë, itopi.

⁵—Co të'yatacaso' pënëninquëmahüë'. Canpitaso' co natantochináchinhuë' cancantërama' ni'ton, Moisësë napopënëninquëma'.⁶ Napoaponahuë' ya'nan piyapi nicapon, cato' piyapiíchin Yosëri ninin. A'na quëmapi, a'na sanapi, inaíchin ninin.⁷ Napoaton quëmapi sa'apachin, pa'pin, a'shin, inapita patahuaton, sa'inë' nichinpitacaso' ya'huërin.⁸ Cato' piyapi nipirinhüë', a'naíchin pochin nipi. Catoya'pi nipirinhüë', a'naíchin pochin Yosëri ni'nin.⁹ Nani Yosëri asë'quërin ni'quëhuarë', co onporonta' sa'ama' të'yatamaso' ya'huërinhuë', itërin Quisosori.

¹⁰ Nani pëiquë ya'conpachina, naquëranchin ca'tano'sanënpitari itapona':

—Achin naporanso' a'chintantacoi nitochii, itopi.

¹¹—Sa'ama' të'yatatoma', a'na sanapi mapatama', inaso' co sa'ama chachinhuë' ni'ton, monshitëramaso pochin Yosëri ni'nin. Ina marë' oshahuanarama'.¹² Inapochachin

sanapi'santa', so'in ta'ananpirahuaton, a'na quëmapi so'yatohuachin, inaso' co so'inhuë'. Monshin pochin Yosëri ni'sarin. Ina marë' oshahuanarin, itërin.

Hua'huaro'sa marë' Yosë nontërinso'*(Mateo 19.13-15; Lucas 18.15-17)*

¹³Ina quëran hua'huaro'sa' quëpi Quisosori sëhuamotocaso marë'. Inapotahuaton, inapita marë' Yosë nontërin. Hua'huaro'sa' quëpisopita ca'tano'sanënpitari yaa'papurinahué'.
¹⁴Ina ni'sahuaton, Quisosori co noyahuë' ni'nin.

—Tananpitoco' iyaro'sa' hua'huaro'santa' huë'ina'. Ama a'pacosohué'. Hua'huaro'sa' pochin cancantopisopita Yosë hua'anëntërinquë ya'conapi.

¹⁵Tëhuëenchachin carinquëma' itaranquëma', hua'huaro'sa' a'naroáchin yaimarinaco. Co'so' inapita pochin cancantohuatamahuë', co onporonta' Yosë hua'anëntërinquë ya'conaramahuë', itërin.

¹⁶Ina quëran hua'huaro'sa' iporin. Së'huamotorahuaton, inapita marë' Yosë nontërin noya ya'huëcaiso marë'.

Ma'huan yaimarinso'*(Mateo 19.16-30; Lucas 18.18-30)*

¹⁷Ina quëran Quisoso yapaantarapirinhuë'. A'nara quëmapa ta'aquirahuaton, isonquirin.

—Quëmaso' Maistro noyanquën. ¿Ma'ta' caso' onpo'i nanpimiata'huaso marë'? Sha'huitoco canta' noya nii, itiirin. ¹⁸—¿Ma'marëta' “Quëmaso' noyanquën” itëranco? Yosëichin noyaso'. ¹⁹Iraca pënëntërinso' nani nitotëran. “Ama piyapi tëpacosohué'. Ama nitëhuananpitocosohué'. Ama ihuatososohué'. Ama ninonpinapicosohué'. Ama nonpincosohué'. Tatama' natëco'. Mamamanta' natëco',” tënin Yosë pënëntatón, itërin Quisosori.

²⁰—Co manta' Maistro onporahuë'. Hua'huatapo quëran huarë' ya'ipi inapita natërahuë', itërin.

²¹Ina natanahuaton, nirayarin. “Tëhuëenchachin noya yonquirin,” ta'ton nosororin.

—Isonta' iyasha Yosë nohuantërin ta'a. Paquë'. Ya'ipi ma'shanënpita pa'anahuaton, coriqui canaranso' sa'ahuaro'sa' quëtëquë'. Ina quëran huëquë' imaco huachi. Inapohuaton, a'na tahuëri Yosë'pa' canamiataran, itërin.

²²Ina natanahuaton, co huachi noyahuë' cancantërin. “Hua'huayatërahuë' ma'sha ya'huëtërinco,” ta'ton sëtërin. Sëtatón, pa'nin huachi.

²³Ina quëran Quisosori ca'tano'sanënpita ni'sahuaton, itapon:

—Pa'pi sacai ma'huano'sa' Yosë hua'anëntërinquë ya'conacaiso', itërin.

²⁴Ina natanahuatona': “¿Ma'pitachanaporin paya!” nitopi ca'tano'sanënpita.

—Tëhuëenchachin iyaro'sa' ma'sharáchin yonquihuatëra, sacai' Yosë hua'anëntërinquë ya'conacaso'.

²⁵Ni'co'. Nahuan huëratën pi'pira'huaya naninën ya'huëtërin. Camiyoso panca masho ni'ton, co pi'pisha tëranta' nanitërinhuë' inaquë ya'conacaso'. Ina quëran saca sacai' ma'huano'saso' Yosë hua'anëntërinquë ya'conacaiso', itaantarin.

²⁶Ina natanahuatona', pa'yanpi:

—Napoahuarë', ¿incha nica cha'ërë'poya? nitopi. ²⁷Ya'ipiya notëërahuaton, Quisosori itapon:

—Co insonta' inaora nanitërinhuë' cha'ëcaso'. Yosëichin nanitërin anoyacancantinquëmaso'. Ya'ipiya nanitaparín, itërin.

²⁸—Ni'quë' Maistro. Quiyaso' nani ya'ipi ma'shanëhuëi huëshirahuatoí, imarainquën, itërin Pitrori.

²⁹—Tëhuëenchachin iyaro'sa' imamacoso marë' nani ma'sha patohuatama', na'con na'con Yosë catahuarinquëma', ténahuë. A'naquëma' mini nanamëhuë' a'chinacamaso marë'

co huachi ya'huëmiataramahuë'. A'naquëma' pëinëma', iyaparima', oshiparima', tatama', mamama', hui'nama', no'panëma', inapita patërama'. ³⁰Ca imamacoso marë' napohuatama', Yosë na'con na'con quëtantarinquëma'. Isoro'paquë chachin pasaro' aquëtë pochin pëiro'sa', iyaro'sa', oshiro'sa', mamaro'sa', hua'huaro'sa', no'paro'sa' inapita quëtarinquëma'. Noya cancantarama'. Napoaponahuë', aparisitarinënquëma' anta. A'na tahuëriso huachi Yosë'pa' nanpimiatarama'. ³¹A'naquën ipora chiniquën nanantopirinahuë', a'na tahuëri topinan piyapi pochin nisapi. A'naquënso nipirinhüë', ipora topinan piyapi pochin nicaponahuë', a'na tahuëri chiniquën nanantapi, itërin Quisosori.

Chiminacaso' sha'huiantarinso'

(Mateo 20.17-19; Lucas 18.31-34)

³²Ina quëran ira pa'tahuatona', Quirosarin'pa' paantarapi ni'ton, ca'tano'sanënpita pa'yanpi. Imapisopitanta' t'ëhuatopi. Quisososo nipirinhüë', quëchitërarin. Naquëranchin ca'tano'sanënpita amashamiachin quëparahuaton, ma'sona onpocaso' sha'huitaantarin. ³³"Noya iyaro'sa' natanco'. Iporaso' Quirosarin'pa' pa'sarëhua'. Inatohua' nani ma'sha onpotarinaco. Yosë quëran quëmapico nipirahuë', inaquë sha'huirapiarinaco. Corto hua'ano'sa', cotio maestro'sa', inapita masahuatonaco, 'Tëpacaso' ya'huërin,' tosapi. Ina tosahuatona', nisha piyapi'saquë yo'coaninaco tëpainacoso marë'. ³⁴Inapita tëhuarahuatonaco, ipitarinaco. Chiniquën huihuirarinaco, pë'shararinaco. Ina quëran tëpararinaco. Chiminaporahuë', cara tahuëri quëran nanpiantarahuë,'" itantarin.

Santiago, Coansha, inapita nohuantopiso'

(Mateo 20.20-28)

³⁵Ina quëran Santiago, Coansha, inapita Quisososo huëcapai. Sipitio hui'ninpita inahuaso'.

—Pi'pian Maistro natainquën, topiraihuë', itopi.

³⁶—¿Ma'ta' iyaro'sa' nohuantërama'? itërin.

³⁷—A'na tahuëri noya noya hua'anëntaran. Hua'an ya'conpatan, chiniquën nanan quëtocoi. A'naso' quëma inchinan quëran ahuënsëquë', a'nanta' ahuënan quëran ahuënsëquë', topiraihuë', itopi.

³⁸—Canpitaso' co no'tëquën yonquiâtëramahuë'. Co ya'ipi nitochâtëramahuë'. Chiniquën iyaro'sa' parisitarahuë. Main o'orëso pochin pa'pi parisitarahuë. I'quë ya'coitëresö pochin aparisitarinaco. Canpitanta' aparisitohuachinënquëma', ¿ahuantapoma' ti? itërin.

³⁹—Ahuantarai, itopi cato chachin.

—¿Naporinchi paya! Ca pochin mini canpitanta' main o'orëso pochin parisitarama'. I'quë ya'coitëresö pochin parisitarama'. ⁴⁰Napoaponahuë', co caso' nanitërahuë' chiniquën nanan quëta'huanquëmaso'. Tata Yosë'chin nanitërinso'. Inari nohuantërinso'pita inchinanëhuë quëran ahuënsëarin. Nani inapita marë' taparin huachi, itërin.

⁴¹Chiniquën nanan nohuantopiso' natanahuatona', a'napitariso' no'huipi.

⁴²Quisososo nipirinhüë', ya'ipi ca'tano'sanënpita përasahuaton, pënënin.

—Co Yosë imapisopitahuë' chiniquën nanantacaiso' pa'yatopi. Hua'an ya'conpachinara, chiniquën nanantona', yacamaitopi. Piyapinënpitanta' aparisitopi. ⁴³Canpitaso nipirinhüë', ama inapita pochin cancantocosohüë'.

Yosë hua'anëntërinquë ya'conpatëra, co chiniquën nanantacaso' nohuantërëhuë'. Noya noya yanipatama', ya'ipi piyapi'sa' catahuaco'. ⁴⁴Topinan piyapi pochin cancantoco'. Catahuacasoáchin yonquihuatama', Yosë noya nicanatëinquëma', chiniquën nanan quëtariniquëma'. ⁴⁵Canta' Yosë quëran quëmapico niporahuë', co a'napita camaica'huaso marë' o'marahuë'. Piyapi'sa' catahuaca'huaso marë' o'marahuë'. Chiminarahuë' na'a piyapi'sa' nicha'ëca'huaso marë', itërin Quisosori.

Somaraya anoyatërinso'

(Mateo 20.29-34; Lucas 18.35-43)

⁴⁶Ina quëran paantarahuatona', Quiri-coquë canconpi. Ca'tano'sanënpitarë chachin pipihuachinara, na'a piyapi'sarinta' imasapi. Naporo' a'na somaraya ira yonsanquë huënsëarin quënanconpi. Timio hui'nin ni'ton, Partimio itopi. Somaraya ni'ton, nani tahuëri coriqui topinan ma'patárin. ⁴⁷“Quisoso Nasaritoquë ya'huërinso' huë'sarin,” topi, natantërin. Ina natantaton:

—¡Nosoroco Sinioro! Quëmaso' Tapico' shinquën ni'ton, nosoroco canta', itërin chiniquën nontaton.

⁴⁸A'napitari natanahuatona', no'huipi.

—Ta'tëquë', itopirinahuë', aquë aquëtë chachin chiniquën nontantarin.

—¡Nosoroco canta'! Quëmaso' Tapico' shinquën ni'ton, onpopionta' nosoroco, itantarin. ⁴⁹Quisososo' natanahuaton, chiniconin:

—Sha'huitoco' huë'in, itërin. Napoto-huachina, sha'huitopi.

—Noya cancantëquë' iyasha. Nani përarinquën ni'ton, Quisoso nontiiquë', itopi. ⁵⁰A'morinso' të'yatahuaton, a'naroáchin Quisosoquë pa'nin.

⁵¹—¿Ma'ta' iyasha, onpochinquën? itërin Quisosori.

—Anoyarayatocho Maistro canta' noya ni'tanta'i, itërin.

⁵²—Inta nipachin, noya paquë'. Natëranco ni'ton, carinquën anoyataranquën, itërin. Napotohuachina, noya ni'tërin. Noyatahuaton, Quisoso imarin.

Quirosarinquë canconinso'

(Mateo 21.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19)

11 Quirosarinquë ya'caritohuachinara,

Pitipaqui'pa' canconpi. Ina ya'cariya Pitania ya'huërin anta'. Oriposë panëinquë canconahuaton, cato' ca'tano'sanën sha'huitahuaton, a'parin.

²—Paso' ninanoquë paco'. Canconpatama', a'nara' mora hui'napishin a'sonpinan quënanconarama'. Co incari tëranta' huënsëchátërarinhuë'. I'quiritahuatoma', quëshico. ³“¿Onpotaomata' i'quiritarama'?” itohuachinëinquëma': “Siniorori nohuantërin. Apira isëquë acoquiantarai,” itoco', itërin Quisosori.

⁴Pa'sahuatona', mora a'sonpinan ya'coanaquë quënanconpi. Cachi yonsanquë huanirarin. Quënanahuatona', i'quiritonpi.

⁵—¿Onpotaomata' moraso' i'quiritarama'? itopi inaquë ni'sapisopitari.

⁶“Siniorori nohuantërin,” itohuachina: “Inta nipachin, quëpaquë,” itopi. ⁷Napotohuachinara, Quisosoquë quëpi. A'mopiso' masahuatona', mora aipi huëtopi. Nani huëtohuachinara, ina aipi Quisoso huënsërahuaton, pa'sarin. ⁸Na'a piyapi'sa' quëchitahuatona', cachiquë a'mopiso' huëtapi. A'napitanta', panpë mono pochin nininsopita nishitëtahuatona', no'paquë huëtërantapi. Inataquëchin Quisoso pa'sarin huachi.

9-10 Piyapi'sa' quëchitërapì. A'naquëonta' Quisoso imasapi. Ya'ipi piyapiri pa'yatatona', chiniquën nonsapi.

—¡Nicha'ëcoi Tata Yosë! ¡Ma noyacha Quisososo paya! Tapico' shiin inaso'. ¡Quëmarì chachin chiniquën nanan quëtëran! ¡Quëma nohuanton, israiro'sacoi hua'anëntarincoi! tosapi.

¹¹ Quirosarinquë canconahuaton, Yosë chinotopiso pëiquë no'tëërin. Ya'ipi ma'sha inaquë ni'sárin. Nani i'huarin ni'ton, pipiantarin. Shonca cato' ca'tano'sanënpitarë chachin Pitania'pa' pa'pi.

**Iqira nara yanicaso
marë' sha'huitërinso'**

(Mateo 21.18-19)

¹² Tahuëririnquë Pitania quëran huënantarahuaton, Quisoso tanarin.

¹³ Aquëran iqira nara quënanin. Na'a monohuanin ni'ton: "Inaya tëranta' nitërinso' ca'i," ta'ton, paahuapirinhüë', co manta' nitërinhuë'. Monoquënachin quënanconin. Co tahuërinën naniyatërarinhüë' ni'ton, co nitërinhuë'.

¹⁴ —Ama huachi iso nara nichinsohüë'. Co huachi insoari tëranta' nitërinso' caponhuë', tënin Quisoso. Ca'tano'sanënpitarinta' natanapi.

**Nipa'antopisopita Yosë chinotopiso
pëi quëran a'parinso'**

(Mateo 21.12-17; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22)

¹⁵ Ina quëran Quirosarinquë canconpi. Yosë chinotopiso pëiquë ya'conahuatona', na'a nipa'antopisopita quënanconpi. Quisosori quënanconahuaton, co noyahuë' ni'nin. Napoaton a'parin. A'naquën inaquë coriqui nicanpiarapirinhüë', misanënpita pitaton, ohuëretëra'piarin. Nëpë' pa'anpisopitanta' a'parahuaton,

huënsëpiquë të'yatërin. Ina quëran ya'ipi piyapi'sa' pënenin. ¹⁶ "Ama nisha nisha ma'sha Yosë pëneninquë quëntacosohüë'," tënin. Ina quëran a'chintaton, itapon:

¹⁷ —Yosë quiricanëinquë ninshitërinpoa'. "Ca nohuanto, pëinëhuë ya'huë'in nontinacoso marë'. Ya'ipi piyapi'sa' nisha nisha nananquë nonpisopita nontinacoso marëächin acotëranquëma'," tënin Yosë. Canpitaso nipirinhüë', ihuatëro'sa' ya'huëpiquë pochin atarantërama', itërin Quisosori.

¹⁸ "¡Ma'pitacha nitotërin paya!" topi ya'ipi piyapi'sa'. Napoaton corto hua'ano'sa', cotio maistro'sa', inapitanta natanahuatona', të'huatopi. "Ya'ipi piyapi'sari yaimapi," ta'tona', Quisoso tëpacaiso' chinotopi. ¹⁹ Yatashirahuaso', Quisososo' ca'tano'sanënpitarë chachin ninano quëran pipiantapi.

Iqira nara ahuirinso'

(Mateo 21.20-22)

²⁰ Tahuëririnquë tashiramiachin huënantarahuatona', iqira nara ni'quiantapirinhüë', nani ahuirin. Itën quëran huarë' ahuirin. ²¹ Ina ni'sahuaton, Pitro yonquirin.

—Ni'quëchi Maistro. Iqira nara i'huara sha'huitëranso' nani ahuirin huachi, itërin.

²² —Ya'ipi cancanëma quëran Yosë natëco'. ²³ Inaso', ya'ipi nanitaparin. Ina nontohuatama', chiniquën natëco': "Co Yosë catahuarincohuë'," ama tocosohüë'. Ya'ipi cancanëma quëran ina natëhuatama', catahuarinquëma'. "Yosë nohuanton, iso motopi marëquë nichì'huincain," tënama' naporini, ina nohuanton nichì'huincaitonhuë'. ²⁴ Napoaton Yosë nontatoma' ma'sona nipatama', natëco'. "Tëhuënachin Yosë catahuarinco'," topatama', catahuaarinquëma' tënahüë. ²⁵ Noya cancantatoma', Yosë nontoco'. A'na

piyapi ma'sona tëranta' onpotohuach-inquëma', canpitarinta' p'ipian tëranta' no'huihuatama', ina naniantoco'. Ya'ipi cancanëma quëran huarë' nanan anoyatoco' Tata Yosë oshanëma' inquichinquëma'. [26 Co nanan anoyatohuatamahuë', Tata Yosënta' co oshanëma' inquitariinquëmahuë',] itërin Quisosori.

Chiniquën nanantërinso'

(Mateo 21.23-27; Lucas 20.1-8)

²⁷Ina quëran Quirosarinquë huëantapi. Yosë chinotopiso pëiquë ya'concoantahuachina, cotio ansiano'sa', corto hua'ano'sa', cotio maistro'sa' inapitari huëcapai.

²⁸—¿Onporahuatonta' chiniquën nanantaton, nipa'antopisopita a'paran? ¿Inta' nanan quëtërinquën ina pochin nicacamaso'? Sha'huitocoi, itopi.

²⁹—Inta nipachin, carinquëmanta' natainquëma'. Ina sha'huitohuatamaco, insosona nanan quëtërinco'so' sha'huitaranquëma'. ³⁰¿Incarita' Coansha nanan quëtërin piyapi'sa' aporintacaso marë'? ¿Yosëri nanan quëtëca, piyapi'sari nica? ¿Ma'ta' tënama' canpita? Sha'huitoco carinquëmanta' nanan quëtërinco'so' sha'huichinquëma', itërin Quisosori.

³¹Natanahuatona', inahua capini nisha nisha ninontapi. “¿Ma'ta' itahua? ‘Yosëri nanan quëtërin,’ itohuatëhua', a'paniarinpoa'. ‘¿Onpoatomata' nipachin co ina natëramahuë?’ itarinpoa’. ³²Nipirinhuë', ‘Co Yosëri nanan quëtërinhuë'. Piyapiri quëtërin,' itohuatëhua', na'a piyapi'sa' no'huarinënpoa'. ‘Yosëri Coansha a'parin pënëntacaso', topi ya'ipi piyapi,” nitopi. ³³Nani ninontohuachinara, Quisoso itapona':

—Ahuën. Co quiyaso' nitotërainhuë'. ¿Incariso' Coansha nanan quëtomara? Co nitotërainhuë' ta'a, toconpi.

—Noyapa'. Napoahuarë', co carinquëmanta' insosona nanan quëtërinco'so' sha'huitaranquëmahuë', itërin Quisosori.

Inpriatoro'sa' co noyahuë' yonquipiso'

(Mateo 21.33-46; Lucas 20.9-19)

12 Ina quëran Quisosori pënënto nanan sha'huitaantarin:

“A'na quëmapi pancana iminaton, oparotërin. Nani pairapirahuaton, na'pi quëran nanpi ninin opa to'poitona', huino nicacaiso marë'. Naporahuaton, na'pi quëran chachin tori ninin. Inaquë piyapinën ya'huaton, nocorarin ama ihuacaiso marëhuë'. Nani tiquihuachina, inpriatoro'sa' acorin a'paicaiso marë'. ‘Sacatëramaso marë' nitërinso' patomachin canpitaora marë' maco'. Patomachin canta' acotoco,' itërin. Itahuaton, a'na parti pa'nin. ²Nitërinso' nani cayahuachina, piyapinën a'parin patoma nitërinso' ma'pacaiso marë'. ³A'papurinhuë', inpriatonënpitari masahuatona', ahuëpi. Ahuërahuatona', topinan a'paantapi. ⁴Naquëranchin hua'anëni a'na piyapinën a'paantapurinhuë', inanta' motën pë'shatahuatona', chiniquën no'huipi. ⁵Ina quëran a'nanta' a'paantapurinhuë', inaso' huachi tëpapi. Ina quëran na'a a'paantapurinhuë', a'naquën ahuëpi, a'naquën tëpapi.

⁶Napotohuachinara, hua'anëni yonquiantarin. ‘¿Ma'cha onpochiya? Na'aya'pi a'papurahuë', co manta' quëtöpihuë'. Hui'nahuë na'con nosoropirahuë', ina huachi a'paarahuë. Ina tëhuënchinso' natëpona' nimara,' ta'ton, hui'nin chachin a'parin. ⁷Inpriatonënpitaso nipirinhuë', hui'nin quënanahuatona' ninontopi. ‘Paso' hui'napi a'na tahuëri pa'pin chiminpachin, ya'ipi hua'anëntarin huachi. Huëco' tëpa'ahua'. Ya'ipi ma'shanënpita canpoari matahua',’

nitopi. ⁸Naporahuatona', hui'nin masahuatona', tēpapi. Aipiran tēyatopi.

⁹Pa'pin natantohuachin, ¿ma'ta' onpotintapon hui'nin chachin tēpatopi ni'quēhuarē'? Chiníquēn no'huiton, inpriatonēnpita tēpapon. Ina quēran nasha inpriatoro'sa' acoantapon, tēnahué.

¹⁰Íráca Yosē nohuanton, ninorin. Quiricanēnquē ninshitērinso' ¿co nontēramahuē' ti? Ninshitaton, naporin: 'Na'pi quēran yapēihuachina, a'na na'pi ya'huēpirinhuē', sacatoro'sari co nohuantopihuē'. "Napoonin," ta'tona', tēyatopirinahuē'.

Hua'anēni maantarahuatón: Iso na'pi mini na'con na'con nohuantērahué pēica'huaso marē', ta'ton, noya acoantarin.

¹¹Yosē chachin naporin.

Napoaton ¡Ma noyacha inaso' ninin paya! tēnehua', tēnin quiricanēnquē," itērin Quisosori.

¹²Natanahuatona', cotio hua'ano'sari chiníquēn no'huipi. "Chinotatonpoa' pēnēnarinpoa'," ta'tona' Quisoso yamapirinahuē' tashinan pēiquē po'mocaiso marē'. Piyapi'sa' niyontonpisopita tē'huatatona', co mapihuē'. Patopi huachi.

Copirno marē' coriqui ma'patērinso'

(Mateo 22.15-22; Lucas 20.20-26)

¹³Ina quēran hua'ano'sari yonquipi Quisoso nonpintacaiso marē'. Napoaton a'naquēn parisioro'sa' a'papi. Caraíchín Irotisē imarinsopitanta' a'papi. Yapa'pachinara, itapona': "Paatoma', nisha nisha natanco'. Co no'tēquēn a'panihuachinquēmahuē', sha'huirapihua'," itatona', a'papi. ¹⁴Canconahuatona', noyásha nontonpi nonpintacaiso marē'.

—No'tēquēn Maistro nontērancoi. Co piyapi'sa' pa'yatiinēnquēnsō marē' a'chinhahuē'. Co hua'an tēranta' tē'huatēranhuē'. Yosē nohuan-

tērinso' no'tēquēn a'chintērancoi. Napoaton yanatanainquēn. Noma copirno nisha piyapi niponahuē', ya'ipinpoa' hua'anēntērinpoa'. Coriqui ma'painpoaso marē' comisionēn a'parin. Huē'pachin, ¿noya ipora quētacaso' ti? ¿Ma'ta' Yosē nohuantērin nica'huaiso'? Sha'huitocoi nitochii, itopi.

¹⁵Yanonpintopiso' nitotaton, Quisosori itērin:

—¿Canpitaso' nonpintēnquēma'! ¿Ma'marēta' yaatēhuēramaco? Noma coriqui quēshico ni'i, itērin.

¹⁶Napotohuachina, quētopi.

—¿Inta' isoso' nonanpiso'? itohuachina, —Noma copirno, itopi.

—¿Inta' nininēonta' isēquē ninshitopi? itantarin.

—Noma copirno chachin, itantapi.

¹⁷—Copirno ma'shanēn ni'quēhuarē' inachachin quētantaco'. Naporahuaton, Yosēso nininpoa' ni'ton, hua'anēntērinpoa'. Ya'ipi cancanēma quēran ina natēcaso' ya'huērin, itērin.

Natanahuatona', pa'yanpi. "¡Ma noyacha a'panirinpoa' paya!" nitopi.

Piyapi'sa' naniantarapiso'

(Mateo 22.23-33; Lucas 20.27-40)

¹⁸Ina quēran a'napita cotio hua'ano'sa' ya'huērē' huē'pi, satoro'sa' itopiso'. Inapitaso' nisha a'chinpi. "Piyapinpoa' chiminpatēhua', co onporonta' naniantarihuahuē'," toconpi. Inahuanta' Quisoso yanonpintatona', íráca napopiso' sha'huitiipi:

¹⁹—Íráca, Maistro, Moisésē ninshitērin pēnēinpoaso marē'. "Quēmapi sa'aponahuē' co hui'nin ya'huēyátērasohué' sa'in ayananpihuachin, ina iini chachin imoroēn maantacaso' ya'huērin. Hui'nahuanpachin, iinco' apoin inari ya'huērētacaso marē'. Ina quēran mashotohuachin, ma'shanēn, no'panēn, inapita masarin," tēnin Moisésē.

²⁰ Canchisë iyaro'sa' ya'huërin. Paninanso' sa'apirinhue'. Co hui'nin ya'huëyátërasohue', sa'in ayananpirin.

²¹ Ina iini chachin maantarin. Moisësë téninso chachin manin. Inanta' co hui'nin ya'huëyátërasohue', chimiantarin. A'na iionta' inapoantarin.

²² Canchisë iinpita chachin inapoantapi. Co a'naya tëranta' hui'nin ya'huëyátërasohue', ya'ipi taquipi. Ina quëran sanapinta' chiminin. ²³ Canchisë iinpita chachin nani mapirinhue', nantiantacaso tahuëri nanihuachin, ¿inquën chachincha sa'in ninë'poya? itopí.

²⁴ —¿Canpitaso' co no'tëquën yonquiramahuë! Yosëso' chini chiníquën nanantopirinhue', co nohuitëramahuë'. Quiricanëonta' nontapomarahue', co cancanëma quëran natëramahuë'. Napoaton co nanitëramahuë' no'tëquën yonquicamaso'. Yosë ya'ipi nanitaparin.

²⁵ Chiminpisopita nantiantahuachina', co huachi sa'aponahuë'. Sanapi'santa' co huachi so'yaponahuë'. Anquëniro'sa pochachin nisapi huachi.

²⁶ Chiminpisopita tëhuëinchachin nantiantarapi. ¿Co'na ina Moisësë ninshitërinquë nontëramahuë'? Sarsa nara'huaya orotarinso' nicaso', Yosëri nontërin. “Caso' Yosëco. Apraan chinotarinco. Isaco, Cacopo, inapitanta' chinotarinaco,” itërin Yosëri. ²⁷ Nanpirëhuasopitaráchin Yosë chinotarëhua'. Napoaton Apraan, Isaco, Cacopo, inapita nani chiminpirinhue', nantiantarapi. Canpitaso' co no'tëquën yonquiramahuë', itërin Quisosori.

Yosë na'con na'con nohuantërinso'

(Mateo 22.34-40)

²⁸ Satosioro'sarë' ninontaso', a'na cotio maestro huë'nin. Natanahuaton: “Ma noyacha Quisososo' nitotërin paya,” ta'ton, itapon:

—Yosë na'con pënëninpoa'. ¿Ma'ta' na'con na'con nohuantërin natëcaso'? itërin.

²⁹ —Inta nipachin iyasha a'chinchinquën. Yosë quiricanën quëran chachin sha'huitërinpoa'. “Ya'ipi israiro'sanquëma', natanco'. Yosëíchin hua'anëntërinpoa'. Inasáchin natërehuaso'. ³⁰ Ina na'con na'con nosorocaso' ya'huërin. Ya'ipi cancanëma quëran, ya'ipi hua'yanëma quëran, ya'ipi yonquinëma quëran, ya'ipi chinirama quëran, ya'ipi inaquëranpita nosoromiatoco'. ³¹ Isonta' Yosë nohuantërin: Quëmaora ninosororanso pochachin a'napitanta' nosoroco’,” ténin. Nosorotacaso' na'con na'con nohuantërin, itërin Quisosori.

³² —Tëhuëinchachin Maistro no'tëquën nonan. A'naíchin Yosë ya'huërin. Co a'na ya'huërinhuë'. ³³ Ya'ipi cancanënpoa quëran, ya'ipi yonquinënpoa quëran, ya'ipi chinirëhua quëran, ya'ipi inaquëranpita nosoromiatacaso' ya'huërin. Naporahuaton, canpoara ninosororëso pochachin a'napitanta' nosorocaso' ya'huërin. Iráca Moisësë pënëninpoa'. “Yosë yachinotohuatama', oshanëma marë' ma'sha tëpatoma', ahuiquitoco’,” itërinpoa'. Inapopirëhuahuë', co Yosë nosorohuatëhuahuë', co piyapi'santa' nosorohuatëhuahuë', Yosëso' co onpopinchin noya ni'sarinpohuë', itërin.

³⁴ —No'tëquën iyasha yonquiran ni'ton, pi'pian pahuantarinquën Yosë hua'anëntërinquë ya'conacaso', itërin Quisosori.

Ina quëran ya'ipi piyapi'sa' tapanatona', co huachi nohuantopihue' nataantacaiso'.

Yosëri a'paimarinso'

(Mateo 22.41-46; Lucas 20.41-44)

³⁵Ina quëran Yosë chinotopiso pëiquë Quisosori piyapi'sa' a'chintaantarín.

—Íráca quírícanën quëran Yosë tapon: “A'na tahuëri a'na quëmapi acoarahuë piyapi'sa' nicha'écaso marë'. Inaso' Cristo,” tënín. Cotio maistro'saso' a'chinpachinara, “Cristoso' Tapi shia'huain,” topi. ¿Onpoatonta' naporín? Ina iyaro'sa' yonquico'. ³⁶Íráca Ispirito Santo nohuanton, Tapi chachín ninshítërin. Cristo ninoton, naporín: Yosëri Siníoronëhuë sha'huitërin.

“Inchinanëhuë quëran huënsëquë' inimiconënpita cari minsëchinquën,” itërin Yosëri, tënín Tapi.

³⁷Shia'huain niponahuë', Cristo yonquiaton, “Siníoronëhuë,” tënín Tapi. Piyapi chachín nipirínhuë', Tapiri chinotërin. ¿Onpoatonta' naporín? itërin Quisosori. “Yosë hui'nín chachín ni'ton, naporín,” ta'caiso nipirínhuë', co manta' topihuë'.

Notohuaro' piyapi'sa' niyontonpisopitaso nipirínhuë', nóya natanpi.

Maistro'sa' pënëninso'

(Mateo 23.1-36; Lucas 11.37-54; 20.45-47)

³⁸Ina quëran Quisosori a'chintaantarín. “Ni'cona cotio maistro'sa' nonpintochnëquëma'. A'naquën naporopi a'mopi piyapi'sari nohuitacaiso marë'. Ina pochín a'mosahuatona', cachiquë pa'pachinara, na'a piyapi'sari noya nontopi. ‘Huë'cama maistro,’ itohuachinara, pa'yatopi. ³⁹Cotioro'sa' niyontonpiso pëiquë ya'conpachinara, hua'ano'sapitarë' yahuënsëconpi. Pita nipachinara, huancánachín yahuënsëpi. ⁴⁰Noya nonaponaraihuë', a'naya a'naya quëy-

orono'sa' nonpintatona', ma'shanënapita matopi. Ama noninacaiso marëhuë' hua'qui' Yosë nontopirínahuë', co cancanëna quëran natëpíhuë'. Ina marë' aquë aquëtë' Yosëri ana'intarín,” tënín.

Quëyoron Yosë marë' coriqui acorínso'

(Lucas 21.1-4)

⁴¹Ina quëran coriqui cacon notënanquë Quisoso huënsërin. Piyapi'sa' ni'sárin. Notohuaro' piyapi'sa' huë'sahuatona', coriqui Yosë marë' inaquë po'moquirapi. Na'a ma'huanosaso' na'con coriqui po'morapirínahuë'. ⁴²Ina quëran a'nara quëyoron huë'nín, sa'ahua ninínso'. Catotëra'huayaíchín coriqui po'moquirín, pi'pira'huaya pa'tërinso'. ⁴³Ca'tano'sanënpita përasahuaton, Quisosori itapon:

—No'tëquën itëranquëma'. Na'a piyapi'sa' na'con coriqui po'morapirínahuë', iso quëyoronso', na'con na'con po'moquirín, ténahuë. ⁴⁴Ma'huanosaso' na'a coriquihuanatona', ya'sotopiso' acopi. Iso sanapiso nipirínhuë', pi'pian ya'huëcharínso tëranta' tiquirín. Co huachi ya'huëtërinhuë'. Napoaton na'con na'con Yosë quëtërin, ténahuë, itërin.

Yosë chinotopiso pëi' ohuatapiso'

(Mateo 24.1-2; Lucas 21.5-6)

13 Ina quëran Yosë chinotopiso pëi' quëran pipihuachinara, a'na ca'tano'sanëni itapon:

—Ni'quë' Maistro. Ma noyápiachín pëipiso'. Pancara'pi quëran nipi, itërin.

²—Iporaso' noyápiachín ni'piramahuë', a'na tahuëri ya'ipi ohuatapi. Co a'na na'piya tëranta' niya'huiritarínhuë', itërin.

Ayaro' tahuëri ya'caritërinso'

(Mateo 24.3-28; Lucas
21.7-24; 17.22-24)

³Ina quëran Oriposë panëncuë pa'sahuaton, inaquë huënsëconin. Ca'tano'sanënpitaráchin ya'huëapi. Aquë quëran Yosë chinotopiso pëi' notëërapí. Pitro, Santiaco, Coansa, Antërisë, inapitari itapona': ⁴“¿Onporota' Maistro ohuatapi? Ya'ipi yata'huantohuachina', ¿onporahuachinata' nitotapoi? Sha'huitocoi quiyanta' nitochii,” itopi.

⁵“Ni'cona iyaro'sa' nonpintochinëncuëma'. ⁶A'naquën huëcapona', 'Caso' Cristoco. Yosë chachin a'parinco,' tēcaponá'. Nonpintë' nimirinhuë', na'a piyapi'sari imapona'.

⁷Nisha nisha parti piyapi'sa' nino'huiapi. Niahueatona', quira nisapi. Ina natantohuatama', ama pa'yancosohuë'. Tëhuëncachin nisha nisha parti naporapi. Napoaponahuë', co isoro'pa' ta'huanchátëraponhuë'.

⁸Nisha nisha nananquë nonpisopita nino'huitona' quira nisapi. Copirnoros'a capini nino'huitona', piyapinënpita camairapi quira nicacaiso marë'. A'na parti a'na parti ocohua pa'sarin. Cosharo' pahuanpachin, tanari tiquirarin. Ni'co'. Sanapi yahuaihuachina, iquitárin, co a'naroáchin huairinhuë'. Inapochachin ayaro' tahuëri ya'caritohuachina, na'con parisitapirinahuë', co isoro'pa' ta'huanchátëraponhuë'.

⁹Ni'cona canpitanta' naniantotamaco. A'na tahuëri masarinëncuëma'. Imaramacoso marë' coisëquë sha'huirapiarinëncuëma'. Cotio niyontonpiso pëiro'saquë huihuirarinëncuëma'. Imaramaco ni'ton, chirinchi hua'ano'sa' ya'huërinquënta' sha'huirapiarinëncuëma'. Ca nohuanto, inaquë quëpaarinëncuëma' nanamëhuë' sha'huitacaso marë'. ¹⁰Co'huara isoro'pa' ta'huanchatërasohuë', noya nanan ya'ipi

piyapi'sa' sha'huitacaso' ya'huërin. Nisha nisha nananquë nonpisopita nataina'. ¹¹Mapachinëncuëma', '¿Ma'cha tonopocoya?' ama tocosohuë'. Coisë'pa' quëpahuachinëncuëma', naporó' Yosë catahuarincuëma' noya nonacamaso marë'. Co canpitaora nonsaramahuë'. Ispirito Santo ayonquiarincuëma' noya nonacamaso marë'. ¹²Naporó' tahuëri'sa' nisha nisha yonquiapi. A'naquën imasarinaco. A'naquënsó nimirinhuë' co nohuantarincosohuë' ni'ton, quëmopinënpita capini nino'huiapi. A'naquën iin chachin niponahuë', sha'huirapiarin tēpacaiso marë'. A'naquën hui'ninpita imapachinaco, pa'pini chachin sha'huirapiarin. A'naquën a'shinhuë nipon, pa'pinhuë nipon, imapachinaco, hui'ninpitari chachin sha'huirapiapi tēpacaiso marë'. ¹³Imaramaco ni'ton, ya'ipi piyapi'sa' no'huirarinëncuëma'. Napoaponahuë', chiminaquë huarë' imamiatohuatamaco, cha'ësarama huachi. ¹⁴A'na tahuëri inimicoros'a Yosë pëinëncuë ya'conahuatona', pa'pi co noyahuë' nisapi ni'ton, tapiapona', co huachi inaquë Yosë chinotapihuë'. (Ina quirica nontohuatama', noya yonquico'.) Ina ni'patama', naporó' ta'aco'. Cotia parti ya'huëhuatama', motopi'pa' ta'aco'. ¹⁵Pëinëma' a'canamaso' aipi ya'huëhuatama', ama ma'shanëmapita quëpacaso marë' ya'concosohuë'. A'naroáchin topinan paco'. ¹⁶Iminëmaquë sacatasëncuëma' nipachin, ama a'moramaso tēranta' maquintacosohuë'. Manóton ta'aco'. ¹⁷Naporó' tahuëri'sa' cayoronos'a', sho'shopia'hua ya'huëtopiso', inapita parisitapona'. ¿Ma'huantacha nicapona paya! ¹⁸Yosë nontoco' ama o'napi tahuëri inapocamaso' ya'huë'insohuë'. ¹⁹Naporó' tahuëri'sa' piyapi'sa' chini chiniquën parisitapi. Isoro'pa' ninin quëran huarë' co

ina pochin parisichátèrapihuè'. Ina piquéraonta' co onporonta' ina pochin parisitaantarapihuè'. ²⁰Yosè nohuanton, co hua'qui' aparisitapihuè'. Hua'qui' aparisitapi naporini, ya'ipi piyapi'sa' taqui'itonahuè'. Nipirinhue', piyapinènpita nosoroaton, co nohuantininhue' hua'qui' aparisitacaiso'. Huayoninsopita nicha'èsarín huachi.

²¹Naporo' tahuèri'sa' nisha nisha sha'huitarínquéma'. '¡Ni'cochi, Cristo nani huè'nin!' tosapi. A'napitanta' taponá: '¡Ni'cochi, pasèquè ya'huarin!' tosapi. Napotohuachinènquéma', ama natècosohuè'. ²²Na'a nonpin nanan pènèntona'piro'sa huècapona'. 'Caso' Cristoco,' tēcaponá' a'naquèn. 'Caso' ninotona'pico,' tosapi a'naquèonta'. Sacai' nininso' nisapi piyapi'sa' nonpintacaiso marè'. Ni'sahuatona': 'Ma'pitacha nitotèrin paya. ¿Yosè quèran o'mamara, ti?' ta'tona', na'a piyapi'sari imasapi. Yosèri huayoninsopita quèran huarè' nonpintochinaichin nisapi. ²³Canpitaso nipirinhue' ni'cona nonpintochinènquéma'. Nani sha'huitèranquéma' ama naporo' tahuèri'sa' nonpintinènquémaso marèhuè', itèrin Quisosori.

Quisoso o'macaso tahuèri

(Mateo 24.29-35, 42,
44; Lucas 21.25-36)

²⁴Ina tosahuaton taantarín: "Ina quèran iyaro'sa' nani chiniquèn parisitohuachina', pi'i tashiarín. Yoquinta' co huachi a'pinarinhue'. ²⁵Naporahuaton, na'a tayoraro'santa' anotarín. Ya'ipi inápaquè ya'huèrinsopitanta' nacon nacontapon. ²⁶Naporo' ya'ipi piyapi'sa' ni'sarinaco. Yosè quèran quèmapico ni'to, chitoro' huancana o'mantararahuè. Chiniquèn nanantato, huènaráchin huènaráchin ya'noarahuè. ²⁷O'mantahuato, anquèniro'sa' a'pararahuè Yosèri huayoninsopita

ya'ipi parti quèran ayontonacaiso marè'. Pa'sahuatona', nisha nisha parti quèran huarè' ayontonapi huachi.

²⁸Iquirá nara papotèrin quèran, iyaro'sa', nitotoco'. Ta'amènquè monoantahuachina, 'Nani o'napi naniriarín huachi,' topi. ²⁹Inapochachin nani ma'sha onporahuachina, nitotarama'. 'O'mantacaso' tahuèri naniriarín huachi,' tosarama'. ³⁰No'tèquèn sha'huitèranquéma'. Co'huara cotioro'sa' huènton ta'huanchatèrasoihuè', nani ma'sha onporapi. ³¹Isoro'pa' ta'huantarín. Pi'iro'tènta' ta'huantarín. Ca nonahuèso nipirinhue', co onporonta' ta'huantarinhue'. No'tèquèn nonahuè ni'ton, ya'ipi sha'huitèranquémaso chachin naniarín huachi.

³²Onporosona o'mantaca'huaso' tahuèri nanihuachin, co insonta' nitotèrinhuè'. Co anquèniro'sa' tèranta' nitotapihuè'. Yosè hui'ninco niporahuè', co ca tèranta' nitotèrahuè'. Tata Yoséichin nitotèrinso'.

³³Napoaton ama huè'èrèso pochin cancantatoma', naniantocosohuè'. Onporosona o'mantaca'huaso' tahuèri nanihuachin, co nitotaramahuè'. Yosè nontatoma', ninaco. Noya yonquiatoma', ya'huèco'. ³⁴A'na quèmapi aquè yapa'ninso pochin nisarín. Yapa'pachina, inpriatonènpita camairín. A'naya a'naya sha'huitèrin ma'sona nicacaiso marè'. Ya'coana to'shitona'pinta' sha'huitaton: 'Pèi' noya ni'què', itèrin. ³⁵Onporosona pèi' hua'anèn huènantacaso' co nitotopihuè'. 'Thuaraya huarè' huècapon nimara. Yonotashi' a'na' huècapon nimara. Atari pèrasahuaso', huècapon nimara. Tashíramiachin huècapon nimara,' topi. Inapochachin canpitanta' o'manta'huaso tahuèri co nitotatomahuè', nináco. ³⁶Ni'cona a'nanaya o'mato, huè'èsènnquéma' quènanquimatènquéma'. ³⁷Nani

a'chintëranquëma huachi. Ya'ipi piyapi'sa' nitochina'. 'Ama huë'rëso pochin cancantatomarahuë', ninaco,' itarahüë ya'ipi piyapi'sa',' itërin Quisosori.

Quisoso macacaiso marë' chinotopiso'

(Mateo 26.1-5; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53)

14 Cato' tahuëri pahuanarin Pascoa nanicaso'. Naporo' Yosëri iráca nicha'ërinso' yonquiatona', coshatapi. Pan co huëpocatërinsohuë' ca'sapi. Pascoa naniriahuachina, cotio hua'ano'sa', cotio maestro'sa', inapitari chinotapi onporahuatonsona Quisoso macacaiso marë'. Nonpintatona', yatëpapi.

²—Ama niyontopiso tahuëri'sa chachin maahuasohuë', piyapi'sa' no'huihuachinënpoa'. Quisoso pa'yatapi ni'ton, ahuëarinënpoa', topi a'naquën.

Hua'saiquë opomototërinso'

(Mateo 26.6-13; Juan 12.1-8)

³Quisososos' Pitaniaquë pa'nin. Simon pëinënquë coshatapatarin. Inaso' chana caniori mapirinhuë', anoyatërinso'. Misaquë coshataso', a'nara sanapi huë'nin. Potiria'huaya nishana'pi quëran nipiso' quënin. Inaquë pimo hua'sai' na'con pa'tërinso' ya'huërin. Potiria'huaya oparahuatón, Quisoso motënquë hua'sai' opomototërin. ⁴A'naquën no'huitatona', inahua capini ninontapi.

—¿Onpoatonta' iso hua'sai' pa'ton nipirinhuë' chiniarin? ⁵Pa'anin naporini, cara pasa tahuëri marë' pahuërëtopiso pochin coriqui canaitonhuë'. Sa'ahuario'sa' quëtacaso' ya'huëchitonhuë', nitopi. Ina pochin yonquiatona', sanapi no'huipi.

⁶Quisosorisso nipirinhuë', itapon:

—¿Ma'marëta' iso sanapi no'huirama'? Tananpitoco'. Na'con nosoroatonco, inapotërinco. ⁷Nani tahuëri

sa'ahuario'saso' isëquë ya'huërapí. Nohuantohuatama', nosoroarama'. Napoaponahuë', caso' co hua'qui' canpitaro'co ya'huarahuë'. ⁸Iso sanapiso' cancanën quëran noya yonquiatón, inapotërinco. Co'huara chimiyantërasocohuë', nosoroatonco, nonëhuë hua'saiquë opotërinco pa'pitinacoso marë'. ⁹No'tëquën itaranquëma'. Insëquësona noya nanan sha'huihuachina', iso sanapi napotërinco' sha'huirapi anta'. Co naniantapihuë', tënin.

Cotasëri sha'huirapirinsó'

(Mateo 26.14-16; Lucas 22.3-6)

¹⁰Shonca catoya'piri Quisoso ca'tanpirinahüë', a'nara' corto hua'ano'saquë pa'nin sha'huirapicaso marë'. Inaso' Cotasë Iscarioti itopi. ¹¹Natanahuatona', pa'yatopi: "Ina marë' coriqui quëchinquën," itopi. Ina quëran Cotasë yonquirarin po'oana quëran Quisoso a'nocaso marë'.

Pascoa tahuëri coshatopiso'

(Mateo 26.17-29; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)

¹²Pascoa nanihuachina, nisha pan ca'pi, co huëpocatërinsohuë'. Naporo' tahuëri chachin carniroa'hua iráca tëpapiso pochin tëpaantapi capatona' yonquicaiso marë'. Nani pi'lipiquë cotioro'sa' naporápi ni'ton, ca'tano'sanënpitari Quisoso itapona':

—¿Intohuata' Maestro paatoí Pascoa cosharo' nii capacaso marë'? itopi.

¹³Napotohuachinara, cato' ca'tano'sanënpita nontërin:

—Ninanoquë paco'. Inaquë a'na quëmapi nacapiarama'. Yonquë i'sha chi'yatarin. Ina imaco'.

¹⁴Pëiquë ya'conconpachin, pëi' hua'anën natanconco'. "¿Insëquëta' patoana ya'huërin Pascoa cosharo' capa'huaiso'?" tënin Maestro, itonco'.

¹⁵Napotohuatama', panca patoana inápaquë nininso' a'notarinquëma'. Inaquë misa, huënsënan, inapita ya'huërarin coshatacaso marë'. Nani tapanin huachi. Inaquë cosharo' nico' canpoa' capacaso marë', itërin.

¹⁶Pa'sahuatona', ninanoquë canconpi. Quisosori sha'huitërinso chachin quë-nanconpi. Inaquë Pascoa cosharo' nipi capacaiso marë'.

¹⁷Nani tashiro'porapaso', Quisoso shonca cato' ca'tano'sanënpitarë chachin huë'pi. ¹⁸Misaquë coshataso', Quisosori itapon:

—No'tëquën iyaro'sa' itëranquëma'. A'naquëma' carë' coshatapomarahuë', sha'huirapiaramaco, itërin.

¹⁹Natanahuatona', sëtopi. Sëtatona', a'naya a'nayari Quisoso natanpi.

—¿Incoita' Sinioro yasha'huirapirainquën? ¿Co cahuë' nimara ti? topi a'naya a'naya.

²⁰—Shonca catonquëma' ca'tanapomarahuë', a'naquëma' yasha'huirapiramaco. Ina sënan-quërächin i'shiaton carë' caponahuë', yasha'huirapirincos. ²¹Yosë quiricanë-nquë ninorincoso chachin chiminarahuë'. Yosë quëran quëmapico niporahuë', chiminarahuë'. Napoaponahuë', quëmapi yasha'huirapirincoso' ma'huantacha nicapon paya. Co nasitërinhuë' naporini, noya noya niitonhuë', itërin.

²²Coshatasoi', pan masahuaton, Yosë nontërin. “Yosparinquën Tata,” itahuaton, së'panin. Ina quëran, ca'tano'sanënpita quëtëra'piarin.

—Ca'co' iyaro'sa'. Ca nonëhuë pochin iso', itërin. ²³Minëa'huanta' masahuaton, “Yosparinquën Tata,” itahuaton, inanta' quëtërin. Quëtöhuachina, ya'ipi o'opi.

²⁴—Ca huënainëhuë pochin iso'. Huënainëhuë pa'sarin ni'ton, nasha quëran canpitarë' Yosë anoyatërinso'

sha'huichinquëma' imacamaso marë'. Chiminarahuë na'a piyapi'sa' oshanëna' inquita'huaso marë'. ²⁵No'tëquën itaranquëma'. Ipora quëran huarë' co huachi opai' o'oantarahuë'. Chiminarahuë huachi. A'na tahuëri Yosë hua'anëntërinso' nanihuachin, nasha pochin nininso' o'oantarahuë. Naporo' noya noya cancantarihua', itërin.

Pitrori nonpinapicaso' ninorinso'

(Mateo 26.30-35; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38)

²⁶Nani Yosë cantanën cantarahua-tona', Oriposë panënuë pa'pi. ²⁷Inaquë Quisosori itapon:

—Tëhuëchachin ya'ipinquëma' ta'ananpiaramaco. Iráca quiricanënuë ninoton, Yosë naporin. “Ca nohuanto, pë'tahuatona'pi tēpaapi. Tēpahuachina', ohuicanënpita yanquëërapi,” tēnin. Ipora tashi chachin napoarama'. ²⁸Chiminaporahuë', Yosë ananpitaan-tarinco. Ananpitaantahuachinco, ca'ton Cariria'pa' pa'sarahuë. Inatohua' niquënantarihua', itërin.

²⁹—A'napita ta'ananpipirinenquëonta', co caso' ta'arahuë', itërin Pitrori.

³⁰—No'tëquën iyasha itaranquën. Ipora tashi chachin co'huara atari catoro' pë'rashatërasohuë', cararo' nonpinapiaranco. “Co caso' Quisoso nohuitërahüë,” toconapon, itërin Quisosori.

³¹—Quëma imasaranquën ni'ton, yatëpapirinaohuënta', co onporonta' nonpinapiaranquënhuë', itërin Pitrori.

Inachachin topi ya'ipiya.

Quisoso sëtatón, Yosë nontërinso'

(Mateo 26.36-46; Lucas 22.39-46)

³²Ina quëran nararoquë canconpi, Quisimani itopiquë.

—Isëquë iyaro'sa' huënsëtacó'. Yosë nontëri'i, itërin Quisosori.

³³ Pitro, Santiaco, Coansha, inapitaíchín amashamiachin quëparin. Naporo' sëtatón, co napion cancantërin.

³⁴ —Pa'pi sëtërahuë. Chiminchináchin sëtërahuë. Isëquë huënsëtaco'. Ama huë'ëtomarahuë', ni'táco', itërin. ³⁵⁻³⁶ Amashamiachin pa'sahuaton, isonconahuaton, no'paquë huarë' monshonmarin. Inaquë Yosë nontarin. “Quëma nohuantohuatan Tata, nicha'ëco ama ma'sha onpo'isohuë'. Main o'orëso pochin parisita'huaso' ya'huërin. Co parisita'huaso' nohuantaporahuë', quëma nohuantohuatan, ma'sona yaonpotohuatanconta' noya, tënahuë. No'tëquën yanatëranquën,” itërin.

³⁷ Ina quëran huënantapirinhüë', cara chachin huë'ësápi quënanquintarin.

—¿Onpoatoncha iya Simon, huë'ësan paya? ¿Co a'na ora tëranta' nanitëranhuë' ni'tamaso' ti?

³⁸ Ama huë'ëtomahuë', ni'táco'. Yosë nontáco' ama sopai minsëinquëmaso marëhuë'. Cancanëma quëran Yosë yanatëpiramahuë', co canpitaora chiníquën cancantëramahuë', itërin.

³⁹ Naquëranchin paantarahuaton, Yosë nontantarin. Inachachin itantarahuaton, ⁴⁰ huënantapirinhüë', naquëranchin huë'ëantapi quënanquinantarin. Huë'ëi' iquitatona', huë'ësápi. Tapanatona', co nanitopihuë' ma'sha ta'caiso'. ⁴¹ Naquëranchin paantarahuaton, Yosë nontantarin. Ina quëran huënantarahuaton, ca'tano'sanënpita itapon:

—¿Ipora huanta' huë'ësarama' ti? Nani huachi. Nani ora nanirin. Yosë quëran quëmapico nipirahuë', sha'huirapiarinco oshahuano'sa' macainacoso marë'. ⁴² Huënsëco' pa'ahua'. Ni'co'. Sha'huirapiarinco'so' nani canquiárin, itërin.

Quisoso mapiso'

(Mateo 26.47-56; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11)

⁴³ Nonaso chachin, Cotasë canquirin. Inanta' Quisoso ca'tanaponahuë', sha'huirapiarin macacaiso marë'. Notohuaro piyapi'sari imaquiapi. Corto hua'ano'sa', cotio maistro'sa', ansiano'sa', inapitari a'papisopita. Sahuëni, shonqui, inapita së'quëërahuatona', huë'sapi. ⁴⁴ Co'huara canshátërasoihuë', Cotasëri nani sha'huitërin Quisoso nohuitacaiso marë'. “Apinorahuë quëran Quisoso nohuitatoma', maco'. Noyá tonporahuatoma' quëpaco', ta'ahuachin,” itërin. ⁴⁵ Canquirahuaton, Quisoso ya'yoranquirin. Ina quëran:

—Tashita Maistro itahuaton, apinoirin. ⁴⁶ Ina quëran Quisoso chiníquën masapi.

⁴⁷ A'naso nipirinhüë' sahuëninën ocoirahuaton, corto hua'an inpriatonën ahuërin. Inapotaton, nishitëhuëratëtërin. ⁴⁸ Quisosori piyapi'sa' itapon:

—Sahuëni, shonqui, inapita së'quëërahuatoma', huëcapairamaco. Matararo pochin cancantatomaco, ¿yamanamaco ti? ⁴⁹ Co'tana nani tahuëriya Yosë pëinënuquë ya'huëato, a'chinárahüë. Nicapomarahüë', co manamacohüë'. Napoaponahuë', Yosë quiricanën quëran ninorinacoso chachin masaramaco, itërin.

⁵⁰ Ina quëran ya'ipi ca'tano'sanënpitari ta'ananpipi. ⁵¹ A'na hui'napiso' sahuanasaquëáchin niso'quëëtahuaton Quisoso imasapirinhüë', mapi. Mapiirinhüë', ⁵² sahuanasáchin matohuachinara, i'nanpirapi ta'arin.

Cotio hua'ano'saquë quëpapiso'

(Mateo 26.57-68; Lucas 22.54-55,
63-71; Juan 18.12-14, 19-24)

⁵³ Nani Quisoso masahuatona', corto hua'an chini chiniquën nanantërinso' ya'huërinquë quëpapi. Inaquë ya'ipi corto hua'ano'sa', ansiano'sa', cotio maistro'sa', inapita nani niyontonpi. ⁵⁴ Pitroso nipirihuë', aquë quëran imaquirin. Corto hua'an i'iratë' pairapirinquë huarë' imaquirin. Inaquë ya'conahuaton, ponisiario'sapitarë' huënsëaton, napëntarin.

⁵⁵ Ya'ipi hua'ano'sari yatëpapi ni'ton, a'naya a'naya Quisoso nonpinapicaiso marë' yonipirinhue', co quënanpihuë'. ⁵⁶ Na'a nonpinapiaponaraihuë', nisha nisha nonconpi. Co inachachin nonpihuë'. ⁵⁷ A'naquën huanirahuatona', tapona':

⁵⁸ —I'hua chachin Quisoso naporin, natanai. “Yosë pëinën piyapi'sari nipiso' ata'huantahuato, cara tahuëri quëran anoyatantarahue. Co piyapi'sari nipisohue' acoantarahue,” toconin, itopi.

⁵⁹ Napoaponahuë', co inahua tëranta' inachachin nonpihuë'. Nisha nisha nonpi.

⁶⁰ Corto hua'an chini chiniquën nanantërinsoari huanirahuaton, Quisoso itapon:

—¿Ma'ta' ta'tona' isopita nonapirinënuquën? ¿Co manta' tënanhuë' ti? itërin.

⁶¹ Quisososso nipirinhue', co manta' tënhue'. Ta'tárin. Napohuachina, naquëranchin nataantarin:

—¿Quëmaso' Cristo, Yosë hui'ninquën chachin ti? itaantarin.

⁶² —Ca mini inaco. A'na tahuëri ni'saramaco. Yosë quëran quëmapico ni'to, Yosë chiniquën nanantaton, inchinan quëran ahuënsëarinco. Ina quëran chitoro' huáncana o'mantararahue niantaramaco, itërin Quisosori.

⁶³ Ina natanahuaton Corto hua'anso, chiniquën no'huitërin. A'morinso os-harahuaton tapon:

—“¿Caso' Yosë hui'ninco,” toconin! Nani natanëhua'. Co huachi a'napitari sha'huirapicaiso' nohuantarihuahuë'.

⁶⁴ Nani huachi Yosë yaya'huëretërinso' natanëhua'. ¿Ma'ta' onpotahua' Quisoso? tënin.

—Pa'pi co noya quëmapihuë' ni'ton, tëpacaso' ya'huërin, topi ya'ipiya.

⁶⁵ Naporahuatona', Quisoso ipitopi. Tonporayatahuatona', chiniquën panpirayapi.

—Quëmaso' Cristonquën nipatan, ninoton no'tëquën sha'huitocoi. ¿Inta' ahuërinquën? itoonpi.

Ponisiario'sarinta' chiniquën ahuërayapi.

Pitrori nonpinapirinsó'

(Mateo 26.69-75; Lucas 22.56-62;
Juan 18.15-18, 25-29)

⁶⁶ Pitroso i'iratëquë ya'huëápirinhue', a'na sanapi huë'nin. Corto hua'an cosonanën inaso'. ⁶⁷ Pitro napëntaquëya', inari ni'nin. Noya ni'sahuaton:

—Co'ta quëmanta' Quisoso Nasaritoquë ya'huërinso' ca'tanan, itërin.

⁶⁸ —¿Ma quëmapita' napotëranso'? Co caso' ina quëmapi nohuitërahue', itërin. Ina quëran pipirahuaton, paira ya'coanaquë pa'nin. Naporo' atari përarin. ⁶⁹ Naquëranchin sanapiri quënaantarin. Quënanahuaton, huanipapisopita itapon:

—Iso quëmapi Quisoso ca'tanin anta', itërin.

⁷⁰ —¿Co'chi nohuitërahue' paya! itaantarin. Ina quëran a'napitarinta' itaantapona':

—Quëmanta' Cariria piyapi pochin nonan ni'quëhuarë', Quisoso ca'tanan ipora, itopi.

⁷¹ —¿Co'chi nohuitërahue' paya! Yosë ni'sárinco, co cariso' nohuitërahue'.

Nonpintohuaténquëmaso', Yosë
ana'intarinco, itërin Pitrori.

⁷²Naporo chachin atari përaantarin.
Atari natanahuaton, Quisosori
napotërinso' Pitro yonquirin: "Co'huara
atari catoro' përashatërasohuë', cararo'
nonpinapiaranco," itërinco, ta'ton
chiniquën sëtërin. Sëtaton, na'nërin.

Piratoquë quëpapiso'

(Mateo 27.1-2, 11-14; Lucas
23.1-5; Juan 18.28-38)

15 Tahuërianpitohuachinara,
ya'ipi cotio ansiano'sa', cotio
maistro'sa', corto hua'ano'sa', inapita
niyontonahuatona', ninontopi. Ina
quëran Quisoso tonporahuatona', Pirato
ya'huërinquë quëpapi.

²—¿Quëmaso' cotioro'sa' copirnon-
quën ti? itërin Piratori.

—Inaco mini, tënin Quisoso.

³Ina quëran corto hua'ano'sari
na'con nonpinapipirinahuë', co manta'
tëninhuë'.

⁴—Nani ma'sha
sha'huirapipirinëinquënhuë',
¿co manta' tënanhuë' ti? itaantarin
Piratori.

⁵Quisososo nipirinhüë', co manta' tën-
inhüë'. Napohuachina: "Ma quëmapita'
isoso' ni'ton, co manta' tëninhuë'," tënin
Pirato yonquiaton.

Tëpacaiso marë' sha'huirinso'

(Mateo 27.15-31; Lucas
23.13-25; Juan 18.38—19.16)

⁶Nani Pascoa tahuëri a'nara
apina'pi tashinan pëi quëran ocoirin
noya pipicaso marë'. Pita tahuëri
ni'ton, Noma hua'an napotërin.
Insosona piyapi'sari nohuantopiso'
ocoirin. ⁷Tashinan pëiquë copirno
no'huipisopita ya'huëpi. Copirno
piyapinënpita tëpapi ni'ton, tashinan
pëiquë po'mopi. A'nara' Parapasë

itopiso'. ⁸Piyapi'sa' huë'sahuatona',
Pirato nontiiipi.

—Ipora Pascoaquënta' apina'pi
occoitaantacoi, itopi.

⁹—¿Inta' ocoichinquëma?
Copirnonëma' ocoichinquëma'
topirahuë', itërin Piratori.

¹⁰Corto hua'ano'sari apiratona',
Quisoso nani mapi. Ina nitotaton,
Piratori naponontërin. ¹¹Napoapon-
ahuë', corto hua'ano'sari a'naya a'naya
piyapi'sa' sha'huitëra'piapi.

—"Co Quisososo' nohuantërai huë'.
Parapasë ocoitocoi," itoco', itëra'piapi.
Napoaton:

—Parapasë ocoitocoi, tosapi.

¹²—¿Ma'ta' nipachin Quisoso
onpochi: "Inaso' copirnonëhuëi,"
tënamaso' itërin Piratori.
Napotohuachina:

¹³—¿Corosëquë patanantëquë'
chimiin! itapi chiniquën nontatona'.

¹⁴—¿Ma'marëta' tëpa'i? ¿Ma'ta' on-
porinso'? itopirinhüë', aquëtë chachin
chiniquën itaantapi:

—¿Corosëquë patanantëquë' chimiin!
itaantapi.

¹⁵Ina natanahuaton, ama piyapi'sari
no'huicaiso marëhuë' Parapasë
occoitërin. Quisososo nipirinhüë',
chiniquën ahuihuitërin. Chiniquën
huihuitona', pë'sha pë'shatopi.
Ina quëran sha'huitërin corosëquë
patanantacaiso marë'.

¹⁶Ina quëran sontaro'sari Pirato
pëinënuë quëpapi. Pairaanaquë
ichiya'conahuatona', ya'ipi sontaro'sa'
amatopi. ¹⁷Nani niyontonpachinara,
quëhuanën miachin hua'an a'morinso
pochin a'motopi tëhuacaiso marë'.
Yancotënta' nahuan quëran nicatona',
ayancotopi:

¹⁸—¿Hua'qui tahuëri nicaton
cotioro'sa' hua'anëntëquë! itoonpi.

¹⁹Piquirananquë ahuëmotopi.
Ahuërahuatona', ipitopi. Isonahuatona',

nito mosharapi. ²⁰ Inapotatona', tēhuapi. Ina quēran quēhuanēn a'motopiso ocoitahuatona', inaora a'morinso chachin a'motaantapi. Inapotahuatona', corosēquē patanantacaiso marē' quēpapi.

Corosēquē Quisoso patanantopiso'

(Mateo 27.32-44; Lucas 23.26-43; Juan 19.17-27)

²¹ Pa'sapirinahuē', a'na quēmapi Sirini parti hua'huatērinsō' nacapipi. Iminēn quēran huēntararin. Simon itopi. Inaso', cato' hui'ninpita ya'huētērin, Aricantro, Nopo, inapita itopiso'. Simon nacapirahuatona', sontaro'sari Quisoso corosēnēn apitēntopi inari quēpatacaso marē'.

²² Pantarahuatona', panēa'huayaquē canconpi huachi, Corocota itopiquē. Corocotasō': "Nansē Moto'," tapon naporin. ²³ Huino tanparo nimirio ayontahuatona', yao'shitopirinahuē', co o'orinhuē'. ²⁴ Ina quēran sontaro'sari corosēquē patanantopi.

Nani patanantohuachinara', "Huēco', nicanatēhua', Quisoso a'morinso' maahua'," nitatona' ya'nipirapi. Nicanatona', a'naya a'naya mapi.

²⁵ Yono pi'irirahuaso', corosēquē patanantapi. ²⁶ Onporinso marēsōna tēparapiso' nani ninshitopi.

isoso' cotioro'sa' copirno ta'caso ninshitopi. Motēn pētēcha achinpitopi. ²⁷ Quisoso pirayan cato' apiro'santa' patanantopi. A'nara' inchinan quēran, a'nanta' ahuēnan quēran acopi. [²⁸ Irāca Yosē quiricanēnquē ninorin. "Apiro'sapitarē' acorapi," tēnin. Naporinso chachin inapitarē' acopi.]

²⁹ Piyapi'sa' na'huēpona pochin Quisoso tēcariatona', tēhuapi.

—"Yosē pēinēn ata'huantohuato, cara tahuēri quēran anoyatantarahuē," tēnan

pora. ³⁰ Inta nipachin, corosē quēran no-huararahuaton, cha'ēquē', itoonpi.

³¹ Inapochachin corto hua'ano'sa', co-tio maistro'sa', inapitanta' Quisoso tēhuatona', itapona':

—A'napitasa' nicha'ēponahuē', inaora cha'ēcasoso' co nanitērinhuē'. ³² "Caso' Cristoco, israiro'sa' copirnocō," toconin. Inta nipachin, corosē quēran nohuarain nicanatēhua' natēahua', nitopi.

Ina pirayan patanantopisopitanta' Quisoso no'huipi.

Quisoso chimininsō'

(Mateo 27.45-56; Lucas 23.44-49; Juan 19.28-30)

³³ Camotēchin nisahuaso', ya'ipi parti tashirin. I'huaraya huarē' yono tashi pochin ninin. ³⁴ Naporo' Quisoso chiniquēn nonin. "Iroi iroi ¿nama sapacatani?" tēnin. Inaora nananquē nonaton, naporin. "¿Onpoatonta' Tata patēranco?" tapon naporin.

³⁵ A'naquēn huanipapisopitari natanahuatona':

—Natanco'. Iniasē pērasamara, topi.

³⁶ A'na quēmapi'so' manorahuaton, pi'shiro pochin nininsō' maconin. Main huino asēcotētērin. Nara'huayaquē achinpitahuaton, ināpaquē ihuētērin o'ocaso marē'.

—Tananpitēquē'. Corosē quēran anohuaracaso marē', Iniasē huēsamara, tēnin.

³⁷ Ina quēran Quisososō' chiniquēn nonsahuaton, chiminin huachi. ³⁸ Naporo' Yosē chinotopiso pēiquē tanontēn nē'mētē' patonpiso' noshatērin. Inaora noshataton, catotē huarē' ninin. Inapa quēran no'paquē huarē' noshatomarin. ³⁹ Onporahuatonsona Quisoso chimininsō' capitani ni'sahuaton:

—Tēhuēnchachin iso quēmapi Yosē hui'nin, tēnin.

⁴⁰Sanapi'santa' aquë quëran notëerapi. A'nara' Maria Mactarina, a'naso' Saroma, a'nanta' Maria. Inaso' Cosi, Santiaco, inapita a'shina'. Santiacoso' hua'hua nimarinsó'.
⁴¹Quisoso Caririaquë ni'so', imatona', nocomapiso'. A'napita sanapi'santa' Quisoso notëerapi. I'huamiáchin Quisoso Quirosarinquë huë'pachina, inapitarinta' imaquiipi.

Na'pi naninquë po'mopiso'

(Mateo 27.57-61; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42)

⁴²Ina tashiraya chinoto tahuëri ni'ton, cotioro'sa' tapatapi chinotacaiso marë'.
⁴³I'huararahuasó', Cosi huë'nin. Inaso' Arimatiaquë ya'huërinso'. Cotio hua'an niponahuë', noya Yosë chinotarin. "A'na tahuëri Yosë o'mararin hua'anëntiinpoaso marë'," ténin yonquiaton. Napoaton co tē'huatatonhuë', Piratoquë pa'nin Quisoso nonën ma'patacaso marë'.
⁴⁴"Co chimiyántëramarahué'," ta'ton, capitán amatahuaton, natantërin. "¿Nani Quisoso chiminin?" itërin.
⁴⁵"Nani mini chiminin," itërin capitani. Napotohuachina, Cosi itapon: "Nonën quëpaquë' nipachin," itërin.
⁴⁶Morin nani pa'anin ni'ton, corosë quëran nonën anohuarahuatona', quëpapi. So'pinahuatona', na'pi naninquë po'mopi. Ina quëran pancara'pi masho pi'napirahuatona', pa'copitopi.
⁴⁷Maria Mactarina, a'na Maria (Cosi a'shin nininso'), inapitari ni'sapi. Insëquësona Quisoso acopiso' ni'pi.

Quisoso nanpiantarinso'

(Mateo 28.1-10; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10)

16 Chinoto tahuëri piquëran Maria Mactarina, Saroma, a'na Maria (Santiago a'shin nininso'), inapita hua'sai' pa'anpi Quisoso nonën

pashitonacaiso marë'.
²Tomio tahuëri tashiramiachin pi'i nēhuëcharirahuaso', na'pi nanin'pa' pa'sapi.
³Inahua capini ninontëerapi.

—Pancara'piquë nanin pa'copitopi pora. ¿Incha iporaso' chi'huincatëre'ponpoya? nitopi.

⁴Canconahuatona', notëëpirinahuë', na'pi panca nipirinhuë', nani chi'huincapi ni'pi.
⁵Na'pi naninquë ya'conahuatona', hui'napi pochin nininso' ni'pi. Huiríchin a'morahuaton, inchinan quëran huënsëarin. Ni'sahuatona', pa'yanpi.
⁶Pa'yanasoi', inari itërin:

—Ama pa'yancosohué'. Quisoso Nasaritoquë ya'huërinso' yonis-apiramaquë', co huachi isëquë ya'huërinhuë'. Corosëquë chiminaponahuë', nani nanpiantarin. Huëco' po'mopiquë ni'quirico'. Capa huachi.
⁷Napoaton paatoma', ca'tano'sanënpita sha'huitonco'. Pitronta' sha'huitonco' nitochin. "Quisoso'ton nani pa'sarin Cariria'pa'. I'hua sha'huitërinquëmaso chachin pa'sarin. Inatohua' quënancoantarama'," itonco', itërin.

⁸Pipirahuatona', na'pi nanin quëran ta'api. Pa'pi pa'yanahuatona', ropa ropatëerapi. Co manta' topihuë'. Pa'yanatona', co piyapi'sa' sha'huitopihuë'.

Maria Mactarina'ton ya'notërinso'

(Juan 20.11-18)

[⁹Tomio tahuëri tashiramiachin Quisoso nanpiantarin. Nanpiantarahuatona', Maria Mactarina'ton ya'notërin. Ina sanapi iráca canchisë sopairo'sari ya'coancantopirinahuë', nani Quisosori inquitërin.
¹⁰Nani ni'pachina, pa'nin imapisopita sha'huitacaso marë'. Inapitaso' sëtatona', na'nëapi.

¹¹"¿Quisoso nani nanpiantarin! Cari ni'nahuë'," itopirinhuë', co natëpihuë'.

Catoya'pi ya'notërinso'*(Lucas 24.13-35)*

¹²Ina piquëran cato' imapiso-pitanta' ninano quëran pipiapi. Paaquëya', Quisosori nisha pochin ya'notërin. ¹³Nani no-huitahuatona', ca'tano'sanënpita sha'huitoantapirinahuë', co inapita tëranta' natëpihuë'.

Ca'tano'sanënpita ya'notërinso'*(Mateo 28.16-20; Lucas 24.36-49; Juan 20.19-23)*

¹⁴Ina quëran shonca a'nara ca'tano'sanënpita misaquë coshataso', Quisosori ya'notiirin. “¿Onpoatomata', iyaro'sa', co natëtëramahuë'? Co natantochináchinhuë' cancantëramanica. ‘Quisoso nani nãpïantarín. Cari ni'nahuë,’ itopirinëñquëmahuë', co natëtëramahuë'” itërin. ¹⁵Ina quëran itaantarín: “Ya'ipi parti, iyaro'sa', paco'. Ya'ipi piyapi'sa' noya nanan carinquëma' sha'huitëranquëmaso' sha'huitoco'. ¹⁶Insosona noya nanan natëhuachina', cha'ësapi. Aporihuanahuatona', imapachinaco, cha'ësapi huachi.

Co nanamëhuë natëhuachinahuë', Yosëri ana'ïntarin. ¹⁷Natëhuatama', nani ma'sha nisarama' piyapi'sa' nitotacaiso marë'. Chiniquën nanan quëchinquëma' sopairo'sa' a'pacamaso marë'. Nisha nisha nananquë nonsarama'. ¹⁸Ya'huan mapatama', co manta' onpotarínquëmahuë'. Sonimaonta' nipirinhuë' o'opatama', co chiminaramahuë'. Cania'piro'sa' topinan së'huahuatama', noyatapona'” itërin Quisosori.

Inápaquë panantarínso'*(Lucas 24.50-53)*

¹⁹Nani ca'tano'sanënpita nontohuachina, inápaquë Sinioro Quisoso panantarín. Yosëri quëpantarahuaton, inchinanën quëran ahuënsërin. ²⁰Ina quëran ca'tano'sanënpita pa'sahuatona', Quisoso nanamën sha'huirapi. Siniorori chachin catahuarín ni'ton, ya'ipi parti sha'huirapi. Yosë nohuanton, piyapi a'naroáchin anoyatopi. Nani ma'sha nanitapapi ayonquicaiso marë'. Ina ni'sahuatona', “No'tëquën nontërinpoa'” topi ya'ipi piyapi'sa'. Nani huachi.]

Nocasë ninshitërinpoa' Quisocristo naporinso' nitotacaso marë'

Ma'marësona ninshitërinso'

1 Quisocristo isoro'paquë o'maton, nóya ninin. Na'a piyapi'sari ina naporinso' nani ninshitopi. ²Ca'tano'sanënpitaso' iráca quëran huarë' imatona', naporinso' ni'pi. Nani ya'ipi no'tëquën sha'huitërinacoi. ³Canta' ya'ipi nanamën nitotërahuë. Hua'qui' natanato, nani noyá nitotërahuë. Napoaton, iya Tiohuero ninshichinquën, ténahuë. Quëmaso' pa'pi noya piyapinquën ni'ton, ninshitaranquën. Ya'nan nininso quëran huarë' ya'ipiya ninshitaranquën. ⁴Na'a piyapi'sa' nani sha'huitopirinëinquënhuë', iporaso' carionta' ninshitaranquën no'tëquën nitotamaso marë'.

Coansha Paotista nasitacaso' ninorinso'

⁵Iráca Irotisë Cotia parti hua'anëntaso', a'na corto hua'an ya'huërin, Sacariasë itopiso'. Ina huëntoa'huanënso', Apiasë huëntoa'hua, itopi. Sa'inso' Isapira itopi. Inanta' Aaron shiin, iráca corto hua'an ya'coninso'. ⁶Cato chachin noya Yosë imapi. Ya'ipi pënëntërinso' no'tëquën natëpi. ⁷Sa'inso nipurinhuë' co hua'huanapihuë'. Co a'naya tëranta' hua'huin ya'huëtërinhuë'. Nani paiya. So'ionta' nani mashoya. ⁸A'na tahuëri Sacariasë huëntoa'huanën Yosë chinotopiso pëiquë pa'pi sirihuitacaiso marë'. Naporos' tahuëri sirihuitacaiso' ya'huërin. ⁹Cotioros'a' inachintopiso' imatona', Sacariasë huayonpi yonarin pochin nininso' a'pëcaso marë'. Acohuana ya'conahuaton, pimóton nininso' a'përin

Yosë yonquicaiso marë'. ¹⁰A'pëso', na'a piyapi'sa' aipiran huanirahuatona', Yosë nontapi. ¹¹Naporos' acohuana Sinioro anquëninëni ya'notimarin. Misa'huaya inchinan quëran huanitimarin. ¹²Anquëni quënanahuaton, pa'yanin. Pa'pi të'huarin. ¹³Anquëniniriso nipirinhuë' noya nontërin.

—Ama pa'yanquësohuë'. Quëmaso' Sacariasëinquën, nohuitëranquën. Hua'qui' hui'nahuanacaso' no-huantopiranhuë'. Ina marë' Yosë nontëranso' nataninquën. Sa'an hua'huanarin. Huaihuachin, nininën cari sha'huitaranquënso' acotëquë'. Coansha itëquë'. ¹⁴Nasitohuachin, noya cancantaran. Na'a piyapi'sari pa'yatapi. ¹⁵Inaso' nóya quëmapi napon. Yosëri catahuuarin ni'ton, noya noya nisararin. Naporahuaton, co pi'pian tëranta' main o'oponhuë'. Co'huara nasichätëraponhuë', Ispirito Santori ya'coancantarin. Inasáchin natëarin. ¹⁶Mashotohuachin, pënëntapon. Pënëntohuachin, na'a isirairos'a' Yosë yonquiantapi. ¹⁷Iráca Iniasë pënëntërinso pochin nóya pënëntarin. Ina pochin chiniquën nanantarin inanta'. Sinioro yao'mahuachin, pënëntapon. Pënëntohuachin, quëmapi'sa' hui'ninpitare' noya ninontantapona'. Iporaso' a'naquën co Yosë natëpirinahuë'. Ina natanahuatona', no'tëquën yonquiapona'. Inari a'chintohuachin, Sinioro nohuantapona huachi, itërin anquëneri.

¹⁸—Caso' mashoyaco. Sa'ahuënta' nani paiya. ¿Inaporos'pocoita'ma nica? ¿Onporahuatota' no'tëquën nitochi? ténin Sacariasë.

¹⁹—Caso' Capirico. Yosë ya'huërin quëran o'marahuë. Ina a'paimarinco nonta'huanquënso marë'. Noya nanan sha'huitopiranquënhuë'. ²⁰Co natërancohuë' ni'quëhuarë', hua'qui' co nonsaranhuë'. Hui'nan nasitaquë

huarë' co nonacamaso' nanitaranhuë'. Napoaponahuë', no'tëquën nontëranquën. Hui'nahuanaran. Tahuërinën nanihuachin, sa'an huaiarin, itërin anquëneri.

²¹ Piyapi'saso nipirinhüë' Sacariasë ninatona': "¿Onpoatonta' hua'quiarin?" topi. ²² Ina quëran acohuana quëran pipipirinhüë', co huachi nanitërinhuë' nonacaso'. Imirin quëran anquitaponahuë', co nanitërinhuë' piyapi'sa' nontacaso'. "Acohuana ya'conin quëran, Yosë nohuanton, hua'narëso pochin quënamara," topi.

²³ Nani Yosë chinotopiso pëiquë sirihuitohuachina, Sacariasëso' ya'huërin'pa' paantaran. ²⁴ Ina quëran co hua'quiya quëranhuë' sa'in cayorin huachi. A'natëräpo yoqui pochin co intoaso' pa'ninhüë'. Pëinënquë ya'huárin. ²⁵ "Ma noyacha Yosë catahuarinco ni'ton, hua'huanarahüë paya. Ina nohuanton, co huachi tapan ya'huëtarincohuë'," tënin yonquiaton.

Anquëneri Maria nontërinso'

²⁶ Nani saota yoquitohuachina, naquëranchin anquëni isoro'paquë o'mantarin, Capiri itopiso'. Nasaritoquë Yosëri a'paimarin, Cariria parti ya'huërinso'. ²⁷ Inaquë a'nara nanon ya'huërin, Maria itopiso'. Cosiri nani nontërin macacaso marë'. Tata masho Tapi shiin inaso'. ²⁸ Anquëni o'marahuaton, Maria itapon:

—I'huata Maria. Sinioro noya ni'ninquën. Ina chachin catahuarinquën, itërin.

²⁹ Ina natanahuaton, Maria pa'yanin: "¿Ma'marëta' napotërinco?" tënin yonquinënquë.

³⁰ —Ama Maria, pa'yanquësohuë'. Yosë noya ni'ninquën. ³¹ Natanco sha'huichinquën. Quëmaso' hua'huanaran. Quëmapia'huaya huaihuatan, Quisoso itëquë'.

³²⁻³³ Mashotohuachin, chiniquën nanantarin. Inaso' Yosë hui'nin. Yosë nohuanton, copirno ya'conarin. Iráca Tata masho Tapi israiro'sa' noya hua'anëntopirinhüë'. Ina quëran chiminin. Iporaso nipirinhüë' hua'huani hua'anëntomiatarin. Co onporonta' pipiririnhüë', itërin anquëneri.

³⁴ —¿Onporahuatota' hua'huanapo? Co caso' quëmapi së'huayátërarincohuë', itërin Mariari.

³⁵ —Ispirito Santo nohuanton, quëmaora hua'huanaran. Yosë topinan yonquiarapirinquënhüë', cayoaran. Napoaton hua'huan, Yosë hui'nin chachin nisarin. Co pi'pisha tëranta' oshahuanaponhuë'.

³⁶ Ni'quë'. Quëmopinën Isapira itopiso' paiya niponahuë', Yosë nohuanton nani cayorin. Co hua'huana'pihuë' niponahuë', nani saota yoquitarin. Quëmapia'huaya huaipon. ³⁷ Yosë ya'ipi nanitaparín, itërin anquëneri.

³⁸ —Inta nipachin. Yosëichin caso' natëarahüë. Ina nohuanton, hua'huahuë ya'huë'in nipachin, tënin Maria.

Napotohuachina, anquëni pa'nin.

Isapira nicapon pa'ninso'

³⁹ Ina quëran manorahuaton, Mariaso' Cotia motopiro'sa parti pa'nin quëmopinën nicapon. Inaquë canconahuaton, ⁴⁰ Sacariasë pëinënquë ya'conconin. Isapira quënanconahuaton, —I'huata a'shacha, itërin. ⁴¹ Ina natanahuaton, hua'huin yo'namënquë to'mo to'mótarin. Isapiranta' nóya cancantërin. Ispirito Santori noyá ya'coancantërin ni'ton, ⁴² pa'yatatón, chiniquën itapon:

—I'huata hua'huata'hua. ¡Ma noya Yosë catahuarinquën! A'napita sanapi'sa quëran noya noya ni'ninquën. Hua'huaonta' noya noya ni'sarin. ⁴³ Inaso' ya'ipiya hua'anëntarinpoa'. Co caso' chiniquën nanantopirahuë', ¡ma

noyacha ina a'shinquën nipiranhüë', nicaPONCO huë'nAN paya! ⁴⁴Quëma nontohuatancora, a'naroáchin hua'huahuënta' yo'namëhuëquë to'mo to'mótarin. Noya cancantaton, naporin. ⁴⁵“Yosë no'tëquën nontërinco,” tënanso marë' inaso' noya ni'ninquën. Sha'huítërinquëno chachin acotarinquën, itërin Isapirari.

⁴⁶Ina quëran Maria tapon:

“Ma noyacha Tata Yosëso paya, tënahüë canta'.

⁴⁷Anoyacancantërinco ni'ton, nóya cancantërahuë.

⁴⁸Topinan piyapico nipirahuë', yonquirinco.

Ipora quëran huarë' na'a piyapi'sa' no-huitarinaco. ‘Ma noyacha Yosëri catahuarin paya,’ tosapi.

⁴⁹Yosëso' ya'ipi nanitaparin. Inaso' nóya catahuarinco.

Noya noya ninin.

⁵⁰Íraca chinotopisopitanta' nosororin.

Ipora huanta' ina chinotohuatëhua', nosoroarinpoa'.

⁵¹Chiniquën nanantaton, nani ma'sha ninin.

Nocantopisopita atapanin.

⁵²Copirnorosanta' co noyahuë' nipachinara, ocoirin.

Topinan piyapi'sa' ya'huë'rë' noya acorin.

⁵³PahuantërinsoPita catahuarin nóya ya'huëcaiso marë'.

Ma'huanosaso nipirinhüë', topinan a'parin.

⁵⁴Israiro'sa' na'con catahuarin.

Piyapinënpita ni'ton, nosororin.

⁵⁵Íraca Apraan nontaton, ‘Nosororranquën. Quëma shiparinpitanta' nosoroato, catahuaraahuë,’ itërin Yosëri.

Ina yonquiaton, ipora catahuarinpoa huachi,” tënin Maria.

⁵⁶Cara yoqui pochin inaquë yacapatërin. Ina quëran ya'huërin'pa' paantarin.

Coansha Paotista nasitërinso'

⁵⁷Isapira nani tahuërinën nanihuachina, huairin. Quëmapia'huaya huairin. ⁵⁸Quëmopinënpita, ya'cariya ya'huëpisopita, inapita natantopi. “¡Ma noya Yosëri catahuarin ni'ton, noya huairin! ta'tona',” nóya cancantopi. ⁵⁹Hua'huasha posa tahuëritohuachina, marca yaacotopi.

“Niapoquë'. Sacariasë itëquë',” itopi a'naquëni. ⁶⁰A'shinso nipirinhüë', co nohuantërinhuë'.

—Coansha itarai, tënin.

⁶¹—Ama nisha nininën acotëquësohuë'. Quëmopinënáchin apoquë'. Ina noya, itopi.

⁶²Ina quëran pa'pin ipora huanta' në'huë ni'ton, imirin quëran tasatopi nininën nitotacaiso marë'. ⁶³Pa'pinso' quirica ma'patahuaton, ninshitërin. “Coansha itarahuë',” tënin ninshitaton.

Ina nicaTona': “¡Ma'pitacha yonquirin paya!” topi. ⁶⁴Naporo' në'huërinso' inquirahuaton, a'naroáchin noantarin huachi. “¡Ma noyacha Tata Yosëso' ni'ton, catahuarinco paya!” tënin.

⁶⁵Ina ni'sahuatona', piyapi'sa' pa'yanpi. Ya'ipi Cotia parti nanan nahuinin.

⁶⁶Ina natanatona', yonquiapi. “¿Ma'ta' onpoapon iso hua'huasha ni'ton, ipora quëranchin Yosëri na'con na'con catahuararin?” topi.

Sacariasë ninorinso'

⁶⁷Ina quëran Ispirito Santori noyá ya'coancantohuachina, Sacariasënta' tapon:

⁶⁸“¡Ma noyacha Tata Yosëso' hua'anëntërinpoa paya!

Piyapinënpitanpoa' yonquiatonpoa', nicha'ësaripoa'.

⁶⁹Ina nohuanton, Tata masho Tapi shiin chachin nicha'ësaripoa'.

Inaso' chini chiniquën nanantapon.

⁷⁰ Iráca quëran huarë' pënëntona'piro'sa' ninopi.

Yosë nohuanton, sha'huitërinënpoa':

⁷¹ 'A'na tahuëri nicha'ësaranguëma'.
Co huachi inimicoro'sa'
minsëarinënquëmahué'.

No'huipirinënquëmahué',
nicha'ësaranguëma', ténin Yosë,
topi.

⁷² Iráca shimashonënpoapita
nosoroaton, naporin. Ipora huanta'
nosororinpoa'.

Sha'huitërinso' co Yosëri
naniantërinhuë'.

⁷³ Tata masho Apraan sha'huitërinso'
yonquirárin.

⁷⁴ Napoaton nicha'ësarinpooa'. Co
huachi inimiconënpoapita'
minsëarinënpoahuë'.

Ina quëran co t'ë'huatatëhuahuë', Yosë
chinotarihua'.

⁷⁵ Ina pochin cancantatëhua', inasáchin
chinotarihua'.

Chiminaquë huarë' nóya nisarihua'.

⁷⁶ Quëmanta', conpa, Yosë a'paarinquën
piyapinënpita pënënacaso marë'.

Sinioro isoro'paquë yao'marin ni'ton,
pënëntaran piyapi'sari natëcaiso
marë'.

⁷⁷ Yosë piyapinënpita itapon:
'Oshanëma' inquitatënquëma',
Sinioro anoyacancantarinquëma',
itaran.

⁷⁸ Yosë nosoroatonpoa', inápa quëran
a'pintimarinpoa'.

Pi'i a'pintërinpoaso pochin no'tëquën
anitotërinpoa'.

⁷⁹ Tashinan pochin
cancantopirëhuahuë',
a'pintatë pochin nitarinpoa' noya nan-
picaso marë'.

Anoyacancantohuachinpoa', sano can-
cantarihua', ténin Sacariasë.

⁸⁰ Ina quëran hui'ninso' so'sorahuaton,
hui'napitarin huachi. Yosë yonquiarin
ni'ton, chiníquën cancantarin. Inotëro

parti ya'huëárin. Ina quëran oshaquëran
Yosëri sha'huitërin isairro'sa' pënënacaso
marë'.

Quisoso nasitërinso'

(Mateo 1.18-25)

2 Naporo' tahuëri'sa' Noma copirno
nanan a'parin, Aocosto itopiso'.
Ya'ipi parti a'parin. "Ya'ipinquëma'
paco'. Quiricaquë nininëma' niacotoco',"
ténin. ² Naporo huarë' ya'ipi piyapi'sa'
pichirapi. Sirinioso' Siria parti
hua'anëntohuachina, naporin.
³ Natanahuatona', ya'ipi piyapi'sa'
pa'pi nininëna' niacotacaiso marë'.
Hua'huatopiso' ninanonënaquë pa'pi.
Nisha nisha pa'pi.

⁴ Cosiso' Cariria parti ya'huërin.
Nasaritoquë ya'huëpirinhuë', ina
quëran pipirahuaton, Cotia parti
pa'nin. Inaquë canconahuaton, Pirin'pa'
pa'nin. Iráca Tata masho Tapi inaquë
hua'huatërin. Ina shiin ni'ton, inaquë
pa'nin nininën niacotacaso marë'.

⁵ Mariarë chachin pa'nin. Nani ina
macacaso marë' nontaponahuë', Yosë
nohuanton, inaora cayorin. ⁶ Nani
naniarin huaicaso' ni'ton, inatohua'
ni'so', huairin. ⁷ Paninan huairin,
quëmapia'huaya. Nëmëtërinquë
so'quëëtahuaton, nona'huayaquë
acarin, ohuaca coshatërinquë.

Huë'ëcaiso' pëi' nani ya'sotopi ni'ton,
co inaquë huë'ëpatërinhuë'. Napoaton
nona'huayaquë hua'huin acorin.

Ohuica pë'tahuana'piro'sa' quënanpiso'

⁸ Naporo' tashi' ohuica
pë'tahuana'piro'sa' pastoquë ya'huërapí.
Pirin ya'cariya ya'huërapí. Tashirë
chachin ohuicanënapita a'pairapi.
⁹ Inaquë ni'soi', a'nanaya Sinioro
anquëninëni ya'notimarin. Huënaráchin
huënaráchin a'pintimarin. Yosë pochin
a'pinin. Anquëni quënanahuatona',

quëmapi'sa' pa'yanpi. ¹⁰ Anquëneriso' itapon: “¡Ama pa'yancosohuë! Noya nanan sha'huichinquëma' ya'ipi piyapi'sa' noya cancantacaiso marë'. ¹¹ Ipora tashi' a'nara quëmapi'huaya Pirinquë nasitërin. Inaso' Cristo, Yosëri a'paimarinso'. Sinioro ni'ton, chinotacaso' ya'huërin. Nani o'marin piyapi'sa' cancanëna' anoyatacaso marë'. ¹² Inaquë pa'patama', hua'huishin quënanconarama'. Nëmëtërinquë so'quëëtahuatona', ohuaca coshatërinquë acopi. Ina quëran nohuitarama',” itërin.

¹³ Ina quëran a'naroáchin na'a anquëniro'sari ya'notantapi. Yosë chinotatona', itapona':

¹⁴ “¡Ma noyacha Yosëso paya! Inápaquë ya'huaponahuë', piyapinquëma' yonquirinquëma'.

Cancantatoma ina yanatëramasopitaso' sano cancantarama',” itopi anquëniro'sari.

¹⁵ Nani inápaquë panantahuachinara, pë'tahuatona'piro'sa' ninontopi.

—Pirin'pa' pa'ahua' nipachin. Sinioro anitotërinpoaso' nia'ahua', nitopi.

¹⁶ Manorahuatona', pa'pi. Canconahuatona', hua'huasha, Maria, Cosi, inapita quënanconpi. Hua'huasha ohuaca coshatërinquë quëhuëánin. ¹⁷ Nani ni'sahuatona', na'a piyapi'sa' sha'huitëra'piapi. “Quëmapi'huaya nani nasitërin. Inaso' Cristo, Yosëri a'paimarinso'. Anquëni sha'huitimarincoi,” itëra'piapi.

¹⁸ Natanahuatona', “Ma'pítacha itërinpoa' paya,” topi ya'ipi piyapi.

¹⁹ Mariaso nipirinhue' naporinso' na'con yonquirárin. ²⁰ Ina quëran pë'tahuatona'piro'sa' paantapi. “Ma'pítacha natanëhua paya. Ma'pítacha ni'nëhua paya. Anquëniro'sa' itërinpoaso chachin quënanëhua'. ¡Ma noyacha Tata Yosëso paya!” topi.

Yosë chinotopiso pëiquë quëpapiso'

²¹ Hua'huasha posa tahuërito-huachina, marca acotopi. Naporo' nininën acotopi huachi. Quisoso itopi. Co'huara Maria hua'huayantërasohuë', anquëniro' sha'huitërin ina nininën acocaso' ni'ton, napotopi.

²² Moisésë iráca pënëntërin: “Sanapi huaihuachin, a'na yoqui pochin nina'in. Ina quëran Yosë chinotopiso pëiquë ya'coanta'in,” tënin. Cotioro'sa' napopiso chachin a'na yoqui pochin nanihuachina, Maria, Cosi inapitaso Quirosarin'pa' paantapi pënëntërinso' natëcaso marë'. Naporo' hua'huin Yosë chinotopiso pëiquë quëpapi inaquë Yosë nontacaiso marë'. “Iso hua'huasha, Sinioro, noya a'paiquë' quëma piyapinën niin,” itopi. ²³ “Paninanso' quëmapi nipachin, Yosë piyapinën ninin,” tënin Moisésë iráca pënëntatón. Napoaton ina pochin nontërin. ²⁴ Naporo' cato' nëpëhuë nipon, cato' pë'tahua nëpëa'huahuë nipon atëpatopi Yosë chinotacaiso marë'. Inanta' Moisésë pënëntërin ni'ton, inapopi.

²⁵ Quirosarinquë chachin a'na quëmapi ya'huërin, Simion itopiso'. Nóya quëmapi inaso'. Nani tahuëri Yosë chinotërin. “A'na tahuëri Yosë nicha'ësarinpóa',” ta'ton, Cristo a'paimacaso' ninarárin. Ispirito Santori noyá ya'coancantërin. ²⁶ Ina nohuanton, Simion nani ninorin. “Siniorori a'paimarinso' nohuitapo. Co'huara chimiyantërapohuë', Cristo o'mararin, ni'sarahuë,” tënin yonquiaton. ²⁷ Naporo' tahuëri Ispirito Santo nohuanton, Yosë chinotopiso pëiquë pa'nin anta'. Cosinta' sa'inë chachin inaquë nisapi. Pënëntopiso' natëtona', inaquë Quisoso'huaya quëpapi ni'ton, Simioni quënanconin. ²⁸ Hua'huasha quënanahuatón, Simion

nóya cancantërin. Iporahuaton, Yosë nontërin.

²⁹ “¡Ma noyanquëncha quëmaso', Sinioro, ni'ton, a'paimaranso' nani anohuitëranco paya!

Napoaton noya ipora caso' chimiin, ténahuë. Sha'huitërancoso chachin nanirin huachi.

³⁰ Iso hua'huasha nani ni'nahuë. Nicha'ëincoiso marë' a'paimaran.

³¹ Ya'ipi piyapi'sa' yonquiaton, a'paimaran.

³² Nisha nisha nananquë nonpisopita a'pintarin no'tëquën yonquicaiso marë'.

Israiro'santa' catahuaarin. Piyapinënpita ni'ton, noya noya acorarin,” itërin.

³³ Ina natanahuaton, “¡Ma'pítacha naporin paya!” ténin Cosi. Mariana' inachachin yonquirin.

³⁴ —Yosë noya a'painquëma', itërin Simioni. Ina quëran a'shin itantapon:

—Hua'huan mashotohuachin, ya'ipi israiro'sa' pënënarin. Natanahuatona', a'naquën natëtona', noya cancantapi. A'naquënso nipirinhue' co nohuantapihue' ni'ton, anotërëso pochin nisapi. Yosë nohuitacaiso marë' no'tëquën pënëntapirinhue', chiníquën no'huiapi. ³⁵ Inahuara cancanëna quëran nisha nisha yonquiapirinhue', inari a'ninquëchin anitotarin. Hua'huan no'huihuachina', quëmaso' chiníquën sëtaran. Sahuëniquë ohuaninënposo pochin sëto ya'coancantarinquën huachi, itërin.

³⁶ A'na sanapinta' inaquë ya'huërin, Ana itopiso'. Inaso' Panino hui'nin, Asirë huëntonquë ya'huërinso'. Yosë nohuanton, nitoninorin. Nani paiya. Nanon nipon, a'na quëmapiri manin. Canchisë pi'ipiachin niquëpasoi', ³⁷ so'ini ayananpirin ni'ton, nani hua'qui' quëyoronin. Nani posa shonca catapini pi'ipitërin. Yosë chinotopiso pëiquë ya'huëmiatërin.

Tahuërirë chachin, tashirë chachin Yosë chinotërin. Apira apira Yosë yonquirin. Co cosharo' yonquiatonhuë', Yosë nontárin. ³⁸ Naporo' inanta' huëcaton, Quisoso'huaya ni'nin. Noya cancantaton, Yosë nontërin.

—Iso hua'huasha nasitërinso marë': “Yosparinquën Sinioro,” itëranquën, ténin. Ina quëran Yosë imapisopita sha'huitërin.

—Yosë nohuanton, a'paimaranso' nani nasitërin. Inaso' nicha'ësarinpoo', itërin. Na'a Quirosarinquë ya'huëpisopita ina ninarapi ni'ton, napotërin.

Nasaritoquë pantapiso'

³⁹ Ya'ipi iráca pënëntërinso' nani natëhuachinara, Cosiso sa'inë chachin Cariria parti paantarin. Nasaritoquë ya'huantarin. ⁴⁰ Quisoso so'sorahuaton, chinirarin. Nóya yonquirin. Yosëri na'con catahuaarin.

Hui'napitahuaton, Yosë chinotopiso pëiquë pa'ninso'

⁴¹ Nani Pascoa tahuëri a'shin, pa'pin, inapita Quirosarinquë pantapi. ⁴² Quisoso shonca cato' pi'ipitohuachina, naquëranchin pantapi cotio niyontonpiso tahuëri na'huëcaiso marë'. ⁴³ Nani na'huëhuachinara, ya'huëpi'pa' pa'mantapirinhue', Quisososo' co pa'marinhue'. Hui'napinonahuë', inaquë inaora quëparitërin. A'shinso' co nitotërinhue'. Cosinta' co nitotërinhue'. ⁴⁴ Na'a piyapi'sa' pa'sapi ni'ton, “Nisha huë'sarin,” ta'tona', a'na tahuërira' iratopirinhue'. I'huanahuanquë Quisoso yonisápirinhue', co quënanpihue'. Quëmopinënpita, nohuitopisopita, inapita natanpirinhue', ⁴⁵ co quënanpachinarahuë', yoncaiso marë' inatohua chachin paantapi.

⁴⁶ Cara tahuëri quëran Yosë chinotopiso pëiquë quënanpi huachi.

Maistro'sa' a'chinpiquë huënsërahuatón, a'chinpiso' natanarin. Natanahuatón, natantaantarín anta'. ⁴⁷ Na'a piyapi'sa' natanpi. "Ma noyacha yonquirin paya. Nóya a'panitërin," topi. ⁴⁸ Inaquë quënanahuatóna', a'shinso' pa'yanin.

—¿Onpoatonta' hua'hua napotëran-coi? Ni'quë'. Pa'yanatoi, cara tahuëri yonisápirainquënhuë', ipora huarë' quënanainquënhuachi, itërin.

⁴⁹ —¿Onpoatonta' yonisápiramacohuë'? Tatahuë pëinëinquë ya'huëca'huaso' ¿co nitotëramahuë' ti? itërin.

⁵⁰ Natanaponahuë', ma'sona tapon naporinso' co nitotopihuë'.

⁵¹ Ina quëran pipihuachina, a'shin, pa'pin inapitarë' Nasaritoquë paantarín. Inaquë paaton, a'shin, pa'pin, inapita noya natërin huachi. Naporinso' a'shini cancanën quëran yonquirárin. ⁵² Naporahuatón, Quisoso hui'napitarín huachi. Noya noya yonquirin. Yosëri noya ni'nin. Piyapi'sarinta' noya ni'pi.

Coansha Paotista pënëntërinso'

(Mateo 3.1-12; Marcos 1.1-8; Juan 1.19-28)

3 Naporo tahuëri'sa' Tipirio itopiso', Noma copirno ya'conin. Nani shonca a'natërápo pi'ipi hua'anëntarin. Ponsio Piratonta' Cotia parti hua'anëntarin. Irotisëso', Cariria parti hua'anëntarin. In Pinipi itopisonta', Itozia parti, Traconiti parti, inapita parti hua'anëntarin. Nisaniasëso' nipirinhue', Apirinia parti hua'anëntarin. ² Anasë, Caihuasë, inapita corto hua'an chini chiniquënanantërinso' ya'conpi. Naporo' Coansha pënëntarin. Sacariasë hui'nin inaso'. Inotëro' parti ya'huaso', Yosëri sha'huitërin paaton pënëntacaso marë'. ³ Napoaton ya'ipi Cortanii' parti pa'taton, pënëntárin.

—Co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë tahuëretantaco' os-

hanëma' inquichinquëma'. Ina quëran aporintaranquëma', itëra'piarín. ⁴ Iráca Isaiasë ninorín. Ninshitaton, naporin:

"Inotëro parti a'na quëmapi pënëntápon. 'Sinioro o'macaso' tahuëri yonquico'.

Ni'co'. Hua'an chiniquënanantona'pi ni'ton, a'na parti yapa'pachina, comisionën a'parín ira tapatacaso marë'.

Ira otëërin noya pa'tacaso marë'.

⁵ Iconantëro'sa' amëntarotarín.

Panëno'sa' taparorín. Co'shoninsopita otëarin.

Tomashin acoarin. Ira noya tapahuachina, hua'an pa'nin huachi.

Inapochachin iporaso' co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', cancanëma' anoyatoco' Sinioro o'main.

⁶ Ya'ipi piyapinpoa' nicha'ëinpoaso marë' o'mararin,' tapon ina quëmapi pënëntohuachin," tënin Isaiasë iráca ninoton.

Naporinso chachin Coansha pënëntarin.

⁷ A'naquënanaporihuanacaiso marë' huë'pirinahuë', Coanshariso', co yaaporintërinhuë':

—Canpitaso' ya'huan pochin cancantatoma', yanonpinama'. "Yosë isoro'pa' ana'intoahuachin, cha'ëpoi quiyanta'," ¿topiramahuë ti? Topinan aporihuanpatama', co cha'ësaramahuë'.

⁸ Co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', noya nico'. Ama ninonpintocohuë'. "Quiyaso' Apraan shinpitacoi ni'toi, Yosë piyapinënpitacoi," ama tocosohuë'. Yosë nohuantërin naporini, iso na'piro'santa' Apraan shinpita atarantacaso' nanichitonhuë'.

⁹ Nani Yosë yonquirin oshahuano'sa' ana'intacaso'. Ni'co'. Nararo'sa' co noya nitohuachinahuë', nicosotëre'. Nicosotahuatë', pëinquë të'yatëre' huiquitacaso marë'. Inapochachin canpitanta' co noyahuë' nipatama', chiniquënanaintarinquëma', tënin.

10 —¿Ma'ta' onpo'ii nipachin? itopi.

11 —Piyapi'sa ma'shari pahuanto-huachina, ama apiratocosohuë'. Cato' a'mocamaso ya'huëtohuachinquëma', a'nara' quëtoco' a'mo'in. Tanahuachina', a'caco' ca'in, itërin Coanshari. 12 A'napitanta' aporihuanacaiso marë' huë'pi. Inapitaso' coriqui copirno marë' ma'patona'piro'sa'.

—¿Ma'ta' maistro quiyaso' onpo'ii? itiiipi.

13 —No'tëquën coriqui ma'patoco'. Ama nonpinatoma', na'con na'con ma'patocosohuë', itërin.

14 Sontaro'santa' huë'pi.

—¿Ma'ta' quiyanta' onpo'ii? itiiipi.

—Ama piyapi ahuëatoma', coriqui matocosohuë'. Ama canacaso marë' non-pinapicosohuë'. Nani pahuë'ëhuachinquëma', ama na'con na'con nohuanto-cosohuë', itërin.

15 Piyapi'saso' yonquirapirinahuë'. “¡Ma noyacha Coanshaso' pënëntërin paya! Inaso' Cristo nimara. Nicha'ëinpoaso marë' ¿Yosëri a'paimamara ti?” topi. 16 Ina natanahuaton, Coanshari itërin:

—Aporintëranquëma mini nipirinhüë', co caso' Cristocohüë'. Ca piquëran inaso' huë'sarin. Inaso chini chiniquën nanantërin. Caso' co pi'pisha tëranta' ina pochin chiniquën nanantërahuë'. Co maquëyancohuë' ni'ton, co sapatën i'quirita'huaso tëranta' nanitarahuë'. Inaso' huë'pachin, a'naquëma' Ispirito Santo aya'coancantarinquëma'. A'naquëmaso nipirinhüë', pënquë chiniquën ana'intarinquëma'. 17 Cayarinsó' manëso pochin nisarin. Arosë mapatëra, to'norarë'. Ina quëran pintiarahuatë', pëiquë acorë'. Sha'huëtënso nipirinhüë' pënquë ahuiquitëre'. Inapochachin ana'intoahuachinquëma', co onporonta' pën tacopiarinhüë', tënin Coansha.

18 Nani tahuëri ina pochin piyapi'sa' pënënarín. Yosë nanamën a'chintárin.

19 Irotisënta' hua'an nipirinhüë' pënënin. “Quëmaso' pa'pi co noyahuë' ninan. Naporahuaton, iyaparin sa'in osëretaton, manan. Pinipi sa'in chachin manan. Irotiasa itopiso'. Ina marë' oshahuanan,” itërin. 20 Napotohuachina, Irotisësó' aquë aquëtë' co noyahuë' yonquiaton, Coansha tashinan pëiquë apo'motërin.

Quisoso aporihuaninsó'

(Mateo 3.13-17; Marcos 1.9-11)

21 Co'huaa apo'mochatërasohuë', Coanshari piyapi'sa' aporintahuachina, Quisosonta' huë'nin aporihuanacaso marë'. Nani aporihuanahuaton, Yosë nontërin. Nontaso', pi'iro'të' ni'soatërin. 22 Ispirito Santo nëpë pochin nohuaraimarahuaton, Quisoso ya'coancantomiatërin. Naporo' inápa quëran Yosëri itërin:

—Quëmaso' hui'nahuënquën chachin ninan. Na'con nosoroatënquën, nóya ni'nänquën, itërin.

Quisoso shimashonënpita ya'huërinso'

(Mateo 1.1-17)

23 Ya'nän pënëntapon, Quisoso cara shonca pi'ipitërin. Cosi hui'nin, topirinahuë'. Cosi pa'pinso' Iri itopi. 24 Iri pa'pinta' Matato itopi. Ina pa'pinso' Nihui itopi. Nihui pa'pinta' Miriqui itopi. Ina pa'pinso' Cana itopi. Cana pa'pinta' Cosi itopi. 25 Cosi pa'pinso' Matatiasë itopi. Ina pa'pinta' Amosë itopi. Amosë pa'pinso' Naomo itopi. Ina pa'pinta' Isiri itopi. Isiri pa'pinso' Nacai itopi. 26 Ina pa'pinta' Maato itopi. Maato pa'pinso' Matatiasë itopi. Ina pa'pinta' Simi itopi. Simi pa'pinso' Cosico itopi. Ina pa'pinta' Cota itopi. 27 Cota pa'pinso' Coanan itopi. Ina pa'pinta' Nisa itopi. Nisa pa'pinso' Soropapiro itopi.

Ina pa'pinta' Saratiro itopi. Ina pa'pinso' Niri itopi. ²⁸Niri pa'pinta' Miriqui itopi. Miriqui pa'pinso' Ati itopi. Ina pa'pinta' Cosamo itopi. Cosamo pa'pinso' Irmatamo itopi. Ina pa'pinta' Iri itopi. ²⁹Iri pa'pinso' Cosoi itopi. Ina pa'pinta' Irisiro itopi. Ina pa'pinso' Corimo itopi. Ina pa'pinta' Matato itopi. Ina pa'pinso' Nihui itopi. ³⁰Nihui pa'pinta' Simion itopi. Ina pa'pinso' Cota itopi. Ina pa'pinta' Cosi itopi. Cosi pa'pinso' Conamo itopi. Ina pa'pinta' Iriaquimo itopi. ³¹Ina pa'pinso' Miria itopi. Ina pa'pinta' Mina itopi. Ina pa'pinso' Matata itopi. Ina pa'pinta' Natano itopi. Ina pa'pinso' Tapi itopi. ³²Tapi pa'pinta' Quisi itopi. Ina pa'pinso' Opito itopi. Ina pa'pinta' Pooso itopi. Ina pa'pinso' Sara itopi. Sara pa'pinta' Nasono itopi. ³³Nasono pa'pinso' Aminatapo itopi. Ina pa'pinta' Atamino itopi. Ina pa'pinso' Arni itopi. Arni pa'pinta' Isromo itopi. Isromo pa'pinso' Parisë itopi. Ina pa'pinta' Cota itopi. ³⁴Ina pa'pinso' Cacopo itopi. Cacopo pa'pinta' Isaco itopi. Isaco pa'pinso' Apraan itopi. Apraan pa'pinta' Tari itopi. Ina pa'pinso' Nacoro itopi. ³⁵Nacoro pa'pinso' Siroco itopi. Ina pa'pinta' Nacao itopi. Nacao pa'pinso' Parico itopi. Ina pa'pinta' Ipiri itopi. Ipiri pa'pinso' Sara itopi. ³⁶Ina pa'pinta' Cainano itopi. Cainano pa'pinso' Arapasato itopi. Ina pa'pinta' Simo itopi. Simo pa'pinso' Noi itopi. Noi pa'pinta' Namico itopi. ³⁷Namico pa'pinso' Matosarino itopi. Ina pa'pinta' Inoco itopi. Inoco pa'pinso' Carito itopi. Ina pa'pinta' Marariro itopi. Ina pa'pinso' Cainano itopi. ³⁸Ina pa'pinta' Inosë itopi. Inosë pa'pinso' Sito itopi. Ina pa'pinta' Atan itopi. Atanso' Yosëri ninin.

Sopairi ténirinsó'

(Mateo 4.1-11; Marcos 1.12-13)

4 Quisoso Cortani quëran pipirahuaton, huëntarin. Ispirito Santori noyá ya'coancantërin. Inasáchin

natërin. Naporo' ina nohuanton, inotëro parti pa'nin. ²Inaquë catapini shonca tahuëri ya'huërarin. Naporo' sopairi huëcapairahuaton, sha'huitopirinhuë' ama Yosë natëcaso marëhuë'. Catapini shonca tahuëri ya'huaponahuë', co manta' ca'ninhuë'. Ina piquëran tanarin. ³Tanahuachina, sopairi itërin:

—Tëhuënychachin Yosë hui'ninquën nipatan, iso na'pi cosharo' atarantëquë', itopirinhuë'.

⁴—Inca co nohuantërahuë'. Yosë quiricanëquë pënëninpoa': “Co cosharoriáchin piyapi ananpirinhuë'. Ya'ipi Yosë nanamën natëhuachin tëhuënychinsó' nanpiarin,” ténin, itërin.

⁵Ina quëran a'na motopi'pa' sopairi quëparin. Ya'ipi ninanoro'sa', ma'shanënpita, inapita a'notërin. A'naroáchin noyápiachin nininsopita, ya'ipi quënanin.

⁶—Ya'ipi isopita hua'anëntato, carinquën quëchinquën inapita hua'anëntamaso marë'. Chiníquën nanan quëchinquën. Insosona nohuantërahuësó' nanitërahuë quëta'huaso'. ⁷Isonahuaton, chinotohuatanco, catahuaaranquën ya'ipiya hua'anëntamaso', itërin.

⁸—Inca co nohuantërahuë'. Yosë quiricanëquë sha'huitërinpoa'. “Sinioróchin chinotëquë'. Inasáchin natëcaso' ya'huërin. Inaso' hua'anëntërinpoa',” ténin, itërin Quisosori.

⁹Ina quëran Quirosarin'pa' quëpaan-tarin. Yosë chinotopiso pëi a'canpique' huarë' quëparahuaton:

—Tëhuënychachin Yosë hui'ninquën nipatan, no'paquë niique'. ¹⁰Quiricanëquë nani sha'huitërinquën:

“Yosë, anquëninënpita a'patimarinquën, co ma'sha onpoaranhuë'.

¹¹Imirina quëran masarinëinquën ama na'pique' tëranta' ya'quiamaso marëhuë'.”

tënin ni'ton, no'paquë niiquë' a'painënguën, itërin sopairi.

¹²—Inca co nohuantërahuë'. Yosë quiricanënguë pënëninpoa'. “Ama Yosë tëniquësöhuë'. Ama camaiquësöhuë'. Ina nohuantërinsoáchin yonquicaso' ya'huërin,” tënin, itërin Quisosori.

¹³Nani hua'qui' sopairi sha'huitopirinhuë', co yanatërinhuë'. Napoaton patërin. “A'na tahuëri minsëapo nimara,” ta'ton, pa'nin huachi.

Quisoso pënëntacaso caniaritërinso'

(Mateo 4.12-17; Marcos 1.14-15)

¹⁴Ina quëran Cariria parti Quisoso paantarín. Ispirito Santori noyá ya'coancantërin ni'ton, catahuarin nóya nicacaso'. Ya'ipi naporinso' nahuinin.

¹⁵Nisha nisha niyontonpiso pëiquë a'china'piarin. A'chinpachina: “Ma noyacha yonquirin paya,” topi.

Nasaritoquë paantarínso'

(Mateo 13.53-58; Marcos 6.1-6)

¹⁶Ina quëran Nasaritoquë paantarín. Inaquë so'sorin. Chinoto tahuëri nanihuachina, niyontonpiso pëiquë pa'nin. Nani simana inaquë pa'nin ni'ton, naporó' paantarín. Inaquë ya'conahuaton, Yosë quiricanën nontacaso marë' huanirin. ¹⁷Isaiasë pënëntërinso' quirica quëtohuachina, manin. Oporinahuaton, nontërin natanacaiso marë'.

¹⁸“Sinioro ispiritonën ya'coancantërinco ni'ton, noya catahuarinco.

Na'a piyapi'sa' co Yosë nohuitatonahuë', nosorotopi.

Napoaton Yosë acorinco noya nanan a'chinta'huaso marë'.

Sopairi minsëpirinhuë', ocoiarahuë noya yonquicaiso marë'.

Somaraya nininsopita anoyatarahuë.

Parisitapisopita nicha'ësarahüë.

¹⁹Ipora tahuëri'sa' Yosë nosoroatën-quëma', nicha'ësarinquëma huachi, ténahuë. Ina sha'huica'huaso marë' acorinco,” tënin Isaiasë, itërin quirica nontaton.

²⁰Quirica so'nanahuaton, niyontonpiso' pëiquë catahuaton'a'pi quëtaantarín. Ina quëran huënsëhuachina, ya'ipi inaquë ya'huëpisopitari ni'sápi. ²¹—

Tëhuëinchachin iyaro'sa' iráca Isaiasë ninorincoso chachin, Yosë a'paimarinco nicha'ëca'huanquëmaso marë', itërin Quisosori.

²²Ya'ipiya natantapi. “Ma'pítacha nitotaton, naporin paya. Nóya a'chintërinpoa',” ta'tona:

—¿Co'na iso' Cösi hui'ninhuë'? topi.

²³Ina quëran Quisosori itaantarín:

—Íráca quëran huarë' napopi: “Nitoanoyatohuaton, quëma'ton nianoyatëquë' ni'ii,” topi. Ina pochin canpitanta' yonquirama' ténahuë. “Capinaomoquë na'a cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatëran ni'quëhuarë', isëquënta' anoyatëquë' ni'ii,” itaramaco, tënin. ²⁴Ina quëran itaantarín:

—Co yanatëtomacohüë', napotëramaco. Ni'co'. Pënëntona'pi pënëntohuachina, nisha nisha parti noya natanpi. Ninanonënguë ya'huëpisopitariso nipirinhuë', co noya natanpihuë'. ²⁵Tëhuëinchachin iráca Iniasë pënëntona'pi nanpipon, cara pi'ipi miria co pi'pian tëranta' o'naninhuë'. Ya'ipi parti tanarotopi. Naporó' na'a quëyoronos'a' Israiroquë ya'huëpirinahuë', ²⁶co Yosëri catahuarinhuë'. A'na quëyoronso nipirinhuë' Saripitaquë ya'huërin, Siton parti ya'huërinso'. Nisha sanapi niponahuë', Yosëri catahuarin. Inaquë Iniasë a'parin cosharonën ana'atacaso marë'. ²⁷Irisio pënëntona'pinta' nanpiso', na'a chana caniori maninsopita Israiro no'paquë ya'huëpirinahuë', co a'naya tëranta'

anoyatërinhuë'. Namanoso' Siria piyapi niponahuë', Yosë nohuanton, anoyatërin. A'naroáchin canio inquirin, ténin Quisoso.

²⁸Ina natanahuatona', ya'ipi piyapi'sa' chiníquën no'huitopi. ²⁹Manorahuatona', ninano quëran quëpapi. Ina yonsanquë tahuan ya'huërin. Inatohua' quëpapi të'yatacaiso marë'. ³⁰Yatë'yatopirinahuë', Quisososo' huancánachin paaton, noya cha'ërin.

Sopai a'parinso'

(Marcos 1.21-28)

³¹Ina quëran Cariria parti paantarin. Capinaomoquë paaton, chinoto tahuëri a'chiantarin. ³²Chiníquën nanantona'pi pochin a'chinarin ni'ton, natanahuatona', pa'yanpi. "Ma noyacha a'chintërinpoa paya," topi.

³³Niyontonpiso pëiquë chachin a'na quëmapi ya'huërin. Sopairi ya'coancantërin ni'ton, pa'pi co noyahuë' yonquirin. Quisoso quënanahuaton, chiníquën nontërin. Sopairi chachin ichinonin.

³⁴—¡Tananpitocoi! ¿Ma'ta' onpotaponcoi? ¿Ata'huantaponcoi ti? Nohuitërainquën. Quëmaso' Quisosonquën, Nasaritoquë ya'huëran. Yosë quëran o'maton, noya noya ninan, itërin.

³⁵Itohuachina, Quisosori itërin:

—¡Ta'tëquë! Iso quëmapi quëran pipimiatëquë', itërin.

Sopaiso' quëmapi no'paquë të'yatahuaton, pipirin. Co manta' onpotërinhuë'. ³⁶Ya'ipi piyapi'sa' nicatona', pa'yanpi.

—¡Ma'pítacha Quisoso nitotërin paya! Chiníquën nanantaton, sopairo'sa' ocoirin. Camaihuachina pipipi, nitopi.

³⁷Quisoso naporinso', ya'ipi parti nahuinin.

Simon Pitro a'shatën a'naroáchin anoyatërinso'

(Mateo 8.14-15; Marcos 1.29-31)

³⁸Ina quëran niyontonpiso pëi quëran pipirahuaton, Simon pëinëquë pa'nin. Simon a'shatën chiníquën saporin ni'ton, Quisoso sha'huitopi. "A'shacha chiníquën saporin ta'a. Quëmari anoyatëquë' topiraihuë'," itopi. ³⁹Inaquë paaparahuaton, sapo a'naroáchin inquitërin. Noyatërin huachi. Nani noyatahuaton, inari chachin a'carin, o'shitërin, napotërin.

Na'a cania'piro'sa' anoyatërinso'

(Mateo 8.16-17; Marcos 1.32-34)

⁴⁰I'huanaquë pi'i yaya'conahuaso', na'a cania'piro'sa' nisha nisha caniori maninsopita Quisoso quëshipi. Napohuachinara, a'naya a'naya së'huarahuaton, ya'ipiya anoyatërin. ⁴¹Sopairi ya'coancantërinso'pita' quëntapi. Quisosori nontohuachina, sopairo'sa' pipipi. Yapipihuachina', chiníquën nontapi.

—Quëmaso' Yosë hui'ninquën, itopi. Yosëri a'paimarinso' nitotatona', napotopi. Napoaton Quisosori itapon: "Ta'tëquë'. Ama insonta' sha'huitëquësuhuë'," itohuachina, ta'topi huachi.

Nisha nisha parti a'chininso'

(Marcos 1.35-39)

⁴²Tahuërinquë tashiramiachin Quisoso huënsërahuaton, pa'nin. Ninano quëran pipirahuaton, co piyapi ya'huërinquëhuë' pa'pirinhuë'. Na'a piyapi'sa' ina yonípona' pa'pi. Quënanahuatona', "Ama paquësuhuë'. Isëquë ya'huaton, a'chintocoi," itopirinahuë', co nohuantërinhuë'.

⁴³—Nisha nisha ninanoro'saquë paca'huaso' ya'huërin. Inaquënta' Yosë

nanamën a'chinchí hua'anëntërinquë ya'coina'. Ina marë' Yosë a'paimarinco, itërin.

⁴⁴Ina quëran ya'ipi cotioro'sa' ya'huërin parti pa'sahuaton, niyontonpiso pëiro'saquë a'chinarin.

**Sami macacaiso marë'
Quisosori catahuarinso'**

(Mateo 4.18-22; Marcos 1.16-20)

5 Ina quëran Quisoso Quinisariti sono' yonsanquë a'chinarin. Na'a piyapi'sa' yamorapi. Yosë nanamën natanacaiso marë' huë'pi. Chiníquën ya'quëetopi.

²Napotohuachinara, cato' poti ni'nin, yonsanquë oshipiso'. Hua'anënpitaso' nonshirahuatona', ritinëna pa'moapi.

³A'na potiso' Simonquën. Inaquë ya'conahuaton, "Amasha paquë'," itërin. Itohuachina, amasha pa'nin. Inaquë huënsërahuaton, piyapi'sa' a'chintaantarín. ⁴Nani a'chinpachina, Simon itapon:

—Huëquë' iyasha, amasha anpoquë pa'ahua'. Inaquë ritinëma të'yatoco' sami macamaquëma', itërin.

⁵—Capa sami Maistro. Ya'ipi tashi' të'yatopiraihuë', co manta' manaihuë'. Nipirinhuë', quëma sha'huitëranco ni'quëhuarë', naquëranchin të'yatanta'i, itërin Simoni.

⁶Ina quëran të'yatohuachinara, notohuaro' sami mapi. Hua'huayatërahuë' ni'ton, riti yaoquirin. ⁷Amiconënpita a'na potiquë ya'huërinso' imirin quëran anquitërin huëcatona' catahuacaiso marë'. Napotohuachinara, huë'pi. Cato' potiquë chachin sami amëntatopi. Napohuachinara, yayancominapipi. ⁸⁻⁹Ina nápo' sami ma'ton, Simon Pitro pa'yanin. Quisoso nantën pirayan isonahuaton, itërin:

—¡Ma'pítacha Siniro nanitaparan paya! Caso' oshahuanco ni'to, co ya'cariancoso' ya'huërinhuë', itërin.

¹⁰Amiconënpitanta' pa'yanpi, Santiago, Coansha inapita itopiso'. Sipitio hui'ninpita inahuaso'. Ina quëran Simon nontaton, Quisosori itapon:

—Ama iyasha pa'yanquësohuë'. Nani catahuanquën sami macamaso'. Ipora quëran huarëso nipirinhuë', catahuanquën piyapi'sa' macamaso marë'. Inapitanta' imainacoso marë' masaran, itërin.

¹¹Ina quëran nonshirahuatona', ma'shanënapita patahuatona', Quisoso imapi huachi.

Chana caniori maninso'

(Mateo 8.1-4; Marcos 1.40-45)

¹²Ina quëran a'na ninanoquë paan-tapi. Inaquë a'na quëmapi ya'huërin, chana caniori maninso'. Noshinën noyá pë'yatërin. Quisoso nantën pirayan isonahuaton, itapon:

—Nohuantohuatan Siniro, nanitëran anoyatancoso'. Anoyatoco topirahuë', itërin.

¹³Quisosori së'huarahuaton, itapon:

—Nohuantërahuë mini. Apiramiáchin anoyataranquën, itërin.

Itohuachina, a'naroáchin canio inquirin.

¹⁴—Ama iyasha piyapi'sa' sha'huitëquësohuë'. Corto hua'ainchin sacatërinquë paaton, noyatëranso' a'notonquë' ni'inquën. Naporahuaton, ofrenda Moisésë camaitërinso' quëpaquë' noyatëranso' nitotacaiso marë', itërin.

¹⁵Napotopirinhuë', ya'ipi parti nahuinin. Ina quëran hua'huayatërahuë' piyapi'sa' huë'pi Quisoso natanacaiso marë'. Cania'piro'santa' huë'pi anoyatacaso marë'.

¹⁶Quisososso nipirinhuë', apira apira piyapi'sa' patërin. Co piyapi ya'huërinquëhuë' pa'nin Yosë nontacaso marë'.

Apia anoyatërinso'

(Mateo 9.1-8; Marcos 2.1-12)

¹⁷A'na tahuëri Quisoso a'chinaso', parisioro'sa', cotio maistro'sa', inapitanta' inaquë chachin huënsëapi. Inapitaso nisha nisha ninano quëran huë'pi. Cariria parti quëran, Cotia parti quëran, Quirosarin quëran, ina quëran-pita huë'pi. Nani a'chintohuachina, cania'piro'sa' anoyatërin. Yosëri catahuarin ni'ton, na'a cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatërin. ¹⁸Ina quëran catapini quëmapi'sa huëcatona', apia pë'sara'huaya pochin ninqüë quëpi. Hua'qui' co nanitërinhuë' huanicaso', quëhuëánin. Quisoso ya'huëarinquë yapo'mopirinahuë'. ¹⁹Hua'huayatërahuë' piyapi'sa' ya'sopi ni'ton, co nanitopihuë' ya'conacaiso'. Napoaton pëi' nãpëtahuatona', a'canpiso' pi'pian o'quirahuatona', pë'sara'huayarë chachin anohuaramapi. Huancanachin Quisoso pirayan acomapi. ²⁰“Ma noya isopita natërinaco,” ta'ton, Quisosori apia itapon:

—Oshanën apia'hua inquitaranquën, itërin.

²¹Ina natanahuatona', cotio maistro'sa', parisioro'sa', inapita yonquipi. “¿Ma quëmapi'ta' isoso'?” Yosë yaya'huërë'tërin. Co insonta' nanitërinhuë' oshanënpoa' inquitinpoaso'. Yosëfchin nanitërinso',” topi yonquiatona'.

²²Topinan yonquiarapirinahuë', inaora yonquinën quëran Quisoso nitotërin.

—¿Onpoatomata' co noyahuë' yonquirapiramaco? ²³Canpitaso naporama': “Piyapinpoa a'napita oshanën inquitacaso', co nanitë'rëhuahuë'. Apia camaiatë': ‘Huanirahuaton, noya paquë', itacasonta' co nanitaparë'huahuë',” tënama'. ²⁴Caso

nipirinahuë', Yosë quëran quëmapi'co ni'to, nanan quëtërinco piyapi'sa' oshanëna' inquitahuasos marë'. Canpitanta' ina nitotacamaso marë' iso apia anoyatarahuë, tënin.

Ina quëran apia itantapon:

—Huaniquë', apia'hua. Pë'sara'huaya masahuaton, ya'huëranquë paquë', itërin.

²⁵Itohuachina, a'naroáchin huanirin. Ya'ipi piyapi'sari ni'pi. “¿Ma noyacha Yosëso' ni'ton, anoyatërinco paya!” tënin. Pë'sara'huayanën masahuaton, ya'huërinquë pa'nin. ²⁶Ina nica'tona' piyapi'saso' pa'yanpi.

—Ma noyacha Yosëri catahuarin ni'ton, a'naroáchin anoyatërin paya. Ma'pítacha ipora ni'nëhua paya, nitopi.

Nihui'ri Quisoso imarinso'

(Mateo 9.9-13; Marcos 2.13-17)

²⁷Ina quëran Quisoso paantarahuaton, a'na quëmapi quënanconin, Nihui itopiso'. (Inachachin Matio itopi anta'.) Coriqui Noma copirno marë' ma'patona'pi inaso'. Coriqui ma'patërinquë huënsëarin.

—Huëquë' iyasha imaco, itërin.

²⁸Napotohuachina, a'naroáchin huanirin. Ma'shanënpita patahuaton, Quisoso imarin.

²⁹Ina quëran na'a amiconënpita amatërin pëinëinquë coshatacaiso marë'. Quisoso nohuitacaiso marë' amatërin. Na'a copirno marë' coriqui ma'patona'piro'santa' huë'pi. ³⁰Ca'tano'sa' inaquë ni'sahuatona', cotio maistro'sa', parisioro'sa', inapitari no'huipi. No'huitona' itapona':

—¿Onpoatomata' os-hahuano'sarë'quëma' coshatarama', o'opatarama', naporama'? Coriqui ma'patona'piro'santa' co noyahuë' nipirinahuë', inapitarë'quëma' coshatarama', itopi.

³¹Natanahuaton, Quisosori itërin:

—Isopitaso' tēhuēnchachin nohuantērinaco imainacoso'. Ni'co'. Cania'piro'sa' notoro nohuantopi. “Co caniorahuë’,” topatēra, co notoro nohuantērēhuë'.³² Oshahuano'sa' pēnēna'huaso marē' o'marahuë. “Co noyahuë' yonquíramasopita naniantatoma', Yosē tahuērētantaco',” itērahuë. A'napitaso': “Quiyaso' noyaco'i,” topiso marē' co na'con a'chintērahuë', itērin.

Nasha nanan a'chininso'

(Mateo 9.14-17; Marcos 2.18-22)

³³Ina quēran piyapi'sari itaantapi:

—Coansha imarinsopitaso', co coshatatonaraihuë' Yosē nontapi. Parisio imarinsopitanta', inapochachin nipi. Quēma imarinēnsopitaso nipirinhuë', noya coshatapi, o'osapi, naporapi, itopi.

³⁴—Ca ya'huarahué ni'ton, co sētopihuë'. Ni'co'. Quēmapi sa'acaso marē' piyapi'sa' amatohuachina, capa cancantopi. Nipayarinsopita huë'pachina', noya coshatopi.³⁵ A'na tahuērīso nipirinhuë' inimiconēnpitari huëcatona', sa'ana'pi masapi. Quēpatohuachina', co huachi coshatacaiso' yonquiatonahuë' sētapi. Inapochachin canta' mapachinaco, imarincosopita sētapona'. Sētatona' co huachi coshatacaiso' yonquiatonahuë', Yosē nontápona', tēnin.

³⁶Ina quēran pēnēnto nanan a'chintaantarín.

—Ni'co'. A'moramaso irácaya nininso' noshatohuachina, co nasha a'morēso yanorēhuë' pa'pitacaso marē'. Nasha a'morēso yanohuatēra, tapirē'. Naporahuaton, nasha nē'mētēquē pa'pitohuatēra, co inashitērinhuë'.³⁷ Huino sha'moronta' yonquico'. Sha'moro' nipachina, co sha'huëtē' morsa mocaro' nininquē ta'panēhuë'. Sa'potohuachina, a'naroáchin

nopoitērin. Nopoitohuachina, huino chiniarē'. Morsanta' tapirē'.³⁸ Sha'moro' huinoso' nasha morsaquē ta'panē'. Huino, morsanta' noya nisarin.³⁹ Huino hua'qui' acopiso' o'opachinara, co nasha nipiso' nayapihuë'. “Hua'qui' acopiso' noya noya,” topi, itērin Quisosori.

Chinoto tahuēri naporinso'

(Mateo 12.1-8; Marcos 2.23-28)

6 A'na chinoto tahuēri nanihuachina, Quisosoro ca'tano'sanēnpitarē' pa'sarin. Tricoro' pēntontapona pochin, ca'tano'sanēnpita a'naya a'naya trico moto maraapi. I'shorayarahuatona', caraapi.² Parisioro'sari ni'sahuatoná', itopi:

—¿Onpoatomata' chinoto tahuēri nipirinhuë' tricoraya i'shorayarama'? Co ipora tahuēri sacatacasohuë' nipirinhuë'. ¿Onpoatomata' Moisésē pēnētērinso' co natēramahuë'? itopi.

³⁻⁴ Itohuachinara, Quisosori itērin:

—Yosē quiricanēn ¿co nontēramahuë' ti? Iráca Tapi tanahuachina, Yosē pēinēnquē ya'conahuaton, pan Yosē marē' acopiso' ca'nin. Ca'taninsopitanta' tanapi ni'ton, quētērin, ca'pi anta'. Corto hua'ano'saráchin ina pan capacaiso nipirinhuë', Tapiso' ca'nin, itērin.

⁵ Ina quēran itantarín:

—Yosē quēran quēmárico ni'to, chiníquēn nanantērahuë. Ma'sona chinoto tahuēri noya nicacaso' sha'huichinquēma', itērin.

Imirin tachitērinso'

(Mateo 12.9-14; Marcos 3.1-6)

⁶ Ina quēran chinoto tahuēri naniantahuachina, niyontonpiso pēiquē paantahuaton, Yosē nanamēn a'chiantarin. Inaquē a'na quēmapi ya'huērin. Inchinan imirin tachitērin ni'ton, co nanitērinhuë' sē'quētacaso'.⁷ “Chinoto tahuēri nipirinhuë', Quisosori anoyatapon nimara,” ta'tona', cotio

maistro'sa', parisioro'sa', inapitari ni'sápi sha'huirapicaíso marë'. ⁸Topinan yonquiarapirinahuë', Quisosori ninorin. Napoaton apia itërin:

—Huë'sahuaton huancánachin huaniquë', itërin.

Napotohuachina, huanirahuaton, inaquë pa'nin. ⁹Inaquë huanihuachina, Quisosori cotio maistro'sa', parisioro'sa', inapita itërin:

—Chinoto tahuëri noya nicacaso' ya'huërin. Ahuëtacaso', tēpatacaso', co inapita nicacaso' ya'huërinhuë'. Cania'pi tananpitohuatoso', co nosoroarahue'. Napoaton anoyatacaso' ya'huërin, tēnahuë caso'. ¿Ma'ta' canpitaso' tēnama'? itërin Quisosori.

¹⁰Napotopirinhuë', co manta' topihuë'. Co a'panitohuachinarahuë', a'naya a'naya ni'sarin quëran apia itërin:

—Imiran iyasha ihuëquë', itërin. Natëton, ihuëhuachina, a'naroáchin noyatërin. ¹¹Ina marë' ni'sapisopitari chiniquën no'huitona', inahuara capini ninontopi onporahuatonsona Quisoso ma'sha onpotacaiso'.

**Shonca cato'
ca'tano'sanënpita acorinso'**

(Mateo 10.1-4; Marcos 3.13-19)

¹²Ina quëran Quisoso a'na motopia'huaquë paantarín Yosë nontacaso marë'. Ya'ipi tashi' Yosë nontárin.

¹³Tahuërihuachina, imarinsopita përarin. Huë'pachinara, shonca cato' acorin na'con na'con a'chintacaso marë'. "A'chinacaso marë' a'parahuësopita itaranquëma'," itërin. ¹⁴A'naso' Simon. Nisha nininën acotërin. Pitro itërin. Iionta' acorin, Antërisë itopiso'. Santiaco, Coansha, Pinipi, Partoromi, ¹⁵Matio, Tomasë, inapitanta' acorin. A'na Santiaconta' acorin. Arpio hui'nin inaso'. A'nanta' Simon itopí. Inaso' copirno no'huina'piro'sa' imapirinhuë', iporaso' Quisoso imasarin huachi.

¹⁶Ina quëran cato' Cotasë acorin. A'naso' Santiaco hui'nin. A'nanta' Cotasë Iscarioti. Inanta' Quisosori acopirinhuë', a'na tahuëri sha'huirapiapon. Inapita Quisosori acorin ca'tanacaiso marë'.

Na'a piyapi'sa' a'chintërinso'

(Mateo 4.23-25)

¹⁷Inapitarë' nohuaraimarahuatón, pastoquë huanirin. Na'a imarinsopita inaquë ya'huapi. Notohuaro' piyapi'santa' huë'pi Quisoso natanacaiso marë'. Quirosarin quëran huë'pi. Ya'ipi Cotia parti quëran huë'pi. Marë yonsan quëraonta' huë'pi. Tiro, Sitón, inapita ya'cariya ya'huëpisopitanta' huëcatona', noya natanpi. Cania'piro'santa' quëpi anoyatacaso marë'. ¹⁸A'naquëonta' sopairi ya'coancantërin ni'ton, parisitápirinahuë', inapitanta' anoyatërin. ¹⁹Ya'ipiya Quisoso së'huacaiso' nohuantopi. Së'huahuachinara, ina nohuanton, a'naroáchin noyatopi.

Noya cancantopisopita

(Mateo 5.1-12)

²⁰Ina quëran ca'tano'sanënpita notëërahuatón, a'chintërin:

"Canpitaso' co na'a ma'sha ya'huëtopirinquëmahuë', Yosë noya ni'sarinquëma'. Catahuarinquëma' noya cancantacamaso'. Hua'anëntërinquë chachin aya'conarinquëma'.

²¹Iporaso' tanapomarahuë', Yosë'pa' co onporonta' tanararamahuë'. Sano cancantarama'.

Isoro'paquë na'nëpiramahuë', inapaquëso' capa cancantarama'.

²²Yosë quëran quëmapico ni'to, imaramaco. Imaramacoso marë' a'naquën no'huiarinëinquëma'. Co huachi quë'yarinëinquëmahuë'. Pinosarinëinquëma'. Nonpinapiarinëinquëma'. Napotopirinëinquëmahuë', ama sëtocosohuë'. Ina marë' Yosë noya ni'sarinquëma ni'ton, nóya cancantoco'.

²³ Iráca Yosë piyapinënpita pënënto-
tohuachinara, shimashonëmapitari
inapochachin no'huipi. Napoaton
a'napita no'huihuachinëinquëma',
noya cancantoco'. Parisitëramaso
marë' Yosë'pa' na'con canaarama'. Ina
yonquiatoma', capa cancantoco'.

²⁴ A'naquëmaso' nani ma'sha
ya'huëtopyrinquëmahuë', jma'huantacha
nisarama paya! 'Noya cancantarëhua',
topiramahuë', Yosëso' co noya
ni'sarinquëmahuë'.

²⁵ Iporaso' noya coshatapi-
ramahuë', jma'huantacha nisarama
paya! A'na tahuëriso' co manta'
ya'huëtarinquëmahuë'.

Iporaso' capa cancantapiramahuë',
jma'huantacha nisarama paya! A'na
tahuëriso' sëtatoma', na'nëarama'.

²⁶ Noyasáchin nontinëinquëmaso'
pa'yatohuatama', jma'huantacha
nisarama paya! Iráca nonpin nanan
pënëntona'piro'sa pënënto-
huachinara, shimashonëmapitari
pa'yatopi. Inapochachin iporanta'
a'naquëma' niantarama'. Yosëso
nipirinhüë' ana'intarinquëma',
"itërin.

**Inimicoro'santa'
nosorocaso' ya'huërin**
(Mateo 5.38-48; 7.12)

²⁷ Ina quëran itaantarin:

"Carinquëma' iyaro'sa, pënëinquëma'
natanco. Ya'ipi piyapi'sa' nosorocaso'
ya'huërin, tënahuë. Inimiconëmapitanta'
nosoroco'. No'huipirinëinquëmaonta',
ama i'huëretocosohuë'. Catahuaco'.

²⁸ Pinopirinëinquëmaonta', noya
nontoco'. Co quë'yapirinëinquëmaonta',
ama no'huicosohuë'. Yosë nontoco'
inahuanta' catahuain.

²⁹ Pan-
pirayahuachinquën, ama manta'
i'huëretëquësohuë'. Naquëranchin
panpiantahuachinquën, co naporo
tërantá' no'huicaso' ya'huërinhuë'.
A'moranso' matohuachinquën,

tananpitëquë' quëpa'in. Aipi
a'moransonta quëpatohuachinquën,
ama no'huiquësohuë'. ³⁰ 'Ma'sha
quëtoco,' itohuachinquën, ama
apiraquësohuë'. Quëpatohuachinquën,
ama ma'pataantaquësohuë'.

³¹ Noya ninosorocaso' ya'huërin.
Canpita nohuantërama' a'napita
nosoro'inquëmaso'. Napoaton
canpita nohuantëramaso chachin
a'napitanta' nosoroco'. Ninosoroatoma',
nicatahuaco'.

³² Amiconëmapitaráchin nosorohu-
atama', co noya noya nisaramahuë'.
Oshahuano'sa tëranta' inahua capini
ninosoropi. ³³ Noya nontërinquëmaso-
pitaráchin catahuahuatama', co noya
noya nisaramahuë'. Oshahuano'sa
tëranta' inahua capini nicatahuapi.

³⁴ No'tëquën pahuëretopisopitarachin
coriqui a'nanpatama', co noya
noya nisaramahuë'. Oshahuano'sa
tëranta' inahua capini niananpi.
'Oshaquëran niquëtanta'a,' ta'tona',
nia'nanpi. ³⁵ Canpitaso nipirinhüë'
inimiconëmantá' nosoroco'.
Inapitanta' catahuaco'. Piyapi'sa'
pahuantohuachina', coriqui a'nanco'.
'Co i'huëretaponcohuë' nimara,'
tapomarahuënta', a'nanco'. Ina pochin
nipatama', Yosë'pa' na'con canaarama'.
Yosë pochachin cancantarama'.
Inaso' ya'ipi piyapi'sa' nosoroaton,
catahuarin. Oshahuano'santa' nosororin.
Co 'Yosparinquën,' itopirinhüë',
catahuarin. ³⁶ Tata Yosëri ya'ipi
piyapi'sa' nosororin. Inapochachin
canpitanta' a'napita nosoroco',
"itërin.

Nocantopisopita pënëinso'
(Mateo 7.1-5)

³⁷ Ina quëran itaantarin:

"Ama iyaro'sa' a'napita nocan-
cosohuë'. 'Caso' noya piyapico.
Paso' piyapi co noyahuë' ni'ton,
ana'intacaso' ya'huërin,' topi a'naquën.

Ama ina pochin noncosohuë', Yosë ana'intochinquëma'. A'napita pinotoma' sha'huirapihuatama', Yosënta' inapochachin sha'huirapitëinquëma', ana'intarinquëma'. A'napita ma'sha onpotohuachinquëma', nanan anoyatoco'. Canpitanta' oshanëma' Yosë inquichinquëma'.³⁸ Ama a'napita apiratocosohuë'. Ma'sha quëtoco'. Ina marë' canpitanta' Yosë acanaarinquëma'. Co manta' nonpintarinquëmahuë'. Piyapi'sa' nosoroatoma' catahuahuatama', Yosënta' na'con na'con catahuarinquëma'. Apirahuatama', canpitanta' co Yosë catahuarinquëmahuë',” tënin.

³⁹Ina quëran pënënto nanan sha'huitërin yonquicaiso marë': “Somaraya nipachina, co nanitërinhuë a'na somaraya nininso' quëpacaso'. Quëparin naporini, cato chachin panca naninquë anochitonahuë'.

⁴⁰Maistroso' noya noya nitotaton, a'napita a'chintërin. Natanpisopitaso' co na'con na'con nitotopihuë'. Nani ya'ipi a'chintohuachina, maistroneña pochin nisapi.

⁴¹⁻⁴²Co iyaparin nocanacaso ya'huërinhuë'. Inaso pi'pian co noyahuë' nipachin, mo'shiri ya'conyatërinso pochin ninin n'ton, nocanan. Quëmanta' co noyahuë' ninan n'ton, narasëratë' nani noyá ya'copirayarinquënso pochin nipiranhuë', naporan. Napoaton 'carinquën noya nicatëinquën mo'shi ocoichinquën,' co itamaso ya'huërinhuë'. Napotohuatan, nonpinan. Narasëratë' niocoitëquë'. Ina quëran noya quënantaran. Naporo huarë' nanitaran iyaparin mo'shi ocoitacaso',” itërin.

Nara pochin nininso'

(Mateo 7.17-20; 12.34-35)

⁴³Ina quëran itantarin:

“Nara co noyahuë' nipachina, napoonin nitërin. Noya naraso nipirinhue' noya nitërin. ⁴⁴Nitërin quëran nara nohuitëre'. So'huanpiso' co misëra nitërinhuë'. Shihuarionta' co quëpa nitërinhuë'. ⁴⁵Inapochachin piyapi'sa' nipi. Noya yonquihuachinara, noya nipi. Co noyahuë' yonquihuachinara, co noyahuë' nipi. Ma'sona yonquihuachinara, ina chachin nonpi,” itërin.

Cato' pëirinsó'

(Mateo 7.24-27)

⁴⁶Ina quëran itantarin:

“A'naquëma' 'Siniro, Siniro,' itapomacohuë', ¿onpoatonta' co natëramacohuë'?

⁴⁷Na'acquëma' natanamacoso marë' huë'nama'. Natëhuatamaco, a'na quëmapi pochin nisarama'. ⁴⁸Inaso', natëricho quëran yapëirin. Yapëihuachina, noya yonquiaton, noya pëiaquë yonirin. Na'pitë' quënanahuaton, na'pitëquë chachin natëricho quëran pëirin. Pamatohuachina, opotopirinhue', co anotërinhuë'. Chinii' niponahuë', co yatë'yatërinhuë'. ⁴⁹A'naquënso nipirinhue' yapëihuachina, co noya yonquirinhue'. 'Inotëquë tëranta' pëi'i,' ta'ton, inaquë pëirin. Ina quëran pamatohuachina, chiniiri a'naroáchin të'yatërin. Ya'ipi noyá quiquirin. Inapochachin topinan natanpatamaco, co natëhuatamacohuë', co cha'ësaramahuë',” itërin.

Capitan piyapinën anoyatërinso'

(Mateo 8.5-13)

7 Piyapi'sa' a'chintahuaton, Quisoso Capinaomoquë pa'nin. ²Inaquë a'na Noma capitan ya'huërin. A'na piyapinën chiníquën canioton, yachiminin. Hua'anëni noya nosororin. ³Quisoso canquirinso' natantahuaton, cotio ansiano'sa' amatërin. “Paatoma',

Quisoso sha'huitonco' huë'in piyapinëhuë anoyachinco," itahuaton, a'parin. ⁴⁻⁵Inapitaso Quisosoquë canconahuatona', itapona':

—Paso' capitan amatërinquën. Inaso' nisha piyapi niponahuë', nóya quëmapi. Nosororinpoa'. Inaora coriquinën quëran niyontona'huaiso pëi' ninin Yosë yonquica'huaiso marë'. Napoaton huëquë' piyapinën anoyatëquë', chiminpachin, itopi.

⁶⁻⁷Ina natanahuaton, inapitarë' pa'nin. Capitan pëinënquë ya'caritërahuaso', amiconënpitari nacapipi. Capitani a'parin Quisoso nontacaiso marë'. "Capitan nanan a'patërinquënso' sha'huichinquën. Naporin: 'Caso' Siniro nontaponquën yapa'pirahuë'. Tapanato, co pa'nahuë'. Co caso' quëma pochin noyacoahuë'. Co pëinëhuëquë tëranta' ya'conamaso' ya'huërinhuë'. Topinan camaiquë' piyapinëhuë noyachin. ⁸Canta' hua'anëhuë natërahuë. Capitanco ni'to, sontaro'sa' camaihuatëra, natërinaco. "Paco'," itohuatëra, pa'pi. "Huëco'," itohuatëra, huë'pi. Piyapinëhuëpitanta' camairahuë. "Sacatoco'," itohuatëra, sacatopi. Napoaton natëranquën,' tënin capitan," itiipi.

⁹Quisoso natanahuaton, pa'yatërin. Ina quëran tahuërëtahuaton, piyapi'sa' itapon:

—¡Ma noya ina quëmapi natërinco paya! Nisha piyapi niponahuë', israiro'sa quëran noya noya natërinco. Napoaton ca nohuanto, apiramiachin piyapinën noyatarin, tënin.

¹⁰Napotohuachina, capitan amiconënpita ayancoantapi. Cania'pi nani noyatërin quënanconpi huachi.

Hui'napi ananpitaantarinsó'

¹¹Ina quëran Quisoso Nainquë ca'tano'sanënpitarë' pa'nin. Na'a piyapi'sari imasapi. ¹²Ninano

ya'coanaquë ya'caritërahuaso', na'a ya'huëhuano'sa nacapipi. Chimipi pa'pitacaiso marë' quësapi. Hui'napi niponahuë', a'shin ayananpirin. A'shini imasarin. Inaíchin hua'huin nipirinhue', chiminin. So'ionta' iráca ayanin ni'ton, sa'ahua paiya inaso'. ¹³Ina quënanahuaton, Quisosori nosororin.

—Ama imoya na'nëquësohuë', itërin.

¹⁴Napotohuaton, chimipi acopiquë së'huacónin. Së'huarahuachina, quëparapisopita huanipi. Napohuachina, chimipi itapon:

—Huënsëquë' apia'hua, itërin.

¹⁵Napotohuachina, nantantarahuaton huënsërin. Ina quëran nonsarin. Quisosori a'shin itapon: "Ya'huëranquë imoya quëpaantaquë," itërin. ¹⁶Ina nica-tona', ya'ipi piyapi'sa' pa'yanpi.

—¡Ma noyacha Tata Yosëso paya! Ma noya quëmapi a'patimarinpoa' pëinëpoaso marë'. Nani ma'sha nanitaparin, topi.

Ina quëran taantapi:

—Yosë co naniantërinpoahuë'.

Catahuarinpoa huachi, topi.

¹⁷Ananpitaantarinsó' ya'ipi Cotia parti nahuinin. Ya'ipiya natantopi.

Coansha Paotistari a'parinsopita

(Mateo 11.2-19)

¹⁸⁻¹⁹Coansha imarinsopitaso', Quisoso naporinsó' sha'huitonpi. Inaso' natanahuaton, yonquiárin. "Quisososó' Yosëri a'paimarinso' nimara. ¿Pahuanarin o'macaso' nica?" ta'ton, cato' imarinsopita a'parin Quisoso natanacaiso marë'. ²⁰Paatona quënanconpachinara, itapona':

—Coansha Paotista a'pairincoi natana'huainquënso marë'. ¿Quëmaso' Cristonquën? ¿Pahuanarin inaso' o'macaso' nica? Co nitotëraihuë'. Sha'huitocoi quiyanta' nitochii, itiipi.

²¹Naporo chachin na'a cania'piro'sa' ya'huapi, nisha nisha caniori maninsó'

pita. Quisosori a'naroáchin anoyatërin. Sopairo'sari ahua'yantërsopitanta' huë'pachinara, sopairo'sa' a'patërin. Naporahuaton, ina nohuanton, somaraya nininsopitanta' ni'topi.

²²—Ni'co' iyaro'sa'. Ca nohuanto, somaraya nininsopita ni'topi. Apiaro'santa' a'naroáchin anoyatërahuë. Noya iratopi. Chana caniori maninsopitanta' anoyatërahuë. Në'huëro'santa' në'huëpiso' inquitërahuë. Chim-inpisopita ananpitaantarahuë. Notohuaro' piyapi'sa' co Yosë nohuitatonaraihuë' nosorotápirinahuë', noya nanan a'chintarahuë. Ya'ipi nani ni'nama', nani natanama'. Paatoma', Coansha sha'huitonco' no'tëquën nitochin. ²³Ya'ipi cancanëma quëran natëhuatamaco, noya cancantarama'. Co nisha nisha yonquiamacoso' ya'huërinhuë', itërin Quisosori.

²⁴Ina natanahuatona', Coansha sha'huitapona' pa'pi. Nani paan-tahuachinara, Quisoso a'chiantarin. "Coansha yonquiato a'chinchinquëma'. I'hua inotëro parti ina nicapoma' pa'patamara, inaso Yosë marë chiníquën huanirin quënanconama'. Co piquira ihuani onororinso pochin niconinhuë'.

²⁵Co inaso ma'huano'sa pochin noyápiachin a'morinhuë'. Noyápiachin a'mopisopita, capa cancantacaisoráchin cancantopisopita, inapitaso' copirno pëiro'saquë ya'huëpi. Coanshaso nipirinhuë' co ina pochin nininhuë'.

²⁶Pënëntërinso' natanacaso marë' pa'nama'. Coansha tëhuënachin nóya pënëntërin. Co topinan quëran pënëntërinhuë'. Yosëri chachin a'parin pënëntacaso marë'. ²⁷Íraca quiricanëinquë ninorin:

'Co'huara a'pamayátërasënquënhuë', comisionëhuë a'pararahuë.

Paaton, pënëntapon noya natanainën-quënso marë', itërin Yosëri hui'nin nontaton.

Coansha ninoton, naporin. ²⁸Íraca quëran huarë' na'a piyapi'sa' pënëntopirinahuë', Coanshaso' noya noya pënëntërin. Inaso noya pënëntopirinhuë', inso tëranta' imapachinaco, ina quëran noya noya nisarín. Yosë hua'anëntërinquë chachin ya'conarin, tënahüë," itërin.

²⁹Nani na'a piyapi'sari Coansha noya natanpi. Copirno marë' coriqui ma'patona'piro'santa' "Yosë noninso' no'tëquën pënëninpoa'," ta'tona', aporihuanpi.

³⁰Parisioro'saso nipirinhuë', co nohuantopihuë' Yosë nanamën natëcaiso'. Coansha no'tëquën pënëntopirinhuë', topinan quëran natanpi. Napoaton co aporihuanpihuë'. Cotio maestro'sarinta' co yanatëpihuë'.

³¹Naquëranchin Quisoso taantarín: "Iporaso' piyapi'sa' nisha nisha yonqui. ¿Ma pochinta' niconpi?"

³²Hua'huaro'sa pochin cancantopi, tënahüë. Hua'huaro'sa' cachiquë ya'nipihuachinara', a'naquën taponá: 'Huëco' pita pochin nicatëhua' ya'nipiahua', ta'tona', quinatopirinahuë', co a'napitaso' nohuantopihuë' nansacaiso'. Ina quëran tantapona': 'Inta nipachin, huëco', chimipi pa'pitopiso pochin nicatëhua' ya'nipiahua', nitantapi. A'naquën sëtatona' na'nërápirinahuë', co a'napitaso' nohuantopihuë' na'nëcaiso'.

³³Inapochachin ipora nisha nisha yonquirama'. Coansha Paotistaso' huëcapon, co aquëtë' cosharo' yonquirinhuë'. Co pi'pian tëranta' huino o'orinhuë'. Napopirinhuë', 'Sopai nohuanton, naporin,' toconama'. ³⁴Ina quëran caso' Yosë quëran quëmapico ni'to, coshatërahuë, o'orahuë. Ina marë' pinoramaco. 'Quisoso coshatárin. O'opatárin. Oshahuano'sarë' nipayarin,' toconama'. Nisha nisha yonquiconama'.

³⁵A'naquënso nipirinhuë', noya yonquiatona', Yosë natëapi.

Pënëntèrahuëso' natanahuatona',
no'tëquën yonquiapi huachi," ténin
Quisoso.

**Sanapi co noyahuë'
yonquirinsopita naniantërinso'**

³⁶Ina quëran a'na parisio quëmapiri
Quisoso amatërin. "Pëinëhuëquë
huëquë' coshatahua'," itërin.
Itohuachina, pa'nin. Pëinëquë
ya'conconahuaton, misaquë huënsë-
conin. ³⁷A'na sanapi natantahuaton,
inaquë huë'nin. Inaso' oshahuana'pi
itopiso'. Pimo hua'sai' potiria'huaquë
quënin. ³⁸Quisoso ya'yoranconahuaton,
oshanën marë' sëtatón na'nërin.
Na'nëhuachina, na'nëinën quëran
Quisoso nantëquën shipitërin.
Ainën quëran amirantërahuaton,
apinorantërin. Ina quëran pimo
hua'saiquë pashirantëtërin. ³⁹Ina
ni'sahuaton, pëi' hua'anëni co noyahuë'
ni'nin. Inaora yonquinën quëran
yonquirarin. "Quisoso pënëntona'pi
naporini, iso sanapi nohuichitonhuë'.
Oshahuan ni'ton, co së'huacaso'
nohuanchitonhuë'," ténin yonquiatón.
⁴⁰Yonquirinso' nitotaton, Quisosori
itërin:

—Iya Simon, pi'pian
yasha'huitëranquën, itërin.

—Inta Maistro sha'huitoco, itërin
inarinta.

⁴¹—Cato' quëmapi ya'huëpirinhuë'.
Cato chachin patron nihuiipi. A'naso'
a'natëräpo pasa tahuëri canarëso'
nihuitërin. A'nanta' a'natëräpo shonca
tahuëri canarëso'ichin nihuitërin.
⁴²Capa coriqui pahuëretacaso' ni'ton,
cato chachin nihuitopiso' ayatërin.
Topinan ayatërin. ¿Insoarita' patronën
na'con na'con nosoroarin? ¿Ma'ta'
quëma yonquiran? itërin Quisosori.

⁴³—Na'con na'con ayatërinsoari
na'con na'con nosoroarin, topirahuë',
ténin.

—Ina mini. No'tëquën yonquiran,
ténin.

⁴⁴Ina tosahuaton, sanapi tahuëretahu-
aton, Simon itërin:

—Iso sanapi ni'quë'. Quëma
pëinëquë ya'conpirahuë', co inachin-
tërëhuaso' ninanhuë'. Co i'sha tëranta'
quëtërancohuë' nipa'morantëcaso marë'.
Iso sanapiso nipirinhüë' na'nëinën
quëran pa'morantërinco. Ainën quëran
amirantërinco. ⁴⁵Canquipirahuë', co
apinorancohuë'. Iso sanapiso nipirinhüë'
apinorantërinco. ⁴⁶Ni'toro'sa'

huë'pachina, noya hua'saiquë
pashimototacaso' ya'huëpirinhüë',
quëmaso' co pashimototërancohuë'. Iso
sanapiso nipirinhüë' nóya nicatonco,
pimo hua'saiquë pashirantëtërinco.
⁴⁷Tëhuëenchachin na'con oshahuan-
pirinhüë', oshanën inquitarahüë.
Napoaton na'con na'con nosororinco,
tënahüë. A'naquënso nipirinhüë', "Co
aquëtë' oshahuanahuë'," ta'tona', co
onpopinchin nosororinacohüë', ténin.

⁴⁸Ina quëran sanapi itapon:

—Oshanën imoya inquitëranquën
huachi, itërin.

⁴⁹A'napitaso' natanahuatona',
ninontopi.

—¿Ma quëmapita' isoso'? ¿Oshanëna
quëran huarë' inquitacaso' nanitërin ti?
nitopi.

⁵⁰Quisososso nipirinhüë' sanapi
itantapon:

—Natëranco ni'ton, Yosë
nicha'ërinquën. Noya paquë huachi,
itërin.

Sanapi'sa' Quisoso catahuapiso'

8Ina quëran nisha nisha ninanoquë
Quisoso pa'nin a'chinapon.
A'naquën pancana, a'naquën co
pancanayahuë' niponahuë', inaquënta'
paaton, noya nanan a'chinarin.
"Yosë yahua'anëntërinquëma',"
itëra'piarin. Shonca cato'

ca'tano'sanënpitari imasapi. ²A'naquën sanapi'santa' imasapi, canio quëran anoyatërin sopita. A'napitanta' sopairo'sari ya'coancantohuachinara hua'yantopirinahuë', nani anoyatërin. A'naso' Maria Mactarina itopi. Canchisë sopairo'sari ya'coancantopirinahuë', Quisosori inquitërin. ³Coananta' imarin. Cosa sa'in inaso'. So'inso' ya'ipi Irotisë ma'shanënpita a'pairin. Sosananta' imarin. Inapita imatona', inahuara coriquinëna quëran coshara' pa'anpi Quisoso, ca'tano'sanënpita, inapita coshatacaiso marë'.

Sha'tona'pi pochin nininso'

(Mateo 13.1-9; Marcos 4.1-9)

⁴Nisha nisha ninano quëran huë'pi Quisoso natanacaiso marë'. Notohuaro' niyontonpachinara, pënënto nanan sha'huitërin.

⁵—A'na quëmapi sha'tapon pa'nin. Tricoraya iminquë pa'sarayarin papotacaso marë'. Pa'sarayahuachina, a'naquën iraquë huarë' anotërin. Inaquë piyapi'sa' iratatona', i'natopi. In-airaro'santa' huë'sahuatona', pë'yaquipi. ⁶A'naquën ya'pirinso' na'piroquë anotërin. Inaquë papotopirinhuë', shimënshin no'pa' ni'ton, ahuirin. ⁷A'naquëonta' nahuanoquë anotërin. Inaquë papotopirinhuë', nahuano'santa' papotërin. A'shinahuatona, imotërin. Napoaton co nitërinhuë'. ⁸A'naquënso nipirinhuë' noyaro'paquë anotërin. Inaquë noya papotërin. A'shinpachina, sha'nin quëran na'con na'con nitaton, pasa, pasa nitërin, itërin.

Ina quëran taantarin: — Huëratëhuanpatama', noya natanatomaco, yonquico', itërin Quisosori.

Pënënto nananquë a'chininso'

(Mateo 13.10-17; Marcos 4.10-12)

⁹Napotohuachina, ca'tano'sanënpitari itapona': "Achin Maistro naporanso', co nitotërai huë'. ¿Ma'ta' tapon naporan?" itopi. ¹⁰"Yosë hua'anëntërinso' co a'napita nitotopihuë'. Canpitaso nipirinhuë' ya'ipiya a'chinchinquëma' Yosë nanamën no'tëquën nitotacamaso marë'. A'napitaso nipirinhuë' co ya'ipiya a'chintarahuë'. Pënënto nananquësáchin a'chintarahuë' ni'ton, natanaponaraihuë', co nitotapihuë'. Ma'sona ninahuësonta' nicaponaraihuë', co yonquiapihuë'," itërin.

Tricoraya tapon naporinso'

(Mateo 13.18-23; Marcos 4.13-20)

¹¹Ina quëran itaantarin: "Achin napo- rahuëso' iyaro'sa', a'chintanta'inquëma' nitotoco'. Yosë nanamën a'chinpatëhua', tricoraya pa'sarayapiso pochin ninëhua'. ¹²A'naquën piyapi'sa' ira pochin nipi. Yosë nanamën natanpirinahuë'. Inairaro'sari huëcapairinso pochin a'naroáchin sopai huë'nin. Yosë nanamën natanpiso' osërétiirin. Ama natëcaiso marëhuë' ananiantërin. Natëpi naporini, Yosëri cancanëna' anoyachitonhuë'. ¹³A'naquëonta' na'piro pochin nipi. Yosë nanamën natanahuatona', a'naroáchin pa'yatatona', natëpirinahuë'. Co chiníquën cancantatonahuë', co natëmiatopihuë'. Ma'sha onpohuachinara, Yosë a'popi. ¹⁴A'naquëonta' nahuano'sa' ya'huërinquë pochin nipi. Yosë nanamën natanpirinahuë'. Isoro'paráchin yonquiatona', co nanamën yonquipihuë'. Coriquiráchin cancantopi. Nipa'yatacasoáchin yonquirapi. Nahuano'sari imotërinso pochin ma'sharáchin yonquiatona', Yosë nanamën naniantopi. Co huachi natëpihuë'. ¹⁵A'naquën piyapi'saso

nipirinhüé' noyaro'pa pochin nipi. Yosë nanamën noya natanpi. Natanahuatona', noya cancantatona', natëtopi. No'tëquën yonquiatona', natëmiatopi. Ma'sha onpoaponaraihué', co a'popihüé'. Ya'ipi cancanëna quëran imatona' noya noya nisapi," tënin.

Nanparin pochin nininso'

(*Marcos 4.21-25*)

¹⁶Ina quëran a'chintaantarín:

"Nanparin i'chinpihuatëra, co i'mëanaquë po'morëhué'. Co pë'saraanaquë acorëhué'. Nanparin aconanquë acorë' noya a'pinacaso marë'. Piyapi'sa' huë'pachinara, noya quënantopi. Inapochachin Yosë nanamën sha'huitahua' a'napitanta' nitochina'. ¹⁷Iporaso' ma'sha noyá po'opinan pochin ni'ton, co insonta' nitotërinhué'. A'na tahuëriso nipirinhüé' ya'ipiya nitotapi.

¹⁸Napoaton noya natanco'. Noya natëhuatama', na'con na'con nitotarama. A'naquënso nipirinhüé', 'Nani nitotërahüé,' topirinahué', co yanatëpihué' ni'ton, pi'pian tëranta' nitotopiso' Yosëri ananiantarin," itërin.

Quisoso quëmopinënpita

(*Mateo 12.46-50; Marcos 3.31-35*)

¹⁹Ina quëran Quisoso a'shin, iinpita, inapita huë'pi. Quisoso yanontopirinahué', na'a piyapi'sa' yamopi ni'ton, co nanitopihué' ya'conacaiso'. ²⁰Napoaton a'naquëni sha'huitërin.

—Ni'quë' Maistro. Mamaparin, iyaparinpita, inapita huëcatona', aipiran huaniapi. Yanontërinënguën, itopirinahué', Quisosos' tapon:

²¹—Yosë natëpisopita iyahuëpita pochin ni'nahuë. Sanapi'santa' Yosë nanamën natëhuachina', mamahuë pochin ni'nahuë, itërin.

Ihuan a'parinso'

(*Mateo 8.23-27; Marcos 4.35-41*)

²²Ina quëran a'na tahuëri ca'tano'sanënpita itapon:

—Aquëtëran pa'ahua', itërin.

Potiquë ya'conahuatona', pëntonapi. ²³⁻²⁴Quisosos' nipirinhüé', huanconënguë huë'ërarin. Paaquëya', panca ihuani manin. Co'sacairi potinën opoto opototahuaton nani yamëntaitapirinhüé', ca'tano'sanënpitari pa'yanatona', ochinanpi.

—¿Maistro, Maistro, chimiiarihu'a! Catahuacoi, itopi.

Quisosos' huënsërahuaaton, ihuan a'parin. Sononta' panca co'sacaitapirinhüé', asanoirin. A'naroáchin copitënin.

²⁵—¿Onpoatomata' co natëramacohüé? itërin. Inapitaso nipirinhüé' pa'yanatona', ninontapi.

—¿Ma quëmapicha isoso' ni'ton, ihuan a'parin nicaya? Sononta' a'naroáchin asanoirin, nitopi.

Sopairo'sari ya'coancantërinso'

(*Mateo 8.28-34; Marcos 5.1-20*)

²⁶Ina quëran Cariria sono' aquëtëran canconpi, Quirasa parti itopiquë.

²⁷Quisoso nonshiconpachina, a'na quëmapiri nacapirin, na'a sopairo'sari ya'coancantërinso'. Ya'coancantopi ni'ton, co huachi yonquirinhüé'. Hua'qui' co manta' a'morinhüé'. Co huachi pëiquë ya'huërinhué'. Na'pi naninquë chimipiro'sa' po'mopiquë ya'huárin. ²⁸⁻²⁹Na'pochuachina catinaquë tanpaquën tonporahuatona', pa'onta' tonpotopirinahué', oshitërachinin. Sopai nohuanton, co piyapi ya'huërinquëhué' ta'antarín. Quisoso quënanahuaton, nantëntaquë isonquirahuaton, monshorarin. Napohuachina, Quisosori nosoroaton, a'naroáchin sopai itërin:

—Iso quëmapi quëran pipico huachi, itërin. Ina natanahuaton, chiniquën nonin.

—¿Ma'ta' yaonpotarancoi? Quëmaso' Quisosoquën. Yosë hui'ninquën. Yosë marë' ama aparisitocoisohuë', itërin.

³⁰ —¿Ma'ninquënta' quëmaso'? itërin.

—Na'a huaranca itërinacoï, topi.

Hua'huayatërahuë' sopairo'sari ya'coancantopi ni'ton, ina pochin nihuanin.

³¹ “Ama parisitopiquë a'pacoisohuë',” itantapi. ³² Ina ya'cariya na'a coshiro'sa' ya'huërin. Panënuquë coshatapi. “Coshiro'saquë tëranta' a'pacoï ya'coanta'ii,” itantapi. “Inta nipachin, inaquë ya'conco',” itërin. ³³ Itohuachina, quëmapi quëran pipirahuatona', coshiro'saquë ya'conconpi. Inaquë ya'conpachinara, coshiro'santa' hua'yantatona', a'naroáchin tahuan pa'topi. Panca sonoquë niitatona', inaquë chimiitopi.

³⁴ Ina ni'sahuatona', coshi a'paina'piro'saso' ta'api. Ninanoquë canconahuatona', sha'huiconpi. Ninano pirayan ya'huëpisopitanta' a'naya a'naya sha'huitëra'piapi. ³⁵ Natanahuatona', “¿ma'ta' onpocaiso'?” ta'tona', pa'pi nicapona'. Canquirahuatona', quëmapi hua'qui' hua'yantërinso' quënanquipi. Iporaso' Quisoso ya'cariya huënsëarin. Nani a'moanahuaton, noya yonquirin huachi. Co huachi hua'yantërinhuë'. Ina nicatona', pa'yanpi. ³⁶ “Quisori anoyatërin. Sopairo'sa' a'patahuaton, anoyatërin huachi. Co huachi hua'yantërinhuë',” topi ni'pisopitari. ³⁷ Natanahuatona', ya'huëhuano'saso' pa'pi të'huatopi. Të'huatatona', Quisoso itopi: “A'na parti paquë,” itopi. Itohuachinara, potiquë ya'coantarin. ³⁸ Yapa'pachina, quëmapi achin hua'yantërinso' itërin: “Canta' imainquën, topirahuë',” itërin.

—Ama huëquësohuë'. ³⁹ Ya'huëranquë paantaton, piyapi'sa' sha'huitonquë': “Yosë noyá anoyatërinco,” itëquë', itërin Quisosori.

Napotohuachina, pa'nin. Ya'ipi ninanonënuquë sha'huitëra'piarin. “Quisoso noyá anoyatërinco,” itëra'piarin.

Sanapi anoyatahuaton, Cairo hui'nin ananpitaantarinso'

(Mateo 9.18-26; Marcos 5.21-43)

⁴⁰ Quisoso aquëtëran pëntoantarahuaton, na'a piyapi'sa' quënanconin. Inaquë ninarapi ni'ton, canconpachina nóya nontopi. ⁴¹ Naporo' a'na cotio hua'an cairo itopiso huë'nin. Inaso' niyontonpiso pëi' hua'an ya'conin. Quisoso quënanquirahuaton, nantën pirayan isonquirin. “A'naroáchin Sinioro pëinëhuëquë huëquë'. ⁴² Hui'nahuë yachiminarin,” itiirin. A'naíchin hui'nin ya'huëtërinso' chiniquën caniorin. Shonca cato' pi'ipitërin. Napotohuachina, inarë' pa'nin. Na'a piyapi'sari imasapi ni'ton, Quisoso ya'quëëtërapí.

⁴³ Paaquëya', a'na sanapiri imaquiarin. Hua'qui' panca huënai' a'parárin. Nani shonca cato' pi'ipi co sanorinhuë'. Na'a notoro'sari nonënpirinahuë'. Ya'ipi coriqui i'quiaponahuë', co manta' noyatërinhuë'. ⁴⁴ Quisoso pinën quëran huëcaton, a'morinso' huirotëinchin së'huaquirin. Së'huahuachina, a'naroáchin huënai' no'narin.

⁴⁵ —¿Inta' së'huarinco? tënin Quisoso. “Co carinquënso' së'huaranquënhuë',” topi ya'ipiya.

—Ni'quëchi Maistro, notohuaro' piyapi'sa' ya'quëëtapirinënuquënhuë': “¿Inta' së'huarinco?” ¿tënan ti? itërin Pitrori.

⁴⁶ —A'naso' natëtonco, së'huarinco. Së'huahuachinco, nitotërahuë'. Ca nohuanto, noyatërin, tënin.

⁴⁷ “Nani nitotërin,” ta'ton, sanapi huë'nin. Pa'yanaton, ropa ropátëriarin. Isonquirahuaton, Quisoso itapon: “Hua'qui' caniorahuë ni'ton, së'huaranquën Sinioro. Së'huahuatënguëra, a'naroáchin noyatërahuë,” ténin. Ya'ipi piyapi'sa' natanpi.

⁴⁸ —Natëranco ni'ton, nani imoya anoyatëranquën. Noya paquë huachi, itërin.

⁴⁹ Quisoso nonaquëya', a'na quëmapi Cairo pëinën quëran huë'nin.

—Hui'nan nani chiminin. Ama huachi Maistro apiquësohuë', itërin.

⁵⁰ Quisosos' natanaponahuë', itapon:

—Ama iyasha pa'yanquësohuë'. Natëco, hui'nan noyachin, itërin.

⁵¹ Pëinënquë canconahuaton, ya'conconin. Pa'pin, a'shin, Pitro, Coan-sha, Santiaco, inapitaíchin quëparin. “Ama a'napitaso' huë'inasohuë',” ténin.

⁵² Na'a piyapi'sa' na'nëtona', ayanápi.

—Ama na'nëcosohuë'. Co sanapia'hua chimininhuë'. Huë'ësárin, itërin Quisosori.

⁵³ —Co huë'ërinhuë'. Nani chiminin huachi, itatona', tëhuapi.

⁵⁴ Quisosos' nimirahuaton:

—Huënsëquë', apia'hua, itërin.

⁵⁵ A'naroáchin nãpianarahuaton, huanirin. “Nanon a'caco',” ténin Quisoso. ⁵⁶ A'shin, pa'pin, inapita pa'yanpi. “Ma'pitacha nitotaton, ananpitaantaran paya,” itopirinahuë', “Ama a'napita sha'huitocohuë',” itërin Quisosori.

A'chinacaso marë' a'parinso'

(Mateo 10.5-15; Marcos 6.7-13)

9 Shonca cato' quëmapi'sa' Quisosori nani huayonin na'con na'con a'chintacaso marë'. Ca'tano'sanënpita itopi. Ayontonahuaton, chiníquën nanan quëtërin sopairo'sa' a'pacaiso

marë'. Ina nohuanton, nisha nisha caniori maninsopitanta' anoyatapi. ² “Paatoma' iyaro'sa', piyapi'sa' a'chintonco'. ‘Yosë yahua'anëntarinquëma'. Huëntonënguë ya'conpatama', noya catahuarinquëma', itoco'. Cania'piro'santa' anoyatoco'. Carinquëma catahuaranquëma' anoyatacamaso marë',” itërin. ³ —Pa'patama', ama manta' quëpacosohuë'. Pitana, pë'pëto, pan, coriqui, inapita ama quëpacosohuë'. Ama a'moramaso tëranta' cato' quëpacosohuë'. ⁴ Inso pëiquësona yacapatohuatama', ina pëiquërachin ya'huëco'. Ina ninano quëran pipiamaquë huarë' inaquë ya'huëco'. ⁵ A'na ninanoquë pa'patama', “Ama isëquë huëcosohuë'. Co yanatanainquëmahuë',” itohuachinënguëma', patoco'. Yapa'patama', pënëncó'. “Nani sha'huitopirainquëmahuë'. Co nohuantëramahuë' ni'ton, canpitaora tëhuënëmaquë nina'intarama',” itoco'. Ina quëran a'na parti paco', itërin Quisosori.

⁶ Ina quëran ca'tano'sanënpitari pa'sahuatona', noya nanan a'china'piapi. Nisha nisha ninanoquë pënëna'piapi. Na'a cania'piro'sa' anoyatopi.

Coansha Paotista tëpapiso'

(Mateo 14.1-12; Marcos 6.14-29)

⁷ Napopiso' ya'ipi parti nahuinin. Cariria hua'an Irotisë itopisonta' natantërin. Natantahuaton, nisha nisha yonquirin. “¿Inta' Quisososo'?” itohuachinara, “Coansha Paotista nãpianarinso' nimara,” topi a'naquën. ⁸ “Co inahuë'. Iniasë ya'noantarinso' nimara,” topi a'naquëonta'. “Co inahuë'. A'na pënëntona'pi iráca chiminpirinhuë', nãpianarinso' ipora,” topi a'napitanta'.

⁹ Ina natanaton, hua'ani itërin:

—Cari Coanshaso' atëpatërahuë, nishitëconotopi. Ina quëmapiso nipirinhüë', nani ma'sha nanitaparin, natantërahuë. ¿Inta' inaso' nimara? Canta' nohuichi, ta'ton ya'nipishahuë yani'nin.

Cosharo' ana'atërinso'

(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Juan 6.1-14)

¹⁰ Ca'tano'sanënpita huëantarahuatona', Quisoso sha'huitiipi. “Nani a'chinal. Cania'piro'santa' anoyatërai,” itiipi. Napotihuachinara: “Huëco' iyaro'sa' canpoara pa'ahua,” itërin Quisosori. Itohuachina, Pitsaitaquë pa'pi. ¹¹ Na'a piyapi'sari natanahuatona', imapi. Canquihuachinara, Quisosori noya nontërin. Yosë hua'anëntërinquë ya'conacaiso' a'chintarin. Nani a'chintahuaton, cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatërin.

¹² Nani i'huararahuaso', ca'tano'sanënpitari itiipi:

—Nani i'huarin. Co manta' isëquë ya'huërinhuë'. Piyapi'sa' a'paquë' pa'ina'. Isoshara'huaya ninanoro'sa', pëiro'sa', inapita ya'huërin. Inaquë cosharo' pa'anatona', ca'ina'. Naporahuatona', inaquë huë'ëpachina', itopi.

¹³ —Canpitari a'caco', itërin Quisosori.

—Capa isëquë capacaso'. A'natërapoya pan, catoya sami, inaíchin ya'huëtërincoi. Notohuaro piyapi'sa' ya'huërin. Quiya pa'anahuatoí, ¿ina nápo' ya'pi a'ca'ii ti? itopi.

¹⁴ A'natërápo huaranca pochin quëmapi'sa' ya'huëpi ni'ton, napopi. Ina quëran ca'tano'sanënpita itërin:

—Piyapi'sa' sha'huitoco' huënsë'ina'. A'natërápo shonca, a'natërápo shonca pochin huënsë'ina', itërin.

¹⁵ Sha'huitohuachinara, ya'ipiya huënsëpi. ¹⁶ Nani huënsëhuachinara, Quisosori a'natërapoya pan, catoya sami, inapita ma'patërin. Inápaquë

në'pëtahuaton, Yosë nontërin: “Yosparinquën, Tata,” itahuaton, pan, sami, inapita së'panahuaton, ca'tano'sanënpita quëtërin. “Piyapi'sa' quëtonco' ca'ina',” itërin. ¹⁷ Quëtöhuachinara, ya'ipi piyapi'sa' coshatopi. Natëaquëhuarë' coshatopi. Ina quëran ca'tano'sanënpitari pë'sotopiso' masahuatona', shonca cato' i'më' amëntatopi.

Pitro natëtërinso'

(Mateo 16.13-19; Marcos 8.27-29)

¹⁸ A'na tahuëri Quisoso inaora pa'nin Yosë nontacaso marë'. Ca'tano'sanënpitaráchin inaquë ya'huëpi. Nani Yosë nontohuachina, Quisosori itërin:

—Nani ma'sha nanitaparahuë ni'to, ¿in pochinta' piyapi'sa' cancantiarinaco? itërin.

¹⁹ —“Coansha Paotistaco' nanopiantarinso',” topi a'naquën. “Co inahuë'. Tata Iniasëco' nanopiantarinso',” topi a'naquëonta'. “Co inahuë'. A'na pënëntona'pi iráca chiminpirinhüë', nanopiantarinso' nimara,” topi a'napitanta', itopi.

²⁰ —Canpitaso nipirinhüë' ¿ma'ta' yonquirama? itërin Quisosori.

—Quëmaso' Cristo, Yosë a'paimarinquënso', itërin Pitrori.

Chiminacaso' ninorinso'

(Mateo 16.20-28; Marcos 8.30-9.1)

²¹ Pitrori napotopirinhüë': “Ama inaso' ipora a'napita sha'huitocoso'huë',” itahuaton, sha'huitërin: ²² —Yosë quëran quëmapico niporahuë', na'con parisita'huaso' ya'huërin. Cotio ansiano'sa', corto hua'ano'sa', cotio maestro'sa', inapita co huachi quë'yaponacohüë'. Tëpararinaco. Napoaponahuë', cara tahuëri quëran Yosë ananpitaantarinco, itërin.

²³ Ina quëran piyapi'sa' pënëantarin.

—Yaimapatamaco, canpitaora nohuantëramaso' naniantoco'. Yosë nohuantërsoráchin imaco huachi. Corosëquë chiniquën parisitëré'. Canpitanta' parisitapomarahué', nani tahuëri imamiatoco. ²⁴Noya nancamasoáchin yonquihuatama', topinan quëran nanpiarama'. A'na tahuëri chiminatoma', parisitomiatarama'. Nipirinhué', casáchin yonquihuatamaco, parisitapomarahué', co topinan quëran nanpiaramahué'. Yosë'pa' nanpimiatarama'. ²⁵Ya'ipi ma'sha isoro'paquë canapiramahué', co hua'yanëma' cha'ëpachinhué', co canamiataramahaé'. ¡Onponta' pahuëretápiramahaé', co huachi hua'yanëma' nanitarinhué' cha'ëcaso! ²⁶Imapatamaco, tēhuaponënuëma'. Tapayatomaco a'pohuatamaco, a'na tahuëri carinquëmanta' a'poaranquëma'. Nanamēhuë a'pohuatama', carinquëmanta' o'mantahuato, a'poaranquëma'. Yosë quëran quëmapico ni'to, o'mantararahuë. Tata huënaratërinso pochin canta' huënaratarahuë. Noya anquëniro'sapitaro'co o'mantararahuë. ²⁷No'tëquën itaranquëma'. Yosë isoro'pa' hua'anëntapon. A'naquëma' co'huara chimiantërasënuëmahué', hua'anëntërinso' ni'sarama', itërin.

Nisha pochin ya'norinso'

(Mateo 17.1-8; Marcos 9.2-8)

²⁸Posa tahuëri quëran Quisoso motopiquë pa'nin. Pitro, Coansha, Santiaco, inapitaráchin quëparahuaton, Yosë nontacaso maré' pa'nin. ²⁹Yosë nontaso', nisha pochin ya'norin. A'morinsonta' huënaráchin huënaráchin ninin. Huirí huiríchin. ³⁰⁻³¹A'nanaya Moisësë, Iniasë, inapita ya'nopi. Inahuanta' huënaráchin huënaráchin nipi. Quisosorë' ninontapi. “Quirosarinquë pa'pato, tēpararinaco,” itërin Quisosori. ³²Ca'tano'sanënpitaso nipirinhué'

huë'ëi' iquitatona', yahuë'ëpirinahué'. Capayatantahuachinara, Quisoso huënaráchin nininso' quënanpi. Moisësë, Iniasë, inapitanta' quënanpi. ³³Inapitaso' yapanantahuachinara, Pitrori itapon:

—¡Ma noyacha Maistro isëquë huë'nëhua paya! Cara imënamëa'huaya nii, a'nara' quëma maré', a'nanta' Moisësë maré', a'nanta' Iniasë maré', topirahué', itërin.

Co yonquiatonhué', napotërin. ³⁴Napotaquëya', chitorori imotërin. Ya'ipiya imotërin ni'ton, pa'yanpi. ³⁵Chitoro' huancana quëran Yosëri nontërinso' natanpi. “Isoso' hui'nahuë huayonahuëso'. Ina natanco',” itërin.

³⁶Nani nontohuachina, ni'sápirinahué', co a'napita quënanpihué'. Quisosoráchin quënanpi. Ina yonquiatona', co manta' topihué'. Nani ni'pirinahué', naporo tahuëri'sa' co insonta' sha'huitopihué'.

Hua'huasha hua'yantërinso'

(Mateo 17.14-21; Marcos 9.14-29)

³⁷Tahuëririnquë motopi quëran nohuaraimantarahuatona', na'a piyapi'sa' quënanquimapi. Quisoso yonípona' huë'pi. ³⁸A'nariso' nontiiirin.

—Huëquë' Maistro, hui'nahuë nitiico. Inaíchin hui'nahuë nipirinhué', ³⁹a'nanaya sopairi ya'coancantohuachina, “yai” tosahuaton no'paquë nitë'yatërin. Sa'po sa'po niconin. Pacororárin. Napoin quëran sopairi patohuachina, pa'pi iquirorin. ⁴⁰Ca'tano'sanënpita nontato: “Sopai inquitoco',” itopirahué', co nanitopihué', itërin.

⁴¹—¡Ma'huantacha ninama paya! Canpitaso' co Yosë natëramahué'. Co natantochináchinhué' cancantërama'. Nani hua'qui' a'chintopiranquëmahué', ¿onporo huarëta' yanatëramaco?

ténahuë. Hui'nan quëshico, itèrin Quisosori.

⁴²Inaquë quëntapirinhüë', no'paquë sopairi ataatarin. Apacoroantarin. Quisosori ni'sahuaton, sopai itèrin: "Hua'huasha tananpitëquë'. Pipimiatëquë huachi," itèrin. A'naroáchin sopai pipirin. Hua'huasha noyatèrin huachi. "Pëinënuquë iyasha quëpantaquë'," itèrin. ⁴³Ya'ipi piyapi'sari nicatora', pa'yanpi. "¡Ma noyacha Yosëri catahuarin ni'ton, sopai a'parin paya!" topi.

Chiminacaso' ninoantarinso'

(Mateo 17.22-23; Marcos 9.30-32)

Ya'ipi piyapi'sari pa'yanatona', anoyatèrinso' yonquirápirinhüë', ca'tano'sanënpita itantarin:

⁴⁴—Noya natanco iyaro'sa'. Yosë quëran quëmapico niporahuë', a'na tahuëri sha'huirapihuachinco, piyapi'sa' masarinaco. Ina yonquiráco', itèrin.

⁴⁵Natanaponaraihuë', co nanitopihuë' natëtacaiso'. "¿Onpoatonta' ina pochin nontèrinpoa'?" topi yonquinëna quëran. Naporahuaton, tē'huataton' co nohuan-topihuë' natanacaiso'.

Chini chiníquën nanantèrinso'

(Mateo 18.1-5; Marcos 9.33-37)

⁴⁶Ina quëran ca'tano'sanënpita capini ninontatona', "¿Inquënpochacha chini chiníquën nanantèrë'pëhuaya?" nitopi. ⁴⁷Co natanaponahuë', inaora yonquinën quëran Quisoso nitotèrin. Napoaton hua'huasha maimirarahuatón, ya'cariya ahuanirin.

⁴⁸—Ama chiníquën nanantacamaso' yonquicosohüë'. Imaramaco ni'ton, hua'huasha nosorohuatama', nosoroaramaco canta'. Nosorohuatamaco, co casáchin nosoroaramacohüë'. Yosënta' nosoroarama'. Inaso' isoro'paquë a'paimarinco. Hua'huaro'sa pochin

cancantopisopita Yosëri noya noya ni'nin, itèrin Quisosori.

Pi'pian nisha imarinso'

(Marcos 9.38-40)

⁴⁹A'na tahuëri Coanshari itapon:

—A'na quëmapi Maistro ni'nai. "Quisoso nanan quëtèrinco," ta'ton sopairo'sa' a'pararin. Inaso nipirinhüë', co quiya pochin imarinquënhüë' ni'ton, co nohuantèraihüë'. "Ama inapoquësohüë'," itërai, itèrin.

⁵⁰—Tananpitoco' sopai a'pa'in. Insosona co inimicotohuachinpoahuë', catahuarinpoa', itèrin Quisosori.

Santiago, Coansha inapita pënëinso'

⁵¹Nani ya'caritèriarin Quisoso inápaquë panantacaso'. Napoaton "Onpopionta' Quirosarinquë pa'sarahuë huachi," ténin. ⁵²Yapaaton, catoya'pi a'parin. "Paso' ninanoquë pa'i, topirahuë'. Paatoma', natantonco' huë'ëpataquëhua'," itèrin Quisosori. Inaquë Samaria piyapi'sa' ya'huëpi. ⁵³Natanahuatona', co Quisoso huëcacasos' nohuantopihuë'. Quirosarinquë pa'sarin ni'ton, co nohuantopihuë'. ⁵⁴Ina marë' Santiago, Coansha, inapita no'hitopi.

—¿Ma'ta' Siniro onpochii? Yosë nonchii inápa quëran pën a'paimaton isopita ahuiquichin topiraihuë', itopi.

⁵⁵Tahuëretahuaton: —Ama iyaro'sa' napocosohüë'. Tananpitoco', itèrin. ⁵⁶Ina quëran a'na ninanoquë paantarin.

Ya'ipi cancanën quëran imacaso' ya'huërinso'

(Mateo 8.19-22)

⁵⁷Papona pochin a'na quëmapi nontiirin:

—Canta' Siniro imainquën. Insëquësona pa'patan, canta' pa'i, topirahuë', itèrin.

⁵⁸—Sacai' imancoso', tēnahuē. Ma'sha tananquē ya'huēriñsopita huē'ēshinantēna ya'huētopi huē'ēcaiso marē'. Inairanta' pē'pētēn ya'huētērin. Caso nipirinhue' Yosē quēran quēmapico niporahuē', co pēi' ya'huētērincohuē'. Pa'sápato, co ya'huēmiatērahuē', itērin.

⁵⁹A'nanta' huē'pachina: —Imaquico, itopirinhue'.

—Oshaquēran Siniro imainquēn. Tatahuē nani noyá mashotērin. Chiminpachin, cari pa'pitarahuē. Ina quēran imainquēn, topirahuē', itērin.

⁶⁰—A'naquēn co nohuantopihue' imainacoso'. Chimipi pochin cancantopi. Inapitari pa'pichina', tēnahuē. Quēmaso nipirinhue', ca na'con na'con yonquiatonco Yosē yahua'anētērinpoaso' sha'huiquē', itērin Quisosori.

⁶¹A'na quēmapinta' huēcaton:

—A'na tahuēri Siniro imasaranquēn, topirahuē'. Ipora quēmopinēhuēpita nontēri'i. Nani nontohuato imainquēn, itopirinhue', ⁶²Quisosori itērin:

—Ama iyasha, nisha nisha yonquiquēsohuē'. Ní'quē'. A'nētohuatēra, noya nicatē' ahuēhuatēra, no'tēquēn ahuērē'. Niquē notētahuatē' ahuēhuatēraso', co noya ahuērēhuē'. Inapochachin nisha nisha yonquihuatama', co nanitaramahuē' Yosē hua'anētērinso' no'tēquēn imacamaso', itērin.

Canchisē shonca catoya'pi a'parinso'

10 Ina quēran a'napitanta' sha'huitērin pēnētacaiso'. Canchisē shonca cato' quēmapi'sa' huayonahuaton, catoya catoya a'parin. Nisha nisha ninanoquē a'parin. Oshaquēran ina ninanoro'saquē chachin pa'sarin ni'ton, inapita'ton a'parin pēnētacaiso marē'. Yapa'pachinara itapon:

²“Tēhuēnchachin iyaro'sa', isoro'pa' panca imin pochin ninin. Cayarinso manēso pochachin piyapi'sa' manē' Yosē imacaiso marē'. Na'a piyapi'sa' ya'huēpirinhue', caraśchin pēnētarin. Napoaton Yosē nontoco' a'napitanta' a'pa'in pēnēchina'. Inaso' ya'ipiya hua'anētarin. ³Iporaso' a'paranquēma'. Ni'co'. Carniroa'huaro'sa' co nanitopihue' nia'paicaiso'. A'naroáchin tanan ni'niro'sari manin. A'naquēn piyapi'sa' ni'niro'sa pochin cancantatona', no'huiponēnquēma'. ⁴Pa'patama', ama manta' quēpacosohuē'. Pē'pēto, coriqui, sapatē co inapita tēranta' quēpacaso' ya'huērinhuē'. Piyapi'sa' nacapihuatama', ama hua'qui' nontocosohuē'. Manóton paco'. ⁵A'na pēiquē canconpatama', hua'anēn nontoco': 'Thuata iya. Yosē catahuainquēma', itoco'. ⁶Noya nontohuachinēnquēma', Yosēri catahuarín mini. Co'so' noya nontohuachinēnquēmahuē', co Yosēri catahuarinhue'. ⁷Nohuantohuachinēnquēma', ina pēinēnquē yacahuaco'. A'cahuachinēnquēma', ca'co'. O'shitohuachinēnquēma', o'oco'. A'chintarama' ni'ton, topinan ca'co'. Ama nisha nisha pēiquē yaca yacapatērantacosohuē'. ⁸A'na ninanoquē pa'patama', noya nontohuachinēnquēma', inaquē a'chintoco'. Ma'sona a'cahuachinēnquēma', ca'co'. ⁹Cania'piro'sa' inaquē ya'huēhuachina', anoyatoco'. 'Iso tahuēri'sa' Yosē yahua'anētarinquēma', itoco'. ¹⁰A'naquēn piyapi'saso nipirinhue' co nohuantarinēnquēmahuē'. Ina ninanoquē canconpatama', cachiquē paatoma', pēnētoco'. ¹¹'Nani sha'huitopirainquēmahuē'. Co nohuantēramahuē' ni'ton, canpitaora tēhuēnēmaquē nina'intarama'. Co natēpiramahuē', Yosēso' yahua'anētarinquēma', itoco'. ¹²Ayaro' tahuēri nanihuachin,

inapitaso' chiníquën parisitapi, ténahuë. Iráca Sotomaro'saso' pa'pi co noyahuë' nipi ni'ton, Yosëri chiníquën ana'intërin. Co natërinacosopitaso nipirinhüë', chini chiníquën ana'intarin huachi," itërin.

**Nisha nisha ninanoquë
ya'huëpisopita pënëninso'**

(Mateo 11.20-24)

¹³Ina quëran Quisoso taantarín: "Corasinoquë, Pitsaitaquë inaquëpita ya'huëramaso', jma'huantacha nisarama paya! Na'con pënënpiranquëmahuë', co natëramacohüë'. Ina marë' parisitarama'. Tiroquë, Sitonquë, inaquëpitaso nipirinhüë' co pënëntërahüë'. Co inaquë cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatërahüë'. Inaquë naporahuë naporini, oshanëna marë' sëtatona', sa'catën nininso' a'moitonahuë'. Huarianoquënta nipa'samototatona' co noyahuë' yonquipisopita nanianchitonahuë'. ¹⁴Napoaton iyaro'sa' ayaro' tahuëri nanihuachin, Yosë chini chiníquën ana'intarínquëma'. Tiroquëso', Sitonquëso', co onpopinchin ana'intarinhüë'. ¹⁵Capinaomoquë ya'huëramasopitanta' co no'tëquën yonquiramahuë'. 'Noyacoi ni'toi, Yosë'pa' pa'sarai, ¿topiramahuë' ti? Co inatohua' pa'saramahuë'. Parisitopiquë tëhuëinchinso' pa'miatarama huachi,' ténahuë," itërin.

¹⁶Ina quëran yaa'parinsopita itaantarín:

"Iporaso' pënëntacamaso marë' a'pararanquëma'. Ca ya'huërenamëhuë pënëntarama'. Noya natanpachinquëma', natanarinaco canta'. Co'so' nohuantohuachinëinquëmahuë', co canta' nohuantarinacohüë'. Co nohuantohuachinacohüë', co Yosënta' nohuantapihuë'," itërin Quisosori. Itohuachina, pa'pi huachi. Nisha nisha ninanoquë pënëntëra'piapi.

A'parinsopita huëantapiso'

¹⁷Nani pënëntohuachinara, canchisë shonca catoya'pi chachin nóya cancantatona', Quisosoquë huëantapi.

—Sopairo'santa' Sinioro nontërai. "Quisoso nanan quëtërincoi ni'ton, a'parainquën," itohuatëira, pipipi, itopi.

¹⁸Napotohuachinara, Quisosori itërin: —Sopai hua'an chachin iráca inápaquë ya'huëpirinhüë', Yosëri të'yatërin. O'cori pochín a'naroáchin anotërinso' ni'nahuë. ¹⁹Nani nanan quëtëranquëma' canpitanta' sopai minsëcamaso marë'. Ca yonquiatomaco, sopairo'sa' nontohuatama', patarínquëma'. Ya'huan, yonpinca inapita i'natohuatama', co manta' onpotarínquëmahuë'. Ya'huan yaquëtërinposo pochín sopainta' yaacorínquëma'. Canpitariso nipirinhüë' minsëarama'. Co manta' nanitarinhüë' minsëinquëmaso'. ²⁰Sopairo'sa' a'papuramahuë', ama ina marëáchin noya cancantocosohüë'. Imaramaco ni'ton, Yosë'pa' pa'sarama'. Inatohua' nininëma' nani ninshitërinquëma'. Ina marë' tëhuëinchinso' nóya cancantoco', itërin.

Tata Yosë anitotërinpoaso'

(Mateo 11.25-27; 13.16-17)

²¹Naporo' Ispirito Santo nohuanton, Quisoso nóya cancantërin. Noya cancantaton, Yosë nontarin. "Ma noyacha, Tata, yonquiran paya. Quëmaso' chini chiníquën nanantëran. Inápaquë, isoro'paquë, ya'ipi parti hua'anëntaran. Quëma nohuanton, a'naquën nani ma'sha nitotaponaraihuë', co nanamën nitotopihuë'. 'Quiyaora noya noya nitotarai,' topiso marë', co nanamën anitotëranhuë'. Imarínacosopitaso nipirinhüë' catahuaran. 'Catahuaco Sinioro co caora nanitërahüë',' itohuachinën, quëma nanamën chachin anitotëran. Ina marë'

Tata, 'Yosparinquën,' itëranquën," tënin, Yosë nontaton.

²²Ina quëran a'parinsopita itantarin. "Tata Yosë nohuanton, chiniquën nanantërahuë. Ya'ipi nanamën anitotërinco piyapi'sa' a'chinta'huaso marë'. Hui'ninco ni'to, tatahuësáchin noyá nohuitërinco. Inapochachin canta' Tata Yosë nohuitërahuë. Casáchin noyá nohuitërahuë. A'naquën piyapi'santa' caora nohuanto, anohuitërahuë. Inapitanta' Yosë nohuitapi huachi," itërin.

²³Nani a'chintohuachina, ca'tano'sanënpita amasha quëparahuaton, sha'huitërin: "Isoro'paquë o'mato, nani ma'sha ninahuë. Ma noya Yosë nosororinquëma' ni'ton, ni'nama'. ²⁴Iráca quëran huarë' na'a copirnoros'a', pënëntona'piro'sa', inapita ni'namasopita yani'pirinahuë', co ni'pihuë'. A'chintëranquëmasopitanta' yanatanpirinahuë', co natanpihuë'," itërin.

Nosorotona'pi naporinso'

²⁵Ina quëran a'na maistro iráca nanan noya nitotërinso' huanirahuaton, Quisoso tënicaso marë' itapon:

—¿Ma'ta' Maistro onpo'i nanpimi-ata'huaso marë'? itërin.

²⁶—Iráca Yosë quiricanën quëran ninshitaton, pënëninpoa'. ¿Ma'ta' tënin? itërin.

²⁷—"Tata Yosë hua'anëntërinpoa'. Ina nosoroco'. Ya'ipi cancanëma quëran, ya'ipi hua'yanëma quëran, ya'ipi chinirama quëran, ya'ipi yonquinëma quëran, ya'ipi inaquëranpita nosoromiatoco'. Isonta' Yosë nohuantërin: Quëmaora ninosororanso pochachin a'napitanta' nosoroco'," tënin, itërin.

²⁸—No'tëquën naporan. Ina pochin nipatan, Yosë pochin cancantaton, nanpimiataran huachi, itërin Quisosori.

²⁹—Ina nitotaporahuë', ¿ma'ta' onpo'i? ¿Inpitaquë huarëta' nosoro'i? itaantarin.

³⁰—Inta nipachin a'chinchinquën. A'na cotio quëmapi Quirosarinquë ya'huërin. A'na tahuëri Quiricoquë pa'sapirinhue'. Paaso', tëpatoro'sari mapi. Ahuëatona', ihuapi. Ai'nanpiratopi. Yachimiánin patopi.

³¹Ina quëran cotio corto hua'an ina ira chachin pa'tapirinhue'. Quëmapi quënanconaponahuë', pëshonanpirahuaton na'huëtërin.

³²Ina piquëran a'na quëmapi pa'sarin. Inaso' Nihui huënton quëmapi ni'ton, corto hua'an catahuarinso'. Inarinta' quënanconaponahuë', inapotaantarin. ³³Ina quëran Samaria quëmapirinta' quënancoantarin. Inaso' nisha quëmapi niponahuë', nosororin.

³⁴Ya'cariconahuaton, catahuarin. Pë'shapiso' tomaquë, huinoquë, inaquëpita pashitërin. Inapotahuaton tonpotërin. Ina quëran inaora moranënuquë acorahuaton, huë'ëpatacaso pëiquë quëparin. Inaquë a'pairin. ³⁵Tahuëririnquë catotë' coriqui prata quëran nininso' pëi' hua'anën quëtërin. "Paso' ninanoquë pa'sarahuë. Quëmari a'paiquë'. Coriqui pahuanpachin, quëmaora coriquinën castaquë'. Huënantahuato, i'huërchinquën," itërin. ³⁶Ni'quë' iyasha. Caraya'piri ahuepiso' quënanconpi. ¿Insoarita' iin pochin nosororin? itërin Quisosori.

³⁷—Nisha piyapiri nosororinso', tënin. —Ina mini. Paaton, quëmarinta' inapochachin nosoroquë', itërin.

Marta, Maria, inapita napopiso'

³⁸Ina quëran paantahuaton, a'na ninanoquë canconin. Inaquë Marta ya'huërin:

—Huëquë' Sinioro ni'quicoi, itohuachina, ya'conapatërin. ³⁹Martaso'

cain ya'huëtërin, Maria itopiso'. Quisoso huë'pachina, ya'cariya huënsëquirin. A'chininso' noya natanarin. ⁴⁰Martaso nipirinhüë' cosharo nicaton sacatárin. Nisha nisha yonquiaton, Quisoso huëcapairin:

—Caihuë Siniro topinan huënsëárin. Caora cosharo' nisarahuë. Sha'huitëquë' catahuainco, itërin.

⁴¹—Imoya. Nisha nisha ma'sha yonquiaton, co noya cancantëranhuë'.

⁴²Casáchin natanco' na'con na'con nohuantërahuë. Mariaso' natanatonco, noya noya nisarin. Na'con yonquirinco ni'ton, noya cancantomiatarin tënahüë, itërin Quisosori.

Yosë nontacaso' a'chininso'

(Mateo 6.9-15; 7.7-11)

11 A'na tahuëri Quisoso Yosë nontárin. Nani nontohuachina, ca'tano'sanëni itërin:

—A'chintocoi Siniro Yosë nonta'huaiso'. Coanshaso' imarinsopita a'chintërin. Quiyanta' a'chintocoi nitochii, itërin.

²—Inta nipachin a'chinchinquëma'. Yosë yanontohuatama', iso pochin nontoco':

“Tata Yosë, quëmasáchin noya noyanquën ni'ton, ya'ipi piyapi'sa' chinochinënquën.

Chini chiníquën nanantëran ni'ton, ya'ipicoi natëiinquën.

³Nani tahuëri catahuacoi cosharo' ya'huëchincoi.

⁴Co noyahuë' nicatoi, oshahuanai. Nosoroatoncoi, oshanëhuëi inquitocoi.

A'napita ma'sha onpotohuachincoi, nanan anoyatëraiso pochachin oshanëhuëi inquitatoncoi anoyacancantocoi.

Co noyahuë' yonquihuato, catahuacoi a'naroáchin nanianchii,” itoco', Yosë nontohuatama', tënin.

⁵Ina quëran a'chintantarin.

—Ni'co' iyaro'sa'. Ni'toro'sa' huë'pachinara, capa a'cacaso' nipachina, a'na piyapi pëinënquë pa'në'. Yono tashi' nipirinhüë', ma'sha nitonë'. “Cara pan quëtoco iyasha.

⁶Nipayaraiso' huë'pirinhüë', co manta' a'ca'huaso' ya'huëtërincohuë',” tënë'.

⁷Yono tashi' ni'ton, co nohuantaponhuë' nimara. “Paquë' iyasha. Nani ya'coana oncotërahuë. Hui'nahuëpitanta' huë'ësápi. Co nanitërahuë' quëta'huanquënso',” tapon nimara.

⁸Nipayarinso' niponahuë', co nohuantopirionta', naquëranchin naquëranchin nitantahuachina, huënsëintarahuaton, quëtapon.

⁹Napoaton Yosë na'con nontoco'. Pahuantërinquëmaso' nipatama', quëtarinquëma'.

Ma'sha yonirëso pochin cancantatoma', nontáco' catahuainquëma'. Ya'coana pi'nirëso pochin cancantatoma', nontoco' aya'coinquëma' ¹⁰Tëhuëenchachin ma'sha nitohuatama', quëtarinquëma'. Hua'qui' ma'sha yonípatama', quënanarama'. Ya'coana pi'nirëso pochin nipatama', i'soatarinquëma'.

¹¹“Hui'nama' tanaton, ‘Sami nayarahuë,’ itohuachinquëma', co ya'huan quëtaramahuë'. Co insonta' nohuantërinhuë' hui'nin inapotacaso'.

¹²Ataricayonta' natanpachinquëma', co yonpinca quëtaramahuë'. Noya cosharo' quëtarama'.

¹³Canpitaso' co noyahuë' yonquiapomarahüë', hui'nama' nosororama'. Noya ma'sha quëtërama'. Yosëso' noya noya ni'ton, na'con na'con nosororinquëma'. Inápaquë ya'huaponahuë', hui'ninpita pochin ni'ninquëma'. Nontohuatama', ‘Ispirito Santo aya'coancantoco,’ itohuatama', aya'coancantarinquëma',” itërin.

Sopai hua'an minsërinso'

(Mateo 12.22-30; Marcos 3.19-27)

¹⁴Ina quëran a'na quëmapi huë'nin. Sopairi ya'coancantërin ni'ton, co nanitërinhuë' nonacaso'. Quisosori quënanahuaton, sopai a'patërin. Nani a'patohuachina, noya nonin huachi. Piyapi'sari nicatona', pa'yanpi. "¡Ma noyacha ni'ton, a'naroáchin sopai a'parin payal!" topi. ¹⁵A'naquënso nipirinhue' nisha yonquipi. "Sopairo'sa' hua'anën Piirsipo itopisoari catahuarin ni'ton, nanitaparín sopai a'pacaso'," toconpi.

¹⁶A'napitarinta' Quisoso itapona': "Yosë pochín niquë' ni'ínquën," itonpi. Tënicaiso marë' napotopi. ¹⁷⁻¹⁸Quisososo nipirinhue' yonquipiso' nitotaton, itërin:

"Co Satanasë catahuarincohuë' sopairo'sa' a'paca'huaso'. Inaso' sopairo'sa' hua'anën ni'ton, co sopairo'sa' no'huirinhue'. Nino'huipi naporini, co huachi hua'anëna nicacaso nanichiton-hue'. Ni'co'. Ninanoquë ya'huëpisopita nino'huipi naporini, yanquë'itonahuë'. Quëmopinëna capininta' nino'huipi naporini, yanquë'itonahuë'. ¹⁹A'naquën a'chintëramasoarinta' sopairo'sa' yaa'papi. Piirsipo catahuarinco tënama' ni'quëhuarë', inapitanta' inari catahuarin. Napoaton inapita natanpatama', co no'tëquën yonquiatomahuë' naporamaso sha'huitarinquëma'. ²⁰Caso nipirinhue', Yosë catahuarinco sopairo'sa' a'paca'huaso'. Ina nohuanton, a'parahuë. Napoaton Yosë chachin a'paimarinco hua'anënta'huanquëmaso marë', ténahuë.

²¹Quëmapi chiníquën nipachina, pëinën noya a'pairin. Sahuëni, shonqui, inapita ya'huëtërin ni'ton, co insonta' nanitërinhuë' ma'shanënpita ihuacaso'. ²²A'naso nipirinhue' ina quëran chini

chiníquën ni'ton, huëcapairahuaton minsërin. Sahuëni, shonqui, inapita matahuaton, ma'shanënpitanta' quiquitërin.

²³Insosona co imapachincohuë', inimicotarinco. Co catahuahuachincohuë', piyapi'sa' anishacancantarín ama Yosë imacaiso marëhuë'," itërin.

Sopairi ya'coancantaantarínso'

(Mateo 12.43-45)

²⁴Naquëranchin a'chiantaton, itaantapon:

"A'na quëmapi ya'huërin. Sopairi ya'coancantopirinhue', ina quëran pipirin. Pipihuachina, inotëro parti pa'sárin. Insëquësona ya'huëcaso marë' yonisapirinhue', co quënaninhue'. Napoaton ina quëmapiquë chachin huëantarín. ²⁵Inaso' co Yosë yonquiatonhuë', topinan ya'huárin quënanquiantarin. Noya ya'huëantachinachin ni'ton, yaya'coancantantarín. ²⁶Napoaton paantarahuaton, canchisé sopairo'sa' aquë aquëtë' co noyahuë' nipisopita maantarín. Posa sopairo'sari chachin quëmapi ya'coancantantapi. Inaquë ya'huápi. Quëmapi aquë aquëtë' co noyahuë' yonquirin huachi," itërin.

Noya cancantopisopita

²⁷Na'a piyapi'sa' natanapi. A'na sanapiso' natanahuaton, itërin:

—Ma noya a'chintërancoi. Mamaparinquën hua'huarinquën ni'ton, ma noya Yosëri ni'nin. ¡Aso'sorinquën ni'ton, nóya cancanchin! ténahuë, tënin chiníquën nonaton.

²⁸Inaso napopirinhue', Quisosori itapon:

—Yosë nanamën natanahuatona natëpisopita tëhuëchinso', noya noya cancantapona' ténahuë, itërin.

Yosë pochin nicacaso' nohuantopiso'*(Mateo 12.38-42; Marcos 8.12)*

²⁹ Na'con na'con piyapi'sa' huë'pachinara, itantaran: "Iporaso' na'a piyapi'sa' co noyahuë' yonquipi. 'Yosë pochin niquë' ni'inquën. Ina ni'pato'i natëarainquën,' itopirinacohuë', co Yosë nohuantërinhuë' ina pochin nica'huaso'. Isoíchin anitotaranquëma'. A'na tahuëri Conasë naporinso pochin nisarahuë. ³⁰ Ninihuiquë ya'huëpisopita co noyahuë' nipachinara, Yosëri a'parin pënënacaso marë'. Canta' Yosë quëran quëmapico ni'to, pënënanarquëma' Yosë ayonquianta'huanquëmaso marë'. ³¹⁻³² Ayaro' tahuëri nanihuachin, Ninihuiquë ya'huëpisopita sha'huirapiarinëinquëma'. 'Conasë pënënpachincoi, oshanëhuëi marë' sëtërai. Ina naniantatoi, Yosë yonquirai. Canpitaso nipirinhüë' noya noya nininso' natanpiramahuë', co natëtëramahuë'. Napoaton na'con na'con oshahuanama', itarinëinquëma'. Inapochachin Saromon hua'anëntohuachina, Sor parti quëran sanapi copirno huë'nin ina natanacaso marë'. 'Ya'ipi nitotërin,' ta'ton, natanapon huë'nin. Napoaton ayaro' tahuëri inanta' atapanarinquëma'. Saromon quëran caso' na'con na'con nitotopirahuë', co yanatëramacohuë'. 'Ina marë' na'con na'con oshahuanama', itarinëinquëma', itërin.

A'pininso pochin nininso'*(Mateo 5.15; 6.22-23)*

³³ "Nanparin i'chinpihuatëra, co ma'sha acohuana po'orëhuë'. Co i'mëanaquë po'morëhuë'. Nanparin aconanquë acorë'. Ina quëran piyapi'sa' huë'pachina', noya quënantopi. ³⁴ Ya'piranpo' nanparin pochin ninin. Ina quëran ma'sha quënanë'. Noya ya'piranpo' nipachina, noya quënantërë'.

Ya'piranpo' co noyahuë' nipachina, co noya quënantërëhuë'. Inapochachin noya yonquihuatëra, noya cancantërë'. Co noyahuë' yonquihuatëra, tashi pochin cancantërë'. ³⁵ Napoaton, ni'cona tashi pochin cancantotama'. No'tëquën a'chintopiranquëmahuë', co noya natanpatamahuë', tashi pochin cancantarama'. ³⁶ Noyasáchin yonquihuatama', co tashi pochin cancantaramahuë'. Nanparin noya orotërinso pochin nisarama'. Noyápiachin cancantarama'," itërin.

Parisioro'sa', cotio maistro'sa', inapita pënëninso'*(Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 20.45-47)*

³⁷ Nani a'chintohuachina, a'na Parisiori amatërin coshatacaso marë'. Ina pëinënuquë pa'sahuaton, coshatacaso marë' huënsërin. ³⁸ Parisioro'saso' yacoshatohuachinara, i'shaquë pi'pian niopimiratopi. "Inapohuatëhua', oshanënpoa' inquirarëhua'," topi. Quisososo nipirinhüë' yacoshatohuachina, co ina pochin nininhüë'. Ina marë' pëi' hua'anën pa'yanin. "¿Onpoatonta' topinan coshatarin?" ta'ton, yonquirarin. ³⁹ Yonquirinso' Quisosori ninoton, itërin:

—Canpitaso' aipi quënanamasoráchin yonquipiramahuë', Yosëso' acopo' cancanëma quëran yonquiramasopita ni'nin. Ni'co'. A'naquën minë', sënan, inapita pa'mohuachinara, pinënáchin pa'mopipi. Acoposo nipirinhüë' në'huënantëtërin. Inapochachin canpitaso' cancanëma quëran co noyahuë' yonquirama'. Piyapi'sa' nonpintatoma', yaihuarama'. Pa'pi co noyahuë' cancantërama'. ⁴⁰ Co no'tëquën yonquiramahuë'. Co nonënpóachin Yosë acotërinpoahuë'. Cancanënpóanta' acotërinpoa'. ⁴¹ Cancanëma quëran huarë' sa'ahuaro'sa' catahuaco'.

Nosorohuatama', noyápiachin
cancantarama'.

⁴²“Parisioro'sanquëma',
jma'huantacha canpitaso' nisarama
paya! 'Nani ma'sha canarëhua quëran,
diesmo Yosë quëtacaso' ya'huërin,'
itërinpoa' Moisésë. Ina natëpiramahuë',
co noya ninamahuë'. Nani ma'sha
sha'nama quëran, diesmo quëtërama'.
Ya'ipi cosharo' apimotacaso marë'
sha'namaso manama quëran huarë',
diesmo quëtërama'. Napoaponahuë',
co Yosë nosororamahuë'. Piyapi'santa'
yanonpintërama'. Ina marë' Yosë
ana'intarinquëma'. Diesmo Yosë
quëtacaso' noya nipirinhue', nosorocaso'
na'con na'con nohuantërin.

⁴³Parisioro'sanquëma', jma'huantacha
canpitaso' nisarama paya! Niy-
ontonpiso pëiquënta' piyapi'sa'
nocanama'. Hua'ano'sapitarë'quëma'
yahuënsëconama'. 'Ma noyacha
canpitaso' nitotërama', itohuachinën-
quëmara, pa'yatërama'. Cachiquë
pa'patamara: 'Huë'cama maistro,'
itohuachinënquëmara, pa'yatërama'.

⁴⁴jMa'huantacha canpitaso' nisarama
paya! Chimipi pa'pitopiso pochin
niconama'. Co corosë acotohuachi-
narahuë', acopo' co nishinahuën'
nizarinso co nitotatonaraihuë',
piyapi'sari i'natopi," itërin Quisosori
parisioro'sa' nontaton.

⁴⁵A'na cotio maistrori natanahuaton,
no'huirin.

—Ina pochin pënëntaton Maistro,
quiyanta' anantantarancoi, itërin.

⁴⁶Napotohuachina, cotio
maistro'santa' pënënaton, itapon:

—jMa'huantacha canpitanta'
nisarama paya! Na'con piyapi'sa'
pënënpiramahuë', nani ma'sha
natëcaiso' sha'huitërama' ni'ton,
panca pë'pëtëreso pochin ninatanpi.
A'chintopiramahuë', co pi'pisha tëranta'
catahuaramahuë' natëcaiso'.

⁴⁷“Iráca pënëntona'piro'sa'
pënëntopirinahuë', canpita shimashon-
ëmapitari co natëtonaraihuë', tëpapi.
Canpitanta' pa'pitopiso' pëirapipi-
ramahuë', co natëramahuë'. Ina marë'
canpitanta' Yosë ana'intarinquëma'
ni'ton, jma'huantacha nisarama
paya! ⁴⁸Shimashonëma pochin
cancantatoma', inapitari tëpatona
pa'pitopiso', canpitari topinan quëran
pëirapiramama'. Co natëramahuë'.

⁴⁹Yosë no'tëquën ninorinquëma'.
Iráca chachin naporin: 'Na'a quëmapi'sa'
a'pararahuë pënëinënquëmaso marë'.
A'chintapirinënquëmahuë', no'huítoma',
ahuëarama'. A'naquën tëpaarama',
itërinquëma'. ⁵⁰⁻⁵¹Isoro'pa' ninin
quëran huarë' noya quëmapi'sa'
pënëntopirinahuë', na'a tëpapi.
Apiri'ton noya quëmapi nipirinhue',
iini tëparin. Ina piquëran a'naya a'naya
noya pënëntopirinahuë', tëpara'piapi.
Na'a pi'ipi napopi. Napoin quëran
Sacariasë tëpapi anta'. Yosë chinotopiso
pëiquë chachin tëpapi. Canpitaso
nipirinhue' ina nitotapomaramahuë',
co natantochináchinhuë' cancantërama'.
Napoaton Yosë na'con na'con
ana'intarinquëma'.

⁵²jMa'huantacha cotio
maistro'sanquëma' nisarama
paya! Niahui osërëtëreso pochin
co Yosë nanamën no'tëquën
a'chintëramahuë' ni'ton, piyapi'sa' co
Yosë nohuítopihuë'. Co canpita tëranta'
Yosë huëntonënquë ya'conamahuë'.
A'napitanta' yaya'conpirinahuë', co
nohuantëramahuë'. Ina marë' Yosë
ana'intarinquëma'," itërin Quisosori.

⁵³Nani tonitohuachina, parisioro'sa',
cotio maistro'sa', inapitaso' chiníquën
no'huítopi. No'huítatona', nisha nisha
Quisoso natanpi atëhuëcaiso marë'.
⁵⁴“Co no'tëquën nonpachinhue',
sha'huirapiahua'," nitopi.

Parisioro'sa' yanonpinpiso'

12 Hua'huayatèrahuë' piyapi'sa' niyontonpi Quisoso natanacaiso marë'. Na'a huaranca yamorapi ni'ton, niya'quëtapi. Ca'tano'sanënpita a'chintaton, itapon: "Tèhuënchachin iyaro'sa', parisioro'sa' yanonpinpi. Napoaton a'chinpiso', pan ahuëpocatèrinso pochin niconaton a'naroáchin piyapi'sa' yanonpintopi. Ni'cona nonpintochinënguëma'.² A'naquën po'oana quëran ma'sha nipi. Ma'sha po'orëso pochin nipirinahuënta', a'na tahuëriso' ya'ipi piyapi'sari nitotapi. ³Tashi' napopiramahuë', naporamaso' tahuëri anitotapi. Pëi' acoana nisacarotopiramahuë', a'na tahuëriso', naporamaso' a'ninquëchin sha'huitapi. Ya'ipi piyapi'sa' nitotapi huachi," tënin.

Yosë tè'huatacaso' ya'huërinso'*(Mateo 10.28-31)*

⁴Ina quëran itaantarin: "Ama iyaro'sa', piyapi'sa' tè'huatocosohuë'. Tëpapirinënguëmaonta', co hua'yanëma' matarinënguëmahuë'.⁵ Yosë tèhuënchinso' tè'huatacaso' ya'huërin, ténahuë. Co noyahuë' nipatama', Yosë hua'yanëma' matahuatënguëma', parisitopiquë a'pamiatarinquëma'. Napoaton ina na'con na'con tè'huatoco'. Co piyapi'sa' tè'huatacaso' ya'huërinhuë'.

⁶⁻⁷Yosëso' a'pairinquëma'. Ni'co'. Inairaro'sa' co pa'tonhuë'. A'natërápo nipirinhuë', catotë' coriquia'huaíchin pa'tërin. Napoaponahuë', co a'naya tëranta' Yosëri naniantërinhuë'. Canpitaso' na'con na'con yonquirinquëma'. Noya noya a'pairinquëma'. Noyá nohuitërinquëma'. Ainëma' hua'huayátèrahuë nipirinhuë', ya'ipi pichirin. Napoaton ama tè'huacosohuë'. Ni'sárinquëma'," itërin.

Quisocristo imarëhuaso' sha'huicaso' ya'huërinso'*(Mateo 10.32-33; 12.32; 10.19-20)*

⁸Ina quëran taantarin: "Tèhuënchachin iyaro'sa', 'Quisoso imarahuë', topatama', ayaro' tahuëri canta' nohuantaranguëma'. 'Imarinco mini,' itarahuë Yosë'pa'. Anquëniro'santa' natanapi. ⁹Nipirinhuë', Yosë quëran quëmapico nipirahuë' a'pohuatamaco, carinquëmanta' a'poaranquëma'. 'Co nohuitërinacohuë',' itarahuë. Anquëniro'santa' natanapi.

¹⁰A'naquën no'huitonaco, pinorinaco. Ina quëran oshanëna marë' sëtouachina', Yosëri oshanëna' inquitarin. Nipirinhuë' Ispirito Santo pinotona' oshahuanpiso', co onporonta' inquitarinhuë'.

¹¹A'na tahuëri mapachinënguëma', cotio niyontopiso pëiquë quëpaarinënguëma'. Hua'ano'sa', coisëro'sa', inapitaquë sha'huirapihuachinënguëma', '¿Ma'cha tonopocoya?' ama tocosohuë'. ¹²Naporo' Ispirito Santo catahuarinquëma' noya a'panitacamaso'," itërin Quisosori.

Nani ma'sha nohuantopiso'

¹³Na'a piyapi'sa' natanasoi', a'nari huëcapairin.

—Maistro, tatahuë nani chiminin. Nani ma'sha ya'huëtopyrinhuë', patërin. Iyahuëso' nipirinhuë' apiratërinco. Co nohuantërinhuë' patomatiincoso'. Sha'huitëquë' patomachinco, itërin.

¹⁴—Co coisë pochin nica'huaso' ya'huërinhuë', itërin Quisosori.

¹⁵Napotahuaton, ya'ipiya pënënin.

—Ama iyaro'sa' ma'sha canacamasoáchin yonquicosohuë'. Co nani ma'sha ya'huëtinquëma' huarë' noya nanpiaramahuë', itërin.

¹⁶Itahuaton, a'na pënënto nanan sha'huitërin. "Ni'co'. A'na ma'huan

ya'huërin. Iminënguë sha'pachina, hua'huayátërahuë nitërin. ¹⁷Napoaton ya'ipi pëinënpita ya'sotërin huachi. '¿Insëquëcha ma'sha aco'iya?' ta'ton, yonquiárin. ¹⁸Yonquihuachina, tapon: 'Pëiro'sa' i'quitahuato, a'na pëiro'sa' niantarahuë. Panca panca nisarahuë. Inaquë ya'ipi ma'shanëhuëpita acoarahuë. ¹⁹Na'a ma'sha ya'huëtërinco. Co apípora nohuantarahuë'. Co huachi sacatarahuë'. Noya coshatápo. Noya o'opo. Capa cantatato, nóya ya'huápo,' ténin yonquinën quëran. ²⁰Napopirinhüë', Yosëri itërin: 'Quëmaso' co manta' yonquiranhüë'. Ipora tashi chachin ca nohuanto, chiminaran. Nani ma'sha canapiranhüë', ya'ipiya pataran ni'ton, a'napitari mapon,' itërin. ²¹Canpitanta' nani ma'sha canapomarahüë', co Yosë yonquihuatomahuë', ina ma'huan pochin nisarama'. Co manta' ya'huëtomiatarinquëmahuë'. Co Yosë'pa' canamiataramahüë',” ténin Quisoso.

Yosë noya a'pairinpoaso'

(Mateo 6.25-34)

²²Ina quëran ca'tano'sanënpita itapon: "A'naquën ma'sharáchin yonquipi. Capacaiso', o'ocaiso', a'mocaiso', inasáchin yonquipi. 'Nani ma'sha ya'huëtohuachinco, nóya ya'huarahuë,' topirinhüë' yonquinëna quëran. Ama iyaro'sa' ina pochin cantantocoso'huë'. ²³Yosë chachin ananpirinpoa'. Nonënpoa' quëtërinpoa'. Co capacaso marëáchin isoro'paquë acorinpoahuë'. Noyápiachin a'mocasonta' co onpopinchin yonquicaso' ya'huërinhuë'. Yosë na'con na'con yonquihuatëhua', catahuarinpoa' noya ya'huëcaso'. ²⁴Ni'co'. Inairaro'sa' co sha'topihuë'. Co cayarinsó' sënapihuë'. Cosharo' tapacaso marë' co pëi' ya'huëtopyirinhüë', Yosëri catahuarin. Ina nohuanton, cosharo' ya'huëtopyi. Canpitaso' inapita

quëran na'con na'con nosororinquëma'. ²⁵Ama nisha nisha yonquiatoma', napion cantantocoso'huë'. Chiminacaso' nanihuachin, co huachi a'na ora tëranta' nanpicaso' ya'huërinhuë'. ²⁶Canpitaora co manta' nanitapapiramahuë'. Yosë nohuanton, noya ya'huërama'. Napoaton sano yonquiatoma', ya'huëco'. ²⁷Ni'co'. Yancoro'sa' co sacatopyihuë'. Co manta' a'mocaso nipyihuë'. Nipirinhüë', noyápiachin yancotopyi. Iráca copirno Saromon nani ma'sha ya'huëtërin. 'Ma noyápiachincha a'morin paya,' topi. Yancoro'saso' napoaponahuë', ina quëran noya noya ya'nopyi. ²⁸Pacatoro quëran huarë' Yosëri yonquirin. A'na tahuëriíchin ya'huëpirinhüë', ahuihuachina, ahuiquitëre'. Co hua'qui' ya'huëpirinhüë', Yosëri yonquirin. Ina nohuanton, noya papotërin. Canpitaso' ina quëran na'con na'con yonquirinquëma'. Ina nohuanton, a'mocamasonta' ya'huëtëtarinquëma'. ¿Onpoatomata' nypachin co natëramahuë'? 'Yosë catahuarinco mini,' ta'caso nypirinhüë'. ²⁹Ama ma'sha yonquiatoma', pa'yancoso'huë'. '¿Ma'cha ca'në'poya? ¿Ma'cha o'orë'poya?' ama tocoso'huë'. ³⁰Co Yosë imapisopitahuë' ina pochin yonquipi. Ma'sharáchin yonquipi. Canpitaso nypirinhüë', tatanëma' inápaquë ya'huërinso' yonquirinquëma'. Ya'ipi pahuantërinquëmasopita nitotërin. ³¹Napoaton Yosë na'con na'con yonquico'. A'napitanta' catahuaco' hua'anëntërinquë ya'conacaiso marë'. Ina pochin cantantohuatama', Yosë catahuarinquëma'. Ina nohuanton, ma'sha pahuantërinquëmasopita ya'huëtëtarinquëma',” itërin.

Canamiatëre'huaso'

(Mateo 6.19-21)

³²Naquëranchin itaantarín:

—Ama iyaro'sa' pa'yancosohuë'.
 Ohuica pë'tahuana'pi pochin
 nicato a'paiaranquëma'. Caraichin-
 quëma' nipomarahuë', Yosë noya
 ni'ninquëma'. Hua'anëntërinquë
 chachin aya'coninquëma'.³³ Ama
 na'con ma'sha yontoncosohuë'.
 Ma'sha ya'huëtohuachinquëma',
 pa'anahuatoma', sa'ahuario'sa'
 quëtoco'. Inapotohuatama', Yosë
 acanaarinquëma'. Isoro'paquë ma'sha
 a'naroáchin mocarin. Ihuarinënpoa'.
 Ma'shari a'quirin. Inapaquëso
 nipirinhüë' Yosë acanahuachinpoa',
 ya'huëtomiatarinpoa'.³⁴ Ma'sharáchin
 nohuantohuatama', co Yosë
 yonquiaramahüë'. Nipirinhüë', Yosë
 na'con nohuantohuatama', ina na'con
 na'con yonquiarama', itërin.

Noya ninacaso' ya'huërinso'

³⁵⁻³⁶ Ina quëran taantarin: “Noya
 yonquiatoma', capayatërëso pochin
 cancantoco'. Ni'co'. A'na patron sa'acaso
 marë' pa'nin. Onporosona huënantacaso'
 co piyapinënpita nitotopihuë'. Napoaton
 noya nitaparahuatona', nanparin
 i'chinpirahuatona', ninarapi. Canquiton,
 onconan pi'nihuachina, a'naroáchin
 i'soatacaiso' ya'huërin.³⁷ Piyapinënpita
 ninarapi quënanquintahuachina,
 hua'anëni nóya ni'sarin. Inari chachin
 nitaparahuaton, cosharo' acotarin
 piyapinënpita capacaiso marë'.
³⁸ Yono tashihuë nipon, tahuëri
 ya'carihuë nipon, huënantarin.
 Co huë'ëponaraihuë' ninarapi
 quënanquintahuachina, noya ni'sarin.
³⁹ Isonta' yonquico': Ihuatë' a'nanaya
 huëcaton, pëiquë ya'conin. Hua'anën co
 nicasohuë', ma'sha ihuarin. Onporosona
 huëcacasos' nitotërin naporini, hua'anëni
 ninaitonhuë', co ma'shanënpita
 ihuaitonhuë'.⁴⁰ Yosë quëran quëmapico
 ni'to, canpitanta' ninatomaco, ya'huëco'.
 Hua'quihuato: 'Co a'naroáchin

o'mantararinhuë', tosapi a'naquën.
 Co nitotasënuquëmahüë', a'nanaya
 o'mantararahüë', itërin Quisosori.

Inpriato pochin nininso'

(Mateo 24.45-51)

⁴¹ Napohuachina, Pitrori natanin:

—¿Ya'ipi piyapi'sa' Sinioro
 pënënanan? ¿Quiyasáchin nica? itërin.

⁴² Napotohuachina:

“Ni'co' iyaro'sa'. O'maca'huaso tahuëri
 a'na patron pochin nisarahüë. Inaso'
 aquë yapa'pachina, inpriatonën noya
 natërinso' sha'huitërin. 'Piyapinëhuëpita
 noya ni'quë'. Cosharo', ma'sha, inapita
 pahuantohuachina', quëtëra'piraquë',
 itahuaton pa'nin.⁴³ Inpriatoso' noya
 yonquihuachin, no'tëquën natërin.
 Patronëni huëcapaintahuachina,
 noya ni'sarin.⁴⁴ Noya natërin ni'ton,
 acoarin ya'ipi ma'shanënpita a'paicaso
 marë'.⁴⁵ Nipirinhüë', inpriatonën
 nisha cancantohuachin, tapon: 'Patron
 hua'quirarin. Co a'naroáchin huëntapon-
 huë', ta'ton, piyapinënpita ahuëapon.
 Cosonanënpitanta' ahuëapon. Pita
 nicacasoáchin cancantapon. No'pirápon.
⁴⁶ Napoaso', a'nanaya patronëni
 quënanquiantapon. Co nitotasohüë',
 a'nanaya canquipon. Co natërinhuë'
 ni'ton, ocoirahuaton, chiníquën
 ana'ntarin. Co natëtono'sahuëpitarë
 chachin ana'ntarin.

⁴⁷ A'na piyapinënsos' patronëni
 sha'huitopirinhüë', co yonquirinhüë'.
 Noya nitotaponahuë', co natërinhuë'.
 Co ma'shanënpita noya tapatërinhuë'
 ni'ton, chini chiníquën ahuihuitarin.
⁴⁸ A'naso nipirinhüë' co nitotërinhuë'.
 Co noyahuë' nipachina, co onpopinchin
 ahuihuitarinhüë'. Inapochachin
 canpitanta' na'con a'chintëranquëma'
 ni'ton, noya natëco'. Na'con
 nitotohuatama', noya noya natëcaso'
 ya'huërin,” itërin.

Nisha nisha Quisoso yonquirapipiso'*(Mateo 10.34-36)*

⁴⁹⁻⁵⁰ “Tëhuëenchachin, iyaro'sa', pën matohuachina, a'naroáchin huiquitërin. Inapochachin piyapi'sa' a'chintohuato, nisha nisha yonquiapi. Na'a piyapi'sa' no'huiarinaco. Caso' chiniquën parisita'huaso' ya'huërin. Ina yonquiato, sëtërahuë. A'naroáchin nipachin napochinaco. ⁵¹ ‘Cristo o'mahuachin, ya'ipiya nohuantatona', noya ya'huapona,' ¿topiramahuë' ti? Co ya'ipiya nohuantarinacohuë'. Pënënpato, nisha nisha yonquiapi. A'naquën nohuantarinaco. A'naquënso nipirinhüë', co nohuantarinacohuë'. ⁵² Ipora quëran huarë' a'na pëiquë ya'huëpisopita nisha nisha yonquiapi. Catoya'pi nohuantarinaco, caraya'piso nipirinhüë' co nohuantarinacohuë' ni'ton, nino'huiapi. ⁵³ A'na pëiquë pa'pin nohuantarinco. Hui'ninso nipirinhüë' co nohuantarinacohuë'. A'na pëiquënta' hui'nin nohuantarinco. Pa'pinso nipirinhüë' co nohuantarinacohuë'. Sanapi'santa' nisha nisha yonquiapi. A'shín nimara co nohuantarinacohuë'. Hua'huinso nipirinhüë' nohuantarinco. A'shatën nohuantarinco. Notainso nipirinhüë' co nohuantarinacohuë',” ténin.

Ipora ma'sha onporëhuaso' yonquicaso' ya'huërin*(Mateo 16.1-4; Marcos 8.11-13)*

⁵⁴ Ina quëran ya'ipi piyapi'sa' a'chintantaton, itapon:

“No'tëquën, iyaro'sa', yonquico'. Pi'i ya'coninso parti tashirotohuachina: ‘O'nanapon,' tënama'. Ina quëran o'nanin. ⁵⁵ Sor parti quëran chiniquën ihuantohuachina, ‘Huënoca ya'huëapon,' tënama'. Naporo' huënocatërin. ⁵⁶ Canpitaso' nonpin-tënuëma'. O'nan, sëhuën, inapita

noya ninopiramahuë', ¿onpoatonta' ipora chachin naporahuësopita co yonquiramahuë'?” itërin.

Nanan anoyatacaso' ya'huërinso'*(Mateo 5.25-26)*

⁵⁷ “¿Onpoatomata' canpitaora cancanëma quëran co no'tëquën yonquiramahuë'? ⁵⁸ Ni'co'. Nihuitëranso marë' yaquëpahuachinënquën, a'naroáchin nanan anoyatëquë'. Co anoyatohuatantuë', coisëquë quëpaarinënquën. Coisëquë quëpahuachinënquën, sontaroquë yo'coaninënquën ni'ton, tashinan pëiquë po'moarinenquën. ⁵⁹ Inaquë po'mohuachinënquën, ya'ipiya pahuërëtaquë huarë' pipiaran,” ténin Quisoso. (Inapochachin canpitanta' co noyahuë' nipatama', a'naroáchin nanan anoyatoco', Yosë ana'intochnuëma'.)

Co noyahuë' yonquipisopita naniantacaso' ya'huërinso'

13 Naporo' a'naquën huë'sahuatona', Quisoso sha'huitiipi: “Caririaro'sa' Yosë pëinënquë chinotatona', ma'sha tëparapirinahuë', Piratori sontaro'sa' a'parin tëpacaiso marë'. Inaquë chachin tëpapi,” itiipi.

² “A'napita caririaro'sa quëran na'con na'con oshahuanpi ni'ton, Yosë nohuanton, ¿tëpapi, topiramahuë' ti? ³ Co inapita na'con na'con oshahuanpihuë'. Canpitanta' co noyahuë' yonquirama'. Co ina naniantohuatamahuë', ana'intarinquëma'. Chiminatoma', parisitomiatarama'. ⁴⁻⁵ Siroiquënta' a'na tori anotaton, shonca posa ya'pi tëparin: ‘Inapitanta' na'con na'con oshahuanpi,' ¿topiramahuë' ti? Co naporinhüë', tënahüë caso'. Na'a piyapi'sa' Quirosarinquë inachachin oshahuanpi. Canpitanta' co noyahuë' yonquirama'. Co ina

naniantohuatamahuë', chiminatoma', parisitomiatarama', itërin Quisosori.

Nara co nitërinsohuë'

⁶Ina quëran iso pënënto nanan sha'huitërin: "A'na quëmapi iminëncuë iquira naranta' sha'nin. Papotahuaton a'shinaponahuë', hua'qui' co nitërinhuë'.
⁷Ina quëran inpriatonën itërin: 'Iso huayo napoonin. Nani a'shinaponahuë', cara pi'ipi co manta' nitërinhuë'. A'nëquë'. ¿Ma'marëta' topinan huanirin?' itopirinhuë',
⁸'Ama siniro ipora a'nëquësohuë'. A'na pi'ipira' tananpitëquë'. Iso pi'ipi noya pacarapiarahuë. Apono acotarahuë noya nitacaso marë'.
⁹Iso pi'ipi nitapon nimara. Co nitohuachinhuë', sha'huitoco a'nëchinquën,' itërin inpriatonëni," tënin Quisoso.

Chinoto tahuëri apia anoyatërinso'

¹⁰Chinoto tahuëri nanihuachina, niyontonpiso pëiquë pa'sahuaton, piyapi'sa' a'chintarin.
¹¹Inaquë a'na sanapi quënanconin, apia nininso'. Sopai nohuanon, nani shonca posa pi'ipi monconpirin. Co nanitërinhuë' no'tëpicaso'.
¹²Quisosori quënanahuaton, përarin. Huëcapaihuachina:

—Nani imoya noyatëran, itërin.

¹³Së'huapihuachina, a'naroáchin no'tëquën huanirin. "¿Ma noyacha Yosëso' ni'ton, anoyatërinco paya!" tënin.
¹⁴Niyontonpiso pëi' hua'anso nipirinhuë', no'huitërin. Chinoto tahuëri anoyatërin ni'ton, naporin. Napoaton piyapi'sa' itapon:

—Saota tahuëri sacatacaso' ya'huërin. Naporon' huëco' anoyatinquëmaso marë'. Chinoto tahuëriso' co noyahuë' anoyatacaso', itërin.

¹⁵Quisosori natanahuaton, itapon:

—Canpitaso' nonpintëncuëma'. Co no'tëquën yonquiramahuë'. Ohuaca',

mora, inapita pë'tahuahuatama', chinoto tahuërinta' i'quiritërama'. I'sha ya'huërinquë quëparahuatoma', o'shitërama'.
¹⁶Iso sanapiso nipirinhuë' Yosë piyapinën niponahuë', hua'qui' parisitërin. Nani shonca posa pi'ipi Satanasëri aparisitopirinhuë', ipora huarë' nicha'ërahuë. Chinoto tahuërinta' anoyatacaso' ya'huërin tënahuë. ¿Ma'ta' canpitaso' yonquirama'? itërin.

¹⁷Natanahuatona', inimiconënpitaso' tapanpi. A'napitariso nipirinhuë', pa'yatopi: "¿Ma noyacha Quisoso nanitaparín paya!" topi.

Mostasaraya pochín nininso'

(Mateo 13.31-32; Marcos 4.30-32)

¹⁸"¿Ma pochinta' Yosë hua'anëntërinso'? topiramahuë'. A'na pënënto nanan sha'huitanta'inquëma' canpitanta' nitotacamaso marë'.
¹⁹Mostasaraya pochín ninin. Ya'pirin hua'huishin niponahuë', iminiquë sha'patëra, panca ta'an ninin. Nani a'shinpachina, inairaro'sa' huëcatona', inaquë pëirin," tënin. (Inapochachin ya'nan nipon, caraíchín piyapi Yosë imapirinahuë', a'na tahuëri hua'huayátërahuë imasapi huachi.)

Pan ahuëpocatërinso pochín nininso'

(Mateo 13.33)

²⁰Ina quëran itantarin: "¿Ma pochinta' Yosë hua'anëntërinso'?
²¹Pan ahuëpocatërinso pochín ninin anta'. A'na sanapi pan nipachina, cato shonca quiro pochín trico no'mo' manin. Masahuaton, pi'pian tëranta' pan ahuëpocatërinso' ayontohuachina, ya'ipiya së'cotërin, pan huëpocatërin huachi," tënin Quisoso.

Ya'coana pochín nininso'

(Mateo 7.13-14, 21-23)

²²Ina quëran nisha nisha ninanoquë pa'sahuaton, a'chintëra'piarin.

Quirosarinquë huarë' pa'sarin.
²³ A'chintohuachina, a'na quëmapiri
 itapon:

—¿Onpo piyapita' cha'ëpona'?
 ¿Caráchin nimara ti? itërin.

²⁴—Yosë huëntonën pëi pochin
 ninin. Ya'coananënsa' yamianasha.
 Na'a piyapi'saso' yaya'conpirinahuë', co
 noyahuë' cancantatona', co nanitopihuë'
 ya'conacaiso'. Canpitaso nipirinhuë'
 ipora chachin ya'conacamaso'
 nohuantoco'. Ama hua'quicosohuë'.

²⁵ A'na tahuëri hua'anëni ya'coananën
 oncotarin huachi. Naporo huarë' aipiran
 huanirahuatoma', yaya'conpiramahuë'.
 “Tsoatocoi Sinioro,” tosapiramahuë',
 co nohuantarinhuë'. “Co no-
 huitëranquëmahuë'. Co canpitaso'
 piyapinëhuëpitanquëmahuë',”

itarinquëma'. ²⁶ “Co'ta nohuitërancoi.
 Quëmaro'coi coshatërai, o'orai.
 Quiyataquë a'chinan,” tosapiramahuë'.
²⁷ “Co' mini nohuitëranquëmahuë'.
 Co noyahuë' ninama' ni'ton, co
 piyapinëhuëpitanquëmahuë'.

Paco huachi,” itahuatëinquëma',
 a'paarinquëma'. ²⁸ Parisitopiquë
 pa'sahuatoma', na'nëarama', chiniquën
 parisitarama'. Apraan, Isaco, Cacopo,
 pënëntona'piro'sa', inapita Yosë
 hua'anëntërinquë ya'huërapí, ni'sarama'.

Canpitaso nipirinhuë' co ya'conamahuë'
 ni'ton, sëtarama'. ²⁹ Nisha nisha parti
 quëran huëcatona', Yosë ya'huërinquë
 ya'conapi. Inaquë noya coshatërëso
 pochin nóya ya'huërapí. ³⁰ A'naquënso'
 ipora co piyapi'sari noya ni'pirinahuë',
 a'na tahuëri Yosëri nóya ni'sarin.
 A'naquënso nipirinhuë' ipora piyapi'sari
 noya ni'pirinahuë', a'na tahuëri
 co Yosëri noya ni'sarinhuë', itërin
 Quisosori.

Quirosarinquë ya'huëpisopita yonquiaton, sëtërinso'

(Mateo 23.37-39)

³¹ Naporo' a'naquën parisioro'sa'
 Quisosuquë huë'pi.

—A'naroáchin ta'acquë'. Irotisë yatë-
 parinquën, itiipi.

³²—Inca. Co yapa'nahuë'. Irotisëso'
 pa'pi nonpintë'. Paaton, sha'huitonquë'.
 Nani Yosë sha'huitërinco ma'sha
 nica'huaso'. Iporaso' ina natëto,
 sopairo'sa' a'parahuë. Na'a cania'piro'sa'
 anoyatarahuë. Cara tahuërichin
 pochin pahuanarin tiquia'huaso'.
 Ina sha'huitonquë' nitochin. ³³ Inaso
 napotopirahuë', ipora tahuëri chachin
 pipito tashira aquëtëran Quirosarinquë
 nincana'huaso' ya'huërin. Iráca
 quëran huarë' na'a piyapi'sa' inaquë
 pënëntopirinahuë', tëpapi. Inaquë
 canta', tëpainacoso ya'huërin, tënin.

³⁴ Ina quëran itantarin: “¿Ya'ipi
 Quirosarinquë ya'huëramasopita
 yonquiatëinquëma', chiniquën
 sëtërahuë! Na'a pënëntona'piro'sa'
 Yosë a'patërinquëma' pënëinën-
 quëmaso marë'. A'papurinhuë',
 tëparama'. A'naquën na'piquë
 të'yaratoma', tëparama'. Ya'ipinquëma'
 nosoroatëinquëma', na'aro' ya-
 catahuapiranquëmahuë', co ca
 tëranta' nohuantëramacohuë'. Atari
 hua'huin to'cohuëtërinso pochin
 yapa'poyapiranquëmahuë', co
 nohuantëramacohuë'. ³⁵ Napoaton

Tata Yosë patarinquëma'. Co huachi
 catahuararinquëmahuë'. Co huachi
 quënanaramacohuë'. O'manta'huaso'
 tahuëri huarë' quënantaramaco.
 Naporo: ‘¿Ma noyanquëncha quëmaso
 paya! Sinioro chachin a'paimarinquën,'
 itaramaco,” itërin Quisosori.

Chinoto tahuëri anoyatantarinsò'

14 A'na hua'ani Quisoso amatërin coshatapacaso marë'. Parisio quëmapi inaso'. Amatohuachina, inaquë pa'nin. Chinoto tahuëri ni'ton, a'napitarinta' ni'sapi sha'huirapicaíso marë'. ²Naporo' a'na cania'pi Quisoso-quë huë'nin, panca pomatërinso'. ³Cotio maistro'sa', parisioro'sa', inapita notërahuatón, Quisosori itërin:

—¿Noya chinoto tahuëri cania'pi anoyatacaso' ti? ¿Ma'ta' tënama' canpita? itërin.

⁴Natanahuatona', ta'tápi. Co manta' topihuë'. Co a'panitohuachinaraihuë', cania'pi së'huarahuatón, a'naroáchin anoyatërin. —Noya paquë huachi, itërin. ⁵Ina quëran piyapi'sa' pënëantarin.

—¿Hui'nama' posoquë pa'itohuachina, chinoto tahuëri nipirinhüë', a'naroáchin ocoirama! Mora tëranta' pa'itohuachina, ocoirama'. ¿Co ocoiramahuë' nica? itërin.

⁶Parisioro'saso nipirinhüë' tapanatona', co nanitopihuë' a'panitacaiso'.

Pita pochin nininso'

⁷Yacoshatohuachinara, na'a piyapi'sa' hua'an pirayan yahuënsëpi. “Hua'an pirayan huënsëhuato, chiníquën nanantona'pi pochin ni'sarinaco,” ta'tona', inaquë huënsëconpi. Ina ni'sahuatón, Quisosori itërin:

⁸—Natanco iyaro'sa' pi'pian pënëinquëma'. Quëmapi yasa'apachina, nipayarinsopita amatërin coshatapacaiso marë'. Inaquë amatohuachinquën, ama hua'ano'sa' pirayan huënsëquësohuë'. Tapon'a' a'na quëmapi chini chiníquën nanantërinso' huë'sarin. ⁹Huë'pachin, hua'an itarinquën: “Po'shaquë', iso quëmapi huënsë'in. Pasëquë tëranta' huënsëconquë',”

itohuachinquën, tapanaran. ¹⁰Napoa-ton amatohuachinquën, co'inquë huënsëquë'. Hua'an huë'pachin, noya nontarinquën. “Huë'quë' iyasha, isëquë noya huënsëiquë',” itohuachinquën, ya'ipi piyapi'sa' noya ni'sarinquën. ¹¹Inapochachin “Caso' noya noyaco,” topatama', Yosë atapanarinquëma'. Nipirinhüë', sano piyapi nipatama', Yosë noya noya acoarinquëma', itërin.

¹²Ina quëran pëi' hua'anën pënënatón, itantarin:

—Ca'painëinquënso marë' piyapi amatohuatón, ama quëmopinënpita, amiconënpita, inapitaráchin amatëquësohuë'. Ma'huano'sa' amatohuatón, inapitanta' amataantahuachinëinquën, i'huëretarinëinquën. ¹³Sa'ahuario'sa', apiaro'sa', sonpacharo'sa', somaraya nininsopita, inapitanta' nosoroatón, amatëquë'. ¹⁴Ina quëran noya cancantaran. Inapitaso' co nanitopihuë' amatanta'inëinquënso'. Co i'huëretopirinëinquënhüë', Yosëso' i'huëretarinquën. Noya ninan ni'ton, ayaro' tahuëri ananpitaantahuachinquën, acanaarinquën huachi, itërin.

Yosëri amatërinso'pita

(Mateo 22.1-10)

¹⁵Inaquë coshataso', a'naso' natanahuatón, Quisoso itapon:

—Yosë chachin hua'anëntohuachinpoa', nóya coshatarihua'. Noya noya cancantarihua', itërin.

¹⁶Napotohuachina, pënënto nanan sha'huitërin.

—A'na quëmapi na'a piyapi'sa' amatërin ca'pacaiso marë'. ¹⁷Tahuëri nanihuachina, inpriatonën a'parin sha'huitantacaso marë'. “Huëco huachi. Nani cosharo' taparin,” itërin. ¹⁸Nani amatopirinhüë', co huachi nohuantopihuë'. “Co'chi nanitëraihuë'

paya,” toconpi a'naya a'naya. “No'pa' pa'anahuëso' nicapo pa'sarahuë. Napoaton co nanitërahuë,” ténin a'na'.¹⁹ “Shonca toro pa'anahuë asacata'huaso marë'. Inapita ténipo pa'sarahuë. Napoaton co ipora nanitërahuë,” ténin a'nanta'.²⁰ “Thuara sa'arahuë. Napoaton co canta' nanitërahuë,” ténin a'nanta'.²¹ Napotohuachinara, inpriatoso ayanahuaton hua'anën sha'huitiirin. “Co huachi nohuantopihuë,” itërin. Natanahuaton, no'huitërin. “Manóton paantaquë'. Cachiquë tëranta' paaton, piyapi maconquë'. Sa'ahuario'sa', apiaro'sa', somaraya nininsopita, sonpacharo'sa' inapita maconquë’,” itërin. Itohuachina, pa'sahuaton, macontarin.²² Huënantarahuatón, sha'huitiantarin. “Nani maconpirahuë'. Ipora huanta' pahuanarin piyapi'sa' nanicaso’,” ténin inpriatonën.²³ “Ninano quëran pipirahuaton, macoantaquë'. Nisha nisha ira pa'taton, sha'huitonquë' huë'ina'. Imino'saquë huarë' paaton, maconquë'. Na'a piyapi'sa' nohuantërahuë.²⁴ Ya'nan amatërahuësopitaso', co huachi ca'painacoso' nohuantërahuë' ni'ton, inapoco’,” itërin hua'ani, ténin Quisoso.

Sacai' imacaso'

(Mateo 10.37-38)

²⁵Ina quëran Quisoso paantarin. Na'a piyapi'sari imasapirinahuë', tahuëretahuaton, itapon: ²⁶“Yaimapatamaco, ca na'con na'con nosoroco. Tatama', mamama', inapita co onpopinchin nosorocaso' ya'huërinhuë'. Sa'ama', hui'nama', iyaparima', oshiparima', inapitanta' co onpopinchin nosorocaso' ya'huërinhuë'. Canpitaora nohuantëramasonta' naniantatoma', casáchin imaco huachi. Co na'con na'con nosorohuatamacohuë', co

tëhuëenchachin imaramacohuë'.²⁷ Imapatamaco, a'napita aparisitarinënuëma'. Yatëpapirinënuëmaonta', imamiatoco. Corosëquë chiniquën parisitëre'. Inapochachin canpitanta' imapatamaco, aparisitarinënuëma'. Co ahuantohuatamahuë', co tëhuëenchachin imaramacohuë'.²⁸ Ni'co' iyaro'sa'. A'na quëmapi panca tori yanipachin, co a'naroáchin nininhuë'. Ya'ipi pa'tërinso'ton yonquirin.²⁹ Ina quëran coriquinën nanihuachina, pëiarin huachi. Co coriquinën nanihuachinhuë', co pëirinhüë'. Patomaíchin a'canin naporini, a'napitari tëhuaitonahuë'.³⁰ Ni'co'. Panca yapëipirinhüë', co nanitërinhuë' a'canacaso', ichitonahuë'.³¹ Isonta' yonquico'. A'na copirno ya'huërin, shonca huaranca sontaro'sa' camairinso'. Inimiconënso nipirinhüë', cato shonca huaranca sontaro'sa' camairin. Ina napo' huë'pachinara, co a'naroáchin ahuëapon pa'sarinhuë': 'Sacai' minsëcaso', ta'ton, yonquirárin.³² Co nanitochináchinhüë' nipachina, comisionën a'parin nanan anoyatacaso marë'.³³ Inapochachin pënënanquëma'. Sacai' imamancoso', ténahuë. Napoaton noya yonquiatoma', imaco. Casáchin yonquihuatamaco, tëhuëenchachin noya imasaramaco,” ténin Quisoso.

Yamora pochin nininso'

(Mateo 5.13; Marcos 9.50)

³⁴⁻³⁵Ina quëran taantarin: “Yamora noya acashicaso' niponahuë', chiminpachinaso co huachi cashirinhüë' ni'ton, co huachi ma'marë tëranta noyatërinhuë'. Topinan të'yatëre'. Huëratëhuanpatama', noya natanatomaco, yonquico’,” itërin Quisosori. (Canpitanta' co noya cancantohuatamahuë', co Yosë nohuantarinquëmahüë' tapon naporin.)

Ohuica chihuërinso pochin nininso'*(Mateo 18.10-14)*

15 Nisha nisha piyapi'sa' huë'pi Quisoso natanacaiso marë'. Copirno marë' coriqui ma'patona'piro'sa', oshahuano'sa' itopiso', inapitanta' huë'pi. ²Ina ni'sahuatona', parisioro'sa', cotio maistro'sa', inapitari no'huiipi.

—¿Onpoatonta' Quisoso oshahuano'sa' pa'yatërin? Inapitarë' coshatarin, co napocasohuë' nipirinhüë', toconpi.

³Ina natanahuaton, Quisosori iso pënënto nanan sha'huitërin ayonquicaiso marë': ⁴“A'na quëmapi pasa ohuicaro'sa' pë'tahuaton, ya'ipiya nosororin. A'naya tëranta' chihuëhuachina, yonípon pa'sarin. A'napitaso' pastoquëranchin patahuaton, hua'qui' yonissarin. Quënanahuë huarë' yonissarin. ⁵Quënanahuaton, pa'yatërin. Pitënahuatón, quëmantarin. ⁶Pëinënquë canquiantahuachina, nipayarinsopita, ya'cariya ya'huëpisopita, inapita sha'huitërin. ‘Ohuicanëhuë chihuëpirinhüë', quënanahuë. Ina marë' noya cancantahua', itërin. ⁷Inapochachin Yosë ni'ninpoa'. Noya piyapi ya'huëhuachin, Yosëri noya ni'sarin. Nipirinhüë', oshahuano'santa' nosororin. A'naya tëranta' co noyahuë' yonquirinso' naniantohuachin, Yosë ya'huërinquënta' capa cancantomiatapi,” itërin Quisosori.

Coriqui ayatërinso'

⁸Ina quëran iso pënënto nanan sha'huitantarin: “A'na sanapi shonca coriqui prata quëran nininso' ya'huëtopirinhüë', a'nara' ayatërin. Nanparin i'chinpitahuaton, noyá huitëtërin. Quënanahuë huarë' yonissarin. ⁹Quënanahuaton, nipayarinsopita, ya'cariya ya'huëpisopita, inapita sha'huitërin. ‘Coriquinëhuë

ayatopirahuë', quënanahuë. Ina marë' noya cancantahua', itërin. ¹⁰Inapochachin a'na piyapi tëranta' co noyahuë' yonquirinsopita naniantohuachin, anquëniro'santa' noya cancantapi,” itërin.

Oshahuana'pi huëantarinsó'

¹¹Ina quëran Quisosori itaantarin: “A'na quëmapi cato' hui'ninpita ya'huëtopirinhüë', ¹²hua'hua nininsoari pa'pin itërin: ‘A'na tahuëri ya'ipi ma'shanënpita iyahuëro'co patomatarancoi. Caso nipirinhüë' apira nohuantërahuë. Ipora tata quëtochanco, topirahuë', itërin. Itohuachina, patoma ma'shanënpita quëtërin.

¹³Cara tahuëri quëran pochin hua'hua nininso' yapipirin. Ya'ipi ma'shanënpita pa'anahuaton, coriqui canarinso' masahuaton, aquë pa'nin. Inaquë no'pirárin, nansarárin, monshihuanárin. Na'a coriqui quëparinso' i'quirin.

¹⁴Nani ya'ipi i'quihuachina, inaquëso' tanarotopi ni'ton, co manta' capacaso' ya'huërinhuë'. Inanta' tanarin. ¹⁵Napoa-ton a'na patronquë pa'nin. ‘Canta' sacachi, topirahuë', itërin. ‘Noyahua'. Sacatëquë' nipachin,' itahuaton, pastoquë a'parin coshinënpita a'paicaso marë'.

¹⁶Inaquë paaton, coshiro'sa' a'cararin. Tanaton, coshi ca'ninso' tëranta' nayapirinhüë', co incari quëtërinhuë'. ¹⁷Ina quëran yonquirin. ‘¡Ma'huántacha ninahuë paya! Tata piyapinënpitaso' noya coshatapi. Caso nipirinhüë' tana yatëparinco ta'a.

¹⁸Paato, tatahuë nonchi: “Co noyahuë' tata ninahuë. Nonpintëranquën. Co Yosë natëtohuë', oshahuanahuë.

¹⁹Co noyahuë' ninahuëso marë' co huachi hui'nan pochin cancantancoso' ya'huërinhuë'. Piyapinën pochin tëranta' ni'co,” ichi,' ténin yonquinënuë. ²⁰Ina quëran pa'pin ya'huërin'pa' paantarin.

Ya'caritèriahuaso', aquè quèran pa'pini quènanin. Quènanahuaton, na'con nosoroaton, ta'aparin. Iporahuaton, apinorin. ²¹ 'Co noyahuè' ninahuè, tata. Nonpintèranquèn. Co Yosè natètohuè', oshahuanahuè. Co noyahuè' ninahuèso marè' co huachi hui'nán pochin cancantancaso' ya'huèrinhuè', itèrin pa'pin. ²² Napotopirinhue', pa'piniso' na'con nosororin. Piyapinènpita camairin. 'Manóton paatoma', noyápiachin nininso' maconahuatoma', a'motoco'. Po'moitèranta' noyápiachin nininso' po'motoco'. Sapatènta' matonquè' po'moin. ²³ Ina quèran toroa'hua amoshin nininso' ma'toma', tèpaco' ca'ahua'. Capa cancantatèhua', pita niahua'. ²⁴ Iso hui'nahuè chiminin pochin niponahuè', iporaso' ya'noantarin. Ayatè pochin nimirinhue', iporaso' niantarahuè', itèrin. Ina quèran pita nisapi.

²⁵ Paninanso nimirinhue', iminquè sacatèrin quèran huèntararin. Pèiquè ya'caritèriahuaso', mosica pi'nirapiso natanin. Nansatona', capa cancantapi. ²⁶ Natanahuaton, piyapinèn pèarin: '¿Onpoatonta' pita nisapi?' itèrin. ²⁷ 'Co'ta iya'hua huènantarin. Noya canquintarin ni'ton, tatari pa'yatèrin. Toroa'hua amoshin nininso' atèpatèrin capacaso marè', itèrin. ²⁸ Ina natanahuaton, no'huitèrin. No'huitaton, co yaya'coninhue'. Pa'pini pipirahuaton, itèrin: 'Huèquè' conpa capa cancantahuà', itopirinhue'. ²⁹ 'Inca tata. Na'a pi'ipi quèma marè' chiniquèn sacatèrahuè. Sha'huitohuatancora, ya'ipiya natèranquèn. Napoaponahuè', co caso' chipo tèranta' quètèrancohuè' amiconèhuèpita amatahuato capa cancanta'huaiso marè'. ³⁰ Iso hui'nanso nimirinhue', aquè paaton no'piárin. Monshihuanárin. Coriquinèn quètèpiranhue', ya'ipi i'quirin.

Ina quèran huènantahuachina, quèmari nosoroaton, pa'yatèran. Toroa'hua amoshin nininso' atèpatèran coshatacaiso marè', itèrin.

³¹ Napotohuachina, pa'pini itèrin: 'Nosororanquèn mini conpa. Quèmaso' co ya'huincaranhuè'. Ya'ipi ma'shanèhuèpita quèchinquèn. Ya'ipiya quèmaquèn nisarin. ³² Iya'huaso nimirinhue', nani huènantarin. Chimininso pochin niponahuè', ya'noantarin. Ayatèreso pochin nitopirèhuahuè', niantarèhua'. Ina marè' noya cancantacaso' ya'huèrin,' itèrin pa'pini," ténin Quisoso.

Inprietori nonpintèrinso'

16 Ina quèran ca'tano'sanènpita a'chintantaton, itapon: "A'na ma'huan ya'huèrin. Inprietonèn chiniquèn nanan quètèrin piyapinènpita camaicaso marè'. Inari asacatèrin. Chiniquèn nanantaton, nihuiipiso' ninshitèrin. Inaso nimirinhue', nonpintaton, inaora marè' coriqui masarin ni'ton, sha'huirapipi. ² Ma'huanso' natantahuaton, amatèrin. 'Quèmaso' nonpintaranco natantèrahuè. Coriqui quètèranquènso' quèmaora marè' manan ni'quèhuarè', ocoiaranquèn. Ya'ipi nihuirinacoso' ninshitoco nitochi,' itèrin. ³ Inprietonènso' pipirahuaton, yonquirarin. '¿Ma'cha onpo'i nicaya? Hua'anèhuè ocoiarinco. Co nanitèrahuè' chiniquèn sacata'huaso'. Naporahuaton, tapanato, co nohuantèrahuè' coriqui topinan ma'pata'huaso'. ⁴ Na'a quèmapi'sa' hua'anèhuè nihuiipi. Iporaso' inapita catahuarahuè. Ina quèran hua'anèhuè ocoihuachinco, inahuanta' catahuarinaco nanpica'huaso marè', ténin yonquiaton. ⁵ Naporahuaton, co'huara hua'ani ocoiyatèrasohue', nihuitopisopita amatèrin. A'naya a'naya huè'pi. A'naso' huè'pachina, natanin. '¿Onpota' hua'an nihuiran?' itèrin.

⁶Pasa rata toma' ma'parahuë ni'ton, ina nápo' nihuirahuë,' itohuachina, 'Inta nipachin, nihuitëranso quirica masahuaton, a'natërápo shoncaíchin ninshitantaquë,' itërin. ⁷Ina quëran a'nanta' huë'nin. Huë'pachina, '¿Onpota' quëmanta' nihuitëran?' itërin. 'Trico ma'parahuë ni'ton, pasa costaro marë' nihuirahuë,' tënin. 'Inta nipachin, Posa shoncaíchin ninshitantaquë,' itërin. Inapotëra'piaton, na'a amiconënpita catahuarin ama na'con pahuëretacaiso marëhuë'. ⁸Hua'ani natantahuaton, amataantarin. 'Naquëranchin nonpintantaranco. Nipirinhue', "ma noyacha yonquiran paya," ténahuë,' itërin hua'anëni. Ni'co' iyaro'sa'. Na'a piyapi'sa' co noyahuë' nipisopita noya yonquipi inaora canacaiso marë'. A'naquëmaso nipirinhue', imapiramacohue', co onpopinchin yonquiramahuë' noya nicacamaso marë'.

⁹Coriqui ya'huëtohuachinquëma', ama canpitaoráchin i'quicosohue'. A'napita pahuantohuachina', quëtoco'. Inapohuatama', Yosë'pa' noya ni'sarinquëma'. Chiminpatama', Yosë inápaquë quëpantarinquëma'. Coriquinëma' patopiramahuë', inatohua' noya noya ya'huëcontarama'.

¹⁰Ni'co' iyaro'sa'. Hua'anëma' sha'huitohuachinquëma', natëcamaso' ya'huërin. Pi'pian tëranta' sha'huitopirinquëmahue', natëhuatama', noya ni'sarinquëma'. Chini chiniquën nanan quëtarinquëma'. Co'so' natëhuatamahuë', co chiniquën nanan quëtarinquëmahue'. 'Nonpintarincó,' ta'ton, co huachi natëarinquëmahue'. ¹¹Ya'ipi coriquinëma' canpitaora marë' i'quihuatama', co insonta' inápaquë acanarinquëmahue'. ¹²Iporaso' Yosë nohuanton, ma'sha, coriqui, inapita ya'huëtarinquëma'. A'naninquëmaso pochin quëtërinquëma'. Topinan quëran

i'quihuatama', co manta' Yosë'pa' canamiataramahuë'.

¹³Cato' patron camaihuachinquëma', co nanitëramahuë' cato chachin natëcamaso'. A'naso' nohuantatoma', noya natëarama'. A'naso' nipirinhue' co onpopinchin nohuantatomahuë' co natëaramahuë'. Inapochachin canacamasoáchin yonquihuatama', co nanitaramahuë' Yosë natëcamaso'. Coriquiráchin cancantohuatama', co Yosë natëaramahuë'," itërin Quisosori.

¹⁴Parisioro'sa' coriquiráchin cancantopi. Napoaton Quisoso a'chininso' natanahuatona', tëhuapi. ¹⁵Tëhuapirinhue', Quisosori itërin: "Canpitaso' Yosë imaramaso pochin nipomarahue', co tëhuënachachin imaramahuë'. Nonpinama'. Yonquiramaso chachin Yosë nitotërin. Piyapi'sa' noya ni'pirinënuquëmahue'. Cancanëma quëranso yanonpinama' ni'ton, Yosë co pi'pian tëranta' noya ni'sarinquëmahue'," itërin.

Yosë quiricanën quëran pënëninpoaso'

¹⁶Ina quëran tantarin: "Íraca Moisésë, pënëntona'piro'sa', inapita pënëntopi nani ma'sha natëcaso'. Ina quëran Coansha Paotista huë'pachina, noya nanan sha'huirin Yosë hua'anëntërinquë ya'conacaiso marë'. Yaya'conpispitaso' chiniquën cancantatona', ya'conapi. ¹⁷Quiricanën quëran Yosë no'tëquën pënëninpoa'. Isoro'pa', pi'iro'të', inapita ta'huantapirinhue', ya'ipi Yosë nanamënso' ya'huëmiatápon. Co a'na hui'sharinso tëranta' topinan quëran ninshitopihue' ni'ton, ya'ipi naniarin," tënin.

Sa'ahuano'sa' pënëninso'

(Mateo 19.1-12; Marcos 10.1-12)

¹⁸Ina quëran Quisosori pënëntarin: "Co sa'ama' të'yatamaso' ya'huërinhuë'.

Noya nichinpitacaso' ya'huërin. Napoaton sa'ama' tē'yatatoma', a'na sanapi maantahuatama', oshahuanarama'. Monshihuaninso pochin Yosë ni'sarinquëma'. Insosona ina sanapi so'ini tē'yatërinso chachin maantahuachina, inanta' monshihuaninso pochin Yosëri ni'sarin," itërin.

Ma'huan parisitërinso'

¹⁹Ina quëran itaantapon: "A'na ma'huan ya'huërin. Nani ma'sha ya'huëtërin. Morin pa'ton nininso' a'morin. Noyápiachin a'moton, nani tahuëri pita pochin nicaton, nóya coshatërin. Co manta' pahuantërinhuë'.²⁰⁻²¹ A'na quëmapinta' inaquë ya'huërin, sa'ahua nininso'. Nasaro itopi. Apia ni'ton, co nanitërinhuë' sacatacaso'. Ma'sha topinan ma'pataton, nanpirin. Ma'huan pëinën aipiran acopi. Ya'coanaquë huënsëarin. Tanaton, ma'huan pë'sotërinso tëranta' nayapirinhuë', co manta' quëtöpihuë'. Ta'taráchin niconin ni'ton, ni'niraro'sari huëcatona', irotiipi.²² Napoin quëran Nasaro chiminin huachi. Chiminpachina, Yosë'pa' anquëniro'sari quëparin. Apraan pantarinquë chachin pantarin. Ina quëran ma'huaonta' chimininpachina, pa'pitopi.

²³Parisitöpiquë paaton, parisitárin. Në'përahuaaton, aquë quëran Nasaro quënanin. Tata Apraanë' ya'huëarin.²⁴ Napoaton chiníquën përarin: '¡Tata Apraan, nosoroco canta! Pënquë parisitárahüë. Nasaro a'patimaco i'sha pi'pian tëranta' api'nichinco,' itöpirinhuë'.²⁵ 'Co'chi nanitërahüë paya. Ni'quë'. Quëmaso' nanpipon, nani ma'sha ya'huëtöpirinquënhüë', inasáchin yonquiran ni'ton, iporaso' parisitáran. Nasaroso nipirinhuë' nanpipon, parisitápirinhuë', iporaso' noya ya'huarin huachi.

²⁶Naporahuaaton, Yosë'pa' pa'patëra, co onporonta' pipirëhuë'. Inapochachin parisitöpiquënta' pa'patëra, co onporonta' Yosë'pa' pa'nëhuë'. Panca tahuan ya'copitërinso pochin ni'ton, co nanitërahüë' pëntonacaso,' itërin.

²⁷⁻²⁸Napotöpirinhuë', itantarin: 'A'natërápo iyahuëpita ipora ya'huërapí. Nasaro a'paquë' tatahuë pëinënquë iyahuëpita pënënacaso marë'. Caso' parisitápatö, co nohuantërahüë' isëquë huëcacaiso,' itërin.²⁹ Napotöhuachina, Apraani itërin: 'Co'ta Yosë quiricanën ya'huëtöpi. Inaquë Moisésë, pënëntona'píro'sa', inapita ninshitöpi nontatona' nitotacaiso marë'. Inapita natëina',' itërin Apraani.³⁰ 'Nani nontaponaraihuë', co natëpihuë'. Nipirinhuë', chimininso' nanpíantahuaton, pënënconpachin, natëpona' nimara. Co noyahuë' yonquipisöpita naniantatona', Yosë tahuëretantapona' nimara, topirahuë', tënin.³¹ 'Co Yosë quiricanën natëhuachinahuë', chimininsonta' nanpíantapirinhuë', co onporonta' natëapihuë', itërin Apraani," tënin Quisoso.

Anishacancantöpisöpita

(Mateo 18.6-7, 21-22; Marcos 9.42)

17 Ina quëran ca'tano'sanënpita pënëantarin. "Nisha nisha ma'sha ya'huërin anishacancantiinpoaso'. Nipirinhuë', anishacancantona'píso' pa'pi co noyahuë' ni'ton, ¡ma'huantacha nisarín paya! Ina marë' Yosëri chiníquën ana'intarin.² Co'huara hua'huaro'sa tëranta' anishacancanchátërasohüë', marëquë chimiitërin naporini, noya noya niitonhuë'. Pancara'píquë a'sonconotahuatona', tē'yaitöpi naporini, co aquëtë' oshahuaintonhuë'. A'naquënta' imasapirinacohüë', co chiníquën cancanchatërapíhuë'. Hua'huaro'sa' pochin cancantöpi. Inapita anishacancantöhuachina', Yosëri

ana'intarin. ³Napoaton, ni'cona a'napita anishacancantotama'.

A'na piyapi ma'sha onpotohuachinquëma', pënëncó'. Naporinso marë sëtóhuachina, nanan anoyatoco'. ⁴A'na tahuërimarëáchin canchiséro' napotopirinquëmahué', canchiséro chachin: 'Co noyahué' ninahuë ni'ton, sëtërahuë,' itohuachinquëma', nanan anoyataantaco'. Co onporonta' no'huicaso' ya'huërinhuë',' ténin.

Ya'ipi cancanënpoa quëran natëcaso' ya'huërin

⁵Ina quëran ca'tano'sanënpitari itopi:
—Catahuacoí Siniro, Yosë noya noya natë'i, itopi.

⁶—Mostasa ya'pirin hua'huishin ninin. Ina pochin pi'pian tëranta' Yosë natëtoma', nontohuatama', noya catahuarinquëma'. “Yosë nohuanton, iso nara no'pa quëran pipirahuaton, marëquë pa'in,” tënama' naporini, pa'itonhuë'. “Yosë no'tëquën nontërinco,” topatama', sacai' nininso' nanitaparama', itërin.

Yosë marë' sacatacaso' ya'huërinso'

⁷Ina quëran itantarin: “Patron ya'huëhuachina, piyapinën camairin. Camaihuachina, iminënquë sacatërin. Pë'tahuanënpitanta' a'pairin. Nani sacatohuachina, imin quëran huënantahuachina, patroni a'naroáchin a'carin, ¿topiramahuë' ti? ⁸Co naporinhuë'. Patron'ton yacoshatërin. Napoaton piyapinën sha'huitërin. 'Cosharo' niquë'. Ina quëran nitaparahuaton, o'huintoco ca'i. Nani coshatohuato, o'shitoco,' itërin. Nani coshatohuachina, naporó huarë' piyapinënso' coshatërin. ⁹Piyapinën camairin ni'ton, natërin. 'Ma noyanquën ni'ton, natëranco. Ina marë' “Yosparinquën,” ' co itërinhuë'. ¹⁰Canpitanta' iyaro'sa', Yosë sha'huitohuachinquëma', natëco'. Nani natëhuatama': 'Topinan piyapinënpoa'

ni'tëhua', natërehua', nitoco'. Ya'ipiya natëcamaso' ya'huërin,” itërin Quisosori.

Chana caniori maninsopita anoyatërinso'

¹¹Ina quëran Cariria parti na'huëtahuaton, Quirosarinquë pa'sarin. Samaria yonsan ya'cariya pa'nin. ¹²Inaquë paaton, a'na ninanoquë canconin. Canconpachina, shonca quëmapi'sa' chana caniori maninsopita quënanconin. Inapitaso' aquëmiáchin huanirahuatona', ¹³chiniquën nontopi:
—¿Quiyanta' Maistro nosoroatoncoi anoyatocoí topirahuë'! itopi.

¹⁴Napotohuachinara, ni'sahuaton, itapon:
—Paatoma' corto hua'an noyatëramaso a'notonco', itërin. Napotohuachina, pa'pi.

Paasoi, a'nanaya canio iniquipi. Noyatopi. ¹⁵A'nara': “Nani noyatërahuë,” ta'ton, ayanquintarin. Iratapon pochin “¿Ma noyacha Yosëso' ni'ton, anoyatërinco paya!” tosarín. ¹⁶Quisosoquë huënantahuaton, nantëntaquëchin isonquirin. Isonquirahuaton, “Yosparinquën, Siniro,” itërin. Samaria piyapi inaso'.

¹⁷⁻¹⁸—Shonca ya'pi anoyatopirahuë', a'naíchin huënantahuaton, “Yosparinquën,” itërinco. Inaso' nisha piyapi niponahuë', Yosë yonquirin. A'napitaso nipurinhuë' co “Yosparinquën,” itërinacohuë', ténin.

¹⁹Ina quëran itantarin:
—Huanirahuaton iyasha, noya paquë. Yosë natëran ni'ton, noyatomiatëran huachi, itërin.

Yosë hua'anëntarinso'

(Mateo 24.23-28, 36-41)

²⁰Ina quëran Parisiuro'sari huëcápairahuatona', itapona':

—¿Onporota' Yosë isoro'paquë hua'anëntarin? itopi.

—Yosë hua'anëntohuachin iyaro'sa', co a'ninquëchin ya'noarinhuë'.²¹ “Isëquë ya'huarin,” co taponahuë'. “Pasëquë ya'huarin,” co taponahuë'. Yosë hua'anëntohuachinquëma', ya'coancantarinquëma', itërin.

²²Ina quëran ca'tano'sanënpita itantarin:

—A'na tahuëri iyaro'sa', panantarahuë. Naporo' nohuantaramaco. Yosë quëran quëmapico ni'to, o'mantararahuë. “Manóton o'manta'in,” tosapiramahuë', co naporo' quënanaramacohuë'.²³ A'naquën yanonpintarinëinquëma'.

“Nani o'mantarin. Pasëquë ya'huarin,” itarinëinquëma' a'naquën. “Patoro'pa' ya'huarin, quiyaso' nitotërai,” itarinëinquëma' a'naquëonta'. Ina pochin nontohuachinëinquëma', ama natëcosohuë'. Ama inapita imacosohuë'.

²⁴A'nanaya o'mantararahuë. O'cori huënsha' topachina, ya'ipi parti a'pintërin. Inapochachin a'na tahuëri ya'ipi piyapi'sa' ni'sarinaco.²⁵ Iporaso nipirinhüë' chiníquën parisita'huaso' ya'huërin. Na'a piyapi'sa' co nohuantarinacohuë'. No'huarinaco.²⁶⁻²⁷ Iráca Noi pënëntopirinhüë', co natëpihuë'. Co natëtonahuë', topinan ya'huëcaisoráchin cancantopi. Coshatapi, o'osapi, sa'asapi, hui'ninpitanta' aso'yapi. Napoatona', co manta' Yosë yonquipihuë'. Noiso nipirinhüë', Yosë natëton panca nancha ninin. Nani tinihuachina, inaquë ya'conin. A'napitaso' co yonquipirinhüë', a'nanaya panca pacon pa'sarin huachi. Naporo' ya'ipiya chimiiitopi. Inapochachin piyapi'sa' topinan ya'huaso'i, a'nanaya o'mantararahuë.²⁸ Notonta' iráca Sotomaquë ya'huëpirinhüë'. Inaquë a'napitaso' topinan ya'huatona', coshatápi, o'osápi, nipa'antápi, ma'sha sha'sapi, pëiapi.²⁹ Napoápirinhüë', Noto pipihuachina, naporo tahuëri

chachin Yosë nohuanton, inápa quëran pën a'paimarin. A'nanaya ta'huantopi.³⁰ Inapochachin canta' a'na tahuëri Yosë quëran quëmapico ni'to, ya'noantarahuë.

³¹“Ina tahuëri nanihuachin, co ma'shanëmapita yonquicaso' ya'huaponhuë'. Pëinëma aipi ya'huëhuatama', ama ma'sha macacaso marë tëranta' ya'concosohuë'. A'naroáchin ta'aco'. Iminquë ya'huëhuatama', ama pëinëmaquë paantacosohuë'. Topinan paco'.³² Iráca Noto sa'in ma'shanënpita yonquiaton, co a'naroáchin ta'arinhuë'. Napoaton co cha'ërinhuë'. Ina yonquico'.³³ Noya nanpicamasoáchin yonquihuatama', topinan quëran nanopiarama'. Chiminpatama', parisitomiatarama'. Nipirinhüë', casáchin yonquihuatamaco, tëpápirinëinquëmaonta', noya noya nanpimiatontarama'.

³⁴O'mantahuato, naporo' tashi' cato' piyapi ina pë'saraquëáchin huë'ësápirinhüë', a'nara' imarincó ni'ton, anquëniri inápaquë quëpantarin. A'naso nipirinhüë' patarin.³⁵ Cato sanapi shi'shi' pë'sanapirinhüë', a'nara' quëpantarin. A'naso nipirinhüë' patarin. [³⁶Cato quëmapi ina iminquëáchin sacatapirinhüë', a'nara' quëpantarin, a'nara' patarin,] ténin Quisoso.

³⁷—¿Insëquëta' Sinioro napoapi? itopi.

—Ma'sharo'sa' chiminpachina, tamëro'sari huëcapai, itërin. (O'mantahuachin, ya'ipiya nitotapi, tapon naporin.)

Coisë naporinso'

18 “Chiníquën cancantatë', apira apira Yosë nontacaso' ya'huërin,” ta'ton, pënënto nanan sha'huitantarin ama amitona' a'pocaiso marëhuë'. A'chintaton, itapon: ²“A'na ninanoquë

a'na coisë ya'huërin. Co manta' Yosë t'ëhuatërinhuë'. Piyapi'santa' co nosororinhuë'. ³Ina ninanoquë chachin a'na quëyoron ya'huëpirinhuë', inimiconëni na'con ihuarin. Napoaton coisëquë pa'nin. 'Paso' quëmapi ihuarincó. Sha'huitëquë' quëtanta'inco. Ana'intëquë', itopirinhuë', co nohuantërinhuë' catahuacaso'. Nani tahuëri paantahuaton, inachachin inachachin itantarín. ⁴Hua'qui' coisëri co natëpirinhuë', napoin quëran ami ami natanin. 'Co' mini Yosë t'ëhuatërahuë'. Piyapi'santa' co nosororahuë. ⁵Iso quëyoronso nipirinhuë' apinincó. Apira apira huëcapaihuachincora, pinatanahuë. Co huachi ahuantërahuë'. Napoaton inimiconën ana'intarahuë', tënín.

⁶Ni'co'. Coisë co noyahuë' niponahuë', napoin quëran quëyoron catahuarin. ⁷¡Yosëso nipirinhuë' nóya ni'ton, huayoninsopita na'con catahuarin! A'napitari aparisitohuachina', Yosëri no'tëquën ana'intarin. Tahuërirë chachin, tashirë chachin ina nontopi ni'ton, catahuarin. Co naniantarínhuë'. ⁸Tahuëri nanihuachin, a'naroáchin ana'intarin. Napoaponahuë' o'mantahuato, ¿na'a ya'pita'ma' natëarinaco quënaímapo to?" itërin Quisosori.

Cato' piyapi Yosë nontopiso'

⁹A'naquën piyapi'sa' ya'huëpirinahuë'. "Quiyasáchin no'tëquën Yosë natërai. A'napitaso' co quiya pochin natëpihuë'," toconpi. Napopirinahuë', inapita pënënacaso marë' Quisosori itërin: ¹⁰"Cato' quëmapi Yosë chinotopiso pëiquë Yosë nontacaso marë' pa'pi. A'naso' parisio. A'nanta' coriqui copirno marë' ma'patërinso'. ¹¹Parisioso' huanirahuaton, sacaronquë Yosë nontërin: "Tata Yosë, yanontëranquën. Caso' noyaco. Ina marë' noya ni'nanco

ni'ton: "Yosparinquën," itëranquën. Co a'napita pochincóhuë'. Co ihuatërahuë'. Co nonpinahuë'. Co monshihuanahuë'. Paso' quëmapi co noyahuë'. Caso nipirinhuë' co ina pochincóhuë'. ¹²Nani simana catoro' ayonarahué. Ya'ipi canarahué quëran, diesmo quëma marë' acorahuë', itërin Yosë nontaton. ¹³A'naso nipirinhuë' co ya'caritërinhuë'. Tapanaton, monshoárin. Oshanën marë' sëtërin. "Tata Yosë, caso' oshahuanco. Nosoroatonco, oshanëhuë' inquitoco," itërin. ¹⁴Ina oshanën inquitaton, Yosëri noya ni'nin. Parisioso nipirinhuë', co noyahuë' ni'nin. A'napita nocanpatama', a'na tahuëri Yosë atapanarínquëma'. Nipirinhuë': "Caora co nanitërahuë' noya nica'huaso'. Catahuaco Siniro,' topatama', noya acoarínquëma'," tënín Quisoso.

Hua'huaro'sa' nosororinsó'

(Mateo 19.13-15; Marcos 10.13-16)

¹⁵Ina quëran hua'huaro'sa' quëpi Quisosori së'huamotocaso marë'. Së'huamotorahuaton, inapita marë' Yosë nontërin. Hua'huaro'sa' quëpisopita ca'tano'sanënpitari yaa'pápirinahuë'.

—Ama napotocosóhuë'. Quisoso apinama', itopi. ¹⁶Quisosorisó nipirinhuë' itërin:

—Tananpitoco' hua'huaro'santa' huë'ina'. Ama a'pacosóhuë'. Hua'huaro'sa pochin cancantohuatama', Yosë hua'anëntërinquë ya'conarama'. ¹⁷Tëhuënachachin itëranquëma'. Hua'huaro'sa' a'naroáchin yaimarinaco. Co'so' inapita pochin cancantohuatamahuë', co Yosë hua'anëntërinquë ya'conaramahuë', itërin.

Ma'huan yaimarinso'

(Mateo 19.16-26; Marcos 10.17-27)

¹⁸Ina quëran a'na hua'ani Quisoso huëcapairín.

—Quëmaso' Maistro noyanquën, ténahuë. ¿Ma'ta' caso' nii nanpimi-ata'huaso marë'? Sha'huitoco canta' noya nii, itiirin.

¹⁹—¿Ma'marëta' "Quëmaso' noyanquën" itëranco? Yosëichin noyaso'. ²⁰Iráca pënëntërinso' nitotëran. "Ama sa'an tēhuananpitëquësohuë'. Ama piyapi tēpaquësohuë'. Ama ihuatëquësohuë'. Ama nonpinapiquësohuë'. Tata natëquë'. Mamanta' natëquë'," tēnin Yosë iráca pënëntaton, itërin.

²¹—Hua'huatapo quëran huarë' ya'ipi inapita natërahuë, itërin.

²²Ina natanahuaton, Quisosori itantarin:

—Isonta' Yosë nohuantërin. Paaton, ya'ipi ma'shanënpita pa'anconquë'. Coriqui canaranso' sa'ahuario'sa' quëtonquë'. Ina quëran imaquico. Inapotohuaton, Yosë'pa' na'con canamiataran, itërin.

²³Ina natanahuaton, co huachi noya cancantërinhuë'. "Hua'huayátërahuë ma'sha ya'huëtërinco," ta'ton, sëtërin. Sëtaton, pa'nin. ²⁴Napohuachina, Quisosori itërin:

—Sacai quëran ma'huano'sa' Yosë hua'anëntërinquë ya'conapi. ²⁵Ni'co' iyaro'sa'. Nahuan huëratën pi'pira'huaya naninën ya'huëtërin. Camiyo panca masho ni'ton, sacai' inaquë ya'conacaso'. Ina quëran saca sacai' ma'huano'sa' Yosë hua'anëntërinquë ya'conacaiso', itërin.

²⁶Ina natanahuatona', pa'yanpi.

—¿Incha nica cha'ërë'poya? itopi.

²⁷—Co insonta' inaora nanitërinhuë' cha'ëcaso'. Yosëichin nanitërin anoyacancantinquëmaso'. Ya'ipi nanitaparin, itërin Quisosori.

²⁸—Ni'quë' Sinioro, quiyaso' ya'ipi ma'shanëhuëi patahuatoui, imasarinquën, itërin Pitrori.

²⁹—Tēhuëinchachin iyaro'sa', nani ma'sha patohuatama', na'con na'con Yosë catahuarinquëma', ténahuë.

A'naquëma' Yosë hua'anëntërinso' a'chinacamaso marë' pëinëma', sa'ama', iyaparima', tatama', mamama', hui'nama', inapita patarama'. ³⁰Ca marë' patohuatama', ipora chachin Yosë na'con na'con quëtantarinquëma'. Ina quëran a'na tahuëri Yosë'pa' nanpimiatarama huachi, itërin Quisosori.

Chiminacaso' sha'huitantarinso'

(Mateo 20.17-19; Marcos 10.32-34)

³¹Ina quëran ca'tano'sanënpita amashamiachin quëparahuaton, itantarin: "Iporaso', Quirosarinquë paantarëhua'. Inatohua' ya'huasëhua', Yosë quëran quëmapico nipirahuë', nani ma'sha onpotarinaco. Pënëntona'piro'sa' iráca ninshitopiso chachin napotarinaco. ³²Hua'ano'sa' masahuatonaco, nisha piyapi'saquë yo'coaninaco. Tēhuaarinaco, no'huarinaco, ipitarinaco. ³³Chiniquën huihuirahuatonaco, tēpararinaco. Napoaponahuë', cara tahuëriya quëran nanopiantarahuë'," itërin.

³⁴Natanaponaraihuë', co nitotopihuë'. Ma'sona tapon naporinso' co yonquipihuë'.

Somaraya anoyatërinso'

(Mateo 20.29-34; Marcos 10.46-52)

³⁵Ina quëran Quiricoquë ya'caritohuachina, a'na quëmapi quënanconin. Ira yonsanquë huënsëarin. Somaraya ni'ton, nani tahuëri inaquë huënsëaton, coriqui topinan ma'patárin. ³⁶Na'a piyapi'sa' iratapi, natanaton: "¿Inta' huë'sarin?" topachina, ³⁷"Quisoso Nasaritoquë ya'huërinso' huë'sarin," itopi. ³⁸Ina natanahuaton, chiniquën nontërin:

—¿Nosoroco Sinioro! Quëmaso' Tapico' shinquën. Yosë a'paimarinquën ni'ton, nosoroco canta', itërin.

³⁹ A'naquën quëchitopisopitari natanahuatona', no'huipi. "Ta'tëquë'," itopirinuë', aquëtë chachin chiniquën nontërin.

—Nosoroco Siniro. Quëmaso' Tapico' shinquën. Onpopionta' catahuaco, itantarin.

⁴⁰ Quisososo' chiniconahuaton, camaitërin quëcacaiso'. Quëshihuachinara:

⁴¹ —¿Ma'ta' iyasha onpochinquën? itërin.

—Anoyarayato Siniro canta' ni'chi, itërin.

⁴² —Noyapa'. Natëranco ni'ton, anoyarayataranquën, itërin.

⁴³ Itohuachina, a'naroáchin noya ni'tërin. "¿Ma noyacha Yosëso' ni'ton, anoyarayatërinco paya!" ta'ton, Quisoso imarin. Piyapi'santa' pa'yataton', "Ma noyacha Yosëso' ni'ton, anoyarayatërin paya," topi.

Saquio anoyacancantërinso'

19 Quiricoquë canconahuaton, ninano huáncana pa'sarin. ² Inaquë a'na ma'huan ya'huërin. Saquio itopiso'. Inaso', coriqui copirno marë' ma'patona'piro'sa' hua'anën ni'ton, chiniquën nanantërin. ³ Quisoso inaquë huë'pachina, na'a piyapi'sari yamatërapí. Saquionta': "Canta' Quisoso nohuichi," ta'ton, huë'pirinhuë'. Mo'copiya ni'ton, co nanitërinhuë' quënanacaso'. ⁴ Napoaton ta'arë'nachin piyapi'sa' na'huëtërahuatón, naraquë nanpëconin. "Isëquëchin Quisoso huë'sarin," ta'ton, inaquë huënsëarin Quisoso nococaso marë'. ⁵ Quisososo' inaquë canconahuaton, në'pëconin.

—Iya Saquio, manóton nohuaraquë'. Ipora tahuëri quëma pëinënguë yacahuaranquën, itërin.

⁶ Napotohuachina, manorahuaton, nohuaraimarin. Pa'yataton, "Noya Maistro. Huëquë' ni'quico," itërin.

Ina quëran pëinënguë quëparin. ⁷ Piyapi'sari quënanahuatona', ninontapi. "¿Onpoatonta' oshahuan pëinënguë yacahuatonin?" nitopi. ⁸ Saquioso nipirinuë' Quisoso a'chininso' natanahuaton, noya natërin. Napoaton itapon:

—Nani ma'sha Siniro ya'huëtërinco. Ipora patoma sa'ahuaro'sa' quëtarahuë. Iráca a'naya a'naya nonpintato, ihuarahuëso' na'con na'con quëtantarahuë. A'na marë'chin nipirinuë', catapini quëtantarahuë, itërin.

⁹ Itohuachina, Quisosori itërin:

—Ipora tahuëri Yosë nicha'ërinquën. Sa'an, hui'nanpita, inapitanta' nicha'ërin. Apraan shinquën ni'ton, nicha'ërinquën. ¹⁰ Na'a piyapi'sa' co Yosë natëtonahuë', chihuëpi pochin nipi. Inapita yonica'huaso marë' o'marahuë. Cancanëna' anoyacancanta'huaso marë' o'marahuë, tënin Quisoso.

Canacaso marë' coriqui quëtërinso'

¹¹ Na'a piyapi'sa' natanapi. Paatona', Quirosarinquë ya'caritërapí. "Ipora tahuëri'sa' Yosë hua'anëntarinpoa huachi," topi. Napoaton Quisosori a'na pënënto nanan sha'huitërin:

¹² "A'na quëmapi aquë pa'sarin hua'an ya'conacaso marë'. Yapa'pachina, piyapinënpita nontërin: 'Inatohua' pa'pato, copirno chiniquën nanan quëtërinco nara'pa' hua'anënta'huaso marë'. Oshaquëran chiniquën nanan quëtöhuachinco, huënantarahuë,' toshuatón, ¹³ shonca inpriatonën amatërin. Huë'pachinara, a'naya a'naya coriqui quëtërin. Napopináchin quëtëra'piarin. 'Iporaso' aquë pa'sarahuë. Iso coriqui quëchinquëma' ma'sha pa'anatoma', na'con na'con canacamaso marë',' itërin. Itahuaton, pa'nin. ¹⁴ Piyapinënpitaso nipirinuë' co nohuantopihuë'. No'huipi. Napoaton comisionënpita a'papi copirno

sha'huitacaiso marè'. 'Ina quëmapi co nohuantèraihuè' hua'anèntiincoiso'. Ama acoquèsosuhè', itoonpi.

¹⁵ Copirnosó nipurinhuè' co comisionènpita natètonhuè', chiniquèn nanan quètèrin. Napotohuachina, ya'huèrinquè huèantarín. Canquirahuatón, inpriatonènpita amataantarín. Huè'pachinara, '¿Onpota' canarama?' itèra'piarín. ¹⁶ A'naso' huè'sahuatón, itèrin: 'Ina nápo' coriqui sinióro quètèranco. Ma'sha pa'anato, nani shoncaro' aquètè canarahué,' itèrin. ¹⁷ 'Ma noya sacatèran. Natèranco ni'quèhuarè', hua'an aco'inquèn. Shonca ninanoro'sa' hua'anèntaran,' itèrin. ¹⁸ Ina quèran a'na inpriatonèn huè'pachina, itèrin: 'Ina nápo' coriqui, sinióro, quètèranco canta'. Ma'sha pa'anato, a'natèraporo' aquètè canarahué,' itèrin. ¹⁹ 'Natèranco ni'quèhuarè', quëmanta' hua'an aco'inquèn. A'natèrápo ninanoro'sa' hua'anèntaran,' itèrin.

²⁰⁻²¹ A'nanta' nipurinhue' huè'sahuatón, itèrin: 'Quèmaso' sinióro, co nosororancoihuè' ni'tón, tè'huatèranquèn. Co sacataponahuè', canaran. Co sha'topiranhuè', nitèrinso' manan. Canahuato, topinan osèrètarínco, ta'to, co sacatèrahuè'. Ina nápo' coriqui quètèrancoso' panioquè so'pinahuato, taparahué. Ma'tana ya'huarin,' toconín. ²² 'Quèmaso' co noyanquènhuè', chioran. Co pi'pisha tèranta' natèrancohuè'. Quèmaora nanamèn quèran napotaranquèn. Co sacataponahuè', canaran, ¿itèranco ti? ²³ ¿Onpoatonta' nipachin co bancoquè acoranhuè'? Inaquè acoran naporini, pi'pian tèranta' canaitohué,' itèrin. ²⁴ Ina quèran piyapinènpita sha'huitèrin. 'Iso quëmapi topinan quèran coriqui quètèrahuè. Coriqui osèrètahuatón, paso' quëmapi quètèquè', na'con na'con canarinso', itèrin.

²⁵ 'Co'ta, inaso' nani hua'huayátèrahuè coriqui ya'huètèrin. ¿Naquèranchin quètanta'i ti?' itèrin piyapinèni. ²⁶ 'Ina mini quètèquè'. Noya natèrinco ni'tón, na'con ya'huètèrin. Na'con na'con quètèntarahué. A'naso nipurinhue' co natèrincohuè' ni'quèhuarè', pi'pian ya'huètèrinso tèranta' osèrètarahuè. ²⁷ Co nohuantèrinacosopitaso nipurinhue' maconco'. Isèquè chachin tèpaco', ténin," itèrin Quisosori.

Quirosarínquè canconinso'

(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Juan 12.12-19)

²⁸ Ina tosahuatón, paantarín. Quirosarínquè ya'caritèriarín. ²⁹ Ya'caritahuatón, Oriposè panèinquè canconin. Ina ya'cariya cato' ninano' ya'huèrin. A'naso' Pitipaqui itopi. A'nanta' Pitania itopiso'. Inaquè canconahuatón, cato' ca'tano'sanèn sha'huitèrin.

³⁰ —Paso' ninanoquè paco'. Pèi' ya'natirínquè canconpatama', mora hui'napishin a'sonpinan quènanconarama'. Co incari tèranta' huènsèchátèrarínhuè'. I'quiritahuatoma', quèshico. ³¹ "¿Onpotaomata' i'quiritarama'?" itohuachínquèma', "Sinióro nohuantèrin," itoco', itèrin.

³² Itohuachina, pa'pi. Pa'sahuatóna', mora a'sonpinan quènanconpi. Quisosori sha'huitèrinso chachin quènanconpi. ³³ I'quiritaquèya':

—¿Onpotaomata' moraso' i'quiritarama'? itèrin hua'anèni.

³⁴ —Siniórori nohuantèrin, itohuachina:

—Inta nipachin, quèpaquè', itèrin.

³⁵ Napotohuachina quèpatopi. Mora aipi a'mopiso' huètohuachinara, ina aipi Quisoso huènsèrahuatón, pa'sarin. ³⁶ Na'a piyapi'sa' quèchitahuatóna', a'mopiso' iraquè huètopi. Chiniquèn

hua'an pochin nicatora', napotapi. Inaquë Quisoso pa'sarin. ³⁷⁻³⁸Oriposë panën quëran nohuarapona pochin, imarinsopita chiniquën nonsapi.

—¡Ma noyacha Quisosososopaya! Nani ma'sha nitotërin. Yosë nohuanton, na'a cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatërin, ni'nai. Yosëri a'paimarin hua'anëntinpoaso marë'. Siniorori chachin chiniquën nanan quëtërin. ¡Ma noyacha Yosëso paya! Nanan anoyatërinpoa' ni'ton, noya yonquirinpoa', topi. Noya cancantatona', napopi. ³⁹Parisioro'sari natanahuatona', no'huipi.

—Imarinënsopita Maistro, sha'huitëquë' ta'china', itopi.

⁴⁰—Ta'topi naporini, na'piro'sa tëranta' chiniquën nointonahuë', tënin Quisoso.

⁴¹Ina quëran Quirosarin notënanquë canconpi. Canconpachina, piyapi'sa' yonquiaton, Quisoso sëtërin. Sëtaton, na'nërin. ⁴²“Hua'qui' pënënpiranquëmahuë', co yanatanamacohuë'. Ipora tëranta' no'tëquën yonquirama' naporini, noya cancanchitomahuë'. Iporaso nipirinhüë' co huachi nani-taramahuë'. Co natantochináchinhüë' cancantërama'. ⁴³Napoaton a'na tahuëri parisitarama'. Inimiconëmapita huëcapairahuatënënuquëma', tancapitarinënuquëma'. Ya'ipi parti quëran ahuëarinënuquëma'. Ninano pairapiramaso' inápa niponahuë', ma'sha a'mitë a'mitëtapipi ya'conacaiso marë'. ⁴⁴Ya'conahuatona', pëinëmapita ohuatapi. Co a'na na'pi tëranta' niya'huiritarinhuë'. Ya'ipiniquëma' ta'huantarama'. Nicha'ëca'huanquëmaso marë' o'mapirahuë'. Co nohuantëramacohuë' ni'ton, Yosë ana'intarinquëma huachi,” tënin Quisoso.

Nipa'antopisopita Yosë chinotopiso pëi quëran a'parinso'

(Mateo 21.12-17; Marcos 11.15-19; Juan 2.13-22)

⁴⁵Ina quëran Yosë chinotopiso pëiquë ya'conahuaton, nipa'antopisopita a'parin.

⁴⁶—Yosë quiricanën quëran tapon: “Ca nohuanto, pëinëhuë ya'huë'in piyapi'sa' nontinacoso marë',” tënin Yosë. Canpitaso nipirinhüë', ihuatëro'sa' ya'huëpiquë pochin nitërama', itërin Quisosori. Itahuaton, a'parin.

⁴⁷Ina quëran nani tahuëri inaquë a'chinin. Corto hua'ano'sa', cotio maistro'sa, ninano' hua'ano'sa', inapitaso' no'huitona', Quisoso yatëpapirinhüë'. ⁴⁸Na'a piyapi'sari nóya natanatona' yamotopi ni'ton, co nanitopihuë' macacaiso'.

Chiniquën nanantërinso'

(Mateo 21.23-27; Marcos 11.27-33)

20 Ina quëran Yosë chinotopiso pëiquë paantarahuaton, piyapi'sa' a'chintantarin. Noya nanan pënëntaquëya', cotio ansiano'sa', cotio maistro'sa', corto hua'ano'sa', inapita huë'pi.

²—¿Onporahuatonta' chiniquën nanantaton, nipa'antopisopita a'paran? ¿Inta' nanan quëtërinquën ina pochin nicacaso'? Sha'huitocoi, itopi.

³—Noyapa', carinquëmanta' natainquëma'. Ina sha'huitoahuatamaco, canta' insosona nanan quëtërinco'so' sha'huitaranquëma'. ⁴¿Incarita' Coansha nanan quëtërin piyapi'sa' aporintacaso marë'? ¿Yosëri nanan quëtërin, piyapiri nica? ¿Ma'ta' tënama' canpita yonquiatoma'? Sha'huitoco carinquëmanta' nanan quëtërinco'so' sha'huichinquëma', itërin Quisosori.

⁵Natanahuatona', inahua capini ninontopi. “¿Ma'ta' itahua'? ‘Yosëri

nanan quëtërin aporintacaso,' itohuatêhua: '¿Onpoatomata' nipachin co natëramahuë?' itarinpoa'.⁶ Nipirinhue': 'Co Yosëri nanan quëtërinhuë'. Piyapiri quëtërin,' itohuatêhua', na'a piyapi'sa' chiniquën no'huairinënpoa'. Na'piquë tē'yaratënënpoa', tēpamarinënpoa'. 'Yosëri a'parin pënëinpoaso marë',' topi ya'ipiya,' nitopi. ⁷Nani ninontohuachinara, Quisoso itapona: "Ahuën. Co quiyaso' nitotëraihue'. ¿Incariso' Coansha nanan quëtomara? Co nitotëraihue'," toconpi.

⁸—Napoahuarë', co carinquëmanta' insosona nanan quëtërinco' sha'huitaranquëmahuë', itërin Quisosori.

Inpriatoro'sa' co noyahuë' yonquipiso'

(Mateo 21.33-44; Marcos 12.1-11)

⁹Ina quëran piyapi'sa' a'chintacaso marë', iso pënënto nanan sha'huitaantarín: "A'na quëmapi pancana iminin. Inaquë opasáchin sha'nin. Nani tiquihuachina, inpriatoro'sa' acorin a'paicaiso marë'. 'Sacatëramaso marë', nitërinso' patomachin maco'. Patomachin canta' acotoco,' itërin. Itahuaton, a'na parti pa'nin. Hua'qui' inaquë ya'huërin.

¹⁰Nitërinso' nani cayahuachina, piyapinën ya'huërin'pa' a'parin. Patoma nitërinso' ma'caso marë' pa'pirinhue', inpriatonënpitari masahuatona', ahuëpi. Ahuërahuatona', topinan a'papi. ¹¹Naquëranchin hua'anëni a'na piyapinën a'pantapirinhue'. Inanta' chiniquën no'huitona', ahuëantapi. Ahuëatona', topinan a'paantapi. ¹²A'nanta' a'pantapirinhue'. Pë'sharahuatona', a'papi inanta'.

¹³Napoin quëran hua'anëni yonquirin. '¿Ma'cha onpochiya? Na'aya'pi a'papirahuë'. Ahuërahuatona',

topinan a'pairachinpi. Hui'nahuë nosoropirahuë', ina huachi a'paarahue'. Ina natëapona' nimara,' ta'ton, hui'nin chachin a'papirinhue'. ¹⁴Inpriatonënpitaso' hui'nin quënanahuatona', ninontopi. 'Paso' hui'napi a'na tahuëri pa'pin chiminpachin, iso no'pa chachin hua'anëntapon. Huëco' tēpa'ahuë. Ya'ipi ma'shanënpita canpoari matahua huachi,' nitopi. ¹⁵Naporahuatona', hui'nin masahuatona', aipiran tē'yatahuatona', tēpapi.

Pa'pin natantohuachin, ¿ma'ta' onpotintapon, hui'nin chachin tēpatopi ni'quëhuarë'? ¹⁶A'naroáchin huëntarahuatón, inpriatonënpita tēpapon. Ina quëran nasha inpriatoro'sa' acoantapon, tēnahuë," itërin Quisosori.

Ina natanahuatona':

—¿Ama onporonta' napoinsohuë!' topi.

¹⁷Napohuachinara, nirayarahuatón, itantarín:

—Napopiramahuë', ¿ma'ta' tapon nipachin pënëntona'pi iráca ninorinso'? Ninshitaton, tapon:

"Na'pi quëran yapëihuachina, a'na na'pi ya'huëpirinhue', pëina'piro'sa' co nohuantopihuë'. 'Napoonin,' ta'tona', tē'yatopirinhue',

hua'anëni maantarahuaton, 'Iso na'pi mini na'con na'con nohuantërahuë pëica'huaso marë',' ta'ton, noya acoantarín.

¹⁸Ina na'pi i'patohuatëra, anotatë' ya'panë'. A'na tahuëriso nipirinhue' ina na'pi chachin insosona anoantohuachin, ni'sharianin," itërin Quisosori.

¹⁹Ina natanatona', corto hua'ano'sa', cotio maestro'sa', inapitaso' no'huitopi: "Chinotatonpoa', pënënarínpoa'," ta'tona', yamapirinhue' tashinan pëiquë po'mocaiso marë'. Piyapi'sa' tē'huatona', co mapihuë'.

Copirno marë coriqui ma'patërinso'*(Mateo 22.15-22; Marcos 12.13-17)*

²⁰ Napoaton a'naquën quëmapi'sa' amatahuatona', itapona': "Non-pintatoma', Quisosoquë paco'. Yaimaramaso pochin nicatoma', ina nontocoma' atëhuëcaso marë'. Ina quëran sha'huirapihuatama', hua'ani sontaro'sa' a'paarin ina macacaso marë'," itopi.

²¹ Itohuachinara, pa'pi Quisoso nontapona':

—Ma noya Maistro nontërancoi. No'tëquën a'chinan. Yosë nanamën no'tëquën a'chintatoncoi, co hua'an tëranta' t'huatëranhuë'.

²² Napoaton yanatanainquën. Noma copirnosoma' nisha piyapi niponahuë', ya'ipinpoa' hua'anëntërinpoa'. Coriqui ma'painpoaso marë' comisionën a'parin. Huë'pachina', ¿noya ipora quëtacaso' ti? ¿Ma'ta' Yosë nohuantërin nica'huaiso'? Sha'huitocoi nitochii, itopi.

²³ Quisososoma' nipirinhuë' yonquipisopita nitotërin.

—¿Onpoatomata' yaatëhuëramaco'?

²⁴ Noma coriqui quëshico ni'i, itërin. Napohuachina, quëtopi.

—¿Inta' isoso' nonanpiso'? itohuachina, —Noma copirno, itopi.

—¿Inta' nininëonta' isëquë ninshitopi? itaantahuachina, —Noma copirno chachin, itaantapi.

²⁵ —Copirno ma'shanën ni'quëhuarë' inachachin quëtaantaco'. Naporahuaton, Yosëso' nininpoa' ni'ton, hua'anëntërinpoa'. Ya'ipi cancanëma quëran ina natëcaso' ya'huërin, itërin.

²⁶ Na'a piyapi'sari Quisoso yaatëhuëpirinahuë', co nanitopihuë':

—Ma noyacha a'panitërin paya, ta'tona', co huachi natanpihuë'.

Piyapi'sa' nanpiantarapiso'*(Mateo 22.23-33; Marcos 12.18-27)*

²⁷ Ina quëran a'napita cotio hua'ano'sa' huë'pi. Satosioro'sa' itopiso'. Inapitaso' nisha a'chinpi. "Piyapinpoa' chiminpatëhua', co onporonta' nanpiantarihuahuë'," toconpi. Inapitanta' Quisoso yanonpintatona', huëcapaipi.

²⁸ —Iráca Maistro Moisésë pënëninpoa': "Quëmapi sa'aponahuë co hui'nin ya'huëyátërasohuë' sa'in ayananpihuachin, ina iini chachin imoroën maantacaso' ya'huërin. Hui'nahuanpachin, iinco' apoin inari ya'huëretacaso marë'. Ina quëran mashotohuachin, ma'shanën, no'panën, inapita masarin," ténin Moisésë ninshitaton. ²⁹ Canchisë iyaro'sa' ya'huërin. Paninanso' sa'apirinhuë'.

Co hui'nin ya'huëyátërasohuë', sa'in ayananpirin. ³⁰ Ina iini chachin imoroën maantarin. Moisésë téninso chachin manin. Inanta' co hui'nin ya'huëyátërasohuë', chimiantarin.

³¹ A'na iionta' inapoantarin. Canchisë iinpita chachin inapoantapi. Co a'naya tëranta' hui'nin ya'huëyátërasohuë', ya'ipi taquípi. ³² Ina quëran sanapinta' chiminin huachi. ³³ Canchisë iinpitari chachin mapirinahuë', nanpiantacaso' tahuëri nanihuachin, ¿inquën chachincha sa'in ninë'poya? itopi.

³⁴ —Co no'tëquën, iyaro'sa', yonquiramahuë'. Isoro'paquë piyapi'sa' sa'api, so'yapi, inapopi. Ina quëran chiminpi. ³⁵ A'naquën Yosëri noya ni'ninsopita inápaquë pantarapi. Nanpiantahuachina', co huachi sa'aponahuë'. Sanapi'santa' co so'yaponahuë'. ³⁶ Co huachi chiminaponahuë'. Anquëniro'sa' pochin nisapi. Nanpiantarapi ni'ton, Yosë hui'ninpita chachin nisapi.

³⁷ Chiminpisopita t'huëenchachin nanpiantarapi. Ina a'chinchinquëma'.

Moisësë chachin ninshitërinso'. Nara'huaya orotarinsó' nicaso', Yosëri nontërin: "Caso' Yosëco. Apraan chinotarinco. Isaco, Cacopo, inapitanta' chinotarinaco," tënin Yosë.³⁸ Nanpirëhuasopitaráchin Yosë chinotarëhua'. Napoaton inapitanta' nani chiminpirinahuë', nanpimiataantapi, itërin Quisosori.

³⁹ Cotio maistro'sa' natanahuatona', pa'yanpi.

—¡Ma noyacha, Maistro, yonquiran paya! tënin a'na'.

⁴⁰ Ina quëran t'ëhuatatona', co huachi nohuantopihuë' nataantacaiso'.

Yosëri a'paimarinso'

(Mateo 22.41-46; Marcos 12.35-37)

⁴¹ Ina quëran Quisosori itantapon:

—Íráca Yosë quiricanëncuë sha'huitërinpoa'. "A'na tahuëri a'na quëmapi acoarahuë piyapi'sa' nicha'ëcaso marë'. Inaso' Cristo," tënin íráca. Cotio maistro'saso' a'chinpachinara: "Cristoso' Tapico' shiin," topi. Napopirinahuë', ⁴² íráca Ispirito Santo nohuanton, Tapiri chachin Cristo ninorin. Sarmoquë ninshitaton, naporin:

Yosëri Sinioronëhuë sha'huitërin: "Inchinanëhuë quëran huënsëquë'

⁴³ inimiconënpita cari minsëchinquën," itërin Yosëri, tënin Tapi.

⁴⁴ Shia'huain niponahuë', Cristo yonquiaton, "Sinioronëhuë'," tënin Tapi. Piyapi chachin nipirinhuë', Tapiri chinotërin. ¿Onpoatonta' naporin? itërin Quisosori.

Cotio maistro'sa' yanonpipiso'

(Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 11.37-54)

⁴⁵ Ya'ipi piyapi'sa' natantapaquë, ca'tano'sanënpita pënënaton, itapon: ⁴⁶ "Ni'cona cotio maistro'sa' nonpintochnëncuëma'. 'Noya noyacoí,'

ta'tona', naporopi a'mopi piyapi'sari nicacaiso marë'. Cachiquë pa'pachinara, na'a piyapi'sari nontopi. 'Huë'cama maistro,' itohuachinara, pa'yatopi. Niyontonpiso pëiquë ya'conahuatona', hua'ano'sapitarë' yahuënsëconpi. Pita nipachinara, huancánachin yahuënsëconpi. ⁴⁷ Noya nonaponarahuë', a'naya a'naya quëyoronosa' nonpintatona', ma'shanënpita matopi. Ama noninacaiso marëhuë' hua'qui' Yosë nontopirinahuë', co cancanëna quëran natëpihuë'. Ina marë' aquë aquëtë' Yosëri ana'intarin," itërin.

Quëyoron Yosë marë' coriqui acorinsó'

(Marcos 12.41-44)

21 Yosë chinotopiso pëiquë a'na cacon ya'huërin. Inaquë coriqui Yosë marë' po'mopi. Quisosori notërahuatón, na'a ma'huano'sa' ni'nin. Na'con coriqui inaquë po'morapirinahuë'. ² Ina quëran a'nara quëyoron huë'nin, sa'ahua nininsó'. Catotëra'huayaíchin coriqui po'moquirin. ³ Ina ni'sahuaton, Quisosori itërin:

—No'tëquën itëranquëma', na'a piyapi'sa' na'con coriqui po'morapirinahuë', iso quëyoronso nipirinhuë' na'con na'con po'moquirin. ⁴ Ma'huano'saso' na'a coriquihuanatona', ya'sotopisoíchin po'mopi. Iso sanapiso nipirinhuë', pi'pian ya'huëcharinsó', ya'ipi po'moton, tiquirin. Napoaton na'con na'con Yosë quëtërin, tënahué, tënin Quisoso.

Yosë pëinën ohuatapiso'

(Mateo 24.1-2; Marcos 13.1-2)

⁵ Yosë chinotopiso pëi' nicatona', a'naquën nitapona': —Ma noyápiachin na'pi quëran nipi. A'naquën ninshiyaráchin Yosë marë' acopiso',

nitopi. ⁶Napohuachinara, Quisosori itërin:

—Iporaso' ya'ipiya noyápiachin ni'piramahué', a'na tahuëri ya'ipi ohuatapi. Co a'na na'piya tëranta' niya'huiritarinhué', itërin.

Ayaro' tahuëri ya'caritërinso'

(Mateo 24.3-28; Marcos 13.3-23)

⁷Napohuachina, natanpi:

—¿Onporota' Maistro ohuatapi? Ina tahuëri'sa' nanirihuachin, ¿ma'ta' onporahuachina', nitotapoi? Sha'huitocoi quiyanta' nitochii, itopi.

⁸Napotohuachinara: “Ni'cona iyaro'sa' nonpintochinënguëma'. A'naquën huëcatona': ‘Caso' Cristoco. Yosë chachin a'pairinco,’ tosapi. A'napitanta' nonpin nanan sha'huirapi. ‘Nani tahuëri naniriarin, nitotërai,’ tosapi. Ama inapita imacosohué'. ⁹Nisha nisha parti piyapi'sa' nino'huiapi. Niahuërahuatona', quira nisapi. Ina natanpatama', ama pa'yancosohué'. Piyapi'sa' co noyahué' nicatona', na'a quira nisapi. Napoaponahué', co isoro'pa' ta'huanchátëraponhué'.

¹⁰Nisha nisha piyapi'sa' capini quira nisapi. Copirnoros'a' capini nino'huitona', piyapinënpita camairapi quira nicacaiso marë'. ¹¹A'na parti a'na parti panca ocohua pa'sarin. Cosharori pahuantohuachina', piyapi'sa' tanari tiquirarin. Nisha nisha parti chiníquën canio matarin. Na'a taquirapi. Yosë nohuanton, nisha nisha ma'sha inápaquë ya'noarin. Quënanahuatona', piyapi'sa' pa'yanapi. Ya'ipiya të'huatapi. Ayaro' tahuëri ya'caritohuachin, ayonquicaiso marë' napoarin.

¹²Co'huara ma'sha onpoyatërasohué', co noya piyapi'sahué' masarinënguëma'. Imaramacoso marë' aparisitarinënguëma'. Cotio niyontonpiso pëiquë sha'huirapiarinënguëma'.

Tashinan pëiquë po'morarinënguëma'. Imaramacoso marë' copirno ya'huërinquëta' quëpararinënguëma'.

¹³Naporo' inapitanta' Yosë nanamën sha'huitohuatama', natanapi. ¹⁴Mapachinënguëma', ‘¿Ma'cha tonopocoya?’ ama tocosohué'. ¹⁵Catahuanquëma' noya nonacamaso'. Ca nohuanto, noya yonquiarama'. Inimiconënpita co nanitapihué' a'paninquëmaso'.

¹⁶Tataparima' co imatonahué', sha'huirapiarinënguëma'. Iyaparima', quëmopinëmapita, amiconëmapita, inapita sha'huirapiarinënguëma'. A'naquëma' tëpararinënguëma'.

¹⁷Imaramacoso marë' na'a piyapi'sa' no'huiarinënguëma'. ¹⁸Napoaponahué', Yosë ni'sarinquëma' Co inquëma tëranta' chimimiataramahué'. ¹⁹Noya imamiatohuatamaco, cha'ësarama'.

²⁰Notohuaro' sontaro'sa' nisha parti quëran huëcatona', Quirosarin tancapitapi. Ina ni'patama', nani tahuëri nanirinso' nitotarama'. ‘Quirosarin ata'huantapi,’ tosarama'. ²¹Naporo' ta'acaso' ya'huërin. Cotia parti ya'huëhuatama', motopi'pa' ta'aco'. Ninanoquë ya'huëhuatama', a'naroáchin pipico'. Iminëmaquë ya'huëhuatama', ama ninanoquë ayancontacosohué'.

²²Ina tahuëri'sa' nanihuachin, na'con parisitapi. Iráca Yosë quiricanënguë ninorinso chachin naporo huarë' Yosëri chiníquën ana'intarin. ²³Cayorono'sa', hua'huahuano'sa', inapitaso' sacai quëran ta'arapi. ¡Ma'huantacha nisapi paya! Yosëri no'huiton, cotioro'sa' ana'intarin. ²⁴Inimicoro'sa' huëcatona', na'a piyapi'sa' sahuëniquë tëparapi. Nisha nisha sontaro'sari ya'huëpiquë quëparapi asacatacaiso marë'. Nisha piyapi'sa' Quirosarinquë ya'conahuatona', camaitapi. Hua'qui' inaquë ya'huapona'. Tahuërinën nanihuachina, Yosë nohuanton, pipiapi.

Quisoso o'mantacaso' tahuëri

(Mateo 24.29-35, 42-44;

Marcos 13.24-37)

²⁵Ina quëran Yosë nohuanton, pi'i tashiarin. Co huachi yoqui a'pianinhuë'. Tayoraro'sa' inápa quëran anotarin. Marënta' panca co'sacaitapon ni'ton, tënëntapon. Ya'ipi piyapi'sa' pa'yanapona'. ²⁶Inápaquë ya'huërinso'pitanta' nacon nacontapon. Piyapi'sa' nisha nisha yonquiatona', t'ëhuatapona'. '¿Ma'cha onporo'poya?' ta'tona', pa'yani yatëpapon. ²⁷Ina quëran ni'sarinaco. Yosë quëran quëmapico ni'to, chitoro' huancana o'mantararahuë. Chiniquën nanantato, o'mantararahuë. Huënaráchin huënaráchin ya'noarahuë. ²⁸Napoaton nisha nisha quira nisahuachina', nisha nisha ma'sha onporahuachina', ama pa'yancosohuë'. O'manta'huaso' tahuëri naniriarin ni'ton, nóya cancantatoma', ninaco. O'mantahuato, noya nisha'ësaranguëma'. Yosë'pa' quëpantaranquëma', itërin Quisosori.

²⁹Ina quëran iso pënënto nanan sha'huitërin: "Iquirá nara papotërin quëran nitotoco'. A'napita nararo'santa' yonquico'. ³⁰Nara ta'amënguë monoantahuachina: 'Nani o'napi naniriarin,' topi. ³¹Inapochachin nani ma'sha onporahuachina', nitotarama'. 'O'mantacaso' tahuëri naniriarin. Yosë hua'anëntarinpoa', tosarama'.

³²No'tëquën itëranquëma'. Co'huara cotioro'sa' huënton ta'huanchatërasohuë', nani ma'sha onporapi. ³³Isoro'pa' ta'huantarin. Pi'iro'tënta' ta'huantarin. Ca nanamëhuëso nipirinhüë' co onporonta' ta'huantarinhuë'. No'tëquën nonahuë ni'ton, ya'ipiya sha'huitëranquëmaso chachin naniriarin.

³⁴Ni'cona naniantotamaco. Ama pita pa'yatacasoachin cancantocosohuë'.

Ama no'piscosohuë'. Ama ma'sharáchin yonquicosohuë'. Ina pochin cancantohu-atama', co aquëtë' yonquiaramacohuë'. Co noya ninahuatamacohuë', ³⁵huënsón a'naroáchin ma'sha maninso pochin, a'nanaya o'mantararahuë. Ya'ipi piyapi'sa' a'ninquëchin ni'sarinaco. ³⁶Napoaton noya cancantatoma', Yosë nontoco' achinicancainquëma' cha'ëcamaso marë'. Yosë quëran caso quëmapico ni'to, co imapisopitahuë' ana'íntarahuë. Apira apira Yosë nontohuatama', naporo' tahuëri co tapanatomahuë', noya huaniparamaco," tënín Quisoso.

³⁷Nani tahuëri Yosë chinotopiso pëiquë a'chinin. Tashi' nipachina, Oriposë panënguë huë'ëcaso marë' pa'nin. ³⁸Tashiramiachin na'a piyapi'sa' chinotopiso pëiquë pa'pi Quisoso natanacaiso marë'.

Quisoso macacaiso marë' chinotopiso'

(Mateo 26.1-5, 14-16; Marcos

14.1-2, 10-11; Juan 11.45-53)

22 Cato' tahuëri pahuanarin Pascoa nanicaso'. Naporo' cotioro'sa' niyontonpi Yosëri iráca nicha'ërinso' yonquicaiso marë'. Ina tahuëri nanihuachina, nisha pan ca'pi, co ahuëpocatopisohuë'. ²Corto hua'ano'sa', cotio maistro'sa', inapitari chinotopi Quisoso tëpacaiso'. Piyapi'sa' t'ëhuatatona', co nanitopihüë' a'ninquëchin macacaiso'.

³Shonca catoya'piri Quisoso ca'tanpirinahüë', a'nara' sopairi ya'coancantërin, Cotasë Iscarioti itopiso'. Sopairi ya'coancantohuachina, ⁴corto hua'ano'saquë pa'nin. Cotio sontaro'santa' nontërin Quisoso sha'huirapicaso marë'. ⁵Natanahuatona', pa'yatopi. Ina marë' coriqui quëtacaiso sha'huitopi.

⁶—Noyapa', ta'ton, Cotasë yonquirarin po'oana quëran a'nocaso marë'.

Pascoa tahuëri coshatopiso'

(Mateo 26.17-29; Marcos 14.12-25; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)

⁷Pascoa tahuëri'sa' nipachina, nisha pan ca'pi, co ahuëpocatopisohuë'. Naporo tahuëri chachin carniroa'hua iráca tēpapiso pochin tēpaantapi yonquicaíso marë'. Nani pi'ipiquë cotioro'sa' naporápi. ⁸Quisosonta' yonquirin ina pochin capacaso' ni'ton, Pitro, Coansha, inapita sha'huitërin:

—Paatoma', Pascoa cosharo' tapaco' capaquëhuaquë, itërin.

⁹—¿Intohuata' paatoi tapaii? itopi.

¹⁰—Ninanoquë paco'. Inaquë a'na quëmapi nacapiarama'. Yonquë i'sha chi'yatarin. Ina imaco'. Pëiquë ya'conconpachin, canpitanta' ya'conco'. ¹¹Pëi' hua'anën quënanconpatama', natanconco'. “¿Insëquëta' patoana ya'huërin Pascoa cosharo' capaca'huaiso'?' tēnin Maistro,” itonco'. ¹²Napotohuatama', panca patoana a'notarinquëma', inápaquë nininso'. Misa, huënsënan, inapita nani ya'huërarin. Inaquë cosharo' tapaco' canpoa' capaquëhuaquë, itërin Quisosori.

¹³Itohuachina, paatona', ninanoquë canconpi. Quisosori sha'huitërinso chachin quënanconpi. Inaquë Pascoa cosharo' acopi capacaiso marë'.

¹⁴Ora nanihuachina, Quisoso ca'tano'sanënpitarë' huë'pi. Huëcatona', misaquë huënsëquipi.

¹⁵—Apira Pascoa cosharo' ca'sarëhua'. Pa'pi nohuantërahuë canpitaro'co ina capa'huaso'. Ipora tēranta' ca'ahua' co'huara chimianahuë. ¹⁶Yosë natëto, chiminarahuë. Iporáchin Pascoa cosharo' ca'sarahuë. Ina quëran Yosë hua'anëntërinso' naniquë

huarë' ca'sarahuë. Naporo' noya noya ya'huarihua', itërin.

¹⁷Minëa'hua masahuaton, Yosë non-tërin. “Yosparinquën, Tata,” itahuaton, ca'tano'sanënpita quëtërin.

—Canpitanta' pi'pian pi'pian o'oco'. ¹⁸Ipora quëran huarë' co huachi huino o'osarahuë'. Yosë isoro'pa' hua'anëntaquë huarë' o'antarahuë, itërin.

¹⁹Ina quëran cosharo' masahuaton, “Yosparinquën, Tata,” itahuaton, së'panin. Inapotahuaton, a'naya a'naya quëtërin.

—Ca nonëhuë pochin iso'. Canpita marë' chiminarahuë. Ca chinotatomaco, ca'co', itërin.

²⁰Nani coshatohuachinara, ninëa'hua maantarin.

—Huënainëhuë pochin iso'. Huënainëhuë pa'sarin ni'ton, nasha quëran canpitarë' Yosë anoyatërinso' sha'huichinquëma' imacamaso marë'. Huënainëhuë quëran nicha'ësaranquëma'. ²¹Napoaponahuë', a'naquëma' carë'quëma chachin coshat-apomarahuë', sha'huirapiaramaco. ²²Yosë quëran quëmapico niporahuë', ina nohuanton, chiminarahuë. Napoaponahuë', sha'huirapirincoso', chiníquën parisitapon. Yosëri ana'ntarin, tēnin Quisoso.

²³“¿Inquënpocha yasha'huirapirëhua' nicaya?” nitopi.

Chini chiníquën nanantacaso' nohuantopiso'

²⁴Ina quëran inahua capini ninontapi. “¿Inquënpota' chini chiníquën nanantëre'pëhuaya?” nitopi. Ya'ipiya chiníquën nanan nohuantopi. ²⁵Napoaton Quisosori itërin: “Nisha piyapi'sa' co Yosë nohuitopihuë'. Hua'anënapita chiníquën nanantatona', piyapinënpita camaipi.

'Caso' noyaco ni'ton, "a'paitona'pi," itoco,' toconpi a'naya a'naya. ²⁶Canpitaso nipirinhue' ama ina pochin yonquicosohue'. Insosona chiniquen nanantacaso nohuantohuachin, a'napita na'con na'con catahuacaso' ya'huerin. Hua'an yanipatama', piyapimia pochin cancantoco'. ²⁷Ni'co'. Hua'anso' huenserahuaton, coshatarin. Piyapinensipitaso nipirinhue' sacatapi. Co hua'anen pochin chiniquen nanantopihué'. Caso nipirinhue' piyapimia pochin cancanterahué. Apira api'a a'napita catahuarahué.

²⁸Canpitaso' noya imaramaco. Aparisitopirinacohue', co a'poramacohue'. ²⁹Ina maré' Yosé'pa' canaarama'. A'na tahuéri Yosé nohuanton, hua'anentarahué. Naporo' canpitanta' acoaranquéma' hua'an pochin nicamaso'. ³⁰Hua'anentohuato, caré'quéma' noya coshatéruhuaso pochin nóya cancantarama'. Inaqué catahuaramaco ya'ipi isirairo'sa' hua'anénta'huaso'," itérin.

Pitrori nonpinapicaso' ninorinso'

(Mateo 26.31-35; Marcos 14.27-31; Juan 13.36-38)

³¹Ina quéran Simon Pitro pénénin chiniquen cancantacaso maré'.

—Téhuénchachin iya Simon sopai yaminsérinquéma'. Inari nani Yosé nontérin: "Arosé pintiapiso pochin tén'i, topirahué'," itérin. "Inta nipachin téniriqué'," itérin Yoséri. Napoaton sopai chiniquen sha'huitarinquéma' naniantamacoso maré'. ³²Caso nipirinhue' iyasha, nani Yosé nontérahue' ama a'poancoso maréhué'. Napoaton co naniantomiatarancohue'. Noya imaantahuatanco, iyanpita achinicancaqué', itérin.

³³—Sinioro, co caso' a'poaranquénhue'. Tashinan péiqué' po'mohuachinénquén, canta'

ya'co'in. Yatépaperinacohuénta', co té'huatarahué', ténin Pitro.

³⁴—No'téquén iyasha itaranquén. Ipora tashi chachin, co'huara atari pérashatérasohue', cararo' nonpinapiaranco. "Co caso' Quisoso nohuitérahue'," toconapon, itérin Quisosori.

Tëniarinso'

³⁵Ina quéran ya'ipi ca'tano'sanénpita itapon:

—Íraca a'chinacamaso maré' a'paranquéma'. Pa'patamara, coriqui, pé'péto, sapaté', co inapita téranta' quéparamahué'. Topinan pa'patamara, ¿co manta' pahuantérinquémahué' ti? itérin.

—Co manta' pahuantérincoihué'. Noya pa'nai, itopi.

³⁶—Iporaso nipirinhue' sacai' nipon. Napoaton ama topinan pacosohue'. Coriqui, pé'péto, inapita ya'huétohuachinquéma', quépaco'. Co sahuéni ya'huétohuachinquémahué', a'moramaso' pa'anatoma', sahuéni pa'anco'. ³⁷Íraca Yosé quiricanén quéran ninorinaco. "Apiro'saré' acorapi," ténin. Napopiso chachin apiro'sa pochin cancantatonaco, masarinaco. Ya'ipi ninorinacoso' nanicaso ya'huérin, ténin.

³⁸—Ni'qué' Maistro. Cato' sahuéni ya'huétérincoi, itohuachina:

—Tatoco huachi pa'ahua', itérin Quisosori.

Quisoso sêtatón, Yosé nontérinso'

(Mateo 26.36-46; Marcos 14.32-42)

³⁹Ina quéran pipirahuaton, Oripósé panénqué pa'nin. Nani tashi' inaqué pa'nin. Ca'tano'sanénpitarinta' imapi.

⁴⁰Inaqué canconpachinara:

—Yosé nontoco' iyaro'sa', ama sopai minséinquémamaso maréhué', itérin.

⁴¹Ina quëran amashamiachin pa'sahuaton, isonin quëran, inaora Yosë nontërin: ⁴²“Quëma nohuantohuatan Tata, nicha'ëco, ama ma'sha onpo'isohuë'. Main o'orëso pochin parisita'huaso' ya'huërin. Co parisita'huaso' nohuantaporahuë', quëma nohuantohuatan, ma'sona yaonpotohuatanconta' noya, tënahuë. No'tëquën yanatëranquën,” itërin.

[⁴³Nani nontohuachina, anquëni in-ápa quëran o'marahuaton, achinirin. ⁴⁴Ina quëran pa'pi sëtatón, chiníquën Yosë nontaantarín. Oncainën huënai pochin no'paquë hui'shirin.]

⁴⁵Nani Yosë nontohuachina, ca'tano'sanënpita paahuantapirinhuë'. Huë'ësápi quënanconin. Sëtatona', huë'ësápirinahuë'.

⁴⁶—¿Onpoatomata' iyaro'sa' huë'ësárama'? Huënsëatoma' Yosë nontoco' ama sopai minsëinquëmaso marëhuë', itërin.

Quisoso mapiso'

(*Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50; Juan 18.2-11*)

⁴⁷Nontaso chachin, na'a piyapi'sa' canquipi. Cotasë quëchitëriarin. Inanta' ca'tanaponahuë', a'notiarin. Quisoso ya'yoranquirahuaton, apinorin.

⁴⁸—Iya Cotasë, Yosë quëran quëmapico nipirahuë', ¿sha'huirapitonco, apinoranco ti? itërin.

⁴⁹Ca'tano'sanënpitari quënanahuatona', “Quisoso yamasapi,” ta'tona', yaahuëtopi.

—¿Sahuëniquë Sinioro ahuëchi? itopirinahuë'.

⁵⁰Co'huara a'panichatërasohuë', a'naso' corto hua'an piyapinën ahuëaton, inchinan huëratën nishitëtërin.

⁵¹—Tananpitëquë' iyasha. Ama ahuëquësohuë', itërin Quisosori.

Ina quëran së'huahuëratërahuaaton, a'naroáchin anoyatërin. ⁵²Naporahu-

aton, corto hua'ano'sa', capitano'sa', ansiano'sa', inapita itapon:

—Sahuëni, shonqui, inapita së'quëërahuaatoma', huëcapairamaco. Tëpatona'pi pochin cancantatomaco, ¿yamanamaco ti? ⁵³Co'tana nani tahuëri Yosë chinotopiso pëiquë pa'nahuë. Nicapomarahuë', co manamacohuë'. Napoaponahuë', Yosë nohuanton, iporasó' masaramaco. Tashi pochin cancantërama' ni'ton, sopai camairinquëma' co noyahuë' nicacaso marë', itërin.

Pitrori nonpinapirinsó'

(*Mateo 26.57-58, 69-75; Marcos 14.53-54, 66-72; Juan 18.12-18, 25-27*)

⁵⁴Quisoso masahuatona', corto hua'an chini chiníquën nanantërinso' pëinënuquë quëpapi. Pitrori aquë quëran imaquiarin. ⁵⁵I'iratëquë huarë' imaquirahuaton, pairaanaquë ya'conin. Inaquë ponisiaro'sa' nani a'pëtópi napëntacaiso marë'. Pana yonsanquë huënsërahuaaton, inanta' napëntarin. ⁵⁶Napëntaquëya', a'na cosonari quënanin. Noya ni'sahuaton:

—Iso quëmapinta' Quisoso imarin, tënin.

⁵⁷—¿Co imoya caso' ina nohuitërahue'! itërin Pitrori.

⁵⁸Co hua'quiya quëranhuë' a'na quëmapiri niantarin.

—Quëmanta' Quisoso imaran topirahuë', itërin.

—Co'chi iyasha imarahuë' paya, itaantarín.

⁵⁹A'na ora pochin nisahuaso', a'nanta' taantapon:

—Cariria piyapi pochin nonin ni'ton, iso quëmapinta' Quisoso ca'tanin tënahuë, tënin.

⁶⁰—¿Co'chi iyasha paya! Co cariso' nohuitërahue', itaantarín.

Nonaso', atari përarín. ⁶¹Naporo chachin Quisosori tahuëretahuaton,

Pitro notëërin. Ni'sarin ni'ton, ninorinso' Pitrori yonquirin. "Ipora tashi chachin, co'huara atari përasatërasohuë', cararo nonpinapiaranco," ¿itërinco pora? ta'ton, ⁶² aipiran pipirahuaton, na'nërin. Chiníquën sëtaton, na'nërin.

Quisoso tēhuapiso'

(Mateo 26.67-68; Marcos 14.65)

⁶³Ina quëran ponisiaro'sari Quisoso tēhuapi. Tēhuarahuatona', ahuëpi.

⁶⁴Tonporayatahuatona', panpirayapi.

—¿Inta' ahuërinquën? Ninoquë', itopi.

⁶⁵“¿Quëmaso' hua'anquën ti?” itatona', tēhuapi. Nisha nisha itatona', no'huipi.

Cotio hua'ano'saquë quëpapiso'

(Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Juan 18.19-24)

⁶⁶Tahuërihuachina, cotio ansiano'sa', corto hua'ano'sa', cotio maistro'sa', inapita niyontonpi. Nani niyontonpachina', inaquë Quisoso quëpapi natanacaiso marë'.

⁶⁷—Quëmaso' Cristo Yosë a'paimarinquënso' nipatan, no'tëquën sha'huitocoi nitochii, itopi.

—Sha'huitohuatënuëma', co natëaramacohuë'. ⁶⁸Ma'sona tëranta' natanpatënuëma', co a'paniantaramacohuë'.

⁶⁹Nipirinuë', ipora quëran huarë' caso' Yosë quëran quëmapico ni'to, Yosë inchinanën quëran huënsëapo. Inaquë chiníquën nanantarahuë', itërin.

⁷⁰—Napoahuarë' ¿quëmaso' Yosë hui'ninquën ti? itopi.

—Ca mini inaco, itërin.

⁷¹—Co huachi aquëtë' sha'huirapicaiso' nohuantarihuahuë'. “Ca Yosë hui'ninco,” toconin, nani natanëhua', nitopi.

Piratoquë quëpapiso'

(Mateo 27.1-2, 11-14; Marcos 15.1-5; Juan 18.28-38)

23Ina quëran pipirahuatona', Piratoquë Quisoso quëpapi. ²Inaquë sha'huirapipi.

—Iso quëmapi piyapi'sa' nonpintarin. “Noma copirno coriqui yama'pahuachinquëma', ama quëtocosohuë',” tosauaton: “Caso' Cristoco. Yosë a'paimarincoco hua'anënta'huaso marë',” toconin, itopi.

³—¿Quëmaso' cotioro'sa' copirnonquën ti? itërin Piratori.

—Ca mini inaco, itërin.

⁴Nonapipiso' natanahuaton, ya'ipi cotio ansiano'sa', corto hua'ano'sa' inapita itapon:

—Iso quëmapiso' noya, ténahuë. Co manta' onporinhuë'. Co ana'intacaso' ya'huërinhuë', itopirinuë', ⁵aquë aquëtë' no'huitatona', itaantapi:

—A'chintohuachina, piyapi'sa' nisha nisha yonquipi. Naporahuaton, copirno yano'huipi. Ya'ipi parti a'chinárin. Cariria parti quëran huëcaton, ya'ipi Cotia parti pa'tërin. Isëquënta' a'chinarin, itopi.

Irotisëquë a'parinso'

⁶Ina natanahuaton, “¿Cariria parti quëran huë'nin ti?” itërin Piratori.

⁷“Ina quëran mini,” itopi. I'huamiáchin Cariria hua'an Quirosarinquë huë'nin ni'tapon, Irotisë itopiso'. Inaquë ya'huarin ni'ton, Quisoso yaa'parin Irotisë nontacaso marë'. “Ina piyapinën ni'ton, inari ana'inchin,” ta'ton, a'parin. ⁸Inaquë canconpachina, Irotisëri pa'yatërin. Hua'qui' Quisoso yani'pirinhuë', co nohuichátërarinhuë'. Nani ma'sha naporinso' nani natantërin. “Yosë pochin ninin. Piyapi a'naroáchin anoyatërin,” topi natantërin. “Anoyatohuachin, canta' ni'i,” ténin.

⁹Napoaton Quisoso canquihuachina, hua'qui' nontopirinhüé', co a'panitërinhué'. Na'con natanpirinhüé', ta'tárin. ¹⁰Corto hua'ano'sa', cotio maistro'sa', inapita huëcatona', Quisoso sha'huirapiapirinhüé', co manta' téninhué'. ¹¹Napohuachina, Irotisëri tēhuarin. Sontaronënpitarinta' tēcaripi. Noyápiachin hua'an a'morinso pochin a'motahuaton, Piratoquë a'paantarin. ¹²Nani hua'qui' Pirato Irotisëré' nino'huipirinhüé', naporo quëran huarë' co huachi niinimicotopihüé', noya ninontantapi.

Tëpacaso' sha'huirinso'

(Mateo 27.15-26; Marcos 15.6-15; Juan 18.39-19.16)

¹³Ina quëran Piratori piyapi'sa' amatërin. Corto hua'ano'sa', cotio hua'ano'sa', inapitanta' ayontonahuaton, itërin:

¹⁴—Canpitaso' na'con Quisoso sha'huirapirama'. “Piyapi'sa' sha'huitarin niahuëcaiso marë',” itopiramaco-hüé'. Nani hua'qui' nontërahuë, canpitanta' natanama'. Iso quëmapiso' noya. Sha'huirapiramahüé', co manta' onporinhüé', tēnahüé. ¹⁵Irotisënta' inachachin tēnin. Napoaton a'patiantarínco. Co tëpacaso' ya'huërinhué'. ¹⁶Topinan ahuihuitahuato ocoi'i, topirahué', itërin.

[¹⁷Nani Pascoa tahuëri a'nara' apina'pi tashinan pëi quëran ocoirin pipi-caso marë'. Iso pi'ipinta' a'nara' ocoicaso' ya'huërin.] ¹⁸Piyapi'sariso nipirinhüé' chiníquën nontopi.

—¡Quisososo' tëpaquë! ¡Parapasë ocoitocoi! itopi.

¹⁹Parapasëso' co noya quëmapihüé'. Tëpatona'pi inaso'. Ninanoquë piyapi'sa' sha'huitërin niahuëcaiso' ni'ton, tashinan pëiquë nani po'mopi. ²⁰Pirato co nohuantërinhué' Quisoso tëpacaso'. Napoaton: “Ocoi'i,” tantarin.

²¹Naquëranchin chiníquën nontaantapi.

—¡Corosëquë patanantëquë' chimi'in! ¡Inaquë patanantëquë' chimi'in! itaantapi.

²²—¿Ma'marëta' atëpachi? Nani natanpirahué'. Co manta' onporinhüé'. Co tëpacaso' ya'huërinhué', tēnahüé. Topinan ahuihuitahuato, ocoi'i, tēnin. Nani cararo' inachachin itaantarin.

²³“¡Corosëquë patanantëquë' chimi'in!” itaantapi. Chiníquën nontápi ni'ton, “Inta nipachin,” itërin. ²⁴Napotahuaton, sontaro'sa' sha'huitërin corosëquë patanantacaiso marë'. ²⁵Parapasëso' tëpatona'pi nipirinhüé', tashinan pëi quëran ocoirin. Piyapi'sari huayonpi ni'ton, ocoirin. Quisososo nipirinhüé' co ocoirinhué'. Tëpacaiso marë' sha'huitërin. Cotioro'sa' nohuantopiso chachin ninin.

Corosëquë patanantopiso'

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Juan 19.17-27)

²⁶Ninano quëran quëpasoi', a'na quëmapi Simon itopiso' nacapi. Imin quëran huëntararin. Inaso' Siriniquë ya'huërin. Sontaro'sari masahuatona', corosë apitëntopi. Quisoso pinën quëran quëpatërin.

²⁷Na'a quëmapi'sari imasapi. Sanapi'sarinta' imasapi. Quisoso yatëpapiso marë' chiníquën sëtatona', na'nërapí.

²⁸Tahuëretahuaton, Quisosori itapon: —Ama imoyaro'sa' ca marë' na'nëcosohüé'. A'na tahuëri Quirosarínquë ya'huëramasopita na'con parisitarama'. Hua'huamapitanta' parisitapi. Ina yonquiatoma' tēhuëncinso', sëtoco'. ²⁹Naporo' tahuëri'sa' hua'huahuaninsopita na'con na'con parisitapi. Hua'huinpita yonquiatona', sëtapi. Co hua'huanihué' naporini, noya noya niitonahué'.

³⁰ Piyapi'sa' chiníquën parisitapi ni'ton, "Motopi quëran na'piro'sa' notarintahuatona' imotërinpoa' naporini, noya niitonhuë'," tosapi.

³¹ Ni'co'. "Nanpimë' co huëyarinhüë', yanimëso nipirinhüë' a'naroáchin huëyarín," topi. Caso' nanpimë pochín nipirahuë', aparisitarinaco. Canpitaso' yanimë pochín ninama' ni'ton, chini chiníquën aparisitarinënuëma' tënahüë, itërin Quisosori.

³² Cato' apiro'santa' quëpapi inapitanta' tëpacaiso marë'.

³³ Pa'sahuatona', a'na panëa'huayaquë canconpi, "Nansë Moto'," itopiquë. Inaquë canconahuatona', corosëquë patanantopi. Cato' apiro'santa' nisha patanantopi. A'na ahuënan quëran, a'na inchinan quëran. Quisososo' ahuanacanapipi. [³⁴ Patanantopirinhüë', Yosë nontërin.

—Tëparinacoso marë' Tata, ama ana'intëquësohuë'. Co nohuitatonacohüë', napotarinaco, itërin.]

Ina quëran sontaro'sa capini ninontopi. "Huëco' nicanatëhua' Quisososo a'morinso' maahua'," nitatona', ya'nipirapi. Naporahuatona', a'naya a'naya mapi. ³⁵ Na'a piyapi'sa' inaquë ni'sapi. Cotio hua'ano'sariso' tëhuapi.

—A'napita nicha'ëponahuë', inaora cha'ëcasoso' co nanitërinhuë'. Inaso' Cristo, Yosëri chachin huayoninso' nipachin, inaora cha'ë'in, nitopi tëhuatona'.

³⁶ Sontaro'sarinta' tëhuapi. Ya'cariconahuatona', huino main nininso' ihuëtopi.

—O'oquë' Maistro. ³⁷ Quëmaso' cotioro'sa' copirnonquën nipatan, corosë quëran nohuararahuatón, cha'ëquë', itoonpi.

³⁸ Onporinso marësona tëparapiso' ninshitopi.

isoso' cotioro'sa' copirno

ta'caso ninshitopi. Nani ninshito-huachina, corosëquë chachin motën pëtëcha achinpitopi.

³⁹ Cato' apiro'santa' corosëquë parisitapi. A'nari Quisososo no'huirín.

—Quëmaso' Cristonquën nipatan, corosë quëran nohuararahuatón, cha'ëquë'. Ina quëran quiyanta' nicha'ëcoi, itërin.

⁴⁰ A'narisso nipirinhüë' pënënin:

—Ta'tëquë'. ¿Co pi'pisha tëranta' Yosë të'huatëranhuë' ti? Tëpararinën quëmantá'. ⁴¹ Canposo' co noyahüë' ninë'. Napoaton no'tëquën coisë ana'intarinpo'. Iso quëmapiso nipirinhüë' nóya. Co manta' onporinhüë', itërin.

⁴² Ina quëran Quisososo itapon:

—Hua'anëntacaso' caniaritohuatan, yonquico Sinioro canta', itërin.

⁴³ —Tëhuëenchachin iyasha ipora tahuëri chachin carë'quën Yosë'pa' ya'huëcontaran, itërin.

Quisososo chimininso'

(Mateo 27.45-56; Marcos 15.33-41; Juan 19.28-30)

⁴⁴ Camotëchin nisahuaso', ya'ipi parti tashiarín. I'huaraya huarë' yono tashi pochín ninin. ⁴⁵ Co huachi pi'i a'pininhüë'. Naporo' Yosë chinotopiso pëi' tanontën në'mëtëquë patonpiso' inaora noshatërin. ⁴⁶ Napohuachina, Quisososo chiníquën nonin.

—Apira Tata chiminarahuë. Hua'yanëhuë quëpaquë', itahuaton, chiminin. ⁴⁷ Capitanso' ina ni'sahuaton, Yosë chinotërin:

—Tëhuëenchachin iso quëmapi co manta' onporinhüë', tënin.

⁴⁸ Na'a piyapi'sa' Quisososo chimininso' ni'sapi. Nani chiminpachina, pa'yanpi. Chiníquën sëtatona', yanquëëpi.

⁴⁹ Imarinsopitaso' nipirinhüë', aquë quëran notëërapi. Sanapi'santa' Cariria parti quëran imaquitona', inaquë ni'sápi.

Quisoso pa'pitopiso'

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Juan 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ A'na cotio hua'an ya'huërin, Arimatiaquë ya'huërinso'. Così itopi. Cotio hua'an niponahuë', noya quëmapi. Yosë no'tëquën chinotërin. "A'na tahuëri Yosë acorinso' isoro'paquë hua'anëntapon," ta'ton, Yosë chinotërin. A'napitari Quisoso yatëpahuachinara, "Ama tëpacosohuë'," itopirihuë', co yanatëpihuë'. ⁵² Quisoso chiminpachina, Piratoquë pa'nin. "Quisoso nonën quëtoco quëpa'," itohuachina, "Noyahua', quëpaquë'," itërin. ⁵³ Ina natanahuaton, pa'nin. Corosë quëran nonën anohuararahuatona', morinquë so'quëëtopi. So'quëëtahuatona', na'pi naninquë po'mopi. Inaquë co insonta' chimipi po'moyatërarinhuë'. Inaquë nonën po'mopi. ⁵⁴ Ina tashiraya chinoto tahuëri ni'ton, cotioro'sa' tapatapi chinotacaiso marë'. Napoaton pi'i yaya'conahuaso', manorahuatona po'mopi.

⁵⁵ Sanapi'santa' Cariria quëran imaquipiso' pa'sahuatona', na'pi nanin quënanconpi. Po'mopiso' ni'pi. ⁵⁶ Nani ni'pachinara, ya'huëpi'pa' paantapi. Inaquë no'morain pimóton nininso' tapapi. Pimo hua'sainta' tapapi Quisoso nonën pashitacaiso marë'. Chinoto tahuëri nanihuachina, chinotopi. Moisësë sha'huirinso chachin chinotopi.

Quisoso nanopiantarinso'

(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-8; Juan 20.1-10)

24 Tomio tahuëri nanihuachina, tashíramiachin sanapi'sa' pa'pi. Pimo hua'sai', no'morain pimóton nininso' inapita quëpatona', na'pi naninquë pa'pi. ² Canconpachinara, pancara'pi pa'copitopiso' nani chi'huincapi ni'conpi. ³ Na'pi naninquë

ya'conpirinahuë', Siniro Quisoso nonën co quënanpihuë'. ⁴ "¿Onporincha nicaya?" ta'tona', huaniápirinahuë', a'nanaya catoya'piri ya'notimarin. Piyapi pochin niponahuë', a'mopiso' huënaráchin huënaráchin ya'nopi. ⁵ Sanapi'sa' pa'yanpi. Të'huatatona', monshoapirinahuë', catoya'piri itapona': —¿Onpoatomata' chimipi po'mopiquë Quisoso yonirama? Inaso' nanpiárin. ⁶ Co huachi isëquë ya'huërinhuë'. Nani nanopiantarin. Caririaquë sha'huitërinquëmaso', ¿co yonquiramahuë' ti? ⁷ "Yosë quëran quëmapico niporahuë', ina nohuanton, oshahuano'sa' masarinaco. Corosëquë patanantarinaco. Tëpapirinacohuë', cara tahuëri quëran nanopiantarahuë'," itërinquëma', itopi.

⁸ Itohuachina, yonquipi. ⁹ Na'pi nanin quëran pipirahuatona', shonca a'na ca'tano'sanënpita, a'napita imapisopita, inapita sha'huitonpi. "Quisoso nonën capa. 'Nanpiantarin,' itërinacoi," itoonpi. ¹⁰ Maria Mactarina, Coana, Maria, Santiago a'shin nininso', a'napita sanapi'santa' napopi. Quisoso ca'tano'sanënpita sha'huitonpirinahuë', co natëpihuë'. ¹¹ "Inahuara yonquinëna quëran napoapi," toconpi.

¹² Pitroso nipirinhuë', a'naroáchin na'pi nanin'pa' ta'arin. Monshorahuaton, nëhuëconpirinhuë'. Morin so'pinpisoráchin quënanconin. "Capa mini. ¿Ma'ta' onporinso'?" ta'ton, ya'huërin'pa' paantarin.

Catoya'pi iratapona pochin quënanpiso'

(Marcos 16.12-13)

¹³ Naporo tahuëri chachin cato' imarinsopita Quirosarin quëran pipirahuatona', ninanonënuë paantapi. Imaosë itopiquë paantapi. Shonca a'na quiromitro pochin aquërinso'. ¹⁴ Papona pochin ninontapi.

“Quisoso tēpapi mini. Na'pi naninquē nani po'mopi. Napoaponahuē': 'Nani nanpiantarin,' tēnin Maria. ¿Ma'ta' onpocaso?'” nitopi. ¹⁵Ninontasoi', Quisosori chachin ya'cariquirin. Inapitarē' pa'sapirinhue', ¹⁶Yosē nohuanton co nohuitopihue'.

¹⁷—¿Ma'ta' papoma pochin ninontēriarama? Naporahuaton, ¿onpoatonta sētēramaso pochin ya'norama? itērin Quisosori.

¹⁸—Ya'ipi Quirosarinquē ya'huēpisopita nani nitotopirinhue', quēmasáchin iso tahuēri'sa' napopiso' ¿co nitotomaranquēnhue' ti? itērin Criopasēri.

¹⁹—¿Ma'ta' onpopiso? itaantarin Quisosori.

Napotohuachina:

—Co'ta Quisoso Nasaritoquē ya'huērinso' tēpapi. Nóya quēmapi nipirinhue', tēpapi. Ma noya Yosē nanamēn a'chintērincoi. Cania'piro'sa' nosoroaton, a'naroáchin anoyatērin. Yosēri nóya ni'nin. Piyapi'sarinta' noya ni'pirinhue'. ²⁰Corto hua'ano'sa', ansiano'sa', inapitari mapi. Masahuatona', Piratoquē quēpapi tēpacaiso marē'. Sha'huirapihuachinara, corosēquē apatanantērin. Nani chiminin. ²¹Ina ta'ma' israiro'sacoi nicha'ēsarincoi, topiraihue'. Nani chiminin. Nani cara tahuēritērin.

²²Napoaponahuē', a'naquēn sanapi'sa' quiya pochachin imapiso' nanan sha'huitatonacoi, a'payaninacoi. Tashíramiachin na'pi naninquē po'mopiquē pa'pirinhue', ²³co nonēn quēnanpihue'. Huēantarahuatona', sha'huitiirinacoi. “Anquēniro'sa' quēnanai. ‘Quisoso nani nanpiantarin,' itērinacoi,” topi. ²⁴A'napitanta' natantahuatona', na'pi naninquē pa'pi. Sanapi'sa' sha'huitērinacoiso chachin quēnanconpirinhue', co Quisoso quēnanpihue', itopi.

²⁵—Canpitaso' co yonquiramahuē'. Iráca quēran huarē' pēnēntona'piro'sa' ninopirinhue', co yanatēramahuē'. ²⁶Cristo parisitacaso' ya'huērin. Nani parisitohuachina, naporo huarē' Yosē'pa' noya noya acoarin huachi, itērin Quisosori.

²⁷Ina quēran Yosē quiricanēnquē ninotona ninshitopiso', a'chintarin. Moisés'ton ninoton, Yosē quiricanēnquē ninshitērin. Ina piquēran na'a pēnēntona'piro'sa' ninoantapi. Ya'ipi Cristo ninopiso' no'tēquēn a'chintarin.

²⁸Ninanonēnaquē canconpachinara, Quisoso yana'huēpirinhue':

²⁹—Nani i'huarin. Huēquē' iyasha quiyataquē huē'equiquē', itopi. “Noyahua',” tosahuaton, ya'conconin.

³⁰Yacoshatohuachina', Quisosori pan manin. “Yosparinquēn,” Yosē itahuaton, sē'panin. Sē'panahuaton, quētērin. ³¹Pan sē'panaso chachin Yosē nohuanton, Quisoso nohuitopi huachi. Ni'sapirinhue', ina quēran chachin ayarin. ³²Napohuachina, ninontopi.

—Huēcapon pochin Quisoso chachin nontērinpo'. Ma noya Yosē quiricanēn a'chintērinpo'. ¡Ma noyásha natanē paya! nitopi.

³³A'naroáchin Quirosarinquē paantapi. Ca'tano'sanēnpita ya'huērinquē pa'pi. Inaquē a'napita imarinsopitanta' nani huē'pi anta'. Inapitari itapona':

³⁴—Tēhuēnchachin Sinioro nanpiantarin. Iya Simon nani ya'notērin, itopi.

³⁵Ina quēran catoya'pi canquipisopitarinta' itapona': “Quiyanta' ni'nai. Paasocoi, ya'notērincoi. Hua'qui' a'chintopirinhue', co nohuitēraihue'. Ina quēran yacoshatohuatoira, pan sē'panin. Sē'panpachina, a'naroáchin nohuitērai,” itopi.

Ca'tano'sanënpita ya'notërinso'

(Mateo 28.16-20; Marcos
16.14-18; Juan 20.19-23)

³⁶ Ninontasoi', a'nanaya
Quisosori ya'notërin. Huancanachin
huanirahuaton:

—Tashita iyaro'sa'. Sano cancantoco',
itërin.

³⁷ Ina quënanahuatona', pa'yanpi.
“Hua'yan,” ta'tona', pa'pi të'huatopi.

³⁸ —¿Ma'marëta' pa'yanama'?
¿Onpoatomata' nisha nisha yon-
quirama'? ³⁹ Ca mini. Imirahuë ni'co'.
Nantëhuënta' ni'co'. Ohuaninacoso'
nicatoma', nohuitoco huachi. Co
hua'yancohuë'. Së'huaco. Hua'yanso'
co nonën ya'huëtërinhuë'. Caso'
ya'huëtërinco, itërin.

⁴⁰ Ina tosahuaton, imirin, nantën,
inapita a'notërin. ⁴¹ Ina ni'sahuatona'
pa'pi pa'yataponaraihuë', co ya'ipi
cancanëna quëran natëyätërapihuë'.
“¿Tëhuëncachin nantëpantarin ti?” topi
yonquiataona'.

—¿Ya'huarin capacaso'? itërin
Quisosori.

⁴² “Ya'huarin,” tosahuatona',
sami chinpi së'panpiso' quëtöpi.

⁴³ Masahuaton, inapitari nicasoi', ca'nin.

⁴⁴ —Nani i'hua chachin iyaro'sa'
sha'huitëranquëma'. Yosë quiricanënquë
na'con ninorinaco. Moisésë,
pënëntona'piro'sa', inapita ninorinaco.
Sarmoquënta' ninshitopi. Ya'ipi iráca
ninorinacosopita nanicaso' ya'huërin
ni'ton, iso tahuëri'sa' ina pochin
ninahuë, itërin.

⁴⁵ Yosë quiricaquë naporinsopita
a'chintaantarin. A'chintaton, catahuarin
no'tëquën yonquicaiso marë'.

⁴⁶ —Iráca ya'ipi ninotonaco,
ninshitopi: “Cristo parisitaton,
chiminapon. Chiminaponahuë',
cara tahuëri quëran nantëpantarin,”
tënin. ⁴⁷ Ina nanan chachin
sha'huicaso' ya'huërin. “Co noyahuë'
yonquiramasopita nantëpantarin,”
oshanëma' inquitëranquëma',” itoco'.
Quirosarinquë'ton sha'huicaso'
ya'huërin. Ina quëran nisha nisha
nananquë nonpisopita sha'huitacaso'
ya'huërin. ⁴⁸ Canpitaso' ni'namaco.
Natanamaco. Ya'ipiya sha'huitonco'.
⁴⁹ Ispirito Santo a'patimaranquëma'
ya'coancantiinquëmaso marë'.
Quiricanën quëran tatahuë
sha'huitërinquëmaso chachin
a'patimaranquëma'. Napoaton
isëquë ninaco'. Ispirito Santo
ya'coancantohuachinquëma',
naporo huarë' nanitaparama'
noya noya nicacamaso'. Nani
ya'coancantohuachinquëma', noya
nanan sha'huitonco huachi, itërin
Quisosori.

Inápaquë panantarinso'

(Marcos 16.19-20)

⁵⁰ Ina quëran a'na tahuëri ninano
quëran quëparin. Pitaniaquë huarë'
canconpachinara, anquirahuaton, Yosë
nontërin. “Isopita Tata noya a'paiton,
catahuaquë,” itërin. ⁵¹ Nonin quëran
chachin inápaquë panantarin. ⁵² Ina
ni'sahuatona', Quisoso chinotopi.
Noya cancantatona', Quirosarinquë
ayamantapi. ⁵³ Nani tahuëri Yosë
chinotopiso pëiquë pa'pi. “Ma noyacha
Yosëso paya,” tosápi. Nani huachi.

Coansha ninshitërinpoa' Quisocristo nohuitatëhua' nanpimiatacaso marë'

Iráca Quisocristo Yosë'pa' ya'huërinso'

1 Iráca quëran huarë' Yosë noninso' ya'huërin, Quisocristo itëréhuaso'. Tata Yosëre' ya'huërin. Yosë pochachin ninin anta'. ²Co'huara isoro'pa' ya'huëyátërasohuë', Yosë'pa' ya'huërin. ³Naporo' Yosë yonquirin ya'ipi ma'sha acocaso'. Ina nohuanton, hui'nini acorin. Ya'ipi ma'sha ninin. Co a'naya tëranta' inaora ya'huërinhuë'. Co acorinhuë' naporini, co manta' ya'huë'itonhuë'. ⁴Inariáchin ya'ipiya ananpirin. Piyapinpoanta' a'pintatë pochin a'chintërinpoa' ina nohuitatëhua' nanpimiatacaso marë'. ⁵Tashinantërinso' a'pintohuatëra, a'naroáchin tahuëri pochin ninin. Co tashiri tacopitërinhuë'. Inapochachin Quisocristo a'pintërinpoa'. Co noyahue' nininsopitari yaminsëpirinahuë', co nanitapapihuë'.

⁶A'na quëmapi ya'huërin, Coansha itopiso'. Yosëri a'parin ⁷a'pininso' anohuitiinpoaso marë'. Ya'ipi piyapi'sari natëcaiso marë' sha'huirin. ⁸Coanshaso' co a'pintërinpoahuë'. Yosëri a'parin a'pininso' anohuitiinpoaso marë'. ⁹Sha'huitërinpoaso chachin Quisocristo isoro'paquë o'marin. O'marahuaton, ya'ipi piyapinpoa' a'pintimaripoa'. Inasáchin no'tëquën anitotërinpoa'.

¹⁰Isoro'paquë o'marin. Iráca Tata Yosë nohuanton, ya'ipi ma'sha ninin. Inari acopirinhuë', co piyapi'sari nohuitopihuë'. ¹¹No'panënuquë chachin o'mapirinhuë', co piyapinënpitari nohuantopihuë'. Nipirinhuë',

¹²Quisocristo cancanën mapatëhua', hui'nin pochin Yosë ni'ninpoa'. Natëréhuasopitarachin huëntonënuquë aya'coninpoa'. ¹³Ya'ipinpoa' piyapi quëran nasitëréhuaso nipirëhuahuë', co ina quëran Yosë huëntonënuquë ya'conëhuahuë'. Co piyapi nanitërinhuë' aya'co'inpoaso'. Co canpoara nohuanton, ya'conëhuahuë'. Yosëfchin aya'coninpoa'. Ina quëran hui'ninpita pochin ni'ninpoa'.

¹⁴Quisocristo isoro'paquë nasitimarin. Yosë niponahuë', piyapi chachin nasitërin. Canpoarë chachin ya'huërin. Quiyaso' ni'nai. Inaso' nóya, tënai. Yosë pochachin ninin. Inaíchin hui'nin inaso'. Inaora nohuanton nosororinpoa'. No'tëquën nontërinpoa'. ¹⁵Coansharinta' ni'nin. Ni'pachina, piyapi'sa' sha'huitërin: "Thua chachin sha'huitëranquëma'. 'Ca piquëran a'na quëmapi huë'sarin. Co'huara ca nasichátërapohuë', inaso' Yosë'pa' ya'huërin. Napoaton ca quëran chini chiníquën nanantërin inaso', itëranquëma'. Nani o'marin huachi," itërin.

¹⁶Inaso' pa'pi nosororinpoa'. Nóya ni'ton, nosoroatonpoa', na'con catahuarinpoa'. Co canpoara nani-topirëhuahuë', ina imapatëhua', nani tahuëri catahuarinpoa'. ¹⁷Iráca Yosë nohuanton, Moisésë pënëntërin nani ma'sha natëcaso'. Pënëntopirinhuë', co ya'ipiya anitotërinpoahuë'. Quisocristososo nipirinhuë' nosororinpoa'. No'tëquën nonaton, ya'ipi nanamën anitotërinpoa'. ¹⁸Co inquënpoa tëranta' Yosë quënanëhuahuë'. Hui'niniso nipirinhuë' noyá nohuitërin. Yosë pochachin ni'ton, napopianachin yonquipi. Inasáchin Tata Yosë anohuitërinpoa'.

Coasha Paotista sha'huirinso'

(Mateo 3.11-12; Marcos
1.7-8; Lucas 3.15-17)

¹⁹ Coasha pënëntápachina, corto hua'ano'sa', nihuiro'sa', inapita pa'pi Coasha nontacaiso marë'. Cotio hua'ano'sari a'papi ni'ton, Quirosarin quëran pa'sahuatona', Coasha itapona': "¿Inquënta' quëmaso'?" itoonpi.

²⁰ —Caso co Cristocohuë'. A'naquën napotopirinacohuë', co caso' inacohuë', itërin Coanshari.

²¹ —Quëmaso' Iniasënquën, iráca ayaponahuë', ¿ya'noantamaranquën ti? itopi.

—Co caso' inacohuë', ténin.

—¿Quëmaso' pënëntona'pi ninaraiso' nimara ti? itaantapi.

—Co inacohuë', ténin.

²² —¿Inquënta' quëmaso' nipachin? Sha'huitocoi hua'ano'sa' sha'huitonta'ii. ¿Ma'marëta' pënëntaran? itaantapi.

²³ —Yosë nohuanon, pënëntarahuë'. Iráca Isaiasë ninotonco, naporin: "A'na quëmapi inotëroquë pënëntaton, tapon: 'Ira co'shon co'shon toconin ni'ton, otëëquë' Siniro o'main,' ténin. Naporinso chachin canta' piyapi'sa' pënënarahuë'. 'Cancanëma' anoyatoco' Siniro o'main,' itarahuë,'" itërin Coanshari.

²⁴ Ina quëran Parisioro'sari itantapi:

²⁵ —Co quëmaso' Crisonquënhuë'. Co Iniasënquënhuë'. Co pënëntona'pi ninaraisoquënhuë' ni'quëhuarë', ¿onpoatonta' nipachin, piyapi'sa' aporintaran? ¿Inta' nanan quëtërinquën aporintamaso'? itërin.

²⁶ —I'quë mini aporintarahuë'. Nipirinhuë', iporaso' a'na quëmapi ya'huërin, co nohuitëramasohuë'.

²⁷ Inaso' chini chiniquën nanantërin. Caso' co ina pochin chiniquën nanantërahüë'. Co maquëyancohuë' ni'ton, co sapatën i'quirita'huaso

tërantahüë'. Ca piquëran ina pënëntapon, itërin.

²⁸ Naporo' Cortanii' aquëtëran Coasha piyapi'sa' aporintarin, Pitania itopiquë. Inaquë paaparahuatona natanconpi.

Quisoso anohuitërinso'

²⁹ Tahuëririnquë inaquë Quisoso huë'sarin. Coanshari quënanahuaton, piyapi'sa' itërin: "Paso' quëmapi ni'co'. Yosëri a'paimarinso'. Inaso' cariroa'hua pochin nicon, oshanënpoa' inquitinpoaso marë' chiminapon.

³⁰ Thua chachin sha'huitëranquëma'. 'Ca piquëran a'na quëmapi huë'sarin. Co'huara ca nasichätërapohuë', inaso' Yosë'pa' ya'huërin. Napoaton ca quëran chini chiniquën nanantërin inaso', itëranquëma'. Nani o'marin. ³¹ Co carinta' nohuitopirahuë', nani nohuitërahüë. Yosë a'parinco ya'ipi piyapinënpita anohuita'huaso marë'. Ina marë' pënënato, i'quë aporintarahüë.

³²⁻³³ Co Quisoso nohuichatërapohuë', Yosë sha'huitërinco. 'A'na tahuëri Ispirito Santo nëpë pochin nohuaraimarahuatón, a'na quëmapi motoanshiranënuquë chachin huanitimarín, ni'saran. Quëmaso' i'quë aporintëran. Ina quëmapi nipirinhuë' Ispirito Santo aya'coancantarinquëma', itërinco Yosë. Ispirito Santo inápa quëran o'mahuachina, ni'nahuë. Nëpë pochin ya'noton, Quisoso motoanshiranënuquë chachin huanitimarín. ³⁴ Cari ni'nahuë. Napoaton nani nohuitato, sha'huitëranquëma'. Iso quëmapi Yosë hui'nin, tënahüë," itërin Coanshari.

Ya'nan Quisoso imaraisopita'

³⁵⁻³⁶ Tahuëririnquë Quisoso na'huëso', Coanshari quënantarin. Quënantarahuatón, catocoi imaraiso' itaponcoi:

—Paso' quëmapi ni'co'. Inaso' carniroa'hua pochin ninin, Yosëri a'paimarinso', itërincoi.

³⁷Natanahuato, Quisoso imarai.

³⁸Ina quëran tahuërëtahuaton, quënanincoi.

—¿Onpoapomata'? itërincoi.

—Yanohuitërainquën Maistro.

¿Insëquëta' ya'huaran? itërai.

³⁹—Huëco' ni'quico, itërincoi.

Pa'sahuato, ya'huërinquë canconai. I'huaraya ni'ton, inaquë i'huatërai. Hua'qui' ninontërai.

⁴⁰Catoya'pico Coansha natanahuato, Quisoso imarai. A'naso', Simon Pitro iin Antërisë itopi. ⁴¹Shiarahuaton, iin quënanconin.

—Iya Simon, Cristo nani quënanai, Yosëri a'paimarinso', itërin.

⁴²Itahuaton, Quisosoquë quëparin. Quisosori notëërahuaton, itërin:

—Carinquën nohuitëranquën. Quëmaso' Simonquën. Coansha hui'ninquën. Nasha nininën acotaranquën. Pitro ichinquën, itërin. Inaora nananquë Sipasë itopi. (Na'pi pochin tapon naporin.)

A'napitanta' imapiso'

⁴³Tahuëririnquë Quisoso Caririaquë yapa'sarin. Pa'sahuaton, Pinipi quënanconin.

—Huëquë' iyasha imaco', itërin. Itohuachina, imarin.

⁴⁴Pinipiso' Pitsaitaquë ya'huërin. Ina ninanoquë chachin Antërisë, Pitro, inapitanta' ya'huëpi. ⁴⁵Pinipiri Natanino yonisahuaton, quënanconin.

—Nani iyasha Cristo quënanai, Yosë quiricanën quëran ninopiso'. Moisësë, pënëntona'piro'sa', inapita ninotona', inaquë ninshitopi. Inaso' Quisoso, Così hui'nin. Nasaritoquë ya'huërinso', itërin.

⁴⁶—Nasaritoro'saso', pa'pi co noya piyapi'sahuë'. ¿A'na tëranta' ta'ma' inaquë ya'huërinso' noya nihuan nica? tënin Natanino.

—Huëquë' pa'a nohuitonquë', itërin Pinipiri.

⁴⁷Natanino ya'carirahuaso', Quisosori quënanin.

—Paso' quëmapi ni'co'. Israiromia chachin inaso'. Co pi'pisha tëranta' nonpininhuë', itërin Quisosori.

⁴⁸—¿Onporahuatonta' nohuitërancoso'? itërin.

—Co'huara Pinipi nonchatërasëinquënhuë', ninoto quënananquën. Iquira naraanaquë huënsëasëinquën, quënananquën, itërin. Aquë ni'ton, co ya'pirin quëran chachin quënanaponahuë', napotërin ni'ton, Natanino pa'yanin.

⁴⁹—Quëmaso' Maistro, Yosë hui'ninquën. Israiro'sa' copirnonquën, tënahuë, itërin.

⁵⁰—¿Ninoto quënananquënso marëáchin natëranco ti? saca sacai nininsopita ni'saran, itërin.

⁵¹Ina quëran itaantarin:

—No'tëquën itëranquëma'. Iráca Cacopo nanpiso', pi'iro'të' ni'soarin. Ni'soatohuachina, anquëniro'sari huëcapaimapi. Huëcapaimarahuatona', panantarapi. Inapochachin iporaso' Yosë quëran quëmapico ni'to, o'marahuë Yosë anohuita'huanquëmaso marë'. Ya'ipi ninahuëso' ni'sarama', itërin Quisosori.

Canaquë Yosë pochin nininso'

2 Cara tahuëri quëran a'na quëmapi pita nizarin sa'acaso marë'. Canaquë naporin, Cariria parti ya'huërinso'. Inatohua' Quisoso a'shin ni'tapon pa'nin. ²Quisosonta' amatopi. Pa'nin inanta' ni'tapon. Ca'tano'sanënpitacointa' amatërinacoi. ³Huino ta'quihuachinara, a'shini Quisoso itapon:

—Capa huino ta'quipi huachi, itërin.

⁴—¿Ma'marëta' mama napotëranco? Co tahuëri naniyatërarinhuë' nohuitiincoso', itërin Quisosori.

⁵Napotopirinhüè', inpriatoro'sa' què-nanconahuaton, a'shini itapon:

—Ma'sona Quisososha'huitohuachinquèma', natèco', itèrin.

⁶Inaquè saota panca orinan ya'huèrin, na'pi quèran nípiso'. A'na orinanquèáchin catapini rata pochin ya'conin. Moisésè pènèntèrinso' natètona' oshanèna iniquicaiso marè' acopiso'. ⁷Ina quèran inpriatoro'sa' sha'huitèrin:

—I'sha amèntaitoco', itèrin Quisosori. Natètona', huirotènquè huarè' i'sha amèntaitopi.

⁸—Pi'pian macatoma', pita hua'an api'nitonco', itaantarín Quisosori.

Napotohuachina, masahuatona api'nitooonpi. ⁹Orinan quèran mapirinahuè', pita hua'anso' co nitotèrinhuè'. Inpriatoro'saráchin nitotopi. I'sharáchin ta'panpirinahuè', nani huino taranin. Napoaton pi'nirahuaton, sa'ana'pi amatèrin. ¹⁰Huè'pachina, itèrin:

—¡Ma'pitacha ninan paya! Iso huinoso' noya noya, yashin yashin o'ocaso'. Ya'ipi piyapi'sa' noya noya huino nininso'ton o'shipi. Ina quèran nani natèhuachinara, co onpopinchin noyahuè' nininso' o'shiantarapi. Quèmaso nipirinhüè' ipora huarè' noya noya huino o'shitèrancoi, itèrin. Quisososonaporinso' co nitotatonhuè', naporin.

¹¹Naporo' Quisososocaniaritèrin Yosè pochin nicacaso'. Piyapi'saricatoná: “Tèhuèenchachin Yosèri catahuarin ni'ton, nanitaparín,” topi. Ca'tano'sanènpitacointa ni'sahuato: “Quisososo', Yosèri a'paimarinso',” tènai. Canaquè naporin. Inaso ninano', Cariria parti ya'huèrin

¹²Ina quèran Capinaomoque' pa'marin. A'shin, iinpita inapitarè chachin pa'marin.

Ca'tano'sanènpitacointa' imarai. A'na simana pochin inaquè ya'huèrai.

Nipa'antopisopita Yosè chinotopiso pèi quèran a'parinso'

(Mateo 21.12-13; Marcos 11.15-18; Lucas 19.45-46)

¹³Pascoa tahuèri cotioro'sa' niyontonpi Yosèri Iquipito quèran nicha'èrinso' yonquiantacaiso marè'. Ina nanirihuachina, Quirosarínquè paantarai. ¹⁴Yosè chinotopiso pèiquè pa'sahuato, i'ratèquè nipa'antopisopita quènanconai. Ohuaca', ohuica, nèpè, inapita nipa'antapi. Yosè chinotatona' tèpacaiso marè' pa'anapi. A'naquèonta' misanènpitaquè huènsèatona', coriqui nicanpiarapi. ¹⁵Inapita quènanconahuaton, Quisosori co noyahuè' ni'nin. Nonin masahuaton, sihuirintahuaton, ohuica, ohuaca', inapita huèrintaton, a'parin huachi. Pa'ansopitanta' Yosè pèinèn quèran a'parin. Coriqui nicanpiapisonta' misanènapita quèran ta'sarin. Coriqui ta'sarahuaton, misanènapitanta' tè'yatèrin. ¹⁶Nèpè' pa'ansopita itapon: —Isopitanta' quèpaco'. ¡Ama Tatahuè pèinèn mircato pochin nitocosohüè'! itèrin Quisosori.

¹⁷Yosè quiricanènquè ninshitopiso' yonquirai. “Ya'ipi piyapi'sa' Tata, chinochinènquèn, tènahuè. Ina na'con yonquiato, quèma pèinèn a'pitèrahuè. Ina marè' no'huiarinaco,” tènin quiricaquè.

¹⁸Ina quèran cotioro'sari huècapaipi.

—¿Onpoaponta' hua'an pochin nisaran? Chiníquèn nanantohuatan, Yosè pochin niquè' quiyanta' nicatoi natèiinquèn, itopi.

¹⁹—Iso pèi' ata'huantohuatama', cara tahuèri quèran anoyataantarahuè, itèrin Quisosori.

²⁰—Yosè chinotopiso pèi' catapini shonca saota pi'ipi quèran tini. Cara

tahuëri quëran naquëranchin ¿anoy-
ataantaran ti? itopi cotioro'sari.

²¹ Quisososo nipirinhue' co ina pëi
chachin yonquirinhue'. Inaora nonën
pëi pochin tapon naporin. ²² Quisoso
nanpiantahuachina, naporinso'
yonquirai. Cara tahuëriya quëran
nanpiantarin ni'ton, "Yosë quiricanën
quëran no'tëquën ninorin," tënai.
Quisososo noninsonta' natërai.

Yonquipisonta' nitotërinso'

²³ Pascoa tahuëri inaquë ya'huasocoi,
Quisososo Yosë pochachin ninin.
Piyapi'sa' a'naroáchin anoyatërin.
"Yosëri catahuarin," ta'tona', a'naquën
natëpi. ²⁴⁻²⁵ Quisososo nipirinhue'
ya'ipiya noyá nohuitërin. Co piyapiri
sha'huitopirinhue', yonquipiso
chachin nitotërin. Napoaton "Co
natëmiatërinacohue'," ta'ton, co inapita
natërinhue'.

Nicotimo a'chintërinso'

3 ¹⁻² Tashi' nisahuaso', a'na quëmapi
huë'nin Quisososo nontacaso marë',
Nicotimo itopiso'. Cotio hua'an inaso'.
Parisio niponahuë', Quisososo nontiirin.

—Maistro, Yosë a'pairinquën
a'chintancoiso marë'. Sacai' nininsopita
nicaton, Yosë pochin ninan. Napoaton
ina a'pairinquën, tënai. Co Yosë
catahuarinquënhue' naporini, co quëma
nanitapaitonhue', itiirin.

³—No'tëquën iyasha
sha'huitaranquën. Co nasitaan-
tahuatanhue', co onporonta' Yosë
hua'anëntërinquë ya'conaranhue', itërin
Quisosori.

⁴—Nani mashotohuatëra, co huachi
mamanpo yo'namënuë ya'conëhue'.
¿Onporahuatëta' nasitaantarë'?
itaantarin Nicotimorinta'.

⁵ Napotihuachina, Quisosori
itaantapon:

—No'tëquën sha'huitaranquën. I'quë
amarëso pochin cancanëma' anoyat-
acaso' ya'huërin. Ya'ipi co noyahuë'
yonquiramasopita naniantoco'. Ina
naniantohuatama', Ispirito Santo anoya-
cancantohuachinquëma', nasitaantarëso
pochin nisarama'. Naporo huarë'
Yosë hua'anëntërinquë ya'conarama'.
⁶ Piyapi quëran nasitohuatamara,
piyapi pochin cancantërama'. Ispirito
Santo quëranso' nasitaantahuatama',
Yosë pochin cancantarama'. ⁷ Napoaton
nasitantacaso' ya'huërin. Ama ina
natanaton, pa'yanquësohue'. ⁸ Ni'quë'.
Ihuan inaora nohuanton, pa'nin.
Natanarihuarahue', intohua quëranso'
huëcaton intohuasona pa'ninso', co
nitotërehuahue'. Co quënanpirëhuahue',
natanëhua'. Inapochachin Ispirito
Santo ya'coancantohuachinquëma',
nasitaantarëso pochin nasha cancan
quëtarinquëma', itërin.

⁹—¿Onporahuatëta' nasitaantarë'?
itantarin.

¹⁰—Quëmaso' Israiro maistrinquën
niponahuë', ¿co nitotëranhue' ti?

¹¹ No'tëquën itaranquën. Nitotatoi,
a'chintarainquëma'. Ni'naiso'
sha'huitarainquëma'. Canpitaso

nipirinhue' co natëramacoihue'.
¹² Isoro'paquë ya'huërinso' quëran
a'chintopiranquëmahue', co natëra-
macohue'. Inápaquë ya'huërinso' quëran
a'chintohuatënuëma', aquëtë
huarë' co natëramahue'.

¹³ Co inso piyapi tëranta' inápaquë
pantarinhue'. Casáchin ina quëran
o'marahue'. Yosë quëran quëmapico
ni'to, inápa quëran o'marahue'.
Napoaton casáchin inápaquë
ya'huërinso' a'chintaranquëma'. ¹⁴ Iráca
shimashonëmapita inotëro parti paaso',
na'a piyapi'sa' ya'huanapi. Co noyahuë'
cancantopi ni'ton, Yosëri ana'intërin.
Na'a ya'huano'sa' huëcatona',
quëtëra'piapi. Ina quëran Moisésë

ya'huan nonanpiso' ninin. Hua'na quëran nisahuaton, naraquë achinpirin. Achinpirahuaton, inápaquë ahuarinin. Inapochachin Yosë quëran quëmapico niporahuë', a'na tahuëri inápaquë achinpiarinaco. ¹⁵ Natëhuatamaco, Yosë nohuitatoma', nanpimiatarama'. Ina marë' achinpiarinaco, itërin Quisosori.

Yosë nosororinpoaso'

¹⁶ Yosëso' ya'ipi piyapi'sa' pa'pi nosoromatërin. Napoaton a'naíchin hui'nin nipirinhüë', isoro'paquë a'paimarin chiminacaso marë'. Ina natëtëhua': "Ca marë' chiminin," topatëhua', co parisitopiquë pa'sarëhuahuë'. Yosë nohuitatëhua', nanpimiatarëhua'. ¹⁷ Co ana'intinpoaso marë' hui'nin a'paimarinhuë'. Nicha'ëinpoaso marë' a'paimarin. Hui'nin quëran cha'ërihua'.

¹⁸ Hui'nin natëhuatëhua', co Yosë ana'intarinpoahuë'. Co natëpisopitahuë' nani Yosëri yonquirin ana'intacaso'. Inaíchin hui'nin nipirinhüë', co natëpihuë'. Napoaton ana'intarin. ¹⁹ Quisoso isoro'paquë o'maton, a'pintërinpoaso pochin oshanënpoa' anitotërinpoa'. A'naquëniso nipirinhüë', co nohuantopihuë' Quisoso nohuitacaso'. Co noyahuë' nicacaisoáchin pa'yatatona', tashi pochin cancantopi. Co yanatëpihuë' ni'ton, Yosëri ana'intarin. ²⁰ Co noyahuë' nipisopita co tahuëri pochin nininso' nohuantopihuë'. A'pininquë a'ninquëchin huanicaiso' co nohuantopihuë'. Tahuëri nipachina, ma'sha co noya nipisohüë' quënanë'. ²¹ Nipirinhüë', no'tëquën yonquihuachina', noya nisapi. Ina quëran a'napitanta' nicatona': "Ma noya Yosëri catahuarin ni'ton, noya natëpi," tosapí.

Naquëranchin Coansha sha'huirinso'

²² Ina quëran Quisoso Cotia parti pa'nin. Ca'tano'sanënpitacoi imarai. Inaquë hua'quimiáchin ya'huëconahuatoí, piyapi'sa' aporintërai. ²³ Coanshanta' Inoiiquë aporintarin. Sarimo ya'cariya inaso'. Inaquë na'a ii' ya'huërin ni'ton, inaquë aporintarin. Na'a piyapi'sa' huë'pachinara, aporintarin. ²⁴ Naporo' Coanshaso' noya pa'sarin. Co tashinan pëiquë po'moyátërapihuë'.

²⁵ Quiyarinta' aporintërai. Coanshanta' aporintarin. Napoaton a'na cotio quëmapi huëcaton, Coansha ca'taninsopita itërin:

—¿Insota' noya noya aporintërinso'? itërin. Nisha nisha ninontopi. ²⁶ Ina quëran Coansha sha'huitonpi.

—Ni'quë' Maistro. Cortanii' aquëtëran nicasëhua', inaquë Quisosonta' nisarin ni'ton, anohuitërancoi. Iporaso' inanta' aporintarin. Na'a piyapi'sari imasapi. Co ina nápo quëmaso' imasarinëinquënhüë', itopi.

²⁷ —Co Yosë nohuantërinhuë' naporini, co napo'itonahuë'. Ya'ipinpoa' Yosë acorinpoa' ma'sona nicacaso'. ²⁸ Nani sha'huitëranquëma'. "Co caso' Cristocohüë'," itëranquëma'. Co'huara ina huë'shatërasohüë', Yosë a'parinco piyapi'sa' pënëna'huaso marë'. Ina imacaiso marë' pënënarahuë'. ²⁹ Ni'co'. Quëmapi sa'apachina, amiconëonta' noya cancantërin. Noya nipayapi ni'ton, naporinso' natantaton, nóya cancantërin. Inapochachin canta' ninahuë. Na'con piyapi'sa' Quisoso imasapi ni'ton, nóya cancantërahüë. ³⁰ Co caso' nohuantërahüë' piyapi'sa' yonquínacoso'. Quisoso na'con na'con yonquínaso', tënin.

Inápa quëran o'marinso'

³¹ Cristo inápa quëran o'maton, chini chiníquën nanantërin. Noya noya ninin.

Piyapinpoaso nipirinhüé' isoro'paráchin nohuitêrhua'. Inasáchin nohuitatêhua', nisha'huitêrhua'. Cristoso nipirinhüé' inápa quëran o'maton, chini chiníquën nanantêrin. ³²Yosë'pa' ya'huërsinopita nohuitêrin. Nani ni'nin. Yosëri nontêrsinonta' natanin. Ina nohuitaton, sha'huitarinpoa'. Sha'huitopirinpoahué', na'con na'con piyapi'saso', co yanatêtopihué'. ³³A'naquënpoaso nipirinhüé' natêtêrhua'. "Yosë no'têquën nonin. Inari a'paimarin," ta'têhua', natêtêrhua'. ³⁴Quisososo' Yosë nanamën chachin nonin. Ispirito Santori noyá ya'coancantêrin ni'ton, no'têquënáchin nonin. ³⁵Tata Yosëri hui'nin pa'pi nosororin. Chini chiníquën nanan quêtêrin ya'ipiya hua'anéntacaso maré'. ³⁶Hui'nin natêpisopitaso', Yosë nohuitatona' nanpimiatapi. Co natêpisopitasohué', co ina pochin nanpimiatapihué'. Nani Yosëri yonquirin ana'intacaso maré'. A'na tahuëri ana'intomiatarin, parisitopiqué a'pararin huachi.

Samaria sanapi sha'huitêrinso'

4¹⁻²Ihuaso' na'a piyapi'sa' Coansha imapi. Na'a aporintêrin. Iporaso' na'con na'con Quisososo imasapi. Co Quisososo chachin aporintêrinhué'. Ina sha'huitoahuachincoi, ca'tano'sanënpitacoï aporintarai. Na'con na'con aporintarai. Parisioro'sarinta' natantopi. ³Ina nitotaton, Quisososo pa'nin. Cotia parti quëran pipirahuaton, Cariria parti paantarin.

⁴Inatohua pa'pachina, Samaria parti na'huëcaso' ya'huërin. ⁵Inatohua' a'na ninano' ya'huërin, Sicarë itopiso'. Ina ya'cariya Cossi no'panën ya'huërin. Iráca pa'pin Cacopo itopisori quêtêrinso'. ⁶Inaqué a'na poso ya'huërin. Cacopo posonën itopi. Camotêchin inaqué canconai. Quisososo canotaton, posoquë huënsëconin.

⁷⁻⁸Ca'tano'sanënpitacoïso', ninanoquë pa'nai cosharo' pa'ana'huaiso maré'. Pa'naiso', Samaria sanapi i'sha macapon huë'nin. Nani mapachina, Quisosori itapon:

—Imoya, i'sha mananso canta' o'oi topirahué, itêrin.

⁹—Caso' Samaria sanapico nipirahué': "I'sha mananso canta' o'oi," ¿itêranco ti? itêrin inarinta'. Cotioro'saso' Samariaro'saré' co noya ninontopihué' ni'ton, napotêrin.

¹⁰—Yosë yanicapirinquënhüé', co quëmaso' nitotêranhué'. "I'sha mananso canta' o'oi," itêranquën nipirinhüé', co nohuitêrancohué'. Nohuitêranco naporini, quëma nataintoncohué'. Carinquën nanpirin i'sha quëchitênquënhüé', itêrin Quisosori.

¹¹—Quëmaso' co manta' ya'huëtêrinquënhüé' i'sha macamaso'. I'shaso' acopo' ya'huërin. ¿Onporahuatoncha nanpirin i'sha mané'ponquënya? ¹²Iráca Tata Cacopo iso poso ninin. Isëquëran i'sha macaton, o'orin. Hui'ninpita, pë'tahuanënpita inapitanta' isëquë o'opi. Inaso' chiníquën nanantêrin, topi. ¿Ina quëran na'con na'con quëmaso' nanitaparan ti? itêrin sanapiri.

¹³—I'shamia imoya o'opatëra, naquëranchin yamoroantaré'. ¹⁴Nisha i'sha carinquën quêtëranquën. Ina ya'huëtóhuachinquën, co huachi yamororëso pochin cancantëranhué'. Ni'quë'. Pancai' no'pa quëran pipihuachina, noyápiachin pipirárin. Co onporonta' yanimarinhüé'. Inapochachin nanpirin i'sha quëtóhuatênquën, cancanënuë chachin ya'huëtërinquën. Inaquë ya'huápon huachi. Yosë nohuitaton, nanpimiataran, itêrin.

¹⁵—Ina i'sha sinioro quëtoco ama yamoroto, i'sha masa'isohüé', itêrin.

¹⁶—Paaton imoya so'yan maconquë huë'in, itêrin.

¹⁷—Co caso' so'yahuancohuë', itërin.

—No'tëquën naporan. Co so'yahuanquënhuë'. ¹⁸Nani a'natërâpo quëmapi so'yataponahuë', iporaso' quëmapi yacaparanso' co so'yanhuë'. No'tëquën nonan, itërin.

¹⁹—Quëmaso' sinioro ninotona'pinquën, tënahuë.

²⁰Shimashonëhuëipita paso motopiquë Yosë chinotopi. Ya'huërë cotioro'sanquëmaso': "Quirosarin-quërâchin Yosë chinotacaso' ya'huërin," tënama', itërin.

²¹—Natanco imoya. Nani tahuëri naniarin. Yosë yachinotohuatama', co paso motopiquë pa'saramahuë'. Co Quirosarinquë tëranta' pacacaso ya'huërinhuë'. ²²Canpitaso' Yosë chinotopiramahuë', co nohuitëramahuë'. Cotioro'sacoiso', Yosë nohuitërai. Cotio quëmapi nicha'ësarinquëma' canpitanta'. ²³Ipora quëran huarë' Yosë yachinotohuatama', ya'ipi cancanëma quëran huarë' chinotoco'. Ispirito Santo catahuarinquëma' ni'ton, no'tëquën yonquiatoma', Yosë chinotoco'. Ina pochin nohuantërin chinotacaso'.

²⁴Yosë co nonën ya'huëtërinhuë'. Co quënanarihuarahuë', ya'huërârin. Ispirito Santo chachin catahuarinquëma' no'tëquën yonquiatoma', ina chinotacaso', itërin Quisosori.

²⁵—A'na tahuëri Cristo huë'sarin, Yosëri a'paimarinso'. Ina huë'pachin, ya'ipiya a'chintarinpoa', tënin Samaria sanapi.

²⁶—Ca mini inaco, nontaranquënso', itërin.

²⁷Naporo chachin ca'tano'sanënpitacoi o'mantarai. Sanapi nontarin, quënanquimarai. "¿Ma'marëta' iso sanapi nontarin? ¿Ma'ta' nohuantërin?" ta'toi, yonquinëhuëi quëran pa'yanpiraihuë', co natanaihuë'. ²⁸Sanapiso nipirinhüë'

yonshanën patahuaton, ninanoquë pantarahuaton, piyapi'sa' sha'huitërin.

²⁹—Huëco' pa'ahua'. Pasëquë quëmapi nohuitoco'. Co nohuitaponcorahuë', "Nani a'natërâpo so'yahuanquën," itërinco. Ya'ipiya ninorin. ¿Inaso' Cristo nimara ti? itërin.

³⁰Natanahuatona', na'a ya'huëhuano'sa' o'mapi Quisoso nicapona'. ³¹Co'huara canquiyatërasoi-huë', Quisoso yaa'capiraihuë'.

—Ca'quë' Maistro, itopiraihuë', co nohuantërinhuë'.

³²—Cosharo pochin nininso' ya'huëtërinco, co nohuitëramasohuë', itërincoi.

³³—¿A'napitari coshoro' quëtiimara? nitopiraihuë', co coshachatërarinhüë'.

³⁴—Yosë a'paimarinco nohuantërinso' nica'huaso'. Ya'ipiya yanatërahuë. Ina yonquiato, co huachi coshoro' yonquirahuë'. Cosharo pochin achinirincó.

³⁵"Catapini yoqui pahuanarin cayarinsó' macacaso'," topiramahuë'. Ipora chachin cayarinsó' pochin nininso' macacaso' ya'huërin, tënahuë caso'. ¡Ni'cochi! Isoro'pa' panca imin pochin ninin. Cayarinsó' manëso pochachin piyapi'sa' manë' Yosë imacaiso marë'. Ipora tahuëri'sa chachin na'a piyapi'sa' ya'huërarin Yosë imacaiso marë'. Inapita a'chintacaso' ya'huërin. ³⁶⁻³⁷Piyapi'sa' a'chintohuatama', Yosë'pa' canaarama'. Noya noya nanpimiatarama'. Cato' piyapi sacatërinso pochin nisarama'. "A'naso' ya'pirin sha'nin. Cayahuachina, a'narinta' manin," topi. Napohuachina, cato' a'china'piro'sa chachin nóya cancantapi. ³⁸Na'a piyapi'sa' ya'huërin, co Yosë nohuitopisohuë'. A'naquëni nani a'chintopirinhüë', co yanatëpihuë'. Iporaso nipirinhüë' a'paranquëma' a'chintantacamaso marë'. Yosë huëntonënnquë ya'conacaiso marë'

a'chintoco'. A'chintohuatama', imasapi huachi, itërincoi.

³⁹ Na'a ya'huëhuano'sa' Quisoso natëpi. Sanapiri: "Ya'ipi ninorinco," itërinso marë' natëpi. ⁴⁰ Quisoso ni'quihuachinara, "Huëquë' isëquë yacapatoncoi, a'chintocoi," itopi. Itohuachinara, cato' tahuëri a'chintacaso marë' inaquë i'huatërai. ⁴¹ A'chintohuachina, na'con na'con piyapi'sa' natëpi. ⁴² Sanapi itapona':

—Quëma sha'huëtërancoi ni'toi, pi'pian Quisoso natërai. Iporaso nimirinhuë' quiyaora chachin natanai. Nani nohuitatoi, cancanëhuëi quëran huarë' natërai huachi: "Tëhuëchachin isoso' nicha'ërinpoa'. Insosona imapachina', oshanën inquitaton, anoyacancantarín, tënai," itopi.

Capitan hui'nin anoyatërinso'

⁴³ Cato' tahuëri quëran paan-tarahuatoi, Cariria parti canconai. ⁴⁴⁻⁴⁵ Caririaro'sari nohuitatona', noya natanpi. I'hua chachin Pascoa tahuëri na'huëhuachina, inahuanta' Quirosarinquë pa'pi. Naporo' Quisoso nohuitopi. Nani ma'sha Yosë pochin nininso' ni'pi ni'ton, iporaso' a'chintohuachina, noya natanpi. Ninanonënquë chachinso nimirinhuë' co a'chininhuë'. "Ya'huërinquëso' pënëntona'pi co yanatëpihuë'," ta'ton, co inaquë a'chininhuë'.

⁴⁶ Ina quëran Canaquë cancoantarai. Inaquë i'hua i'sha huino atarantërin. Inaquë canconpatoira, a'na capitan copirno piyapinën nininsoari huëcapairin. Hui'nin quëmapia'hua nininso', Capinaomoquë chiniquën caniorin. ⁴⁷ "Quisoso Cotia parti quëran pipirahuaton, Cariria parti canquirin," topi, natantërin. Natantahuaton, paahuarin:

—Huëquë' Maistro hui'nahuë anoyati-maco. Nani yachiminin, itërin.

⁴⁸—Canpitaso' co a'naroáchin natëramacohuë'. Co'so' Yosë pochin nipatohuë', co natëramacohuë', itërin inarinta'.

⁴⁹—Manóton Siniro huëquë'. Hui'nahuë chiminpachin, itaantarín.

⁵⁰ Napotaantahuachina:

—Ya'huëran'pa' pa'mantaquë'. Hui'nán co chiminaponhuë'. Noyatarin, itërin. Napotohuachina: "No'tëquën nontërinco," ta'ton, ya'huërin'pa' pa'mantarín. ⁵¹ Yacanconahuaso', inpriatonënpitari nacapiatona':

—Hui'nán nani noyatërin, itiipi.

⁵²—¿Insëchinta' pi'i nisahuaso' noyatërin? itërin.

—I'huara pi'i yatëhuërenahuaso' sapo otanotërin, itopi.

⁵³ "Naporo chachin Quisoso nontërinco. 'Hui'nán noyatarin,' itërinco," ta'ton, Quisoso natërin. Ya'ipi pëinënquë ya'huëpisopitanta' natëpi.

⁵⁴ I'hua chachin i'sha huino atarantërin. Iporaso' Cotia parti quëran huëntarahuatón, capitan hui'nin ya'huëre' a'naroáchin anoyatërin. Inapoaton catoro' huachi Caririquë Yosë pochin nisarin piyapi'sari nohuitacaiso marë'.

Apia anoyatërinso'

5 Ina quëran cotio niyontonpiso tahuëri naniriarin. Naporo' Quisoso Quirosarinquë paantarín. ² Inaquë i'sha ya'huërin, anpomiachin. Cotio nananquë Pitista itopi. Ninano ya'coana pirayan ya'huërin, ohuicaros'a' ya'coananën itopiquë. I'sha pirayan a'natërápo imënamë pochin nininso' ya'huërin. ³⁻⁴ Inaquë na'a cania'piros'a' quëhuënapí. A'naquën somaraya. A'naquën sonpacha. A'naquën nantën tachitërin ni'ton, co nanitërinhuë' huanicaso'. Inaquë ninarapi. ["Hua'qui quëran hua'qui quëran Siniro anquëinën o'maton, i'sha aco'sacaitërin," topi. "Naphuachina, inso'ton i'quë

ya'compachina, a'naroáchin noyatërin," ta'tona', ninarapi.] ⁵Inaquë a'na quëmapi ya'huërin. Nani cara shonca posa pi'ipi caniorin. Co nanitërinhuë' huanicaso'. ⁶Inaquë quëhuënápirinhuë', Quisosori quënanquirin. "Nani hua'qui caniorin," itohuachina, apia itapon:

—¿Nohuantëran noyatamaso ti? itërin.

⁷—Nohuantopirahuë' Sin-ioro. Sa'ahuaco. Co insonta' ya'huërinhuë' i'quë po'moincoso'. I'sha co'sacaitohuachina, yaya'conpirahuë'. A'na'ton ya'conin, itërin.

⁸—Huaniquë' iyasha. Pë'sara'huaya masahuaton, iratëquë', itërin.

⁹Napotohuachina, a'naroáchin apia noyatërin. Pë'sara'huaya masahuaton, iratërin. Chinoto tahuëri chachin naporin. ¹⁰Cotio hua'ano'sari quënanahuatona', apia huëcapaipí.

—Ipora tahuëriso', chinoto tahuëri ni'ton, co ma'sha quëpacaso' ya'huërinhuë', itopi.

¹¹—Quëmapi anoyatërinco' nani sha'huitërinco. "Pë'sara'huaya masahuaton, iratëquë'," itërinco, tënin.

¹²—¿Ma quëmapita' napotërinquën? itopi. ¹³"Ahuën. Co nohuitërahuë'," tënin. Hua'huayatërahuë' piyapi inaquë ya'huërin ni'ton, nani Quisoso pa'nin. ¹⁴Ina quëran chinotopiso pëiquë pa'sahuaton, apia anoyatërinso' quënancoantarin.

—Ni'quë' iyasha. Nani quëmaso' noyatëran. Ama huachi oshahuaantaquësohuë', na'con na'con ma'sha onpotan, itërin.

¹⁵Ina natanahuaton, Yosë chinotopiso pëi quëran pipirahuaton, cotioro'sa' sha'huitonin. "Quisoso anoyatërinco," itoonin. ¹⁶Napoaton Quisoso no'huipi. Chinoto tahuëri anoyatërinso marë' co quë'yapihuë'. ¹⁷Quisosorisso nipirinhuë' itërin:

—Tatahuëso' co ipora huanta' chinotërinhuë'. Sacatárin piyapi'sa' catahuacaso marë'. Canta' co chinotërahuë'. Nani tahuëri piyapi'sa' catahuarahuë', tënin.

¹⁸Chinoto tahuëri piyapi anoyatërin ni'ton, cotioro'sari yatëpapi. "Yosëso' tatahuë chachin,' topachina, Yosë pochachin niconin," ta'tona', aquë aquëtë' yatëpapi.

Yosë hui'nin ni'ton chiníquën nanantërinso'

¹⁹Ina quëran Quisosori itantarin: "No'tëquën itaranquëma'. Caora yonquinëhuë quëran co manta' ninahuë'. Tatahuëráchin nonanahuë. Hui'ninco ni'to, inapochachin canta' ninahuë. ²⁰Tatahuë na'con nosororinco. Nosoroatonco, yonquirinso chachin anitotërinco. A'na tahuëri catahuarainco saca sacai' nininso' nica'huaso'. Canpitaso' ni'patama', pa'yanarama'. ²¹Tatahuë chimipi ananpitaantarin. Inapochachin canta' insosona nohuantërahuëso' ananpitaantarahuë. ²²A'na tahuëri coisë pochin nicato, ya'ipi piyapi'sa' no'tëquën sha'huitarahuë. Noya nipisopita noya acoarahuë. Oshahuano'saso nipirinhuë' no'tëquën ana'intarahuë. Co tatahuëri ana'intarinhuë'. Nani nanan quëtërinco ana'inta'huaso marë'. ²³Ina quëran ya'ipi piyapi'sa' noya ni'sarinaco. Tatahuë noya ni'piso pochachin ni'sarinaco. Ina marë' nanan quëtërinco. Co noya ni'patamacohuë', Tatahuënta' co noya ni'namahuë'. Ina a'paimarinco.

²⁴No'tëquën itaranquëma'. Yosë chachin a'paimarinco. Noya natanpatamaco, cancanëma quëran huarë' ina imapatama', nanpimiatarama'. Co onporonta' ana'intaranquëmahuë'. Chiminpatama', co parisotomiataramahuë'. Nani Yosë nohuitarama' ni'ton, nanpimiatarama'.

²⁵ Caso' Yosë hui'ninco. Iporaso huachi a'naquën chimipi pochin nipisopita natanarinaco. Inapita noya natanpachinaco, Yosë anohuitarahuë. Ina nohuitohuachina', nanpimiatapi. ²⁶ Tata Yosë inaora nohuanton, nanpirin. Inari piyapi'sa' nanpicaso' quëtërin. Inapochachin canta' ina nohuanton, nanpirahuë. Naporahuaton, a'napitanta' ananpita'huaso' nanitaparahuë. ²⁷ Yosë quëran quëmápicó ni'to, nanan quëtërinco piyapi'sa' ana'inta'huaso marë'. ²⁸ Ama ina yonquiatoma', pa'yancosohuë'. A'na tahuëri ya'ipi chiminpisopita natanarinaco. ²⁹ Natanpachinaco, po'oro quëran pipiapi. Noya nipisopita noya noya nanpiantarapi. Co noyahuë' nipisopitaso nipirinhüë', ana'intarahuë," ténin Quisoso.

Yosëri a'paimarinso'

³⁰ Ina quëran Quisori itantarin: "Co caora nohuanto manta' ninahuë'. Tata Yosë sha'huitohuachincora, inachachin sha'huirahuë. Co caso' nisha yonquirahuë'. Tata yonquirinsoráchin nohuantërahuë. Napoaton no'tëquën ana'intarahuë. ³¹ Caso' Cristoco. Yosë quëran o'marahuë, tënahüë. Casáchin naporahuë naporini, co natëinacoso' ya'huëitonhuë'. ³² Nipirinhüë', Tata Yosënta' inachachin sha'huitarinquëma'. No'tëquën nonin, tënahüë. ³³ Thua piyapi'sa' a'parama' Coansha natanacaiso marë'. 'Co caso' Cristocohüë'. Inaso' Cristo, Yosëri a'paimarinso', itërin. No'tëquën naporin. ³⁴ Caso' co piyapi noninsoachin yonquirahuë'. Nipirinhüë', iso' sha'huitaranquëma' canpita natëtoma' cha'ëcamaso marë'. ³⁵ Coanshaso' noya quëmápi. Huaroro noya orotërinso pochin ni'ton, noya anitotërinquëma'. Ya'nan natanpatamara, hua'quimiachin pa'yatërama'. ³⁶ Inaso' no'tëquën

sha'huitërinquëma'. 'Yosëri chachin Quisoso a'paimarin,' itërinquëma'. Nipirinhüë', co inasáchin anitotërinquëmahuë'. Yosëso' chini chiniquën nanantaton, catahuarinco ni'ton, sacai' nininso' ninahuë. Cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatërahuë. Yosë nohuanton, ina pochin ninahuë. Ina marë' na'con na'con natëamacoso' ya'huërin. ³⁷ Tatahuë a'paimarincosonta' nani sha'huitërinquëma'. Co onporonta' noninso' natanchinamahuë'. Co ni'chinamahuë'. ³⁸ Nanamënta' co natëramahuë'. A'paimapirincohüë' co natëramacohüë' ni'ton, naporama'. ³⁹ Yosë quiricanën na'con nontërama'. 'Ina nontohuatëhua', nanpimiatacaiso marë' anitotaripoa', tënama'. Napopiramahuë', co tëhuëinchachin natëramahuë'. Ina quiricaquë chachin ninorinaco. ⁴⁰ No'tëquën ninopirincohüë', co yaimaramacohüë'. Ananpimiata'huanquëmaso' ya'huëpirinhüë', co nohuantëramacohüë'. ⁴¹ Co canpita noya nicamacoso marë' napotëranquëmahuë'. ⁴² Nani nohuitëranquëma'. Co cancanëma quëran Yosë nosororamahuë', tënahüë. ⁴³ Yosë chachin a'paimarinco ni'ton, o'mapirahuë', co nohuantëramacohüë'. A'naquënso nipirinhüë' inaora yonquinën quëran a'chintohuachinquëma', nohuantarama'. ⁴⁴ Canpita capini nipa'yatacasoráchin yonquiatoma', co Yosë noya nicainquëmaso' yonquiramahuë'. Napoaton co natëramacohüë'. ⁴⁵ Co carinquëma' Yosëquë sha'huirapiaranquëmahuë'. Moisésë tëhuëinchinso' sha'huirapiarinquëma'. 'Ina catahuarinpoa', ta'toma', imapiramahuë', co natëramahuë' ni'ton, sha'huirapiarinquëma'. ⁴⁶ Inaso', iráca ninotonco ninshitërin. Ina natërama' naporini, canta' natëitamacohüë'. ⁴⁷ Ninshitopirinhüë',

co natëramahuë' ni'ton, carinquëmanta' a'chintopiranquëmahuë', 'Co no'tëquën nonanhuë', itëramaco," itërin Quisosori, cotio hua'ano'sa' nontaton.

Cosharo' ana'atërinso'

(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17)

6 Ina quëran Cariria sono' aquëtëran pëntonai. Ina sonoso', Tipiriasë itopi anta'. ²Notohuaro' piyapi'sa' imasarinacoi. Na'a cania'piro'sa' Quisosori a'naroáchin anoyatërin. Ina nicatona', imasapi. ³Nonshirahuatoï, a'na motopia'huaquë pomosocontarai. Inaquë huënsëconai. ⁴Pascoa tahuëri naniriarin. Naporo' cotioro'sa' niyontonpi Yosë yonquicaiso marë'. ⁵Quisoso natanacaiso marë' notohuaro' piyapi'sa' canquirapi. Inapita quënanahuaton, Quisosori Pinipi itapon:

—¿Intohuacha coshoro' pa'anë isopita capacaiso marë' nicaya? itërin.

⁶Nani yonquirin coshoro' ana'atacaso' niponahuë', Pinipi natanin tënिकासo marë'.

⁷—Cato pasa tahuëri sacatatë' canarë-soquë pa'anpirëhuahuë', co iso nápo piyapi'sa' naniitonahuë', itërin Pinipiri.

⁸Antërisënta' ya'huarin. Simon Pitro iin inaso'. Natanahuaton, itapon:

⁹—Isëquë a'na quëmapi'hua ya'huërin. A'natërapoíchin pan nisahuaton, catoyachin sami ya'huëtërin. Inaíchin nipirihuë', ¿iso nápo' piyapi ta'ma' nanitë'rë'poya? itërin.

¹⁰—Piyapi'sa' sha'huitoco' huënsë'ina', itërincoi Quisoso.

Inaquë noya pastoa'huaya ya'huërin. Sha'huitohuatëira, inaquë huënsëpi. A'natërápo huaranca quëmapi'sa pochin ya'huëpi. ¹¹Quisosori a'natërapoya pan masahuaton, Yosë nontërin. "Yosparinquën, Tata," itahuaton,

piyapi'sa' quëtërin capacaiso marë'. Samirë chachin quëtëra'piarai. Ya'ipi piyapi'sa' natëaquë huarë' coshatopi. ¹²Nani natëhuachinara, ca'tano'sanënpitacoi itaponcoi:

—Pan, sami, inapita pësotopiso' maconco', chiniahuachina', itërincoi.

¹³Napoaton pësotopiso' masahuatoï, shonca cato' imë' mëntatërai. ¹⁴Ina nápo piyapi'sa' capacaiso marë' coshoro' ana'atërinso' ni'sahuatona', piyapi'sa' ninontopi:

—Tëhuënychachin iso quëmapi Yosëri a'paimarin. Pënéinpoaso marë' a'paimacaso sha'huirinsó chachin, nani o'marin, nitopi.

¹⁵"Huëco' maahua', copirno acoa'ahua'," topi a'naquën. Co Quisosori natanaponahuë', inaora yonquinën quëran nitotërin. Nitotaton, inaora panënuë pantarin.

Ii' aipi iratërinso'

(Mateo 14.22-27; Marcos 6.45-52)

¹⁶I'huanaquë ca'tano'sanënpitacoi'so, sono' yonsanquë pa'mantarai. ¹⁷⁻¹⁸Potiquë ya'conahuatoï, Capinaomoquë paca'huaiso marë' pëntonapiraihuë', huancoanai' tashitërai. Co Quisoso huë'shatërasohuë', panca ihuan manincoi ni'ton, panca co'sacaitërin. ¹⁹Saota quiromitro pochin nani maitopiraihuë', Quisoso huë'sarin nicaporaihuë', co a'naroáchin nohuítëraihuë'. Ii' aipi i'narahuaton, no'pa pochin huë'shiarin. Poti ya'caririarinsó ni'sahuatoï, pa'yanai.

²⁰Napopiraihuë':

—¿Co'ta ca huë'sarahuë! ¿Ama pa'yancosohuë! itërincoi. ²¹Ina quëran noya cancantatoï: "Ya'conquiquë'," itohuatoira, ya'conin. Ya'conpachina, a'naroáchin Capinaomo yonsanquë canconai.

Quisoso yonípiso'

²² Piyapi'saso nipirinhüé' ina quèranchin quèparitopi. Tahuèrinqüè Quisoso yonisápirinhüé'. Co quènanatonahué', ninontopi. "¿Intohuasó' pa'mara? I'huara a'naíchin poti ya'huèpirinhüé'. Inaquè ca'tano'sanènpita ya'conahuatona', pa'pi. Quisoso nipirinhüé' co pa'ninhüé'," nitopi. ²³ Napoaso, potiro'santa Tipiriasè quèran huè'piso' canquirapi quènanpi. Quisoso coshario' ana'ataton piyapi'sa' a'carinso' ya'cari nonshiipi. ²⁴ Co ca'tano'sanènpitacoitèranta' ya'huèraihüé' ni'ton, "Huèco' pa'ahua', Quisoso yoniahua'," nitatona', potiro'saquè ya'conpi. Ya'conahuatona', Capinaomoquè pa'pi Quisoso yonípona'.

Coshario pochin nininso'

²⁵ Inaquè nonshirahuatona', Quisoso quènanconpi huachi.

—¿Onporota' Maistro isèquè huènan? itopirinhüé'.

²⁶ —No'tèquèn sha'huitaranquèma'. I'huara coshario' ana'atèrahüè nohuitamacoso marè' nipirinhüé', co yanohuitèramacohüé'. Natèaquè huarè' coshatèrama' ni'ton, yoniramaco. ²⁷ Cosharomia a'naroáchin chanatèrin. Ama inasáchin nohuantocohüé'. Coshario pochin nininso' ya'huèrin. Cancanèma marè' quètaranquèma'. Ina co onporonta' chanatarinhüé'. Ya'huètohuachinquèma', Yosè nohuitatoma' nanpimiatarama. Ina na'con na'con yonquico'. Yosè quèran quèmapico ni'to, quètaranquèma'. Ina marè' Tata Yosè acorinco. Ina nohuanton, nani ma'sha nanitaparahuè nohuitamacoso marè', itèrin.

²⁸ —¿Ma'ta' Yosè nohuantèrin nica'huaiso'? itopi.

²⁹ —Tèhuèenchachin Yosè yanatèhuatama', ca imaco. Ina a'paimarinco

ni'ton, cancanèma quèran huarè' imaco. Ina Yosè nohuantèrin, itèrin Quisosori.

³⁰ —Inta nipachin, Yosè pochin niquè'. Ina nicatoi, natè'inquèn. Co topinan natèa'huainquènso' ya'huèrinhué'.

³¹ Iráca shimashonènpoapita Moisésèri Iquipito quèran quècapon, noya coshario' mana itopiso' quètèrin. "Coshario' inápa quèran o'marinso' quètèrin capacaiso marè'," tènin Yosè quiricanènuè. Inotéro parti napopi, itopi.

³² —No'tèquèn itèranquèma'. Coshario' inápa quèran o'marinso' co Moisésèri quètèrinhué'. Tata Yosèri quètèrinso'. Iporaso' noya noya nininso' quètèrinquèma'. ³³ Inápa quèran a'patimarinquèma' piyapi'sa' ina pochin nampicaiso marè', itèrin.

³⁴ —Inanpi coshario', Siniro, quètocoi nani tahuèri capatoi, noya nappii, itopi.

³⁵ —Ca inaco. Caso' coshario pochinco ni'to, piyapi'sa' ananpitomiatarahuè. Imapatamaco, co huachi tanarèso pochin cancantaramahué'. Natèhuatamaco, co huachi yamororèso pochin cancantaramahué'. Yosè nohuitohuatama', sano cancantarama'. ³⁶ Nipirinhüé', nani sha'huitèranquèma'.

Ninahuèso' nicapomarahüé', co natèramacohüé'. ³⁷ A'naquèn Tata Yosè nohuanton, imasarinaco. Insosona imapachinaco, co onporonta' a'pararahüé'. ³⁸ Co caora nohuanto, ma'sha ninahué'. Inápa quèran o'marahüé' Tata Yosè natèca'huaso marè'. Ina a'paimarinco. ³⁹ A'naquèn Yosè nohuanton, imasarinaco. Inapitaso' noya a'paiarahüé, co a'poarinacohüé'. Ayaro' tahuèri ananpitaantararahüé. Ina Yosè nohuantèrin. ⁴⁰ "Quèmaso' tèhuèenchachin Yosè hui'ninquèn," itatomaco imapatamaco, Yosè nohuitatoma' nanpimiatarama huachi. Ayaro' tahuèri ananpitaantaranhüéma'. Ina Yosè nohuantèrin, itèrin Quisosori.

⁴¹Ina natanahuatona', cotioro'sari no'huipi. "Caso' coshoro pochin ninahuë. Inápa quëran o'marahuë," téninso marë' no'huipi. No'huitona', ninontapi.

⁴²—Co'ta inaso' Quisoso. Cosi hui'nin. A'shionta' nohuitërhua'. ¿Onpoatonta' "Inápa quëran o'marahuë," toconin? nitopi.

⁴³—Ama huachi no'huitomaco, sacaro quëran ninontocohuë'. ⁴⁴Co insonta' nanitërinhuë' inaora nohuanton imaincoso'. Tata Yosëri huayoninsopitaráchin imasarinaco. Ayaro' tahuëri inapitaso' ananpitaantararahuë. ⁴⁵Pënëntona'piro'sa' iráca ninshitopi. "Ya'ipi piyapi'sa' Yosëri a'chintarin," topi, ninshitatona'. Tatahuë natanatoma' natëhuatama', imasaramaco.

⁴⁶Co insonta' Tata Yosë quënaninhuë'. Casáchin quënanahuë. Ina ya'huërin quëran o'marahuë. ⁴⁷No'tëquën sha'huitëranquëma'.

Imapatamaco, Yosë nohuitatoma' nanpimiatarama'. ⁴⁸Ca coshoro pochinco ni'to piyapi'sa' ananpimiatarahuë. ⁴⁹Shimashonëmapita inotëro parti ya'huaso'i, coshoro' Yosëri quëtërinso' ca'pi.

Mana itopiso' ca'pirinahuë', nani iráca chiminpi. ⁵⁰Insosona natëhuachinco inápa quëran coshoro' o'marinso capatë pochin nisarin. Napohuachin, Yosëre' ya'huëmiatapon. ⁵¹Ca nanpirin coshoro pochinco. Inápa quëran o'mato, noya noya ananpiaranquëma'. Ca nonëhuë chachin quëtarahuë ya'ipi piyapi'sa' marë'. Coshatëramaso pochin nitohuatamaco, ya'coancantaranquëma', nanpimiatarama huachi, itërin.

⁵²Ina natanahuatona', cotioro'sa' nisha nisha ninontopi.

—¿Onporahuatonta' nonën chachin ca'nëso pochin quëtëre'ponpoa nicaya? nitopi.

⁵³—No'tëquën itëranquëma'. Caso' Yosë quëran quëmapico ni'to,

ya'ipi cancanëma quëran yonquico. Co'so' nonëhuë ca'nëso pochin nitohuatamahuë', huënainëhuënta' co o'orëso pochin nitohuatamahuë', co onporonta' nanpimiataramahuë'.

⁵⁴Insosona nonëhuë ca'nëso pochin nipachina', huënainëhuënta' o'orëso pochin nipachina', nanpimiatarin. Ayaro' tahuëri ananpitaantarahuë.

⁵⁵Nonëhuë coshoro pochin ni'ton, achinicananaranquëma'. Huënainëhuë pa'sarin ni'ton, imapatamaco, anoyacancantaranquëma'.

⁵⁶Tëhuëchachin nonëhuë ca'nëso pochin nipatama', huënainëhuënta' o'orëso pochin nipatama', ya'coancantaranquëma' ni'ton, imamiataramaco.

⁵⁷Tatahuëso' nanpimiatarin. Ina a'paimarinco. Catahuarinco noya nanpica'huaso marë'. Inapochachin imamiatohuatamaco, coshoro pochin achinicananaranquëma' ni'ton, catahuanranquëma' Yosë nohuitatoma' nanpimiatacaso marë'.

⁵⁸Ca coshoro pochinco. Inápa quëran o'marahuë. Shimashonëmapita coshoro' Yosëri a'patimarinso' ca'pirinahuë', iráca chiminpi. Nipirinhuë', imamiatohuatamaco, nanpimiatarama', itërin.

⁵⁹Capinaomo niyontonpiso pëiquë a'chintaton naporin.

Quisoso natëhuatëhua', nanpimiatacaso ya'huërinso'

⁶⁰Na'a piyapi'sa' Quisoso imasapirinahuë', ina nanan natanahuatona' a'naquën nisha yonquipi.

—A'chininso' sacai' imacaso'. ¿Incaricha nitotaton, natëre'poya? nitopi.

⁶¹Napohuachinara, Quisoso inaora nitotaton, itërin:

—A'chintopiranquëmahuë', ¿yaa'poramaco ti? ⁶²Yosë quëran quëmapico ni'to, a'na tahuëri Yosë ya'huërin'pa' panantararahuë. Ina ni'patama' ¿ma'ta' yonquiarama'?

⁶³ Ispirito Santoráchin ananpimi-atarinquëma'. Piyapi'sa' inahuara co nanitapihuë'. Yosë yonquirinso chachin sha'huitëranquëma'. Ina natëhuatama', Yosë nohuitatoma' nanpimiatarama'.
⁶⁴ Nipirinhüë', a'naquëma' co natëramacohüë', itërin. Iráca quëran huarë' ya'ipi piyapi'sa' yonquirinsopita nitotërin. A'naquën co yanatëtopihuë'. A'nanta' yasha'huirapirin. Inapita nitotaton, napotërin. ⁶⁵ Ina quëran itantarin:

—Napoaton itaranquëma'. Co Yosëri anitotohuachinhüë', co insonta' nanitarinhüë' imaincoso', itërin.

⁶⁶ Naporo quëran huarë' na'amiáchin co huachi imapihuë'. A'popi huachi.
⁶⁷ Napohuachinara, ca'tano'sanënpitaco'i itaponcoi:

—¿Co canpitaso' a'poapomacohüë' to? itërincoi.

⁶⁸ —Co Siniro a'poarainquënhüë'. Co a'na ya'huërinhuë' imaca'huaiso'. Quëma nóya a'chintarancoi Yosë nohuitatoi nanpimiata'huaiso marë'. ⁶⁹ Nani natërainquën. Quëmaso' noyasáchin ninan. Yosë a'paimarinquën, tënai, itërin Simon Pitrori.

⁷⁰ —Shonca catonquëma' acoranquëma' imacamacoso marë'. A'naëmaso nipirinhüë', sopai pochin cancantërin, itërincoi. ⁷¹ Simon hui'nin Cotasë Iscarioti itopiso yonquiaton, naporin. Inarinta' ca'tanpirinhüë', yasha'huirapirin.

Quisoso iinpita napopiso'

7 Ina quëran hua'quimiáchin Quisoso Cariria parti ya'huërarin. Cotioro'sari yatëpapi ni'ton, co Cotia parti yapa'ninhuë'. ² Ina quëran a'na cotio niyontonpiso tahuëri naniriarin, imënamëro'sa' pita itopiso'. ³ Napoaton iinpitari itapona':

—Quëmanta' Cotia parti paaton, Yosë pochin niquë' imarinëinquënsopita

ni'ina'. ⁴ Po'oana quëran ma'sha nipatan, piyapi'sa' co nohuitarinëinquënhüë'. Yosë pochin yanipatan, a'ninquëchin niquë' ya'ipi piyapi ni'inëinquën, itopi.

⁵ Co iinpitari tëranta' natëyátërapihuë' ni'ton, napotopi. Inapita nontaton, itapon:

⁶ —Pahuanarin caso' paca'huaso'. Canpitaso nipirinhüë' onporosona yapa'patama', noya paco'. ⁷ Canpitaso piyapi'sa' co no'huirinëinquëmahüë'. Caso nipirinhüë' no'huirinaco. “Co noyahuë' ninama',” itërahuëso marë' no'huirinaco. ⁸ Napoaton paatoma', niyontonpiso tahuëri na'huëco'. Co ipora pa'sarahüë'. Pahuanarin paca'huaso', itërin.

⁹ Ina tosahuaton, ina quëranchin ya'huërarin.

Quisosonta' Cotia parti pa'ninso'

¹⁰ Iinpita nani pa'pachinara, Quisosonta' pa'nin niyontonpiso tahuëri na'huëcaso marë'. Pa'pirinhüë', co piyapi'sa' ni'tërantapaquë pa'ninhuë'. Po'oana quëran pochin pa'nin. ¹¹ Inaquë cotioro'sari yonisápirinahuë'.

—¿Intohuata' Quisoso ipora? tosapi.

¹² Nisha nisha yonquiatona', ninontopi. “Inaso' noya quëmapi,” topi a'naquën. A'napitaso nipirinhüë' taponas: “Co noyahuë'. Yanonpintërinpoa',” topi.

¹³ Napopirinhüë', hua'ano'sa' të'huatatona', po'oana quëran ninontopi.

¹⁴ Simana huancana Quisoso Yosë chinotopiso pëiquë pa'nin. Inaquë a'chinarin. ¹⁵ Cotioro'sa' natanahuatona', pa'yanpi.

—¿Onporahuatonta' iso quëmapi co na'con quirica nitotaponahuë', noyá nitotërin? topi.

¹⁶ Napohuachinara, Quisosori itapon:

—Co caora yonquinëhuë quëran a'chinahuë'. Tata Yosë a'paimarincoso' sha'huitohuachincora, canta' a'chinarahuë'. ¹⁷ Cancanëma quëran

huarë' Yosë yanatëhuatama', no'tëquën anitotarinquëma': "Co inaora yonquinën quëran a'chininhuë'. Yosë nanamën chachin a'chinarin," tosarama'. ¹⁸A'naquënso' inahuara yonquinëna quëran a'chinpi. Piyapi'sari pa'yatacaiso marë' napopi. Caso' nipirinhuë' Yosë'chin yonquiato, no'tëquën a'chinahuë. Ina'chin pa'yatacaiso' ya'huërin, tënhuë. Co nonpintëranquëmahuë'. ¹⁹Moisësë iráca pënëntopirinhuë', co a'nayanquëma tëranta' natëramahuë'. ¿Onpoatonta' yatëparamaco? itërin.

²⁰—¿Quëmaso' sopai ya'coancantërinquën ni'ton, hua'yantëran! ¿Inta' yatëparinquën? itopi.

²¹—Chinoto tahuëri a'na quëmapi anoyatërahuë. "Chinoto tahuëri nipirinhuë', co chinotërinhuë'," ta'toma', canpitaso' pa'yanama'. ²²Ni'cochi. Co canpita tëranta' ya'ipi chinoto tahuëri chinotëramahuë'. Iráca shimashonëma' sha'huitërinënuquëma' marca acocaso'. "Hui'nanpita posa tahuëritohuachina', marca acotoco'," itërinpoa' Moisésënta'. Posa tahuëri nanihuachina, marca acotërama'. Chinoto tahuëri nisapirinhuë', acotërama'. ²³Chinoto tahuëri niponahuë', marca niacotërama'. Moisésë pënëntërinso' natëcaso marë' naporama'. Inapoapomarahuë', ¿onpoatomata' nipachin chinoto tahuëri piyapi anoyatërahuëso marë' no'huiramaco? ²⁴Ama quënanamasoráchin yonquiatoma', sha'huirapicosohuë'. Yonquinënpoa quëran huarë' Yosë ni'sarinpoa'. Ina nitotatoma', no'tëquën yonquico', itërin Quisosori.

Cristo inápa quëran o'marinso'

²⁵Ina quëran ya'huëhuano'sari Quisoso quënanahuatona', ninontopi.

—¿Isona quëmapi yatëpapiso' ti? ²⁶Ni'cochi. A'ninquëchin a'chinapirinhuë', co incari tëranta' no'huirinhue'. Hua'ano'sarinta' natëtona': "Inaso' Cristo, Yosëri a'paimarinso'," ¿tomarai huachi ti? nitopi.

²⁷—Napochináchin, nipirinhuë' Quisoso intohua quëransona huë'ninso' nitotërhua'. Cristoso huë'pachin intohua quëransona huë'ninso', co insonta nitotarinhuë', nitopi.

²⁸Quisososso nipirinhuë', Yosë chinotopiso pëiquë chiníquën itaantarín:

—¿Nohuitëramaco ti? Intohua quëranso' huë'nahuëso' nitotapomarahuë', co tëhuëchachin nohuitëramacohuë'. Co caora nohuanto, o'marahuë'. Yosë nohuanton, o'marahuë. Inaso' no'tëquën nonin. Nipirinhuë', inanta' co nohuitëramahuë'. ²⁹Caso nipirinhuë' ina nohuitërahuë. Inatohua' ya'huëpirahuë', isoro'paquë a'paimarinco, itërin.

³⁰Ina topachina, hua'ano'sari tashinan pëiquë po'mocaiso marë' yamápirinahuë', Yosë nohuanton, co chiminacaso' naniyatërarinhue' ni'ton, co mápihuë'. ³¹Hua'ano'sariso' no'huipirinahuë', na'a piyapi'sari Quisoso yanatëpi.

—Cristo o'mahuachin, iso quëmapi quëran na'con na'con ta'ma' ¿Yosë pochin niquimarë'po ti? topi.

Tashinan pëiquë yapo'mopiso'

³²Ina pochin ninontopiso', parisioro'sa' natantopi. Natantahuatona', corto hua'ano'sarë chachin ponisario'sa' a'papi Quisoso macacaiso marë'. ³³Huë'pirinahuë', Quisosori itërin:

—Co hua'qui' canpitaro'co ya'huapohuë'. Pa'miatarahuë. Yosë nohuanton, o'marahuë. Inaquë chachin panantarahuë. ³⁴Naporo' yonípiramacohuënta', co quënanaramacohuë'.

Insëquësona pa'pato canpitaso' co nanitaramahuë' pacacamaso', itërin.

³⁵ Hua'ano'sa capini ninontopi.

—¿Intohuata' yapaaton naporinso'? “Co quënanaramacohuë',” tënin. Nisha piyapi'sa' ya'huëpi parti a'naquën cotioro'sa' yacapatonpi. Inaquë paaton, nisha piyapi'sa' a'chintapon nimara. ³⁶ ¿Ma'ta' tapon naporin? “Yonípiramacohuënta', co quënanaramacohuë'. Insëquësona pa'nahuëquë co canpitaso' nanitaramahuë' pacacamaso',” toconin, nitopi.

Nanpirin i'sha

³⁷ Pita ta'huantërinso' tahuëri na'con na'con yonquipiso' ni'ton, notohuaro' piyapi'sa' niyontonpi. Naporo' Quisosori huanirahuaton, chiníquën itapon:

—Yamororëso pochin cancan-tohuatama', huëco' imaco sano cancantamaso marë'. ³⁸ Natëhuatamaco, cancanëmaquë nanpirin ii' ya'huëtarinquëma'. Pancai' no'pa quëran pipirinso pochin cancanëmaquë ya'huërápon. Yosë quiricanëncuë naporin, itërin.

³⁹ Quisoso imapatëhua', Ispirito Santo ya'coancantarinpoa'. Ina yonquiaton, napotërin. Naporo' Quisoso co inápaquë pantayátërarinhuë'. Napoaton co Ispirito Santori piyapi'sa' noyá ya'coancanchátërarinhuë'. (Ina ya'coancantohuachinpoa', na'con catahuarinpoa' noya cancantacaso marë'. Ina quëran a'napitanta' Yosë anohuitarihua', tapon naporin.)

Nisha nisha yonquipiso'

⁴⁰ Quisoso naporinso' natanahuatona', nisha nisha yonquiipi.

—Tëhuëncachin isoso' pënëntona'pi ninarëhuaso', topi.

⁴¹ —Cristo mini tënahuë, tënin a'naquën.

—Co inahuë' nimara. Cristo naporini co Cariria parti quëran huë'itonhuë'. ⁴² ¿Co'ta “Tapico' shiin ni'ton, ina nianonëncuë chachin nasitapon? Pirinquë nasitapon,” tënin Yosë quiricanëncuë, topi a'naquëonta'.

⁴³ Ina pochin ninontatona', nisha nisha yonquiipi. ⁴⁴ A'naquëncuë tashinan pëiquë po'mocaiso marë' yamápirinahuë', co mápihuë'.

Hua'ano'sa' co natëpisohuë'

⁴⁵ Ina marë' ponisiaro'sa' nani a'papi. Hua'ano'sari chachin a'pápirinahuë', topinan huënantapi.

—¿Onpoatomata' co manamahuë'? itopi.

⁴⁶ —¿Co insonta' ina pochin a'chinchininhüë'! itopi.

⁴⁷ Ina quëran parisioro'sari itapona':

—Nani nonpintërinquëma' ni'ton, ¿canpitanta' natërama' pa'? ⁴⁸ Ni'cochi. Co inso hua'ano'sari tëranta' ina natërinhuë'. Parisioro'sacointa' co natëraihuë'. ⁴⁹ Topinan piyapi'sariachin natëpirinahuë', inapitaso' co Moisésë pënëntërinso' nitotopihuë' ni'ton, Yosëri ana'intarin, tënai, itopi.

⁵⁰ Nicotimonta' inaquë ya'huërin, i'huapo' tashi' Quisoso nicapon pa'ninso'. Inanta' cotio hua'an ni'ton, itapon:

⁵¹ —¿Moisésë pënëntërinso' natërehua'. Nani pënëninpoa'. “Ama topinan quëran ana'intocoso'huë'. No'tëquën nitotaquë huarë' ana'intacaso' ya'huërin,” tënin. Napoaton canpoanta' Quisoso a'chininso' natahuan'. Naporinsonta' nitotahua'. Co topinan quëran ana'intacaso' ya'huërinhuë', tënahuë, itërin.

⁵² —¿Quëmanta' Cariria parti quëran huë'nan? Yosë quiricanëncuë nontëquë'. Pënëntona'pi co onporonta' Cariria quëran huëcaponhuë', itopi.

Oshahuana'pi sha'huirapipiso'

[⁵³Ina quëran piyapi'sa' yanquëërahuatona', ya'huëpi'pa' paantapi.

8 Quisososo nipirinhüë' Oriposë panënuquë pa'nin. ²Tahuëririnquë tashiramiachin Yosë chinotopiso pëiquë paantarin. Na'a piyapi'sa' huë'pi ina natanacaiso marë'. Inaquë huënsërahuaton, a'chinapirinhüë', ³Cotio maistro'sa', parisioro'sa', inapita huëcatona', a'na sanapi quëpi. So'yahuan nipirinhüë', nisha quëmapiri ichihüë'ërin. Nani quënanpi ni'ton, masahuatona', Quisosokuë quëpi. Sanapi huancánachin ahuanirahuatona', Quisososo itapona':

⁴—Maistro, iso sanapi so'yahuan nipirinhüë', nisha quëmapiri ichihüë'ërin, quënanai. ⁵Íráca Moisésë pënëninpoa'. “Monshihuanpisopita na'pique të'yaratoma', tëpaco',” tënin. ¿Ma'ta' tënan quëma ipora? ¿Tëpa'ii ti? itopi.

⁶Quisososo atëhuërahuatona' sha'huirapicaiso marë' natanapi. Quisososo nipirinhüë' i'chorahuaton, imirin quëran no'paquë ninshitarin.

⁷—¿Ma'ta' onpochii? Sha'huitocoi, itantahuachinara, huaniantarin.

—Noyahua'. Insonquëma tëranta' co pi'pian tëranta' oshahuanpatamahüë', inari'ton na'pique të'yarain, itërin.

⁸Ina quëran i'choantarahuatona', no'paquë ninshitaantarin. ⁹Ina natanahuatona', a'naya a'naya pa'pi. Mashoro'sa'ton pa'pi. Ina quëran a'naya a'naya pa'pi. Ya'ipiya pa'pachinara, sanapiíchin huaniárin. ¹⁰Quisososo huaniantarahuaton, itapon:

—¿Inso huachi, imoya, quëmapi'sa' yaana'intërinënuquënsa'? ¿Co huachi yaana'intërinënuquënhüë'? itërin.

¹¹—Nani pa'pi Sinioro, itërin.

—Co carinquëonta' Paaton,

ama huachi aquëtë' oshahuantaquësohuë'. Noya niquë huachi, itërin. Napotohuachina, pa'nin.]

Quisososo a'pintërinpoaso'

¹²Ina quëran piyapi'sa' a'chintantarin.

—Caso' a'pintatë pochin nicato, ya'ipi piyapi'sa' no'tëquë anitotarahüë. Imapatamaco, co huachi tashinan pochin cancantaramahuë'. Tahuëri pochin cancantarama'. Ina pochin cancantohuatama', Yosë nohuitatoma' nanpimiatarama'. ¹³Parisioro'sari natanahuatona', itapona':

—Quëmaora yonquinën quëran naporan. Co natëca'huainquënsa' ya'huërinhuë', itopi.

¹⁴—Caora yonquinëhuë quëran napopirahuë', tëhuëchachin no'tëquë nonahuë. Intohua quëransona o'marahüëso' nitotërahuë. A'na tahuëri inatohua chachin panantarahuë. Casáchin ina nitotërahuë. Canpitaso nipirinhüë' co nitotëramahuë'. Napoaton natëcamacoso' ya'huërin. ¹⁵Canpitaso' piyapi'sa' inahuara yonquipiso pochin napoonin yonquirapitomaco sha'huirama'. Caso nipirinhüë', co insonta ina pochin yonquirapito sha'huirahuë'. ¹⁶Sha'huihuatëraso napoaponahuë', no'tëquë sha'huirahuë. Co casáchin sha'huirahuë'. Tatahuënta' ina pochachin yonquiaton sha'huitarinquëma'. Ina a'paimarinco. ¹⁷Moisésë pënëntërinso' ya'huëtërinquëma'. Inaquë iráca ninshitërin. “A'na piyapiáchin sha'huihuachina, nonpiámara. Nipirinhüë', cato' piyapi inachachin sha'huihuachina', naporo huarë' natëta-caso' ya'huërin,” tënin. ¹⁸Carinquëma' nani sha'huitaranquëma'. Tatahuënta' inachachin anitotarinquëma'. Ina a'paimarinco, itërin Quisosori.

¹⁹—¿Insëquëta' tataparín? itopi.

—Canpitaso' co ina nohuitëramahuë'. Canta' co tëhuëenchachin nohuitëramacohuë'. Nohuitëramaco naporini, tatahuënta' nohuichitomahuë', itërin.

²⁰Yosë chinotopiso pëiquë a'chintaton, napotërin. Coriqui cacón notënanquë a'chintarin. Yosë nohuantón, co chiminacaso' naniyatërarinhuë'. Napoaton co insoari tëranta' maninhuë'.

Quisoso pa'miatarinso'

²¹Ina quëran itantarin:

—A'na tahuëri pa'miatarahuë. Naporó' yonípiramacohuënta', co quënanaramacohuë'. Oshanëmarë'quëma chachin chiminarama'. Insëquësona pa'pato, co canpitaso' nanitaramahuë' pacacamaso', itërin. ²²Ina natanahuatona', cotioro'sa' ninontopi.

—¿Ma'ta' tapon naporin? “Insëquësona pa'pato, co nanitaramahuë' pacacamaso',” itërinpoa'. ¿Yanitëpamara ti? nitopi.

²³—Canpitaso' isoro'paquë ya'huatoma', a'napita piyapi'sa pochin yonquirama'. Caso nipirinhüë' inápa quëran o'marahuë ni'to, Yosë pochin yonquirahuë. ²⁴Napoaton napotëranquëma'. Caso iráca quëran huarë' ya'huato, ya'huëmiatarahuë. Co natëhuatamacohuë', oshanëmarë'quëma chachin chiminarama', itërin.

²⁵Napohuachina:

—¿Inquënta' quëmaso'? itopi.

—Nani iráca quëran huarë' sha'huitëranquëma'. Ca inaco tënahüë. ²⁶Canpitaso co noyahuë' ninama ni'ton, na'con sha'huita'huanquëmaso ya'huërin. A'paimarincoso' no'tëquënáchin nonin. Ina sha'huitohuachincora natanato, ina chachin sha'huitaranquëma', tënin.

²⁷Tata Yosë tapon naporinso' co nitotopihüë'.

²⁸—Yosë quëran quëmapico niporahuë', corosëquë achinpiarinaco. Naporó huarë' ca ya'huëmiatarahuëso' nohuitaramaco. Naporahuaton:

“Tëhuëenchachin co inaora yonquínë quëran a'chininhuë'. Pa'pini a'chintërinso chachin a'chinin,” tosarama'. ²⁹Tatahuë a'paimarinco ni'ton, ca'taninco. Ina nohuantërin-soráchin no'tëquënatërahüë ni'ton, co patarincohuë', itërin.

³⁰Itohuachina, na'a piyapi'sari “No'tëquënatërinpoa',” ta'tona', natëpi.

Sopairi camairinso'

³¹Ina quëran nasha imarinsopita itantarin:

—Cariinquëma' a'chintëranquëmaso' noya natëhuatama', noya imasaramaco. ³²Imamiatohuatamacó,

no'tëquënatërahüë. Co insonta' camairinquëmahüë', itërin.

³³—Quiyaso' Apraan shinpitacoí. Co onporonta' a'napita camairinacoihuë'. ¿Onpoatonta': “Co insonta' camairinquëmahüë',” itërancoí? itopi.

³⁴—No'tëquënatëranquëma'. Co noyahuë' nipatama', sopai hua'an camairinquëma'.

Piyapinënpita pochin nisarama'. Co canpitaora nanitaramahuë' oshanëma' naniantamaso'. Sopai camaihuachinquëma', co noyahuë' nisarama'. ³⁵Ni'co'.

Patron ya'huërinquë piyapinën co ya'huëmiatërinhuë'. Patronëni nohuan-tohuachina, ocoiantarin. Hui'ninso nipirinhüë' ya'huëmiatarin. ³⁶Yosë hui'ninco ni'to, catahuahuatënnquëma', cha'ësarama'.

Co huachi insonta' camaiantarinquëmahüë'. ³⁷Canpitaso' Apraan shinpitanquëma' nipomarahüë', yatëparamaco. A'chintopiranquëmahüë', nonahuëso' co yanatëramahuë'.

³⁸Tatahuë anitotërinco'so' natëto sha'huitaranquëma'. Canpitaso

nipirinhüé', ma'sona tatanëma pochin nininso' camaihuachinquëmara, natërama', itërin Quisosori.

³⁹—Apraan mini quiyaso tatanëhuëi, itopi.

—Apraan pochin cancantërama' naporini, ina pochin noya niitomahuë'.

⁴⁰Yosë anitotërincooso chachin no'tëquën sha'huitopiranquëmahüé', yatëparamaco. Apraanso' co ina pochin yonquirinhüé'. Yosë nanamën noya natërin. ⁴¹Canpitaso nipirinhüé' tatanëma pochin nininso' nonanama', itërin.

—Co quiyaso' ma'papia'huaro'sacoihuë'. Yosë chachin tatanëhuëi. Inasáchin natërai, itaantapi.

⁴²Napotohuachinara:

—Yosëso' tatanëma' naporini, nosoro'itomacohüé'. Yosë quëran o'marahuë. Co caora nohuanto, o'marahuë'. Yosë a'paimarinco.

⁴³A'chintopiranquëmahüé', ¿onpoatomata' co natanamacohüé'? Co natëtochináchinhuë' cancantërama' ni'ton, co nanitëramahuë' natanamacoso' tënahüé. ⁴⁴Sopai hua'an mini tataparinquëmaso'. Ina pochin cancantatoma', inasáchin natëarama'. Iráca quëran huaré' piyapi'sa' tëpana'pi inaso'. Co no'tëquën nitononinhüé' ni'ton, co pi'pisha tëranta' natëcaso' ya'huërinhuë'. Pa'pi nonpintë' inaso'. Inachin, nonpinacasoráchin cancantërin. Ina nohuanton, nonpiné'. ⁴⁵No'tëquën pënënanquëma' ni'ton, co yanatëramacohüé'. ⁴⁶¿Inquëmata' nanitërama' no'tëquën sha'huirapiamacoso'? “Co noyahuë' nicaton, oshahuanan,” itohuatamaco, nonpinarama'. Caso' no'tëquën nontaranquëma', nipirinhüé', ¿onpoatomata' co natëramacohüé'? tënahüé. ⁴⁷Yosë piyapinënpita ina nanamën noya natanpi. Canpitaso

nipirinhüé' co Yosë piyapinënpitahuë' ni'ton, co yanatanamahuë', itaantarin Quisosori.

Co'huara Apraan nasichatërasohüé', Quisoso ya'huërinso'

⁴⁸Ina natanahuatona' hua'ano'sari itantapi:

—¿Co'ta quëmaso' Samaria piyapinquën? tënai. “Sopai ya'coancantërinquën ni'ton, hua'yantëran,” topatëira, no'tëquën napotërainquën, itopi.

⁴⁹—Co sopai ya'coancantërincohuë'. Tatahuë noya nicato natërahuë. Canpitaso nipirinhüé' nocanatomaco, pinoramaco. ⁵⁰Co noya ni'piramacohüé', co ina yonquirahuë'. Yosëso' noya ni'ninco. Inaso' coisë pochin nicaton, no'tëquënáchin yonquirin. ⁵¹No'tëquën itaranquëma'. Natëhuatamaco, co chiminaramahuë', itërin Quisosori.

⁵²—Sopai mini nani ya'coancantërinquën. Co huachi yonquiranhüé'. Apraan nani chiminin. Pënëntona'piro'santa' chiminpi anta'. Quëmaso nipirinhüé': “Natëhuatamaco, co chiminaramahuë',” itërancoi. ⁵³Tata Apraan, pënëntona'piro'sa', inapita chiminpi. ¿Inapita quëran quëmaso' chini chiníquën nanantëran ti? ¿In pochinta' cancantaton, naporan? itaantapi cotioro'sari.

⁵⁴—Casáchin “Noyaco,” tënahüé naporini, topinan quëran napo'itohüé'. Nipirinhüé', Tata Yosë noya ni'ninco. Canpitanta': “Ina chinotërai,” tënamaso'. ⁵⁵Co inaso' nohuitopiramahuë', caso' nohuitërahuë. Ya'ipi noninso' natërahuë. “Co nohuitërahuë’,” tënahüé naporini, canpita pochachin canta' nonpiintohüé'. ⁵⁶Tata Apraan yonquirinco. “A'na tahuëri Yosëri a'paimarinso' o'mararin,” ta'ton, noya cancantërin. Nani ni'ninco ni'ton, noya cancantërin, itërin Quisosori.

⁵⁷—Co quëmaso' a'natërápo shonca pi'ipichátëraponahuë', ¿Apraan ni'nán ti? itopi.

⁵⁸—No'tëquën sha'huitëranquëma'. Co'huara Apraan nasichatërasohuë', caso' ya'huárahue', itërin.

⁵⁹Ina quëran na'piro'sa' masahuatona', yatë'yarapi. Quisososo nipirinhue' na'pirahuaton, Yosë chinotopiso pëi quëran pipirin.

Somaraya anoyatërinso'

9 Quisososo pa'sahuaton, a'na quëmapi quënanconin, somaraya nininso'. Hua'huatërin quëran huarë' co manta' ni'tërinhuë'. ²Ca'tano'sanënpitacoi imarai ni'ton, quiyanta' ni'nai.

—¿Onpoatonta' Maistro iso quëmapi somaraya nasitërin? ¿Inaora oshanën marë' nica? ¿A'shin, pa'pin, inapita oshanëna marë' nica? Sha'huitocoi nitochii, itërai.

³—Co inso oshanën marë' ina pochin nasitërinhuë'. Yosë nohuanton, ina pochin hua'huatërin. Anoyatacaso marë' naporin. Piyapi'sa' ni'pachina', na'con na'con Yosë yonquiapi. “Ma noyacha Yosëso' nanitaparín paya,” tosapi. ⁴Ipora chachin catahuarahue'. Yosë natëto, ina marë' sacatarahuë. Co hua'qui' isoro'paquë ya'huarëhuahuë'. A'na tahuëriáchin pochin ya'huërehua'. Shiarahuaton tashihuachin, co huachi nanitarihuahuë' ma'sha nicacaso'. ⁵Isoro'paquë ya'huasoco, a'pintërinso pochin ya'ipi piyapi'sa' no'tëquën anitotërahuë, itërincoi.

⁶Ina quëran no'paquë ipirahuaton, ashipirotërin. Ina quëran ina masahuatona', somaraya pashirayatërin.

⁷—Paaton Siroiquë nipa'morayaquë', itërin. Siroiso': “A'parinso',” tapon naporin.

Itohuachina, pa'nin. Inaquë nipa'morayahuachina, noya ni'tërin. Noya ni'tahuaton, ya'huërin'pa' pa'nin

huachi. ⁸Ya'cariya ya'huëpisopitari quënanahuatona', pa'yanpi. Nani hua'qui' huënsëaton, coriqui ma'patërin. Somaraya ni'ton, topinan quëtopi. Napoaton na'a piyapi'sari nohuatopi. Inapitari quënanahuatona', ninontopi.

—¿Isona quëmapi i'hua coriqui ma'patërinso' ti? nitopi.

⁹—Ina mini, tënin a'naquën.

—Ina pochin ya'nopirinhue' co inahuë' topiraihuë', topi a'naquëonta'.

—Ca mini, co nishacohuë', tënin quëmapi'so'.

¹⁰—¿Onporahuatonta' iporasos' noya ni'tëran? itopi.

¹¹—A'na quëmapi Quisososo itopiso' no'pa ipitahuaton, shipiro' ninin quëran, pashirayatërinco. Ina quëran sha'huitërinco: “Paaton Siroiquë nipa'morayaquë',” itërinco. Inaquë pa'sahuato, nipa'morayahuatëra, ni'tërahuë, itërin.

¹²—¿Intohuata' ipora inaso'? itopi.

—Ahuën. Co caso' nitotërahuë', tënin.

Hua'ano'sari natanpiso'

¹³Napohuachina, Parisioro'sataquë quëpapi. ¹⁴Chinoto tahuëri nipirinhue' Quisosori no'pa ipitahuaton, shipiro nininquë pashirayatahuaton, anoyarayatërin ni'ton, inaquë quëpapi.

¹⁵Parisioro'sari quënanahuatona', itopi:

—¿Onpotahuatëinquënta'

anoyarayatërinquën? itopi.

—Shipiroquë pashirayatërinco. Nipa'morayarahuatëra, noya ni'tërahuë, itërin.

¹⁶—Ni'quëchi. Chinoto tahuëri nipirinhue', co Quisososo chinotërinhuë'. Napoaton co Yosë quëran o'marinhue', topi a'naquën.

—¿Onporahuatonta' nipachin nanitërin somaraya a'naroáchin anoyatacaso'? Oshahuan naporini, co nanitapaitonhuë', topi a'naquëonta'.

Nisha nisha yonquipi. ¹⁷Napoaton quëmapi itantapona':

—Nani anoyarayatërinquën ni'quëhuarë', ¿ma'ta' quëma yonquiran? itopi.

—Yosëri acorin pënëntacaso marë' të-nahuë, itërin.

¹⁸Hua'ano'saso nipirinhüë' co natëpihuë'. “Iso quëmapi co somaraya hua'huataponahuë', nonpiámara,” topi. Napoaton a'shin, pa'pin, inapita amatopi natanacaiso marë'. ¹⁹⁻²⁰Huë'pachinara, natanpi:

—¿Iso' hui'nán, somaraya hua'huatërinso'? itopi. Itohuachinara:

—Ina mini hui'nahuë. Somaraya hua'huatërin, itërin.

—¿Onporahuatonta' iporasos' noya ni'tërin? itopi.

²¹—Co quiyaso' nitotëraihuë'. ¿Incariso' anoyarayatomara? Nani mashotërin. Ina natanco' sha'huichinquëma', tënin pa'pin.

²²Cotio hua'ano'sa' të'huataton, napotërin. I'hua chachin hua'ano'sa capini ninontopi Quisoso imarinsopita ana'intacaiso marë'. “Quisososos' Cristo chachin,” topachina', ocoia'ahua'. Ocoihuatëhua', co huachi nanitapihuë' niyontonpiso pëiquë huëcacaiso', nitopi.

²³Napoaton: “Nani mashotërin. Ina natanco',” itërin pa'pini.

²⁴Ina quëran hui'nin amatantapi.

—Yosë ni'sarinquën ni'quëhuarë', no'tëquën sha'huitocoi. Quisososos' co noyahuë' ni'ton, oshahuanin, tënai, itopi.

²⁵—Ahuën. Oshahuamara. Co ina nitotërahuë'. Nipirinhüë', anoyarayatërinco. I'hua co manta' quënantopirahuë', nani noya ni'tërahuë'. Inaíchín nitotërahuë', itërin.

²⁶—¿Ma'ta' onpotahuatëinquën, anoyarayatërinquën? itaantapi.

²⁷—Nani sha'huitopiranquëmahuë', co yanatëramacohüë'. ¿Onpoatomata'

naquëranchin yanatantaramaco? ¿Canpitanta' Quisoso yaimarama' ti? itërin.

²⁸Napohuachina, chiniquën no'huipi.

—Quëmari imasaran. Co quiyaso' no-huantëraihuë'. Moisésë imarai. ²⁹Yosëri iráca Moisésë nontërin. Quisososos' nipirinhüë' intohua quëranso' huë'mara. Co nitotëraihuë', itopi.

³⁰—¿Ma'pitacha tënama paya! Intohuaransona huë'ninso canpitaso co nitotopiramahuë', caso' anoyaray-atërinco. ³¹Oshahuano'sari Yosë nontohuachina, co natanatonhuë', co catahuarinhüë'. Nipirinhüë', Yosë chinotohuatëhua', noya natëhuatëhua', natanarinpoa'. Ina nitotërehüa'.

³²Somaraya hua'huatohuachina, co onporonta' anoyarayatochinpihuë'.

³³Co Yosë quëran o'marinhüë' naporini, co anoyarayachitoncohuë', tënahuë', itërin.

³⁴—Quëmaso' hua'huatapon quëran huarë' oshahuanaponahuë', ¿yaa'chintërancoi ti? itopi. Ina quëran ocoirahuatona', a'papi huachi.

Somaraya pochín nipiso'

³⁵Hua'ano'sari ocoirinsos' natantahua-ton, Quisoso pa'nin yonípon. Quënan-conahuaton, itërin:

—Quëmapi Yosë quëran o'marinsos' ¿natëran ti? itërin.

³⁶—¿Inta' Sinioro inaso'? Yanatëpi-rahüë', itërin.

³⁷—Nani ni'nanco. Ca mini, nontaran-quënso', itërin.

³⁸—Natëranquën Sinioro, itahuaton, isonin quëran Quisoso chinotërin.

³⁹Napotohuachina, Quisosori itërin:

—Isoro'paquë o'marahuë' piyapi'sa' no'tëquën sha'huita'huaso marë'. Somarayo'sa nipisopita anoyaray-atarahuë'. Napoaponahuë': “Quiyaso noya ni'tërai topisopitaso', asomarayatë pochín nitarahuë',” itërin.

⁴⁰ A'naquën parisioro'sa' inaquë huani-rhauatona', Quisoso natanapi.

—¿Napoahuarë quiyanta somaraya-coi? itopi.

⁴¹ —Somarayanquëma naporini, co oshahuaintomahuë'. Nipirinhüë', "co quiyaso somarayacoihuë'," tēnamaso marë' oshahuanama'. Ina marë' Yosë ana'intarinquëma', itërin.

Ohuicaro'sa pochin nininso'

10 Ina quëran Quisosori a'chintaantarin.

—Ohuicaro'sa naporin quëran a'chinchinquëma' natanco'. Ohuicaro'sa' a'paicaiso marë' pairapipi. A'na'ichin ya'coana ya'huërin. A'naquën huëcaton, co ya'coana quëran ya'coninhüë'. Nanpërahuatón, ya'conin. Inaso' co hua'anënhüë'. Ihuatë', matararo, inapita ina pochin ya'conpi ohuica ihuatacaiso marë'. ² Hua'anënso nipirinhüë' ya'coana quëran ya'conahuaton, ohuicanënpita a'pairin. ³ Ina huë'pachina, ya'coana a'paina'piri nohuitaton, i'soatërin. Ohuicanënpitarinta' natanahuatona', nohuanantopi. A'naya a'naya nininën përapachina, co tē'huatatonahuë', a'naroáchin huë'pi. Huë'pachinara, quëparin panpatëro' capacaiso marë'. ⁴ Ohuicanënpita quëpahuachina, quëchitërarin. Noninso' nohuanantatona', imapi huachi. ⁵ Nisha piyapiri yaquëpahuachina, co yaimapihuë'. Co noninso' nohuanantatonahuë', ta'ananpiti, itërin Quisosori.

⁶ Iso pënënto nanan sha'huitopirinhüë', co nitotopihuë'.

—¿Ma'ta' tapon naporin? itopi.

Quisososo' ohuica hua'anën pochin ninin

⁷ Napoaton itaantarin:

—Tëhuë'nchachin caso' ya'coana pochin ninahuë'. Ohuica pairapipiquë yaya'conpatëra, ya'coana quëran

ya'conë'. ⁸ Co'huara huë'shatërasocohüë', na'a piyapi'sa' a'chinchirinhüë', inapitaso' ihuatëro'sa pochin nipi. Anishacancantacaiso marë' a'chinpi. Imarinacosopitaso nipirinhüë', co inapita natëpihuë'. ⁹ Casáchin ya'coana pochin ninahuë'. Ca quëran ya'conpatama', cha'ësarama'. Ohuicaro'sa' pipirahuatona', noya coshatopi. Ina quëran ya'coantapi. Inapochachin imarinacosopita noya pa'sapi.

¹⁰ Ihuatëro'sa' co noyahuë' yonquipi. Ihuatacaiso', tēpatacaiso', ata'huatacaiso inapita nicacaisoráchin yonquipi. Caso nipirinhüë' o'marahuë imarinacosopita Yosë nohuitacaiso marë'. Noya noya nanpicaico marë' o'marahuë'. ¹¹ Caso' ohuica hua'anën pochin ninahuë'. Imarinacosopita noya a'pairahuë'. Hua'anën noya nipachina, ohuicanënpita a'paiton, co chiminacaso' tē'huatërinhuë'. Inapochachin canta' imarinacosopita marë' chiminarahuë'. ¹² Inpriatoso nipirinhüë', pa'pini' huë'pachina, ohuicaro'sa' ta'ananpirin. Pa'piniri a'nara' macaso', ya'ipi ohuicaro'sa' yanquëpi. Inpriatoso' co hua'anënhüë' ni'ton, co ohuicaro'sa' pa'poyatërinhuë'.

¹³ Canacaso marë'áchin sacatërin ni'ton, co inapita yonquiatonhuë', ta'ananpirin.

¹⁴ Caso nipirinhüë' noya hua'anën pochin ninahuë'. Imarinacosopita nohuitërahuë'. Canta' nohuitërinaco.

¹⁵ Tatahuë'rë'co ninohuitëraico pochin nohuitërahuë'. Nosoroato, inapita marë' chiminarahuë'. ¹⁶ A'napita piyapi'santa' oshaquëran imasarinaco. Nisha piyapiro'sa' niponarahüë', yaimarinaco. Inapitanta' nohuantërahuë' imainacoso marë'. A'chintacaso' ya'huërin. Nanamëhuë' natanpachina', natëarinaco. Ya'ipi imarinacosopita a'na huëntoínchin nisapi. Carisachin hua'anëntarahüë'.

¹⁷ Imarinacosopita yonquiato, caso' chiminarahuë noya noya nantiantarahuë marë'. Napoaton Tatahuë nosororinco. ¹⁸ Caora nohuanto, imarinacosopita marë' chiminarahuë. Co nohuantërahuë' naporini, co tēpainacoso' nanichitonahuë'. Tatahuë sha'huitërinco ni'ton, chimina'huaso' nohuantërahuë. Ina nohuanton, nantiantarahuë huachi, itërin.

¹⁹ Ina natanahuatona', cotioro'sa' nisha nisha yonqui.

²⁰ —Sopairi nani ya'coancantërin ni'ton, hua'yantërin. ¿Ma'marëta natanama'? topi a'naquën.

²¹ A'naquëniso nipirinhüë' noya natanpi.

—Co sopairi ya'coancantërinhuë'. Noya a'chintërinpoa'. Hua'yantona'piso' co ina pochin noninhuë'. ¿Sopainta' ta'ma' somaraya anoyarayatacaso' nanichitonhuë' ti? topi.

Cotioro'sa' co Quisoso nohuantopisohüë'

²² Ina quëran a'na cotio niyontopiso tahuëri nantiantarin. Naporo' Yosë chinotopiso' pëi' iráca anoyataantapiso' yonquiatona', “Yosparinquën Siniro,” itopi. Ina marë' na'a piyapi'sa' Quirosarinquë pa'sapi. Quisosonta' Yosë chinotopiso' pëiquë pa'nin. O'napi tahuëri ni'ton, ²³ ishpanamën pochin nininquë pa'sarin, inaso “ishpana, Saromon ishpananën,” itopi nohuitatona'. ²⁴ Na'a cotioro'sa' canquirahuatona', Quisoso ahuanacanapi.

—Na'aro' natanpirainquënhüë', ¿onporo huarëta' sha'huitaponcoi? Quëmaso' Cristonquën nipatan, no'tëquën sha'huitocoi nitochii, itopi.

²⁵ —Nani sha'huitopiranquëmahuë', co yanatëramacohüë'. “Tata Yosë chachin catahuarinco,” ta'to, sacai' nininso' ninahuë canpita nohuitamacoso

marë'. ²⁶ Nipirinhüë', canpitaso' co ohuicanëhuë pochin ninamahuë' ni'ton, co natëramacohüë'. ²⁷ Caso' ohuica pë'tahuana'pi pochin ninahuë. Imarinacosopita ohuicanëhuëpita pochin ni'nahuë. Nohuitërahuë. Noya nataninaco. Nontohuatëra, natëtonaco, imarinaco. ²⁸ Ca nohuanto, nantiantapipi. Co parisitopiquë pa'sapihuë'. Noya a'pairahuë'. Co insonta' osëretarinacohüë'. ²⁹ Tata Yosë nohuanton, imarinaco. Inaso' chini chiniquën nanantërin. Co insonta' nanitërinhuë' Yosë quëran osërecaiso'. ³⁰ Caso' Tatahuëro'co napopináchin cantantërahuë, itërin Quisosori.

³¹ Ina natanahuatona', naquëranchin na'piro'sa' maantapi. Tëpacaiso marë' maantapirinhüë', ³² Quisosori itaantarin:

—Tata Yosë sha'huitërinco ni'ton, na'a piyapi'sa' anoyatërahuë: ¿Insota anoyatërahuëso marë' na'piquë yatëparamaco? itërin.

³³ —Co ina marë' na'piquë yatëparainquënhüë'. Yosë pinoranso marë' napotarainquën. Quëmaso' piyapinquën niponahuë', “Caso' Yosëco,” toconan. Ina pochin nonan ni'ton, Yosë yaya'huëretëran, itopi.

³⁴ Napotohuachinara, itantarin:

—Yosë pënëntërinso' quiricaquë nani ninshitopi: “Canpitaso' a'naya a'nayanquëma' Yosë pochin ninama',” téninso' nontërama'. ³⁵ Yosëri chachin hua'ano'sa' acorinso' yonquiaton, napotërin. Ya'ipi Yosë quiricanënso' no'tëquën. Co pi'pisha tëranta' nonpininhuë'. ³⁶ Tata Yosë chachin acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Ina marë' isoro'paquë a'paimarinco. “Caso' Yosë hui'ninco,” topatëra, ¿onpoatonta' ina marë' pinoramaco? ténahuë. ³⁷ Co tatahuë pochin nipatohüë', ama natëcosohüë' ³⁸ Co yanatëpiramacohüë', nani ma'sha Yosë

pochin ninahuë ni'ton, natëco. Ina quëran nitotarama Tata Yosë pochachin ninahuëso'. Tata Yosënta' ca pochachin ninin, itërin.

³⁹Ina natanahuatona', naquëranchin tashinan pëiquë po'mocaiso marë' ya-maantapirinahuë', cha'ërin.

⁴⁰Ina quëran Cortanii' aquëtëran paantarin. I'hua Coansha piyapi'sa' aporintërinquë ya'huërarin. ⁴¹Na'a piyapi'sa' ina nicapona' pa'pi. Ina ni'sahuatona', ninontopi.

—Coanshaso' co piyapi'sa' a'naroáchin anoyatopirinhüë', no'tëquën sha'huitërinpoa'. “Quisososo' Yosëri a'paimarinsó',” itohuachinpoara, no'tëquën nonin, nitopi. ⁴²Na'a piyapi'sa' inaquë paatona', Quisososo natërapí.

Nasaro chimininsó'

11 ¹⁻²Pitaniaquë a'na cania'pi ya'huërin, Nasaro itopiso'. Cato' oshinpita ya'huëtërin, Maria, Marta inapita itopiso'. Ina Maria a'na tahuëri Quisososo pa'morantëarin. Hua'sai' pa'ton nininsóquë pa'morantërahuaton, ainën quëran amirantërarin. Co'huara inapoyátërasohüë', yo'in chiníquën caniorin. ³Caniohuachina, oshinpitari piyapi a'papi Quisososo sha'huitacaso marë':

—Nosororansó' Sinioro, chiníquën caniorin. Huëcaton ni'quiquë', itërin.

⁴Ina natanahuaton, ca'tano'sanënpita itapon:

—Tëhuëenchachin yo'in chiníquën canioponahuë', co chiminacaso marë' caniorinhüë'. Noyatohuachin, na'a piyapi'sari nicatona', na'con na'con Yosë yonquiapi. “Ma noyacha Yosëso' ni'ton, anoyatërin paya,” tosapí. Canta' ina hui'ninco ni'ton, noya ni'sarinaco. Ina marë' caniorin, itërin.

⁵Nasaro, Marta, Maria, inapita pa'pi nosororin. ⁶Napoaponahuë', Nasaro

caniorinsó' natantaponahuë', cato' tahuëri inaquë chachin i'huataantarin. ⁷Ina quëran ca'tano'sanënpitacoi itaponcoi:

—Huëco' iyaro'sa' Cotia parti paanta'ahua', itërincoi.

⁸—I'huamiáchin Maistro, inaquë ya'huëpisopita tëpainëinquënso marë' na'piquë yatë'yarapirinëinquënhüë', ¿inatohua chachin yapaantaran ti? itërai.

⁹Napotohuatoira, Quisososo itaponcoi:

—Shonca cato' ora quëran i'huarin. Tahuëri iratohuatëra, co i'parëhuë'. Noya quënantatë', noya pa'në'.

¹⁰Tashiso nipirinhüë' iratohuatëra, i'parë'. Capa a'pininsó' ni'ton, i'parë', itërincoi.

¹¹Ina quëran itaantarincoi:

—Iya Nasaro huë'ërin. Nipirinhüë', paato ochinanconapo, itërincoi.

¹²—Huë'ërin ni'quëhuarë' Sinioro, noyatapon, itërai.

¹³Topinan huë'ërin, topiraihuë'. Nani chimininsó' nitotaton, naporin.

¹⁴Napoaton no'tëquën sha'huitërincoi:

—Nasaro nani chiminin. ¹⁵I'huara aquëtëran co paatorahuë', co anoyatërahuë'. Canpita na'con na'con natëamacoso marë' isëquë ninarahuë. Inaso' noya ténahuë. Iporaso nipirinhüë', huëco' inatohua' pa'ahua', itërincoi.

¹⁶—Huëco' iyaro'sa' pa'ahua' canpoanta' inarë'quënpoa' chiminacaso marë', itërincoi Tomasë, catopia'hua nininsó'.

Quisosori ananpitaantacaso' yonquirinsó'

¹⁷Napotohuachincoira, Pitaniaquë pa'nai. Inaquë canconpiraihuë', nani Nasaro chiminin quënanconai. Nani catapini tahuëri na'pi naninquë ya'huërin. ¹⁸Pitaniasó' Quirosarin ya'cariya ya'huërin. Cara quiromitro

pochin aquërin. ¹⁹Na'a cotioro'sa' nani huë'pi Marta, Maria, inapita achinicanapona'. Yo'ina' chiminso marë' nontapi ama aquëtë' sëtacaiso marëhuë'. ²⁰“Quisoso nani huë'sarin,” topachinara, Marta pa'nin nacapiapon. Mariaso nipirinhüë' pëinënquë ya'huarin. ²¹Quisoso nacapirahuaton, Martari itapon:

—I'hua Siniro isëquë ya'huëran naporini, co yo'yohuë chimiintonhuë'. ²²Chimipirinhüë', natëranquën Siniro. Ma'sona Yosë nipatan, acotarinquën, tënahüë, itërin.

²³—Yo'yoparin nanpiantararin, itërin Quisosori.

²⁴—Nanpiantacaso tahuëri nanihuachin, nanpiantararin, nitotërahuë, tënin Marta.

²⁵—Cari ananpitaantarahuë. Casáchin nanpicaso' quëtërahuë. Insopitasona natëhuachinaco, chiminaponaraihuë', nanpiantarapi. ²⁶Natërinacosopita chiminpachina', co parisitomiatapihuë'. Co onporonta' ta'huantapihuë'. No'tëquën nontaranquën. ¿Natëranco ti? itërin Quisosori.

²⁷—Natëranquën mini Siniro. Tëhuënhachin quëmaso' Cristo. Yosë hui'ninquën. Isoro'paquë a'paimarinquënso', itërin.

Quisoso na'nërinso'

²⁸Ina tosahuaton, Marta pa'nin cain sha'huitapon. Canconahuaton, sacaro quëran sha'huitërin.

—Nani Maistro huë'nin. Yanontërinquën, itërin.

²⁹Ina natanahuaton, Maria a'naroáchin huanirahuaton, nontapon pa'nin. ³⁰Quisoso' co ninanoquë canshatërarinhüë'. Martari nacapirinquë quëparitërin. ³¹Maria manorahuachina, cotioro'sa' huë'pisopitari ni'sapi. “Na'pi

naninquë na'nëapon pa'samara,” ta'tona' imapi.

³²Mariaso' Quisosoquë canconahuaton, nantën pirayan isonconin.

—I'hua Siniro isëquë ya'huëran naporini, yo'yohuë co chimiintonhuë', itërin.

³³Ina tosahuaton, na'nërárin. Cotioro'santa' na'nërápi. Ina ni'sahuaton, Quisoso chiniquën sëtatón, co napon cancantërin. ³⁴—¿Insëquëta' po'mopi? itërin.

—Huëquë' Siniro ni'quiquë', itopi.

³⁵Quisosonta' na'nërin. ³⁶Ina ni'sahuatona', cotioro'sa' nitapona':

—Ni'co'. Na'nërin anta'. Pa'pi nosororin inarinta', itopi.

³⁷—Somaraya a'naroáchin anoyarayatërin ni'quëhuarë', ¿ina nohuanton Nasaronta co chimiintonhuë' nimara ti? topi a'naquën.

Nasaro ananpitaantarinsó'

³⁸Quisoso sëtatón, na'pi naninquë Nasaro po'mopiquë pa'nin. Pancara'piquë nani pa'copitopi.

³⁹—Na'pi chi'huincaco', itërin Quisosori.

—Co', Siniro. Nani anarotarín. Nani catapini tahuëritërin, itërin oshini, Marta itopiso'.

⁴⁰—Ama imoya ina pochin yonquiquësohuë'. Yosë ya'ipiya nanitaparín. Natëhuatanco, Yosë nóya nininsó' ni'saran, itërin. ⁴¹Ina quëran na'pi chi'huincatopi. Quisoso inápaquë në'pëtahuaton, Yosë nontërin:

—Nani Tata nontëranquën catahuancoso marë'. Natanatonco, catahuaranco mini. Ina marë' “Yosparinquën,” itëranquën. ⁴²Nani tahuëri natanatonco, catahuaranco noya nica'huaso marë'. Quëma chachin isoro'paquë a'paimaranco. Caso' nitotopirahuë', isopitaso' co

nitotopihué'. Inapita natëinacoso maré' a'ninquëchin nontaranquën, tënin.

⁴³Ina toshuaton, chimipi chiníquën itapon:

—¡Iya Nasaro, pipirahuaton huëquë'! itërin.

⁴⁴Napotohuachina, chimipi nantantarahuaton, pipirin. Pa'on, imirin, inapita në'mëtërinquë ya'ipi so'pinpina pipirin. Ya'pirionta' panioquë tonporayatopinan. Cotioro'sa' inachintopiso' ni'ton, ina pochin po'mopi.

—I'quiritoco' pa'in, itërin Quisosori. Napotohuachina, i'quiritopi.

Quisoso macacaiso maré' chinotopiso'

(Mateo 26.1-5; Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2)

⁴⁵Cotioro'sa' huë'pisopitanta' ni'pi. Ananpitaantarino' ni'sahuatona', na'a natëpi. “Tëhuëchachin Yosëri catahuarin ni'ton, naporin,” topi.

⁴⁶A'naquënsó nipirinhüë' paatona', parisioro'sa' sha'huitonpi. ⁴⁷Ina natanahuatona', parisioro'sa', corto hua'ano'sa', inapita napopianáchin yonquiatona', ya'ipi cotio hua'ano'sa' ayontonpi ninontacaiso maré'.

—¿Ma'ta' onpotahua'? Ina quëmapi na'a piyapi'sa' a'naroáchin anoyatarin. Iporanta' a'na piyapi chiminpirinhüë', ananpitaantarin. “Yosëri chachin catahuarin,” topi.

⁴⁸Tananpitohuatëhua', ya'ipi piyapi'sari natërapí. Napohuachina', Noma copirno no'huitaton, sontaro'sa' a'paiarin. Huë'pachina', Yosë chinotërehuaso pëi' ohuatahuatona', ya'ipi cotioro'sanpoa' ata'huantarinënpoa' nimara, nitopi.

⁴⁹Ina quëran a'na corto hua'an Caihuasë itopisoari nontërin. Naporo pi'iquë inaso', chini chiníquën nanantërin. Inaso huanirahuaton, tapon:

—Canpitaso' co manta' nitotëramahuë'. ⁵⁰Chiminacaso'

ya'huërin, tënahüë. Ama ya'ipinpoa' chiminacaso marëhuë' ina chimi'in. Ina noya noya canpoa maré', itërin.

⁵¹Napoaponahuë', co inaora yonquinën quëran naporinhüë'. Corto hua'an ni'ton, Yosë nohuanton, ninorin. Tëhuëchachin Quisoso cotioro'sa maré' chiminarin. ⁵²Nipirinhüë', co cotioro'sa maréáchin chiminarinhüë'. Ya'ipi piyapi'sa' ya'huërenamën chiminarin. Natëhuachina', Yosëri hui'ninpita pochin ni'sarin. A'naquën aquë ya'huëpirinhüë', imapachina', a'na huëntoíchin pochin nisapi. ⁵³Naporo tahuëri quëran huaré' cotio hua'ano'sa' yonquipi Quisoso tëpacaiso maré'.

⁵⁴Napoaton Quisoso co huachi nohuantërinhuë' a'ninquëchin cotio ninanoro'saquë paacaso'. Inotëro parti pirayan paaton, Iprainquë yacapatarin. Inaquë ca'tano'sanënpitacointa' yacapatonaí.

⁵⁵Pascoa tahuëri nanirihuachina, na'a piyapi'sa' Quirosarinquë pa'pi. Co'huara Pascoa naniyátërasohüë', Yosë chinotopiso pëiquë pa'pi. “Moisësë camaitërinso' nipatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa',” ta'tona', pa'pi. ⁵⁶Inatohua' pa'sahuatona', Quisoso yonisápi. Chinotopiso pëiquë ya'conahuatona', ninontápi.

—Pascoa na'huëcaso maré' ¿Quisoso huëcapon to? topi a'naquën.

⁵⁷Corto hua'ano'sa', parisioro'sa', inapitaso' nani piyapi'sa' sha'huitopi: “Quisoso quënanpatama', sha'huitocoi maii,” itopi. Tashinan pëiquë po'mocaiso maré' napotopi.

Hua'saiquë oporantëtërinso'

(Mateo 26.6-13; Marcos 14.3-9)

12 Saota tahuëri pahuanarin Pascoa nancaso'. Naporo Quisoso Pitaniaquë paantarín. Inaquë

Nasaro ya'huërin, ananpitaantarinsó'.
²Inaquë canconpatëira, ya'huëhuano'sa'
 amatërinacoi ca'pata'huaiso marë'.
 Quisoso nosoroatona', napopi. Martaso'
 cosharo' o'huinarin. Nasaronta' inaquë
 coshatarin. ³Naporo' Mariaso' a'na
 potiria pa'ton hua'sai' ya'huërinquë
 manin. Inaquë Quisoso nantëquën
 pashirantëtërin. Ina quëran ainën
 quëran amirantërin. Ya'ipi pëi'
 pimoanahuanin. ⁴Cotasë Iscariotiso
 nipirinhüë', co noyahuë' ni'nin.
 Inaso' Quisoso ca'tanaponahuë',
 yasha'huirapirin.

⁵—¿Onpoatonta' iso hua'sai'
 chiniarin? Pa'anin naporini, cara
 pasa tahuëri sacatëresó marë'
 canarëso pochin coriqui canaitonhuë'.
 Sa'ahuario'santa' quëchitonhuë', tënin
 Cotasë.

⁶Nipirinhüë', co sa'ahuario'sa' yon-
 quiaton naporinhüë'. Yaihuataton, na-
 porin. Inari chachin coriqui tanpanantë'
 a'pairin ni'ton, pi'pian pi'pian ihuatarin.

⁷Napopirinhüë', Quisosori itërin:

—Iso sanapi tananpitëquë'. Noya
 napotarinco. Chimina'huaso' yonquia-
 ton, pashirantëtërinco pa'pitinacoso
 marë'. ⁸Nani tahuëri sa'ahuario'saso'
 ya'huërarin. Caso nipirinhüë', co isëquë
 ya'huëmiatarahuë', itërin.

Nasaronta' yatëpapiso'

⁹Quisoso Pitaniaquë ya'huëaso',
 na'a cotioro'sa' natantopi. Ina
 natantahuatona', huë'pi Quisoso
 nicapona'. Nasaronta' yani'pi.
 Quisosori ananpitaantarin ni'ton,
 yani'pi. ¹⁰⁻¹¹Ananpitaantarinsó marë'
 na'aya'pi co huachi cotio hua'ano'sa'
 yanatëpihuë'. Inapita a'porahuatona',
 Quisoso imasapi. Napoaton hua'ano'sari
 yonquipi Nasaronta' tëpacaiso marë'.

Quirosarinquë canconinsó'

(Mateo 21.1-11; Marcos
 11.1-11; Lucas 19.28-40)

¹²Hua'huayátërahuë piyapi'sa'
 Quirosarinquë pa'sapi. Pascoa
 na'huëcaiso marë' inatohua' pa'sapi.
 Tahuëririnquë Quisosonta' inatohua
 chachin pa'sarin. Ina natantahuatona',
¹³mëremë pochin nininsó' mapi.
 Ina quëran nacapiapona' pa'sapi.
 Pa'yatatona', chiniquën itapona':
 —¡Nicha'ëcoi Tata Yosë! ¡Ma noy-
 acha Quisososo paya! ¡Quëmari chachin
 chiniquën nanan quëtëran! ¡Quëma no-
 huanton, israiro'sacoi hua'anëntarincoi!
 tosapi.

¹⁴Mora quënanconahuaton, ina
 aipi Quisoso huënsërin. Iráca Yosë
 quiricanënuë, pënëntona'pi ninshitërin
 Quirosarinquë ya'huëpisopita
 nitotacaiso marë'.

¹⁵“Quirosarinquë ya'huëramasopita,
 ama pa'yancosohuë'.
 Ni'co'. Hua'anëma' huë'sarin. Mora
 hui'napishin aipi huënsëriarin.
 Inaquë ya'mitahuaton huë'sarin,” tënin
 ninshitaton.

¹⁶Yosë quiricanën quëran ninorin.
 Ca'tano'sanënpitacoiso nipirinhüë',
 co ina yonquiraihuë'. Quisoso
 nanpiantahuachina, naporo huarë'
 yonquirai. “Mora aipi chachin
 huënsërahuaton, Quirosarinquë
 huë'nin,” tënai.

¹⁷Nasaro ananpitaantarinsó'
 ni'pisopita sha'huirápi. “Tëhuëchachin
 chiminpirinhüë', catapini tahuëri
 quëran Quisosori ananpitaantarin.
 Po'mopi quëran përarin quiyari
 ni'nai,” tosapi. ¹⁸Ina marë' notohuaro'
 piyapi'sa' Quisoso nacapiapona'
 pa'pi. ¹⁹Natanahuatona', parisioro'sa'
 ninontopi.

—Topinan quëran pënënpirëhuahuë',
 co piyapi'sa' pi'pisha tëranta'

natërinënpoahuë'. ¡Ni'cochi! ¡Na'con na'con piyapi'sa' Quisoso imasapi! nitopi ninontatona'.

Cricoro'sari Quisoso yanontopiso'

²⁰ A'naquën Crico piyapi'santa' Quirosarinquë huë'pi. Nisha piyapi niponahuë', Yosë yonquiapi anta'. Niyontopiso tahuëri ni'ton, Yosë chinotacaiso marë' huë'pi. ²¹ Quisoso yanohuitatona', Pinipi nontiipi. Pinipiso' Pitsaitaquë ya'huërin, Cariria parti ya'huërinso'.

—Quiyanta' iyasha Quisoso yanohuitopiraihuë', itopi.

²² Ina natanahuaton, Antërisë sha'huitonin. Naporahuaton, cato chachin paatona', Quisoso sha'huitonpi.

²³ Natanahuaton, itërin:

—Noya iyaro'sapa'. Nani tahuëri nanirin huachi. Yosë quëran quëmapico ni'to, chiminapo. Ina quëran na'a piyapi'sa' noya ni'sarinaco. ²⁴ No'tëquën sha'huitëranquëma'. Tricoraya pochin ninin. Co sha'patërahuë', co na'arinhuë'. A'naíchin nisárin.

Napoaponahuë', sha'patëra, chiminin pochin niponahuë', papotihuachina, na'a nitërin. ²⁵ Canpitanta' isoro'paquë ya'huërin sopitaráchin yonquihuatama', topinan quëran nanpiarama'. Nipirinhüë', Yosë na'con na'con yonquihuatama', ina nohuitatoma' noya nisarama'. Canpitaora nohuan-

tëramasoáchin naniantohuatama', a'na tahuëri inápaquë nanpimiatontarama'. ²⁶ Nohuantërahuëso' yanipatama', ca pochin cancantatoma' imaco. Insëquësona pa'pato, piyapinëhuëpita imasarinaco. Inquëma tëranta' ca marë' sacatohuatama', Yosë noya ni'sarinquëma', itërin Quisosori.

Chiminacaso' ninorinso'

²⁷ Ina quëran itaantarín: “Iporaso' sëtöchinachin cancantërahuë. ¿Ma'ta'

Yosë ichi? ténahuë, yonquiato. Co parisita'huaso' nohuantopirahuë', 'Catahuaco Tata ama parisichisohuë', co itarahuë'. Chimina'huaso marë' o'marahuë,” itahuaton, Yosë itapon:

²⁸ “Catahuaco Tata nohuantëranso nii. Ina quëran piyapi'sa' nóya ni'sarinënuën,” itërin, Yosë nontaton. Itohuachina, inápa quëran Yosëri itërin: “Nani catahuanquën. Nohuantërahuëso ninan ni'ton, piyapi'sa' nóya ni'ninaco. Iporaso' catahuaantaranquën nohuantërahuëso nicacaso marë'. Napoaton noya noya ni'sarinaco,” itërin Yosëri.

²⁹ Piyapi'sa' natanahuatona', ninon-topi. “Huirátarin,” topi a'naquën.

—Co huirahuë'. Anquënniri nontërin ni-mara, topi a'naquëonta'.

³⁰ Napohuachinara, Quisosori itërin:

—Co ca marë' inápa quëran nontërincohuë'. Canpita natëamacoso marë' nontërinco, natanama'. ³¹ Iporaso' co natëpisopitahuë' no'huiarinaco ni'ton, ana'intacaso' ya'huërin huachi. Hua'qui' sopairi piyapi'sa' camaipirinhüë', cari minsërahuato, ocoiarahuë. ³² Co hua'quiya quëranhuë' inápaquë achinpiarinaco. Ina quëran nisha nisha piyapi'sa' imasarinaco, itërin.

³³ “Corosëquë chachin chiminapo,” tapon naporin. ³⁴ Ina quëran nataninsopitari itapona':

—Cristo nanpimiatarin. Co onporonta' chimianinhüë', tënai. Yosë quiricanënuë naporin, nontërai. Quëmaso nipirinhüë' nisha nonan. “Yosë quëran quëmapico niporahuë', inápaquë achinpiarinaco,” tënan. ¿Onpoatonta' naporan? ¿Ma quëmapinquënta' quëmaso'? itopi.

³⁵ —Iporáchin tahuëri pochin a'pintaranquëma'. Co huachi hua'qui' ya'huapohuë'. A'pininso pochin no'tëquën anitotëranquëma'.

Anitotohuatênquëma', noya nico'. Ni'cona tashinan pochin cancantotama'. Tashinanquë iratohuatëra, chihuërë'.
³⁶ Carinquëma' a'pintaranquëma'. Co'huara pa'shantatërasocohuë', natëco. Natëhuatamaco, canpítanta' tahuëri pochin cancantarama', itërin.

Ina toshuaton, pa'nin. Co huachi a'ninquëchin iratërinhuë'.

Tanshirëso pochin cancantopisopita

³⁷ Nani na'a piyapi'sa' a'naroáchin anoyatërin. Cosharo' ana'atërin. Yosë pochin nininso' nicaponaraihuë', co yanatëpihuë'.
³⁸ Iráca Isaiasë pënëntaton, tapon:

“Nani a'chintopiraihuë', Sinioro. Quëma nohuanton, sacai' nininso' nani a'notopiraihuë'.

Na'con na'con piyapi'sa' co natërapihuë',” tënin.

³⁹ No'tëquën ninorin. Napoaton co nanitopihuë' natëtacaiso'. Isaiasë chachin itantarin:

⁴⁰ “Yosëri tananpitërin ni'ton, tanshirëso pochin cancantatona',

co natëtochináchinhuë' cancantopi. Hua'quí' co yanatëpihuë' ni'ton, napotërin.

Noya ni'pi naporini, quënanchitonahuë'. Noya natanpi naporini, natëchitonahuë'. Imarinaco naporini, anoyacancanchitohuë',” tënin.

⁴¹ Iráca co'huara Quisoso isoro'paquë huë'shamátërasohuë', Isaiasëri hua'narëso pochin quënanin. Quisososo' Yosë pochachin nóya ni'ton, ina yonquiaton, naporin.

⁴² Napoaponahuë', na'amiachin cotioro'sa' hua'ano'sanënpitarë chachin natëpi. Napopirinahuë', parisioro'sa' të'huatatona', co a'ninquëchin sha'huipihuë'. “Niyontonpiso pëiro'sa quëran ocoihuachinënpoa',” ta'tona', ta'tápi.
⁴³ Yosëáchin pa'yatacaiso

nipirinhüë', piyapi'sari pa'yatacaiso' na'con na'con nohuantatona napopi.

Co Quisoso a'chininso' natëhuachinahuë', ana'intacaso' ya'huërinso'

⁴⁴ Ina quëran Quisosori chiníquën nonaton, a'chintantarin ya'ípiya natanacaiso marë'. “No'tëquën a'chintëranquëma'. Natëhuatamaco, co casáchin natëaramacohuë'.

Tata Yosënta' natëarama anta'. Ina a'paimarinco. ⁴⁵ Ca nohuitohuatamaco, Yosënta' nohuitarama'.

⁴⁶ Carinquëma' a'pintëranquëma'. Imapatamaco, co tashinan pochin cancantaramahuë'.

Tahuëri pochin cancantarama'. Ina marë' isoro'paquë o'marahuë'.

⁴⁷ A'naquëma' natanpiramacohuë', co natëramacohuë'. Co natëhuatamacohuë', co carima' ana'intaranquëmahuë'.

Co ina marë' o'marahuë'. Piyapi'sa' nicha'ëca'huaso marë' o'marahuë'.

⁴⁸ Co nohuantohuatamacohuë', a'chintëranquëmasonta' co natëhuatamahuë', canpitaora tëhuënëmaquë nina'intarama'.

Nonahuëso chachin co natëramahuë' ni'ton, ayaro' tahuëri na'intarinquëma'.

⁴⁹ Co caora yonquinëhuë quëran a'chinahuë'. Tata Yosë sha'huitërinco nani ma'sha a'china'huaso'.

⁵⁰ Yosë a'chininso' imapatama', ina nohuitatoma' nanpimiatarama huachi, tënahuë. Sha'huitohuachincora, inachachin carinquëmanta' sha'huitaranquëma',” itërin.

Quisosori ca'tano'sanënpita pa'morantërinso'

13 A'na tahuërichin pahuanarin Pascoa nanicaso'. Naporo' naniarin Quisoso chiminaton, Tata Yosë'pa' panantacaso'. Ina nitotërin. Ca'tano'sanënpitacoi na'con

nosororincoi. Chiminaquë huarë' nosoromiatërincoi.

²Inaro'coi coshatarai. Sopai hua'ani nani Cotasë ayonquirin Quisoso sha'huirapicaso marë'. Simon Iscarioti hui'nin inaso'. ³Quisosos nipirinhue' ya'ipi nitotërin. Yosë ya'huërin quëran nani o'marin. Co hua'quiya quëranhuë' naquëranchin inatohua' panantararin. Tata Yosëri chini chiniquën nanan quëtërin ya'ipiya hua'anëntacaso marë'. Inanta' nitotaton, coshatasocoi, ⁴Quisoso misa quëran huanirin. Aipi a'morinso' ocoirahuaton, paniocara masahuaton, niso'nantërin. ⁵Ina quëran i'sha panticaquë oporahuaton, nantëhuëi pa'morantëra'piarincoi. A'naya a'naya pa'morantëatoncoi, paniocaraquë amirantërincoi.

⁶Simon Pitronta' yapa'morantëpirinhue', co nohuantërinhuë'.

—Quëma Sinioro, ¿yapa'morantëranco ti? itërin.

⁷—Ma'marësona napotaranquënso', co ipora nitochâtëraranhue'. Oshaquëran nitotaran, itërin.

⁸—Co onporonta' caso' pa'morantëarancohuë', itërin Pitrori.

—Co napotohuatënquënhue', co ca pochin cancantaton imamiataranchohuë', itërin Quisosori.

⁹—Napoahuarë', ama Sinioro nantëhuërachin pa'motocosohue'. Imirahuë, motohue, inapitanta' ya'ipi pa'motoco, itërin.

¹⁰—Co ina nohuantërehue'. Nani amahuatëra, co huachi në'huëtërehue'. Nantëichin pa'morë'. Inapochachin nani anoyacancantëranquëma'. Ina piquëran co noyahuë' nipatama', inanta' inquitaantëranquëma'. Ina quëran noya cancantaantarama'. Canpitaso' noyápiachin cancantërama'.

A'naichinquëma' co noyápiachin cancantërinhuë', itërin.

¹¹Cotasëri yasha'huirapirinso' ninoton, naporin. Napoaton “A'naichinquëma' co noyápiachin cancantërinhuë',” tënin.

¹²Nani ya'ipicoi pa'morantëra'piatoncoi, a'moantërahuaton, huënsëantarin. Huënsëantërahuaton, a'chintërincoi.

—Ma'ta' tapo napotëranquëmaso' iyaro'sa', ¿nitotërama' to? Ina a'chinchinquëma'.

¹³Canpitaso' nontohuatamacora, “Maistro” itëramaco. “Sinioro” itëramaco anta'. No'tëquën yonquiatoma', napotëramaco. Canpita maistrone'maco mini. Sinioroco ni'to, natëramaco. ¹⁴Canpita maistrone'maco niporahuë', pa'morantëranquëma'.

Napoaton canpita capininta' ina pochachin cancantoco'. ¹⁵Nani pa'morantëranquëma' nonanamacoso marë'. Canpitanta' ca pochin cancantatoma', ninosoroatoma' nicatahuaco'. ¹⁶Tëhuënachachin iyaro'sa' patronso' chiniquën nanantërin. Piyapinënpitaso nipirinhue' co ina pochin chiniquën nanantopihuë'. Comisionëonta' co hua'anën pochin chiniquën nanantërinhuë'. ¹⁷Nani nitotërama' ipora. Ca pochin nipatama', nóya cancantarama'.

¹⁸“Co ya'ipinquëma' noya cancantëramahuë'. Shonca catoya'pinquëma' huayonanquëma' ca'tanamacoso marë'. Ya'ipinquëma' noyá nohuitëranquëma'. Yosë quiricanënuë iráca naporin: ‘A'nara' carë' coshataponahuë', inimicotarinco,' tënin. Ipora huarë' ina pochin nisarin. ¹⁹Apira nitotato, sha'huitëranquëma'. Ma'sha onpotohuachinaco, yonquiarama'. ‘Inaso' tëhuënachachin Cristo ni'ton, ninorin,' tosarama'. ²⁰No'tëquën sha'huitëranquëma'. Carinquëma' a'paranquëma' piyapi'sa' a'chintacamaso

marë'. Natëhuachinënuëma', natëarinaco canta'. A'paranquëma' ni'ton, natëinënuëma'. Insosona natëhuachinco, Yosënta' natëarin. Ina a'paimarinco," itërincoi.

Cotasëri sha'huirapicaso' ninorinso'

(Mateo 26.20-25; Marcos 14.17-21; Lucas 22.21-23)

²¹ Naporó' Quisoso sëtërin. Chiníquën sëtaton, co napon cancantërin.

—No'tëquën sha'huitëranquëma'. Shonca catonquëma' ca'tanpiramacohuë', a'nayanquëma' sha'huirapiarinco, itërincoi.

²² Ina natanahuatoí, a'naya a'nayacoi nini'nai. “¿Inquënpocha yasha'huirapirëhua' nicaya?” tënai, yonquiatoí. ²³ Caso' Quisoso inchinanën quëran coshatërahuë. Na'con nosororinco ni'ton, inapora huë. ²⁴ Simon Pitro imirin quëran tasatahuatonco, “nataniquë: ¿Incarita' sha'huirapiarin?” itërinco. ²⁵ Napotohuachincora, amasha ya'carirahuato, natanahuë.

—¿Inta' Sinioro yasha'huirapirinquën? itërahuë.

²⁶ —Iso pan, nocaroquë i'shirahuato quëtarahuë. Insosona quëtohuato, ina sha'huirapiarinco, itërinco. Ina quëran i'shirahuaton, Cotasë quëtërin. Simon Iscarioti hui'nin inaso'. ²⁷ Ina ma'pahuachina, sopairi ya'coancantërin huachi. Naporó' Quisosori itapon:

—Ma'sona yaninanso' manóton niquë', itërin.

²⁸ Napotërinso' natanpiraihuë', ma'marësona napotërinso' co nitotëraihuë'. ²⁹ Cotasëri coriqui tanpanantë' a'pairin ni'ton, ma'sha pita tahuëri marë' pa'anapon a'pamara, topirinahuë' a'naquën. Sa'ahuaro'sa' coriqui quëtacaso marë' a'pamara, topirinahuë' a'naquëonta'. ³⁰ Cotasëso nipirinuë', cosharo' quëtërinso'

ma'parahuaton, pipirin. Naporó' nani tashirin.

Nasha pochin ninosorocaso' pënëninso'

³¹ Cotasë nani pipihuachina, Quisoso itantarincoi:

—Yosë quëran quëmapico ni'to, apira no'tëquën Yosë natëarahuë. Napaoton nóya ni'sarinco. Piyapi'sa' ni'pachinaco: “Ma noyacha Yosëso' ni'ton, na'con catahuarin paya,” tosapi. ³² Ina hui'ninco chachin ni'ton, piyapi'sa' nitotatona', na'con na'con Yosë yonquiapi. Ina quëran Yosë noya noya acoantarinco. Co hua'quiya quëranhuë' inapotarinarco. ³³ Hui'nahuëpita pochin ni'piranquëmahuë', co huachi hua'qui' ya'huapohuë'. Yonípiramacohuë', intohuaso' pa'nahuëquë, co nanitaramahuë' pacacamaso'. I'hua inachachin cotioro'santa' sha'huitërahuë. ³⁴ Iporaso' nasha pochin pënënananquëma' noya ninosorocamaso marë'. Carinquëma nosororanquëmaso pochachin, imaramacosopita capininta' ninosoroco'. ³⁵ Ninosorohuatama', tëhuëchachin imaramacoso' nitotapi. “Quisoso imatona', noya noya ninosoroapi,” tosapi, itërin.

Pitrori nonpinapicaso' ninorinso'

(Mateo 26.31-35; Marcos 14.27-31; Lucas 22.31-34)

³⁶ Ina quëran Simon Pitrori itapon:

—¿Intohuata' Sinioro pa'saran? itërin.

—Intohuaso' pa'pato, co ipora nanitëranhuë' imaancoso'. A'na tahuëri imasaranco, itërin. ³⁷ —¿Onpoatonta' Sinioro co apira nanitërahuë' ima'huanquënso'? ¿Imaranquën ni'ton, yatëpapirinacohüenta', imamiataranquën! itërin.

³⁸ —Yatëpapirinenquënhüenta', ¿imamiataranco ti? No'tëquën sha'huitaranquën. Ipora tashi chachin

co'huara atari përashtërasohuë', cararo' nonpinapiaranco. "Co Quisoso nohuitërahuë'," tosarán, itërin Quisosori.

Quisoso ira pochin nininso'

14 Ina quëran a'chintaantarin: "Ama pa'yancosohuë'. Ama sëtocosohuë'. Yosë natëco'. Canta' natëco. 'Co naniantarincoihuë', ta'toma', nani tahuëri natëco. ²Tatahuë ya'huërinquë na'a pëi' ya'huërin. Co ya'huërinhuë' naporini, nani sha'huichitëinquëmahuë'. Inatohua' panantarahuë canpita ya'huëcamaso marë' tapachinquëma'. ³Inatohua' pa'pato, tapatontahuatëinquëma', o'mantararahuë. O'mantahuato, maquimaranquëma'. Carë'quëma' ya'huapoma'. Ina marë' o'mantararahuë. ⁴Intohuasona pa'sarahuëso' nitotërama'. Iranta' nani nohuitërama'," itërin.

⁵—¿Intohuata' Siniro pa'saranso'? Co nitotëraihuë'. ¿Onporahuatoita' ira nohuichii? itërin Tomasëri.

⁶—Ca ira pochinco. Ya'ipiya no'tëquën a'chintëranquëma'. Casáchin nanpicaso' quëtëranquëma'. Imaramacosopitarachin Yosë'pa' cancontarama'. ⁷Nohuitohuatamaco, Tatahuënta' nohuitarama'. Ipora quëran huarë' ina nohuitarama'. Nani ni'nama', itërincoi.

⁸—Tata a'notocoi ni'ii. Ina ni'patoi, nóya cancantarai huachi, itopirinhüë' Pinipiri.

⁹—Isonápo' pi'ipi iyasha, canpitaro'co ya'huëpirahuë', ¿co nohuichatërancohuë' ti? Ni'patamaco, tatahuënta' ni'nama'. ¿Onpoatonta' nipachin, "Tata a'notocoi ni'ii," itëranco? ¹⁰Caso Tata Yosë pochachin ninahuë. Tata Yosënta' ca pochachin ninin. ¿Co ina iyasha, natëyatëranhuë' ti? A'chintohuatëinquëmara, co caora yonquinëhuë quëran a'chinahuë'.

Yosë yonquirinso chachin yonquiato, a'chintaranquëma'. Ina nohuanton, nani ma'sha nanitaparahuë. ¹¹Caso Tatahuë pochinco. Inanta' ca pochachin ninin. Napoaton ya'ipinquëma' natëco. Naporahuaton, nani ma'sha nanitaparahuëso' yonquiatoma', natëco, itërincoi.

¹²—Natanco' iyaro'sa' no'tëquën sha'huitaranquëma'. Tëhuënchachin imapatamaco, ca pochin nisarama'. Tata Yosë ya'huërin'pa' panantarahuë ni'ton, saca sacai' nininsonta' nanitapaarama'. ¹³Ca pochin yonquihuatama', nanan quëchinquëma' Tatahuë nontacamaso marë'. "Hui'nán chachin nanan quëtërinco," ta'toma', ina nontoco'. Ca pochin cancantatoma', ma'sona nipatamaco acotaranquëma'. A'napitanta' Tata Yosë noya noya nicacaiso marë' inapoarahuë. Ina na'con nohuantërahuë. ¹⁴Ca pochin yonquiatoma', ma'sona nipatamaco acotaranquëma'.

Ispirito Santo a'patimarinpoaso'

¹⁵Ina quëran taantarin: "Nani pënënanquëma'. Nosorohuatamaco, natëaramaco. ¹⁶Inápaquë panantahuato, Tata nontarahuë Ispirito Santo a'patimarinquëma'. Inaso ca pochachin catahuarinquëma', achinicananarinquëma'. Co onporonta' patarinquëmahuë'. ¹⁷Ispirito Santosos' no'tëquënáchin nonin ni'ton, Yosë nanamën no'tëquën anitotarinquëma'. Co imarinosopitasohuë' nipirinhüë' co ina natëpihuë'. Napoaton co nohuitapihuë'. Canpitaso nipirinhüë' nohuitarama'. Nani tahuëri catahuarinquëma'. Ya'coancantarinquëma'.

¹⁸Co sa'ahuaros'a' pochin nitaranquëmahuë'. Co patomiataranquëmahuë'. Ca nohuanto, Ispirito Santo ya'coancantarinquëma'. Ca

pochachin catahuarinquëma'.¹⁹ Co hua'qui' isëquë ya'huapohuë'. Pa'pato, co imarinacosopitahuë' co huachi quënanarinacohuë'. Canpitaso nipirinhüë' quënaantaramaco. Nanpiantarahüë ni'ton, Yosë nohuitatoma' nanpimiatarama'.²⁰ Nani nanpiantahuato, noya noya nohuitaramaco. Tëhuënychachin Tata Yosë pochin ninahuëso' nitotarama'. Imamiataramacó ni'ton, canpitarë'co a'naíchin pochin nisarahuë. Ya'coancantarinquëma' ni'ton, nóya ninohuitarihua'.²¹ Nani pëñënanquëmaso' nitotatoma' natëhuatamaco, tëhuënychachin nosoroaramaco, ténahuë. Nosorohuata-maco, Tata Yosënta' nosoroarinquëma'. Carinquëmanta' nosoroaranquëma'. Inápaquë panantaporahuë', cancanëma quëran nontaranquëma'. Noya noya nohuitaramaco," itërin Quisosori.

²²—¿Onpoatonta' Siniro, quiyari-achin noyá nohuitarainquë? ¿Co ya'ipi piyapi'sa' nohuitarinëinquënhüë' ti? itërin Cotasëri. A'na Cotasë inaso'. Co Cotasë Iscariotihuë'.

²³Napotohuachina, Quisosori itërin:

—Co ya'ipi piyapi'sa' nanitopihuë' nohuitinacoso'. Insosona nosorohuachinaco, natëarinaco. Natëhuachinaco, Tata Yosëri nosoroarin. Inaro'co ya'coancantatoi, inaquë ya'huëraí.²⁴ Co'so' nosorohuachinacohuë', co natëarinacohuë'. Co caora yonquinëhuë quëran sha'huitëranquëmahuë'. Tata Yosë sha'huitoahuachincora, inachachin sha'huitëranquëma'. Ina a'paimarinco.

²⁵Co'huara pantayatërasocohuë', sha'huitëranquëma'.²⁶ Inápaquë pantahuato, tatahuë nontarahüë, Ispirito Santo a'patimarinquëma'. Ca ya'huërenamëhuë o'mararin. Inaso' achinicananarinquëma'. Ya'ipi Yosë nanamën a'chintarinquëma'. Catahuaar-inquëma' a'chintëranquëmaso'

ama naniantacamaso marëhuë'. Catahuahuachinquëma', nóya yonquiantarama'.

²⁷Pantaporahuë', asanocancanaran-quëma'. Tata Yosë natëto, co manta' të'huatërahuë'. Catahuaarinquëma' ca pochachin cancantacamaso marë'. Piyapi'sa' inahuara co sano cancantopihuë'. A'naroáchin pa'yanpi. Carinquëmaso nipirinhüë' catahuaarinquëma' sano cancanta-camaso marë'. Ama pa'yancosohüë'. Ama të'huacosohüë'.²⁸ Nani sha'huitëranquëma'. Inápaquë panta-porahuë', ya'coancantimaranquëma'. Tëhuënychachin nosororamaco naporini, Tatahuëtaquë panantarahüëso marë' noya cancanchitomahuë'. Inaso' chini chiníquënanantërin.²⁹ Co'huara pantayatërapohüë', sha'huitëranquëma'. Inápaquë pantahu-ato, yonquiarama'. "Tëhuënychachin ninoton, sha'huitërinpoa'," ta'toma', noya noya natëaramaco. Ina marë' sha'huitëranquëma'.

³⁰Co huachi hua'qui' nontaran-quëmahuë'. Sopai hua'an nohuanton, masarinaco. Inari camairin ni'ton, nani huë'sapi macainacoso marë'. Co caso' pi'pian tëranta' ina camaincosohüë' nipirinhüë',³¹ co ta'arahüë'. Tata Yosë nosoroato, ina no'tëquënatëarahüë. Ina nohuanton, ma'sha onpoarahüë. Piyapi'sa' niconaco, "Tëhuënychachin Yosë nosoroaton, natërin," tosapi.

"Huëco' pa'ahua huachi," itërincoi Quisoso.

Opa nara'huaya nitërinso pochin nininso'

15 Ina quëran itantarincoi: "Casáchin no'tëquënan a'chintatëinquëma', opa nara'huaya pochin ninahuë. Tata Yosëso' hua'anën pochin ninin.² A'na së'paquënan co nitohuachinahuë', nishitëtërin.

A'naquénso nipirinhüé' pi'pian nitërin. Ina sé'para'huainpita pi'pian ni'quitërin na'con na'con nitacaso marë'. Co ni'quihuaterahuë', co noya nitërinhuë'. ³Carinquëma' nani anoyacancantëranquëma'. A'chintëranquëmaso' natërama' ni'ton, anoyacancantëranquëma'. ⁴Imamiatatomo, nani tahuëri yonquiráco catahuainquëma'. Noya nichinpitërinso pochin nico'. Nara sé'pa' nohuishatohuachina, co nitërinhuë'. Inapochachin co imamiatohuatama-cohuë', co nanitaparamahuë' noya nicacamaso'.

⁵Ca opa ya'huë pochinco. Canpitaso' sé'paquën pochinquëma'. Ya'coancantëranquëma'. Nani tahuëri yonquihuatamaco, catahuaaranquëma'. Opa noya nitërinso pochin noya nisarama'. Canpitaora co nanitaramahuë' Yosë pochin cancantacamaso'. ⁶Nara sé'pa' nohuishatohuachina, ahuirin. Masahuatona', pënuë të'yatopi ahuiquitacaiso marë'. Inapochachin co imamiatohuatamacohuë', Yosë ana'intëranquëma'.

⁷Casáchin yonquihuatamaco, na'con catahuaaranquëma'. A'chintëranquëmasonta' ama naniantocosohuë'. Ina yonquiatoma', Yosë nontoco'. Tëhuëchachin imamiatohuatamaco, ma'sona nohuantohuatama', sha'huitoco acochinquëma'. ⁸Opa na'con nitërinso pochin canpitanta' noya noya nico'. Ina quëran a'napitanta' nicatënnëquëma', Yosë yonquiapona'. Naporahuatoma', noya noya imasaramaco. ⁹Tata Yosë nosororincoso pochachin nosororancuëma'. Casáchin yonquico na'con nosoro'inquëma'. ¹⁰Tata Yosë no'tëquën natërahuë ni'ton, pa'pi nosororinco. Inapochachin natëhuatamaco, carinquëmanta' pa'pi nosoroaranquëma'.

¹¹Ya'ipi cancanëhuë quëran Tatahuë natërahuë ni'ton, nóya cancantërahuë. Natëhuatamaco, ca pochachin noya cancantarama'. Co sëtaramahuë'. Ina marë' a'chintëranquëma'. ¹²Nani pënnëranquëma' noya ninosorocamaso marë'. Carinquëma' nosororancuëma' pochachin canpitanta' ninosoroco'. Ina pa'pi nohuantërahuë nicacamaso'. ¹³Ni'co' iyaro'sa. Nipayarëso' na'con nosorohuatëra, ina nicha'ëcaso marë' chiminë'. Inapochachin canta' na'con nosoroatënnëquëma', canpita nicha'ëca'huanquëmaso marë' chiminarahuë. Co insonta' ina pochin nosororincuëmahüë'. ¹⁴Natëhuata-maco, tëhuëchachin nipayarahuëso pochin ni'saranquëma'. ¹⁵Co caso' patron pochin cancantërahuë'. Patronso' piyapinënpita camairin. Camaipirinhüë', yonquirinso chachin co sha'huitërinhuë'. Nipayarinso nipirinhüë' ya'ipiya sha'huitërin. Inapochachin carinquëmanta' ya'ipiya sha'huitëranquëma'. Co piyapinëhuë pochin ni'nanquëmahüë'. Nipayarahuëso pochachin ni'nanquëma'. Ya'ipi Tatahuë sha'huitërinco'sopita anitotëranquëma'. ¹⁶Co canpitaora nohuanton imaramacohuë'. Ca nohuanto, imaramaco. Carinquëma' huayonancuëma'. Nani acorancuëma opa sé'paquën na'con nitërinso pochin nisápamaso marë'. Inapohuatama': 'Quisoso nanan quëtërinco,' ta'toma', Yosë nontoco' catahuainquëma'. Ca pochin yonquiatoma', ma'sona nipatama', acochinquëma'. ¹⁷Nani pënnëranquëma'. 'Imaramacosopita capini ninosoroco,' itëranquëma',” tënin.

Piyapi'sa' no'huirinënpoaso'

¹⁸Ina quëran itantarincoi: "Co imari-nacosohüë' no'huihuachinënnëquëma', ama pa'yancosohüë'. Ca'ton

no'huirinacoso, nitotërama'.
¹⁹Inapita pochin cancantërama'
 naporini, noya ni'itënëquëmahuë'.
 Inahua capiniráchin nipa'yatopi.
 Nipirinhuë', nani huayonanquëma'.
 Ca nohuanto, co inapita pochin
 cancantëramahuë'. Imaramaco ni'ton,
 no'huarinëquëma'.²⁰No'huirinaco
 ni'ton, canpitanta' no'huarinëquëma'.
 Nani sha'huitëranquëma': 'Hua'anëmacyo
 ni'ton, co canpitaso' noya noya
 ni'sarinëquëmahuë', itëranquëma'.
 Aparisitërinaco ni'ton, canpitanta'
 aparisitarinëquëma'. A'chinahuëso'
 natëhuachina', canpitanta' natëar-
 inëquëma'.²¹Napoaponahuë',
 imaramaco ni'ton, na'con na'con
 piyapi'sa' aparisitarinëquëma'. Tata
 Yosë a'paimarincoso' co nohuitopihuë'
 ni'ton, no'huarinëquëma'.

²²Co o'mato, a'chintërahuë' naporini,
 co a'porinacoso marë' oshahuain-
 tonahuë'. Nani a'chintopirahuë'. Co
 natëtonacohuë', oshahuanpi ni'ton,
 Yosëri ana'intarin.²³Insopitaso'
 no'huihuachinaco, Tata Yosënta'
 no'huiaipi.²⁴Na'a piyapi'sa' a'naroáchin
 anoyatërahuë. Nani ma'sha Yosë
 pochin ninahuë. A'napita piyapi'saso' co
 nanitapapihuë'. Yosë anohuita'huaso
 marë' sacai' nininso' a'notërahuë.
 Co a'notërahuë' naporini, co ina
 marë' oshahuaintonahuë'. Nani
 nicaponaracohuë', no'huirinaco.
 Tata Yosënta' no'huipi.²⁵Iráca Yosë
 quircanënguë ninshitopi. 'Topinan
 quëran no'huirinaco,' tënin ninshiton.
 Iporaso' naporinso chachin topinan
 quëran no'huirinaco.

²⁶Yosë'pa' pantahuato, Ispirito Santo
 a'patimaranquëma'. Inaso' achini-
 cancanarinquëma'. No'tëquënáchin
 nonin. Yosë quëran o'marahuaton,
 piyapi'sa' ayonquiarin. Nonahuëso
 chachin no'tëquënan ayonquiarinquëma'.
²⁷Canpitanta' a'chinarama' a'napitanta'

nohuitinacoso marë'. Ya'nan a'chinahuë
 quëran huarë' nohuitëramaco ni'ton,
 naporahuëso' sha'huitarama'.

16 Co'huara ma'sha on-
 pochátërasënquëmahuë',
 sha'huitëranquëma' ama pa'yanatoma'
 a'poamacoso marëhuë'.²Niyontonpiso
 pëiro'sa quëran ocoiarinëquëma'.
 A'na tahuëri yatëparinëquëma'. 'Co
 noyahuë' nipi ni'ton, tëpahuato, Yosë
 noya ni'sarincoi,' ta'tona', a'naquëma'
 tëpaarinëquëma'.³Co Tata Yosë
 nohuitopihuë'. Canta' hui'ninco
 nipirahuë', co nohuitërinacohuë'
 ni'tona', aparisitarinëquëma'.⁴Napoa-
 ton iyaro'sa', ama pa'yancosohuë'.
 Nani sha'huitëranquëma'. A'na
 tahuëri aparisitohuachinëquëma',
 ina yonquiarama'. 'Tëhuëchachin
 no'tëquënan ninoton, sha'huitërinpoa','
 tosarama'.

Ispirito Santo catahuarinpoaso'

Ya'nan imapoma', co ina pochin
 sha'huitëranquëmahuë'. Canpitato'co
 ya'huato, catahuaranquëma'.⁵Iporaso'
 'Yosë'pa' paantarahuë,' itopiran-
 quëmahuë': '¿Intohuata' pa'saran?' co
 itëramacohuë'.⁶Napotëranquëmaso
 marë' chiniquënan sëtapiramahuë'.
⁷No'tëquënan itëranquëma'. Canpita
 marë' paanta'huaso' noya, tënahuë.
 Co paantahuatohuë', Ispirito Santo
 co o'marinhuë' catahuainquëmaso
 marë'. Nipirinhuë', paantahuato,
 ina a'patimaranquëma'.⁸⁻¹¹Ispirito
 Santo isoro'paquë o'mahuachin,
 oshahuano'sa' pa'pi co noyahuë
 nipiso', Yosë noya coisë pochin
 nininso', no'tëquënan ana'intacaso
 ya'huërinso', inapita ayonquiarin: 'Co
 Quisoso natëramahuë' ni'ton, pa'pi
 oshahuanama'. Inaso' no'tëquënáchin
 Yosë natëton co tëhuërinhuë ni'ton,
 chiminpachina Tata Yosë ya'huërinquë
 pantarin. Napoaton co huachi

quënanaramahuë'. Sopai hua'ani hua'qui' piyapi'sa' hua'anëntopirinhue', Yosëri minsërahuaton, ana'ntarin,' itarin piyapi'sa', ayonquiaton.

¹²Na'con yaa'chintopiranquëmahuë', co ipora nanitaramahuë' ya'ipiya yonquicamaso'.

¹³Nipirinhue', Ispirito Santo o'mahuachin, ya'ipi nanamëhuë a'chintarinquëma'. No'tëquën anitotarinquëma'. Co inaora yonquirinso' a'chintarinquëmahuë'. Yosë yonquirinso chachin a'chintarinquëma'. A'na tahuëri ma'sha onpocaisonta' anitotarinquëma'. ¹⁴Ca nonahuëso chachin a'chintarinquëma' ni'ton, noya noya ni'saramaco. ¹⁵Ya'ipi tatahuë yonquirinso' nitotërahuë. Ina pochin yonquirahuë canta'. Napoaton Ispirito Santo o'mahuachin, ca nonahuëso chachin a'chintarinquëma'.

¹⁶Pi'pian pahuanarin paca'huaso'. Pa'pato, co quënanaramacohue'. Ina quëran co hua'quiya quëranhuë' quënantaramaco," itërincoi.

Sëto inquitarinso'

¹⁷Ca'tano'sanënpitacoi ninontërai.

—¿Ma'ta' tapon naporin? "Pi'pian pahuanarin paca'huaso'. Pa'pato, co quënanaramacohue'. Ina quëran quënantaramaco," tënin. "Tatahuë ya'huërin'pa' paantarahuë," tënin anta'. ¹⁸"Co hua'quiya quëranhuë' quënantaramaco," topachina, co nitotërehuahuë'. ¿Ma'ta' tapon naporin? tënai ninontatoi.

¹⁹Yanatanpiraihuë', co natanaihuë'. Quisososo nipirinhue' nitotërin. Napoaton itërincoi:

"¿Ma'ta' tapon naporin?" ta'toma', yanatanpiramacohue', co natanamacohue'. Tëhuëchachin pi'pian pahuanarin paca'huaso'. Pa'pato co quënanaramacohue'. Ina quëran co hua'quiya quëranhuë' quënantaramaco. ²⁰No'tëquën itëranquëma'. Sëtatoma',

na'nëarama'. Co natërinacosopitasohue' nipirinhue': "Nani chiminin huachi," ta'tona', capa cancantapi. Canpitaso nipirinhue' sëtapiramahuë', co hua'qui' sëtaramahuë'. A'naroáchin noya cancantantarama'. ²¹Ni'co iyaro'sa'. Sanapi yahuaihuachina, iquitaton co noyahuë' cancantërin. Nani huaihuachina, a'naroáchin nóya cancantërin. Co huachi iquitërinso' yonquirinhue'. "Hua'huahuë nani hua'huacharin," ta'ton nóya cancantërin. ²²Inapochachin canpitanta' ipora sëtapiramahuë', naquëranchin quënaantaranquëma'. Naporo' nóya cancantarama'. Co huachi insonta' nanitarinhue' asëtainëmaso'. Nóya cancantomiatarama'.

²³"Naporo' co huachi natanaramacohue'. No'tëquën sha'huitëranquëma'. Ca pochin yonquiatoma', Tata Yosë nontoco'. 'Quisoso nanan quëtërincoi,' ta'toma', ma'sona nipatama', acotarinquëma'. ²⁴Ipora huanta' co ina pochin Yosë nonchátëramahuë'. Iporaso nipirinhue' ca pochin yonquiatoma', ma'sha nico quëchinquëma'. 'Quisoso nanan quëtërincoi,' ta'toma', nani tahuëri nontáco' nóya cancantacamaso marë'," itërincoi.

Co noyahuë' nipisopita Quisosori minsërinso'

²⁵"Ma pochinsona nininso' nani a'chintëranquëma'. A'na tahuëriso nipirinhue' co huachi ina pochin a'chintëranquëmahuë'. A'ninquëchin tatahuë naporinso' sha'huitëranquëma'. ²⁶Naporo' ca pochin yonquiatoma', tatahuë nontarama'. Ca pochin nontarama' ni'ton, noya natanarinquëma'. Co huachi canpita marë' nonta'huaso' ya'huërinhuë'. ²⁷Tatahuë chachin nosororinquëma'. Nosororamaco ni'ton, nosororinquëma'. Ina a'paimarincoso' natërama' ni'ton, nosororinquëma'

canpitanta'. ²⁸Tatahuë quëran o'mato, isoro'paquë ya'huëpirahuë'. Co hua'qui quëranhuë' tatahuë ya'huërin'pa' panantarahuë," itërincoi.

²⁹—Iporaso' co huachi ma pochinsona nininso' sha'huitarancoihuë'. A'ninquëchin nontarancoi ni'ton, a'naroáchin natanai. ³⁰Quëmaso' ya'ipi nitotëran. Yosë quëran o'maran, tënai. Co huachi natana'huainquënso tëranta' ya'huërinhuë', itërai.

³¹—¿Nani natëramaco ti? Napoaponahuë', carinquëma' itaranquëma'. ³²Ipora tashi chachin ya'ipinquëma' ta'ananpiaramaco. Yanquëërahuatoma', pëinëmaquë pa'sarama'. Patopiramacohuë', co caora ya'huapohuë'. Tatahuë ca'tanarincó. ³³Nani na'con sha'huitëranquëma' sano cancantacamaso marë'. Casáchin yonquihuatomaco, sano cancantarama'. Co pa'yanaramahuë'. Piyapi'sa' aparisitopirinëinquëmahuë', catahuanquëma' ni'ton, chiniquën cancantoco'. Ya'ipi isoro'paquë co noyahuë' nipisopita nani minsëarahuë', itërincoi Quisoso.

Quisoso, imarinsopita marë' Yosë nontërinso'

17 Ina tosahuaton, inápaquë në'pëtërin Yosë nontacaso marë': "Nani Tata ora naniarin chimina'huaso'. Aparisitohuachinaco, catahuaco quëma pochachin cancantato, noya natëinquën. Ina quëran a'napita niconaco, noya noya yonquiarinëinquën. Quëma hui'nanco ni'to, napotaranquën. ²Nani chiniquën nanan quëtëranco ya'ipi piyapi'sa' hua'anënta'huaso marë'. Quëma nohuanton, a'naquën imasarinaco. Inapitaso' anoyacancantërahüë quëma nohuitatënën nanpimiatacaiso marë'. ³Quëmasáchin Yosëinquën. Isoro'paquë a'paimaranco. Piyapi'sa'

nohuitahuatënëinquën, canta' nohuitohuachinaco, nanpimiatapi.

⁴Piyapi'sa' nicha'ëca'huaso marë' a'paimaranco. Ya'ipi sha'huitëranco' natëarahüë. Ya'ipi tiquirahuë. Quëmasáchin natëranquën ni'ton, piyapi'sa' noya ni'sarinëinquën. ⁵Íraca co'huara isoro'pa' ya'huëyátërasohuë', quëmaro'co noya noya ya'huëpirahuë', a'paimaranco. Iporaso', Tata, quëmataquë naquëranchin acoantaco quëmaro'co chachin ya'huanta'i.

⁶Quëma nohuanton, a'naya a'naya imasarinaco. Isoro'paquë ya'huëpirinahuë', huayonan imainacoso marë'. Napoaton, imasarinaco. Nani a'chintërahüë. Onpopinsona quëma cancantëranso' nani anitotërahüë ni'ton, nohuitërinëinquën. Inapitaso' quëma piyapinënpita. Íraca quëran huarë' yonquiran imainacoso'. Quëma nanamën natëpi. ⁷Caora yonquinëhuë quëran co manta' ninahuë'. Quëma sha'huitohuatancora, natëranquën. Ina nitotopi. ⁸Sha'huitohuatancora, inachachin a'chintërahüë, natëtopi. Quëmá quëran o'marahüë. Quëma chachin a'paimarancosonta' natëpi.

⁹Imarinosopita marë' chiniquën nontaranquën. Hui'nanpita pochin ni'nan. Íraca quëran huarë' yonquiran imainacoso'. A'napitaso' co imarinacohuë'. Co inapita marë' nontaranquënhuë'. ¹⁰Ya'ipi imarinosopita imarinëinquën quëmanta'. Quëmari hui'nanpita pochin cancantëran. Napopianachin imarinënpó. Noya natërinaco ni'ton, piyapi'sa' noya ni'sarinaco.

¹¹Co hua'quiya quëranhuë' quëmataquë paantarahuë. Isoro'paso' patarahüë. Imarinosopitaso nipirinhuë', isëquë ya'huapona'. Quëma nohuanton, imasarinaco. Quëmaso' Tata nóyanquën ni'ton, noya a'paiquë' imamiachinaco. Ya'ipiya

nanitaparan ni'ton, catahuaquë' napopianachin yonqui'ina'. Canpo' ninosororëso pochin ninosoro'ina'.¹² Inapitaro'co ya'huasoco, quëma nanamën a'chintërahuë, pënënahüë, na'con catahuarahuë imamiatinacoso marë'. Noya a'pairahuë. Co a'naya tëranta' a'poarinacohüë'. A'naíchin pipirin, parisitopiquë pacacaso' ya'huërinso'. Quëma quiricanënquë ninoranso chachin nanirin.

¹³ Iporaso nipirinhüë' ya'huëranquë paantarahuë. Co'huara pantay-atërapohüë', isoro'pa quëran chachin, nontaranquën imarinosopita noya cantacaiso marë'. Ya'ipi cancanëhuë quëran natëranquën ni'ton, noya cantatërahuë. Catahuaquë inapitanta' ca pochachin noya cancanchina'.¹⁴ Quëma nanamën chachin nani a'chintërahuë. Co imarinosopitarihuë' no'huipi. Co inapita pochin cancantopihuë' ni'ton, no'huipi. Canta' co inapita pochin cantatërahuë'.¹⁵ Co nohuantërahuë' isoro'pa quëran ocoicamaso'. Isëquë ya'huëpirinahuë', catahuaquë' ama sopairi minsëinsohüë'.¹⁶ Na'a piyapi'sa' co noyahuë' nipirinahuë', co caso' inapita pochin cantatërahuë'. Imarinosopitanta' co inapita pochin cancantopihuë'.¹⁷ Catahuaquë' quëmasáchin cancanhinën. No'tëquën ayonquiquë' noya nicacaiso marë'. Quëma nanamën quëran no'tëquën anitotëran.¹⁸ Isoro'paquë a'paimaranco. Inapochachin inapitanta' a'parahuë piyapi'sa' a'chintacaiso marë'.

¹⁹ Imarinosopita nosoroato, ya'ipi cancanëhuë quëran quëmasáchin natëranquën. Inapitanta' no'tëquën yonquiataona', nóya natëinënquën.

²⁰ Co isopita marëáchin nontaranquënhüë'. A'na tahuëri

inapitanta a'napita a'chintohuachina', imasarinaco.²¹ Inapitanta' catahuaquë' napopianachin yonqui'ina'. Canpo' ninosororëso pochin ninosoro'ina'. Quëma hui'nanco ni'to, yonquiranso chachin yonquirahuë. Inapitanta' catahuaquë' canpo pochachin yonqui'ina'. Ina quëran a'napitanta' natëarinaco. 'Yosëri chachin a'paimarin,' tosapi.²² Quëma nohuanton, noyápiachin cancantërahuë. Imarinosopitanta' catahuarahuë noyápiachin cantacaiso marë'. Ina quëran a'na huënton pochin napopianachin yonquiapi. Canpo pochachin cancantapi.²³ Quëma pochachin yonquiato, inapita ya'coancantërahuë canpo pochachin yonquicaiso marë'. Ina quëran co imapisopitahuënta' nicatona': 'Tëhuëenchachin Yosëri hui'nin a'paimarin. Hui'nin nosororinso pochin imarinosopitanta' nosororin,' tosapi.

²⁴ Quëma nohuanton Tata, isopitaso' imasarinaco. Inapita nohuantërahuë carë' ya'huëcaiso'. Iráca quëran huarë' quëma nosororanco. Co'huara isoro'pa' ya'huëyátërasohüë', nosoroatonco, nóya acoranco. Inatohua' inapitanta' pantahuachina', noya noya ni'sarinaco. Ina na'con nohuantërahuë.²⁵ Quëmaso' Tata no'tëquënáchin yonquiato, noyasáchin ninan. Co imarinosopitahuë' co nohuitërinënquënhüë'. Caso nipirinhüë' nohuitëranquën. Quëma isoro'paquë a'paimaranco.

Imarinosopita nitotopi.²⁶ Quëma nanamën nani a'chintërahuë nohuitinënquënso marë'. Ipora huanta' a'chintarahuë ni'ton, noya noya nohuitarinënquën. Quëma nosororancoso pochachin ninosoroacaiso marë'. Inapohuachina', inapita ya'coancantato, ya'huëmiatarahuë," itërin.

Quisoso mapiso'

(Mateo 26.47-56; Marcos
14.43-50; Lucas 22.47-53)

18 Nani Yosë nontohuachina, Sitron itopiso' i'shanantë' aquëtëran pa'nai. Inaquë nararoa'hua ya'huërin. ²Inatohua' na'aro' niyontonai ni'ton, Cotasërinta' nohuitërin. Inaso' yasha'huirapirinsó'. ³Corto hua'ano'sa', parisioro'sa', inapita nani sha'huitonin. Natanahuatona', sontaro'sa', ponisario'sa', inapita a'papi Quisoso macacaiso marë'. Nansa, sahuëni, inapita quëpapi. Tashi' ni'ton, nanparin, yonarin, inapitanta' quëpapi. Cotasëri quëchitërahuaaton, a'notërin. ⁴Quisososo' ya'ipiya ninoponahuë', co ta'arinhuë'. Nacapiapon pa'nin.

—¿Inta' yonisarama'? itërin.

⁵—Quisoso Nasaritoquë ya'huërinso', itopi.

—Ca mini inaco, itërin. Cotasënta' inaquë huaniarin anta'.

⁶—Ca mini inaco, itohuachina, pa'yanpi. A'na achira' pinën parti pa'sahuatona', pinëna quëran anotopi.

⁷Ina quëran naquëranchin itantarin:

—¿Inta' yonisarama'? itantarin.

—Quisoso Nasaritoquë ya'huërinso', itantapi.

⁸—Nani sha'huitëranquëma'. Ca mini. Ca nohuantohuatamaco, isopitaso' tananpitoco' pa'ina', itërin. ⁹Achin Yosë nontaton, itërin: “Quëma nohuanton, isopita imasarinaco. Noya a'paiarahuë. Co a'naya tëranta' a'poarinacohuë,” itërin. Ina nancaso marë': “Tananpitoco' pa'ina',” itërin. ¹⁰Napopirinhüë', Simon Pitroso' sahuëninën ocoirahuaton, corto hua'an inpriatonën Marco itopiso' ahuërin. Inapotaton, inchan huëratën nishitëhuëratëtërin.

¹¹Quisososo' napirinhüë' co nohuantërinhuë'.

—Sahuëni iyasha po'moantaquë'. Tananpitëquë' mainaco. Tatahuë nohuanton, masarinaco. Main o'orëso pochin chiniquën parisitarahuë. ¿Co ina nitotëranhuë' ti? itërin.

Corto hua'an pëinënuë quëpapiso'

(Mateo 26.57-58; Marcos
14.53-54; Lucas 22.54)

¹²Ina quëran sontaro'sa', capitan, co tio ponisario'sa', inapita huë'sahuatona', Quisoso mapi. Masahuatona', tanpaquën noyá tonporahuatona', ¹³Anasëtaquë quëpapi. Inaso' Caihuasë mi'sën. Naporo' pi'ipi Caihuasë corto hua'an chini chiniquën nanantërinso' ya'conin. ¹⁴I'hua inaso' cotioro'sa' sha'huitërin: “Ama ya'ipinpoa' chiminacaso marëhuë' ina chimi'in, tënahüë,” itërin. Inaquë quëpapi natanacaiso marë'.

Pitrori nonpinapirinsó'

(Mateo 26.69-70; Marcos
14.66-68; Lucas 22.55-57)

¹⁵Ca'tano'sanënpitaso' pa'pi. Simon Pitroso nipirinhüë', Quisoso imaquirin. Canta' imaquirahuë. Caso' corto hua'an nohuitërinco ni'ton, Quisoso acoana quëpahuachinara, pairanaquë chachin ya'conahuë. ¹⁶Pitroso' ya'coana aipiran huaniárin. Napohuachina, ya'coana a'pairinsó' sanapi nontërahüë Pitronta' ya'conacaso marë'. Nontohuatëra, ya'conin anta'. ¹⁷Pitro ya'conpachina, sanapiri itërin:

—Quëmanta' mini Quisoso imaran, itërin.

—Co'chi caso' imarahüë paya, itërin Pitrori.

¹⁸Naporo' tashi' sëhuën ni'ton, ponisario'sa', inpriatoro'sa', inapita pëyara quëran nani a'pëtöpi. Inaquë huani-rahuatona', napëntapi. Pitronta' inaquë napëntapatarin.

Corto hua'ani nataninso'

(Mateo 26.59-66; Marcos
14.55-64; Lucas 22.66-71)

¹⁹Ina quëran Quisoso' natanapi:

—¿Ma'ta' a'chinan? ¿Inpitata' imar-
inënquën? itërin corto hua'ani.

²⁰—Caso' a'ninquëchin piyapi'sa'
a'chintërahuë. Niyontonpiso pëiquë,
Yosë chinotopiso pëiquë, inaquëpita
cotioro'sa' niyontonpachinara,
a'chintërahuë. Co po'oana quëran
a'chinhue'. ²¹¿Onpoatonta' natananco?
Na'a piyapi'sa' nataninaco, nani nitotopi.
Inapita natanquë' sha'huichinën, itërin.

²²Itohuachina, ponisiari
panpirayarin.

—Corto hua'an chini chiniquën
nanantërinso nipirinhue', ¿ina pochin
a'paniran ti? itërin ponisiari.

²³—Co noyahuë' nonahuë nipachin,
sha'huitoco maquëta tëhuërahuë. Nipir-
inhue', no'tëquën nonahuë nipachinso',
¿onpoatonta' ahueranco? itërin.

²⁴Ina natanahuaton, hua'ani a'parin
Caihuasë nontacaso marë'. Tonpopinan
quëpapi.

**Naquëranchin Pitrori
nonpinapiantarinso'**

(Mateo 26.71-75; Marcos
14.69-72; Lucas 22.58-62)

²⁵Simon Pitroso nipirinhue' huaniton,
napëntarin.

—¿Quëmarinta' iso quëmapi imama-
ranquën ti? itërin ponisiari.

—Co'chi imarahue' paya, itantarin.

²⁶Ina quëran cotio hua'an piyapinëni
quënanin. Ina quëmopinën chachin
Pitrori nishitëhuëratëtërinso'
ni'ton, pi'pian nohuitërin. Pitro
quënanahuaton, itërin:

—¿Co'ta Quisoso mapiquë quënanan-
quën pora? itërin.

²⁷—Co'chi cahuë paya, itaantarin
Pitrori. Naporo' atari përarin, natanin.

Pirato quëtonpiso'

(Mateo 27.1-2, 11-14; Marcos
15.1-5; Lucas 23.1-5)

²⁸Tashíramiachin nisahuaso',
Caihuasë pëinën quëran quëparahu-
atona', Noma hua'an pëinënquë
quëpapi. Cotioro'saso nipirinhue'
co inaquë ya'conpihuë'. “Nisha
piyapi'sa' pëinënquë ya'conpatëhua',
oshahuanarihua'. Ina quëran co
nanitarihuahuë' Pascoa cosharo'
capacaso',” topi. ²⁹Napoaton Pirato
pipirahuaton, inapita nontërin.

—¿Ma'ta' onporin iso quëmapi? itërin.

³⁰—Pa'pi co noyahuë'. Noya ninin na-
porini, co quëshiitënquënhue', itopi.

³¹—Canpitari quëpaco'. Iráca quëran
huarë' nipënenamaso' co natëhuachin-
hue', ana'intoco', itërin.

—Co quiyaso' nanitëraihuë'. Co
nanan ya'huëtërincoihuë' piyapi'sa'
tëpaca'huaiso', itopi.

³²I'hua Quisoso ninoton nani
sha'huirin: “A'na tahuëri inápaquë
achinpiarinaco,” tënin. Yosë nohuanton,
onpotatonasona tēpacaiso' naniarin.

³³Ina quëran Piratori pëiquë
ya'coantarahuaton, Quisoso itapon:

—¿Quëmaso' cotio copirnonquën ti?
itërin.

³⁴—¿Quëmaora yonquinën quëran
napoaran? ¿A'napita sha'huitërinquën
nica? itërin.

³⁵—“Cotio piyapi inanta',”
¿topiranhue' ti? Caso' nishaco.
Cotioro'sa' sha'huirapirinënquën.
Corto hua'ano'sa chachin yo'quirinën
ana'inta'huanquënso marë'. ¿Ma'ta'
onporan ni'ton, yatëparinënquën?
itërin.

³⁶—Co caso' isoro'paquë
hua'anëntarahue'. Ina nohuantërahuë'
naporini, imarinosopita sontaro'sa
pochin niitonahuë'. Ama cotioro'sa'
macainacoso marëhuë' chiniquën

ahuëchitonahuë'. Caso nipirinhüë' nisha pochin hua'anëntarahuë, itërin.

³⁷—Napoahuarë' ¿quëmaso' copirnon-quën? itërin Piratori.

—Inaco mini. Ina marë' nasiti-marahuë. O'marahuë no'tën nanan pënënta'huaso marë'. No'tëquën yonquipisopita natëarinaco, itërin.

³⁸—¿Ma no'tën nanancha napotëran nicaya? itërin Piratori.

Quisoso tēpacaso' sha'huirinsó'

(Mateo 27.15-31; Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25)

Ina tosahuaton, pipiantarahuaton, cotioro'sa' itantarin:

—Iso quëmapi noya, tēnahuë. Co manta' onporinhüë'. Co ana'intacaso' ya'huërinhuë'. ³⁹Napoaton sha'huichinquëma'. Nani Pascoa tahuëri a'nara' apina'pi tashinan pëi quëran ocoirahuë pipicaso marë'. ¿Nohuantërama' cotio copirno ocoica'huaso'? itërin. ⁴⁰Natanahuatona', chiniquën a'panitopi:

—¡Ama ina ocoiquësohüë! ¡Parapasë ocoiquë'! itopi. Inaso' matararo nipirinhüë' napotopi.

19 Ina natanahuaton, sontaro'sa' camairin Quisoso huihuicaiso marë'. Napohuachina, chiniquën huihuitona' pë'sha pë'shatopi. ²Nahuan quëran yancotë' nicatona', ayancotopi. Nahuan ni'ton, ohuanin. Naporahuaton, quëhuanën miáchin hua'an a'morinsó pochin a'motopi tēhuacaiso marë'.

³—¡Nanpimiataon israiro'sa hua'anëntëquë'! itopi. Napotahuatona', panpirayarápi. ⁴Ina quëran Pirato pipiantarahuaton, piyapi'sa' nontantarin.

—Iso quëmapi a'notantaranquëma', ni'co'. Co manta' onporinhüë', tēnahuë, itërin.

⁵Naporo' Quisosonta' pëi quëran pipirin. Yancotë' nahuan quëran

nipiso ayancotopi, quëhuanën miáchin a'motopiso'. Inapitarë chachin pipirin.

—Ni'co' iso quëmapi, sa'ahua, itërin piyapi'sa'.

⁶Corto hua'ano'sa', ponisiaro'sa', inapitari quënanahuatona', chiniquën noncarotopi.

—¡Corosëquë patanantëquë' chimiin! itopi. Inachin inachin itápi.

—Canpitari corosëquë patanantatoma', tēpaco'. Co caso' nohuantërahuë' tēpa'huaso'. Co manta' onporinhüë', tēnahuë caso', itërin Piratori.

⁷—Íráca pënëntërinso' co natërinhuë' ni'ton, chimi'in. Topinan piyapi niponahuë', "Yosë hui'ninco," toconin, itopi.

⁸Ina natanahuaton, Pirato chiniquën pa'yanin. ⁹Ya'coantarahuaton, Quisoso itapon:

—¿Intohua quërantá huë'nan? No'tëquën sha'huitoco, itërin. Inariso nipirinhüë', co manta' itërinhuë'.

¹⁰—¿Onpoatonta' co yanontërancohuë'? Ca nohuantohuato, ocoiaranquën. Nohuantohuato, atēpataranquën. ¿Co ina nitotëranhuë' ti? itërin.

¹¹—Co Yosë nanan quëtërinquënhuë' naporini, co manta' quëma nanitapaitoncohuë'. Tēpahuatanco, ina marë' oshahuanaran. Nipirinhüë', yo'coninacosopita na'con na'con oshahuanapi, itërin. ¹²Naporo' quëran huarë' Piratori yaocoiipirinhüë', cotioro'sari itaantapi:

—Iso quëmapi ocoihuatan, Noma copirno no'huiarinquën. "Caso' copirnoco," tēninsó marë' copirnorini inimicotarin, itopi.

¹³Ina natanahuaton, "Co'chi nanitërahuë' Quisoso ocoica'huaso paya," ta'ton, aipiran quëpantarin. Quëpantarahuaton, ana'intacaso' shiranënuquë huënsërin. "Shancori i'iratë'," itopiquë ya'huërin. Cotio nananquëso', Capata, itopi. ¹⁴A'na

tahuërichin pahuanarin Pascoa nanicaso'. Yacamotahuaso', cotioro'sa' itërin:

—Copirnonëma' ni'co', itërin.

¹⁵—Co quiyariso' nohuantëraihuë'. ¡A'naroáchin atëpatëquë! ¡Corosëquë apatanantëquë' chimiin! itaantapi hua'ano'sari.

—Copirnonëma' nipirinhüë', jatëpachi ti? itërin.

—¡Noma copirnoíchin natërai quiyanta! Co a'na copirno ya'huëtërincoihuë', itopi.

¹⁶Napotohuachinara, Piratori itërin: “Inta nipachin, Quisoso quëparahuatoma', corosëquë patanantoco',” itërin sontaro'sa'. Napotohuachina, masahuatona' quëpapi.

Corosëquë patanantopiso'

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43)

¹⁷Corosë apitëntohuachinara, inaora quëparin. Pa'sahuatona', “Nansë Moto',” panën itopiquë canconpi. Cotio nananquëso', Corocota itopi.

¹⁸Inaquë corosëquë patanantopi. Cato' apiro'santa' tëparapi anta' ni'ton, nisha patanantopi. A'na' ahuënan quëran, a'nanta' inchinan quëran patanantopi. Quisoso ahuananapipi. ¹⁹Ina quëran Pirato ninshitërin onporinso marësona tëparapiso nitotacaiso marë'. Nani ninshitoahuachina, corosëquë chachin motën pëtëcha achinpitopi.

isoso' quisoso nasaritoquë

ya'huërinso'. cotioro'sa' copirno tënin, ninshitaton. ²⁰Ninano ya'cariya ni'ton, na'a cotioro'sa' ina nontopi. Cotio nananquë, Noma nananquë, Crico nananquë, cara nananquë chachin aninshitërin. ²¹Corto hua'ano'saso nipirinhüë', co noyahuë' ni'pi.

—“Cotioro'sa' copirno,” ta'ton ninshitëranso', co noyahuë'. “Cotioro'sa'

copirnocotoconinso',” ta'caso' ninshitaantaquë', itoonpi Pirato.

²²—Inca, co nohuantërahuë'. Nani ninshitërahuë' huachi. Co huachi a'na ninshitanta'huaso' ya'huërinhuë', itërin Piratori.

²³Ina quëran sontaro'saso', nani Quisoso patanantahuatona', aipi a'morinso' nipatomatopi. Catapinitë yasëratona', a'naya a'naya mapi. Acopotërinso' nipirinhüë', co pipinamën ya'huëtërinhuë'. Ya'ipitë' a'nanpiso'.

²⁴—Ama oshahuasohüë'. Huëco' ya'nipitëhua' nicanahua', ta'tona' ya'nipirapi. Inaporahuatona', a'nari manin.

Iráca Yosë quiricanënuë' ninoton, tapon: “A'morahuëso' nipatomatapi. Acopotërahuëso macacaiso marënta' nicanarapi,” tënin ninshitaton. Naporinso chachin mapi.

²⁵Corosë ya'cari catapini sanapi'sa' huaniapi. A'naso' Quisoso a'shin. A'nanta' a'shatën. Criopasë sa'in Maria itopisonta' inaquë huaniarin. A'nanta' Maria Mactarina. Inapitari ni'sapi. ²⁶Canta' inaquë huaniarahüë. Quënanahuatonco, a'shin itapon:

—Iso quëmapi mama, hua'huan pochin ni'quë'. Ina ni'sarinquën huachi, itërin. Na'con nosoroatonco napotërin.

²⁷Ina quëran nontërinco.

—Quëmanta' iyasha, mamahuë mamaparinquën pochin ni'quë', itërinco.

Napotohuachincora, naporo chachin pëinëhuëquë quëparahuë yacapaincoso marë'.

Quisoso chiminiso'

(Mateo 27.45-56; Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49)

²⁸Quisoso nontahuatoncoi: “Nani ya'ipi Yosë sha'huitërinco' natërahuë',” tënin yonquënënuë'. Ina quëran, Yosë

quiricanënguë ninorinso nanicaso marë':

—Yamororahuë, tënin.

²⁹ Huino áin nininso' tasonquë ya'huërin. Napoaton pi'shiro pochin nininquë asë'cotërahuatona', nara'huayaquë achinpi. Ihuë'tahuaton, Quisoso nanamënguë paquëanantërin. ³⁰ Pi'pian o'osahuaton: —Nani ya'ipi nanirin, tënin.

Ina tosahuaton, monshorahuaton, chiminin.

Sontarori ohuaninso'

³¹ Ina tashiraya chinoto tahuëri ni'ton, cotioro'sa' co nohuantopihuë' inaquëranchin patanantopisopita patacaiso'. Pascoa tahuëri chachin inaso' ni'ton, noya noya ni'pi. Napoaton Pirato paahuantapi. “Sontaro'sa' sha'huitëquë' tonaina' nipanchina' a'naroáchin chiminacaiso marë'. Chiminpachina', quëparahuatona', pa'pichina',” itopi hua'ano'sari. ³² Napotohuachinara: “Noyahua',” itahuaton, sontaro'sa' a'parin tonaina' nipantacaiso marë'. Pa'sahuatona', cato' apiro'sa chachin nipantonatopi. ³³ Ina quëran Quisoso huëcapaipirinahuë', nani chiminin quënanquipi. Napoaton co nipantonatopihuë'.

³⁴ A'na sontaroso nipirinhue', nansaquë nininpitën ohuantërin. Huënai' i'shaptarë chachin pipirin.

³⁵ Cari chachin ni'nahuë. No'tëquën sha'huitaranquëma' canpitanta' nitotatoma' natëcamaso marë'. ³⁶ Iráca Yosë quiricanënguë ninshitërin: “Co a'na nansëquën tëranta' nipantapihuë',” tënin. Naporinso chachin co inaso' nipantopihuë'. ³⁷ A'nanta' ninshitërin: “A'na tahuëri ohuanpiso' ni'sapi,” tënin Yosë quiricanënguë.

Quisoso na'pi naninquë po'mopiso'

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56)

³⁸ Ina quëran Cosi Arimatiaquë ya'huërinso' pa'nin Pirato nontapon. Inanta' Quisoso imaponahuë', cotioro'sa' të'huataton, co a'ninquëchin sha'huirinhue'. Inaso nipirinhue', chiníquën cantantaton, pa'nin Pirato nontapon.

—Quisoso nonën nohuantërahue'. Quëtoco cari quëpa'i, itërin. Itohuachina, “Noyahua'. Quëpaquë',” itërin. Napotohuachina, pa'nin nonën corosë quëran anohuaracaso marë'. Anohuararahuatona', quëpapi. ³⁹ Nicotimonta' huë'nin. Inaso' iráca Quisosoquë paaton, tashi' nontërin. Inanta huëcaton, pimo yaqui' shinpanantë ayontopinan, quënin nonën pashitacaso marë'. Cara shonca quiro pochin quë'ninso' quënin. ⁴⁰ Quisoso nonën masahuatona', pimóchin nininsoquë morin asë'cotëtopi. Inapotatona, noyá so'pinpi. Ina pochin cotioro'sa' nipa'pitohuachinara, chimipi tapapi na'pi naninquë po'mocaiso marë'.

⁴¹ Ina ya'cariya imia'huaya ya'huërin. Inaquë nasha na'pi nanin ya'huërin chimipi po'mocaiso marë'. Inaquëso', co chimipi po'moyátërapihuë'. ⁴² Nani i'huararin. Tahuëririnquë Pascoa tahuëri chachin ni'ton, manorapi. Tëpapiso' ya'cariya ni'ton, inaquë po'mopi. Pancara'pi pitarahuatona', nanin pa'copitopi.

Quisoso nanopiantarinso'

(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12)

20 Tomio tahuëri nipachina, tashiyachin Maria Mactarina pa'nin Quisoso po'mopiquë nicapon. Co noya tahuëriyátërasohue', canconin. Canconahuaton ni'pirinhue', na'pi

pa'copitopiso' chi'huincapinan
quënanconin. ²“Quisoso nonën
nani quëpapi,” ta'ton, ta'aquirin.
Canquirahuaton, Simon Pitroro'coi
sha'huitirincoi.

—¡Sinioro nonën po'mopi quëran,
nani quëpapi! Intohuasos' quëpapiso' co
nitotërahuë', itirincoi.

³Napotohuachincoira, na'pi nanin'pa'
pa'nai. ⁴Napopianachin ta'apiraihuë',
Pitro na'huëtërarahuato, ca'ton
canconahuë. ⁵Monshorahuato, nëhuë-
conahuë. Morinquë so'pinpisoachin
quënanconahuë. Nipirinhüë', co
ya'conahuë'. ⁶Ca piquëran Simon
Pitro canconahuaton, ya'conin.
Morin Quisoso so'pinpiso' ni'conin
anta'. ⁷Në'mëtë' so'pinayapisonta'
quënanin. Inaso' nisha quëhuëánin.
Inanta' so'pinpinan. ⁸Ina quëran
canta' ya'conahuë. Nëmëtë' so'pinpiso'
ni'sahuato, natërahuë. “Tëhuëenchachin
Quisoso nanpiantarin,” tënaahuë. ⁹Yosë
quiricanëncuë iráca ninshitatona':
“Nanpiantarin,” topirinahuë', co
yonquiyátëraraihuë'. ¹⁰Nani ni'patëira,
ya'huërai'pa' paantarai.

Maria Mactarina ya'notërinso'

(*Marcos 16.9-11*)

¹¹Mariasos' nipirinhüë' huëan-
tarahuaton, Quisoso po'mopiso'
aipiran huaniquiantarin. Chiniquë
na'nërarin. Na'nërarin quëran monshorin
na'pi naninquë nëhuëcaso marë'.
¹²Nëhuëpirinhüë', cato' anquëniro'sa'
quënanin, huiríchin a'mopiso'. Quisoso
nonën acopiquë huënsëapi. A'na' motën
quëran huënsëarin. A'nanta' nantën
parti quëran huënsëarin.

¹³—¿Onpoatonta' na'nëaran? itërin
anquëniri.

—Sinioronëhuë nonën nani quëpapi.
Intohuasos' quëpapiso' co nitotërahuë',
itërin.

¹⁴Tahuëretahuaton, Quisoso chachin
quënanaponahuë', co nohuitërinhuë'.

¹⁵—¿Onpoatonta' imoya na'nëaran?
¿Inta' yonisanan? itërin Quisosori. Mari-
asos' napoaponahuë': “Sacatona'pi ta'ma',”
tëcaton:

—Quëmari imoya Quisoso nonën quë-
pahuatan, sha'huitoco maconta'i, itërin.

¹⁶—¡Maria! itërin Quisosori. Tahuëre-
tahuaton, nohuitërin huachi. Inaora
nanaanquë nontaton;

—¡Raponi! itërin. Maistro tapon
naporin.

¹⁷—A'poco imoya. Co tatahuë
ya'huërin'pa' pantayátërarahuë'.
Apira paaton, iyahuëpita pochin
ni'nahuësopita sha'huitonquë': “Yosë
ya'huërin'pa' panantarahuë. Inaso':
‘Tata,’ itato chinotërahuë. Canpitanta'
imaramaco ni'ton, ‘Tata,’ itatoma'
chinotërama', tënin Quisoso, itonquë',”
itërin.

¹⁸Ina natanahuaton, Maria
paaton, itaponcoi: “¡Sinioro chachin
nani ni'nahuë!” itirincoi. Ya'ipi
sha'huitërinso' chachin sha'huitërincoi.

Ca'tano'sanënpitacoi ya'notaantarincoisos'

(*Mateo 28.16-20; Marcos
16.14-18; Lucas 24.36-39*)

¹⁹Naporo' tahuëri Tomio tahuëri.
Tashihuachina, pëiquë ya'huarai.
Cotioro'sa' tëhuatatoi, ya'coana noyá
oncotopiraihuë', Quisoso a'nanaya
huancánachin ya'notatoncoi:

—Tashita iyaro'sa'. Sano cancantoco',
itërincoi.

²⁰Itahuatoncoi, imirin a'notërincoi.
Ninipitëonta' a'notërincoi. Ohuanpiso'
ni'nai. Sinioro chachin ni'sahuato, “Ina
mini,” ta'toi, nóya cancantërai.

²¹—Sano cancantoco' iyaro'sa'.
Tatahuë a'parincoso pochachin
canpitanta' a'paaranquëma' piyapi'sa'
a'chintacamaso marë', itërincoi.

²² Ina quëran pihuirahuaton,

—Ispirito Santo ya'coancanchinquëma huachi. Ina catahuarinquëma' no'tëquën pënëntacamaso'.
²³ Insosona natëhuachinquëma', "Oshanën iyasha Yosë inquitarinquën," itoco'. Inquitarin mini. Nipirinhue', co yanatëhuachinquëmahuë', "Co oshanën iyasha inquitarinquënhuë'," itoco'. Tëhuënychachin co inquitarinhuë', itërincoi. Itahuatoncoi, pa'nin.

Tomasëri quënanaton, natërinso'

²⁴ Naporo' shoncayáchincoi ya'huërai. Tomasëso' co ya'huërinhuë'. Inaso': "Catopia'hua," itopi.
²⁵ Quisoso quënanahuatoi, Tomasë sha'huitonai:

—Sinioro ni'nai, itopiraihuë', co yanatërincoihuë'.

—Imirin ohuantopiso' nicato sëhuata huarë', nininpitëonta' ohuantopiso' sëhuata huarë', natëarahuë', itërincoi Tomasë.

²⁶ Posa tahuëri quëran niyontoantahuatoira, Tomasënta' inaquë nisarin. Naquëranchin ya'coana noya oncotaantapiraihuë'. Quisoso a'naroáchin huancánachin ya'noantarahuaton:

—Tashita iyaro'sa'. Sano cancantoco', itërincoi.

²⁷ Ina quëran anquirahuaton, Tomasë itërin:

—Imirahuë iyasha nicaton, së'huaquë'. Nininpitëhuënta' së'huatoco. Ama huachi nisha nisha yonquiquësohuë'. Natëco huachi, itërin.

²⁸ —¡Quëma mini Sinioronëhuënquën! Natëranquën. Yosënëhuënquën ni'ton, chinotaranquën, itërin Tomasëri.

²⁹ —Ni'nanco ni'ton iyasha, natëranco. A'napitaso' co nicaponaracohuë', natëarinaco. Inapitaso' noya noya cancantapi, itërin Quisosori.

Ma'marësona iso quirica ninshitërahuëso'

³⁰ Quisoso nani ma'sha Yosë pochin ninin piyapi'sari natëcaiso marë'. Ca'tano'sanënpitaco ni'piraihuë', co ya'ipiya isëquë ninshitëranquëmahuë'.
³¹ Iso quiricaquë ninshitërahuësopitaso', Quisoso natëcamaso marë' ninshitërahuë: "Inaso' tëhuënychachin Cristo, Yosë hui'nin. Inari a'paimarinso'," ta'toma', ina imaco huachi. Imapatama', Yosë nohuitatoma' nanpimiatarama'.

Yonsanquë ya'notantarincoiso'

21 Ina quëran Tipiriasë sono' yonsanquë Quisoso ya'notantarincoi. Ni'naiso' sha'huichinquëma'.
² Inaquë canchisë ya'picoi nisarai. A'naso' Simon Pitro. A'nanta' Tomasë, catopia'hua itopiso'. A'nanta' Natanino, Canaquë ya'huërinso'. Sipitio hui'ninpitacointa' ya'huërai. A'napitanta' Quisoso ca'tanpisopita, catoya'pi, inapitaro'coi canchisëcoi ya'huërai.

³ —Riti të'yatapo pa'sarahuë', itërincoi Simon Pitro.

—Pa'sarai quiyanta', itërai. Potiquë ya'conconahuatoi, pa'nai. Pa'piraihuë', ya'ipi tashi' riti të'yatopiraihuë', co manta' manaihuë'.
⁴ Pi'i yapipirirahuaso', Quisoso yonsanquë huaniarin, ni'piraihuë', co nohuitëraihuë'.

⁵ —¿Co iyaro'sa', manta' manamahuë' ti? itërincoi.

—Co'chi manta' manaihuë' paya, itërai.

⁶ —Inchidan quëran të'yatoco'. Inaquë tëhuënychinso' masarama', itërincoi. Ina quëran inchidan quëran të'yatohuatëira, notohuaro' sami manai. Na'a ni'ton, co nanitaparaihuë' oshica'huaiso'.
⁷ Naporo' Sinioro nohuitërahuë huachi.

—Pasoso' Sinioro chachin, itërahuë Pitro.

Itohuatëra, i'nanpirapi sacatarin ni'ton, aipi a'morinso' a'naroáchin masahuaton, a'morin. Manorahuaton, i'quë niitërin. ⁸ Quiyaso' potiquë pa'nai. Riti ohuararahuato, yonsai'pa' quëparai. Co aquëyahüë'. Pasa mitro pochin aquërinso'. ⁹ Nonshiconahuato, pën quënanconai. Inaquë sami chinsarin, ni'conai. Paonta' ya'huërin.

¹⁰—Sami manamaso' caraya mamaco', itërincoi Quisoso.

¹¹ Simon Pitro potiquë ya'conahuaton, riti yonsanquë oshirin. Pasa a'natëräpo shonca cara sami ya'huërin, panca samisachin. Ina nápo' niponahuë', co riti oquirinhuë'.

¹²—Huëco' iyaro'sa' coshatahua', itërincoi Quisoso. “¿Inquënta' quëmaso'?” co itapoirahuë', Sinioro nohuitërai. ¹³ Pan masahuaton, quëtërincoi. Saminta' quëtërincoi ca'nai.

¹⁴ Nanpiantarin piquëran nani cararo' ca'tano'sanënpitacoi quënanai.

Simon Pitro nontërinso'

¹⁵ Nani coshatohuatoira, Quisosori itërin:

—Iya Simon, ¿isopita quëran na'con na'con nosoromiatëranco ti? itërin.

—Nosororanquën Sinioro ina nitotëran, itërin.

—Imarinacosopita carniroa'huaro'sa pochin ni'nahuë. Patontahuato, co incariso' a'pairarinhuë'. Quëmari noya a'paiton, a'chintëquë', itërin. ¹⁶ Ina quëran itaantarin:

—¿Nosoromiatëranco ti? itërin.

—Nosororanquën mini, Sinioro, ina nitotëran, itantarin.

—Imarinacosopitaso', ohuicaro'sa pochin nipi ni'ton, a'paiquë' noya imamiachinaco, itërin. ¹⁷ Ina quëran naquëranchin itantarin:

—Iya Simon, ¿tëhuënachachin nosororanco ti? itantarin. Cararo' natanin ni'ton, Pitro sëtërin.

—Ya'ipi Sinioro nitotëran. Nosororanquën mini, ina nitotëran, itërin.

—Imarinacosopitaso', ohuicaro'sa pochin nipi ni'ton, noya a'paiquë'. ¹⁸ No'tëquën, iyasha, itaranquën. Quëmaso' hui'napitapon, quëmaora nohuanton, ma'sha ninan. Intohuaso' yapa'patana, nitaparahuaton, pa'nan. Nipirinhüë', a'na tahuëri mashotohuaton, ma'sha onpotarinënuën. Cato quëran chachin anquiran'so' tonpoarinënuën. Co nohuantopiranhüë', quëpararinënuën, itërin Pitro.

¹⁹ A'na tahuëri Yosë imarin ni'ton, inapotatona', tëparapi. Ina ni'pachina', na'a piyapi'sari Yosë nóya ni'sapi huachi. Ina ninoton, Quisoso naporin. Ina quëran:

—Imamiatoco iyasha, itërin.

Tiquinamënuë ninshitërahuëso'

²⁰ I'hua coshatapoi, Quisoso pirayan coshatërahuë. Naporo' “¿Inta' Sinioro sha'huirapiarinquënsa'?” itërahuë Pitro nitotacaso marë'. Iporaso' sono' yonsanquë Pitro tahuërahuaton, quënaninco. ²¹ Quënanahuatonco, Quisoso itapon:

—Iso quëmapiso' Sinioro, ¿ma'ta' onpoapon? itërin Pitrori.

²²—¿Onpoatonta' iyasha, ina yonquiran? Nohuantohuato, o'maca'huaso tahuëri huarë' nanopihuachin, co ina quëmaso' yonquicamaso' ya'huërinhuë'. Quëma imaco, itërin.

²³ Naporo quëran huarë' imapisopita ninontopi. “Inaso' co onporonta' chiminarinhuë',” nitopi. Quisososo nipirinhüë' co naporinhüë'. “Nohuantohuato, o'maca'huaso tahuëri huarë' nanopihuachin,” topachina, “co chiminaponhuë',” co tapon naporinhüë'.

²⁴ Nani carinquëmaso' sha'huitëranquëma'. No'tëquën ninshitëranquëma'. Ya'ipiya nicatoi, nitotërai.

²⁵Na'con Quisoso a'chinin. Ina nápo' quirica ninshitërai naporini,
Nani ma'sha ninin. Co insonta' co isoro'paquë tëranta' naniitonhuë',
nanitaparinhüë' ya'ipiya ninshitacaso'. topirahuë'. Nani huachi.

Quisoso ca'tano'sanënpita napopiso'

Quisoso nãpïantarahuatón, imãpisopita ya'notërinso'

1 Iya Tiohuïro. Ca Nocasëco ninshitaantaranquën. ¿Noya quëmanta' ya'huaran? Noya canta' ya'huarahué. A'na quiricaquë nani ninshitëranquën. Ya'ipi Quisoso nãporinso' sha'huitëranquën. A'chininsonta' anitotëranquën. ²Ya'ipi inápaquë panantaquë huarë' nãporinso' ninshitëranquën no'tëquën nitotamaso marë'. Iporaso' naquëranchin ninshitantaranquën. Co'huara Quisoso inápaquë pantayátëraponhuë', ca'tano'sanënpita huayoninso' sha'huitërin paatona' a'chinacaiso marë'. Ispirito Santo nohuanton, sha'huitërin. Inapita napopisonta' nitochin, ta'to, ninshitantaranquën. ³Quisosos' tëhuënachin chiminpirinhuë', nãpïantarin. Ina piquëran catapini shonca tahuëri isoro'paquë ya'huëantarin. Ca'tano'sanënpita ya'notëra'piarin nãpïantarinso' natëcaiso marë'. Yosë hua'anëntërinso' a'chintaantarin.

⁴A'na tahuëri inapitarë' ni'so', sha'huitërin:

—Ama a'naroáchin Quirosarin quëran pipicosohué. Isëquë ninaco' Ispirito Santo o'main. “Ispirito Santo a'patimaranquëma',” tënin Tata Yosë. I'hua chachin sha'huitëranquëmaso'. ⁵Coanshaso' i'quë aporintërinquëma'. Iporaso nãpirinhuë' Ispirito Santo aya'coancantaranquëma' catahuainquëmaso marë'. Co hua'qui quëranhuë' ya'coancantarinquëma', itërin ca'tano'sanënpita.

Quisoso inápaquë pantarinso'

⁶Ina quëran niyontoantarahuatona', Quisoso natanpi:

—Íraca Siniroo isairio'sa' pancana hua'anëntopirinahuë'. ¿Ipora chachin chiníquën nanantaton, ina pochin acoantaran ti? itopi.

⁷—Tata Yosëfchin chini chiníquën nanantërin. Inaora nohuanton, ma'sha acorin. Ma tahuëriso' acoamara. Onporosona nãpoarinso', co Yosë nohuantërinhuë' canpita nitotacamaso'. ⁸Iporaso nãpirinhuë' Ispirito Santo na'con catahuarinquëma'. Ya'coancantohuachinquëma', nóya pënëntarama'. Ina nohuanton, nani ma'sha nanitaparama'. Ya'ipi nãporahuëso' ni'nama', nani nitotërama'. A'napitanta' sha'huitoco'. Quirosarinquë chachin sha'huitoco'. Ina quëran ya'ipi Cotia parti paatoma', sha'huitonco'. Samaria partinta' sha'huitonco'. Ya'ipi parti paatoma', sha'huitëra'piaco', itërin Quisosori.

⁹Ina topachina, Yosëri inápaquë quëpantarin. Ca'tano'sanënpitari nicasoi', inápaquë pantarin. Në'përãpirinahuë', chitorori imotërin. Co huachi quënanpihuë'. ¹⁰Inápaquë pantaquëya', në'përãpirinahuë', a'nanaya catoya'piri ya'notiimarin, huirítón a'mopiso'.

¹¹—¿Ma'marëta' caririaro'sanquëma' inápaquë në'pëtërama'? Quisoso nani pantarin. Yosëri inápaquë quëpantãpirinhuë', ina chachin o'mantararin. Inápaquë pa'ninso pochachin a'na tahuëri o'mantararin, itërin.

Cotasë ya'huërenamën Matiasë acopiso'

¹²Ina natanahuatona', Oriposë panën quëran nohuaramarahuatona', Quirosarinquë paantãpi. Co aquëyahuë'. A'na quiromitro pochin aquërinso'.

¹³ Canconahuatona', a'na pëiquè pa'pi. Inapa pë'satè' pëi' ni'ton, nanpëpi. Inaquè naporò' yacapatapi. Pitro, Coansha, Santiaco, Antërisè, Pinipi, Tomasè, Partoromi, Matio, inapita ya'huèrapi. A'nanta' Santiaco. Arpio hui'nin inaso'. A'na Simonta' ya'huèrin. Inaso' copirno no'huina'piro'sa' imapirinhue', inanta' Quisoso imarin. A'na Cotasènta' ya'huèrin. Santiaco hui'nin inaso'. ¹⁴ Inapitaso' nani tahuèri niyontonatona', Yosè nontápi. Quisoso iinpitanta' huè'pi Yosè nontacaiso marè'. Sanapi'santa' inaquè huè'pi. A'naso' Maria. Quisoso a'shin inaso'. Napopianachin yonquiatona', inaquè na'con Yosè nontápi.

¹⁵ Ina quèran na'a Quisoso imapisopita niyontopni. Pasa cato shonca piyapi'sa pochin ya'huèpi. Pitrori huancánachin huanirahuaton, itèrin:

¹⁶⁻¹⁷ "Shonca catoya'picoi iyaro'sa' Quisoso nani acorincoi a'napita a'chinta'huaiso marè'. Cotasènta' acorin ni'ton, quiyapitarè' Quisoso ca'tanpirinhue', inimiconènpitari yamapachina, sha'huirapirin. A'notonpachina, mapi. Iráca Ispirito Santo nohuanton, Cotasè napocaso' ninorin. Tapiri ninoton, Yosè quiricanènquè ninshitèrin. Iráca ninorinso chachin naporin.

¹⁸ Sha'huirapirinso marè' coriqui quètopi. Ina coriquinènquè no'pa' pa'anpi. Cotasèso' nitèparahuaton, no'paquè anotaton, ya'poin. Chí'chirinamèn pipirin. ¹⁹ Ya'ipi Quirosarinquè ya'huèpisopita natantopi. Natantahuatona', ina no'pa' apoyatopi. Inahuara nananquè *Aquirama* itopi. Aquiramaso', 'Huènai' No'pa', tapon naporin. ²⁰ Yosè quiricanènquè ninoton, ninshitèrin:

'Ama insonta' pëinènquè ya'huè'insohuè'.

No'panèonta', tanahuantèrarin quèran pantachin,' ténin.

Ina quèran tantarin:

'Ina ya'huèrènamèn a'na acoantaquè',' ténin anta' Sarmo quiricaquè.

²¹⁻²² Napoaton iyaro'sa' a'na quèmapi acoanta'ahua' Cotasè ya'huèrètacaso marè'. Iráca Coansha aporintaso', Sinioro Quisoso caniaririn a'chinacaso'. Naporò' na'a miachincoi Quisoso imarai. Nani tahuèri ca'tanai. Inápaquè panantaquè huarè' ca'tanai. A'nara' Quisoso ca'taninso chachin acoanta'ahua'. 'Quisoso nanopiantarin. Canta' ni'nahuè,' ta'caso marè' acoa'ahua',' ténin.

²³ Ina marè' catoya'pi huayonpi. A'naso' Matiasè. A'nanta' Cosi Parsapa. Costo itopi anta'. ²⁴ Ina quèran Yosè nontopi. "Quèmasáchin Sinioro, ya'ipi cancanèhuèi quèran yonquiraiso' nitotèran. ¿Insota' nohuantèran acoa'huaiso', ²⁵ inanta' paaton, a'napita a'chintacaso marè'? Cotasè co huachi nanitèrinhuè'. Nani a'porinquèn ni'ton, parisitopiquè pa'nin," itopi.

²⁶ Ina quèran cato' ya'pi nininènpita cato' na'pitèa'huayaquè ninshitopi. Yontèra'huayaquè po'morahuatona', pa'tan pa'tantohuachinara, Matiasè nininèn pipirin. Shonca a'nara' ca'tano'sanènpita ya'huèpirinahuè', iporaso huachi shonca cato' ca'tano'sanènpita ya'huantapi.

Ispirito Santo o'marinso'

2 Ina quèran Pinticosti tahuèri nanihuachina, Quisoso imapisopita inaquèráchin niyontopni. ² A'nanaya chiniquèn irininsò' natanpi. Panca ihuan pochin tènèntèrimarin. Inápa quèran o'marin. Ya'ipi pëianaquè tènènanahuanin. ³ Ina quèran pèn nènèrinso pochin nininsopita ya'noimarin. Ya'ipiya a'naya a'naya motoanshirainènaquè chiniimarin. ⁴ Napohuachina, Ispirito Santori

ya'ipiya ya'coancantërin. Ina quëran inari catahuarin nisha nisha nananquë nonacaiso marë'. Co nitotaponaraihuë', a'naroáchin nonpi huachi.

⁵Ina ninanoquë chachin na'a cotioro'sa' ya'huëapi. Nisha nisha parti quëran huë'pi Yosë chinotacaiso marë'. Napoaton nisha nisha nananquë nonpi. ⁶Quisoso imapisopita nisha nisha nananquë nonsapiso' natanpi. Natanahuatona', notohuaro' piyapi niyontopni. A'naya a'naya inahuara nananquë nonpiso' natanahuatona', pa'yanpi. ⁷Chiniquën pa'yanatona', ninontopi.

—Ma'pitata' natanëhuaso'. Isopitaso Cariria parti ya'huëpisopitaráchin niponaraihuë', ⁸¿onporahuatonata' canpoa' nisha nisha nananquë nonëhuaso pochachin inahuanta' a'naroáchin nonpi? topi. ⁹Nisha nisha parti ya'huëpisopita nani huë'pi. Partiaro'sa', miriaro'sa', irano'sa', Misapotamiaquë ya'huëpisopita, Cotia parti ya'huëpisopita, capatosiaro'sa', pontoro'sa', asiaro'sa', inapita natanapi. ¹⁰Piriquiaro'sa', panpiriaro'sa', iquipitoro'sa', nipiario'sa', Sirini pirayan ya'huëpisopita, inapitanta' nani huë'pi. Ni'toro'sa' Noma quëran huë'pisopitanta' natanapi. ¹¹A'naquën cotioro'sa', a'naquën nisha piyapi'sa' niponaraihuë', Yosë chinotopi. Critaro'sa', arapiario'sa', inapitanta' huëcatona', natanapi. “Nisha nishanpoa' nicarihuarahué', canpoa' nanamënpoaquë chachin nontarinënpoa'. Yosë pa'yápiro nininso' sha'huitarinënpoa', natanëhua'. ¹²Ma'pitata' napopi,” ta'tona', pa'yanpi.

—¿Onporahuatonata' naponon-tërinënpoa'? topi. ¹³A'naquënso nipirinhuë' tëhuarahuatona':

—No'pitona', napoapi, toconpi.

Pitro pënëntërinso'

¹⁴Shonca cato' ca'tano'saso nipirinhuë', co të'huatonaraihuë' huanipi. Pitroso' a'niniquëchin huanirahuaton, chiniquën nontërin ya'ipi piyapi'sa' natanacaiso marë'. “Noya natanco iyaro'sa'. Ya'ipima Quirosarinquë ya'huëramasopitanta' natanco onporaisona no'tëquën sha'huichinquëma'. ¹⁵‘Isopita no'pipi,’ topiramahuë', co no'piraihuë'. Co yono pi'iyatërarinhuë'. Co tashiramiachin no'pirëhuë'. Ispirito Santo ya'coancantërincoi ni'ton, naporai. ¹⁶Íraca pënëntona'pi Coiro itopiso', ninoton ninshitërin ipora ni'saramaso'. Yosë noninso chachin ninshitatón, tapon:

¹⁷‘A'na tahuëri ispiritonëhuë a'pamarahuë nisha nisha piyapi'sa' ya'coancantacaso marë'.

Ya'coancantohuachin, hui'namapita nanamëhuë sha'huirapi.

Hui'napi'santa' co huë'ëponaraihuë', hua'narëso pochin quënanapi.

Mashoro'santa' hua'narapi.

¹⁸Naporo' ya'ipi natërinacosopita ispiritonëhuëri ya'coancantarín.

Ina nohuanton, nanamëhuë sha'huirapi.

¹⁹Inápaquë nani ma'sha acoarahué. Piyapi'sa' quënanpachina', pa'yanapi.

Isoro'paquënta', ma'sha acoarahué piyapi'sa' yonquicaiso marë'. Huënai', pën, conai' tomontarinso', inapita ni'sapi, tënin Yosë.

²⁰Sinioro o'macaso' tahuëri na'con yon-quicaso' ya'huërin.

Co'huara naniyatërasohué', nani ma'sha onporapi. Pi'i tashiarín.

Yoqui quëhuashin huënai pochin nisarin. Yosë yonquicaiso marë' inapoarín.

²¹ “Nicha'ëco Sinioro,” topachina', nicha'ësarín.

Anoyacancantahuaton, nicha'ësarín huachi,' ténin Coiro iráca ninshítaton.

²² Natanco iyaro'sa'. Canpitanta' israiro'sanquëma' ni'ton, Yosë nanamën anitotarínquëma'. Quisoso naporinso' sha'huichínquëma', nitotoco'. Inaso' Nasaritoquë ya'huërin. Nani ma'sha nanitaparín. Piyapi a'naroáchin anoy-atërin. Co ina pochín ni'chinëhuahuë'. Yosëri catahuarín ni'ton, naporín. Napoaton: 'Tëhuënychachín Yosë quëran o'marín,' topi. Canpitanta' nícátoma', nitotërama'. ²³ Napoaponahuë', canpitari atëpatërama'. Masahuatoma', nisha piyapi'sa' quëtonama' corosëquë tëpacaiso marë'. Co Yosë natëpihuë' ni'ton, tëpapi. Iráca chachín Yosëri yonquirín hui'nín chiminacaso'.

Ina nohuanton, oshanënpoa marë' chiminín. Co nohuantërinhuë' naporín, co macacamaso' nanichitomahuë'. Canpitari atëpatopiramahuë', ²⁴ Yosëri ananpitaantarín. Chimirín quëran nicha'ërin. Co chimirín minsërinhuë'.

²⁵ Ina yonquiaton, Tapi iráca tapon: 'Nani tahuëri Sinioro ca'tanarínco. Inchinanëhuë quëran ya'huërarín achinancaincoso marë'. Catahuarínco ni'ton, co pa'yanahuë'.

²⁶ Napoaton noya cancantërahuë. Ma noyacha Tata Yosëso paya, tënahué. Co naniantaríncohuë', ta'to, co chimina'huaso' të'huatërahuë'.

²⁷ Yosë yonquiato, nontarahué. Hua'yanëhuë, Sinioro, co chimipiro'sa ya'huërinquë të'yataranhuë'.

Quëmasáchin natëranquën ni'ton, co nohuantëranhuë' nonëhuë chanatacaso'.

²⁸ Quëma iranën a'notëranco. A'chintëranco quëma nohuítatën-quën nóya nanpíca'huaso'.

Nani tahuëri ca'tananco ni'ton, nóya cancantarahuë,' ténin Tapi, iráca ninshítaton.

²⁹ Ni'cochi iyaro'sa'. Tata masho Tapi nani chiminín. Iráca nani pa'pitopi. Pa'pitopiso' ipora huanta' ya'huërarín.

³⁰ Co'huara chimiyantërasohué', Yosëri itërin: 'A'na tahuëri quëma shiparínquën acoarahué hua'anëntacaso marë'. Quëma ya'huërenamën hua'anëntarín. Caso' Yosëco ni'to, co nonpintëranquënhuë', itërin. Napoaton shia'huain ninoton, ninshítërin. ³¹ Cristo nanpíantacaso' ninorín. 'Co chimipiro'sa ya'huërinquë patarancohuë'. Co nonëhuë chanatarínhuë', ténin iráca ninoton. ³² Iporaso' Quisoso chachín Yosëri ananpitaantarín. Quiyari ni'nai. ³³ Ina quëran Yosëri inápaquë quëpantarín. Chiníquën nanantërin ni'ton, inchinanën quëran ahuënsërin. Inapotahuaton, sha'huitërin: 'Ispirito Santo a'pamaquë' piyapi'sa' ya'coancanchín. I'hua sha'huitëranquënso', itërin. Ina quëran Quisosori Ispirito Santo a'paimarín, ya'coancantërincoi, ni'nama'. Napoaton nisha nisha nananquë nonai, natanama'.

³⁴ Tapi co nanpíantaton, inápaquë pantarínhuë', nitotërhua'. Napoaponahuë', ninshítaton, tapon: 'Yosëri Sinioronëhuë sha'huitërin: "Inchinanëhuë quëran huënsëquë" ³⁵ inimiconënpita cari minsëchinquën," itërin Yosëri,' ténin.

³⁵ inimiconënpita cari minsëchinquën," itërin Yosëri,' ténin.

³⁶ Yosë hui'nín chachín iyaro'sa', corosëquë apatanantërama'. Inapotopiramahuë', Yosëri noya noya ni'nín. 'Inaso' Cristo, a'paimarahuëso'. Sinioro ni'ton, natëcaso' ya'huërin,' ténin. No'tëquën iyaro'sa' nani sha'huitëranquëma'," itërin.

³⁷ Piyapi'sa' natanahuatona', na'con sëtopi.

—Co noyahuë' ninai. ¿Ma'ta' iyaro'sa', onpo'iiso'? itopi ca'tano'sa'.

³⁸ Napotohuachinara, Pitrori itaantarín:

—Ya'ipi co noyahué' yonquiramasopita naniantatoma', Yosé chachin tahuëretantaco'. “Quisocristo imarahué,” ta'toma', aporihuanco'. Ina imapatama', Yosé oshanëma' inquitariinquëma'. Ina quëran Ispirito Santo aya'coancantarinquëma' canpitanta'. ³⁹Yosé nohuanton, Ispirito Santo a'patimarínpoa'. Canpitanta' ya'coancantarinquëma'. Hui'namapitanta' ya'coancantarin. A'naquëonta' aquë ya'huëpirinahué', Yosé nohuanton, imasapi. Imapachina', Ispirito Santori ya'coancantarin inahuanta', itërin.

⁴⁰ Itahuaton, na'con pënënin.

—Ipora ya'huëpisopita co manta' Yosé yanatëpihué'. Ina marë no'tëquën ana'intarin. Canpitaso nipirinhue' ama inapita pochin cancantocosohue'. Yosé nontoco' anoyacancanchinquëma'. Ina quëran cha'ësarama', itërin.

⁴¹ Napotohuachina, na'a natëtopi. Naporahuatona', i'quë aporihuanpi. Naporo' tahuëri cara huaranca pochin piyapi'sa' ya'conpi. Quisoso imasapi. ⁴²Ca'tano'sa a'chinpachinara, pa'yatopi natanacaiso'. Noya natanatona', natëpi. Noya nini'tona', ya'huërapí. Quisoso chimininsó' yonquiatona', coshatapatapi. Naporahuatona', apira apira Yosé nontapi.

Quisoso imatona', noya ya'huëpiso'

⁴³ Siniorori catahuahuachina, ca'tano'sa' nani ma'sha nanitapapi. Na'a piyapi'sa' a'naroáchin anoyatopi. Ya'ipi piyapi'sari nicatona', pa'yanpi. “Tëhuëenchachin Yosëri catahuarin,” topi. ⁴⁴Ya'ipi Quisoso imapisopita noya nini'tona' ya'huërapí. A'na huëntoíchin pochin nipi. A'naya a'naya ma'sha pahuantohuachinara, nicatahuapi. Co niapiratopihué'. ⁴⁵A'naquënsó'

ma'shanënapita pa'anahuatona', coriqui ma'patopi. Ina quëran a'napita pahuan-tohuachinara, quëtopi. ⁴⁶Nani tahuëri Yosé chinotopiso pëiquë niyontonpi. Quisoso chimininsó' yonquiatona', a'na pëiquë a'na pëiquë coshatapatapi. Co apiratonaraihué', noya cancantapi. Noya cancantatona', coshatapatapi. ⁴⁷“Ma noyacha Yosëso paya,” tosapi. Ya'ipi piyapi'sari noya ni'pi. Nani tahuëriya a'napitanta' imasapi ni'ton, Yosëri anoyacancantërin. Ina nohuanton, inapitanta' ya'conpi.

Apia anoyatërinso'

3 A'na tahuëri pi'i tëhuërenahuaso', Pitro pa'sarin Yosé chinotopiso pëiquë. Naporo' ora niyontonatona', Yosé nontopi. Coansharë' pa'sapirinhue'. ²Inaquë a'na quëmapi quënanconpi. Nasitërin quëran huarë' co nanitërinhué' iratacaso'. Nani tahuëri Yosé chinotopiso pëiquë quëpapi. A'na ya'coanaquë acopi, “Noyápiachin,” itopiquë. Inaquë acopi coriqui ma'patacaso marë'. Piyapi'sa' Yosé chinotopiso pëiquë ya'conpachinara, coriqui ma'patërin. ³Pitro, Coansha, inapita ya'conasoi', apiari quënanin. Quënanahuaton, coriqui quëtacaiso' nohuantopirinhue'. ⁴Pitro, Coansha inapitari ni'sahuatona':

—Ni'coi iyasha, itërin Pitrori.

⁵“Coriqui quëtarinco,” ta'ton, në'pëtarin. ⁶Pitroriso nipirinhue':

—Co coriqui ya'huëtopirincohue', nanitato, anoyataranquën. Quisocristo Nasaritoquë ya'huërinso' nanan quëtërinco ni'ton, anoyataranquën. Ina nohuanton, noyataran. Huanirahuaton, noya iratëquë', itërin.

⁷Inchian imira quëran masahuaton, ahuanirin. A'naroáchin ca'yopirain nantëré chachin chinirin. ⁸Ina quëran pashitiquintarahuatón, huanirin. Iratarin. Pitro, Coansha, inapita Yosé

chinotopiso pëiquë ya'conpachinara, inapitarë chachin apianta' ya'conin. Noya irataton, niirárin. “Ma noyacha Yosëso paya,” tosárin. ⁹Inapohuachina, ya'ipi piyapi'sari ni'pi. “Ma noyacha Tata Yosë catahuarinco paya,” ta'ton, iratárin. ¹⁰Ni'sahuatona', piyapi'sari nohuitopi ni'ton, pa'yanpi. “Iso'so' quëmapi, Yosë chinotopiso pëi' ya'coananënguë huënsërahuaton, coriqui ma'pachantërinso'. ¿Onpohuatoncha noya iratërin nicaya?” nitopi.

**Yosë chinotopiso pëiquë
Pitro pënëntërinso'**

¹¹Apia anoyatërinso'so: “Ama patocosohuë,” ta'ton, Pitro, Coansha inapita co a'porinhuë'. Cara chachin “Saromon ishpananën,” itopiquë pa'pachinara, notohuaro' piyapi'sa' manorahuatona', inaquë niyontonpi. “Ma noyacha ni'ton, apia a'naroáchin anoyatërin paya,” ta'tona', pa'yanpi. ¹²Inapita ni'sahuaton, Pitrori itapon: “¿Onpoatonta' iyaro'sa' iso quëmapi nicatoma', pa'yanama'? ¿Onpoatonta' quiyanta' ni'saramacoi? Co quiyaora nanitaparaihuë' anoyata'huaiso'. Co quiyaso' noya noyacoihuë'. Yosë nohuanton noyataton, iratarin. ¹³Iráca shimashonënpoapita Apraan, Isaco, Capoco, inapita Yosë chinotopi. Ina Yosëri chachin Quisoso noya noya acorin. Nicha'ëinpoaso marë' a'paimapirinhuë', canpitari masahuatoma', hua'ano'saquë yo'conama'. Piratori yaocopirinhuë', co canpita nohuantëramahuë'. ¹⁴Quisosos' noyasáchin ninin. Co pi'pisha tëranta' oshahuanpirinhuë', co nohuantëramahuë'. ‘¿Inta' ocoichinquëma'?’ itohuachinquëmara, tëpatona'pi huayonama'. ¹⁵Quisoso mini ananpirinpoaso nipirinhuë', atëpatërama'. Tëpapirinahuë', Yosëri ananpitaantarin. Quiyaso' ni'nai.

¹⁶‘Quisoso catahuarincoi,’ ta'toi, iso apia nohuitëramaso' anoyatërai. Inanta: ‘Inaso', catahuarinco mini,’ ta'ton, noya pa'sarin ni'nama' canpitanta'.

¹⁷Quisoso Yosë quëran o'mapirinhuë', co nitotëramahuë'. Napoaton, iyaro'sa', atëpatërama'. Hua'ano'sanëmanta' co nitotopihuë'. ¹⁸Iráca pënëntona'piro'sa' ninotona', ninshitopi. ‘A'na tahuëri Cristo parisitapon,’ topi. Yosë nohuanton, ninopi. Ninopiso pochachin parisitërin. ¹⁹Napoaton iyaro'sa' ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë chachin tahuërëtantaco' oshanëma' inquichinquëma'. ²⁰Quisocristo imapatama', anoyacancantarinquëma' ni'ton, sano cancantarama'. A'na tahuërinta' ina chachin a'patimantarinquëma'. Canpita marë' nani Yosëri acorin. ²¹Iráca quëran huarë' Yosë nohuanton, noya pënëntona'piro'sa' ninopi. ‘A'na tahuëri Yosëri ya'ipiya anoyatarin,’ topi. Anoyataquë huarë' inápaquë Quisoso ya'huantarin. ²²Iráca Moisésëri ninoton, shimashonënpoapita sha'huitërin: ‘A'na tahuëri Yosë nohuanton, a'na pënëntona'pi ya'huapon, ca pochin nininso'. Inaso' Israiro quëmapi. Pënënpachinquëma', ya'ipi natëco'. ²³Insosona co natëhuachinhuë', ya'huërama quëran ocoimiatamaso ya'huërin,' tënin.

²⁴Ya'ipi pënëntona'piro'sa' iso tahuëri'sa' ninopi. Samoiro quëran huarë' napopi. ²⁵Yosë nohuanton, ninshitërinënguëma', nitotërama'. Yosë chachin naporinso' natanama'. Shimashonënpita nontohuachina, yonquirinquëma' canpitanta'. Iráca Apraan itërin: ‘Caora nohuanto, catahuanquën. Quëma shiparinpita quëran ya'ipi piyapi'sa' noya cancantapi,' itërin Yosëri. ²⁶Canpita'ton yonquiatënguëma', hui'nin ananpitaantarahuaton, a'parin catahuainquëmaso

marë'. Ina catahuahuachinquëma', co noyahüë' ninamasopita naniantarama'. Ina quëran nóya cancantarama'. Ina marë' Quisoso a'paimarin," itërin.

Pitro, Coansha, inapita mapiso'

4 Pitrori a'chintohuachina, na'a piyapi'sa' natanapi. Coansharinta' pënënin. Pënëntasoi', corto hua'ano'sa' canquiipi. Ponisiaro'sa' hua'anën, satsioro'sa', inapitanta' canquiipi. ²Piyapi'sa' a'chintopiso marë' no'huipi. "Quisoso nantplantarin ni'ton, nantplantacaso' ya'huërin," topiso marë' no'huipi. ³Napoaton cato chachin mapi. I'huaraya ni'ton, tashinan pëiquë po'mopi. "Tashiraya natahuan'," ta'tona', napotopi. Naporo' tashi' inaquë tahuërianpitopi. ⁴Na'a piyapi'saso nipirinhuë' nanamën natanahuatona', natëpi. Nani a'natërápo huaranca pochin quëmapi'sa' Quisoso imasapi.

⁵Tahuëririnquë ya'ipi cotio hua'ano'sa' niyontonpi. Corto hua'ano'sa', ansiano'sa', maistro'sa', inapita huë'pi. Quirosarinquë chachin niyontonpi. ⁶Nisha nisha corto hua'ano'sa' huë'pi. Anasë chini chiniquën nanantërinso', Caihuasë, Coansha, Aricantro, inapita huë'pi. Corto hua'ano'sa' quëmopinënpitarë chachin niyontonpi. ⁷Pitro, Coansha, inapita maconahuatona', ahuancanapi natanacaiso marë'.

—¿Onporahuatomata' chiniquën nanantatoma', apia anoyatërama'? ¿Inta' nanan quëtërinquëma' anoyatacamaso'? itopi.

⁸Ispirito Santori noyá ya'coancantërin ni'ton, Pitrori itapon:

—Natanco hua'ano'sanquëma' ninamaso'. ⁹Tëhuëenchachin co quiyaora nanitëraihuë' apia anoyata'huaiso'. "¿Onporahuatomata' anoyatërama'?" itëramacoi ni'ton, ¹⁰no'tëquën sha'huitaranquëma', nitotoco'. Ya'ipi

israiro'sa' nitochina'. Quisocristo Nasaritoquë ya'huërinso' nanan quëtërincoi anoyata'huaiso'. Ina catahuarincoi ni'ton, anoyatërai. Yosëri a'paimapirinhuë', canpitariso' corosëquë apatanantërama'. Tëpapiramahuë', Yosëri ananpitaantarin. Ina nohuatan iso quëmapi nani noyataton, isëquë huanirarin. ¹¹Ni'cochi. Yosë quiricanënuë' naporin: "Pëi' nina'piro'sa' pëihuachina', a'na na'pira' quënanpirinahuë', co nohuantopihuë'. 'Nagoonin,' ta'tona', tëyatopirinahuë'. Hua'anëni maantarahuaton, 'Iso na'pi na'con na'con nohuantërahuë pëica'huaso marë',' ta'ton, noya acoantarin," tënin. Quisocrisoso' ina na'pi pochin. Canpita co nohuantopiramahuë', Yosëri noya noya ni'nin. ¹²Quisocristoíchin anoyacancantërinpoa'. Co a'na nanitërinhuë' nicha'ëinpoaso'. Inaíchin nanitërin nicha'ëinpoaso', itërin Pitrori.

¹³Ina natanahuatona', cotio hua'ano'sa' ninontopi. "Isopitaso' topinan piyapi'sa'. Co maistro'sahuë'. Co na'con quirica nitotaponaraihuë', co tëhuatërinënpohuë'. Ma'pitacha nitotopi paya. Quisoso ca'tanpi ni'ton, ina pochin cancantopi," nitopi. ¹⁴Quëmapi nani noyatërinso' inaquë huanirarin ni'ton, co nanitopihuë' "Nonpinápi," ta'caiso'. ¹⁵Pitro, Coansha, inapita aipiran a'parahuatona', inahua capini ninontapi.

¹⁶—¿Ma'ta' isopita onpotahua'? Apia nani anoyatopi. Ya'ipi Quirosarinquë ya'huëpisopita nitotopi. Nani ni'pi. Co nanitërehuahuë' "Nonpinápi," ta'caso'. ¹⁷Nipirinhuë', ama aquëtë' piyapi'sari natëcaiso marëhuë' pënënhuan'. "Ama huachi Quisoso nanamën sha'huicosohuë'," itahua', nitopi.

¹⁸Ina quëran amatantarahuatona', pënëmpi. "Ama aquëtë' a'chintantacosohuë'. Ama Quisoso

nanamèn sha'huitantacosohuè," itopi. ¹⁹⁻²⁰ Napotopirinahuè', Pitro Coansharè chachin co yanatètopihuè'.

—Yosè natètoi, co nanitèraihuè' canpita natèca'huainquèmaso'. Co quiyaso' nanitèraihuè' ta'tahuaiso'. Ni'naiso' sha'huirápoi. Natanaisonta' sha'huirápoi. "Co Yosè natècaso' ya'huèrinhuè'," ¿tènema' ti? itopi.

²¹⁻²² "Co natèhuatamacoihuè', ana'antarainquèma'," itahuatona', a'papi. Apia anoyatèrinso' nani catapini shonca na'con pi'ipitèrin ni'ton, ya'ipi piyapi'sari pa'yatopi. "Yoséchin nanitèrin anoyatacaso'. Ma noyacha Yosèso paya," topi ya'ipi piyapi'sa'. Napoaton hua'ano'sari co nanitopihuè' ana'intacaiso'.

Yosè nontopiso'

²³ Nani Pitro, Coansha, inapita a'pahuachinara, imapisopitataquè paantarahuatona', sha'huiconpi. "Corto hua'ano'sa', ansiano'sa', inapita chiníquèn pènèninacoi ama a'china'huaiso marèhuè'," itopi.

²⁴ Napotohuachinara, napopianachin yonquiatona', Yosè nontopi: "Quèmasáchin Siniro chini chiníquèn nanantèran. Isoro'pa', inápaquè ya'huèrinsopita, iiro'sa', ya'ipi ma'sharo'sa', inapita acoran. ²⁵ Quèma nohuanton, iráca Tata masho Tapi ninshitèrin. Inaso' noya natèrinquènso'. Ispirito Santori ayonquirin ni'ton, no'tèquèn ninshitaton, itapon: 'Inpio naciono'saquè ya'huèpisopita, co no'tèquèn yonquipihuè'.

Siniro co què'yatonaraihuè' pinosapi: "Huèco canpoari minsèahua'," ta'tona', ma'sha onpotacaiso' yonquirapi. ²⁶ Copirnoros'a', hua'ano'sa', inapita niyontonpi.

Siniro ahuècaiso marè' nisha'huitapi.

Copirno huayoninso chachin Cristoso nipirinhue', co nohuantopihuè', tènin Tapi iráca ninshitaton.

²⁷ Iso ninanoquè chachin Siniro, piyapi'sa' yonquipi hui'nan tēpacaiso marè'. Inaso' nōya nipirinhue', tēpapi. Quēmari acoranso nipirinhue', co què'yapihuè'. Irotisè, Ponsio Pirato, nisha piyapiro'sa', isirairo'sa', inapitari Quisoso no'huipi. ²⁸ Quèmaso nipirinhue' chini chiníquèn nanantèran. Co nohuantèranhuè' naporini, co nanitapaitonahuè'. Iráca quèran huarè' yonquiran ina chiminacaso' ni'ton, aparisitopi. ²⁹ Iporaso' Siniro, quiyanta' no'huirinacoiso', nitotèran. Quèmasáchin yanatèrainquèn ni'ton, catahuacoi chiníquèn cancantatoi, quèma nanamèn sha'huui. ³⁰ Cania'piro'santa' quèmari anoyatèquè'. 'Yosè hui'nin chachin nanan quètèrincoi,' topatoi, catahuacoi piyapi'sa' noyachina'. Ina ni'pachina', yonquiapi huachi," itopi Yosè nontatona'.

³¹ Nani Yosè nontohuachinara, ina nohuanton, pèi' nacon nacontarin. Ispirito Santori ya'ipiya noyá ya'coancantèrin. Chiníquèn cancantatona', Yosè nanamèn sha'huirapi.

Imapisopita capini ninosoropiso'

³² Ya'ipi Quisoso natèpisopita noya nini'tona', ya'huèpi. Napopianachin yonquipi. A'naya a'naya pahuantohuachinara, niquètopi. Co manta' niapiratopihuè'. ³³ Ca'tano'sa' na'con sha'huirapi. "Siniro Quisoso nanpiantarin. Nani ni'nai," topachinara, na'a piyapi'sa' noya natanpi. Yosèri ya'ipiya catahuarin. ³⁴ Napohuachina, co a'naya tēranta' ma'sha pahuantèrinhuè'. A'naya a'naya no'panèn, pèinèn, ma'shanèn, inapita ya'huètohuachinara, pa'anpi. ³⁵ Pa'anahuatona', coriqui canapiso' ca'tano'sa' quètopi piyapi'sa'

quëtacaiso marë'. A'naya a'naya pahuantohuachinara, quëtopi. ³⁶Naporo' a'na quëmapi ya'huërin. Così itopiso'. Ca'tano'sari nisha nininën acotopi. Pirnapi itopi. Pirnapiso': "Achincancantona'pi," tapon naporin. Inaso' Nihui huënton quëmapi, Chipriqué hua'huatërinso'. ³⁷Inanta' no'panën pa'anin. Pa'anahuaton, ya'ipi coriqui canarinsó' ca'tano'sa' quëtërin pahuantërinso' quëtacaiso marë'.

Ananiasë sa'inë chachin nonpininso'

5 A'na quëmapi Ananiasë itopisoso' nipirinhue' yanonpinin. Sa'inso' Sahuira itopi. Inahuaso' no'panëna pa'anpirinhue', co nohuantopihue' ya'ipi canapiso' yocacaiso'. ²Napoaton ninontopi. "Coriqui yo'conpatë, on-ponosa canarëso' ama sha'huitasohue'. Ya'ipimiáchin quëtëresó pochín quëta noya ni'inëpo'," itërin sa'in. "Inta nipachin inapota," topachina, patoma coriqui canarinsó' po'orahuaton, taparin. Napopinchin ca'tano'sa' quëtontarin. ³Co Pitroso' sha'huitopirinhue', Yosë nohuanton, nitotërin. Nitotaton, Ananiasë itërin:

—¿Onpoatonta iyasha Sopai natëran? Ispirito Santo yanonpintaton patoma coriqui canaransó' quëmaora marë' taparan. ⁴Co'huara pa'ayantëraponhue', no'paso' quëmaquën. Quëmaora nohuanton pa'anán. Ina quëran nani pa'anpatana coriqui canaransonta', quëmaquën. Co nohuantohuatanhue', co ya'ipi quëtacaso' ya'huë'itonhue'. "Ya'ipimiáchin coriqui Yosë quëtarahuë," tëcaton nonpinan. Co iyasha, napo'itonhue'. Co piyapiáchin nonpintëranhue'. Yosënta' yanonpintopiranhue', co inaso' nanitëranhue' nonpintamaso', itërin.

⁵Ananiasë natanahuaton, a'naroáchin no'paquë anotaton, chiminin. Piyapi'sari ni'pachinara, pa'yanpi. A'napitanta'

natantahuatona', pa'pi të'huatopi. ⁶Ina quëran hui'napi'sari nonënso' so'pinahuatona', quëpapi pa'pitacaiso marë'.

⁷Cara ora quëran pochín, sa'ionta' huë'nin. So'in chimininsó' co nitochátërarinhue'. ⁸Huë'pachina, Pitrori itapon:

—Pi'pian imoya yanatananquën. Achin so'yan isonapo' coriqui quëtërincoi. ¿Isonápo marë' no'panëma' pa'anama' ti? itërin.

—Inanapo marë' mini pa'anai, tënin sanapi.

⁹—¿Onpoatonta' imoya canpita capini ninontatoma', Ispirito Santo yanonpintopiramahuë'? "Co ina ana'intarinpohue'," ta'toma', napopiramahuë'. Ni'quë'. Quëmapi'sa' so'yan pa'pitopisopita nani huënantarapi. Quëma' ya'huëre quëpantarinëquën pa'pitiñquënso marë', itërin Pitrori.

¹⁰Itohuachina, a'naroáchin chiminatón, inaquë chachin anotërin anta'. Hui'napi'sa' huëantarahuatona', chimipi quënanquinantapi. Inanta' quëpantarahuatona', so'in pirayan pa'pitopi.

¹¹Ya'ipi Quisoso huëntonëquë ya'conpisopita të'huatopi. A'napitanta' natantahuatona', "Ana'ntohuachinpoa' canpoanta'," ta'tona' pa'pi të'huatopi.

Cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatopiso'

¹²Naporo' tahuëri'sa' Yosë nohuanton, ca'tano'sa' nani ma'sha nanitapapi. Na'a cania'piro'sa' së'huarahuatona', a'naroáchin anoyatopi. Piyapi'sari ni'pachinara, "Tëhuënychachin Yosëri catahuarin," topi. Ya'ipi imapisopita "Saromon ishpananën," itopiquë niyontónapi. ¹³Imapisopitaráchin

inaquë niyontónpi. A'napitaso': "Ana'ntohuachinpoa'," ta'tona', co inaquë niyontónpihue'. Napoaponahuë', "Inapitaso' nóya piyapi'sa'," topi

ya'ipiya. ¹⁴ Naporahuaton, na'con na'con piyapi'sari Quisoso natëtona', imasapi anta'. Na'a quëmapi'sa' sanapi'sarë chachin ya'conachinpi. ¹⁵ "Quisosori catahuarin ni'ton, ca'tano'sa' nani ma'sha nanitapapi," ta'tona', na' cania'piro'sa' quëntarahuatona', cachiquë acoonpi anoyatacaiso marë'. A'naquën nantëtërë chachin acoonpi. A'naquëonta' sahuanaaquë tëranta' aquëhuënpi. "Pitro pa'pachin, hua'yanën tëranta' tashinantohuachin, noyatapon nimara," ta'tona', quëntapi. ¹⁶ Ya'cariya ninanoro'sa' quëraonta' huë'pi. Quirosarinquë huë'sahuatona', cania'piro'sa' quëpi. Sopairi ahua'yantërin sopitanta' quësapi. Yosë nohuanton, ya'ipiya anoyatopi.

Cotio hua'ano'sari aparisitopiso'

¹⁷ Napohuachina, corto hua'an chini chiniquën nanantërinso' no'huitërin huachi. "Na'con na'con piyapi'sa' Quisoso imasapi," ta'ton, apiratërin. Satorio'santa' no'huitopi. ¹⁸ Napoaton ca'tano'sa' masahuatona', tashinan pëiquë po'mopirinahuë'. ¹⁹ Yono tashi' Siniro anquëninën huë'sahuaton, ya'coana i'soatiirin. Ca'tano'sa' aipiran quëparahuaton, sha'huitërin: ²⁰ "Yosë chinotopiso peiquë paco'. Inaquë pa'sahuatoma', piyapi'sa' a'chintoco' nasha pochin nanpicaïso marë'," itërin anquëni. ²¹ Ina natanahuatona', tashiramiachin Yosë chinotopiso pëiquë pa'pi. Piyapi'sa' huë'pachinara, a'chintapi.

Corto hua'an chini chiniquën nanantërinso', satorio'sa', inapitaso' co nitotatonahuë', niyontonahuatona', ya'ipi hua'ano'sa', Israiro ansiano'sa', inapita amatopi. Huë'pachinara, ponisia a'papi inapita maconacaiso marë'. ²² Ponisiario'saso' tashinan pëiquë pa'pirinahuë', co insonta' quënanpihuë'. Huë'antarahuatona', sha'huitiipi.

²³—Tashinan pëi' noya niahuitopinan quënanconai. Ya'coanaquë ponisiario'sa' a'pairápirinahuë'. I'soapiraihuë', capa piyapi huachi, itiipi.

²⁴ Natanahuatona', ponisiario'sa' hua'anën, corto hua'ano'sa' chini chiniquën nanantopisopita, inapita pa'yanpi. Pa'yanahuatona', ninontopi. "¿Intocha pacaiya? ¿Ma'ta' onpoapona napoapi?" nitopi. ²⁵ Naporo' a'na quëmapiri huë'sahuaton, sha'huitiirin.

—Quëmapi'sa' tashinan pëiquë po'moramaso', Yosë chinotopiso pëiquë piyapi'sa' a'chintapi, itërin.

²⁶ Ina quëran ponisiario'saso' hua'anënarë chachin pa'sahuatona', macoantapi. Piyapi'sa' t'ëhuatona', co ahuëpihuë'. "Na'piquë t'ë'yarahuachinënpoa'," ta'tona', oshaquëran mapi. ²⁷ Hua'ano'sa' niyontopiquë quëpapi. Inaquë quëpahuachinara, hua'an chini chiniquën nanantërinso' itapon:

²⁸—Nani pënënatëinquëma': "Ama huachi Quisoso nanamën a'chincosohuë'," itopiranquëmahuë', aquë aquëtë' a'chinarama'. Ya'ipi Quirosarinquë ya'huë'pisopita natanapi. Inapoa'toma', Quisoso chiminiso marë' na'intaramacoi, itërin.

²⁹—Pënënpiramacoihuë', Yosë na'con na'con natëcaso' ya'huërin. Napoaton co nanitëraihuë' natëca'huainquëmaso'.

³⁰ Tëhuë'nchachin corosëquë patananatoma', Quisoso t'ëpapiramahuë', shimashonënpoapita chinotërinso Yosëri chachin ananpitaantarin.

³¹ Inapotahuaton, inchinanën quëran acorin. Inaso' hua'anënpoa' ni'ton, natëcaso ya'huërin. Nóya nicaton ya'ipi israiro'sanpoa' nicha'ëinpoaso marë' acorin. Co noyahuë' yonquirëhuasopita naniantohuatëhua', oshanënpoa' inquitarinpoa'. ³² Ina nitotatoi sha'huirárai. Ispirito Santorinta' inachachin anitotarin.

Yosë natëhuatëhua', Ispirito Santo aya'coancantarinpoa', itërin Pitrori.

³³Cotio hua'ano'sari natanahuatona', chiniquën no'huiantarahuatona', yatëpapurinahuë'. ³⁴A'na hua'an ya'huërin. Inaso' cotio maistro. Camariro itopi. Parisio quëmapi niponahuë': "Noya quëmapi inaso'," topi ya'ipi piyapi'sa'. Inaso' huanirahuaton, itërin:

—Isopita aipiran ocoico' pi'pian nonchinquëma'. Apira huënanta'ina', itërin. ³⁵Nani ocoihuachinara, pënënin.

—Ni'cona iyaro'sa' tëhuëtama'. Co isopita tëpacaso' ya'huërinhuë', tënahüë. ³⁶Ni'cochi. Iráca Tiotasë ya'huërin. "Ca hua'an ya'coanahuë," topachina, catapini pasa pochin quëmapi'sari imapi. Imasapirinahuë', tëpahuachinara, ya'ipi imapisopita yanquëëpi huachi. ³⁷Ina piquëran copirno sha'huitërinpoa' nininënpoa' niacotacaso'. Naporo' a'nanta' ya'huërin, Cotasë Caririaquë ya'huërinso'. Na'con miáchin piyapi'sari imasapirinahuë', inanta' tëpahuachinara, imapisopita yanquëëpi. ³⁸Napoaton ama isopita tëpacosohüë'. Tananpitoco', tënahüë. Inahuara yonquinëna quëran a'chinahuachinaso', oshaquëran imapisopita pipimiatapi. ³⁹Nipirinhuë', Yosëri catahuahuachin, co canpitari acopitaramahuë'. Ni'cona Yosë chachin inimicototama', itërin.

Itohuachina, hua'ano'sari natëtona', co tëpapihuë'. ⁴⁰Ca'tano'sa' naquëranchin amatantarahuatona', chiniquën huihuipi. "Ama huachi insonta' Quisoso nanamën sha'huitocosohüë'," itahuatona', a'papi huachi. ⁴¹A'pahuachinara, pipipi. "Yosë noya ni'nincoi ni'toi, Quisoso marë' parisitërai," ta'tona', capa cancantopi. Co manta' sëtöpihuë'. ⁴²Nani tahuëriya Yosë chinotopiso pëiquë a'chinapi. Co ta'töpihuë'. Pëiro'saquënta' Quisoso nanamën

sha'huirapiapi. "Inaso' Cristo, Yosëri a'paimarinso'," tosápi.

Canchisë quëmapi'sa' catahuacaiso marë' acopiso'

6 Naporo' tahuëri'sa' Quisoso imapisopita na'asapi. Notohuaro' ya'huëpi huachi. A'naquën cotio nananquë nonpi. A'naquënso nipirinhuë' cotioro'sa' niponaraihuë', Crico nananquë nonpi. Inapitaso' co noyahuë' cancantatona', taponá: "Nani tahuëriya quëyoro'no'sa' huë'pachinara, a'naya a'naya cosharo' ma'patopirinahuë', co napopianachin quëtöpihuë', apiratërinacoi. Crico quëyoro'no'sa' pahuantopi," topi. ²Ina natanahuatona', ca'tano'sari ya'ipi Quisoso imapisopita ayontonpi. Niyontonpachinara, itopi:

—Natancoi iyaro'sa' pi'pian sha'huichinquëma'. Yosë nanamën a'china'huaiso marë' Quisocristo acorincoi. Inaso nipirinhuë', nani tahuëri cosharo' yo'sápatoi, co nanitërai huë' Yosë nanamën a'china'huaiso'. Co a'chinpatoi huë', co noyahuë' nisarai, tënai. ³Napoaton iyaro'sa', canchisë ya'pi huayonco' catahua'inacoiso marë'. Ispirito Santori noyá ya'coancantërinso' huayonco', noya yonquipiso'. Noya quëmapisáchin acoahua' cosharo' yocacaiso marë'. ⁴Quiyaso nipirinhuë' Yosë nonta'huaiso', nanamën a'china'huaiso', inasáchin yonquiarai, itopi ca'tano'sari.

⁵Natanahuatona':

—Noyapa'. Pa'ahua acoahua', topi ya'ipiya. Ina quëran Istipan huayonpi. Inaso' Yosë nóya natërin. Ispirito Santori noyá ya'coancantërin. Pinipi, Porocoro, Nicanoro, Timon, Parminasë, Niconasë, inapitanta' huayonpi. Niconasëso' Antioquiaquë hua'huatërin. Co cotio quëmapihuë' niponahuë', cotioro'sa pochin Yosë chinotërin. Iporaso' Quisoso imasarin anta'. Inanapo huayonpi. ⁶Inapita huay-

onahuatona', ca'tano'saquë quëpi. Yosë nontahuatona', së'huamotopi acocaiso marë'. Inapotatona', acopi huachi.

⁷Ina quëran ca'tano'sa' nani tahuëri pënëntapi. Yosë nanamën a'chinapi. Aquë aquëtë' nahuinin. Quirosarinquë na'con na'con piyapi'sa' imasapi. Na'a corto hua'ano'santa' Quisoso nanamën natëpi.

Istipan mapiso'

⁸“Istipanso' nóya pënëntërin,” topi ya'ipiya. Ispirito Santori catahuarin ni'ton, sacai' nininso' nanitaparin. Cania'pi marë' Yosë nontohuachina, a'naroáchin noyatopi. Napoaton: “Tëhuëenchachin Yosëri catahuarin,” topi. ⁹A'naquën cotioro'saso nipirinhuë', nisha niyontopiso pëi quëran huëcatona', Istipan no'huipi. “Patron quëran pipipisopita,” itopiso quëran huë'pi. Inapitaso' Sirini quëran, Aricantëria quëran, Sirisia parti quëran, Asia parti, inaquëranpita huëcatona', Quirosarinquë ya'huëpi. Inapitaso' Istipan no'huipi. Hua'qui' chiníquën ninontopi. ¹⁰Istipanso nipirinhuë', Ispirito Santori catahuarin ni'ton, no'të no'tëquën nonin. Co nanitopihuë' a'panicaiso'. ¹¹Napoaton po'oana quëran quëmapi'sa' pahuërëpi sha'huirapicaiso marë'. Inapotohuachinara, sha'huirapipi:

—Iso quëmapi'so', co noyahuë'. Moisësë pinorin. Yosënta' pinorin natanai, tosápi. ¹²Ina pochin nonatona', na'a piyapi'sa' ano'huitopi. Cotio ansiano'sa', cotio maistro'sa', inapitanta' ano'huitopi. Co huachi Istipan noya ni'pihuë'. Napoaton maconpi. Maconahuatona', quëpapi cotio hua'ano'sari natanacaiso marë'. ¹³Nani niyontonpachinara, naquëranchin sha'huirapiantapi. Nonpinatona', co no'tëquën sha'huirapipihuë'.

—Yosë chinotopiso pëi' noya nipirinhuë', nonapirarin. “Moisësë iráca pënëntërinsona' co natëcaso' ya'huërinhuë',” toconin. ¹⁴Quisoso Nasaritoquë ya'huërinso' imaton, naporinso' a'chinarin. “A'na tahuëri Quisosori Yosë chinotopiso pëi' ata'huantarin. Moisësë pënëninpoasonta' ananiantatonpoa', nisha a'chintarinpoa',” toconin Istipan natanai, topi sha'huirapitona'.

¹⁵Ina quëran hua'ano'sari Istipan ni'sapi. Ni'sapirinahuë', ya'pirin anquëni pochin huënaráchin ni'tërin.

Istipan sha'huirinso'

7 Ina quëran Corto hua'an chini chiníquën nanantërinsoari natanin. —¿Tëhuëenchachin naporan nonapon? itërin.

²—Co onporonta' api Yosë pinorahuë'. Natanco, apiro'sa'. Iyaro'sa' canpitanta' natanco no'tëquën sha'huichinquëma'. Iráca quëran huarë' shimashonënpoapita Yosë imapi. Canta' ina imarahuë. Tata Yosëso' noya noya. Iráca Tata Apraan nisha no'paquë ya'huaso', ya'notimarin. Co Aranquë pa'shátëraponhuë', nontërin. Misopotamia parti ya'huëpirinhuë', inaquë Yosëri itapon: ³“Ya'huëran quëran pipimiatëquë'. Quëmopinënpitanta' patomiatëquë'. A'na parti paaton, inaquë ya'huëquë'. Carinquën a'notaranquën, inaquë ya'huëmiatëquë',” itërin Yosëri. ⁴Natanahuaton, Apraan pipirin. Cartia parti quëran pipirahuaton, Aranquë pa'nin. Inaquë ya'huëantapirinhuë'. Ina quëran pa'pin chiminpachina, Yosë nohuanton, Canaan parti huë'nin. Ya'huëréhuaquë chachin huë'nin. ⁵Huë'pirinhuë', Yosë nohuanton, co no'pa' ya'huëtërinhuë'. Co pi'pisha tëranta' hua'anëntërinhuë'. “A'na tahuëri Canaan parti ya'huëmiatarama'.

Quëma shiparinpita na'asahuatona', ina no'pa' hua'anëntapi," itërin Yosëri. Co hui'nahuayantërasohuë', napotërin. ⁶Ina quëran Yosëri itantarin: "A'na tahuëri quëma shiparinpita nisha parti yacapatapona'. Inaquë nisha piyapi'sari chiniquën asacatapi. Co pahuëreaponaraihuë', asacatapi. Catapini pasa pi'ipi aparisitapi. ⁷Nipirinhuë', nisha piyapi'sa' shiparinpita aparisitopiso' ana'ntarahuë. Ina quëran shiparinpita pipirapi. Isëquë chachin huënantahuachina', chinotarainaco," itërin Yosëri. ⁸Ina quëran itantapon: "Caora nohuanto, catahuaranquën. Hui'nanpita, ya'ipi shiparinpita, inapitanta' catahuarahuë. Napoaton marca niacotoco' imaramacoso' anitotacamaso marë'," itërin. Ina quëran Apraan hui'nin ya'huëtërin. Isaco itërin. Posa tahuëritohuachina, marca acotërin. Isaco mashotohuachina, hui'nin ya'huëtërin. Cacopo itopi. Ina quëran inanta' hui'ninpita ya'huëtantarin. Shonca cato' ya'huëtërin. Ya'ipiya marca niacotëra'piapi. Inapita quëran shonca cato' huënton cotioro'sa' ya'huërehua'. Inapitaso' shimashonënpoa', tënëhua'. ⁹A'nara' Cosi itopi. Iinpitari apirata-tona', no'huipi. Iina chachin nipirinhuë', co quë'yapihuë'. Napoaton nisharo'sa' ya'nohuachinara, pa'anpi asacatacaiso marë'. Nisha piyapi'sari Iquipito'pa' quëpapi. Yosëriso nipirinhuë' catahuarin. ¹⁰Parisitopirinhuë', nicha'ërin. Ina nohuanton, Iquipito copirnorino noya ni'nin. "Cosi noya quëmapi. Noya yonquirin," ta'ton, chiniquën nanan quëtërin. Ya'ipi copirno ma'shanënpita a'pairin. Ya'ipi Iquipito piyapi'sa' camairin. ¹¹Naporo' Iquipito parti cosharo' co noya papotërinhuë'. Hua'qui' co manta' papotërinhuë' ni'ton, tanarotopi. Canaan partinta' capa cosharo'. Shimashonënpoa' co manta' ya'huëtopihuë' capacaiso'. Parisitápi.

¹²"Iquipito parti trico ya'huërin," topiso marë' Cacoposo' hui'ninpita a'parin cosharo' pa'anacaiso marë'. Iina chachin ma'paponaraihuë', nani mashotërin ni'ton, co nohuitopihuë'. Ina pa'anatona', ya'huëpi'pa' cosharo' quëpaantapi capacaiso marë'. Ina capatona', nanopipi. ¹³Ina quëran pë'yahuachinara, pa'pini a'paantarin. Naporo' Cosiri sha'huitërin. "Caso' co nishacohuë'. Cosico. Iyaya, itoco," itërin. Copirmona' iinpita anohuitërin. ¹⁴Ina quëran Cosiri pa'pin amatërin. Ya'ipi quëmopinënpitanta' amatërin. Ya'ipi quëran canchisë shonca a'natërápo piyapi ya'huërin. ¹⁵"Huëquë', tata, isëquë ya'huëa'ahua'," itohuachina, Cacoponta' Iquipito'pa' pa'marin. Ya'ipiya pa'mapi. Inatohua' Cacopo chiminin. Ya'ipi shimashonënpoanta' inaquë ya'huërapi quëran chiminpi. ¹⁶Cacopo chiminpachina, nonën isëquë chachin quënantapi pa'pitacaiso marë'. Siquimoquë pa'pitopi. Ina no'pa chachin iráca Apraani, amororo'sa' pa'antërin.

¹⁷Yosëri chachin nani iráca Apraan sha'huitërin Canaan parti hua'anëntacaso'. Nipirinhuë', shinpita co a'naroáchin panantapihuë'. Hua'qui' Iquipitoquë ya'huëpi. Inaquë na'api. Panantacaiso'tahuëri ya'caritohuachina, notohuaro' israro'sa' ya'huëpi. ¹⁸Napoin quëran Iquipito parti nisha copirno ya'conin. Cosiso' iráca chiminin ni'ton, co nohuitërinhuë'. ¹⁹Cosi naporinso' co nitotërinhuë' ni'ton, nonpintaton, israro'sa' aparisitërin. Ahuihuitahuaton, chiniquën asacatërin. Naporahuaton: "Quëmapia'hua nasitohuachin, aipiran të'yatoco' chimiin," itërin. ²⁰Naporo', iyaro'sa', Moisésë nasitërin. Yosëri noya ni'nin. Pa'pin a'shinë chachin nosoropi ni'ton, cara yoqui po'orahuatona', pëinënuë' acanopitopi. ²¹Ina quëran aipiran acohuachina', Yosë nohuanton copirno hui'nini chachin manin

aso'socaso maré'. Hua'huin pochin ni'nin. ²²Iquipito maistro'sari noya a'chintopi. Ya'ipi nitotopiso' a'chintopi. Napoaton noya noya nonin. Nani ma'sha nicacaso' nitotérin.

²³Catapini shonca pi'ipitohuachina, a'napita israiro'sa' yonquiaton, pa'nin ni'tapon. ²⁴Inaquè a'na Israiro quëmapi quënanconin. Co manta' onpopirinhüé', Iquipito quëmapi ahuëaton, yatëpararin quënanconin. Quëmopinën nosoroaton, “cari i'huërëchi,” ténin. Ina quëran Iquipito quëmapi ahuëaton, tëparin. ²⁵“Israiro'saso' iyahuëpita. Yosë catahuarincó inapita nicha'ëca'huaso',” ténin Moisésë yonquinënuë. Inapitaso nipirinhüé' inari nicha'ëcaso' co yonquipihüé'. ²⁶Tahuëririnquë cato' israiro'sa capini niahuërapí, Moisésëri quënanconin. “¿Onpoatomata' canpita capini niahuëarama? Nanan anoyatoco’,” itérin. ²⁷Ahuëtona'piso nipirinhüé' co nohuantërinhué' natëcaso'. “¿Inta' hua'an acorinquën? Co coisë pochin sha'huitancoiso' ya'huërinhué'.” ²⁸Ihuara Iquipito quëmapi tëparan. ¿Inapochachin canta' yatëparanco ti?” itérin. ²⁹Ina natanahuaton, të'huatérin. “Copirno natantohuachin, no'huiarincó,” ta'ton, pipimiatérin huachi. Matian parti yacapatérin. Inaquë sa'aton, cato' hui'nin ya'huëtérin.

³⁰Catapini shonca pi'ipi Moisésë inaquë ya'huërin. Ina quëran a'na tahuëri inotëro' parti pa'nin. Sinai motopi ya'cariya ni'so', sarsa nara orotarincó' quënanin. Inaquë chachin anquëneri ya'notimarin. ³¹Ina ni'sahuaton, pa'yanin. “¿Ma'ta' inaso' nimara?” ta'ton, ya'cariconin. Naporo' Yosëri itapon: ³²“Caso' Yosëco. Quëma shimashonënpita chinotërinaco. Apraan, Isaco, Cacopo, inapita chinotërinaco,” itérin. Moisésë të'huataton, ropa ropátarin.

Monshorahuaton, co yani'ninhüé'. ³³Ina quëran Yosëri itantarin: “Sapatën ocoiquë'. Isëquë nontaranquën ni'ton, isëquë chachin chinotancoso' ya'huërin, tënahüé'. ³⁴Piyapinëhuëpita Iquipitoquë ya'huëpirinhüé', parisitápi ni'nahué'. Chiníquën aparisitopi ni'ton, tarëtápi, natanahué'. Napoaton nicha'ësarahuë huachi. Huëquë' inatohua' a'pa'inquën nicha'ëcamaso maré',” itantarin.

³⁵Napoaton Moisésë inatohua chachin paantarin. Iráca israiro'sa' yacatahuapirinhüé', co yanatëpihué'. “¿Inta' hua'an acorinquën? Co coisë pochin sha'huitancoiso' ya'huërinhué',” itopi. Yosëso nipirinhüé' Moisésë chachin hua'an acorin. Nara'huaya quëran anquëneri ya'notaso', Yosëri sha'huitërin inapita nicha'ëcaso maré'. ³⁶Ina quëran Iquipitoquë paantarahuaton, nani ma'sha Yosë pochin ninin, sacai' nininsopita. Inapoaton, Iquipito quëran ocoirahuaton, nicha'ërin. Inapochachin Quëhuai marëquë, inotëro parti inaquëpita Yosë pochin ninin. Catapini shonca pi'ipi inaporin. ³⁷Moisésëri chachin inapita itérin: “A'na tahuëri Yosë nohuanton, a'na pënëntona'pi ya'huapon, ca pochin nininso'. Inanta' Israiro quëmapi nisarin,” ténin. ³⁸Iráca inotëro parti shimashonënpoa' niyontonpachinara, Moisésëri Yosë nanamën anitotérin. Sinai motopiquë pa'pachina, anquëneri nontërin. Yosë nanamën sha'huitërin noya nanpicaíso maré'. Canpoa marënta' sha'huitërin.

³⁹Shimashonënpaso nipirinhüé' co nohuantopihüé' Moisésë natëcaíso'. Yaa'popi. Iquipito parti na'huanatona', inatohua' yapa'mantapi. ⁴⁰Napoaton Moisésë motopiquë ya'huaso', iin, Aaron itopiso', nontopi. “Mamanshiro'sa' nitocoi, ina imahua'. Moisésë Iquipito quëran ocoipirinpoahué', ¿intohuaso' pa'mara?” ta'tona',

mamanshi nipi. ⁴¹ Ohuaca'huaya pochin nininso nipi. Ma'sha tēparahuatona', mamanshi moshapi. Inahuara nipiso' niponahuē', pa'yatona' pita nipi. ⁴² Napoaton Yosēri tananpitērin. Tananpitohuachina, ma'sha inápaquē ya'huērinso' moshapi. Pi'i, yoqui, tayora, inapita moshapi. Pēnēntona'pi iráca Yosē quiricanēnquē ninshitaton, tapon:

“Israiro'sa' nontaton, Yosēri itērin:
‘Catapini shonca pi'ipi inotēro parti paasēma' ma'sha tēpahuatamara, co chinotatomaco naporamahuē'.

⁴³ Nisha piyapiro'sa' moshapiso' yonquirama'.

Moroco artaronēn quēparahuatoma', ina chinotērama'.

A'na tayoranta' mosharama', Nipan itopiso'.

Napoaton ana'intaranquēma'.

Ca nohuanton, inimicoro'sa' huē'sahuatona', minsēarinēnquēma'. Papironia aquētē' quēpararinēnquēma', itērin Yosēri,” tēnin.

⁴⁴ Shimashonēnpoapita iráca inotēro parti pacapona', Yosē chinotacaso nē'mētē' pēi quēparápi. Yosēri chachin Moisésē sha'huitērin ina pochin nicatona', chinotacaiso marē'. A'notērinso pochachin nipi. Inaquē Yosē pēnētērinso nanan ninshitērinso' ya'huērin. ⁴⁵ Ina quēran hui'ninpitanta' inachachin pēi' ya'huētopi. Nisha piyapi'sa' isēquē ya'huēpirinahuē', Yosē nohuanton, a'papi. Cosoiri minsēhuachina, a'papi isēquē ya'huēcaiso marē'. Ina pēi chachin isēquē quēpi Yosē chinotacaiso marē'. Tapi hua'an ya'conaquē huarē' ina pēiquē Yosē chinotopi. ⁴⁶ Yosēri noya catahuarin ni'ton, Tapi noya hua'anētērin. Inari pancana yapēitopirinhuē', co Yosē nohuantērinhuē'. ⁴⁷ Ina quēran hui'nin Saromon itopiso', panca pēi' na'pi quēran ninin inaquē chinotacaiso marē'.

⁴⁸ Nipirinhuē', Yosēso' chini chiníquēn nanantērin. Co nipiso' pēiquērachin ya'huērinhuē'. Pēnēntona'pi inachachin sha'huitērinpoa':

⁴⁹ “Yosēri itapon: Inápaquē huēnsērahuē hua'anēnta'huaso marē'.

Isoro'panta' nantēhuē aya'nahanuēquē pochin nitērahuē.

¿Onpopinta' yapēirapipiramacohuē'?

¿Insēquē chachinta' acotapomaco ya'huēca'huaso marē'? Co pēiquērachin ya'huarahuē'.

⁵⁰ Cari ya'ipi ma'sha ninahuē, itērin Yosēri,” tēnin.

⁵¹ Canpitaso nipirinhuē' co pi'pisha tēranta' yanatētēramahuē'. Co natantochináchinhuē' cancantērama'. Co onporonta' Ispirito Santo yanatēramahuē'. Iráca shimashonēmapita co noyahuē' cancantopi. Inapita quēpatoma', inapochachin cancantērama'. ⁵² Iráca quēran huarē' na'a pēnēntona'piro'sa' pēnēntopirinahuē', ¿insota' shimashonēmapitari noya ni'pi? Ya'ipiya aparisitopi. “A'na tahuēri noya noya nininso' o'mararin,” topachinara, no'tēquēn ninopirinahuē', tēpapi. Ina quēran Cristo chachin o'mahuachina, sha'huirapitoma', atēpatērama'. ⁵³ Yosē iráca pēnētērinso' anquēniri chachin sha'huitopirinquēmahuē', canpitaso' co natēramahuē', itērin Istipani.

Istipan tēpapiso'

⁵⁴ Natanahuatona', chiníquēn no'huitona', yatēpapi. ⁵⁵ Istipanso nipirinhuē' Ispirito Santori noyá ya'coancantērin ni'ton, inápaquē nē'pētērin. Yosē ya'huērinso chachin ni'nin. Huēnaráchin huēnaráchin ya'norin. Quisoso Yosē inchananēn quēran huaniárin, ni'nin.

⁵⁶ —Ni'cochi iyaro'sa'. Pi'iro'tē nii'soatērin ni'nahuē. Quisoso chachin Yosē inchananēn quēran huaniarin, quēnanahuē, itērin Istipani.

⁵⁷Ina natantahuatona', nipicopi-huératètöpi. Chiníquën no'huitona', a'naróáchin maconpi. ⁵⁸Ninano quëran quëparahuatona', na'piquë t'ë'yararapi. Sha'huirapipisopitaso', aipi a'mopiso' ocoirahuatona', a'na hui'napí Saono itopiso' quëtöpi a'paicaso marë'. ⁵⁹Të'yaraso', Istipanso' chiníquën parisitaponahuë', Quisoso nontërin: "Hua'yanëhuë' Sinioro matahuatonco, quëpaquë'," itërin. ⁶⁰Ina quëran isonahuaton, chiníquën itantarin: "Tëparinacoso marë', ama Sinioro isopita ana'intëquësuhüë'," itërin. Ina tosahuaton, chiminin.

8 Istipan tëpaso', Saononta': "Tëpaco'," tënin.

Saonori aparitërinso'

Naporo quëran huarë' cotio hua'ano'sa' no'huitatona', Quisoso imapisopita chiníquën aparisitöpi. Quirosarinquë napöpi. Aparisitatona', ayanquëëpi. Ya'ipi Cotia parti, Samaria parti, inaquëpita yanquëëpi. Ca'tano'saróchin co pa'pihuë'. ²Nani Istipan tëpahuachinara, Yosë chinotopisopitari pa'pitöpi. Sëtatona', na'nëräpi. ³Saonoso nipirinhüë' Quisoso imapisopita aparisitatón, pëinënaquë huarë' ya'cona'piarin. Quëmapi'sa' masahuaton, ohuararahuaton, tashinan pëiquë po'morin. Sanapi'santa' inaquë po'morin.

Samaria parti noya nanan sha'huirinso'

⁴A'naquënso nipirinhüë' yanquëërahuatona', pa'sapi. Yosë nanamën sha'huirapi. ⁵Pinipiso' Samariaquë pa'nin. Inaquë Quisocriso naporinso' sha'huirarin: "Yosëri a'paimarinso' imaco' canpitanta'," itarin. ⁶Na'a piyapi'sa' niyontónahuatona', natanapi. Nöya natanpi. A'chintóhuachina, cania'piro'santa' quëpi. Yosë nohuanton,

Pinipiri anoyatërin. Ni'sahuatona', aquë aquëtë' yaimapi. "Yosëri catahuarin ni'ton, a'naróáchin anoyatërin," topi. ⁷A'naquënso' sopairi ya'coancantërin ni'ton hua'yantopirinhüë', Pinipiri sha'huitoahuachina, sopairo'sa' chiníquën nonsahuatona', pipira'piapi. A'naquëonta' caniöpi quëran co huachi nanitöpihuë' iratacaiso', quëhuënápi. A'napitaso' apia ni'tona', sonpapi. Inapitanta' huë'pachinara, anoyatërin. ⁸Napoaton inaquë ya'huëpisopitaso', capa cancantöpi.

⁹Inaquë a'na quëmapi Simon itopiso' ya'huërin. Co'huara Pinipi huë'shatërasohüë', na'con pënotërin. Nani hua'qui' piyapi'sa' nonpintërin. "Caso' chiníquën nanantërahüë'," tëninso marë' pa'yatöpi. ¹⁰Ya'ipi Samariaquë ya'huëpisopitari natëpi. Ya'ipi piyapi'sa', hua'ano'sa' quëran huarë' natëpi. "Iso quëmapi Yosë pochin ninin. Nani ma'sha nanitaparin," topi.

¹¹Hua'qui' pënotaton, piyapi'sa' nonpintërin. Napoaton natëpi. ¹²Nipirinhüë', Pinipiri noya nanan sha'huitoahuachina, noya natanpi. "Yosë yahua'anëntërinpoa'. Quisocriso inápa quëran a'paimarin nicha'ëinpoaso marë'. Ina imaco' canpitanta'," itóhuachina, natëpi. Ina quëran quëmapi'sa' sanapi'sarë chachin aporihuanpi. ¹³Simonta' natëpirinhüë'. Aporihuanahuaton, Pinipi ca'tanin. Pinipiri cania'piro'sa' a'naróáchin anoyatërin. Nani ma'sha nanitaparin. "Tëhuëenchachin Yosëri catahuarin," topi. Ina ni'sahuaton, Simon pa'yanin. "Ma'pitacha nanitaparin paya," tënin, yonquiatón.

¹⁴Naporo' ca'tano'sa' Quirosarinquë ya'huëpi. "Samariaquë ya'huëpisopitanta' Yosë nanamën natëpi huachi," topi. Natantahuatona', Pitro, Coansha cato chachin a'papi nicapona'. ¹⁵⁻¹⁶Na'a ya'huëhuano'sa' nani

aporihuanpi. “Siniro Quisoso imarai,” ta'tona', aporihuanaponaraihuë', Ispirito Santori co ya'coancanchâtërarinhuë'. Napoaton Pitro, Coansha inapita o'marahuatona', Yosë nontopi Ispirito Santori ya'coancantacaso marë'.¹⁷ Ina quëran së'huamotohuachinara, Ispirito Santori ya'coancantërin. ¹⁸⁻¹⁹ Simonta' nicaton: “Ca'tano'sari së'huamotorahuatona', Ispirito Santo aya'coancantopi,” ta'ton: —A'chintoco canta' canpita pochin nii. Ina marë' pahuërë'inquëma'. Ispirito Santo aya'coancanchi canta', topirahuë', itërin. ²⁰ Pitroriso' itapon:

—Ma'pitacha yonquiran paya. Coriqui marë' Ispirito Santo ¿yama'paranco ti? Co ina marë' Yosë quëtërinpoahuë'. Co inaso' pa'anëhuë'. Ina pochin yonquihuatan, parisitopiquë pa'saran. ¿Coriquirë'quën chachin inaquë pa'saran! ²¹ Co ya'ipi cancanën quëran imaranhuë' ni'ton, co Yosë noya ni'ninquënhuë'. ²²⁻²³ Pa'pi co noyahuë' yonquiran. Catinaquë tonporëso pochin ninan ni'ton, co pi'pian tëranta' Yosë yanatëranhuë'. Napoaton co noyahuë' yonquiransopita naniantaton, Yosë nontëquë' tapon a oshanën yainquitápirinquënhuë', itërin.

²⁴ —Canpitari Yosë nontoco' ama ina pochin ana'inchincosohuë', itërin. Chiníquën pa'yanaton, naporin.

²⁵ Ina quëran Pitro Coansharë chachin piyapi'sa' a'chintantapi. Quisocriso naporinso' anitotapi. Ya'ipi Yosë nanamën sha'huitantapi. Nani sha'huitohuachinara, ya'huëpi'pa' yapaantapi. Samaria parti paatona', a'naya a'naya ninanoro'saquë noya nanan sha'huitëra'piapi. Inaporatona', Quirosarinquë cancoantapi.

Itiopia quëmapi natërinso'

²⁶ Ina quëran Siniro anquëninëni ya'notimarahuaton, Pinipi sha'huitërin:

“Huanirahuaton, Quirosarin quëran Casa'pa' ira pa'ninso pa'tëquë,” itërin. Inatohua' inotërachin ya'huërin. ²⁷ Sha'huitohuachina, pa'nin. Pa'sapirinhuë', a'na quëmapi quënanconin, Itiopiaquë ya'huërinso'. Inaso' hua'an. Itiopia copirno paya Cantasi itopisoari nani acorin ya'ipi coriquinën a'paicaso marë'. Hua'anso' i'hua Quirosarinquë pantarin Yosë chinotacaso marë'. ²⁸ Nani o'mantaton, ya'huërin'pa' paantararin. Torona'hua cahuariori quëparinquë huënsëaton, pa'sarin. Papon pochin, Yosë quiricanën iráca Isaiasë ninshitërinso' nontërarin.

²⁹ Naporo' Ispirito Santori Pinipi sha'huitërin: “Manóton ya'yoranconahuaton, imaraaquë,” itërin.

³⁰ Pinipiso' ta'arahuaton, ya'yoranconin. Isaiasë ninshitërinso' nontaquëya', natanin:

—Nontëranso' iyasha, ¿nitotëran ti? itërin.

³¹ —¿Co'chi iyasha, nitotërahuë paya! Co insonta' a'chintërincohuë' ni'ton, co nanitërahuë'. Huëquë' huënsëiquë'. Sha'huitoco nitochi, itërin. Napotohuachina, inaquë huënsërin. Papon pochin ninontërapí.

³² —Iso' iyasha nontápirahuë', ma'ta tápon naporinso' co nitotërahuë', itahuaton, Yosë quiricanënuquë nontërinso' a'notërin nontacaso marë'.

“Tëhuëenchachin ohuica tëpacaiso marë' quëpahuachinara, co manta' téninhuë'.

Carniroa'huanta ya'ihuachinara, co na'nërinhuë'.

Inapochachin ina quëmapi yatëpahuachina', co manta' taponhuë'.

³³ Nonpinapipi ni'ton, coisë co no'tëquën sha'huirinuë'.

Tëpapi ni'ton, co a'na hui'nin tëranta' ya'huërërinhuë'," tënin quiricanënquë.

³⁴—¿Ma quëmapi' yatëpapiso'? Isaiasë nica. A'na quëmapi nica. Co caso' nitotërahuë'. Sha'huitoco canta' nitochi, itërin hua'ani.

³⁵“Quisoso ninoton, Isaiasë ninshitërin,” itahuaton, ina quirica chachin nontaton, ya'ipi Quisoso nanamën a'chintërin. ³⁶Nani a'chintohuachina, ira pa'tapona pochin ii' quënanconpi.

—Ni'quë' iyasha. Ii' ya'huërin. Canta' aporintoco, topirahuë', itërin hua'ani.

[³⁷—Ya'ipi cancanën quëran huarë' natëhuatan, aporintaranquën, itërin.

—Quisocristoso' Yosë hui'nin chachin, tënahuë, tënin hua'an.]

³⁸“Noyahua',” itohuachina, torona'hua asanorin. Nohuararahuatona', cato chachin i'quë pa'mapi. Inaquë aporintërin. ³⁹Nonshipirinahuë', a'nanaya Pinipi ayarin. Ispirito Santori quëparin ni'ton, hua'ani co huachi quënaninhuë'. Co quënanaponahuë', noya cancantaton, pa'nin. ⁴⁰Pinipiso nipirinhue', Asotoquë'pa ya'nochanin. Ina quëran pa'sahuaton, ninanoro'saquë noya nanan sha'huitëra'piarin. Sisariaquë huarë' sha'huirap'iarin.

Saono imarinso'

9 Saonoso nipirinhue' no'huitárin. Quisoso imapisopita no'huiton, yatëparin. Napoaton corto hua'an chini chiniquën nanantërinso' nontonin. ²“Quirica ninshitoco piyapi maca'huaso marë'. Tamascoquë quëparahuato, niyontonpiso pëi' hua'ano'sa' quëtërahuë. Inaquë nasha nanan imapisopita quënanpato, masarahuë. Quëmapi'sa' tonporahuato, isëquë chachin quësarahuë. Sanapi'saquë huarë' masarahuë,” tënin Saono. Napohuachina, quirica ninshitahuaton,

quëtërin. ³Ina quëran Tamascoquë pa'nin. Ya'caritërahuaso', a'naroáchin inápa quëran huënaráchin huënaráchin a'pintërin. ⁴No'paquë anotahuaton, inápa quëran nontërinso' natanin.

“Saono, Saono, ¿onpoatonta' aparistaranco?” itërin.

⁵“¿Inquënta' quëmaso', Sinioro?” itërin Saonori. “Ca Quisosoco, aparistarancoso'. ⁶Iporaso' huani-rahuaaton, ninanoquë paquë'. Inaquë sha'huitarinëquën ma'sona nicamaso',” itërin.

⁷Ca'taninsopitaso' pa'yanatona', co manta' topihuë'. Nontërinso' natanaponaraihuë', co insonta' quënanpihuë'. ⁸Saono huaniintarahuaaton, ni'topirinhue', co huachi quënantërinhuë'. Napoaton a'napitari së'quërahuatona', Tamascoquë quëpapi. ⁹Cara tahuëri co quënantërinhuë'. Co manta' ca'ninhue'. Co manta' o'orinhue'.

¹⁰Ina ninanoquë chachin a'na quëmapi ya'huërin, Quisoso imarinso'. Ananiasë itopi. Yosë nohuanton, co huë'ëponahuë', hua'narëso pochin ni'nin. Nontërinsonata' natanin. “Ananiasë, ¿ya'huaran?” itërin Quisosori. “Ya'huarahuë Sinioro,” itërin inarinta'.

¹¹“Huanirahuaton, no'tëquën cachi itopiquë paquë'. Inatohua' Cotasë pëinën ya'huërin. Inaquë a'na quëmapi Tarsoquë ya'huërinso' yacapatarin. Inaso' Saono itopi. Apira inaso' nontaranco. ¹²Inanta' hua'narëso pochin nani quënaninquën. Quëmari së'huarayaconpatan, quënantaaantapon,” itërin Quisosori.

¹³Ananiasëso nipirinhue' co yapa'ninhue'. “Ina quëmapi'so' Sinioro, pa'pi co noyahuë', topi natantërahuë. Quirosarinquë quëma imarinëquënso-pita chiniquën aparisitërin. ¹⁴Corto hua'ano'sa' chiniquën nanantopisopitari nanan quëtërin isëquënta' piyapi'sa'

macacaso marë'. Nontërinquënsopita tonporahuaton, tashinan pëiquë yapo'morin," itërin Ananiasëri.

¹⁵ "Thua mini co noyahuë' yonquipir-inhuë', nani huayonahuë' ca nanamëhuë' a'chinacaso marë'. Nisha nisha piyapi'sa' a'chintarin imainacoso marë'. Hua'ano'sanënpitanta' sha'huitarin. Israiro'santa' a'chintarin imainacoso marë'. ¹⁶ Nanamëhuë' a'chininso marë' na'con parisitapon. Inanta' cari anitotarahuë'," itërin Quisosori.

¹⁷ Ina natanahuaton, Ananiasë pa'nin. Cotasë pëinënuë' ya'conconahuaton, Saono së'huaconin:

—Iya Saono. Siniro Quisoso iraquë ya'notërinquënsa sha'huitërinco ni'ton, huë'nahuë'. Ina nohuanton, apira noya ni'taantaran. Naporahuaton, Ispirito Santo noyá ya'coancantarinquë, itërin.

¹⁸ Naporo chachin sami sha'huëtë pochin nininso', ya'pirin quëran anotërin. A'naroáchin noya ni'taantarin. Ina quëran huaniintarahuaton, aporihuanin. ¹⁹ Nani coshatahuaton, chiniquëncantaantarin. Hua'quimiachin inaquë Quisoso imapisopitataquë yacapatërin.

Saono ya'nan pënëntërinso'

²⁰ Shiarahuaton, cotio niyontonpiso pëiquë pa'sahuaton, pënëntarin. "Quisososo' Yosë hui'nin," itahuaton, na'con a'chinarin. ²¹ Ya'ipi piyapi'sa' natanahuatona', ina nohuitatona', pa'yanpi.

—¿Co'na isohuë' Quirosarinquë ya'huapon Quisoso imapisopita chiniquëncantarin? Isëquënta' huë'nin imapisopita macacaso marë'. Tonporahuaton, corto hua'ano'saquë quëpararin, topiraihuë'. Ni'quëchi. Nani a'chinarin inanta', topi.

²² Saonosos' chiniquëncantaton, noya a'chinarin. "Tëhuëncachin Yosëri Cristo a'paimarin. Inaso'

Quisoso chachin. Yosë quiricanën quëran no'tëquën anitotërinpoa'," ta'ton, na'con a'chintërin. Cotioro'sa' inaquë ya'huëpisopita nisha nisha yonquiatona', co nanitopihuë' a'panitacaiso'.

Saono cha'ërinso'

²³ Napoaton hua'qui quëran cotioro'sari tëpacaiso' yonquipi. ²⁴ Yatëpapiso' natanaton, Saono co huachi a'ninquëchin paacaso' nohuantërinhuë'. Nani tahuëri ninano' ya'coanaquë cotioro'sari ninarapi tëpacaiso marë'. Tashirë chachin ninarápi. ²⁵ A'na tashiso nipirinhue', imapisopitari huëcatona' Saono quëpapi. Ninano pairapipi quëran anohuaramapi. Nantipi pochin nininquë anohuaramahuachinara, pa'nin huachi.

Saono Quirosarinquë paantarinsos'

²⁶ Quirosarinquë canconahuaton, Quisoso imapisopita ya'huëpiquë pa'pirinhue'. "Co tëhuëncachin Quisoso imamarahuë', sha'huirapihuachinpoa'," ta'tona', të'huatopi.

²⁷ Pirnapiso nipirinhue' natërin. Natëton, Saono quëparin ca'tano'sa' nontacaso marë'. "Saono ira pa'taso', Quisoso quënanin. Nontërinsonata' natanin. Tamascoquë chiniquëncantaton, Quisoso nanamën sha'huirin," itërin. ²⁸ Ina quëran ca'tano'sataquë Saono yacapatarin. Imapisopitarë' nipayatona', pa'sapi. Inaquë co të'huatonhuë', Siniro nanamën sha'huirárin. ²⁹ A'naquëncotioro'saso' Crico nananquë nonpi. Saonori chiniquëncantaton, no'huitona', yatëpapi. ³⁰ Yatëpapirinhue', imapisopita natanahuatona', Sisariaquë quëpapi. Inaquë quëparahuatona', Tarsoquë a'papi.

³¹ Ina quëran Quisoso imapisopita noya ya'huapi. Co huachi insoari

tëranta' aparisitërinhuë'. Cotia parti, Cariria parti, Samaria parti, inaquëpita sano ya'huatona', noya noya imasapi. "Sinioro chiniquën nanantërin," ta'tona', nóya natëpi. Ispirito Santori catahuarin ni'ton, a'napitanta imasapi.

Yosë nohuanton Pitrori Iniasë anoyatërinso'

³² Pitroso nipirinhue' nisha nisha parti pa'sarin imapisopita nicacaso marë'. Nitaquë canconpachina, imapisopita ni'conin. ³³ Inaquë a'na quëmapi quënanconin, Iniasë itopiso'. Posa pi'ipi canioton, quëhuénárin. Apia ni'ton, co nanitërinhuë' huanicaso'.

³⁴ —Iya Iniasë, Quisocristo anoyatarinquën. Huanirahuaton, pë'sara'huaya tapanquë huachi, itërin Pitrori.

Napotohuachina, a'naroáchin huanirin. ³⁵ Inaquë ya'huëpisopitari ni'pi. Saronaquë ya'huëpisopitarinta' ni'pi. Napoaton na'a piyapi'sa' iráca yonquipisopita naniantatona', Quisocristo imapi.

Yosë nohuanton Tapita ananpitaantarinsó'

³⁶ Copëquë a'na sanapi Tapita itopiso' ya'huërin. Crico nananquë Torëcasa itopi. Inanta' Quisoso imarin. Noya sanapi ni'ton, sa'ahuario'sa' nosoroaton, nani tahuëri catahuarin. Pahuantohuachinara, ma'sha topinan nicanarin. ³⁷ Naporo' ina sanapi caniorahuaton, chiminin. Nonën pa'morahuatona', inapa pa'cotë' nininquë acopi. ³⁸ Pitroso' Nitaquë ya'huarin, natantopi. Co aquëyahue' ni'ton, cato' quëmapi a'papi. Canconahuatona', "Manóton huëquë," itopi.

³⁹ Napoaton Pitro inapitarë' pa'nin. Canconpachinara, inapa pa'cotëquë quëpantapi. Inaquë na'a quëyoronosari tahuirapitahuatona', na'nëtopi. A'mopisopita Tapitaco' i'hua pipitërinso'

sa'ahuario'sa' quëtacaso marë' a'notopi. ⁴⁰ "Ya'ipinquëma' pipico' Yosë nontëri'i," itohuachina, pa'pi. Nani pa'pachinara, isonahuaton, Yosë nontërin. Ina quëran nonën tahuëretahuaton, itapon:

—Imoya Tapita, huënsëquë', itërin.

A'naroáchin ni'tiintarin. Pitro quënanahuaton, huënsërin. ⁴¹ Pitrori maimirarahuatón, ahuanirin. Ina quëran imapisopita, quëyoronos'a' inapita përarin. Huë'sahuatona', nanpirin quënanquipi. ⁴² Ya'ipi ninanoquë nahuinin. Na'a piyapi'sa' Quisoso natëpi. ⁴³ Inaquë hua'qui' Pitro yacapatërin. Simon itopiso' pëinënquë yacapatërin. Simonso', sha'huëtë' tapanapi.

Cornirio nicacaso marë' Pitro pa'ninsó'

10 Sisariaquë a'na quëmapi ya'huërin. Cornirio itopiso'. Inaso' capitan. "Itiario'sa'" itopiso sontaro huënton camairin. ² Inaso nisha piyapi niponahuë', Yosë chinotërin. Ya'ipi pëinënquë ya'huëpisopitanta' Yosë chinotopi. Cotioro'sa' ma'sha pahuantohuachinara, nosoroaton, topinan quëtërin. Nani tahuëri Yosë nontërin. ³ Pi'i tēhuërenahuaso', co huë'ëponahuë', hua'narëso pochin a'ninquëchin quënanin. Yosë anquëninëni huëcapaimarahuatón: "¡Cornirio!" itërin.

⁴ Anquëni ni'sahuaton, pa'pi tē'huatërin.

—¿Ma'ta' sinioro nohuantëran? itërin.

—Quëmaso' na'con Yosë nontëran, nataninquën. Sa'ahuario'sa' nosoroaton, ma'sha topinan quëtëran. Ina marë' noya yonquirinquën. ⁵ Napoaton Copëquë piyapi'sa' a'paquë' Simon Pitro maconta'ina'. ⁶ Inaso', sha'huëtë' tapanapi Simon itopiso' pëinënquë yacapatërin. Marë yonsanquë ya'huërin, itërin.

⁷Anquëni pa'pachina, cato' piyap-inën amatërin. A'na sontaronta' amatërin, nani tahuëri camairinso'. Inanta' Yosë chinotërin. ⁸Anquëniri nontërinso' sha'huitahuaton, Copëquë a'parin.

⁹Tahuëririnquë yacamotëriahuaso', ninanoquë ya'caritopi huachi. Naporo' Pitro inapa pa'cotëquë pa'nin Yosë nontacaso marë'. ¹⁰Tanaton, yacoshatopirinhüë'. A'na piyapiri cosharo' nitaso', Pitro hua'narëso pochin quënanin. ¹¹Pi'iro'të' ni'soatarin, ni'nin. Panca ta'na pochin nininso' o'marin. Catapini cachinën quëran huëntënimararin. ¹²Inaquë nani ma'sha ya'huërin. Tananquë ya'huërinso'pita, pëhuara pochin nininso'pita, anpiantëhuano'sa', inapita ya'huërin ni'nin. ¹³Ina quëran noninso' natanin. "Huanirahuaton Pitro, tëpaton ca'quë'," itërin.

¹⁴—Inca Siniro. Sopai inapitaso'. Co onporonta' ina pochin ca'chinahuë'. Iráca Moisésë pënenincoi ama ina pochin capaca'huaiso marëhuë', itërin Pitrori.

¹⁵—Noya capacaso', itëranquën ni'ton, ama quëmari "sopai" itëquësohuë'. Co huachi tananpitacaso' ya'huërinhuë', itërin.

¹⁶Cararo' inachachin sha'huitantarin. Ina quëran ta'na pochin nininso' inápaquë quëpantarin. ¹⁷Pitroso' yonquirárin. "Yosë nohuanton hua'narëso pochin quënanahuë. ¿Ma'ta'tapon ina pochin a'notërinco nica?" tënin yonquiaton. Naporo' Corniriori a'parinsopita canquirapi. Natantiirahuatona', Simon pënen ya'coananëncuë canquipi. ¹⁸Canquirahuatona', natanpi: "¿Simon Pitro isëquë ya'huarin ti?" topi.

¹⁹Pitroso nipirinhüë' co nataninhüë'. Hua'narëso pochin ni'ninso' yonquirárin. Yonquiaso', Ispirito Santori itërin: "Apira cara quëmapi yonissarinquën. ²⁰Nohuaramarahuaton, paquë'. Ama

nisha nisha yonquiatonhuë', imaquë'. Ca nohuanton, huë'pi ni'ton, noya imaquë'," itërin.

²¹Pitro nohuaramarahuaton, comisiono'sa' nontërin.

—Ca Simon Pitroco. ¿Onpoapomata huë'namaso'? itërin.

²²—Capitan Cornirio a'parincoi. Inaso' noya quëmapi. Nisha piyapi niponahuë', Yosë chinotërin. Ya'ipi cotioro'sari noya ni'pi. I'huara ya'huaso', a'nanaya anquëniri ya'notimarahuaton, sha'huitmarin. "Piyapi'sa' a'paquë' Pitro maconta'ina'. Ina a'chintarinquën, noya natanquë'," itërin ni'ton, a'parincoi huë'nai, itërin. ²³Napotohuachina, "Ya'cointaco' iyaro'sa'," itërin Pitrori. Napotohuachina, ya'coontapi. A'cahuachinara, huë'ëpatopi. Tahuëririnquë paantahuachinara, Pitronta' pa'nin. A'napitanta' Quisoso imapisopita Pitro imapi.

²⁴Ina tashiraya Sisariaquë canconpi. Inaquë Corniriori ninararin quënanconpi. Quëmopinënpita, nipayarinsopita, inapita amatohuachina, nani niyontonpi natanacaiso marë'.

²⁵Pitro canconpachina, Corniriori isonapairahuaton, moshapirinhüë'.

²⁶A'naroáchin Pitrori ahuaniantarin.

—Huaniquë' iyasha. Co caso' moshancoso ya'huërinhuë'. Piyapico canta', itërin.

²⁷Ninontahuatona', pëiquë ya'conpi. Inaquë na'a piyapi'sa' niyontonpi quënanconpi. ²⁸Nani ninontohuachinara, Pitrori itërin:

—Cotioro'sacoi inachintëraiso', nani iyaro'sa' nitotërama'. Co onporonta' nisha piyapiro'sataquë ni'tapoi pa'naihuë'. Co inapitaro'coi niyontonaihuë'. "Co Yosë nohuantërinhuë'," topiraihuë'. Iporaso nipirinhüë' Yosë nani anitotërinco. Insosona Yosëri noya ni'pachina, canta' noya ni'i. Ya'ipi piyapi napopianachin noya nica'huaso'

ya'huërin, ténahuë. ²⁹Napoaton amatohuatancora, noya huë'nahuë. ¿Ma'marëta' amatëranco? itërin.

³⁰Napotohuachina, Corniriori itërin:

—Nani catapini tahuëritarin, ipora pochin Yosë nontasoco, a'nanaya a'na quëmapi ya'notërinco. A'morinso' huënaráchin huënaráchin ni'nahuë.

³¹Ya'notirahuatonco, itërinco: “Cornirio, quëmaso' na'con Yosë nontëran, nataninquën. Sa'ahuario'sa' nosoroaton, ma'sha quëtëran. Ina marë' Yosë noya yonquirinquën.

³²Napoaton Copëquë piyapi'sa' a'paquë' Simon Pitro maconta'ina'. Inaso', Simon itopiso' sha'huëtë' tapanapi pëinënuë yacapatarin. Marë yonsanquë ya'huërin,” itërinco.

³³Ina natanahuato, a'naroáchin amatëranquën. Ma noyanquën ni'ton, huë'nan. Iporaso' ya'ipicoi niyontonai. Yosënta' ni'sarincoi. ¿Ma'ta' ina sha'huitërinquën natëca'huaiso marë'? Yanatanai, itërin.

Cornirio a'chintërinso'

³⁴Itohuachina, Pitrori itërin:

—Tëhuënhachin Yosëri ya'ipi piyapi'sa' nosororin. Co quiyasáchin nosororincoihuë'. Cancanënpoaquë yonquirëhuasopita nitotaton, no'tëquën yonquirinpoa', ténahuë. ³⁵Nisha piyapi'sanquëma' nipomarahuë', cancanëma quëran huarë' ina chinotohuatama', nohuantarinquëma'.

Noya cancantohuatama', noya ni'sarinquëma'. ³⁶Iráca israiro'sacoi noya nanan sha'huitërincoi. Piyapinënpita pochin nicanoncoi, Yosë anitotërincoi. Oshahuanëhua' ni'ton, Yosë inimicotopirëhuahuë', Quisocriso a'paimarin nanan anoyatinpoaso marë'.

Inaso' ya'ipi piyapinpoa' yahua'anëntërinpoa'. ³⁷Caririaquë nanan nahuinin. Ina quëran ya'ipi Cotia parti nahuinin ni'ton, canpitanta'

natantërama'. Yosë nohuanton, Coansha pënëntërin co noyahuë' yonquipisopita naniantacaiso marë'. Piyapi'sari natëhuachinara, aporintërin. ³⁸Ina piquëran Yosëri chachin Quisocriso acorin, Nasaritoquë ya'huërinso'.

Yosë nohuanton, Ispirito Santori noyá ya'coancantërin. Napoaton nani ma'sha nanitaparin nicacaso'. Nisha nisha parti paaton, nóya ninin. Na'a cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatërin.

A'naquën sopairi ya'coancantërin ni'ton, chiniquën parisitopirinahuë', inari anoyatërin. Yosëri catahuarin ni'ton, a'naroáchin anoyatërin.

³⁹Quirosarinquë naporin. Ya'ipi cotioro'sa' ya'huëpiquënta' inaporin. Ina quëran corosëquë patanantahuatona', tëpapi. Ya'ipiya quiyari ni'nai.

⁴⁰Chimipirinhue', cara tahuëri quëran Yosëri ananpitaantarin. Nanpiantahuachina, Yosë nohuanton, ya'notërincoi. ⁴¹Co ya'ipi piyapi'sari ni'pihuë'. Yosë nohuanton, quiyariso' ni'nai a'napita sha'huita'huaiso marë'.

Nani nanpiantahuachina, quiyarë' coshatërin, o'orin. Quisocriso tëhuënhachin nanpiantarin, tënai.

⁴²Naporo' sha'huitërincoi paatoi pënënta'huaiso marë'. “Paatoma', ca nanamëhuë sha'huico' imatonaco noya cancanchina'. Yosë chachin acorinco ni'ton, a'na tahuëri coisë pochin nisarahuë. Nanpipisopita, chimipisopitanta', ya'ipiya co noyahuë' nipachina', ana'ntarahuë. Inanta' sha'huitoco' nitochina',” itërincoi ni'ton, sha'huirárai. ⁴³Iráca quëran huarë' pënëntona'piro'sa' Quisoso ninotona', sha'huitërinënpoa' ina natëcaso marë'.

Cancanënpoa quëran huarë' ina natëcaso' ya'huërin. Oshanënpoa marë' chiminin ni'ton, imapatëhua', ya'ipi oshanënpoa' inquitarinpoa'.

“Ca oshanëhuë marë' mini Quisocriso

chiminin,” topatêhua', inquitarinpoa', itêrin Pitrori.

Ispirito Santori ya'coancantêrinso'

⁴⁴Noninso' natanahuatona', ya'ipiya natêpi. Nontaso chachin, Ispirito Santori ya'coancantêrin. ⁴⁵⁻⁴⁶Ina nohuanton, nisha nisha nananquê nonsapi. Co nitotaponaraihuê', Ispirito Santo nohuanton, napoapi. “Ma noyacha Yosêso paya,” tosapi. Natanahuatona', cotioro'sa' Pitro ca'tanpisopita pa'yanpi: “Nisha piyapi'sa' niponaraihuê', Yosê nohuanton, Ispirito Santori ya'coancantêrin,” topi.

⁴⁷—Isopitanta' canpoa pochin Ispirito Santori ya'coancantêrin ni'quêhuarê' aporihuaina', ténahuê. ⁴⁸“Quisocristo imarai huachi,” topachinara, aporintêquê', itêrin Pitrori. Napotohuachina, aporintopi.

—Isêquê iyaya yacapatoncoi, hua'quimiáchin a'chintocoi, itopi. Napotohuachinara, inaquê hua'quimiáchin yacapatêrin.

Pitro Quirosarinquê natanpiso'

11 Nisha piyapi'santa' Yosê nanamên natêpi ni'ton, Cotia parti a'naroáchin nahuinin. Ca'tano'santa' natantopi. Ya'ipi imapisopita inaquê ya'huêpiso' nitotopi. ²Napoaton Pitro Quirosarinquê huénantahuachina, a'naquên cotioro'sa' iráca nanan natêpisoari no'huipi. Quisoso imaponaraihuê', iráca nanaonta' nohuantopi.

³—Nisha piyapi'sa' pênênquê yacapataton, inapitarê'quên coshatêran. Co inapitaso' marca niacotopihuê'. ¿Onpoatonta' naporan? itêrin.

⁴Pitroso nipirinhue' ya'ipiya sha'huitêrin.

⁵—Natanco iyaro'sa', no'têquên sha'huichinquêma'. Copêquê ya'huêasoco, a'na tahuêri Yosê nontárahue'. Naporo' co huê'êporahuê',

hua'narêso pochin quênanahuê. Panca ta'na pochin nininso' inápa quêran o'mararin. Catapini cachinên quêran huéntênimarin. Ca ya'cariya o'marin. ⁶Inaanaquê ni'pirahuê', nani ma'sha quênanahuê. Tananquê ya'huêrinsopita, tanan ni'ni pochin nininso', pêhuara pochin nininso', nisha nisha anpíantêhuano'sa', inapita quênanahuê. ⁷Nontêrincosonta' natanahuê. “Huanirahuaton isopita têpaton ca'quê,” itêrinco. ⁸“Inca Sinioro. Sopai inapitaso'. Co onporonta' ina pochin ca'chinahuê'. Iráca Moisêsê pênênincoi ama ina pochin capa'huaiso marêhuê,” itohuatêra, ⁹inápa quêran itantarinco: “Noya capacaso', itêranquên ni'ton, ama quêmari 'sopai' itêquêsohue'. Co huachi tananpitaso ya'huêrinhuê,” itêrinco. ¹⁰Cararo' inachachin sha'huitantarinco. Ina quêran inápaquê quêpanantarin. ¹¹Naporo' cara quêmapi'sa' Simon pênênquê canquipi. Sisaria quêran huê'pi. Capitan Corniriori a'parinso'. ¹²Ispirito Santo sha'huitêrinco: “Inapita imaquê'. Ama nisha nisha yonquiatonhuê', noya paquê',” itêrinco. Napoaton pa'nahuê. Isopita iyaro'sa' ca'taninaco, saotaya'pi chachin ca'taninaco. Pênênquê canconahuato, ya'conai. ¹³Ya'conpatoira, Cornirio itêrincoi: “Pênêhuêquê Yosê nontasoco, anquêni ya'notirincoco, ni'nahuê. ‘Copêquê piyapi'sa' a'paquê' Simon Pitro maconta'ina'. ¹⁴Inaso' nanan sha'huitarinquên cha'êcamaso marê'. Ina natêhuatan, Yosê anoyacancantarinquên. Quêmopinênpitanta' anoyacancantarin,' ténin anquêni,” itêrinco. ¹⁵Quisoso nanamên sha'huitasoco chachin, inapitanta' Ispirito Santori ya'coancantêrin. Ya'nan canpoa' ya'coancantêrinpoaso pochachin inapitanta' ya'coancantêrin. ¹⁶Naporo' Sinioro sha'huitêrincoiso'

yonquirahuë. “Coanshaso' i'quë aporintërinquëma'. Yosëso nipirinhüë' Ispirito Santo aya'coancantarinquëma' catahuainquëmaso marë',” itërincoi Quisoso. ¹⁷Sinioro Quisocristo imapatëhua', Yosë nohuanton, Ispirito Santo ya'coancantërinpoa'. Inapitaso' nisha piyapi'sa' niponaraihuë', imapachinara, inapochachin Ispirito Santori ya'coancantërin. Yosëri noya ni'pachina, inapochachin canta' noya ni'i, tënahüë. ¡Co caso' nanitërahuë' nisha yonquia'huaso! itërin Pitrori.

¹⁸Natanahuatona', co huachi no'huipihüë'.

—Tëhuëenchachin Yosë nohuanton, nisha piyapi'santa' co noyahuë' yonquipisopita naniantatona', imasapi. Inari catahuarin ni'ton, nanpimiatapi. Ma noyacha Yosëso paya, itopi.

Antioquiaquë imapiso'

¹⁹I'hua chachin Istipan tëpahuachinara, Quisoso imapisopita aparisitopi ni'ton, aquë yanquëëpi. A'naquën Pinisia parti pa'pi. A'naquëonta' Chipriquë pa'pi. A'napitanta' Antioquiaquë'pa' pa'pi. Nisha nisha parti paatona', Quisoso nanamën sha'huipi. Sha'huiponaraihuë', cotioro'sarächin sha'huitopi. ²⁰A'naquënso nipirinhüë' Antioquiaquë canconahuatona', nisha piyapi'santa' sha'huitopi. Sinioro Quisoso naporinso' a'chintopi. “Oshanëma' inquitatëinquëma', anoyacancantarinquëma',” itopi. Chipri quëran huë'pisopita, Sirini quëran huë'pisopita, inapita napopi. ²¹Yosëri catahuarin ni'ton, na'a piyapi'sa' natëtona', imapi. Iráca yonquipiso' naniantatona', Quisoso imasapi.

²²Quirosarinquë nahuinin. Quisoso imapisopita natantahuatona', Pirnapi a'papi Antioquiaquë ya'huëpisopita nicacaso marë'. ²³⁻²⁴Inaquë canconahuaton, “Tëhuëenchachin

nisha piyapi'santa' imasapi. Yosëri na'con catahuarin,” ta'ton, noya cancantërin. Pirnapi'so' noya quëmapi. Yosë noya natërin. Ispirito Santori noyá ya'coancantërin ni'ton, piyapi'sa' pënënin: “Ama Sinioro a'pocosohüë'. Ya'ipi cancanëma quëran huarë' imamiatoco',” itërin. Pënënpachina, a'napitanta' Quisoso imapi.

²⁵Ina quëran Pirnapi Tarsoquë pa'nin Saono yonípon. Inaquë yoniton, quënanin. ²⁶“Huëquë' pa'a Antioquiaquë ya'huëpisopita a'chinta,” itohuachina, “Inta nipachin pa'a,” ta'ton, imarin. A'na pi'isa' inaquë ya'huëpi. Imapisopita catahuacaiso marë' yacapatopi. Na'a piyapi'sa' a'chintopi. Inaquë chachin Quisoso imapisopita nisha nininën acoantapi. “Cristo imaro'sa',” itopi.

²⁷Naporo' tahuëri'sa' pënëntona'piro'sa' Quirosarin quëran Antioquiaquë huë'pi. ²⁸A'naso' Acapo itopi. Inaso' Ispirito Santo nohuanton, ninorin. “Co hua'qui quëranhuë' ya'ipi parti tanarotapi,” itërin ninoton. Ina quëran Craotio itopiso' Noma copirno ya'conaso', tëhuëenchachin tanarotopi. ²⁹Napohuachina, imapisopita yonquipi Cotia parti ya'huëpisopita catahuacaiso marë'. Imapisopita parisitapi ni'ton, coriqui yaa'papi. Coriquihuano'saso' na'con quëtopi. Co coriquihuano'sahuë' nipisopitaso', pi'pian quëtopi. ³⁰Nani coriqui yontonpachinara, Pirnapi, Saono, inapita quëtopi quëpacaiso marë'. Quirosarinquë quëparahuatona', ansiano'sa' quëtonpi pahuantërinso' quëtacaiso marë'.

Irotisëri aparisitërinso'

12 Naporo' tahuëri'sa' a'na hua'an ya'huërin, Irotisë itopiso'. Quisoso imapisopita no'huiton, sontaro'sa' a'parin aparisitacaiso marë'. ²Santiago maconpi. Inaso' Coansha iin.

Mapachinara, sahuëniqüë atëpatërin.
³Tëpapi ni'ton, cotio hua'ano'sari pa'yatopi. Ina natantahuaton, Pitronta' macacaiso marë' camaitërin. Naporo' cotioro'sa' niyontonapi pan co ahuëpocatopisohuë' capacaiso marë'.
⁴Mapachinara, tashinan pëiquë apo'motërin. Shonca saota sontaro'sa' acorin a'paicaiso marë'. Catapini, catapini ya'piri ni'sapi. Niya'huëretatona', tashirë chachin a'pairapi. "Pascoa na'huëhuachin, piyapi'sa' ni'tërantapaiqüë Pitro ana'ntarahuë," tënin hua'an yonquiaton.
⁵Pitro tashinan pëiquë ya'huapirinhüë', Quisoso imapisopita Yosë nontapi. Pitro marë' chiniquën Yosë nontapi.

Pitro tashinan pëi quëran cha'ërinso'

⁶Tashiraya pochin hua'ani ana'intacaso' nisahuaso', Pitro huë'ësärin. Cato' sontaro'sari ahuancoanapipi. Cato' catinaqüë tonpopi. Ahuënan quëran a'na sontarori nitonpotanpatërin. Inchinan quëran a'narinta' nitonpotanpatërin. Inapotahuatona', ya'ipi huë'ësapi. Ya'coanaqüë cato' sontaro'sa chachin tashinan pëi' a'pairápirinhüë'.
⁷A'nanaya Siniro anquëninën inaquë ya'notimarin. Huënaráchin a'pinin. Pitro pichianahuaton, ochinanin. "Manóton huënsëqüë' pa'a," itërin. Napotohuachina, tanpain quëran catina inaora nii'quiritërin. Cato quëran chachin nii'quiritërin.
⁸"A'moanahuaton, sapatë' po'moqüë'," itërin. Itohuachina, inaporin. "Aipi a'moransonta' a'mosahuaton, imaquico," itantarin.

⁹Ina quëran pipihuachina, Pitrori imarin. "Co'ta'ma' anquëni ocoiarincohuë'. Topinan hua'narëso pochin ni'samarahuë'," topirinhüë'.
¹⁰Sontaro ya'natontarinso' na'huëtirin.

Ina quëran a'nanta' na'cotiantarin. Pëianshinqüë huarë' canquirin. Inaquë panca ya'coana hua'na quëran nininso' ya'huëpirinhüë', inaora ni'soatërin. Pipirahuaton, a'na cachiquë pa'nin. Inaquë a'naroáchin anquëni patërin.

¹¹Naporo' Pitro no'tëquën yonquirin: "Co hua'narëso pochin ni'nahuë'. Siniro chachin anquëninën a'patimarinco nicha'ëincoso marë'. Irotisë, cotio hua'ano'sa', inapita yatëpapirinhüë', nicha'ërinco," tënin.

¹²Ina yonquiaton, Maria pëinënuë' pa'nin. Coansa Marco a'shin inaso'. Inaquë na'a imapisopita niyontanahuatona', Yosë nontapi.
¹³Paira tahuirinhüë' canconahuaton, ya'coananënuë' pi'nitonin. Pi'nitohuachina, a'na nanon huë'nin, Rota itopiso'.
¹⁴Pitro noninso' nohuianantahuaton, pa'yanin. Pa'yanaton, co ya'coana i'soataponahuë', ta'acontarahuaton, pëiquë ya'coantarin. Pitro aipiran huaniarinso' sha'huiconin.
¹⁵—Quëmaso' hua'yantëran, itopirinhüë'.

—Co hua'yantërahuë'. Tëhuëchachin Pitro inaquë huaniarin, itohuachina:

—Co inahuë'. Anquëninën nimara, itopi.

¹⁶Napaso'i, Pitroso' ya'coana pi'niantarin. Naporo huarë' i'soatopi. Pitro quënanahuatona', pa'yanpi.
¹⁷Inaso nipirinhüë' imirin quëran anquitérin ama noncarocaiso marëhuë'.
 —Siniro chachin anquëninën a'patimarinco. Tashinan pëi quëran ocoirincó. Iya Santiaco sha'huitonco' nitochin. Ya'ipi imapisopitanta' sha'huitoco', itërin.

Ina quëran a'na parti pa'nin.

¹⁸Tahuërihuachina, sontaro'sa' pa'pi pa'yanpi. "¿Intoacha Pitro pacaya?" nitopi.
¹⁹Irotisëso nipirinhüë': "Pitro maconquë'," itopirinhüë'.

“Capa huachi,” itohuachina, a'na a'na sontaro natanin. Co nitotihuachinarahuë', tēpacaiso marë' camaitërin. Napoaton sontaro'sa' Pitro a'paipisopita tēpapi. Ina quëran Irotisë Cotia quëran pipirahuaton, Sisariaquë pa'nin ya'huapon.

Irotisë chimininso'

²⁰ Irotisi hua'an ya'huërinquë nisha nisha piyapi'sa' huëcatona', coshoro' pa'anquipi. A'naquënso' coshoro' yapa'anpirinahuë', chiníquën no'huiton, co nohuantërinhuë' quëtacaso'. Tiroquë ya'huëpisopita, Sitonquë ya'huëpisopita, inapita no'huirárin. Napoaton niyontonahuatona', inaquë huë'pi. Po'oana quëran inprietonen Pirasito itopiso' nontiipi.

—Quëmari hua'an nontëquë' ama huachi no'huincoisohuë'. Ina marë' coriqui quëchinquën, itopi.

—Noyahua', tosahuaton, pa'nin hua'anën nontacaso marë'.

²¹ —Sha'huitëquë' huënta'ina' nonchi, itërin. Niyontonpachinara, noyápiachin nitaparin. Hua'anëntacaso' shiranëinquë huënsërahuaton, piyapi'sa' nontarin. ²² Natanahuatona', pa'yatapi: “Ma noyanquëncha quëmaso paya. Co piyapi pochin nontërancoihuë'. Yosë chachin pochin nontarancoi,” itopi chiníquën nontatona'. ²³ Topinan piyapi niponahuë' natanahuaton hua'an nipa'yatërin. Yosëichin chinotacaso nipirinhue' naporinso marë', a'naroáchin Siniro anquëninëni acaniorin. Chiníquën canioton, shonari pë'yarin. Parisitërarin quëran chiminin.

²⁴ Yosë nanamënso nipirinhue' nahuinarin. Nisha nisha parti sha'huirápi ni'ton, na'a piyapi'sa' natëtona' imasapi.

²⁵ Pirnapi, Saono, inapitaso' nani yonquipi Antioquiaquë paantacaiso'. Imapisopita coriqui a'papiso' nani

quëtonpi ni'ton, Quirosarin quëran pipirahuatona', paantapi. Coansha Marconta' quëpapi.

Pirnapi, Saono inapita a'chinacaso marë' a'papiso'

13 Antioquiaquë na'a Quisoso imapisopita ya'huëpi. Na'a niyontonahuatona', Yosë chinotopi. A'natërápo quëmapi'sa' ansiano ya'conpi. A'naquënso' Quisoso nanamën sha'huitona', pënëntopi. A'naquëonta' imapisopita a'chintopi noya imacaiso marë'. Inapitaso': Pirnapi, Simon, Nosio, Manain, Saono, inanapo ya'huëpi. Simonso' yara piyapi. Nosioso' Sirini quëran huë'nin. Manainso', Cariria hua'an Irotisë pëinëinquë so'sorinso'. ² A'na tahuëri co coshatatonaraihuë', Siniro chinotopi. Napohuachinara, Ispirito Santori sha'huitërin: “Pirnapi, Saono inapita nohuantërahuë paatona', piyapi'sa' a'chintacaiso marë'. Ina marë' inapita acorahuatoma', a'paco' pa'ina'” itërin.

³ Napoaton co coshatatonaraihuë', inapita marë' chiníquën Yosë nontopi. Nani Yosë nontohuachinara, së'huamotorahuatona', acopi paatona' a'chinacaiso marë'. Ina quëran a'papi.

Chipri parti a'chinpiso'

⁴ Ispirito Santo nohuanton, Siriosiaquë pa'pi marë' pa'tacaiso marë'. Ina quëran panca nancaquë pa'sahuatona', Chipri parti canconpi. Panca so'ton inaso'. Inaquë na'a ninano' ya'huërin. ⁵ Saraminaquë nonshirahuatona', cotio niyontonpiso pëiquë pantarahuatona', Yosë nanamën sha'huitopi. Nisha nisha niyontonpiso pëiquë sha'huitëra'piapi. Coansha Marconta' pa'nin catahuacaso marë'.

⁶ Inaquë sha'huirahuatona', ya'ipi Chipri parti pa'topi. A'chintëra'piapi. Inapoatona', Paposëquë huarë' canconpi. Inaquë a'na pënoton

quënanconpi. Inaso' cotio quëmapi, Pariquisoso itopiso'. Inaso', nonpin nanan pënëntona'pi ni'ton, piyapi'sa' nonpintarin. ⁷Inaso' hua'an amiconën. Hua'anso' Siriquio Paono itopi. Inaso' noya yonquirin. "Canta' Yosë nanamën nata'in," ta'ton, Pirnapi, Saono, inapita amatërin. ⁸Pënotonso nipirinhüë' co nohuantërinhuë'. Inaso' Crico nananquë Irimasë itopi. "Ama natëquësohuë'," toconin. ⁹Saonoso' Noma nananquë Paono itopi. Ispirito Santori noyá ya'coancantërin ni'ton, pënoton ni'sárin quëran itapon:

¹⁰—Quëmaso' sopai pochin cancantëran. Yosëso' noya noya nipirinhüë', yainimicotëran. Tëhuëncachin nonpintënquën, pa'pi co noya quëmapinquënhüë'. Siniro no'tëquën sha huitopirinpoahuë', ¿onpoatonta' quëmari nonpintaton, a'napita anishacancantaran? ¹¹Api-ramiachin Yosë nohuanton, co manta' quënantaranhuë'. Hua'quimiachin co pi'i quënanaranhuë', itërin.

Napotohuachina, a'naroáchin chitoro pochin ni'tërin. Somaraya pochin nicaton, co manta' quënantërinhuë'. Si'pinantápirinhüë', a'na piyapi nohuantërin matanparahuaton, quëpacaso marë'. ¹²Hua'ani ni'sahuaton, "Yosëri mini napotërin," ta'ton, natërin. Siniro nanamën natanahuaton, pa'yanin. "Inaso' chiníquën nanan," tënin.

Pisitia parti pënëntërinso'

¹³Ina quëran Paonoso', ca'taninsopitarë chachin a'na parti pa'nin. Nanchaquë ya'conahuatona', marë pa'tantapi. Panpiria parti nonshirahuatona', a'na ninano PiriQui itopiquë pa'pi. Coansha Marcosa nipirinhüë', co huachi imátërinhuë'. Quirosarinquë ayamantarin. ¹⁴Paonoso' Pirnapirë chachin paantapi. PiriQui na'huëtahuatona', aquë iratopi.

Pa'sápatona', a'na Antioquiaquë canconpi, Pisitia parti ya'huërinso'. Chinoto tahuëri nipachina, cotio niyontonpiso pëiquë pa'pi. Inaquë ya'conahuatona', huënsëpi. ¹⁵Cotio ansiano'sa' quirica nontapi. Moisësë iráca pënëntërinso', pënëntona'piro'sa' ninshitopiso', inapita nani nontohuachinara, itapona':

—Achinicancanamacoiso marë' yapënënpatamacoí iyaro'sa', sha'huitocoi nata'in, itërin.

¹⁶Napotohuachina:

—Noyapa', carinquëmanta' pënëinquëma', ta'ton Paono huanirin. Huanirahuaton, imirin quëran tasatërin piyapi'sari ta'tatona' natanacaiso marë'.

—Natanco iyaro'sa'. A'naquëmanta' nisha piyapinquëma' nipomarahüë', Yosë chinotërama'. Canpitanta' natanco. ¹⁷Iráca quëran huarë' israiro'sanpoa' Yosë chinotërehua'. Iráca chachin shimashonënpoapita acorin piyapinënpita nicacaiso marë'. Iquipitoquë ya'huëapona', Yosë nohuanton, na'api. Ina quëran Yosëri chachin chiníquën nanantaton, catahuarin inatohua quëran cha'ëcaiso marë'. ¹⁸Catapini shonca pi'ipi inotëro parti pa'pachinara, Yosëri nosoroaton, co ata'huantërinhuë'. Co yanatëpirinahüë', na'con catahuarin. ¹⁹Ina nohuanton, Canaan parti pa'pi. Inatohua' nisha nisha piyapiro'sa' ya'huëpi, nisha nisha nananquë nonpisopita. Canchisë huënton ya'huëpirinahüë', co Yosë natëpihuë' ni'ton, ina nohuanton minsëpi. Inaquë chachin shimashonënpoapita ya'huëpi. Yosëri catahuarin ni'ton, ina no'pa' hua'anëntopi. ²⁰Ya'ipi quëran catapini pasa a'natërápo shonca pi'ipi ninin.

Ina piquëran Yosë nohuanton, hua'ano'sa' ya'cona'piapi catahuacaiso marë'. Samoiro ya'conaquë huarë' inapopi. ²¹Inaso' noya pënëntopirinhuë': "Copirno nohuantërai huachi,"

topachinara, Yosëri Saono acorin. Inaso' Mincamin huënton quëmapi, Quisi hui'nin. Catapini shonca pi'ipi Saono hua'anëntopirinhuë', ²² Yosëri ocoirahuaton, Tapi acorin. Quisi hui'nin inaso'. Nóya quëmapi ni'ton, Yosëri noya ni'nin. "Tapiso' ca pochin cancantërin. Noya ni'nahuë. No'tëquën natëarinco," tënin Yosë. ²³ Iráca chachin Yosëri sha'huitërin: "A'na tahuëri Tapi shiin nicha'ësarinquëma'," itërin shimashonëmapita. Iporaso' iyaro'sa', nani Quisoso a'paimarin nicha'ëinpoaso marë'. Sha'huitërinso chachin a'paimarin. ²⁴ Co'huara Quisoso huë'shatërasohuë', Coansha pënëntarin. Na'a isairro'sa' pënëntarin. "Co noyahue' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë chachin tahuëretantaco'. Ina quëran i'quë aporintaranquëma'," itërin. ²⁵ Coansha pënëntërinso' yatiquihuachina, no'tëquën sha'huirin. "Quëmaso' Cristonquën, itopiramacohuë', co caso' inacohuë'. Nipirinhue', ca piquëran huë'sarin. Inaso' noya noya. Co caso' maquëyancohuë' ni'to, co sapatën i'quirita'huaso tëranta' nanitarahuë'," itërin.

²⁶ "Canpoaso' iyaro'sa', Apraan shinpitanpoa' ni'tëhua', Yosë nanan a'patirinpoa' nicha'ëinpoaso marë'. Nisha piyapinquëmanta' Yosë chinotohuatama', nicha'ësarinquëma' canpitanta'. Napoaton ya'ipinquëma' sha'huitaranquëma'. ²⁷ Quirosarinquë ya'huëpisopitaso', co Quisoso nohuitopihue': 'Yosëri a'paimarin,' co topihue'. Co hua'ano'sa tëranta' napopihue'. Pënëntona'piro'sa' ninshitopiso' nani chinoto tahuëri natanpirinahuë', co yonquipihue'. 'Quisoso tëpaquë', itopi. Iráca ninorinso chachin yatëpapi. ²⁸ Co ma'marë tëranta' tëpacasohuë' nipirinhue', Pirato sha'huitopi: 'Tëpaquë',

itopi. ²⁹ Ina quëran ya'ipi Yosë quiricanënuë ninorinso' nanihuachina, corosë quëran anohuararahuatona', na'pi naninquë po'mopi. ³⁰ Inaquë po'mopirinahuë', Yosëri ananpitaantarin. ³¹ Nanpiantarahuatón, a'na yoqui miria pochin ya'huantarahuaton, ca'tano'sanënpita ya'notëra'piarin. Co'huara chimiyantërasohuë', na'a Caririaquë ya'huëpisopitari ca'tanpi. Quirosarinquë huarë' imapi. Quisoso nanpiantahuachina, inapitarinta' quënanpi. Quënanahuatona', ya'ipi piyapi sha'huitapi: 'Nanpiantarin mini. Quiyari ni'nai,' tosapi.

³² Quiyanta', iyaro'sa', noya nanan sha'huitarainquëma'. Iráca Yosëri shimashonënpopita nontaton, sha'huitërin. ³³ Iporaso' nani Quisoso a'patimarinpoa'. Shinpitanpoa' ni'tëhua', yonquirinpoa'. Quisoso ananpitaantarahuatón, catahuarinpoa' canpoanta'. Yosë quiricanënuë iráca ninshitërin. 'Quëmaso' hui'nahuënuë. Ipora chachin acoaranquën hua'anëntamaso marë', tënin Tapi. Sarmo catoquë naporin. ³⁴ Yosëri ananpitaantacaso' ninorin. Co nonën chanatarinhue'. Iráca quiricanën quëran itërin: 'Tapi no'tëquën nontërahuë. Nosoroato, na'con catahuarahuë. Canpitanta' inapochachin catahuaranquëma', tënin Yosë. ³⁵ Napoaton Tapiri ninshitantarin. 'Quëmasáchin natëranquën ni'ton, co nohuantaranhue' nonëhuë chanatacaso', itërin, Yosë nontaton. Sarmo quiricaquë chachin naporin. ³⁶ Napoaponahuë', Tapiso' Yosë natëton, piyapi'sa' catahuarin. Ina quëran chiminin. Shimashonënpita pirayan pa'pitopi. Nonën chanatërin. ³⁷ Quisososso nipirinhue' Yosëri ananpitaantarin. Co nonën chanatërinhuë'. Quisoso nonën chachin ninoton, Tapi iráca ninshitërin. ³⁸⁻³⁹ Napoaton iyaro'sa'

sha'huichinquëma'. Quisosoíchin nanitaparín oshanëma' inquitininquëmaso'. Iráca pënëntërinso' Moisésëri ninshitopirinhuë'. Ina imapatama', co oshanëma' inquitarinquëmahuë'. Nipirinhuë', Quisoso natëhuatëhua', oshanënpoa' inquitarinpoa'. Oshanënpoa marë' chiminin ni'ton, inquitarinpoa'. Ina quëran Yosë noya ni'sarinpoa'. ⁴⁰Nani natanamaco ni'ton, a'naroáchin, iyaro'sa', natëco'. Ni'cona ana'intochinquëma'. Iráca Yosë quiricanën quëran pënëntona'piro'sa' itapona':

⁴¹'Yosëri itërin: "Canpitaso' na'con tēhuaconama'.

Iso tahuëri'sa' ca nohuanto, na'con ma'sha onpoarama'. Yonquirahuëso' sha'huitarinēnquëma'.

Natanapomarahuë', co natëtaramahuë'. Napoaton pa'yanatoma', yonquico'.

Chiniquën ana'intaranquëma' ni'ton, ta'huantarama'," tēnin Yosë,' itopi.

Canpitanta' ni'cona inapochachin ana'intochinquëma', tēnin Paono, pënëntaton.

⁴²Ina quëran niyontonpiso pëi quëran pipihuachinara, 'a'na chinoto tahuërinta' inapochachin a'chintaantacoi,' itopi. ⁴³Piyapi'sa' noquitopirinahuë', na'a cotioro'sari Paono imasapi. Nisha piyapi'santa' cotioro'sa pochin Yosë chinotopisopita imasapi. Imapachinara, Paono, Pirnapi catoari chachin a'chintantapi.

'Yosë inaora nohuanton, nosororinpoa', ta'toma', imamiatoco'," itopi.

⁴⁴A'na chinoto tahuëri nanihuachina, ya'ipi ninanoquë ya'huëpisopita niyontonpi Yosë nanamën natanacaiso marë'. Caraíchin piyapi co pa'pihuë'.

⁴⁵Cotioro'saso nipirinhuë' notohuaro' piyapi ni'sahuatona', no'huitona', apiratopi. "Isopitaso' nisha piyapi'sa'

ni'ton, co canpoa pochin iráca pënëntërinso' natëpihuë'," ta'tona', no'huitopi.

"Paono co no'tëquën a'chininhuë'. Inaso' nonpintë'," itopi. ⁴⁶Paonoso nipirinhuë' chiniquën cancantaton, co tē'huarinhuë'. Pirnapinta' chiniquën cancantërin.

—Canpita'ton Yosë nanamën sha'huita'huanquëmaso' ya'huëpirinhuë', a'porama' ni'ton, canpitaora tēhuënëma quëran co nanpimiataramahüë'. Napoaton nisha piyapi'sa' a'chintarai.

⁴⁷Sinioro sha'huitërincoi:

"Quëmaso' acoranquën nisha piyapi'sa' a'chintaton anohuitancoso marë'.

A'pintëresö pochin nanamëhuë anitotaran.

Ya'ipi parti paaton, piyapi'sa' a'chintëra'piapon cha'ëcaiso marë'," itërincoi, tēnin Paono.

⁴⁸Nisha piyapi'sa' natanahuatona', pa'yatopi. "Ma noyacha Yosë sha'huitërinpoa paya," topi. A'naquën Yosëri huayonin ni'ton, natëtona', Quisoso imasapi ina nohuitatona', nanpimiatacaiso marë'. ⁴⁹Ya'ipi ina parti Sinioro nanamën nahuinin.

⁵⁰Cotioro'saso nipirinhuë' ninano' hua'ano'sa' nontopi. Sanapi'santa' chiniquën nanantopisopita nontopi, Yosë chinotopisopita nininso'. "Paono co noya quëmapihuë'. Pirnapinta' co noyahuë'. Co isëquë nohuantëraihuë'," toconpi. Napotatona', aparisitahuatona', a'papi. ⁵¹"Nani sha'huitopiranquëmahüë', co nohuantaramahuë' ni'ton, canpitaora tēhuënëmaquë nina'intarama'," itahuatona', Iconioquë pa'pi.

⁵²Patopirinahuë', nani a'chintopi ni'ton, Quisoso imapisopitaso' noya cancantopi. Ispirito Santori noyá ya'coancantërin.

Iconioquë a'chinpiso'

14 Paono, Pirnapi, inapita Iconioquë canconpachinara, inachachin niantapi. Inaquënta' chinoto tahuëri nanihuachina, cotio niyontonpiso pëiquë ya'conpi. Nóya a'chinpi ni'ton, na'a cotioro'sari natëpi. Na'a nisha piyapi'santa' Quisoso imápi. ²A'naquën cotioro'saso nipirinhüë', co yanatëpihuë'. Napoaton, nisha piyapi'sa' nontatona', anishacancantopi. "Quisoso imapisopita co noya piyapisahuë'," itopi. Napoaton a'naquën co yaimatonahuë', imapisopita no'huipi. ³Hua'qui' inaquë Paono yacapatërin. Pirnapirë chachin inaquë ya'huëpi. Chiníquën cancantatona', Siniorori nosororinso' sha'huirápi. No'tëquën sha'huipi ni'ton, Siniorori catahuarin cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatacaiso'. Ina ni'sahuatona', "Tëhuëenchachin Yosë catahuarinquëma'," itopi. ⁴Ya'huëhuano'saso' nisha nisha yonquipi. A'naquën cotioro'sa pochin cancantopi. A'naquënso nipirinhüë' Paono, Pirnapi, inapita natëpi. ⁵Cato chachin noya nipirinhüë', cotioro'saso' nisha piyapi'sarë' napopianachin yonquiatona', chinotopi ahuëcaiso'. Hua'ano'sarinta' no'huipi. Na'píquë yatëpápirinhüë', ⁶natantahuatona', ta'api. Niconia parti pa'pi. Inaquë cato' panca ninanoro'sa ya'huërin. A'naso Nistra, a'nanta' Tirpi itopi. ⁷Inatohua' paatona', noya nanan sha'huiantarapi. Ya'cariyanta' a'chinapi.

Paono na'píquë tē'yarapiso'

⁸Nistraquë apia ya'huërin. Co nanitërinhuë' iratacaso'. Nasitërin quëran huarë' co onporonta' huanirinhüë'. ⁹Paonori a'chintohuachina, nóya natanarin. Napohuachina, Paonori notëërin. "Iso quëmapi noya natëërin. 'Quisocristo nanitërin anoyatiincoso',

tëninso marë' anoyatarahuë'," tënin yonquinëquë. ¹⁰Napoaton chiníquën itapon:

—No'tëquën huaniquë' iyasha, itërin.

A'naroáchin huanirahuaton, noya pa'sarin. ¹¹Piyapi'sari ni'sahuatona', Niconia nananquë ninontopi:

—Yosëro'sa' isëquë o'matona', piyapi taraimapi, topi.

¹²"Pirnapiso' Sioso chinotërehuaso'," nitopi. Paono na'con na'con a'chinin ni'ton, "Inaso' Irimisë chinotërehuaso'," nitopi. (Inahuara nananquë ninontopi ni'ton, Paono, Pirnapi inapitaso' co natanpihuë'.) ¹³Ninano intonquë Sioso moshapiso pëi' ya'huërin. Ina hua'anënso', ohuaca' masahuaton, yancoro'sa' sihuirin, apë'pëconotacaso marë'. Notohuaro' piyapi'sari imasapi. Ninano ya'coanaquë quëparahuaton, inaquë yatëparin moshacaiso marë'.

¹⁴Naporo huarë' Pirnapi, Paono, inapita nitotopi. Natanahuatona': "Tata Yosëíchin chinotacaso' ya'huërin," ta'tona', a'mopiso oshapi. Huancanachin ta'arahuatona', chiníquën nontopi.

¹⁵—¿Onpoaramata' iyaro'sa'? Ama moshacoisohüë'. Tëhuëenchachin co quiyaso' moshamacaiso ya'huërinhuë'. Quiyanta' piyapicoi, canpita pochachin ninai. Noya nanan sha'huita'huanquëmaso marë' huë'nai. Quisoso nanamën, iyaro'sa', a'chinchinquëma', natanco. Mamanshi topinan quëran mosharama'. Yosëso nipirinhüë' nanpirárin. Ama huachi mamanshi moshacosohüë'. Inapita naniantatoma', Yosë imaco huachi. Isoro'pa', inápaquë ya'huërinso'pita, marëro'sa', ya'ipi ma'sharo'sa', inapita inari ninin. ¹⁶Íraca piyapi'sa' co Yosë nohuitopihüë' ni'ton, Yosëri tananpitërin inahuara yonquipiso' imacaiso marë'. ¹⁷Nipirinhüë', nosoroatonpoa', nani ma'sha acotërinpoa' ina nohuitacaso marë'. Ina

nohuanton, o'nanin. Ina nohuanton, ma'sha papotërin. Ina nohuanton, cosharo' ya'huëtërinpoa' ca'patëhua' noya cancantacaso marë'. Inapoaton, noya yonquirinpoaso' anitotërinpoa', itopi.

¹⁸ Napotopirinahuë', co a'naroáchin natëtopihuë'. Parisi quëran pochin natëtona', co huachi ohuaca' tëpatona inapita moshapihuë'.

¹⁹ Napoaponahuë', cotioro'sari huëcapairahuatona', anishacancantopi. A'naquën Antioquia quëran huë'pi. A'napitanta' Iconio quëran huë'pi. Huë'sahuatona', Paono, Pirnapi, inapita sha'huirapipi ni'ton, no'huipi.

No'huirahuatona', Paono mapi. Masahuatona', na'pique të'yarahuachinara, chiminpirinhuë'. Ohuararahuatona', ninano intonquë të'yatonpi. "Nani chiminin," ta'tona' inaquë patopi. ²⁰ Quisoso imapisopitari tancapitahuatona', nocoaso', a'nanya ni'tiintarahuatona', huaniantarin. Ninanoquë paantarin. Tahuëririnquë Tirpique pa'nin. Pirnapinta' pa'nin.

²¹ Inaquë noya nanan sha'huitohuachina', na'a piyapi'sa' Quisoso imasapi. Nani a'chintohuachinara, Nistraquë ayamantapi. Ina quëran Iconioquënta' paantarahuatona', Antioquiaquë cancoantapi. ²² Cara ninanoquë chachin Quisoso imapisopita pënëna'piapi. "Ama iyaro'sa' Quisoso a'pocosohuë'. Imamiatoco'. A'napita aparisitarinënpoa'. Parisitacaso' ya'huërin. Parisitatëhua', Yosë hua'anëntërinquë ya'conarëhua'. Napoaton noya ahuantoco'," itopi. Pënënpachinara, achincancanpi. ²³ Yapa'pachinara, a'naya a'naya Quisoso imapisopitaquë ansiano'sa' acora'piapi. Noya nipisopitaráchin acora'piapi. Co coshatatonaraihuë', inapita marë' Yosë nontopi: "Ya'ipi

isopita, Sinioro, noya natërinënquën. Noya a'paiquë'," itopi. Cara ninanoquë chachin napopi.

Hua'qui quëran ya'huëpiquë paantapiso'

²⁴ Ina quëran paantapi. Pisitia parti na'huëtaantarahuatona', Panpiria parti cancoantapi. ²⁵ Piriquirequë Yosë nanamën sha'huiantarahuatona', Atariaquë pa'pi huachi. ²⁶⁻²⁷ Ina quëran nanchaquë huë'sahuatona', Antioquiaquë canquiipi. A'papi quëran chachin canquiantapi. Canquirahuatona', Quisoso imapisopita ayontonahuatona', ya'ipi sha'huitopi. "Thua chachin a'paramacoi. 'A'na parti ya'huëpisopita noya nanan sha'huitonco'. Insëquësona pa'patama', Yosë noya catahuainquëma', itohuata-macoira, pa'nai. Nani sha'huirai. Yosë noya catahuarincoi. Ina nohuanton, nisha piyapi'santa' Quisoso natëtona', Yosë huëntonënquë ya'conpi," itopi. ²⁸ Inaquë hua'qui' ya'huëantapi. Imapisopitarë' ninontatona', noya ya'huëpi.

Quirosarinquë anoyatopiso'

15 Ina quëran a'naquën quëmapi'sa' Cotia parti quëran canquiipi. Quisoso imaponaraihuë', Moisésë pënëntërinsona' imasapi. Napoaton Antioquiaquë canquiuhuachinara, imapisopita nisha a'chintopi. "Iráca Moisésë pënëninpoa' marca niacotacaso'. Co ina natëhuatamahuë', co Yosë anoyacancantarinquëmahuë'," itopi. ² Paonosos', co ina pochin yonquirinhuë'. "Co niacotacaso' ya'huërinhuë'," tënin. Pirnapinta' inachachin yonquirin. Napoaton canquipisopitarë' ninontopi. "Co no'tëquën a'chinamahuë'," nitatona', chiniquën ninontopi. Napoaton imapisopitari itapona': "Quirosarinquë paco'. Ca'tano'sa',

ansiano'sa', inapita natanco'. ¿Ma'tama' sha'huichinênquëmapa'?" ta'tona', Paono, Pirnapi, inapita a'papi. A'napitanta' inapitarë' a'papi.

³A'pahuachinara, pa'pi. Pínisia parti, Samaria parti, inaquëpita pa'sahuatona', sha'huira'piapi. "Nisha piyapi'santa' iráca yonquipiso' naniantatona', Quisoso imasapi huachi," itëra'piapi. Quisoso imapisopita natanahuatona', nóya cancantopi.

⁴Quirosarinquë canconpachinara, ya'ipi Quisoso huëntonênquë ya'conpispita noya nontopi. Ca'tano'sa', ansiano'sa', inapitanta' noya nontopi. Ina quëran Paonori ya'ipi sha'huitërin: "Aquë iyaro'sa' pa'nai Quisoso nanamën sha'huita'huaiso marë'. Yosë noya catahuarincoi. Nisha piyapi'santa' Quisoso imasapi. Nisha nisha ninanoquë niyontonapi," itërin. ⁵Ina natanahuatona', a'naquën parisioro'sa' Quisoso imaponaraihuë', co noyahuë' natanpi. Napoaton huanirahuatona', tapona':

—Nisha piyapi'sa' yaimapachina', marca acotacaso' ya'huërin. Ya'ipi Moisësë iráca pënëntërinso' imacaiso' ya'huërin. Inapita a'chintoco' imaina', itopi.

⁶Napoaton ca'tano'sa', ansiano'sa', inapita niyontonpi nisha nisha yonquipiso' natanacaiso marë'. ⁷Hua'qui' ninontohuachinara, Pitro huanirahuaton, itërin:

—Canta' iyaro'sa' pi'pian sha'huichinquëma'. Nani iráca Yosë acorinco nisha piyapi'sa' sha'huita'huaso marë'. Ina nohuanton, Quisoso nanamën sha'huitërahuë. Inapitanta' natanahuatona', natëpi. Natëtona', imasapi. Ina nitotërama' canpitanta'.

⁸Ya'ipi yonquirëhuasopita Yosë nitotërin. "Inapitanta' cancanëna quëran noya natërinaco," ta'ton, Ispirito Santo aya'coancantërin. Canpoa' ya'coancantërinpoaso

pochachin inapitanta' ya'coancantërin. ⁹Ya'ipinpoa' napopianachin ni'ninpoa'. Nisha piyapi'santa' nosororin. "Quisocristo'chín imasarahuë," topachinara, cancanëna' anoyatërin. ¹⁰Iráca Moisësë nisha nisha pënëntopirinhuë', shimashonënpoa' co nanitopihuë' ya'ipiya no'tëquën natëcaiso'. Canpoanta' co nanitaparëhuahuë'. ¿Ma'marëta' nipachin nisha piyapi'sa' imapachina', iráca pënëntopiso' a'chinacaso' nohuantërama'? tënahuë. Yosëri noya ni'pachina, co canpoari nisha sha'huicaso' ya'huërinhuë'. Quisoso imapisopita tananpituahua', Yosë ana'intohuachinpoa'. ¹¹Sinioro Quisoso natëhuatëhua', inaora nohuanton, nicha'ësarínpoa'. Nosoroatonpoa', oshanënpoa marë' chiminin ni'ton, anoyacancantërinpoa'. Inapochachin nisha piyapi'santa' anoyacancantërin, tënin Pitro.

¹²Ina natanahuatona', "No'tëquën nonin," ta'tona', ta'tápi. Ina quëran Pirnapi, Paono, inapitanta' sha'huitantapi: "Thua pa'patoira, Yosë na'con catahuarincoi. Quisoso nanamën sha'huitohuatoira, na'a nisha piyapi'sari natëpi. Inapitanta' caniohuachinara, Yosë nohuanton, anoyatëra'piarai. Ni'sahuatona', "Tëhuëchachin Yosëri catahuarin,' topi," tënin Paono.

¹³Nani nontohuachina, Santiaconta' tapon:

—Natanco iyaro'sa'. ¹⁴Iya Simon nani sha'huitërinpoa'. Yosë nohuanton, ina'ton nisha piyapi'sa' a'chintërin. A'chintohuachina, a'naquën imasapi, Yosëri huëntonênquë aya'conin. Inapitanta' piyapinënpiya pochachin ni'sarin. ¹⁵Inachachin pënëntona'piro'sa' ninshitërin. Iráca Yosë quiricanênquë ninshitaton, tapon:

¹⁶"Yosë chachin naporin: 'A'na tahuëri huëantarahuë.

Tapi shinpita catahuaantarahuë. Inapitaso' naniantërinaco ni'tona', pëi' mocarinso pochin nisapi.

Co noya cancantopirinahuë', cari anoyacancantaantarahuato, noya acoantarahuë.

¹⁷ A'napita piyapi'santa' nohuitinacoso marë' napoarahuë.

Nisha piyapi'santa' nohuitoahuachinaco, chinotarainaco.

Ca nohuanto, a'naquën imasarinaco,'

¹⁸ tënin Yosë. Iráca quëran huarë' yonquirin nisha nisha piyapi'sa' nicha'ëcaso'.

Ina yonquiaton, anitotërinpoa',” tënin pënëntona'pi.

¹⁹ “Napoaton nisha piyapi'sa' Yosë imapachina', noya nia'ahua', tënahuë. Co ya'ipi Moisésë pënëntërinso' a'chintacaso ya'huërinhuë'.

²⁰ Nipirinhuë', pi'pian pënënacaso marë' ninshitahua'. Nisha piyapi'sa' ma'sha tëpapi mamanshi moshacaiso marë'. Ina nosha Quisoso imapisopita tananpichina'. Naporahuatona', a'naquën maconorahuatona', ma'sha tëpapi. Co huënainën noya inquitopihuë'. Ina noshanta' ama ca'inasohuë'. Naporahuatona', ama monshihuainasohuë', Inaíchin pënëanhuan'.

²¹ Iráca quëran huarë' Moisésë pënëntërinso' ya'huërin. Na'a ninanoquë a'chintapi. Nani chinoto tahuëri niyontonpiso pëiquë nontopi. Napoaton ama inapita pinoinënpoaso marëhuë' ina pochin quirica a'patahua' Quisoso imapisopita pënënacaso marë',” itërin.

Pënënacaiso marë' ninshitopiso'

²² “Noyahua'. Ina pochin ninshitahua',” topi ya'ipiya. Ina quëran ca'tano'sa', ansiano'sa', inapita yonquipi catoya'pi a'patacaiso marë'. “Paono, Pirnapi, inapita panantahuachina', inahuanta' ca'taina',”

topachinara, “Inanta' noya,” topi ya'ipi imapisopita. Napoaton cato' quëmapi'sa' nóya nipisopita huayonpi paatona' sha'huitacaiso marë'. A'nasos Sirasë. A'nanta' Cotasë. Parsapasë itopi anta'. ²³ Ina quëran quirica ninshitopi Antioquiaquë ya'huëpisopita quëtontacaiso marë'.

“Iyaro'sa'. ¿Noya canpitanta' ya'huarama'? Noya quiyanta' ya'huarai. Quiyaso' ca'tano'sanënpitacoi ninshitarainquëma'. Ansiano'saro'coi chachin quirica a'patarainquëma', ni'co'. Co cotioro'sanquëmahuë' nipomarahuë', canpitanta' Quisoso imarama' ni'ton, iyahuëipita pochin ni'nainquëma'. Ya'ipi imaramasopita Antioquiaquë, Siria parti, Sirisia parti, inatohua' ya'huëramasopita iso nanan chachin a'patarainquëma' nitotacamaso marë'.

²⁴ I'hua a'naquën isëquëran pa'pachinara, nisha a'chintërinënuëma'. ‘Co Moisésë pënëntërinso' natëhuatamahuë', co Yosë huëntonënuë ya'conaramahuë', itërinënuëma'. Co quiyari a'papiraihuë', pa'pi. Natanahuatoma', nisha nisha yonquirama'. Pirnapi Paonorë chachin huëcaton, nani sha'huitirincoi. Ipora huarë' nitotatoi, ninshitarainquëma'.

²⁵ Napoaton niyontonpatëira, catoya'pi sha'huitatoi, a'patarainquëma'. Pirnapi, Paonorë chachin ya'huëramaquë pa'pachina', inapitanta' pa'sapi. Pirnapi, Paono cato chachin nóya quëmapi'sa', tënai, noya nosororai. ²⁶ Siniro Quisocriso nanamën sha'huipiso marë' na'con aparisitopi. A'naquëni no'huitona', pi'pishachin shitëpapi. ²⁷ Napoaton Cotasë, Sirasë inapita a'patarainquëma' yonquiraiso'

sha'huitinquëmaso marë'. ²⁸Nani iyaro'sa' ninontërai. Ispirito Santonta' no'tëquën anitotërincoi. Napopianachin yonquiatoi, ninshitarainquëma'. Co ya'ipi Moisésë pënëntërinso' natëcaso' ya'huërinhuë', tënai. Pi'pisha sha'huichinquëma' natëcamaso marë'. ²⁹A'naquën ma'sha tëpapi mamanshi moshacaiso marë'. Ina nosha tananpitoco', tënai. Naporahuaton, a'naquën maconorahuatona', ma'sha tëpapi. Co huënainën noya inquipirinhue', ca'pi. Ina noshanta' ama ca'cosohue'. Naporahuaton, ama monshihuancosohue'. Moisésë na'con pënëntopirinhue', inaichin natëcaso' ya'huërin, tënai. Cotasë, Sirasë, inapitanta' inachachin pënënarinëinquëma'. Natëhuatama' iyaro'sa', noya nisarama'. Nani huachi," topi quiricatatona'.

³⁰Nani a'pahuachinara, pa'sahuatona', Antioquiaquë canconpi. Imapisopita niyontonpachinara, quirica quëtopi. ³¹Nani nontohuachinara: "Ma noyacha pënëninpoa paya," ta'tona', nóya cancantopi. ³²Cotasë, Sirasë, inapitasa' pënëntona'piro'sa' ni'ton, hua'qui' Quisoso imapisopita pënënpí. Noya pënënpí ni'ton, noya noya imasapi. ³³Hua'quimiáchin inaquë yacapatopi. Ina quëran ya'huëpi'pa' yapanantahuachinara: "Osharan paco'. Yosë noya catahuainquëma'," itopi. [³⁴Sirasëso nipirinhue': "Co caso' pa'shatërapohue'," ta'ton, co pa'ninhue'.]

Naquërachin a'chinacaso marë' paantapiso'

³⁵Paonosos' Pirnapirë chachin hua'qui' Antioquiaquë ya'huëpi. Sinioro nanamën sha'huirápi. A'napitarë chachin a'chinápi.

³⁶Nani hua'quimiachin ya'huëhuachinara, Paonori itërin:

—Huëquë' pa'a iyasha. I'hua na'a ninanoquë Sinioro nanamën sha'huirë'. Paatë' Quisoso imapisopita nianta'a. ¿Onpoapita'mapa'? itërin.

³⁷"Noyapa'. Pa'a nipachin. Coansha Marconta' quëpanta'a," itërin Pirnapiri.

³⁸"Ama iya quëpa'asohue'. I'hua pi'iquë Panpiriaquë canconpatëhuara, ya'huërin'pa' pa'mantarin. Co yacatahuarinpohue'. Napoaton co nohuantërahuë'," itërin Paonori.

³⁹Hua'qui' ninontopirinhue', co napopianachin yonquiatonahuë', nisha nisha pa'pi. Pirnapiso' Coansharë chachin nanchaquë pa'sahuaton, Chipriquë canconpi.

⁴⁰Paonosos' nipirinhue' Sirasë nontërin ca'tanacaso marë'. Yapa'pachinara, Quisoso imapisopitari Yosë nontopi: "Isopita pa'pachina' Sinioro, a'paiquë' noya pa'ina'. Nosoroaton, catahuaquë' noya a'chiina'," itahuatona', a'papi. ⁴¹Ya'ipi Siria parti pa'tatona', nisha nisha ninanoquë pa'pi. Quisoso imapisopita pënëna'piapi chiníquën cancantacaiso marë'. Sirisia partinta' paantatona', inachachin pënëantapi. Quisoso nanamën sha'huitatona', imapisopita achinicanconpi.

Timotionta' imatërinso'

16 Ina quëran Tirpiquë pa'pi. Inaquë a'chinahuatona', paantapi. Paantarahuatona', Nistraquë canconpi. Inaquë a'na hui'napi quënanconpi, Timotio itopiso'. Inanta' Quisoso imarin. A'shinso' cotio sanapi. Quisoso imarin anta'. Pa'pinso' nipirinhue' Crico piyapi.

²"Timotio nóya quëmapi," topi ya'ipi Quisoso imapisopita. Nistraquë ya'huëpisopita, Iconioquë ya'huëpisopitanta' napopi. ³"Huëquë' api imaquico," itërin Paonori.

“Noyahua', pa'i canta',” tēnin anta'. Inaquē na'a cotioro'sa' ya'huēpi ni'ton, Paonori sha'huitohuachina, marca acotopi. Pa'pinso' Crico quēmapi ni'ton, napopi. ⁴A'na ninanoquē, a'na ninanoquē pa'sahuatona', pēnēna'piapi. Ca'tano'sa', ansiano'sa', inapita Quirosarinquē ya'huēpisopita ninshitopiso' sha'huirapi imacaiso marē'. ⁵Napohuachina, Quisoso huēntonēnquē ya'conpisopita natētona', noya noya imasapi. Naporahuaton aquē aquētē na'asapi.

**Ispirito Santo
nohuanton, hua'narinso'**

⁶Asia parti Yosē nanamēn yasha'huipirinahuē', Ispirito Santo co nohuantērinhuē' inaquē a'chinacaiso'. Napoaton Piriquia parti, Carasia parti inapita na'huētopi. ⁷Misia parti ya'caritonahuatona', Pitinia parti yapa'sapirinahuē'. Naquēranchin Ispirito Santori ya'copirin. “Co Quisoso nohuantērinhuē' inaquē a'china'huaiso',” ta'tona', co inatohua' pa'pihuē'. ⁸Napoaton Misia parti na'huērahuatona', Toroasēquē canconpi. ⁹Inaquē Yosē nohuanton, tashi' Paono hua'narēso pochin quēnanin. Masitonia piyapi huaniarin, quēnanin. “Huēquē' isēquē. Nosoroatoncoi, catahuaco'i,” itērin. ¹⁰Ina natanahuaton, “Yosē nohuantērincoi inatohua' noya nanan sha'huica'huaiso',” ta'toi, manorai inatohua' paca'huaiso'.

Piriposēquē a'chinpiso'

¹¹Marē yonsanquē ya'huērai ni'ton, nanchaquē ya'conai paca'huaiso marē'. Ya'conahuato'i, pipirai. Panca so'ton huancoanai' nininquē canconai, Samotrasia itopiso'. Inaquē huē'ēpatērai. Tahuērinqū pantarahuato'i, Niaporisēquē canconai. Inaquē nonshirai. ¹²Nani Masitonia

parti canconpatoira, ira pa'tato'i, Piriposēquē canconai. Inaso' panca ninano'. Copirnor'i acorins'o' ni'ton, inaquē na'a Nomaro'sa' ya'huēpi. Hua'quimiáchin inaquē ya'huērai. ¹³Chinoto tahuēri nanihuachina, ninano quēran pipirahuato'i, ii' yonsanquē pa'nai. “Inaquē Yosē chinotapi'” ta'toi, inaquē pa'nai. Sanapi'sa' nani niyontonpi, quēnanconai. Inaquē huēnsērahua'toi, a'chintērai. ¹⁴A'na sanapi inaquē Yosē chinotērin, Niria itopiso'. Tiatira quēran huē'nin. Inaso' tintahuan. Ma'maro' nēmētē' pa'ton nininso' pa'anin. Inaso' nisha piyapi niponahuē', Yosē chinotērin ni'ton, Paonori a'chintohuachina, nóya natanin. Yosē nohuanton, a'naroáchin cancanēn quēran huarē' yaimarin. ¹⁵Quisocristo imarin ni'ton, aporintērin. Pēinēnquē ya'huēpisopitarē chachin aporihuanpi.

—Canta' Siniro imarahuē ni'ton, huēco' pēinēhuēquē yacapaco'i, itērincoi. Na'con sha'huitohuachincoira, inaquē huachi yacaparai.

¹⁶A'na tahuēri yonsanquē paantarai Yosē chinota'huaiso marē'. Paasocoi, a'na nanon quēnanconai. Sopairi ya'coancantērin ni'ton, ninotērin. Ina sanapiso' a'napitari pa'anpi asacatacaiso marē'. Ninorins'o marē' hua'anēnpitaso', na'con canapi. ¹⁷Nanonso' quēnanahuatoncoi, imaquiarincoi. Imaritoncoi, chiníquēn nonsarin ya'ipi piyapi'sa' natanacaiso marē'.

—Isopita quēmapi'saso' Yosē piyapinēnpita. Yosē chini chiníquēn nanantērinso' nohuitatona', natēpi. A'chintarinēnquēma' canpitanta' nitotatoma' cha'ēcamaso marē', itēriarin.

¹⁸Na'a tahuēri imatoncoi, naporárin. Pinatanaton, Paonos'o' no'huitēriporin. Tahuērētahuaton, sopai itapon:

—Quisocristo nanan quëtérinco ni'ton, a'paaranquën. ¡Iso sanapi quëran pipimiatéquë! itërin. Naporo chachin pipimiatërin.

¹⁹ Hua'anënpitaso nipirinhüé' no'huitopi. “Co huachi ninorinhüé' ni'ton, co huachi canarëhuahué',” ta'tona', Paono, Sirasërë chachin masahuatona', cachiquë quëpapi ninano hua'ano'sa' nontacaiso marë'. ²⁰ Inaquë quëparahuatona', coisëro'sa' itapona':

—Isopita quëmapi'saso' cotioro'sa' ni'ton, a'chinata', ninano' tapiapi. Nisha a'chintohuachinara, ya'ipi piyapi'sa' nisha nisha yonquipi. ²¹ Canpoaso nipirinhüé' Noma piyapinpoa' ni'ton, co inachintopiso' natëcaso' ya'huërinhué', itopi.

²² Huanipapisopitanta' no'huitatona', Paono, Sirasë inapita ahuëpi. Coisëro'sarinta' camaipi. “Ai'nanpiratahuatoma', naraquë ahuëpico',” itopi. Napohuachina inapoti. ²³ Chiniquën ahuëpitona', tashinan pëiquë po'mopi. Po'mohuachinara, tashinan pëi' hua'an itapona': “Noya a'paiquë, ta'ahuachina',” itopi. ²⁴ Ina natanahuaton, huancánachin po'morin. Nantëna' nontëquë acatëntahuaton, catinaquë niahuitërin.

²⁵ Yono tashi' nisahuaso', parisitaponaraihué', co sëtopihüé'. Cato chachin Yosë nontápi. Yosë chinotatona', cantarapi. Apiro'sa' natantapi. ²⁶ A'nanaya panca ocohua pa'nin. Tashinan pëi' achinicaso marë' acotopiquë huarë', nacon nacontarin. Naporo' Yosë nohuanton, ya'coanaro'sa' nii'soatëra'piapi. Ya'ipi apiro'sa' catinanëna' nii'quiritopi. ²⁷ Tashinan pëi' hua'an capayatohuachina. Ya'coanaro'sa' nii'soatopinan ni'nin. “Ya'ipi apiro'sa' capa, nani ta'api,” ta'ton, sahuëninën ocoirahuaton, yanitëparin. ²⁸ Paonoriso nipirinhüé' a'naroáchin nontërin:

—¡Ama iyasha nitëpaquësohuë! ¡Co ta'araihué! itërin chiniquën nontaton.

²⁹ Ina natanahuaton: “¿Naporin ti?” tosahuaton, pa'yanin. “Nanparin quëshico ni'i,” itohuachina, piyapinënpitari quëpatopi. Manorahuaton, ya'conin. Pa'yanaton, ropa ropátarin. Paono pirayan isonahuaton, mosharin. ³⁰ Ina quëran cato chachin ocoirahuaton:

—¿Ma'ta' iyaro'sa' onpo'i cha'ëca'huaso marë'? itërin.

³¹ —Quisocristoíchin nicha'ërinpoa'. Ina natëhuatan, cha'ësan. Sa'an, hui'nanpita inapitarë'quën chachin cha'ësan. ³² Ina tosahuaton, Quisocristo nanamën a'chintërin.

Ya'ipi pëinënquë ya'huëpisopita natanpi. ³³ Tashinan pëi' hua'anso' noya natanahuaton, natërin. Tashi' nipirinhüé', quëparahuaton, nicarotopiso' pa'mopirin. Napohuachina, Quisoso imapi huachi ni'ton, ya'ipiya aporintërin. ³⁴ Nani aporihuanpachinara, pëinënquë quëparin. Inaquë a'carin. Yosë natëtona', ya'ipiya noya cancantopi.

³⁵ Coisëro'saso' nipirinhüé' co nitotopihüé'. Tahuërihuachina, sontaro'sa' amatahuatona', itopi: “Tashinan pëi' hua'an sha'huitonco' catoya'pi i'huara po'moraiso' ocoi'in pa'ina',” itohuachinara, pa'pi sha'huitapona'. ³⁶ Ina natanahuaton, Paono itapon:

—Coisëro'sa' nanan a'patërinaco ocoia'huainquëmaso marë'. Napoaton noya pipico', itërin hua'ani.

³⁷ Paonosos nipirinhüé' sontaro'sa' itërin:

—Co po'oana quëran pa'saraihué'. Quiyaso' Noma piyapicoi nipiraihué', naraquë hui'tonpirinacoi. Co coisëquë sha'huirapiponaracoihué', cachiquë chachin napotërinacoi. Ina quëran tashinan pëiquë po'morinacoi.

Noma piyapicoi ni'toi, co topinan ana'intinacoisohuë' nipirinhue'. ¿Iporaso' po'oana quëran yaocoiantarinacoi ti? ¡Co'chi nohuanteraihuë' paya! Sha'huitëquë' inahuara chachin huë'ina'. A'ninquechin ocoi'inacoi, itërin.

³⁸ Sontaro'sa' paantarahuatona', coisëro'sa' sha'huitonpi: "Inapitaso' Noma piyapi'sa'," topachinara, pa'yanpi. Co topinan quëran Noma piyapi ahuëcasohuë' nipirinhue', ahuëpi. ³⁹ Napoaton tashinan pëiquë pa'sahuatona', noya nontopi. "¿Canpitanta' Noma piyapinquëma' ti?" itohuachina, "Inacoi mini," tënin Paono. "Co'chi nitotëraihuë' paya. Co nitotatoihuë' ahuërainquëma', co ahuëca'huainquëmasohuë' nipirinhue'," itërin. Ina quëran noya ocoirahuatona', "A'na parti paco'," itopi. ⁴⁰ Napotohuachinara, tashinan pëi quëran pipipi. Pipirahuatona', Niria pëinënquë paantapi. Quisoso imapisopita niyontonpachinara, pi'pian pënëantapi: "Chiniquëncancantatoma', imamiatoco'," itopi. Ina quëran pa'pi huachi.

Tisaronicaquë a'chininso marë' no'huipiso'

17 Ina quëran Anpiporisë na'huëtahuatona', Aporonianta' na'huëtaantapi. Ina quëran Tisaronicaquë canconpi. Inaquë cotioro'sa' niyontonpiso pëi' ya'huërin. ² Inachintërin nichinapon chachin cara chinoto tahuëri inaquë Paono Yosë quiricanën a'chinin.

³ —Quisocristo imaco' canpitanta'. Inaso' inäpa quëran o'marin, Yosëri a'paimarinso'. Ina nohuanon, oshanënpoa marë' chiminin. Chiminpirinhue', Yosë nohuanon, nanpiantarin. Iráca quiricanën quëran ninorinso chachin naporin. Inaso' Cristo, Yosëri acorinso', tënin.

⁴ A'naquën natanahuatona', natëpi. Natëtona', imasapi. Na'a Crico piyapi'santa' imasapi. Nisha piyapi'sa' niponaraihuë', Yosë chinotopi. Paono a'chininso' natanahuatona', Quisoso imasapi. Na'amiachin sanapi'santa' chiniquën nanantopisopita imasapi. ⁵ A'naquën cotioro'saso nipirinhue', co yanatëpihuë'. "Na'a piyapi'sa' Quisoso imasapi," ta'tona', apiratopi. Apiratatona', no'huipi. Cachiquë pa'sahuatona', no'huitërayaro'sa', chiotëro'sa', inapita itapona': "Huëco' Paono, Sirasëre chachin macatëhua' ana'intahua'," ta'tona', piyapi'sa' ayontonpi. No'huitëratona', Casono pëinënquë pa'pi. Inaquë Paono yacapatërin ni'ton, macacaiso marë' pa'pi. Ya'coana papaatahuatona', ya'conpirinhue', ⁶ co Paono ya'huërinhuë'. Co ina quënanatonahuë', Casono mapi. A'napita Quisoso imapisopitanta' masahuatona', ninano hua'ano'saquë quëpapi.

—Paono ya'ipi parti pa'sárin. A'chintaton, notohuaro' piyapi'sa' anishacancantarin. Sirasënta' inachachin nizarin. Isëquënta' huë'pachinara, ⁷ Casonori pëinënquë aya'conin ni'ton, inaquë yacapapi. Isopitanta' imatona', co huachi Noma copirno natëtonahuë', nisha imasapi. "A'na copirno ya'huarin. Inaso' Quisoso," toconpi, itopi.

⁸ Piyapi'sa' natanahuatona', aquë aquëtë' no'huítopi. Hua'ano'santa' no'huítatona', Casono, a'napita imapisopita inapita chiniquën pënëni. ⁹ Ina quëran coriqui ma'papi ama tashinan pëiquë po'mocaiso marëhuë'. Nani pahuëretëhuachinara, a'papi.

Piriaquë Yosë quiricanën na'con nontopiso'

¹⁰ Quisoso imapisopita pipirahuatona', ya'huëpi'pa' paantapi. Naporo' tashi' Paono, Sirasë, inapita Piriaquë

a'papi. Inaquë canconahuatona', cotioro'sa' niyontopiso pëiquë pa'pi a'chinacaiso marë'. ¹¹Inaquë ya'huëpisopitaso nipirinhüë' nóya yonquipi. Co Tisaronicaquë ya'huëpisopita pochinhüë'. Paonori a'chintohuachina, nóya natanpi. "Paonoso' no'tëquën a'chinamara," ta'tona', nani tahuëri Yosë quiricanën noyásha nontapi no'tëquën nitotacaiso marë'. ¹²Naporahuatona', na'a cotioro'sa' natëpi. Na'amíachín Crico sanapi'santa' chiníquën nanantopisopita natëpi. A'naquën Crico quëmapi'santa' imasapi. ¹³Napopiso', Tisaronicaquë nahuinín. Cotioro'saso' natantahuatona', "Piriaquënta' Paono Yosë nanamën a'chinarín," ta'tona', inatohua' pa'pi. Canconahuatona', Paono sha'huirapitona', piyapi'sa' ano'huitopi. ¹⁴Napohuachinara, Quisoso imapisopitari a'naroáchín Paono a'papi. A'naquëni ca'tanatona', marë yonsanquë'pa' quëpapi. Sirasë, Timotio, inapitaso nipirinhüë' co pa'pihuë'. ¹⁵Atinasë'pa' Paono ca'tanpi. Yapanantahuachinara, —Sirasë, Timotio, cato chachín sha'huitonco' manóton huë'ina', itërin Paonori. Napotihuachina, ya'huëpi'pa' panantapi.

Atinasëquë nisha nisha moshapiso'

¹⁶Paonoso nipirinhüë' Atinasëquë Sirasë, Timotio, inapita ninararin. Nínano' conitaton, notohuaro' mamanshi quënanín. Inapita quënanahuaton, sëtërin. Inapoaton, napion cancantërin. ¹⁷Napoaton na'con pënëntërin. Niyontopiso pëiquë pa'sahuaton, cotioro'sa' a'chintërin. Cotioro'sa pochín chinotopisopitanta' natanapi. Quisoso nanamën a'chintohuachina, ninontápi. Naporahuaton, nani tahuëriya cachiquë pa'nín. Inaquë a'naya a'naya huë'pachinara, nontarin. Nisha piyapi'santa' natanapi. ¹⁸Inaquë nisha

nisha yonquipiso' a'china'piro'santa' huë'pi. A'naquën ipicioro'sa' itopi. A'naquëonta' istoicoro'sa' itopi. Paono quënanahuatona', ninontopi.

—Iso quëmapi pa'pi nona'pi. ¿Ma'ta' tëcapon naporín? itopi a'naquën.

—Ahuën. Nisha yosëro'sa' imacaiso marë' a'chinamara, topi a'naquën. "Quisoso chiminín. Ina quëran nanopiantarin," téninso marë' napotopi. ¹⁹A'naquënsó natanahuatona', Ariopaco itopiquë quëpapi. Inaso' hua'ano'sa niyontoyantopiquë. Paono inaquë quëparahuatona', itopi:

—¿Ma nisha nanan chachinta' a'chínan? Yanitotërai quiyanta'. ²⁰Co onporonta' natanchinaihuë'. A'chintocoi quiyanta' nitochii, itopi.

²¹Inaquë ya'huëpisopita nasha nanano'sa' pa'yatopi. Nisha nisha a'chínpi'so' yanatanpi. Nisha piyapi'sa' huë'pisopitanta' yanatanpi.

²²Paono inaquë huanirahuaton, Atinasëquë ya'huëpisopita itërin:

"Natanco iyaro'sa' pi'pian sha'huichinquëma'. Canpitaso' ya'ipinquëma' na'con moshatërama', ténahuë. ²³Cachiquë pa'patora, ya'ipi moshatëramaso' nínahuë. A'na artaro quënanahuë. Inaquë ninshítërama'. 'isoso yosë co nohuitopirëhuahuë', moshahua', tënama' ninshítatoma'. Co nohuitapomarahüë', mosharama'. A'pira carinquëma' a'chínchinquëma', nohuitoco'.

²⁴Ina Yosëso' chini chiníquën nanantërin. Iráca isoro'pa', ya'ipi ma'sha isëquë ya'huërinsona' acorín. Inaso' hua'anënpoa'. Isoro'paquë ya'huërinso'pita, inápaquë ya'huërinso'pita, ya'ipimíachín hua'anëntarin. Moshatopiso pëi' piyapi'sari nipi'quë co Yosë ya'huërinhuë'. ²⁵Co piyapi ma'shanënpita nohuantërinhuë'. Co manta' pahuantërinhuë'. Inariáchín

ya'ipi ma'shanënpoa' quëtërinpoa'. Ina nohuanton, nanpirëhua'. Ina nohuanton, cosharo', ma'sha, inapita ya'huëtërinpoa'.

²⁶ Iráca a'na quëmapira' ninin. Inaya quëranchin ya'ipi piyapi'sa' na'api. Nisha nisha nipsisopita na'api ya'ipiro'paquë ya'huëcaiso marë'. Co'huara ya'huëyatërasëhuahuë', yonquirinpoa'. Nisha nisha parti ya'huëcaso marë' acorinpoa'. Onporosona nancahuasonta' yonquirin. Ina nohuanton, nanpirëhua'. ²⁷ Ya'ipinpoa' acorinpoa' ina nohuitacaso marë'. Co quënanarihuarahue', ina na'con yonquicaso' ya'huërin. Co inaso' aquë patërinpoahuë'. Co nianiantërinpoahuë'. ²⁸ Ina nohuanton nanpiarëhua', pa'nëhua', ya'huërëhua'. A'nara' cancan yonquina'pi ninshitaton, no'tëquën naporin: 'Canpoaso' Yosë hui'ninpita pochin ninëhua', tënin.

²⁹ Napoaton Yosënta' canpoa pochin nanpirárin anta'. Co inaso' mamanshi pochinhuë'. Mamanshiso nipirinhuë' piyapi'sari inahuara yonquinëna quëran nipi. Oro quëran, prata quëran, na'pi quëran, ina quëranpita nipi. Ama Yosëso' mamanshi pochin cancantocosohue'. ³⁰ Iráca co Yosë nohuitopihuë' ni'ton, co ana'intërinhuë'. Iporaso nipirinhuë', ya'ipi piyapinpoa' pënëninpoa': 'Co noyahuë' yonquiramaso' nianiantatoma', casáchin chinotoco,' itërinpoa' Yosë. ³¹ A'na tahuëri co noyahuë' nipsisopita no'tëquën ana'intarin. Nani Quisoso acorin coisë pochin nicanon, ya'ipi piyapi'sa' no'tëquën sha'huitacaso marë'. Inaso' piyapi chachin ni'ton, chiminpirinhuë', Yosëri ananpitaantarin. Napoaton inaso', Yosëri acorinso', tënëhua', tënin Paono.

³² "Ananpitaantarin," tëninso marë', "Tëhuëenchachin ta'ma' ananpitëca,"

ta'tona', tëhuapi a'naquën. A'naquënso nipirinhuë' co tëhuapihuë'.

—A'na tahuëri a'chintaantacoi, itopi.

³³ Ina quëran Paono pa'nin. ³⁴ A'naquënso nipirinhuë' natëtona', imapi. Quisoso natëpi. A'naso' Tionisio, Ariopaco hua'an nininso'. A'nanta' sanapi, Tamarisa itopiso'. A'napitanta' imasapi.

Corintoquë Paono a'chininso'

18 Ina quëran Paono pipirahuaton, Corintoquë pa'nin. ² Inaquë a'na cotio quëmapi Aquiro itopiso' quënanconin. Inaso' Pontoquë nasitërin. Sa'inso' Pirisira itopi. I'huamiáchin Itaria parti ya'huëpi. Nomaquë chachin ya'huëpirinahuë', copirno Craotiori camaitohuachina, ya'ipi cotioro'sa' pipipi. Aquiroso' ina quëran pipirahuaton, Corintoquë huë'nin. Ina pëinënuquë Paono pa'nin ni'tapon. ³ Paonosos' në'mëtë' pëiro'sa' nina'pi. Aquironta' inaquë chachin sacatërin ni'ton, inaquë yacapatërin nicatahuacaiso marë'. ⁴ Nani chinoto tahuëri cotioro'sa' niyontonpiso pëiquë pa'sahuaton, cotioro'sa' a'chintërin. Cricoro'santa' a'chintaton: "Quisoso natëco' canpitanta'," itërin.

⁵ Ina quëran Sirasë Timotiorë chachin Masitonia parti quëran canquipi. Canquihuachinara, Paono na'con na'con a'chinarin quënaimapi. Nani tahuëri cotioro'sa' Quisoso nanamën a'chintárin. "Inaso Cristo, Yosëri a'paimarinso'," itaton na'con pënënin. ⁶ Inapitaso nipirinhuë' no'huitona', Paono pinopi. Napoaton tananpitërin.

—Tëhuëenchachin Yosë ana'intarinquëma'. Nani ya'ipi a'chintopiranquëmahuë', co yanatëramahuë' ni'ton, canpitaora tëhuënémaquë nina'intarama'. Iporaso nisha piyapi'sa' a'chintarahue' huachi, tënin Paono.

⁷Ina quëran co huachi cotioro'sa' niyontonpiso pëiquë a'chintërinhuë'. Pipirahuaton, Tisio Costo pëinënuë pa'nin. Inaso' nisha piyapi niponahuë', Yosë chinotërin. Niyontonpiso pëi' pirayan ya'huërin. Ina pëinënuë pa'nin a'chinacaso marë'. ⁸Cotio niyontonpiso pëi' hua'aonta' natanahuaton, natërin, Crispo itopiso'. Ina pëinënuë ya'huëpisopitanta' Quisoso imasapi. Na'a ya'huëhuano'sa' Quisoso nanamën natanahuatona', natëpi. Natëhuachinara, aporihuanpi. ⁹A'na tashi' Yosë nohuaton, Paono hua'narëso pochin niantarin. Siniorori chachin itapon: "Ama të'huaton, copitëquësohuë'. A'chináquë'. ¹⁰Carinquën catahuaranquën. A'naquën no'huipirinënuëonta', noya a'pajaranquën. Co insonta' nanitapaponhuë' ma'sha onpotinquënso'. Na'a piyapi'sa' isëquë yaimarinaco. Napoaton a'chintáquë'," itërin. ¹¹Napotohuachina, inaquë a'na pi'ipi miria ya'huaton, Yosë nanamën a'chinárin.

¹²Ina quëran Cariono Acaya parti hua'anëntohuachina, cotioro'sari Paono no'huitona', niyontonpi. Ina masahuatona', hua'ano'sataquë quëpapi ana'intacaiso marë'.

¹³—Moisësë iráca pënënincoiso pochin Yosë chinotërai. Iso quëmapiso nipirinhuë' nisha a'chinarin. Piyapi'sa' anishacancantarin, itopi.

¹⁴Paonori yanontapirinhuë', hua'ani itapon:

—Canpita cotioro'sanquëma' co yanatananquëmahuë'. Paso' quëmapi co noyahuë' ninin naporini, nata'into'huë'. Ihuatërin, ahuëtërin, inaporin naporini tëhuëchinso', natanacaso' ya'huë'itonhuë'. ¹⁵Nipirinhuë', nisha nisha nanan cotioro'sanquëma' ya'huëtërinquëma'. Nipënënamaso' quiricanta' ya'huëtërinquëma'. Co caso'

nohuantërahuë' ina yonquica'huaso'. Canpita capini anoyatoco', itërin.

¹⁶Itahuaton, a'parin. ¹⁷Na'a piyapi'sari ni'sapi. Ni'sahuatona', cotio niyontonpiso pëi' hua'an mapi, Sostinisë itopiso'. Masahuatona', inaquë chachin ahuëpi. Carionori nicaponahuë', co manta' tëninhuë'. Co ina yonquirinhuë'.

Antioquiaquë paantapiso'

¹⁸Hua'qui' Paono inaquë ya'huantarin. Ina quëran Quisoso imapisopita nontahuaton, pa'nin huachi. Aquiro sa'inë chachin pa'pi anta'. Nanchaquë Siria parti yapantapirinahuë'. Sincriaquë canconahuaton, Paono noyá niya'itërin. Yosë sha'huitërinso' nanirin ni'ton, naporin. Ina quëran nanchaquë ya'conpi. ¹⁹Ipisoquë canconpachinara, nonshipi. Aquiroso' sa'inë chachin inaquë quëparitërin. Paonosos' yapaantahuachina, cotio niyontonpiso pëiquë ya'conahuaton, a'chintërin. Cotioro'sarë' ninontopi. ²⁰"Hua'qui' ya'huaton, a'chintaantacoi," itopirinahuë', co nanitërinhuë'. ²¹"A'na tahuëri Yosë nohuantohuachin, huëantarahuë'," tënin.

Ina quëran nanchaquë ya'coantarahuaton, paantarin.

²²Sisariaquë nonshiconahuaton, Quirosarinquë pa'nin. Ya'ipi Quisoso imapisopita inaquë ya'huëpiso' nontërin. Ina quëran Antioquiaquë paantarin.

²³Hua'quimiáchin inaquë ya'huërin. Ina quëran naquëranchin yonquirin paaton nasha imapisopita nicacaso marë'. Carasia parti pa'sahuaton, pënëna'piarin. Naporahuaton, Piriquia partinta' pa'sahuaton, pënëna'piarin. A'naya a'naya ninanoro'saquë Quisoso imapisopita achinicanana'piarin. Achinicananpachina, noya noya imasapi.

Aporosë Ipiisoquë pënëntërinso'

²⁴Naporo' tahuëri'sa' a'na cotio quëmapi Ipiisoquë pa'nin, Aporosë itopiso'. Aricantriaquë nasitërin. Noyá nitotërin a'chinacaso'. Yosë quiricanën iráca ninshitopisonta' noya nitotërin. ²⁵Sinioro iranën anitotopi ni'ton, a'ninquëchin nanamën a'chintarin. Ya'ipi cancanën quëran a'chinin. Quisoso naporinso' no'tëquën a'chinaponahuë', Coansha aporintërinso'ráchin nitotërin. ²⁶Cotioro'sa' niyontonpiso pëiquë ya'conahuaton, chiníquën cancantaton, a'chinpírinhuë'. Pírisira, Aquiro, inapitari natanahuatona': "Co ya'ipi Quisoso nanamën nitochátërarinhuë'," ta'tona', pëinënuquë quëpapi. Inaquë ya'ipi Quisoso nanamën a'chintopi no'tëquën nitotaton, Yosë iranën pa'tacaso marë'. Ina natanahuaton, natërin. ²⁷Ina quëran Acaya parti yapa'sarin a'chinacaso marë'. "Acaya parti a'chinchí, topirahuë'," topachina: "Noya iyasha. Noya paquë'," itopi Quisoso imapisopitari. Naporahuatona', quirica ninshitopi quëtontacaiso marë'. "Thuata, iyaro'sa'. Aporosë huë'pachin, noya nontoco'. Inanta' Quisoso imarin ni'ton, noya natanco'," itopi ninshitatona'. Quirica ma'patahuaton, Acaya parti pa'nin. Inaquë Quisoso imapisopita quënanconin. Yosëri catahuarin ni'ton, Quisoso imapi. Inapita quënanconahuaton, noya a'chintaton, achinicananarin. ²⁸Piyapi'sa' niyontonpachinara, Yosë quiricanën a'chinárin. "Íraca quëran huarë' Cristo o'macaso' ninopi. Iporaso' nani o'marin. Inaso' Quisoso," ténin. Quiricanën quëran anitotërin. Noya noya a'chinin ni'ton, cotioro'sa' co nanitopihuë': "Nonpiánin' ta'caiso'.

Ipiisoquë Paono a'chininso'

19 Aporosë Corintoquë ya'huaso', Paono huancoro ira pa'tahuaton, Ipiisoquë canconin. Inaquë na'amiáchin imapisopita quënanconin.

²—Quisoso natëhuatamara, ¿Ispirito Santo ya'coancantërinquëma' ti? itërin. —Co Ispirito Santo nohuitërainhuë'. Co ina a'chintërinacoihuë', itopi.

³—¿Ma'ta' natëhuatamara aporihua-nama? itërin.

—Coansha pënëntërinso' natëtoi, aporihuanai, itopi.

⁴—Coanshaso pënëntërin co noyahuë' yonquípísopita naniantacaiso marë'. Ina quëran aporintërin. Nipírinhuë', co inasáchin sha'huirinhue'. "Ca piquëran a'na quëmapi huë'sarin, Yosëri a'paimarinso'. Ina imaco'," itërin anta'. Napoaton Quisoso imaco', itërin Paonori.

⁵Ina natanahuatona': "Sinioro Quisoso imasarai. Ina natëarai huachi," ta'tona', aporihuanpi. ⁶Ina quëran Paonori së'huamotohuachina, Ispirito Santori ya'coancantimarin. Ina nohuanton, nisha nisha nananquë nonpi. Co nitotopírinahuë', a'naroáchin nonpi anta'. Naporahuaton, Ispirito Santori catahuarin Yosëri anitotërinso sha'huicaiso marë'. ⁷Shonca catoya'pi pochin napopi.

⁸Hua'qui' inaquë Paono ya'huërin. Cara yoqui pochin cotioro'sa' a'chintárin. Nani simana niyontonpiso pëiquë pa'nin. Co tē'huatonhuë', a'chintárin. "Yosë yahua'anëntërinquëma'. Ina marë'," Quisoso a'paimarin. Ina imaco'," itarin. ⁹A'naquënsō nipírinhuë' co natantochináchinhuë' cancantatona', co yanatëpíhuë'. Piyapi'sa' niyontonpachinara, no'huitopi. No'huitatona', —Co Quisoso nanamën imacaso' ya'huërinhuë', toconpi. Napoaton

Paonori patérin. Quisoso imapisopita quèparahuaton, iscoira pèiquè pa'nin. Tirano a'chininguè paaton, nani tahuèri a'chintárin. ¹⁰Cato' pi'ipi inaquè ya'huaton, a'chinin. Sinioro nanamèn ya'ipi Asia parti nahuinin. Cotioro'sa' natantopi. Na'a nisha piyapi'santa' natantopi. ¹¹Yosè nohuanton, Paono nani ma'sha nanitaparin. Cania'piro'sa' sè'huahuachina, a'naroáchin noyatopi. ¹²Panionèn, a'morinso', inapita tèranta' quèparahuatona', cania'piro'sa' quètonpachinara, a'naroáchin noyatopi. Sopairo'santa' pipipi.

¹³⁻¹⁴A'naquèn cotioro'santa', sopairo'sa' yaa'papi. Paono nicatona', yanonanpi. A'naquènso' Isipo corto hua'an hui'ninpita napopi. Canchisè hui'ninpita chachin napopi. Co Quisoso imaponaraihuè', sopairi ya'coancantèrinso' itapona': "Quisoso nanan quètèrincoi ni'ton, a'paarainquèn. Ina nanamèn Paononta' a'chinarin. Napoaton pipiquè huachi," itopirihahuè', ¹⁵sopairi a'panirin: "Quisoso nohuitèrahue. Paononta' nohuitèrahue'. Canpitaso napoaponahuè', co nohuitèranquémahuè'," itèrin.

¹⁶Ina tosahuaton, quèmapi hua'yantèrinsoari pashita'parin Inapotaton, canchisèya'pi chachin manin. Chiníquèn ahueaton, pè'shara'piarin. A'naya'piáchin niponahuè', canchisèya'pi minsèrin. A'mopisonta' oshato oshatotèrin. I'nanpirapi ta'api. ¹⁷Ya'ipi ninanoquè nahuinin. Cotioro'sa', nisha piyapi'sa', inapita natanahuatona', pa'yanpi. "Sinioro Quisoso chini chiníquèn nanantèrin," topi.

¹⁸Ina quèran na'amiáchin Quisoso imapisopita huè'pi. "Quiyanta' pènotopiraihuè'. Co noyahuè' ninaiso' a'poarai," itopi. ¹⁹A'naquènso' pènoton quirica ya'huètopi. Inapita a'porahuatona', quèntapi ahuiquitacaiso

marè'. Na'a piyapi'sa' nicasoi', ahuiquitopi. Pa'tèrinso pichihuachinara: "A'natèrápo shonca huaranca coriqui prata quèran nininso pa'tèrin," topi. ²⁰Pènotono'santa' pènotopiso' a'porahuatona', cancanèna quèran huarè' imasapi ni'ton, Sinioro nanamèn ya'ipi parti nahuinin. Na'con na'con imasapi.

²¹Ina quèran Paono yonquirin a'napita imapisopita ni'coantacaso marè': "Masitonia parti ni'coantarahue. Acaya partinta' nisha nisha ninanoquè imapisopita niantarahue. Nani pènèantahuato, Quirosarinquè paantarahue. Ina quèran Nomaquè'pa' paca'huaso' ya'huèrin," ténin. ²²Timotio, Irasito, inapitari inaquè catahuapirinhahuè', Paonori a'parin Masitonia parti imapisopita a'chintacaiso marè'. Inaso nipirinhue', hua'quimiachin Asia parti quèparitantarin.

Artimisa moshapiso'

²³Naporo' na'a piyapi'sa' Sinioro imasapi ni'ton, mamanshi moshana'piro'sa' no'huítopi. ²⁴Inaquè moshapiso' Artimisa itopi. Na'a mamanshi nina'piro'sa' ya'huèpi. Mamanshi pèia'huaro'sa' prata quèran nonanpi. Ina pa'anatona', na'con canapi. A'nara' Timitirio itopi. ²⁵Inari ya'ipi piyapinènpita ayontonin. A'napita ma'sha nina'piro'santa' amatèrin. Ya'ipi niyontonpachinara, itapon: "Ni'co', iyaro'sa'. Mamanshi ninèhua quèran na'con canarèhua'. ²⁶Paonosos nipirinhue' isèquè huècaton, pènèntarin. 'A'naíchin Yosè ya'huèrin. Piyapi'sari nipiso' co inaso' Yosèhuè', tosarín, natanama' canpitanta'. Ya'ipi Asia partinta' nahuinin. Na'a piyapi'sa' natanahuatona', natèpi. Natètona', mamanshi a'popi. ²⁷Napohuachina', co huachi noya ni'sarinènpohuè'. Co onpopinchin canarihuahuè'.

Artimisaonta' naniantapi. Inaso' chini chiniquèn nanantèrin. Ya'ipi asiario'sa' moshapiso'. Ya'ipi parti quèran nohuítopi. Aquètè chachin Paono natèhuachina', co huachi moshato pèiquè huè'sapihuè'. Artimisa nóya nìpirinhuè', co huachi moshaapihuè',” itèrin.

²⁸ Natanahuatona', Paono chiniquèn no'huipi. “¡Ma noyacha Artimisasiyo paya! Ina chinotèrèhuaso',” tosapi chiniquèn nonatona'.

²⁹ Ina quèran ya'ipi piyapi'sa' noncaropi. No'huitatona', Paono ca'taninsopita mapi, Acayo, Aristarico inapita itopiso'. Inapitaso' masitoniaro'sa'. Chiniquèn masahuatona', huèntèntèrahuatona', niyontopiso i'iratèquè quèpapi. ³⁰ Paononta' piyapi'sa' nontapon yapa'pirinhuè', Quisoso imapisopitari to'shitèatona', ya'copipi. “Ama paquèsosohuè',” itopi.

³¹ A'naquèn Asia parti hua'ano'santa' Paono amiconènpita ni'ton, nanan a'patopi. “Ama niyontopiso i'iratèquè pa'insosohuè',” itopi. ³² Piyapi'saso' noncaroápi. Nisha nisha nonsápi. Na'con na'con piyapi'sa' co nitotatonaraihuè', “¿ma'marècha niyontonèhua' nicaya?” topi. ³³ Ina quèran cotio hua'ano'saso', Aricantro itopiso camaipi piyapi'sa' nontacaso marè'. Napoaton huancánachin huanirahuaton, anquirarin piyapi'sa' ta'tacaiso marè': “Co quiya tèhuèraihuè',” ta'caso' yonquipirinhue', ³⁴ “inaso' cotio quèmapi,” ta'tona', co yanatanpihuè'.

“¡Ma noyacha Artimisasiyo paya! Ina chinotèrèhuaso',” tosapi chiniquèn nonatona'. Cato' ora pochin naporápi.

³⁵ Parisi quèran ninshitona'pi hua'ani atonirin. Atonirahuaton, itapon: “Tèhuèchachin iyaro'sa', Artimisasiyo chini chiniquèn nanantèrin. Inaso ya'ipiyo quèran nitotopi. Iráca inápa quèran anotimarin. Iso ninanonèn-

poaquè chachin anotimarin ni'ton, canpoari a'pairèhua'. ³⁶ Ya'ipiyo nitotopi ni'ton, ama huachi no'huitocosohuè'. Ama topinan quèran ahuètocosohuè'. ³⁷ Isopita quèmapi'sa' quèpiramahuè'. Co Artimisa sha'huirapipihuè'. Co moshato pèiquè ihuatopihuè'. ³⁸ Timitirio, mamanshi nina'piro'sa', inapitari yasha'huirapihuachina', coisèquè pa'ina'. Hua'ano'santa' ya'huèrapi. Inaquè quèparahuatona', sha'huirapiina'. ³⁹ Aquètè huarè' nanan ya'huèhuachin, hua'ano'sa' niyontopiquè natanco'. ⁴⁰ Ipora tahuèri topinan quèran noncaroarama'. Co manta' onpocasohuè' nìpirinhuè', naporama'. Ni'cona, copirno no'huihuachinpoa'. ⁴¹ Ya'huèramaquè paco',” topachina, yanquèepi.

Masitonia parti, Crisia parti, inaquèpita a'chiantarinso'

20 Piyapi'sa' nani yan-
quèèhuachinara, co huachi no'huitantapihuè'. Ina quèran Paono yapaantarin. Ya'ipi imapisopita amatahuaton, achinicancanin. Ina quèran “Pa'sarahuè huachi,” topachina, “Osharan paquè',” itohuachinara, Masitoniaquè pa'nin. ² Masitonia parti pa'taton, pènèna'piarin achinicancanacaso marè'. Inapotaton, Crisia parti canconin. ³ Inaquè cara yoqui yacapatèrin. Ina quèran Siria parti yapa'pirinhuè'. Nanchaquè yaya'conaso', cotioro'sari yatèpapiso' natantèrin. Napoaton co inaquè pa'ninhuè'. “Masitonia parti paantarahuè',” ta'ton, ira pa'tèrin. ⁴ Na'a piyapi'sari ca'tanpi. Sopatiro (Pirro hui'nin, Piriyaquè ya'huèrinso'), Aristarco, Siconto, (Tisaronicaquè ya'huèpiso'), Acayo (Tirpique ya'huèrinso'), Timotio, Tiquico, Tropimo (Asia parti ya'huèpiso') inapita Paono ca'tanpi. ⁵ Inapitaso' quèchitèrahuatona',

Troasëquë ninarinacoi. ⁶Pita tahuëri nanihuachina, Piriposë quëran pipirai. Naporo' nisha pan ca'sapi, co ahuëpocatopisohuë'. Nanchaquë ya'conahuatoï, marë pa'tërai. A'natërápo tahuëri quëran Troasëquë canconahuatoï, inapita quënanconai. Inaquë a'na simana ya'huërai.

Hui'napi inapa quëran anotërinso'

⁷Tomio tahuëri nanihuachina, niyontonai Quisoso chimininsó' yonquiatoï coshata'huaiso marë'. Naporo' Paonori a'chintarin: "Tashiraya pa'sarai," ta'ton, yono tashiquë huarë' a'chinin. ⁸Inapa pë'satë' pëiquë niyontonai. Inaquë na'a nanparin orotarin. ⁹A'na hui'napi Iotico itopiso', huintanaquë huënsëápirinhuë', Paono hua'qui' a'chinpachina, inaso huë'ëi' iquitaton, iquëtërarin quëran anotërin. Cara pa'cotë quëran anotohuachina nohuararahuatona' nimapirinahuë', chiminin quënamapi. ¹⁰Paononta nohuararahuaton, ipomarin.

—Ama pa'yancosohuë', nanpiarin, itërin piyapi'sa'.

¹¹Ina quëran pëiquë nanpëonantarin. Quisoso chimininsó' yonquiatona', coshatopi. Nani coshatohuachinara, niontaton', tahuërianpitopi. Ina quëran pa'nin. ¹²Hui'napi nantiantarinso' ya'huërinquë quëpantapi. Napoaton co sëtopihuë'. Noya cancantopi.

Miritoquë pa'naiso'

¹³Nani Paono sha'huitërincoi: "Canpita'ton potiquë paco'. Asoquë ninataco," itohuachincoira, pa'nai. Inaso nipirinhue' ira pa'tërin. ¹⁴Asoquë canconahuatoï, ninarai. Paononta' canconpachina, nanchaquë ya'conahuarincoi. Ina quëran Mitirininquë canconai. ¹⁵Tahuëririnquë Quio notënanquë na'huërai. Ina tashiraya Samosëquë canconai. Ina

huënihuaninquë Miritoquë nonshirai. ¹⁶"Nanitohuato, Quirosarinquë Pinticostisë tahuëri yana'huërahuë," ta'ton, co Paono nohuantërinhuë' Asia parti hua'quicaso'. Napoaton manorahuatoï, co Ipositoquë nonshiraihuë'.

Ansiano'sa' Ipositoquë ya'huëpisopita pënënahuatón, patërinso'

¹⁷Miritoquë nonshirahuaton, Ipositoquë nanan a'parin. "Ya'ipi ansiano'sa' sha'huitëquë' huë'ina'," itërin. Sha'huitonpachinara, a'naróáchin huë'pi Paono nicacaiso marë'. ¹⁸Huë'pachinara, Paonori itapon: "Iporaso' iyaro'sa' pi'pian nonchinquëma', noya natanco. Ya'nán Asia parti canquirahuë quëran huarë' nohuitëramaco. Ya'ipi ninahuëso' ni'nama'. Ya'ipiya nitotërama'. Co caso' chirorahuë'. Nani tahuëri pënënanquëma'. ¹⁹Quisocristoíchin natëto, Yosë marë' sacatërahuë. Co a'napita nocanahuë'. 'Caso' noya noyaco,' co ténahuë'. A'na tahuëri sëtato, na'nërahuë. Cotioro'sa' na'con chinotërinaco tëpainacoso marë'. Chiniquë'n aparisitërinaco. ²⁰Napotopirinacohuë', ahuantato pënënanquëma'. Co të'huato, ta'tërahuë'. Quisoso nanamën no'tëquë'n sha'huitëranquëma' noya imacamaso marë'. Niyontonpatamara, a'chintëranquëma'. Naporahuaton, a'naya a'naya pënëmaquënta' paato, a'chintantaranquëma'. ²¹Co cotioro'saráchin pënënahue'. Cricoro'santa' pënënahue. 'Co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë chachin tahuëretantaco'. Siniario Quisoso natëco huachi. Inasáchin anoyacancantërinpoaso', itëranquëma'. Ya'ipinquëma' a'chintëranquëma'. ²²Iporaso nipirinhue' Ispirito Santo natëto, Quirosarinquë pa'sarahuë. Ma'sona onpotaponaco nimara, co

caso' nitotërahüé'. ²³Nisha nisha ninanoro'saquë pa'patora, Ispirito Santo nohuanton, sha'huitëra'piarinaco: 'Quirosarinquë pa'patan, tashinan pëiquë po'moarinenquën, chiniquën aparisitarinenquën,' itërinaco. ²⁴Yatëpapirinacohüenta', co caso' të'huatërahüé'. Co ina yonquirahué'. Siniro Quiso natëa'huasoächin cantatërahüé. Iraca ina sha'huitërinco a'china'huaso marë'. 'Yosëri ya'ipi piyapi nosoroaton, anoyacancantacaso' nohuantërin. Ina noya nanan chachin a'chintonquë,' itërinco. Napoaton paato, a'chintárahüé. Co chimina'huaso' të'huatërahüé'.

²⁵Hua'qui' ya'huëramaquë pa'sápato, Yosë hua'anëntërinpoaso' a'chintopiranquëmahué', apira pa'sarahüé huachi. Co huachi quënanaramacohüé'. ²⁶⁻²⁷Ya'ipi Yosë yonquirinpoaso' nani sha'huitëranquëma'. Napoaton no'tëquën itëranquëma'. Insosona co natëhuachinahué', ina marë' co Yosë ana'intarincohué'. Inahuara tëhuënënaquë nina'intapi. ²⁸Canpitanta' ni'cona pi'pian tëranta' Yosë naniantotama'. Quisoso imapisopitanta' noya ni'co'. Ispirito Santo nani acorinquëma' hua'anën pochin nicacamaso marë'. Inapitanta' Yosë huëntonënuquë ya'conpi. Quisoso chiminatón, aya'coninpoa'. ²⁹Nani pa'pato, co noyahüé' quëmapi'sa' huë'sapi. Canoniri ma'sha maninso pochachin yaocoiarinënuquëma'. Pa'sápato'na', anishacancantapi. Co nosoroarinënuquëmahué'. Ina nani nitotërahüé. ³⁰A'naquëonta' Quisoso imaponaraihué', a'porahuatona', nisha a'chinapona'. Yanonpintarinënuquëma'. Inahua' imacamaso marë' napotarinënuquëma'. ³¹Napoaton iyaro'sa', ni'cona nonpintochinënuquëma'. Cara pi'ipi catahuanquëma'. Tahuërirë chachin, tashirë chachin pënënanquëma'. Na'con

nosororanquëma' ni'ton, na'nëto, a'naya a'nayanquëma' pënënanquëma'. Ina yonquiatoma', nipënëncó', nicatahuaco'.

³²Pa'pato, Yosë noya a'painquëma'. Quiricanën quëran nontarinquëma'. Ina quëran nosororinpoaso' anitotarinpoa'. Ina natëhuatama', achinicananarinquëma'. Oshaquëran noya noya cancantarama'. Quisocristo imarëhua' ni'ton, anoyacancantarinpoa'. Ina nohuanton, a'na tahuëri ya'ipi sha'huitërinpoaso' noya acotarinpoa'.

³³A'chintohuatënuquëmara, co aquëtë' coriqui yonquirahué'. A'na piyapi coriquinën co nohuantaparahué'. Co a'mopiso tëranta' noyapatërahüé'.

³⁴Caora sacatonëhuë quëran coshatërahüé, ma'sha pahuantërinco' pa'anahué. Ca'tanincosopitanta' quëtërahüé. Ina nitotërama'.

³⁵Canpitanta' nonanco. Sacatatoma', pahuantërinso' ma'sha quëtoco'. Siniro Quisoso noninso' yonquico'. 'A'napita ma'sha topinan quëtöhuachinquëma', noya cancantërama'. Nipirinhué', canpitarinta' nosoroatoma', topinan quëtöhuatama', noya noya cancantarama', tënin Quisoso," itërin Paonori.

³⁶Ina tosahuaton, inapitarë chachin isonin. Napohuachinara, Yosë nontërin inapita catahuacaso marë'. ³⁷Naporo' ya'ipiya sëtatona', na'nëpi. Paono iporahuatona', apinopi. ³⁸"Co huachi quënanaramacohüé'," tëninso marë' na'con sëtopi. Ina quëran nanchaquë huarë' imapi.

Co të'huatonahué', Quirosarinquë paantarinso'

21 Imapisopita nani nontahuato'i, panca nanchaquë pipirai. Cosëquë no'tëërai. Tahuëririnque Notasëquë canconai. Ina quëran Pataraqüë canconahuato'i, nonshirai. ²Inaquë a'na nancha quënancoantarai,

Pinisia parti yapa'sarinso'. Inaquë ya'conahuatoï, paantarai. ³Chipri so'ton notërahuaatoï, ahuënan quëran na'huëtërai. Pa'sahuatoï, Siria parti canconai. Tiroquë ma'sha oshicaso' ni'ton, inaquë nonshirai. ⁴Quisoso imapisopita quënanconahuatoï, inaquë a'na simana pochïn yacapatonai. Ispirito Santo nohuanon, Paono pënëmpi: “Ama Quirosarinquë paquësohuë', itopiraihuë'. aparisitochinën,” itopiraihuë'. ⁵Simana nanihuachina, paantarai. Yapa'patëira, ninano yonsanquë huarë' imarinacoï. Sa'inarë chachin, hui'ninpitare chachin ca'taninacoï. Nonshinanquë isonconahuatoï, Yosë nontërai. ⁶Ina quëran imapisopita nontahuatoï, nanchaquë ya'coantarai. Ya'huëhuano'saso nipirinhue' ya'huëpi'pa' paantapi.

⁷Tiro quëran pipirahuatoï, Torimaitaquë canconai. Imapisopita nontahuatoï, a'na tahuërira' i'huatonai. ⁸Tahuëririnquë pipiantarahuaatoï, Sisariaquë canconai. Inaquë nonshirahuatoï, Pinipi pëinënquë yacapatonai. Inaso' iráca Quirosarinquë acopi ca'tano'sa' catahuacaso marë'. Canchisëya'pi acohuachinara, inanta' acopi. Iporaso huachi noya nanan sha'huirárin. ⁹Catapini hui'ninpita ya'huëtërin. Nano'sa' niponaraihuë', co so'yapihuë'. Ispirito Santori catahuarin Yosëri anitotërinso sha'huicaiso'. ¹⁰Inaquë hua'quimiáchin ya'huasocoi, a'na pënëntona'pi Cotia parti quëran o'marin, Acapo itopiso'. ¹¹Huë'sahuaton, Paono sintoronën ocoirahuaton, inaora tanpaquën nantënë chachin nitonporin.

—Ispirito Santo nohuanon iyasha, ninorahuë. Quirosarinquë pa'patan, sintoronënquë nitonporahuëso pochachin cotioro'sa' tonpoarinënquën. Nisha piyapi'saquë yo'coaninënquën ana'intinënquënso marë', itërin.

¹²Natanahuatoï: “Ama Quirosarinquë paquësohuë',” itopiraihuë'. Inaquë ya'huëpisopitarinta' inachachin napotopirinahuë', co yanatërincoihuë'.

¹³—¿Onpoatonta' na'nëtoma' asë-taramaco? Ama huachi na'nëcosohuë'. Inatohua' pa'pato, yatonpoarinaco. Nipirinhue', yapa'sarahuë'. Sinioro Quisoso imarahuëso marë' yatëpa-pirinacohuënta', pa'sarahuë, itërincoï. ¹⁴Hua'qui' nontopiraihuë', inachachin yonquirin ni'ton:

—Noyahua'. Sinioro nohuan-tohuachin, paquë nipachin, itërai.

¹⁵Ina quëran ma'shanëhuëipita taparahuaatoï, Quirosarinquë paantarai. ¹⁶Pa'patoira, a'naquën imapisopita ca'taninacoï. Mason pëinënquë quëparinacoï yacapata'huaiso marë'. Inaso' Chipri quëran huë'nin, iráca imarinsó'.

Santiago nontërinso'

¹⁷Quirosarinquë canconpatoira, imapisopita nóya nontërinacoï. Huë'naiso marë' noya cancantopi. ¹⁸Tahuëririnquë Paono pa'nin Santiago nicapon. Quiyanta' pa'nai. Ya'ipi ansiano'sa' inaquë nani niyontonpi. ¹⁹“Huë'cama, iyaro'sa',” itahuaton, Paonori itantapon: “Nani hua'qui' Quisocristo nanamën a'chinahuë. Nisha piyapi'sa' a'chintëra'piarahuë. Yosë catahuarincoï ni'ton, noya natanatona', na'a imasapi huachi,” itërin. Ya'ipi a'chininso' sha'huitërin.

²⁰Natanahuatona', “Ma noyacha Yosëso' ni'ton, nisha piyapi'santa' imasapi paya,” topi a'naya a'naya. Ina quëran itantapi:

—Noya iyasha nipirinhue', isëquë na'a huaranca cotioro'sa' Quisoso imaponaraihuë', Moisésë iráca pënëntërinso' yanatëpi anta'. “Inanta' natëcaso' ya'huërin,” topi. ²¹Inapitaso'

nonpin nanan natantopi. “Paono nisha piyapi'sa' ya'huërinquë paaton, cotioro'sa' inaquë ya'huëpisopita nisha a'chintërin. ‘Moisësë pënëntërinso' a'poco'. Ama huachi hui'namapita marca acotocosohuë', tënin Paono pënëntaton. Co nohuantërinhuë' iráca napopiso' natëcaiso',” topi, natantopi. ²² ¿Ma'ta' iporasó' onpoa'ahua' nonpintopiso' ama natëcaiso marëhuë'? Huë'nanso' onpopionta' piyapi'sa' nitotaponá'. ²³ Nani yonquirai ni'ton, natancoi sha'huichinquën ma'sona nicamaso'. Catapini quëmapi'sa' isëquë ya'huëpi. Nani Yosë nontopi ma'sha nicacaiso'. ²⁴ Inapita quëparahuaton, catahuaquë' iráca pënëntërinso' natëcaiso marë'. Yosë chinotopiso pëiquë quëparahuaton, pahuërapitëquë' ma'sha Yosë marë' tēpacaiso'. Ina quëran niya'irapi. Inapotohuatan, ya'ipi piyapi'sa' ni'sarinëinquën. “Paononta' Moisësë pënëntërinso' natërin. Nonpin nanan natantërehua',” tosapi. ²⁵ Nisha piyapi'saso nipirinhuë' nani ninshitérai. “Quisocristo imapatama', co ya'ipi iráca pënëntërinso' natëcamaso' ya'huërinhuë'. Isoíchin sha'huichinquëma' ama nicacamaso marëhuë'. A'naquën ma'sha tēpapi mamanshi moshacaiso marë'. Ina nosha tananpitoco'. Naporahuaton, a'naquën maconorahuatona', ma'sha tēpapi. Co huënainën noya inquipirinahuë', ca'pi. Ina noshanta' ama ca'cosohuë'. Naporahuaton, ama monshihuanacosohuë'. Cotioro'sacoi pënëntëraisó' na'con ya'huëpirinhuë', inaíchin natëcamaso' ya'huërin,” tēnai, nisha piyapi'sa' ninshitatoi, itërin Santiacori.

Paono mapiso'

²⁶ Itohuachina, “Noyahua'. Napo'i nipachin,” itërin Paonori. Tahuëririnquë catapiniya'pi quëparin.

Iráca pënëntërinso' natërahuatona', Yosë chinotopiso pëiquë ya'conpi. Ya'conahuatona', corto hua'an sha'huitopi: “Canchisë tahuëri huë'sápoi Yosë camaitërinso' natëtoi oshanëhuëi inquica'huaiso marë'. Tahuëri nanihuachin, ma'sha quësarai canpitari tēpatoma' ahuiquitamaso marë',” itopi.

²⁷ Canchisë tahuëri nanirihuachina, Yosë chinotopiso pëiquë paantapi. Inaquë a'naquën cotioro'sa Asia parti quëran huë'pisopitari quënanpi. Paono quënanahuatona', mapi. Ya'ipi piyapi'sa' ano'huitopi. ²⁸ “¡Huëco' iyaro'sa' catahuaco! Iso quëmapi ya'ipi parti paaton, nisha a'chinarin. ‘Cotioro'saso' co no'tëquën a'chinpihuë'. Moisësë pënëntërinso' a'poco', tënin. Naporahuaton, Yosë chinotopiso pëi' co huachi noya ni'ninhuë'. Ni'cochi. Crico piyapi'sa' isëquë chachin ichiya'conin ni'ton, Yosë pëinën tapiarin. Co inapitaso' ya'conacasohuë' nipirinhuë',” toconpi.

²⁹ I'hua Paonori Toropimo quëparahuaton, ninano' pa'tërin, cotioro'sari quënanpi. Ipiquoë ya'huërin ni'ton, Crico piyapi inaso'. “Nisha piyapi nipirinhuë', Yosë chinotopiso pëiquë ichiya'conin,” tēcatona napopi.

³⁰ Natanahuatona', notohuaro' piyapi'sa' no'huitopi. Yosë chinotopiso pëiquë ta'arahuatona', Paono mapi. Masahuatona', ocoicaiso marë' ohuararachinpi. Nani ocoihuachinara, ya'coana oncotopi. ³¹ Paono yatëparapiso', capitan hua'anso' natantërin. Ya'ipi Quirosarinquë ya'huëpisopita yaniahuërapí, natantërin. ³² Natantahuaton, sontaro'sa', capitano'sa', inapita amatahuaton, quëparin. Ta'arahuatona', piyapi'sa' niyontonpiquë pa'sapi. Sontaro'sa' ya'caritërahuachinara, cotioro'sari quënanahuatona', co huachi Paono ahuëpíhuë'.

³³Capitan hua'ani canconahuaton, Paono maconin. "Cato' catinaquë tonpotanpatëquë'," itohuachina, a'na sontarori nitonpotanpatërin. A'na tanpain quëraonta' a'na sontarori inapotërin. Inapotohuachinara, capitanso' piyapi'sa' natanin: "¿Ma'ninta' iso quëmapi? ¿Ma'ta' onporinso?" tënin. ³⁴Napoaponahuë', chiniquën nonatona', nisha nisha sha'huítopi. Noncaroapi ni'ton, co nanitërinhuë' no'tëquën natanacaso'. Napoaton: "Sontaro'sa' ya'huëpikuë quëpaco'," itërin. ³⁵⁻³⁶Quëpahuachinara, ya'ipi piyapi'sari imasapi. "Tëpachinaco'," itërapí. Pëi' nanpënanquë canconahuatona', na'con na'con no'huítona', yaahuëpi. Napoaton sontaro'sari Paono inápaquë pitëtërahuatona', quëpapi.

No'huítona'piro'sa' nontërinso'

³⁷Pëiquë yaya'conpachinara, Paonori capitan itapon:

—Siniro capitan, pi'pian nonchinquën topirahuë', itërin.

—¿Crico nananquë nonan ti? itërin.

—Ina nananquë mini nonahuë', itërin.

³⁸—Iquípito piyapinquën ta'ma topirahuë'. Inaso' i'huamiáchin copirno no'huítón, catapini huaranca tirocoro'sa', inotëro parti quëparin, itërin.

³⁹—Co inacohuë'. Caso' cotio quëmapico. Tarsoquë nasitërahüë. Inaso' panca ninano', Sirisia parti ya'huërinso'. Ya'ipi piyapi'sa' nohuítopi. Isopita piyapi'sa' nonchi, topirahuë', itërin.

⁴⁰"Inta nipachin, nontëquë'," itërin. Paono nanpënanquë huanirahuaton, anqui anquita'parin. Piyapi'sari ni'sahuatona', copica topi huachi. Napohuachinara, Paonori cotio nananquë itapon:

22 "Natanco iyaro'sa', apiro'sa', pi'pian yanontëranquëma'. Caso

co manta' onporahuë'," tënin. ²Cotio nananquë nonsarinso natanahuatona', aquë aquëtë ta'topi. Napohuachinara, itaantarín:

³"Canta' iyaro'sa' cotio piyapico. Tarsoquë nasitërahüë. Sirisia parti nasitopirahuë', isëquë huëcato, hui'napitërahüë. Maistro Camariro a'chintërinco. Shimashonëpoa' pënëntërinso chachin ya'ipi a'chintërinco. Hua'huatapo quëran huarë' chiniquën Yosë yonquirahuë. A'naya tëranta' nisha yonquihuachinara, canpita pochachin no'huirahuë. ⁴Iráca na'a Quisoso imapisopita aparisitërahüë. Yatëparahuë. Quëmapi'sa' tonporahuato, tashinan pëiquë po'morahuë. Sanapi'sa quëran huarë' inaquë po'morahuë. ⁵Yanitotohuatama', corto hua'an chini chiniquën nanantërinson'ta' inachachin sha'huitarinquëma'. Cotio ansiano'santa' nitotopi. Inapitaso' quirica ninshitërinaco iyaro'sa' Tamascoquë ya'huëpisopita quëtona'huaso marë'. Inatohua' pa'nahuë Quisoso imapisopita maca'huaso marë'. 'Tonporahuato, Quirosarínquë quëmaarahüë ana'intacaiso marë', ta'to,' pa'nahuë.

Quisosori ya'notërinso' sha'huiantarinso'

(Hechos 9.1-19; 26.12-18)

⁶Pa'sápatoi Tamascoquë ya'caritërarai. Camotëchin nisahuaso', a'naroáchin inápa quëran huënaráchin huënaráchin a'pintërinco. ⁷No'paquë anotahuato, inápa quëran nontërinco' natanahuë. 'Saono, Saono, ¿onpoatonta' aparisitaranco?' itërinco. ⁸'¿Inquënta' quëmaso' Siniro?' itërahüë. 'Ca Quisosoco, Nasaritoquë ya'huërahuëso'. Aparisitaranco,' itërinco. ⁹Ca'taninacosopitanta' a'pininso' ni'pi. Nipirínhuë', nontërinco' co natanpihuë'. ¹⁰'¿Ma'ta' Siniro

onpo'iso?' itèrahuè. 'Huanirahuaton, ninanoquè paquè'. Inaquè a'na quèmapì sha'huitarinquèn ma'sona nicamaso', itèrinco. ¹¹Huènaráchin huènaráchin a'pintèrinco ni'ton, co manta' quènantèrahuè'. Napoaton ca'tanincosopita matanparahuatonaco, Tamascoquè quèparinaco.

¹²Ina ninanoquè chachin a'na quèmapì ya'huèrin, Yosè noya chinotèrinso'. Ananiasè itopi. Moisésè iráca pènèntèrinso' no'tèquèn natèrin. 'Inaso' noya quèmapì,' topi ya'ipi cotioro'sa'. ¹³Huècapairahuatonco, nontiirincó. 'Iya Saono. ¡Sinioro nohuanton, noya ni'tantaquè!' itèrinco. Naporo chachin noya ni'taantarahuato, ina quènanahuè. ¹⁴Ina quèran itaantarincó: 'Yosè chinotèrèhuaso' nani huayoninquèn nohuantèrinso chachin nitotamaso marè'. Ina nohuanton, Quisoso ya'notèrinquèn. Noya noya inaso'. Nontèrinquènso' natanan. ¹⁵Yosè acorinquèn ya'ipi piyapi'sa' sha'huitamaso marè'. Ni'nanso', natananso', inapita sha'huiaran. Ina marè' ya'notèrinquèn. ¹⁶Napoaton ama hua'quiquèsohuè'. Apiramiáchin huaniquè'. "Quisoso imasarahuè huachi," ta'ton, aporihuanquè'. Ina nontohuaton, oshanèn inquitarinquèn,' itèrinco.

Nisha piyapi'sa' a'chintacaso marè' a'parinso'

¹⁷Ina quèran Quirosarinquè paantahuatèra, Yosè chinotopiso pèiquè pa'nahuè. Inaquè Yosè nontasoco, hua'narèso pochin ni'nahuè. ¹⁸Quisoso nontaantarincó. 'Manorahuaton, Quirosarin quèran pipiquè'. Ca nanamèhuè sha'huihuatan, co natèarinènguèhuè,' itèrinco. ¹⁹Inapita Sinioro nohuitèrinaco. A'na parti a'na parti paato, ya'ipi niyontonpiso pèiro'saquè ya'conahuè.

Inaquè imarinènguènsopita ahuèrahuè. Tashinan pèiquè po'morahuè. ²⁰Istipan quèma nanamèn a'chininso marè' tèpahuachinara, canta' ni'nahuè. "Tèpaco'," itèrahuè carinta'. Tèpatona'piro'sa' a'mopiso' ocoirahuatona', quètèrinaco, a'pairahuè. Ya'ipiya nohuitèrinaco,' itèrahuè. ²¹'Ina nipirinhue', paquè'. Aquè yaa'paranquèn nisha piyapi'sa' a'chintamaso marè',' itèrinco. Napoaton nisha piyapi'sa' a'chintarahue'," ténin Paono.

Capitan hua'ani maninso'

²²Piyapi'sa' noya natanapirinhue'. "Nisha piyapi'sa' a'chintarahue'," topachina, no'huitaantapi.

"Tèpachinaco'. ¡Pa'pi co noya quèmapihuè! ¡Chiminchina'in!" itopi. ²³Chiniquèn nonsapi. No'huitatona', a'mopiso' pa'tan pa'tantahuatona', inápaquè mo'shiquèpita pa'satapi. Chiniquèn no'huitohuachinara, cotioro'sa' inachintopiso'. ²⁴Capitan hua'ani ni'sahuaton, sontaro'sa itapon: "Sontaro'sanpoa ya'huèrèhuaquè quèparahuatoma', huihuico'. Ma'marèsona no'huipiso', sha'huichinpoa'," itèrin. ²⁵Inaquè quèparahuatona', tonpopi huihuicaiso marè'. Tonpopirinhue', capitan inaquè huaniarin ni'ton, Paonori itapon:

—Caso' Noma piyapico nipirahuè', yahuihuiramaco. Co napotamacoso ya'huèrinhuè'. Co coisè nitotopirinhue', ¿yahuihuiramaco ti? itèrin Paonori.

²⁶Ina natanahuaton, capitan hua'an sha'huitapon pa'nin.

—¿Ma'ta' ipora onpoapon? Paso' quèmapì Noma piyapi nipirinhue', yahuihuitèran. Ni'quèna copirno no'huihuachinquèn, itèrin.

²⁷Napotohuachina, capitan hua'ani huècapairahuaton:

—¿Quèmaso' Noma piyapinquèn ti? itiirin.

—Inaco mini, itërin Paonori.

²⁸—Na'con pahuërëtatò, Noma piyapi ya'conahuë, itërin capitan hua'ani.

—Caso nipirinhüë' nasitërahuë quëran huarë' Noma piyapico. Tatahuë Noma piyapi ni'ton, canta' inapochachin ninahuë, tënin Paono.

²⁹Ina natanahuatona', co huachi huihuipihüë'. Capitan hua'aonta' pa'yanaton, të'huarin. Noma piyapi nipirinhüë', catinaquë tonporinso marë' copirno të'huatërin.

Cotio hua'ano'sa' Paonori sha'huitërinso'

³⁰Tahuëririnquë capitan hua'ani yanatantërin. “¿Ma'marëta' cotioro'sari sha'huirapipi?” ta'ton, sontaro'sa' sha'huitërin Paono ocoicaiso marë'. Naporahuaton, ya'ipi cotio hua'ano'sa' amatërin. Corto hua'ano'sa' chini chiniquën nanantopisonta' amatërin. Nani niyontonpachinara, inaquë Paono quëparin natanacaiso marë'.

23 Paono ya'conahuaton, hua'ano'sa' notëërahuaton, itapon:

—Ipora iyaro'sa' pi'pian nonchinquëma' natanco. Hua'huatapo quëran huarë' noya ninahuë. Yosë ni'sárinco, co manta' onporahuë', itërin.

²Naporo tahuëri'sa' Ananiasë itopiso', corto hua'an chini chiniquën nanantërinso' nisarín. Inari huanipapisopita itapon:

—Ahuëananco', itërin. Napohuachina, huaniparinsoari ahüëananin. Napotohuachina, Paonori itapon:

³—Quëmaso' nonpintëinquën. ¡Yosë ahüëarinquën quëmanta'! “Moisësë pënëntërinso' natëto, ana'intarahüë,” taponahuë', ¿onpoatonta' sha'huitëran ahüëincoso'? Moisësë chachin pënëninpoa' ama topinan quëran piyapi ahüëcaso marëhuë', itërin.

⁴—Corto hua'an chini chiniquën nanantërinso' nipirinhüë', ¿no'huiton, nonapiran ti? itopi.

⁵—Co'chi iyaro'sa' nohuitatorahuë', naporahuë' paya. Tëhuëinchachin Yosë quiricanën quëran pënëninpoa'. “Co hua'anënpoa' nonapicaso' ya'huërinhuë',” tënin, itërin Paonori.

⁶Cotio hua'ano'sa' huë'pisopita co napopianachin yonquipihüë'. Patoma satororo'sa', patomaso', parisioro'sa'. Ina yonquiaton, Paonori itantarin:

—Caso' iyaro'sa', Parisioco. Shimashonëhuëpitanta' parisioro'sa' chachin. “Yosë ananpitaantarínpoa',” tënahüëso marë' isopita sha'huirapirinaco, itërin.

⁷Ina natanahuatona', parisioro'sa', satororo'sa', inahua capini nino'huipi. Nisha nisha yonquipi. ⁸Satororo'saso' co natëtona'piro'sahuë'. “Co Yosë ananpitaantarínpoahuë'. Co hua'yanënpoa' ya'huëtërinpoahuë'. Co anquëniro'sa' tëranta' ya'huëpíhuë',” toconpi. Parisioro'saso' nipirinhüë' natëpi. “Hua'yanënpoa' ya'huëtërinpoa' ni'ton, Yosë ananpitaantarínpoa'. Anquëniro'santa' ya'huërin,” topi.

⁹Napoaton ninontatona', noncaroapi. Parisio maistro'sa' huanirahuatona', chiniquën nonpi.

—Iso quëmapiso' noya, tënai. Co manta' onporinhüë'. Anquëni noninso' natamara. Hua'yani a'na nontomara, tënin a'naquën. Napohuachinara, satororo'sa' no'huitopi.

¹⁰Chiniquën nino'huitona', niahuërapí. Napoaton capitan hua'ani sontaro'sa' camairín.

—Maconco' tëpahuachina', itërin. Napotohuachina, sontaro'sa' pa'pi. Paono osëreconahuatona', sontaro'sa' ya'huëpíquë quëpaantapi.

¹¹Naporo' tashi' Siniorori ya'notimarahuatón, Paono itapon: “¡Ama të'huatonhuë', chiniquën cancan-

tèquë! Quirosarinquë nanamëhuë nani sha'huiran. Inapochachin Nomaquënta' paaton, sha'huiantamaso' ya'huërin," itërin.

Paono yatëpapiso'

¹²Tahuëririnquë a'naquën cotioro'sa' chinotopi Paono tëpacaiso'. "Ama huachi ca'ahuasohuë'. Ama o'oahuasohuë'. Paono tëpaquë huarë' ca'ahua'. Co tëparihuarahuë' ca'patëhua', Yosë ana'inchinpoa'," nitopi. ¹³Catapini shoncaya'pi pochin napopi. ¹⁴Naporahuatona', paatona', cotio hua'ano'sa', ansiano'sa', inapita nontopi.

—Nani huachi anoyatërai. Co huachi coshataraihuë'. Paono tëpaquë huarë' coshataantarai. Yoscoarë' tëpaarai, tënai. ¹⁵Napoaton capitán hua'an sha'huitoco' Paono quënta'in. "Tashiraya yanontantarai no'tëquën nitota'huaiso marë'," itoco'. Quiyaso nipirinhüë' na'pitatoi, ninaarai. Ya'caritohuachin, a'naroáchin masahuatoi, tëpaarai, itopi.

¹⁶Paono apia'huainso nipirinhüë', yatëpapiso' natantërin. Inaso', oshin hua'huin. Natantahuaton, sontaro'sa' ya'huëpiquë paaton, Paono sha'huitërin. ¹⁷Sha'huitohuachina, a'na capitán amatërin.

—Iso hui'napi hua'anënuë quëpaquë' nanan sha'huichin, itërin.

¹⁸Napohuachina, hua'anënuë quëparahuaton, itonin:

—Sontaro'sa' ya'huëpiquë Paono amatërinco. "Iso hui'napi hua'anënuë quëpaquë' nanan sha'huichin," itërinco ni'ton, quënahüë, itërin.

¹⁹Capitán hua'ani matanparahuaton, amashamiachin quëparin ama piyapi'sari natanacaiso marëhuë'.

—¿Ma'ta' yasha'huitërancoso'? itërin.

²⁰—Cotio hua'ano'sa' nani chinotopi Paono amatacaiso marë'. "Tashiraya Paono quënantaquë' nontanta'ii.

Naporinso', aquëtë huarë' yanitotërai," itarinënuë. ²¹Nipirinhüë', ama natëquësöhuë'. Catapini shonca na'con piyapi'sari chinotopi tëpacaiso marë'. Po'oana quëran ninarapi tëpacaiso marë'. Co huachi coshatapihuë'. Co o'osapihuë'. Paono tëpai huarë' coshatacaiso' yonquipi. Iporaso' quëma ninarinën nohuantopiso chachin nitamaso', itërin.

²²—Sha'huitërancoso' api, ama insonta' sha'huitëquësöhuë', itahuaton hui'napi a'parin.

Paono a'na parti quëpapiso'

²³Ina quëran cato' capitano'sa' amatërin.

—Apira ma'sha tapaco' Sisariaquë pacacamaso marë'. Cato pasa sontaro'sa' sha'huitonquë' pa'ina'. Cahuarioquë pa'na'piro'santa' canchisë shonca quëpaquë'. Nansahuano'sa' cato pasa quëpaquë'. Ya'ipi tapatëquë' yayonotashirahuaso' pacacamaquëma'. ²⁴Cato' cahuario quëpaco' Paono paacaso marë'. Noya a'pairahuatoma', hua'an Huirisë quëtönco', itërin. ²⁵Ina quëran quírica ninshitërin hua'an quëtacaiso marë'.

²⁶"Siniro hua'an Huirisë. ¿Noyanquën quëmanta'? Ca Craotio Niasasëco ninshitaranquën, ni'quë'. Quëmaso' chiníquën nanantëran ni'ton, pi'pian sha'huichinquën. ²⁷Iso quëmapi a'pataranquën, cotioro'sari mapiso'. Yatëpapirinhüë', quënanahuato, sontaro'sa' a'parahuë osërëtacaiso marë'. Inaso' Noma piyapi ni'ton, osërëterahuë. ²⁸'¿Ma'marëta' sha'huirapipiso'?' ta'to, cotio hua'ano'saquë quëparahuë nitota'huaso marë'. ²⁹'Cotio pënëntërinso' co natërinhuë', toconpi. Ina'ichin sha'huirapipi. Co manta' onporinhüë'. Co

chiminacaso' ya'huërinhuë'.
 Coni tashinan pëiquë tëranta'
 po'mocaso' ya'huërinhuë'. ³⁰Ina
 quëran cotioro'sa' chinotopi
 tēpacaiso', natantërahuë. Napoaton
 a'naroáchin a'patëranquën.
 Cotioro'santa' nani sha'huítërahuë
 ya'huëranquë paatona'
 sha'huirapicaiso marë'. Nani
 huachi," itërin, ninshitatón.

³¹Ina quëran sontaro'saso'
 natërahuatona', Paono quëpapi.
 Tashi' nipirinhüë', Antipatërisë'pa'
 quëpapi. ³²Tahuëririnquë sontaro'saso'
 ya'huëpique panantapi. Cahuarioquë
 pa'na'piro'saichin Paono quëpapi.
³³Sisariaquë canconahuatona', quirica
 hua'an quëtonpi. Paononta' yo'conpi.
³⁴Hua'anso' quirica nontahuaton,
 itapon: "¿Inso partita' hua'huatëranso'?"
 itërin. "Sirisia parti hua'huatërahuë,"
 itërin Paonori.

³⁵—Sha'huirapirinënsopita
 canquihuachina', ya'ipiya natanarahüë,
 itërin. Ina tosahuaton, sontaro'sa'
 camairin Paono quëpacaiso marë'.

—Hua'an Irotisë pëinënquë
 quëparahuatoma', a'paico' ta'ahuachin,
 itërin.

Hua'an Huirisëquë sha'huirapipiso'

24 A'natëräpo tahuëri nani-
 huachina, corto hua'an chini
 chiniquën nanantërinso' canquirin,
 Ananiasë itopiso'. A'naquën cotio
 ansiano'sari ca'tanpi. Nonapina'pi
 hua'aonta' huë'nin, Tirotoro itopiso'.
 Huirisë ya'huërinquë huësahuatona',
 Paono sha'huirapipi. ²Paono
 quëntahuachinara, Tirotorori itërin:

—Ipora siniro hua'an, pi'pian
 nonchinquën natanco. Ma noya
 quëmaso' hua'anëntërancoi. Noya
 yonquiatón, na'con catahuancoi
 ni'tón, sano ya'huërai. ³Ina
 marë' ya'ipicoi noya ni'nainquën.

“Yosparinquën,” itërainquën. Quëmaso'
 tēhuënchachin chiniquën nanantëran.
⁴Apra pi'pisha yanontaranquën, noya
 natanco. Co hua'qui' nontaranquënhüë'.
⁵Iso quëmapi Paono itopiso' pa'pi co
 noyahuë', tēnai. Ya'ipi parti paaton,
 piyapi'sa' nisha nisha ayonquirin.
 A'chinpachina, cotioro'sa' nino'huipi.
 Ya'ipi parti naporin. Nisha imarin.
 Nasarinoro'sa' itopiso' imaton, na'a
 piyapi'sa' a'chintarin imacaiso marë'.
⁶Yosë chinotopiso pëinta' yatapirin.
 Nisha piyapi'sa' inaquë ichiya'conin, co
 inapitaso' ya'conacasohüë' nipirinhüë'.
 Naporo' quiyari manai. [Quiya coisëquë
 yaquëpapiraihuë' ana'intacaso marë'.
⁷Capitan hua'an Nisiasëso nipirinhüë',
 notohuaro' sontaro'sa' quësahuaton
 manin. Osëretërincoi. ⁸“Noma hua'an
 ya'huërin'pa' paatoma', sha'huirapico',”
 itërincoi. Napoaton isëquë huë'nai.]
 No'tëquën sha'huirapiarai. Quëmari
 Paono natanquë' inachachin
 sha'huichinquën, itërin Tirotorori.

⁹Cotioro'sa' huë'pisopitanta'
 inachachin napotopi. “No'tëquën
 sha'huítërinquën,” itopi. ¹⁰Ina quëran
 hua'ani imirin quëran tasatërin Paono
 nontacaso marë'. Napotohuachina,
 Paonori itërin:

—Na'a pi'ipi siniro hua'an
 quëma hua'anëntërancoi. Napoaton
 noya cancantato, nontaranquën.
¹¹I'huamiáchin Quirosarinquë
 paantarahuë Yosë chinota'huaso marë'.
 Shonca cato' tahuërichin nisarin
 pa'nahuëso'. A'napita natanpatan,
 inachachin sha'huitarinëinquën.
 Co hua'quiyatërarahuë'. ¹²Yosë
 chinotopiso pëiquë pa'patora, co
 insonta' no'huirahuë'. Niyontonpiso
 pëiquënta' noya pa'nahuë. Co cachiquë
 tëranta' chiniquën a'chinahuë'.
 Piyapi'sa' niyontonpachinara, co
 sha'huítërahuë' nino'huicaiso'. ¹³Top-
 inan quëran nonpinapirinaco. Na'con

sha'huirapipirinacohuë', ni'nincoso chachinso co ya'huërinhuë'. ¹⁴“Nisha imarin,” topi. Inaíchin no'téquën nonpi. Tèhuëchachin Quisoso nanamën imarahuë. Nipirinhüë', Yosë no'téquën chinotërahuë. Shimashonëhuëpita chinotopiso chachin chinotërahuë canta'. Ya'ipi Yosë quiricanën natërahuë. Iráca pënëntërinso', pënëntona'piro'sa' ninshitopiso', inapita yonquirahuë. ¹⁵“Yosë no'téquën nontërinpoa',” ta'to natërahuë. “A'na tahuëri ya'ipi piyapi'sa' ananpitaantarahuë. Noya piyapi'sa', co noya piyapi'sahuë', ya'ipi ananpitaantarahuë,” ténin Yosë. Ina tahuëri caso' ninarahuë. Isopitanta' ina ninarapi. ¹⁶Napoaton nani tahuëriya Yosë no'téquën yanatërahuë. Piyapi'santa' co yanonpintërahuë'.

¹⁷Iráca Quirosarinquë ya'huëpirahuë'. Na'a pi'ipi a'na parti pa'nahuë quëran i'huamiáchin inaquë paantarahuë. Sa'ahuaros'a' nosoroato, coriqui quëta'huaso marë' pa'nahuë. Ma'sha Yosë quëta'huaso marënta' pa'nahuë. ¹⁸Iráca pënëntërinso' natëto, Yosë chinotopiso pëiquë ya'conpirahuë', co manta' onporahuë'. Co piyapi'sa' ayontonahuë'. Co ca nohuanto nino'huipihuë'. Inaquë cotioro'sa' Asia parti ya'huëpisopita quënaninaco. ¹⁹Inapita mini isëquë huë'sahuatona', sha'huirapiitonacohuë', co huë'pihuë'. ²⁰I'hua cotio hua'ano'sa' niyontonpachinara, amatërinaco. Isopita nataninaco. Ma'sona onporahuëso' sha'huichinën. ²¹Naporo' isoíchín napotërahuë. “Yosë ananpitaantaripoa' ténahuëso marë' ipora sha'huirapirinaco,” itërahuë, ténin Paono.

²²Ina natanahuaton:

—Noyahua'. Nani natananquën. Capitan hua'an Nisiasë o'mahuachin, iso nanan yonquiantarahuato, sha'huichinquëma', ténin hua'an.

Quisoso nanamën a'chinpiso' noya nitotaton, co aquëtë' yanataninhüë'.

²³Ina quëran capitan sha'huitërin: “Paono noya a'paiquë' ama ta'ainsohuë'. Nipirinhüë', ama tonpoquësohuë'. Nipayarinsopita huë'pachina', noya ya'coina'. Ma'sha pahuantohuachin, quëchina',” itërin.

²⁴Hua'quimiáchin quëran Huirisë sa'inë chachin huëantarahuaton, Paono amataantarín. Sa'insó' cotio sanapi, Torosira itopi. Paono huë'pachina, itapon:

“Quisocristo imaranso' sha'huitocoi noya nitochii,” itohuachina, “Tèhuëchachin Quisocristo imarahuë. ²⁵Yosë sha'huitërinpoa' noya cancantacaso marë'. Ina catahuarinpoa' co noyahuë' yonquirëhuasopita naniantacaso'. A'na tahuëri coisë pochín nícaton, ya'ipi piyapi'sa' natanarin. Co noyahuë' nipsisopita ana'intarin,” ténin Paono. Napotohuachina, hua'an pa'pi pa'yanin. —Nani huachi. Iporaso' paquë'. A'na tahuëri yanontaantahuatënquën, amataantaranquën, itërin.

²⁶“Paono pahuëréaponco pipicaso marë' nimara,” ta'ton, hua'qui quëran hua'qui quëran amataantarín nontacaso marë'. Na'aro' Paono nontopirinhüë'. ²⁷Cato' pi'ipi nanihuachina, nisha hua'an ya'coantarín, Porsio Pisto itopiso'. Huirisëso' pipirin huachi. Pipiponahuë', co Paono ocoirinhüë'. “Cotioro'sa' no'huihuachinaco,” ta'ton, co ocoirinhüë'.

Hua'an Pistoquë sha'huirapiantapiso'

25 Nasha hua'an canquirin huachi, Pisto itopiso'. Sisariaquë huëcaton, cara tahuëri i'huatërin. Ina quëran Quirosarinquë pa'nin. ²Inaquë pa'pachina, cotio hua'ano'sa', corto hua'ano'sa', inapitari Paono sha'huirapipi.

³“Quirosarinquë quënantaquë', natanta'ii, topirahuë',” itopi. Nani chinotopi na'pirahuatona', iraquë tëpacaiso marë'. ⁴Napotopirinahuë', co hua'an nohuantërinhuë'.

“Inca. Co yaquëntarahuë'. Sisariaquë a'pairapi. Co hua'qui quëranhuë' inaquë canta' paantarahuë',” tënin. ⁵—Napoaton pa'pato, cara'chin hua'anquëma' huëco' pa'ahua', tënahuë. Paono co noyahuë' nipachin, inaquë sha'huirapico', itërin.

⁶Inaquë shonca tahuëri pochin i'huatarahuaton, Sisariaquë paantararin. Tahuëririnquë coisë shiranëinquë huënsërahuaton, Paono amatërin. ⁷Cotioro'sa' Quirosarin quëran nani o'mapi ni'ton, Paono huë'pachina, ahuananapirahuatona', na'con sha'huirapiapi. Nisha nisha sha'huirapipirinahuë', co ni'ninso chachin ya'huërinhuë'. ⁸Ina quëran Paonori itërin:

—Iraca quëran huarë', siniore hua'an, noya ninahuë. Co manta' onporahuë'. Moisésë pënëntërinso' cotioro'sari natëhuachinara, co ina marë' no'huirahuë'. Yosë chinotopiso pëinta' co tapirahuë'. Co nisha piyapi ichiya'conahuë'. Noma copirmonta' natërahuë. Co onporonta' piyapi'sa' sha'huitërahuë' ina no'huicaiso'. Topinan quëran sha'huirapirinahuë', itërin.

⁹Noya natanpirinhuë', hua'an co nohuantërinhuë' cotioro'sari no'huicaiso' ni'ton, Paono itërin:

—¿Nohuantëran Quirosarinquë paa-caso? Inaquë sha'huirapihuachinën, cari natanpato, sha'huitaranquën, itërin.

¹⁰—Co nohuantërahuë'. Quëmaso' Noma copirno acorinquën ni'ton, nontaranquën. Sha'huirapirinahuë' isëquë anoyatacaso' ya'huërin. Co manta' cotioro'sa' onpotërahuësohuë', nitotëran. ¹¹Tëpatona'pi, copirno

no'huina'pi, inapita tëpacaso' ya'huërin. Ina pochinco canta' naporini, tëpainacoso' nohuanchitohuë'. Nipirinahuë', nonpinapihuachinaco, co cotioro'saquë yocancoso' ya'huërinhuë', tënahuë. Noma copirno chachin yanontarahuë. Ina nataincoso' ya'huërin, itërin Paonori.

¹²“Noma copirnososo' chini chiniquën nanantërin ni'ton, co topinan a'parëhuë',” ta'ton, coisënënpita nontërin. Nani nontohuachina, Paono itantarin:

—Noma copirno chachin yanontëran ni'quëhuarë', ina ya'huërin'pa' a'paaranquën, nontonquë', itërin.

Acripa hua'an canquirinso'

¹³Hua'quimiáchin quëran a'na hua'an chiniquën nanantërinso' canquirin, Acripa itopiso'. Sisariaquë huë'nin Pisto nicapon. A'na sanapinta' huë'nin, Pirinisa itopiso'. ¹⁴Hua'qui' inaquë yacapatarin ni'ton, Pistori itërin:

—Tashinan pëiquë a'na quëmapi ya'huëarin, Paono itopiso'. Iraca Huirisëri po'morinso'. ¹⁵Thua Quirosarinquë ya'huasoco, cotio hua'ano'sa', ansiano'sa', inapitari na'con sha'huirapiapi. “Chiniquën ana'intëquë',” itërinaco. ¹⁶Ina itohuachinacora, cari itapo: “Noma piyapicoi co topinan quëran ana'intëraihuë'. Cato ya'pi ma'sha nionpotohuachinara, cato chachin coisëquë pa'sapi. Sha'huirapihuachina, a'nanta' a'panitacaso' ya'huërin. Ina quëran coisëri noya nitotaton, tëhuëna'pi no'tëquën ana'intarin. Ina pochin Noma piyapicoiso' ninai,” itërahuë. ¹⁷Napoaton isëquë huë'pachinara, co hua'quirahuë'. Tahuëririnquë coisë shiranëinquë huënsërahuato, Paono amatërahuë. ¹⁸Ina quëran cotioro'sari sha'huirapiapi. Panca tëhuëmara ni'ton, sha'huirapiapi, topirahuë', co ina pochin

sha'huirapipihuë'. ¹⁹“Paono co quiya pochin Yosë chinotërinhuë'. Nisha imarin. A'na quëmapi Quisoso itopiso' chiminaponahuë', nani naniplantarin,” toconin, topi. Inaíchin sha'huirapipi. ²⁰Cotioro'sa' moshapiso' co pi'pisha tëranta' nitotërahuë'. Napoaton Quirosarinquë yaquëpapirahuë' aquëtë' natanta'huaso marë'. “Inaquë sha'huirapiinën,” itopirahuë', co nohuantërinhuë' ²¹“Noma copirno chachin yanontarahüë. Ina nataincoso' ya'huërin,” ténin. Napoaton tashinan pëiquë po'moantarahüë. Nanitohuato, Noma copirno nontacaso marë' a'paarahüë, ténin Pisto.

²²—Carinta' nata'in, ténin Acripa.

—Noyahua'. Tashiraya chachin natanaran, itërin Pistori.

²³Tahuëririnquë Acripaso' Pirinisarë chachin huë'pi. Noyasha nitaparahuatona', natanacaiso pëiquë ya'conpi. Capitano'sa', ninano' hua'ano'sa', inapitanta' ya'conpi. Naporahuatona', Paononta' amatopi.

²⁴Huë'pachina, Pistori itapon:

—Noya sinioro hua'an huë'nan. Canpitanta' iyaro'sa', noya huë'nama'. Ya'ipinquëma' yanontaranquëma', natanco. Iso quëmapi ni'co'. Ma'sona onpomara. Ya'ipi cotioro'sari no'huipi. Quirosarinquë sha'huirapipi, isëquënta huëcatona', sha'huirapipi, chiníquën nonapitona'. “Co noya quëmapihuë'. Atëpatëquë,” itërinaco. ²⁵Natanpirahuë', co manta' onporinhuë'. Co tëpacaso' ya'huërinhuë', ténahuë. “Noma copirno chachin yanontarahüë,” itërincooso marë' inaquë yaa'papirahuë', co nanitërahuë' topinan a'paca'huaso'. ²⁶Quiricanta' yaa'papirahuë'. Co nitotërahuë' ma'sona onporinso' ninshita'huaso'. “¿Ma'ta' Noma copirno ichi?” ta'to, Paono amatërahuë' natanamaso marë'. Quëmarinta',

sinioro hua'an, noya natantariquë'. Nani natanpatan, catahuaco ninshichi, topirahuë'. ²⁷Co topinan a'pacaso' ya'huërinhuë'. Ma'sona onporinso' ninshitahuato sha'huirapicaso' ya'huërin, ténahuë, itërin.

Hua'an Acriparinta' Paono nataninso'

26 Ina quëran hua'an Acripari Paono itapon:

—Inta noniquë nipachin. Ma'sona onporanso' sha'huitocoi pa'poyainquën, itërin.

Itohuachina, Paonori anquitahuaton, itapon: ²“Noya sinioro hua'anpa', noya cancantato, nonchinquën natanco. Cotioro'sa' nani na'con sha'huirapirinaco ni'ton, cari no'tëquën sha'huitaranquën. ³Quëmaso' cotioro'sa' a'chininso' noyá nitotëran. Nisha nisha inachintopiso' ya'ipiya nitotëran. Ama no'huitatonhuë', noya natanco.

**Co'huara imashatëraponhuë',
Paono naporinso'**

⁴Hua'huatapo quëran huare' ya'huërahuëso', Quirosarinquënta' ya'huërahuëso', inapita ya'ipi cotioro'sa' nitotopi. ⁵Caso' Parisioco. Quiyaso' cotioro'sa' imapiso', no'të no'tëquën natërai. Ya'ipi cotioro'sa' nitotopi. Nohuantopi naporini, inachachin sha'huichitënenquënhuë'. ⁶⁻⁷Iraca shimashonënpoapita nontaton, Yosëri itërin: ‘A'na tahuëri nicha'ësaranguëma', nani pimiatarama', itërin. Ya'ipi cotioro'sa' ina ninapi, shonca cato' huënton chachin ninarapi. Nani tahuëri tashirë chachin ina chinotatona', naporapi. Canta' ina ninarahuë. Ina marë' sinioro hua'an, cotio hua'ano'sa' sha'huirapirinaco. ⁸A'na tahuëri Yosë ananpitaantarinpoa', ténai. ¿Onpoatomata' canpitaso' co ina yanatëramahuë? ténahuë.

**Paonori Quisoso
imapisopita aparisitërinso'**

⁹Canta' iráca co Quisoso Nasaritoquë ya'huërinso' imarahuë'. Ina imapisopitanta' no'huirahuë'. Aparisita'huaso' ya'huërin, topirahuë'. ¹⁰Quirosarinquë ya'huasoco, Quisoso imapisopita tashinan pëiquë po'morahuë. Cotio hua'ano'sa' nanan quëtërinaco po'moa'huaso marë'. Yatëpahuachinara, carinta': 'Tëpaco,' itërahuë. ¹¹Niyontonpiso pëiro'saquë ya'conahuato, na'aro' aparisitërahuë. Quisoso a'pocaiso marë' naporahuë. Chiniquën no'huito, nisha piyapi'sa' ya'huëpikuë huarë' paato, aparisitërahuë.

Paono ya'nan imarinso'

(Hechos 9.1-19; 22.6-16)

¹²A'na tahuëri cotio hua'ano'sa' nanan quëtërinaco Tamascoquë paca'huaso marë'. Quisoso imapisopita maca'huaso marë' pa'sapirahuë', ¹³camotëchin iratërasoco, inápa quëran chiniquën a'pintimarincoi. Pi'i quëran chini chiniquën a'pintërincoi. Huënaráchin huënaráchin ni'nahuë. Ca'tanincosopitanta' ni'pi. ¹⁴Ya'ipicoi no'paquë anotasocoi, Quisoso nontërinco. Cotio nananquë nontërinco, natanahuë. 'Saono, Saono, ¿onpoatonta' aparisitaranco? Ni'quë'. Cahuario yaa'pahuatëra, nara'huaya inëshin nininquë ohuanë'. Cahuariori no'huitaton to'tahuachina, aquë aquëtë' iquitërin. Inapochachin quëmanta' no'huiranco ni'ton, aquë aquëtë' co noyahuë' cancantaran,' itërinco. ¹⁵'¿Inquënta' quëmaso' Sinioro?' itërahuë. 'Ca Quisosoco, aparisitaranco'. ¹⁶Iporaso nipirinhüë' huaniquë'. Nani acoranquën piyapi'sa' sha'huitamaso marë'. Nani ni'nanco. A'na tahuëri nohuantërahuëso'

a'notaranquën. Ya'ipi sha'huiráquë'. ¹⁷Cotioro'sa' yatëpahuachinënquën, nisha'ësanquën. Nisha piyapi'sa' ya'huëpikuë a'paaranquën. Inapitanta' yatëpahuachinënquën, nisha'ësanquën. ¹⁸Nisha piyapi'santa' a'chintëquë' nanamëhuë nitochina'. Somaraya pochin cancantona', co nohuitërinacohuë'. Nanamëhuë a'chintohuatan, nohuitarinaco. Iporaso' tashi pochin cancantopi. Nohuitoahuachinaco, tahuëri pochin cancantapi. Iporaso' sopai hua'ani camaihuachina, natëpi. A'na tahuëriso' Yosë natërapí. Natëtonaco, imapachinaco, oshanëna' Yosëri inquitarin. Ya'ipi natërinacosopita nasha cancan quëtarahuë. Yosë piyapinënpita chachin nisapi,' itërinco.

Paonori natërinso'

¹⁹Napoaton, sinioro hua'an, Quisoso inápa quëran ya'notimarinco ni'ton, a'naroáchin imarahuë. Ya'ipi sha'huitohuachincora, no'tëquën natërahuë. ²⁰Tamascoquë ya'huëpiso'ton sha'huitërahuë. Ina quëran Quirosarinquënta' sha'huiantarahuë. Ya'ipi Cotia partinta' inachachin sha'huiantarahuë. Nisha piyapi'santa' a'chintërahuë. 'Co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë chachin tahuëre'taantaco'. Tëhuënchachin imapatama', noya nisarama,' itërahuë. ²¹Ina marë' cotioro'sa' no'huirinaco. Yosë chinotopiso pëiquë masahuatonaco, yatëpapirinacohuë', ²²Yosëso' catahuarinco, cha'ërahuë. Napoaton ipora huanta' natërahuë. Ya'ipi piyapi'sa' hua'ano'sa' quëran huarë' sha'huitarahuë. Moisésë, pënëntona'piro'sa', inapita ninopiso chachin a'chinarahuë: ²³Yosë nohuanton, Cristo chiminapon. Chiminaponahuë', Yosëri ananpitaantarín. Ina'ton nanpiantarin. Ina quëran a'chintapon

tahuëri pochin cancantacaiso marë'. Co cotioro'saráchin nicha'ësarinhüë'. Nisha piyapi'santa' nicha'ësarín, topi ninshitatona'," ténin.

**Hua'aonta' imacaso'
Paono nohuantërinso'**

²⁴Ina pochin nontahuachina, Pistori chiniquën itërin:

—¡Paono, quëmaso' hua'yantëran! Na'con quirica nontaton hua'yantëran, itërin.

²⁵—Co'chi sinioro hua'an hua'yantërahuë' paya. No'tëquën non-ahüë. Sano yonquiato, nontaranquëma'.

²⁶Ya'ipi sha'huitëranquëmaso' hua'an Acipari nani nitotërin. Co po'oana quëran napopihuë'. Ya'ipi piyapi nitotopi. Inanta' nani natantërin. Napoaton co të'huatohüë', ina nontarahüë. ²⁷¿Quëmanta' sinioro hua'an, pënëntona'piro'sa' ninshitopiso' natëran pa'? Natëran ténahuë caso', itërin Paonori.

²⁸—Pi'pian nontopirancohuë' a'naromaréachin quëma pochin canta' Cristo ima'i, ¿topiranhuë' ti? itërin Acipari.

²⁹—Pa'pi nohuantërahuë' ca pochachin nicamaso'. Ya'ipinquëma' natanamacosopita ca pochachin nicacamaso' nohuantopirahuë'. Catinaquëachin tonpoinëmaso' co nohuantërahuë'. A'naroáchin imarama naporini, noya niitonhuë'. Hua'qui quëran imapatamanta', noya chachin niitonhuë', itërin Paonori.

³⁰Ina natanahuaton, hua'an huanirin. Pisto, Pirinisa, ya'ipi inaquë huënsëpiso-pitarë chachin huanipi. ³¹Pipirahua-tona', inahuara capini ninontopi.

—Iso quëmapi co manta' onporinhüë'. Co tëpacaso' ya'huërinhuë'. Co tashinan pëiquë tëranta' po'mocaso' ya'huërinhuë', nitopi.

³²Ina quëran Acipari Pisto nontaton itapon:

Co Noma copirno chachin nontapon yapa'ninhüë' naporini, ocoicaso' ya'huë'itonhuë', itërin.

Nomaquë Paono a'papiso'

27 Ina quëran Pisto yaa'parincoi.

A'napita apiro'santa' yaa'parin. Noma copirno Itaria parti ya'huërin ni'ton, Noma sontaro'sa' capitan Orio itopiso' nontërin inatohua' quëpacaiso marë'. “Paono, apiro'sa', inapita quëpaco,” itohuachina, “Noyahua'. Quëpa'i nipachin,” ténin. ²Inaquë panca nancha ya'huërin, Atramitio quëran huë'ninso'. Asia parti yapa'sarin. A'naya a'naya ninanoquë yachinpirinso'. Inaquë ya'conahuatoi, pipirai. Aristarconta' ca'tanincoi. Inaso' Tisaronicaquë ya'huërin, Masitonia parti nininso'.

³Tahuëririnquë Sitonquë nonshirai. Inaquë Paono nosoroaton, capitani itërin: “Nipayaransopita ya'huërinquë yapa'patan, noya paquë,” itërin. Pa'patoira, pahuantërincoisopita quëtërinacoi. ⁴Ina quëran pipirahuatoi, Chipriquë canconai. Ihuan niquëran pitarincoi ni'ton, coninan pa'tërai.

⁵Ina quëran Sirisia parti, Panpiria parti, inapita pirayan na'huërai. Inapoatoi, Nisia parti canconai. Miraquë nonshiconai.

⁶Inaquë capitan a'na nancha quënanin, Aricantria quëran huë'ninso'. Itaria parti yapa'sarin ni'ton, inaquë ichiya'conincoi. Panca nancha inaso'.

⁷Pipirahuatoi, sacai' pa'nai. Oshaquëran paatoi, na'a tahuëri quëran Quintoquë canconai. Ihuan nacapiatoi, panca so'ton Crita itopiso' tahuitonai. Sarmona ya'cariya pa'nai. ⁸Inaquë yonsai' pa'tërai. Sacai' pa'sahuatoi, Noya Nonshinano'sa' itopiquë canconai. Ya'cariya a'na ninano' ya'huërin. Nasia itopiso'.

⁹Hua'quirai ni'toi, o'napi tahuëri'sa' naniriarin. Naporo quëran huarë' huëhuëpiro' marë pa'tacaso'. Napoaton Paonori itapon:

¹⁰—Ama siniororo'sa' pa'ahuasohuë', ma'sha onpohuatëhua', tënahuë. Pa'patëhua', nancha tapiarëhua'. Ma'sharo'santa' a'paitarihua'. Piyapinpoanta' chimiitochináchin, itërin.

¹¹Capitanso nipirinhüë' co natëtërinhuë'. Nancha hua'anën, nancha quëpana'pi, inapita manorapi: “Pa'ahua',” itohuachinara, “Noyahua', pa'ahua' nipachin,” tënin capitan. ¹²“Iso nonshinanquë co noyahuë' o'napi na'huëanatacaso'. Pinisiquë tëranta' canconamarëhua'. Inaquë o'napi na'huëanatahua',” topi. Napoaton manorapi. Pinisiso' Crita parti ya'huërin. Nonshinanën quëran pi'i pipirinso parti notëërin.

Panca ihuani maninso'

¹³Ihuan ahüënan quëran huisohuantahuachina, “Iporaso' noya pacacaso',” topachinara, pipirai. Crita yonsai' pa'tërai. Noya pa'sapiraihuë', ¹⁴shiarahuaton, panca ihuan manincoi. Pi'i pipirinso parti quëran huëcaponahuë', norti parti amasha yonsanin. ¹⁵Chiníquën mapachincoira, co nanitëraihuë' no'tëca'huaiso'. Ihuansa' topinan quëpaconincoi. ¹⁶Marë huancoanai' so'ton ya'huërin, Caota itopiso'. Co pancanayahuë'. Inataquëchin co ihuan chiníquën pa'ninhuë' ni'ton, ina yonsan yoranai. Ina pa'tasocoi, sacai' niponahuë', poti quëparaiso' a'sonai ama ihuani oshitëcaso marëhuë'. ¹⁷Ohuararahuatona', nanchaquë po'mopi. Ina quëran caporinquë nancha so'quëtopi ama ya'quirapicaso marëhuë'. Ina ya'cariya panca sa'mairo' ya'huërin. Inotërachin ninin, Sirti

itopiso'. Nohuitatona', ama inaquë pacacaso marëhuë' panca në'mëtë' ótënpiso', a'pamapi. Inapotohuachinara, ihuansa' topinan quëpaconincoi.

¹⁸Tahuëririnquë co'sacairi chiníquën ayanpon yanpontárin. Chiníquën ihuai' ni'ton, pë'pëtoro'sa' quëpapiso' inquitopi. ¹⁹Ina tashiraya nancha ma'shanënpitanta' inquitopi. ²⁰Ina quëran na'a tahuëri co pi'i quënanaihuë'. Tayoranta' co ya'norinhüë'. Intohuasos quëparincoi nimara. Co nitotëraihuë'. Chiníquën ihuantarín ni'ton: “Tëhuëenchachin chimiitarihua'; co cha'ësarihuahuë',” topiraihuë'.

²¹Nani hua'qui' co coshatëraihuë'. Chiníquën ihuan manincoi ni'ton, co nanitëraihuë'. Co huachi chiniraihuë'. Paonosos huancánachin huanirahuaton, itapon:

—Natanco iyaro'sa' no'tëquën sha'huichinquëma'. Ní'co'. Critaquë quëparitacaso marë' sha'huitopiranquëmahuë', co natëramacohuë' ni'ton, huë'nëhua'. Co huë'nëhuahuë' naporini, co ma'sha onpo'itërihuahuë'. Co ma'sha aya'itonhuë'. ²²Iporaso nipirinhüë' chiníquën cancantoco'. Co inquënpoa tëranta' chimiitarihuahuë'. Nanchasáchin ayatarihua'. ²³Caso' Yosë natërahuë. Inasáchin imarahuë. Ina nohuanton, achin tashi' anquëninën ya'notimarinco. ²⁴Ya'notimarahuatonco, itërinco: “Ama Paono të'huaquësöhuë'. Co chimiitaranhuë'. Yosë nohuanton, a'na tahuëri Noma copirno ya'huërin'pa' cansaran copirno chachin nontamaso marë'. Yosë nontëran ni'ton, ya'ipi nanchaquë nisaramasopita nanpiarama'. Co a'nayanquëma tëranta' chiminapomahuë',” itërinco anquëni. ²⁵Napoaton iyaro'sa' chiníquën cancantoco'. Tëhuëenchachin Yosë natërahuë. Co inaso' nonpintërin-

poahuë'. Sha'huitërincooso chachin co a'nayanpoa tëranta' chimiitarihuahuë'.²⁶ Nipirinhuë', a'na so'tonquë ihuai' të'yatarinpoa', itërincoi Paono.

²⁷ Nani cato' simana nanirihuaso', Atriatico marëquë yanponarai. Ipora huanta' ihuai' quëparárincoi. Yono tashi pochin nisahuaso': "No'pa' ya'cariarëhua'," topi nancha quëpana'piro'sa'.²⁸ Napoaton caporin quëran tantiarin. "Cara shonca saota mitro anpotërinso'," tënin. Amashamiachin pa'sahuatoi, inapochachin tantiantarin. "Cato shonca canchisë mitroíchin anpotërinso'," tënin.²⁹ "Na'piquë ya'parapihuatëhua'," ta'tona', huanconën quëran catapini hua'na moto' të'yaitopi ama pacacaso marëhuë'.

"¿Onporohuarëcha tahuërirë'poya?" ta'tona', moshatopi.³⁰ Nancha quëpana'piro'saso nipirinhuë' yata'ananpironaco: "Hui'nimotën quëran a'na hua'na moto' të'yaitahua'," niitatona', ta'acaiso marë' poti i'quë yatë'yatantapi.³¹ Napohuachinara, Paonori nicaton, capitán, sontaro'sa', inapita itapon:

—Isopita ta'ahuachina', co canpitanta' cha'ëpomahuë', itërin.

³² Napotohuachina, sontaro'saso' manorahuatona', caporin nishitëtopi. Inapotohuachinara, poti i'quë anotërin huachi.

³³ Tahuëri ya'caritohuachina, Paono itantarincoi:

—Iporaso', iyaro'sa', nani cato' simana pa'y anatoma', co coshatëramahuë'.

³⁴ Napoaton coshatoco huachi chiniamaquëma'. Co chimiitarihuahuë'. Co manta' onpoarihuahuë', itërincoi.

³⁵ Itahuatoncoi, pan manin. Ya'ipiya ni'tërantapaiquë, Yosë nontërin. "Yosparinquën Tata Yosë," itahuaton, së'panin. Ina quëran coshatarin.

³⁶ Napohuachina, ya'ipicoi chiniquën cancantatoi, coshatërai.³⁷ Cato

pasa canchisë shonca saotaya'picoi nanchaquë ya'huërai.³⁸ Nani ya'ipiya natëhuachinara, trico quëparaiso' inquitopi. Inapotohuachinara, nancha niotëintarin.

Nancha quëran cha'ëpiso'

³⁹ Tahuërihuachina, no'pa' quënanpirinahuë', co nohuaitopi huë'. Coninancuë inotë' quënanpi. "Nanitohuatëhua', paso' inotëquë chinpia'ahua'," nitopi.⁴⁰ Napoaton hua'na moto' nishitëtatona', i'quë a'paitopi huachi. Naporo chachin no'soratën i'shiritopi. Ina quëran hui'nin quëran panca në'mëtë' inapaquë pë'tënpi. Ihuan quëpahuachincoira, inotëquë pa'sarai.⁴¹ Pa'sapiraihuë', sa'mairo' ni'ton, hui'nin quëran ya'tararin. Co huachi yapa'ninhuë'. Huanconën quëran co'sacairi chiniquën opotaton, nipaateërin huachi.

⁴² "Huëco' apiro'sa' tëpa'ahua', yonaton' ta'ahuachina'," topi sontaro'sa'.⁴³ Capitanso nipirinhuë' nohuantërin Paono cha'ëcaso'. Napoaton "Ama tëpacosohuë'. Ya'ipinpoa' pa'ahua'. Nitoyonpatama', canpita'ton niitatoma', yonsaiquë paco'.⁴⁴ Ina quëran a'naquëmanta' nontë' së'quërahuatoma', yonsaiquë paco'. Capa nontë' nipachin, nancha ma'shanënpitaquë tëranta' së'quërahuatoma', paco huachi," itërin capitani. Naporahuatoi, cha'ërai. Ya'ipicoi yonsaiquë canconai.

Paono Martaquë naporinso'

28 Ya'ipicoi cha'ërahuatoi, no'paquë nonshiconai. Ya'huëhuano'sa natanatoi: "¿Ma'ninta' iso parti?" itohuatëira, "Marta," itopi, itërincoi.² Ya'huëhuano'sa' noya nosororincoi. O'natatoi, sëhuënai ni'ton, a'pëtopi. "Huëco' napëntiico'," itërincoi.³ Paono ihuë masahuaton pënquë acoapirinhuë', ya'huan pipirahuaton quëtëimirarin.

⁴Naquëimirarinsò', ya'huëhuano'sari ni'pi. “Iso quëmapi tēpatona'pi ipora. Napoaton yoséro'sa' nohuanton, ma'sha onpoarin i'huërétacaso maré'. Maré quëran cha'ëponahuë', chimianin,” nitopi.

⁵Paonoso nipirinhue' imirin pa'tanahuaton, ya'huan pënquë tē'yatërin. Co manta' onporinhue'.

⁶“Apira pomatarin. A'naroáchin anotahuaton, chiminapon,” tēcatona' hua'qui' ni'sapirinhue', co manta' onporinhue'. Napoaton “Co ipora tēpatona'pihuë'. Yosë pochin niponahuë', piyapi taramara,” nitopi.

⁷Ina ya'cariya a'na hua'an ya'huërin, Popirio itopiso'. Noya quëmapi ni'ton, pëinënquë ahuë'ëtërincoi. Noya nontërincoi. Cara tahuëri cosharo' quëtërincoi. ⁸Pa'pinso nipirinhue' chiniquën caniorin. Apira apira saporin. Nani hua'qui' chi'chirárin. Paonori nicapon pa'nin. Së'huamotorahuaton Yosë nontohuachina, a'naroáchin noyatërin. ⁹Napohuachina, na'a cania'piro'sa' huë'pi. Inapitanta' anoyatërin. ¹⁰Ina maré' nóya ni'ninacoi. Naporahuaton, ma'sha nicanarinacoi. Hua'qui' inaquë ya'huërai. Yapa'patëira, pahuantërincoiso' quëtërinacoi.

Nomaquë canconinso'

¹¹Nani cara yoqui nisahuaso', yapa'nai huachi. Inaquë nisha nancha ya'huërin. Aricantria quëran huë'pirinhue', inatohua' o'napi na'huëanatërin. Ina hui'nin motënquë catopia'hua mamanshiro'sa' ya'huërin. Castoro, Porosi inapita itopiso'. ¹²Inaquë ya'conahuatoi, paantarai. Siracosaquë nonshirahuatoi, cara tahuëri inaquë i'huatërai. ¹³Ina quëran yonsai' pa'tahuatoi, Niquioquë canconai. Tahuëririnquë pinëhuëi parti quëran ihuan huë'sahuaton, quëparincoi. Cato' tahuëri quëran

Potioriquë canconpatëira, nonshirai. ¹⁴Inaquë imapisopita quënanconai. “Huëco' ni'quicoi,” itohuachinacoira, inaquë a'na simana yacaparai. Naporahuatoi, Nomaquë ya'caritërai huachi. ¹⁵Ya'caritohuatëira, Quisoso imapisopita inaquë ya'huëpiso' natantahuatona', huë'pi. “Apio niyontonpiso,” itopiquë a'naquën nacapirai. Naporahuaton, Tres Tapinasëquë canconpatëira, a'napitanta' quënancoantarai. Imasapi anta' ni'ton, nacapiaponacoi huë'pi. Inapita Paono quënanahuaton, Yosë nontërin: “Yosparinquën,” itërin. Naporahuaton, chiniquën cancantërin. ¹⁶Ina quëran Nomaquë chachin canconai. Capitanso' pa'sahuaton, prisoro'sa' quëparin tashinan pëiquë po'mocaiso maré'. Paonoso nipirinhue' co inaquë po'mopihuë'. “Nohuantohuaton, quëmaora ya'huëquë,” itopi. Napoaton a'na pëiquë ya'huërin. Nipirinhue', a'na sontarori a'pairarin ama ta'acaso marëhuë'.

Nomaquë Paono pënëntërinso'

¹⁷Cara tahuëri quëran cotio hua'ano'sa' amatërin. Inaquë huë'pachinara, Paonori itërin:

—Nani iyaro'sa' isëquë huë'nahuë. Pi'pian nonchinquëma', ta'to, amatëranquëma' huë'nama'. Topinan quëran iyaro'sa' sha'huirapirinaco. Canta' cotio quëmapiço ni'to, co a'napita cotioro'sa' no'huirahuë'. Shimashonënpoapita napopiso' yonquiato, co pinorahuë'. Nipirinhue', Quirosarinquë pa'patora, maninaco. Masahuatonaco, Noma hua'ano'saquë yo'coninaco ana'intinacoso maré'. ¹⁸Hua'ano'sa' natanahuatonaco, “Co manta' onporinhue' ni'ton, co tēpacaso' ya'huërinhuë'. Ocoi'i,” topi. ¹⁹Cotioro'saso nipirinhue' co nohuantopihuë'. Napoaton “Noma

copirno chachin yanontërahuë," itërahuë. Co yaocoirinacohuë' ni'ton, isëquë huarë' huëca'huaso' ya'huërin. Co cotioro'sa' sha'huirapica'huaso marë' huë'nahuë. Co no'huirahuë'. ²⁰ Napoaton amatëranquëma'. Yanohuitëranquëma'. Huëco' ninontahua'. Ya'ipi isairo'sanpoa' ninarëhuaso marë' catinaquë tonpoimiratërinaco, itërin.

²¹ —Co'chi iyasha manta' nitotëraihuë' quiyaso paya. Cotia parti ya'huëpisopita co quirica a'patiirinacoihuë'. Huë'pachinaranta', co a'naya tëranta' nonapirinënquëhuë'. ²² Nipirinhüë', yanatanainquë. "Quisoso imapisopita co noyahuë'," topi natantërai. Ya'ipi parti napopi. Napoaton sha'huitocoi. ¿Ma'ta' quëma a'chinan? ²³ A'na tahuëri huënantahuato, sha'huitocoi nitochii, itopi.

—Noya iyaro'sapa'. Naporo' tahuëri huënantaco' ya'ipinquëma' sha'huichinquëma', itohuachina, pa'pi. Ina quëran tahuëri nanihuachina, na'aya'pi huë'pi. Paono ya'huërinquë niyontonpi natanacaiso marë'. Tashiramiachin huë'pi. Huë'pachinara, Paonori a'chintárin.

—Yosë yahua'anëntërinpoa'. Na'con nohuantërin huëntonëinquë chachin aya'coinpoaso'. Ina marë' hui'nin a'paimarin. Inaso' Quisoso itopi. Quiricanën quëran ina na'con ninopi. Moisësë pënëntërinso' ninshitaton, ninorin. Pënëntona'piro'santa' ninopi, itërin. Quiricanën quëran na'con a'chintërin. A'chintaton, chiniquë pënënin Quisoso natëcaiso marë'. A'chintochináchin i'huatërin. ²⁴ Natanahuatona', a'naquë natëpi. A'naquënsö nipirinhüë' co natëpihuë'.

²⁵ Nisha nisha yonquiatona', yapipipi. Yapipihuachinara, Paonori itaantarín:

—Ma no'tëquën iyaro'sa' Ispirito Santori nontërin shimashonënpoa' pënënacaso marë'. Ina nohuanton, Isaiasë ninshitaton, naporin:

²⁶ "Paaton, piyapi'sa' sha'huitonquë':

'Natanapomarahüë', co natëtaramahüë'. Nicapomarahüënta', co tëhuëinchachin quënanaramahüë', itëquë'.

²⁷ Isopita piyapi'sa' co natantochináchinhuë' cancantopi.

Në'huëya pochin cancantatona', co yanatantopihuë'.

Tanshirinso pochin cancantatona', co yaquënanpihuë'.

Noya ni'pi naporini, quënantonahüë'.

Noya natanpi naporini, cancanëna quëran natëchitonahüë'.

Co noyahuë' yonquipisopita naniantatona' imarinaco naporini, anoyacancanchitohüë', itërin Yosëri," tënin.

²⁸ Napoaton sha'huichinquëma' nitotoco'. Yosëri nisha piyapi'sa' nani sha'huitërin cancanëna' anoyatacaso marë'. Inapitaso' natërapí, tënin Paono. [²⁹ Ina itohuachina, nisha nisha ninontahuatona', pipipi.]

³⁰ Ina quëran cato' pi'ipi Paono inaquë ya'huërin. A'nantërinso' pëiquë ya'huëhuachina, na'a piyapi'sari nicapona' huë'pi. Huë'pachinara, noya nontërin.

³¹ "Yosë hua'anëntërinquë ya'conco' canpitanta'," itërin. Siniro Quisocristo naporinso' a'chintárin. Co të'huatonhuë', na'con a'chinin. A'chinpirinhüë', co insoari tëranta' atonirinhüë' ni'ton, Quisoso nanamën nahuinin. Nani ninshitëranquë huachi.

Paonori Nomaquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

Paonori imapisopita yonquiaton, ninshitërinso'

1 Ca Paonoco ninshitaranquëma', ni'co'. ¿Noyanquëma' can-pitanta'? Noya canta' ya'huarahuë. Quisocristoíchin natërahuë. Ina acorinco paato nanamën a'china'huaso marë'. Yosë nohuanton, noya nanan a'chinárahüë.

² Co'huara Quisocristo o'mayatërasohüë', ina nanan chachin Yosë sha'huitërinpoa'. Quiricanën quëran anitotërinpoa', iráca ninshitopiso'. Ina nohuanton, na'a pënëntona'piro'sa' ninopi. ³ "Hui'nahuë a'paimarahüë," ténin Yosë. Napoaton Quisocristo isoro'paquë o'marahuaton, piyapi chachin nasitimarin. Tapi shiin inaso'. ⁴ Yosë pochachin ni'ton, noyasáchin ninin. Chiminpirinhuë', Yosëri ananpitaantarín. "Inaso' tēhuēnchachin Yosë hui'nin. Chini chiniquēn nanantarín," tēnhua'. Ananpitaantarín ni'ton, nitotërēhua'. Quisocristo chachin hua'anëntërinpoa' ni'ton, "Sinioro" itërēhua'.

⁵ Ina nosoroatonco, acorinco nisha nisha piyapi'sa' a'chinta'huaso marë'. Inapitanta' nanamën natëcaiso marë' pënënarahuë. Natëhuachina', "Quisocristoso' noya noya," tosapi. ⁶ Canpitanta' nisha piyapinquëma' nipomarahüë', Quisocristo imarama'. Yosë nohuanton, imarama'. ⁷ Napoaton Nomaquë ya'huëramasopita ninshitaranquëma'. Yosë pa'pi nosororinquëma'. Nani acorinquëma' piyapinënpita nicacamaso'. Ni'ton, inasáchin yonquicaso' ya'huërin. Tata Yosë inaora nohuanton, catahuainquëma'.

Asanocancainquëma'. Quisocristonta' inapochachin catahuainquëma'. Inaso' hua'anëntërinpoa'.

Inapita marë' Yosë nontërinso'

⁸ Canpitaso' noya Yosë natërama', natantërahuë. Ya'ipi piyapi napopi. Ina natantato, "Yosparinquën Sinioro," itërahuë Yosë. Ina'ton napotërahuë. Quisocristo catahuarínco ina pochin Yosë nonta'huaso marë'. ⁹ Yosë ni'sárinco, no'tëquën nontaranquëma'. Ya'ipi cancanëhuë quëran huarë' Yosë imarahüë. Hui'nin nanamën a'chinárahüë. Nani tahuëriya canpita yonquiatënnquëma', ¹⁰ Yosë nontarahüë. "Noya catahuaquë'," itërahuë. Iráca quëran huarë' nicapënnquëma' yapa'pirahuë', co nanitërahuë'. Ipora huanta' paca'huaso' yonquiarahuë. "Quëma nohuantohuatan, Sinioro, catahuaco onpopionta' pa'i," tēnhuë, Yosë nontato. ¹¹ Yani'nanquëma'. Yacatahuaranquëma' chiniquēn cancantamaso marë'. Ina quëran noya noya imasarama'. ¹² Canpitanta' noya imapatama', achinicananaramaco canta'. Noya ninontatēhua', noya noya cancantarihua'.

¹³ Tēhuēnchachin iyaro'sa', iráca quëran huarë' nicapënnquëma' yapa'pirahuë'. Ipora huanta' co nanitërahuë' paca'huaso'. Nisha nisha parti a'chinpatëra, piyapi'sa' natëtona', Quisocristo imasapi. Canpitanta' yaa'chintëranquëma' noya noya imacamaso marë'. ¹⁴ Ya'ipi piyapi'sa' pënëna'huaso' ya'huërin. Quisocristo sha'huitërinco. "Hua'ano'sa', topinan piyapi'sa', ya'ipi nananquë nonpisopita a'chintëquë'. Quirica nitotoro'sa', co nitotoro'sahuë', ya'ipiya pënënnquë'," itërinco. ¹⁵ Napoaton canpitanta' yaa'chintëranquëma'. Nomaquë ya'huëramasopitanta' Quisocristo nanamën a'chinchinquëma' tēnhuë.

Quisocristo nanamën

¹⁶ Co caso' tapanahuë' Quisocristo nanamën a'china'huaso marë'. Piyapi'sa' natëhuachina', Yosëri anoyacancantarín. Ina'chín nanitaparín nisha'ëinpoaso'. Cotioro'sari'ton natëhuachina', anoyacancantarín. Iporaso' nisha nisha piyapi'santa' anoyacancantarín. Napoaton pa'yatërahuë nanamën sha'huica'huaso'.
¹⁷ “Yosë'chín anoyacancantërinpoa',” topatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'. Oshanënpoa' inquitatonpoa', co huachi inapita yonquiarinhuë'. Quiricanën quëran ina anitotërinpoa'. “Cancanënpoa quëran huarë' Yosë natëhuatëhua', noya ni'sarinpoa' ni'ton, noya nanpimiatarihua',” tënín Yosë quiricanënuë. Co canpoara nanitërehuahuë' noya cancantacaso'.

Íraca quëran huarë' oshahuanpiso'

¹⁸ Yosë inápaquë ya'huaponahuë', cancanënpoa quëran anitotërinpoa'. “Piyapi'sa' co noyahuë' nipi. Co ca pochín cancantopihuë'. Ina marë' no'huito, ana'intarahuë huachi,” tënín Yosë. No'tën nanan nitotaponaraihuë', co nohuantopihuë' natëcaiso'.
¹⁹ Cancanëna quëran Yosë nohuitochinachín acopirinhuë', co yanohuitopihuë'.
²⁰ Isoro'pa' ninín quëran huarë' piyapi'sa' nitotopi. Yosëso' co quënanpirëhuahuë', nani ma'sha ninín. Ina nicatona', “Tëhuëenchachín Yosë ya'huërin. Ya'ipiya nanitaparín ni'ton, ina chinotahua',” ta'caso nipirinhuë', co nohuantopihuë'. Napoaton na'inpi.
²¹ Yosë ya'huërinso' nitotaponaraihuë', co ina chinotopihuë'. Ina nohuanton, nani ma'sha ya'huëtöpirinahuë', co ina marë' “Yosparinquë'n Sinioro,” co itopihuë'. Nisha nisha yonquiatona', chihuërinso pochín nipi. Tashi pochín

cancantopi. ²² “Ya'ipiya nitotërai,” topirinahuë', co noya yonquipihuë'.
²³ Yosëso' noyasáchin ninín. Co onporonta' chiminaponhuë'. Inaso nipirinhuë', co ina yonquipihuë'. Ina naniantatona', mamanshi nipi moshacaiso marë'. Mamanshi piyapi nonanpiso' moshapi. Co piyapi ya'huëmiatöpirinhuë', ina yamoshapi. Nisha nisha ma'sharo'santa' moshapi. A'naquë'n anpiantëhuano'sa', a'naquë'n no'paquë niohuaratërinso'pita, inapita moshapi.

²⁴ Napoaton Yosëri tananpitërin co noyahuë' yonquipisopita nicacaiso marë'. A'porín. A'pohuachina, pa'pi co noyahuë' nipi. Taparasáchin yonquiatona', nisë'huapi. Co ina pochín nisë'huacasohuë' nipirinhuë'.
²⁵ Yosëri no'tëquë'n anitotöpirinhuë', ina a'porahuatona', nonpin nanan natëpi. Ma'sha isoro'paquë ya'huërinso'pita moshatona', chinotopi. Yosëriáchin ya'ipiya ninín nipirinhuë', co inaso' chinotopihuë'. Tëhuëenchachín inasáchin chinotacaso' ya'huërin, tënahuë. Amen.

²⁶ Napoaton Yosëri tananpitërin pa'pi co noyahuë' cancantacaiso marë'. Sanapi'sa' co huachi so'ina' nohuantopihuë'. Sanapi capini nisë'huacaiso' nohuantopi. Co ina pochín nicacasohuë' nipirinhuë'.
²⁷ Quëmapi'santa' co huachi sa'ina' nohuantopihuë'. Quëmapi capini nisë'huapi. Ina marë' na'inpi ni'ton, Yosëri ana'intarin. Co no'tëquë'n yonquiatonaraihuë', nitapicancanpi. Nonë'nanta' tapipi.

²⁸ Co Yosë yanatëpihuë' ni'ton, inari a'porín co noyahuë' nicacaiso marë'. Nitapicancamiatopi. ²⁹ Pa'pi co noyahuë' nipi. Nimonshitacaisoráchin yonquipi. Na'con oshahuanpi. A'na piyapi ma'shanënpita nohuantapapi. Piyapi chinotopi. Niapiratopi. A'naquë'n tëpatopi. Nino'huipi. Nonpinápi.

No'huitápi. A'napita nonpinapi.
³⁰Nipinopi. Yosë inimicotopi.
 Ma'tona ma'tona nonpi. "Caso' noya
 noyaco," ta'tona', a'napita nocanpi.
 Yonquirápi co noyahuë' nicacaiso
 marë'. Pa'pina', a'shina', co inapita
 tēranta' natëpihuë'. ³¹Co huachi
 noya yonquipihuë'. Nonpinápi. Co
 quëmopinëpita tēranta' nosoropihuë'.
 No'huitochinachin cancantopi. ³²"Co
 noyahuë' nipsisopita chiminpachinara,
 ana'intacaso' ya'huërin," tēnin Yosë.
 Ina nitotaponaraihuë', inachachin
 niantapi. Naporahuatona', a'napitanta'
 co noyahuë' nipachinara, pa'yatopi.

Yosëri no'tëquën ana'intërinso'

2 A'naquëma' iyaro'sa' piyapi'sa'
 yonquirapiratoma': "Paso' quëmapi
 co noyahuë' ninin," tēnama'. Napoapo-
 marahuë', ina pochachin canpitanta'
 co noyahuë' ninama'. Napoatoma',
 nina'intarama'. ²"Co noyahuë'
 nipatama', ana'intaranquëma'," tēnin
 Yosë. No'tëquën inaso' ana'intarin,
 nitotërëhua'. ³"Pasopita oshahuanpi,"
 tēnama'. Nipirinhuë', canpitanta'
 co noyahuë' nipatama', Yosë
 ana'intarinquëma co cha'ësaramahuë'.
⁴Yosë nosororinpoaso' co no'tëquën
 yonquiramahuë'. "Co a'naroáchin
 no'huiripoahuë'," ta'toma', co noyahuë'
 ninama'. Tëhuëenchachin co a'naroáchin
 ana'intërinquëmahuë'. "Oshaquëran
 co noyahuë' yonquipisopita
 niantapona' nimara," ta'ton,
 ninarárin. ⁵Canpitaso nipirinhuë', co
 natantochináchinhuë' cancantërama'.
 Co oshanëma' yaa'poramahuë'.
 Napoaton ayaro' tahuëri chini chiníquën
 ana'intarinquëma'. Naporo' ya'ipi
 piyapi'sa' no'tëquën ana'intarin. ⁶Ya'ipi
 ninëhuasopita Yosë nitotërin. Ayaro'
 tahuëri ina yonquiaton, no'tëquën
 sha'huitarinpoa'. Noya nipatëhua', noya
 acoarinpoa'. Co'so' noya nipatëhuahuë',

ana'intarinpoa'. ⁷Noyasáchin
 nipatëhua', noya ni'sarinpoa'. Yosë
 yonquiatëhua', noya acoinpoaso
 marë' na'con nohuantohuatëhua',
 ananpitaantaripoa'. Inarë'quënpoa'
 ya'huëmiatarihua'. ⁸Nipirinhuë',
 canpoara nohuantërëhuasoráchin
 nipatëhua', no'huairinpoa'.
 No'tëquën anitotopirinpoahuë' co
 natëhuatëhuahuë', ana'intarinpoa'.
 Co noyahuë' nipatëhua', chiníquën
 ana'intarinpoa'. ⁹Ya'ipi co noyahuë'
 nipsisopita no'tëquën ana'intarin.
 Naporo' chiníquën parisitapi. Cotioro'sa'
 no'tëquën chachin ana'intarin. Nisha
 piyapi'santa' co noyahuë' nipachina,
 inapochachin ana'intarin. ¹⁰Noya
 nipsisopitaso nipirinhuë', noya ni'sarin.
 Noya noya acorarin. Asanocancanarin.
 Cotioro'sa' no'tëquën chachin napotarin.
 Nisha piyapi'santa' inapochachin
 nitarin. Ya'ipinpoa' noya nipatëhua',
 nicha'ësaripoa'.

¹¹Yosëso' ya'ipinpoa' napopianachin
 ni'ninpoa'. ¹²Iráca Moisësëri cotioro'sa'
 pënënin nani ma'sha natëcaiso'.
 Cotioro'saráchin pënënin. Co ina
 natëhuachinahuë', oshahuanpi.
 Ina marë' Yosëri ana'intarin.
 A'napitaso nipirinhuë' co pënëntërinso'
 nitotopihuë'. Co nitotatonahuë', co
 ina natëcaiso' ya'huëpirinhuë'. Co
 noyahuë' nipachina', ana'intarin chachin
 inahuenta'. ¹³Cotioro'saso' Moisësë
 pënëntërinso' natanaponaraihuë', co
 natëtopihuë'. Napoaton co Yosëri noya
 ni'ninhuë'. No'tëquën natëpi naporini,
 Yosëri noya ni'itonhuë'. ¹⁴Nisha
 piyapi'saso' co Moisësë pënëntërinso'
 nitotopihuë'. Co nitotaponaraihuë',
 a'naquën noya nipi. Inahuara
 cancanëna quëran nitotopi ni'ton,
 napopi. ¹⁵Cancanëna quëran Yosëri
 anitotërin noya nicacaiso'. Co noyahuë'
 nipachinara, inahuara nitotopi. "Co
 inapocaso nipirinhuë', inaporëhua',"

topi yonquiatona'. Inapochachin noya nipachinara, inanta' cancanëna quëran nitotopi. ¹⁶ Ayaro' tahuëri ya'ipi co noyahuë' yonquirëhuasopita aipitarinpoa'. Po'oana quëran ma'sona tëranta' onporëhuasopita a'ninquëchin anitotaripoa'. Naporo' tahuëri Tata Yosë nohuanton, Quisocristo no'tëquën sha'huitarinpoa'. Co noyahuë' nipatëhua', ana'intarinpoa'. Ina nanan ya'ipi parti sha'huirarahüë.

Co cotioro'sa' tëranta Yosë pënëntërinso' natëpishuë'

¹⁷ A'naquëma' cotioro'sanquëma' ni'ton, a'napita nocanama': "Moisësë pënëntërinso' natëhuato, cha'ësarai," tënama'. "Yosë na'con na'con nosororincoi," tomantatoma', a'napita nocanama'. ¹⁸ Yosë nohuantërinso' nani nitotërama'. Yosë quiricanën a'chintërinëquëma' ni'ton, nitotërama' noya nicacamaso'. ¹⁹ Nisha piyapi'santa' yaa'chintërama'. Inapitaso' co Yosë nohuitatonaraihuë', somaraya pochin niconpi. Tashi pochin cancantopi. ²⁰ Co Yosë nanamën nitotopihuë' ni'ton, yaa'chintërama'. "Yosë no'tëquën pënënincoi ni'ton, noya noya nitotërai. A'napitaso' co quiya pochin nitochâtërapihuë'," tënama'. ²¹ A'napita a'chintopiramahuë', ¿onpoatomata' canpita chachinso' co yonquiramahuë? "Ama ihuatocosohüë'," tapomarahüë', ¿onpoatomata' ihuatërama'? ²² "Ama a'na quëmapi sa'in monshitocosohüë'," tapomarahüë', ¿onpoatomata' canpitanta' monshihuanama'? Piyapi'sa' mamanshi moshahuachinara, no'huirama'. "Yosëichin chinotacaso nipirinhüë'," tënama'. Napoapomarahüë', ¿onpoatomata' co cancanëma quëran huarë' chinotëramahuë'? Co mamanshi moshapiramahuë', moshatopiso pëiquë ihuatërama'. ²³ "Quiyasáchin Moisësë pënëntërinso'

nitotërai," tënama'. Napoapomarahüë', co natëramahuë'. Ina marë' a'napitari Yosë pinopi. ²⁴ Co noyahuë' cancantërama' ni'ton, nisha piyapi'santa' co Yosë noya ni'sapihuë'. Quiricanënuë chachin naporin:

²⁵ "Quiyaso' Yosë piyapinënpitaco, " ta'toma', marca niacotërama'. Moisësë pënëntërinso' noya natëhuatama', no'tëquën niacotërama'. Nipirinhüë', co natëhuatamahuë', topinan quëran marca niacotërama'. ²⁶ Nisha piyapi'santa' niponaraihuë', Yosë natëhuachina', piyapinënpita pochin ni'sarin. ²⁷ Co marca niacotaponaraihuë', Yosë natëhuachina', sha'huirapiaponënuëma'. Canpitaso' pënëntërinso' nitotapomarahüë', co natëhuatamahuë', Yosë ana'intarinquëma'. ²⁸ Cotioro'sanquëma' nipiramahuë', co ina marë' piyapinënpita pochin ni'ninquëmahuë'. Inapochachin Yosë marcanëta' co topinan nonënpoaquë niacotacaso' ya'huërinhuë'. ²⁹ Ya'ipi cancanënpoa quëran Yosë imapatëhua', tëhuëchachin piyapinënpita pochin ni'sarinpoa'. Marcanën cancanënpoaquë acotërinpoa'. Co nonënpoaquë acotërinpoahuë'. Ispirito Santo anoyacancantërinpoa'. Ina quëran noya ni'ninpoa'. Co piyapi'sa' pa'yatopirinënpoaquë', Yosëso' noya ni'sarinpoa'.

3 Cotioro'sa' ni'tona', marca niacotopi. ¿Ma'ta' ina marë' canapi? ² Na'con canapi tënahüë. Yosëri na'con catahuarin. Inahua'ton iráca nontërin. Nanamën chachin aninshitërin ya'huëmiatacaso marë'. ³ A'naquënso' co huachi ina natëpihuë'. Ina niponahuë', co nanitërhüë': "Yosëso' co no'tëquën sha'huitërinhuë'," ta'caso'. ⁴ Yosëriso' co onporonta nonpintarinhuë'. Ya'ipi piyapi'sa' nonpinpirinhüë', Yosëso'

no'tëquénáchin nonin. Quiricanën
quëran naporin:

“No'tëquénáchin nontëran-
coi ni'ton, a'naquën
nonpinapipirinënquënhuë',
co onporonta' minsëarinënquënhuë',”
tënin.

⁵A'naquën po'pin yonquipi:
“Canpoa co noyahuë ninëhua
ni'ton, Yosë noyasáchin nininso'
a'ninquëchin anitotërinpoa'. Napoaton
ana'intohuachinpoa', co no'tëquën
ana'intërinpoahuë',” toconpi. ⁶¡Co
ina pochin yonquicaso ya'huërinhuë!
Yosëso' noya ni'ton, no'tëquën
ana'intiinpoaso' ya'huërin. Co
ana'intiinpoaso' ya'huërinhuë'
naporini, co ayaro' tahuëri no'tëquën
sha'huichitonpoahuë'.

⁷A'naquëonta' taponá: “Caso'
nonpinpirahuë', Yosëso' no'tëquénáchin
nonin. Nonpinahuë ni'ton, Yosë
no'tëquénáchin noninso a'ninquëchin
anitotërinpoa'. Napoaton co
oshahuan pochin Yosë ana'intincoso'
ya'huërinhuë',” toconpi. Co no'tëquën
yonquipihuë'. ⁸A'naquënta napopi:
“Huëco' manta tëranta' niahua'
Yosë na'con na'con catahuainpoaso
marë'. Paono chachionta' ina pochin
a'chintërinpoa',” topi pinotonaco.
Co no'tëquën yonquipihuë' ni'ton,
napopisopita no'tëquën ana'intacaso'
ya'huërin.

Ya'ipinpoa' oshahuanëhuaso'

⁹¿Onpopinta' iporasos' yonquiarihua'?
Cotioro'sanpoa noya noya ninëhua',
¿tëcarihua ti? ¡Co naporinhuë! Nani
sha'huitëranquëma'. Cotioro'sanpoa',
nisha piyapi'sa', ya'ipinpoa'
oshahuanëhua'. ¹⁰Yosë quiricanënquë
tapon:

“Ya'ipi piyapi'sa' co noyahuë' nipi.
Co a'naya tëranta' noya nininhuë'.

¹¹Co no'tëquën yonquipihuë'.

Co inahuara nohuantopihuë Yosë
chinotacaiso'.

¹²Co Yosë iranën pa'topihuë', pëshonpi.
Co a'naya tëranta' noya nininhuë'.

¹³Chimipi pa'pitopiso' i'soatopinan
pochin
napoonin nonpi.

Nonpintatona', ya'huan tomain yan-
quëëtërinso pochin na'a piyapi'sa'
aparisitopi.

¹⁴No'huitatona', piyapi'sa' pinosápi.

¹⁵A'naroáchin yaahuëtopi, yatëpatopi.

¹⁶Insëquësona pa'pachinara, piyapi'sa'
aparisitopi, asëtopi.

¹⁷Piyapi'sa' ano'huitopi ni'ton, co noya
nini'tona' ya'huëpihuë'. Co sano
cancantopihuë'.

¹⁸Yosë të'huatacaso' ya'huëpirinhuë', co
ina yonquipihuë',” tënin iráca Yosë
quiricanënquë ninshitatona'.

¹⁹Tëhuënychachin co noyahuë'
nicatëhua', ya'ipinpoa' oshahuanëhua'.
Yosë pënëntërinso' nitotopirëhuahuë',
co natërëhuahuë' ni'ton, ana'intinpoaso'
ya'huërin.

²⁰“Pënëntërinso'
natëhuatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa',”
topirinahuë' a'naquën. Co ina marë'
noya ni'ninpoahuë'. Pënëntërin quëran
oshahuanëhuaso' anitotërinpoa'. Ina
natanpatëhuara, “Tëhuënychachin
oshahuanëhua'. Co noyahuë' ninëhua',”
tënëhua'.

Quisocriso imapatëhua', anoyacancantërinpoaso'

²¹Iporaso nipirinhuë' Yosë ani-
totërinpoa' onporahuatësona cha'ëcaso'.
Co iráca pënëntërinso' natërëhua
quëran noya cancantarihuahuë'.
Moisësë, pënëntona'piro'sa', inapita
inachachin sha'huitërinënpoa'.

²²Quisocriso imapatëhua', Yosë noya
ni'sarinpoa'. Insosona natëhuachin,
anoyacancantarin. Co nisha nisha
nontërinpoahuë'.

²³Ya'ipinpoa'
oshahuanëhua'. Co a'nayanpoa tëranta'

Yosë pochin cancantërehuahuë'.
²⁴Nipirinhüë', inaora nohuanton,
 Yosë nosororinpoa'. Nosoroatonpoa',
 Quisocristo a'paimarin nicha'ëinpoaso
 marë'. Ina imapatëhua', Yosë noya
 ni'sarinpoa'.²⁵ Yosë nohuanton,
 Quisocristo chiminin. Oshanënpoa'
 inquitinpoaso marë' chiminin.
 "Ca marë' chiminin," topatëhua',
 oshanënpoa' inquitarinpoa'. Huë'nainën
 quëran anoyacantarinpoa'. Iráca
 piyapi'sa' oshahuanpirinahuë', Yosëri
 co a'naroáchin ana'intërinhuë'. "A'na
 tahuëri Quisocristo chiminpachin,
 oshanëna' inquitarahüë," ta'ton, co
 ana'intërinhuë'.²⁶ Iporaso huachi
 Quisocristo chachin a'paimarin
 ya'huërenamënpoa' chiminacaso
 marë'. "Quisocristo oshanënpoa marë'
 chiminin," topatëhua', oshanënpoa'
 inquitarinpoa'. Noyápiachin cancan
 quëtarinpoa'. Ina imapatëhua', Yosë
 noya ni'sarinpoa'. Co canpoanta'
 ana'intarinpoahuë'.

²⁷Napoaton co inso tëranta
 nocanacaso' ya'huërinhuë', tënahüë.
 Co pënëntërinso' natërehuaso marë'
 Yosë noya ni'ninpoahuë'. Quisocristo
 naporinso' natërehuaso marë'
 nicha'ërinpoa' ni'ton, co a'napita
 nocanacaso' ya'huërinhuë'.²⁸ Nani
 sha'huitëranquëma'. Quisocristo
 imarëhuaso marë' anoyacancan-
 tërinpoa'. Co ya'ipi pënëntërinso'
 natëpirëhuahuë', noya ni'ninpoa'.

²⁹Yosë ya'ipi piyapinpoa'
 nohuantërinpoa'. Co cotioro'saráchin
 nosororinhüë'. Nisha piyapi'santa'
 nosororin. Ya'ipinpoa' nosororinpoa'.
³⁰A'naáchin Yosë ya'huërin. Ya'ipinpoa'
 napopianachin nosororinpoa'.
 Cotioro'santa', nisha piyapi'santa',
 Quisocristo imapachina', anoya-
 cantarin.

³¹Quisocristoíchin
 anoyacantërinpoa' ni'ton, iráca
 pënëntërinso' ¿co huachi pa'tërinhuë

pochin nitërehua ti? ¿Co naporinhüë'
 Ina quëran oshahuanëhuaso'
 nitotarihua'. Quisocristo imapatëhua',
 catahuarinpoa' noya natëcaso'.

Apraan natëterinso'

4 Apraan naporinso'
 sha'huichinquëma'. Inaso'
 shimashonënpoa'. ¿Onporahuatonta'
 Yosëri noya ni'nin? ²Apraan inaora
 co nanitërinhuë' no'tëquën Yosë
 natëcaso'. Inaora nanitërin naporini,
 "Caso' noyaco. No'tëquën natërahüë,"
 chitonhuë'. Napoaponahuë', co ina
 pochin Yosëri ni'ninhuë'.³ Yosë
 quiricanënguë naporin: "Yosë
 no'tëquën nontërinco. Inasáchin
 catahuarinco,' topachina, Yosëri
 noya ni'nin. Oshanën inquitaton,
 noya ni'nin," tënin quiricanënguë.
⁴Ni'co'. Piyapi'sa' sacatohuachinara,
 pahuërecaso' ya'huërin. Inapochachin
 no'tëquën natërehua' naporini, Yosë
 noya nicaipoaso' ya'huë'itonhuë'.
⁵Yosëso nipirinhüë', inaora nohuanton
 nosororinpoa'. "Co caora noya
 nipirahuë', Yosë chachin anoyacan-
 cantarinco," topatëhua', oshanënpoa'
 inquitatonpoa' noya ni'ninpoa'.⁶ Co
 noyahuë' nipirëhuahuë', inaora
 nohuanton, Yosë anoyacancantërinpoa'
 ni'ton, noya ni'ninpoa'. Ina marë' noya
 cancantërehua'. Iráca Tapi inachachin
 naporin.⁷ Quiricanënguë ninshitërin:
 "Oshanënpoa' Yosë inquitohuachinpoa',
 noya cancantarihua'. Ya'ipi
 oshanënpoa' ayatarinpoa'.

⁸¿Co huachi oshanënpoa marë'
 ana'intarinpoahuë'!

Napoaton noya cancantarihua'," tënin.

⁹¿Inpitata' ina pochin noya cancan-
 tapi? Co cotioro'saráchin ina pochin
 noya cancantacaso' ya'huëtopihuë'.
 Co marca niacotopirinahuënta' noya
 cancantapi. Apraan yonquico'. "Yosë
 no'tëquën nontërinco. Inasáchin

catahuarinco,” topachina, Yosëri noya ni'nin. Nani sha'huitëranquëma'.¹⁰ ¿Onporota' noya ni'nin? ¿Marca niacotërin piquëran noya ni'nin? Co naporo' naporinhuë'. Co'huara marca niacochatërasohuë', noya ni'nin.¹¹ Yosë natërin ni'ton, inari noya ni'nin. Co'huara marca niacochatërasohuë', piyapinën pochachin ni'nin. Ina piquëran marca niacotërin imarinsó' anitotacaso marë'. “No'tëquën nontërinco,” topachina, noya ni'nin. Nisha piyapi'santa' ina pochachin natëtohuachinara, Apraan pochin cancantopi. Co marca niacotopirinahuë', Apraan hui'ninpita pochin nipi.¹² Cotioro'santa' Apraan pochin natëtohuachinara, hui'ninpita pochin nipi anta'. Co marca niacotopiso marë' noya cancantopihuë'. Co'huara marca niacochatërasohuë', Apraansó' natëterin. A'napitanta' ina pochin cancantohuachinara, Yosëri noya ni'sarin.

Yosëri Apraan sha'huitërinso'

¹³ Iráca Yosëri Apraan itapon: “Nosoroatënuquën, páncaro'pa' quëchinquën. Piyapinëhuë pochin ni'saranquën. Quëma shinparinpitanta' noya catahuarahuë. A'na tahuëri ya'ipiro'pa' hua'anëntapona,” itërin. “Yosë co onporonta' nonpintarincohuë,” téninso marë' Yosëri noya ni'nin. Co naporó' Moisésë pënëchátërarinhuë'. Napoaton co ina natërinso marë' Apraan noya ni'ninhuë'.¹⁴ Pënëntërinso' natëpisopitaráchin noya ni'nin naporini, topinan cancanënpoa quëran natërehuasopitasó' co noya nicainpoaso' ya'huë'itonhuë'. Topinan quëran Yosëri Apraan sha'huichitonhuë'.¹⁵ Moisésë pënëntërinso' co natëhuachinarahuë', ana'intacaso' ya'huërin. Co pënëntërinso' ya'huërinhuë' naporini, co natëcaso'

ya'huë'itonhuë'. Co ina marë' oshahuaintërihuahuë'.

¹⁶ Napoaton Apraaniso natëton: “Yosë no'tëquën nontërinco,” topachina, Yosëri itërin: “Oshahuanpiranhuë', caora nohuanto, nosoroatënuquën catahuanquën. Hui'nanpitanta' catahuarahuë', itërin Yosëri. Co cotioro'saráchin nosororinhuë'. Ya'ipi Apraan pochin cancantopisopitanta' nosororin. Ina hui'ninpita pochin ninëhua'.¹⁷ Iráca Yosëri Apraan itërin: “Ca nohuanto, notohuaro' shiparinpita ya'huëtarinquën. Na'a nisha nisha piyapi'santa' quëma pochachin cancantapi,” ténin Yosë. Quiricanënuquë naporin. “Yosë no'tëquën nontërinco. Ya'ipiya nanitaparin. Chiminpisopitanta' nanitërin ananpitacaso'. Co ma'sha ya'huëpirinhuë', nani ya'huërinso pochin sha'huichanin,” ta'ton, Apraan natëterin.

¹⁸ “Quëma shiparinpita notohuaro' na'asapi,” itërin Yosëri. Hua'qui' co a'na hui'nin tëranta' ya'huëterinhuë'. Sacai' natëtacaso nipirinhuë', Apraan natëterin. “Yosë nohuanton, oshaquëran hui'nahuë ya'huëtarinco. Shihuëpitanta' na'asapi,” ténin Apraan.¹⁹ Pasa pi'ipitaponahuë', co hui'nin ya'huëchatërarinhuë'. Co huachi chinirinhuë'. Sa'ionta' co hua'huana'pihuë'. Nani paiya. Napoaponahuë', Yosë natërin.²⁰ “Yosë nonpintërinco,” co téninhuë'. Co nisha nisha yonquirinhuë'. “No'tëquën nontërinco,” ta'ton, chiniquën cancantërin. “Ma noyacha Yosëso' ni'ton, co naniantarincohuë'.²¹ Yosë ya'ipiya nanitaparin. Sacai' niponahuë', nani sha'huitërinco ni'ton, catahuarinco. Sha'huitërinco chachin ya'huapon,” ténin.²² Ina pochin yonquirinso marë' Yosëri nóya ni'nin.

²³ Apraan naporinsopita Yosë quiricanënuquë ninshitopi. Canpoanta'

nitotacaso marë' ninshitopi. ²⁴Ina pochin cancantohuatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'. Quisocristo chiminpirinhuë', Yosëri ananpitaantarin. Ina hua'anëntërinpoa', tënëhua'. Ina marë' Yosë noya ni'sarinpoa' canpoanta'. ²⁵Yosë nohuanton, oshanënpoa marë' chiminin. Inari chachin ananpitaantarin oshanënpoa' inquitatonpoa', noya nicaïnpoaso marë'.

Yosë anoyacancantërinpoaso'

5 "Sinioro Quisocristoíchin nicha'ësarínpoa'," ta'tëhua', imarëhua'. Oshanënpoa' inquitërinpoa' ni'ton, Yosë noya ni'ninpoa'. Co inimiconënpita pochin ni'ninpoahuë'. ²Quisocristo cancanënpoa quëran natëhuatëhua', nicha'ësarínpoa'. Nosoroatonpoa', ipora huanta' catahuarinpoa' noya imacaso marë'. A'na tahuëri Yosë'pa' pa'patëhua', Yosë pochin nisarëhua'. Ina yonquiatëhua', nóya cancantarihua'. ³Iporaso' parisitarihuarahue', noya cancantarihua'. "Parisitohuatëhua', Yosë catahuarinpoa' imamiatacaso marë'," ta'tëhua', co sëtarihuahuë'. Chiníquën cancantatëhua', noya ahuantarihua'. ⁴Noya ahuantohuatëhua', chini chiníquën cancantarihua' ni'ton, Yosë noya ni'ninpoa'. "Co naniantarinpoahuë'," ta'tëhua', inasáchin ninarihua'. ⁵Inasáchin ninahuatëhua', tëhuëenchachin co naniantarinpoahuë' ni'ton, co tapanarihuahuë'. Ispirito Santo a'patimarinpoa'. Ya'coancantohuachinpoa': "Ma noyacha Yosë nosororinpoa paya," tarihua'. Ispirito Santo chachin Yosë nosororinpoaso' anitotërinpoa'.

⁶Canpoara co nanitërehuahuë' cha'ëcaso'. Nipirinhuë', iráca o'macaso' nanihuachina, Quisocristo isoro'paquë o'marin. O'marahuaton, oshahuano'sa marë' chiminin. ⁷Ni'co'. Piyapi noya

niponahuë', co insonta' ya'huërenamën chiminacaso' nohuantërinhuë'. Noya noya nipachin, nicha'ëcaso marë' a'nara' ya'huëretapon nimara. ⁸Quisocristoso nipirinhuë' oshahuano'sa marë' chiminin. Oshahuanpirëhuahuë', ya'huëretërinpoa'. Yosë nohuanton, canpoa marë' chiminin. Napoaton: "Ma noyacha Yosë nosororinpoa paya," tënëhua'. ⁹"Corosëquë huënnainën pa'nin. Oshanënpoa marë' chiminin," topatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'. Napoaton ayaro' tahuërinta' catahuarinpoa'. Naporo' tahuëri co noyahuë' nipisopita chiníquën ana'ntarin. Iमारëhuasopitaso nipirinhuë', co ana'ntarinpoahuë'. Quisocristo chachin nicha'ësarínpoa'. ¹⁰Iráca oshahuanatëhua', Yosë inimicotopirëhuahuë', hui'nin chiminin ni'ton, nanan anoyatërinpoa'. Iporaso' noya nipayarëhuaso pochin ninëhua' ni'ton, noya noya catahuarinpoa'. Nanpiantarin ni'ton, catahuarinpoa' noya cha'ëcahuaso marë'. ¹¹Naporahuaton, "Yosë nosororinpoa'," ta'tëhua', ina pa'yatërehua'. Hui'nin chachin nanan anoyatërinpoa' ni'ton, noya cancantërehua'.

Atan, Cristo inapita napopiso'

¹²Atan'ton co noyahuë' nicaton, oshahuanin. Ina marë' chiminacaso' ya'huërin. Ina quëran ya'ipinpoa' co noyahuë' nicatëhua', chiminëhua'. ¹³Co'huara Moisésë pënëchatërasohue', piyapi'sa' oshahuanpi. Oshahuanpirinahue', co pënëntërinso' ya'huëyátërarinhuë' ni'ton, co ina marë' ana'intacaso' ya'huë'itonhuë'. ¹⁴Nipirinhuë', Atan quëran huarë' ya'ipi piyapi'sa' chiminpi. Moisésë ya'huëaquë huarënta' chimina'piapi. Ya'nan isoro'pa' nipon, Yosëri pënënpirinhuë', Atan co natëtonhuë', oshahuanin. Ina quëran ya'ipi piyapi'santa' co

noyahuë' nicatora', oshahuanpi. Co Yosëri chachin pënëpirinhuë', inahuanta' oshahuanpi. Atan pochin cancantatona' ya'ipi piyapi'sa' oshahuanpi. Quisocristoso nipirinhuë' nanan anoyatinpoaso marë' o'marin.

¹⁵Inaso' ya'ipinpoa' nosororinpoa'. Atanso nipirinhuë' co ina pochin nininhuë'. Co natërinso marëhuë' oshanën ya'huëtërin. Inapochachin ya'ipi piyapi'sa' oshahuanatona', chiminpi. Ina quëran ana'intacaso' ya'huërin. Yosëso nipirinhuë' inaora nohuanton, na'con nosororinpoa'. Nosoroatonpoa', hui'nin a'paimarin na'aquënpoa' anoyacancantinpoaso marë'. ¹⁶Atan co natërinhuë' ni'ton, osha ya'huërin. A'naïchin pënëninso' co natërinhuë' ni'ton, ana'intacaso' ya'huërin. Nipirinhuë', Yosë nosororinpoaso' co ina pochin nininhuë'. Na'con oshahuanpirëhuahuë', Quisocristo chiminin ni'ton, oshanënpoa' inquitatonpoa', noya ni'ninpoa'. ¹⁷A'na ya'piïchin tëhuërin ni'ton, ya'ipi piyapinpoa' chiminacaso' ya'huërin. Aquëtë huarë' Yosëso', inaora nohuanton nosoroatonpoa Quisocristo quëran nicha'ërinpoa' ni'ton, inarë'quënpoa' nanpimiata'tëhua' hua'anëntarihua'.

¹⁸Atan co noyahuë' ninin ni'ton, ya'ipinpoa' ana'intinpoaso' ya'huëpirinhuë'. Quisocristo chiminin ni'ton, ya'ipinpoa' nanitërhua' nanpimiatacaso'. Imapatëhua', co ana'intarinpoahuë'. ¹⁹A'naïchin co Yosë natërinhuë' ni'ton, ya'ipinpoa' oshahuanëhua'. A'naso nipirinhuë' Yosë natëton, chiminin. Ina marë' na'aquënpoa' anoyacancantërinpoa'.

²⁰Iraca Moisësë pënëntërin oshahuanëhuaso' anitotinpoaso marë'. Ina quëran na'con oshahuanëhuaso' nitotërhua'. Na'con oshahuanpirëhuahuë', inaora nohuanton, Yosë

na'con na'con nosororinpoa'. ²¹Oshahuanëhua' ni'ton, chiminpatëhua', parisitomiatacaso' ya'huëpirinhuë'. Yosëso' inaora nohuanton, nosoroatonpoa', catahuarinpoa'. Sinioro Quisocristo anoyacancantohuachinpoa', nanpimiatarihua'.

Quisocristo imapatëhua', co huachi oshahuanacaso' pa'yatarihuahuë'

6 Yosë inaora nohuanton nosororinpoa ni'ton, manta tëranta' niahua' inaora nohuanton, oshanënpoa' inquitinpoaso marë' ¿tëcarihua ti? ²¿Co naporinhuë'! Quisocristo imapatëhua', chiminëhuaso pochin cancantatëhua', co huachi oshahuanacaso' pa'yatarihuahuë'. ³“Quisocristo imarahuë huachi,” ta'tëhua', aporihuanëhua'. Ina noya chinpitacaso marë' aporihuanëhua'. Aporihuanpatëhua', Quisocristorë'quënpoa' chiminëhuaso pochin ninëhua'. Ina chimininso pochachin co noyahuë' yonquirëhuasopita a'porëhua'. Nani ina nitotërama'. ⁴Quisocristo chiminpachina, pa'pitopi. Aporintohuachinënpoara, canpoanta' pa'pitërinënpoaso pochin co noyahuë' yonquirëhuasopita naniantërhua'. Tata Yosë chiniquën nanantaton, Quisocristo ananpitaantarin. Canpoanta' nasha cancan quëtërinpoa' nasha pochin nanpicaso marë'. Ina yonquiatëhua', aporihuanëhua'.

⁵Quisocristo chiminaponahuë', nanopiantarin. Inapochachin canpoanta' co noyahuë' yonquirëhuasopita naniantohuatëhua', nanopiantarëso pochin noya noya cancantarihua'. ⁶Cato' cancan pochin ya'huëtërinpoa'. A'na canso' sopai yanatërin. Quisocristo imarëhua' ni'ton, co noyahuë' cancantërhuasos' corosëquë patananterëso pochin nitërhua'. Ama huachi sopai natëcaso marëhuë' napotërhua'. Co noyahuë'

cancantërehuaso' chiminso pochin nitahua'. ⁷Chimipiso' co huachi yonquirinhuë' oshahuanacaso'. Inapochachin canpoanta' Quisocriso imapatëhua', co huachi oshanënpoa hua'anëntërinpoahuë'. ⁸Co noyahuë' cancanso' naniantohuatëhua', Quisocriso pochachin noyápiachin cancantarihua'. Ina nohuitatëhua', noya noya nanpiarëhua'. ⁹Inaso' naniantahuachina, co huachi chimianinhuë'. Chimirin nani minsëaton, nanpimiataantarin. ¹⁰Chiminpachina, oshanënpoa marë' chiminin. Naporo' oshanënpoa' minsërin. Iporaso' Yosëfchin natëcaso marë' nanpimiataantarin. ¹¹Inapochachin canpitanta' ama huachi oshahuanacamaso' yonquicosohuë'. Quisocriso imarama' ni'ton, Yosëfchin natëco'.

¹²Ama oshanëma hua'anëntatë pochin nitatëinquëma' camayá-painquëmaso nohuantocosohuë'. Ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', noyasáchin yonquico'. ¹³Ni'co'. Imirama', nantëma', ya'pirama', huëratëma', nanamëma', inapita ya'huëtërinquëma'. Inapita quëran co noyahuë' nicacaso ya'huëpirinhuë'. Ama nohuantocosohuë'. Yosë natëcamasoa'chin yonquico'. Chiminama quëran naniantëramaso pochin cancantatoma', ya'ipi nonëma quëran huarë' noyasáchin nico'. ¹⁴Inapohuatama', co huachi oshanëma hua'anëntatë pochin nitarinquëmahuë'. Co ya'ipi pënëntërinso' natëpiramahuë', inaora nohuanton, Yosë anoyacancantërinquëma'. Nosoroatëinquëma', catahuarinquëma' noya nicacamaso marë'.

Hua'anënpoa pochin nininso'

¹⁵Tëhuëinchachin co huachi iráca pënëntërinso' natëcaso' ya'huërinhuë'.

Yosë nosoroatonpoa', nicha'ërinpoa'. A'naquënso nipirinhuë' ina natanatona', co manta' yanatëpihuë'. “Noya oshahuanacaso',” toconpi. ¡Co ina pochin yonquicaso ya'huërinhuë'! ¹⁶Insosona natëhuatëhua', inaso' hua'anëntarinpoa'. ¡Nani nitotërama' ipora! Oshanënpoa natëhuatëhua', ina hua'anëntarinpoa'. Camaihuachinpoara, co noyahuë' ninëhua'. Oshanënpoa' co a'poasëhuahuë' chiminpatëhua', parisitopiquë pa'sarëhua'. Nipirinhuë', Yosë natëhuatëhua', noya nicarihua'. ¹⁷Iráca oshanëma natëtoma', co noyahuë' nipiramahuë'. Quisocriso nanamën a'chintohuachinëinquëmara, noya natanama'. Ya'ipi cancänëma quëran noya natërama'. Ina yonquiatëhua', “Yosparinquën” itërehua' Yosë. ¹⁸Iporaso', co huachi oshanëma camaiarinquëmahuë'. Nasha hua'anëma' ya'huëtërinquëma'. Quisocriso natëtoma', noya nisarama'. ¹⁹Iso pochin a'chintaranquëma' noya noya nitotacamaso marë'. Canpitaora co nitotëramahuë'. Iracaso' ya'ipi nonëma quëran huarë' oshahuanacasoá'chin pa'yatërama'. Inapohuatamara, pa'pi nishinahuën' cancantërama'. Iporaso' noyasáchin nico'. Inapohuatama', noyápiachin cancantarama'.

²⁰Iráca oshanëma natëhuatamara, co noyahuë' ninama'. Co yonquiramahuë' noya nicacamaso'. ²¹Inapohuatamara, ¿ma'ta' ina marë' canarama'? Co ina marë' canamiataramahuë'. Topinan quëran ya'huërama'. Ina pochin cancantohuatama', chiminpatama', parisitopiquë pa'sarama'. Iráca ina pochin nipiramahuë', iporaso ina marë' tapanama'. ²²Iporaso nipirinhuë' co huachi oshanëma hua'anëntërinquëmahuë'. Yosë nicha'ërinquëma' ama huachi oshahuanacamaso marëhuë'. Ina chachin hua'anëntërinquëma'. Napoaton

noyápiachin cancantarama'. A'na tahuëri Yosë'pa' nanpimiatarama'.²³ Piyapi asacatohuatëra, pahuërë'. Inapochachin co noyahuë' nipatëhua', chiminpatëhua' parisitomiatarihua'. Yosëso nipirinhüë', inaora nohuanton nosororinpoa'. Quisocristo imapatëhua', ina nohuitatëhua', nanpimiatarihua. Inaso' hua'anënpoa'. Inasáchin natërëhua'.

Sa'arinso pochin nininso'

7 Canpitaso' iyaro'sa', pënëntopiso' nitotërama'. Nanpispitaráchin camaitërinso' natëra. ²⁻³ Ni'co'. Sanapi so'yahuachina, so'in chinpitacaso' ya'huërin. So'in ya'huëtopirinhüë', a'na quëmapiri së'huahuachin, monshihuanin. Ina marë' oshahuanarin. Nipirinhüë', so'in chiminpachin, so'yaantahuachin, co ina marë' oshahuaninhüë'.

⁴ Inapochachin iyaro'sa', canpoanta' Quisocristorë'quënpoa' chiminëhuaso pochin ninëhua' ni'ton, co huachi iráca pënëntërinso' hua'anëntiinpoaso' ya'huërinhuë'. Quisocristo chinpitacaso' ya'huërin. Inaso chiminaponahuë', nani nanopiantarin. Ina imamiatohuatëhua', noya nicarigua' a'napitanta' Yosë noya yonquicaíso marë'. ⁵ Iráca, canpoara nipa'yatacasoáchin yonquirëhua'. Co noyahuë' cancantërëhua'. Pënënpachinënpoara, aquë aquëtë' co noyahuë' yonquiatëhua', co noyahuë' ninëhua'. Ina marë' chiminpatëhua', parisitomiatacaso' ya'huërin. ⁶ Iráca nisha nisha pënëntërinso' ya'huërin natëcaso', Moisésëri ninshitërinso'. "Co ya'ipiya natëhuatëhuahuë', co onporonta' cha'ësarëhuahuë'," topi. Apina'pi tashinan pëiquë ya'huërinso pochin nipirëhuahuë'. Iporaso' co huachi Moisésë pënëntërinso' yonquiarëhuahuë'. Quisocristorë'quënpoa' chiminëhuaso pochin ninëhua'

ni'ton, co huachi hua'anëntiinpoaso' ya'huërinhuë'. Ispirito Santo catahuarinpoa' cancandenpoa quëran huarë' Yosë natëcaso'. Nasha cancän quëtërinpoa'. Napoaton noya nisarëhua'.

Co noyahuë' yonquirëhuasopita yaminsërinpoaso'

⁷ Napoahuarë', "Moisésë pënëntërinso' aoshahuaninpoa' ni'ton, co noyahuë'," çtëcarigua' ti? ¡Co naporinhüë'! Napoaponahuë', pënëntërin quëran oshahuanëhuaso' nitotërëhua'. Iso pochin yonquia'ahua'. "Ama a'na piyapi ma'shanëna' noyapatocoso'huë'," ténin iráca pënëntaton. Caso' ina natanato, "Tëhuëenchachin a'napita ma'shanën noyapatato, co noyahuë' yonquirahuë. Ina marë' oshahuanahuë'," ténahuë. ⁸ "Ama ma'sha noyapatocoso'huë'," itërinco. Ina natanato, aquë aquëtë' a'napita ma'shanëna' noyapatërahuë'. Co noyahuë' cancantërahuëso' canarinco. Iráca oshahuanpirahuë'. Co'huara pënëntërinso' nitochatërasocohüë', oshahuanahuëso' co nitotërahuë'. ⁹ Co'huara pënëntërinso' natayan-tërasocohüë', "Caso' noya piyapico," topirahuë'. Pënëntërinso' natanpatëra, "Tëhuëenchachin oshahuanco. Chiminpato, Yosë ana'intarinco," ténahuë. ¹⁰ Noya ya'huëca'huaso marë' pënënpirincohüë'. Co ina natëtorahuë', oshahuanahuë. Oshahuanato, parisitopiquë paca'huaso' ya'huërin. ¹¹ Pënëntërinso' natëhuato, noya cancantërahuë', topirahuë'. Co ina natërahuë' ni'ton, oshahuanahuë. Chiminpato, ana'intincoso' ya'huërin.

¹² Yosë chachin pënëninpoa'. Sha'huítërinpoaso' nóya. No'tëquën nonin. ¹³ Napoahuarë' pënëntërinso' noya nipirinhüë', ina marë' ana'intarinco, çtopiramahuë' ti? ¡Co pënëntërinso marë' ana'intincoso' ya'huërinhuë'! Oshahuanahuë ni'ton,

ana'intincoso' ya'huërin. Pënëntërinso' noya nipirinhüë' natanahuë quëran aquë aquëtë' co noyahuë' yonquiato, co noyahuë' ninahuë. Pënëninpoa quëran oshahuanahuëso' nitotërahuë. Pa'pi co noyahuë' ninahuë, tënahüë.

¹⁴ Noya yonquicaso marë' pënënpirinpoahuë'. Caso' co noya yonquiatohuë', oshahuanahuë. Oshahuanahuëso' hua'anëntatë pochin nitërinco. Co nanitërahuë' noya nica'huaso'. ¹⁵ Noya nisarahüë, topirahuë', a'naroáchin co noyahuë' yaninahuë. Co yaoshahuanpirahuë', oshahuanahuë. Onpoatoso' napomaraco, co nitotërahuë'. ¹⁶ Co nohuantopirahuë', co noyahuë' ninahuë. Ina marë' co noya cancantërahuë'. Yonquinëhuë quëran nitotërahuë. Tëhuëchachin pënëntërinso' noya, tënahüë. ¹⁷ Co nohuantopirahuë', caora co noyahuë' cancantato, co noyahuë' ninahuë. Co noyahuë' cancantërahuëso' canarinco. ¹⁸ Caora co noyahuë' cancantërahuë. Co nanitërahuë' noya nica'huaso'. Inachinco. Yosë yanatëpirahuë', caora co nanitërahuë' natëca'huaso'. ¹⁹ Noya nica'huaso' nohuantopirahuë', co noyahuë' ninahuë. Co yaoshahuanpirahuë', oshahuanahuë. ²⁰ Co nohuantopirahuë', co noyahuë' ninahuë. Co noyahuë' cancantërahuëso' canarinco.

²¹ Noya nica'huaso' nohuantopirahuë', co noyahuë' cancantato, co noyahuë' nica'huasoráchin yonquiconahuë. ²² Cancanëhuë quëran Yosë pënëninpoaso' pa'yatato, yanatëpirahuë'. ²³ A'na cancan nohuantërin. A'na cansano nipirinhüë', co nohuantërinhuë'. Co noyahuë' nicacasoáchin yonquirin. Ina canarinco ni'ton, co noyahuë' ninahuë.

²⁴ ¡Ma'huantacha caso' ninahuë paya! ¿Incha ipora nicha'ëinco co noyahuë' yonquirahuëso' nanianta'huaso marë'? tënahüë. ²⁵ ¡Yosëichin nanitaparin! Sinioro Quisocristo imarahüë ni'ton, ina

catahuarinco. Ina marë': "Yosparinquën Tata Yosë," itërahuë. Tëhuëchachin cancanëhuë quëran Yosë yanatëpirahuë', co noyahuë' cancantato, co noyahuë' ninahuë.

Ispirito Santo catahuarinpoaso'

8 Napoaton iporaso' Quisocristo imapatëhua', co huachi ana'intinpoaso' ya'huërinhuë'. ² Oshanënpoa natëhuatëhua', co noyahuë' ninëhua'. Inapohuatëhua', chiminpatëhua', ana'intarinpoa'. Nipirinhüë', Quisocristo imapatëhua', Ispirito Santo catahuarinpoa' nanpimiatacaso marë'. Naporahuaton, co huachi oshanënpoa natëcaso' ya'huërinhuë'. ³ Iráca Yosë pënënpirinpoahuë'. Co noyahuë' cancantatëhua', co nanitërehuahuë' no'tëquën natëcaso'. Ina quëran hui'nin chachin isoro'paquë a'paimarin. Piyapi chachin nasitimarin. Co oshahuanaponahuë', oshanënpoa' inquitinpoaso marë' chiminin. Inapoaton, nicha'ërinpoa' ama huachi ana'intinpoaso marëhuë'. ⁴ Co noyahuë' yonquirëhuasopita naniantatëhua', Ispirito Santo natëhuatëhua', catahuarinpoa' noya nicacaso'. Ina pochin cancantohuatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'. Ina marë' hui'nin a'paimarin.

⁵ Co noyahuë' yonquihuatëhuara, co noyahuë' nicacasoáchin pa'yatërehua'. Nipirinhüë', Ispirito Santo natëhuatëhua', Yosë nohuantërinsoáchin pa'yatarëhua'. ⁶ Co noyahuë' nicacasoáchin pa'yatohuatëhuara, chimipi pochin niconëhua'. Co Yosë nohuitërehuahuë'. Nipirinhüë', Ispirito Santo pa'yatatëhua' natëhuatëhua', Yosë nohuitatëhua', nanpimiatarihua'. Noya yonquiatohuë', sano cancantarihua'. ⁷ Co noyahuë' nicacasoáchin pa'yatohuatëhua', Yosë inimicotarëhua'. Co Yosë pënëntërinso'

natēcaso' nohuantarēhuahuē'. Co naniantarēhuahuē' ina natēcaso'. ⁸Ina pochin cancantohuatēhua', co Yosē noya ni'sarinpoahuē'.

⁹Canpitaso nipirinhue' co noyahuē' yonquiramasopita naniantērama'. Ispirito Santo ya'coancantohuachinquēma', ina nohuantērinsō' nisarama'. Co Ispirito Santo ya'coancantohuachinquēmahuē', co tēhuēnchachin Quisocristo imaramahuē'. ¹⁰Oshahuanama' ni'ton, nonēmaso chiminacaso' ya'huērin. Napoapohuē Quisocristo ya'coancantatēnquēma', anoyacantērinquēma'. Napoaton Yosē noya nicatēnquēma ispiritonēma ananpitarin ni'ton, nanpimiatarama'.

¹¹Ispirito Santo ya'coancantērinpoa'. Yosē hua'yanēn chachin ni'ton, achinicananinpoa' Yosē pochin cantacaso marē'. A'na tahuērinta' Yosē ananpitaantarinpoa'. Quisocristo ananpitaantarinsō' pochachin ananpitaantarinpoa' canpoanta'. Nonēnpoa' chiminacaso ya'huēpirinhue', Ispirito Santo ya'coancantērinpoa' ni'ton, nanpiantarihua'.

¹²Napoaton iyaro'sa', Ispirito Santo natēcaso' ya'huērin. Co noyahuē' yonquirēhuasopitaso' naniantahua'.

¹³Co noyahuē' ninēhuasopita co a'poasēhuahuē', chiminpatēhua' parisitomiatacaso' ya'huērin. Nipirinhue', co noyahuē' ninēhuasopita tēpatē pochin nitohuatēhua', nanpimiatarihua'. Ispirito Santo catahuarinpoa' co noyahuē' ninēhuasopita tēpatē pochin nitacaso marē'.

¹⁴Ispirito Santo nohuantērinsō' natēhuatēhua', Yosē hui'ninpoa chachin nisarēhua'. ¹⁵Irāca Yosē tē'huatērama'. Iporaso nipirinhue' Ispirito Santo ya'coancantērinpoa' ni'ton, co huachi manta' tē'huatacaso' ya'huērinhuē'. Hui'ninpita pochachin Yosē ni'ninpoa'. Ina nontohuatēhuara, "Tata," itērēhua'.

¹⁶Ispirito Santo chachin cancanēnpoa quēran anitotērinpoa'. "Hui'ninpita pochachin Yosē ni'ninquēma'," itērinpoa'. ¹⁷Hui'ninpoa' ni'ton, na'con na'con catahuarinpoa'. A'na tahuēri ya'huērin'pa' noya acoarinpoa'. Quisocristo noya acorinsō pochin acoarinpoa' canpoanta'. Ina imarēhuaso marē' aparisitopirinēnpoahuē', inapochachin inarē'quēnpoa' noya noya ya'huēcontarihua'.

A'na tahuēri ya'ipiya anoyatarinsō'

¹⁸Isoro'paquē pi'pian parisitarihuarahuē', ama ina yonquia'ahuasohuē'. Ama ina marē' sētahuasohuē'. A'na tahuēri Yosē'pa' noya noya ya'huēcontarihua'. Ina yonquiatēhua', nōya cancantahua' tēnahuē. ¹⁹Naporo' Quisocristo imarēhuasopita noya noya ya'noarihua'. Ya'ipi ma'sha isoro'paquē ya'huērinsopitanta' ina tahuēri ninarapi. ²⁰Iporaso nipirinhue' sharo'sa' co noyatopihuē'. Ma'sharo'santa' chiminpi. Nipirinhue', co inahuara nohuanton, napopihuē'. Yosē nohuanton, napopi. A'na tahuēri ya'ipiya anoyatarin. ²¹Naporo' co huachi ma'sha chanatarinhue'. Yosē hui'ninpitanpoa ninēhuasopita noya noya acohuachinpoa', ma'sharo'santa' noya noya niantapi. Co huachi chiminapohuē'. ²²Irāca quēran huarē' ma'sharo'sa' parisitopi. Sharo'santa' papotopirinhue', co noyatērinhuē', chiminin. Ipora huanta' sanapi hua'hua iquitohuachina, iquitērinsō pochin chiniquēn parisitapi. ²³Canpoanta' Ispirito Santo nani ya'coancantopirinpoahuē', parisitērhua'. Parisitatēhua', manorēhua' nasha nonēnpoa' ya'huētinpoaso marē'. Ina ninarēhua'. Nasha nonēnpoa' quētōhuachinpoa', co huachi caniorihahuē'. Co huachi chiminarihahuē'. Naporo' Yosē

hui'ninpita chachin nisarëhua'. ²⁴Tata Yosë noya nicha'ërinpoa'. Napoaponahuë', co ya'ipi naniyatërarinhuë': "A'na tahuëri noya noya acoarinpoa'," ta'tëhua', ina ninarëhua'. Pahuanarin ya'ipi nanicaso'. Napoaton ninarëhua'. Nani nanirin naporini, co ninacaso' ya'huë'itonhuë'. ²⁵"Tëhuëenchachin noyá nicha'ësarínpoa'," ta'tëhua', co sëtëréhuahuë'. Noya cancantatëhua', ninarihua'.

²⁶Iporaso' co chiníquën cantantopirëhuahuë', Ispirito Santo catahuarinpoa'. Yosë nontohuatëhuara, co nitotëréhuahuë' ma'sona itacaso nipirinhuë', catahuarinpoa'. Cancanënpoa quëran inari Yosë nontërin. Tarëtarinso pochin ninin. Canpoaso' co natanpirëhuahuë', Yosëriso' natanin. ²⁷Ya'ipi yonquirëhuasopita Yosë nitotërin. Ispirito Santori nontohuachina, natanin. Yosë nohuantërinso chachin nitotaton, canpoa marë' noya nontërin.

Yosë nosororinpoaso'

²⁸Yosë nosorohuatëhua', noyasáchin yonquirinpoa'. Ma'sha onpohuatëhuara, na'con catahuarinpoa'. Pi'pian parisitapirëhuahuë', ina nohuanton, parisitëréhua quëran noya noya pipiarëhua'. Achinicancaninpoa' ni'ton, noya noya imarihua'. Nani huayoninpoa' ina nohuantërinso' nicacaso marë'. ²⁹Iráca quëran huarë' Yosë nohuitërinpoa'. Nohuitatonpoa', huayoninpoa' Quisocristo pochachin cancantacaso marë'. Quisocristoso' noya noya ninin. Ina quëran na'aquënpoa' imapatëhua', ina pochin cancantarihua'. Yosë hui'ninpita pochin ni'sarinpoa' canpoanta'. ³⁰Nohuantërinpoa' ni'ton, huëntonënguë chachin aya'coninpoa'. Oshanënpoa' inquitatonpoa', noya ni'ninpoa'. Ina nohuanton, a'na tahuëri inápaquë noya noya acoarinpoa'.

³¹Ina pochin Yosë yonquirinpoa' ni'quëhuarë', co insonta nanitërinhuë minsëinpoaso'. ³²Yosë chachin nosoroatonpoa' co hui'nin tëranta' apiratërinpoahuë'. Isoro'paquë a'paimarin chiminacaso marë'. Canpoa marë' chiminin. Ipora chachinta' nosoroatonpoa', catahuarinpoa'. ¡Quisocristo imarëhua' ni'ton, co manta' pahuantarinpoahuë' Yosë pochin cancantacaso marë'! Nóya nicha'ësarínpoa'. ³³Yosë huayoninpoa' ni'quëhuarë', co insonta nanitërinhuë sha'huirapinpoaso'. Yosë chachin noya ni'ninpoa'. ³⁴Yosë noya ni'ninpoa' ni'ton, co insonta nanitërinhuë ana'intinpoaso'. Quisocristo oshanënpoa' inquitinpoaso marë' chiminin. Ina quëran nantantarin. Yosë inchinanën quëran ya'huaton, canpoa marë' Yosë nontárin. ³⁵Tëhuëenchachin Quisocristo nosororinpoa'. Co insonta' nanitërinhuë ina quëran osëréinpoaso'. A'na tahuëri parisitëréhua'. Parisitatëhua', co napion cancantëréhua'. Piyapi'sa' aparisitërinënpoa'. Cosharo', ma'sha inapita pahuantërinpoa'. Ma'sha onpochináchin nisarëhua'. Yatëparinënpoa'. Inapopirëhuahuë', ¡co inapita nanitapihuë' Quisocristo quëran osëréinpoaso'! ³⁶Yosë quiricanënguë naporin:

"Imarainquënso marë' Siniro, ya'ipi tahuëri yatëparinacoi. Co manta' onpopiraihuë', ohuicarosa' yatëpapiso pochin yatëparinacoi," tënin.

³⁷Ina nipirinhuë', Quisocristo nosororinpoa'. Parisitapirëhuahuë', nani tahuëri catahuarinpoa' sopai minsëcaso marë'. Nóya cancantarëhua'. ³⁸Yosë nosoromiatërinpoa'. Nanpihuatëhuara, nosororinpoa'. Chiminpatëhuanta', co patarinpoahuë'. Anquëniro'sa', sopairo'sa', tanan hua'yano'sa', inapita co nanitopihuë' Yosë quëran

osëreïnpoaso'. Ipora tahuëri'sa' ma'sha onpotopirinënpoahuë', co patarinpohahuë'. A'na tahuërinta' ma'sha onpotohuachinënpoa', co Yosë naniantarinpohahuë'.³⁹ Ma'sha inápaquë ya'huëriinsopita, acoporoquë ya'huëriinsopita inapita co nanitopihuë' Yosë quëran osëreïnpoaso'. ¡Co insonta' nanitërinhuë' Yosë ananiantinpoo! Quisocristo hua'anëntërinpoa'. Ina imarëhua' ni'ton, Yosë nosoromiatërinpoa'.

Yosëri israiro'sa' huayoninso'

9 Quisocristo imato, no'tëquën nonahuë. Co nonpinahuë'. Espirito Santo ya'coancantërinco ni'ton, no'tëquën nontaranquëma', ténahuë. ²Tëhuëenchachin israiro'sa' yonquiato, sëtërahuë. Cancanëhuë quëran huarë' sëtárahue. ³Inapitaso' quëmopinëhuëpita. Co Quisocristo imapihuë' ni'ton, ana'intacaso' ya'huërin. Nanitërahuë naporini, inapita ya'huërenamën parisitopiquë pa'itohue'. Cha'ëcaiso marë' inaquë parisichitohue'. ⁴Piyapinënpita nicacaiso marë' Yosëri acorin. Israiro shinpita nipi. Iráca quëran huarë' Yosëri nohuantërin ni'ton, hui'ninpita pochin nicacaiso marë' acorin. Huënaráchin huënaráchin a'pintohuachina, shimashonënpitari quënanpi. Iráca chachin piyapinënpita nicacaiso marë' inapitarë' anoyatërin. Naporahuaton, pënëntërinso nanan sha'huitërin. Noya chinotacaiso marënta' a'chintërin. Na'con sha'huitërin nicha'ëcaso marë'. ⁵Shimashonënpitaso' Yosëri chachin huayonin. Ina quëran Cristo isoro'paquë o'mahuachina, Israiro sanapi quëran nasitërin. Inaso' Yosë chachin. Ya'ípiya hua'anëntërinpoa'. ¡Ma noyacha inaso paya! tënëhua'. Amen.

⁶Na'con nitotaponaraihuë', notohuaro' israiro'sa' co Yosë natëpihuë'.

Napoaponahuë', Yosëri co topinan quëran sha'huitërinhuë' nicha'ëcaso marë'. Co ya'ípi israiro'sa' piyapinënpita pochin ni'ninhuë'. ⁷Apraan cato' hui'ninpita ya'huëtopirinhuë', a'na'chin Yosëri acorin Apraan ya'huëretacaso marë'. "Isaco huayonahuë. Shinpitanta' piyapinëhuëpita pochin ni'sarahuë," ténin Yosë. ⁸Napoaton co ya'ípi Apraan hui'ninpita Yosë piyapinënpita nipihuë'. Yosëri sha'huitërinso chachin nasitohuachina, piyapinën pochin ni'nin. ⁹Iráca Yosëri Apraan itapon: "A'na pi'ípi quëran nicaponquën huëantarahuë. Naporó' ca nohuanto, sa'an hua'huanarin," itërin. Naporinso chachin tahuëri nanihuachina, Isaco nasitërin, Yosëri acorinso'.

¹⁰Naporahuaton, Tata Isaconta' cato' hui'nahuanin. Sa'in Nípica itopiso' yahuaihuachina, Yosëri itapon: ¹¹⁻¹³"Hua'hua nininso' chini chiniquën nanantarin. Paninanso' co onpopinchin chiniquën nanantaponhuë'," itërin. Ina quëran itantarin: "Cacopo nosoroato, huayonahuë. Isaoso nipirinhuë' co onpopinchin nohuantërahuë'," ténin Yosë quiricanënguë. Co'huara nasichátërasoihuë', naporin. Co ya'huëyátërasoihuë', yonquiato, huayonin. "Noya nininso marë' Yosëri huayonin," topiramahuë', co ina marë' huayoninhuë'. Inaora nohuanton, huayonin.

¹⁴Naporin ni'quëhuarë' ¿ma'ta' tēcarihua'? "Yosëso' co napopináchin ni'ninpoahuë'," ¿tēcarihua ti? ¡Co naporinhuë'! ¹⁵Iráca Yosëri Moisésë itërin: "Caora nohuanto, nosororahuë. Insosona nohuantohuato, huayonahuë," itërin. ¹⁶Napoaton co canpoara nohuanton, Yosë huëntonënguë ya'conëhuahuë'. Noya nipirëhuahuënta', co canpoara nanitërehuahuë' ya'conacaso'. Inaora nohuanton, Yosë aya'coninpoa'.

Nosoroatonpoa', aya'coninpoa'.
¹⁷ Iráca Iquipito copirnosó' co noyahué' cancantopirinhué', Yosëri huayonin hua'anëntacaso maré'. "Piyapinëhuépita hua'anëntopiranhué', nicha'ésarahué' noya pipicaiso maré'. Ina quëran na'a piyapi'sa' nicatona', 'Ma noyacha Yosëso' nanitaparin paya. Copirno co nohuantopirinhué', piyapinëpita nicha'ërin,' tosapi," ténin. Quiricanën quëran sha'huitërinpoa'.
¹⁸ Inaora nohuanton, a'naquën nosororin. A'naquënso nipirinhué' tananpitërin. Tananpitoahuachina, co nanantochináchinhué' cancantopi.

¹⁹ Ina natanatoma', a'naquëma' co noyahué' yonquirama': "Yosë nohuanton, a'naquën natëpi. Co ya'ipiya natëpihué'. Ma'sona Yosë nohuantërinsoichin nipirëhuahué'. ¿Onpoatonta' nipachin ana'intarinpoa'? ¡Co insonta' nanitërinhué' Yosë nohuantërinso' canpiacaso!" toconama'.
²⁰ ¿Maquëma cháchinta' ni'toma', nanitërama' Yosë chachin pinocamaso? Ni'co'. Piyapi tëshitohuachina, miné', hué'ëta, inapita ninin. Nipachina, co tëshiri hua'anën no'huirinhué'. "¿Onpoatonta' naponin ninanco?" co itërinhué'.
²¹ ¡Co'ta tëshitona'pi no'pa' mapachina, ma'sona nohuantohuachina, ninin! Nohuantohuachina, a'naquën ninshirayarin. A'naquënso' topinanaya. Inapochachin Yosëso' yonquirinpoa'.

²² A'naquën co natëpihué' ni'ton, Yosëri no'huirin. No'huipiro' nipirinhué', co a'naroáchin ana'intërinhué', ninararin. Co a'naroáchin ana'intohuachinahué', co ina maré' Yosë no'huicaso' ya'huërinhué'. Oshaquëran ana'intarin. Ina ni'pachina', "Tëhuëenchachin Yosë no'tëquën yonquirin. Hua'qui' tananpitopirinhué', iporasó' no'tëquën ana'intërin. Chini chiníquën nanantërin inaso',"

tosapi. ²³ A'naquënpoaso nipirinhué', nosoroatonpoa' nicha'ésarinpoa'. Inaora nohuanton, nosororinpoa'. Iráca chachin yonquirinpoa' nicha'ëinpoaso maré'. Anoyacancantohuachinpoa', piyapi'sa' na'con Yosë yonquiapi. "Ma noyacha catahuarin paya," tosapi. ²⁴ A'naquën cotio piyapi'sacoi huayonincoi. A'naquëma' nisha piyapi'sanquëmanta' Yosë nohuanton, imarama' canpitanta'.
²⁵ Inapochachin iráca Osiasë ninshitërin.

"A'naquën iráca co piyapinëhuépita hué' nipirinahué', iporasó' piyapinëhuépita pochin ni'nahué'. Iráca co nosoropirahué', iporasó' nosororahué' huachi," ténin Yosë, itërin.

²⁶ Ina quëran itantarin: "Canpitasó' co piyapinëhuépitanquëmahué'," itopirinhué',

iporasó' inaquë itapona': "Inapitasó' Yosë hui'ninpita chachin nisapi. Inaso' nanpimiatarin," tosapi.

²⁷ Isaiasënta' ninoton, ninshitërin. "Hua'huayatërahué' isirairo'sa' ya'huëpirinahué', co ya'ipiya cha'ésapihué'. Maré yonsanquë inotëra'huaya ya'huërinso nápo' ya'huëpirinahué', caraíchín Yosëri nicha'ésarin. ²⁸ Co hua'quiya quëranhué' na'a piyapi'sa' no'tëquën ana'intarin," ténin. ²⁹ Co'huara ina ninshichatërasohué', Isaiasë ninoton, tapon:

"Sinioro ya'ipinpoa' hua'anëntërinpoa'. Iráca ina nohuanton, ya'ipi Sotomaquë ya'huëpisopita ta'huantopi huachi. Comoraquë ya'huëpisopitanta' ta'huantopi.

Canpoanta' caraíchín nipirëhuahué' nosoroatonpoa', nicha'ërinpoa'. Co nosororinpoahué' naporini, canpoanta' ya'ipinpoa' ta'huanchitërihuahué'," ténin.

**Israiro'santa' noya nanan
natëcaso' ya'huërinso'**

³⁰ Napoahuarë' ¿ma'ta' tēcarihua'? tēnahué yonquiato. Nisha piyapi'sa' hua'qui' co Yosë yonquipirinahuë', inari anoyacancantërin. "Yosë no'tëquën nonin," ta'tona' natëpi. Napoaton noya ni'nin. ³¹ Israiro'saso nipirinhüë' taponá: "Moisësë pënëntërinso' natëhuatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'," topirinahuë'. Co nanitopihuë' no'tëquën natëcaiso' ni'ton, co Yosëri noya ni'ninhuë'. ³² ¿Onpoatonta' co noya ni'ninhuë'? "Pënëntërinso' nanan no'tëquën natëhuatëhua', nóya cancantarëhua'," topirinahuë', co nanitopihuë'. "Yosëichin nanitërin anoyacancantinhoaso'," ta'caiso nipirinhüë', co Quisocristo nohuantopihuë'. Inapoatona', pancara'pi i'patëreso pochin ni'pi. Ina marë Yosëri co noyahuë' ni'nin. ³³ Yosë quiricanën quëran naporin: "Sionquë Cristo a'papirahuë', co nohuantopihuë'.

Inapoatona' pancara'pique i'parëso pochin ni'pi. Co nohuantopihuë' ni'ton, anotëreso pochin nipi.

Nipirinhüë', insosona Cristo nohuantohuachin, co onporonta' atapanarahuë'. Noya ni'sarahuë' huachi," tēnin Yosë.

10 Pa'pi nohuantërahuë' israiro'sa' cha'ëcaiso'. Ina marë' iyaro'sa', chiniquën Yosë nontárahüë. ² Tëhuënychachin Yosë yachinotopirinahuë', co nanamën no'tëquën yonquipihuë'. ³ Yosëichin anoyacancantërinpoa'. Nipirinhüë', co nohuantopihuë' ina nanan imacaiso'. "Pënëntërinso' natëhuatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'," toconpi. "Quëma Siniro anoyacancantocoi," co itopihuë'. ⁴ Iráca Moisësë pënëntërin. Iporaso nipirinhüë' co ina natërehuaso

marë' Yosë noya ni'ninpoahuë'. Quisocristo nani o'marin oshanënpoa' inquitinpoaso marë'. "Quisocristoíchin anoyacancantarinpoa'," topatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'.

⁵ Moisësëri ninshitërin pënëntërinso nanan imacaiso marë'. "No'tëquën natëhuatama', Yosë noya ni'sarinquëma'. Ya'ipiya natëcaso' ya'huërin," tēnin ninshitaton. ⁶ Canpoaso nipirinhüë' Quisocristo imapatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'. Quisocristo nanamënso' co sacaiyahuë' nitotacaso'. "¿Inta inápaquë pantapon Quisocristo quëmacaso marë'?" co ta'caso' ya'huërinhuë'. Nani o'marin. ⁷ "¿Inta' chimipiro'sa' ya'huëpique papon ina quëran Cristo quënantacaso marë'?" co ta'caso' ya'huërinhuë'. Nani nanopiantarin.

⁸ ¿Ma'ta' quiricanën quëran anitotërinpoa'? "Ina nananso', co sacaihuë' nitotacaso'. Nanamënpoa quëran sha'huicaso ya'huërin. Cancanënpoa quërantá', natëcaso ya'huërin," itërinpoa'. Inasáchin natëco', itëranquëma' canta'. ⁹ Tata Yosë nohuanton, Quisocristo tëhuënychachin nanopiantarin. Ina cancandënpoa quëran natëhuatëhua', "Quisocristoíchin imarahuë," topatëhua', Yosë anoyacancantarinpoa'. ¹⁰ "Yosë co onporonta' nonpintarinpoahuë'," ta'tëhua', cancandënpoa quëran natëhuatëhua', noya ni'sarinpoa'. "Caso' Quisocristo imarahuë," topatëhua', naporó chachin anoyacancantarinpoa'.

¹¹ "Insosona Quisocristo natëhuachin, co sëtarinhüë'. Co a'poarahuë'," tēnin Yosë quiricanëinquë. ¹² A'naíchin Yosë ya'huërin. Ya'ipinpoa' hua'anëntërinpoa'. Co cotioro'saráchin na'con nosororinhüë'. Nisha piyapi'santa' nosororin. Ina nontohuatëhua', nóya catahuarinpoa'. ¹³ "Oshanëhuë Siniro inquitoco," topatëhua', anoyacancantatonpoa'

nicha'ësarínpoa'. ¹⁴Napoaponahuë', co a'chintohuatëhuahuë', co nitotapihuë'. Co nitotohuachinahuë', co nanitapihuë' natëtacaiso'. Co natëtohuachinahuë', co nanitapihuë' Yosë nontacaiso'. Napoaton a'chintacaso' ya'huërin. ¹⁵Co Yosëri a'china'piro'sa' a'pahuachinhuë', ¿onpo nitotaponata? Yosë quiricanën quëran naporin: "Ma noyacha ni'ton, noya nanan sha'huitaonpoa' huë'sarin paya," tënin.

¹⁶A'naquënso nipurinhuë', noya nanan natanpirinahuë', co nanitopihuë' natëcaiso'. "Nanamën Siniro, sha'huitopirahuë' co insonta natëtërinhuë'," tënin Isaiasë iráca. ¹⁷Quisocriso nanamën natanacaso' ya'huërin. Natanpatëhua': "No'tëquën nonin," topatëhua', natëtaríhua'.

¹⁸¿Co natanpihuë' ti? ¿Nani mini natanpi! tënhuë. Yosë quiricanënquë naporin:

"Nisha nisha parti nanamën sha'huitopi. Ya'ipi parti nahuinin," tënin Yosë quiricanënquë.

¹⁹Naquëranchin natainquëma'. Israiro'saso' natanaponaraihuë', ma'sona tapon naporinso' ¿co nitotopihuë' ti? Nitotaponaraihuë', co natëpihuë'. Moisésë ninshítaton, naporin:

"Nisha piyapi'sa' co yonquipirinacohuë' catahuararahuë ni'ton, canpitariso' a'pitarama'.

Ina marë' no'huitarama', tënin Yosë," itërin.

²⁰Isaiasënta' co të'huatonhuë', Yosë noninso' sha'huirin.

"Nisha piyapi'sa' co yanohuitopirinacohuë', iporaso' imasarinaco.

Co iráca nohuantopirinacohuë', iporaso' nohuitarinaco, tënin Yosë," itërin.

²¹Israiro'saso' nipirinhuë' co yanatëpihuë'. Inapita yonquiaton, Isaiasë quëran taantarín: "Íráca quëran huarë' ya-catahuarahuë. Imirahuë ihuëtatë pochín nitato: 'Huëco' catahuainquëma',

itopirahuë', co yanatërinacohuë'. Co natantochináchinhuë' cancantopi, tënin Yosë," itërin.

Israiro'sa' huayoninso'

11 Napoaton natananquëma': ¿Israiro'sa' co natëtópiso marëhuë' Yosëri a'pomiatërin ti? Co a'porinhuë'. Ipora huanta' piyapínënpita ni'ton, nosororin. Canta' Israiro piyapico. Tata Apraanso' shimashonëhuë. Mincamin huëntonquë nasitërahuë. ²Inapitaso', iráca Yosëri huayonahuatón acorin piyapínënpita nicacaiso marë'. Co a'porinhuë'. Íráca Iniasë naporinso' Yosë quiricanënquë ninshítópiso' nitotërama'. Inariso pënënpirinhuë', israiro'sari no'huipi. Napoaton Yosë nontohuachina, inapita sha'huirapirin. ³"Na'amiachincoi Siniro pënëntopiraihuë'. Co nohuantatonaraihuë', a'naquëncoi tëparinacoi. Artaroro'sa' chinota'huainquënso marë' a'mitëraisonta' të'yatopi. Casáchin pënëntapirahuë', yatëparinaco canta'," itërin. ⁴Napotopirinhuë', ¿ma'ta' Yosëri itantarín? "A'naquën mini mamanshi moshapi, Paaro itópiso'. Nipurinhuë', ca nohuanto, canchisé huaranca quëmapi'sa' chinotarínaco. Co mamanshi moshapihuë'," itërin. Nani ina nitotërama'. ⁵Inapochachin iporanta' caraya pochín Yosë huëntonënquë ya'conpi. Inaora nohuanton, nosoroaton, Yosëri aya'conin. ⁶Inaora nohuanton, catahuarin. Co noya nipiso marë' catahuarinhuë'. Noya nipiso marë' huayonin naporini, co huachi inaora nohuanton, catahuacaso' ya'huë'ítonhuë'.

⁷Napoahuarë', ¿ma'ta' nipachín tëcaríhua'? Na'a israiro'sa' Yosë huëntonënquë yaya'conpirinahuë', co inahuara nanitopihuë' noya cancantacaiso'. A'naquën huayoninsopitaso' Yosë nohuanton, ya'conpi. A'napitaso'

⁷Napoahuarë', ¿ma'ta' nipachín tëcaríhua'? Na'a israiro'sa' Yosë huëntonënquë yaya'conpirinahuë', co inahuara nanitopihuë' noya cancantacaiso'. A'naquën huayoninsopitaso' Yosë nohuanton, ya'conpi. A'napitaso'

nipirinhüé' co natantochináchinüé' cancantopi. ⁸“Yosëri tananpitërin ni'ton, hué'ërëso pochin cancantopi. Ya'pirahuanaponaraihué', co quënantërëso pochin nipihué'. Huëratëhuanaponaraihué', co natantërëso pochin nipihué'. Ipora huanta' ina pochin nisapi,” ténin Yosë quiricanënguë. ⁹Íráca Tapinta' tapon: “Yosë no'huipi ni'quëhuaré', ana'inchin.

Nani ma'sha ya'huëtopirinhüé', co Yosë yonquipihué'.

Coshatatoná', capa cancantapirinhüé', ina quëran chachin nitapicancaína'. Yosëri ana'inchin.

¹⁰Somaraya pochin cancantopi ni'quëhuaré', ama quënantërëso pochin cancanchinasohué'.

Yosë nohuanton, chiníquën parisitomi-achina',” ténin íráca.

Inapochachin ipora huanta' nisapi.

Nisha piyapi'sa' ya'conpiso'

¹¹Napoaton natanaranquëma'. ¿Israiro'sa' co yanatëpihué' ni'quëhuaré' Yosëri a'pomiatërin ti? Co Yosëri a'pomiatërinhué'. Nipirinhüé', co imapihué' ni'ton, nisha piyapi'santa' Yosëri anoyacancantarín. Ina quëran israiro'saso', apiratona' yonquiapi: “Canpoanta' inapita pochin cancantohuatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa',” tosapi.

¹²Inapita co imatonahué' tëhuëpiso maré', iporaso' ya'ipi piyapi'sa' nanitopi Yosë huëntonënguë ya'conacaiso'. Nisha nisha piyapi'sa' niponaraihué', Yosëri noya ni'sarin. A'na tahuëri na'a cotioro'sa' imaantahuachina', noya noya nisarin.

¹³A'naquëmaso' nisha piyapi'sanquëma'. Yosë a'parinco a'chinta'huanquëmaso maré'. Ina maré' noya cancantërahué'. Pa'sápato, a'chintaranquëma'. ¹⁴Na'acquëma' imapatama', a'naquën israiro'santa' nohuantapi imacaiso' nimara.

Inapitanta' Yosëri anoyacancantarín. ¹⁵Iporaso Yosëri tananpitërin ni'ton, nisha nisha piyapi'sa' ina nohuitapi. A'na tahuëriso nipirinhüé' israiro'santa' imaantahuachina', noya noya nisapi. ¿Ma pochinta' nisapi? Chimipi nantiantarinso pochin nisapi, tënahüé. ¹⁶Ni'co'. Pan nipachinara, ya'nan nipiso' Yosë maré' acohuachina, ya'ipi chachin noya ninin. Nara itënta' noya nipachina, së'paquëonta' noya nisarin.

¹⁷Nara quëran a'chinchinquëma'. Oripo nara së'pa' co noya nitohuachinahué', nishitëtahuaté', të'yatëré'. Ina quëran apinapinso' oripo së'paquën tëranta' achinpitëré' papotacaso maré'. A'naquën israiro'saso' oripo nara së'pa pochin nipi. Co natëpihué' ni'ton, Yosëri tananpitërin. Canpitaso' nisha piyapinquëma' nipiramahué', huëntonënguë aya'coninquëma'. Piyapinënpita pochachin ni'ninquëma'.

¹⁸Nipirinhüé', ama israiro'sa' nocancosohué'. Ama: “Quiyaso' noya noyacoí,” tocosohué'. Së'paquëni co nara achinirinhüé'. Itëni achinirínso'.

¹⁹“Quiyanta' imaca'huaiso maré' israiro'sa' tananpitërin,” tënama' nimara. ²⁰Yosëri tananpitërin mini. Nipirinhüé', co ina maré' tananpitërinhué'. Co Quisocristo nohuantopihué' ni'ton, tananpitërin. Canpitanta' imarama' ni'ton, noya ni'ninquëma'. Napoaton ama inapita nocancosohué'. Ni'cona canpitanta' Quisocristo naniantotama'. ²¹Israiro'sa'ton piyapinënpita pochin ni'pirinhüé', ana'intërin. Quisocristo naniantohuatama', ana'intarinquëma' canpitanta'.

²²Ma noyacha Yosëso' nosororinpoa paya. Co natëpisopitasohué' nipirinhüé', chiníquën ana'intarin. Inasáchin imapatama', nosoromiatarinquëma'. Nipirinhüé' naniantohuatama', ana'intarinquëma' canpitanta'. ²³Naporahuaton israiro'santa'

imaantahuachina', Yosëri piyapinënpita pochin niantarin. Nara së'para'huain achinpitantarëso pochin acoantarin. Yosë ni'ton, nanitaparin. ²⁴Nani a'chintëranquëma'. Canpitaso' apinapin nara pochin ninama'. Apinapinsó' nara së'para'huain nishitëtahuatë', oripo nara së'para'huain achinpihuatëra, papotërin. Aquëtë huarë' së'para'huain chachinsó' achinpitaantahuatëra, a'naroáchin papotaantarin. Inapochachin israiro'sa' noya imapachina', Yosëri noya niantarin.

Na'a israiro'sa' imaantapiso'

²⁵Yosë yonquirinsó' iyaro'sa' sha'huichinquëma', no'tëquën nitotacamaso marë'. A'napita co nitotopirinahuë', ama nocantamaso marëhuë' sha'huitaranquëma'. "Quiyasáchin no'tëquën yonquirai," ama tocosohuë'. Iporaso' na'a nisha piyapinquëma' Yosë huëntonëncuë ya'conarama'. Ya'ipi Yosë nohuanterinquëmasopita ya'conamaquë huarë' na'a israiro'sa' co natantochináchinhuë' cancantapi. ²⁶A'na tahuëriso nipirinhue' ya'ipi israiro'santa' cha'ësapi huachi. Yosë quiricanëncuë ninorinsó pochachin imaantapi. Iráca ninshitaton, naporin:

"A'na tahuëri a'nara' Israiro quëmapi Quirosarin quëran o'mararin piyapi nicha'ëcaso marë'.

Cacopo shinpita co noyahuë' yonquipiso' aniantarin.

²⁷Oshanëna' inquitahuato, piyapinëhuëpita pochin ni'sarahuë.

Apraan sha'huitërahuëso chachin napotarahuë," ténin Yosë.

²⁸Iporaso' israiro'sa' co Quisocristo nanamën natëpihuë'. Yosë inimicotopirinahuë', canpitaso' imarama'. Napoaponahuë', israiro'sa'ton acorin piyapinënpita nicacaiso marë'. Iráca Apraan, Isaco, Cacopo, inapita

sha'huitërin ni'ton, ipora huanta' shinpita nosoroarin. ²⁹Nani Yosëri sha'huitoahuachin, inachachin nisarin. Co onporonta' nisha nontarinhuë'. Huëntonëncuë aya'conpachin, co onporonta' naniantarinhuë'. ³⁰Iráca co canpitaso' natëpiramahuë', co israiro'sa' nohuantopihuë' ni'ton, Yosë nosoroatëncuëma', catahuarinquëma'. ³¹Iporaso' israiro'sa' co natëpihuë'. Co natëhuachinarahuë', Yosë catahuarinquëma'. Ina ni'pachina', yonquiantapona' ni'ton, a'na tahuëri inahuanta' nosoroaton, catahuaantarin. ³²Yosëri ya'ipi piyapi'sa' tananpitërin ni'ton, co natëtochináchinhuë' cancantopi. Ya'ipinpoa' nosoroainpoaso marë' naporin.

³³¡Ma noyacha Yosëso' catahuarinpoa paya! ¡Ma noyacha yonquirin paya! Ya'ipiya nitotërin. Yonquirinsopita co nitotochináchinhuë' ninin. Naporahuaton, ina pochin cancantacaso' co onporonta' nanitarihuahuë'. ³⁴"Co insonta inaora Yosë yonquirinsó' nitotërinhuë'. ¡Co incari tëranta' nanitërinhuë' noya noya ayonquicaso! ³⁵¡Incarita' ma'sha Yosë quëtërin ni'ton, i'huëretacaso' ya'huërin? Co incari tëranta'," ténin quiricanëncuë. ³⁶Ya'ipi ma'sha Yosëri ninin. Ina nohuanton, co ta'huantarëhuahuë'. Yosëfchin pa'yatacaso marë' ya'huërhua'. Inaora nohuanton, anoyacancantërinpoa'. Ma noyacha Yosëso paya, itahua'. ¡Inasáchin chinotahua! Amen.

Yosë marë' sacatërhua'so'

12 Yosë na'con nosororinpoa' ni'ton, ya'ipi cancanëma quëran, iyaro'sa', ina imaco'. Iráca Yosë chinotohuachinara, ma'sha tëpapi. Canpitaso nipirinhue' Yosë marë' nanpitoma', nohuanterinsoráchin nico'. Ina yonquiatoma', nani tahuëri noyasáchin nico'. Ina Yosë nohuanterin.

Inapohuatama', Yosë noya chinotarama'.
²Iporaso' notohuaro' piyapi'sa' co
 Yosë natëpihuë'. Ma'sharáchin
 yonquiatona', co Yosë yonquipihuë'.
 Ama inapita nonancosohuë'. Nani
 tahuëri Yosë nontoco' yonquirinso
 chachin quëchinquëma'. Ina
 yonquihuatama', nohuantërinso chachin
 anitotarinquëma'. Ina quëran noya noya
 cancantohuatama', noya ni'sarinquëma'.

³Yosë nosoroatonco, acorinco
 piyapi'sa' a'chinta'huaso'. Nani
 tahuëri catahuarinco. Napoaton
 pënënarinquëma'. Ya'ipinquëma' sano
 yonquico'. Ama a'napita nocancosohuë'.
 Yosë nisha nisha acorinpoa'. Nisha nisha
 catahuarinpoa' ma'sona nohuantërinso'
 nicacaso'. Napoaton, co a'napita
 nocanacaso' ya'huërinhuë'. No'tëquën
 yonquiatoma', ma'marësona acorinquë-
 maso' nitotoco'. A'naya a'nayanquëma'
 anitotarinquëma'. ⁴Ni'co'. Imira, nantë',
 ya'pira, inapita ya'huëtërinpoa'. Imira
 ya'huëtërinpoa' së'quëtacaso marë'.
 Nantë' ya'huëtërinpoa' iratacaso marë'.
 Nisha nisha ya'huëtërinpoa' nisha nisha
 nicacaso marë'. Co ya'ipiya inachachin
 nipi huë'. ⁵Inapochachin ya'ipi
 Quisocristo imarëhuasopita a'naíchin
 nonënpoa pochin ninëhua'. Ya'ipinpoa'
 ina imarëhua' ni'ton, ina pochin
 ninëhua'. Nisha nisha nitotërehuaso'
 niri huarahuë', nicatahuarëhua'. A'na
 huëntonaca ninëhua'.

⁶Yosë nosoroatonpoa', acorinpoa'
 nisha nisha nicacaso'. Ma'marësona
 acohuachinpoa', noya niahua'.
 A'naquën, yonquirinso chachin
 anitotërin sha'huicaiso marë'.
 Anitotohuachinquëma', ya'ipiya
 no'tëquën sha'huico'. ⁷Ina nohuanton,
 a'naquën nitotërin catahuatacaso'.
 Nitocatahuatohuatama', noya
 catahuatoco'. A'naquën nitotërin
 a'chinacaso'. Nitoa'chinpatama',
 noya a'chincó'. ⁸A'naquëonta'

nitotopi achinicanacaso'.
 Nitotohuatama', noya cancantatoma'
 achinicananco' imamiachina'.
 A'naquëonta' ina nohuanton, coriqui,
 ma'sha, inapita ya'huëtópi. A'napita
 quëtóhuatama', ama piyapi'sa' noya
 nicainënuquëmaso marë' quëtocosohuë'.
 Yosë yonquiatoma', quëtoco'. "Ina
 nosororinco ni'ton, carinta' nosoro'i,"
 ta'toma', quëtoco'. A'naquëonta'
 ina nohuanton chachin, chiníquën
 nanan ya'huëtópi. Ansianohuë nipon,
 hua'anhüë nipon ya'conpatama', ama
 chirotomarahüë', noya pënëntoco'.
 Noya nonco'. A'naquëonta' ina
 nohuanton, cania'piro'sa', sa'ahuaro'sa',
 inapita catahuapi. Inapita nicapoma'
 pa'patama', noya cancantatoma',
 catahuaco'.

Ma'pitasona nicacaso' ya'huërinso'

⁹Ya'ipi piyapi'sa' nosoroco'.
 Cancanëma quëran huarë' nosoroco'.
 Co noyahuë' ninamasopita a'poco'.
 Noyasáchin nico'. ¹⁰Imaramasopita
 capini noya ninosoroco'. Iyaparima
 pochin nini'co'. Ama "Caso' noya
 noyaco," tocosohuë'. A'napita noya
 noya ni'co'. ¹¹Ama chirotomarahüë',
 noya sacatoco'. Ya'ipi cancanëma
 quëran noya yonquiatoma',
 Yosë marë' sacatoco'. ¹²"Yosë
 ananpitaantarinpoa'," ta'toma', noya
 cancantoco'. Ma'sha onpohuatama',
 ama no'huitocosohuë'. Chiníquën
 cancantatoma', ahuantoco'. Apira
 apira Yosë nontoco'. ¹³Imapisopita
 pahuantohuachina', ma'sha quëtoco'.
 Ni'toro'sa' ya'notohuachinënuquëma',
 noya nontatoma', a'caco'.

¹⁴Piyapi aparisitohuachinënuquëma',
 ama no'huitomarahüë', noya nontoco'.
 Yosë nontoco' inahuanta' catahuacaso
 marë'. Ama Yosëri ana'intacaso'
 yonquirapicosohuë'. ¹⁵A'napita na'con
 yonquico'. Canpitaora ninatanamaso

pochin cancantoco'. Noya cancanto-huachina', ina marë canpitanta' noya cancantoco'. Sëtohuachina', sëtoco'.¹⁶ Noya ninicatoma' ya'huëco'. Ama a'na piyapi tëranta' nocancosohuë'. Topinan piyapi pochin cancantatoma', ya'ipiya catahuaco'. Ama: "Caso' na'con na'con nitotërahuë'," tocosohuë'. Ama ina pochin yonquicosohuë'.

¹⁷ A'na piyapi ma'sha onpotohuachinquëma', ama i'huëretocosohuë'. Noya nico' a'napitanta' catahuacaso marë'.¹⁸ Ama piyapi'sa' no'huicosohuë'. No'huihuachinëinquëma', ama canpitariso' no'huicosohuë'. Onpopionta' nanan anoyatoco'.¹⁹ Nosoroatëinquëma' iyaro'sa', oshaquëran pënënanquëma'. Ama i'huëretocosohuë'. Tananpitoco' Yosëri ana'inchin. Quiricanën quëran naporin: "Co noyahuë' nipsisopita cari ana'intarahuë. No'tëquën ana'intarahuë," tënin Yosë.²⁰ Napoaton "Inimiconëma' tanahuachin, a'caco'. Yamorohuachin, o'shitoco'. Inapotohuatama', inimiconëma' atapanarama'," tënin anta'.²¹ Ama sopai natëcosohuë'. Nani ma'sha ayonquirinquëmaso' a'pomiatoco'. Yosë yonquiatoma', noyasáchin nico'. Inapohuatama', sopai minsëarama'.

13 Copirno acorinsopita natëco'. Yosë nohuanton, copirno, chirinchi, coisë, hua'an, inapita ya'huërin. Co Yosë nohuantërinhuë' naporini, co inapita ya'cointonahuë'. Napoaton natëco'.² Co copirno acorinsopita natëhuatamahüë', Yosënta' co natëaramahüë'. Ina marë' ana'intarinquëma'.³ Noya nipatama', co hua'ano'sa' no'huiarinëinquëmahüë'. Co natëhuatamahüë', no'huiarinëinquëma' ni'ton, të'huatacasó' ya'huërin. ¿Nohuantërama' hua'ano'sa' noya nicainëinquëmaso'? Noya nico' nipachin noya ni'inëinquëma'.⁴ Yosëri acorin a'painënpoo marë'. Nipirinhuë',

co noyahuë' nipatama', të'huatoco'. Co topinan quëran chiniquën nanan quëtërinhuë'. Yosëri acorin co noyahuë' nipsisopita ana'intacaso marë'.⁵ Napoaton hua'ano'sa' natëco' ana'intochinëinquëma'. Isonta' yonquicaso' ya'huërin: "Yosëri acorin natëcaso marë'," ta'toma', natëco'.⁶ Ina nohuanton, hua'ano'sa' ya'huërin noya nicacaiso marë'. Ina marë' nani tahuëri sacatapi. Napoaton pahuëretacaso' camaitërinso' pahuëretarama'.

⁷ Ya'ipiya no'tëquën pahuëretoco'. Hua'ano'sa' catahuacaso marë' pahuëretacaso' ya'huëhuachina', quëtoco'. Chiniquën nanantopi ni'ton, noya nicatoma', natëco'.

⁸ Nihuitohuatama', a'naroáchin pahuëretoco'. Ya'ipi piyapi nosoroco'. Inaso' na'con na'con Yosë nohuantërin. Nosorohuatama', iráca pënëntërinso' noya natëarama'.⁹ Iráca pënëntohuachina, itërin: "Sa'ahuanpatama', ama a'na sanapi së'huacosohuë'. Ama tëpatocosohuë'. Ama manta' ihuatocosohuë'. Ama nonpinapicosohuë'. Ama a'na piyapi ma'shanënpita nohuantapatocosohuë'," tënin. Ninosorohuatëhua', ya'ipi Yosë pënëninpoaso' natëarëhua'. "Quëmaora ninosororanso pochachin a'napitanta' nosoroquë'," tënin Yosë.¹⁰ A'napita nosorohuatama', co no'huiamahüë'. Co pinosaramahüë'. Nóya catahuarama'. Napoaton nosorohuatama', Yosë nóya natëarama huachi.

¹¹ Ya'nan imarihua': "Pahuanarin Quisocristo o'mantacaso'," tënëhua'. Iporaso nipirinhuë' nani o'mantacaso' tahuëri ya'caritëriarin. Naporo' nicha'ësarinpoa'. Napoaton ama huë'ëreso pochin yonquicosohuë'. Yosë no'tëquën natëco'.¹² Hua'qui' piyapi'sa' co noyahuë' nicatona', tashi pochin cancantopirinahuë'. Iporaso' Sinioro tahuërinën ya'caritëriarin. Napoaton

ama tashi pochin cancantahuasohuë'. Sontaro'sa' hua'na quëran a'mopiso pochin tahuëri pochin cancantatëhua', noyasáchin niahua'.¹³ Tahuëri nipachina, a'ninquëchin ni'ton, noyasáchin ninë'. A'naquënso nipirinhuë' pitasachin pa'yatopi. Na'a tahuëri nansarápi, o'osápi, coshatápi, no'piápi. Ama pitaso' pa'yatocosohuë'. Ama no'piscosohuë'. Ama pi'pisha tëranta' nimonshitacamaso' yonquicosohuë'. Ama nino'huicosohuë'. Ama a'na piyapi noyapatoma', no'huicosohuë'.¹⁴ Sontaro'sa' hua'na a'mopiso pochin Quisocriso ya'copiripoa' ama sopai minsëinpoaso marëhuë'. Napoaton Quisocriso na'con yonquiatoma', ina pochachin cancantoco'. Ina natëtoma', ama pi'pian tëranta' yonquicosohuë' co noyahué' nicacamaso marë'.

Co ninocanacaso' ya'huërinsohuë'

14 A'naquënso' Quisocriso imasapirinahuë', co ya'ipi cancanëna quëran natëyátërapihuë'. "Pënëntërinsonata' natëcaso' ya'huërin," topi. Inapitanta' huë'pachina', noya nontoco'. "Huëco' iyaro'sa' Yosë chinotahua'," itatoma', cortoquë ichiya'conco'. Ama ninocanacamaso marë' ninontocosohuë'.² A'naquënso' "Quisocrisoíchin nicha'ërinpoa' ni'ton, ya'ipi cosharo' noya capacaso'," ta'tona' ya'ipi ca'pi. A'napitaso nipirinhuë', "Nosha ca'patëhua', oshahuanëhua'," ta'tona' ya'ipi nosha a'popi.³ Nosha ca'patama', ama nosha a'poro'sa' nocancosohuë'. Nosha a'pohuatamanta' "Nosha ca'nama' ni'ton, co noyahué' ninama'," ama itocosohuë'. Cato chachinquëma' Yosë noya ni'ninquëma' ni'ton, ama ninapotocosohuë'.⁴ Co a'napita piyapinën nocanacaso ya'huërinhuë'. Piyapinën noya nipachina, co noyahué' nipachinanta' hua'anëni nitotarinso'. Yosëichin

ya'ipinpoa' hua'anëntërinpoa' ni'ton, no'tëquën sha'huitarinpoa'. Inasáchin nanitërin achinicancaipoaso'. Co canpoa capiniso' ninocanacaso' ya'huërinhuë'.

⁵ Inapochachin a'naquën: "Cotio chinoto tahuëri noya noya," topi. Naporo' tahuëri chinotatona', Yosë chinotopi. A'napitaso nipirinhuë' "Nani tahuëri noya Yosë chinotacaso'," topi. Co tahuëri imarëhuahuë'. Quisocriso imarëhuaso'. Napoaton ama nisha nisha yonquicosohuë'. A'naya a'nayanquëma' cancanëma quëran na'con yonquico' noya nicacamaso marë'.⁶ Ma tahuërisona chinotohuatama', Yosë yonquiatoma', ina chinotarama'. Inapochachin nosha ca'patama', Yosë yonquiatoma', coshatërama'. "Yosparinquën, Sinioro," itërama'. Co nosha ca'na'pinquëmahuënta' Yosë yonquiatoma', coshatërama'. "Yosparinquën, Sinioro," itërama' canpitanta'.⁷ Co canpoara nipa'yatacaso marë' ya'huëréhuahuë'. Chiminpatëhuanta' co canpoara marë' chiminarihuahuë'.⁸ Sinioro piyapinënpoa' ninëhua'. Ina natëcaso marë' nanpitëhua', ya'huëréhua'. Ina yonquiinpita chiminarihua'. Nanpihuatëhuanta', inasáchin hua'anëntarinpoa'. Ina quëran chiminacaso' nipachin, ina yonquiatëhua', chiminarihua'. Inasáchin imarëhua'.⁹ Ya'ipinpoa' hua'anëntinpoaso marë' Quisocriso chimin. Nani chimirin minsërahuaaton, chini chiniquën nanantaton, nantantarin. Napoaton nanpirëhuasopita, chiminpisopitanta', ya'ipinpoa' hua'anëntarinpoa'.

¹⁰ Ayaro' tahuëri ya'ipinpoa' natanarinpoa' co noyahué' nipsisopita ana'intacaso marë'. ¿Onpoatonta' nipachin iyaparin nocanan? Co ina pochin nicacaso' ya'huërinhuë'.

Yoséichin no'téquén anitotarinpoa'.

¹¹ Iráca quiricanénquë naporin:

“Caso' Yosëco ni'to, co nonpinahuë'.

A'na tahuëri ya'ipi piyapi'sa' isonahua-
tona', chinotarinaco.

‘Quëmasáchin Yosénquën,’ itarinaco,”
tënin Yosë.

¹² Ayaró' tahuëri nanihuachin,
ya'ipinpoa' Yosë natanarinpoa'.
Ma'marësona ma'sha ninëhuaso'
natanarinpoa'. A'naya a'nayanpoa'
no'téquën sha'huitacaso' ya'huapon.

Noya noya imacaso marë' nicatahuahua'

¹³ Napoaton ama huachi
ninocancosohuë'. A'napita imapisopita
catahuaco' noya cancanchina'.
Ni'cona anishacancantotama'.

¹⁴ Ya'ipi cosharo' noya capacaso'.
Co manta' a'pocaso' ya'huërinhuë'.
Sinioro Quisoso imato, naporahuë.
Napoaton nitotërahuë. A'naquënso
nipirinhüë': “Co Yosë nohuantërinhuë'
nosha capacaso',” taponaraihuë',
ca'pachina', tëhuëenchachin oshahuanpi.

¹⁵ Isonta' yonquico'. A'naquëma'
ya'ipi cosharo' noya ca'nama'.
A'naquënso nipirinhüë' co nosha
ca'pihuë'. “Huëco' ina ca'ahua',”
itohuatama', co noyahuë' cancantapona'
nimara. “Co noyahuë' capacaso',”
taponaraihuë', ca'pachina', co huachi
noyahuë' cancantapi. Napoaton inapita
nosoroatoma', ama napotocosohuë'.
Ama cosharoachin yonquiatoma',
a'napita anishacancantocosohuë'.
Inapita marënta' Quisocristo chiminin.

¹⁶ Ma'sona tëranta' noya nicacaso'
ya'huëpirinhüë', a'napita co noyahuë'
ni'pachinënuëma', ama napocosohuë'.
Ni'cona co noyahuë' nicanënënuëma'
nonapichinënuëma'. ¹⁷ Yosë noya
hua'anëntërinpoa'. Ina imapatëhua',
noya nisarëhua'. Asanocancanarinpoa'
ni'ton, co nino'huicaso' ya'huërinhuë'.

Yosëso', ca'nëhuaso', o'orëhuaso',
inapita co onpopinchin yonquirinhüë'.
Ispirito Santo catahuarinpoa' noya
cancantahuaso'. Catahuahuachinpoa',
capa cancantarihua'. ¹⁸ Ina pochin
Quisocristo imapatëhua', Yosë noya
ni'sarinpoa'. Piyapi'santa' noya
ni'sarinpoa'.

¹⁹ Napoaton noya ninicatëhua',
ya'hua'ahua'. Nicatahuahua' noya noya
imacaso marë'. ²⁰ Ama ca'namaso marë'
a'napita anishacancantocosohuë'. Ya'ipi
cosharo' noya capacaso'. Co manta'
a'pocaso' ya'huërinhuë'. Nipirinhüë',
a'naquën co ina natëtonahuë',
ca'pachina', co noyahuë' cancantapi.
Napoaton co yaca'pachinahuë',
naporo' canpitanta' tananpitoco' nisha
cancantohuachina'. ²¹ Ama manta'
a'napita anishacancantacamaso'
yonquicosohuë'. Ca'namaso marë',
o'oramaso marë', ama inapita marë'
a'napita anishacancantocosohuë'.
Iyaparin pochin nosoroatoma',
catahuaco' noya noya imacaiso marë'.

²² Ma'sona tëranta' nipatama', “Yosë
nohuantërinso' nisarahuë,” ta'toma',
noya nico'. Cancanënpoa quëran huarë':
“Noya nisarahuë,” topatëhua', noya
cancantarihua'. ²³ Napoaponahuë':
“Co Yosë nohuantërinhuë' iso
cosharo capacahuaso',” tarihuarahüë',
ca'patëhua', oshahuanarihua'. Ina
pochin yonquiarihuarahüë' ma'sona
tëranta nipatëhua', oshahuanarihua'.
Nipirinhüë', “iso cosharo noya
capacaso',” tëcaton ca'patan, co
oshahuanaranhuë'.

Nicatahuacaso' ya'huërinso'

15 Canpoaso' ya'ipi cancän-
poa quëran imarëhua'.
“Quisocristoíchin nicha'ërinpoa',”
ta'tëhua', co nisha nisha yon-
quirëhuahuë'. A'naquënso nipirinhüë'
co ya'ipi cancänëna quëran

natëyátërapihuë'. Inapitanta' oshaquëran pënënatëhua', catahuahua' noya imaina'. Ama canpoara nohuan-tërëhuasoráchin yonquia'huasohuë'.² A'napita yonquiatëhua', catahuahua' noya cancanchina'. Catahuahuatëhua', noya noya imasapi.³ Quisocristoso' co inaora nohuanterinso' yonquirinhuë'. Yosëíchin natërin. Ina nontaton, itërin: "Quëma inimiconënpita Tata, no'huirinënquën. Natëranquën ni'ton, no'huirinaco canta'," itërin. Quiricanënuë naporinso chachin ninin.⁴ Iráca Yosë quiricanënuë na'con ninshitopi. Canpoanta' yonquicaso marë' napopi. "Íráca imapisopitanta' ma'sha onpoaponaraihuë', Yosë yonquiatona', ahuantopi. Yosëri noya catahuahuachina, imamiatopi. Inapochachin Yosë noya catahuarinpoa' canpoanta'," ta'caso marë' ninshitopi.⁵ Yosëso' catahuarinpoa' ya'ipiya ahuantacaso'. Ina achinicananinpoa', ina pochin cancantacaso marë'. Ina catahuainquëma' noya ninicatoma' ya'huëcamaso marë'. Quisocristo naporinso pochachin nico'.⁶ Ina quëran co nisha nisha yonquiarahuhë'. Napopináchin cancantatoma', nóya Yosë chinotarama'. Hui'nin chachin hua'anëntërinpoa', Quisocristo imarëhuaso'. "Ma noyacha Yosëso' catahuarinpoa' paya," tosarama'.

**Nisha piyapi'santa'
Yosë imacaiso ya'huërinso'**

⁷ Quisocristo co nocaninpoahuë'. Ina pochin canpitanta' ninosoroatoma', ama ninocancosohuë'. Nisha nisha piyapinpoa' ni'tëhua', pi'pisha nisha inachintërëhua'. Nisha nisha nirihuarahuë', noya ninontahua'. Ina quëran "Ma noyacha Yosëri catahuarin ni'ton, ninosoropi paya," tosapi.⁸ Iráca cotioro'sa' shimashonëna' nontaton, Yosëri itërin: "A'na tahuëri Cristo

a'paimarahuë'," itërin. Napoaton Quisocristo a'paimarin cotioro'sa' catahuacaso marë'. Sha'huitërin ni'ton, a'paimarin. Co onporonta' nonpininhuë'.⁹ Nisha piyapi'sarinta' imacaiso marë' o'marin. A'chintohuachinara, inahuanta' Yosë chinotapi. "Ma noyacha nosororinpoa' paya," tosapi. Quiricanënuë ninshitopi.

"Nisha nisha piyapi'sa' ya'huërinquë, Sinioro, chinotaranquën.

Yonquiatënuë, cantarahuë," tënin.

¹⁰ Ina quëran taantarin:

"Cotioro'sa' Yosë chinotatona', noya cancantopi. Canpitanta' nisha piyapi'sanquëma' nipomarahuë', jina chinotatoma', noya cancantoco!" tënin.

¹¹ Naquëranchin taantarin:

"Tata Yosë chinotatoma': 'Ma noyanquëncha quëmaso paya,' itoco'.

Nisha nisha piyapi'saquëmanta' ina chinotoco'," tënin.

¹² Isaiasënta' Quisocristo ninoton, ninshitërin.

"A'na tahuëri Quisi shiin nasitimapon.

Cotio piyapi niponahuë', mashotihuachin, ya'ipi piyapi'sa' hua'anëntarin.

Nisha nisha piyapi'sarinta' ina natëtona', ninarapi," tënin.

¹³ Yosëíchin tëhuëenchachin catahuarinpoa' chiniquën cancantacaso'. Canpitanta' catahuainquëma' nóya cancantacamaso marë'. Asanocancainquëma'. Inasáchin yonquihuatama', catahuarinquëma'. Ispirito Santo ya'ipi nanitaparin. Catahuahuachinquëma', chini chiniquën cancantatoma', noya ninarama'.

¹⁴ Canpitaso' iyaro'sa', nóya piyapinquëma'. Yosë nanamën noya nitotërama'. Napoaton nipënënamaso' nanitarama', tënahuë.

¹⁵ Napoaponahuë', chiniquën miachin pënënatënuëma', ninshitaranquëma' na'con na'con ayonquica'huanquëmaso

marë'. Yosë nosoroatonco, acorinco nanamën a'china'huaso marë'.¹⁶ Quisocristo chachin a'parinco nisha nisha piyapi'sa' a'chinta'huaso marë'. Nanamën a'chintarahuë inapitanta' imacaiso marë'. A'chinato, Yosë marë' sacatarahuë. Nisha piyapi'santa' imapachina', Ispirito Santori ya'coancantarin. Noyápiachin cancan quëtarin. Ina marë' Yosëri noya ni'sarin.

¹⁷ Quisocristo catahuarinco ni'ton, nóya a'chinahuë. Napoaton noya cancantërahüë. ¹⁸ Quisocristo noya catahuahuachincora, nisha nisha piyapi'sa' a'chintërahüë. Ina nohuanton, noya ninahuë ni'ton, natëpi. Co catahuarincohuë' naporini, co imaitonahuë'. Napoaton inasáchin sha'huitaranquëma'. ¹⁹ Tëhuëenchachin Ispirito Santo ananitërinco ni'ton, na'a cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatërahüë Yosë natëcaiso marë'. Ina ni'sahuatona', natëpi. Ispirito Santori ya'coancantërin ni'ton, imapi. Quirosarinquë a'chintërahüë. Ina quëran pa'sápato, Iriricoquë huarë' Quisocristo nanamën a'chintëra'piarahuë. Ya'ipi parti pënëntërahüë. ²⁰ Insëquësona a'na piyapiri a'chintohuachina, co inaquëso' a'chinahuë'. Co Quisocristo nohuitopiquëhuë' pa'nahuë. Ina marë' acorinco ni'ton, inaporinquëráchin a'china'huaso' nohuantërahüë. ²¹ Yosë quiricanënhquë ninorin:

“Nisha nisha parti co Yosë nanamën natanaponaraihuë', natanapi.

Co nitotopirinahuë', a'na tahuëri nitotapi,” tënin.

Ipora huarë' nisha nisha parti a'chintërahüë.

Nomaquë yapa'ninso'

²² Napoaton hua'qui' nicapënhquëma' yapa'pirahuë', pa'sápato, co nanitërahüë'. ²³ Isëquë nani ya'ipi

a'chintërahüë. Naporahuaton, ya'nipishahuë' yani'nanquëma' ni'ton, iporaso' nicapënhquëma' pa'sarahuë. ²⁴ Nani yonquirahuë Ispania'pa' a'china'huaso marë'. Inatohua' pa'pato, nirapënhquëma'. Naporo huarë' ninohuitarihua'. Hua'quimiáchin yacapatënhquëma', pi'pian tëranta' a'chintaranquëma'. Ina quëran yapa'pato, catahuaco noya pa'i, topirahuë'. ²⁵⁻²⁶ Iporaso nipirinhüë' Quirosarinquë'ton pa'sarahuë. Inatohua' na'a imapisopita ya'huëpirinahuë'. Ma'sha pahuantopi ni'ton, parisitapi. Ina natantahuatona', Masitoniquë imapisopitari inahuara nohuanton yacatahuapi. Acayaquë imapisopitarinta' yacatahuapi. Pahuantërinso'pita nosoroatona', coriqui yontonpiso' quëtërinaco. Ina quëtonta'huaso marë' pa'sarahuë.

²⁷ Inahuanta' Quisocristo imapi ni'ton, catahuatacaiso' pa'yatopi. “Cotioro'sa' imapisopita Yosë nanamën nitotatona', a'chintërinënpoa' ni'quëhuarë', canpoarinta' ma'sha quëtacaso' ya'huërin. Nisha piyapinpoa' nipurëhuahuë', Yosë nohuitacaso marë' catahuarinënpoa' ni'ton, canpoarinta' catahuahua' ama ma'sha pahuanchinasohuë',” nitopi. ²⁸ Napoaton cari coriqui quëtapo pa'sarahuë. Huënantahuato, nicapënhquëma' pa'sarahuë. Ina quëran Ispaniaquë pa'sarahuë. ²⁹ Canpitataquë pa'pato, Quisocristo noya catahuarinco nanamën a'chinta'huanquëmaso marë', tënhüë.

³⁰ Canpitanta' iyaro'sa' Quisocristo imarama'. Ispirito Santo catahuarinpoa' ni'ton, ninosoroarëhua'. Napoaton chiníquën Yosë nontoco' catahuainco.

³¹ Cotia parti na'a piyapi'sa' co Yosë natëpihuë'. Inatohua' pa'pato, Yosë nontoco' ama macainacoso marëhuë'. Naporahuaton, coriqui quëtontahuato, Yosë nontoco' cotioro'sa' imapisopita

Quirosarinquë ya'huëpiso' noya nicainacoiso marë'. ³²Ina quëran Yosë nohuanton, canpitataquë pa'sarahüë. Noya cancantato, nontaranquëma'. Noya ninontohuatëhua', chiníquën cancantarahuë. ³³Yosëichin asanocancaninpoa'. Canpitanta' noya catahuainquëma', tënhuë. Amen.

Nipayarinsopita yonquirinso'

16 Imoya Huiپی noya sanapi, tënhuë. Inanta' noya imarin. Sincriaquë ya'huaton, tiacona ya'conin. Inaquë imapisopita na'con catahuarin ni'ton, noya ni'co'. ²Canpitataquë canconpachin, Quisocristo imarama' ni'ton, noya nontoco'. Ma'sha pahuantohuachin, quëtoco'. Ina sanapi na'a piyapi'sa' catahuarin. Canta' catahuarinco.

³Pirisira, Aquiro, inapita yonquiato, saludos a'patarahuë. Na'con catahuarinaco Quisocristo nanamën a'chinaca'huaso marë'. ⁴Iráca a'napita yatëpapirinacohüë', inapita co chimirin të'huatatonaraihuë', catahuarinaco. Ina marë' pi'píshachin shichiminaponaraihuë', catahuarinaco ni'ton, cha'ërahüë. Ina marë' "Yosparinquën," itërahüë. Nisha piyapi'sa' imapisopitarinta' "Yosparinquën," itopi inahuarinta'. ⁵Aquiro pëinënquë chachin a'naquën niyontonpi Yosë chinotacaiso marë'. Inapitanta' yonquiato, saludos a'patarahuë. Ipinitonta' saludos a'patarahuë. Asia parti pa'patëra, ina'ton Quisocristo imarin. Inaro'co noya nipayarai. ⁶Marianta' saludos a'patarahuë. Na'con catahuainquëma'. ⁷Antronico, Coniasë inapitanta' saludos a'patarahuë. Inapitaso' ca pochin cotio piyapi nipi. Quisocristo imapi anta'. Imaraiso marë' napopináchin tashinan pëiquë po'morinacoi. Yosë nohuanton, iráca inahuanta' acopi a'chinacaiso

marë'. Noya a'chinpi. Co'huara ca imayatërasocohüë', imapi.

⁸Anpriasënta' saludos a'patarahuë. Inanta' Quisocristo imarin. Inaro'co noya nipayarai. ⁹Orpanonta' saludos a'patarahuë. Inanta' noya catahuarincoi Quisocristo nanamën a'china'huaiso marë'. Istaquisënta' noya nipayarai ni'ton, saludos a'patarahuë. ¹⁰Apirisënta' saludos a'patarahuë. Ya'ipi cancanën quëran Quisocristo natërin. A'napitari aparisitopirinahuë', co a'porinhuë'. Aristoporo pëinënquë ya'huëpisopitanta' saludos a'patarahuë. ¹¹Irotiononta' saludos a'patarahuë. Inanta' cotio piyapi. Narsiso pëinënquë ya'huëpisopitanta' Quisocristo imapisopita saludos a'patarahuë. ¹²Imoya Tripina, Imoya Triposa, inapitanta' saludos a'patarahuë. Nani tahuëri piyapi'sa' catahuapi Yosë imacaiso marë'. Imoya Pirisitanta' noya ni'nahuë. Inanta' na'con piyapi'sa' catahuarin ni'ton, saludos a'patarahuë. ¹³Noponta' saludos a'patarahuë. Nóya Quisocristo marë' sacatërin. A'shionta' yonquirahuë. Mamahuë pochin ni'nahuë carinta'. ¹⁴Asincrito, Priconti, Irimasë, Patropasë, Irimisë, ya'ipi imapisopita inaquë ya'huëpiso', inapitanta' saludos a'patarahuë. ¹⁵Piromoconta' Coniarë chachin saludos a'patarahuë. Nirionta' oshinë chachin yonquiato, saludos a'patarahuë. Orinpasënta' yonquiarahuë. Ya'ipi imapisopita inapitarë' niyontonpiso' saludos a'patarahuë.

¹⁶Imaramasopita capini noya ninosoroatoma', nisë'quëco'. A'napita Quisocristo imarinsopitanta' nisha nisha parti ya'huëpisopita saludos a'patarinënuëma'.

¹⁷Quisocristo nanamën nóya a'chintërinënuëma'. A'naquënso nipirinhuë' co no'tëquën a'chinpihuë'. Yaanishacancantopi. Ni'cona,

iyaro'sa', nonpintochinënquëma'.
 Insëquësona a'chintohuachinara,
 nisha nisha yonquiapi. Ama inapita
 natancosohuë'. Tananpitoco' pa'ina'.
¹⁸ Quisocristoso' hua'anënpoa'
 nipirinhüë', co inapitariso' natëpihuë'.
 Inahuara nohuantopisoráchin
 yonquiipi. Noyasha nonaponaraihuë',
 co no'tëquën nonpihuë'. Co noya
 nitotopiquëhuë' a'chintohuachinara,
 a'naroáchin nonpintopi. ¹⁹ Canpitaso
 nipirinhüë' noya natërama' ni'ton, ya'ipi
 piyapi'sa' natantopi. Ina marë' noya
 cancantërahuë. Na'con yonquico' noya
 nicacamaso marë'. Ama oshahuanamaso
 marë' yonquicosohuë'. ²⁰ Yosëíchin
 catahuarinpoa' sano cancantacaso'.
 Sopai yanonpintopirinquëmahuë', Yosë
 catahuarinquëma' ni'ton, a'naroáchin
 sopai minsëarama'. Canpita marë' Yosë
 nontarahüë. Inaora nohuanton, Siniro
 Quisocristo noya catahuainquëma',
 ténahuë. ²¹ Timotionta' saludos
 a'patarinquëma'. Inaso' catahuarinco
 a'china'huaso'. Nosio, Cason, Sosipatro,
 inapitanta' saludos a'patarinënquëma'.
 Inapitaso' cotio piyapi'sa'. ²² Ca Tirsio
 iso quirica ninshitaranquëma'. Paono
 sha'huitërinco' ninshitaranquëma'.
 Canpitanta' Yosë imarama' ni'ton,
 saludos a'pataranquëma'. ²³ Acayonta'
 yonquiatënquëma', saludos
 a'patarinquëma'. Ina pëinënquë
 yacapatërahuë. Inaquë chachin

imarisopita niyontonai Yosë
 chinota'huaiso marë'. Irasitonta'
 saludos a'patarinquëma'. Iso ninanoquë
 coriqui tapanapi' inaso'. Iya Coartonta'
 saludos a'patarinquëma'. [²⁴ Inaora
 nohuanton, Siniro Quisocristo na'con
 catahuainquëma'. Amen, ténahuë.]

Ma noyacha Yosëso paya, itahua'

²⁵ Nani tahuëriya Yosë chinotahua'.
 Ya'ipi nanitaparin. Ina achini-
 cancandinquëma' imamiatacamaso
 marë'. Nanamën téninso pochachin
 catahuarinquëma'. Ina nanan chachin
 a'chintëranquëma'. Quisocristo
 nanamën inaso'. Iráca quëran huarë' co
 nanamën nitotopirinhüë', iporaso' Yosë
 anitotërinpoa'. ²⁶ Quiricanën quëran
 anitotërinpoa'. Iráca a'naya a'naya
 ninotona', Yosë nohuanton, ninshitopi.
 Iráca quëran huarë' Yosë ya'huërin.
 Co onporonta' chiminaponhuë'.
 Nanpimiatarin. Ina nohuanton,
 nanamën ya'ipi parti sha'huiarëhua'.
 Nisha nisha piyapi'sa' anitotarëhua'
 natëcaiso marë'. ²⁷ Yosëíchin
 chinotacaso' ya'huërin. Inaíchin ya'ipi
 nitotërin. Quisocristo catahuarinpoa'
 noya noya ina chinotacaso marë'. Ipora
 quëran huarë' inasáchin chinotahua'.
 Ama onporonta' naniantahuasohuë'.
 Amen. Nani ninshitëranquëma huachi.

Paono

Paonori Corintoquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

Imapisopita yonquiaton, quirica a'patërinso'

1 Ca Paonoco ninshitaranquëma'.
¿Noya canpitanta' ya'huarama'?
Canta' isëquë noya ya'huarahuë. Yosë
nohuanton, Quisocristo acorinco
nanamën a'china'huaso marë'. Iya
Sostinisëro'co nanan a'patarainquëma'.
²Corintoquë ya'huëramasopita
ninshitaranquëma'. Canpitanta' Yosë
huëntonënguë ya'conama'. Quisocristo
imapatama', anoyacancantërinquëma'
ni'ton, noyápiachin cancantërama'. Yosë
acorinquëma' piyapinënpita nicacamaso
marë'. Nisha nisha parti a'napitanta'
Quisocristo imapi. Ya'ipinpoa' ina
hua'anëntërinpoa'. A'na huënton pochin
ninëhua'. ³Inaora nohuanton, Tata Yosë
catahuainquëma'. Asanocancainquëma'.
Siniro Quisocristonta' inachachin
catahuainquëma'.

Yosë catahuarinpoaso'

⁴Quisocristo imapatama', Yosë
nosoroatënguëma', catahuarinquëma'.
Ina marë', "Yosparinquën," itërahuë
Yosë. ⁵Quisocristo imarama' ni'ton,
na'con catahuamiatërinquëma'.
Ina catahuahuachinquëma', noya
yonquiatoma' noya nia'chintarama'.
Yonquirinso chachin anitotërin-
quëma'. ⁶Quisocristo nanamën
a'chintohuatënguëma', Yosë catahuarin-
quëma' natëcamaso marë'. "No'tëquën
sha'huitërinpoa'," ta'toma', natërama'.
⁷Canpitaora co nanitëramahuë'
Yosë pochin cancantacamaso'.
Nipirinhuë', Yosë ananitarinquëma'. Co
manta' pahuantarinquëmahuë' noya
nicacamaso marë'. Catahuarinquëma'
ni'ton, noya cancantatoma', Siniro

Quisocristo o'mantacaso' tahuëri
ninarama'. ⁸O'mantaquë huarë'
inaso' achinicancanarinquëma'.
Oshanëma' inquitatënguëma',
noyápiachin cancan quëtërinquëma'.
Imamiatarama' ni'ton, o'mantahuachin,
co insonta' ana'intarinquëmahuë'.
⁹Yosë co naniantarinquëmahuë'.
Sha'huitërinquëmaso chachin
catahuarinquëma'. Nani acorinquëma'
hui'nin nohuitacamaso marë'.
Quisocristo chachin hua'anëntërinpoa
huachi.

Nisha nisha imapiso'

¹⁰Apira iyaro'sa' Siniro Quisocristo
nanan quëtërinco ni'ton, pënënanan-
quëma'. Ina imarama' ni'quëhuarë',
noya ninontoco'. Ama nisha nisha
yonquiatoma', a'na' a'na' imacosohuë'.
Napopináchin yonquiatoma', noya
nini'toma' ya'huëco'. ¹¹A'naquëma',
iyaro'sa', canpita capini nino'huirama',
natantërahuë. Croi quëmopinënpita
sha'huitiirinco. ¹²Nisha nisha nonama':
"Paono imarai," tënama' a'naquëma'.
"Quiyaso' Aporosë imarai," tënama'
a'naquëma'. A'naquëmanta': "Pitro
imarai," tënama'. A'naquëmaso nipirin-
huë': "Cristo imarai quiyaso'," tënama'.
¹³A'naíchin Cristo ya'huërin imacaso'.
¿Onpoatomata' nipachin nisha nisha
imarama'? ¿Caso' co canpita oshanëma
marë' corosëquë patanantërinacohuë'!
Aporintohuachinënguëmara, ¿ma'ta'
tënama'? "Paono imarahuë," co
tënamahuë pora. ¹⁴Co na'aquëma'
aporintëranquëmahuë'. Crispo, Acayo,
inaíchinquëma' aporintëranquëma'.
Ina marë' noya cancantërahuë.
¹⁵Na'aquëma' aporintëranquëma'
naporini, "Paono aporintërincoi ina
imaca'huaiso marë'," ichitomacohuë'.
Co napotamacoso' nohuantërahuë'.
¹⁶I'yan, Istipanasënta', sa'in, hui'ninpita,
inapitarë chachin aporintërahuë. In-

aíchin aporintërahuëso', topirahuë'. Co huachi a'na yonquirahuë'. ¹⁷Nanamën a'china'huaso marë' Quisocristo acorinco. Co aporinta'huaso marë' acorincohuë'. A'chintohuatëinquëmara, co na'con nitotoro'sa pochin nontëranquëmahuë'. Quisocristo corosëquë chiminin oshanënpoa' inquitinpoaso marë', tënahüë. Inaíchin nanitaparín nicha'ëinpoaso'. Napoaton inasáchin a'chinahuë. Nisha nisha a'chinahuë naporini, Quisocristo nanianchitomahuë'. Inaíchin yonquihuatëhua', tëhuënychachin anoyacancantërinpoa'.

**Quisocristo chiníquën
nanantaton, nicha'ërinpoaso'**

¹⁸A'chinpatëra, "Quisocristo corosëquë chiminin nicha'ëinpoaso marë'," itërahuë. A'naquën natanpachinara, tëhuapi. Naporinsopita chiminpachina', parisitomiatapi. Canpoaso nipirínhuë' noya natanëhua'. Nani Yosë anoyacancantërinpoa'. Yosëíchin nanitaparín nicha'ëinpoaso'.

¹⁹Quiricanën quëran itapon:

"A'naquënso' nani ma'sha nitotaponaraihuë', co noya yonquipihuë'. Inahuara cha'ëcaiso' yonquipirínahuë', co nanitapihuë'.

Nani ma'sha yonquiaponaraihuë', naponin yonquipi," tënin Yosë.

²⁰A'naquën inahuara yonquinëna quëran nani ma'sha nitotopi. A'naquënta' nitoa'chinapi. A'naquëonta' míso nonpi. Inapopirínahuë', ¿ma'ta' ina marë' canapi? Co manta' canapihuë'. "Co nanamëhuë' imatomahuë', naponin yonquirama'," itërin Yosëri. ²¹Ina nohuanton, piyapi inahuara yonquinëna quëran co nanitopihuë' Yosë nohuitacaiso'. Quisocristo chimininso' a'chinárai. A'naquënso' ina natanpachinara, tëhuapi. Canpoaso nipirínhuë' natëhuatëhua',

anoyacancantërinpoa'. Ina Yosë nohuantërin.

²²Cotioro'saso' co yanatëtopihuë'. "Yosë pochin niquë'. Ina ni'patoi, natërainquën," toconpi. Nisha piyapi'santa' co yanatëtopihuë'. Na'con na'con nitotacasoráchin yonquipi. "Quiyaora yonquinëhuë' quëran nitotarai," topi. ²³Quiyaso nipirínhuë' Quisocristo nanamënáchin a'chinai: "Corosëquë canpoa marë' chiminin," tënai. Cotioro'saso' co natëtopihuë': "Inaso' Yosë hui'nin naporini, co chimiintonhuë'," toconpi. Nisha piyapiro'sarinta' co nohuantatonaraihuë', tëhuapi. ²⁴Canpoaso nipirínhuë' Yosë huayoninpoa' ni'ton, Quisocristo imarëhua'. Inaso' no'tëquën yonquirin. Ya'ipiya nitotaton, no'tëquën anitotërinpoa'. Inasáchin nanitaparín anoyacancantínpoaso', tënëhua'. Quiyanta' cotio piyapicoi nipiraihuë', canpitanta' nisha piyapinquëma' nipomarahüë', Yosë nohuanton, imarëhua'. ²⁵A'naquën Quisocristo nanamën tëhuapi. "Quiyaso' na'con na'con nitotërai," topirínahuë', Yosëso' noya noya yonquiaton, no'tëquën anitotërinpoa'. A'naquëonta' "Co inaso' chiníquën nanantërinhuë'," ta'tona', co natëtopirínahuë'. Yosëso' ya'ipi nanitapaton, anoyacancantërinpoa'. ²⁶Ni'co' iyaro'sa'. Na'aquëma' co na'con nitotopiramahuë', Yosë huayoninquëma'. Co chiníquën nanantona'piro'sa pochin nipiramahuë', nohuantërinquëma'. Caraíchin ma'huano'saso' imasapi. ²⁷Yosë nohuanton, na'a topinan piyapi'sa' imasapi. A'naquënso' nipirínhuë' na'con nitotaponaraihuë' co imapihuë'. Chiníquën nanantopirínahuë', co Yosëri nicha'ërinhuë'. Inapita atapanacaso marë' Yosë nohuanton, na'a topinan piyapi'sa' imasapi. ²⁸Iporaso' a'naquën nocaninënpoa'.

“Canpitaso' topinan piyapi'sanquëma'. Co manta' nitotëramahuë'. Napoonama',” itopirinënpoahuë', Yosëso' nohuantërinpoa'. Inapitaso' chiniquën nanantaponaraihuë', co imapihuë' ni'ton, ya'ipi Yosëri ayatarin. ²⁹Co insonta' inaora cha'ëponhuë'. Yosë'pa' huanihuatëhua', co inquënpoa tëranta' nanitarihuahuë': “Caso' noyaco,” ta'caso'. ³⁰Yosë nohuanton, Quisocristo imarëhua'. Imapatëhua', ya'coancantërinpoa' ni'ton, yonquínahuan pochin Yosë ni'ninpoa'. Naporahuaton, catahuarinpoa' no'tëquën yonquicaso'. Oshanënpoa' inquitohuachinpoa', noya huachi ni'ninpoa'. Nasha cancan quëtërinpoa' noya nicacaso marë'. Quisocristo chachin nicha'ërinpoa'. ³¹“Ma noyacha Yosëso' ni'ton, anoyacantërinpoa paya,' nitahua'. ‘Quiyaso' noya noyaco,' ama tocosohuë,” tënin Yosë quiricanënquë.

Quisocristo nanamën sha'huirinsó'

2 Canpitataquë pa'patëra, Yosë nanamën a'chintëranquëma'. Co iyaro'sa' míso nona'pi pochin nontëranquëmahuë'. Co na'con na'con nitotërinso pochin a'chintëranquëmahuë'. ²Co'huara pa'shatërapohuë', yonquirahuë. “Quisocristo naporinsoáchin a'chinarahuë. Corosëquë oshanënpoa marë' chiminso' a'chinchí,” ta'to, inaíchin sha'huitëranquëma'. Inasáchin imacamaso marë'. ³Canpitataquë ya'huasoco, co chiniquën cancantërahuë'. “Co caora nanitërahuë' noya a'china'huaso,” ta'to, naporahuë'. ⁴Co na'con nitotona'pi pochin nontëranquëmahuë'. Ispirito Santo chachin catahuarinco nanamën nóya a'china'huaso marë'. Inaso' ya'ipi nanitaparín. Natanpatama', “Yosë nanamën chachin a'chintërinpoa',” ta'toma', natërama'. ⁵Napoaton co

piyapi yonquirinso' imaramahuë'. “Yosëíchin ya'ipi nanitaparín,” ta'toma', natërama'.

Yosë anitotërinpoaso'

⁶Napoaponahuë', chinoton pochin cancantopisopita a'chintohuatoí, ya'ipi Yosë yonquirinpoaso' a'chintërai. Co piyapi'sa' yonquipiso' a'chinaihuë'. Co hua'ano'sa' yonquipiso tëranta a'chinaihuë'. Inapitaso' inahuaara yonquipisoáchin yonquiatona', co Yosë pochin yonquipihuë' ni'ton, ta'huantapi. ⁷Co inapita pochin a'chinaihuë'. Yosë yonquirinso chachin a'chinai. Iráca co'huara isoro'pa' ya'huëyátërasohuë', Yosë ninotonpoa', yonquirinpoa' anoyacancantinpoaso marë'. Anoyacancantohuachinpoa', inarë'quënpoa' ya'huëmiatarihua'. Iráca co insonta' nitotopirinahuë', iporasó huachi Yosë anitotërinpoa' ni'ton, a'chintërainquëma'. ⁸Hua'ano'saso' co nitotopihuë'. Nitotopi naporini, co Quisocristo tëpa'itonahuë'. Inaso' Yosë chachin. Noya noya nipirinhüë', tëpapi. ⁹Napoaponahuë', Yosë quiricanënquë naporin: “Yosë nosorohuatëhua', noya noya catahuarinpoa'. Noya nininsopita nani tapatërinpoa'. Co inso tëranta' ina pochin ni'chininhüë'. Co incari tëranta' nataninhüë'. Yosë noya yonquirinpoaso', co insonta' inaora nitotërinhuë',” tënin quiricanënquë. ¹⁰Imarëhuasopitaso nipirinhüë', nitotërehua'. Yosë nohuanton, Ispirito Santo anitotërinpoa'. Ya'ipi Yosë yonquirinsopita Ispirito Santo nitotërin. ¹¹Co insonta' piyapi yonquirinso' nitotërinhuë'. Ispiritonën tëhuëchinso nitotërin. Inapochachin Ispirito Santonta', Yosë ispiritonën ni'ton, yonquirinso chachin nitotërin. ¹²Imarëhuasopitaso' co piyapi yonquip-

iso' imarēhuahuē'. Yosē nohuanton, Ispirito Santo ya'coancantērinpoa'. A'chintinpoaso marē' a'patimarinpoa'. Ya'coancantohuachinpoara, Yosē yonquirinpoaso' anitotērinpoa'.¹³ Quiyanta' ina nitotatoi, a'napita a'chintarai. Co quiyaora yonquinēhuēi quēran a'chinaihuē'. Ispirito Santo ayonquirincoi noya a'china'huaiso marē'. Chinoton pochin cancantopiso-pita a'chintohuatoira, ma'sona tapon naporinsopita a'chintarai.

¹⁴ A'naquēnsō nipirinhūē' piyapi yonquirinsoráchin nitotatona', co nohuantopihuē' Yosē nanamēn natanacaiso' ni'ton, tēhuaconpi. Ispirito Santoráchin catahuarinpoa' natētacaso'. Napoaton co imarinsopitasohuē' natanaponaraihuē', co nanitopihuē' no'tēquēn yonquicaiso'.¹⁵ Ispirito Santo catahuahuachinpoa', no'tēquēn yonquiarihua'. A'napitaso' co canpoa pochin yonquipihuē'. Co nitotatonaraihuē': "¿Onpoatomata' ina pochin yonquirama?" itērinēnpoa'.¹⁶ Quiricanēnquē naporin: "¿Co insonta' Yosē yonquirinso' nitotērinhuē'! ¿Co incari tēranta' nanitērinhuē' ina a'chintacaso'!" tēnin. Canpoaso nipirinhūē' Quisocriso imapatēhua', yonquirinso chachin ayonquiariinpoa huachi.

Inpriatoro'sa pochin nipiso'

3 Ya'ipi Yosē nanamēn iyaro'sa' yaa'chintopiranquēmahuē', co ipora nanitērahūē'. Ispirito Santo cancanēma quēran huarē' natērama' naporini, na'con a'chinchitēnquēmahuē'. Co noyahuē' yonquiramasopita co nanianchátēramahuē'. Quisocriso imapiramahuē', hua'huishin pochin cancantērama'.² Ni'co'. Hua'huishin sho'shoíchin nanpitērin. Co coshachatērarinhūē'. Inapochachin canpitaso' ninama'.

Ya'nan a'chintaponquēma', pi'pian a'chintēranquēma'. Aquētē' yaa'chintopiranquēmahuē', co nanichátēramahuē' no'tēquēn yonquicamaso'. Iporahuantā' co nanitēramahuē'.³ Co noyahuē' yonquiramasopita co nani-anchátēramahuē'. Canpita capini ninoyapatoma', nino'huirama'. ¿Onpoatonta' canpitaora nohuantēramasoachin yonquiconama? Nisha nisha yonquiatoma', co imapisopitahuē pochin cancantērama'.⁴ "Paono imarai quiyaso'," tēnama' a'naquēma'. "Quiyaso' Aporosē imarai," tēnama' a'naquēmanta'. Ina pochin nonatoma', co imapisopitahuē pochin yonquirama'.

⁵ Co ca imamacoso' ya'huērinhuē'. Aporosēnta' co imacaiso' ya'huērinhuē'. Quiyanta' topinan piyapicoi nipiraihuē', Yosē sha'huitērincoi ni'ton, a'chintērainquēma'. Natanpatama', Yosē imasarama'.⁶ Ni'co'. Iminpatēra, a'naso' sha'tērin. Ina quēran a'nanta' pacarapiton, i'shaquē oporapitērin noya papotacaso marē'. Nipirinhūē', Yosērīichin apapotērin. Inapochachin carinquēma'ton a'chintēranquēma'. Ina quēran Aporosēnta' a'chintantarinquēma'. A'chintopirainquēmahuē', Yosēso' anoyacancantērinquēma'.⁷ Napoaton co ca imamacoso' ya'huērinhuē'. Aporosēnta' co imacaiso' ya'huērinhuē'. Yosē anoyacancantērinquēma' ni'ton, inasáchin yonquicamaso' ya'huērin.⁸ Sha'tērēso pochin carinquēma'ton a'chintēranquēma'. A'nari i'shaquē oporapitērinso pochin Aporosēnta' a'chintantarinquēma'. Catocoi chachin Yosē inpriatonēn pochin ninai. Inpriatoro'sa' sacatohuachinara, hua'anēni pahuērērin. Onpopinsona sacatohuachinara, no'tēquēn pahuērērin. Inapochachin quiyaso' Yosē marē' sacatarai ni'ton, ina acanarincoi.

⁹Quiyaso' Yosë a'parincoi ina marë' sacata'huaiso'. Canpitaso nipirinhuë' Yosë sha'tërinso pochin ninama'. Naporahuaton, Quisocristo imarama' ni'ton, Yosë pëinën pochin ninama'.

¹⁰Natëricho quëran yapëihuatëra, acopo' ihuatahuatë', siminto acorë'. Ina'ton acorëso pochin carinquëma'ton a'chintëranquëma'. Yosë catahuarinco no'tëquën a'china'huaso'. Ina quëran a'napitanta' a'chintantarinënuquëma'. Napoapohuë', a'naya a'naya noya yonquiaton pëirinsu pochin a'napita noya a'chintacaso' ya'huërin.

¹¹Quisocristosu' ina siminto pochin ninin. Yosë nohuanton, ya'huërin. Co a'na ya'huërinhuë'. Co ina imapatëhuahuë', co onporonta' Yosë nohuitarihuahuë'. ¹²Siminto nani acohuachina, nisha nisha quëran pëipi. A'naquën oro, prata, inapita quëran pëipi. Nisha nisha na'piro'sa' pa'ton nininsopita quëran pëipi. A'naquënso nipirinhuë' nara, panpë, piquira, inapita quëran pëipi. ¹³Tachiton nininsu quëran pëipatëra, noya ninin, co huiquitërinhuë'. Nipirinhuë', nara, panpë, piquira inapita quëran pëipatëra, a'naroáchin huiquitërin. Inapochachin ayaro' tahuëri Yosë ya'ipinpoa' ninëhuasopita pën quëran tënarin. Naporo' ya'ipi piyapi'sa' nitotapi.

¹⁴Noya nipatëhua', tachiton quëran pëirinsu pochin nisarëhua'. Inaso' co huiquitërinhuë' ni'ton, Yosë noya ni'sarinpoa'. A'napita catahuarëhua' noya imacaiso marë'. Napoaton inápaquë acanaarinpoa'. ¹⁵A'naquënso nipirinhuë' Yosë imaponaraihuë', co ya'ipi cancanëna quëran imapihuë'. Co a'napita catahuapihuë' noya imacaiso marë'. Napoaton pëi' huiquitërinso pochin nisapi. Yosë'pa' paponaraihuë', co ina marë' sacatopihuë' ni'ton, inápaquë co manta' canaapihuë'.

¹⁶Yosë imapatëhua', ina pëinën pochin ninëhua'. Ispirito Santo ya'coancantohuachinpoa', cancanënpoaquë ya'huërarin. ¿Co ina nitotëramahuë' ti? ¹⁷Canpitaso' Yosë pëinën pochin ninama' ni'ton, a'na piyapi atapicancanpachinquëma', Yosëri chiniquën ana'ntarin. Yosë pëinënuquëso' noyasáchin nicacaso' ya'huërin.

¹⁸Ama inquëma tëranta' isoro'paráchin yonquiatoma', ninonpintocoso'huë'. “Caora noya noya nitotërahuë,” co ta'caso' ya'huërinhuë'. Ama ina pochin yonquicoso'huë'. “Caora co no'tëquën yonquirahuë'. Catahuaco Sinioro noya yonqui'i,” topatama', Yosë catahuarinquëma' noya noya yonquicaso'. ¹⁹Co imapisopitaso'huë' nani ma'sha nitotaponaraihuë': “Co no'tëquën yonquipihuë,” ténin Yosë. Quiricanën quëran anitotërinpoa'. “Na'con nitotatona', piyapi'sa' nonpintopirinahuë', co nanitopihuë' Yosëso' nonpintacaiso'. Inari na'con na'con nitotaton, minsëarin,” ténin.

²⁰Yosëso' ya'ipi nitotërin. “Piyapi'sa' na'con yonquipirinahuë', napoonin yonquipi,” ténin anta'. Quiricanën quëran naporin. ²¹Napoaton ama piyapi'sa' pa'yatocosohuë'. “Paso' quëmapi noya noya a'chintërincoi,” ama tocosohuë'. Yosëíchin pa'yatacaso' ya'huërin. Inari ya'ipi acorin canpita marë'. ²²Ina nohuanton, carinquëma' a'chintëranquëma'. Aporosë, Pitro, inapitanta' Yosëri a'parin a'chintinquëmaso marë'. Nani ma'sha isoro'paquë quëtërinpoa' noya ya'huëcaso marë'. Anoyacancantërinpoa' Yosë nohuitatëhua' noya noya nanpicaso marë'. Chiminpatëhua', ya'huërin'pa' noya noya ya'huëcontarihua'. Ipora tahuëri'sa' noya catahuarinpoa'. O'mantacaso' tahuërinta' co naniantar- inpoahuë'. Noyasáchin yonquirinpoa'.

²³ Quisocristo anoyacancantërinpoa' ni'ton, inasáchin imacaso' ya'huërin. Inaso' hua'anëntërinpoa'. Tata Yosëri chachin a'paimarin.

Yosë marë' sacatëraiso'

4 Hua'qui' piyapi'sa' co Yosë nanamën nitotopihuë' ni'ton, Yosë a'parincoi nanamën a'china'huaiso marë'. Quisocristo inpriatonën pochin ninai. Ina yonquico'. ²Inpriatonpo' nipatëra, hua'anënp'o' no'tëquën natëcaso' ya'huërin. Inapochachin Yosë hua'anëntërincoi ni'ton, inasáchin natëcaso' ya'huërin. ³Napoaton sha'huirapihuatamaco, co ina yonquirahuë'. Piyapi yonquirincoso' co yonquirahuë'. Co caora tëranta' nisha'huirapica'huaso' yonquirahuë'. ⁴Noya mini natërahuë, topirahuë', co caso' Yosë pochin nitotërahuë'. “Noyaco,” ténahuëso marë' co Yosë noya ni'sarincohuë'. Ináchin ya'ipi nitotaton, no'tëquën sha'huitarinpoa'. ⁵Napoaton iporaso' ama nisha'huirapiahuasohuë'. A'na tahuëri Sinioro o'mantahuachin, ya'ipi piyapinpoa' téniarinpoa'. Ya'ipi ninëhuasopita anitotarinpoa'. Po'oana quëran ninëhuasopitanta' a'ninquëchin sha'huitarinpoa'. Yonquirëhuasopitanta' nitotërin. Ma'marësona tëranta' naporëhuaso' anitotarinpoa'. Naporo' ya'ipinpoa' no'tëquën nontarinpoa'. Noya nipatëhua', noya ni'sarinpoa'.

⁶A'chintohuatëinquëmara iyaro'sa', Yosëichin yonquirai. Aporosërë'coi a'chintërainquëmaso' ninshitëranquëma' canpitanta' quiya pochin yonquicamaso marë'. Yosë quiricanënáchin natëcaso' ya'huërin. A'na quëmapi noya noya a'chintohuachinquëma', ama inasáchin pa'yatocosohuë'. ⁷Yosë nohuanton, nisha nisha nitotërehua'. Co canpoara nohuanton, nitotërehuahuë'. Yosëichin catahuarinpoa' noya noya nicacaso'. Co catahuarinpoahuë' naporini, co

manta' nitochitërihuahuë'. Napoaton co nocantacaso' ya'huërinhuë'.

⁸Canpitaso' naporama: “Nani ya'ipi nitotërai. Co manta' pahuantërincoihuë' noya cancanta'huaiso marë'. Quiyaora noya nitotatoi, hua'an pochin chiniquën nanantërai,” topiramahuë'. ¡Tëhuënchachin chiniquën nanantërama' naporini, quiyanta' isoro'paquë chachin chiniquën nananchitoihuë'! ⁹Co ina tahuëri naniyatërarinhuë'. Yosë nohuanton, co piyapi'sa' noya ni'ninacoihuë'. Nanamën a'china'huaiso marë' a'papirincoihuë', na'a piyapi'sa' co nohuantopihuë'. Apiro'sa pochin ni'ninacoi. Chimirin quihuitërinacoi.

A'ninquëchin aparisitërinacoi ni'ton, anquëniro'santa' nicatona', pa'yanpi. ¹⁰Quisocristo natëtoi, nanamën a'chinarai. Ina marë' quiyaso' tëhuarinacoi. Canpitaso nipirinhuë' noya nitotona'piro'sa pochin nicatënnquëma', co tëhuarinënnquëmahuë'. Quiyaso' co chiniquën nanantëraihuë'. Canpitaso nipirinhuë' chiniquën nanantërama'. Piyapi'sa' noya ni'pirinënnquëmahuë', quiyaso' co noyahuë' ni'ninacoi.

¹¹Iporahuanta' parisitarai. A'na tahuëri tana natanai. Yamororai. A'moca'huaisonta' pahuantërincoi. Ahuërinacoi. Pa'sápatoi, co huachi ya'huëmiatëraihuë'. ¹²Chiniquën sacata-toi, canotërai. No'huipirinacoihuënta', noya nontërai. Aparisitohuachinacoiranta', co no'huiraihuë'. Ahuantërai. ¹³Pinopachinacoiranta', sanoanan quëran nontërai. “Nanan anoyachi,” ta'toi, noya nontërai. No'huitonacoi, iporahuanta' co quë'yarinacoihuë'. Amoro pochin ni'ninacoi.

¹⁴Co no'huiranquëmahuë'. Nosororanquëma'. Co nohuantërahuë' atapana'huanquëmaso'. Pënëna'huanquëmaso marë' ninshitaranquëma'. Hui'nahuëpita

pochin nicaténquëma', napotaranquëma' noya yonquicamaso marë'.
¹⁵Notohuaro' piyapi'sa' Quisocristo nanamën a'chintopirinënguëmahuë', carima'ton pënënanquëma' ni'ton, imarama'. Quisocristo nanamën sha'huitohuatënguëmara, natërama'. Napoaton tataparima pochin ni'co.
¹⁶Ina pochin cancantatomaco, nonanco, tënhuë.

¹⁷Ina marë' Timotio a'patëranquëma'. Inaso' noya ni'nahuë. A'chintohuatëra, Quisocristo imarin ni'ton, hui'nahuë pochin ni'nahuë. Nóya Sinioro imarin. Ya'ipi naporahuëso' ayonquiariinquëma' noya noya imacamaso marë'. Insëquësona pa'patëra, Quisocristo nanamënsáchin a'chinahuë. Imapisopita niyontonpachinara, a'chintërahüë.
¹⁸A'naquëmaso nipirinhüë' nocanatomaco, "Quiyaso' Paono quëran na'con na'con nitotërai. Napoaton co huachi yahuë'ninhüë'," topiramahuë'.
¹⁹Tëhuënychachin nicaponquëma' yapa'sarahüë. Yosë nohuanton, co hua'quiya quëranhuë' pa'sarahüë. Naporo' nocaninacosopita ni'sarahüë. Na'con nonpirinahuë', co nimara nanitapapihuë' Yosë marë' noya sacatacaiso'.
²⁰Co topinan quëran nonacaso' ya'huërinhuë'. Yosë hua'anëntohuachinpoa', piyapi'sa' catahuarëhua' noya noya imacaiso'.
²¹Nosororanquëma' ni'ton, sanoanan quëran yapëñpiranquëmahuë'. Co Yosë natëhuatamahuë', pa'pato ana'inta'huanquëmaso' ya'huërin. Canconpato, ¿ma'cha onpochinquëma nicaya? tënhuë.

**Quisocristo imaponahuë',
 oshahuaninso'**

5 A'naquënsó' co noyahuë' nicaton, monshihuanin, topi natantërahüë. Inaso' pa'pin sa'in monshitërin. Inapoaton, pa'pi co noyahuë' ninin.

Co imapisopitahuë tëranta' co onporonta' ina pochin nipihuë'.
²Canpitanta' nitotapomarahüë', co ina marë' tapanamahuë'. Ina oshanën yonquiatoma' sëtacamaso nipirinhüë', iporahuanta' "Quiyaso' nóya imarai," toconama'. Nani ocoicaso nipirinhüë', co ocoiramahuë'.
³Co canpitataquë ya'huaporahuë', canpitataquë ya'huëarahüëso pochin cancantato, yonquiranquëma'. Ina quëmapi no'tëquën ana'intacaso' ya'huërin, tënhuë.
⁴⁻⁵Quisocristo imarama' ni'ton, niyontonco'. Niyontonpatama', ca pochin cancantatoma', ina quëmapi chiníquën pënëncó'. "Sinioro Quisoso nanan quëtërincoi ni'ton, ama huachi Tata Yosë a'painquënsohuë', tënai. Sopai natëran ni'ton, parisitamaso' ya'huërin," itoco'. Inapotohuatama', a'na tahuëri yonquiapon nimara. "Co noyahuë' yonquirahuëso' naniantato, Yosë imanta'i," tapon nimara. Napohuachin, Sinioro Quisoso o'mantahuachin, nicha'ësarín huachi.

⁶Iporaso nipirinhüë' "Nóya imarai," topiramahuë', co ya'ipinquëma' noya ninamahuë'. Co no'tëquën yonquiramahuë'. Ni'co'. "Pan nipatëra, pi'pian ahuëpocatërinso' acohuachina, ya'ipi së'cotërin," topi. Nani ina nitotërama'. Inapochachin a'nayanquëma tëranta' co noyahuë' yonquihuatama', ya'ipinquëma' nitapicancanarama'.
⁷Iráca Pascoa cosharo' ca'pachinara, co pi'pian tëranta' ahuëpocatërinso' nohuantopihuë'. Ya'ipiya të'yatopi. Pascoaquë carniroa'hua tëpapiso pochin Quisocristo nani chiminín canpoa marë'. Ina imarama' ni'ton, nasha cancan quëtërinquëma'.
⁸Pascoa pita na'huaso', ya'ipi ahuëpocatërinso' të'yatopi. Inapochachin canpoanta' ya'ipi co noyahuë' yonquirëhuasopita a'poatëhua', noyasáchin niahua'. Ama huachi co noyahuë' niahuasohüë'.

Noyápiachin cancantatêhua',
no'têquênáchin yonquia'ahua'.

⁹I'huanta' nani ninshitêranquêma'.
“Ama monshihuaninsopitarê'quêma'
nipayacosohuê'. Ama inapita noya
ni'cosohuê',” itêranquêma'. ¹⁰Na'a
piyapi'sa' co Yosê imatonahuê',
monshihuanpi, apirapi, ihuatopi,
mamanshi moshapi, inapopi.
Hua'huayatêrahuê' piyapi ina pochin
nipi ni'ton, inapitaso' nontacaso'
ya'huêrin. Co nontêrêhuahuê' naporini,
co nanichitêrihuahuê' isoro'paquê
ya'huêcaso'. ¹¹A'naquênso nipirinhue'.
“Canta' imarahue’,” taponahuê',
monshihuanárin. A'nanta' apirarin.
A'naquêonta' ipora huanta' mamanshi
moshararin. A'napitanta' pinotapi,
no'pirapi, ihuatapi, naporapi.
Napoaponaraihuê': “Quiyanta'
imarai,” topi. Ama inapitarê'quêma'
nipayacosohuê'. Yosê nonpintapi ni'ton,
ama inapitarê'quêma' coshatocosohuê'.
¹²⁻¹³Co Yosê imapisopitasohuê' co
canpoari ana'intacaso' ya'huêrinhuê'.
Tananpithua' Yosêri ana'inchin.
Imarêhua capiniso nipirinhue'
nipênêahuan' noya yonquicaso marê'.
Co noyahuê' nina'pi, niyontonama
quêran ocoico', tênahue'.

Imarêhuasopita capini nanan anoyatacaso' ya'huêrinso'

6 Canpita capini nanan
ya'huêhuachin, ama
nino'huicosohuê'. Ma'sha nion-
potohuatamara, ¿onpoatomata'
coisêquê niquêparama'? Co inaso'
imarinhuê'. Quisocriso imarama'
ni'ton, niyontonpatama', no'têquên
pênênco' nanan anoyachina'. ²A'na
tahuêri Quisocriso o'mahuachin,
imarêhuasopita acoarinpoa'
inarê'quênpoa' hua'anêntacaso marê'.
Coisê pochin nicatêhua', ya'ipi
piyapi'sa' no'têquên sha'huitarihua'.

Nani ina nitotêrama'. Ina nitotatoma',
ipora nanan ya'huêhuachin,
anoyatacaso ya'huêrin. ³Ayaro' tahuêri
anquêniro'santa' hua'anêntatêhua', coisê
pochin no'têquên sha'huitarihua'. Nani
inanta' nitotêrama'. ¡Nanan isêquê co
onpopinchin sacaihuê' anoyatacaso'!
⁴Napoaton nanan ya'huêhuachina,
co coisêquê nisha'huirapicamaso
ya'huêrinhuê'. Co inaso' Yosê
imana'pihuê' ni'ton, co canpoa pochin
no'têquên yonquirinhue'. ⁵Tapanaca-
maso marê' pênênaranquêma'. ¿Co
a'naya têranta' niyontonamaquê noya
yonquina'pi ya'huêrinhuê' ti? ¡Ya'huêrin
mini, tênahue! Nanan ya'huêhuachin,
inari anoyachin. ⁶Canpitaso nipirinhue'
imaramaso capini nipinotoma',
nisha'huirapirama'. Naporahuaton,
coisêso' co Yosê natêpirinhue', inaquê
niquêpahuatamara, co noyahuê'
ninama'.

⁷Nisha'huirapihuatamara, co imapiso-
pitahuê pochin niconama'. Ma'sha on-
potohuachinênquêma', ¿onpoatonta' co
ahuantêramahuê'? Ma'shanêma' mato-
huachinênquêma', tananpitêrama' na-
porini, noya noya niitomahuê'. ⁸Can-
pitaso nipirinhue' co noyahuê' can-
cantatoma', imaramasopita capini ni-
ihuarama'. Naporahuaton, ninonpinapit-
oma', nii'huêrêterama'.

⁹Co noyahuê' nipsisopita co Yosê
hua'anêntêrinquê ya'coanpihuê'.
¡Nani ina nitotêrama' ipora! Ama
ninonpintocosohuê'. A'naquên co Yosê
natêtonahuê', monshihuanapi. Maman-
shi moshapi. Sa'ina' ya'huêtopirinhue',
a'na sanapi sê'huapi. Quêmapi capini
nisê'huapi. Taparosachin yonquipi.
Inapita pochin nipsisopitaso', co
Yosê'pa' pa'sapihuê'. ¹⁰A'naquêonta'
ma'sha ihuatopi, apirapi, no'pipi,
pinotopi. A'naquên a'napita
ahuêatona', ma'shanêna' matopi.
Ya'ipi co noyahuê' nipsisopita co Yosê

hua'anëntërinquë ya'coanpihuë'. ¹¹ Iráca a'naquëma' ina pochin nipiramahuë'. Siniro Quisocristo imapatamara, oshanëma' inquitërinquëma'. Nani anoyacancantërinquëma' ni'ton, Yosë noya ni'ninquëma'. Ispirito Santo chachin catahuarinquëma' noya cancantacaso'.

**Ma'marësona nonënpoa'
Yosë acotërinpoaso'**

¹² "Ma'sona tëranta' yanipatëhua', noya nicacaso'," topi a'naquën. Napoaponahuë', co ya'ipi ninëhuasopita catahuarinpoahuë' noya cancantacaso marë'. Napoaton ma'sona tëranta' anishacancantohuachinco, co nisarahuë'. Ano'quihuachinco.

¹³ A'naquën napopi: "Cosharo' ya'huërin anpopitë marë'. Anpopitënta' ya'huërin coshoro marë'," topi. Inaso nipirinhüë', a'na tahuëri Yosë nohuanton, coshoro', anpopitë', inapita ta'huantarin. Ni'ton, co coshatërehuaso marë' oshahuanëhuahuë'. Napoaponahuë', monshihuanacaso' pa'pi co noyahuë'. Co Yosë nohuantërinhuë' monshihuanacaso'. Co ina marë' nonënpoa' acotërinpoahuë'. Siniro natëcaso marë' acotërinpoa'. Nonënpoanta' nicha'ërin. ¹⁴ Yosë nohuanton, Siniro Quisoso nanpiantarin. Inari chachin chiníquën nanantaton, nonënpoa' ananpitaantaripoa'.

¹⁵ Quisocristo imapatëhua', ina nonën pochin ninëhua'. Nani ina nitotërama'. Ina nitotapomarahüë', ¿noya ipora monshihua'pi monshitacaso' to? ¿Co onporonta! ¹⁶ Yosë quiricanënuë naporin: "Quëmapi'ri sanapi mapachina, cato' piyapi niponahuë', a'naíchin pochin Yosëri ni'nin," tënin. Canpitaso' monshihua'pi ichihuë'ëpatama', ina pochin cancantarama'. Inapohuatama', co Quisocristo imamiataramahuë'.

¹⁷ Quisocristoíchin imapatëhua', ina pochin cancantarëhua'.

¹⁸ Napoaton ama pi'pisha tëranta' monshihuanacosohüë'. Ihuatacaso', no'picaso', inapita nicacaso' co noyahuë', nipirinhüë', co atapicananinpoahuë'. Monshihuanpatama', nitapicananarama'. Nonëmanta' tapiarama'. ¹⁹ Quisocristo imapatëhua', Ispirito Santo ya'coancantërinpoa'. Nani ina nitotërama'. Yosë a'patimarinpoa' ni'ton, cancanënpoaquë chachin ya'huërarin. Napoaton co huachi canpoara nohuantërehuaso'pita nicacaso' ya'huërinhuë'. Yosë chachin hua'anëntërinpoa'. ²⁰ Quisocristo chiníquën parisitaton, chiminin nicha'ëinpoaso marë'. Nicha'ërinpoa' ni'ton, ya'ipi nonënpoa quëran huarë' hua'anëntinpoaso' ya'huërin. Napoaton noyasáchin nico' a'napitanta' nicatënënuëma' Yosë chinochina'.

Yasa'arinsopita pënëinso'

7 I'hua chachin ninshitatomaco, nisha nisha natanamaco ni'ton, sha'huichinquëma'. Quëmapi co yasa'apachinhuë', noya inaora ya'huëcaso', tënhuë. ² Napoaponahuë', na'a piyapi'sa' monshihuanapi ni'ton, na'con na'con quëmapi'sa' sa'aina'. Ama monshihuanacaiso marëhuë' sa'aina'. Quëmapi'sa' sa'inaráchin yonqui'ina'. Inapochachin sanapi'santa' so'ináchin yonqui'ina'. ³ Quëmapi'sa' sa'aina' noya nosoroatona', ichihuë'ëina'. Inapochachin sanapi'santa' so'ina' nosoroatona', huë'ëpaina'. ⁴ Sanapi nani so'yahuachina, co inaora nohuantërinso' yonquicaso' ya'huërinhuë'. So'in nohuantërinso' yonquicaso' ya'huërin. Quëmapi'nta' co inaora nohuantërinso' yonquicaso' ya'huërinhuë'. Sa'in nohuantërinso'nta' yonquicaso' ya'huërin. ⁵ Ama nia'po'inasohüë', niichihuë'ëina'. A'na

tahuëriso nipirinhüë' quëmapi sa'inë chachin inahuara yonquinëna quëran nohuantohuachina', na'con na'con Yosë nontacaiso marë' nisha huë'ëina'. Ina quëran naquëranchin nihüë'ëpanta'ina' ama nisha yonquicaiso marëhuë'. Ama hua'qui' nisha huë'ëcosohüë', Satanasë minsëchinquëma'.

⁶Napoaton yasa'apatama', sa'aco', tënahüë. Co yasa'apatamahüë', noyatapon. Co Yosë ina pochin camaipirinpoahuë', ayonquirinco ni'ton, sha'huitaranquëma'. ⁷Caso nipirinhüë' co sa'ahuancohuë'. Co manta' sanapi së'huarahüë'. Yosë catahuarinco ahuanta'huaso'. Pa'sápato, a'chinárahüë. Na'a quëmapi'sa' ca pochin nipi naporini, noya niitonahuë', topirahuë'. Co ya'ipi nanitopihüë' ca pochin nicacaiso'. Yosë catahuarinpoa' nisha nisha nicacaso'. A'naquën ina nohuanton, sa'arin. A'naquënso nipirinhüë' ina nohuanton, noya inaora ya'huërin.

⁸Co yasa'apatamahüë', noya nisarama'. Inapochachin quëyoronos'a' co yaso'yantahuachinahuë', noya nisapi. Canta' caora ya'huarahüë. ⁹Napoaponahuë', sanapi nohuantohuatama', maco'. Noya sa'acaso'. A'naquën co sa'apachinahuë', nisha nisha yonquipi. Sanapi së'huacaisoachin nohuantopi. Ina pochin cancantohuachina', sa'aina'. Ina noya, tënahüë.

¹⁰Nani sanapi mapatama', inarë'quëmáchin ya'huëco', tënahüë. Co casáchin naporahuë'. Quisocristo sha'huitërinpoa' ni'ton, natëcaso' ya'huërin. Sanapi'santa' so'yahuachina', so'ina' chinpitomiatacaso' ya'huërin. ¹¹Nipirinhüë', co chinpitohuachinhuë', ama huachi a'na quëmapi so'yachinsohüë'. So'in chachin chinpitantahuachin, noya nisarin. Quëmapi'santa' sa'apachina', ama sa'ina' të'yachinasohüë'.

¹²Isonta' pënëantaranquëma'. Quisocristo isoro'paquë nipon, co napopirinhüë', noya pënënaranquëma', tënahüë. A'naquëma' co'huara Quisocristo imashatërapomahuë', sa'arama'. Iporaso' imapiramahuë', sa'amaso' co yaimarinhuë'. Noya yacapahuachinquëma', ama të'yatocosohüë'. ¹³Canpitanta', imoyaro'sa', a'naquëma' imapomarahüë', co so'yamaso' yaimarinhuë'. Co yatë'yatohuachinquëmahüë', ama ta'anapicosohüë'. Noya yacahuatoma', chinpitoco'. ¹⁴A'naíchin imaponahuë', noya ichiya'huë'in. Sa'in imapachina, so'ionta' Yosëri noya yonquiarin. Oshaquëran imapon nimara. Inapochachin quëmapi imana'pi nipachina, sa'ionta' Yosëri noya yonquiarin. Hui'ninpitanta' noya yonquiarin. Co ichiya'huë'huachinhuë', hui'ninpita co onporonta' Yosë imaponahuë' nimara. ¹⁵Nichinpitacaso' noya noya nipirinhüë', quëmapihuë' nipon, co imatonhuë' yapa'pachin, noya pa'in. Sanapinta' co imatonhuë' yapa'pachin, noya inanta' pa'in. "Noya nini'toma', ya'huëco'," itërinpoa' Yosë. ¹⁶Sanapi noya imaponahuë', so'inso' co onporonta' imaponhuë' nimara. Quëmapi'nta' noya imaponahuë', sa'inso' co imaponhuë' nimara. Co nitotë'rëhuahuë'.

¹⁷Yosë nohuanton, nisha nisha ninëhua'. Co napopináchin ninëhuahuë'. Onpopinsona nicasëhua' Yosë imapatëhua', inachachin niahua'. Ya'huë'rëhuahuë' chachin sano yonquiatëhua', imahua'. Paato, ya'ipi imapisopita inachachin pënënarahuë'. ¹⁸A'naquëma' co'huara imashatërapomahuë', marca acotërinënuëma'. Quisocristo imapatama', ama ina marë' tapancosohüë'. Naporahuaton, co marca ya'huë'tohuachinquëmahüë', ama niacotocosohüë'. ¹⁹Co marca

yonquicaso' ya'huërinhuë'. Yosë natëcasorachin yonquico'. ²⁰Ya'nan Quisoso imapatama', onpopinsona nicasëma' imapatama', inachachin nisáco'. Ama a'na' a'na' pochin yonquicosohuë'. ²¹A'naquëma' patron marërachin sacatohuatama', ama ina marë' sëtocosohuë'. Nipirinhüë' nanitohuatama', pipimiataoma', canpitaora marë' sacatoco'. ²²Patron marë' sacatapomarahuë', Yosë huayonpachinquëma', oshanëma' inquitatëinquëma', nicha'ërinquëma'. Ina yonquiatoma', co huachi sëtacaso' ya'huërinhuë'. Inapochachin a'naquëma' co patron asacatopirinquëmahuë'. Yosë nicha'ërinquëma' ni'ton, ina na'con na'con natëcamaso' ya'huërin. Yosë piyapinënpita ninama'. ²³Quisocristo chiminaton, nicha'ërinquëma'. Inasáchin natëtoma', yonquico'. Ama piyapi'sa marëáchin sacatatoma', Yosë naniantocosohuë'. ²⁴Napoaton iyaro'sa' ya'nan imapatama', onpopinsona nicasëma' imaramaso chachin nisáco'. Yosë ni'sarinquëma'.

²⁵Iporaso' co sa'arinsopitahuë', co so'yarinsopitahuë', inapita ma'sona onpocaso' sha'huichinquëma'. Quisocristo isoro'paquë nipon, co ina a'chinpirinhüë', catahuarinco no'tëquën pënëna'huaso'. Nosoroatonco, acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Napoaton nanitërama' natëamacoso', tënahüë. ²⁶Ipora tahuëri'sa' sacai' imacaso', na'con aparisitarinënpoa'. Napoaton onporamasona ya'huapoma', inachachin ya'huëco'. ²⁷Sa'ahuanpatama', ama të'yatocosohuë'. Co sa'ahuanpatamahüë', noya canpitaora ya'huëco'. ²⁸Napoaponahuë', sanapi nohuantohuatama', maco'. Noya sa'acaso'. Inapochachin nano'santa' yaso'yahuachina', noya nisapi. Co ina marë' oshahuanapihuë'. Nipirinhüë', sa'ahuano'sa', so'yahuano'sa' inapitaso' saca sacai' ya'huapona'. Co

nohuantërahuë' canpitaso' ina pochin nicacamaso'.

²⁹Ni'co', iyaro'sa'. Yosë nohuanton, co hua'qui' isoro'paquë ya'huarihuahuë'. Napoaton sa'ahuanpatama', ama sa'amachin yonquicosohuë'. Yosë na'con na'con yonquico'. ³⁰A'na tahuëri sëtapomarahuë', ama sëtacamatorachin yonquicosohuë'. Yosë yonquiatoma', noya cancantoco'. A'na tahuërinta' capa cancantapomarahuë', ama inasáchin yonquicosohuë'. Ma'sha pa'anacasonta' ya'huëtopirinquëmahüë', ama inasáchin yonquicosohuë'. ³¹Ya'ipi ma'sha isoro'paquë ya'huërin sopita a'na tahuëri ta'huantarín. Napoaton ma'sha ya'huëtopirinquëmahüë', ama inapita na'con na'con yonquicosohuë'.

³²Nani ma'sha yonquihuatëra, sacai' Yosë marë' sacatacaso'. Co nohuantërahuë' canpitaso' nisha nisha yonquiatoma', napion cancantamaso'. Quëmapi co sa'in ya'huëtohuachinhüë', co nani ma'sha yonquicaso' ya'huërinhuë'. Nanitërin Sinioroáchin yonquicaso'. ³³Sa'ahuano'saso nipirinhüë' nani ma'sha yonquicaiso' ya'huërin. Sa'ina' noya ya'huëcaiso marë' na'con yonquiapi. ³⁴Co nanitopihuë' Yosëáchin yonquicaiso'. Inapochachin sanapi'santa' co so'yahuachinhüë', nanitopi ya'ipi cancanëna quëran Yosëfchin yonquicaiso'. Inasáchin yonquihuachina', na'con Yosë marë' sacatapi. So'yahuano'saso nipirinhüë', na'con ma'sha yonquicaiso' ya'huërin. So'ina', hua'huinpita, inapita noya nocomacaiso' ya'huërin.

³⁵Ina pochin a'chintëranquëma' yonquicamaso marë'. Co caso' camairanquëmahüë'. Noya yonquico' Yosë nohuantërinso' ayonquihinquëma'. Noyasáchin nicacaso' ya'huërin. Yosë na'con na'con yonquiatoma', ina marë' sacatoco'.

³⁶Hui'nama' nani nanontohuachin, quëmapiri nohuantohuachin, ama apiratocosohuë'. Noya macacaso' nipachina', "Maquë'," itoco'. Noya so'yain. Co ina marë' oshahuaninhuë'.
³⁷Nipirinhuë', co quëtacaso' nohuantohuatamahuë', noya inanta'. Hui'naonta' co yaso'yahuachinhuë', quëma pëinënuë' chachin ya'huë'in. Yaso'yahuachin, acoantoco'.
³⁸Nanon aso'yacaso' noya. Co'so' nohuantohuachinahuë', inanta' noya. Co so'yahuachinhuë', noya noya, topirahuë'.

³⁹Sanapi so'yahuachin, so'in chinpitacaso' ya'huërin. Napoaponahuë', so'ini ayananpihuachin, yaso'yantahuachin, noya so'yanta'in. Yosë imana'pi so'yachin. ⁴⁰Co huachi so'yantahuachinhuë', noya inanta'. Noya noya cancantarin, topirahuë'. Ispirito Santo catahuarinco no'tëquën pënënta'huaso' ténahuë'.

Cosharo' mamanshi marë' acopiso'

8A'naquën ma'sha tëparahuatona', nosha acopi mamanshi chinotacaiso marë'. "¿Noya ipora ina nosha pa'anatë' capacaso' ti?" itëramaco ni'ton, sha'huichinquëma'. Tëhuënhachin iyaro'sa' co mamanshis'o' nanpirinhuë', nitotërëhua'. Nani na'con nitotarihuarahuë', co a'napita nosorohuatëhuahuë', topinan quëran nitotatëhua', ninocanarihua'. Nipirinhuë', piyapi nosorohuatëhua', catahuarëhua' noya noya Yosë imacaiso marë'. ²A'naquënso': "Ya'ipi nitotërai" topirinahuë', na'con pahuantarin no'tëquën yonquicaiso'. ³Napoaponahuë', Yosë nosorohuatëhua', ina pochin cancantarihua'. Ina quëran Yosë nohuitatonpoa', noya ni'saripoa'.

⁴Nosha mamanshi chinotacaiso marë' acopiso' a'chinchinquëma' nitotoco'. Co mamanshi nanpirinhuë'.

Co ina chinotacaso' ya'huërinhuë'. Tata Yosëichin chinotacaso' ya'huërin, tënëhua'. ⁵A'naquënso' nipirinhuë' nisha nisha ma'sha isoro'paquë ya'huërinsopita moshapi. Inápaquë ya'huërinsopitanta' moshapi. Nisha nisha ya'huërin, "yosë" ta'tona', moshapi. "Inapita natëcaso' ya'huërin," topi. ⁶Canpoaso' nipirinhuë' Tata Yosëichin chinotërëhua'. Ya'ipi ma'sha ninin. Ina marë' acoripoa'. Quisocristoíchin hua'anëntërinpoa'. Ina nininpoa'. Nani nicha'ërinpoa' ina nohuitatëhua' nanpicaso' marë'.

⁷Napoaponahuë', a'naquënso' co ina nitochatërapihuë'. Iráca mamanshi chinotopirinahuë', Quisocristo imapachinara, mamanshi a'popi. A'popirinahuë', ipora huanta' co cancanëna quëran natëyátërapihuë'. "Nosha mamanshi marë' tëpapiso' ca'patëhua', mamanshi chachin chinotarëhua'," taponaraihuë' ca'pachina': "Oshahuanëhua'," ta'tona', co huachi noyápiachin cancantopihuë'.

⁸Tëhuënhachin ca'patëhua', co ina marë' oshahuanëhuahuë'. A'pohuatëhua', co ina marë' Yosë noya noya ni'ninpoahuë'. Co inaso' cosharo' yonquirinhuë'. Cancanënpoa quëran noya yonquicaso' na'con na'con nohuantërin. ⁹Nipirinhuë', ya'ipi nosha ca'patama', ni'cona a'napita anishacancantotama'. A'naquën imasapirinahuë', co Quisocristoíchin natëyátërapihuë'. Nisha nisha të'huatapi. ¹⁰"Ya'ipi nosha noya capacaso'," ta'toma', noya ca'nama'. A'na tahuëriso' nipirinhuë' mamanshi moshapiso' pëiquë pa'patama', inaquë coshatarama'. Inaquë coshatasëma', të'huatona'pi nicatënuëma': "Mamanshi marë' acopiso' noya capacaso'," tapon nimara. Ina quëran: "Canta' nipachin ca'i," ta'ton, ina nosha capon. Ina ca'pachin, "Oshahuanahuë' caso huachi," ta'ton,

co noyahué' cancantarin. ¹¹ Canpitaso' nitotatoma', noya capomarahué', tē'huatona'pi atapicancanarama'. Ina marēnta' Quisocristo chiminin. ¹² Tē'huatona'pinta' imaponahué', co ya'ipi cancanēn quēran imarinhué' ni'ton, nisha nisha tē'huatarin. Nonanātēnquēma', ca'pachin, co noyahué' cancantapon. "Ma'cha onpo'ia. Co noyahué' ninahué'," tapon. Ina aoshahuanpatama', Quisocristonta' co noyahué' ni'sarinquēma'. Ina marē' canpitanta' oshahuanarama'. ¹³ Ya'ipi cosharo' noya capacaso nipirinhué', a'na tahuēri nosha capasoco iyahué niconco nishacancantohuachin, co huachi ina nosha ca'sarahué'. Iyahué nosoroato, co pi'pian tēranta' nohuanterahué' anishacancanta'huaso'.

Quisocristori acorinsopita

9 Co inso piyapi tēranta' camairincohué'. Quisocristo chachin acorinco nanamēn a'china'huaso marē'. Inápaquē panantarinso' piquēran cari ni'nahué. Ina catahuarinco a'china'huaso'. A'chintohuatēnquēmara, canpitanta' imarama'. ² "Co Quisocristo chachin acorinquēnhué'," itērinaco a'naquēn. Canpitaso nipirinhué' co napotaramacohué'. A'chintohuatēnquēmara, Quisocristo imarama' ni'ton, acorincoso' nitotērama'.

³ Nocanpachinacora, no'tēquēn iso pochin sha'huiterahué: ⁴ A'chintohuatēnquēmara, a'camacoiso' ya'huērin. Yamorohuato, o'shitamacoisonta' ya'huērin. Nohuantērai naporini, noya ma'paitēnquēmahué'. ⁵ A'napita Quisocristori acorinsopitaso', sa'atona' sa'inarē' iratopi. Nanamēn a'chinacaiso marē' pa'pachinara, sa'inē chachin pa'pi. Quisocristo iinpita, Pitro, inapitanta' inapopi. Nohuantērai naporini, quiyanta' Quisocristo imarinso'

macatoi, inaro'coi chachin irachitoihué'. ⁶ Pirnapirē'co a'chintarainquēma' ni'ton, a'camacoiso' ya'huēpirinhué'. Quiyaora sacatatoi, coshatērai. Ma'shanta' pahuantohuachincoira, quiyaoa pa'anai. A'napitaso' topinan ma'parinēnquēma'. ⁷ Ni'co', iyaro'sa'. Sontaro ya'conpachinara, co cosharonēn pa'anacaso' ya'huērinhué'. Capacaso', a'mocaso', inapita topinan quētopi. Inapochachin opa sha'pachina, hua'anēni inaora macaton, irorin. Co ina marē' pahuērētacaso' ya'huērinhué'. Ohuica pē'tahuana'pinta' nohuantohuachina, ohuica sho'shoi' shi'shiaton, o'orin. ⁸ Co piyapi'sarāchin ina pochin yonquipihué'. Yosē quiricanēnquēnta' Moisésē naporin: ⁹ "Toro asacatohuatama', a'caco'. In'nataton to'norayahuachin, ama tonpoanantocosohué'. Tananpitoco' pi'pian pi'pian coshachin," tēnin irāca ninshiaton. Co toroāchin yonquiaton, Yosē naporinhué'. ¹⁰ Canpoanta' yonquiatonpoa', quiricanēnquē aninshitērin. Quēmapi iminpachina, co topinan sha'ninhué'. "Nitohuachin, masarahué," ta'ton, sha'nin. Ina quēran sha'ninso' cayahuachina, manin. ¹¹ Inapochachin quiyanta' Yosē nanamēn a'chintērainquēma' noya noya cancantacamaso marē'. Ina marē' ma'sha pahuantohuachincoi, topinan quētēramacoi naporini, noya niitonhué'. ¹² A'napitaso' a'chintohuachinquēmara, ma'sha topinan quētērama'. Quiyaso' na'con na'con a'chintērainquēma' ni'ton, na'con na'con quētamacoisoi' ya'huēpirinhué'.

Napoaponahué', co manta' topinan ma'parainquēmahué'. Ma'sha pahuantopirincoihuēnta', ahuantērai. Piyapi'sa' noya noya Quisocristo nanamēn natanacaiso marē' co manta' ma'patēraihué'. A'chinahué quēran canarahué naporini, co onpopinchin

noya ni'itonacoihuë' nimara, ténahuë.
¹³ Iráca a'naquën Yosë chinotopiso pëiquë sacatohuachinara, inaquë chachin coshatopi. Ma'sha Yosë chinotacaiso marë' tēpahuachinara, patoma ca'pi. Topinan quētohuachinara, noya ca'pi. Nani ina nitotērama'.
¹⁴ Inapochachin Quisocristonta' sha'huitērinpoa'. “Nani tahuëri nani tahuëri Yosë nanamën a'chinpachina', natanpisopitari ma'sha quëchina' nanpicaiso marë',” tēnin. ¹⁵ Ina nipirinhüë', co manta' ma'paranquëmahuë'. Co ina marë' ninshitēranquëmahuë'. Co manta' nohuantērahüë'. Caora sacatato, a'chinarahuë. Ina marë' noya cancantērahüë. A'chintēranquëmaso marë' pahuërëamacoso' ya'huërin naporini, chimina'huaso' noya noya niitonhuë'. Topinan nohuantato, a'chintaranquëma', ténahuë.

¹⁶ A'naquën: “Yosë nanamën a'chinahuëso marë' caso' noya noyaco,” topi. Caso nipirinhüë' co caora nohuanto a'chinahuë'. Co ina marë' noya noyacoahuë'. Quisocristo acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Co'so' a'chinpatohüë', jma'huantacha nisarahuë paya! ¹⁷ Caora nohuanto, a'chinahuë naporini, ina marë' canaitohüë'. Nipirinhüë', ina sha'huitērinco ni'ton, a'china'huaso' ya'huërin. ¹⁸ Napoaton nanamën a'chinpatēra, co manta' ina marë' ma'patērahüë'. Cosharo', ma'sha, inapita quētincoso' ya'huëpirinhüë', co manta' ma'patērahüë'. Topinan a'chinahuë. Ina marë' noya cancantērahüë.

¹⁹ Co insonta' pahuërërincohuë' ni'ton, co insonta' camaincoso' ya'huërinhuë'. Nipirinhüë', caora nohuanto, ya'ipi piyapi'sa' catahuarahuë. Na'con na'con piyapi'sari Quisocristo imacaiso marë' a'chinarahuë. ²⁰ Cotioro'sa' a'chintohuatēra, inapita pochin ninahuë inapitanta' imacaiso marë'. Co

Moisësë pēnētērinso' natēca'huaso' ya'huëtopirincohuë', cotioro'sa pochin ninahuë natainacoso marë'. Inapitanta' Quisocristo natēcaiso' nohuantērahüë. ²¹ Nisha piyapi'saso' co Moisësë pēnētērinso' natēpihuë'. Napoaton inapita a'chintohuatēra, co ya'ipi Moisësë pēnētērinso' natērahüë'. Co ina natēpirahuë', Quisocristo natēto, noya ninahuë. Nisha piyapi'sarinta' imacaiso marë' Quisocristo nanamēnāchin a'chintērahüë. ²² A'naquëonta' imaponahuë', co ya'ipi cancanēna quëran natēyātērahüë'. Inapitanta' co nocanahuë'. “Caso' noya noya imarahuë,” co itērahüë'. Inapita pochin ninahuë natanatonaco, noya noya Quisocristo imacaiso marë'. Ya'ipi piyapi'sa' nosoroato, sanoanan quëran a'chintarahuë caraya tēranta' cha'ëcaiso marë'. ²³ Ina pochin Yosë nanamën a'chinpato, na'con na'con piyapi'sari ina nohuitapi anta'. Ina marë' canta' noya cancantērahüë.

²⁴ Quëmapi'sa' nicanacaiso marë' ta'ahuachinara, a'na'chin canatērin. Nani ina nitotērama'. A'napitaso' co chiniquën ta'atonahuë', co canatopihuë'. Canpitanta' chiniquën ta'apiso pochin cancantatoma', na'con yonquico' noya noya cancantamaso marë'. ²⁵ Quëmapi'sa' yanicanahuachinara, nani tahuëri ta'arāpi noya noya no'quicaiso marë'. Ta'acaisorāchin yonquipi. Canatohuachinara, yancotē' huëron quëran nipiso' quētopirinhüë', inaso' a'naroāchin ahuirin. Canpoaso nipirinhüë' noya nipatēhua', Yosë'pa' acanarinpoa'. Inatohua' co manta' mocsarinhuë'. ²⁶ Caso' co nisha nisha yonquirahuë'. Noya ni'tatē' ta'arëso pochin Yosë natēca'huasorāchin yonquirahuë. Co topinan ya'huërahüë'. Co papinanquë ahuëtēresō pochin ninahuë'. Yosë nohuantērinso' rāchin ninahuë. ²⁷ Co noyahuë' yonquihuatēra,

a'naroáchin naniantërahuë. Co nohuantërahuë' pi'pian tëranta' oshahuanaca'huaso'. Nohuantaso' Yosë marë' sacatarahuë. A'napita na'con pënëpirahuë', co caso' noya nipatohuë', co Yosë noya ni'sarincohuë', co acanaarincohuë', tënahüë.

**Ama mamanshi moshacaiso
marëhuë' pënëninso'**

10 Iráca napopisopita iyaro'sa', yonquico'. Iráca cotio mashocoro'sa' Iquipito quëran pipirahuatona', Moisësë imapi. Yosë nohuanton, chitoro' ya'norin imacaiso marë'. Naporahuatona', Quëhuai' marë pëntonahuatona', ya'ipiya cha'ëpi. ²Marë quëran cha'ërahuatona', Moisësë imapi. Chitoronta' quëchitërarin. (Inapochachin iporaso' Quisocriso natërehua' ni'ton, aporihuanatëhua', imarëhua'.) ³Iráca inotëro parti pa'pachinara, Yosë nohuanton, nani tahuëri no'paquë cosharo' ya'nohuachina, ya'ipiya coshatopi. ⁴Inaquëso' co i'sha ya'huëpirinhuë', Yosë nohuanton, na'pi quëran pipirin, ya'ipiya o'opi. Quisocrisoso' ina na'pi pochin ninin. Pa'pachinara, co quënanpirinahuë', inari na'con catahuarin cha'ëcaiso marë'. ⁵Inapotopirinhuë', cotioro'saso' co noyahuë' cancantopi. Na'con na'con co natëpihuë' ni'ton, Yosëri co noyahuë' nicaton, ana'intërin. Ina nohuanton, inaquë chachin chiminpi.

⁶Pënëinpoaso marë' iráca ina ninshitërin. Inapitaso' co noyahuë' yonquipi. Nani ma'sha noyapatopi. Ama inapita nonahuansohuë'. ⁷Inapitaso' mamanshi moshapi. "Moshatacaiso marë' pita nipi. Huënsërahuatona', coshatopi, o'opi. Ina quëran nansarahuatona', capa cancantopi," tënin Yosë quiricanënguë. Canpitaso nipirinhuë' ama inapita

pochin nicosohuë'. ⁸Ina quëran a'napita monshihuanpi. Ina marë' Yosëri ana'intërin. Ina nohuanton, cato shonca cara huaranca piyapi'sa' chiminpi. A'na tahuëriíchin nipirinhuë', inanapo chiminpi. Ina yonquiatoma', ama manta' monshihuanacamaso' yonquicosohuë'. ⁹Naporahuatona' Sinioronta tënipi: "Co nimara ana'intarinpoahuë'," ta'tona', co noyahuë' nipi. Ina marë' ya'huanatona', na'a chiminpi. ¹⁰Ama Yosë no'huitëhua' tarëtahuasohuë'. "Co Yosë noya catahuarinpoahuë'," topi a'naquën. Napoaton Yosëri anquëni a'paimarin inapita tëpacaso marë'.

¹¹Yosë nohuanton, iráca napopisopita quiricanënguë ninshitopi pënëinpoaso marë'. Inapita pochin nipatëhua', ana'intarinpoa' canpoanta'. Nani ana'intacaso' tahuëri naniriarin. ¹²A'naya a'nayanquëma' ni'cona oshahuantama'. "Caso' noya piyapico. Co onporonta' Yosë a'poarahuë'," ama tocosohuë'. ¹³Sopai ya'ipi piyapinpoa' sha'huitërinpoa' co noyahuë' nicacaso marë'. Yosëso nipirinhuë' catahuarinpoa'. A'naya a'nayanpoa' co nanitërehuasohuë' nitotaton, ni'sarinpoa'. "Tananpitëquë'," itohuachina, co sopai nanitërinhuë' aquëtë' tëniinpoaso'. Cancanënpoa quëran huarë' Yosë natëhuatëhua', co sopai minsëarinpoahuë'. Ma'sha onpopirëhuahuënta', Yosë ananitarinpoa' ahuantacaso'. Yosë chachin catahuarinpoa' sopai minsëcaso marë'.

¹⁴Napoaton iyaro'sa' ama pi'pisha tëranta' mamanshi moshacosohuë'. Nosororanquëma' ni'ton, pënënananquëma'. ¹⁵Canpitaso' nitoyonquirama'. Sha'huitëranquëmaso' yonquico' no'tëquën nitotacamaso marë'. ¹⁶Niyon-tonpatëhuara, Quisocriso chiminso' yonquirëhua'. "Quiya marë' Sinioro huënainën pa'nin ni'ton, 'Yosparinquën' tënai," itatëhua', huënainën pochin

nininso' o'orèhua'. Cancanënpoa quèran huarè' yonquiatèhua', o'opatèhua', huènainèn napopináchin yonquirèhua'. Ina quèran cosharo' ina nonèn pochin nininso' sè'panahuatèhua', ca'nèhua'. "Tèhuènychachin canpoa marè' Quisocristo nonèn ohuanpi," ta'tèhua', napopináchin yonquirèhua'.¹⁷ Quisocristo yonquiatèhua', ina cosharo' ca'nèhua'. Na' aquènpoa' niriuharahuè', Quisocristo imarèhua' ni'ton, a'na huèntona pochin ninèhua'. Napopináchin yonquirèhua'.

¹⁸ Israiro'sa' napopisonta' yonquico'. Ma'sha Yosè chinotacaso marè' tèparahuatona', ahuiquitopi. Pi'pian nosha acopiso' ca'pi. Yosè yonquiatona', coshatopi. Inapoatona', Yosè chinotopi.¹⁹ Mamanshiso' co nanopirinhue'. Co chinotacasohue' nipurinhue', a'naquèni moshapi. Ma'sha inapita chinotacaso marè' tèpahuachinara, topinan quèran napopirinhue', co mamanshiri ni'ninhue', co nataninhue'.²⁰ Nisha piyapi'saso nipurinhue' mamanshi moshacaiso marè' ma'sha tèpahuachinara, co Yosè yonquipihue'. Sopairo'sa' yonquipi. Co caso' nohuantèrahue' canpitanta' sopairo'sa' yonquicamaso'.²¹ A'naquèn mamanshi moshacaiso marè' pita nipi. Sopairo'sa' yonquiatona', napopi. Siniro yonquihuatama', co sopairo'sa' yonquicamaso' ya'huèrinhue'. Napoaton amatohuachinènguèma', ama pacosohue'. Quisocristo chiminso' yonquiatoma', coshatèrama', o'orama'. Napoaton ama sopairo'sa' yonquiatoma', coshatocosohue', o'ocosohue'.

²² Sopairo'sa' yonquihuatama', Yosè a'pitatènguèma', no'huiaringuèma'. ¿Ina nohuantèrama' ti? ¿Inaso' chini chiníquèn nanantèrin! Canpoaso' co ina pochin chiníquèn nanantèrèhuahuè'.

A'napita nosorocaso' ya'huèrinso'

²³ "Ma'sona tèranta' yanipatèhua', noya nicacaso'," topi. Napoaponahuè', co ya'ipi ninèhuasopita catahuarinoahuè' noya cancantacaso'. Tèhuènychachin ya'ipi noya nicacaso nipurinhue', co ya'ipi catahuarinoahuè' a'napita achinicancanacaso'.²⁴ Napoaton a'napitanta' noya noya imacaiso marè' catahuaco'. Canpitaora costaramaso' ama aquètè' yonquicosohue'. A'napita na'con na'con yonquico'.

²⁵ Nosha mircatoquè ya'huèhuachin, pa'anatoma', ca'co'. Ama manta' natantapomarahue', ca'co'. "¿Mamanshi chinotopiso pèiquè ma'patèran?" ama itocosohue'. Ama nisha nisha yonquiapomarahue', ca'co'.²⁶ Tata Yosèri ya'ipiro'pa' ninin. Ya'ipi ma'sharo'santa' noya ninin.

²⁷ A'na tahuèri coshatapatarama'. Co imarinsohue' amatohuachinquèma', nohuantohuatama' paco'. Nosha acotihuachinènguèma', "Mamanshi marè' acopiso' nimara," ama tapomarahue', ca'co'.²⁸ Nipurinhue', a'na piyapi sha'huitohuachinquèma', "Iso nosha mamanshi chinotacaso marè' acopiso'," itohuachinquèma', ama ca'cosohue'. Sha'huitèrinquèmaso' nosoroatoma', ama ca'cosohue'.²⁹ Ca'patama', co ina marè' oshahuanaramahuè'. A'naquènso nipurinhue' ni'pachinènguèma', nisha nisha yonquiamara. Ina nosoroatoma', ama ca'cosohue'.

A'naquèmaso nipurinhue', itaramaco: "¿Ma'marèta' a'napita yonquiato cosharo' a'poca'huaso' ya'huèrin?"³⁰ 'Yosparinquèn Siniro,' itahuato, noya caso' ca'nahuè. ¿Onpoatonta' ina marè' co noyahuè' ni'ninaco?" topiramahuè'.³¹ Ma'sona tèranta' nipatama', Yosè yonquiatoma', noya nico' a'napitanta' Yosè noya yonquicaiso

marë'. Napoaton coshatohuatama', o'opatama', ma'sona tēranta' nipatama', ina yonquico'. ³²Ama insonta' anishacancantocosohuë'. Cotioro'sa', nisha piyapi'sa', Quisocristo imapisopita, ya'ipiya nosorocaso' ya'huërin. ³³Caso' ya'ipi piyapi'sa' yonquirahuë. Catahuarahuë noya Yosë imacaiso marë'. Co caora costarahuëso' yonquirahuë'. A'napitanta' yacatahuarahuë inahuanta' Quisocristori anoyacancantacaso marë'.

11 Caso' Quisocristo noya nonanahuë. Canpitanta' nonanatomaco, noya nico'.

Sanapi'sa' Yosë imapisopita

²Ma noyanquëma' iyaro'sa' ni'ton, na'con yonquiramacó. Yosë nanamën a'chintohuatënquëmara, noya natëramaco. ³Isonta' iyaro'sa' a'chinchinquëma' nitotoco'. Co insonta' inaora nohuanton ya'huërinhuë'. Tëhuënhachin natëcaso' ya'huërin, ténahuë. Sanapi'saso' so'ina' natëina'. Quëmapi'santa' Quisocristo natëina'. Quisocristoso' Tata Yosë natërin. ⁴Quëmapinpoa' niyontonëhuaquë Yosë nontohuatëhua', ama motënpoa' niimomototahuasohuë'. Niimomotohuatëhua', co Quisocristo natërehuahuë'. Inapochachin pënëntohuatëhua', ama niimomototahuasohuë'. ⁵Canpitanta', imoyaro'sa', niyontonëhuaquë Yosë nontohuatama', so'yama' natëtoma', niimomototoco'. Yosë anitotërinquëmaso' sha'huihuatamanta', niimomototoco'. Co niimomototohuatamahüë', noyá niya'itopiso pochin ya'noarama'. Ina pochin nipatama', so'yama' atapanarama'. ⁶Ni'co'. Sanapi'sa' co quëmapi'sa' pochin niya'itopihuë'. Ya'ipi noyá niya'itopi naporini, tapaintonahuë'. Napoaton imoyaro'sa' niimomototoco'. ⁷Quëmapinpoaso

nipirinhüë' Yosë nontohuatëhua', ama motënpoa' niimomototahuasohuë'. Yosë nininpoa' ina pochin hua'anëntacaso marë'. Inasáchin, iyaro'sa', natëhuatëhua', nóya cancantarihua'. Ina marë' acorinpoa'. Inapochachin sanapi'santa' so'ina' noya natëhuachina', nóya cancantapi. ⁸Quëmapi'ton Yosëri ninin. Ina quëran ahuë'ëtahuaton, a'na nininpitëraca' ocoitërin. Ina ocoitahuaton, ina quëran chachin sanapi ninin. ⁹Quëmapi'ton ninin. Ina piquëran sanapi ninin so'in catahuacaso marë'. ¹⁰Napoaton quëmapi'sa' chini chiníquën nanantopi. Sanapi'saso' so'ina' natëina'. Natëtoma', motëna' niimomotochina'. Napohuachina', so'ina' natëpi ni'ton, anquëniro'sarinta' noya ni'sapi. ¹¹Napoaponahuë', Yosë napopináchin nosororinpoa'. Co quëmapi'saráchin nohuantërinhuë'. Sanapi'santa' nohuantërin. Quisocristo imapatëhua', napopináchin ni'ninpoa'. ¹²Ya'ipinpoa' Yosë nininpoa'. Quëmapi'ton nisahuaton, quëmapi nininpitën quëran sanapi ninin. Naporo quëran huarë' quëmapinpoanta' sanapi'sa' quëran nasitërehua'. Yosë nohuanton naporin.

¹³Iporaso' iyaro'sa', imoyaro'sa', cancanëma quëran yonquico' noya nicacamaso marë'. Niyontonpatama', çnoya ipora sanapi'sa' co niimomotaponarahuë' Yosë nontacaiso' to? ¹⁴Ni'co'. Quëmapinpoa' niya'itërehua'. Co ain a'pamacaso' nohuantërehuahuë'. ¹⁵Sanapi'saso' nipirinhüë' ainën a'pamapi. A'pamahuachinara, noya ya'nopi. Yosëri naporopi ain quëtërin noyá niimomototacaiso marë'. ¹⁶A'naquëma' nisha yonquiuhuatama', isoíchin sha'huitaranquëma': Quiyaso' co nisha nisha a'chinaihuë'. Ya'ipi parti imapisopitanta' inachintopi.

**Niyontonpachinara, a'naquën
co noyahuë' nipiso'**

¹⁷ Niyontonpatama' iyarosa', noya nicacaso' ya'huëpirinhuë', a'naquëma' co noyahuë' ninama'. Co ina marë' noya ni'nanquëmahüë'. Napoaton pënënanquëma'. ¹⁸ Yosë chinotacaso marë' niyontonpatamara, a'na huënton a'na huënton nicatora', nino'huirama', natantërahüë. No'tëquën sha'huitërinaco, topirahuë'. ¹⁹ Co ya'ipi cancanëma quëran imapatamahuë', nisha nisha yonquiarama'. Co napopináchin yonquiaramahuë'. Ina quëran Yosë cancanën manëhuasopita nohuitërinënpoa'. Co ya'ipinpoa' nisha nisha yonquirëhuahuë'. A'napitaso nipirinhuë' co noya yonquiatonahuë', co no'tëquën imapihuë'. ²⁰ Quisocristo yonquicaso marë' niyontonatoma', coshatapomarahüë', co tëhuëchachin chimininsö' yonquiramahuë'. ²¹ A'naquëma' co ninosoroatomahuë', niapiratërama'. A'naróachin canpitaora cosharonëma' ca'nama'. Co nipatomatëramahuë'. Inapotohuatamara, a'naquën tanapi. A'naquënso nipirinhuë' na'con o'otona', no'pipi. Napoatoma', co nanitëramahuë' Quisocristo chimininsö' yonquiatoma' coshatacamaso'. ²² ¿Co'na pëinëma' ya'huëtërinquëmahüë' inaquë coshatamaso', o'ocasaso'? ¿Onpoatonta' corto pëiquë chachin pahuantërinospita atapanarama'? ¿Ma'ta' ina marë' ichinquëma'? Co ina marë' noya ni'nanquëmahüë'.

**Quisocristo chimininsö'
yonquiatëhua', ca'nëhuaso'**

(Mateo 26.26-29; Marcos
14.22-25; Lucas 22.14-20)

²³ Siniore sha'huitërinicoso chachin nani sha'huitëranquëma'. Iráca Cotasëri Quisocristo sha'huirapirin. Sontaro'sari yamapachinara, naporo'

tashi' ca'tano'sanënpitarë' coshatopi. Cosharo' masahuaton, ²⁴ "Yosparinquën Tata Yosë," itahuaton, së'panin. Së'panahuaton, a'naya a'naya quëtërin. "Ca nonëhuë pochin iso'. Ca'co'. Canpita marë' chiminarahüë. Niyontonpatama', chiminahuëso' yonquiatomaco, pi'pian coshoro' ca'co'," itërin. ²⁵ Nani coshatohuachinara, minëa'hua manin. "Huënainëhuë pochin iso'. Huënainëhuë pa'sarin ni'ton, nasha quëran canpitarë' Yosë anoyatërinso' sha'huichinquëma' imacamaso marë'. Chiminarahüë ni'ton, anoyacancantaranquëma'. Ca yonquiatomaco, o'oco'. Ipora quëran huarë' inapoatoma', yonquico," itërin Quisosori. ²⁶ Onporosona coshoro' ina nonën pochin nininsö' ca'patama', huënainën pochin nininsonta' o'opatama', Quisoso chimininsö' a'napita anitotarama'. Siniore o'mantaquë huarë' inapoarama'.

**Onpopinsona Quisoso chimininsö'
yonquicaso' ya'huërin**

²⁷ Ina marë' niyontonpatama', ama topinan quëran ca'cosohüë'. Ama nisha nisha yonquiatoma', o'ocosohüë'. Co Siniore nonën, huënainën inapita noya yonquihuatamahuë', oshahuanarama'. ²⁸ Napoaton canpitaora yonquinëma quëran no'tëquën yonquico'. Pi'pisha tëranta' co noyahuë' yonquihuatama', naniantoco'. Noyapiachinsáchin cancantatoma', ca'co', o'oco'. ²⁹ Quisoso chimininsö' no'tëquën yonquicaso' ya'huërin. Topinan quëran ca'patama', topinan quëran o'opatama', na'con oshahuanarama'. Ina marë' Yosë ana'intarinquëma'. ³⁰ Napoaton na'anquëma' caniorama'. A'naquëmanta' co chiniramahuë'. A'naquënso' ina marë' chiminin. ³¹ Ya'ipi cancanënpoa quëran huarë' nitantiacaso' ya'huërin ni'ton, yonquia'ahua'. Co noyahuë' yonquirëhuasopita naniantohuatëhua',

co Yosë ana'intarinpoahuë'. ³²A'na tahuëri oshahuano'sa' ana'intomiatarin. Imarëhuasopitaso nipirinhüë', ipora chachin pi'pian ana'intarinpoa' noya noya yonquicaso marë'. Ina quëran ayaro' tahuëri co ana'intomiatarinpoahuë'.

³³Napoaton iyaro'sa' noyápiachin cancantatoma', Quisocriso chiminso' yonquicaso marë' niyontonco'. Ina marë' niyontonpatama', ama a'naroáchin ca'cosohüë'. Nininaco'. Ya'ipi nanihuatama', napopináchin ca'co'. ³⁴A'naquën tanahuachina', inahuara pëinänaquë coshachina'. Ina quëran noya niyontonpatama', co Yosë ana'intarinquëmahuë'. A'na tahuëri pa'sarahüë nicaponquëma'. Naporo' na'con na'con a'chinchinquëma'.

Ispirito Santo nisha nisha catahuarinpoaso'

12 Apira Ispirito Santo naporinso' iyaro'sa', a'chinchinquëma' no'tëquën nitotacamaso marë'. Ina tëhuënhachin catahuarinpoa' nohuantërinso' nicacaso'. A'naya a'nayanpoa' catahuarinpoa'.

²Íráca co Yosë natëyatërapomahuë', nisha nisha yonquiatoma', mamanshi mosharama'. Co nanpiton natanpirinquëmahuë', sopai nohuanton, inapita chinotërama'. ³Iporahuanta' a'naquëni co noyahuë' yonquirapitona' Quisocriso no'hui. Inapitaso' co Ispirito Santo natëpihuë'. Ispirito Santo ya'coancantohuachinpoa', catahuarinpoa' Quisocriso natëcaso'. "Quisocrisoíchin natërahuë. Inaso' hua'anëntërinco," tënëhua'. Ispirito Santo nohuanton, naporëhua'.

⁴Yosë acorinpoa' nisha nisha nitotacaso marë'. Ispirito Santo chachin catahuarinpoa' noya nicacaso'. ⁵Sinioro nohuanton, nisha nisha ninëhua' a'napita catahuacaso

marë'. Nisha nisha niriuhuarahuë', ya'ipinpoa' Sinioro natërehua'. ⁶A'naya a'nayanpoa' ananitërinpoa' nisha nisha nicacaso marë'. Ya'ipinpoa' Yosë chachin catahuarinpoa'. ⁷Co canpoara nanitopirëhuahuë', Ispirito Santo ananitërinpoa' ma'sona ina nohuantërinso' nicacaso'. Catahuarinpoa' ni'ton, a'napitanta' catahuarinpoa' noya noya imacaiso marë'. ⁸Ispirito Santo nohuanton, a'naquën noyá nitotërin pënëntacaso'. No'tëquën yonquiaton, pënëntarin. A'naquëonta' noya noya nitotaton, a'chinarin. ⁹A'naquëonta' catahuarin chiníquën Yosë natëcaso marë'. "Yosë ya'ipiya nanitaparin," ta'ton ina nontërin. Nontohuachina, Yosëri na'con catahuarin. A'nanta' Ispirito Santori catahuarin cania'piro'sa' anoyatacaso marë'. ¹⁰Ispirito Santo nohuanton, a'naquëonta' nanitërin sacai nininso' nicacaso'. A'naquën Yosë yonquirinso chachin cancanën quëran anitotërin a'napita sha'huitacaso marë'. A'naquëonta' Ispirito Santo nohuanton, macarisona catahuarinso' nitoninorin. Co Ispirito Santoachin yacatahuarinpoahuë'. Sopairinta' piyapi'sa' catahuarin nonpintinpoaso marë'. Napoaton a'napita pënënpachinpoa', ninocaso' ya'huërin. Nonpin nanan nipachina, sha'huitërinpoa' ama natëcaso marëhuë'. A'naquëonta' Ispirito Santo nohuanton, nisha nananquë nonpiso pochin nonpi. A'napitanta' catahuarin ma'sona nisha nananquë topiso' sha'huicaiso'. ¹¹Ya'ipi imarëhuasopita catahuarinpoa'. A'naíchin Ispirito Santo niponahuë', catahuarinpoa' nisha nisha nitotacaso'. Inaora nohuantërinso' ananitërinpoa'.

A'na huëntona pochin ninëhuaso'

¹²Nonënpoa' a'naíchin nipirinhüë', nisha nisha ya'huëtërin. Ya'piranpoa', nantënpoa', imiranpoa', inapita

ya'huëtërinpoa'. Inapochachin Quisocristo imarëhuasopita nisha nisha nirihuarahuë', a'na huëntoínchin ninëhua'. Nonën pochin Quisocristo ni'ninpoa'. ¹³ Ispirito Santo chachin Quisocristo huëntonënguë aya'coninpoa'. Cotioro'sahuë nipon, nisha piyapi'sahuë nipon, napopináchin Yosë ni'ninpoa'. A'naquëma' canpitaora marë' sacatërama'. A'naquëma' nani tahuëri patronëma' asacatërinënguëma'. Nisha nishanpoa' nipirihuahuë', Ispirito Santo catahuarinpoa'. Quisocristo imarëhua' ni'ton, huëntonënguë aya'coninpoa'. Aporintohuachinënpoara, a'na huëntoínchin ninëhua'. Ya'ipi imarëhuasopita Ispirito Santo ya'coancantërinpoa'.

¹⁴ Nonënpoa' a'naíchin nipirinhüë', nisha nisha ya'huëtërin. Nantënpoa', imiranpoa', ya'piranpoa', inapita pochin nininsopita ya'huëtërinpoa'. ¹⁵ Nantëhuë nontërinco naporini, "Caso' co imirancohuë'. Napoaton co nohuantancoso' ya'huërinhuë'," itërinco naporini, co no'tëquën nonchitoncohuë'. Nantëhuënta' nohuantërahuë.

¹⁶ Huëratëhuënta' nontërinco naporini, "Caso' quëma huëratëncó. Co ya'pirancohuë'. Napoaton co nohuantancoso' ya'huërinhuë'," itërinco naporini, co no'tëquën nonchitoncohuë'. Huëratëhuënta' nohuantërahuë.

¹⁷ Ya'piranpoáchin ya'huërin naporini, ¿ma quërantá' natanchitërihuahuë'? Huëratënpóáchin ya'huërin naporini, ¿ma quërantá' imëchitërihuahuë'? ténahuë. ¹⁸ Yosëso nipirinhüë' nisha nisha acotërinpoa'. Ina nohuanton, imiranpoa', nantënpoa', ya'piranpoa', inapita ya'huëtërinpoa'. A'naya a'naya nohuantërinquë chachin acotërinpoa'.

¹⁹ A'naíchin ya'huëtërinpoa' naporini, co nonënpoa' inaichitonhuë'. Napoaton nisha nisha acotërinpoa'. ²⁰ Nisha

nisha ya'huëtëpirinpoahuë', a'naíchin nonënpoa' ya'huërin.

²¹ Isonta' yonquico'. Ya'pirari imira nocanin naporini, "Quëmaso' napoonan. Co nohuantëranquënhüë'," itërin naporini, co no'tëquën nonchitonhuë'. Motënpoanta' co nantënpoa' nocanacaso' ya'huërinhuë'. Ya'piranpoa', imiranpoa', motënpoa', nantënpoa', ya'ipi nohuantërhüa'.

²² Ni'co'. Ninopinënpoa', sa'poronënpoa', inapita pochin nininsopita co a'ninquëchin ya'noponahuë', na'con na'con nohuantërhüa' nanpicaso marë'. Inapitaso' noya noya ananpirinpoa'. Co inapita ya'huëtërinpoahuë' naporini, chimiintërihuahuë'.

²³ A'naquën nonënpoaquë ya'huërinso' co onpopinchin pa'yatërhüahuë'. Nipirinhüë', inaso' noya noya a'motërhüa'. Taparonënpoapitanta' noya imotërhüa'. ²⁴ Imiranpoa', ya'piranpoa', inapita co imotërhüahuë'. Nisha nisha ya'huëtëpirinpoahuë', ya'ipi nohuantërhüa'. Yosë nohuanton, co a'ninquëchin nininsopitahuë' na'con na'con yonquirëhua'. ²⁵ Nonënpoa' a'naíchin nipirinhüë', nisha nisha ya'huëtërin. Co nino'huitonahuë', nicatahuapi. ²⁶ Maquënpoa tëranta' iquin nipachina, ya'ipi ninatanë'. Inapochachin maquënpoa tëranta' pa'yatohuachinënpoa', ya'ipi nonënpoa' capa cancantërin.

²⁷ Canpoanta' imarëhua' ni'ton, a'na huëntoínchin ninëhua'. Nonën pochin Quisocristo ni'ninpoa'. A'naya a'nayanpoa' nohuantërinpoa'. ²⁸ Yosë nisha nisha acorinpoa' imarëhuasopita capini nicatahuacaso marë'. Quisocristo isoro'paquë nipon, a'naquën acorin paatona' nanamën a'chinacaiso marë'. Inapita'ton Yosëri acorin. Ina quëran a'napitanta' acorin pënëntacaiso marë'. Naporahuaton, a'naquëonta' acorin Quisocristo nanamën a'chinacaiso

maré'. Yosé nohuanton, a'naquën sacai' nininso' nanitaparín. A'naquën acorín cania'piro'sa' anoyatacaso maré'. A'naquën acorín a'napita catahuacaso maré'. A'naquën acorín hua'an pochín nicacaso maré'. A'naquën Yosé nohuanton, nisha nananquë nonpiso pochín nonín. ²⁹Co ya'ipinpoa' acorínpoahué' paatêhua' a'chinacaso maré'. Co ya'ipinpoa' nitopênëntêrêhuahué'. Co ya'ipinpoa' Quisocristo nanamên a'chinacaso' ananitêrinpoahué'. Co ya'ipinpoa' sacai' nininsopita nanitaparêhuahué'. ³⁰Co ya'ipinpoa' ananitêrinpoahué' cania'piro'sa' anoyatacaso'. Co ya'ipinpoa' nisha nananquë nonêhuahué'. Nisha nanan natanpatêhuara, co ya'ipinpoa' nanitêrêhuahué' ma'sona téninso' sha'huicaso'. Co ya'ipinpoa' inachachín nicacaso' acorínpoahué'. Ispirito Santo nohuanton, nisha nisha ninêhua'. ³¹Yosé nontoco' Ispirito Santo catahuainquëma' noya noya nininsopita nitotatoma' a'napita catahuacaso maré'.

Ninosorocaso' ya'huërinso'

Napoaponahué', piyapi nosorocaso' noya nóya ténahué. Ina a'chinchinquëma'.

13 Nisha nananquë nonpiso pochín nitononarihuarahué', co piyapi'sa' nosorohuatêhuahué', topinán quëran nonarihua'. Anquëni pochachín nonarihuarahuënta', co nosorohuatêhuahué', hua'na, canpana inapita irininso pochín Yosé nataninpoa'. ²A'naquënpoa' Yosé yonquirinso chachín nitotatêhua', sha'huitarêhua'. Ya'ipi nitotarihuarahué', co piyapi'sa' nosorohuatêhuahué', topinán quëran nitotarihua', co Yosé noya ni'sarinpoahué'. Yosé chiniquën natêtêhua', nontohuatêhua', motopi chi'huincacaso pochín nanitapapirêhuahué', co

piyapi'sa' nosorohuatêhuahué', topinán quëran natêrêhua', co Yosé noya ni'sarinpoahué'. ³Ya'ipi ma'shanênpoa' sa'ahuaros'a' quëtôpirêhuahué', co têhuënychachín nosorohuatêhuahué', topinán quëran quëtarihua'. "Pên quëran yatêpapirinacohuënta', imamiatarahué'," tarihuarahué', co piyapi'sa' nosorohuatêhuahué', co manta' Yosé'pa' canarihuahué'.

⁴Piyapi'sa' nosorohuatêhua', co yano'huirihuahué'. Noya nontatêhua', catahuarihua'. Piyapi'sa' nosorohuatêhua', co noyapatêhua', no'huiarihuahué'. Co nocantarihuahué'. "Caso' noya noyaco," co tarihuahué'. ⁵Piyapi'sa' nosorohuatêhua', co pi'pisha têranta' atapanarihuahué'. Co canpoara nohuantêrêhuasoachín yonquiarihuahué'. Têhuënychachín nosorohuatêhua', no'huipirinênpoahuënta' co no'huirihuahué'. Pinopirinênpoahuënta', co ina yonquiarihuahué', naniantarihua'. ⁶Piyapi'sa' co noyahué' nipachina', têhuënychachín sêtarihua'. No'têquën yonquihuachina', canpoanta' noya cancantarihua'. ⁷Co noyahué' nanan natantohuatêhua', co a'naróachín natêtarihuahué'. Noya yonquiatêhua', natêtarihua'. "Yosé nohuanton, oshaquëran noya cancantapon," ta'têhua', ninarêhua'. Ma'sha onpotopirinênpoahuënta', ya'ipi ahuantarihua'.

⁸Ipora quëran huaré' ninosoromiatacaso' ya'huërin. A'naquën ipora Yosé yonquirinso chachín piyapi'sa' sha'huitapirinahué', a'na tahuëriso' co huachi ina sha'huitacaso' ya'huaponhué'. A'naquëonta' nisha nananquë nonpiso pochín nonpi. A'na tahuëriso nipirinhué' co huachi ina pochín nonacaso' ya'huaponhué'. Iporaso' a'naquën nitotêrin a'chinacaso'. A'na tahuëri co huachi ma'sha

anitosocaso' ya'huaponhuë'. Inapitaso' co ya'huëmiatarinhuë'. Nipirinhuë', ninosorocasoso' ya'huëmiatarin. ⁹Iporaso' co ya'ipi nitotërëhuahuë'. Co inquënpoa tëranta' no'tëquënáchin nitopënëntërëhuahuë'. ¹⁰A'na tahuëriso nipirinhuë' Yosë'pa' ya'ipi nitotarihua'. Naporo' co a'chinacaso' ya'huaponhuë'. Co huachi nipënëncasoso' ya'huaponhuë'. Ya'ipi noya nisapi.

¹¹Íraca hua'huatarihua', hua'huasha pochin nonëhua', hua'huasha pochin yonquirëhua'. Iporaso nipirinhuë' nani mashotërëhua'. Co huachi hua'huasha pochin nonëhuahuë'. Co huachi hua'huasha pochin ninëhuahuë'. ¹²Hua'na huënaratërinquë sacóshin hua'yanëpo' quënanë'. Inapochachin iporaso' pi'pisha Yosë nohuiterëhua'. Yosë'paso nipirinhuë' a'ninquëchin Yosë nohuitarihua'. Iporaso' co Yosë pochin ya'ipi nitotarihuahuë'. Inatohuaso nipirinhuë' ya'ipiya nitotarihua'. Yosë noyá nohuitërinpoa'. A'na tahuëri canpoanta' inapochachin ina noya nohuitontarihua'. ¹³Cancanënpoa quëran huarë' Yosë natëcaso' ya'huërin. "Co onporonta' nonpintarinpoahuë'," ta'tëhua', inasáchin ninacaso' ya'huërin. Ninosorocasonta' ya'huërin. Yosëso' na'con na'con nohuantërin ninosorocasoso'.

Nisha nisha nananquë nonpiso'

14 Napoaton iyaro'sa', noya ninosoroco'. Ina quëran Yosë nontoco' Ispirito Santo catahuainquëma' ma'sona nohuantërinso' nicacamaso'. Yosë nanamën sha'huicaso' na'con na'con nohuantoco'. ²A'naquën Ispirito Santo nohuanton, nisha nananquë nonpiso pochin nonpi. Co natanchináchinhuë' nonpi ni'ton, co piyapi'sa' natanpihuë'. Yosëichin natanin. Yosëri ayonquirinso' nonsapirinahuë', co a'napitari

natanpihuë'. ³Napoaponahuë', Yosë nanamën sha'huitohuatëhuaso', noya nataninënpoa'. Ina yonquihuachina', noya noya imasapi. Sha'huitohuatëhua', achinicananarihua'. Sëtopirinahuë', natanatënënpoa', chiniquën cancantapi. ⁴Nisha nananquë nonpiso pochin nonpachina', inahuara Yosë yonquiatona', chiniquën cancantapi. Nipirinhuë', Yosë nanamën sha'huitohuachinënpoa', ya'ipi imarëhuasopita natanpatëhua', chini chiniquën cantarihua'.

⁵Nisha nananquë pochin noncaso' noya nipirinhuë', Yosë nanamën sha'huicaso' noya noya, tënahüë. Ina na'con na'con Yosë nohuantërin. Nisha nananquë nonpachina, ina piquëran ma'sona tapon naporinso' sha'huichinëinquëma'. Imaramasopita natanatoma', noya yonquicamaso marë' sha'huichinëinquëma'. ⁶Yosë a'chintohuachincora, inachachin iyaro'sa' sha'huitëranquëma'. Ina anitotohuachincora, nanamën chachin a'chintëranquëma'. Inapotato, catahuanquëma' noya noya imacamaso marë'. Nisha nananquë nonpiso pochin nontëranquëma' naporini, co nataintomacohüë'. Co ina quëran noya noya imaitomahuë'. Canpita nananquë chachin no'tën nanan pënënpatëinquëma', tëhuëinchachin catahuanquëma'.

⁷Ni'co'. Quina co noya pihuihuachinahuë', napoonin natanpi. Quitaranta' co noya pi'nihuachinahuë', napoonin natanpi. ⁸Tronpitanta' nisha nisha pihuiipi sontaro'sa' nitotacaiso marë'. A'na tahuëri inimicoro'sa' huë'pachinara, tronpita pihuiipi sontaro'sa' përacaiso marë'. Co no'tëquën pihuihuachinahuë', co sontaro'sa' niyontoanpihuë' inimicoro'sa' ahuëcaiso marë'. ⁹Inapochachin canpitanta' nisha nananquë nonpiso pochin nonpatama', co natanarinëinquëmahüë'.

Topinan quëran nonsarama'.
¹⁰Tëhuëenchachin iyaro'sa' nisha nisha nanan ya'huërin. Nisha nisha piyapi'sa' ninontacaiso marë' ya'huëpirinhuë',
¹¹co nitotohuatëhuahuë', co natanarihuahuë'. "Nisha piyapi ni'ton, nisha nananquë nonin," tënëhua'. Co ninontacaso' nanitarihuahuë'.
¹²Na'con nohuantërama' Ispirito Santo catahuainquëmaso'. Nisha nisha nicacamaso' nohuantërama' ni'quëhuarë' ma'sona tëranta' nipatama', a'napita imapisopita catahuaco' noya noya cancantacaiso marë'.

¹³Napoaton nisha nananquë nonpiso pochin yanonpatama', Yosë nontoco' ma'sona tapon nonamaso' nitotamaquë. Ina quëran nitotatoma', canpita nananquë chachin piyapi'sa' sha'huitoco'.
¹⁴Nisha nananquë Yosë nontohuato, ispiritonëhuë quëran nontopirahuë', ma'sona tapo naporahuëso' co nitotërahuë'.
¹⁵Napoahuarë', ¿onpocasota ya'huërin? Ispiritonëhuë quëran Yosë nontarahuë', cantarahuë, napoarahuë. Napoaporahuë', ma'sona tapo naporahuësona' yonquiato, Yosë nontarahuë, cantarahuë napoarahuë, tënahüë.
¹⁶Niyontonpatama', a'naquëma' Yosë chinotatoma', "Yosparinquën," itohuachina, napopináchin yonquiatoma', "Amen," tënama'. Napoaponahuë', nisha nananquë nonpiso pochin nontërama' naporini, a'napitaso' co nitotatonahuë', co "Amen" ta'caiso' nanichitonahuë'.
¹⁷Noya Yosë nontopiramahuë', a'napitaso' topinan quëran natanpi ni'ton, co catahuaramahuë'.
¹⁸Canta' nisha nananquë nonpiso pochin nitononahuë. Canpita quëran na'con na'con nitotërahuë. Ina marë' "Yosparinquën" itërahuë Yosë.
¹⁹Napoaponahuë', Yosë chinotacaso marë' niyontonpatëhua', a'chinacaso'

noya noya tënahüë. Nisha nananquë pochin nonato, shonca huaranca nanan nonahuë naporini, topinan quëran nointohüë'. Canpoa' nananquë cara nanaínchin tëranta' nonpato, natanama' ni'ton, noya noya ninin, tënahüë.

²⁰Canpitaso' iyaro'sa' chinotono'sa pochin yonquico'. Ama hua'huaro'sa pochin yonquicosohüë'. Napoaponahuë', hua'huaro'sa pochin noyápiachin cancantatoma', noyasáchin nico'. Inapitaso' co yonquiyatërapihuë' oshahuanacaiso'.
²¹Yosë quiricanënquë iráca ninshitërin: "Cotioro'sa' hua'qui pënënpirahuë', co yanatërinacohüë'. Napoaton nisha piyapi'sa' inaquë a'parahuë. Nisha nananquë nontapirinahuënta', co natëarinacohüë'," tënin Yosë.
²²A'naquën nisha nananquë nonpiso pochin nonpi. Co imapisopitasohüë' ayonquicaiso marë' napopi. "Yosë nohuanton, naporin," ta'tona', yonquiapona' nimara. Imarëhuasopitaso nipirinhuë', canpoara nanamënpoaquë chachin Yosë nanamën sha'huitohuachinënpoa', noya cancantarihua': "Ma noyacha catahuarinpoa paya," tarihua'.
²³Yosë chinotacaso marë' niyontonëhuaquë, a'naquën co Yosë imana'piro'sahuënta' ya'conpi. Nisha nananquërachin nonpatama', co natanatonaraihuë': "Hua'yantomarai," tapona'.
²⁴Nipirinhuë', Yosë nanamën a'chintohuatama', co imarinsopitahuënta' noya natanapi. Pënëntërinso' natanahuatona', yonquiapi: "Tëhuëenchachin canta' co noyahuë' nicato, oshahuanahuë'," tosapi.
²⁵Cancanëna quëran yonquipisopita a'ninquechin sha'huitapi ni'ton, ina yonquiatona', oshanëna marë' sëtapi. Isonahuatona', Yosë chinotapi: "Tëhuëenchachin Yosë catahuarinquëma'," itarinënuquëma'.

Niyontonpachinara Yosë chinotopiso'

²⁶ Napoaton iyaro'sa' niyontonpatama', noyasáchin yonquico'. A'naquëma' cantarama'. A'naquëma' Yosë nanamën a'chinarama'. A'naquëma' Yosë anitotërinquëmaso' sha'huitarama'. A'naquëmanta' nisha nananquë nonpiso pochin nonsarama'. Ina piquëran a'naquëmaso' ma'sona tapon nonamaso' canpita nananquë sha'huitarama'. Ma'sona tëranta' nipatama', nicatahuaco' ya'ipinquëma' noya noya imacamaso marë'. ²⁷ Nisha nananquë pochin yanonpachina', a'naya a'naya noina'. Catoya'pihuë nipon, caraya'pihuë nipon, inaíchin noina'. Naporahuaton, a'nanta' ma'sona tapon noninso' sha'huiin. ²⁸ Co insoari tëranta' sha'huitacaso' nanitohuachinhuë', niyontonpique' ama ina pochin noinasohuë'. Ina pochin yanonpachin, inaora paaton, noin Yosëichin natanacaso marë'. ²⁹ Niyontonpatama', catoya, caraya nimara Yosëri anitotërinso' sha'huiina'. A'napitaso' nataina'. No'tën nanan nipachin, noya natanatoma' yonquico' no'tëquën natëcamaso marë'. Yosë nanamënáchin imacaso' ya'huërin. ³⁰ A'nanta' inaquë huënsërinso' Yosëri nanan anitotohuachin, inanta' sha'huiin. Yasha'huihuachin, ya'nan nona'pi ta'taton, nata'in. ³¹ Inapomatoma', a'naya a'nayanquëma' pënëntoco'. Ya'ipinquëma' noya noya yonquicamaso marë' nipënenco'. Napohuatama', canpita capini niachinicanarama'. ³² Nipënënpatëhua', a'naya a'nayanpoa' pënëntacaso' ya'huërin. A'na'ton tonihuachin, a'nanta' pënëntanta'in. Ina toniantahuachin, a'nanta' pënëntanta'in. ³³ Yosëso' co nisha nisha ayonquirinpoahuë'. Catahuarinpoa' sano cancantacaso'. Niyontonëhuaquënta' catahuarinpoa' a'naya a'nayanpoa'

pënëntatëhua' noya Yosë chinotacaso marë'.

Ya'ipi Yosë imarëhuasopita nisha nisha niyontonëhuaquë', ³⁴ sanapi'saso' ta'tatona', nataina'. Ama pënëchinsohuë'. "Quëmapi'sa' natëina'," tënin Yosë pënëntërinquë'. ³⁵ Ma'sona yanitotohuachina', pëinënaquë so'ina' nataina'. Yosë chinotacaso marë' niyontonpatama', sanapi'saso' co nonacaiso' ya'huërinhuë'.

³⁶ Isonta' yonquico'. Co canpita'ton Yosë nanamën nitotëramahuë'. Naporahuaton, co canpitaráchin a'chintërainquëmahuë'.

³⁷ Yosë nanamën chachin no'tëquën a'chintëranquëma'.

No'tëquën ninshitëranquëma'. Insosona yapënëntohuachin, natëinco. Ispirito Santo tëhuëinchachin catahuahuachinquëma', ina nanan chachin natëarama'.

³⁸ Nisha a'chintohuachinëinquëma', ama natëtocosohuë', tënahuë'.

³⁹ Napoaton iyaro'sa', Yosë anitotërinquëmaso' sha'huicamaso' na'con na'con nohuantoco'. A'naquën nisha nananquë nonpiso pochin yanonpachina, tananpitoco' noin. ⁴⁰ Nipirinhuë', ama noncarocosohuë'. A'naya a'nayanquëma' nonco'. Noyápiachin cancantatoma', Yosë yonquico'.

Quisocristo nantiantarinso'

15 Yosë nanamën iyaro'sa', nani a'chintëranquëma'. "No'tëquën nontërincoi," ta'toma' natërama'. Natëtoma', imamiatarama'. Ina nanan chachin sha'huitaantaranguëma' yonquicamaso marë'. ² Ina natëmia-tohuatama', Yosë nicha'ësarinquëma'. A'naquënso nipirinhuë': "Imarahuë'," taponaraihuë', topinan quëran napopi. Co cancanëna quëran natëpihuë'. Inapitaso' co nicha'ësarinquëma'.

³ Ya'nan a'chintaponquëma', Yosë anitotërinco chachin sha'huitëranquëma': "Oshanënpoa' inquitinpoaso marë Quisocristo chiminin," itëranquëma'. Iráca Yosë quiricanën quëran ninorinso chachin chiminin. ⁴ "Chiminpachina, pa'pitopi huachi. Pa'pitopirinahuë', cara tahuëri quëran nanopiantarin," itëranquëma'. Quiricanënuquë ninorinso chachin nanopiantarin: ⁵ Nanpiantarahuatón, Pitro ya'notërin. Ca'tano'sanënpitanta' ya'notërin. ⁶ Ina quëran na'a imapisopita niyontonsoi', ya'notaantarin. A'natërápo pasa na'con ni'pi. Ipora huanta' nanpirapi. Caraíchinnani chiminpi. ⁷ Santiaconta' ya'notërin. Naporahuatón, ya'ipi a'chinacaso marë' acorinsopita ya'notaantarin. Ina quëran inápaquë panantarin.

⁸ Piquëran huarë' canta' ni'nahuë. Ana'huaya pochinnipirahuë', inápa quëran ya'notimarinco. Naporohuarë' imarahuë. ⁹ Imapisopita aparisitërahuë ni'tón, co acoincoso' ya'huërinhuë', topirahuë'. Pa'pi co noyahuë' cancantopirahuë', anoyacancantónco, acorinco paato a'china'huaso marë'. ¹⁰ Inaora nohuantón, Yosë catahuarinco. Co catahuarincohuë' naporini, co manta' nanichitohuë'. Catahuahuachincora, pa'nahuë nanamën a'chinapo. Co topinan quëran catahuarincohuë'. Caso' na'con na'con Yosë marë' sacatërahuë. Co cariso' piyapi'sa' anoyacancantërahuë'. Yosë achinicancaninco a'china'huaso marë'. Ina catahuarinco ni'tón, a'chinpatëra na'a piyapi'sa' imasapi. ¹¹ Yosë nanamën a'chintëranquëma'. Quisocristo ca'tano'sanënpitanta' a'chinpi. Ina nanansáchin a'chintërainquëma', natërama'.

Quisocristo imarëhuasopita nanopiantacaso' ya'huërinso'

¹² "Quisocristo nanopiantarin huachi," itërainquëma' ni'tón, ¿onpoatomata' a'naquëmaso' co no'tëquën yonquiramahuë'? "Co Yosë ananpitaantarinpoahuë'," toconama'. ¹³ Co nanopiantacaso' ya'huërinhuë' naporini, co Quisocristo tëranta' nanopiantaitonhuë'. ¹⁴ Co nanopiantarinhuë' naporini, topinan quëran a'chinchitënuquëmahuë'. Canpitanta' topinan quëran natëitomahuë'. ¹⁵ Co nanopiantarinhuë' naporini, nani nonpinchitënuquëmahuë'. Nipirinhüë', co iyaro'sa' nonpinanan a'chintërainquëmahuë'. "Yosëri chachin ananpitaantarin," itohuatëinquëmara, no'tëquën nontërainquëma'. ¹⁶ Co ananpitaantainpoaso' ya'huërinhuë' naporini, co Quisocristo tëranta' nanopiantaitonhuë'. ¹⁷ Co nanopiantarinhuë' naporini, topinan quëran imaitërihuahuë', co oshanënpoa' inquichitonpoahuë'. ¹⁸ Co nanopiantarinhuë' naporini, a'naquën imapisopita nani chiminpi ni'tón, parisitopiquë pa'itonahuë'. ¹⁹ Isoro'pa marëáchin Quisocristo imarëhua' naporini, pa'pi nosorochitërihuahuë'. ²⁰ Nipirinhüë', Quisocristo tëhuënchachin nani nanopiantarin. Ya'nan cayarinso' sënarëso pochinnatón nanopiantatón, nanopimiatarin. Ina quëran canpoanta' chiminarihuarahuë', nanopiantarihua'. ²¹ Atan'tón co Yosë natëtonhuë', chiminin ni'tón, canpoanta' chiminëhua'. Inapochachin Quisocristosó' chiminaponahuë', nanopiantarin ni'tón, canpoanta' nanopiantarihua'. ²² Atan pochincancantatëhua', ya'ipinpoa' chiminëhua'. Napoaponahuë', Quisocristo imapatëhua', ya'ipinpoa' ananpitaantarinpoa'. ²³ Co napopináchin nanopiantarihuahuë'.

Quisocristo'ton nanopiantarin. A'na tahuëri o'mantahuachin, imarëhua-sopitanta' ananpitaantaripoa'. ²⁴ Ina quëran ya'ipiya naniarin. Iporaso' nisha nisha hua'ano'sa', copirnoros'a', inapita chiniquën nanantatona', camairinënpoa'. Sopairo'santa' yacamairinënpoa'. Quisocristo o'mantahuachin, ya'ipiya minsëarin. Nani minsëhuachin, Tata Yosëfchin ya'ipiya hua'anëntarinpoa'. ²⁵ Ina nohuanton, Quisocristo chiniquën nanantarin. Ya'ipi hua'anëntarin. A'na tahuëri ya'ipi inimicoro'sa' minsëarin. ²⁶ Ina quëran huachi chimirionta' ayatarin. Ananpitaantahuachinpoa', chimirin minsëarin huachi. Co huachi chiminacaso' ya'huaponhuë'. ²⁷ "Yosë nohuanton, ya'ipiya minsëarin huachi," tënin Yosë quiricanënuë. Napoaton Quisocristo ya'ipiya hua'anëntarin. Tata Yosëfchin co hua'anëntarinhuë'. Inari Quisocristo chiniquën nanan quëtërin. ²⁸ Ina nohuanton, Quisocristo ya'ipiya minsëarin. Nani minsëhuachina, inanta' Yosë hui'nin ni'ton, pa'pin natëmiatarin. Naporo quëran huarë' Yosëächin ya'ipiya hua'anëntomiatarin. ²⁹ ¿Onpoatomata' ipora huanta' a'naquëma' co natëyätëramahuë'? "Co Yosë ananpitaantaripoahuë'," to-conama'. Co no'tëquën yonquiramahuë'. A'naquën chiminpisopita yonquiatona', inapita ya'huërënamën aporihuanpi. Co nanopiantacaso' ya'huërinhuë' naporini, ¿ma'marëta' inapitanta' napo'itonahuë'? ³⁰ ¿Ma'marëta' quiyanta' parisitaporaihuë', a'chinárai? Nani tahuëri yaahuërinacoi. Co nanopiantahuatëhuahuë', topinan quëran parisitërai. ³¹ A'naquën yatëparinaco. Nani tahuëri "Chiminapo nimara," tënahüë. Tëhuënhachin no'tëquën nontëranquëma'. Quisocristo catahuar-inco ni'ton, a'chintohuatënuëmara, noya imarama'. Ina marë' nóya

cancantërahuë'. ³² Ipoquë a'chinahuëso marë' chiniquën no'huirinaco. Ni'ni pochin cancantatona', yatëparinaco. Ahuantaporahuë', ¿ma'ta' ina marë' canarahüë? Isoro'paquërächin ya'huërëhua' naporini, co manta' canaitërihuahuë'. Co nanopiantacaso' ya'huërinhuë' naporini, co Yosë yonquicaso' ya'huë'itonhuë'. "¿Huëco' coshatahua'. Huëco' o'oahua'. Co hua'quiya quëranhuë' chiminarihua' ni'ton, capa cancantahua'!" topiso pochin nichitërihuahuë'.

³³ Ama ina pochin yonquicosohüë'. Ni'cona a'napita anishacancan-tochinënuëma'. "Co noyahuë' nipsisopitarë'quëma' nipayahuatama', canpitanta' nitapicancanarama'. Inapita nonanpatama', co huachi noyápiachin cancantaramahuë'," topi iráca. No'tëquën napopi. ³⁴ No'tëquën yonquiatoma', noyasáchin nico'. Ama huachi tëhuëcosohüë'. A'naquëma' co Yosë nohuichátëramahuë'. Ina yonquiatoma', tapanacamaso' ya'huërin, tënahüë.

Nasha nonënpoa' quëtarinpoaso'

³⁵ A'naquëma' yanitotërama'. "Chiminpatëhua', ¿onporahuatëhuata' nanopiantarihua'? ¿Onpopinta' nonënpoa' ya'huëtaponpoaso'?" tënama'. ³⁶ ¿Co canpitaso' nitoyonquiramahuë'? Ni'cochi. Ya'pirin sha'patëra, ya'pirin chachinso' chimininso pochin ninin. Acopo' ya'pira'huainso nipirinhüë', noya papotërin. ³⁷ Tricoraya yonquia'ahua'. Ina sha'patamara, aipi noshinënso' co papotërinhuë'. Ya'pira'huain papotohuachina, nisha ya'norin huachi. ³⁸ Yosë nohuanton, ma'sha papotërin. Nisha nisha ya'pirin sha'patëra, nisha nisha papotërin. Co napopináchin papotërinhuë'. Yosë nohuanton, naporin. ³⁹ Ma'sharo'santa' nisha nisha noshatopi. Piyapinpoanta' nonënpoa' nisha.

Ohuacaro'sa', inairaro'sa', samiro'sa', inapitanta' nisha nisha noshatopi. Co napopináchin noshatèrèhuahué'. Nisha nisha acorinpoa'. ⁴⁰Nisha nisha ma'sha isoro'paquë ya'huërin. Inápaquë ya'huëpisopitanta' nisha nisha ya'nopi. Co napopináchin noyápiachin ya'nopihué'. ⁴¹Pi'iso' huënaráchin huënaráchin a'pinin. Yoquinta' nisha a'pinin. Tayoraro'santa' nisha nisha a'pinpi. Co napopináchin a'pinpihué'.

⁴²Inapochachin canpoanta' nantantahuatèhua', nisha ya'noarihua'. Chiminpatèhuara, nonënpoa' chanatopirinhue', nantantahuatèhua', nasha nonënpoa' ya'huëtarinpoa'. Co onporonta' chanatarinhue'. ⁴³Iporaso' nonënpoa' co onpopinchin noyahué'. Chiminpatèhua', pa'pitarinënpoa'. A'na tahuëriso' nipirinhue', noyápiachin nonënpoa' ya'huëtarinpoa'. Iporaso' co chinipirèhuahué'. Nantantahuatèhua', chinarihua'. ⁴⁴Isoro'pa maréachin nonënpoa' ya'huëtèrinpoa' ni'ton, chiminèhua'. Pa'pitopirinënpoahué', ananpitaantahuachinpoa', nisha nonënpoa' quëtèrinpoa' Yosë'pa' ya'huëcaso maré'. Iporaso' nonënpoa' Yosë acotèrinpoa' isoro'paquë ya'huëcaso maré'. A'na tahuëriso' nipirinhue' noya noya nonënpoa' quëtèrinpoa' inápaquë ya'huëcontacaso maré'.

⁴⁵Yosë quiricanènquë tapon: "Íraca Yosëri ya'nan quëmapi nininso' Atan itèrin. Inaso' nonën quëtèrin isoro'paquë nanpicaso maré'," ténin. Iporaso' Quisocristonta' Atan pochin nicaponahué', Yosë chachin ni'ton, catahuarinpoa' canpoanta' Yosë pochin nanpicaso maré'. ⁴⁶Napoaponahué', ya'nan napon, nonënpoa' quëtèrinpoa' isoro'paquë nanpicaso maré'. Ina piquëran nasha nonënpoanta' quëtèrinpoa' inápaquë nantantacaso maré'. ⁴⁷Atanso' no'pa

quëran ninin isoro'paquë nanpicaso maré'. Quisocristoso nipirinhue' Yosë ya'huërin quëran o'marin ni'ton, noya noya ninin. ⁴⁸Ya'ipi piyapinpoa' Atan pochin nicatèhua', ina nonën pochin ya'huëtèrinpoa'. Napoaponahué', Quisocristo imapatèhua', a'na tahuëri ina nonën pochachin ya'huëtèrinpoa'. ⁴⁹Iporaso' Atan pochin ya'norèhua'. A'na tahuëriso' nipirinhue' Quisocristo pochin ya'noarihua'.

⁵⁰Nonënpoa' ipora ya'huëtèrinpoaso' co nanitèrinhué' Yosë hua'anèntèrinquë paacaso'. Chiminpatèhua', nonënpoa' chanatarin, co ya'huëmiatarinhue'. ⁵¹Noya natanco iyaro'sa'. Na'a piyapi'sa' co nitotopirinhue', sha'huitaranquëma'. Co ya'ipi imarèhuasopita chiminarihuahué'. Napoaponahué', Yosë nohuanton, ya'ipi imarèhuasopita nisha ya'noarihua'. ⁵²A'nanaya nisha nonënpoa' ya'huëtèrinpoa'. O'mantacaso' tahuëri nanihuachin, tronpita pihuirarin. Pihuihuachin, chiminpisopita nantantantapipi. Quisocristo imapi ni'ton, ananpitaantarin huachi. Naporo' ya'ipi imarèhuasopita nisha nonënpoa' ya'huëtèrinpoa'. Co huachi chiminarihuahué'. ⁵³Nonënpoa'

ipora ya'huëtèrinpoaso' chanatarin. A'na tahuëriso' nipirinhue' nisha nonënpoa' ya'huëtòhuachinpoa', co chanatarinhue'. Nasha a'morëso pochin nisarihua'. Co huachi chiminarihuahué'. ⁵⁴Nisha nonënpoa' quëtòhuachinpoa', nantantantarihua'. Yosë quiricanèn quëran ninoton, naporin: "A'na tahuëri Yosëri chimirin minsëarin. Co huachi chiminacaso' ya'huaponhué'. ⁵⁵¿Onporahuatonta' chimirin minsëarinpoa'? Co huachi nantantantarihua'. Ya'huan quëtèhuachinpoa' chiminësò pochin chiminacaso' ya'huëpirinhue', co huachi chiminacaso' t'èhuatarihuahué'," ténin. ⁵⁶Yosë iraca pènèntèrinso'

co natëtatëhuahuë', oshahuanëhua'. Oshahuanëhua' ni'ton, chiminacaso' ya'huërin. ⁵⁷Ya'huëpirinhuë', jma noyacha Tata Yosëso' ni'ton, nicha'ërinpoa paya! Ina nohuanton, Quisocriso ya'huëretërinpoa'. Corosëquë chiminaton, sopai minsërin. Nanpianarahuaton, chimirionta' minsërin. Ina marë': "Yosparinquën," itahua'.

⁵⁸Napoaton iyaro'sa' chiniquën cancantoco'. Nosororanquëma' ni'ton, pënënanranquëma': Ama nisha nisha yonquicosohuë'. Naporahuaton, paatoma' a'napita a'chintëra'piaco'. Sinioro catahuahuachinquëma', co onporonta' topinan quëran a'chinaramahuë'. A'chinpatama', Yosëri nohuantërsopita imasapi huachi.

Pahuantërsopita catahuacaso' ya'huërinso'

16 A'nanta' sha'huichinquëma', yonquico'. A'naquën imapisopita ma'sha pahuantarin ni'ton, parisitapi. Inapita catahuacaso marë' coriqui yaa'parama'. Carasiaquë imapisopitanta' coriqui a'parapi. Inapita nani sha'huitërahuë coriqui yontonacaiso marë'. Inapochachin canpitanta' sha'huitaranquëma'. ²Nani Tomio tahuëri niyontonpatama', coriqui acoco'. Nanitëramaso' acoco'. Na'con canahuatama', na'con quëtoco'. Pi'pian canahuatama', pi'pian quëtoco'. Nani simana inapohuatama', nicaponquëma' pa'pato, coriqui yontonamaso' quënanconarahuë. ³A'naquëma' noya ni'namasopita huayonco' coriqui quëpacaiso marë'. Canconpato, quiricatarahuë huayonamasopita nohuitacaiso marë'. Nani quiricatahuato, inarë chachin huayonamasopita a'paarahuë. Quirosarinquë quëparapi pahuantërsopita quëtacaiso marë'.

⁴Nanitohuato, canta' pa'samaraco. Pa'patoso', napopináchin pa'sarai.

Nicapon yapa'ninso'

⁵Nicaponquëma' yapa'pirahuë', iporaso' co nanitërahuë'. Masitonia parti paca'huaso' ya'huërin. Nani ni'tontahuato, ya'huëramaquë pa'sarahuë. ⁶Canpitataquë hua'quimiáchin yacapanranquëma'.

O'napi tahuëri inaquë na'huëanatapo nimara. Ina quëran catahuaramaco a'na parti paca'huaso', topirahuë. ⁷Co topinan niraponquëmahuë'. A'na tahuëri Yosë nohuantohuachin, hua'qui' yacapanranquëma'. ⁸Iporaso nimirinhuë' Ipiasoquë ya'huato, a'chinárahue. Pinticostisë tahuëri huarë' isëquë ya'huapo. ⁹Yosë nohuanton, na'a piyapi'sa' isëquë yaimapi ni'ton, a'chintárahue. A'naquënso' no'huipirinacohuë', pënëntárahue. Na'amiachin imasapi.

¹⁰Iya Timotio cantonpachinquëma', noya nontoco' noya cancanchin. Ca pochachin inanta' Yosë nanamën a'chinarin. ¹¹Hui'napi nimirinhuë', ama nocancosohuë', noya natanco'. Noya nontatoma', catahuaco' isëquë huënanta'in. Ina ninarahuë. A'napita iyaro'sarë' canquimapon, tënahuë.

¹²Iya Aporosënta' sha'huitopirahuë'. "Iyaro'sa' pa'pachina', quëmanta' paquë'," itopirahuë', co ipora nohuantërinhuë'. Nanitoahuachin, nicaponquëma' pa'sarin.

Tiquiapon pochin pënëninso'

¹³Ama huë'ëreso pochin cancantatomarahuë', noya yonquico'. Ya'ipi cancanëma quëran natëmiatoco'. Ma'sha onpoapomarahuënta', chiniquën cancantoco'. Niachinincanco'.

¹⁴Ma'sona tëranta' nipatama', noya ninosoroatoma', nico'.

¹⁵ Istipano sa'inë chachin nohuitërama'. Iráca Acaya parti a'chinpatëra, inapita'ton Quisocristo imapi. Pëinënguë ya'huëpisopitanta' imasapi. Imatona', na'con catahuarinënguëma'. Ya'ipi imapisopita catahuapi. ¹⁶ Inapitaso' noya natëco', tënahuë. A'napitanta' chiniquën catahuarinquëma' noya imacamaso marë'. Insosona ina pochin a'chintohuachinquëma', noya ni'co'.

¹⁷ Istipanasë, Portonato, Acaico, inapita isëquë cantihuachinacora, nóya cancantërahuë. Canpitaso' aquë ya'huatoma', co ni'namacohuë'. Inapitaso' ya'huërama quëran huëcatona', catahuarinaco. ¹⁸ Noya nontatonaco, achinicancaninaco. Canpitanta' achinicancaninënguëma', tënahuë. Cancoantahuachina', noya nicanatoma', natanco'.

¹⁹ Ya'ipi imapisopita Asia parti ya'huëpiso' yonquiatënguëma', saludos

a'patarinënguëma'. Aquira sa'inë chachin na'con yonquiatënguëma', saludos a'patarinënguëma'. Pëinënguë niy-ontonpisopitanta' yonquirinënguëma'. Canpitanta' Siniro imarama' ni'ton, na'con yonquirinënguëma'. ²⁰ Ya'ipicoi saludos a'patarainquëma'. Noya iyaro'sa' ya'huëco', tënai. Noya ninosoroatoma', nisë'quëco'.

²¹ Ca Paonoco na'con yonquiranquëma'. Caora imirahuë quëran isoichin ninshitaranquëma'.

²² Insosona co Siniro Quisocristo nosorohuachinhuë', Yosëri ana'inchin. ¡A'naroáchin Siniro o'mantaquë'! tënahuë.

²³ Inaora nohuanton, Siniro Quisoso catahuainquëma'. ²⁴ Ya'ipinquëma' Quisocristo imarama' ni'ton, nosororranquëma'. Nani ninshitëranquëma huachi.

Paono

Paonori Corintoquë ya'huëpisopita ninshitaantarinsò'

Imapisopita yonquiaton, nanan a'patërinso'

1 Ca Paonoco ninshitaranquëma'.
¿Noya canpitanta' ya'huarama'?
Noya canta' ya'huarahüë. Yosë
nohuanton, Quisocristo acorinco
nanamën a'china'huaso marë'. Iya
Timotioro'co nanan a'pataranquëma'.
Corintoquë ya'huëramasopita
ninshitaranquëma'. Yosë nohuanton,
canpitanta' huëntonënquë ya'conama'.
Acaya parti nisha nisha ninanoro'saquë
imaramasopita yonquiatënquëma',
ninshitaranquëma'. ²Inaora nohuanton,
Tata Yosë catahuainquëma'. Asanocan-
cainquëma'. Siniro Quisocristonta'
inachachin catahuainquëma'.

Paono parisitaponahuë', Yosëri achinicananinso'

³—Ma noyacha Tata Yosëso paya.
Siniro Quisocristo pa'pin inaso'. Na'con
nosororinpoa' ni'ton, catahuarinpoa'
chiniquën cancantahuaso'. Nani
tahuëri inasáchin achinicananinpoa'.
⁴Ma'sona tëranta' onpohuatëhua', in
catahuarinpoa' noya cancantacaso
marë'. Achinicananinpoa' ni'ton,
canpoanta' nanitarihua' a'napita
catahuacaso'. Inapitanta' ma'sha onpo-
huachina', achinicananarihua'. Yosë
catahuarinpoaso pochachin inapitanta'
catahuarihua'. ⁵Quisocristo imarëhuaso
marë' a'napita aparisitërinënpoa'.
Aparisitohuachinënpoara, Quisocristo
chachin achinicananinpoa'. Na'con
na'con aparisitohuachinënpoa',
na'con na'con catahuarinpoa' noya
cancantacaso marë'. ⁶Canpitanta'
Yosë nohuitacamaso marë'

a'chintërainquëma'. Ina marë'
aparisitërinacoi. Parisitapiraihuë', Yosë
achinicananincoi ahuanta'huaiso
marë'. Yosë catahuarinquëma'
canpitanta', tënai. Parisitopiramahuë'
achinicananarinquëma' quiya
pochachin ahuantamaso marë'. ⁷Can-
pitanta' aparisitohuachinënquëma',
Yosë catahuarinquëma' chiniquën
cancantacamaso marë'. Napoaton
co Yosë a'poaramahuë'. Chiniquën
cancantatoma', imamiatarama', tënai.
Ina marë' noya cancantërai.

⁸Parisitëraisò' sha'huichinquëma',
canpitanta' nitotoco'. Asiaquë
ya'huasocoi, na'con ma'sha onpotëri-
nacoi. Co ahuantochináchinhuë'
cancantërai: ⁹“Chiminapoi nimara,”
topiraihuë', co chiminaihuë'. Yosë
nohuanton, ma'sha onporai in na'con
na'con yonquica'huaiso marë'. Napoaton
“Quiyaora nanitërai,” co tënaihuë'.
“Catahuacoi Siniro, co quiyaso'
nanitërai huë',” itërai. Yosëichin ya'ipi
nanitaparin. Chiminpisopitanta'
ananpitaantarin, tënai. ¹⁰Pi'pishachin
shichiminpiraihuë', Yosë na'con
catahuarincoi ni'ton, cha'ërai. Nani
tahuëri ni'sárincoi. “Co onporonta'
naniantarincoihuë'. A'na tahuëri
parisitaantapiraihuë', nicha'ësarincoi,”
ta'toi noya cancantërai. ¹¹Canpitanta'
quiya marë' chiniquën Yosë nontoco'
catahuaincoi. Na'anquëma' quiya
marë' Yosë nontohuatama', Yosë
catahuarincoi. Ina quëran canpitanta'
noya cancantarama'. “Ma noyacha
Yosëri catahuarin paya,” ta'toma',
“Yosparinquën Siniro,” tosarama'.

Paono Corintoquë yapa'ninso'

¹²Yosë ni'sárincoi ni'ton, no'tëquën
sha'huitarainquëma'. Co pi'pian tëranta'
nonpintërainquëmahuë'. Noyápiachin
cancantatoi, ya'ipi parti a'chinai.
Co quiyaora yonquinëhuëi quëran

a'chintërainquëmahuë'. Yosë inaora nohuanton, catahuarincoi ni'ton, noya ninai. Ina marë' noya cancantërai. ¹³No'tëquënáchin ninshitërainquëma'. Co nisha nisha yonquirahuë'. Co yanonpintërainquëmahuë'. Iso quirica nontohuatama', yonquiraiso chachin nitotarama'. Oshaquëran ya'ipi nitotarama huachi, tënahuë. ¹⁴Ipora noyamiachin nitotërama'. Sinioro Quisoso o'mantacaso' tahuëri nanihuachin, noya cancantatoi, noya ni'sarainquëma'. Naporo tahuëri canpitanta' noya ni'saramacoi, tënai. "Paono noya a'chintëraincoi ni'ton, imarai," tosarama'. Ina yonquicamaso' nohuantërai.

¹⁵⁻¹⁶"Noya ni'sarinaco," ta'to, i'hua nicaponquëma' yapa'pirahuë'. Masitonia parti pa'pato, nira'inquëma'. Ina quëran o'mantahuato, nirimanta'inquëma', topirahuë'. Inaporahuë naporini, canpita catahuitomacohuë' Cotia parti paca'huaso'. Catoro' ni'nanquëma' naporini, noya noya cancanchitomahuë', tënahuë yonquiato. Napopirahuë', co pa'nahuë'. ¹⁷Napoaton: "Paono nisha nisha yonquirin," ¿topiramahuë' ti? Co nisha nisha yonquirahuë'. A'naquënso' ma'sona tëranta' sha'huiquirinhuë', co tëhuëchachin naporinhuë'. Co caso' ina pochin cancantërahuë'. ¹⁸Yosë ni'sárinco no'tëquën nontëranquëma'. Yosë no'tëquënáchin nonin ni'ton, canta' co nonpintëranquëmahuë'. Co nisha nisha nonahuë'. ¹⁹Iráca Siripano, Timotio, ca, caracoi a'chintërainquëma'. Quisocristo nanamën a'chintërainquëma'. Inaso' Yosë hui'nin chachin. Co onporonta' nonpintërainpoahuë'. No'tëquën nontërainpoa'. ²⁰Ya'ipi Yosë sha'huitërainpoaso' Quisocristo acotarinpoa'. Napoaton "Quisocristoso' no'tëquën nonaton, catahuarinpoa'. Ma noyacha Yosëso paya," tënëhua'.

²¹Yosë chachin huëntonënuquë aya'coninpoa' Quisocristo imacaso marë'. Huayonatonpoa', acorinpoa' piyapinënpita nicacaso marë'. ²²Hui'nin pochin niconpoa', sichoquë marca acorëso pochin Ispirito Santo aya'coancantërainpoa'. Hua'yanën chachin aya'coancantërainpoa' ni'ton, anitotërainpoa'. "Ya'ipi sha'huitërainpoaso' chachin quëtarinpoa'," tënëhua'.

²³Ya'ipi yonquirahuëso' Yosë nitotërin. Ina ni'sárinco ni'ton, no'tëquën nontaranquëma'. Co nohuantërahuë' canpitataquë chiniquën pënëna'huanquëmaso'. Napoaton co i'hua ni'conanquëmahuë'. Naporo' pa'nahuë naporini, co noyahuë' ninamaso marë' chiniquën pënëna'huanquëmaso' ya'huë'itonhuë'. ²⁴Co quiyaso' hua'an pochin chiniquën pënëntëraihuë'. Sanoanan quëran pënëna'inquëma'. Yosë nanamën noya natërama'. Yacatahuarainquëma' noya cancantacamaso marë'.

2 I'hua nicaponquëma' yapantapi-
rahuë', co pa'nahuë'. Pa'nahuë
naporini, asëchitënuquëmahuë'.
²Chiniquën pënënpatënuquëma',
sëtarama'. Co nohuantërahuë'
asëta'huanquëmaso'. Canpita
sëtohuatama', co huachi nanitaramahuë'
acapacancanamacoso', tënahuë
yonquiato. ³Napoaton i'hua nin-
shitërainquëma' pënëna'huanquëmaso
marë'. Ina quëran canpitataquë pa'pato,
co sëtara huë'. Noya imaantahuatama',
noya cancantarahuë'. Noya cancanto-
huato, canpitanta' noya cancantarama',
tënahuë. ⁴Chiniquën sëtato, i'hua
ninshitërainquëma'. "Co yanatërainco-
huë'," ta'to, sëtëra huë'. Na'nëchináchin
cancantëra huë'. Co nohuantëra huë'
chiniquën asëta'huanquëmaso'.
Co no'huiranquëmahuë'. Na'con
nosororanquëma'. Ina nitotacamaso
marë' ninshitërainquëma'.

Nanan anoyatacaso' ya'huërinso'

⁵I'hua a'nara' co noyahuë' nininso marë' sëtërahuë. Co casáchin sëtërahuë'. Canpitanta' pancamiachin sëtërama'. Nipirinhüë', co nohuantërahuë' nanan apancatacaso' ni'ton, napotëranquëma'. ⁶Tëhuëna'pi nani ana'intërama'. Na'anquëma' ana'intërama' ni'ton, co noyahuë' nininso marë' inanta' sëtárin. Co huachi aquëtë' ana'intacaso' ya'huërinhuë'. ⁷Iporaso' nanan anoyatoco'. Noya nontaantaco' chiniquën cancanchin. Iporahuanta' sëtárin. Napoaton catahuaco' ama aquëtë' sëchinsohuë', sëtori ya'coancantohuachin. ⁸Niyontonahuatoma', noya nontoco'. "Nosoroatënquën iyasha nanan anoyatarainquën," itoco'. Ina quëran tëhuëenchachin nosoroatoma', noya nontaantaco'. ⁹Napoaton i'hua ninshitëranquëma'. "Ya'ipi natëarinaco," ta'to, pënënanquëma'. Tënia'huanquëmaso marë' ninshitëranquëma'. ¹⁰Nanan anoyatohuatama', canta' nanan anoyatërahuë pochin cancantarahüë. Canpita yonquiatënquëma', nanan anoyatërahuë. "Quisocristo nani tahuëri ni'sarinpoa'," ta'to, cancanëhuë quëran huarë' nanan anoyatërahuë. ¹¹Co nanan anoyatohuatëhuahuë', Satanasë minsëarinpoa'. Inaso' nisha nisha yanonpintërinpoaso' nitotërehua'.

Troasëquë Paono na'con yonquirinso'

¹²I'hua Troasëquë pa'nahuë Quisocristo nanamën a'china'huaso marë'. Yosë nohuanton, na'a piyapi'sa' nohuantopi ni'ton, a'chintërahuë. ¹³Napoaponahuë', i'hua chachin iya Tito canpitataquë a'papirahuë'. Co huënantarinhuë ni'ton, co sano cancantërahuë'. "¿Onpoatoncha co iyasha huëntarinhuë nicaya?"

ta'to, piyapi'sa' noyasha nontahuato, Masitoníaquë pa'nahuë.

Quisocristo catahuarinpoa' minsëtacaso'

¹⁴Ma noyacha Tata Yosëso paya, tënëhua'. Quisocristo imarëhua' ni'ton, nani tahuëri ina catahuarinpoa' inimiconënpoapita minsëcaso'. Inapitaso' co nohuantopihüë' Quisocristo nanamën a'china'huaiso'. Co nohuantopirinhüë', nisha nisha parti paatoi, nanamën a'chinárai. Pimóton hua'sai' pimoanahuaninso pochin Quisocristo nanamën nahuinarin. A'chintatoi, na'a piyapi'sa' anitotërai. ¹⁵Quisocristoso' pimóchin nininso' a'përahuaton, Yosë chinotërin. Ina pimoanahuaninso pochin ya'ipi parti nanamën a'chinai. A'chinpatëira, Yosëri nohuantërinso' noya natanpi ni'ton, nicha'ësarin. Co nohuantërinso' natanpirinhüë', topinan quëran natanpi ni'ton, parisitopiquë pa'sapi. ¹⁶Inapitaso' chimipi anarinso pochin niconaco, co natëtópihuë' ni'ton, chiminpachina', parisitomiatapi. Natëpisopitaso nipirinhüë' pimóchin imërëso pochin niconaco, cha'ësahuatona', nanopimiatapi. ¿Incarita' nanitërin ina pochin noya a'chinacaso'? Co insonta' nanitërinhuë' inaora a'chinacaso', tënahuë. ¹⁷A'naquën nonpinatona', inahua canacaiso marë' a'chinapi. "Yosë nanamën a'chintërainquëma'," topirinhüë', co no'tëquën a'chinpihuë'. Quiyaso nipirinhüë' no'tëquën sha'huitërainquëma'. Yosë a'parincoi ni'ton, ina nanansáchin a'chinarai. Yosë ni'sárincoi ni'ton, Quisocristo'chin natërai.

Nasha quëran anoyatërinso'

3 "Ina pochin nonpatama', naquëranchin a'napita noca-

narama," ¿itëramacoi ti? Co insonta' nocanaihué'. A'naquënso' carta a'napitari ninshitérinso' a'notërinquëma' nohuitacaso maré'. "Iso quëmapiso' noya. A'chintohuachinquëma', noya natanco'," ténin quiricaquë. Inanpi quirica co ma'parainquëmahué'. Co ina pochin nohuanitérai hué'. Nani noyá nohuitëramacoi. ²Canpitaso' cartanëhuëi pochin ninama', cancanëhuëiquë Quisocristori ninshitérinso'. Nanamën chachin a'chintohuatëinquëmara, noya imarama'. Ya'ipi piyapi'sa' ni'ninëinquëma'. "Paono ca'taninsopitarë chachin a'chintërin ni'ton, noya cancantopi," ta'tona', noya ni'ninacoi. ³A'chintohuatëinquëmara, noya natanatoma' Quisocristo imarama' ni'ton, noya carta pochin ninama'. Quisocristo chachin ninshitérinso'. Ina cartaso' co napisëquë ninshitérinhué'. Co na'piquë tëranta' ninshitérinhué'. Yosëso' nanpimiatarin ni'ton, Ispirito Santo anoyacancantërinquëma' nóya nicacamazo maré'.

⁴Quisocristo catahuarincoi ni'ton, noya a'chintërainquëma'. Ina maré' Yosë noya ni'sarincoi, tënai. ⁵Quiyaora co pi'pisha tëranta' nanitërai hué' noya a'chinta'huainquëmaso'. Yosé'fchin ananitérincoi. Co catahuarincoihué' naporini, co canpitanta' cancanëma quëran imaitomahué'. ⁶Ina nani acorincoi a'china'huaiso maré'. Acohuachincoira, catahuarincoi nasha quëran anoyatërinso a'chinta'huainquëmaso maré'. Ina imapatëhua', Ispirito Santo catahuarinpoa' Yosë nohuitatëhua' nanpimiatacaso maré'. Iráca anoyatërinso Moisésëri ninshitopirinhué'. Ina imapatëhua, co onporonta' noya cancantërehuahué'. "Co natëhuatamahué', chiminpatama', ana'intacaso' ya'huërin," ténin. Co ina a'chintërainquëmahué'.

⁷Iráca Yosë pënëntërinso' sha'huihuachina, na'piquë ninshitérin. Yosëso' noya noya ni'ton, huënaráchin ya'norin. Moisésë ya'pirionta' huënaratarin ni'ton, co israiro'sa' nanitopihué' hua'qui' nirayacaiso'. Huënarataponahué', oshaquëran sacorayarin. Pënëntërinso' noya niponahué', co ya'huëmiatërinhué'. Co ya'ipi natëhuachinahué', chiminpachina', ana'intacaso' ya'huërin. ⁸Iporaso nipirinhué', nasha quëran anoyatërinso a'chinarai. ¡Ispirito Santo chachin catahuarinpoa' ni'ton, inaso' noya noya! ⁹Iráca pënëntërinso' nanan noya nipirinhué', co natëhuachinahué', ana'intacaso' ya'huërin. Quisocristo nanamënso nipirinhué', noya noya. Ina imapatëhua', oshanënpoa' inquitatonpoa', Yosë noya ni'sarinpoa'. Napoaton noya noya, tënahué. ¹⁰Iráca Moisésë noya pënëntopirinhué', iporaso' noya noya ya'huëtërinpoa'. ¹¹Iráca pënëntërinso sha'huitohuachina, huënaráchin pochin ya'nopirinhué', sacorin huachi, co ya'huëmiatarinhué'. Iporaso' nasha quëran anoyatërinso, ya'huëmiatarin. Co onporonta' nishatarinhué' ni'ton, noya noya, tënëhua'.

¹²"Inaso co ta'huantarinhué'," ta'toi, inasáchin a'chinarai. Co të'huatoihué', ya'ipi parti a'chinarai. ¹³Iráca Moisésë pënëntohuachina, ya'pirin huënaratopirinhué', oshaquëran sacorayarin. Napoaton nipa'copirayatërin ama sacorayarinso' quënanacaiso marëhué'. Quiyaso' co ina pochin a'chintërainquëmahué'. ¹⁴Israiro'saso nipirinhué' co natantochináchinhué' cancantopi. Ipora huanta' Yosë quiricanën iráca ninshitopiso' nontopirinahué', co no'tëquën yonquipihué'. Nipa'copirayatërinso pochin cancantatona', co nanitopihué' Yosë quiricanën no'tëquën nitotacaiso'.

Quisocristoíchin catahuarinpoa' no'téquën nitotacaso'.¹⁵ Ipora huanta' Moisésë ninshitërinso' nontopirinahuë', co no'téquën yonquipihuë'.¹⁶ Quisocristo imapatëhua', co huachi nipa'copirayatërëso pochin cantarihuahuë'. Sinioro noya nohuitarihua'.¹⁷ "Sinioro" topatëhua', Ispirito Santo tapon naporëhua'. Ina catahuahuachinpoa', co huachi iráca pënëntërinso' imacaso' ya'huërinhuë'. Ispirito Santo nicha'ërinpoa' no'téquën yonquicaso marë'.¹⁸ Sinioro imapatëhua', co huachi nipa'copirayatërëso pochin cantarihuahuë'. Isihuicoquë ma'sha a'notërëso pochin ninëhua'. Yosë nóya nininso' piyapi'sa' anitotërëhua'. Apira apira ina yonquihuatëhua', oshaquëran Yosë pochachin cantarihuahuë'. Ina nohuanton, Ispirito Santo catahuarinpoa' noya noya cancantacaso marë'.

4 Yosë nosoroatoncoi, acorincoi ina nanamën a'china'huaiso marë'. Ina yonquiatoi, co yaa'poraihuë'.² A'naquënso' co noyahuë' yonquiatona', a'chinapi. Noyasha nonpirinahuë', nonpinacaiso marë' napopi. Quiyaso nipirinhue' co manta' po'oana quëran ninaihuë' ni'ton, co tapanahuaiso' ya'huërinhuë'. Co nisha nisha a'chinaihuë'. Ya'ipi Yosë nanamën no'téquën a'chintarainquëma'. Yosë ni'sárincoi ni'ton, inasáchin a'chinarai. A'ninquëchin a'chinai ya'ipi piyapi'sa' yonquicaiso marë'.³ Quisocristo nanamën noya a'chintopiraihuë', a'naquën co yanatëtopihuë'. Parisitopiquë pacacaiso nipisopita co nohuantopihuë' natëtacaiso'.⁴ Sopai nohuanton, co nanitopihuë' no'téquën yonquicaiso'. Ma'sha a'pintërëso pochin nanamën quëran Yosë anitotërinpoa' Quisocristo nohuitacaso marë'. Inaso' Yosë chachin

ninin. Inapitaso nipirinhue' somaraya pochin cancantatona', co nanitopihuë' natëtacaiso'.⁵ Co quiya imancoiso marë' a'chintërainquëmahue'. Quisocristo nanamënáchin sha'huitërainquëma'. "Sinioro ni'ton, inasáchin yonquicaso ya'huërin," tënai. Quiyanta' ina natëtoi, nani tahuëri yacatahuarainquëma'.⁶ Ya'nan isoro'pa' acoapon ya'ipi parti tashipirinhue': "Nii'sohuanchin huachi," tënin Yosë. Napohuachina, tahuëri ya'huërin. Inapochachin iporasos' cancanënpoaquë a'pintërinpoa' ina nohuitacaso marë'. Inaso' noya noya. Quisocristo ya'pirin quëran a'pintërinpoaso pochin ninin. Ina yonquihuatëhua', Yosë chachin anohuitarinpoa huachi.

Yosë natëtona', chiniquën cancantopiso'

⁷ Co quiyaso' chiniquën nanan-topiraihuë', Yosë nohuitatoui, a'napitanta' catahuarai ina nohuitacaiso marë'. Ni'co'. Yonsha, huë'ëta, inapita no'pa quëran nipi ni'ton, co ya'huëmiatërinhuë'. A'naroáchin ya'quihuachina, co noyatërinhuë'. Napoonin. Inapochachin quiyanta' co chiniquën cancantopiraihuë', Yosë catahuarincoi nanamën a'china'huaiso'. A'napitanta' natanatonaco, yonquiapi. "Ma noyacha Yosëri catahuarin paya. Co catahuarinhue' naporini, co ina pochin nanichitonahuë'," tosapi.⁸ Nani ma'sha onpopiraihuë', Yosë catahuarincoi ahuanta'huaiso marë'. "Oshaquëran nicha'ësarincui," ta'toi, imarai. "¿Onpoatoicha ma'sha onporai paya?" tapoiraihuë', co pa'yanaihuë'.⁹ A'chinoiso marë' chiniquën no'huipirinaoihuë', co Yosë naniantërincoihuë'. Aparisitopirinaoihuë', co ata'huantërincoihuë'.¹⁰ Iráca Quisocristo chiniquën aparisitahuatona', tëpapi. Quiyanta'

Quisocristo marë' parisitarai. A'naquën yatëparinacoi. Napoaponahuë'

Quisocristo nanpiantarin ni'ton, catahuarincoi ina pochin nica'huaiso marë'.

¹¹ Quisocristo nanamën a'chinoiso marë' yatëparinacoi. Quiyaora co nanitopiraihuë', nani tahuëri ina achinicananincoi ina pochachin yonquica'huaiso marë'. Ipora huanta' nanpitoi, Quisocristo pochin cantantarái. ¹² A'chintërainquëmaso marë' aparisatonacoi, yatëpapi-rinacoihuë', canpitaso' imarama'. Quisocristo anoyacancantërinquëma' ni'ton, nanpimiatarama', ténahuë.

¹³ Yosë quiricanënuë ninshitopi. "Yosë natërahüë ni'ton, sha'huirahuë," ténin. Quiyanta' inapochachin cantantërai. "Yosë catahuarincoi," ta'toi, nanamën a'chinarai. ¹⁴ Tëpa-pirinacoihuënta', Quisocristo imarai ni'toi, Yosë ananpitaantarincoi, ténai. Iráca Quisocristo ananpitaantarinsó' pochin quiyanta' ananpitaantarincoi. Yosë'pa' quëpantarincoi. Canpitáro'coi chachin ya'huëcontarihua huachi. ¹⁵ Canpitanta' imacamaso marë' parisitërai. Inaora nohuanton, Yosë na'con nosororincoi. Na'con na'con piyapi'sa' ina nohuitoahuachina', noya cantantatona', Yosë nontapi. "Ma noyanquëncha, Sinioro, paya. Nosoroatoncoi, nicha'ësarancoi ni'ton, 'Yosparinquën,' Sinioro," itapi.

¹⁶ Napoaton co a'pochináchinhuë' cantantërai. Parisitatoi, co huachi chinipiraihuë', nani tahuëri achinicananincoi noya noya cantanta'huaiso marë'. ¹⁷ Tëhuënychachin iporaso' pi'pian parisitapirëhuahuë', co hua'qui' isoro'paquë ya'huarihuahuë'. Yosë'pa' pa'patëhua', co onporonta' pipiarëhuahuë'. Imarëhuaso marë' parisitapirëhuahuë', inapaquëso' noya noya cantantarihua'. Yosë pochachin cantantarihua'.

¹⁸ Isoro'paquë ya'huërinso' co na'con na'con yonquirëhuahuë'. Iporaso' parisitarihuarahuë', co ina marë' sëtarihuhuahuë'. Yosë na'con na'con yonquiarëhua'. Ina nohuitacasóachin cantantarihua'. Isoro'paquë ya'huërinso' co quënanpirëhuahuë', co ya'huëmiatarinhuë'. Ta'huantarín. Yosë noya yonquirinpoasoso' co quënanpirëhuahuë', ya'huëmiatarin.

5 Ni'co'. Pëi' nëmëtë quëran nipachinara, co hua'quirinhuë'. Inapochachin nonënpoanta' co ya'huëmiatarinhuë'. Chiminpatëhua', Yosë'pa' pa'patëhua', nasha nonënpoa' Yosë quëtarinpoa'. Noya noya nininso' quëtarinpoa'. Inaso' co onporonta' chanatarinhuë'. ² Iporaso' parisitapirëhuahuë', a'na tahuëri nasha a'morëhuaso pochin nasha nonënpoa' ya'huëtarinpoa'. Ina na'con nohuantërehua'. ³ Chiminpatëhua', co hua'yanënpoarachin inápaquë ya'huëmiatarinhuë'. Nasha nonënpoa' quëtarinpoa'. ⁴ Iporaso' isoro'paquë ya'huatëhua', co chinirëhuahuë', sëtërehua', naporëhua'. Napopirëhuahuë', co chiminacaso' nohuantërehuahuë'. Nasha nonënpoa' tëhuënychinso' na'con nohuantërehua'. Isoro'paquë ta'huantopirëhuahuë', Yosë'pa' noya noya nanpimiatarihua'. ⁵ Yosë acorinpoa' nasha nonënpoa' ya'huëtinpoaso marë'. Tëhuënychachin inápaquë noya ananpitaantarinpoa', tënëhua'. Sichoquë marca acorëso pochin nani Ispirito Santo aya'coancantërinpoa' ni'ton, nitotërehua'.

⁶ Napoaton chiníquën cantantërehua'. "A'na tahuëri Yosë'pa' pa'sarëhua'," ta'tëhua', noya cantantarëhua'. Tëhuënychachin isoro'paquë nanpihuatëhua', co Quisocristo nirayarihuhuahuë'. ⁷ Co ipora quënanpirëhuahuë', "Yosë no'tëquën nontërinpoa'," ta'tëhua',

natërëhua'. "Co onporonta' nonpin-tarinpoahuë'," tènëhua'. ⁸Napoaton chiniquën cancantërëhua'. "Chim-inpatëhua', Quisocristorë'quënpoa' ya'huëcontarihua'. Inaso' noya noya," tènëhua'. ⁹Ma'sona tëranta' nipatëhua', Yosëichin natërëhua' noya nicainpoaso marë'. Nan-pihuatëhua', chiminpatëhuanta', Sinioro nohuantërinsoächin nohuantërëhua'. ¹⁰A'na tahuëri Quisocristo o'mantahuachin, ya'ipinpoa' coisë pochin sha'huitarinpoa'. Ya'ipi ninëhuasopita yonquiaton, a'naya a'nayanpoa' no'tëquën nontarinpoa'. Co noya nipatëhuahuë', co Yosë'pa' acanaarinpoahuë'. Noya nipatëhua', acanaarinpoa huachi.

Nanan anoyatërinpoaso'

¹¹Napoaton Yosë të'huatacaso' ya'huërin. Ina yonquiatoi, ya'ipi piyapi'sa' pënénarai. Co pi'pian tëranta' nonpintërainquëmahuë'. Yosë ni'sárincoi ni'toi, no'tëquën nontërainquëma'. Noya ninaiso' canpitanta' nitotërama', topiraihuë'. ¹²"Quiyaso' noya noyacoï," co tënaihuë'. Co a'napita nocanaihuë'. Nisha nanan a'china'piro'sa' noya pochin ya'noponaraihuë', co cancanëna quëran huarë' imapihuë'. Pinopachincoi, sha'huitoco': "Paono tëhuënchachin no'tëquën nontërincoi. Ya'ipi cancanën quëran huarë' Quisocristo imarin," itoco'. Ina pochin a'panicamaso marë' sha'huitaranquëma'. ¹³A'naquën na'con pënënpatëira, "Hua'yantopi," itërinacoi. Napopirinahuë', Yosë yonquiatoi, naporai. A'na tahuërinta' sanoanan quëran pënëninquëma'. Yosë yonquicamaso marë' ina pochin nontërainquëma'. ¹⁴"Quisocristo na'con nosororinpoa'," ta'toi, nanamën a'chinárai. Canpoa marë' inaso' chiminin. Ina imapatëhua', canpoanta'

chiminëhuaso pochin ni'ninpoa'. ¹⁵Tëhuënchachin canpoa marë' chiminin noya noya cancantacaso marë'. Co huachi canpoara costarëhuaso' pa'yatacaso' ya'huërinhuë'. Inasáchin yonquicaso marë' chiminin. Chiminaonahuë', nanopiantarin ni'ton, inasáchin yonquirëhua'. ¹⁶Iráca quiyaora yonquinëhuëi quëran yonquiatoi, aipi ya'norinsoráchin yonquirai. Quisocristonta' iráca co no'tëquën yonquirapiraihuë'. "Co inaso' Yosë hui'ninhuë'," topiraihuë', iporaso' no'tëquën yonquirai. ¹⁷Quisocristo imapatëhua', Yosë anoyacancantarinpoa'. Nasha cancan ya'huëtarinpoa huachi. Iráca yonquirëhuasopita naniantërëhua'. Nashamiachin pochin cancantatëhua', noya noya yonquiarihua huachi.

¹⁸Co canpoara noya can-cantërehuahuë'. Yosëichin anoyacancantërinpoa'. Iráca oshahua-natëhua', Yosë inimicotopirëhuahuë', inaora nohuanton, hui'nin isoro'paquë a'paimarin chiminatón nanan anoyat-inpoaso marë'. Ina quëran quiyanta' acorincoi nanamën a'china'huaiso marë'. Insosona natëhuachin, nanan anoyatarin. ¹⁹Yosë nohuanton, hui'nin chiminin anoyacancantínpoaso marë'. Anoyacancantohuachinpoa', co huachi oshanënpoa' yonquirinhuë', inquitërinpoa huachi. Nani nanan anoy-atohuachinpoara, quiyanta' acorincoi paatoi a'napita sha'huita'huaiso marë'. ²⁰Quisocristo chachin acorincoi a'napita anitota'huaiso marë'. Ina ya'huërenamën pochin sha'huitarainquëma'. "Yosë nontoco' nanan anoyachinquëma'," itárainquëma'. ²¹Iráca Quisocristo co manta' oshahuanaponahuë', Yosë nohuanton, ya'huëretërinpoa'. Oshahuan pochin nicaton, Yosëri chiniquën ana'intërin. Canpoa marë' chiminin ni'ton, co huachi oshahuan

pochin ni'ninpoahué'. Quisocristo imapatéhua', Yosé nóya ni'sarinpóa'.

6 Yosé acorincoi nanamén a'china'huaiso maré'. Acoatoncoi, catahuarincoi a'chinta'huainquémaso maré'. “Yosé nosoroatonpoa', yanicha'ërinpoa',” itërainquëma'. Ama topinan quëran natancohué'. Imaco huachi. ²Íráca quiricanën quëran Yosé naporin:

“Ipora chachin yacatahuaran-quëma'. Nontohuatamaco, natanaranquëma'.

Yanicha'ëranquëma' ni'ton, catahuaran-quëma' cha'ëcamaso maré',” tënin.

Ipora tahuëri chachin yacatahuarinpoa'. Nontohuatéhua', anoyacancantarinpoa', ténahuë'.

³Napoaton noyasáchin ninai ama a'na piyapi tëranta' nisha cancantacaso marëhué'. Co noyahué' ninai naporini, a'napitanta' nicatonaco, co Yosé imaitonahué'. ⁴Ma'sona tëranta' nipatoira, Yoséichin natërai piyapi'sa' nicatonaco ina yonquicaiso maré'. Aparisitopirinacoihué', co i'huëretërainhué'. Ma'sha, cosharo', inapita pahuantopirincoihué', ahuan-tatoi, chiniquën cancantërai. Ma'sha onpoapoirahué', co pa'yanaihué'.

⁵A'chínaiso maré' tëhuëchachin huihuirinao, tashinan pëiquë po'morinaco. Chiniquën no'huitatona', ahüërinaco. A'chinapoi pa'sápatoi, co huachi chiniraihué'. Na'a tashi' Yosé maré' sacatápatoi, hué'ëi' natanai. A'na tahuërinta' co coshatatohuë', tana natanai. ⁶“Quisocristo imarai,” ta'toi, noyasáchin ninai. Yosé nanamén noya nitotërai. Ma'sha onpotopirinacoihué', co no'huiraihué', ahuantërai. Ya'ipi piyapi'sa' nóya nontatoi, catahuarai.

Ispirito Santo ya'coancantërincoi ni'ton, catahuarincoi noya nica'huaiso'. Tëhuëchachin cancanëhuëi quëran huaré' piyapi'sa' nosororai.

⁷No'tëquën a'chinai. Yosé na'con catahuarincoi ni'ton, a'chinpatoira, na'a piyapi'sa' natanatona', imasapi. Ni'co'. Inimicoro'sa' huëpachinara, sontaro'sa' hua'na quëran a'morin ama inimicori paquitacaso marëhué'. Inapochachin Yosé achinirincoi ama sopai minsëincoiso marëhué'. Yosé nohuanton, noyasáchin ninai. Noya catahuarincoi ni'ton, sopai minsëarai.

⁸A'naquën noya ni'ninaco. A'naquënso nipirinhüé' no'huirinao. A'na tahuëri: “Paono nóya a'chinin,” topi. A'na tahuëriso nipirinhüé' pinorinaco. No'tëquën a'chintopiraihué': “Nonpiánpi,” topi a'naquënta'. ⁹Na'a piyapi'sa' nohuitopirinacoihué', a'naquënso' nisha pochin nicatonaco, co yanataninacoihué'. Pi'pianchin shichimipiraihué', nanpiárai. Chiniquën aparisitopirinacoihué', co tëparinacoihué'. ¹⁰Sëtopiraihué', Yosé yonquiatoi, noya cancantërai. Co na'con ma'sha ya'huëtopirincoihué', Yosé nanamén a'chintërai ni'ton, na'a piyapi'sa' natëtonaco, noya noya cancantapi. Co manta' ya'huëtopirincoihué', Yosé nohuitatoi, sano cancantërai. Co manta' noya nininso' pahuantërincoihué'.

¹¹Corintoquë ya'huëramasopita, na'con ninshitarainquëma'. Nani ya'ipi yonquiraiso', iyaro'sa', sha'huitërainquëma'. Na'con nosororainquëma'. ¹²Quiyaso' ya'ipi cancanëhuëi quëran nosoromatërainquëma'. Noyasáchin yonquipirainquëmahüé', campitaso' co a'na nosororamacoihué' nimara, tënai. ¹³Hui'nahuëpita pochin ni'nanquëma' ni'ton, inapochachin nosorocoi quiyanta', topiraihué'. Ina na'con nohuantërai.

Nipayarëhuasopita

¹⁴Co Yosé imapisopitasohüé' nipirinhüé', ama inapitarë'quëma'

na'con na'con nipayacosohué'. Co canpita pochin cancantopihué'. Noya cancantohuatama', co nohuantaramahué' oshahuanacamaso'. Ni'co'. Tahuéri, tashi' co inachachinhué'. Nisha nisha ya'nopi. ¹⁵ Quisocristo sopairé' co napopináchin yonquipihué'. Naporahuaton, canpoaso' Quisocristo imaréhua' ni'ton, co oshahuano'sa pochin cancantèrehuahué'. ¹⁶ Yosè chinotèrehuaquè noyasáchin nicasasoyahuérin. Co inaquèso' mamanshi moshacasoyahuérinhué'. Inapochachin canpoanta' Yosè imapatéhua', ya'coancantarinpoa' ni'ton, ina pèinèn pochin ninèhua'. Yosèso' nanpiárin. Quiricanèn quèran naporin:

“Imapatamaco, ya'coancantaranquèma'. Canpitaro'co ya'huarahuè.

Chinotohuatamaco, noya a'paيرانquèma'.

Piyapinèhuèpita pochin ni'saranquèma',” ténin.

¹⁷ Ina quèran Siniorori itantarin:

“A'naquèn co noyahué' cancantohuachina', ama inapitarè'quèma' nipayacosohué'.

Co noyahué' yonquipiso' tananpitoco'.

Inapotohuatama', noya ni'saranquèma'.

¹⁸ Tataparinquèma pochachin noya nosoroaranquèma'.

Hui'nahuèpita pochin cancantèranquèma',

itèrinpoa' Tata Yosè. Chini chiníquèn nanantaton, ya'ipiya hua'anèntèrin,” ténin quiricanènquè.

7 Iyaro'sa na'con nosororranquèma'. Ina pochin Yosè yonquirinpoa ni'ton, ya'ipi co noyahué' yonquirèhuasopita naniantahua'. Ya'ipi co noyahué' ninèhuasopitanta' a'poa'ahua'. Yosè tè'huatatéhua', noyasáchin niahua'.

Noya cancantantapiso'

² Cancanèma quèran huarè' nosorocoi. Co a'nayanquèma tèranta' ma'sha onpotèrainquèmahué'. Co anishacancantèrainquèmahué'.

Co nonpintèrainquèmahué'. ³ Co nocanatènuèma' pènènanquèmahué'.

Na'con nosororainquèmaso' nani sha'huitèrainquèma'. Chimina'huaiquè huarè' nosoromiatarainquèma'.

⁴ Tèhuènnachin nóya ni'nanquèma'. “Corintoquè ya'huèpisopita noya imapi,” itèrahuè ya'ipi piyapi'sa'. Parisitaporahué', canpita yonquiatènuèma', nóya cancantèrahuè.

⁵ Masitoniquè canconpatoira, na'con ma'sha onpoatoi napion cancantèrai. Na'a piyapi'sa' no'huirinacoi ni'ton, parisitèrai. Naporahuaton, cancanehuèi quèran na'con yonquirápatèinuèma', sètèrai. ⁶ Sètohuatéhua', Yosè achinicananinpoa' ni'ton, quiyanta' achinicananincoi. Ina nohuanton, Tito huè'nin. ⁷ Napoaton noya cancantèrai.

Noya nanan sha'huitiirincoi.

Noya yonquiantarama' ni'ton, inanta' noya cancantèrin.

I'hua ni'compachinquèmara, napotèrama':

“Hua'qui' co Paono ni'nincoihuè'.

Sha'huitèquè' manóton huè'in. Co noyahué' ninaiso marè' sètèrai. Paono pènènpachincoi, noya natanai,”

tènama', itèrincoi. Ina natanato, nóya cancantèrahuè.

⁸⁻⁹ I'hua quirica ninshitatènuèma', chiníquèn pènènanquèma'.

Ina quirica nontohuatamara, pa'pi sètèrama'.

Ina natanato, canta' sètopirahuè'.

Co nohuantèrahuè' chiníquèn asèta'huanquèmaso'. Iporaso nipirinhué' noya cancantèrahuè.

Co hua'qui' sètèramahuè'. Oshanèma marè' sètatoma', na'con na'con Yosè yonquirama'.

Co noyahué' ninamasopita a'porama'. Pènènanquèma' ni'ton,

co ana'intinquëmaso' ya'huërinhuë'.
¹⁰ Oshanënpoa marë' sëtätëhua',
 Yosë nontohuatëhua', catahuarinpoa'
 co noyahuë' yonquirëhuasopita
 naniantacaso marë'. Ina pochin sëtacaso'
 noya, ténahuë. Ina quëran anoyacan-
 cantarinpoa'. Co imapisopitasohuë'
 nipirinhuë' topinan quëran sëtopi.
 Co oshanëna' naniantohuachinahuë',
 chiminpachina', Yosëri ana'intarin.
¹¹ Canpitaso' sëtatoma', na'con
 na'con Yosë yonquirama'. Ina
 quëran "Tëhuëenchachin co noyahuë'
 nicatëhua', oshahuanëhua'. Co noyahuë'
 ninëhuasopita naniantahua', Yosë
 ana'intohuachinpoa'," tënama'. Canta'
 noya yonquiramacó. "Manóton Paono
 huë'in catahuainpoaso marë'. Chiníquën
 cancantatëhua', no'tëquën natëahua',"
 tënama'. Oshahuana'pi co noyahuë'
 nininso marë' ana'intërama' noya
 nicacaso marë'. Ya'ipi co noyahuë'
 yonquiramasopita naniantatoma',
 noya cancantaantarama'.¹² I'hua
 ninshitaponquëma', co tëhuëna'pi
 yonquiato, ninshitëranquëmahuë'.
 Co inari aparisitërinso tëranta'
 yonquirahuë'. Ya'ipinquëma' noya
 yonquiantamacóiso' nohuantërahuë.
 "Paonosó catahuarinsopitarë chachin,
 no'tëquën pënëninpoa'. Yosë ni'sarinpoa'
 ni'quëhuarë', natëahua'," ta'camaso
 marë' ninshitëranquëma'.¹³ Naporama'
 ni'ton, co huachi sëtëraihuë'.

Tito cantonpachinquëmara, co
 pi'pian tëranta' no'huiramahuë'.
 Noya nontërama' ni'ton, noya
 cancantërin. Quiyanta' ina natanatoi,
 nóya cancantërai.¹⁴ Co'huara Tito
 pa'shátërasohuë', sha'huitërahuë:
 "Corintoquë ya'huëpisopita noya
 imatona', natëarinënuquën," itërahuë.
 Canpita no'tëquën nontërainquëmaso
 pochachin Titonta' no'tëquën
 nontërahuë. Pa'pachina, tëhuëenchachin
 noya natërama' ni'ton, co tapanahuë'.

¹⁵ Pënënpachinquëmara, itërama':
 "No'tëquën pënënancoi. Tëhuëenchachin
 co noyahuë' ninai. Yosë të'huata'huaiso'
 ya'huërin," ta'toma', natërama'.
 Ina natanahuaton, Titonta' na'con
 nosororinquëma'.¹⁶ Carinquëmanta'
 yonquiatënuquëma', nóya cancantërahuë.
 Noya noya imasarama huachi, ténahuë.

Pahuantërinso pita catahuacaso' ya'huërinso'

8 Isonta' iyaro'sa'
 yasha'huitëranquëma'. Ma-
 sitionia parti na'a piyapi'sa' Quisocristo
 imasapi. Nisha nisha ninanoquë
 niyontonatona', Yosë chinotapi. "Yosë
 na'con nosororinpoa'," ta'tona', a'napita
 noya nosoroapi. Yosëri chachin
 catahuarin ina pochin cancantacaso
 marë'.² Ma'sha onpotohuachinara,
 chiníquën parisitaponaraihuë', noya
 cancantopi. Naporahuaton, pi'pisha
 ya'huëtopirinahuë', a'napita imapisopita
 pahuantohuachinara, na'con coriqui
 quëtopi.³ Co apiratonahuë', na'con
 quëtopi. Pahuantaiquëhuarë' quëtopi,
 cari ni'nahuë. Co sha'huitopiraihuë',
 inahuara nohuantatona', quëtërinacoi
 pahuantërinso pita quëtaca'huaiso marë'.
⁴ "Quiyarinta' a'napita imapisopita
 catahua'ii, topiraihuë'. Cotia parti
 na'con pahuantopi ni'ton, iso coriqui
 quëtönquë'," itërinacoi. Na'con ina
 pochin nontërinacoi.⁵ Co coriqui
 quëtacasoachin yonquipi huë'. Ya'ipi
 cancanëna quëran Yosë imapi. Ina'ton
 yonquipi. Ina pochin cancantacaso'
 noya noya, ténahuë. Ina quëran
 coriqui, ma'sha, inapita quëtopi.
 Quiyanta' yanatërinacoi. "Ma'sona
 Yosë nohuantohuachin, sha'huitocoi
 natë'i," itërinacoi.⁶ I'hua chachin
 Tito sha'huitërinquëma' ni'ton,
 canpitanta' yonquirama' coriqui
 yontonacamaso'. "Imapisopita
 pahuantopi ni'ton, a'patahua'," tënama'.

Napoaton i'huamiachin Tito itërai: “Naquëranchin paantaton, pënëantaquë' ya'ipi coriqui yaa'papiso' ananiina,” itërai. ⁷Canpitaso' nóya imarama' ni'ton, Quisocristo natërama'. Na'con nitotatoma', a'chinama'. A'napita yacatahuarama'. A'chintëranquëmaso pochachin a'napita nosoroarama'. Napoaton iporaso' pahuantopisopita nosoroatoma', catahuaco', tënahüë.

⁸Co camairanquëmahüë'. A'napita na'con Yosë marë' acopiso' sha'huitëranquëma' yonquicamaso marë'. Tëhuëenchachin a'napita nosorohuatama', ama topinan quëran nontocosohüë'. Catahuaco' ama pahuanchinasohüë'. ⁹Sinioro Quisocristo nosoroatonpoa', catahuarinpoaso' nani nitotërama'. Iráca noya noya inápaquë ya'huëpirinhuë', isoro'paquë o'marin nicha'ëinquëmaso marë'. Co manta' isëquë ya'huëtërinhuë'. Parisitërin quëran nicha'ërinquëma' noya noya cancantacaso marë'. Parisitaton, na'con catahuarinquëma'.

¹⁰I'hua pi'iquë yonquirama' a'napita catahuacamaso'. Naporo' caniaritërama' coriqui yontonacaso'. Iporaso' naquëranchin yontoantaco', tënahüë. Inapohuatama', noya nisarama'.

¹¹Naporo' pa'pi nohuantopiramahuë', iporaso' coriqui ya'huëtöhuachinquëma', noya cancantatoma', yontonco' ananicaso marë'. ¹²Ya'ipi cancanëma quëran quëtöhuatama', Yosë noya ni'sarinquëma'. Co na'a coriquihuanpatamahüë', Yosë nitotërin. Co nanitëramahuë' na'a quëtacaso'. Co apiratomahuë', pi'pian tëranta' quëtöhuatama', noya ni'sarinquëma'.

¹³Nanitinpichin acocaso' ya'huërin. Co nohuantërahüë' pahuantinquëmaso'. ¹⁴Noya nicatahuacaso' nohuantahua'. Iporaso' ya'huëtëranquëma' ni'ton, pahuantërinso' quëtoco'. A'na tahuëriso' canpita ya'huëre' ma'sha

pahuantöhuachinquëma', inahuanta' i'huëtëtarinënuëma'. Ninapotöhuatëhua', ya'ipi imarëhuasopita noya ya'huarihua'. Co pahuantëranpoahuë'. ¹⁵Iráca Yosë quiricanënuë' naporin: “Mana mapachinara, a'naquënsö' na'a maponaraihuë', co ya'sotopihuë'. A'naquënsö' nipirinhuë' pi'pian maponaraihuë', co pahuantopihuë’,” tënin.

Tito Corintoquë a'parinso'

¹⁶Titonta' na'con yonquirinquëma'. Ina marë' noya cancantato, “Yosparinquë, Sinioro,” itërahüë. ¹⁷“Naquëranchin paantaquë,” itöhuatëra, “Noyahua'. Nani canta' yonquirahuë paanta'huaso'. Na'con nohuantërahüë,” itërinco.

¹⁸A'na iyayanta' a'paarai. Titorë' pa'sarin. “Inanta' nóya imaton, Quisocristo nanamën noya a'chinin,” topi ya'ipi imapisopita. ¹⁹Nisha nisha ninano quëran imapisopita niyontönahuatona', ina quëmapi chachin huayönahuatona', acopi ca'tanaincoiso marë'. Coriqui yoca'huaiso marë' pa'patoi, inanta' pa'sarin. Coriqui quëtönpatoi, noya cancantapona huachi. “Ma noyacha Tata Yosë nosororinpoa' paya. Ina nohuanton, iyaro'sa' noya cancantatona', catahuarinënpoa',” taponä'. ²⁰Na'a coriqui quëparai ni'ton, co nohuantërahüë' a'napita pinoinacoiso'. Napoaton ina napocoi pa'sarai. ²¹Noyasáchin nisarai Yosë noya nicaincoiso marë'. Piyapi'santa' noya nicainacoiso' nohuantërai.

²²A'na iyayanta' a'parai nicainquëmaso marë'. Inanta' na'con catahuarincoi a'china'huaiso marë'. Piyapi'sa' nosoroaton, catahuarin, a'chintërin, naporin. Noya quëmapi, tënai. Ipora canpitataquë pa'sarin. “Corintoquë imapisopita na'con nohuantopi pahuantërinso' catahua-

caiso,” ta'ton, pa'sarin catahuainquëmaso marë'.

²³ “¿Inta' Titoso?” itohuachinënquëma', sha'huitoco'. “Co'ta Paonorë' a'chininso'. Inanta' piyapi'sa' catahuarin noya imacaiso marë’,” itoco'. “¿Ma'marëta' a'napitanta' huë'pi?” itohuachinënquëma', “Nisha nisha ninano quëran a'paipiso'. Quisocristo noya imapi inapitanta',” itoco'. ²⁴ Inapita cantonpachinquëma', noya nontoco'. Ina quëran coriqui pahuantërsinopita marë' yontonamaso' quëtohuatama', noya ni'sarinënquëma'. “Paono no'tëquën nontërinpoa'. Corintoquë imapisopitaso' pahuantopisopita nosoropi mini,” tosapi. Ina quëran ya'huëpiquë chachin paantahuachina', sha'huirapi anta'. Ya'ipi imapisopita nitotapi huachi.

Imapisopita catahuacaso marë' coriqui yontonpiso'

9 Tëhuëenchachin a'napita imapisopita pahuantohuachina', ma'sha quëtacaso' ya'huërin. Nani nitotërama' ni'ton, co na'con ninshitaranquëmahuë'. ² Piyapi'sa' yacatahuaramaso' nitotërahuë. Ya'ipi Masitonia parti pa'pato, sha'huitëra'piarahuë. “Thua pi'iquë chachin Acaya parti imapisopita na'con yonquipi pahuantërsinopita catahuacaso',” itërahuë. Masitoniaro'sa' natantahuatona', inahuanta' nohuantopi. “Inapita pochin quiyanta' catahuachi, topiraihuë’,” itërinaco na'aya'pi. ³ Nipirihuë', “Co ya'ipi coriqui yontonchätërapihuë’,” ta'to, isopita iyaro'sa' a'pataranquëma' nontinquëmaso marë'. “Nani yontonapi huëshirahuë’,” itopirahuë', ipora huanta' pahuanamara. Co topinan quëran napota'huaso' ya'huërinhuë', tënahüë. ⁴ Co hua'quiya quëranhuë' canpitataquë pa'sarahüë. A'naquën Masitoniaquë ya'huëpisopita imasarinaco nimara. Canpitataquë canconpatoi, nani

coriqui yontontopinan quënanconarai, topirahuë'. Co ya'huëhuachinhuë', tapanarahuë. “Corintoquë imapisopitaso' noyaro'sa',” itërahuëso marë', co coriqui ya'huëhuachinhuë', tapanarama' canpitanta'. ⁵ Napoaton iyaro'sa' aquëchitërahuë. I'hua yonquirama' a'napita catahuacaso'. Inapitaso' catahuarinënquëma' coriqui yontonacamaso marë'. Nani yontonpatama', noya quënanconarai. Canpitaora nohuanton, quëtoco'. Co quiyaora nohuanton, yama'parainquëmahuë'.

⁶ Isonta' yonquico': “Pi'pian sha'tohuatëra, pi'pian manë'. Pancana sha'tohuatëra, na'con manë’,” topi. ⁷ Ya'ipinpoa' canpoara nohuanton, quëtahua'. Onposona yaquëtohuachin, quëchin. Ama nisha nisha yonquia'huasohüë'. Co apiquëran quëtacaso' ya'huërinhuë'. Noya cancantatëhua', quëtahua'. Ina pochin quëtohuatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'. ⁸ Yosë ya'ipi nanitaparín. Nosoroatënquëma', na'con catahuarinquëma' noya nicacamaso'. Nani tahuëri catahuarinquëma'. Ina catahuahuachinquëma', noya cancantarama'. Ina nohuanton, ya'huëtarinquëma' a'napitanta' quëtacaso marë'. ⁹ Iráca Yosë quiricanënquë naporin:

“Noya cancantopisopita co apirapihuë'.
Sa'ahuario'sa' pahuantohuachina',
quëtapi.

Noya nipiso', ya'huëmiatarin,” tënin.

¹⁰ Ni'co'. Yosë nohuanton, ya'pirin ya'huërin shacacaso marë'. Sha'patëra, ina nohuanton, na'a papotërin capacaso marë'. Inapochachin ina nohuanton, ma'sha ya'huëtarinquëma'. A'napita topinan quëtohuatama', Yosë catahuarinquëma' noya noya cancantacamaso marë'. ¹¹ Noya catahuahuachinquëma', a'napitanta' catahuarama'. Co apiratatomahuë', quëtarama'. Pahuantërsinopita

quëtonpatoi, “Yosparinquën, Siniro,”
tosapi. ¹²Imapisopita catahuahu-
atama', co huachi pahuantapihuë'.
Naporahuaton, na'con na'con Yosë
yonquiapi. “Yosparinquën, Siniro,”
itapi. ¹³Catahuarama' ni'ton, noya
cancantapi. “Ma noya Quisocristo
nanamën natëtona', catahuarinëpoa'.
Ma noyacha Yosëso' ni'ton, ina
nohuanon, na'a piyapi'sa' catahuapi
paya,” tosapi. ¹⁴Yosë nohuanon,
na'con nosororama' ni'ton, inapitanta'
nosoroatënuëma', canpita marë' Yosë
nontapi huachi. ¹⁵Yosëso nimirinhuë'
na'con na'con quëtërinpoa'. Hui'nin
chachin a'paimarin nicha'ëinpoaso
marë'. Inaso' noya nóya ni'ton,
“Yosparinquën, Siniro,” itahua'.

Yosëri nanan quëtërinso'

10 Ca Paonoco sanoanan quëran
pënënanquëma'. A'naquën
napopi: “Paono aquë quëran
ninshitohuachinpoara, chiniquën
nanan a'patirinpoa'. Isëquë chachin
ya'huapon, t'ëhuatatonpoa', co
chiniquën pënëninpoahuë',” topi
natantërahuë. Quisocristoso' chiniquën
nanantaponahuë', co no'huirinpoahuë'.
Sanoanan quëran pënëninpoa'.
Ina pochin cancantato, canta'
sanoanan quëran pënënanquëma'.
²A'naquënso' pinorinaco. “Paonoso'
co Yosë pochin yonquirinhuë'. Inaora
nohuantërinsoáchin yonquirin,”
topirinahuë'. Pa'pato, inapita
chiniquën pënënarahuë. Canpitaso
nimirinhuë', noya yonquihuatama',
co chiniquën pënëna'huanquëmaso'
ya'huaponhuë', ténahuë. ³Piyapicoi
quiyanta' nimirahuë', co a'napita pochin
yonquirahuë'. Co natëpisopitahuëso'
inimicotopirinacoihuë', co quiyaora
yonquinëhuëi quëran yaminsëraihuë'.
⁴A'naquënso' inimiconënpita
minsëcaiso marë' nisha nisha

quihuipi. Quiyaso nimirinhuë' co
quiyaora yonquinëhuëi quëran
minsëtarahuë'. Sacai' nimirinhuë',
Yosë ananitërincoi nonpin nanano'sa'
minsëca'huaiso'. ⁵A'naquën nisha nanan
imasapi. “Quiyaora noya nitotërai,”
toconpi ni'ton, co nanitopihuë'
Yosë nohuitacaiso'. Nimirinhuë',
Yosë catahuarincoi inapitanta' min-
sëca'huaiso'. No'huipirinacoihuë', no'tën
nanan a'chintarai Quisocristoíchin
natëcaiso marë'. Ya'ipinpoa' co noyahuë'
yonquipirëhuahuë', Yosë nanitërin
ananiantinpoaso' Quisocristoíchin
natëcaso marë'. ⁶Canpita noya
natëhuatama', noya cancantarai. Ina
quëran canconpatoi, co natëpisopitahuë'
no'tëquën ana'ntarai.

⁷Canpitaso' ya'pirama quëran
quënanamasoráchin yonquirama'.
Co cancanëma quëran huarë'
yonquiramahuë'. A'naquën “Quisocristo
chachin imarai,” topachinara, isonta'
yonqui'ina'. Quiyanta' Quisocristo
imarai mini. ⁸Yosë chachin chiniquën
nanan quëtërincoi nanamën
a'chinta'huainquëmaso marë', itohu-
atënuëmara, co ina marë' tapanahuë'.
Noya noya imacamaso marë'
a'chintërainquëma'. Co nisha cancan-
tamaso marë' a'chintërainquëmahuë'.
⁹Chiniquën nanantopirahuë',
co apa'yana'huanquëmaso marë'
ninshitaranquëmahuë'. ¹⁰A'naquën
itërinënuëma': “Paono na'con
ninshitatonpoa', chiniquën pënënpirin-
poahuë'. Huë'pachinaso', co chiniquën
nanantona'pi pochin nontërinpoahuë'.
Sanoanayan quëran a'chintërinpoa'
ni'ton, co chiniquën nanantërinhuë'”
toconpi. ¹¹Napopirinahuë', co nisha
nisha nontarahuë'. Inapitanta'
sha'huitoco' nitochina'. Ninshitohuatën-
quëmara, chiniquën pënënanquëma
mini. Canpitataquë canconpatoi,
inachachin nontarainquëma'. Insosona

co yanatëhuachinhuë', chiníquën pënénatoi, ana'ntarai huachi.

¹²Inapitaso' co no'tëquën yonquipihuë'. "Quiyaso' noya noyacoí. A'napita quëran noya noya nitotërai," toconpi. Co ina pochin nonacasohuë' nipirinhüë', napopi. Inahua capini ninocanatoná, ninapotopi. Co quiyaso' inapita pochin cancantëraihuë'. ¹³Co quiyaora nohuanton, chiníquën nanantëraihuë'. Yosë chachin acorincoi na'a piyapi'sa' a'chinta'huaiso marë'. Insëquësona a'china'huaisonta' sha'huitërincoi. Ina nohuanton, Corintoquë ya'huëramasopitanta' a'chintërainquëma'.

¹⁴Yosë sha'huitërincoisoráchin natërai. Ina nohuanton, canpitataquë pa'nai. Quiyarima'ton Quisocristo nanamën a'chintërainquëma'. ¹⁵Co a'na piyapi a'chinquë paatoi, a'chinaihuë'. Yosë a'parincoi noya a'chinta'huainquëmaso marë'. Na'con nohuantërai noya noya imacamaso'. Noya noya natëhuatama', aquëtë huarë' a'chintarainquëma'. ¹⁶Ina quëran a'napita ya'huërinquënta' yaa'chinai. Inapitanta' Yosë imacaiso marë' a'chintarai. A'na piyapi a'chinquë co nohuantëraihuë' a'china'huaiso'.

¹⁷Yosë quiricanënuë naporin: "Noya noya ninahuë,' co ta'caso' ya'huërinhuë'. 'Ma noyacha Yosë catahuarinco paya,' ta'caso' ya'huërin," ténin. ¹⁸"Caso' noyaco," topatëhua', co ina marë' Yosë noya ni'sarinpoahuë'. Noya cancantohuatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'. Ina na'con na'con yonquia'ahua'.

Nisha a'china'piro'sa' yanonpinpiso'

11 Noya nipatëhua', co ina marë' a'napita nocanacaso' ya'huërinhuë'. Nipirinhüë', pi'pian hua'yantërinso pochin nonchinquëma' natanco. No'tëquën yonquicamaso marë' sha'huitaranquëma'. ²Yosë

nohuanton, na'con nosororanquëma'. Nosoroatënuëma', a'pitëranquëma'. Co nohuantërahuë' nisha cancantacamaso'. Nanon so'yarinso pochin ninin. Ni'co'. Quëmapiri mapachina, so'ináchin yonquicaso' ya'huërin. Inapochachin carinquëmanta' a'chintëranquëma' Quisocristoíchin yonquicamaso marë'. ³A'naquënsa nipirinhüë' yaanishacancantërinënuëma'.

Íráca ya'huani Ipa nonpintërinso pochin yanonpintërinënuëma' ama Quisocristoíchin yonquicamaso marëhuë'. ⁴Quisocristo imacaso' a'chintëranquëma'. Natëhuatama', Ispirito Santo ya'coancantërinquëma'. Inapitaso nipirinhüë' nisha a'chintërinënuëma'.

"Quisocristo nanamën chachin a'chintarainquëma'," itopirinënuëmahüë', nisha nanan a'chintërinënuëma'. Nisha ispiritonta' ya'huërin, itërinënuëma'. Nisha nisha natëcaso' a'chintohuachinquëmara, a'naroáchin yaimarama'. ⁵"Quiyaso' noya noyacoí," itopirinënuëmahüë', inapitaso' co ca quëran noya noyahuë', ténahuë'. ⁶Co míso nona'picohuë' niporahuë', noya noya nitotërahuë'. Ya'ipi no'tëquën a'chintëranquëmaso' nani nitotërama'. Nani ma'sha ninahuësona' nani ni'nama'.

⁷Yosë nanamën a'chintohuatënuëmara, co pi'pisha tëranta' coriqui ma'paranquëmahüë'. Sacatato, ma'sha pahuantërinco'so' pa'anahuë. Topinan a'chintëranquëma' canpita noya noya imacamaso marë'. ¿Ina marë' co noyahuë' ni'namaco ti? ⁸A'chintëranquëmaso marë' co manta' ma'paranquëmahüë'. A'napita imapisopita coriqui a'patërinaco catahua'huanquëmaso marë'. Naporo' co inapita a'chintopirahuë', a'patërinaco. ⁹Canpitataquë ya'huasoco, ma'sha pahuantopirincóhuë', co pi'pisha tëranta' ma'paranquëmahüë'.

Masitonia parti quëran huëcatona', quëtirinaco. Quisocristo imapi ni'ton, topinan ma'sha quëtirinaco nanpica'huaso marë'. Canpita ma'shanëma' co ma'paranquëmahuë'. Co onporonta' nohuantaparanquëmahuë'.¹⁰ Quisocristo catahuarinco ni'ton, no'tëquën nontaranquëma'. Co a'chinato canarahuë'. Ya'ipi Acaya parti topinan a'chinarahuë. Napoaton noya cancantërahüë. Co insonta' nanitarinhuë' nisha ayonquincoso'.¹¹ "Co nosororinquëmahuë' ni'ton, ma'shanëma' co ma'parinquëmahuë'," itopirinëinquëmahuë', co no'tëquën nonpihuë'. Yosë ni'sárinco, na'con nosororanquëma', tënahüë.

¹² Nisha a'china'piro'sa' a'chintohuachinëinquëmara, coriqui ma'parinëinquëma'. Caso nipirinhüë' a'chinahuëso marë' co coriqui ma'patërahüë'. Ipora huanta' topinan a'chinárahüë ama pinoinacoso marëhuë'. Inapita pochin canta' ma'paranquëma' naporini, "Paono pochachin a'chintërainquëma'. Yosë a'parincoi quiyanta'," ichitënnëinquëmahuë'.¹³ Inapitaso nipirinhüë' na'con nonpintërinëinquëma'. "Quisocristo a'parincoi," itopirinëinquëmahuë', co tëhuënnchachin a'parinhüë'. Nonpintatënnëinquëma', a'chintarinëinquëma'.¹⁴ Co ina marë' pa'yanacaso' ya'huërinhuë'. Ni'co'. Satanasënta' nohuantohuachin, Yosë anquënnënn pochin ya'horarin piyapi'sa' nonpintacaso marë'.¹⁵ Napoaton Satanasë natëpisopitanta' ina pochachin nisapi. "Yosë a'parincoi. No'tëquën natëcamaso marë' a'chintarainquëma'," topirinhüë'. Nonpinapi ni'ton, a'na tahuëri Yosëri no'tëquën ana'ntarin.

Paono parisitërinso'

¹⁶ Naquëranchin sha'huitanta'inquëma'. "Paonoso'

hua'yantërin," toconpi a'naquën. Ama inapita natëcosohüë'. Nipirinhüë', pi'pian ina pochin nontohuatënnquëma', ahuantatoma', natanco, topirahuë'. Caso' noya noya ninahuëso' sha'huitaranquëma' yonquicamaso marë'.¹⁷ Co Sinioro nohuantërinhuë' a'napita nocanacaso'. Nocantohuatëra, hua'yantërinso pochin nonëhua'.¹⁸ Nipirinhüë', nisha a'china'piro'sa' ina pochin nonpi ni'ton, canta' pi'pian ina pochin sha'huichinquëma'.¹⁹ Inapitaso' nocanpirinënnquëmahuë', noya natanama' ni'quëhuarë', canta' pi'pian tëranta' natanco, topirahuë'.²⁰ Inapitaso' chiniquën camairinënnquëma'. Ma'shanëma' topinan mapi. Nocaninënnquëma', yaahuërinënnquëma'. Inapotopirinënnquëmahuë', ¿ma'marëcha noya natanama nicaya? tënahüë, yonquiato.²¹ Quiyaso nipirinhüë' co ina pochin ninaihuë'. Co chiniquën nontërainquëmahuë'. Ina marë' tapanai. Nipirinhüë', inapitaso' nocaninacoi ni'quëhuarë', canta' hua'yantërinso pochin nonato, pi'pian nonantapatarahuë.²² "Quiyaso' Iprio piyapicoi," topachinara, canta' mini Iprioco. "Israiro piyapicoi," topachinara, canta' inachachin ninahuë. "Apraanso' shimashonëhuëi chachin," topachinara, inaso' shimashonëhuë canta'.²³ "Quisocristo sha'huitërincoi ni'toi, natërai," itopirinënnquëmahuë'. ¡Caso' na'con na'con natërahüë! Inapitaso' nocaninaco ni'ton, hua'yantërinso pochin nonato, pi'pian inapita pochin nonchinquëma' no'tëquën yonquicamaso marë'. Yosë marë' caso' chini chiniquën sacatërahüë. Pa'sápato, Yosë nanamën a'chinahuë. Ina marë' na'con na'con parisitaporahuë', ahuantërahüë. Inanta' sha'huichinquëma'. A'chinahuëso marë' na'aro' tashinan pëiquë po'morinaco. Na'aro' ahüërinaco. Shitëparinaco.²⁴ Cotio hua'ano'sa'

ana'intatonaco, chiníquën huihuirínaco. Cara shonca iscono' huihuirínaco. Nisha nisha ninanoquë a'natëraporo' inapotëra'piarínaco.

²⁵ Copirno sontaro'sanënpita naraqüë chiníquën ahuërinaco. Cararo' inapotonaco, ana'intërinaco. A'na tahuëri na'piquë të'yararinaco të'painacoso marë'. Naporahuaton, cararo' pi'píshachin shichimiitërahuë. Nanchaquë marë pa'taporahuë', nancha yancominahuaton, acopoi' pa'nin. Cararo' inaporahuë. A'na tashi' nara yanponinquë matato, marëquë chachin tahuërianpitërahuë. I'huaraya huarë' cha'ërahuë.

²⁶ A'chinaca'huaso marë' pa'sárahüë. Iiro'sa' panca pamatohuachina, shichimiitërahuë. Ihuatëro'santa'

yatëparínaco. Canta' cotio piyapico nipirahuë', cotioro'sa' no'huitonaco, yaahuërinaco. Nisharo'santa'

no'huirínaco. Panca ninanoro'saquë a'naquën yaahuërinaco. Co piyapi ya'huërinquëonta' ma'sha onporahuë. Marë pa'tohuatëra, parisitërahuë.

A'naquën: "Quiyanta' imarai," taponaraihuë', chiníquën no'huirínaco.

²⁷ Chiníquën sacatápato, parisitërahuë. Tashinta' co huë'ëtorahuë', ni'tárahüë. Na'a tahuëri capa cosharo' ni'ton, tanarahuë, yamororahuë. Co coshataporahuë', a'chinárahüë.

A'moca'huaso' pahuantërinco ni'ton, sëhuën natanahuë.

²⁸ Yosë nohuanton, ina pochin parisitárahüë. Naporahuaton, ya'ipi imaramasopita nosoroatënuquëma', yonquiáranquëma'.

Noya noya imacamaso' na'con nohuantërahuë. Nani tahuëri yonquiatënuquëma' napion cancantërahuë.

²⁹ A'naquën co chiníquën cancantohuachinahuë', canta' ina pochin ninatanahuë. A'na piyapi anishacancantohuachinquëmara, nosororanquëma' ni'ton, ina no'huirë pochin cancantërahuë. ³⁰ A'naquënso'

na'con nonsapi. "Quiyaso' noya noyacoí," topi. Caso nipirínhuë' co ina pochin nonahuë'. Co caora nanitërahuëso' sha'huichinquëma'. Na'con ma'sha onpotopirínacohüë', Yosëíchin achinicancaninco

ahuanta'huaso marë'. ³¹ Yosë ni'sárinco, co nonpintaranquëmahüë'.

Inaso' Quisocristo pa'pin chachin, ya'ipiyari chinochina'. Ina ni'sárinco ni'ton, no'tëquën nontaranquëma'.

³² Iráca Tamascoquë ya'huasoco, ninano hua'an yamaninco, copirno Aritasëri acorínso'. Tashinan pëiquë yapo'morínco ni'ton, sontaro'sa' a'parin. Nani tahuëri ninano ya'coana ni'sapi macainacoso marë'.

³³ Yamapirínacohüë', imapisopita catahuarinaco cha'ëca'huaso marë'.

Inapa pairatopiquë huintana ya'huërin. Ina quëran nantipiquë anohuaraimarinaco. Napotohuachinacora, cha'ërahuë.

Co caora nanitopirahuë', Yosë catahuarinco, cha'ërahuë.

Paono inápaquë quënanínso'

12 Co nohuantërahuë' a'napita nocana'huaso'.

"Caso' noya noya piyapico," co taporahuë', pi'pian ina pochin sha'huichinquëma'. Iráca Yosë nohuanton, hua'narëso pochin ma'sha ni'nahuë. Quisocristo chachin anitotërincoso'.

² Naporo' inápaquë Yosë ya'huërinquë chachin quëparínco. Nani shonca catapini pi'ipitarin quëparínco.

Hua'yanëhuëichin a'na pa'mara. Nonëhuëro'co chachin a'na pa'maraco. Co caso' nitotërahuë'. Yosëíchin nitotërin.

³ Tëhuëinchachin pantarahuë. Hua'yanëhuëichin a'na pa'mara. Nonëhuëro'co chachin a'na pa'maraco. Co caso' nitotërahuë'.

Yosëíchin nitotërin. ⁴ Yosë'pa' ya'huasoco, na'con natanpirahuë', co nanitërahuë' sha'huica'huaso'.

Co Yosë nohuantërinhuë'. ⁵ Noya noya ninínso' anitotërinco ni'ton,

nocantochináchin cancantopirahuë', tananpitërahuë. Co caora nohuanto, chiníquën nanantërahuë'. Co caora nanitërahuë' noya nica'huaso', tëna huë. ⁶“Na'con na'con nitotërahuë,” itëranquëma' naporini, no'tëquën nonchitënuquëmahüë', co nonpinchitënuquëmahüë'. Nipirinhüë', co ina pochin nontëranquëmahüë'. Nani no-huitëramaco. A'chintohuatënuquëmara, natanamaco. Naporahuësopita ni'nama'. Inaíchín yonquiatoma', noya ni'co topirahuë'. Napoaton co aquëtë' sha'huitaranquëmahüë'.

⁷Yosë na'con na'con anitotërinco. Ina quëran ama a'napita nocana'huaso marëhuë' ina nohuanton, ma'sha onporahuë'. Nahuan acoposha ohuanincoso pochin natanahuë. Co oshahuanaporahuë', Satanasë na'con aparisitërinco. ⁸Ina marë' chiníquën Sinioro nontërahuë. “Catahuaco ama parisichisohüë,” itërahuë. Cararo' ina pochin nontopirahuë'. ⁹Sinioro sha'huitërinco: “Ca nohuanto, ipora huanta' parisitapiranhuë', nosoroatënuquën, na'con catahuanquën. Carinquën achinicancanaranquën noya ahuantamaso marë'. Co quëmaora nanitohuatänhuë', na'con na'con catahuanquën. Ma'sona tëranta' onpohuatan, co onporonta' pataranquënhüë',” itërinco. Napoaton co huachi sëtërahuë'. “Co caora nanitohuatërahuë', Quisocristo na'con na'con catahuarinco,” ta'to, noya cancantërahuë. ¹⁰Napoaton co chiníquën cancantopirahuë', co pa'yanahuë'. Pinopachinacora, co no'huitërahuë'. Ma'sha pahuantopirincosohüë', co ina yonquirahuë'. Quisocristo imarahüeso marë' aparisitohuachinacora, ahuantërahuë. Sacai' nipirinhüë', nóya cancantërahuë. “Co caora nanitohuatërahuë', na'con na'con

catahuarinco,” ta'to, chini chiníquën cancantërahuë'.

Imapisopita yonquirinso'

¹¹Nisha a'china'piro'sa' pa'yatërama' ni'ton, hua'yantërinso pochin nontëranquëma'. “Paono nóya a'chintërincoi,” itërama' naporini, co ina pochin canta' nonaca'huaso' ya'huë'itonhuë'. “Quiyaso' noya noyaco'i,” itopirinënuquëmahüë', co ca quëran noya noyahuë' inahuaso'. Co caora nanitaporahuë', Quisocristo catahuarinco ni'ton, noya ninahuë. ¹²Íráca isoro'paquë nipon, a'naya a'naya huayonaton, acorin nanamën a'chinacaiso marë'. Inapitaso' na'con catahuarin. Ina nohuanton, cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatopi. Nani ma'sha nanitapapi. Inapopi quëran acorinsopita nohuitërehua'. Canta' acorinco ni'ton, inapochachin catahuarinco. Canpitataquë ya'huapo, cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatërahuë. Aparisitopirincosohüë', ahuantato, a'chintëranquëma'. “Ma noyacha Yosëri catahuarin paya,” ta'toma', imarama'. ¹³A'naquënso nipirinhüë' sha'huitërinënuquëma'. “A'napita imapisopita noya noya ni'nin,” itopirinënuquëmahüë', ya'ipinquëma' napopináchin ni'nanquëma'. A'na parti a'chinpato, cosharo', coriqui, inapita ma'patërahuë capato, nanpica'huaso marë'. Canpitaíchín co ma'pachinanquëmahüë'. ¿Ina marë' no'huiramaco ti? No'huihuatamaco, jñaniantoco'!

¹⁴Nani catoro' ni'conanquëma'. Iporaso' naquëranchin nicaponquëma' yapa'sarahüë. Cantonpatënuquëma', co manta' ma'paaranquëmahüë'. Co ma'shanëma' nohuantërahuë'. Canpita noya noya imacamaso' nohuantërahuë. Hui'nahuëpita pochin ni'nanquëma'. Hui'nanpoa' co noco-

marinpoahuë'. Canpoari catahuacaso' ya'huërin. ¹⁵Napoaton co manta' ma'paranquëmahüë'. Noya cancantato, sacatarahuë cosharo' pa'ana'huaso marë'. Ina quëran parisitaporahuë', a'chintaranquëma' noya imacamaso marë'. Carimaso' na'con na'con nosoropiranquëmahüë', canpitaso' co onpopinchin nosororamaco' topirahuë'.

¹⁶A'naquëonta' nonpinapirinaco. "Paono co ma'sha ma'papurinquëmahüë', nonpintatënquëma', canarin," itërinënquëma'. Co napopirahuë', napotërinënquëma'. ¹⁷I'hua mini a'naquën a'papurahuë', co manta' ina quëran canarahüë'. ¹⁸"Inta, quëmari ni'coniquë' iyaro'sa,'" itahuato, Tito a'parahuë. Inarë' a'na iyayanta' a'parahuë. Cantonpachinquëma', co Tito nonpintërinquëmahüë'. Canta' ina pochachin cancantërahüë. Co pi'pisha tëranta' canaraihuë'.

¹⁹Co noya nicamacoiso marë' ninshitarainquëmahüë'. A'naquëma' nimara ina pochin yonquipiramahuë', co quiyaso naporaihuë'. Nosororainquëma' iyaro'sa'. Noya noya imacamaso marë' ninshitarainquëma'. Quisocristo imarai ni'ton, Yosëfchin yonquirai. Ina ni'sárincoi ni'ton, no'tëquën ninshitarainquëma'. ²⁰Canconpato, co noya ni'saranquëmahüë' nimara. Canpitanta' co noya ni'saramaco'huë' nimara. Napoaton sëtato, yonquiáranquëma'. Ipora huanta' a'naquëma' nimara nino'huarama', ni'a'pitarama', iqüianan quëran ninontarama', nipinosarama', ninocanarama', nisha nisha yonquiarama' nimara, tënahüë yonquiato. ²¹Iráca a'naquëma' co noyahuë' yonquirama'. Monshihua-nama', sanapirachin yonquirama'. Ipora huanta' a'naquëma' inapoarama' nimara. Co ina naniantohuatamahüë', canconpato, pa'pi sëtarahuë'.

Carinquëma' a'chintëranquëmaso' ni'ton, Yosë atapanarinco. Co oshanëma' a'pohuatamahüë', chiniquën asëtaramaco.

Piquëran pënëntërinso'

13 Nani catoro' ni'conanquëma'. Iporaso' naquëranchin nicaponquëma' pa'sarahüë. Yosë quiricanën quëran sha'huitërinpoa'. "Ama topinan quëran ana'intocoso'huë'. Natantacaso' ya'huërin. Cato' piyapihuë nipon, cara piyapihuë nipon, inachachin sha'huitohuachinpoa', naporo huarë' ana'intacaso' ya'huërin," topi. Napoaton pa'pato, ina pochin natantarahuë no'tëquën nitota'huaso marë'. ²I'hua ni'conpatënquëmara, pënënanquëma'. "Co oshanëma' naniantohuatamahüë', a'na huë'pato, no'tëquën ana'intaranquëma huachi," itëranquëma'. Iporaso' co inatohua' ya'huëpirahuë', inachachin pënëantaranquëma'. Co i'hua oshahuaninsoachin yonquirahuë'. Ya'ipinquëma' pënënanranquëma'. ³"Chiniquën nanantëranso' a'notocoi nitochii," itopiramaco'huë'. Pa'pato, no'tëquën ana'intohuatënquëma', nitotarama'. "Quisocristori a'parin ni'ton, chiniquën nanantërin," tosarama'. Quisocristo co topinan quëran nontërinpoahuë'. Chiniquën nanantaton, ya'ipi nanitaparin. ⁴Isoro'paquë nipon, co aquëtë' chinirinhüë'. Corosëquë patanantopi. Chiminaonahuë', Tata Yosëri chiniquën nanantaton, ananpitaantarin. Quiyanta' Quisocristo pochin cancantatoi, co quiyaora chiniraihuë'. Ina acorincoi ni'ton, Yosë achinicancanincoi no'tëquën pënëna'huainquëmaso marë'.

⁵Canpitaso nipirinhüë' nitantiaco'. Canpitaora yonquinëma quëran yonquico'. A'naquëma' co cancanëma quëran huarë' imashatëramahuë'

nimara. Ya'ipi cancanëma quëran imapatama', Quisocristo ya'coancantërinquëma'. ¿Co ina nitotëramahuë' ti? A'naquëmaso nipirinhüë' co tëhuënychachin imamaranquëmahuë'. ⁶Tëhuënychachin imapatama', co topinan quëran a'chintërainquëmahuë', tënahuë. Ina quëran canpitanta' inachachin yonquiarama'. “Tëhuënychachin Quisocristori acorin pënëninpoaso marë'” tosarama'. ⁷Canpita marë' Yosë nontarai. “Catahuaquë' noyasáchin niina,” itërai. Co a'napita noya nicainacoiso marë naporaihuë'. Canpita noya noya imacamaso marë' naporai. A'napita co noyahuë' yonquiara-pipirinacoihuë', co ina yonquiraihuë'. ⁸No'tën nanan natëcamaso marë' catahuarinquëma'. Co nohuantëraihuë' nisha a'chinta'huainquëmaso'. ⁹Co chiníquën nanantona'pi pochin nipi-raihuë', co ina marë' sëtëraihuë'. Noya imapatama', nóya cancantarai. Ipora huanta' Yosë nontarai. “Catahuaquë', Siniro, noya noya cancanchina'” itërai. ¹⁰Napoaton co inaquë ya'huaporahuë', ninshitaranquëma'

pënëna'huanquëmaso marë'. Ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantohuatama', canconpato, co ana'inta'huanquëmaso' ya'huaponhuë'. Siniro chachin chiníquën nanan quëtërinco catahua'huanquëmaso marë'. Co anishacancanta'huanquëmaso marë' napotaranquëmahuë'. Noya noya imacamaso marë' napotaranquëma'.

¹¹Nani iyaro'sa' ninshitëranquëma'. Noya cancantoco', tënhahuë. Ya'ipi cancanëma quëran Yosë imaco'. Pënënanquëmaso' noya natëtoma', niachinicancanco'. Napopináchin yonquico'. Noya nini'toma', ya'huëco'. Inapohuatama', Yosë catahuarinquëma'. Inasáchin nosoroatonpoa', catahuarin-poa' sano cancantacaso marë'. ¹²Noya ninosoroatoma', imaramasopita capini nisë'quëco'. ¹³Ya'ipi imapisopita isëquë ya'huëpiso', saludos a'patarinëinquëma'.

¹⁴Inaora nohuanton, Siniro Quisocristo catahuainquëma'. Tata Yosë nosoro'inquëma'. Ispirito Santo chachin nani tahuëri noya ayonquiuinquëma'. Nani huachi.

Paono

Paonori Carasiaquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

Carasiaquë imapisopita quirica a'patërinso'

1 Ca Paonoco ninshitaranquëma', ni'co'. ¿Noyanquëma' canpitanta'? Noya canta' ya'huarahuë. Quisocristo acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Co piyapi'sa' inahuaa nohuanton a'parinacohuë' a'china'huaso marë'. Co inapita acorinacohuë'. Tata Yosë chachin acorinco. Ina nohuanton, Quisocristo nanopiantarin huachi. Nani nanopiantohuachina, ina chachin nanan quëtërinco a'china'huaso marë'.² Ya'ipicoi isëquë imaraisopitaro'coi chachin nanan a'patarainquëma'. Canpitanta' Carasia parti ya'huëramasopita imarama' ni'ton, ninshitaranquëma'.³ Inaora nohuanton, Tata Yosë catahuainquëma'. Asanocancainquëma'. Siniro Quisocristonta' inachachin catahuainquëma'.⁴ Oshanënpoa' inquitinpoaso marë' Quisocristo chiminin. Inaora nohuanton, ya'huërëtërinpoa'. Notohuaro' piyapi'sa' co noyahuë' yonquipi. Ama inapita pochin cancantacaso marëhuë' chiminaton, anoyacancantërinpoa'. Tata Yosë nohuanton, nicha'ërinpoa'.⁵ “¡Ma noyacha Tata Yosëso paya!” itahua'. Ama onporonta' ina naniantahuasohuë'. Amen.

Quisocristoíchin imacaso' ya'huërinso'

⁶ Yosë ayonquirinquëma' imacamaso marë'. Quisocristo inaora nohuanton nosoroatëinquëma', catahuarinquëma' ni'ton, imarama'. Imapiramahuë', a'naroáchin ina naniantatoma', nisha nanan yaimarama'. Ina yonquiato, pa'yanahuë'.⁷ Co a'na

nanan, iyaro'sa', ya'huërinhuë' cha'ëcaso marë'. Quisocristoíchin anoyacancantërinpoa'. Ina imapatëhua', oshanënpoa' inquitarinpoa'. Inasáchin yonquipiramahuë', a'napita huëcatona', nisha nanan a'chintarinëinquëma'. Napoaton nisha nisha yonquiarama'. Yanonpintërinëinquëma'. “Co Quisocristoráchin yonquicaso ya'huërinhuë'” itërinëinquëma'.⁸ Quiyanta' nisha nanan a'chinai naporini, Yosë ana'inchitoncoihuë'. Anquëni tëranta' nisha nanan a'chinai naporini, Yosëri ana'inchitonhuë'. “Quisocristoíchin nicha'ërinpoa',” itëranquëma'.⁹ Iráca inachachin sha'huitërainquëma'. Iporaso' naquëranchin sha'huitantaranquëma'. “Quisocristoíchin anoyacancantërinpoa',” ta'toma', imarama'. Inso tëranta' nisha nanan a'chintohuachinquëma', Yosëri chiníquën ana'inchin, tënahuë'.¹⁰ Co piyapi'sa' noya nicainacoso marë' a'chinahuë'. Yosë noya nicaincoso marë' a'chinahuë'. Piyapi'sa' pa'yatinacoso marë' na'con na'con yonquirahuë naporini, co Quisocristo natëitohuë'.

Paono ya'nan imarinso'

¹¹ No'tëquën iyaro'sa' sha'huitaranquëma'. Iráca quëran huarë' co piyapi yonquirinso' a'chintëranquëmahuë'.¹² Quisocristo chachin nanamën anitotërinco. Co a'na piyapi sha'huitërincohuë'. Co insonta' ina nanamën a'chintërincohuë'. Inaora chachin anitotërinco.

¹³ Iráca naporahuëso' nani natantërama'. Co'huara Quisocristo imashatërapohuë', cotio nanan imarahuë. Ina imato, Quisocristo imapisopita no'huirahuë. Chiníquën aparisitërahüë. Ata'huanta'huaso' yonquipirahuë'.¹⁴ Cotioro'sa' napopiso' chiníquën imato, inasáchin

yonquirahuë. Carë' napopináchin pi'ipitopiso' noya natëpirinahuë', caso' na'con na'con natërahuë. Nani ma'sha shimashonëhuëpita a'chinpiso' yanatëpirahuë'. ¹⁵⁻¹⁶ Yosë nosoroatonco, nohuantërinco hui'nin imaca'huaso marë'. Co'huara nasichâtërapohuë', yonquirinco nanamën a'china'huaso marë'. Inaora nohuanton, nosororinco ni'ton, hui'nin anohuitërinco nisha piyapi'sa' pënëna'huaso marë'. Ina marë' aco-huachincora, co piyapi'sa' paaparahuë' a'chintinacoso marë'. ¹⁷ Ca'tano'sa' Quirosarinquë ya'huëpirinahuë', co inatohua' pa'nahuë' nonta'huaso marë'. Inapita'ton acopirinhüë', Yosë nani sha'huitërinco ni'ton, co inapita tëranta' natanconahuë'. Co hua'qui quëranhuë' Arapia parti paato, Quisocristo nanamën yonquirahuë. Ina quëran Tamascoquë paantarahuë.

¹⁸ Cara pi'ipi quëran Quirosarinquë pa'nahuë Pitro nohuita'huaso marë'. Cato simana pochin pëinëinquë yacaparahuë. ¹⁹ Naporo' Santiaconta' nohuitërahuë. Quisocristo iin inaso'. Inapitasáchin nontërahuë. A'napita ca'tano'saso' co ni'nahuë'. ²⁰ Yosë ni'sárinco, no'tëquën ninshitaranquëma'. Co nonpintaranquëmahüë'.

²¹ Ina quëran Siria parti pa'nahuë a'chinapo. Sirisia partinta' pa'nahuë. ²² Cotia parti ya'huëpisopitaso nipirinhüë' co nohuichatërarinacohüë'. Inatohua' na'a Quisocristo imapisopita ya'huëpirinahuë', co nohuitërinacohüë'. ²³ Topinan natantërinaco. "Íráca Paono aparisitërinpoa'. Yatëpapirinhüë', iporaso' inanta' imarin. Quisocristo nanamën a'chinarin huachi," topi, natantopi. ²⁴ Ina natantahuatona', "¡Ma noyacha Tata Yosëso' ni'ton, Paononta' imarin paya!" topi.

Quisoso ca'tano'sanënpitarë' ninontopiso'

2 Shonca catapini pi'ipi quëran naquëranchin Quirosarinquë paantarahuë. Pirnapi ca'taninco. Titonta' quëparai. ² Yosë ayonquirinco paca'huaso' ni'ton, pa'nahuë imapisopita nonta'huaso marë'. Ansiano'sarachin niyontonpachinara, sha'huitërahuë. "Caso' nisha piyapi'sa' a'chintohuato, Quisocristoíchin imacaiso' ya'huërin, tënahuë. Íráca pënëntërinso' imacaiso' co a'chintërahuë'," itërahuë. "Co no'tëquën a'chinnanhuë'," itërinaco naporini, topinan quëran a'chinchitënquëmahüë', tënahuë yonquiato. Ansiano'saso nipirinhüë' "Noya a'chinan," itërinaco. ³ Titonta' nisha piyapi nipirinhüë', inatohua' quëparahuë. Co marca ya'huëtopirinhüë', ansiano'sari noya ni'pi. "Marca niacotëquë'," co itopihuë'. ⁴ A'naquën cotioro'saso nipirinhüë', "Quiyanta' imarai," taponaraihuë', co Quisocristoráchin imapihuë'. Íráca pënëntërinsona' imapi. Yasha'huirapitonaco, niyontonpiso pëiquë ya'conpi Quisocristo imatoi naporaisopita nicacaiso marë'. "Íráca pënëntërinsona' natëcaso' ya'huërin," ta'tona', yaanishacancantërinaco nisha nisha natëca'huaiso marë'. ⁵ Napotopirinaoihuë', co pi'pian tëranta' nohuantëraihuë'. "Quisocristoíchin anoyacancantërinpoa'," itërai. Canpitanta' no'tëquën yonquicamaso' nohuantërai. Napoaton nisha a'chintohuachinacoira, co manta' natëraihuë'.

⁶ Ansiano hua'ano'saso' nipirinhüë', co nisha sha'huitërinacohüë'. Chiníquën nanantopirinhüë', co t'ë'huatërahuë'. Napopináchin Yosë ni'ninpoa'. ⁷⁻⁸ "No'tëquën a'chinan," itërinaco. Pitrori a'chintohuachina, Yosë nohuanton, na'a cotioro'sa' Quisocristo

imasapi. Carinta' a'chintohuato, Yosë nohuanton, na'a piyapi'sa', nisha nisha niponaraihuë', imasapi inahuanta'. Napoaton ansiano'santa' noya nontërinaco. "Yosëri Pitro acorin cotioro'sa' a'chintacaso marë'. Quëmaso nipirinhuë' acorinquën nisha piyapi'sa' a'chintacaso marë'," itërinaco.

⁹ Santiaco, Pitro, Coansha, inapitaso' chini chiniquën nanantopi ni'ton, sha'huitërinacoi. "Yosë na'con catahuarinquën. Ina acorinquën nisha piyapi'sa' a'chintacaso marë'," ta'tona', së'quërinaco. Pirnapinta' së'quëpi. "Canpitaso' nisha piyapi'sa' a'chintoco'. Quiyaso nipirinhuë' cotioro'sa' a'chintarai," itohuachinacoira, "Noyahua'," itërai. ¹⁰ "Ama sa'ahuaro'sa' naniantocosohuë'. Imapisopita a'chintoco' ma'sha quëtacaso'," itërinacoi. "Co'chi naniantaraihuë' paya. Nosororai quiyarinta'," itërahuë'.

Paonori Pitro pënëninso'

¹¹ Ina quëran Pitro Antioquiaquë pa'pachina, Quisocristoíchin anoyacancantërinpoaso' nitotaponahuë', tëhuërin. Napoaton niyontonpiquë chachin pënënahuë'. Ina sha'huichinquëma' nitotoco'. ¹² Inaquë nisha piyapi'sa' ya'huëpi. A'naquën Quisocristo imapi. Inapitaso' co cotio piyapihuë' ni'ton, ya'ipi cosharo' ca'pi. Cotioro'santa' inaquë ya'huëpisopita Quisoso imapachinara, co huachi cosharo' a'popihuë'. Napopináchin coshatopi. Pitronta' inapitarë' coshataton, co ma'sha a'porinhuë'. Ina quëran a'napita cotioro'sa' Quirosarin quëran canquiipi. Santiaco imarinsopita inahuaso'. "Quiyanta' Quisocristo imarai," taponaraihuë', iráca pënëntopiso' yonquiatona', ma'sha a'popi. Inapita huë'pachinara, Pitro co huachi nisha piyapi'sarë' coshatërinhuë'. Marca pa'yatopisopita të'huataton, nisha

coshatërin. ¹³ Ya'huëhuano'santa' cotioro'sa' nipisopita Pitro nicatona', nisha coshatopi. Pirnapinta' Pitrorë chachin nisha coshatërin. Quisocristo nanamën nitotaponaraihuë', co no'tëquën imapihuë'. ¹⁴ Ina ni'sahuato, ya'ipi piyapi ni'tërantapaiquë Pitro chiniquën pënënahuë'. "Cotio piyapinquën niponahuë', Quisocristo imaton, iráca pënëntërinso' naniantëran. Nisha piyapi'sarë'quën coshataponahuë', iporaso' naquëranchin ma'sha a'poantaran. Ina pochin nicaton, piyapi'sa' anishayonquiarian. 'Co Quisocristoíchin nicha'ërinpoahuë' nimara. Iráca pënëntërinsona' natëcaso' ya'huërin,' ta'tona', nonanarinënuën. ¿Nisha piyapi'santa' cotioro'sa' pochin yaatarantëran ti?

Quisocristo natëhuatëhua', Yosë nicha'ërinpoaso'

¹⁵ Canpoaso' hua'huatërehua quëran huarë' cotioro'sanpoa' ninëhua'. Co nisha piyapinpoahuë'. 'Co oshahuano'sanpoahuë', nitërehua'. ¹⁶ Napopirëhuahuë', Moisésë pënëntërinso' natëhuatëhua', co ina marë' Yosë noya ni'sarinpoahuë'. Quisocristoíchin imapatëhua', noya ni'sarinpoa'. Napoaton canpoanta' Quisocristo natërehua' oshanënpoa' inquitinpoaso marë'. Co inso tëranta' pënëntërinso' natërinso marë' Yosë'pa' pa'sarinhuë'. Quisocristoráchin nicha'ërinpoa'.

¹⁷ 'Quisocristo nicha'ësarínpoa', ta'tëhua', imarihuarahuë', iráca pënëntërinso' imaantahuatëhua', ¿Quisocristo napoahuarë' aoshahuaninpoa' ti? Co onporonta' ina pochin yonquicaso' ya'huërinhuë'. ¹⁸ Iráca pënëntërinso' nani naniantërehua'. Naquëranchin ina yonquiantahuatëhua', co Yosë natëarihuahuë'. Quisocristoíchin yonquicaso' ya'huërin. ¹⁹ Iráca canta' pënëntërinso'

imapirahuë', co nanitërahuë' no'tëquën natëca'huaso'. Co ina imato noya cancantërahuë'. Oshahuanato, chimipi pochin cancantërahuë. Napoaton iráca pënëntërinso' naniantërahuë Yosëíchin yonquica'huaso marë'.²⁰ Quisocristo corosëquë chiminin. Ina imato, canta' corosëquë chiminahuëso pochin ninahuë. Iráca yonquirahuëso' naniantërahuë. Napoaton co huachi oshahuanaca'huaso' ya'huërinhuë'. Iporaso' Quisocristoíchin yonquirahuë. Co huachi caora nohuanto ma'sha ninahuë'. Quisocristo ya'coancantërinco ni'ton, catahuarinco noya nica'huaso'. 'Nani tahuëri Yosë hui'nin chachin catahuarinco,' ta'to, noya cancantërahuë. Inaso' pa'pi nosororinco. Nosoroatonco, ya'huërenamëhuë chiminin.²¹ Inaora nohuanton, Yosë nosoroatonpoa', hui'nin a'paimarin chiminacaso marë'. Co ina naniantërahuë'. Inasáchin imarahuë ni'ton, Yosë noya ni'sarinco huachi. Iráca pënëntërinso' natërehuaso marë' noya ni'ninpoa' naporini, topinan quëran Quisocristo chimiintonhuë',” itërahuë.

Iráca nanan naniantatëhua', nasha nananáchin imahua'

3 Co no'tëquën iyaro'sa' yonquiramahuë'. ¿Inta' ahua'yantatëinquëma', anishacancantërinquëma'? tënahüë yonquiato. “Quisocristo corosëquë patanantopi. Canpoa marë' chiminin,” itërainquëma'. A'ninquëchin quënanëso pochachin sha'huitohuatëinquëmara, natanama'. “Ina pochin chiminaton, oshanënpoa' inquitërinpoa',” ta'toma', Quisocristo imarama'.² Isoíchin yanitotërahuë. ¿Ma'ta' imarama' ni'ton Ispirito Santo ya'coancantërinquëma'? Iráca pënëntërinso' natëhuatama', ¿Ispirito Santo ya'coancantërinquëma' ti? ¡Co'ta,

Quisocristo nanamën natanatoma' natëhuatama', ya'coancantërinquëma'! “No'tëquën nontërinpoa',” ta'toma', natërama'. Ina imapatama', Ispirito Santo ya'coancantatëinquëma', na'con catahuarinquëma'.³ ¿Onpoatomata' iporaso' co huachi no'tëquën yonquiramahuë'? Naquëranchin iráca pënëntopiso' yanatëantarama'. Ya'nan imapoma', co canpitaora nanitëramahuë' Yosë huëntonënuë ya'conacamaso'. Ispirito Santo aya'coninquëma'. Ipora huanta' co canpitaora nanitaramahuë' noya noya imacamaso'.⁴ Imaramaso marë' Ispirito Santo na'con catahuapirinquëmahüë'. Quisocristo naniantohuatama', topinan quëran catahuarinquëma'. Napoaponahuë', co Quisocristo naniantaramahuë', topirahuë'.⁵ “Quisocristoíchin anoyacancantërinco,” topatama', Ispirito Santo ya'coancantërinquëma'. Inapotohuachinquëma', achinicananinquëma'. Catahuarinquëma' ni'ton, nani ma'sha nanitaparama'. Co iráca pënëntërinso' natëramaso marë' catahuarinquëmahüë'.

⁶ Isonta' yonquico': iráca Apraan Yosë natërin. “No'tëquën nontërinco. Sacai' nininsonta' nanitaparin,” topachina, Yosëri noya ni'nin.⁷ Iporaso' canpoanta': “Yosë no'tëquën nontërinpoa' ni'ton, imasarahüë,” topatëhua', Apraan pochin cancantarihua'. Ina pochin cancantohuatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'. Inanta' iyaro'sa' nitotoco'.⁸ Co cotioro'saráchin Yosëri nohuantërinhuë'. Nisha piyapi'santa' imapachina', noya ni'sarin. Noya nica-ton, co oshanëna marë' ana'intarinhuë'. Iráca iso noya nanan ninoton, Apraan itapon: “Nisha nisha piyapi'santa' quëma pochin cancantohuachina', na'con catahuaarahuë,” itërin Yosëri. Quiricanën quëran naporin.⁹ Apraan Yosëri sha'huitërinso' topinan

natëcharinso marë' Yosëri na'con catahuarin. Inapochachin canpoanta' Quisocristo nanamën topinan natëcharëhuaso marë' catahuarinpoa'.

¹⁰ Moisésë iráca pënëntërinso' yaimapatama', ana'intinquëmaso' ya'huërin. Co ya'ipi natëramahuë' ni'ton, Yosë ana'intarinquëma'. Iráca quiricanën quëran naporin: "Co ya'ipimiáchin natëhuatamacoahuë', chiniquën ana'intaranquëma'. Parisitopiquë a'paranquëma'," ténin. ¹¹ "Pënëntërinso' natëto cha'ësarahuë," co ta'caso' ya'huërinhuë'. Ina pochin cancantohuatëhua', co Yosë noya ni'sarinpoahuë'. Quiricanën quëran no'tëquën sha'huitërinpoa': "Cancanënpoa quëran huarë' natëtohuatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa ni'ton, noya nanpimiatarihua'," ténin quiricanënuë. ¹² Cato' nanan ya'huërin. Co cato chachin imacaso' ya'huërinhuë'. Iráca pënëntërinso' natëhuachina', inasáchin natëcaso' ya'huërin. Moisésë sha'huitërinpoa': "No'tëquën natëcaso' ya'huërin. No'tëquën natëhuatëhua', noya nanpimiatarihua'," ténin. Ina nanan imapatama', co Quisocristo nanamën imaramahuë'.

¹³ Co nanitërehuahuë' no'tëquën natëcaso' ni'ton, ana'intinpoaso' ya'huërin. Quisocristoso nipirinhuë' nicha'ërinpoa'. Canpoa' ya'huërenamënpoa' chiminin. Ina, Yosëri ana'intërin. Quiricanën quëran naporin: "Piyapi pa'pi co noyahuë' nipachina, naraquë achinpirahuatë', chiniquën ana'intëre'. Nani Yosëri a'porin," ténin quiricanënuë. Canpoaso' ana'intinpoaso' ya'huëpirinhuë', naraquë chachin Quisocristo apatanantohuachinara, oshanënpoa marë' parisitërin. Inaquë parisitaton, nicha'ërinpoa'. ¹⁴ "Yosë no'tëquën nontërinco," ténin Apraan. Ina téninso marë' Yosëri noya ni'nin. Nisha piyapiro'sarinta' imacaiso

marë' Quisocristo chiminin. Ina natëhuachinara, Yosëri noya ni'nin. Ya'ipinpoa' Quisocristo imapatëhua', Ispirito Santo ya'coancantarinpoa'. Iráca Yosë sha'huirinso pochachin ya'coancantarinpoa'.

Yosë sha'huirinso'

¹⁵ Ni'cochi iyaro'sa'. Iso pochin sha'huichinquëma' yonquicamaso marë'. Ma'sha mapatëra, quirica quëtërinënpa'. Quëtöhuachinënpora, hua'ani nininën acorahuaton, hui'sharin. Ina quëran co insonta' nanitërinhuë' canpiacaso'. Co aquëtë' ninshitacaso' ya'huërinhuë'. Naporahuaton, co tapicaso' ya'huërinhuë'. Ya'nan ninshitërinSORACHIN ya'huëmiatarin. ¹⁶ Inapochachin iráca Yosëri nontaton, Apraan sha'huitërin: "Caora nohuanto, nóya catahuaranquën. Quëma shiparionta' catahuarahuë ya'ipi piyapi'sa' anoyacancantacaso marë'," itërin. A'naíchin shiin yonquiaton, naporin. Quisocristo ninoton, napotërin. ¹⁷ Iráca Apraanë' anoyataton, itapon: "A'na tahuëri quëma shiparin ya'huëhuachin, ya'ipi piyapi'sa' anoyacancantarin. Caora nohuanto, nicha'ësarahuë. No'tëquën nontaranquën. Co onporonta' naniantarahuë'," itërin Yosëri. Ina quëran catapini pasa cara shonca pi'ipi na'huëhuachina, cotioro'sa' pënënin nani ma'sha natëcaiso marë'. Pënënpirinhuë', Apraanë' iráca anoyatërinso' co naniantërinhuë'. Yosëri nani sha'huitohuachina, co onporonta' nonpininhuë'. ¹⁸ Iráca Yosëri sha'huitërin. "Caora nohuanto, piyapi'sa' nicha'ësarahuë," itërin. Iráca pënëntërinso' natëtë' cha'ëcaso' ya'huërin naporini, co inaora nohuanton Yosë nicha'ëitonpoahuë'.

¹⁹ ¿Ma'marëta' nipachin pënëntërinso nanan ya'huërin? Co topinan quëran cotioro'sa' pënëninhuë'.

Oshahuanēhuaso' anitotínpoaso maré' pēnēnin. Quisocristo nasitaquē huaré' pēnētērinsoachin ya'huērin imacaiso'. Quisocristo nasitohuachina, iráca Apraan sha'huitērinso chachin o'marin. Yosē pēnētōhuachina, anquēniro'sa' a'paimarin Moisésē sha'huitacaso maré'. Ina quēran Moisésēri piyapi'sa' sha'huitērin. ²⁰Nipirinhué', Apraan nontohuachina, co anquēni a'paimarinhué'. Co piyapi tērantá' a'parinhué' sha'huitacaso maré'. Inaora chachin no'tēquēn sha'huitērin.

Maistro pochin nininso'

²¹Ina pochin ni'quēhuaré' Moisésē pēnētērin ni'ton, ¿Yosēri Apraan sha'huitērinso' tapirin ti? Co naporinhué'. Pēnētērinso' noya noya nicaton, anoyacancantērinpoa' naporini, ina natērēhuaso maré' Yosē noya ni'itonpoahué'. ²²Nipirinhué', co insontá' nanitērinhué' no'tēquēn natēcaso'. Ya'ipinpoa' oshahuanēhua'. Ina maré' ana'intinpoaso' ya'huērin, tēnin Yosē quiricanēn quēran. Napoaton Quisocristoráchin nanitaparín anoyacancantínpoaso'. Inasáchin imapatēhua', Yosē noya ni'sarinpoa'.

²³Co'huara Quisocristo imacaso' tahuēri naniyatērasohué' Moisésē pēnētērinso' hua'anēntatē pochín nitērinpoa' ama aquētē' oshahuanacaso marēhué'. Oncorapirínpoaso pochín nitērinpoa'. Quisocristo nasitaquē huaré' pēnētērinsoachin ya'huērin ama Yosē naniantacaso marēhué'. ²⁴Ni'cochi. Hua'huaro'sa' co yonquipihué' ni'ton, na'con pēnēnacaso' ya'huērin. Inapochachin iráca Moisésē na'con pēnēninpoa'. Maistro pochín pēnēninpoa' oshahuanēhuaso' ayonquiinpoaso maré'. Co pēnētērinso' natēcaso' nanitērēhuahué' ni'ton, Quisocristo huachi yonquiarēhua'. Ina imapatēhua', anoyacancantarínpoa'.

²⁵Iporaso' nani Quisocristo o'marin ni'ton, co huachi maistro pochín nininso' nohuantarihuahué'.

²⁶Iporaso' Quisocristo imapatēhua', hui'ninpita pochín Yosē ni'ninpoa'. ²⁷Ya'ipinpoa' Quisocristo natēhuatēhua', huēntonēnquē chachín aya'coninpoa'. Ya'conpatēhuara,

“Quisocristoichín imasarahué huachi,” ta'tēhua', aporihuanēhua'. Nasha a'morēso pochín ninēhua' ni'ton, Quisocristo pochín yonquiaríhua'.

²⁸Yosēso' co nisha nisha yonquirínpoahué'. A'naquēnpoa' cotio piyapínpoa', a'naquēonta' nisha piyapi'sa'. A'naquēonta' patrono'sa', a'naquēnso' piyapínēnpita. A'naquēn sanapi'sa', a'naquēnpoa' quēmapínpoa' nipirēhuahué', ya'ipinpoa' Quisocristo imapatēhua', a'na huēntōínchin pochín ninēhua'. ²⁹Quisocristo imapatēhua', Apraan shinpitanpoa' ninēhua' canpoanta'. Apraan sha'huitērinso pochachín na'con catahuarínpoa'.

4 Ni'cochi. Ma'huan chiminpachina, ya'ipi ma'shanēnpita, coriqui, inapita ayananpirín. Hui'nin mashotohuachina, inari ya'huērētērin. Hua'huataponso nipirinhué', co a'naroáchin maninhué'. Inaora ma'shanēnpita nipirinhué', piyapínēn pochín nicaton, co a'naroáchin hua'anētērinhué'. ²Hui'napitaquē huaré' a'napitari a'pairín. Hua'huasha ni'ton, natēcaso' ya'huērin. Ina quēran hui'napitohuachina, ya'ipi hua'anēntarín. Pa'pín sha'huirínso tahuēri chachín nanihuachín, hua'anēntarín.

³Inapochachín canpoanta' co'huara Quisocristo nanamēn nitochatēraríhuahué', hua'huaro'sa pochín yonquirēhua'. Nani ma'sha natētacaso' yonquiconēhua'. Ma'sha a'pocaso', ma'sha nicacaso', inapita sha'huitērinēnpoa'. Inasáchin yonquipirēhuahué'. ⁴Ina quēran

tahuërinën nanihuachina, Yosëri hui'nin a'paimarin. Sanapi quëran nasitaton, piyapi chachin ninin. Cotio quëmapi ni'ton, iráca pënëntërinso' natëcaso' ya'huërin. ⁵ Iráca pënëntërinso' natëto, piyapinën pochin nipiraihuë', Quisocristo nicha'ëinpoaso marë' o'marin. Ina imarëhua' ni'ton, iporaso' hui'ninpita pochin Yosë ni'ninpoa'. ⁶ Hui'nin pochachin nicatorpoa', Ispirito Santo aya'coancantërinpoa'. Ina quëran Yosë nontohuatëhua', Ispirito Santo nohuanton, "Tata" itërehua'. ⁷ Napoaton co huachi pënëntërinso' hua'anëntërinpoahuë'. Hui'ninpita pochin Yosë ni'ninpoa' ni'ton, na'con catahuarinpoa'. Inaora nohuanton, ya'ipi sha'huitërinpoaso' acotaripoa'.

**Iráca pënëntopiso' co
natëcaso' ya'huërinhuë'**

⁸ Iráca co Yosë nohuitëramahuë'. Nisha nisha ma'sha, mamanshi, inapita të'huatatora', mosharama', co inapita yonquicasohuë' nipirinhüë'. ⁹ Iporaso' Yosë nohuitërama'. Inanta' hui'ninpita pochin nicatorquëma', noya nohuitërinquëma'. Nani nicha'ëpirinquëmahüë', ¿ma'marëcha naquëranchin iráca pënëntërinso', a'napita piyapi'sa' natëtopiso', inapita natëtoma', të'huachinachin cancantantarama'? tënahüë. Inapita natëapomarahüë', co ina marë' noyápi-achin cancantëramahuë'. ¹⁰ Cotioro'sa pochin sahuato tahuëri chinotërama', yoquia'huarai tahuëri'santa', chinotantarama'. Nani pi'ipi nisha nisha niyontopiso tahuëri'sa' na'huërama'. "Ina marë' Yosë noya ni'ninpoa'," topiramahuë', co ina marë' noya ni'ninquëmahüë'. ¹¹ No'tëquën iyaro'sa' a'chintopiranquëmahüë', naniantërama' nimara, tënahüë. "Topinan quëran a'chintërahuë nimara," ta'to sëtërahuë.

¹² Canta' iráca ya'ipi pënëntërinso' natëpirahuë', Quisocristo imaca'huaso marë' co huachi ina yonquirahuë'. Ca pochin cancantatora', canpitanta', iyaro'sa', "Co iráca pënëntërinso' nicha'ësaripoahuë'," ta'toma', Quisocristoíchin imaco huachi. Iráca nicapënuëma' pa'patëra, co no'huiramacohüë', noya nontëramaco. ¹³ Ya'nan a'chintapënuëma', caniorahuë. Canioto, hua'qui' yacapatënuëma', a'chintëranquëma'. Ina nitotërama'. ¹⁴ Chiníquën caniopirahuë', co nocanamacohüë'. Noya natanamaco. "Anquëni pochin Yosë nanamën a'chintërancoi," itëramaco. Quisocristo noninso pochachin natanamaco. ¹⁵ A'chintohuatënuëmara, pa'yatërama'. Na'con nosororamaco. Nanitërama' naporini, ya'pirama chachin quëchitomacohüë'. ¿Onpoatomata' iporaso nisha yonquirama'? ¹⁶ No'tëquën pënënanquëma' ni'ton, ¿no'huiramaco ti? ¹⁷ Nisha a'china'piro'saso canpitataquë paatona' noyásha nontopirinënuëmahüë', co tëhuëchachin yacatahuarinënuëmahüë'. Yaocoiarinënuëma' inapita pa'yatamaso marë'. "Ama Paono natëcosohüë'," itërinënuëma'. ¹⁸ Noyasha yonquiatona', a'chinpachina', a'china'pi pa'yatacaso' ya'huërin. Nipirinhüë', co noyahuë' yonquiatona', a'chinpachina', co pa'yatacaso' ya'huërinhuë'. Canpitataquë ya'huasoco, nóya nontëramaco. Iporanta' co ya'huëpirahuë', noya yonquirapico, topirahuë'. ¹⁹ Na'con iyaro'sa' nosororanquëma'. Hui'nahuëpita pochachin ni'nanquëma'. Ni'co'. Sanapi yahuaihuachina, chiníquën parisitërin. Inapochachin canta' na'con yonquiatënuëma', chiníquën paristarëso pochin cancantërahuë. Canpitanta' Quisocristo pochachin cancantacamaso' na'con

nohuantérahue'. Quisocristoráchin imapatama', oshaquëran ina pochachin cancantarama'. Ina marë' na'con yonquiáranquëma'. ²⁰Ma'cha inatohua' aco'incoya, topitérarahuë. ¡Inaquë ya'huërahue' naporini, ninontérehua' noya noya niitonhue'! Aquë ya'huërama' ni'ton, "¿Ma'ta' onpochi anoyata'huaso' marë' nicaya?" ténahuë yonquiato.

Acara, Sara inapita pochin nipiso'

²¹Natanco iyaro'sa' Moisésë pënëntërinso' yanatëramasopita. ¿Co ya'ipi Moisésë ninshitérinso' natanamahue' ti? ²²Apraan cato' hui'nin ya'huëtërin. A'naso' cosonanën hua'huin. A'naso' nipirinhue' sa'in chachin hua'huin, ténin. ²³Cosonanënso' a'napita sanapi'sa' pochin hua'huanin. Sa'in chachinso' nipirinhue' Yosë nohuanton, hua'huanin. Co'huara hua'huayantëraponhue', Yosëri itërin: "Ca nohuantonëhuëquë hua'huanaran," itërin. Yosëri catahuarin ni'ton, hua'huanin. ²⁴⁻²⁵Iso cato' sanapi'sa' yonquiato, nitotoco'. Cato' sanapi'sa' ya'huërin. Inapochachin cato' anoyatërinso' ya'huërin. A'naso' iráca pënëntërinso', itopi. A'naso' nipirinhue', Quisocristo quëran anoyatërinpoaso'. Iráca pënëntërinso' cosona pochin ninin, Acara itopiso'. Iráca cotioro'sa' Arapia parti pa'topi. Ina parti pa'taso', Moisésë pënëntërin. Sinai motopiquë canconpachinara, pënëntërin nani ma'sha natëcaiso'. "Co no'tëquën natëhuatëhuahue', Yosë ana'intarinpoa'," ta'tona', të'huatopi. Ipora huanta' cotioro'saso' Quirosarinquë ya'huatona', pënëntërinso' nanan imasapi. "Ana'intoahuachinpoa'," ta'tona', të'huarë'na' ya'huapi. ²⁶Apraan sa'inso' nipirinhue' co' ina pochinhue'. So'ini noya noya ni'nin. Co' hua'anën pochin camairinhue'. Inapochachin inápaquë nasha Quirosarin ya'huërin.

Inatohua' co' nisha nisha natëcaso' ya'huërinhue'. Quisocristo imapatëhua', Sara hua'huin pochin ninëhua'. ²⁷Iráca Yosë quiricanënguë ninshitaton, naporin:

"Co hua'huana'pinqüënhue' niponahuë', nóya cancantëquë'.

Co hua'huanaton iquitaponahuë', capa cancantëquë'.

A'na'ton so'yaton, hua'huanin.

Quëmaso' nipirinhue', na'con na'con amiparinpita ya'huëtërinquën. Ina marë' capa cancantëquë'," itërin.

²⁸Apraan hui'nin chachin Isaco itopiso'. Yosë nohuanton, ya'huëtërin. "No'tëquën Yosë nontërinco," topachina, ina nohuanton, Isaco nasitërin. Canpoanta' Quisocristo imapatëhua', Yosë nohuanton, huëntonënguë ya'conarihua'. Hui'ninpita pochin ni'ninpoa'. ²⁹Apraan hui'ninpitaso' co' noyahuë' nini'tona', ya'huëpi. Ispirito Santo nohuanton, Isaco nasitërin. Cosona' hua'huinso' nipirinhue', apiraton Isaco aparisitërin. Inapochachin ipora huanta' iráca pënëntërinso' nanan imapisopita aparisitërinënpoa'.

³⁰Cosona' hua'huinso' nipirinhue', co' ya'huëmiatërinhue'. Ina'ton nasitaponahuë', Yosë co' nohuantërinhue' pa'pin ma'shanënpita hua'anëntacaso'. Apraan nontaton, itapon: "Isaco ya'ipi hua'anëntapon. Napoaton cosonaso', hua'huinë' chachin a'paquë' pa'ina'," ténin. ³¹Napoaton iyaro'sa' Quisocristo nanamën imapatëhua', co' pënëntërinso' nanan imacaso' ya'huërinhue'. Yosëso' co' patron pochin piyapitërinpoahuë'. Huëntonënguë chachin aya'coninpoa' ni'ton, hui'nin pochachin ni'ninpoa'.

Quisocristo ocoirinpoaso'

5 Quisocristo nicha'ërinpoa' inasáchin yonquiátëhua' noya cancantacaso' marë'. Ina imapatëhua', catahuarinpoa' noya nicacaso'. Napoaton ama

naquëranchin iráca pënëntërinso'
imahuasohuë'. Quisocristoráchin
yonquia'ahua'.

²Ca Paonoco no'tëquën
sha'huitëranquëma'. Marca
niacotohuatama', co Quisocristoíchin
yonquiaramahüë'. Ina quëran
co anoyacancantëranquëmahuë'.

³Naquëranchin sha'huitantëranquëma'.
Marca niacotohuatama', ya'ipi cotio
pënëntërinso' natëcaso' ya'huërin.

⁴"No'tëquën natëhuatëhua', Yosë
noya ni'sarinpoa'," topatama', co
Quisocristo imaramahuë'. Yosë inaora
nohuanton, nosoropirinquëmahuë',
Quisocristo naniantohuatama',
co huachi catahuarinquëmahuë'.

⁵Nipirinhüë', ina imapatëhua', Ispirito
Santo catahuarinpoa'. "Quisocristoíchin
anoyacancantërinpoa'," topatëhua',
Yosë noya ni'sarinpoa', tënëhua'.
Oshanënpoa' inquitatonpoa',
tëhuënachichin noyápiachin cancan
quëtarinpoa'. Ina ninarëhua'.

⁶Quisocristo imapatëhua', co marca
yonquiarihuahüë'. A'naquënso' nani
niacotopi. A'naquënso nipirinhüë' co
niacotopihüë'. Co ina yonquicaso'
ya'huërinhuë'. Cancanënpoa quëran
huarë imacaso' ya'huërin. "Quisocristo
catahuarinpoa'. Co nonpintarin-
poahuë'," ta'tëhua', ya'ipi cancanënpoa
quëran natëhua'. Ina natëhuatëhua',
catahuarinpoa' nóya ninosorocaso'. Ina
pochin cancantohuatëhua', Yosë noya
ni'sarinpoa'.

⁷Canpitaso noya imasapiramahuë',
¿inta nonpintatëinquëma', nisha
ayonquirinquëma'? tënëhuë. ⁸Co
ina pochin Yosë a'chintërinpoahuë'.
Huëntonëinquë aya'coninpoa' ni'ton,
cancanënpoaquë nontarinpoa'.
No'tëquën yonquicaso' nohuantërin.

⁹Ni'co' iyaro'sa'. Pan nipatëra, pi'pian
ahuëpocatërinso' acotohuachinara,
ya'ipi së'cotërin. Inapochachin pi'pian

tërantá' nonpin nanan yonquihu-
atama', co hua'quiya quëranhuë'
ya'ipinquëma' nitapicancanarama'.

¹⁰Caso nipirinhüë' natëranquëma'.
No'tëquën yonquiarama', tënëhuë'.
Sinioro catahuarinquëma' ama nisha
nisha yonquicamaso marëhuë'.
Nipirinhüë', inso tërantá' nisha
a'chintohuachinquëma', Yosëri
ana'intarin. Chiniquën nanantopirionta',
nonpintohuachinquëma', Yosëri
ana'intarin.

¹¹A'naquën nonpinapirinaco.
—Paononta' quiya pochin a'chinin.
"Marca niacotoco'. Co iráca
pënëntërinso' natëhuatamahüë', co
Yosë noya ni'sarinquëmahuë'," tënin
Paononta', toconpi. Co napopirahuë',
nonpinapirinaco. Ina pochin
a'chinahuë naporini, co cotioro'sa'
no'huiitonacohüë'. "Quisocristo

corosëquë chiminin. Inasáchin
imapatëhua', anoyacancantërinpoa',"
itërahuëso marë' ipora huanta'
aparitarinaco. ¹²Marca niacotacaiso'
na'con na'con yonquipi ni'quëhuarë',
ya'ipi niyashitëtochinapi naporini,
noya niitonahuë'.

¹³Ina pochin, iyaro'sa', nontaran-
quëma'. Canpitaso' Quisocristo
nohuantërinquëma'. Nicha'ërinquëma'
ama huachi të'huarë'quëma'
ya'huëcamaso marëhuë'. Co

huachi ya'ipi iráca pënëntërinso'
imacaso' ya'huëpirinhüë', co Yosë
nohuantërinhuë' oshahuanacamaso'.
Quisocristo imapatama', co noyahüë'
yonquiramaso' naniantacaso' ya'huërin.
Ninosoroatoma', nicatahuaco' noya
cancantacamaso marë'. A'napita
na'con na'con yonquico'. ¹⁴Iráca

Yosë pënëntohuachina, ninosorocaso'
na'con na'con nohuantërin. "Quëmaora
ninosororanso pochachin a'napitanta'
nosoroco'," tënin. ¹⁵Nino'huihuatama',
pa'pi co noyahüë' nisarama'. Tanan

ni'niro'sa' niquëtépiso pochin
cancantarama'. Nipinocasonta' co
noyahuë'. Ina pochin nipatama', ni'cona
ya'ipinquëma' nitapicancantama'.

Ispirito Santo catahuarinpoaso'

¹⁶ Ispirito Santo natëco'
catahuainquëma', ténahuë. Ina
catahuahuachinquëma', co noyahuë'
yonquiramaso' naniantarama'. Inapita
naniantatoma', nóya nisarama'. ¹⁷ Ispirito
Santo noyasáchin ayonquiinpoaso'
nohuantopirihuë', ipora huanta' co
noyahuë' yonquirëhua'. Ispirito Santoso
nipirihuë' pënëninpoa' ama ina pochin
cancantacaso marëhuë'. Co noyahuë'
yonquihuatëhua', co nanitërëhuahuë'
Ispirito Santo natëcaso'. Cato' cancan
pochin ya'huëtërinpoa'. Itohuara
capini nipatëtatë pochin nipi. Noya
cancantacaso' nohuantopirëhuahuë',
canpoara co nanitërëhuahuë' noya
nicacaso'. ¹⁸ Cancanënpoaquë Ispirito
Santo nontërinpoa' ma'sona noya
nicacaso'. Ina natëhuatëhua', co huachi
iráca pënëntërinso' camairinpoahuë'.
Ispirito Santo nohuantërinso chachin
yonquiarihua'.

¹⁹ Piyapi'sa' inahuara co nanitopihuë'
Yosëíchin yonquicaiso'. Co noyahuë'
yonquipisopita nitotërëhua'. Co
noyahuë' yonquihuachinara, co
noyahuë' nipi. Yamonshihuanpi,
taparo' nonpi, sanapi së'huachinachin
cancantopi. ²⁰ Co noyahuë'
yonquihuachinara, mamanshi moshapi,
pënotopi, co nanan anoyatopihuë',
co napopianachin yonquipihuë'.
A'pitatona', a'naroáchin no'huitopi,
nipinopi. A'na huënton a'na huënton co
noyahuë' ninicatona' ya'huëpi. Nisha
nisha yonquiatona', ya'huëpi. ²¹ Co
noyahuë' yonquihuachinara, a'napita
ma'shanënpita noyapatona', no'huipi.
No'pipi, pitaro'saquë ca'miatopi,
o'omiatopi, a'naratipita nipi. Iráca

pënënanquëma'. Iporanta' pënëan-
taranquëma'. Inapohuatama', co Yosë
hua'anëntërinquë ya'conaramahuë'.
Ina pochin nipisopita co Yosë'pa'
pantarapihuë'.

²² Nipirihuë', Ispirito Santo
natëhuatëhua', catahuarinpoa'
ninosorocaso'. Catahuahuachinpoa',
Yosë nohuitatëhua', capa cancan-
tarihua'. "Yosë noya ni'sarincó,"
ta'tëhua', sano cancantarihua' ni'ton,
noya ninicatëhua' ya'huarihua'.
Piyapi'sa' no'huipirinpoahuënta',
co yano'huirihuahuë'. Ma'sha
onpohuatëhuanta', ahuantarihua'.
Nosoroatëhua', nóya nontarihua'.
Ispirito Santo catahuahuachinpoa',
noya nicarihua'. No'tëquën nontarihua';
co pi'pisha tëranta' nonpintarihuahuë'.

²³ Ispirito Santo natëhuatëhua': "Caso'
noya noyaco," co tēcarihuahuë'. Sano
piyapi nicarihua'. Co noyahuë' nicacaso'
yonquipirëhuahuë', ina catahuarinpoa'
naniantacaso'. Inapohuatëhua', Yosë
noya ni'sarinpoa'. Co pënëninpoaso'
ya'huaponhuë'. ²⁴ Quisocristo corosëquë
chiminaton, oshanënpoa' inquitërinpoa'.
Napoaton canpoanta' ina imapatëhua',
co noyahuë' yonquirëhuasopita
corosëquë patanantatë pochin
nitatëhua', naniantacaso' ya'huërin.
Co huachi nohuantarihuahuë' sopai
pochin cancantacaso'. ²⁵ Ispirito Santo
ya'coancantatonpoa', catahuarinpoa'
noya nicacaso' ni'quëhuarë, ma'sona
tëranta' sha'huitohuachinpoa', noya
natëahua'.

²⁶ Ama noya ninëhuaso marë' a'napita
nocahuansohuë'. Ninocanpatëhua',
a'naroáchin nino'huiarihua'. Itohuara
capini ninoyapatëhua', nino'huarihua'.
Ama ina pochin cancantahuasohuë'.

Nicatahuacaso' ya'huërinso'

6 Ispirito Santo natëtoma' noya
cancantohuatama', a'napitanta'

catahuaco' ina pochin cancanchina'. A'naso' co noyahué' nipachin, ama no'huicosohué'. Sanoanan quëran pënénatoma', catahuaco' co noyahué' yonquirinsopita nanianchin. Ni'cona canpitanta' sopai minsëchinquëma'.² Ya'ipinpoa' a'na tahuëri ma'sha onporëhua'. A'na tahuërinta' sopai yanonpintërinpoa' co noyahué' nicacaso marë'. Napoaton nicatahuahua' noya yonquicaso marë'. Panca pë'pëto nicatahuarëso pochin catahuahua'. Inapohuatëhua', Quisocristo natëarihua'. "Ninosoroco," itërinpoa'.

³ "Caso' noya piyapico," topatan, quëmaora ninonpintaran, co no'tëquën yonquiranhuë'. Co insonta' Yosë pochachin cancantërinhuë'. Co Yosë catahuarinpoahuë' naporini, co manta' noya niitërihuahuë'.⁴ Ama a'napita napopiso' nicatoma', nitantiacosohué'. Quëmaora naporanso yonquiaton, nitantiaquë'. Noya cancantohuatan, Yosë noya ni'sarinquën. Ina quëran "Yosë noya ni'sarincó," ta'ton, capa cancantaran.⁵ A'naya a'nayanpoa' Yosë acorinpoa' ma'sona nicacaso'. Canpoara pë'pëtonënpoa' quëparëso pochin niahua'. A'na tahuëri sacai' nipirinhue' ahuantatëhua', imamiatahua'.

⁶ A'naquën paatona', nani tahuëri Yosë nanamën a'chinápi. A'chintohuachinquëma', ma'sha quëtoco' ama pahuanchinasohué'.

⁷ Ni'cona sopai nonpintochninquëma'. Co Yosë tëhuacaso' ya'huërinhuë'. Co insoari tëranta' nanitërinhuë' Yosë nonpintacaso'. No'tëquën yonquico'. Ma'sha sha'patëra, inachachin nitërin. Co nisha nitërinhuë'.⁸ Inapochachin co noyahué' yonquirápatëhua', co noyahué' nisarëhua'. Ina marë' ana'intinpoaso' ya'huërin. Nipirinhue', Ispirito Santo natëhuatëhua', nani tahuëri catahuarinpoa' noya cancantacaso marë'. Ina quëran Yosë'pa' noya

nanpicontarihua'.⁹ Ama Yosë naniantatëhuahuë', noya niahua'. Noya nicacaso' ama amiahuasohué'. Chiniquën cancantohuatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'. Ina marë' tahuëri nanihuachin, acanaarinpoa'.¹⁰ Napoaton ya'ipi piyapi'sa' nosoroa'hua'. Nanitohuatëhua', catahuahua'. Quisocristo imarëhuasopita capini na'con na'con nicatahuahua'.

Piquëran huarë' pënëntërinso'

¹¹ Ca Paonoco apira pi'pian tëranta' caora imirahuë quëran ninshitaranquëma'. Panca ninshiquë ninshitaranquëma'.¹² A'naquën ipora huanta' marca yaacotarinenquëma'. A'napita cotioro'sari noya nicacaiso marë' inapopi. "Quisocristo corosëquë chiminaton, anoyacancantërinpoa'. Inasáchin nicha'ërinpoa', topatëhua', cotio hua'ano'sa' aparisitarinenpoa'," topi. Ama inapitari no'huicaiso marëhuë' napopi.¹³ Co inapita tëranta' ya'ipi pënëntërinso' natëpirinahuë', marca yaacotarinenquëma'. Niacotohuatama', pa'yatapi. "Ni'co. Nisha piyapi'santa' natëtënenpoa', marca niacotopi," tosapi.¹⁴ Caso nipirinhue' piyapi'sa' pa'yata'huaso' co yonquirahuë'. Quisocristo chimininsoáchin yonquirahuë. Corosëquë chiminaton, anoyacancantërinpoa'. Ni'ton, inaro'co chiminahuëso pochin co ma'sha isoro'paquë ya'huërinso' yonquirahuë'. Naporahuaton, isoro'paráchin pa'yatopisopita co huachi noya ni'ninacohué'.¹⁵ Marcaso' co onpopinchin yonquicaso' ya'huërinhuë'. Co ina marë' Yosë noya ni'ninpoahuë'. Quisocristo imapatëhua', nasha cancan quëtërinpoa'. Ina marë' tëhuëchinso' noya ni'ninpoa'.¹⁶ Nani no'tëquën a'chintëranquëma'. Ina imapatama', Yosë piyapinën chachin nisarama'. Yosë nosoroatënuëma', noya

catahuainquëma'. Asanocancainquëma',
tënahüë.

¹⁷ Quisocristo no'tëquën natërahüë
ni'ton, ahuërinaco. Ipora huanta
pë'sharinaco ni'ton, cariro'sa' ya'huëarin.
Napoaton ama insonta' aquëtë huarë'
asëchincosohüë' tënahüë.

¹⁸ Ya'ipinquëma', iyaros'a',
yonquiáranquëma'. Inaora nohuanton,
Sinioro Quisocristo catahuainquëma'.
Amen. Nani huachi.

Paono

Paonori Ipisoquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

Imapisopita yonquiaton, ninshitërinso'

1 Ca Paonoco ninshitaranquëma', ni'co'. ¿Noyanquëma' canpitanta'? Noya canta' ya'huarahüë. Yosë nohuanton, Quisocristo acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Canpitanta' Quisocristo noya imarama' ni'ton, Yosë noya ni'ninquëma'. Ipisoquë ya'huëramasopita ninshitaranquëma'.² Inaora nohuanton, Tata Yosë catahuainquëma'. Asanocancainquëma'. Siniro Quisocristonta' inapochachin catahuainquëma'.

Iráca quëran huarë' Tata Yosë yonquirinpoaso'

³Ma noyacha Tata Yosëso paya. Siniro Quisocristo pa'pin inaso'. Inápa quëran noya noya yonquirinpoa'. Quisocristo imarëhua' ni'ton, na'con catahuarinpoa' noya noya cancantacaso marë'. Oshanënpoa' inquitatonpoa', anoyacancantërinpoa'. Ina quëran nani tahuëri catahuarinpoa' nohuantërinso chachin nicacaso'. Co inápaquë ya'huëyatërarihuarahüë', inatohua' ya'huëarëhuaso pochin Yosë nohuitërehua'. Ina yonquiatëhua', "Yosparinquën Siniro," itahua'.⁴ Co'huara isoro'pa' ya'huëyátërasohüë', yonquiatonpoa', huayoninpoa' nóya cancantacaso marë'. Quisocristo imapatëhua', oshanënpoa' inquitatonpoa', Yosë nóya ni'ninpoa'.⁵ Iráca quëran huarë' nosoroatonpoa', acorinpoa' huëntonënuquë ya'conacaso'. Quisocristo anoyacancantërinpoa' ni'ton, hui'nin pochachin ni'ninpoa'. Inaora nohuanton, noya yonquirinpoa'.⁶ Hui'nin na'con nosororin. Ina

imapatëhua', canpoanta' na'con nosoroarinpoa'. Ina yonquiatëhua', "Ma noyacha Tata Yosëso' ni'ton, inaora nohuanton, nosororinpoa' paya," tosarëhua'.⁷ Quisocristo corosëquë chiminaton, nicha'ërinpoa'. Huënainën pa'nin ni'ton, oshanënpoa' inquitërinpoa'. Inaora nohuanton, Yosë na'con nosororinpoa'.⁸ Nosoroatonpoa', na'con catahuarinpoa' no'tëquën yonquicaso marë'. Yonquinën chachin anitotërinpoa'.⁹ Inaora nohuanton, nóya yonquirinpoa'. Co canpoara nitotopirëhuahüë', yonquirinpoaso' anitotërinpoa'. Iráca quëran huarë' yonquirin Quisocristo a'paimacaso'.¹⁰ Ina tahuërinën nanihuachin, Quisocristo ya'ipiya hua'anëntarin. Isoro'paquë ya'huërinso'pita, inápaquë ya'huërinso'pita inapita hua'anëntarin. A'na huëntoínchin pochin acoarin. Ina Yosë na'con nohuantërin.

¹¹Inaora nohuanton, acorinpoa' piyapinënpita nicacaso marë'. Quisocristo imapatëhua', hui'nin pochin ni'sarinpoa'. Napoaton a'na tahuëri Yosë'pa' noya noya acoarinpoa'. Iráca chachin yonquirinpoa' ni'ton, huëntonënuquë aya'coninpoa'.¹² Quiya'ton imarai. "Quisocristo nicha'ësarínpoa'," ta'toi imarai. Noya imapatoi, a'napitanta' niconacoí, Yosë yonquiapi inahuanta': "Ma noyacha Tata Yosëso' paya," tosapí. Ina ta'caiso marë' acorincoí.¹³ Canpitanta' Yosë nanamën natanama'. "Quisocristo anoyacancantohuachinquëma', nicha'ësarínquëma'," itërainquëma'. Natanpatamara: "No'tën nanan inaso'," ta'toma', natërama'. Quisocristo imapatama', hui'nin pochin Yosë ni'ninquëma'. Napoaton Ispirito Santo aya'coancantërinquëma'. Sichoquë marca acopiso pochin aya'coancantërinquëma' huëntonënuquë aya'coninquëmaso' nitotacaso marë'.

Iráca sha'huirinsó chachin napotërin-quëma'. ¹⁴ Quisocristo imapatëhua', Ispirito Santo ya'coancantomiatërinpoa'. Ina'ton quëtërinpoa' ni'ton: "Tëhuëenchachin a'na tahuëri Yosë'pa' quëpantarinpoa'," tënëhua'. Nani Yosë nicha'ërinpoa' ni'ton, o'mantacaso' tahuëri nanihuachin, ya'huërin'pa' quëpantarinpoa'. Inaquë noya noya ya'huëcontarigua'. Ina yonquiatëhua': "Ma noyacha Tata Yosëso yonquirinpoa paya," tënëhua'.

Inapita marë' Paonori Yosë nontërinso'

¹⁵ "Quisocristo anoyacancantërinpoa'," ta'toma', inasáchin imarama'. Ina imatoma', ya'ipi imaramasopita capini noya ninosoroarama', natantërahuë. Ina natantato, nóya cancantërahuë. ¹⁶ Na'con canpita marë' Yosë nontërahuë. "Noya imarinënguën ni'ton, 'Yosparinquën, Sinioro,'" itërahuë, Yosë nontato. ¹⁷ Tata Yosëso' noya noya ninin. Inasáchin chinotacaso' ya'huërin. Quisocristo isoro'paquë o'maton, Yosë anohuitërinpoa'. Ina yonquiato, canpita marë' Yosë nontërahuë: "Catahuaquë' Sinioro no'tëquën yonqui'ina'. Noya noya nohuichinënguën. Noya nohuitohuachinënguën, quëma yonquiranso chachin nitotapi. ¹⁸ Ya'ipi nanamën Sinioro noyá anitotëquë'. Quëma huëntonënguë chachin aya'conancoi noya cancanta'huaiso marë'. Catahuaquë' ina yonquiatona', noya cananchina'. A'na tahuëri ya'huëranquë chachin noya noya ya'huëcontarai. Ina na'con yonqui'ina'. ¹⁹ Quëmaso' ya'ipi nanitaparan. Natërainquën ni'ton, nani tahuëri catahuanancoi. Chini chiniquën nanantaton, nicha'ërancoi. Catahuaco'i ina yonquiatoi, chiniquën cananchii. ²⁰ Iráca chiniquën nanantaton, Quisocristo ananpitaantaran. Inápaquë

quëpantarahuaton, inchinan quëran ahüensëran ni'ton, chini chiniquën nanantarin," itërahuë, Yosë nontato. ²¹ Isoro'paquë nisha nisha hua'ano'sa', chirinchiros'sa', copirnoros'sa', inapita chiniquën nanantopi. Inapaquënta' chiniquën nanantopisopita ya'huëpi. Quisocristoso nipirinhuë', inapita quëran chini chiniquën nanantërin. Co incari tëranta' nanitërinhuë' ina minsëcaso'. Co onporonta' a'napitari ina minsëapihuë'. ²² Yosëri chachin Quisocristo nanan quëtërin ya'ipi ya'huërinsopita hua'anëntacaso marë'. Naporahuaton, ya'ipi imarëhuasopita catahuainpoaso marë' acorin. Na'aquënpoa' nipirëhuahuë', a'na huëntoínchin pochin ninëhua'. Inaso' motënpoa pochin nicaton, ya'ipiya hua'anëntarinpoa'. ²³ Inaora nonën pochin ni'ninpoa'. Napoaton na'con yonquirinpoa'. Nani ya'coancantërinpoa' noya noya imacaso marë'. Noyá ya'coancantohuachinpoa', ya'ipi cancanënpoa quëran ina yonquiarigua'. Ina marë' nininpoa'. Inaso' ya'ipiya hua'anëntarin.

Inaora nohuanton nicha'ërinpoaso'

2 Iráca canpitaso' co noyahuë' nicasoma', oshahuanama'. Co Yosë nohuitatomahuë', chimipi pochin cancantërama'. ² Co'huara Quisocristo imashatërapomahuë', sopai hua'an natëtoma', co noyahuë' ninama'. Inaso' ihuan ya'huërinquë ya'huaton, ya'ipi sopairos'sa' hua'anëntarin. Co quënanpirëhuahuë', isoro'paquë sacatárin minsëinpoaso marë'. Yonquinëmaquë camairinquëma' ni'ton, co Yosë natëramahuë'. ³ Iráca ya'ipinpoa' co Yosë natëréhuahuë'. Co noyahuë' yonquiatëhua', co noyahuë' ninëhua'. Canpoara nohuantëréhuasoráchin ninëhua'. Yano'huitohuatëhuara, no'huitëréhua'.

Yano'pihuahēhuara, no'pirēhua'.
 Yaahuētohuatēhuara, ahuētērēhua'.
 Ina marē' ya'ipinpoa' ana'intinpoaso'
 ya'huērin. ⁴Yosēso nipirinhue' na'con
 nosororinpoa'. Nosoroatonpoa',
 yanicha'ērinpoa'. ⁵Oshahuanēhua'
 ni'ton, chimipi pochin ni'pirinpoahuē',
 oshanēnpoa' inquitērinpoa'. Iporaso
 huachi Quisocristo imarēhua' ni'ton,
 nantiantarinso pochin Yosē ni'ninpoa'.
 Anoyacancantērinpoa' noya noya
 cancantacaso marē'. Nosoroatonpoa',
 inaora nohuanton, nicha'ērinpoa'.
⁶Irāca Quisocristo pa'pitopirinhue',
 Yosēri ananpitaantarahuaton, ināpaquē
 quēpantarin. Canpoanta' imarēhua'
 ni'ton, inarē'quēnpoa' nantiantarēhuaso
 pochin anoyacancantērinpoa'.
 Quisocristo ya'coancantērinpoa' ni'ton,
 ipora chachin ināpaquē ya'huarēhuaso
 pochin Yosē ni'ninpoa'. ⁷Yosē inaora
 nohuanton, na'con nosororinpoa'.
 Quisocristo imapatēhua', noya
 catahuarinpoa'. A'na tahuēri a'napitanta'
 nicatēnēnpoa', Yosē chinotapi: "Ma
 noyacha Yosēri nosororin paya," tosapi.
⁸Nosoroatonpoa', inaora nohuanton
 nicha'ērinpoa'. "Quisocristo'ichin
 anoyacancantērinpoa'," topatēhua',
 oshanēnpoa' inquitatonpoa',
 nicha'ērinpoa'. Co canpoara
 nanitērēhuahuē' Yosē imacaso'.
 Ina catahuarinpoa' cancanēnpoa
 quēran natēcaso'. ⁹Co canpoara
 nanitērēhuahuē' cha'ēcaso'. Napoaton
 co nocantacaso' ya'huērinhuē'. "Caso'
 noyaco ni'to, Yosē'pa' pa'sarahue',"
 co ta'caso' ya'huērinhuē'. ¹⁰Yosē
 anoyacancantērinpoa'. Anoyacancan-
 tahuatonpoa', acorinpoa' nōya nicacaso
 marē'. Quisocristo catahuahuachinpoa',
 noya nisarēhua'. Irāca quēran huarē'
 yonquirinpoa' ina pochin nicacaso'. Ina
 marē' nicha'ērinpoa'.

Quisocristo nanan anoyatērinpoaso'

¹¹Isonta' iyaro'sa' yonquico'. Irāca co
 pi'pian tēranta' Yosē nohuitēramahuē'.
 Canpitaso' nisha piyapi'sanquēma'
 ni'ton, cotioro'sa' nocaninēnquēma'.
 "Quiyaso' Yosē piyapinēnpitacoi.
 Canpitaso' co marca tēranta' nonēmaquē
 niacotēramahuē'," itērinēnquēma'.
¹²Tēhuēnchachin cohuara
 imashatērapomahuē', co Quisocristo
 nohuitēramahuē'. Irāca Yosēri israiro'sa'
 huayonin piyapinēnpita nicacaso'
 ni'ton, "Nicha'ēsaranquēma'," itērin.
 Co inapita pochin ni'ninquēmahue'.
 Shimashonēnapitarē' anoyatērinso'
 sha'huitopirinhue', co nitotēramahuē'.
 Topinan quēran ya'huērama'. Co
 Yosē'pa' pacamaso' ninaramahuē'. Co
 pi'pian tēranta' Yosē nohuitēramahuē'.
¹³Co Yosē nohuitatomarahuē', áquē
 pochin nisapiramahuē'. Iporaso'
 Quisocristo imatoma', nohuitērama
 huachi. Oshanēma marē' huēnainēn
 pa'nin ni'ton, Yosē anohuitērinquēma'.
 Ya'caritēramaso pochin ninama'.
¹⁴Quisocristo chiminin ni'ton, nanan
 anoyatērinpoa'. Irāca cotioro'sacoi co
 noyahuē' ni'nainquēma'. Nisha piyap-
 inquēma' ni'ton, inimicoro'sa pochin
 ni'pirainquēmahue'. Inaso' chiminaton,
 paira pochin ya'copirinpoaso' nani
 ch'huincarín. Iporaso' ya'ipinpoa'
 Quisocristo imarēhuasopita a'na
 huēntoínchin ninēhua'. ¹⁵Quisocristo
 nasha nanan quētērinpoa'. Co huachi
 irāca pēnētērinso' yonquicaso'
 ya'huērinhuē'. Ya'ipinpoa' Quisocristo
 imapatēhua', nasha huēntonquē
 aya'coninpoa'. Quisocristo huēn-
 tonēnquē ya'conatēhua', co huachi
 nisha chinotērēhuahuē'. Nisha
 nisha piyapinpoa' niriuharahuē',
 noya nini'tēhua' ya'huērēhua'.
¹⁶Naporahuaton, co huachi Yosē
 inimicotērēhuahuē'. Quisocristo

corosëquë chiminaton, nanan anoyatërinpoa'. Cato' huënton pochin nipirëhuahuë', Quisocristo imapatëhua', noya ninicatëhua' ya'huërëhua'. A'na huëntoíchin ninëhua'.

¹⁷ Quisocristo isoro'paquë o'maton, noya nanan sha'huitërinpoa'. "Ya'ipinquëma' nicha'ësaranguëma'," itërinpoa'. Canpitaso' co pi'pisha tëranta' Yosë nohuitatomarahuë', áquë pochin nipiramahuë', nanan anoyatërinquëma'. Cotioro'sacointa' ya'carisha pochin ninaiso' nanan anoyatërincoi. ¹⁸ Quisocristo chiminin ni'ton, ya'ipinpoa' nanitërhua' Tata Yosë nontacaso'. Ispirito Santo catahuarinpoa' ni'ton, ina nontohuatëhuara, noya nataninpoa'. ¹⁹ Napoaton iporaso' iyaro'sa', Yosë nohuitërama'. Co Yosë'pa' pa'shatërapomarahuë', nani huëntonënguë aya'coninquëma'. Ya'huëhuano'sa pochin nisarama'. Co huachi nisharo'sa pochin ni'ninquëmahuë'. Ya'ipinpoa' Quisocristo imarëhuasopita hui'ninpita pochachin nóya ni'ninpoa'. ²⁰ Ya'ipi imarëhuasopita ina naponpoa chachin a'na pëi pochin ninëhua', na'pi quëran nipiso'. Na'pi quëran yapëihuatëra, acopo' ihuatahuatë', siminto'ton acorë'. Inapochachin canpoanta' Yosë pëinën pochin ninëhua'. Siminto acopiso pochin, ca'tano'sa'ton nanamën a'chintërinënpoa'. Ina quëran pënëntona'piro'santa' no'tëquën a'china'piapi. Na'pi quëran yapëihuatëra, pëi' taconoringuë na'pi noya noya nininso' acorë' tantiacaso marë'. Ina acohuatëra, a'napita na'piro'sa' no'tëquën apanshinë'. Na'pi noya noya nininso pochachin Quisocristososo' achinirinpoo'. ²¹ Quisocristo imapatëhua', Yosë acoarinpoa' ina pëinën pochin nicacaso marë'. Catahuahuachinpoa', noya nini'tëhua' ya'huërëhua'. A'napitanta' a'naya a'naya Quisocristo imapachina',

ya'conapi anta'. Nóya pëi' Yosë chinotacaso marë' acorëso pochin nisarëhua'. ²² Canpitanta' Quisocristo imatoma', ya'conama'. A'naya a'nayanpoa' na'pi pochin ninëhua' pëi' nanicaso marë'. Ya'ipi imarëhuasopita Yosë pëinën pochin ninëhua'. Ispirito Santo ya'coancantohuachinpoa', Yosë chachin canpoarë' ya'huërarin huachi.

Nanamën a'chinacaso marë' acorinso'

3 Napoaton isonahuato, canpita marë' Yosë nontarahuë. Nisha piyapi'sanguëma' nipomarahuë', Quisocristo nanamën a'chintëranquëma' ni'ton, tashinan pëiquë po'morinaco. ² Inaora nohuanton, Yosë chachin acorinco a'chinta'huanquëmaso marë'. Na'con catahuarinco ni'ton, nanamën sha'huíarahuë, natantërama'. ³ Iráca quëran huarë' Yosë yonquirin nicha'ëinquëmaso'. Napoaponahuë', co piyapi'sa' anitotërinhuë'. Iporaso nipirinhue' inaora nohuanton, anitotërinco ni'ton, nani pi'pian ninshitëranquëma'. ⁴ Ina nontohuatama', Quisocristo nanamën anitotërinco' canpitanta' nitotarama'. ⁵ Iráca co iso nanan nitotopihuë'. Iporaso' Quisocristo acorincoisopita nitotërai. Pënëntona'piro'santa' nitotopi. Ispirito Santo anitotërincoi a'china'huaiso marë'. ⁶ Na'a pi'ipi cotioro'saráchin Yosë chinotopi. "Nicha'ësaranguëma'," itaton, Yosëri na'con catahuarin. Iporaso nipirinhue' nisha piyapi'sanguëmanta' catahuarinquëma'. Noya nanan natanatoma', Quisocristo imarama' ni'ton, canpitanta' nicha'ësarinquëma'. Napoaton a'na huëntoínchin pochin ninëhua'.

⁷ Yosë nosoroatonco, acorinco ina nanan a'china'huaso marë'. Co acoincosohuë' nipirinhue', acorinco. Na'con catahuarinco ni'ton, noya a'chinárahue'. ⁸ Caso' a'napita imapisopita quëran

na'con na'con co noyahué' nipirahué', anoyacancantërinco. Ina quëran nosoroatonco, acorinco nisha piyapi'sa' sha'huita'huaso maré'. Quisocristo nanamënso' noyápiachin. Ma inacha ni'ton, nosoromiatërinpoa paya, ténahué' yonquiato. ⁹Íraca Yosëri ya'ipi ma'sha ninin. Naporo chachin yonquirinpoa' anoyacancantinpooaso maré'. Napoaponahué', co ya'ipi piyapi'sa' sha'huitërinhué'. Ipora huaré' anitotërinco ni'ton, sha'huitëranquëma'. ¹⁰Na'con Yosë yonquirinpoa'. Ina nohuanton, oshaquëran a'naya a'nayanpoa' imarëhua'. Iporaso' na'aquënpoa' imapatëhua', Quisocristo huëntonëncuë ya'conëhua'. Inápaquë chiníquën nanantopisopitanta' nicatënënpoa': "Ma noya Yosë yonquirin ni'ton, anoyacancantaton, huëntonëncuë chachin aya'conin paya," tosapi. ¹¹Íraca quëran huaré' Yosë yonquirinpoa' imacaso maré'. Quisocristo o'maton, huëntonëncuë aya'coninpoa'. Inasáchin hua'anëntërinpoa'. ¹²Ina imarëhua ni'ton, natëtëhua', Yosë nontarihua'. "Anoyacancantërinpoa' ni'ton, noya natanarinpoa'," ta'tëhua', co tē'huatarihuahué'. Noya cancantatëhua', ina nontarëhua'. ¹³A'chintëranquëma' ni'ton, tashinan pëiquë po'morinaco. Parisitapirahué', chiníquën cancantoco'. Canpitanta' Quisocristo imacamaso maré' parisitërahué'. Ina maré' noya cancantacaso' ya'huërin.

Quisocristo nosororinpoaso'

¹⁴"Ma noyacha Yosë yonquirinpoa paya," ta'to, isonahuato, Tata Yosë nontërahué'. ¹⁵Inaso' ya'ipinpoa' hua'anëntërinpoa'. A'naquën inápaquë ya'huërapí. A'naquënpoanta' isoro'paquë chachin ya'huëarëhua'. ¹⁶Napoaton canpita yonquiätëncuëma', Yosë nontërahué'. "Quëmaso' Sinioro

chini chiníquën nanantëran. Noya noyanquën ni'ton, imarinënsopita nosoroaton, catahuaquë' chiníquën cancanchina'. Ispirito Santori achinicancaín noya noya imainëncuën. ¹⁷Ya'ipi cancanëna quëran natëtatona', Quisocristoíchin yonqui'ina'. 'Cancanëhuëquë ya'huërarín,' ta'tona', noya noya nohuichinën. Catahuaquë' noya nosoro'inën. Ya'ipi piyapi'santa' nosoro'ina', Nara itëquën acopo' pa'pachina, co inpaninhué'. Inapochachin inapitanta' 'Quisocristo na'con nosororincoi',' ta'tona', a'napitanta' nosoro'ina'. Noya ninosorohuachina', Ispirito Santori catahuararin chiníquën cancantacaiso'. ¹⁸⁻¹⁹Inapohuachina', Quisocristo nosoromiatërincoiso' nitotapi. Pi'iro'të' pancantërinso', naporopitërinso', inaparinso', acoporinso' inapita co naninahuanhué' yonquirai. Inapochachin Quisocristo nosoromiatërincoisonta' co nitotochináchinhué' nipirinhue', nitotapi. Ina nitotohuachina', ya'ipi quihuítërancoisopita ya'huëtapi. Ya'ipi imapisopita ina yonqui'ina'," itërahué'.

²⁰Tata Yosëso' chini chiníquën nanantaton, ya'ipi nanitaparin. Hua'yanën chachin nani ya'coancantërinpoa' ni'ton, noya catahuarinpoa'. Nani tahuëri achinicancaínpoa' ni'ton, cancanënpoa quëran huaré' Yosë yonquia'ahua'. Ina nontohuatëhua', "Catahuaco," itohuatëhua', na'con catahuarinpoa'. Na'con nohuantopirëhuahué', na'con na'con inaso' nanitaparin nicacaso'. Co nitotërhueasohuënta' nanitaparin. ²¹"Ma noyacha Tata Yosëso paya," itahua'. Quisocristo noya imapatëhua', a'napitanta' nicatënënpoa', Yosë yonquiapi. Ya'ipi piyapi'sari ina chinochina'. Ama onporonta' ina naniantahuasohué'. Ipora quëran huaré' inasáchin yonquia'ahua'. Amen.

A'na huënton pochin ninëhuaso'

4 Quisocristo nanamën a'chinahuëso marë' tashinan pëiquë po'mopirinacohuë', iporahuanta' pënënarancuëma'. Yosë nicha'ëtëncuëma', huëntonëncuë aya'coninque'ma'. Napoaton noyasáchin nico'. ²“Yosëichin catahuarinpoa' noya nicacaso',” ta'toma', ama a'napita nocancosohuë'. Sanoanan quëran nontatoma', ama no'huicosohuë'. A'napita ma'sha onpotohuachinëncuëma', ama ya'huëretocosohuë'. Co noyahue' nipirinhue', nosoroatoma' noya nontoco'. ³Na'con yonquico' iyaparima pochachin ninosorocamaso'. Ispirito Santo catahuarinquëma' napopináchin yonquicamaso marë'. Ina catahuahuachinquëma', co pi'pian tëranta' nino'huaramahuë'. Noya nini'toma', ya'huarama'. ⁴Quisocristo imapatëhua', ya'ipinpoa' a'na huëntoínchin pochin ninëhua'. A'naíchin Ispirito Santo ya'huërinso' ya'coancantërinpoa'. Imarëhuasopita nicha'ësarinhpoa' ya'huërinquë chachin quëpanta'inpoaso marë'. Inasáchin ninarëhua'. ⁵Quisocristoíchin hua'anëntërinpoa'. Ina nanamënáchin natërehua'. “Quisocristo imarahue’,” ta'tëhua', aporihuanëhua'. Co nisha nisha imacaso marë' aporintërinëncuë'. ⁶Tata Yosëichin chinotërehua'. Ya'ipi imarëhuasopita hui'ninpita pochin ni'ninpoa'. Inaso' chini chiniquën nanantaton, hua'anëntërinpoa'. Ya'ipinpoa' catahuarinpoa' ina marë' sacatacaso'. Imapatëhua', ya'coancantomiatërinpoa'. ⁷Quisocristo catahuarinpoa' ma'sona tëranta' noya nicacaso marë'. Ya'ipinpoa' a'naya a'nayanpoa' catahuarinpoa' nisha nisha nicacaso'. Inaora nohuanton, catahuarinpoa' ma'sona nohuantërinso' noya nitotacaso marë'. ⁸⁻⁹Iraca

inápaquë nóya ya'huëpirinhue', isoro'paquë chachin o'marin. Na'con parisitaton, chiminin. Pa'pitopirinhue', nanpiantaton, inápaquë panantarin. Iraca quiricanëncuë naporin:

“Ya'ipi minsërahuatón, inápaquë panantarin huachi.

Naporahuaton, ma'sha topinan nicanarëso pochin piyapinënpita catahuarin nóya nicacaso'.

Nisha nisha nicacaso' catahuarin,” tënin.

¹⁰Quisocristo chachin isoro'paquë o'marahuatón, inápaquë panantarin.

Yosë ya'huërinquë chachin panantarahuatón, hua'yanën chachin a'patimarinpoa' ya'coancantinhpoaso marë'.

Ya'ipi parti ya'huaton, ya'ipi hua'anëntarin. ¹¹Naporahuaton, nisha nisha acorinhpoa' nicatahuacaso marë'.

A'naquën Quisocristori chachin a'parin a'chinacaso marë'. A'naquëonta' Ispirito Santo nohuanton, Yosë yonquirinso chachin sha'huirin.

A'naquëonta' nisha nisha parti paaton, Yosë nanamën a'china'piarin. A'naquëonta' ina nohuanton, ya'huëpiquë ya'huëhuano'sa' nani tahuëri catahuapi noya imacaso marë'.

A'naquëonta' ya'ipi Yosë nanamën a'chintapi. ¹²Nisha nisha acorinhpoa' noya nicatahuacaso marë'.

Inaora nonën pochin ni'ninpoa' ni'ton, ya'ipi imarëhuasopita catahuarinhpoa' noya ina marë' sacatacaso'.

¹³Inapohuatëhua', ya'ipinhpoa' imarëhuasopita napopináchin yonquiarihua'.

Yosë hui'nin chachin nóya nohuitarihua'. Ina quëran noya noya cancantarihua'. So'sorëso pochin oshaquëran Quisocristo pochachin cancantacaso' ya'huërin.

¹⁴Ina quëran no'tëquën yonquiarihua'. Co huachi hua'huaro'sa pochin cancantarihuahuë'.

Hua'huaro'saso' co yonquiyatërapihuë' ni'ton, nisha nisha natëtöpi. Canpoaso nipirinhue' chinotëncuë pochin no'tëquën yonquia'ahua'. Ni'co'. Panca

ihuan huë'pachina, poti niquëran niquëran ohuë'ërin. Co no'tëquën yanponinhuë'. Inapochachin a'naquën nisha nisha nanan natanpachinara, nisha nisha yonquipi. Co Quisocristo nanamënáchin yonquipihuë'. A'naquën nisha nisha a'chinapi. Noyá nitotopi nonpinacaiso'. Nonpin nanan imatona', yanonpintopirinënuquëmahuë', ama pi'pian tëranata' natëcosohuë'.¹⁵ Quisocristo nanamënso nipirihuë' no'tën nanan. Noya ninosoroatëhua', inasáchin nia'chintahua'. Inapohu-atëhua', oshaquëran Quisocristo pochin cancantarihua'. Inaso' na'con nosoroatonpoa', hua'anëntarinpoa'. Inaora nonën pochachin ni'ninpoa'. Inaso' motënpoa pochin ni'ton, natëcaso' ya'huërin.¹⁶ Ina natëhuatëhua', noya nini'tëhua', ya'huarigua'. Ya'ipinpoa' nicatahuacaso' ya'huërin. Nisha nisha nicatahuarigua' noya noya imacaso marë'. Quisocristo chachin catahuahuachinpoa', noya nicatahuarigua'. Ina quëran ninosoroatëhua', ya'ipinpoa' noya noya cancantarihua'.

Nasha cancan quëtërinpoaso'

¹⁷⁻¹⁸ Quisocristo nanan quëtërinco ni'ton, pënënananquëma'. Na'a piyapi'sa' co imatonaraihuë', topinan quëran ya'huë'rapí. Somaraya pochin cancantatona', nisha nisha yonquipi. Co natantochináchinhuë' cancantopi ni'ton, co Yosë nanamën nitotopihuë'. Co Yosë yonquiatonaraihuë', co manta' Yosë nohuitopihuë'. Ama inapita pochin nicosohuë'.¹⁹ Inapitaso' nitotaponaraihuë', co nohuantopihuë' noya nicacaiso'. Co noyahuë' nisáponaraihuë', co nitotapanpihuë'. Monshihuanacaisoáchin yonquipi. Co noyahuë' yonquiatona', a'naratípita nipi.²⁰ Co ina pochin Quisocristo a'chintërinpoahuë'.²¹ Inaso' no'tëquën

anitetërinpoa'. Nanamën nani natanama'.²² Iráca pa'pi co noyahuë' ninama'. No'pirama', monshihuanama', nisha nisha yonquirama'. Inapohu-atamara, "noya cancantarëhua'," topiramahuë', ninonpintërama'. Co tëhuë'chachin noya cancantëramahuë'. Iráca naporamaso' chanatërinso pochin Yosë ni'ninquëma'. Iporaso' ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantoco huachi.²³ Ina naniantatoma', nóya cancantoco' noya noya yonquiamaso marë'.²⁴ Nasha cancan Yosë quëtërinpoa' ina pochin cancantacaso marë'. Napoaton nasha a'morëso pochin nasha cancantoco'. No'tëquën yonquiatoma', noyasáchin nico'.

²⁵ Ya'ipi imarëhuasopita Yosë huëntonënuquë chachin ya'conëhua'. Iyanpoa pochin ninëhua'. Napoaton ama ninonpintahuasohuë'. No'tëquënáchin ninontahua'.

²⁶ A'na piyapi no'huihuatama', ni'cona oshahuantama'. Co'huara pi'i ya'coyantërasohuë', nanan anoyatoco'.²⁷ Hua'qui' no'huihuatama', a'naroáchin sopai minsëarinquëma'.

²⁸ A'naquëma' iráca ihuatërama'. Ama huachi ihuatocosohuë'. Ama chirotomarahuë', noya sacatoco'. Ina quëran nanitërama' pahuantërinso'pita quëtacamaso'.

²⁹ Ama taparo' noncosohuë'. Ama ma'toma ma'toma noncosohuë'. Sano yonquiatoma', noya nonco' a'napita natanatënuquëma', Yosë yonqui'ina'. Noya noya imacaso marë' catahuaco'.³⁰ Co noyahuë' nipatama', Ispirito Santo sëtarin. Quisocristo imapatamara, sichoquë marca acotë'ëso pochin Ispirito Santo aya'coancantërinquëma'. Ayaro' tahuëriquë huarë' a'pairinquëma'. Naporo' noyá nicha'ësarinquëma'. Napoaton ama Ispirito Santo asëtocosohuë'.

³¹ Ama a'napita no'huitoma', yonquirácosohué'. A'naroáchin nanan anoyatoco'. Ama no'huitacamaso' nohuantocosohué'. Ama no'huito canainquēmasohué'. Ama iqüianan quëran ninontocosohué'. Nipinocasonta' co noyahué'. Ama pi'pian tëranta' co noyahué' nicosohué'. ³² Ya'ipi piyapi noya nontoco'. Nosoroatoma', catahuaco'. Ma'sha onpotohuachinēnquēma', ama ina yonquicosohué'. Quisocristo imarama' ni'ton, Yosë oshanēma' inquitërinquēma'. Canpita maré' chiminin ni'ton, nanan anoyatërinquēma'. Inapochachin canpitanta' a'napita ma'sha onpotohuachinēnquēma', nanan anoyatatoma', noya nontoco'.

Yosë imatēhua', noyasáchin niahua'

5 Yosë nosoroatonpoa', hui'ninpita pochin ni'ninpoa'. Tatanpoa' ni'ton, ina nonahuan'. ² Quisocristo nosoroatonpoa', canpoa maré' chiminin. Oshanēnpoa maré' chiminpachina, Yosëri noya ni'nin. Napoaton canpoanta' nani tahuëriya inapochachin ninosoroa'ahua' Yosë noya ni'nipoa'.

³ Yosë anoyacancantërinquēma' ni'ton, ama iyaro'sa' monshihuan-cosohué'. Ama a'na quēmapi sa'in noyapacosohué'. Ama ma'sharáchin cancantatoma', apiracosohué'. Ama a'napita tëranta ina pochin nipiso sha'huitocosohué'. ⁴ Ama taparo' ninontocosohué'. Ama narinacasoachin yonquicosohué'. Co topinan quëran ninontacaso' ya'huërinhué'. Yosë catahuarinpoaso' na'con na'con nisha'huitatēhua': "Yosparinquën Sinioro," itahua'. ⁵ Monshihuanpatama', co Quisocristo huëntonēnquë ya'conamahué'. Taparo' nininso' nipatama', co imaramahué'. Ma'sharáchin yonquihuatama', co tēhuēnchachin Yosë yonquiamahué'.

Nani ma'sha nohuantohuatama', mamanshi moshapiso pochin niconama'. Ina nitotatoma' iyaro'sa' yonquico'. ⁶ A'naquën yanonpintatēnēnquēma', napopi: "Quisocristo imapomarahué', ma'sona nohuantëramaso' nico', co ana'intarinquēmahué'," itopirinēnquēmahué', ama pi'pian tëranta' natëcosohué'. Co Yosë natëpisopitahué' chiníquën ana'intarin. ⁷ Napoaton ama inapitaré'quēma' nipayacosohué'.

⁸ Iráca tashi pochin cancantopiramahué', iporaso' Yosë imarama' ni'ton, anoyacantërinquēma' tahuëri pochin nicacamaso maré'. Napoaton tahuëri pochin nico'. ⁹ Tahuëri pochin cancantohuatama', nóya nisarama'. No'tëquēnáchin yonquiatoma', noyápiachin cancantarama'. ¹⁰ Noya yonquiatoma', Yosë nohuantërinso' nitotoco'. Ina nitotohuatama', ya'ipiya natëco'. ¹¹ A'naquën tashi pochin cancantatona', co noyahué' nipi. Topinan quëran ya'huërapí ni'ton, ama inapita pochin cancantocosohué'. No'tëquën sha'huitoco' co noyahué' nipisopita naniantacaiso maré'. ¹² Pa'pi co noyahué' nipi. Po'oana quëran a'naratipita nipi. Napopiso a'ninquëchin sha'huirahué' naporini, pa'pi tapaintërihuahué'. ¹³ Noyasáchin nipatēhua', oshahuano'sa' oshaquëran yonquiapi. "Tëhuēnchachin co noyahué' ninēhua'," tosapi. ¹⁴ Tahuëri nipachina, ya'ipi quënané'. Ninshitatona napopiso chachin ninin.

"Co noyahué' nipatama', hué'ërëso pochin cancantarama'.

Ama ina pochin cancantatomarahué', Yosë yonquico'.

Chimipi pochin cancantohuatama', Yosë nontoco' nasha cancan quëchinquēma'. Ina quëran naniantarëso pochin cancantarama'.

Quisocristo chachin a'pintarinquēma' noya nicacamaso maré'," topi.

¹⁵ Napoaton iyaro'sa' noya yonquiatoma' ya'huëco'. A'naquën co manta' yonquipihuë'. Ama inapita pochin cancantocosohuë'. No'tëquën yonquico'. ¹⁶ Ama tahuëri chiniacosohuë'. Iporaso' na'a piyapi'sa' co noyahue' cancantopi. Napoaton apira apira a'napita catahuaco' Yosë yonquicaiso marë'. Onpopionta' nanamën anitotoco'. ¹⁷ Ama topinan quëran ya'huëcosohuë'. Yosë nohuantërinso' nitotatoma', natëco'. ¹⁸ A'naquën no'picasoáchin cancantopi. "Huëco' no'piahua'. Capa cancantahua'," nitopirinahuë'. Ama canpitaso' no'picasohuë', nishacancantotama'. Yosë nontoco' Ispirito Santo noyá ya'coancanchinquëma'. Nani tahuëri ya'coancantomiachinquëma'. Ina quëran co no'pipomarahuë', tëhuëchachin capa cancantomiatarama'. ¹⁹ Yosë quiricanënguë cantapiso' yonquiatoma', nisha'huitoco'. Yosë cantanën cantatoma', ya'ipi cancanëma quëran Yosë chinotoco'. ²⁰ Nani tahuëri Tata Yosë nontatoma': "Yosparinquën," itoco'. Ma'sha onpoapomarahuënta', noya cancantoco'. "Sinioro Quisocristo nanan quëtërinco ni'ton, nontaranquën," ta'toma' Yosë nontoco'.

Quëmapi'sa' sa'inarë chachin pënëninso'

²¹ Quisocristoso' hua'anëma' ni'ton, ina yonquiatoma', imaramasopita capini nicatahuaco'. Ya'ipinquëma' nipënënatoma', ninatanco'. ²² Sanapi'sa' Sinioro natëtona', so'inanta' natëina'. ²³ Imarëhuasopitaso' Quisocristo nonën pochin ninëhua'. Inaso' hua'anënpoa' ni'ton, camairinpoa'. Ya'ipi imarëhuasopita nicha'ësarinpaoa'. Napoaton inasáchin natëcaso' ya'huërin. Inapochachin quëmapi'sa' sa'ina quëran chini chiniquën nanantërin.

Napoaton sanapi'sa' so'ina' natëina'. ²⁴ Imarëhuasopita Quisocristo natërehuaso pochachin sanapi'santa' so'ina' natëina'.

²⁵ Quëmapi'santa' sa'ina' nosoro'ina'. Quisocristoso' imarëhuasopita na'con nosororinpaoa'. Nosoroatonpoa', ya'huërenamënpoa' chiminin. Ina nosororinpaoaso pochachin quëmapi'sa' sa'ina' nosoro'ina'. ²⁶ Quisocristo chiminin anoyacancantinpaoaso marë'. Nanamën natëhuatëhuara, noyápiachin cancan quëtërinpoa'. Iquë amarëso pochin oshanënpoa' inquitërinpoa'. ²⁷ Ya'ipi imarëhuasopita noya noya acoinpaoaso marë' naporin. Co pi'pian tëranta' në'huëtërinso pochin cancantacaso' nohuantërinhuë'. Napoaton ya'ipi co noyahue' yonquirëhuasopita inquitërinpoa'. Noyápiachin cancan quëtërinpoa ni'ton, noya ni'sarinpoa'. ²⁸ Inapochachin quëmapi'sa' sa'ina' nosoro'ina'. Inahuara nonëna pochin nicatona', nosoro'ina'. Insosona sa'in nosorohuachin, inaora ninosoroarin. ²⁹ Co insonta' inaora nino'huirinhue'. Tanahuachina, coshatërin. Canotohuachina, chinotërin. Noya ina pochin ninosororin. Quisocristo imarëhuasopita nosororinpaoaso pochin ninin. ³⁰ Imarëhuasopitaso' inaora nonën pochin ni'ninpoa' ni'ton, a'naya a'nayanpoa' nosororinpaoa'. ³¹ "Napoaton quëmapi sa'apachina, co huachi pa'pin, a'shin, inapita na'con na'con yonquicaso' ya'huërinhuë'. Sa'in na'con na'con yonquiaton, chinpitacaso' ya'huërin. Cato' piyapi nipirinhue', a'naíchin pochin Yosëri ni'nin," tënin quiricanënguë. ³² Inaso' sacai' nitotacaso'. Caso nipirinhue' Quisocristo noya yonquirinpaoaso' sha'huitaranquëma'. Ya'ipi imarëhuasopita inarë'quënpoa' nichinpitërehua' ni'ton, a'naíchin pochin Yosë ni'ninpoa'. ³³ Canpitanta' iyaro'sa', sa'ama' na'con nosoroco'.

Canpitaora ninosororamaso pochachin sa'ama' nosoroco'. Sanapi'sanquëmanta' so'yama' noya ni'co'. Noya nicatoma', natëco'.

Hua'huaro'santa' pënëninso'

6 Canpitanta' apia'huaro'sa', pënënanquëma'. Tatama' natëco'. Mama-manta' natëco'. Quisocristo imarama' ni'ton, inapita natëcamaso' ya'huërin. ²⁻³Yosë quiricanën quëran pënëninpoa'. "Tatama' noya nicatoma', natëco'. Mamamanta' natëco'. Natëhuatama', Yosë na'con catahuarinquëma'. Hua'qui' noya ya'huarama'," tënin quiricanënquë. Ina pochin nicacaso' Yosë na'con na'con nohuantërin.

⁴Canpitanta' iyaro'sa', hui'nama' noya pënëncó'. Ama apira apira no'huicosohuë'. Apira apira no'huihuatama', co natantochinách-inhuë' cancantapona'. Co noyahuë' nipachina', sanoanan quëran pënëncó' noya nicacaiso marë'. Yosë nanamën noya a'chintoco' Quisocristo imaina'.

Sacatoro'sa' pënëninso'

⁵Patron marë' sacatohuatama', noya nicatoma', natëco'. Ama nonpintocosohuë'. Quisocristo marë' sacatarëso pochin cancantatoma', noya sacatoco'.

⁶A'naquënso' patroni ni'pachina', chiniquën sacatërin. Co ni'pachinahuë', chiroton co sacatërinhuë'. Canpitaso nipirinhue' patron co ni'pirinquëmaonta', noya sacatoco' Quisocristo noya ni'inquëma'. Yosë natëtoma', ya'ipi cancanëma quëran noya nico'. ⁷Co piyapi marëáchin sacataramahuë'. Sinioro imarama' ni'ton, ina marë' sacatarama'. Napoaton ya'ipi cancanëma quëran sacatoco'. ⁸Noya nipatëhua', Yosë'pa' acanaarinpoa'. Ma'huano'sahuë nipon, piyapinënpitahuë nipon, ya'ipinpoa'

no'tëquën sha'huitarinpoa'. Insozona noya nipachin, acanararin. Ina yonquiatoma', noya nico'.

⁹Patrono'saquëmanta', piyapinëmapita noya nontoco'. Ama no'huiana quëran camaitocosohuë'. Yosë ni'sarinquëma' canpitanta'. Inaso' inápaquë ya'huaton, hua'anëntërinpoa'. Napopianáchin ni'ninpoa'. Co ma'huano'sa' noya noya ni'ninhuë'.

Yosë catahuarinpoa' sopai minsëcaso marë'

¹⁰Nani iyaro'sa' pënënanquëma'. Yosë imatoma', nani tahuëri ina nontoco' achinicancainquëma'. Inaso' chini chiniquën nanantaton, ya'ipi nanitaparin ni'ton, catahuarinquëma'. ¹¹Sopai hua'an noyá nitotërin nonpinacaso'. Nani tahuëri yanonpintërinpoa'. Yosëso nipirinhue' chini chiniquën nanantaton, yacatahuarinpoa'. Ina nontohuatëhua', catahuarinpoa' sopai minsëcaso'. Sontaro'sa' a'mopiso pochin nininso' Yosë quëtërinpoa' ama sopai minsëinpoaso marëhuë'.

¹²Inimiconënpoa' co piyapi pochin quënanëhuahuë'. Sopai hua'anso' yaminsërinpoa'. Na'a sopairo'santa' inápaquë ya'huatona', yacamairinënpoa'. Co quënanpirëhuahuë', yonquinënpoa quëran yacamairinënpoa' co noyahuë' nicacaso marë'. Iporaso' notohuaro' piyapi'sa' tashi pochin cancantatona', sopai natëpi. Inari camairin ni'ton, pa'pi co noyahuë' yonquipi. ¹³Sopai chiniquën sacatarin minsëinpoaso marë'. Napoaton Yosë nontoco' catahuainquëma'. Sontaro'sa' a'mopiso pochin nininso' Yosë quëtërinquëma'. Ina masahuatoma', a'moco' sopai minsëcaso marë'. Noya nitaparëso pochin nico'. Inapoatoma', chinitoco'.

¹⁴Napoaton chiniquën cancantatoma', panca sintononquë nitonpotopiso pochin no'tën nanan na'con nohuantoco'. Ina

imatoma', no'téquën nonco'. Co pi'pisha tēranta' nonpinacaso' ya'huërinhuë'. Hua'na coton a'mopiso pochin noy-asáchin nico' Yosë catahuainquëmaso marë'. ¹⁵ Sho'shorahuan sapatë' pochin nininso' po'mohuachinara, co to'coitopihuë', noya noya iratopi. Inapochachin canpitanta' Yosë nanamën sha'huitoco' a'napitanta' nitochina'. Noya nanan yonquihuatëhua', sano cantarihua'. ¹⁶ Sontaro'sa' iscoto quëpapi nipa'shintacaiso marë'. Inimicoro'sa' panca shinërë masahuatona', yaqui' noya orotërinsó' nininquë pashitahuatona', i'chinpitopi. I'chinpitahuatona', pë'chinnanquë aquë tē'yatopi. Napoaton sontaro'sa' iscoto quëpapi nipa'shintacaiso marë'. Ina quëran inimicori tē'yanantohuachina, shinërë inaquë tacopiquirin. Panca shinërë orotërarinso pochachin sopai apira apira yanonpintërinpoa' Yosë naniantacaso marë'. Napoaton na'con Yosë yonquico'. "Yosë ni'sárinco. Co onporonta' naniantarincóhuë'," topatama', achinicanarinquëma'. Co pi'pian tēranta' sopai natëaramahuë'. Iscoto quëpapiso pochin Yosëso' noya ya'copiarinpoa'. ¹⁷ Sontaro'sa' co casco hua'na quëran nininso' yancopihuë' naporini, a'naroáchin inimiconënpitari motën acochitonahuë'. Inapochachin canpoanta' co Yosë anoyacancantërinpoahuë' naporini, co cha'ëitërihuahuë'. Yosë quiricanënta' ya'huëtërinpoa'. Ispirito Santo nohuanton, ninshitërinënpoa' sopai minsëcaso marë'. Napoaton nani tahuëri ina nontatoma', yonquico'. Sontaro'sari sahuëninëna quëran inimico minsëpi. Inapochachin canpoanta' Yosë quiricanën quëran sopai minsëarihua'.

¹⁸ Apira apira Yosë nontoco'. Ma'sha onpohuatamanta', ina nontoco'

catahuainquëma'. Noya yonquiatoma', chiniquën nontoco'. Ispirito Santo catahuarinpoa' cancanënpoa quëran huarë' noya nontacaso'. Ama amiatomahuë', ni'sáco' ama a'nanaya sopai minsëinquëmaso marëhuë'. Ya'ipi imarëhuasopita marë' Yosë nontoco'. ¹⁹ Ca marënta' Yosë nontoco' catahuainco nanamën noya a'chinchí. Chiniquën cancantato, a'chinchí. Yosëso' yanicha'ëpirinpoahuë', na'a piyapi'saso' co nitochátërapihuë'. ²⁰ Quisocriso chachin a'parinco a'chinta'huaso marë'. Ina marë' tashinan pëiquë po'morinaco. Po'mopirinacóhuë', Yosë nontoco' ama tē'huaisóhuë'. Chiniquën cancantato, a'ninquëchin a'chinta'huaso' ya'huërin.

Piquëran huarë' sha'huirinsó'

²¹ Iya Tiquico ya'ipi naporahuëso' sha'huitarinquëma' nitotamaso marë'. Inaso' na'con nosoroato, iyahuë pochin ni'nahuë. Sinioro nanamën noya a'chinarin. ²² Canpitataquë a'paarahuë onpohuinsona ya'huëraiso' sha'huitinquëmaso marë'. Ina natanpatama', chiniquën cancantarama'.

²³ Quisocriso imarama' ni'ton, iyaro'sa', Tata Yosë asanocancainquëma'. Nosoro'inquëma'. Catahuainquëma' sha'huitërinpoaso' noya natëcamaso marë'. Sinioro Quisocrisonta' inapochachin catahuainquëma'. ²⁴ Quisocriso hua'anëntarinpoa'. Ina nosoromiatohuatama', inaora nohuanton, Yosë noya catahuainquëma', tēnahuë. Amen. Nani ninshitëranquëma huachi.

Paono

Paonori Piriposëquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

Imapisopita yonquiaton, ninshitërinso'

1 Ca Paonoco ninshitaranquëma', ni'co'. ¿Noyanquëma' canpitanta'? Noya canta' ya'huarahuë. Iya Timotioro'co nanan a'patarainquëma'. Quisocristo hua'anëntërincoi. Inasáchin natërai. Ya'ipi Quisocristo imaramasopita Piriposëquë ya'huëramaso', ninshitaranquëma'. Ansiano'sanquëma' na'con yonquiranquëma'. Tiacono'sanquëmanta' yonquiranquëma'.²Tata Yosë inaora nohuanton, catahuainquëma'. Asanocancainquëma'. Sinioro Quisocristonta' inapochachin catahuainquëma'.

Inapita marë' Yosë nontërinso'

³Co naniantëranquëmahuë'. Canpita yonquiatënnquëma', Yosë nontárahüë. "Piriposëquë ya'huëpisopita noya imarinënnquën ni'ton, 'Yosparinquën, Sinioro,'" itërahüë, Yosë nontato.⁴Noya cancantato, canpita marë' Yosë nontërahüë. ⁵Íráca Yosë nanamën a'chintohuatënnquëmara, a'naroáchin imarama'. Naporo quëran huarë' catahuaramaco a'napitanta' a'chinta'huaso marë'. Iporahuanta' a'napita a'chintarama' Yosë imacaiso marë'. Ina yonquiato, noya cancantërahüë. ⁶"Quisocristo imasarahüë huachi," topatama', naporo tahuëri chachin Yosë anoyacancantërinquëma'. Co naniantarinquëmahuë', tënahüë. Ipora huanta' catahuarinquëma' noya noya nicacamaso marë'. Quisocristo o'mantaquë huarë' catahuarinquëma'. Naporo' Quisocristo pochachin cancantarama'. ⁷Na'con nosororanquëma' ni'ton, ina pochin

noya yonquiranquëma'. Íráca Quisocristo nanamën a'chinpatëra, catahuaramaco. Tashinan pëiquë po'mohuachinacoranta', co naniantëramacohüë'. Inaquënta' catahuaramaco. Imarahuëso marë' sha'huirapirinaco. Coisëquë quëpapirinacohüë', co tapanatohüë', Yosë nanamën no'tëquën sha'huitërahüë. Canpitanta' "Yosë catahuarinpoa'," ta'toma', co tapanaramahuë'. Napoaton canpita yonquiatënnquëma', noya cancantërahüë. Iyahuëpita pochachin ni'nanquëma'.⁸Quisocristo nosororinpoaso pochachin carinquëmanta' nosororanquëma'. Pa'pi yani'nanquëma'. Yosë ni'sárinco no'tëquën nontaranquëma'. ⁹Canpita marë' ina nontërahüë. "Catahuaquë', Sinioro, noya noya ninosoro'ina'. Quëma nohuanton, nanamën nóya nitochina'. Catahuaquë', Sinioro, no'tëquën yonqui'ina'," itërahüë Yosë nontato. ¹⁰Yosë nanamën na'con yonquihuatama', noya noya nitotatoma', noya nisarama'. No'tëquën yonquihuatama', noyápiachin cancantarama'. Noyasáchin nipatama', Quisocristo o'mantahuachina, nóya ni'sarinquëma'. Co ana'intarinquëmahuë'. ¹¹Quisocristo catahuahuachinquëma', noyasáchin nisarama'. Ina quëran a'napitanta' nicatënnquëma', Yosë yonquiapi. "Ma noya Yosëri catahuarin ni'ton, noya nipi. Ma noyacha Yosëso paya," tosapi.

Parisitërin quëran Yosë nanamën nahuinso'

¹²Ma'sha onpotopirinacohüë', inanta' noya, tënahüë. Ina sha'huichinquëma'. Tashinan pëiquë po'mopirinacohüë', ina marë' na'con na'con piyapi'sa' Yosë nanamën natanapi. ¹³Ya'ipi sontaro'sa' isëquë ya'huëpisopita natanapi. "Paono co manta' onpopirinhuë', Quisocristo imarin ni'ton, tashinan pëiquë po'mopi," topi. Ya'ipi piyapi'sa' ina nitotopi.

¹⁴Tashinan pëiquë po'mopirinacohuë', chiníquën cancantërahuë. Ina natanatona', na'a imapisopita co huachi aquëtë' të'huapihuë'. “Quisocristo catahuarincoi quiyanta',” ta'tona', chiníquën cancantapi. Chiníquën cancantatona', Yosë nanamën na'con na'con a'chinapi.

¹⁵⁻¹⁷A'naquën noya nosororinaco ni'ton, noya cancantatona', a'chinapi. “Paono tashinan pëiquë ya'huëpirinhuë', Yosë nohuanton, inaquë po'mopi Quisocristo nanamën no'tëquën sha'huicaso marë',” ta'tona', noya a'chinapi. A'naquënso nipirinhuë', co nosororinacohuë'. Apiratatë pochin nitërinaco. “Quiyaso' noya noya a'chinarai,” toconatona', co noyahuë' ni'ninaco. “Paono tashinan pëiquë ya'huaso', quiyaso' a'chinpatëira, na'con na'con piyapi'sa' pa'yatatona', nataninacoi. Ina quëran Paonori apiratë pochin nicon, aquë aquëtë' sëtarin,” topi natantërahuë. ¹⁸Ina niponahuë', co no'huirahuë'. Co apiratatë pochin ninahuë'. A'naquën noya cancantatona', Quisocristo nanamën a'chinapi. A'naquënso' co noya cancantaponaraihuë', a'chinapi anta'. Na'con na'con piyapi'sari natanapi ni'ton, noya cancantërahuë.

¹⁹Nani tahuëri ca marë' Yosë nontërama'. Naporahuaton, Ispirito Santo nani tahuëri catahuarinco. Napoaton co pa'yanahuë'. Ocoiarinaco nimara. Co caso' nitotërahuë'. Yosëichin nitotërinso'. Ma'sona tëranta' onpotohuachinaco, inanta' noya, tënahüë. Noyasáchin Yosë yonquirinpoa'. Ina marë' noya cancantarahuë. ²⁰Co nohuantërahuë' pi'pian tëranta' Yosë nanianta'huaso'. Inaso' noyasáchin yonquirinpoa' ni'ton, co atapanarincohuë', tënahüë. Coisë ocoiaponco nimara. Tëpaponco nimara. Co ina nitotërahuë'. Co ina yon-

quirahuë'. Ocoihuachinco, chiníquën cancantato, a'chiantarahuë a'napitanta' imacaiso marë'. Tëpahuachinaco, piyapi'sa' niconaco, na'con na'con Quisocristo yonquiapona', tënahüë. Quisocristo natëca'huasoráchin yonquirahuë. ²¹Co tëpahuachinacohuë', Quisocristo natëto noya cancantarahuë. Tëpahuachinacosonipirinhuë', canamiatarahuë. ²²Co chiminpatohuë', Yosë nanamën a'chiantarahuë. Ina quëran na'con na'con piyapi'sa' Quisoso imasapi. Napoaton co nitotërahuë'. ²³¿Ma'cha noya noya nicaya? tënahüë yonquiato. Co caso' nitotërahuë'. A'na cancan nohuantërin chimina'huaso'. Chiminpaton, Quisocristoro'co ya'huëcontarahuë. Inaso' noya noya. ²⁴Nipirinhuë', chiminpaton, ¿incha a'chintëre'ponquëmaya? tënahüë yonquiato. Canpita a'chinta'huanquëmaso' nohuantërahuë. ²⁵Napoaton co tëparinacohuë', tënahüë. Yosë nohuanton nanpihuatoso', a'chiantarahuë. Noya noya Quisocristo imacaso marë' a'chinchinquëma'. Noya natëtohuatama', noya noya cancantarama'. ²⁶Ocoihuachinaco, nicaponquëma' pa'sarahuë. Pa'pato, capa cancantarama huachi. “Ma noyacha Quisocristoro' ni'ton, Paono a'pairin paya,” tosarama'.

²⁷Iporaso' iyaro'sa' noya nico'. Quisocristo nanamën yonquiatoma', ina pochachin cancantoco'. Yosë huëntonënuquë ya'conama' ni'ton, ina pochin cancantacaso' ya'huërin. Nicaponquëma' pa'samarahuë. Co a'na' nanitapohuë' nimara. Ina niponahuë', nani tahuëri noya nico' noya nanan natanchi. Ya'ipinquëma', iyaro'sa', imamiatoco'. Ama a'nayanquëma tëranta' nisha yonquicosohuë'. Napopináchin yonquiatoma', Quisocristo nanamën a'chínaco'. Inapohuatama', natantohuato, noya

cancantarahüë huachi. ²⁸ A'naquën co Quisocristo imatonahuë', no'huarinëñquëma', aparisitarinëñquëma'. No'huipirinëñquëmaonta', ama tē'huatocosohüë'. Chiníquën cantantohuatama', yonquiapi. "Ma inacha Yosë imapisopitaso paya. Yosëri catahuarin ni'ton, cha'ësapi. Co imarēhuasopitasohüë' nipirinhüë', co nicha'ësarinpohüë'," tosapi. Yosëfchin catahuarinpoa' chiníquën cantantacaso'. ²⁹ Yosë nosoroatonpoa', noyasáchin yonquirinpoa'. Ina nohuanton, Quisocristo imarēhua'. Ina quëran imarēhuaso marë' parisitarēhua'. "Ca marë' chiníquën parisitërin ni'ton, canta' imarahüëso marë' parisichi," ta'tēhua', noya cantantahua'. Inanta' Yosë nohuantërin. ³⁰ Iráca canpitataquë ya'huapo, imarahüëso marë' aparisitërinaco, ni'nama'. Ipora huanta' ina marë' parisitarahüë. Canpitanta' imaramaso marë' aparisitarinëñquëma'. Niponahuë', chiníquën cantantatoma', imamiatoco'.

Quisocristo nonanacaso' ya'huërinso'

2 Quisocristo achinicancaninquëma'. Na'con nosororinquëma' ni'ton, noya cantantarama'. Ispirito Santo ya'coancantohuachinquëma', catahuarininquëma'. Catahuahuachinquëma', noya ninosoroarama'. ² Napoaton ya'ipinquëma' nóya nini'toma', ya'huëco'. Noya noya ninosoroco'. Ama, iyaro'sa', nisha nisha yonquicosohüë'. Napopináchin cantantoco'. Ina pochin cantantohuatama', noya noya cantantarahüë. ³ A'naquën chiníquën nanan nohuantopi. Inasáchin yonquiataona', a'napita nocanpi. "Caso' noya noyaco," topi yonquinëna quëran. Canpitaso nipirinhüë' ama ina pochin cantantocosohüë'. A'napita noya noya ni'co'. ⁴ Ama canpitaora nohuantëra-

masoráchin yonquicosohüë'. A'napita nohuantërinsonata' yonquiataoma', catahuaco'.

⁵ Noya ninicatoma', Quisocristo pochachin cantantoco'.

⁶ Inaso', iráca quëran huarë' Yosë'pa' ya'huërin. Yosë chachin niponahuë', co inaora nipa'yatacaso' yonquirinhüë'. Nosoroatonpoa', yonquirinpoa'. Inápaquë chini chiníquën nanantaponahuë', co ina na'con na'con nohuantërinhuë'.

⁷ Noya noya ya'huërinso' huëshimarahunton, isoro'paquë o'marin.

Piyapi chachin nasitimarin. Nani mashotohuachina, co hua'an pochin chiníquën nanantacaso' nohuantërinhuë'.

Topinan piyapi pochin cantantaton, a'napita catahuacaso'ráchin yonquirin.

Canpoa pochachin ninin.

⁸ Isoro'paquë ya'huëhuachina, Yosëfchin natërin.

Ina nohuanton, canpoa marë' chiminin. Yosë hui'nin niponahuë', corosëquë patanantohuachinara, chiminin.

⁹ Yosëfchin natërin ni'ton, inari ananpitaantarahunton, inápaquë quëpantarin.

Inaquë chini chiníquën nanan quëtërin. Yosë nohuanton, ya'ipiya hua'anëntarin. "Sinioro" itarēhua'.

¹⁰ Napoaton Quisocristo yonquiataona', ya'ipi piyapi'sari isonahuatona' chinochina'.

Inápaquë ya'huërinso'pita, isoro'paquë ya'huërinso'pita, no'paanaquë ya'huëpisopita, inapitarinta' chinochina'.

¹¹ "Quisocristoso' Yosë hui'nin ni'ton, ya'ipiya hua'anëntarin," tēcaponá'.

Ina quëran Tata Yosë na'con na'con yonquiarēhua huachi.

Tashi' a'pininso pochin ninēhuaso'

¹² Iráca canpitaquē ya'huapo, noya natanamaco. Noya natanatomaco, Yosē natērama'. Iporanta' iyaro'sa' nosororanquēma' ni'ton, co inatohua' ya'huaporahuē', noya noya natēco'. Ya'nan imapoma', Yosē anoyacancantērinquēma'. Napoaton noya cancantatoma', imamiatoco'. "Catahuaco Siniro noya imainquēn. Co caora nanitērahuē'," ta'toma' imamiatoco'. Ni'cona Yosē naniantotama'. ¹³ Co noyahuē' cancantatoma', co canpitaora nanitēramahuē' Yosē natēcamaso'. Nipirinhue', Yosē nontohuatama', catahuarinquēma' nohuantacaso'. Ina quēran Yosē yanatēhuatama', inari chachin catahuarinquēma' no'tēquēn natēcamaso'. Inaso' noya noya ayonquiarinquēma'.

¹⁴ Noya ninicatoma' iyaro'sa' ya'huēco'. Ama nino'huicosohuē'. Ma'sona tēranta' nipatama', noya cancantatoma', nico'. ¹⁵ Noyasáchin nico' a'napita nicatēnquēma', Yosē yonqui'ina'. Ina hui'ninpita pochin nicatoma', noyápiachin cancantoco'. Co imapisopitasohuē' nipirinhue' co Yosē nohuitatonahuē', co noyahuē' cancantopi. Nino'huipi, monshihuanacaisoráchin yonquipi, nonpinápi. Co noyahuē' yonquiatona', tashi pochin cancantopi. Canpitaso nipirinhue', tayloraro'sa' tashi' a'pintērinso pochin piyapi'sa' catahuaco' no'tēquēn yonquicaiso marē'. ¹⁶ Quisocriso nanamēn chachin a'chintoco'. Ina imapatēhua', Yosē nohuitatēhua', nanpimiatarihua'. Ina quēran Quisocriso o'mantahuachin, co atapanaramacohuē'. "Parisitaporahuē', co topinan quēran Yosē nanamēn a'chintērahuē', noya imamiatopi," ta'to, nóa cancantarahuē huachi. ¹⁷ Iráca ma'sha Yosē marē' tēpahuachina',

huinonta' opotopi. Inapochachin canta' canpita noya noya imacamaso marē' tēpahuachinaconta', noya nisarín, co sētarahuē'. A'chintēranquēma' ni'ton, noya imarama'. Napoaton noya cancantērahuē'. ¹⁸ Tēpahuachinaco, ama sētocosohuē'. Ca pochachin noya cancantoco'.

Timotio, Ipapirotito inapita yaa'parinso'

¹⁹ Hua'qui' iyaro'sa' canpitata quēran co nanan natantērahuē' ni'ton, yonquiáranquēma'. Napoaton Timotio yaa'parahuē' natantacaso marē'. Quisocriso nohuantohuachin, co hua'qui quēranhuē' a'paarahuē. Ina quēran sha'huitintahuachinco, noya cancantarahuē. ²⁰ Inaso' na'con nosororinquēma'. Cancanēn quēran huarē' yacatahuarinquēma'. Ca pochachin nosororinquēma'. Inasáchin ina pochin cancantērin. ²¹ A'napitaso' inahuara nohuantopisoráchin yonquipi. Co Quisocriso na'con yonquipihuē'. ²² Timotioso nipirinhue' nohuitērama'. "Inaso' noya quēmapi," topi ya'ipi piyapi'sa'. Hui'nahuē pochin ni'ton, catahuarinco Yosē nanamēn a'china'huaso marē'. Inanta' nitotērama'. ²³ Ma'sona coisē onpotaponco nimara, co caso' nitotērahuē'. Nitotohuato, Timotio a'parahuē sha'huitinquēmaso marē'. ²⁴ Yosē nohuanton, tashinan pēi quēran ocoiarinaco, topirahuē'. Ocoihuachinco, canta' nicaponquēma' pa'sarahuē. Co hua'qui quēranhuē' pa'sarahuē, tēnahuē.

²⁵ Iporaso nipirinhue' Iya Ipapirotito a'patantaranquēma'. I'hua chachin a'patiramaco catahuaincoso marē'. Canquihuachina, nóa catahuarinco. Achinicancaninco. Naporahuaton, inanta' Quisocriso nanamēn a'chinin. Ina marē' parisitaponahuē', noya ahuantērin. Iporaso nipirinhue'

capitataquë pananta'in, tēnahuë.
²⁶ I'huamiáchin chiníquën caniorin,
 natantērama'. Nani noyatahuaton,
 ya'huërin'pa' yapanantarin.
 Yani'ninquēma'. "Caniorahuëso'
 natantatona', pa'yamarai'," ta'ton,
 manorarin. Napoaton "Noyahua'.
 Panantaquë nipachin," itēnahuë.
²⁷ Tēhuēnchachin chiníquën caniorin.
 Pi'pishachin shichiminin. Nipirinhue',
 Yosëri nosoroaton, anoyatërin. Canta'
 nosoroatonco, iyahuë anoyatërinco.
 Ama aquëtë' sētaca'huaso marēhuë'
 Yosë nohuanton, co chimininhuë'.
²⁸ Napoaton manoton a'parahuë. Ina
 quēnanpatama', nōya cancantarama
 huachi. Noya cancantohuatama', canta'
 noya cancantarahuë. Co huachi aquëtë'
 sētarahuë'. ²⁹⁻³⁰ Canconpachin, noya
 cancantatoma', nontoco'. "Ma noyacha
 Sinioro catahuarinquën ni'ton, noya
 huēnantaran paya," itatoma', noya
 nontoco'. Co canpitaso' nanitēramahuë'
 isēquë huēcacamaso'. Napoaton
 ina a'patiramaco. Isēquë huēcaton,
 shichiminin. Chiníquën parisitërin
 catahuaincoso marë'. Ina pochin
 cancantopisopita nōya ni'co'.

Yosëri noya ni'ninsopita

3 Iporaso' iyaro'sa' Quisocristo
 yonquiatoma', nōya cancantoco'.
 Iráca quëran huarë' inachachin
 inachachin pēnēnápíranquēmahuë',
 co amirahuë'. Naquëranchachin
 natantahuatama', yonquiantarama'. Ina
 quëran noya noya imasarama', tēnahuë.
² A'naquënso' nonpin nanan a'chinapi.
 "Co marca niacotohuatamahuë', co
 Yosë piyapinēnquēma' nisaramahuë',"
 topi nonpinatona'. Ni'nira pochin pa'pi
 co noyahuë' cancantatona', napopi.
 Ni'cona, nonpintochinēnquēma'.
 Inapitaso' co noyahuë' nisapi.
³ Yosë marcanën co nonēnpoaquë
 niacotērēhuahuë'. Cancanēnpoa' Yosë

anoyacancantërinpoa'. Cancanēnpoa
 quëran ina chinotarēhua'. Ispirito
 Santo chachin catahuarinpoa' noya
 chinotacaso marë'. Co canpoara
 nanitērēhuahuë' noya cancantacaso'.
 Quisocristoíchin anoyacancantohuach-
 inpoa', nicha'ësarínpoa', tēnēhua'.
 Napoaton canpoaso' Yosë piyapinēnpita
 ninēhua'. ⁴ "Moisësë pēnētërinso'
 no'tēquën natērahue' ni'ton, Yosë
 noya ni'sarínco," topi a'naquën. Caso
 nipirinhue' na'con na'con natērahue'.
 Ina marë' Yosë nicha'ërinpoa' naporini,
 ca noya noya cha'ëitohue'. ⁵ Caso'
 Israiro piyapico. Mincamin huēnton
 quëmapico. Posa tahuëritahuaso',
 marca acotërinaco. Tatahuë, mamahuë
 Israiro piyapiráchin. Co nishahuë'.
 Israiro hua'an ya'conahuë, parisioro'sa'
 itopiso'. Ya'conato, ya'ipi Moisësë
 pēnētërinso' imarahue'. ⁶ Inasáchin
 imato, Quisocristo imapisopita
 chiníquën aparisitērahue'. "Iráca
 pēnētërinso' no'tēquën natērahue',"
 ta'to, noya piyapico, topirahuë'.
⁷ Ina marë' Yosë noya ni'sarínco,
 tēnahuë iráca. Iporaso nipirinhue'
 iráca yonquirahuëso' a'porahuë
 Quisocristo imaca'huaso marë'. ⁸ Ina
 na'con na'con nohuantato, inasáchin
 yonquirahuë. Iráca cotioro'sa' noya
 ni'ninaco. Hua'ano'saquë huarë' noya
 ni'pirinacohue', Quisocristo imapatëra,
 a'porinaco. No'huipirinacohue', co ina
 yonquirahuë'. Iráca yonquirahuëso'
 amoru pochin nicato, co pi'pisha
 tēranta' nohuantērahue'. Quisocristo
 nohuíta'huasoráchin nohuantērahue'.
 Ina nohuitacaso' noya noya,
 tēnahuë. Inasáchin hua'anētërinco.
⁹ Quisocristoíchin imasarahue' huachi.
 Co caora noya nicato cha'ërahue'.
 Co pēnētërinso' natëto, cha'ërahue'.
 Quisocristoíchin anoyacancantërinco,
 ta'to, ina imarahue'. Imapatora,
 oshanēhuë inquitatonco, anoya-

cancantërinco. Ina quëran Yosë catahuarinco noya nica'huaso'. Ina marë' noya ni'ninco. ¹⁰ Aquë aquëtë' Quisocristo yanohuitërahuë. Iráca nanopiantarahuatón, chiní chiníquën nanantërin. Ya'ipi nanitaparín ni'tón, catahuaincoso' nohuantërahuë. Noya noya nica'huaso marë' catahuainco, tënahüë. Iráca Yosë natëton, parisitërin. Canpoa marë' chiminin. Iporaso' canta' aparisitopirinacohüë', Quisocristo pochín Yosë natëi. Chimininso pochín ya'ipi co noyahuë' yonquirahuëso' naniantato, noyápiachín cancanchi, tënahüë. ¹¹ Ina pochín cancantato, imamiachi a'na tahuërinta' ananpitaantaincoso marë'.

**Chini chiníquën
imacaiso' ya'huërinso'**

¹² Co ya'ipi cancanëhuë quëran noya noya cancanchatërarahuë'. Ipora huanta' pi'pian pi'pian co noyahuë' yonquirahuë. Co Yosë pochachín cancantopirahuë', Quisocristo nani acorinco ina pochín cancanta'huaso marë'. Napoaton nani tahuëri yonquíárahüë noya noya nica'huaso marë'. ¹³ Co iyaro'sa' Yosë pochachín cancanchatërarahuë'. Nipirinhuë', inasáchin nohuantërahuë. I'hua naporahuësopita naniantërahuë. Iporaso' chiníquën Yosë imasarahüë noya noya cancanta'huaso marë'. ¹⁴ Co nisha nisha yonquirahuë'. Quëmapi'sa' nicanatona' ta'apiso pochín cancantato, Quisocristoíchin yonquíárahüë ina pochín cancanta'huaso marë'. Nani tahuëri nani tahuëri napoarahüë. Ina quëran a'na tahuëri Yosë'pa' cancontahuato, noya ni'sarinco. Quisocristo anoyacancantërinco ni'tón, inápaquë quëpantarinco.

¹⁵ Ya'ipi Yosë imarëhuasopita chinoton pochín cancantohuatëhua', ina pochín yonquiarëhua'. Nisha

yonquihuatëhua', Yosë anitotarinpoa'. "Catahuaco no'tëquën yonqui'i," itohuatëhua', anitotarinpoa'. ¹⁶ Anitotohuachinpoa', ama topinan quëran natahuansohüë'. Na'con yonquia'ahua' natëcaso marë'. Ya'ipi cancanënpoa quëran huare' imahua'.

¹⁷ Ya'ipinquëma' iyaro'sa' nonanco. Nicatahuaco' ca pochachín imacamaso marë'. A'naquën nani quiya pochín cancantapi. Inapitanta' nicatoma', nonanco'. ¹⁸ A'naquënso nipirinhuë' "Yosë imarahüë," taponaraihuë', co noyahuë' cancantopi. Quisocristo oshanënpoa' inquitinpoaso marë' corosëquë chiminin. Nipirinhuë', co inapitaso' ina yonquipihuë'. Ina nanan a'chinpatora, no'huitopi. Iporanta' inapita yonquiato, chiníquën sëtato, na'nërahuë. Co inapita nonanacaso' ya'huërinhuë'. ¹⁹ Inapitaso' co Quisocristo nanamën imapihuë'. Ma'sona tëranta' yanipachinara, nipi. Ina marë' tapanacaso' ya'huëpirinhuë', co tapanpihuë'. "Nohuantato, napoarahüë," toconpi. Isoro'paquë ya'huërinso'pitaráchin yonquipi. A'na tahuëri pënquë parisitomiati. ²⁰ Canpoaso nipirinhuë', inápaquë ya'huërinso' na'con na'con yonquia'ahua'. Inatohua' ya'huëmiatarihuaso'. Siniro Quisocristo nicha'ërinpoa' ni'tón, ina ninarëhua'. A'na tahuëri inápa quëran o'mantararin. ²¹ Iporaso' nonënpoa' co chinirinhuë'. Yacaniorëhua'. Chiminacaso' ya'huërin. Nipirinhuë', Quisocristo o'mantahuachín, nonënpoa' anishatarin. Ina pochachín ya'noarihua'. Nanitaparín ni'tón, ya'ipi minsërahuaton, ananpitomiatarinpoa', noya noya acoarinpoa'.

**Quisocristo yonquiatëhua',
noya cancantërehuaso'**

4 Napoaton iyaro'sa' Quisocristo imamiatoco'. Na'con nosororan-

quëma'. Ya'nipishahuë' yani'nanquëma'. Canpita yonquiatënuëma', nóya cancantërahuë. Noya imarama' ni'ton, co topinan quëran a'chintëranquëmahuë', tënahüë.

²Imo Ipotia, imo Sintiquia, inapitaso' co noya ninontopihuë', natantërahuë. Ama huachi imoyaro'sa' nino'huicosohuë'. Catonquëma chachin Quisocristo imarama' ni'ton, noya nini'toma', ya'huëco'. ³Quëmanta' iyasha na'con catahuanco ni'ton, inapita catahuaquë' noya ninonchina'. Cato chachin nóya sanapi'sa'. Na'con catahuanaco Quisoso nanamën a'china'huaso marë'. Iya Crimintinta' noya catahuanco. A'napitanta' catahuanaco a'china'huaso marë'. Co nininënpita isëquë ninshitopirahuë', Yosëri nohuitërin. Nanpirin quiricaquë nininënpita nani ninshitërin. Inaquë ninshitohuachinpoa', nanpimiatarihua'.

⁴Nani tahuëri Quisocristo yonquiatoma', noya cancantoco'. Naquëranchin inachachin sha'huichinquëma'. Ma'sha onpoapomarahüë', noya cancantoco', tënahüë. ⁵Ya'ipi piyapi'sa' nosoroatoma', noyasha nontoco'. Quisocristo ni'sárinpoa'. Co hua'quiya quëranhuë' o'mantararin. Ina yonquiatoma', ya'ipi piyapi'sa' noya nontoco'.

⁶Ma'sha onpohuatama', ama pa'yancosohuë'. Ama nisha nisha yonquicosohuë'. Yosë nontoco' catahuainquëma'. Ma'sha pahuantohuachinquëma', nitoco'. "Ma noya catahuancoi ni'ton, 'Yosparinquën, Siniro,'" itoco'. ⁷Apira apira Yosë nontohuatama', asanocancanarinquëma'. Co imapisopitasohuë' nipirinhüë' co sano cancantopihuë'. Ma'sha onpohuachinara, a'naroáchin pa'yanpi. Canpoaso nipirinhüë' Quisocristo imarëhua' ni'ton, ina yonquiatëhua', sano cancantarihua'.

Yonquirëhuasopita

⁸Isoíchin iyaro'sa' pënënanarquëma'. No'tën nanansáchin yonquico'. Noya imatona', noya nipisopita yonquico'. Ama nonpin nanano'sa' natëtocosohuë'. Noyápiachin cancantoco'. A'napita noyasáchin yonquirapico'. Noya nahuinin-soráchin yonquico'. A'napita noya nipiso' yonquiatoma': "Ma noyacha Yosëri catahuanin paya," itoco'. Ina pochin yonquihuatama', Yosë noya ni'sarinquëma'.

⁹Na'con Yosë nanamën sha'huitëranquëma', natanama'. Ya'ipi a'chintëranquëmaso' noya natëco'. Canpitataquë ya'huapo, noya ninahuë, ni'namaco. Ca pochachin noya nico'. Noya nipatama', Yosë noya catahuaninquëma'. Ina nohuanton, noya nini'toma', ya'huarama'. Inasáchin asanocancaninpoa'.

Paono catahuapiso'

¹⁰Canpitaso' yonquiramaco ni'ton, noya cancantërahuë. I'huamiáchin ma'sha a'patiramaco ama pahuantincoso marëhuë'. Ina marë' "Yosparinquën," itërahuë Yosë. Iráca ma'sha a'patëramaco. Ina quëran yacatahuanapiramacohuë', co insonta' huë'ninhüë' ni'ton, co nanitëramahuë'. Iporaso nipirinhüë' catahuanaramaco.

¹¹Co ma'sha pahuantërincooso marë' napotëranquëmahuë'. Yosë nohuanton, nani nitotërahuë ya'ipi ahua'nta'huaso'. Ma'sha pahuantopirincosohuënta', noya cancantërahuë. ¹²Ma'sha ya'huëtohuachinco, noya ya'huërahuë. Capanta' nipachina, co ina marë' sëtërahuë'. Sacai' ahuantacaso nipirinhüë', Quisocristo catahuanco ni'ton, noya ahuantërahuë. A'na tahuëri cosharo' ya'huërin, noya ca'nahüë. A'na tahuëriso nipirinhüë' capa ni'ton, tana natanahuë. Ma'sha ya'huëhuachina, noya cancantërahuë.

Capanta' nipachina, ahuantato, noya cancantërahuë. ¹³Co caora nanitapapirahuë', Quisocristo achinicananinco ni'ton, ya'ipiya nanitaparahuë. Ma'sha onpoaporahuënta', noya ahuantërahuë. ¹⁴Inaso nipirinhüë', ma noyanquëma' canpitaso' ni'ton, catahuaramaco. Isëquë ya'huato parisitopirahuë', noya catahuaramaco.

¹⁵Iraca Masitonia parti pacapo, Yosë nanamën a'chintëranquëma'. Ina marë' a'na parti yapapatëra, canpita catahuaramaco. "Ma noya quëmaso' catahuancoi Quisocristo ima'huaiso'," itatomaco, coriqui a'patëramaco. Canpitasáchin inapotëramaco. ¹⁶Ina quëran Tisaronicaquë ya'huasoco, ma'sha pahuantohuachincora, naquëranchin coriqui a'patantaramaco. Catoro' a'patëramaco. ¹⁷Ina marë' noya cancantërahuë. Co coriqui quëtëramacoso marëáchin noya cancantërahuë'. Catahuaramacoso marë' Yosë'pa' canaarama' ni'ton, noya noya cancantërahuë. ¹⁸Iporaso' nóya i'huërëtëramaco huachi. Napoaton noya ya'huarahuë. Co manta' pahuantërincohuë'. I'hua Ipapërotito huë'pachina, coriqui a'patëramaco ni'ton, ma'sha ya'huëtërinco. Ina marë' "Yosparinquëma'," itëranquëma'.

Yosë nosoroatoma', a'patiramaco. Yosë chinotacaiso marë' pimóchin nininso' a'pëhuachinara, Yosëri noya ni'nin. Inapochachin canpitanta' coriqui a'patëramaco ni'ton, Yosë noya ni'ninquëma'. ¹⁹Canpitanta' ma'sona pahuantohuachinquëma', Yosë chachin quëtëranquëma'. Ya'ipi hua'anëntaton, nanitaparin. Quisocristo imarama' ni'ton, catahuarinquëma'. Co huachi pahuantëranquëmahuë'. ²⁰Ma noyacha Tata Yosë chinotërehuasoso paya. Ipora quëran huarë' ya'ipi piyapi'sari chinochina'. Amen.

Amiconënpita yonquirinso'

²¹Ya'ipi Quisocristo imaramasopita noya yonquiatënuëma', saludos a'pataranquëma'. Ca'taninacosopitanta' yonquiatënënuëma', saludos a'patarinënuëma'. ²²Ya'ipi Yosë imapisopita isëquë ya'huëpiso' saludos a'patarinënuëma'. Copirno inpriatonënpitanta' na'con yonquiatënënuëma', saludos a'patarinënuëma'.

²³Inaora nohuanton, Sinioro Quisocristo noya catahuainquëma'. Nani ninshitëranquëma huachi.

Paono

Paonori Corosasëquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

Imapisopita yonquiaton, nanan a'patërinso'

1 Ca Paonoco ninshitaranquëma', ni'co'. ¿Noyanquëma' canpitanta'? Noya canta' ya'huarahüë. Yosë nohuanton, Quisocristo acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Iya Timotioro'co nanan a'patarainquëma'.
2 Ya'ipi imaramasopita Corosasëquë ya'huaramaso', ninshitaranquëma'. Canpitanta' Quisocristo imamiatarama' ni'ton, Yosë noya ni'ninquëma'. Ina imarama' ni'ton, iyahuëi pochin ni'nainquëma'. Inaora nohuanton, Tata Yosë na'con catahuainquëma'. Asanocancainquëma'.

Imapisopita marë' Yosë nontërinso'

3-4 Canpita yonquihuatëinquëmara, na'con Yosë nontarai. Inaso' Sinioro Quisocristo pa'pin. Cancanëma quëran huarë' ina natërama'. Ya'ipi Yosë piyapinënpitanta' nosororama', natantërai. Ina natantatoi, noya cancantërai. "Noya imarinëinquën ni'ton, 'Yosparinquën Sinioro,'" itërai.
5 Iráca noya nanan natanama'. "Oshanhënpoa' inquitatonpoa', Quisocristo anoyacancantërinpoa'," itohuachinëinquëma', no'tëquën a'chintërinëinquëma'. A'chintohuachinëinquëma', natërama'. "A'na tahuëri Yosë'pa' noya ananpitaantaripoa'," ta'toma', Quisocristo imarama'. Ina imatoma', ina tahuëri ninarama'.
6 Noya nanan chachin ya'ipi parti a'chinapi. A'na parti a'na parti piyapi'sa' natëtatona', noya imasapi. Canpitanta' noya imasarama'. Ya'nan natantapoma', natërama'. "Yosë nosoroatonpoa', inaora nohuanton, nicha'ësaripoa'," itërinëinquëma'.

Napotohuachinëinquëmara, "No'tëquën sha'huitërinpoa'," ta'toma', natërama'.
7 Ipapërasë a'chintërinquëma', inaro'coi nóya ninosororaiso'. Quiya pochachin natëton, Quisocristo nanamën a'chinarin. Co quiyaso' nanitërai huë' canpitataquë paca'huaiso' ni'ton, ina a'parahuë a'chintinquëmaso marë'. Co chirorinhuë' a'chinacasos'.
8 Ina sha'huitiirincoi. "Ispirito Santori catahuarin ni'ton, noya ninosoroapi," itiirincoi.

9 Naporo quëran huarë' canpita yonquiatëinquëma', Yosë nontërai. Nani tahuëriya nontatoi, itërai: "Quëmaso' Sinioro tëhuëenchachin anitotërancoi no'tëquën natëca'huainquënso marë'. Corosasëquë imarinënsopita na'con catahuaquë'. Ya'ipi nohuantëranso' anitotëquë'. Ispirito Santori catahuain no'tëquën yonqui'ina'.
10 Catahuaquë' Sinioro quëma nohuantëranso chachin niina'. Inapohuachina', noya noya ni'saran. Catahuaquë' noyasáchin niina'. Na'con na'con nohuichinëinquën.
11 Quëmaso', Sinioro, chini chiníquën nanantëran ni'ton, catahuaquë' chiníquën cancanchina'. Ma'sha onpohuachina', catahuaquë' noya cancantatona', ahuanchina'. A'napitari aparisitohuachina', catahuaquë' ama no'huinasohuë'," itërai, Yosë nontatoi.
12 Nani anoyacancantohuachinpoara, huëntonëinquë chachin aya'coninpoa'. Hui'ninpita pochin ni'sarinpoa'. Iporaso' ina catahuahuachinpoa', tahuëri pochin cancantarihua'. Naporahuatëhua', ya'huërinquë chachin ya'huëcontarihua'. Ina marë' noya cancantatëhua' "Yosparinquën Sinioro," itarihua'.
13 Iráca sopai camairinpoa'. Ina natëtëhua', tashi pochin cancantopirëhuahuë', nani Yosë nicha'ërinpoa'. Co huachi sopai natëcaso' ya'huërinhuë'. Yosë nohuanton, hui'nin hua'anëntërinpoa'.

Hui'nin na'con nosoropirinhue', isoro'paquë a'paimarin. ¹⁴Ina chiminin ni'ton, nicha'ërinpoa'. Oshanënpoa' inquitërinpoa huachi.

**Quisocristo chiminatón,
nanan anoyatërinpoaso'**

¹⁵Tata Yosëso' co quënanëhuë'. Nipirinhue', hui'nin isoro'paquë o'maton, pa'pin anohuitërinpoa'. Inanta' Yosë chachin ni'ton, nóya anohuitërinpoa'. Co'huara isoro'pa' ya'huëyátërasohue', hui'nionta' inápaquë ya'huërin. ¹⁶Yosë nohuanton, inarë chachin ya'ipi ma'sha ninin. Inápaquë ya'huërinso'pita, isoro'paquë ya'huërinso'pita, inapita acorin. A'naquën quënanë'. A'naquënso co quënanëhuë'. Anquëniro'sa', inápaquë chiníquën nanantërinso'pita, nisha nisha nininso'pita, inapitanta' ninin. Quisocristo'chin chinotacaiso marë' ya'ipiya ya'huërin. Ina marë' acorin. ¹⁷Co'huara ma'sha ya'huëyátërasohue', Quisocristo ya'huërin. Ina nohuanton, piyapi'sa', ma'sharo'sa', ya'ipiya ya'huërapí. Ipora huanta' co yonquirinpoahuë' naporini, ya'ipinpoa' ta'huanchitërihuahuë'. Ya'ipi ma'sharë'quënpoa chachin ta'huanchitërihuahuë'. ¹⁸Ya'ipi imarëhuasopita a'na huënton pochin ninëhua'. Inaora nonën pochachin Quisocristo ni'ninpoa'. Inaso' motënpoa pochin nicacon, hua'anëntërinpoa'. Ina'ton chiminaponahuë', nanpianarin. Napoaton ya'ipinpoa' inasáchin natëcaso' ya'huërin huachi. ¹⁹Quisocristoso' Yosë hui'nin ni'ton, Yosë chachin anta'. Co pi'pisha tëranta' pahuantërinhuë' pa'pin pochin nicacaso'. Tata Yosë nohuanton, naporin. ²⁰Iráca oshahuanëhua' ni'ton, ya'ipinpoa' Yosë inimicotopirëhuahuë'. Yosë nohuanton, Quisocristo chiminin nanan anoyatinpoaso marë'.

Isoro'paquë ya'huërinso'pita, inápaquë ya'huërinso'pita, ya'ipiya nohuantërin anoyatacaso'. Canpoa marë' huënanën pa'nin. Corosëquë chiminin ni'ton, co huachi Yosë inimicotacaso' ya'huërinhuë'.

²¹Iráca canpitaso' co Yosë yonquiramahuë'. Co noyahuë' cancantatoma', Yosë inimicotërama'. Co noyahuë' ninama'. ²²Iporaso nipirinhue' nanan anoyatërinquëma'. Quisocristo isoro'paquë o'maton, piyapi chachin nasitimarín. Corosëquë chiminin nanan anoyatinpoaso marë'. Nanan anoyatatonpoa', anoyacancantërinpoa'. Noyápiachin cancan quëtërinpoa'. O'mantahuachin, co ana'intarinpoahuë'. Noya cancantacaso marë' nanan anoyatërinpoa'. ²³Imamiatohuatama', Yosë noya ni'sarínquëma huachi. Noya nanan natanama'. "Nicha'ësarínpoa'," ta'toma', natërama huachi. Natëmiatoco'. Ama, iyaro'sa', nisha nisha yonquicosohue'. Ama pi'pian tëranta' a'pocosohue'. Ya'ipi parti noya nanan chachin a'chinapi. Inachachin canta' a'chinarahuë'.

**Imapisopita catahuacaso
marë' Yosëri acorinso'**

²⁴Imarëhuasopita marë' Quisocristo chiníquën parisitërin. Parisitaton, huëntonënnquë aya'coninpoa'. Ina quëran imarëhuasopitanta' parisitacaso' ya'huërin a'napitanta' imacaiso marë'. Napoaton ipora canta' parisitarahuë' canpitanta' imacamaso marë'. Parisitaporahuë', noya cancantërahuë'. ²⁵Yosë acorinco imapisopita catahua'huaso marë'. Canpitanta' a'chintaranquëma'. Ya'ipi nanamën a'china'huaso marë' acorinco. ²⁶Iráca iso nanan co nitotopihuë'. Iporaso nipirinhue' imarëhuasopita anitotërinpoa'. Yonquirinso chachin anitotërinpoa'. ²⁷"Quisocristo chachin aya'coancantaranquëma'," itërinpoa'.

Canpitanta' nisha piyapinquëma' nipiaramahuë', ya'coancantërinquëma'. Ya'ipinpoa' ya'coancantërinpoa' ni'ton, a'na tahuëri Yosë'pa' noya noya ya'huëcontarihua'. Iráca co manta' ina nitotopirinahuë', nani anitotërinpoa huachi. Quisocriso nohuitatëhua', ina ninarëhua'. Ma noyacha Tata Yosëso' yonquirinpoa paya, tënëhua'.

²⁸ Napoaton Quisocriso nanamën a'chinárai. Ya'ipi piyapi pënënárai. Noya yonquiatoi, a'chintarai Quisocriso imacaiso marë'. Ina imapatama', noya noya cancantarama'. ²⁹ Ina marë' pa'sápató, a'chinárahüë. Quisocriso chachin catahuarinco. Achinicancaninco ni'ton, chiníquën cancantato a'chinárahüë.

2 Na'con iyaro'sa' yonquiranquëma'. Naotisiaquë ya'huëpisopitanta' yonquirahuë. Na'aquëma' inatohua' ya'huëramasopita co nohuitaponquëmarahuë', na'con yonquiranquëma'. Co pi'pisha tëranta' nohuantërahüë' nisha cancantacamaso'. Napoaton ninshitaranquëma'. ² Ya'ipinquëma' yonquiátëinquëma', Yosë nontárahüë. "Catahuaquë' Sinioro chiníquën cananchina'. Noya ninosoro'ina'. Ina quëran a'na huëntoínchin pochin nisapi. Ma noyacha quëmaso' yonquirancoi paya. Catahuaquë' quëma nanamën noya yonqui'ina'. Quisocriso chachin nohuichina'. Iracaso' co piyapi'sari nohuitopirinahuë'. Iporaso nipirinhüë' anohuitërancoi. Ina nohuitatoi, tēhuëchachin noya cancantarai," itërahüë, Yosë nontato. ³ Quisocriso ya'ipi nitotërin. No'tëquën yonquirin. Inasáchin catahuarinpoa' no'tëquën yonquicaso'. Ina na'con yonquihuatëhua', noya noya nitotarihua'. Na'a piyapi'sa' co nitotopirinahuë', Yosë anitotërinpoa' Quisocriso pochin yonquicaso marë'. ⁴ A'naquënso nipirinhüë' nisha a'chinpi. Ama Quisocrisoíchin yonquicamaso

marëhuë' noyásha nontarinëinquëma'. Ni'cona nonpintochinëinquëma'. ⁵ Co canpitataquë ya'huaporahuë', nosoroatëinquëma', nani tahuëri yonquiranquëma'. Noya nini'toma', ya'huarama'. Co nisha nisha yonquiramahuë'. Ya'ipi cancanëma quëran Quisocriso natërama'. Ina marë' noya cancantërahüë.

Quisocriso nicha'ërinpoaso'

⁶ Ya'nan imapoma', Quisocriso anoyacancantërinquëma'. Inasáchin hua'anëntërinquëma'. Iporahuanta' inasáchin natëtoma', imamiatoco'. ⁷ Ni'co'. Ma'sha sha'patëra, itën acopo' no'paquë pa'pachina, noya huanirin. Inapochachin canpitanta' Quisocriso noya chinpitoco'. Inasáchin yonquico' achinicancainquëma'. Nani iyasha no'tëquën a'chintërinquëma' ni'ton, ya'ipi cancanëma quëran Quisocriso natëco'. "Yosë na'con nosororinpoa'," ta'toma', nani tahuëri "Yosparinquën Sinioro," itoco'.

⁸ A'naquënso nipirinhüë' nisha a'chinpi. Ni'cona oshaquëran anishacancantochinquëma'. Nonpin nanan inahuara yonquipiso' a'chinapi. Piyapi'sa' yonquipisoráchin imasapi. Quisocriso a'chininso' co imapihuë'. Nisha nisha isoro'paquë chiníquën nanantopisopita yonquiátóna', nisha pënëntapi. Yaocoirinëinquëma'. Canpitaso nipirinhüë' ama inapita natëcosohüë'.

⁹ Quisocrisoíchin natëcaso' ya'huërin. Piyapi chachin niponahuë', Yosë chachin ninin anta'. Co manta' pahuantërinhuë' Yosë pochin nicacaso'. ¹⁰ Canpoanta' ina imapatëhua', co manta' pahuantarinpoahuë' noya noya cancantacaso marë'. Yosë chachin nohuitarëhua'. Hua'ano'sa', anquëniro'sa', sopairo'sa', inapita chiníquën nanantopirinahuë', Quisocrisoso'

chini chiníquën nanantërin. Co ina nohuanthoachinhuë', co manta' nanitapihuë' nicacaiso'. ¹¹ Iráca Yosë chinotopisopita marca niacotopi. Iporaso nipirinhüë' Quisocristo imapatëhua', nisha acotërinpoa'. Co nonënpoaquë acotërinpoahuë'. Cancanënpoa' anoyatërinpoa'. Co noyahuë' yonquirëhuasopita inquitatonpoa', anoyacancantërinpoa' ni'ton, nóya cancantarihua'. ¹² Aporihuanpatëhua', Quisocristo pochin ninëhua'. Chimpachina, pa'pitopirinhüë'. Yosë nohuanthon, nanpiantarin. Inapochachin canpoanta' co noyahuë' yonquirëhuasopita naniantarihua'. Ina quëran Quisocristo nanpiantarinso pochin ninëhua'. "Yosë ya'ipiya nanitaparin," topatëhua', catahuarinpoa' ina pochin nicacaso'. ¹³ Iráca canpitaso' oshahuanatoma', chimipi pochin ninama'. Co noyahuë' nicacasaráchin yonquirama'. Co Yosë piyapinënpita ninamahuë'. Iporaso nipirinhüë' Quisocristo imarama' ni'ton, anoyacancantërinquëma'. Oshanëma' inquitatëinquëma', nanpiantarinso pochin ni'ninquëma'. ¹⁴ Iráca Moisésë pënëntërin nani ma'sha natëcaso marë'. Co inquënpoa tëranta' nanitaparëhuahuë' ya'ipi natëcaso' ni'ton, oshahuanëhua'. Ina marë' ana'intinpoaso nipirinhüë', Quisocristo corosëquë chiminatón, nicha'ërinpoa' ni'ton, Yosë noya ni'ninpoa'. ¹⁵ Quisocristoso' chini chiníquën nanantërin. Corosëquë chiminatón, ya'ipi sopai hua'ano'sa', sopairo'sa', inapita a'ninquëchin minsërahuatón, atapanin. Co huachi inapita nanitapihuë' sha'huirapiinpoaso'.

**Inápaquë ya'huërinso
yonquicaso' ya'huërin**

¹⁶ Napoaton nisha pënënpachinëinquëma', ama natëcosohuë'. "Nani

ma'sha ca'patëhua', o'opatëhua', oshahuanarëhua'," topi a'naquën. Nani sahuato tahuëri chinotopi. Nani yoquia'huaraiquë chinotopi. Nisha nisha niyontopiso tahuëri'sa' na'huëpi. "Co quiya pochin nipatamahuë', co no'tëquën imaramahuë'," itarinëinquëma'. Nipirinhüë', ama inapitaso' natëcosohuë'. ¹⁷ Iráca Yosë ina pochin pënënin. Quisocristo o'maquë huarë' napirinhüë'. Iporaso' nani o'marin ni'ton, co huachi inapita nohuanthëruahuë'. Quisocristoíchin natëcaso' ya'huërin. ¹⁸ Nisha a'china'piro'saso nipirinhüë' taponá: "Quiyaso' anquëniro'sa' chinotërai. Hua'narëso pochin quënanai. Co canpitaso' quiya pochin nipatamahuë', co noya cancantaramahuë'," itohuachinëinquëma', ama pi'pisha tëranta' natëtosohuë'. Inapitaso' nonpinatona', "Nani ma'sha Yosë anitotërincoi ni'ton, noya noyacoí," topirinhüë', inahuara yonquinëna quëran napopi. ¹⁹ Inapitaso' co tëhuënhachin Quisocristo imapihuë'. Inasáchin motënpoa' pochin nicatón, hua'anëntarinpoa'. Ni'co'. Nonënpoa' nisha nisha ya'huëtërin. Motënpoiari ya'ipi camairin noya sacatacaiso marë'. Inapochachin imarëhuasopitanta' Quisocristoíchin noya camairinpoa'. Achinirinpoa' so'sorëso pochin nicacaso marë'. Ina pochin nicacaso' Yosë nohuanthërin.

²⁰⁻²¹ Iráca Quisocristo chiminin. Canpitanta' ina imapatama', inarë'quëma' chiminamaso pochin ninama' ni'ton, co huachi a'napita pochin nisha nisha chiníquën nanantopisopita imaramahuë'. Inapitaso' inahuara yonquinëna quëran nisha a'chinpi. "Nani ma'sha natëhuatoí, cha'ësarai," ta'tona', "Ama ina ca'cosohuë. Ama pi'nicosohuë'. Ama së'huayátëracosohuë'," itarinëinquëma'.

¿Ma'marëta' ipora huanta' ina natëcamaso' yonquirama'? ténahuë yonquiato. ²²Co ina pochin Yosë pënëninpoahuë'. Cosharo', ma'sha, inapitaso' co ya'huëmiatërinhuë'. A'na tahuëri ta'huantarín ni'ton, co inapitaso' aquëtë' Yosë yonquirinhuë'. Piyapi'sa' inahuara yonquinëna quëran ina pochin nipënëmpi. ²³Ina pochin nipënënpachina', yonquínahuan pochin ya'nopirínahuë'. "Ma'sha a'porahuatoí, parisitërai. Parisitopiraihuë', ahuantërai. Ina marë' Yosë noya noya ni'nincoi," topirínahuë', co no'tëquën yonquipihuë'. Ina pochin nipirínahuënta', co pi'pian tëranta' nanitopihuë' co noyahuë' yonquipisopita naniantacaiso'.

3 Quisocriso chiminpachina, Yosëri ananpitaantarín. Canpitanta' imarama' ni'ton, anoyacancantërin-quëma' noya noya yonquicamaso marë'. Napoaton Quisocriso yonquirinso chachin nohuantoco'. Nani tahuëri yonquiráco' ina pochin cancantacamaso marë'. Inaso' inápaquë ya'huërarín. Yosë inchinan quëran huënsëaton, ina pochachín chini chiníquën nanantarín. ²Ama ma'sharáchin yonquicosohuë'. Yosë'pa' ya'huërínsopita yonquiráco'. ³Ni'co'. Chimipiso' co huachi isoro'pa' yonquirinhuë'. Inapochachín canpitanta' Quisocristorë'quëma' chiminamaso pochín cancantatoma', co ma'sharáchin yonquiarámahuë'. A'na tahuëri huachi Quisocristorë'quënpoa' Yosë'pa' noya noya ya'huëcontarihua'. ⁴Quisocriso chachín ya'coancantërinpoa' Yosë yonquicaso marë'. A'na tahuëri o'mantahuachín, noya noya ya'noarin. Naporo' inarë'quënpoa' ya'huëraríhuá' ni'ton, canpoanta' noya noya acoarinpoa'.

Co noyahuë' yonquirëhuasopita naniantatëhua', noyápiachín cancantahua'

⁵Napoaton pi'pian tëranta' co noyahuë' yonquihuatama', a'naróachín naniantoco'. Ama monshihuancosohuë'. Ama taparo' yonquicosohuë'. Ama a'na sanapi së'huacamaso' yonquicosohuë'. Ama a'na quëmapi sa'in noyapacosohuë'. Ama nani ma'sha nohuantapatocosohuë'. A'naquënso' ma'sha na'con nohuantatona', mamanshi moshapiso pochín niconpi. ⁶Ina pochín nipsisopita co natëpihuë'. Ina marë' Yosëri chiníquën ana'intarín. ⁷Iráca canpitanta' co noyahuë' cancantatoma', co noyahuë' ninama'. ⁸Iporaso nipirínhuë' isopitanta' co noyahuë' cancantatoma' naporamasopita a'poco'. Ama no'huitocosohuë'. Ama no'huito canainquëmasohuë'. Ama piyapi naponín yonquirapicosohuë'. Ama yanpitocosohuë'. Ama taparo' noncosohuë'. ⁹Ama ninonpintocosohuë'. Co noyahuë' yonquiramasopita nani a'porama' ni'ton, co ina yonquicaso' ya'huërinhuë'. Mocarínso' të'yatërëso pochín iráca naporamasopita a'poatoma', naniantomiatoco'. ¹⁰Nasha a'morëso pochín nasha cancan manama'. Yosë nininpoa' ni'ton, nani tahuëriya catahuarínquëma' ina pochín cancantacamaso marë'. Ina quëran noya noya ina nohuitarama'. Ina marë' nasha cancan quëtërinquëma'. ¹¹Quisocriso imapatëhua', napopináchin Yosë ni'ninpoa'. A'naquën cotioro'sa', a'naquënso nipirínhuë' cricoro'sa'. A'naquën marca niacotopiso', a'naquënso nipirínhuë' co niacotopihuë'. A'naquën nisha piyapi'sa', a'naquënta' quëmaro'sa'. A'naquën patron piyapínënpita, a'naquënso nipirínhuë' inahuara marë' sacatopi. Nisha nisha nicarihuarahuë', napopináchin Yosë

ni'ninpoa'. Quisocristoíchin yonquicaso' ya'huérin. Ina imapatêhua', ya'ipinpoa' ya'coancantêrinpoa'. Co manta' pahuantarinpoahuè' noya cancantacaso marè'.

¹² Yosè nosoroatonpoa', huayoninpoa' noya nicacaso marè'. Napoaton ya'ipi piyapi'sa' nosoroatoma', noya nontoco'. Nasha a'morèso pochin noyápiachin cancantoco'. Ama nocantocosohuè'. Nani tahuèriya yonquico' a'napita catahuacaso marè'. Sano nicatoma', noya nontoco'. Ma'sha onpoapomarahuè', ahuantoco'.

¹³ Ama yai'huèrètocosohuè'. A'napita no'huihuachinquèma', nanan anoyatoco'. Ma'sha onpotopirinquèmaonta', naniantoco'. Sinioro oshanèma' nani inquitèrinquèma'. Ina nonanatoma', canpitanta' nanan anoyatoco'. ¹⁴ Nóya ninosoroco'. Ina na'con na'con Yosè nohuantêrin. Noya ninosorohuatêhua', noya noya nisarêhua'. Inapohuatêhua', têhuênchachin nóya cancantarihua'. ¹⁵ Quisocristoíchin asanocancaninpoa'. Ina yonquihuatêhua', noya ninicatêhua', ya'huarêhua'. Ina marè' a'na huènton pochin Yosè acorinpoa'. Ina catahuahuachinpoa', co huachi pa'yanarihuahuè'. Napoaton inasáchin yonquico' asanocancainquèma'. Nani tahuèri: "Yosparinquèn Sinioro," itoco'.

¹⁶ Ya'ipi Quisocristo nanamèn yonquiráco'. Na'con ina yonquico'. Noya nitotatoma', nia'chintoco', nipènenco'. Yosè cantanèn nisha nisha nininsopita cantaco'. Sarmo quirica nontatoma', inanta' cantaco'. Canpitaora yonquinèma quèraonta' ocoirahuatoma', cantaco': "Ma noyanquèncha Tata ni'ton, catahuanconci paya," itatoma', cancanèma quèran huarè' cantaco'.

¹⁷ Ma'sona tèranta' yanipatama', Sinioro Quisoso yonquiatoma', nico'. Ina yonquiatoma', noya nonco'.

Quisoso catahuarinquèma' ni'ton, "Yosparinquèn," Tata Yosè itoco'.

Sa'ahuano'sa', so'yahuano'sa', inapita pènèninso'

¹⁸ Canpitaso' imoyaro'sa', so'yama' natèco'. Sinioro Quisocristo imarama' ni'ton, natècaso' ya'huérin. ¹⁹ Canpitanta' iyaro'sa', sa'ama' nosoroco'. Ama no'huicosohuè'. Sanoanan quèran nontoco'. ²⁰ Hua'huaro'santa' pa'pina' natèina'. A'shinanta' natèina'. Ya'ipi pènènpiso' natèina'. Inapohuachina, Siniorori noya ni'sarin. ²¹ Canpitanta' iyaro'sa', hui'nama' sanoanan quèran pènenco'. Apira apira no'huihuatama', co huachi nohuantapihuè' natècaiso'. "Natèpirahuè', no'huiárinco," ta'tona', co huachi natèrapihuè'.

²² Patron marè' sacatohuatama', noya natèco'. Ama nonpintocosohuè'. Co ni'pirinquèmaonta', noya sacatoco'. Co patronachin yonquicaso' ya'huèrinhuè'. Sinioronta' ni'sarinquèma'. Ina yonquiatoma', ya'ipi cancanèma quèran natèco'. ²³ Ma'sona tèranta' nipatama', noya nico'. Co piyapi marèáchin sacatèramahuè'. Yosè imarama' ni'ton, ina marè' sacataramaso pochin cancantatoma', nóya sacatoco'. ²⁴ Inaso' no'tèquèn acanaarinpoa'. Inápaquè noya noya acoarinpoa'. Quisocristo têhuênchinsó' hua'anèntèrinpoa'. Napoaton noya natèco'. ²⁵ Yosèso' ya'ipinpoa' napopináchin ni'ninpoa'. Noya nipatêhua', acanaarinpoa'. Co'so' noya nipatêhuahuè', ana'intarinpoa'.

4 A'naquèma' patronquèma' ninamaso'. Piyapinèmapita nosoroatoma', no'tèquèn pahuèrèco'. Ama topinan quèran ana'intocosohuè'. Canpitanta' hua'anèma' ya'huètèrinquèma'. Yosè inápaquè ya'huaponahuè', ya'ipinpoa' hua'anèntèrinpoa'.

Piquëran huarë' pënëntërinso'

²Nani tahuëri Yosë nontoco'. Ama amiatomahuë', nontáco'. Ama topinan nontocosohuë'. Ya'ipi cancanëma quëran huarë' noya yonquiatoma', nontoco'. "Yosparinquën Siniro," itoco'. ³Quiya marënta' Yosë nontoco'. Pa'sápato, Quisocristo nanamën a'chinpirahuë'. Ina marë' tashinan pëiquë po'morinaco. Na'a piyapi'sa' co nanamën nitochátërapihuë'. Inahuanta' nitochina'. Napoaton Yosë nontohuatama', quiya marënta' nontoco' catahuaincoi a'chintohuatoira, Yosë nanamën nohuanchina'. ⁴Yosë nontoco' noya a'chinchin no'tëquën nitotacaiso marë'. Ina pochin a'china'huaso' ya'huërin.

⁵Co imarinsopitasohuë' huë'pachina', noya nontoco'. Ama tapanatomahuë', noya a'chintoco'. Onpopionta' noya nanan sha'huitoco'. ⁶Noya yonquiatoma', sanoanan quëran pënëntoco' noya natainënguëma'. Yashin yashin nontoco'. A'naya a'naya natanpachinquëma', noyasha a'panico'. Ina pochin nontacaso marë' na'con yonquico'.

Nipayarinsopita napopiso'

⁷Iya Tiquico a'pataranquëma'. Inaso' nóya ni'nahuë. Iyahuë pochachin nosororahuë. Noya catahuarinco. Inanta' Siniro natëton, noya nanan a'chinarin. Onpopinsona ya'huërahuëso' sha'huitarinquëma'. ⁸Canpitanta' onporaisona nitotacamaso marë' a'pataranquëma'. Achincancainquëmaso marënta' a'pataranquëma'. ⁹Iya Onisimonta' pa'sarin, canpitataquë ya'huërinso'. Inanta' iyahuë pochin nosororahuë. Yosë natëton, noya imarin. Inapita canconpachina', ya'ipi isëquë ya'huëraisopita ma'sona onporaiso' sha'huitarinënguëma'.

¹⁰Aristarconta' isëquë ya'huërarin. Quisocristo imarinsó marë' tashinan pëiquë po'mopi anta'. Inanta' yonquiarinquëma', saludos a'patarinquëma'. Marconta' saludos a'patarinquëma'. Inaso' Pirnapi quëmopinën. Canpitataquë pa'pachin, noya nontatoma', catahuaco' ténahuë. Nani ina sha'huitëranquëma'. ¹¹Quisoso Costo itopisonta' yonquiatënguëma', saludos a'patarinquëma'. Inapitaso' cotio piyapi'sa' niponaraihuë', Quisocristo imasapi. Ca pochin a'chinapi a'napitanta' Yosë hua'anëntërinquë ya'conacaiso marë'. Ina marë' nóya cancantërahuë. Inapitaso' achincancaninaco. A'napita cotioro'saso nipirinhüë' co catahuarinacohuë'. ¹²Ipapërasënta' canpitataquë ya'huërinso' saludos a'patarinquëma'. Inanta' Quisocristo natëton, noya nanan a'chinarin. Nani tahuëri canpita marë' Yosë nontárin. "Catahuaquë' Siniro ya'ipi nohuantëranso' nitochina'. Noya nitotatona' imamiachinën," itárin. ¹³Na'con yonquirinquëma'. Co chirorinhüë' Yosë nontacaso'. Naotisiaquë, Iraporisëquë inaquëpita ya'huëpisopitanta' yonquiaton, Yosë nontárin. Noya Yosë marë' sacatarin. Cari ni'nahuë. ¹⁴Nocasënta' saludos a'patarinquëma'. Inaso' notoro. Inanta' iyahuë pochin nosororahuë. Timasënta' inapochachin yonquirinquëma'.

¹⁵Imapisopita Naotisiaquë ya'huëpisopitanta' saludos a'patarahüë. Ninpanta' yonquirahuë. Ina pëinënguë Quisocristo imapisopita niyontonpi. Inapitanta' saludos a'patarahüë. ¹⁶Iso quirica nontoco' ya'ipi imapisopita nataina'. Nani nontohuatama', Naotisiaquë a'patoco' imapisopita nonchina'. Inapitanta' nisha ninshitato, a'patërahuë. Ina quiricanta' canpitari nontoco'. ¹⁷Arquipo sha'huitoco':

“Ama chirotonhuë', ya'ipi Siniro camairinquënso' natëquë',” itoco'.

¹⁸Ca Paonoco na'con yonquiatën-quëma', saludos a'pataranquëma'. Caora imirahuë quëran isoíchin ninshitaran-

quëma'. Tashinan pëiquë ya'huarahüë. Ama naniantocosohüë'. Yosë inaora no-huanton, noya catahuainquëma'. Nani ninshitëranquëma huachi.

Paono

Paonori Tisaronicaquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

Imapisopita yonquiaton, nanan a'patërinso'

1 Ca Paonoco ninshitaranquëma', ni'co'. Noyanquëma' canpitanta'. Noya quiyanta' ya'huarai. Ya'ipi Yosë imaramasopita Tisaronicaquë ya'huëramaso' ninshitaranquëma'. Siripano, Timotio, inapitanta' isëquë ya'huapi. Inapitaro'coi nanan a'patarainquëma'. Canpitanta' Tata Yosë chinotatoma', Sinioro Quisocristo imarama'. Inaora nohuanton, Yosë noya catahuainquëma'. Asanocancainquëma'. Quisocristonta' inapochachin catahuainquëma', tënahüë.

Cancanëna quëran huarë' imapiso'

²⁻³Nani tahuëri canpita marë' Yosë nontërai. Tata Yosë natëtoma', noya ninama'. Ninosoroatoma', na'con nicatahuarama'. "Sinioro Quisocristo co onporonta' naniantarinpoahuë'. Inasáchin ninarëhua," ta'toma', chiniquën cancantërama'. Napoaton yonquiatëinquëma', Tata Yosë nontërai: "Ma noya Tata catahuaran ni'ton, cancanëna quëran huarë' imasarinëinquën. Ina marë' 'Yosparinquën,' itërainquën," itërai Yosë nontatoi. ⁴Tata Yosë na'con nosororinquëma', iyaro'sa'. Nani huayoninquëma' huëntonëinquë ya'conacaso marë'. Nani ina nitotërai. ⁵Quisocristo nanamën a'chintohuatëinquëmara, co topinan quëran a'chintërainquëmahuë'. Ispirito Santo chachin catahuarincoi a'chinahuaiso'. Canpitanta' catahuarinquëma' noya natanacamaso marë'. "No'tëquën nontërinpoa'," ta'toma', ya'ipi cancanëna quëran natërama'. Ina nicatoi: "Tëhuëncachin Yosëri

huëntonëinquë aya'conin," tënai. Canpitataquë ya'huapoi, noya imarai canpitanta' noya imacamaso marë'.

⁶Ina marë' aparisitopirinacoihuë', noya cancantërai. Canpitanta' Yosë nanamën noya natanama'. Imaramaso marë' aparisitopirinëinquëmahuë', Ispirito Santo catahuarinquëma' ni'ton, nóya cancantërama'. Quiya pochin cancantatoma', chiniquën cancantërama'. Nonanpatamacoi, Quisocristo chachin nonanarama'. ⁷Parisitapomarahüë', co a'poramahuë'. Nóya imarama' ni'ton, a'napita imapisopitanta' natantopi. "¡Ma noyacha inapitaso' imapi paya! Ina pochin Quisocristo imacaso' ya'huërin," topi. Ya'ipi Masitonia parti, Acaya parti, inaquëpita napopi. ⁸Noya imarama' ni'ton, ya'ipi inaquë ya'huëpisopita nicatënenquëma', yonquipi. Naporahuaton, ya'ipi ina parti nahuinin. Co quiyari sha'huítopiraihuë', ya'ipiya nitotopi. ⁹Inapita chachin canpita naporamaso' sha'huiantapi: "Paono ni'quihuachincoira, noya a'chintërincoi. Noya natanatoi, a'naroáchin natërai. Mamanshi a'porahuatoi, Tata Yosëfchin chinotërai. Ina imarai huachi. Yosëso' nanpirárin. Inasáchin chinotacaso' ya'huërin. ¹⁰Ina chinotatoi, hui'nin chachin ninarai. Canpoa marë' Quisocristo chiminin. Ina quëran Yosëri ananpitaantarin. A'na tahuëri inápa quëran o'mantahuachin, nicha'ësarinpoo'. Co imapisopitasohüë' nipurinhuë', Tata Yosëri no'huíton ana'intarin huachi, tënama'," topi, natantërai.

Paonori noya a'chintërinso'

2 Canpitataquë ya'huapoi iyaro'sa', co topinan quëran a'chintërainquëmahuë', nitotërama'. ²Piriposëquë a'chinapiraihuë', no'huítonacoi, chiniquën aparisitërina-

coi. Inapotopirinacoihuë', canpitataquë canconpatëira, co të'huaraihuë'. "Yosë catahuarincoi," ta'toi, Quisocristo nanamën a'chintërainquëma'. A'napita no'huipirinacoihuë', chiníquën cancantatoi, pënërainquëma'. ³Co nonpin nanan a'chintërainquëmahué'. Co nisha nisha nicacaso marë' a'chintërainquëmahué'. Co pi'pian tëranta' nonpintërainquëmahué'. ⁴Yosë chachin acorincoi nanamën a'china'huaiso marë'. "No'tëquën a'chinapona'," ta'ton, a'parincoi. Napoaton co piyapi'sa' noya nicainacoiso marë' a'chinaihuë'. Yosë noya nicainacoiso marë' a'chinárai. Ya'ipi yonquirëhuasopita nitotërin. Ma'marësona sacatërehuasonta' nitotërin. ⁵Co noyasha nonatoi, yanonpintërainquëmahué'. Co canaca'huaiso marë' napotërainquëmahué'. Yosë ni'sárincoi, no'tëquën nontërainquëma'. ⁶Co piyapi'sa' noya nicainacoiso' yonquiatoi a'chinaihuë'. ⁷Quisocristo a'parincoi ni'ton, chiníquën nanan quëtërincoi. Napoaponahuë', co chiníquën nontërainquëmahué'. Co inso tëranta' hua'an pochin camairaihuë' natëinacoiso marë'. Sanoanan quëran nontërainquëma'. Sanapi hua'huinpita nosoroaton, noya nocomarinsó pochin quiyarimanta' ni'nainquëma'. ⁸Na'con nosoroatëinquëma', Yosë nanamën a'chintërainquëma'. Ina marë' parisitopiraihuë', co ina yonquiraihuë'. Ya'ipi cancanëhuëi quëran nosororainquëma' ni'ton, na'con catahuarainquëma'. ⁹Canpitataquë ya'huasocoi, chiníquën sacatatoi, a'chintërainquëma'. Tahuërirë chachin tashirë chachin sacatërai ama topinan ma'sha ma'paca'huainquëmaso marëhuë'. Quiyaora sacatonëhuëi quëran coshatërai. Naporahuatoi, Yosë nanamën a'chintërainquëma'. Co ina nianiantëramahuë', ténahuë.

¹⁰No'tëquën Yosë natëtoi, noyasáchin ninai. Co manta' onpotërainquëmahué'. Ya'ipi imaramasopita ni'namacoi. Yosënta' ni'nincoi. ¹¹Ya'ipinquëma' pënërainquëma', nitotërama'. A'naya a'nayanquëma' nontërainquëma' noya imacamaso marë'. Quëmapi hui'ninpita a'chintërinso pochin a'chintërainquëma'. ¹²Achinicancanainquëma'. "Yosë imarama' ni'ton, noyasáchin nico' Yosë noya ni'inquëma'," itërainquëma'. Ina acorinquëma' hua'anëntërinquë ya'conacamaso'. A'na tahuëri ya'huërin'pa' quëpantahuachinquëma', noya noya ya'huëcontarama'.

¹³Yosë nanamën a'chintohuatëinquëmara, noya natanama'. "Co piyapi yonquirinsó a'chintërinpoahuë'. Yosë nanamën chachin a'chintërinpoa'," ténama'. Tëhuëenchachin Yosë nanamën ni'ton, ina natëhuatama', nanamën quëran anoyacancantarinquëma'. Ina marë' nani tahuëri "Yosparinquë," itërai Yosë. ¹⁴Íráca Cotia parti na'a piyapi'sa' Quisocristo imatona', natëpi. A'napita cotioro'sariso nipirinhuë', no'huitona' chiníquën aparisitopi. Iporaso' iyaro'sa' canpitanta' parisitërama'. Ya'huëhuano'sa' inapochachin aparisitarinëinquëma'. ¹⁵Íráca cotioro'sari pënëntona'piro'sa' no'huitona', tëpapi. Ina quëran Siniro Quisocristo chachin o'mahuachina, inanta' tēpaantapi. Quiyanta' aparisitatónacoi, a'parinacoi. Napopiso marë' Yosëri co noyahuë' ni'nin. Tëhuëenchachin co ya'ipi piyapi'sa' nosoropihuë'. ¹⁶Nisha piyapi'sa' cha'ëcaiso marë' yaa'chintopiraihuë', cotioro'saso' co nohuantopihuë'. "Ama a'chintocosoahuë'," ta'tona', no'huirinacoi. Ina marë' aquë aquëtë' oshahuanpi. Napoaton Yosëri chiníquën no'huirin. No'tëquën ana'intarin huachi.

Paonori nicapon yapaantarinsó'

¹⁷ Hua'quimiáchin iyaro'sa' co ni'pirainquémahué', co naniantèrainquémahué'. Yonquiatèinquéma', na'con nohuantèrai nica'huainquémaso'.
¹⁸ Canpitataquë yapa'piraihué', ipora huanta' co nanitèrai hué'. Ca Paonoco cararo' yapa'pirahué', Satanasë ya'copirincó ni'ton, co nanitèrahué' paca'huaso'.
¹⁹ Na'con yonquiatèinquéma', nóya cancantèrai. ¿Ma'marë chachinta' ina pochin cancantèrai? Imarama' ni'ton, Yosë ya'huërin'pa' canpitanta' pa'sarama', ténai. A'na tahuëri Sinioro Quisocriso o'mantararin. Naporo': "Quiyari a'chintèrai ni'ton, imapi," ta'toi, noya cancantarai.
²⁰ Tëhuënychachin noya imarama': "¿Ma noyacha Yosë catahuarinquéma paya!" ta'toi, capa cancantèrai.

3 Hua'qui' co ni'nainquémahué'. Co nanan tèranta' natantèrai hué'. Napoaton co huachi ahuantatoihué', "Quiyaora Atinasëquë quëparichii," ta'toi,
² Timotio a'patèrainquéma' nitotacaso marë'. Inanta' noya imarin. Yosëri acorin Quisocriso nanamën a'chinacaso marë'. Achinicancainquémaso marë' a'patèrainquéma'.
³ Canpitanta' parisitapiramahué', co nohuantèraihué' nisha nisha yonquicamaso'. Co ina marë' a'pocaso' ya'huërinhué'. Quisocriso imapatëhuara, aparisitèrinënpoa'. Yosë nohuanton, ina marë' parisitarëhua', nani nitotèrama'.
⁴ Canpitataquë ya'huasocoi, sha'huitèrainquéma'. "Imarëhuaso marë' aparisitarinënpoa'," itèrainquéma'. Napotèrainquémaso pochachin iporaso' aparisitarinënquéma'.
⁵ Napoaton caso' co huachi ahuantatohué', Timotio a'patèranquéma' onpopinsona imaramaso' nitota'huaso marë'. Sopa

yanonpintèrinpoa' Yosë a'pocaso marë'. Minsèrinquéma' naporini, topinan quèran a'chinchitèinquémahué'. "Co huachi noya imamaraihué'," ta'toi, Timotio a'patèrainquéma'.

⁶ Iporaso' nani huénantaton, nanan sha'huitiirincói. "Ipora huanta' noya imasapi. Inahua capini noya ninosoroapi," itiirincói. Na'con yonquiramacoi. Quiya pochin cancantatoma', canpitanta' yani'namacoi.
⁷ Inanta' sha'huitiirincói. Ina natantatoi, nóya cancantèrai. Ipora huanta' ma'sha onpotèrinacoi. Parisitapiraihué', noya imarama' ni'ton, noya cancantarai.

⁸ Quisocriso imamiatarama' ni'ton, co huachi sètèraihué'. Chiníquën cancantarai.
⁹ Capa cancantèrai ni'ton, ¿onporahuatëicha noya noya: "Yosparinquën Tata Yosë," ichii? ¿Co'chi nanitèraihué' paya!

¹⁰ Nani tahuëri tashirë chachin Yosë nontarai canpitataquë paca'huaiso marë'. Co ya'ipi Yosë nanamën nitochátèraramahué'. Pahuantarinquéma' ni'ton, ina a'chinchinquéma' noya noya imacamaso marë', ténahué'.

¹¹ Tata Yosë chachin catahuaincoi onpopionta' pa'ii. Sinioro Quisosonta' catahuahuachincoi, pa'sarai nicapoinquéma'.
¹² Na'con nosororainquéma'. Inapochachin canpita capininta' ninosorocamaso' ya'huërin. "Catahuaquë' Sinioro noya noya ninosoro'ina'. Ya'ipi piyapi'sa' nosoro'ina'," itèrahué', Yosë nontato.

¹³ Noya ninosorohuatama', Quisocriso achinicanarainquéma' noyasáchin nicacamaso marë'. Catahuahuachinquéma', noyápiachin cancantarama'. Ina quèran Quisocriso o'mantahuachin, Yosë noya ni'sarainquéma'. A'na tahuëri ya'ipi piyapinënpitarë chachin o'mantararin.

Yosëri noya ni'ninsopita

4 Iporaso' iyaro'sa' Sinioro Quisoso nanan quëtërincoi ni'ton, pënëantarainquëma'. Iráca pënënainquëma' noya nicacamaso marë'. “Noya nipatama', Yosë noya ni'sarinquëma',” itërainquëma', natëramaco'. Iporaso' aquë aquëtë' natëtatomá', noyasáchin nico', ténahuë.

² Sinioro Quisoso a'chintërincoiso chachin sha'huitërainquëma', natanama'. ³ Yosë nohuantërin noyasáchin nicacaso'. Ama pi'pian tëranta' monshihuancosohuë'.

⁴ Sanapi nohuantohuatama', ama monshitocosohuë'. Nitatoma', noya sa'aco'. Yosë yonquiatoma', noya ichiya'huëco'. Nani sa'apatama', inasáchin yonquicaso' ya'huërin.

⁵ A'naquën co Yosë nohuitatonahuë', ichihuë'ëcaisoachin yonquiatona', a'naroáchin mapi. Ama inapita pochin cancantocosohuë'. Tëhuëinchachin nosoroatoma', maco'.

⁶ A'na quëmapi sa'in ama së'huacosohuë'. Ama ina pochin ni'toma', so'in nonpintocosohuë'. Së'huahuatama', Yosë no'tëquën ana'intarinquëma'. Iráca inachachin chiniquën pënënainquëma'.

⁷ Co Yosë nohuantërinhuë' oshahuanacaso'. Acorinpoa' noyasáchin nicacaso marë'. ⁸ Co quiyaora yonquinëhuëi quëran pënënainquëmahuë'. Co natëhuatamahüë', Yosë chachin co natëaramahuë'. Ina nohuanton, Ispirito Santo ya'coancantërinpoa' noya nicacaso marë'. Inaso' noyasáchin ninin.

⁹ Imaramasopita capini noya ninosoroco'. Nani nitotërama' ni'ton, co aquëtë' sha'huita huanquëmaso' ya'huërinhuë'. Yosë chachin cancanëmaquë anitotërinquëma' ninosorocamaso'.

¹⁰ Nani huachi imapisopita nosoroarama'. Ya'ipi Masitonia parti ya'huëpisopita

aquë ya'huëpirinahuë', Quisocriso imapachinara, nosororama'. Iporaso', iyaro'sa', na'con na'con ninosoroco', ténai. ¹¹ Nani tahuëri yonquico' sano piyapi nicacamaso marë'. Ama topinan ya'huëcosohuë'. Ya'ipinquëma' noya sacatoco' ama pahuanchinquëmasohuë'. Iráca inachachin pënënainquëma'. ¹² Inapohuatama', noya ya'huarama'. Co imapisopitahuënta' noya ni'sarinënuëma'. Napohuatama', co manta' pahuantarinquëmahuë'. Co topinan ma'patacaso' ya'huëaponhuë'.

Chimnispopita nanpiantarinso'

¹³ Chimnispopita ma'sona onpocaiso' a'chinchinquëma', nitotoco'. Quisoso imarëhuasopita chiminpatëhua', nanpiantarihua'. Co imapisopitasohuë' nimirinhuë', quëmopinënpita chiminpachinara, sëtopi.

“Co onporonta' quënantarihuahuë',” ta'tona' sëtápi. Ama inapita pochin sëtacaso marëhuë' canpitaso' a'chinchinquëma'.

¹⁴ Quisososos chiminaponahuë', nanpiantarinso' nitotërhua'. Inapochachin imapisopita chiminpachina', Yosëri ananpitaantarín. Quisoso isoro'paquë o'mantahuachin, ananpitaantarín.

¹⁵ O'mantahuachin, co nanpirëhuasopitaráchin pantarihuhuë'. Chimnispopita'ton nanpiantarapi. Sinioro Quisoso sha'huitërinpoaso chachin sha'huichinquëma'.

¹⁶ Chiniquën nanantaton, o'mantararin. Anquëni hua'aonta' chiniquën sha'huirarin. Yosë nohuanton, tropita pihuirarin. Naporo' Quisocriso imatona' chimnispopita'ton nanpiantarapi. ¹⁷ Ina quëran a'naroáchin nanpirëhuasopitarë'quënpoa' chitoro' ya'huërinquë quëpantaripoa'. Inaquë Sinioro nacapiarihua'. Inarë'quënpoa' ya'huëmiatarihua'.

¹⁸ Inapita yonquiatoma', nisha'huitoco' noya

cancantacaso marë'. Ama sëtacaso marëhuë' ina pochin niachinicancanco'.

5 Onporosona o'mantacaso' tahuëri nanicaso', co ina iyaro'sa' a'chintaranquëmahuë'.

² Iráca sha'huitërinpoaso' nani nitotërama'.

Co nitotasoihuë', o'mantararin. Ni'co' iyaro'sa'. Yono tashi' co nitotasëhuahuë',

ihuatonapi pëinënpoaquë ya'conin.

Inapochachin a'nanaya Quisocristo o'mantararin.

³ Co imapisopitasohuë' o'mantacaso' tahuëri co yonquipihuë'.

“Noya ya'huarëhua', co manta' onpoarihuahuë',”

topirinahuë'. A'nanaya chiniquën ana'intacaso'

naniarin, co cha'ësapihuë'. Sanapi yahuaihuachina, onporosona iquitacaso'

co nitotërinhuë'. A'nanaya iquitërin.

Inapochachin a'nanaya Yosëri ana'intarin.

⁴ Canpitaso nipirinhüë', co tashi pochin cancantëramahuë'.

O'mantacaso' tahuëri nanihuachin, co pa'yanaramahuë'.

Ihuatonapi a'nanaya huë'pachina, apa'yaninpo'.

Inapochachin Quisocristoso' a'nanaya o'mahuachin, na'a piyapi'sa'

pa'yanapona'. Canpitaso nipirinhüë'

ina tahuëri ninaarama'. Nanihuachin, co pa'yanaramahuë'.

⁵ Quisocristo imarama' ni'ton, tahuëri pochin cancantatoma', nitotarama'.

Ya'ipinpoa' imarëhuasopita co tashi pochin cancantërehuahuë'.

⁶ Napoaton o'mantacaso' tahuëri yonquiatëhua',

noya ninahua'. A'naquënso' huë'ërëso pochin cancantatona',

co ina tahuëri yonquipihuë'. Canpoaso nipirinhüë'

no'tëquën yonquiatëhua', sano cancantahua'.

⁷ Yahü'ëpachinara, tashi' huë'ëpi.

Yano'pihuachinaranta', tashi' no'pipi.

⁸ Canpoaso nipirinhüë' tahuëri pochin cancantacaso' ya'huërin.

Napoaton noya yonquiatëhua', Yosë imamiatahua'.

Ni'co' iyaro'sa'. Inimicoro'sa' huë'pachinara, sontaro'sa'

co topinan pa'pihuë'. Coton hua'na

quëran nininso' a'mopi. Casconta' hua'na quëran nininso' yancopi ama

inimicori ohuanacaso marëhuë'.

Noya nitapahuachinara, co inimicori minsërinhuë'.

Hua'na a'mopiso pochin canpoanta' Yosë natëahua'

catahuainpoa'. Ina natëthua', noya ninosoroa'ahua'.

“Yosë a'pairinpoa'. O'mahuachin, noyá nicha'ësarinpoa',”

ta'tëhua' noya ninahua'.

⁹ Co ana'intinpoaso marë' Yosë acorinpoahuë'.

Siniro Quisocristo imarëhua' ni'ton, nicha'ësarinpoa'.

Ina nohuanton cha'ësarëhua'.

¹⁰ Canpoa marë' inaso' chiminin.

A'naquënpoa' nanpiarëhua', a'naquënpoa'

chiminarihuarahuë', o'mantahuachin, ya'ipi imarëhuasopita

quëpantarinpoa'. Inarë'quënpoa' ya'huëmiatarihua'.

¹¹ Napoaton nani tahuëri nicatahuaco' chiniquën

cancantacamaso marë'. O'mantacaso' tahuëri yonquiatoma',

na'con ninontoco' noya noya imacamaso marë'.

Nani noya nicatahuarama'. Aquëtë chachin niachinicancanco'.

Piquëran huarë' pënëninso'

¹² Ansiano'sa' iyaro'sa' noya ni'co', tënhuë.

Siniro nohuanton, ansiano ya'conpi pënëninquëmaso marë'.

Co chirotonahuë', a'chintarinëinquëma'.

Pëshonpatama', otërarinëinquëma' ni'ton,

noya ni'co'. ¹³ Na'con catahuarinëinquëma' noya noya Yosë imacamaso marë'.

Napoaton nosoroatoma', noya yonquirapico'.

Ya'ipinquëma' noya nini'toma', ya'huëco'.

¹⁴ Canpita capini iyaro'sa' nipënëncó'. A'naquën co yasacatopihuë'.

Inapita pënëncó' ama chiroinasohuë'.

A'naquën ma'sha onpohuachinara, Yosë yananiantopi.

Inapitanta' noya nontoco' chiniquën cancanchina'.

A'naquëonta' cancanëna quëran co chinipihuë'.

Catahuaco' ama Yosë nanianchinasohuë'. Inapohuatama',

ama insonta' no'huicosohuë'. Sanoanan quëran pënëncó'.

¹⁵ A'napita ma'sha onpotohuachinënquëma', ama ya'ihuëretocosohuë'. Nani tahuëri noya nontoco'. No'huipirinënquëmaonta', nosoroatoma', catahuaco'. Canpita capini ninosoroatoma', a'napita piyapi'santa' catahuaco'.

¹⁶ Ama sëtocosohuë'. Yosë yonquiatoma', nani tahuëri noya cancantoco'. ¹⁷ Apira apira Yosë nontoco'. Ama a'na tahuëri tëranta' pahuancosohuë'. ¹⁸ Ma'sha onpotopirinënquëmahuë', ama sëtocosohuë'. Nani tahuëri "Yosparinquën Siniro," itoco'. Ma'sha onpoapomarahuënta', noya cancantoco'. "Inanta' Siniro noya," itoco'. Quisocristo imarëhua' ni'ton, ina pochin cancantacaso' Yosë nohuantërin.

¹⁹ Ispirito Santo ya'coancantërinquëma'. Cancanëmaquë nontohuachinquëma', a'naroáchin natëco'. Ni'co'. Pën noya orotohuachina, noya napëntërë'. Inapochachin Ispirito Santo yacatahuarinpoa' noya cancantacaso marë'. Ama pën atacopitëresó pochin nitocosohuë'. ²⁰ "Yosë anitotërinco sha'huichinquëma," itohuachinënquëma', noya natanco'. ²¹ Napoaponahuë', ni'cona nonpintochinënquëma'. A'naquën "No'tëquën a'chintaranquëma'," itohuachinënquëma', ama a'naroáchin

natëtocosohuë'. Ya'ipi napopiso' Yosë quiricanën quëran tantiaco'. "Inaora yonquinën quëran a'chinamara," ta'toma', tantiaco'. Yosë nanamënsáchin natëcaso' ya'huërin. ²² Ya'ipi aoshahuaninquëmasopita a'poco'.

²³ Yosëichin asanocancaninpoa'. Canpita marë' ina nontarahuë noyásha anoyacancaninchinquëma'. "Catahuaquë' Siniro, ya'ipi cancanëna quëran noyápiachin yonqui'ina'. Naporahuaton, ya'ipi yonquinëna quëran noya nininsopitaráchin nohuanchina'. Quëma nohuanton, ya'ipi nonëna quëran huarë noyasáchin niina'," itërahuë. Ina quëran Siniro Quisocristo o'mantahuachin, nóya ni'sarinquëma'. ²⁴ Yosë nani nontërinpoa' imacaso marë'. Huëntonënquë chachin aya'coninpoa'. No'tëquën sha'huitërinpoa'. Co onporonta' nonpintarinpoahuë' ni'ton, noya catahuarinpoa'.

²⁵ Quiya marënta' iyaro'sa' Yosë nontoco'.

²⁶ Imaramasopita capini noya ninosoroatoma', nisë'quëco'.

²⁷ Niyontonpatama', iso quirica nontoco' imapisopita nataina'. Siniro nanan quëtërinco ni'ton, nontoco' ya'ipiya nataina', tënahuë.

²⁸ Inaora nohuanton, Siniro Quisocristo nosoroatënquëma', catahuainquëma'. Nani ninshitëranquëma huachi.

Paono

Paonori Tisaronicaquë ya'huëpisopita ninshitaantarinsò'

Imapisopita yonquiaton, nanan a'pataantarinsò'

1 Ca Paonoco ninshitaranquëma', ni'co'. Noyanquëma' canpitanta'. Noya quiyanta' ya'huarai. Ya'ipi Yosë imaramasopita Tisaronicaquë ya'huëramaso' ninshitaantarinquëma'. Siripano, Timotio, inapitanta' isëquë ya'huapi. Inapitaro'coi nanan a'patarainquëma'. Tata Yosë natëtoma', Siniro Quisocristo imarama'. Huëntonëinquë chachin aya'coninpoa' ni'ton, "Tata" itërëhua'. ²Inaora nohuanton, catahuainquëma'. Asanocancainquëma'. Siniro Quisocristonta' inapochachin catahuainquëma', ténahuë.

Oshahuano'sa' ana'intarinsò'

³Iporaso' iyaro'sa' noya noya imasarama'. Cancanëma quëran huarë' ina natërama'. Na'con na'con ninosororama' ni'ton, nani tahuëri "Yosparinquën," itërai Yosë. Ina na'con catahuarinquëma' ni'ton, ina pochin nontacaso' ya'huërin. Ina Yosë nohuantërin. ⁴Ya'ipi parti Yosë imapisopita sha'huitërai. "Tisaronicaquë ya'huëpisopita noya imasapi. Imapiso marë' na'con aparisitopirinahuë': 'Yosë co naniantarinpoahuë',' ta'tona', ahuantapi. Co yaa'popihuë'. Ma'sha onpoaponaraihuënta', chiniquën cancantapi," itërai. Noya natërama' ni'ton, noya cancantërai. ⁵Imaramaso marë' parisitapomarahuë', noya ahuantërama' ni'ton: "Tëhuënachachin Yosë catahuarinquëma'," tënai. Inaso' no'tëquën yonquirin. Yosë nohuanton, ipora parisitarama' noya noya cancantacaso marë'. Ina quëran

noya ni'sarinquëma'. A'na tahuëri hua'anëntërinquë quëpantarinquëma'.

⁶Iporaso' a'napita no'huirinëinquëma'. Aparisitapirinëinquëmahuë', a'na tahuëri Yosëri no'tëquën ana'intarin. Co naniantarinhue'. "Oshahuano'sa' ana'intacaso' ya'huërin," tënin. ⁷Quisocristo o'mantahuachin, co huachi parisitaramahuë'. Noya ya'huarama'. Quiyanta' ipora aparisitapirinacoihuë', naporo' ya'ipi imarëhuasopita nóya cancantarihua'. Siniro Quisocristo chachin inápa quëran o'mantararin. Pën huënaratërinso huáncana ya'noarin. Anquëniro'santa' chiniquën nanantatona', o'mantararin. Inapitarë chachin o'mantararin. ⁸O'mantarahuaton, co Yosë nohuitopisopitahuë' ana'intarin. Co Siniro Quisoso nanamën natëpihuë' ni'ton, chiniquën ana'intarin. ⁹No'tëquën ana'intaton, parisitopiquë a'pararin. Aquë a'pahuachin, chiniquën parisitomiatapi, co cha'ësapihuë'. Inatohua' paatona', co onporonta' Quisocristo nohuitapihuë'. Inaso' chini chiniquën nanantaton, noyasáchin niponahuë', inapitaso' co onporonta' nirayarapihuë'. ¹⁰O'mantahuachin, imarëhuasopitaso' quënanarihua'. "Ma noyacha Quisocristoso paya. Anoyacancantërinpoa'. Inasáchin ya'ipiya chinochina'," tosarëhua'. Ya'ipi imarëhuasopita napoarëhua'. A'chintohuatëinquëmara, canpitanta' natërama' ni'ton, noya ni'sarama'.

¹¹Napoaton nani tahuëri canpita marë' Yosë nontërai: "Quëma nohuanton Siniro imarinëinquën. Napoaton, catahuaquë' noyasáchin niina'. Noya noya yaimarinëinquën ni'ton, catahuaquë' noyápiachin cancanchina'. Quiyaora co nanitëraihuë'. Quëmasáchin Siniro ananitaparancoi. Catahuaquë' ya'ipi cancanëna quëran natëinëinquën," itërahuë, Yosë nontato. Noya nipatama',

Yosë noya ni'sarinquëma'. ¹²Ina quëran a'napitanta' nicanatënhëquëma': "Ma noyacha Siniro Quisoso ni'ton, ina imatona', noya nisapi paya," tosapi. Canpitanta' ina nohuitërama' ni'ton, noya noya cancantarama'. Inaora nohuanton, Yosë nosoroatënhëquëma', catahuarinquëma' ina pochin cancantacamaso marë'. Siniro Quisocristonta' catahuarinquëma'.

**Yosë inimiconën
ya'nocaso' ya'huërinso'**

2 Apira iyaro'sa' o'mantacaso' tahuëri pi'pian a'chinchinquëma'. Siniro Quisocristo o'mantahuachin, nacapirahuatëhua', pantarihua'. ²A'naquënso nipirinhuë' co no'tëquën nitotopihuë'. "O'mantacaso' tahuëri nani nanirin," itohuachinquëma', ama pa'yancosohuë'. Ama nisha nisha yonquicosohuë'. A'naquën tapon: "Cari ninorahuë. O'mantacaso' tahuëri nani nanirin," itohuachinquëma', ama natëcosohuë'. A'nanta' tapon: "Nanirin mini. Paono chachin naponinshitërincoi," itopirinënhëquëmahuë', ama ina natëcosohuë'. ³Ni'cona nonpintochinënhëquëma'. Co'huara Quisocristo o'mayátërasohuë', notohuaro' piyapi'sa' Yosë a'poapi. Co pi'pian tëranta' yanatërapihuë'. Naporo' a'na quëmapi ya'huapon. Ya'ipi piyapi'sa' nonpintarin ama Yosë imacaiso marëhuë'. Pa'pi co noyahuë' nisarin. Sopairi noyá ya'coancantërin ni'ton, chiniquën ana'intacaso' ya'huërin. Ayaro' tahuëri Yosëri ana'intaton, parisitopiquë a'pararin. ⁴Inaso' Yosë inimicotërin. "Ama Yosë chinotocosohuë'. Ama manta' moshacosohuë'. Casáchin natëco. Yosë ya'huëretarahuë," tosarín. Yosë chinotopiso pëiquë chachin huënsëapon piyapi'sari chinotacaiso

marë'. Pa'pi co noyahuë' nisarin. Chiniquën nanantaton, ya'ipi piyapi'sa' yacamaiapon.

⁵Canpitataquë ya'huapo, nani sha'huitëranquëma'. ¿Ina naniantarama' ti? ⁶Tahuëri nanihuachin, ina quëmapi huë'sarin. Yosë inimiconën inaso'. Yosë nohuanton, macarisona ya'copiarin ni'ton, co iporaso' huë'shatërarinhuë'. Ina nitotërama'. ⁷Co Yosë inimiconën ya'noyatëraponahuë', ipora chachin co incari tëranta' nitotopirinahuë', nani sacatapi Yosë inimiconën hua'anëntacaso marë'. A'na tahuëriso nipirinhuë', Yosë nohuanton, ya'copirinsó' capa nipachin, Yosë inimiconën ya'norarin. ⁸Ya'nohuachin, piyapi'sa' aquë aquëtë' co noyahuë' cancantapi. Inari camaihuachin, notohuaro' piyapi'sari natëapi. Ayaro' tahuëriso nipirinhuë', Siniro Quisosori ana'intarin. Huënaráchin huënaráchin o'mantahuachin, minsëarin. Topinan noncharapirinhuë', atahuantarin. Co huachi nanitarinhuë' piyapi'sa' nonpintacaso'. ⁹Nipirinhuë', co'huara ina o'mayátërasohuë', notohuaro' piyapi'sa' nonpintarin. Satanasëri catahuarin ni'ton, nani ma'sha nanitapaarin nicacaso'. Piyapi inaora co nanitërinhuë' ina pochin nicacaso'. Nonpintaton, nani ma'sha sacai' nininsó' a'notohuachina, natëapi. Ni'pachina', pa'yanapi. ¹⁰Co noyahuë' nicaton, na'a piyapi'sa' nonpintarin. Co no'tën nanan nohuantopihuë' ni'ton, Yosë inimiconën natëapi, parisitopiquë pa'sapi huachi. Yosë nanamën nohuantopi naporini, cha'ëitonahuë'. ¹¹Napooton, Yosëri tananpitarin nonpin nanan natëcaiso marë'. Sopai nohuanton, natëapi. ¹²Co no'tëquën yonquiatonahuë', co noyahuë' nicacaiso' pa'yatapi. Ina pochin cancantopi ni'ton, Yosëri ana'intarin.

Yosëri huayonin nicha'ëcaso marë'

¹³ Canpitaso nipirinhüë' iyaro'sa', imarama'. Siniro nosororinquëma'. Iráca quëran huarë' Yosë huayoninquëma' huëntonënguë ya'conacamaso marë'. No'tën nanan natëhuatama', Ispirito Santo anoyacantërinquëma' Yosë nohuantërinso chachin nicacamaso marë'. Ina yonquiatoi, Yosë nontërai: "Ma noya Siniro inapitaso' nicha'ëran ni'ton, 'Yosparinquën,'" itërai, Yosë nontatoi. ¹⁴ Yosë nanamën a'chintohuatëinquëmara, canpitanta' imarama'. Yosë acorinquëma' Siniro Quisocristo pochin nicacamaso'. A'na tahuëri o'mantahuachin, ina pochin ya'noarama'.

¹⁵ Napoaton iyaro'sa', chiniquën cancantatoma', ya'ipi cancanëma quëran imaco'. Canpitataquë ya'huasocoi, no'tëquën a'chintërainquëma'. Ina quëran quirica a'patërainquëma' na'con na'con nitotacamaso marë'. No'tën nanansáchin imamiatoco'. ¹⁶ Siniro Quisocristo catahuainquëma' chiniquën cancantacamaso marë'. Inaora nohuanton, Tata Yosënta' nosoroatonpoa', achinicancamiatërinpoa'. A'na tahuëri ya'huërinquë chachin quëpantaripoa'. Sha'huitërinpoa' ni'ton, ina ninarëhua'. ¹⁷ Ina yonquiatoi, canpita marë' Yosë nontarai. "Nani tahuëriya Siniro catahuaquë, chiniquën cananchina'. Achinicancanquë' noyasáchin niina'. Catahuaquë' noyásha noina'," itërai.

Yosë nontacaso' ya'huërinso'

3 Iporaso' iyaro'sa', quiya marënta' Yosë nontoco' nanamën noya a'china'huaiso marë'. Ya'ipi parti nahuinacaso ya'huërin. Canpitaso' natanatomacoi, noya imarama'. A'napitanta' a'chintohuatoi, noya nohuanchina'. Canpita pochachin noya imaina'. Ina marë' Yosë nontoco'.

² A'naquënso nipirinhüë' co yaimapihuë'. Pa'pi co noyahuë' cancantopi. No'huitonacoi, yaahuërinacoi ama a'china'huaiso marëhuë'. Yosë nontoco' inapita quëran nicha'ëincoi. ³ Tata Yosëso nipirinhüë' co onporonta' naniantërinpoahuë'. Achinicancanpoa'. Sopai yaminsëpirinpoahuë', ina ni'sarinpoa'. Catahuarinpoa' sopai minsëcaso'. ⁴ Pënënpatëinquëmara, noya natëramacoi. Co a'poatomahuë', imamiatarama'. Yosë catahuarinquëma' ni'ton, noya imasarama', tënahüë'. ⁵ Yosë catahuainquëma' ina nosororinpoaso' na'con yonquicamaso marë'. Parisitopiramahuë', achinicancainquëma' Quisocristo pochin ahuantacamaso marë'.

Sacatacasonta' ya'huërinso'

⁶ Siniro Quisocristo nanan quëtërincoi ni'ton, no'tëquën iyaro'sa' pënërainquëma'. A'naquëmaso' imapomarahüë', co sacatatomahuë', nisha nisha yonquirama'. Yosë nanamën no'tëquën a'chintopirainquëmahüë', co natëramacoihuë'. Insosona inapohuachin, ama inapitarë'quëma' nipayacosohüë'. ⁷ Nani nitotërama' noya nicacamaso'. "Nonancoi," itërainquëma'. Canpitataquë ya'huasocoi, co quiyaso' topinan ya'huërainhuë'. Co chiroraihuë'. ⁸ Co a'na piyapi cosharonën topinan ma'paraihuë'. Nani tahuëri chiniquën sacatërai. Tashirë chachin sacatërai ama topinan ma'pata'huaiso marëhuë'. ⁹ Hua'qui' a'chintërainquëma' ni'ton, noya topinan ma'patacaso nipirinhüë', co topinan ma'parainquëmahüë'. Sacatatoi, ma'sha pa'anai. Noya sacatërai nonanamacoiso marë'. ¹⁰ Canpitataquë ya'huasocoi, pënërainquëma'. "Insosona co yasacatohuachinhuë', ama coshachinsohüë'," itërainquëma'. ¹¹ Nanan nani natantërahüë'.

A'naquëma' co yasacatomahuë', topinan pa'sárama'. Naporahuaton, ma'toma ma'toma nonatoma', piyapi'sa' chinotërama', natantërahuë'. ¹²Sinioro Quisocriso nanan quëtërinco ni'ton, pënënanarquëma': Ama huachi iyaro'sa' ina pochin cancantocosohuë', tënahuë. Sano yonquiatoma', noya sacatoco' pahuantërinquëmaso' pa'anacaso marë'.

¹³Na'aquëma' iyaro'sa' noya nisarama'. Ama amiatoma', nisha cancantocosohuë'. Nani tahuëri noya nico'. ¹⁴Nani ninshitatoi, pënënaninquëma'. Inso tëranta' co yanatëhuachincoihuë', pënëncó'. Co natëtohuachinahuë', ama inapitarë'quëma' nipayacosohuë' oshanëna marë' tapaina'. ¹⁵Napoaponahuë', ama inimico pochin nicatoma', no'huicosohuë'. Iyaparima pochin nicatoma', sanoanan quëran pënëncó'.

Asanocancaninpoaso'

¹⁶Sinioroíchin asanocancaninpoa'. Ina catahuainquëma' sano cancantacamaso marë'. Ma'sona onpopiramahuënta', nani tahuëri catahuainquëma' ama pa'yanacamaso marëhuë'. Nani tahuëri noya a'painquëma'.

¹⁷Ca Paonoco caora imirahuë quëran pi'pian ninshitaranquëma' saludos a'pata'huanquëmaso marë'. Nani quirica ninshitërahuëquë iso pochin ninshitërahuë. Ina nicatoma', nitotarama': "Paono mini ninshitërinpoa'," tosarama'. ¹⁸Sinioro Quisocriso inaora nohuanton, nosoroatëinquëma', ya'ipinquëma' catahuainquëma'. Nani ninshitëranquëma huachi.

Paono

Paonori Timotio ninshitërinso'

Timotio yonquiaton, nanan a'patërinso'

1 Ca Paonoco ninshitaranquën, ni'quë'. ¿Noya, ya'huaran? Noya canta' ya'huarahuë. Yosë nohuanton, Quisocristo acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Yosë chachin anoyacancantërinpoa'. Oshanënpoa' inquitatonpoa', nicha'ërinpoa'. Quisocristo imatëhua', ina ninarëhua'. A'na tahuëri inápaquë quëpantaripoa'.² Timotionquën ninshitaranquën. A'chintëranquën ni'ton, Quisocristo natëton, ina imaran. Napoaton hui'nahuë pochachin ni'nanquën. Na'con nosororanquën. Tata Yosë inaora nohuanton, catahuainquën. Noya nosoroinquën. Nani tahuëri asanocancainquën. Quisocristonta' inapochachin catahuainquën. Inasáchin natërehua'.

Nonpin nanan a'china'piro'sa'

³ I'hua Masitoniquë yapa'patëra, sha'huitëranquën. "I'pisoquë ya'huëtaquë' pënëntamaso marë'," itëranquën. Iporanta' inachachin sha'huitëranquën. Inaquëranchin ya'huaton, pënëntáquë'. A'naquën nisha nisha nanan a'chinapi. Inapita sha'huitëquë' ama ina pochin a'chi'inasohuë'.⁴ Shimashonënpita iráca napopiso' yonquiápi. Inahuara yonquinëna quëraonta' nisha'huitopiso' yonquirápi. Ama huachi inapita yonquicaiso marëhuë' sha'huitëquë'. Ina pochin a'chinpachina', topinan quëran a'chinapi. Piyapi'sa' nisha nisha nonsapi. Co catahuapihuë' Yosë nohuitacaiso'. Yosëichin natëhuatëhua', catahuarinpoa' noya noya imacaso marë'.

⁵ No'tën nanansáchin imapatëhua', catahuarinpoa' noya ninosorocaso'. Noyápiachin cancantohuatëhua', co nisha nisha yonquiarihuahuë'. Ina quëran cancanënpoa quëran huare' natëarihua'. Ina pochin cancantohuatëhua', noya nosoroarihua'. Ina Yosëso' nohuantërin. ⁶ Nisha a'china'piro'saso nipirinhüë', co ina pochin yonquipihuë'. Yosë nohuantërinso' naniantatona', topinan quëran nonsapi. ⁷ "Quiyaso' maistrocoi. Ya'ipi pënëntërinso' nitotërai," topirinhüë', co no'tëquën nitotopihuë'. Chiníquën nonpirinhüë', co nitotopihuë'.

⁸ Moisésë pënëntërinso' noya niponahuë', ma'marë chachinsona pënëntërinso' nitotatëhua', no'tëquën sha'huitacaso' ya'huërin. ⁹ Noya nipsisopita co pënënacaso' ya'huërinhuë'. A'napitaso nipirinhüë' pënënacaso' ya'huërin. Co Yosë natëtonahuë', co insonta' yanatëpihuë'. Co natantonhuë' niconpi. Pa'pi co noyahuë' nipi, oshahuanpi. Yosënta' tējuapi. Co ina chinotopihuë'. A'naquënso' pa'pina', a'shina' inapita co quë'yatonahuë', yatëpapi. A'naquëonta' tëpatopi. ¹⁰ Nisha nisha nicacaiso' yonquipi. Sa'ina', so'ina' inapita ya'huëtaponaraihuë', monshihuanpi. Quëmapi capini, sanapi capini nisë'huapi. Piyapi'sa chachin ihuatopi pa'anacaiso marë'. Nonpintopi. "Tëhuëenchachin no'tëquën nonahuë'," taponaraihuë', nonpinpi. Yosëso' noya nicacaso' a'chintopirinhüë', co nohuantopihuë' natëcaiso'. Ina pochin nipsisopita tējuëenchinso' pënënacaso' ya'huërin. ¹¹ Yosë nanamënso' noya nóya. Ina quëran nicha'ërinpoa'. "Ma noyacha Yosëso paya," itërehua'. Ina chachin acorinco nanamën sha'huica'huaso marë'.

Quisocristori catahuarinso'

¹²Ina marë' Sinioro Quisocristo achinicananinco. "No'tëquën natëar-inco," ta'ton, acorinco a'china'huaso marë'. Napoaton: "Yosparinquën Sinioro," itërahuë. ¹³Iráca caso' nisha cancantërahuë. Quisocristo pinorahuë. Imarinsopita no'huito, aparisitërahuë. Quisocristoso nipirinhüë' nosororinco. Co nohuitatohüë', co natëyatërarahuë' ni'ton, nosororinco. ¹⁴Sinioro chachin inaora nohuanton, nosoroatonco, na'con catahuarinco. Catahuahuachincora, "Quisocristoíchin anoyacancantarinco," ta'to, ina natërahuë. Ina imato, nosororahuë canta'. ¹⁵No'tëquën sha'huitaranquëma'. Ya'ipi piyapi'sa' natëina'. Quisocristo isoro'paquë o'marin oshahuano'sa' anoyacancantacaso marë'. Caso' na'con na'con oshahuanpirahuë', anoyacancantërinco. ¹⁶Yosë nosororinco. Hua'qui co noyahuë' nipirahuë', nosororinco. A'napitanta' natëcaiso marë' napotërinco. "Paono pa'pi co noyahuë' nipirinhüë', hua'qui ahuantaton, Quisocristori nosororin. Nosoroarinco canta'," ta'tona', natëtapi. Natëtohuachina', Yosë nohuitatona', noya nanpiapi. A'na tahuërinta' inápaquë nanpimiatapi. ¹⁷Napoaton Yosëíchin natëahua'. Nani tahuëriya: "¡Ma noyacha Yosëso paya!" itahua'. Inaso' co onporonta' ta'huantaponhuë'. Co quënan-pirëhuahuë', hua'anëntomiatërinpoa'. Inaíchin chinotacaso' ya'huërin. Ama onporonta' ina naniantahuasohüë'. Amen.

¹⁸Hui'nahüë pochin api, ni'nanquën. I'hua chachin ansiano'sa' Yosë nontatona', acorinënquën Yosë nanamën a'chinamaso marë'. Naporo' Yosëri anitotërinso' sha'huitatënën, pënëninënquën. "Yosë nohuanton, api,

nanamën noya a'chinaran. Ina marë' acorinquën. Parisitaponahuë', catahuarinquën. Napoaton Quisoso a'chininso chachin a'chinquë'," itërinënquën. Iporanta' inachachin pënënananquën. Quisoso nanamën chachin a'chinquë' sopai minsëcaso marë'. Tëhuënchachin sopai yacanapirinpoahuë', Quisocristo catahuarinpoa' minsëcaso marë'. ¹⁹Inasáchin natëton, pënëntëquë'. Quisocristo nohuantërinso'ráchin yonquiaton, noya niquë'. Noyápiachin cancantaton, piyapi'sa' a'chintëquë'. A'naquënso nipirinhüë' cancanëna quëran noya nicacaiso' nitotopirinhüë', co yanatëpihuë'. Nani Yosë naniantatona', co huachi yonquipihuë'. Quisocristo a'poatona', co huachi imapihuë'. ²⁰A'naso' Iminio itopi. A'nanta' Aricantëro itopi. I'hua niyontonpatëira, inapita chiníquën pënënahüë. "Quisocristo nanan quëtërinco ni'ton, ama huachi Tata Yosë a'painenquëmasohüë'. Satanasë natërama' ni'ton, parisitamaso' ya'huërin," itërahuë. Ama huachi Yosë pinocaiso' marëhuë' chiníquën pënënahüë. "Oshaquëran co noyahuë' yonquipisopita naniantatona', Yosë pochin cancantantapona' nimara," ta'to napotërahuë.

Yosë nontacaso' ya'huërinso'

2 Ya'ipi piyapi marë' Yosë nontacaso' ya'huërin. Niyontonpatama', na'con nontoco' Yosëri catahuain. "A'paniarinpoa' mini," ta'toma': "Yosparinquën Sinioro," itoco'. Ina'ton pënënananquëma'. ²Copirnoros'a marë' Yosë nontoco' noya hua'anëntacaiso marë'. Ya'ipi hua'ano'sa marë' Yosë nontoco' noya nicacaiso marë'. Noya hua'an nipachin, co aquëtë' piyapi'sa' nino'huiapihuë'. Sano yonquiatëhua', noya ya'huarigua'. Ina quëran Yosë yonquiatëhua', noya nisarihua'. ³Ina

pochin Yosë nontacaso' nóya. Inaso' nicha'ërinpoa'. Nontohuatëhua', noya nataninpoa'. ⁴Ya'ipi piyapi'sa' nicha'ëcaso' nohuantërin. Nanamën no'tëquën nitochina'. ⁵Yosëichin chinotacaso' ya'huërin. Oshahuanëhua' ni'ton, inimicotopirëhuahuë', Quisocriso nanan anoyatërinpoa'. Inasáchin Yosë anohuitërinpoa'. Inaso' Yosë niponahuë', piyapi chachin nasitimarín. ⁶Quisocriso inaora nohuanton, nicha'ëinpoaso marë' chiminín. Chiminaton, oshanënpoa' inquitërinpoa'. Tahuëri nanihuachina', Yosë yanicha'ërinpoaso' anitotërinpoa'. ⁷Ina nanan sha'huica'huaso marë' Yosë acorínco. A'parínco nisha piyapi'sa' a'chinta'huaso marë'. "Yosë no'tëquën nontërinpoa'. Ina natëco'," itërahuë. Tëhuëinchachin no'tëquën nonahuë, co nonpinahuë'.

⁸Napoaton nani parti niyontonpachina', quëmapi'sa' Yosë nonchina', ténahuë. Ama no'huichinasohuë'. Ama nisha nisha ninonchinasohuë'. Noyápiachin cancantatona', Yosë nonchina'. ⁹Sanapi'santa' noya niina'. A'naquën sanapi'sa' nitapacaisoráchin yonquipi. Na'con na'con yanco nitonpomototopi, notohuaro' miyo pë'pëpi, nisha nisha a'sontanpapi. Pa'ton nininsopita a'mocaiso' pa'yatopi. Ainën tapacaisoráchin yonquipi. Yosë imarinsopitaso nipirínhuë', ama inasáchin yonquiatonahuë', sano yonqui'ina'. Ama piyapi'sari pa'yatacaiso marë'áchin nitapainasohuë'. ¹⁰A'mopiso' ama na'con na'con yonqui'inasohuë'. Noya nicacaiso' na'con na'con yonqui'ina'. Yosë imapi ni'ton, inaíchin chinochina'. ¹¹Yosë nanamën a'chinpachina', sanapi'sa' ta'tatona', noya nataína'. Natanahuatona', noya natëina'. ¹²Niyontonpatama', quëmapi'sa' pënëchina'. Sanapi'saso nipirínhuë',

co pënëntacaso' ya'huërinhuë'. Ama quëmapi'sa' camainasohuë', ténahuë caso'. Ta'tatona' nataína'. ¹³Atan'ton Yosëri ninín. Ina quëran Ipa ninín Atan catahuacaso marë'. ¹⁴Naporahuaton, sanapi'ton co noyahuë' ninín. Sopairi nonpintohuachina, ina natëton oshahuanín. Co Atan nonpintërinhuë'. ¹⁵Sanapi'saso nipirínhuë' hua'huinpita noya aso'sohuachina', Yosëri noya ni'sarín. "Yosë catahuarínco," ta'tona', imamiachina'. Piyapi'sa' noya nosoro'ina'. Noyasáchin ni'ina'. Sano yonqui'ina'. Inapohuachina', nicha'ësarín.

Ansiano'sa' acocaso' ya'huërinso'

3 No'tëquën sha'huitaranquën. Ansiano yaya'conpachina', noya yonquiapi. Ansiano'sa' tēhuëinchachin catahuarinënpoa'. ²Napoaton yaya'conpachina', nóya nipisopitaráchin ya'coina'. Ama piyapi'sari pinocaiso marëhuë' noyasáchin niina'. A'na sa'ináchin ya'huëchina'. Co monshihuanacaiso' ya'huërinhuë'. Sano yonqui'ina'. Ama nisha nisha yonqui'inasohuë'. Ya'ipi cancanëna quëran imaina'. Ni'toro'sa' huë'pachina', noya nonchina', o'shichina'. A'chinacaiso' noya nitochina'. ³Ama no'piinasohuë'. Ama yaahuëchinasohuë'. Sano yonqui'ina'. Ama yano'huichinasohuë'. Ama coriquiráchin cancanchinasohuë'. ⁴Ya'ipi pëinënquë ya'huëpisopita noya a'paiatona', a'chinchina'. Hui'ninpita noya pënëina' no'tëquën natëcaiso marë'. Sanoanan quëran pënënpachina', noya natërapí. Pa'pina' noya ni'sapi. ⁵Co hui'ninpita tëranta' pënënpachínhuë', a'napitarinta co yanatëponhuë'. Napoaton co nanitërinhuë Yosë imapisopita noya catahuacaso'. ⁶Hua'qui imapisopitaráchin ansiano ya'coina'. Nasha imarínso' ya'conpachin, co noyahuë' yonquiamara: "Caso'

ansianoco ni'ton, noya noyaco," tapon nimara yonquinënguë. Iráca sopai hua'an ina pochin yonquihuachina, Yosëri ana'intërin. Ni'cona inapochachin ana'intochinquëma'. ⁷Noya nininsoráchin ya'coina'. Noya nipachina', co imapisopitarihuënta' noya ni'sapi: "Inaso' noya quëmapi," tosapi. Co noyahuë' nicaponahuë', ya'compachin, sopai hua'ani nonpintaton, minsëarin. Piyapi'sarinta' tëhuapi.

Tiacono'sa' acocaso' ya'huërinso'

⁸Ansiano'sa' catahuarinsopitaso' tiacono'sa' topi. Inapitanta' natëtono'sa' niina'. No'tëquënachin noina'. Ama nisha nisha noinasohuë'. Ama no'piinasohuë'. Ama nonpinatona', coriqui canainasohuë'. ⁹Yosë anitotërinpoaso' nóya nitochina'. Nitotatona', cancanëna quëran huarë' natëina'. Inapohuachina', noyápiachin cancantapi. ¹⁰Ama a'naroáchin aya'concosohuë'. Pi'pian tënitoma', ni'co'. Noya nipachina', ya'coina'. ¹¹Tiaconaro'santa' natëtono'sa' niina'. Ama ma'tona ma'tona noinasohuë'. Ama pinochinasohuë'. Ama no'piinasohuë'. Noyasáchin niina'. ¹²Tiacono'saso', a'naíchin sa'ina' ya'huëchina'. Hui'ninpita noya pënëina' no'tëquë natëcaiso marë'. Ya'ipi pëinënguë ya'huëpisopita noya a'paitona', a'chinchina'. Ina pochin cancantërinso'pitarachin ya'coina'. ¹³Tiacono'sa' noya nipachina', imapisopitari noya ni'sapi. Noya Yosë marë' sacatohuachina', chini chiniquëncancantapi. Quisocristo noya natëtona', nanamën a'chinapi.

Yosë huëntonënguë ya'conpisopita

¹⁴⁻¹⁵Na'con yonquiatënguëncanapi, nicaponquëncanapi yapa'sarahuë'. "Co hua'quiya quëranhuë' pa'sarahuëncanapi tpirahuë'. Hua'qui quëran a'na'

pa'samarahuë," ta'to, iso quirica ninshitaranquëncanapi pënëna'huanquëncanapi marë'. Yosë huëntonënguëncanapi ya'conpatëhua', onpopinsona nicacaso' sha'huitaranquëncanapi. Yosëso' nanpiárin. Canpoarë chachin ya'huërcanapi. Nanamën no'tëquëncanapi anitotërinpoa'. Imarëhuasopita niyontonpatëhua', no'tëquëncanapi a'chinarihua'. ¹⁶Iráca co Yosë nohuítopyirëhuahuë', iporasocanapi Quisocristo anohuitërinpoa': "Ma noyacha inaso paya," tënëhua'.

Yosë hui'nin isoro'paquëncanapi o'maton, piyapi chachin nasitimarin.

Ispirito Santo chachin anitotërinpoa' Yosë hui'nin nininso'.

Nanpiantahuachina, anquëncanapi sarintacanapi quëncanapi.

Imapisopitari ya'ipi partipaatona', nanamën sha'huira'piapi.

Na'a piyapi'sa' natëpi.

Iporaso' Yosëpa' noya ya'huërcanapi. Inatohua' Yosëri quëncanapi.

Yosë nanamën a'porapiso'

4Tëhuëncanapi Ispirito Santo ninotona, a'ninquëncanapi sha'huitërinpoa': "A'na tahuëri a'naquëncanapi piyapi'sa' Yosë nanamën a'porapi. Sopai natëtona', nonpinanan a'chinpachina', imasapi. Ayaro' tahuëri ya'caritohuachin, naporapi," tëncanapi. ²Naporononpina'piro'sa' ya'huapona' piyapi'sa' nonpintacaiso marë'. "Quiyanta' Yosë imarai," topirinahuë', co no'tëquëncanapi nonsapihuë'. Nitotaponaraihuë', co cancanhuanhuëncanapi pochin nicatona', co natëtochináchinhuë' cancantapi. Hua'qui' sopai natëtona', co huachinananitapihuë' Yosë natëcaiso'. Inapitaso' nisha a'chinapi. ³"Ama sanapi macosohuë'. Nisha nisha cosharo' a'poco huachi," tosapi. Napopirinahuë', Yosë ya'ipi cosharo' ninin capacaso marë'. Nanamën nitotatëhua', Yosë natëhuatëhua', co a'poarihuahuë'.

“Yosparinquën, Siniro,” itatêhua', caparihua'. ⁴Ya'ipi ma'sha Yosëri ninin. Napoaton nôya. Co manta' a'pocaso' ya'huërinhuë'. “Yosparinquën, Siniro,” itatêhua', ya'ipiya noya caparihua'. ⁵Yosë quiricanën yonquiatêhua', Yosë nontohuatêhua', noya capacaso', tënin Yosë.

**Quisocristo marë' noya
sacatacaso' ya'huërin**

⁶Nani pënënanquën. Ina nanan a'chinpatan, noya nisanan. Quisocristo noya ni'sarinquën. Cosharo' achinirinposo pochin Yosë nanamën natêhuatan, achinicancanarinquën. No'têquën a'chintërainquën ni'ton, noya imasaran.

⁷Nonpin nanano'saso nipirinhue' tananpitêquë'. Inahuara yonquinëna quëran naporapi ni'ton, tananpitêquë'. Inapitaso' topinan quëran a'chinapi. Quëmaso nipirinhue' nani tahuëri yonquiquë' Yosë noya imacaso marë'.

⁸Nani tahuëriya sacatohuatêhuara, chinipirêhuahuë', noya noya Yosë imacaso' yonquihuatêhua', achinicancaninpoa'. Achinicancanpachinpoa', noya noya nisarêhua', ténahuë. Noya noya imapatêhua', isoro'paquë noya nanpiarêhua'. A'na tahuërinta' Yosë'pa' nanpimiatarihua'. ⁹Caso' no'têquën pënëntêrahuë, ya'ipi piyapi'sa' natëina'.

¹⁰Ina marë' paatêhua', Yosë nanamën sha'huirárêhua'. Parisitarihuarahue', a'chinarêhua'. Yosëfchin ninarêhua'. Inaso' nanpiarin ni'ton, ya'ipi piyapi nicha'ëcaso' nohuantërin. Natêhuatêhua', anoyacancantatonpoa', nicha'ësarino'.

¹¹Nani a'chintëranquën ni'ton, inachachin api a'chinquë'. A'chinaton, pënëntêquë' natëina'. ¹²Co mashonquënhue' niponahuë', noya pënëntêquë' mashoro'santa' natëinënquën. Ya'ipi piyapi'sa' noya nontêquë'. Nosoroaton,

catahuaquë'. Cancanën quëran huarë' Yosë natêquë'. Sano yonquiaton, noyápiachin cancantêquë'. Noyasáchin niquë' imapisopita nonainënquënso marë'. ¹³Niyontonpachina', Yosë quiricanën nontêquë'. Ina nontaton, pënëntêquë'. Quisocristo nanamën a'chintêquë'. Ca cancona'huarë' inapoquë'. ¹⁴Íráca ansiano'sa' niyontonahuatona', acorinënquën Yosë nanamën a'chinamaso marë'. Së'huamotorahuatënënquën, nanan quëtërinënquën a'chinamaso marë'. Ina quëran Yosë catahuarinquën nôya a'chinamaso'. Ama ina naniantaton, topinan ya'huëquësohue'.

¹⁵Yosë nanamën na'con yonquiaton, a'chináquë'. Ya'ipi cancanën quëran huarë' imaquë'. Ina quëran pënënpatan, a'napita noya ni'sarinënquën. “Ma noya Yosëri catahuarin ni'ton, noya noya pënëntërin,” tosapi. ¹⁶Nani tahuëri yonquiquë' nôya imacamaso marë'. Naporahuaton, no'têquën a'chinquë'. Inapohuatan, Yosë catahuarinquën imamiataton cha'ëcaso marë'. A'napitanta' natanpachinquën, cha'ësapi.

**A'naya a'naya
pënënacaso ya'huërinso'**

5 Mashoro'sa' co noyahuë' nipachina', ama no'huiquësohue'. Tata pochin nicaton, sanoanan quëran pënënuë'. Napopináchin pi'ipitëramaso', iyaparin pochin ni'quë'. Inapitanta' nosoroaton, sanoanan quëran pënënuë'. ²Sanapi'santa' pënënacaso' ya'huërin. Payaro'sa' nipachin, mama pochin nicaton, sanoanan quëran pënënuë' noya cancanchina'. Imoyaro'santa' napopináchin pi'ipitëramaso' oshiparin miáchin pochin ni'quë'. Ama inapita pi'pian tëranta' narintêquësohue'. Noyasáchin yonquiaton, nontêquë'.

Quëyorono'sa' napopiso'

³ Isonta' api, imapisopita sha'huitëquë' nitochina'. “Quëyorono'sa' noyá sa'ahuamia nipachina', nosoroatoma' catahuaco,” itëquë'. ⁴ Nipirinhüë', hua'huinpita ya'huëtóhuachin, inapita pënënuë' a'shina' catahuaina'. Aminpitarinta' catahuaina'. Aso'sorin ni'ton, inahuarinta' i'huëretanta'ina'. Nosoroatona', nocomanta'ina'. Ina Yosë na'con nohuantërin. ⁵ A'naquën quëyorono'saso nipirinhüë', co hua'huinpita ya'huëtërinhuë'. Yosëichin yonquiarin. “Ina catahuarinco,” ta'ton, nani tahuëri Yosë nontarin. Tashirë chachin nontarin. Inapitaso' catahuahua'. ⁶ A'naquën quëyorono'saso nipirinhüë', nipa'yatacasoáchin yonquipi. Nanpiaponahuë', chimipi pochin cancantopi. Co huachi Yosë yonquipihuë' ni'ton, co inapita catahuacaso' ya'huërinhuë'. ⁷ Nani api sha'huitëranquën. Ya'ipi imapisopita pënënuë' natëina'. Ama a'napitari pinocaiso marëhuë' noya niina'. ⁸ Quëmopinëna' tëhuëchachin nosorocaso' ya'huërin. Pahuantóhuachina', catahuaina'. A'shina', pa'pina', hui'ninpita, inapita na'con na'con nosorocaso' ya'huërin. Catahuaina', nocomanta'ina'. Insoarisona co nocomahuachinahuë', co huachi Yosë natëapihuë'. Co quëmopinëna' nosoróhuachinarahuë', na'con na'con oshahuanapi.

⁹ A'naya a'naya niyontonpiquë quëyorono'sa' nininënpita ninshichina' catahuacaiso marë'. Payaro'saráchin acoina', saota shonca pi'ipitërinso'. A'naíchin so'yatërinso'. ¹⁰ Noya nininsoráchin aco'ina'. Iso pochin nipisopita: Hua'huinpita noya aso'sorinso'. Ni'toro'sa' huë'pachinara, o'shitërinso'. Co manta' apirarinsohuë'. Piyapinën pochin cancantaton, imapisopita

catahuarinso'. Parisitopisopita nosororinso'. Noyasáchin nininso'. Ina pochin nipisopita aco'ina'.

¹¹⁻¹² Nanon quëyorono'saso nipirinhüë', ama acoinasohüë'. “Quisocristo marëáchin sacatarahuë', co so'yantapohüë',” taponahuë', oshaquëran ina naniantaco, naquëranchin so'yaantacaso' yonquiantapon nimara. So'yaantacaso' noya nipirinhüë', ma'sona Quisocristo sha'huitërinso' co naniantacaso' ya'huërinhuë'. Naniantóhuachin, ina marë' oshahuanarin ni'ton, ama inapitaso' acoinasohüë'. ¹³ A'naquëonta' topinan ni'tapona' pa'sápatona', chiropi. Naporahuaton, ma'tona ma'tona nonsapi, pinotapi, co napocasohüë' nipirinhüë'. ¹⁴ Napoaton nano'sa' so'inari ayananpihuachina', so'yanta'ina', ténahuë'. So'yantatona', hua'huaanta'ina'. So'ina', hua'huinpita, inapita nocomahuachina', noya nisapi. Napóhuachina', co a'napitari pinosapihuë'. ¹⁵ Ni'quë' api. A'naquën quëyorono'sa' nani nisha cancantopi. Quisocristo a'porahuatona', sopai natëpi.

¹⁶ Quisocristo imapatëhua', noya niahua'. Quëyoron quëmopinënpoa' ya'huëhuachin, canpoari chachin catahuahua' noya nanpicaso marë'. Ina quëran a'napita imapisopitarinta' sa'ahuamiaro'sarachin catahuaina'.

Ansiano'sa' nininso'

¹⁷ A'naquën ansiano'sa' noya noya Yosë marë' sacatopi. Paatona', nani tahuëri a'chinápi, pënëntápi. Inapita noya noya ni'co'. ¹⁸ Yosë quiricanën quëran sha'huitërinpoa'. “Toro asacatóhuatama', a'caco'. Trico i'nataton to'norayahuachin, ama tonpoanantocosohüë'. Tananpitoco' pi'pian pi'pian coshachin,” ténin. “Piyapi asacatóhuatama', pahuëre'co',”

tënin anta'. Napoaton ansiano'sa' Yosë marë' sacatopi ni'ton, catahuaco'. Ma'sha quëtoco' ama pahuanchinasohuë'.

¹⁹Nanan natantohuatan, ama a'naroáchin natëquësohuë'. A'na piyapiriachin ansiano sha'huirapihuachin, co natëcaso' ya'huërinhuë'. Catoya'pihuë nipon, caraya'pihuë nipon, inachachin sha'huirapihuachina', naporo huarë' natëtëquë'.

Nisha nisha pënëntërinso'

²⁰Ansiano tëhuënychachin co noyahuë' nipachina, pënëncaso' ya'huërin. Ya'ipi imapisopita ayontonahuaton, chiniquën pënëncuë'. A'napitanta' të'huataton', noya nicacaiso marë' pënëncuë'.

²¹Tata Yosë Quisocristorë chachin ni'sarinpoa'. Anquëniro'sa' acorinso-pitanta' ni'sarinënpoa'. Napoaton api, ya'ipiya no'tëquën pënëncuë'. Ama a'naroáchin ana'intëquësohuë'. Noya natantëquë' no'tëquën nitotacaso marë'. Ina quëran no'tëquën yonquiaton, pënëncuë'. Inso tëranta' co noyahuë' nipachina, pënëncaso' ya'huërin.

²²Ansiano yaacohuatan, noya yonquiaton, oshaquëran acoquë'. A'naroáchin acohuatan, co noyahuë' nipachina, quëmanta' na'ianan. Noyasáchin niquë'.

²³Apira apira yacanioran ni'ton, ama api i'sharáchin o'quësohuë'. Pi'pian huinonta' o'quë', aquëtë' caniotan.

²⁴A'naquën co noyahuë' nipachina, ya'ipi piyapi'sari nitotopi. "Inaso' oshahuanin. Ina marë' Yosëri ana'intarin," topi. A'naquënso nipirinhuë' oshahuanaponahuë', co a'naroáchin nitotërëhuahuë'. Nipirinhuë', co cancanën quëran imarinhuë' ni'ton, oshaquëran nitotarihua'. ²⁵Inapochachin a'naquën noya nipachina, ya'ipi piyap'sa' nitotopi. A'naquënso' nóya niponahuë',

co a'naroáchin nitotërëhuahuë'. Oshaquëranchi inanta' nitotarihua'.

6 Patron marë' sacatopisopita, pënëncuë' patronëna' noya nicatona' natëina'. Co natëhuachinahuë', no'huitatona', Yosë pinopona' nimara. "Yosë nanamënso' napoonin ni'ton, ina imatona' co yanatërinacohuë'," tapon' nimara. Co ina Yosë nohuantërinhuë'. ²"Patronënta' Quisocristo imapachin, ama ina marë' chiroinasohuë'. Iyaparin pochin nicatona', noya noya sacachina'. Imarinso' catahuarapi ni'ton, nóya sacachina'. Inanta' Yosëri nosororin ni'ton, noya catahuaina'," itëquë'. Ya'ipi carinquën pënëncuënsó', a'chinquë'. Onpopionta' pënëncuë' natëina'.

Nonpin nanan a'china'piro'sa'

³Quisocristo no'tëquën a'chintërinpoa'. Natëhuatëhua', noya noya cancantarihua'. A'naquënso nipirinhuë' Siniro nanamën co natëtonahuë', nisha a'chinpi. Nonpin nanano'sa' a'chinapi. ⁴"Ya'ipiya nitotërai," topirinahuë', co yonquipihuë'. Topinan quëran nonsápi. Nisha nisha nanano'sa' yonquiatona', nonconpi. Pa'yatopi piyapi'sa' ano'huitacaiso'. Inapita natanpachinara, niapiratopi, nino'huipi, nipinopi. "Nonpintërinco nimara," ta'tona', co huachi natërapihuë'. ⁵Nitapicancantatona', co niquë'yapihuë'. Iráca Yosë nanamën nitotopirinahuë', ina naniantatona', co huachi no'tëquën yonquipihuë'. Ma'sha canacaiso marë' Yosë yaimaconpi. Co ina marë' imacasohuë' nipirinhuë', napopi. Ama inapitaso' natanquësohuë'.

Canamiatërëhuaso'

⁶No'tëquën Yosë imapatëhua', tëhuënychachin canamiatarihua'. Co na'a ma'sha ya'huëtöpirinpoahuë', sano cancantohuatëhua', nóya ya'huarihua huachi. ⁷Nasitohuatëhua', co manta'

ya'huëtërinpoahuë'. Naporahuaton, chiminpatëhuanta', ya'ipi ma'shanënpoa' patarihua'. ⁸Napoaton capacaso', a'mocaso' inapita ya'huëtohuachinpoa', sano cancantahua'. ⁹A'naquënso nipirinhue' coriqui canacasoáchin yonquipi. Inasáchin cancantatona', sopai natëpi. Nani ma'sha nohuantatona' huënsonquë ma'sha manëso pochin nisapi. Inasáchin yonquiatona', aquë aquëtë' nohuantatona'. Ina marë' Yosëri chiniquën ana'ntarin. ¹⁰Coriquiráchin pa'yatohuatëra, nisha nisha yonquirë'. Co noyahuë' ninë'. Nonpinë', ihuatërë', no'huitërë', ina pochin yonquirë'. A'naquën coriquiráchin yonquiatona', Yosë a'popi. Ina quëran cancanëna quëran co huachi noya cancantopihuë'. Sëtatona', chiniquën parisitapi.

Imamiatacaso' ya'huërin

¹¹Quëmaso nipirinhue' api Yosë imaran ni'ton, ama coriquiráchin yonquiquësohue'. Noya nicacasoáchin yonquiquë'. Cancanën quëran huarë' Yosë chinotëquë'. "Inaso' nosoroatonco, catahuarinco," ta'ton, noya natëquë'. Naporahuaton, ya'ipi piyapi nosoroquë'. Ma'sha onpoaponahuë', chiniquën cancantëquë'. Sano piyapi niquë'. ¹²Iraca imapisopita niyontonpachinara, chiniquën cancantaton, "Caso' Quisocriso imarahue'," itëran. Napoaton "Yosë catahuarinco," ta'ton, sopai minsëquë'. Yosë nani huëntonënhquë aya'coninquën ni'ton, imamiatëquë'. Ina quëran a'na tahuëri inápaquë nanpimiataran. ¹³Yosë chachin ananpirinpoa'. Inaso' ni'sarinpoa'. Quisocrisonta' ni'sarinpoa'. Iraca inanta' chiniquën cancantaton, Ponsio Pirato no'tën nanan sha'huitërin. ¹⁴Ina yonquiaton, Quisocriso noninso chachin natëquë'. Ama a'napita pinocaiso marëhuë'

no'tëquën a'chinquë'. Sinioro Quisocriso o'mantaquë huarë' noya natëquë'. ¹⁵Tahuëri nanihuachin, Yosë nohuanton, o'mantararin. Yosëchin hua'anëntërinpoa'. Ya'ipi hua'ano'sa' ina natëina'. Copirnorosarinta' natëina'. "Ma noyacha Yosëso paya," ichina'. ¹⁶Inasáchin co ta'huantarinhue'. Nanpirápon inaso'. Noya noya ni'ton, huënaráchin pochin ya'norin. Co ya'carichinachinhue'. Iraca quëran huarë' co insonta' Yosë quënaninhue'. Ipora huanta' co quënanarihuarahue', ya'ipi piyapi'sari chinochina'. Ya'ipiya nanitaparin. Amen.

¹⁷A'naquën na'con coriqui ya'huëtërin. Inapitanta' api pënënhquë': "Ama a'napita nocancosohue'. Ama coriquinëmáchin pa'yatocosohue'. Inaso' co ya'huëmiataponhue'. Yosë na'con na'con pa'yatoco'. Inaso' co apiratërinpoahuë'. Nani ma'sha quëtërinpoa' noya cancantatëhua, ya'huëcaso marë'. ¹⁸Na'a coriqui ya'huëtohuachinquëma', a'napita nosoroatoma', catahuaco'. Ma'sha pahuantohuachina, quëtoco'. Ama manta' apiracosohue'. Noya nico'. ¹⁹Inapohuatama', Yosëpa' canamiatarama'. Inaquë noya noya nanpimiatarama," itëquë'.

Tiquinamën pochin pënëninso'

²⁰No'tëquën api Quisocriso nanamën a'chintëranquën. Ama naniantatonhue', noya imaquë'. Nonpin nanano'saso nipirinhue' ama natanquësohue'. Nisha nisha nonpi. "Ya'ipiya no'tëquën nitotërai," topirinhue', co no'tëquën nitotopihuë'. ²¹A'naquën nisha nanan imatona', Yosë a'popi. Ama inapita natëquësohue'.

Inaora nohuanton, Yosë noya catahuainquën. Nani ninshitëranquën huachi.

Paono

Paonori Timotio ninshitaantarinsó'

Timotio yonquiaton, nanan a'patërinso'

1 Ca Paonoco ninshitaranquën. ¿Noya quëmanta' ya'huaran? Noya canta' isëquë ya'huarahüë. Yosë nohuanton, Quisocristo acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Quisocristo imapatëhua', Yosë nohuitatëhua', nanpimiatarihua'. ²Timotionquën ninshitaranquën. Nosoroatënguën, hui'nahuë pochin ni'nanquën. Tata Yosë inaora nohuanton, catahuainquën. Noya nosoro'inquën. Nani tahuëri asanocancainquën. Quisocristonta' inachachin catahuainquën. Inaso' hua'anënpoa' ni'ton, inasáchin natërëhua'.

Timotio noya imarinsó'

³Íráca shimashonëhuëpita Yosë chinotopi. Inapochachin canta' chinotërahuë. Yosë nanamën no'tëquën natëto, chinotërahuë. Ina marë' noyápiachin cancantërahuë. Nani tahuëri tashirë chachin Yosë nontato, quëma yonquiranquën. Noya imaranso marë': "Yosparinquën Sinioro," itërahuë. ⁴Íráca yapatohuatënguëna, sëtatón na'nëran. Ina yonquiato, na'con yani'nanquën. Onpopionta' nicato noya cancanchi, tënahüë. ⁵Cancanën quëran huarë' Quisocristo natëran. Mamapaya'ton natërin. Noita inaso'. Ina quëran mama Ionisanta' natëton, a'chintërinquën. Ipora quëmanta' imaran, tënahüë. Ina yonquiarahuë.

⁶Íráca së'huamotorahuatënguën, acoranquën pënëntamaso marë'. Naporo' Yosë chachin ananitërinquën ni'ton, nóya pënëntëran. Imapisopita noya a'chintëran. Iporanta'

api, ina yonquiaton chiníquën cancantëquë'. Ni'quë'. Pënsha yatacopihuachina, pishitohuatëra noya orotaantarín. Inapochachin chiníquën cancantaton, pënëntaantaquë', tënahüë. Napoaton ninshitaranquën achinicanana'huanquënsó marë'. ⁷Yosë co nohuantërinhuë' të'huacaso'. Ispirito Santo chachin achinicananinpoa' sopai minsëcaso marë'. Inasáchin ananitërinpoa' piyapi'sa' nosorocaso'. Catahuarinpoa' cancanënpoa quëran no'tëquën yonquicaso'. ⁸Ama tapanatonhuë', Sinioro nanamën a'chináquë'. Ina a'chinahuëso marë' tashinan pëiquë po'morinaco. Ama ina marënta' tapanquësohuë'. Quëmanta' a'chinanso marë' aparisitohuachinënguën, chiníquën cancantëquë'. Napohuatan, Yosë catahuarinquën noya ahuantamaso'. ⁹Yosë chachin anoyacancantërinpoa'. Oshanënpoa' inquitatonpoa', acorinpoa' nóya nicacaso marë'. Inaora nohuanton, nosororinpoa'. Co noyahüë' nipirëhuahuë', nosoroatonpoa', catahuarinpoa'. Co'huara isoro'pa' acoyátërasohuë', ninotonpoa', nosororinpoa'. Naporo' chinotërin Quisocristo a'paimacaso'. Ina imapatëhua', anoyacancantërinpoa'. ¹⁰Nosororinpoaso' nani anitotërinpoa'. Quisocristo o'marin ni'ton, nitotërhua'. Quisocristo chachin nicha'ërinpoa'. Nanpiantarahuatón, chimirin minsërin. Nanamën natëhuatëhua', Yosë nohuitatëhua', nanpimiatarëhua'. Chiminarihuarahüë', nanpimiatarihua'. Nanamën quëran anitotërinpoa'.

¹¹Yosë acorinco nanamën sha'huica'huaso marë'. Pënënta'huaso marë' a'parinco. Ina nohuanton, nisha piyapi'sa' a'chintarahüë. ¹²Ina marë' aparisitopirinacohüë', co tapanato yaa'porahuë'. Quisocristo imamiatarahuë. Ina nohuitato, inasáchin

natërahuë. Ya'ipi nanitaparín. Nani sha'huitërinco nanamën a'china'huaso' ni'ton, noya a'paiarínco. O'mantaquë huarë' nanamën ya'huëmiatarín, ténahuë.

¹³No'tëquën api a'chintëranquën. Inachachín quëmanta' a'chinquë'. "Quisocristoíchin anoyacancantërinpoa'," ta'ton inasáchin natëquë'. Ina nosoroaton, a'napitanta' nosoroquë'. ¹⁴Yosë nohuanton, nanamën no'tëquën nitotëran. Ama manta' nisha a'chinquësóhuë'. Ispirito Santo catahuarinquën no'tëquën yonquicamaso'. Nani ya'coancantërinpoa' catahuainpoaso marë'.

¹⁵Tashinan pëiquë po'mohuachinaco, ya'ipi Asiaquë imapisopita patërinaco. Huiquiro, Imoquinisi, inapita quëran huarë' napotërinaco. Nani nitotëran, ténahuë. ¹⁶⁻¹⁷Onisiporoso nipurinhuë', co naniantërincohuë'. Nomaquë huësahuatón, yonisápatónco, quënanínco. Co tapanatonhuë', tashinan pëiquë ni'quirínco. Na'aro' achinicananínco. Ina marë' ya'ipi pëinëinquë ya'huërinso pita Siniórori na'con catahuain, ténahuë. ¹⁸Ipisoquënta' na'con catahuarínco' nani nitotëran. Ina marë' Yosë nontërahuë. "Na'con nosororínco ni'ton, Sinióro o'mantahuachín, inanta' nosoroquë'," itërahuë, Yosë nontato.

Sontaro pochín ninínso'

2 Quëmanta' api: "Quisocristo catahuarínco," ta'ton chiníquën cancantëquë'. Ina imapatëhua', inaora nohuanton catahuarínpoa' chiníquën cancantacaso'. Hui'nahué pochín nicatëinquën, pënënananquën. ²Piyapi'sa' niyontónpachinara, Yosë nanamën a'chintërahuë. Quëmanta' natanan. Inapochachín quëmanta' caraíchín quëmapi'sa' huayonahuaton, ina nanan chachín a'chintantaquë'.

Noya natërinso pita a'chintëquë'. Inahuanta a'napita a'chintacaiso marë' inapotëquë'.

³Noya sontaro pochín niquë'. Inaso' parisitohuachina, ahuantërin. Inapochachín quëmanta' Quisocristo marë' parisitohuatan, ahuantëquë'.

⁴Sontaro ya'conpatëra, co huachi a'na sacato yonquirëhuë'. Capitanáchin natëre'. Ina nohuantërinsoáchin ninë'. Inapochachín canpoanta' Quisocristoachín natëcaso' ya'huërin.

⁵Isonta' yonquiquë'. Canatacaso marë' ya'nipihuatëra, ya'nipi hua'an sha'huitërinpo' ma'sona noya nicacaso'. Co natëhuatërahuë', co canatërehuë'. Inapochachín canpoanta' Quisocristo nonínso' natëahua'. ⁶Iminquë chiníquën sacatërinso pochín Yosë marë' chiníquën sacatacaso' ya'huërin. Sha'tona'pi noya sacatohuachina, coshara' ya'huëtërin. Cayahuachina, inari'ton manín. ⁷A'chintaranquënso' api yonquiráquë'. Quisocristo catahuarinquën noya noya yonquicamaso marë'.

⁸Quisocristo na'con yonquiquë'. Isoro'paquë o'maton, piyapi chachín nasitimarín. Tapi shiín inaso'. Chiminaponahuë', nanopiantarín. Ina nanan chachín a'chinárahue. Ina imapatëhua', nicha'ësarínpoa'. ⁹Ina a'chinahuëso marë' parisitërahuë. No'huitónaco, tashinan pëiquë po'morínaco. Apina'pi pochín niconaco, catinatërinaco. Inapotopiríncohuë', Yosë nanamënso' co nanitopihuë' inapotacaiso'. Nisha nisha parti a'chinapi ni'ton, nahuín. ¹⁰"Yosë nohuanton, huayonínso pita oshaquëran imasapi," ta'to, ya'ipiya ahuantërahuë. Quisocristo imapachina', nicha'ësarín. Oshanëna' inquitahuaton, anoyacancantarín ni'ton, a'na tahuëri Yosë'pa' nanopiantarapi. Inatohua' noya noya ya'huëcontapi. Co onporonta' pipiapihuë'.

¹¹No'tëquën itëranquën.

Yatëpapirinënpoahuënta', imami-atohuatëhua', inarë'quënpoa' nanpimiatarihua'.

¹²Parisitapirëhuahuë', noya ahuantohuatëhua', a'na tahuëri inarë'quënpoa' hua'anëntarihua'

Nipirinhuë', ina a'pohuatëhua', inanta' a'poarinpoa'.

¹³Co no'tëquënáchin imapirëhuahuë', inaso' no'tëquën nontërinpoa' ni'ton, noya a'paarinpoa'.

Nani sha'huitërinpoa' ni'ton, co nanitërinhuë' nonpintinpoaso'. Co onporonta' nisha cancantarinhuë'.

Yosë marë' sacatërehuaso'

¹⁴Ina nanan chachin api ya'ipi piyapi'sa' sha'huitaantaquë' yonqui'ina': "Yosë ni'sarinpoa ni'ton, ama nisha nisha ninontocosohuë'," itëquë'. Inahuara yonquinëna quëran nisha nisha ninontohuachinara, topinan quëran nonsapi. Insosona inapita natanpachina', co huachi noya Yosë imasapihuë'. Nisha cancantatona', yaa'poapi. ¹⁵Noyasáchin niquë'

Yosë noya ni'inquën. Yosë nanamën ma'sona tapon naporinsopita noya nitotaton, no'tëquën a'chinquë'. Ina marë' noya sacatohuatan, co Yosë'pa' tapanaranhuë'. ¹⁶Nonpin nanano'saso nipirinhuë' tananpitëquë'. Ama natanquësohuë'. Topinan quëran ninontapi. Inapita imapatëhua', co huachi Yosë pochin yonquiarëhuahuë'.

¹⁷Ni'quë'. Panca yonitohuatëra, nohuarotërë'. Inapochachin nonpin nanano'saso', yatapicancaninpoa'. Iminio, Huirito inapitaso', nonpin nanan a'chinapi. ¹⁸Yosë no'tëquën a'chintopirinpoahuë', co huachi natëpihuë'.

"Yosë nani piyapi'sa' ananpitatë pochin nitërin. Co huachi a'na tahuëri ananpitaantarinpoahuë'," toconpi. Napopi ni'ton, co huachi a'naquën imapihuë'. ¹⁹Yosë nanamënso

nipirinhuë' ya'huárin, Yosë chachin acorinso'. Natëricho pëi' achinirinsopochin ni'ton, ya'huëmiatarin. Cato quëran chachin ninshitopi. "Ya'ipi imapisopita Yosëri nohuitërin," tënin. "Quisocristo imapisopita noya cancanhua'. Ya'ipi co noyahuë' yonquipisopita nanianchina'," tënin anta'.

²⁰Panca pëiquë nisha nisha ma'sha ya'huërin inaquë o'shitacaso marë'. Ni'toro'sa' huë'pachinara, nasha minë' ninshirayáchin masahuatë', o'shitërë'. Minëtë', pa'chitë', inapitaso nipirinhuë' co ina marë' ya'huërinhuë'. Në'huëi' acocaso marë', hui'sëcaso marë', inapita marë' ya'huërin.

²¹Inapochachin co noyahuë' yonquiramaso' naniantohuatama', ninshiraya minë' pochin nisarama'. Noyasáchin cancantohuatama', Yosë nohuantarinquëma'. Acoarinquëma' noya nicacaso marë'.

²²A'naquën hui'napi'saso' nisha nisha yonquiatona', pa'sápi. Ama ina pochin yonquiquësohuë'. Noyasáchin nicacaso' yonquiquë'. Ya'ipi cancanën quëran Quisocristo natëquë'. Ya'ipi piyapi nosoroquë'. Ya'ipi imarëhuaso capininpoa' noya nini'tëhua', ya'hua'ahua'. Noyápiachin cancantatëhua', Siniro nontërehua' catahuainpoaso marë'. ²³A'naquën

co Yosë yonquiatonahuë', nisha nisha ninontapi. Topinan quëran ninontatona', nino'huiapi. Quëmaso nipirinhuë' ama inapitarë'quën chiníquën ninontocosohuë'. ²⁴Siniro piyapinënpoa' nipatëhua', co piyapi'sa' no'huicaso' ya'huërinhuë'. Noya nontacaso' ya'huërin. Noya nitotatëhua', a'chintahua'. No'huipirinpoahuë', ama no'huiahuasohuë', ahuantahua'. Sanoanan quëran nontahua'. ²⁵Nisha nanan imapachina, oshaquëran pënëanhuan'. Ama no'huitatëhuahuë',

a'chintahua'. Yosëri catahuahuachin, oshaquëran co noyahuë' yonquipisopita naniantatona', no'tëquën yonquiapona' nimara. ²⁶Yonquicaiso marë' sanoanan quëran pënëanhuan'. Huënsonquë ma'sha manëso pochachin sopairi nani manin. Camaihuachina, natëpi. Nipirinhüë' pënënpatëhua', sopai quëran cha'ëpona' nimara.

Aquë aquëtë' co noyahuë' cancantapisopita

3 Isonta' api pënëanta'inquën. Ayaro' tahuëri ya'caritohuachin, co huachi noya ya'huapihuë'. ²Piyapi'sa' niapiratatona', co huachi a'napita yonquiapihuë'. Coriquiráchin cancantapi. A'napita nocanapi. "Caso' noya noyaco," ta'tona', a'napita co noyahuë' ni'sapi. Nipinosapi; Yosënta' pinosapi. A'shina', pa'pina', inapita co natërapihuë'. Nani ma'sha quëtöpirinahuë', ina marë' "Yosparinquën," co itopihuë'. Co Yosë chinotapihuë'. ³Co pi'pisha tëranta' ninosoroapihuë'. Co niquë'yaapihuë'. Ninonpinapitona' nisha'huirapiapi. Nimonshitapi. Ni'ni pochin cancantatona' niahuë'api. Noya nininsopita co pi'pisha tëranta' nohuantapihuë'. ⁴Iina niponaraihuë', nonpinapitona' sha'huirapiapi. Co huachi yonquiapihuë': "Quiyasáchin nitotërai," tosapi. Nipa'yatacasoáchin yonquiatona', co huachi Yosë nohuantapihuë'. ⁵"Quiyanta' Yosë imarai," topirinhüë', co tëhuë'nchachin imapihuë'. Chinotopirinhüë', co cancanëna quëran huarë' natëpihuë' ni'ton, co Yosëri catahuarinhüë' ina pochin cancantacaiso'.

Ama inapita natanquësohuë'. Tananpitëquë' pa'ina'. ⁶Na'a piyapi'sa' anishacancantapi. A'naya a'naya pëiquë paatona', sanapi'sa' nonpintopi. Nonpintatona', a'chintapirinhüë', a'naquënso' noya natanpi. "Oshahuanco

ni'ton, ana'intincoso' ya'huërin," ta'tona', co chiniquën cancantopihuë'. Nani ma'sha nohuantatona', co sano yonquiapihuë' ni'ton, a'naroáchin natëtopi. ⁷Nisha nisha nanan yanatanapona'. Yosë no'tëquën noninsoso nipirinhüë', co yanatëpihuë'. Napoaton co Yosë nohuitopihuë'. ⁸Iraca cato' pënotono'sari Moisésë chintopi. Canisë, Canprisë inapita itopiso'. Moisésë no'huitona', copirno nonpintopi ama natëcaso marëhuë'. Inapochachin ipora nisha a'china'piro'sa' co noyahuë' yonquiatona', co Yosë nohuantopihuë'. No'tëquën noninsos' co yanatanpihuë'. Nisha nanan imatona', co Yosë imasapihuë'. ⁹A'chintohuachina, a'naquën natëpirinhüë', oshaquëran co huachi natërapihuë'. "Nonpinápi," ta'tona', co huachi imasapihuë'. Inapochachin iraca ina pënotono'sari nonpintopirinhüë', piyapi'sari oshaquëran no'tëquën nitotahuatona', a'popi huachi.

Paonori Timotio pënëninso'

¹⁰Quëmaso nipirinhüë' noya cancantaton, hua'qui' ca'tananco. Yosë nanamën a'chinpatëra, noya natanan. Ya'ipi naporahuëso' ni'nan. Yosëíchin yonquiato, imamiatarahuë'. Cancanëhuë quëran huarë' natërahuë. Co piyapi'sa' no'huirahuë', nosororahuë. Ma'sha onpoaporahuë', chiniquën cancantërahuë. ¹¹Aparisitopirinhüë', ahuantërahuë. Ya'ipi ni'nan ni'ton, nitotëran. Antioquiaquë, Iconioquë, Nistraqüë, inaquëpita chiniquën parisitaporahuë', Siniro catahuarinco ni'ton, cha'ërahuë. ¹²Ya'ipi cancanënpoa quëran Quisocristo imapatëhua', aparisitarinhüënpoa'. ¹³Co noyahuë' nipisopita, nonpintëro'sa', inapitaso' aquë aquëtë' co noyahuë' nisapi. Na'con piyapi'sa' nonpintopi quëran, a'napitarinta' nonpintapi.

¹⁴ Quëmaso nipirinhüé', Yosë nanamën imamiatëquë'. Nani iráca mama, mama paya, ca, a'napitanta' a'chintërainquën, cancanën quëran huarë' natëran. Noya nohuitërancoi ni'ton: "No'tëquën a'chintëraincoi," ta'ton, imamiatëquë'. ¹⁵ Hua'huatapon quëra huarë' Yosë quiricanën nohuitëran. Ina quëran Yosë nontërinpoa' nicha'ëinpoaso marë'. Ina nitotohuatëhua', Quisocriso natëhuatëhua', cancanënpoa' anoyacancantërinpoa'. ¹⁶ Ya'ipi Yosë quiricanënso' nóya. Yonquirinso chachin Yosëri aninshitërin. Quiricanën quëran a'chintërinpoa'. Pënëninpoa' co noyahuë' ninëhuasopita naniantacaso marë', nóya ayonquirinpoa'. Anitotërinpoa' no'tëquën Yosë natëcaso'. ¹⁷ Quisocriso imapatëhua', quiricanën quëran catahuarinpoa' noya nicacaso marë'. Nitotatëhua', natëhuatëhua', nóya nisarëhua'. Ina marë' quiricanën quëtërinpoa'.

4 Yosë ni'sárinpoa ni'ton, pënënanarinquën. Quisocrisonta' ni'sárinpoa ni'ton, "nanamën a'chináquë'," tënahüë. A'na tahuëri inaso' o'mantararin isoro'pa' hua'anëntacaso marë'. Naporo' chiminpisopita, nanpirëhuasopita, ya'ipinpoa' coisë pochin no'tëquën sha'huitarinpoa'. Oshahuano'sa' ana'intarin. Natërehuasopitaso' noya acoarinpoa'. Napoaton Yosë marë' noya sacatëquë'. ² Nanamën a'chináquë'. Piyapi'sa' yanatanpachina', a'chintëquë'. Sacai' a'chinacaso nipirinhüé', onpopionta' a'chináquë'. A'naquënso' co yaimapachinahüé', no'tëquën sha'huitëquë' natëina'. Co noyahuë' nipachina', pënënuquë'. Noya nontëquë' chiníquën cancantatona', imaina'. Ya'ipi piyapi'sa' a'chintëquë' noya nicacaiso marë'. Nipirinhüé', ama no'huiquësohüë'. Sanoanan quëran pënënuquë'. ³ A'na tahuëri

piyapi'sa' co nohuantapihuë' Yosë nanamën natanacaiso'. Nonpin nanano'sa' nisha nisha a'chinpachina', pa'yatapi. Inahuara costapisorachin yanatanapi. ⁴ Yosë no'tëquën noninso' a'porahuatona', piyapi yonquirinso' natëapi. ⁵ Quëmaso nipirinhüé', yonquínahuan niquë'. Aparisitohuachinënuquën, ama no'huitatonahuë', ahuantëquë'. A'naya a'naya Yosë nanamën a'chintëra'piaquë'. Co imapisopitahuënta' nitochina'. Ya'ipi imapisopita catahuaquë' noya noya imaina'.

⁶ Ma'sha Yosë marë' tëpapiso pochin co hua'quiya quëranhuë' a'chinahuëso marë' tëpaarinaco. Nani tahuëri naniriarin chimina'huaso'. ⁷ Iráca Yosë sha'huitërinco a'napita a'chinta'huaso'. Nani tiquirahuë. Chiníquën sacatërahuë pochin Quisocriso nóya natërahuë. Co pi'pian tëranta' a'porahuë'. ⁸ Napoaton Yosë'pa' acanaarinco. Quisocriso o'mantahuachin, coisë pochin nicaton, no'tëquën sha'huitarinpoa'. Naporo' noya ninahuëso marë' acanaarinco. Co casáchin acanaarincohuë'. A'napitanta' Quisocriso nosoroatona', "Manóton o'manta'in," topisopitanta' Yosë'pa' canaapi.

Timotio huëcacasos nohuantërinso'

⁹ Manóton api huëquë' ni'quico. Ama hua'quiquësohüë'. ¹⁰ Timasëso' isoro'paráchin yonquiaton, patërinco. Tisaronicaquë pa'nin. Crisinti Carasiaquë pa'nin. Titonta' Tarëmasiaquë pa'nin. ¹¹ Nocasëfchin isëquë ya'huërarin. Marconta' macaton, quëquë'. Inaso' noya catahuarinco. ¹² Tiqicoso' ya'huëapirinhüé', Ipoaquë a'parahuë. ¹³ Aipi a'morahuëso tanontën nininso' Troasëquë huëshirahuë. Carpio pëinënuquë ya'huëarin. Huë'patan, quëshico. Quiricarosanta' quëshico.

Quiricanëhuë so'nanpinan nininsopita na'con na'con nohuantërahuë.

¹⁴ Aricantëro hua'naquë sacatërinso' chiniquën sha'huirapirinco. Ina marë' Siniorori ana'intarin. ¹⁵ Yosë nanamën a'chinahuë ni'ton, chiniquën no'huirinco. “Nonpiánin,” ténin. Napoaton ni'quëna quëmanta inapotochinquën.

¹⁶ Ya'nan coisëquë sha'huirapiponaco, co insonta' catahuarincohuë'. Ya'ipiya të'huatona', ta'ananpirinaco. Nipirinhuë', co no'huirahuë'. “Ama ina marë' Sinioro ana'intëquësokuë',” itërahuë Yosë nontato. ¹⁷ Ta'ananpipirinacokuë', Quisocriso catahuarinco. Co patërincohuë'. Achinicancaninco ni'ton, inaquënta' ya'ipi Yosë nanamën sha'huirahuë. Nisha nisha piyapi'sa' nani natanpi. Pa'pini' yamaninposo pochin yatëpapurinacokuë', Yosë catahuarinco, cha'ërahuë. ¹⁸ Pa'pi co noyahuë' yonquirapihuachinaconta',

onpopionta' nicha'ësarinco. Quisocriso anoyacancantërinco ni'ton, a'na tahuëri hua'anëntërinquë quëpantarinco. ¡Ma noyacha Quisocrisoso paya! Ipora quëra huarë' inasáchin chinotahua'. Amen.

Tiquiapon pochin sha'huirinso'

¹⁹ Pirisica, Aquira, Onisiporo, sa'in, hui'ninpita, inapita saludos a'patërahuë. ²⁰ Irasito Corintoquë quëparitërin. Tropimo caniorin ni'ton, Miritoquë huëshirahuë. ²¹ Ama api hua'quiquësokuë'. Co'huara o'napi naniyatërasokuë', huëquë'. Ioporo, Potinti, Nino, Craotia, ya'ipi imapisopita isëquë ya'huëpiso' yonquiatënëinquën, saludos a'patarinëinquën.

²² Sinioro Quisocriso achinicancaninquën. Ya'ipinquëma' imaramasopita inaora nohuanton, noya catahuainquëma'. Nani huachi.

Paono

Paonori Tito ninshitërinso'

Tito yonquiaton, ninshitërinso'

1 Ca Paonoco ninshitaranquën, ni'quë'. ¿Noya ya'huaran? Noya canta' ya'huarahüë. Tata Yosë hua'anëntërinco ni'ton, inasáchin natërahuë. Quisocristo acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Yosë huayoninpoa' ni'ton, huëntonënguë ya'conëhua'. Nóya natëcaiso marë' a'chinarahuë. No'tën nanan a'china'huaso marë' acorinco. Ina natëhuatëhua', no'tëquën imasarëhua'.² Quisocristo imapatëhua', a'na tahuëri inápaquë quëpantarinpoa'. Ya'huërin'pa' ya'huëmiatarihua'. "Ananpitaantarinpoa'," ta'tëhua', ina ninarëhua'. Yosë iráca co'huara isoro'pa' acoyátërasohüë', ninotonpoa' yonquirinpoa'. Inaso' co onporonta' nonpintërinpoahuë'.³ Iporaso huachi tahuëri nanihuachina, inaora nohuanton, nanamën anitotërinpoa'. Yosë sha'huitërinco ni'ton, ina nanan chachin pënënanquëma'. Inaso' nicha'ësarínpoa'.⁴ Titonquën ninshitaranquën. A'chintohuatënguëna natëton, imaran ni'ton, tëhuëchachin huí'nahüë pochin ni'nanquën. Tata Yosë inaora nohuanton, catahuainquën. Asanocancainquën. Quisocristonta' inachachin catahuainquën. Inaso' nicha'ësarínpoa'.

Ma'sona Tito nicacaso' ya'huërinso'

⁵ Crita parti ya'huarihua', a'naya a'naya ninanoquë a'chintopirëhuahuë', pahuanarin ya'ipi a'chinacaso' ni'ton, inaquë huëshiranquën: "Imapisopita ya'ipi a'chintacaso ya'huërinso a'chintëquë'. Naporahuaton, ya'ipi ninanoro'saquë ansiano'sa' acora'piaquë'," itëranquën.⁶ Ansiano'sa'

yaacohuatan, noya imapisopitaráchin acoquë'. A'naíchin sa'in ya'huëtërinso'. Hui'ninpitanta' Quisocristo imaina'. A'naquënso' ansiano yaya'conpirinahuë', hui'ninpita co noya cancantopihuë'. Co yonquínahuan nipihuë'. Co pa'pina' yanatëpihuë'. Co hui'ninpita tëranta' pënënpachinahuë', a'napitarinta' co yanatëponahuë'. Napoaton co inapita acoaso' ya'huërinhuë'.⁷ Yosë nohuanton, ansiano'sa' ya'huëpi imapisopita catahuacaiso marë'. Yosëri acorin ni'ton, noyasáchin niina'. Ama nocanchinasohüë'. "Casáchin no'tëquën nitotërahuë'," topachina', ama acoquësohuë'. Ama yano'huichinasohüë'. Ama no'piinasohüë'. Ama yaahuëchinasohüë'. Ama coriquiráchin cancanchinasohüë'. Ama pi'pian tëranta' nonpinatona', canainasohüë'. Insosona ina pochin cancantohuachin, ama ansiano acoquësohuë'.⁸ Ni'toro'sa' huë'pachina', noya nonchina', o'shichina'. Pahuan-tërinso'pita nosoro'ina'. Noyasáchin ni'tona', a'napita catahuaina'. Sano yonqui'ina'. Yosë natëtona', ina pochin cancanchina'. Pi'pisha tëranta' co noyahuë' yonquihuachina', a'naroáchin nanianchina'. Ina pochin cancantohuachina', noya ansiano ya'conacaso', tënahüë'.⁹ Yosë nanamën no'tëquën a'chintërainquëma'. Ina nanansáchin ansiano'sa' imaina'. Ina na'con yonquihuachina', noya pënëntapona', no'tëquën a'chinapona'. A'napitaso nisha nanan a'chinpirinahuë', ansiano'sariso' Yosë nanamënáchin a'chinchina'. Ama imapisopita nonpin nanan natëtaçaiso marëhuë' inapochina'.¹⁰ Na'a quëmapi'sa' co natëtochinách-inhuë' cancantopi. Inahuara yonquínëna quëran a'chinapi ni'ton, topinan quëran nonsápi. Cotioro'sa' pënëntërinso' imatona', napopi. Nisha nisha nonatona',

yanonpinapi. ¹¹Yapëñtohuachina', sha'huitëquë' ama pënëchinasohuë'. Ma'sha canacaisoáchin yonquiatona', a'chinapi. Nisha a'chintohuachinara, a'naquën Yosë nanamën yaa'popi. Quëmopinënpitarë chachin nisha imasapi.

¹²Tëhuëñchachin Crita parti na'a nonpina'piro'sa' ya'huëpi. A'na Crita quëmapi chachin iráca tapon: "Citaro'sa' yanonpinpi. Ni'ni pochín cancantopi. Chiro'téro'sa' nicatona', cosharoachin cancantopi," ténin pënëntona'pi. ¹³No'tëquën nonin. Na'a piyapi'sa' inatohua' ina pochín cancantopi. Napoaton chiníquën pënëñquë' ama nonpin nanan a'chinacaiso marëhuë'. No'tëquën natëhuachina', noya cancantapi. ¹⁴Ama cotioro'sa' iráca napopiso' natëinasohuë'. A'naquën no'tën nanan a'porahuatona', inahuara yonquinëna quëran a'chinapi. Ama inapita natëinasohuë'.

¹⁵Noyápiachin cancantohuatëhua', ya'ipiya noya yonquiarëhua'. A'naquënso nipirinhüë' co yaimapihuë'. Taparosáchin yonquipi. Co noyahuë' cancantohuachinara, nisha nisha yonquipi. No'tën nanan nitotaponaraihuë', co yanatëpihuë'. Napoaton co huachi no'tëquën yonquipihuë'. Nitapicancanaton', co huachi nanitopihuë' noya yonquicaiso'. ¹⁶"Yosë nohuitërahuë'," topirinahuë', co noyahuë' nipi. Ina marë' co tëhuëñchachin imapihuë', tënahüë. Co Yosëri noya ni'ninhuë'. "Napoonpi," ténin. Co manta' yanatëpihuë'. Yosë a'poatona', co pi'pisha tëranta' nanitopihuë' noya nicacaiso'.

Quëmapi'sa', sanapi'sa' inapita pënëñinso'

2 Quëmaso nipirinhüë' Yosë nanamën no'tëquën a'chinquë'. Ina a'chinaton, pënëñquë' noya

nicacaiso marë'. ²Quëmapi'sa' quëmá quëran mashomiachin nipisopita pënëñquë' natëtono'sa' niina'. Ama nisha nisha yonqui'inasohuë'. Noya yonquiatona ya'huë'ina'. Yosë nanamën no'tëquën imaina'. Ya'ipi piyapi nosoro'ina'. Aparisitopirinahuënta', ama yai'huë'rëchinasohuë', ahuanchina'. ³Sanapi'sa' payamiachin nipisopitanta' a'chintëquë' sano yonquiatona' ya'huë'ina'. Ama ma'tona ma'tona noinasohuë'. Ama no'picaiso' pa'yachinasohuë'. Noya niina' a'napita sanapi'sarinta' nicatona' nonanacaiso marë'. Naporahuatona', noya nicacaiso' a'chiina'. ⁴Ina quëran sanapi'saso' nanitopi nasha so'yahuano'sa' a'chintacaiso'. So'ina', hua'huinpita inapita nosorocaiso marë' pënëina'. ⁵Noya yonquicaiso marë' pënëina'. Ama manta' so'ina' tëhuananpitacaiso' yonqui'inasohuë'. So'ina' noya nocoma'ina'. Ya'ipi piyapi noya nonchina'. So'ina' noya natëina' ama a'napitari Yosë nanamën nonapicaiso marëhuë'.

⁶Hui'napi'santa' pënëñquë' sano yonqui'ina'. ⁷Quëmanta' api, noyasáchin niquë' a'napita nonanainquënso marë'. Noya cancantaton, Yosë nanamën no'tëquën a'chinquë'. Ya'ipi yonquinën quëran huarë' a'chinquë'. ⁸Noyasáchin nonquë' ama a'napita nonapiinquënso marëhuë'. Ina quëran no'huipirinëñquëñhuënta', tapanapi. Co manta' pinoïnpoaso' ya'huaponhuë'.

⁹Patron marë' sacatopisopitanta' pënëñquë' patronëna' noya nicatona', natëina'. Natëtona', noya sacachina'. Camaihuachina', natëina'. Co a'panicaso' ya'huërinhuë'. ¹⁰Ama ihuachinasohuë'. No'tëquën natëtona', ama pi'pian tëranta' nonpiinasohuë'. Noya nipachina', a'napitarinta' noya ni'sapi. "Tata Yosë imatona', noya nipi. Ma noyacha Yosë nanamënso

paya,” taponá'. Inaso' tēhuēnchachin nicha'ēsarinpoa'.

¹¹Inaora nohuanton, Yosē nosororinpoa'. Ni'ton, hui'nin chachin a'paimarin nanamēn anitotinpoaso marē'. Inaso' ya'ipi piyapinpoa' nicha'ēinpoaso' nohantērin.

¹²Nosoroatonpoa', pēnēninpoa' ya'ipi co noyahuē' yonquirēhuasopita naniantacaso marē'. Ama ma'sharáchin nohuantahuasohuē'. Co monshihuanacaso' ya'huērinhuē'. Sano ya'huatēhua', nóya yonquia'ahua'. Yosē yonquirinsoráchin imahua'. Nani tahuēri Yosē chinotatēhua', noyasáchin niahua'. Ina marē' pēnēninpoa'. ¹³Noya cancantatēhua', Quisocriso ninarēhua'. A'na tahuēri chiníquēn nanantaton, o'mantararin. Inaso' Yosē chachin ni'ton, huēnaráchin huēnaráchin ya'noarin. Ina quēnanpatēhua', nóya cancantarihua'. Chiníquēn nanantaton, noyá nicha'ēsarinpoa'.

¹⁴Íráca canpoa marē' chiminin oshanēnpoa' inquitinpoaso marē'. Anoyacancantērinpoa' piyapinēnpita nicacaso marē'. Huēntonēnquē chachin ya'conpatēhua', noya nicacasaráchin nohuantarihua'.

¹⁵Ina nanan a'chintáquē'. Noya nontaton, achinicancanquē'. Co noyahuē' nipachina', chiníquēn nanantaton, pēnēnquē'. Co mashonquēnhuē' niponahuē', Quisocriso nanamēn a'chintēran ni'ton, natēinēnquēnso' ya'huērin.

Imapisopita noya niina'

3 Imapisopita nani nitotopirinahuē', inachachin quēmarinta' pēnēnantaquē'. “Copirno natēco,” itēquē'. Ya'ipi copirno acorinsopitanta' natēcaso' ya'huērin. Noya nicacaiso' yonqui'ina'. ²Ama pinochinasohuē'. Ama nino'huinasohuē'. Noya ninicatona' ya'huē'ina'. Ya'ipi piyapi'sa' noya nicatora', sanoanan quēran nonchina'.

³Íráca canpoanta' co noyahuē' cancantērhua'. Co'huara Yosē nanamēn nitochatērarihuahuē', co yonquirēhuahuē'. Co yanatērhua'huē'. Sopai nonpintērinpoa' ni'ton, nisha nisha nicacaso' nohantērhua'. Ma'pitasona pa'yatacasoáchin yonquirēhua'. A'na piyapi ma'shanēnpita noyapatērhua'. Nino'huitēhua', co niquē'yarēhuahuē'. No'huípiro' ninēhua'. Inapatēhua', topinan quēran ya'huērhua'.

⁴Yosēso nipirinhue' nosoroatonpoa', catahuarinpoa'. Inaso' noya ni'ton, hui'nin a'paimarin nicha'ēinpoaso marē'.

⁵Co canpoara noya ninēhuaso marē' nicha'ērinpoahuē'. Inaora nohuanton, Yosē nosoroatonpoa', nicha'ērinpoa'. Amatēreso pochin ya'ipi oshanēnpoa' inquitērinpoa'. Oshanēnpoa' inquitatonpoa', anasitaantarēso pochin nasha cancan quētērinpoa'. Ispirito Santo nohuanton, ina pochin cancantērhua'. ⁶Quisocriso anoyacancantērinpoa' ni'ton, Ispirito Santo a'patimarinpoa' ya'coancantinpoaso marē'. Noyá ya'coancantohuachinpoa', na'con catahuarinpoa'.

⁷Napoaton iporaso' Yosē noya ni'ninpoa'. Íráca oshahuanpirēhuahuē', inaora nohuanton, nosoroatonpoa', nanan anoyatērinpoa'.

“Huēntonēnquē aya'coninpoa' ni'ton, a'na tahuēri ya'huērin'pa' ya'huēcontarihua',” ta'tēhua', ninarēhua'. Inatohua' nannimiatarihua'. ⁸No'tēquēn sha'huitēranquēn. Quēmanta' inachachin a'chintēquē', tēnahuē. Pēnēnáquē' ya'ipi imapisopita noya nicacaiso marē'. A'chintēranquēnsoso' nóya imacaso'. Natēhuatēhua', noya noya ya'huarihua'. ⁹A'naquēn co noyahuē' yonquiatona', nisha nisha nonpi. Cotio mashocoro'sa' yonquiatona', inahuara yonquinēna quēran nisha nisha a'chinpi. Cotioro'sa' íráca pēnēntopiso' nisha nisha

a'chinatona', nino'huipi. Ama inapita natancosohuë'. Ina pochin ninontohuachinara, topinan quëran ninontopi. Co manta' catahuarinpoahuë'. Yosë nanamënáchin imacaso' ya'huërin.

¹⁰ A'na piyapi nisha nanan a'chinpachin, imapisopita nisha nisha ayonquirin. Inaso' pënënuquë' no'tëquën a'chinchin. Co yanatëhuachinquënhuë', naquëranchin pënëantaquë'. Ina quëran co yanatëantahuachinquënhuë', sha'huitëquë' ta'chin. Ama insoari tëranta' ina natëinasohuë'. Ama huachi imarinso pochin ni'cosohuë'. ¹¹ Nisha nisha yonquiaton, nitapicananarin. Co noyahue' cancantaton, inaora nina'intarin.

Nisha nisha pa'pisopita

¹² Artimasë a'pataranquën. Co ina nanitohuachinhuë', Tiquico pa'sarin. Cantonpachinquën, manoton Nicoporisëquë huëcaton, ni'quico.

Inaquë o'napi na'huëanatarahuë. ¹³ Sinasë, Aporosë, inapita cantonpachinquën, noya nontëquë'. Sinasëso' coisë catahuana'pi. Yapa'pachina', catahuaquë' noya pa'ina'. Ma'sha pahuantohuachina', quëtëquë' ama pahuanchinasohuë'. ¹⁴ Ya'ipi imapisopitanta' sha'huitëquë' noya niina'. Pahuantërsopita catahuaina'. Inapotohuachina', co topinan ya'huapihuë'.

Tiquiapon pochin sha'huirinso'

¹⁵ Ca'taninosopita yonquiatënënuquën, saludos a'patarinënuquën. Ya'ipi imaramasopita yonquiarainquëma'. Noya ya'huëco' canpitanta', tënai. Quisocristo imarama' ni'ton, nosororamacoi. Yosë inaora nohuanton, noya catahuainquëma'. Nani ninshitëranquëma huachi.

Paono

Paonori Pirimon ninshitërinso'

Tashinan pëi quëran ninshitaton a'patërinso'

1 Iya Pirimon, ca Paonoco ninshitaranquën, ni'quë'. ¿Noya quëmanta' ya'huaran? Noya canta' ya'huarahüë. Quisocristo nanamën a'chinahuëso marë' tashinan pëiquë po'morinaco. Iya Timotioro'co nanan a'patarainquën. Nosororainquën iyasha. Quëmanta' catahuanconcoi a'china'huaiso marë'. ²Imoya Apianta' yonquiato, ninshitaranquëma'. Arquiponta' yonquirai. Yosë nanamën a'chinpatora, inanta' na'con catahuanconcoi. Parisitaponahuë', noya ahuantërin. Ya'ipi imapisopita quëma pëinënquë niyontonpiso' na'con yonquirai. Iso quirica nontëquë' inapitanta' nataina'. ³Tata Yosë inaora nohuanon, na'con catahuainquëma'. Asanocancainquëma'. Sinioro Quisocristonta' inachachin catahuainquëma'.

Imarinso marë' noya cancantërinso'

⁴⁻⁵Nani tahuëri iyasha quëma marë': Yosë nontërahuë. Quisocristo noya natëran. Naporahuaton, ya'ipi imapisopita nosororan, natantërahuë. Ina marë' "Yosparinquën Sinioro," itërahuë. ⁶Quisocristo imaton, a'napitanta' catahuan imacaiso marë'. Napoaton ina yonquiato, Yosë nontërahuë: "Catahuaquë' Sinioro Quisocristo imaton, noya noya yonqui'in. Ya'ipi ina yonquirincoiso' nitochin," itërahuë. ⁷Ya'ipi imapisopita nosoroaton, quëmari achinicananan. Noya noya cancantapi. Ina natantahuato iyasha, canta' noya cancantërahuë. Achinicanananco canta'.

Onisimo marë' nontërinso'

⁸Iporaso' pi'pian sha'huichinquën ma'sona noya nicamaso'. Quisocristo acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Chiniquën nanan quëtërinco ni'ton, nohuantërahuë naporini, camai'tënuënhuë'. Nipirinhüë' co nohuantërahuë'. ⁹⁻¹⁰Nani caso' mashotërahuë. Quisocristo imarahüëso marë' tashinan pëiquë po'morinaco. Napoaton iyasha nosoroatanco, Onisimonta' nosoroquë', tënahüë. Tashinan pëiquë ya'huasoco, inaso' ni'quirinco. Co hui'nahuë chachinhüë' nipirinhüë', pënënpatëra, inanta' Quisocristo imarin ni'ton, hui'nahuë pochin ni'nahuë.

¹¹Iráca Onisimo pa'anan asacatacaso marë'. Hua'anëntopiranhuë', co noya catahuaninquënhüë'. Ta'ananpirinquën. Iporaso nipirinhüë' Quisocristo imaton, noya catahuanconco. Quëmanta' noya catahuaarinquën huachi, tënahüë. ¹²Noya catahuapirinhüë', apira a'pataranquën. Na'con nosoropirahuë', quëma piyapinën ni'ton, nani sha'huitërahuë ya'huëranquë panantacaso marë'. Ca pochachin cancantaton, noya ni'quë'. ¹³Isëquë quëparitacaso' nohuantopirahuë', a'pataranquën. Quisocristo nanamën a'chinahuëso marë' tashinan pëiquë ya'huarahüë. Quëmanta' isëquë ya'huaran naporini, catahuitoncohuë', tënahüë. Onisimo quëma ya'huërenamën pochin catahuanconco ni'ton, co yaa'paporahuë', a'pataranquën. ¹⁴Isëquë quëparitacaso' nohuantopirahuë', co quëma nohuan-tomaranhuë' ta'to, a'pataranquën. ¹⁵Yosë nohuanon, ta'ananpirinquën nimara Quisocristo nohuitacaso marë', tënahüë. Co hua'qui' patërinquënhüë'. Iporaso' paahuamantarinquën inaquë ya'huëmiatacaso marë'. ¹⁶Quëma marë' sacatopirinhüë', ama huachi piyapinën

pochin ni'quésahué'. Piyapinën niponahué', iporaso' noya noya ni'qué'. Quisocriso imarin ni'ton, iyanpo pochachin nosoroqué'. Cariso' na'con nosororahué. Quémaso' aquëté huaré' na'con na'con nosoroqué', ténahué.

¹⁷ Canposo' Quisocriso imatë', noya nipayaré'. Napoaton Onisimo cantonpachinquën, noya nontëqué'. Ca nosorancoso pochin inanta' nosoroqué'. ¹⁸ Tëhuëhuachinhué

nipon, nihuihuachinquënhuë nipon, sha'huitoco carinquën pahuërë'inquën. ¹⁹ Caora imirahué quëran no'tëquën ninshitaranquën. Tëhuënhachin pahuërëaranquën. Isonta' iyasha yonquiqué'. Co a'chintëranquënhuë'

naporini, co Yosë anoyacancan-chitënhuë'. Napoaton quëmanta' nihuirancoso pochin nipirahué', co manta' ma'paranquënhué', ténahué. ²⁰ Napoaton iyasha ninshitaranquën. Quisocriso imaran ni'ton, Onisimo nosoroqué'. Noya nontohuatan, canta' nóya cancantarahué. Inapoaton, achinicancanco topirahué'.

²¹ “Yosë natëton, Onisimo noya nontarin,” ta'to, ninshitaranquën. Pi'pian sha'huitopiranquënhué', quëmariso' na'con na'con catahuaaran, ténahué. ²² Naporahuaton, quëma pëinënhuë a'na patoana tapatoco. Ca maré' Yosë nontërama' ni'ton, ocoiarinaco nimara, ténahué. Tashinan pëi quëran pipihuato, nicaponquën pa'sarahué.

Tiquiapon pochin sha'huirinso'

²³ Iya Ipapërasë saludos a'patarinquën. Inanta' Quisocriso imarin ni'ton, tashinan pëiqué ya'huarin. ²⁴ Marco, Aristarco, Timasë, Nocasë, inapitanta' yonquiatënhuë', saludos a'patarinënhuë'. Inapitaso' catahuarinaco Yosë nanamën a'chinacaso'. ²⁵ Inaora nohuanton, Sin-ioro Quisocriso noya catahuainquëma'. Nani huachi.

Paono

Cotioro'sa' Quisocristo imapisopita a'na piyapiri ninshitërinso'

Yosë nanamën anitotërinpoaso'

1 Iráca quëran huarë' Yosëso' nanamën anitotërinpoa'. Shimashonënpoapita, pënëntona'piro'sa quëran na'aro anitotërin. Naporahuaton nisha nisha quëran anitotërin. Co a'naromaráchin ya'ipi anitotërinhuë'.
² Iporaso nipirinhüë', hui'nin quëran nontërinpoa'. Iráca Yosëri sha'huitohuachina, Quisocristori isoro'pa', inápaquë ya'huërsopita, ya'ipi ninin. A'na tahuëri Yosë nohuanton, ya'ipi hua'anëntarin. ³ Inaso' pa'pin pochachin noya nóya ninin. Ina pochachin ni'ton, inasáchin Yosë no'tëquën anohuitërinpoa'. Chiníquën nanantërin ni'ton, ipora huanta' ina nohuanton, ma'sha ya'huërarin. Co yonquirinpoahuë' naporini, ya'ipiya ta'huanchitërihuahuë'. Iráca oshanënpoa' inquitinpoaso marë' chiminin. Chiminpirinhüë', nanopiantarahuatón, inápaquë panantarin. Inaquë panantarahuatón, Yosë inchinanën quëran huënsërin. Chiníquën nanantaton, hua'anëntarin.

Quisocristoso' noya noya ninin

⁴ Yosë hui'nin ni'ton, anquëniro'sa quëran chini chiníquën nanantërin inaso'. Yosëri acorin ni'ton, inaso' noya noya. ⁵ Iráca Yosëri sha'huitërin. Quiricanënquë naporin:
 “Quëmaso' hui'nahuënquën. Ipora chachin noya nicatënquën, acoaranquën piyapi'sa' hua'anëntamaso marë',” itërin. Ina quëran taantarin:
 “Ca hui'nahuë inaso'. Caso' ina pa'pinco,” tënin. Co inso anquëni tëranta' ina pochin nontërinhuë'.

⁶ Hui'nin chachin nipirinhüë' isoro'paquë a'paimahuachina, chini chiníquën nanan quëtaton, tapon:

“Ya'ipi anquëniro'sarinta' ina chinochina',” tënin.

⁷ Anquëniro'sa' yonquiatón, quiricanën quëran Yosë tapon:

“Anquëniro'saso' comisionëhuëpita. Cari camairahuë. Camaihuatëra, ihuan pochin a'naroáchin pa'pi.

A'naquën ca nohuanto, pën pochin nipi,” tënin.

⁸ Hui'ninso nipirinhüë', noya noya acorin. Ina nontaton, itapon:

“Quëmanta' Yosënquën ni'quëhuarë', ya'ipi hua'anëntaran. Co onporonta' pipiaranhüë'.

Piyapiro'sa' no'tëquënáchin pënënarán ni'ton, noya nicaponën.

⁹ Noyasáchin yonquiarán. Co pi'pisha tëranta' oshahuanamaso' yonquiaranhüë'.

Napoaton noya ni'nánquën. Noya noya acoranquën ni'ton,

ya'ipi nipayaransopita quëran noya noya cancantaran,” itërin Yosëri. Quiricanënquë ninshitopi.

¹⁰ Ina quëran itantarin:

“Quëma Siniroo iráca isoro'pa' acoran. Pi'iro'të', tayora, yoqui, inapitanta' acoran.

¹¹ A'na tahuëri ya'ipi inapitaso' ta'huantarin.

A'morëso mocarinso pochin nisapi.

Quëmaso nipirinhüë' ya'huëmiatarán.

¹² A'morëso si'pirahuatë', të'yatëreso pochin ya'ipi ata'huantaran.

Nasha a'morëso pochin, ya'ipi nasha acoantaran.

Quëmaso nipirinhüë' co onporonta' ta'huantaranhuë'.

Co nishataranhüë'. Inachachin ya'huërápon,” itërin.

¹³ Ina quëran hui'nin itantarin:

“Chiníquën nanantaton, inchinanëhuë quëran huënsëquë'

ya'ipi inimiconënpita carinquën min-sëchinquën," itërin Yosëri.

Co inso anquëni tëranta' ina pochin nontërinhuë'. ¹⁴Inapitaso' inpriatonënpita pochin ni'ton, Yosëri camairin. A'paimarin imarëhuasopita catahuainpoaso marë'. Yosë chachin nicha'ësarinpoo'. Nani ina nitotërama'.

Ama Quisocristo nanamën a'poahuasohuë'

2 Nani no'tën nanan natanëhua' ni'ton, nanamën na'con na'con yonquia'ahua', ama pëshonacaso marëhuë'. Ni'cona canpitanta' ina naniantotama'. ²Iráca Yosëri anquëniro'sa' a'paimarin nanan sha'huitacaiso marë'. Natëcaso' ya'huërin ni'ton, co piyapi'sari natëhuachinahuë', Yosëri no'tëquën ana'intërin. ³Iporaso nipirinhüë', Quisocristo a'paimarin noya nanan sha'huitinpoaso marë'. Na'con nosoroatonpoo', yanicha'ërinpoo'. Hui'nin chachin ni'ton, co ina natëhuatëhuahuë', na'con na'con ana'intinpoaso' ya'huërin. Quisocristo chachin noya nanan sha'huirin. Ina quëran ca'tano'sanënpitari natanahuatona', inachachin sha'huitaantarinënpoo'. ⁴Yosëri catahuarin ni'ton, ca'tano'sanënpita nani ma'sha nanitapapi. Ina nohuanton, Ispirito Santori catahuarin nisha nisha nitotacaiso marë'. A'naya a'naya catahuarin Yosë nohuantërinso' nicacaiso'. A'naquën catahuarin cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatacaisó'. A'naquëonta' catahuarin Yosë yonquirinso chachin nitotacaiso marë'. Ina nicatëhua': "¡Ma noyacha Yosëri catahuarin paya! Ina nohuanton, no'tëquën Yosë nanamën sha'huitërinënpoo'," tënëhua'.

Quisocristo isoro'paquë o'marinso'

⁵Iráca quëran huarë' Yosë yonqui-huachinpoara, co nohuantërinhuë' anquëniro'sa' hua'anëntinpoaso'. A'na tahuëri nasharo'pa' nipachin, co inapita hua'anëntarinënpooahuë'. Ina sha'huitaranquëma'. ⁶Iráca a'na piyapi naporinso' Yosë quiricanënuquë ninshitopi:

"Topinan piyapicoi Sinioro nipiraihuë', na'con yonquirancoi. ¿Onpoatonso' nimara na'con nosorancoi? tënai yonquiatoí.

⁷Quëma nohuanton, co anquëniro'sa pochin chiníquën nanantopiraihuë', co hua'quiya quëranhuë' chiníquën nanan quëtarancoi.

Noya noya acoarancoi.

⁸Ya'ipi ma'sha hua'anëntarai," itërin. "Ya'ipimiáchin hua'anëntarai," topirinhüë', iporaso' co piyapinpoo' ya'ipi ma'sha hua'anëncátërarëhuahuë'.

⁹Quisososó nipirinhüë' yonquia'ahua'. Inaso' isoro'paquë o'maton, piyapi chachin nasitimarin. Parisitaton, canpoo marë' chiminin. Napoaton Yosëri chiníquën nanan quëtërin ya'ipi hua'anëntacaso marë'. Inaora nohuanton, Yosë nosoroatonpoo', hui'nin a'patimarinpoo' ya'huëretinpoaso marë'. Ya'ipi piyapinpoo marë' chiminin.

Quisocristo parisitërinso'

¹⁰Yosëri ya'ipiya ninin. Inasáchin yonquicaso marë' nininpoa'. Ina nohuanton, hui'nin parisitërin huëntonënuquë aya'coinpoaso marë'. Na'acquënpoo' imarëhua'. Imapatëhua', anoyacancantërinpoo'. Hui'ninpita pochin Yosë ni'ninpoa'. Quisocristo parisitërin ni'ton nanitërin nicha'ëinpoaso'. Napoaton, "noya parisichin," tënin Yosë. Nosoroatonpoo', naporin. ¹¹Anoyacancantohuachinpoara, hui'ninpita pochin ni'ninpoa'.

Canpoarinta' "Tata" itèrèhua'. Napoaton Quisocristo co tapanatonhuè', iinpita pochin ni'ninpoa'. ¹²Quiricanènquè naporin:

"Piyapi'sa' iyahuèpita pochin ni'nahuè. Quèma nanamèn, Sinioro, a'chintarahuè. Niyontonpatèira, yonquiatèinquèn, cantarai," ténin.

¹³Inanta' piyapi ni'ton, itaantaran:

"Canta' Tata Yosè natèrahuè. Co nani-antarincohuè', ténahuè," ténin.

Ina quèran itaantaran:

"Yosè nohuanton, a'naquèn piyapi'sa' imasarinaco. Inapitanta' Yosè hui'ninpita pochin ni'nahuè," ténin.

¹⁴Piyapinpoa' ni'ton, nonènpoa' ya'huètèrinpoa'. Napoaton Quisocristonta' o'mahuachina, piyapi chachin nasitimarín. Inanta' nonèn ya'huètèrin. Piyapi chachin niquimatón, chiminin. Canpoaso' sopai natètèhua', oshahuanèhua' ni'ton, chiminarèhua'. Quisocristoso nipirinhue' oshanènpoa marè' chiminin. Canpoa marè' chiminaton, sopai minsèrin.

¹⁵Iráca quèran huarè' chimirin tè'huatèrèhua'. "Chiminarihua' nimara," ta'tèhua', tè'huarè'quènpoa chachin ya'huápirèhuahuè', Quisocristoso' nicha'èrinpoa'. Ina imapatèhua', co huachi tè'huatacaso' ya'huèrinhuè'.

¹⁶Co anquèniro'sa' catahuacaso marè' o'marinhuè'. Piyapinpoa' catahuarinpoa' cha'ècaso marè'. Apraan pochin noya cancantohuatèhua', catahuarinpoa'.

¹⁷Napoaton isoro'paquè o'maton, piyapi chachin nasitimarín. Co piyapi pochin nasitèrinhuè' naporini, co catahuainpoaso' nanichitonhuè'. Piyapi pochachin inanta' ni'ton, noyá nohuètèrinpoa'. Corto hua'an chini chiníquèn nanantèrinso pochin nicatorin, canpoa marè' Yosè nontarin nanan anoyatinpoaso marè'. Nosoroatonpoa',

chiminin oshanènpoa' inquitinpoaso marè'. Inaso' co nonpintèrinpoahuè'. ¹⁸Inanta' sopairi ténihuachina, parisitèrin ni'ton, yanonpintèrinso' ninatanin anta'. Napoaton sopai yaminsèhuachinpoa', ina nanitèrin catahuainpoaso'. Catahuarinpoa' ama sopai natècaso marèhuè'.

Moisèsè quèran noya noya nininso'

3 Imarama' ni'ton, Yosè anoyacan-cantèrinquèma'. Huèntonènquè aya'coninquèma'. Napoaton iyaro'sa' Quisocristo na'con yonquico'. Yosèri a'paimarin nanamèn a'chintinpoaso marè'. Corto hua'an chini chiníquèn nanantèrinso pochin acorin. Ina nohuanton, imarèhua'. ²Yosèri acohuachina, no'tèquèn natèrin. Iráca Moisèsènta' Yosè natèton, ya'ipi piyapinènpita catahuarin. ³⁻⁴Quisososo nipirinhue', Moisèsè quèran chini chiníquèn nanantèrin. Ni'co'. Yapèihuachinara, co pèi' inaora ya'huèrinhuè'. Piyapiri nipachina, inari hua'anèntèrin. Inapochachin Yosèri ya'ipiya ninin ni'ton, ya'ipi hua'anèntèrin. Quisocristonta' Yosè hui'nin ni'ton, chiníquèn nanantaton, ya'ipi hua'anèntèrinpoa'. ⁵Moisèsèso' inpriatonèn pochin ninin. Yosèri acorin cotioro'sa' pènèncaso marè'. Ma'sona tèranta' sha'huitohuachina, inachachin piyapi'sa' sha'huitantaran. ⁶Quisocristoso nipirinhue' co inpriatohue'. Yosè hui'nin chachin ni'ton, chini chiníquèn nanantèrin. Pa'pin natèton, nóya hua'anèntarínpoa huachi. Napoaton chiníquèn cancantatèhua', chiminaquè huarè' Quisocristo natèahua'. "Co naniantaranpoahuè'," ta'tèhua', noya cancantahua'. Imamiatohuatèhua', piyapinènpita chachin nisarihua'.

Asanocancaninpoaso'

⁷ Napoaton iyaro'sa' yonquico'. Iráca Ispirito Santo nohuanton, Yosë noninso' quiricanënquë ninshitopi:

“Ipora tahuëri Yosë nontarinquëma'. Natanpatama', noya natëtoco'.

⁸ Ama naniantocosohuë'. Iráca Moisésëri israiro'sa' quë-pahuachina, shimashonënpoa' co natëtochináchinhuë' cancantopi.

Inotëro parti ya'huaso!', na'con catahuapirahuë', co natërinacohuë'.

⁹ Tënihuachinaconta', ahuantërahuë'. Catapini shonca pi'ipi nani ma'sha sacai' nininso nipirahuë', co yanatërinacohuë'. ‘Co Yosë catahuarinpoahuë’, ta'tona', a'naquën a'porinaco.

¹⁰ Napoaton inapita no'huito, napotërahuë':

Isopita co onporonta' natërinacohuë'.

Co yanohuitërinacohuë'. Co iranëhuë pa'topihuë' ni'ton,

¹¹ no'tëquën sha'huitërahuë'. Noyaro'paquë ya'huëcaiso marë' yaquëtopirahuë', co imarinacohuë' ni'ton, co huachi nohuantërahuë'.

Co onporonta' inaquë ya'huëcontapihuë'. Co inaquë sano cancantapihuë', tënin Yosë.

¹² Canpitanta' iyaro'sa' a'nayanquëma tëranta' co cancanëma quëran huarë' natëhuatamahuë', co noya cancantaramahuë'. Ni'cona Yosë chachin a'potama'. Inaso', iporahuanta' nanpiton ni'sárinpoa'. ¹³ Napoaton nani tahuëri nipënëncó'. Ipora chachin co'huara ayaro' tahuëri naniyatërasohuë', nicatahuaco' ama oshahuanacaso marëhuë'. Ni'cona oshanëma' ano'quihuachinquëma'. Inapotohuachinquëma', oshaquëran Yosë naniantarama' ni'ton, co natëtochináchinhuë' cancantarama'. ¹⁴ Iráca Quisocristo natërehua'. Chiminaquë huarë' noya imahua'. Co a'pohuatëhuahuë',

Quisocristorë'quënpoa' ya'huëcontarihua'.

¹⁵ Quiricanënquë naporin:

“Ipora tahuëri Yosë nontarinquëma'. Natanpatama', noya natëtoco'.

Iráca shimashonëmapita co natëtochináchinhuë' cancantopi. Ama inapita pochin cancantocosohuë', tënin.

¹⁶ ¿Inpitata' natanaponaraihuë', co yanatëpihuë'? Co'ta cotioro'sa chachin napopi. Moisésëri Iquipito quëran ocoirahuaton, quëpapirinhue', co yanatëpihuë'.

¹⁷ ¿Insopitata' catapini shonca pi'ipi Yosëri co noyahuë' ni'nin? Co'tana inapita chachin oshahuanpi ni'ton, no'huiton, ana'intërin. Inotëro parti chachin ya'ipiya chiminpi.

¹⁸ Co'huara chimiyantërasoihuë', Yosëri sha'huitërin: “Noyaro'pa' yaquëtopiranguëmahuë', co natëramacohuë' ni'quëhuarë', co onporonta' inaquë ya'huëcontaramahuë', Co inaquë sano cancantaramahuë'. Ca Yosëco ni'to, no'tëquën sha'huitaranquëma',” tënin. ¹⁹ “Co Yosë nanitërinhuë' nicha'ëinpoaso',” topiso marë' co Yosëri catahuarinhuë'. Co ya'conpihuë' ni'ton, co sano cancantopihuë'.

4 ¹⁻² Yosë nani sha'huitërinpoa'. “Ipora huanta' yacatahuaranquëma' sano cancantacamaso marë',” itërinpoa'. Noya nanan nani natanëhua'. Iráca natanpirinahuë', co natëpihuë'. “Yosë no'tëquën nontërinpoa',” co topihuë'. Topinan quëran natanpi ni'ton, co Yosëri anoyacancantërinhuë'. Ni'cona canpitanta' topinan quëran natantama'. Co natëhuatamahuë', co sano cancantaramahuë'. ³⁻⁴ Iráca Yosëri itërin:

“Co cancanëma quëran huarë' yaimaramacohuë' ni'ton, no'huiranquëma'. Co onporonta' sano cancantaramahuë', tënahue'.

Ca Yosëco ni'to, no'tëquën sha'huitaranquëma'," itërin.

Canpoaso nipirinhue' cancanënpoa quëran huarë' imapatëhua', huëntonënquë chachin aya'coninpoa'. Ina quëran sano cantantarihua'. Sano cancantohuatëhua', co huachi nisha nisha yonquiarihuahuë'. Yosëso' isoro'pa' tënirahuaton, chinotërin. Quiricanënquë sha'huitërinpoa':

"Íráca Yosëri isoro'pa' ninin. Saota tahuëri quëran nani ya'ipi tiquihuachina, tahuëririnquë sano cantataton, chinotërin," tënin.

⁵Naquëranchin quiricanën quëran tantarin:

"Co onporonta' ya'conatona', ca pochin sano cantantapihuë'," tënin.

⁶Cotioro'sa'ton noya nanan natanaponaraihuë', co natëpihuë' ni'ton, co ya'conpihuë'. Napoaton ipora huanta' Yosë yonquiarin piyapi'sa' asanocancantacaso'. Íráca quëran huarë' yonquirinpoa' asanocancainpoaso'.

⁷⁻⁸Moisësë chiminpachina, Cosoiri isairio'sa' hua'anëntantarin. Noyaro'paquë quëpapirinhue'. "Ya'conpatoi, sano cantantari huachi," topirinhue', co sano cantantopihuë'. Íráca Yosëri sha'huitërin. "Piyapi'sa' asanocancantarahue'," itopirinhue', co cotioro'sa' ina pochin cantantopihuë'. Ina quëran na'a pi'ipi na'huërin piquëran Tapi tapon:

"Ipora tahuëri Yosë nontarinquëma'. Natanpatama', noya natëtoco'. A'naquën co natëtochináchinhue' cantantopi. Ama inapita pochin cantantocosohue'," tënin.

Cosoiri asanocancantërin naporini, co ina pochin Yosëri pënëintonhuë'.

⁹Napoaton ipora huanta' Yosë nohuantërin asanocancainpoaso'. Yosë anoyacancantohuachinpoa', sano cantantarihua'. ¹⁰Íráca isoro'pa' tiquihuachina, Yosë chinotaton, sano

cancantërin. Canpoanta' cancanënpoa quëran imapatëhua', inapochachin sano cantantarihua'. Yosë noya nohuitarihua'. ¹¹Napoaton na'con yonquia'ahua' Yosë huëntonënquë ya'conacaso marë'. Íráca co natëtonahuë', co imamiatopihuë'. Ama inapita pochin cancantahuasohue'.

¹²Yosë nanamën chiníquën nanantërin. Yosë nanpiárin ni'ton, ipora huanta' quiricanën quëran nontarinpoa'. Noya natëhuatëhua', nanamën quëran chachin catahuarinpoa' noya noya imacaso marë'. Co'so' natëhuatëhuahuë', aquë aquëtë' co noyahuë' cantantarihua'. Sahuëni cato quëran chachin to'nahuatëra, inëshin ni'ton, niahuëpatëra, a'naroáchin nansë acopoquë huarë' nipë'sharë'. Inapochachin Yosë nanamënso' chini chiníquën ya'coancantërinpoa'. Ina yonquihuatëhua', no'tëquën nitotarihua'. Ya'ipi yonquirëhuaso chachin anitotërinpoa'. Yonquinënpoaquë ma'marësona naporëhuasopitanta' anitotarinpoa'. ¹³Ya'ipi ninëhuasopita Yosëso' nitotërin. Po'oana quëran nipirëhuahuë', ya'ipi ni'ninpoa'. Co pi'pisha tëranta' inaso' nonpintarihuahuë'. Ya'ipi yonquirëhuasopitanta' noyá nitotërin. Ayaro' tahuëri ya'ipinpoa' ninëhuasopita aipitarinpoa'. Naporo' coisë pochin nontarinpoa'. Nontohuachinpoa', no'tëquën sha'huitacaso' ya'huapon.

Corto hua'an chini chiníquën nanantërinso pochin nininso'

¹⁴Iporaso' Quisoso imarëhua'. Yosë hui'nin chachin inaso'. Nani inápaquë panantarahuaton, Yosë'pa' ya'huarin. Corto hua'an chini chiníquën nanantërinso pochin Yosëri acorin catahuainpoaso marë'. Napoaton ama ina naniantatëhuahuë', imamiatahua'. ¹⁵Inaso' ya'ipinpoa'

noyá nohuitéripoa'. Sopai yamin-séripoasonta' nitotéripin. Co chiníquén cancantèrèhuahué' ní'ton, sopai sha'huitarinpoa' ama Yosè natécaso marèhué'. Quisosonta' isoro'paquè nipon, sopairi na'con yanonpintaton, nisha nisha sha'huitopirihué' minsécaso maré', co inaso' sopai natéripinhué'.¹⁶ “Tèhuèncachin nosoroatonpoa', catahuarinpoa',” ta'tèhua', apira apira Yosè nontahua'. Nontohuatèhua', oshanènpoa' inquitarinpoa'. Ma'sha onpohuatèhua', ina nontohuatèhua', inaora nohuanton, catahuarinpoa' noya ahuantacaso maré'.

5 Iráca Yosèri a'naya a'naya corto hua'an chini chiníquén nanantéripinso' acorin ina maré' sacatacaso'. Inanta' piyapi niponahué', a'napita piyapi'sa maré' Yosè nontéripin. Co noyahué' nipachinara, chinotopiso pèiquè ma'sha quèpapi. Inaquè corto hua'ani tèparin oshanèna maré'. Ama Yosèri ana'intacaso marèhué' inaporin.² A'naquén piyapi'sa' co aquète' nitotatonahué', co noyahué' nipi. Inapita hué'pachinara, corto hua'ani co chiníquén nontéripinhué'. Inanta' piyapi ní'ton, sopairi yaminséripin. Napoaton sanoanan quèran pènènin.³ Inanta' oshahuanin ní'ton, inaora oshanèn maré'ton ma'sha tèpacaso' ya'huèripin. Ina quèran a'napita oshanèna marènta' ma'sha tèpaantarín.

⁴Co inaora nohuanton, corto hua'an ya'coninhué'. Yosè nohuanton, ya'conin. Iráca Aaron'ton Yosèri acorin.⁵ Quisocrisonta' co inaora nohuanton, corto hua'an chini chiníquén nanantéripinso' ya'coninhué'. Yosèri noya nicaton, itapon:

“Quèmaso' hui'nahué' chachinquén. Ipora chachin acoaranquén piyapi'sa' anohuitancoso maré',” itéripin. Quiricanèncuè' chachin naporin.

⁶Ina quèran quiricanèn quèran itaantarín:

“Na'a corto hua'ano'sa' ya'conpirinahué', quèmaso' noya noya acoaranquén. Ya'ipi piyapi'sa maré' nontaranco.

Miriquiso pochin nisanan. Co onporonta' pipiaranhué',” itéripin.

⁷Quisocristo isoro'paquè o'marahuatón, piyapi chachin nasitimarín. Yatèpahuachinara, chiníquén Yosè nontéripin. Na'nèton, itapon: “Quèma nohuantohuatón Tata, nicha'èco, ama tèpa'inacosohué'. Nipirihué', co quèma nohuantohuatónhué', ma'sona yaonpotohuanconca' noya,” itéripin. No'tèquén yanatéripin ní'ton, Yosèri natanatón, catahuarin noya natécaso'.

⁸Yosè hui'nin chachin niponahué', piyapi pochachin parisitéripin. Co oshahuanaponahué', piyapi ní'ton, parisitéripin quèran noyá nitotéripin Yosè natécaso'.⁹ No'tèquén natèton, canpoa maré' chiminin. Napoaton nanitéripin anoyacancantínpoaso'. Ina natèhuatèhua', noya nicha'ésarinpoa' nanpimiatacaso maré'.¹⁰ Yosè nohuantón, Quisocristo corto hua'an chini chiníquén nanantéripinso' pochin ya'conin. Miriquiso pochin ninin.

Ama Yosè a'pocaiso marèhué' pènèninso'

¹¹Iráca ninopiso' na'con yaa'chintopiranquémahué'. Co natantochináchinhué' cancantatoma', co yanatantèramahué' ní'ton, sacai' a'chinta'huanquèmaso'.¹² Hua'qui Yosè nanamèn natanapomarahué', co nanitéramahué' Yosè no'tèquén natécamaso'. Noya yonquiatoma', a'napita a'chintacamaso nipirihué', co no'tèquén yonquiyátèramahué'. Ya'nán a'chintèranquèmaso' naquèranchin a'chintanta'huanquèmaso' ya'huèripin. Co inapita tèranta' cancanèma quèran huaré' yanatèramahué'.

Hua'huaro'sa pochin cancantatoma', co nanitëramahuë' ya'ipi Yosë nanamën yonquicamaso'. Ni'co'. Canopia'huaya sho'shoráchin yonquirin. Co nanitërinhuë' coshatacaso'.¹³ So'soquë huarë' coshatërin. Canpitaso' co noyahuë' yonquiatoma', canopia'huaya pochin yonquiconama'. Co nanitëramahuë' no'tëquën yonquicamaso'.¹⁴ Chinotonosaso nipirinhüë', cosharmia ca'pi. Inapochachin noya noya imapisopitaso' no'tëquën yonquiapi. Noya nicacaso' no'quitona', co noyahuë' nininso' a'naroáchin a'porapi.

6 Napaoton noya so'sorinso pochin noya noya imahua'. Ya'ipi Quisocriso nanamën yonquia'ahua'. Ya'nan a'chintohuatëinquëmara, co sacaihuë' nininsopita'ton a'chintërainquëma'. “Co noyahuë' nipatama', parisitopiquë pacacaso' ya'huërin ni'ton, ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantoco'. Naporahuaton, Yosëichin natëco',” itërainquëma'.² Ina quëran aporihuanacasonta' a'chintërainquëma'. Naporahuaton, “Nani imapachina', së'huamotorahuatoma', Yosë nontoco' inari catahuacaso marë',” itërainquëma'. Ina quëran Yosë ananpitaantainpoaso ya'huërinsona' a'chintërainquëma'. “Ayaro' tahuëri ya'ipinpoa' no'tëquën sha'huitarinpoa'. Co noyahuë' nipisopita ana'intomiatarin,” itërainquëma'. Ya'nan imapoma', inapita'ton anitotërainquëma'. Inaso' noya nipirinhüë', co inaíchin yonquicaso' ya'huërinhuë'.³ Ya'ipi Quisocriso nanamën yonquia'ahua' noya noya imacaso marë'. Yosë nohuantohuachin, oshaquëran ina a'chintanta'inquëma'.

⁴ Ama Quisocriso a'pocosohuë'. Ina a'pohuatama', co nanitërinhuë' anoyacancantinquëmaso'. A'naquën Quisocriso nanamën nani nitotopi.

“Quisocriso nicha'ësarínpoa',” ta'tona', imapi. Cosharo' pi'nirëso pochin pi'pian nohuitopi. Ispirito Santori chachin catahuarin.⁵ Yosë nanamën noya natanpi. Yosë chiníquën nanantaton catahuarinsona' nicaponaraihuë',⁶ Quisocriso a'pohuachina', ¿incaricha anoyacancantëre'poiya? Co huachi nanitapihuë' cha'ëcaiso'. Yosë hui'nin chachin canpoa marë' chiminin. Co ina nohuantohuachinahuë', naquëranchin corosëquë patanantopiso pochin cancantapi. Ina a'pohuachina', piyapisari Quisoso tëhuapona'.⁷ Ni'co'. Ya'pirin sha'patëra, o'nan ya'huëhuachina, papotërin. Hua'anënso' inaquë sacatarin. Noya nitohuachina, noya cancantërin. “Yosë nohuanton, noya papotërin,” tënin.⁸ Nipirinhüë', nahuan, shihuarin, inapitasáchin papotohuachina, co manta' nitërinhuë'. “No'pa' napoonin,” topatëra, tananpitëre' huachi. Inapochachin Yosë na'con catahuarinpoa'. Noya imapatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'. A'naquënso nipirinhüë' nahuan, shihuarin, inapita papotërinso pochin nicatona', topinan quëran ya'huëpi. Co Yosë yonquipihuë'. Inapitaso' Yosëri tananpitërin. A'na tahuëri parisitopiquë a'parahuaton, pën quëran ana'intarin.

Co Yosë naniantërinpoasohuë'

⁹ Chiníquën iyaro'sa' pënënpiranquëmahuë', nosororranquëma'. Co Yosë a'poaramahuë'. Noya imatoma', cha'ësarama' tënahuë.¹⁰ Yosë co topinan ana'intarínquëmahuë'. Iráca noya ninama'. Imapisopita nosoroatoma', catahuarama' noya imacaso marë'. Ipora huanta' noya ninosoroarama' ni'ton, co Yosë naniantarinquëmahuë'.¹¹ Chiníquën cancantatoma', ya'ipinquëma' imamiatoco'. “Yosë co naniantarinpoahuë'. A'na tahuëri ya'huërin'pa' quëpantarinpoa',”

ta'toma', chiminaquë huarë' nóya imaco'. ¹²Ama amitomarahué', na'con Yosë yonquico'. Noya natëpisopita nonanco'. Inapitaso' imamiatapi. "Yosë no'tëquën nontërinpoa'," ta'tona', noya natëapi. Ma'sha onpoaponarahué', noya ahuantapi. Iráca Yosëri sha'huitërinso chachin ninapi.

¹³⁻¹⁴Apraan yonquico'. Iráca Yosëri itërin: "Caso' Yosëco ni'to, no'tëquën nontëranquën. Quëma na'con catahuaraanquën. Ca nohuanto, a'na tahuëri hui'nán ya'huëtarinquën. Naporahuaton, oshaquëran notohuaro' shiparinpitanta' ya'huëtarinquën," itërin. Yosëso' chini chiniquën nanantërin. Co a'na' ya'huërinhuë' ina quëran chini chiniquën nanantërinso'. Napoaton: "Caso' Yosëco ni'to, no'tëquën nontëranquën," itërin. ¹⁵Itohuachina, Apraani Yosë natërin. Hua'qui' co hui'nin ya'huëtöpirinhuë', noya cancantaton, ninarárin. "Co Yosë nonpintërincohuë'," ta'ton, natërin. Napoaton napoin quëran hui'nin nasitërin. ¹⁶Co piyapi yanatëhuachinpoarahué', "Yosë ni'sárinco, no'tëquën nontëranquën," tënëhua'. Ina pochín nontohuatëhua', natërinënpoa'. "No'tëquën nontërinpoa'," topi. ¹⁷Yosë co onporonta' nonpintërinpoahuë'. Sha'huitërinpoaso' co onporonta' nishatërinhuë'. Napoaton noya nanan sha'huitohuachinpoa': "Caso' Yosëco ni'to, no'tëquën nontëranquëma'. Nicha'ësarinquëma'," itërinpoa'. ¹⁸Yosë chachin sha'huitërinpoa'. Naporahuaton "Caso' Yosëco ni'to, no'tëquën nontëranquëma'," itomantërinpoa'. Napoaton co onporonta' nonpintërinpoahuë'. Co pi'pian tëranta' nishataponhuë', tënëhua'. Ina yonquiatëhua', chiniquën cancantahua'. Iráca Yosë'chín imarëhua' catahuainpoaso marë'. "Nicha'ësarínpoa'," ta'tëhua', ya'ipi cancanënpoa quëran imahua'. ¹⁹Ni'co'.

Nanchaquë pa'pachinara, a'na tahuëri panca ihuan nacapipi. Chiniquën co'sacaitërin. Naporo' hua'na quëquën nininso' a'sonahuatona', të'yaitopi. Acopoi' no'paquë ni'toromahuachina, sano yanponin. Co co'sacairi tëranta' chí'huincarinhuë'.

Inapochachin canpoanta' a'na tahuëri ma'sha onporëhua', parisitërehua', sëtërehua', naporëhua'. Inapohuatëhua', Yosë yonquia'ahua'. "Inaso' no'tëquën nontërinpoa'. Nicha'ësarínpoa'. Co onporonta' naniantërinpoahuë'," topatëhua', sano cancantarihua'. Yosëso' co quënanarihuarahué', inápaquë ya'huárin. Ina yonquiatëhua', ninarëhua'. ²⁰Quisoso'ton nani inápaquë panantërin tapatinpoaso marë'. Inaquë ya'huëmiatarin. Corto hua'an chini chiniquën nanantërinso pochín ni'ton, canpoa marë' Yosë nontërin. Miriquiso pochín ninin. Co onporonta' pipiarinhuë'.

Quisocristo Miriquiso pochín nininso'

7 Miriquisoso' iráca ya'huërin. Co cotio piyapihuë' niponahuë', noya Yosë imarin. Sarimoquë ya'huëpisopita hua'anëntërin. Naporahuaton, Yosë nohuanton, corto hua'an ya'conin. Piyapi marë' Tata Yosë nontërin. Iráca Apraani nohuitërin. Inimico copirnoro'sa' minsërahuaton, o'mantahuachina, Miriquisori nacapirin. Nacapirahuaton, Apraan noya nontërin. Ina quëran corto hua'an ni'ton, Yosë nontërin Apraan noya noya ya'huëcaso marë'. ²Nani nontohuachina, Apraani nani ma'sha canarin quëran diesmo Yosë marë' acorínso' quëtërin. Miriquisoso' nóya hua'an. Nininën chachin "hua'an noya nicacaso' yonquirínso'" tapon naporin. Naporahuaton, Sarimo hua'an ni'ton, "hua'an sano cancantërinso'" tapon naporin. ³A'shin, pa'pin, shimashon-ënpita, inapita co nohuitërehuahuë'.

Onporosona nasitërinso', onpo pi'ipi quëransona chiminso', inapita co nitotërëhuahuë'. Co Yosë quiricanën quëran sha'huitërinpoahuë'. Piyapi marë' Yosë nontárin. Co Yosëri ocoirihuë' ni'ton, pi'pian Yosë hui'nin pochin ni'nin. Nanpiárin pochin cancantërëhua'.

⁴ Iráca na'a corto hua'ano'sa' ya'huëpirinahuë', cotioro'saráchin ya'conpi. Miriquisoso nipirinhuë' nisha piyapi. Co cotio quëmapihuë' niponahuë', a'napita corto hua'ano'sa' quëran chini chiníquën nanantërin. Apraani noya ni'nin. Apraan'ton Yosëri acorin piyapinënpita nicacaso marë'. Inaso' chiníquën nanantërin, tënëhua'. Napoaponahuë', inimiconënpita ma'shanëna' matërin quëran, diesmo ocoirinsó' Miriquiso quëtërin. Inaso' corto hua'an ni'ton, ma'parin. ⁵ A'na cotio huënton Nihuiro'sa' itopiso'. Iráca Yosë nohuanton, Moisésëri sha'huitërin. "Nihuiro'saráchin corto hua'an ya'coina'. Inapita chinotopiso pëiquë pa'pachina', piyapi marë' Yosë nontapi," itërin. Ina quëran piyapi'sa' itantarin: "Yosë nohuanton, nani ma'sha ya'huëtarinquëma'. Napoaton diesmo quëtoco'. Corto hua'an ma'pahuachinquëma', quëtoco'," itërin Moisésëri. Quëmopinënpita niponahuë', Yosë nohuanton, ma'parin. ⁶ Miriquisoso' co cotio quëmapihuë' niponahuë', diesmo Apraan ma'parin. Naporahuaton, ina marë' Yosë nontahuaton, "Yosë noya catahuainquën," itërin. Yosëri chachin Apraan nani sha'huitërin noya catahuacaso marë'. ⁷ "Chini chiníquën nanantohuatëra, a'napita marë' Yosë nontëre', 'Yosë noya catahuainquën,' itëre'," tënëhua'. Napoaton Apraan quëran Miriquisoso' chini chiníquën nanantërin. ⁸ Isoro'paquë corto hua'ano'sari diesmo ma'patopirinahuë',

inapitanta' piyapi'sa' ni'ton, chiminpi anta'. Miriquisoso nipirinhuë' nanpiarin pochin cancantërëhua'. Yosë quiricanën nontërëhua' quëran, naporëhua'. ⁹⁻¹⁰ Nihuiro'saso nipirinhuë' Apraan shinpita. Corto hua'an ya'conpi ni'ton, diesmo ma'patopirinahuë', co Miriquiso pochin chiníquën nanantopihuë'. Co'huara Nihui shinpita nasichátëraponahuë', Apraani Miriquiso quënanahuaton, diesmo quëtërin. Nihuiro'sa' ya'huërenamën quëtërin.

¹¹ Iráca Aaron'ton corto hua'an ya'conin. Ina quëran a'naya a'naya Nihuiro'sa' huënton quëran niya'huërëtëra'piapi. Naporo' Yosëri, pënëntërinso' nanan sha'huitërin ya'ipi israiro'sa' imacaiso marë'. Nihui corto hua'ano'sa' nanan anoyatërinënpoa' naporini, ¿ma'marëta' a'na corto hua'an Miriquiso pochin nininsó' huëcacaso' ya'huëitonhuë'? ¹² Nisha corto hua'an ya'conpachina, nisha nanan pënëninpoa'. ¹³⁻¹⁴ Quisocristoso' co Nihui huëntonquë nasitërinhuë'. Cota huëntonquë nasitërin. Inapitaso' co onporonta' corto hua'an ya'conpihuë'. Co ina pochin Moisésë pënëntërinhuë'. Napoaton Quisocristo co corto hua'an ya'coninhuë', tënahué.

¹⁵ Inaso' isoro'paquë o'marin ni'ton, nasha nanan sha'huitërinpoa'. Corto hua'an pochin canpoa marë' Yosë nontárin. Miriquiso pochin co onporonta' pipiarinhuë'. Ina yonquihuatëhua', naporinsó' no'tëquën anitotërinpoa'. ¹⁶ Co Nihuiro'sa' huënton quëran ya'conpiso pochin nininhuë'. Inaso' chiminaponahuë', nanopiantarahuaton, ya'huëmiatarin. Napoaton chiníquën nanantaton, noya noya ya'conin. ¹⁷ Yosë quiricanën quëran naporin:

"Na'a corto hua'ano'sa' ya'conpirinahuë', quëmaso' noya noya acoaranquën inapita ya'huërëtacaso marë'.

Ya'ipi piyapi'sa marë' nontaranco. Miriquiso pochin nisaran. Co onporonta' pipiaranhuë'," itërin Yosëri.

¹⁸ Iráca corto hua'ano'sa' pënëntërinso' nanan imapirinahuë', co oshanëna' inquitërinhuë'. Co tëhuëchachin catahuaninhuë'. Napoaton co imacaso' ya'huërinhuë'. ¹⁹ Moisésë pënëntërinso' nanan co manta' anoyatërinhuë'. Quisocristoso nipirinhue' anoyacancantërinpoa'. Anoyacancantohuachinpoa', nanitërhua' Yosë nohuitacaso'. Huëntonënuë chachin aya'coninpoa'. Inaso' noya noya, tënëhua'.

²⁰⁻²¹ Iráca na'a cotioro'sa' corto hua'an ya'conpi. Yosëri acopirinhue', co ya'huëmiatopihuë'. Nipirinhue', Quisocristo yaa'paimahuachina, itapon: "Caso' Yosëco ni'to, no'tëquën nontaranquën.

Ipora quëran huarë' corto hua'an chini chiniquën nanantërinso pochin nicaton, piyapi marë' nontaranco huachi.

Ya'huëmiataran. Co onporonta' nisha acoaranquënhue'," itërin Yosëri.

²² Napoaton Quisocristoso', nasha quëran canpoarë' anoyatërin. Co nonpintarinpoahuë'. Co onporonta' nisha sha'huitarinpoahuë'. Ina anoyatërinpoaso' noya noya. Pënëntërinso' nanan iráca imapisoso', co onpopinchin noyahuë'. ²³ Iráca na'a corto hua'ano'sa' ya'conpirinahuë', niya'huëretëra'piapi. A'na chiminpachina, a'na ya'coantarin. Ina chimiantahuachina, a'nanta' ya'coantarin.

²⁴ Quisocristoso nipirinhue' nanopantarahuatón, ya'huëmiatërin ni'ton, canpoa marë' Yosë nontárin. Co incari tëranta' ya'huëretërinhuë'. ²⁵ Napoaton nanitërin noyá nicha'ëinpoaso'. "Quisocristoíchin anoyacancantërinpoa'," ta'tëhua', Yosë imarëhua'. Iporahuanta' Quisocristo

nanpiárin catahuaninpoaso marë'. Nani tahuëri canpoa marë' Yosë nontárin.

²⁶ Quisocristoíchin nanan anoyatërinpoa'. Inaso' corto hua'an chini chiniquën nanantërinso pochin nicaton, nóya ninin. Co pi'pian tëranta' oshahuaninhuë'. Co në'huëterinso pochin nininhue'. Co oshahuano'sa pochin cancantërinhuë'. Inápaquë panantahuachina, Yosëri chini chiniquën nanan quëtërin. ²⁷ Co inaso' a'napita corto hua'ano'sa pochinhue'. Inapitaso' oshahuanatona', inahuara oshanëna marë'ton ma'sha tëpapi. Ina quëran piyapi'sa' oshanëna marënta' ma'sha tëpaantapi. Nani tahuëri naporápi. Quisocristoso nipirinhue' co oshahuanatonhuë', co ma'sha tëpacaso' ya'huërinhuë'. Inaora nohuanton, canpoa' ya'huërenamënpoa' chiminin. A'naroíchin chiminatón, nanitërin ya'ipi oshanënpoa' inquitinpoaso'.

²⁸ Iráca Moisésë pënëntërin quëran na'a quëmapi'sa' corto hua'an ya'cona'piapi. Inahuanta' co noyahuë' cancantatona', oshahuanpi. Ina piquëran Yosëso' hui'nin chachin acorin. "Co onporonta' nisha acoaranquënhue'," itaton, oshanënpoa' inquitinpoaso marë' acorin. Inaso' noyasáchin ninin. Co onporonta' oshahuanaponhuë'. Napoaton nóya catahuaninpoa'.

Quisocristo nasha quëran anoyatërinso'

8 No'tëquën sha'huitaranquëma'. Quisocristo inápaquë panantarahuatón, Yosë inchinanën quëran chachin huënsërin. Corto hua'an chini chiniquën nanantërinso pochin ni'ton, nanan anoyatërinpoa'. ² Iráca cotioro'sa' chinotopiso pëi' nipi Yosë chinotacaiso marë'. Inápaquë ya'huërinso chachin nonanpi. Inaquë corto hua'ano'sari piyapi'sa marë' Yosë nontopi. Quisocristoso nipirinhue'

inápaquë Yosëri acorinquë chachin canpoa marë' ina nontárin. Inaquëso' noya noya catahuarinpoa'.

³Íráca corto hua'ano'sa' ma'sha tēpapi piyapi'sa' oshanëna marë'. Quisocristoso nipirinhüë' inaora nohuanton, chiminin oshanēnpoa' inquitinpoaso marë'. ⁴Ipora huanta' isoro'paquë ya'huërin naporini, co corto hua'an ya'cointonhuë'. Cotioro'sa' iráca nanan imatona', corto hua'ano'sa' ya'huëtapi ma'sha tēpacaiso marë'. ⁵Corto hua'ano'saso chinotopiso pēiquë Yosë marë' sacatopi. Inaso', inápaquë ya'huërinso chachin nonanpiso'. Iráca chinotopiso pēi' yanipachinara, Yosëri Moisésë itërin: "Chinotamacoso marë' nēmētē pēi' nico'. Motopiquë a'notëranquënso chachin niquë'," itërin. ⁶Quisocristoso nipirinhüë', Yosë ya'huërinquë chachin panantarahuaton, nanan anoyatërinpoa'. Cotioro'saso' iráca anoyatërinso imapirinhüë', Quisocristoso' nasha quëran anoyatërinso sha'huitërinpoa'. "Oshanëma' inquitatēnquëma', anoyacancantaranquëma'," itërinpoa' ni'ton, inaso noya noya, tēnahuë.

⁷Íráca anoyatërinso natërëhua quëran noyápiachin cancantërëhua' naporini, co nasha quëran anoyatacaso ya'huëitonhuë'. ⁸Íráca anoyatërinso imaponaraihuë', co noya cancantopihuë' ni'ton, quiricanën quëran Yosëri sha'huitërin:

"A'na tahuëri ca nohuanto, ya'ipi piyapinhüëpitarë'co nasha quëran anoyatarahuë.

⁹Íráca inapitaso' Iquipito parti ya'huëpirinhüë', imiranpo quëran sē'quërëso pochin nosoroato, nicha'ërahuë.

Naporo' inapitarë'co anoyatopirahuë', co natantochináchinhüë' cancantopi ni'ton, tananpitërahuë," tēnin Yosë.

¹⁰Ina quëran itantarin:

"Tahuëri nanihuachin, nasha quëran anoyataantarahuë.

Naporo' anoyacancantarahuë noya yonquicaiso marë'.

Nasha cancan quëtarahuë ca pochin cancantacaiso marë'.

Casáchin chinotarinaco ni'ton, noya a'pairahuë.

Ca pochin cancantatona', piyapinhüëpita chachin nisapi.

¹¹Íráca a'naya a'naya yanohuitohuachinacora, a'napitari a'chintopi.

'Yosë nohuitoco', itopirinhüë', co ya'ipi nanamëhuë nitochátërapihuë'.

A'na tahuëriso nipirinhüë' nitotapi. Nasha cancan ya'huëtöhuachina', cancanëna quëran chachin nohuitarinaco.

Insopita tëranta' nasha quëran anoyatërahuëso imapachina', nohuitarinaco.

Hua'ano'sahuë nipon, topinan piyapi'sahuë nipon nohuantohuachina', nohuitarinaco.

¹²Na'con nosoroato, ya'ipi co noyahuë' yonquisopita inquitarahüë.

Co huachi oshanëna' yonquiarahuë," tēnin Yosë.

¹³Nasha quëran anoyatërinso quëtërinpoa. Inaso' iráca ya'huërinso' ya'huërëtërin. Napoaton iráca anoyatërinso' naniantacasos' ya'huërin. Co huachi ina imacasos' ya'huërinhuë'.

Íráca chinotopiso pēi' nininso'

9Íráca anoyatërinso sha'huitohuachina, Moisésë nani ma'sha sha'huitërin onporahuatonsona Yosë chinotacaiso marë'. Ina marë' chinotopiso pēi' nipi. ²Nēmētë', sha'huëtë', inapita quëran nipi. Cato' patoana ya'huërin. Ya'natimarinsoso', noya patoana itopi. Inaquë panca nanparin pochin nininso' ya'huërin. Misanta' ya'huërin. Inaquë pan acorin,

Yosë marë' acopiso'. ³Nëmëtëquë patonpiso' aquëtë', a'na patoananta' ya'huërin, noya noya patoana itopiso'. ⁴Nëmëtë' ya'cariya a'na misa'huaya ya'huërin, oro quëran nipiso'. Inaquë yonarin pochin pimóchin nininso' a'pëpi tomontacaso marë'. Yosë caposonëonta' ya'huërin. Aipiran, acoporan, ya'ipi oro quëran achinpitopi. Caposo acopoana yonsha oro quëran nipiso' ya'huërin. Inaquë pi'pian cosharo' Yosëri inápa quëran a'paimarinso' po'morin, mana itopiso'. Aaron pitananëonta' inaquë po'morin. Inaso' noyá yaniponahuë', Yosë nohanton, a'naroáchin papotantarin piyapinënpita yonquicaiso marë'. Naporahuaton, cato' na'pitëa'huayanta' inaquë acopi. Inaquë Yosë pënëntërinso' nani ninshitopi. Iráca anoyatërinso' itopiso'. ⁵Caposo a'tanamënuë cato' anquënia'huaya pochin nonanatoná, acopi. Yosë huënaráchin nininso' ayonquiinpoaso marë' napopi. A'na inchinan quëran, a'na ahuënan quëran ninotëëpi. Naporahuaton anpiantëna quëran, caposo a'tanamën imotatë pochin nipi. Nisha nisha nininsopita a'chintaca'huanquëmaso' ya'huëpirinhuë', co apira aquëtë' sha'huitaranquëmahuë'.

⁶Ina pochin ma'sha chinotopiso pëiquë acohuachinara, noya patoanaquëso' ya'ipi corto hua'ano'sa' ya'conpi. Nani tahuëri ya'conpi Yosë chinotacaiso marë'. ⁷Noya noya patoanaquëso nipirinhuë', co ya'ipi ya'conpihuë'. A'naíchin chini chiníquën nanantërinsoáchin ya'conin. Co ina tëranta' nani tahuëri ya'coninhuë'. Nani pi'ipiquë a'na tahuëriáchin ya'conahuaton, ma'sha huëninën quëparin. Inaora oshanën marë' quëparin. Naporahuaton, piyapi'sa' co yonquiatonahuë' oshahuanpiso marënta' quëparin. ⁸A'napita piyapi'saso' co

onporonta' inaquë ya'conpihuë'. Ina yonquihuatëhua', Ispirito Santo anitotërinpoa'. Iráca anoyatërinso' imapachina', piyapi'sa' co nanitopihuë' Yosë nohuitacaiso', tënëhua'. ⁹Iporahuanta' ina yonquihuatëhua', nitotarihua'. Iráca pënëntërinso' co natëhuachinahuë', ma'sha tëpapi ama Yosëri ana'ntacaso marëhuë'. Nipirinhuë', co ina marë' oshanën inquitërinhuë'. ¹⁰Iráca nisha nisha cosharo' a'popi. Nisha nisha o'ocasonta' a'popi. Co noyahuë' nipachinara, "Oshanëhuë' inqui'i," ta'tona', nisha nisha pa'mopi. "Inapotohuatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'," topirinahuë', co ina marë' noya cancantopihuë'. Yosëri nasha nanan sha'huitaton, anoyataquë huarë' inapocaiso' ya'huërin.

¹¹⁻¹²Iporaso nipirinhuë', Quisocristo nani o'marin. Corto hua'an chini chiníquën nanantërinso pochin nicaton, nóya catahuarinpoa'. Co chinotopiso pëiquë ya'conaton, nanan anoyatërinpoahuë'. Co isoro'paquë nipiso pëiquë ya'coninhuë'. Co chipo, ohuaca'huaya, inapita tëparinhuë' huëninën macacaso marë'. Inaora huëninën chachin a'parin. Chiminaton, oshanënpoa' inquitërinpoa'. Ina quëran Yosë ya'huërinquë chachin panantarin a'naromaráchin nanan anoyatinpoaso marë'. Inaquë noya noya catahuarinpoa'. Canpoa marë' chiminin ni'ton, anoyacancantarinpoa'. Ina imapatëhua', nicha'ësarínpoa'. ¹³Cotioro'sa' co ya'ipi Moisésë pënëntërinso' natëhuachinahuë', në'huëtërinso pochin ni'tona', co nanitopihuë' chinotopiso pëiquë ya'conacaiso'. Napohuachinara, ma'sharo'sa', chipo, toroa'huaya, inapita chinotopiso pëiquë quëpapi. Inaquë corto hua'ani tëparahuaton, huëninën manin. Huëninën masahuaton, ohuaca'huaya huiquitërinso' yanonën

ayontërin. Ayontahuaton, oshahuana'pi ta'satërin.

Inapotohuachina, nê'huëtërinso' inquirinso pochin ninin ni'ton, naquëranchin nanitërin chinotopiso pëiquë ya'conacaso'.¹⁴ Quisocristo huënainënso nipirinhüë' noya nóya. Inaso' Yosë hui'nin ni'ton, co pi'pisha tëranta' oshahuaninhüë'. Ispirito Santo ya'huëmiatërinso'ri catahuarin ni'ton, canpoa marë' chiminaton anoyacancantomiatërinpoa'. Inaso huënainën a'parin oshanënpoa' inquitinpoaso marë'. Inapoaton noyápiachin cancan quëtërinpoa'. Ina quëtohuachinpoa', Yosë noya chinotarihua'. Inaso' nanpiarin ni'ton, canpoanta' ina marë' noya sacatarihua'.

¹⁵ Napoaton nasha quëran anoyatërinso nani sha'huitërinpoa'. Ya'nan anoyatërinso na'a piyapi'sa' imapirinahuë', co noyahüë' cancantatona', oshahuanpi. Co ma'sharo'sa' huënainën quëran oshanëna' inquitinatopihüë'. Nipirinhüë', Quisocristo chiminin ya'ipi huayoninsopita oshanëna' inquitacaso marë'. Ya'nan anoyatërinso imapisopita oshanënanta' inquitërin.¹⁶⁻¹⁷ Ni'co'. Quëmapi yachiminpachina, quiricatërin ma'shanënpita macacaiso marë'. Co'huara chimiyantërasohüë', co macacaiso' ya'huërinhuë'. Chiminpachina, naporó huarë' mapi. Inapochachin nani Quisocristo chiminin ni'ton, ya'ipi sha'huitërinpoaso' acotërinpoa'. Oshanënpoa' inquitatonpoa', nóya catahuarinpoa'.¹⁸ Napoaton ya'nan anoyatërinsona' sha'huitohuachina, ma'sharo'sa' tëparahuatona', huënainëna' a'patopi. Inapotatona', iráca anoyatërinso' imapi.¹⁹ Ya'ipi piyapi'sa' ayontonahuaton, Moisésëri pënënin. Nani ma'sha sha'huitërin natëcaiso marë'. Nani sha'huitohuachina, ohuaca'hua, chipo, inapita tëparahuaton, huënainëna manin. Ina quëran narasë'pa' isopo

itopiso' masahuaton, quëhuan huaitaquë so'quëtahuaton, i'sharë chachin ta'satërin. Pënëntërinso' quirica, piyapi'sa', inapita ta'satërin.²⁰ Inapotahuaton: "Nani anoyatërinso Yosë sha'huitërinpoa' natëcaso marë'. Iso huënai' pa'nin ni'ton, Yosë canpoarë anoyatërinso anitotërinpoa'," tënin Moisésë.²¹ Ina quëran chinotopiso pëi', ma'sha inaquë ya'huërinso'pita, inapitanta' huënaiquë ta'satërin.²² Iráca pënëntërinso imapachinara, nani ma'sha huënaiquë ta'satopi anoyatacaiso marë'. "Co huënai' ta'satohuatëhuahuë', co Yosë noya ni'sarinpoahuë'," topi. Tëhuëinchachin co huënai' pa'pachinhüë', Yosë co onporonta' oshanënpoa' inquitërinpoahuë'.

Quisocristo oshanënpoa' inquitërinpoaso'

²³ Iráca ma'pitasona inápaquë ya'huërinso'pita nonanpiso', huënai quëran ta'satopi anoyatacaso marë'. Ma'sha inápaquë ya'huërinso'pitaso nipirinhüë', noya noya huënai' nohuanterin.²⁴ Iráca chinotopiso pëi', piyapi'sari ninin. Quisocristoso', co inaquë ya'coninhüë'. Yosë ya'huërinquë chachin pantarahuatón, canpoa marë' Yosë nontárin. "Oshanëna' inquitahuaso marë' nani chiminahuë'," ta'ton, nontárin.²⁵ Iráca corto hua'an ma'sha huënainën masahuaton, noya noya patoanaquë ya'conin. Nani pi'ipi inaporin. Quisocristoso nipirinhüë' co na'aro' inaporinhüë'.²⁶ A'naroíchin chiminaponahuë', ya'ipi piyapinënpita marë' chiminin. Co a'naromaréachin nanitërinpoahuë' naporini, iráca quëran huarë' na'aro' chimianta'itonhuë'. Iporaso' nani ayaro tahuëri ya'cariapirinpoahuë', a'naroíchin chiminin oshanënpoa' inquitinpoaso marë'.²⁷ Yosë nohuanon, ya'ipi piyapinpoa' a'naroíchin

chiminëhua'. Ina quëran Yosë chachin coisë pochin nicon, ma'sona onpotiinpoaso' no'tëquën sha'huipon. ²⁸ Quisocristonta' a'naroíchin chiminin oshanënpoa' inquitinpoaso marë'. Ina quëran inápaquë panantarin. Nani oshanënpoa' inquitohuachinpoa', a'na tahuëri o'mantarin. "¡Ma noyacha Quisocristoso' ni'ton, nicha'ërinpoa paya!" ta'tëhua', ina ninarëhua'. O'mantahuachin, imarëhuasopita maquimarinpoa huachi.

10 Iráca pënëntërinso' nanan imapachinara, ma'sharo'sa' tēpapi. Oshanëna' yonquiatona', napopi ama Yosëri ana'intacaso marëhuë'. Quisocristo chiminacaso' ninoton, Yosëri sha'huitërin ma'sharo'sa' huë-nainëna a'patacaso'. Quisocristoíchin anoyacancantërinpoa'. Ina chiminin ni'ton, oshanënpoa' inquitërinpoa'. Iráca nani pi'iquë ma'sha tēpapihinahuë', co tēhuëncachin piyapinēnpita oshanëna' inquitërinhuë'. ² Oshanëna' inquipi naporini, co nani pi'iquë naquëranchin naquëranchin ma'sha tēpa'itonahuë'. Cancanëna' anoyatopi naporini, noyápiachin cancanchitonahuë'. ³ Nani pi'iquë ma'sharo'sa' tēpahuachinara, yonquiantapi. "Tēhuëncachin oshahuanëhua'," topi. ⁴ Ma'sharo'sa' tēpapihinahuë', ina huënnainën quëran co onporonta' oshanëna' inquitërinhuë'.

⁵ Napoaton Quisocristo isoro'paquë yao'mahuachina, pa'pin itapon: "Iporaso huachi ma'sharo'sa' tēpacaiso', ofrenda quēcacaiso', inapita co nohuantëranhuë'.

Quëma nohuanton, piyapi chachin nasitomarahuë natëa'huanquënso marë'.

⁶ Na'a ma'sharo'sa' ahuiquitopi.

Nisha nisha ma'sha oshanëna marë' tēpapihinahuë', co inapita marë' noya ni'nanhuë'.

⁷ Ina quëran itërahuë: 'Napoaton tata, nani o'marahuë nohuantëranso' nica'huaso marë'.

Quiricanënuë ninorancoso chachin nis- arahuë,' itërahuë," tēnin.

⁸ Quisocristo pa'pin nontaton, naporin: "Iporaso huachi ma'sharo'sa' tēpacaiso' co nohuantëranhuë'. Nisha nisha ma'sha oshanëna marë' tēpapihinahuë', co inapita marë' noya ni'nanhuë'," itërin. Iráca pënëntërinso natëtona' inapipirinahuë', naporin. ⁹ Ina quëran itantarin: "Ma'tana nani o'marahuë quëma nohuantëranso' nicaca'huaso marë'," itërin. Napoaton co huachi iráca Yosë chinotacaiso marë ma'sha tēpapiso pochin nica- caso' ya'huërinhuë'. Quisocristo nasha pochin Yosë chinotacaso anitotërinpoa'. ¹⁰ Quisocristo piyapi chachin nasitimarahuaton, oshanënpoa marë' chiminin. Yosë nohuanton, a'naroíchin chiminin. Canpoanta' ina imapatëhua', oshanënpoa' inquitërinpoa'. Noyápiachin cancancan quëtërinpoa huachi.

¹¹ Nani tahuëri corto hua'ano'sa' sacatápi. Naquëranchin naquëranchin ma'sharo'sa' tēpapihinahuë', co oshanëna' inquipihuë'. ¹² Quisocristoso nipirinhuë' a'naroíchin chiminin oshanënpoa' inquitinpoaso marë'. Ina quëran inápaquë panantarahuaton, Yosë inchananën quëran huënsëarin. ¹³ Inimiconēnpita minsëaquë huarë' inaquë ninarin. ¹⁴ A'naroíchin chiminaponahuë', anoyacancantërinpoa'. Ya'ipi imarëhuasopita oshanënpoa' inquitatonpoa', noyápiachin cancancan quëtërinpoa'. ¹⁵ Ispirito Santonta' inachachin anitotërinpoa'. Quiricanën quëran sha'huitërinpoa'.

¹⁶ "A'na tahuëri piyapinëhuëpitarë' co anoyatohuato, iso pochin nisarahuë:

Nasha cancancan quëtarahuë natëtochináchin cancancacaiso marë'.

Anoyacancantarahuë noya yonquicaiso marë'.

¹⁷ Co huachi oshanëna' yonquiarahuë'.

Ya'ipi co noyahuë' nipisopita nani-antarahuë," ténin.

¹⁸ Quisocristo oshanënpoa' nani inquitohuachinpoa', co huachi ma'sha tēpacaso' ya'huërinhuë'. Inasáchin anoyacancantërinpoa'.

**Quisocristo imatëhua',
Yosë nohuitërehuaso'**

¹⁹ Napoaton iyaro'sa', iporaso' nanitërehua' Yosë chachin nohuitacaso'. Noya noya patoanaquë ya'conëso pochin nohuitërehua'. Piyapinpoa' niriuharahué', chiníquën cancantatëhua', Yosë nontahua'. Quisoso huënainën pa'nin ni'ton, ²⁰ nasha ira pochin nininso' acorin Yosë nohuitacaso marë'. Noya noya ananpirinpoa'. Iráca noya noya patoanaquë Yosë ya'nopirinhue'. Nëmëtëri ya'copitërin ni'ton, co piyapi'sari nohuitopihue'. Iporaso' Quisocristo o'maton, piyapi chachin nasitimarin. Chiminin ni'ton, nanitërehua' Yosë nohuitacaso'. ²¹ Chiníquën nanantaton, noya noya corto hua'an pochin canpoa marë' Yosë nontárin. Ya'ipi imarëhuasopita catahuarinpoa'.

²² Napoaton Quisocristoíchin natëtëhua', ya'ipi cancänënpoa quëran Yosë nontahua'. Nani oshanënpoa' inquitërinpoa' ni'ton, noya cancantarëhua'. Quisocristo anoyacancantërinpoa' ni'ton, noya i'quë amarëso pochin noyápiachin cancantarihua'.

²³ "Yosë no'tëquën sha'huitërinpoa'," Quisocristoíchin nicha'ësarínpoa'," ta'tëhua', imamiatahua'. Ama pi'pian tēranta' nisha yonquia'huasohué. Nani sha'huitërinpoa' ni'ton, co nonpintarinpoahuë'.

²⁴ A'napitanta' yonquia'ahua'. Na'con nosoroatëhua', catahuahua' inahuanta' noya

ninosorocaiso marë'. Nipënëhuan' noya nicacaso marë'. ²⁵ A'naquën co huachi niyontonpihuë' Yosë chinotacaiso marë'. Ama inapita pochin cancantahuasohué'. Sinioro o'macaso' tahuëri naniriarin ni'ton, niyontonatëhua', na'con na'con nicatahuahua' chiníquën cancantacaso marë'.

²⁶ Quisocristo nanamën nani nitotërehua'. Nitotariuharahué', naquëranchin naquëranchin co noyahuë' nipatëhua', a'popisopita pochin cancantararihua'. A'pohuatëhua', co insonta' nanitarinhue' oshanënpoa' inquitinpoaso'. ²⁷ Ina quëran pa'pi tē'huatacaso' ya'huërin. Yosë chiníquën ana'intarinpoa'. A'na tahuëri inimiconënpita pënquë a'pararin.

²⁸ Iráca Moisésë pënëntohuachina, a'naquën co yaimapihuë'. A'popi. A'pohuachinara, ana'intopi. Coisëquë quëparahuatona', sha'huirapipi. Catoya'pihuë nipon, caraya'pihuë nipon inachachin sha'huirapihuachinara, co nosoropihue'. "Tēpaquë'," itopi.

²⁹ Yosë hui'nin chachin a'pohuatama', jaquë aquëtë' ana'intinquëmaso' ya'huërin! Quisocristo canpoa marë' chiminin. Huënainën a'parin anoyacancantínpoaso marë'. Inapoaton, nasha quëran anoyatërinso sha'huitërinpoa' imacaso marë'. A'naquënso nipirinhue' imapirinahuë'. Ina quëran Quisocristo a'popi. Huënainën quëran anoyacancantopirinhue', nisha cancantatona', ina huënainën chachin nocanpi. Ispirito Santori nosoropirinhue', co pi'pian tēranta' yanatëpihuë'. Inapitaso' Yosëri chini chiníquën ana'intarin.

³⁰ Yosë nohuitërehua'. Inaso' ya'ipiya nitotërin. "Co noyahuë' nipachina', cari ana'intarahuë. No'tëquën ana'intarahuë huachi," ténin Yosë. "Piyapinënpita tēranta' co yanatëhuachinahuë', Siniorori ana'intarin," ténin anta'. Quiricanënuë naporin. ³¹ Yosëso'

nanpiárin. Chiníquën nanantérin. Co noyahué' nipatêhua', pa'pi tê'huatacasó' ya'huérin. Ana'intarinpoa'.

³² Ya'nan imaramaso' tahuéri'sa' yonquico'. Quisocristo nanamën a'chintohuachinênquëmara, noya natanatoma', imarama'. Ina maré' parisitapomarahué', co yaa'poramahué'. Noya ahuantërama'. ³³ Imaramaso maré' a'ninquëchin têhuarinênquëma', no'huirinênquëma'. A'na tahuéri ahuëpirinênquëmahuënta', noya cancantërama'. A'napita imapisopitanta' parisitohuachinara, nosoroatoma', catahuarama'. ³⁴ Tashinan pëiquë po'mohuachinara, co tê'huatomarahué', nicapoma' pa'nama'. Paatoma', catahuarama'. Canpitanta' imaramaso maré' ma'shanëma' osërëtopirinênquëmahuë', co sëtëramahuë'. "Yosë chachin nohuitërhua'. Nasha cancan quëtërinpoa'. Co insonta' nanitërinhuë' inaso' osërëtinpoaso'," ta'toma', nóya cancantërama'. ³⁵ Ya'nan imapoma', noya imarama'. Ama iporaso' yaa'pocosohué'. "Yosë naniantërinco," ama tocosohué'. Chiníquën cancantoco' Yosë nóya acanainquëma'. ³⁶ Ma'sha onpopiramahuënta', noya ahuantoco'. Noya natêhuatama', na'con catahuarinquëma'. Nani sha'huitërinquëma' ni'ton, co nonpintarinquëmahuë'. Noya nicha'ësarinquëma'.

³⁷ Quiricanênquë naporin: "Têhuëchachin o'macaso' nininso' o'mapon.

Co hua'quiarinhuë'.

³⁸ Cancanëma quëran huaré' natêhuatamaco, noya ni'saranquëma' ni'ton, noya nanpimiatarama'.

Nipirinhue' a'pohuatamaco, pa'pi co noyahué' ni'saranquëma'," ténin.

³⁹ Insosona a'pohuachina', parisitopiquë pa'sapi. Canpoaso nipirinhue', co

a'poarihuahuë'. Natërhua' ni'ton, nicha'ësarinpoa huachi.

Ya'ipi cancanëna quëran huaré' natëpisopita

11 "Co Yosë quënanpirëhuahuë', ya'huárin. Nosoroatonpoa' catahuarinpoa'," topatêhua', têhuëchachin ina natërhua'. Na'con Yosë sha'huitërinpoa'. Co ipora naniyatërarinhue'. "Oshaquëran naniarin huachi," ta'têhua', noya ninarêhua'. ² Iráca quëran huaré' ina pochin cancantohuachinara, Yosëri noya ni'nin.

³ "Yosë no'tëquën nontërinpoa'," ta'têhua', natërhua'. Inaora yonquinën quëran ya'ipi isoro'pa' acorin. Co manta' ya'huëpirinhue', "Ya'huë'in," topachina, ma'sha ya'huérin. Ya'ipi ni'nëhuasopita co inaora ya'huërinhuë'. Yosëri nininso'. Quiricanën quëran anitotërinpoa'.

⁴ Iráca Apiri Yosë natërin. "Yosë catahuarinco," ta'ton, ma'sha tëparahuaton, Yosë chinotërin. Inapotohuachina, noya ni'nin. "Noya natërinco," ténin. Cainoso nipirinhue' co ina pochin cancantërinhuë'. Napoaton Apiri nani chiminpirinhue', ipora huanta' "Ma noya Apiri natëtërin," tënëhua'.

⁵ Iráca Inoco noya natërin ni'ton, Yosëri inápaquë quëpantarin. Napoaton co chimininhue'. Piyapi'sari yonisápirinhue', co quënanpihuë'. Co'huara inápaquë quëpantayátërasohué', "Inoco nóya ni'nahuë," ténin Yosë quiricanênquë.

⁶ Yosë yonquihuatêhua', natëtëcaso' ya'huérin. "Yosë ya'huárin. No'tëquën nontërinpoa'. Ina nontohuatêhua', natanatonpoa' catahuarinpoa'," topatêhua', noya ni'sarinpoa'. Co ina pochin cancantohuatêhuahuë', co onporonta' noya ni'sarinpoahuë'.

⁷Íráca Nointa' ya'huépirinhué', a'na tahuéri Yosëri itapon: "Co hua'qui quëranhué' ma'sha onpoarama'. Co ni'chinamasohué' ni'sarama'. Naporo' ya'ipi oshahuano'sa' ii' quëran ata'huantarahué', itërin. Co'huara o'nayantërasohué' napotopirinhué': "Yosë no'tëquën nontërinco," ta'ton, Noi natëtërin. Sha'huitohuachina, natëton, panca nancha ninin. Ina quëran sa'in, hui'ninpitarë chachin cha'ëpi. A'napitaso' natanaponaraihué', co yanatëpihué'. Napoaton na'inpi. Noiso nipirinhué', ya'ipi cancanën quëran natëtërin. "No'tëquën nontërinco," topachina, Yosëri noya ni'nin.

⁸Apraanta' Yosëri itërin: "Ya'huëran quëran pipimiatëquë'. A'na parti a'nochinquën. Ina no'pa' quëchinquën ya'huëcamaso marë'," itërin. Co no'pa' nohuitaponahué', Yosë natërin. "Co nonpintarincohué'," ta'ton, pa'nin. ⁹Aquë paaton, Canaan parti canconin. Inaquë ya'huaponahué', në'mëtë' pëiquërächin ya'huërin. Pa'sápaton, co ya'huëmiatërinhué'. Isaco, Cacopo, inapitanta' në'mëtë' pëiro'saquë ya'huëpi. Yosëri nani sha'huitërin. "Iso no'pa chachin quëchinquëma'," itopirinhué', co hua'anëenchátërapihué'. "Co Yosë nonpintarinpoahué'. A'na tahuéri ina nohuanton, hua'anëntarihua'," ta'tona', Yosë natëpi. ¹⁰Apraan yonquiárin. "A'na tahuéri Yosë'pa' noya noya ya'huëcontarihua'. Inaquë noya ninano' ya'huëmiatarin. Yosëri chachin canpoa marë' acorinso'," ta'ton, ina ninararin.

¹¹Inaso', chiniquën Yosë natërin. "Nani máshoco. Saranta' co hua'huana'pihué' nipirinhué', Yosë sha'huitërinco ni'ton, oshaquëran hui'nahué ya'huëtarinco," téninso marë', Yosë nohuanton, hui'nahuanin huachi. ¹²Apraan nani másho niponahué', hui'nahuanin. Ina hui'nin

quëran chachin na'api. Oshaquëran hua'huayátërahué shinpita ya'huëtërin. Tayora nápo' ya'huëpi. Marë yonsanquë notohuaro' inotëra'huaya ya'huërin. Inotëra'huaya nápo' shinpita ya'huëpi. Co pichicasohué'.

¹³Apraan, Isaco, Cacopo, inapita chiminaquë huarë' Yosë natëpi. "Nani Yosë sha'huitërinpoa'. Co nonpintarinpoahué'. Pahuanarin nipirinhué', a'na tahuéri Yosë nohuanton, ya'huapon," ta'tona', nóya cancantopi. "Co hua'qui isoro'paquë ya'huarihuahué'. Isëquëso' topinan yacapatërehuaso pochin ninëhua'," topi. ¹⁴"Co isoro'paquë ya'huëmiatarihuahué'.

Yosë'pa' tëhuëchinso' ya'huëmiatarihua'," ta'tona', napopi. ¹⁵Ya'huëpi quëran nani pipimiatopi. Ina na'con yonquipi naporini, inaquë ayamanta'itonahué'. ¹⁶Nipirinhué', co isoro'pa' na'con yonquipihué'. Yosë na'con na'con nohuantopi. Ina ya'huërinquë chachin ya'huëcaiso' nohuantopi. Napoaton Yosë tapon: "Nóya yonquirinaco ni'ton, hui'nahuëpita pochin ni'sarahué. A'na tahuéri inápaquë quëpantarahué. Nani tapatërahué ya'huëcaiso'," tënin.

¹⁷⁻¹⁸Apraan tëhuëinchachin Yosë natërin. A'naíchin hui'nin ya'huëtërin. Nasitohuachina, Isaco itërin. Naporo' Yosëri sha'huitërin: "Isaco mashotohuachin, hui'nahuanarin anta'. Naporahuaton, oshaquëran notohuaro' shinpita ya'huëtarin," itopirinhué'. Hui'nin hui'napitohuachina, Yosëri itantarin: "Hui'nan quëparahuaton, motopi'pa' paquë'. Inaquë hui'nan tëpaquë' chinotancoso marë'," itërin. Tënicaso marë' napotërin. ¹⁹"Yosë co nonpintërincohué'. Ananpitaantacasonta' nanitërin," ta'ton, Apraan natëtërin. Paaton, Isaco yatëparahuachina, Yosëri itaantarin: "Tananpitëquë'. Ama tëpaquësohué',"

itërin. Napoaton hui'nin chiminin quëran, nãpiantarinso pochin ni'nin.

²⁰Ina quëran Isaconta' cato' hui'ninpita ya'huëtërin, Cacopo, Isao inapita itopiso'. Mashotohuachina, Yosë natëton, nontërin hui'ninpita catahuacaso marë'.

²¹Cacoponta' mashotahuaton, pitana paquëaponahuë', Yosë chinotarin. Yachiminpachina, ina natëton, Cosi hui'ninpita catahuacaso marë' Yosë nontërin.

²²Cosinta' chiminaquë huarë' Yosë natërin. Yachiminpachina, quëmopinënpita sha'huitërin: "Iquipito parti ipora ya'huërëhua'. A'na tahuëriso nipirinhue' Yosë nohuanton, ya'ipi isairi'osa' isëquëran pipiapi. No'pa' Yosë quëtërinpoaquë chachin quëpantarin ya'huëcaiso marë'. Naporo' nansëhuëpita quëpa'ina' pa'pitinacoso marë'," itërin. "Yosë co nonpintarinpoahuë'," ta'ton, naporin.

²³Ina quëran Iquipito copirnoripiyapinënpita camairin: "Isairi sanapi'sa' huaihuachina', quëmapia'huaya nipachin, tãpaco'," itërin. Napopirinhue', Moissësëso' nasitohuachina, a'shini co nohuantërinhuë' hua'huin chiminacaso'. Yosë natëton, co copirno tãranta' tã'huatërinhuë'. "Iso hua'huahuëso' noya," itërin so'in nontaton. Cara yoqui noya po'opi. ²⁴Ina quëran copirno hui'nini masahuaton, aso'sorin. Napoaponahuë' hui'napitohuachina, Yosë natëton copirno pëinën quëran pipirin. ²⁵Yosë piyapinënpita catahuacaso marë' pa'nin. Ina marë' parisitopirinhue', co ina yonquirinhue'. Yosë natëcaso' na'con na'con nohuantërin. "Co noyahuë' nicatëhua', capa cancantopirëhuahuë', co hua'quiya quëranhuë' ma'sha ta'huantarin," ta'ton, co ma'sharáchin yonquirinhue'. ²⁶Copirno hui'nin pochin ni'ton, nohuantërin naporini, Iquipito parti na'con canaitonhuë',

co ina nohuantërinhuë'. Yosë na'con na'con yonquirin. "A'na tahuëri Cristo o'maton, nicha'ësarinpoa'. Iporaso' ina marë' aparisitopirinhue', Yosë'pa' noya noya acanarincó," ta'ton, noya ahuantërin.

²⁷Yosë natëton, Moissësë Iquipito quëran pipirin. Copirnorino'huipirinhue', co tã'huatërinhuë'. "Yosë co quënanaporahuë', ni'sárinco," ta'ton, chiniquën cancantërin. Chiniquën cancantaton, Yosë piyapinënpita catahuarin. ²⁸"Yosë nicha'ësarinpoa'," ta'ton, natëtërin. Napoaton piyapi'sa' camairin: "Ya'ipinquëma' carniroa'hua tãpaco'. Huënainën ya'coanaquë pashitoco' ama anquëniri paninan nininso' tãpacaso marëhuë'," itërin. Napotohuachina, a'naya a'naya inahuara pëinëna' ya'coanaquë huënaiquë pashitëra'piapi. Napoaton Yosëri catahuarin. Co paninano'sa' chiminpihuë'. Pascoa pitaquë napopi.

²⁹Ina quëran ya'ipi isairi'osa' Yosë natëtona', noya pipipi. "Yosë catahuarinpoa'," ta'tona', Quëhuai marë aquëtëran pa'pi. Pancai' niponahuë', Yosë nohuanton, a'naroáchin nipatomairin ni'ton, panca ira pochin yaniro ya'norin. Ina pa'tatona pëntonpi. Iquipito sontaro'saso nipirinhue' co nanitopihuë' pëntonacaiso'. Imatapirinhue', iiri imotërin ni'ton, chimiitopi.

³⁰Ina quëran isairi'osa' Canaan parti canconpi huachi. Yosë natëtona', inimiconënpita minsëpi. Quiricoso' panca ninano'. Natëricho quëran pairatopiso' inápaquë huarë' pantarin. Yosëri sha'huitërin tahuitacaiso'. "Catahuarinpoa mini," ta'tona', natëpi. Canchisë tahuëri tahuitopi. Inapotohuachinara, Yosë nohuanton, paira a'naroáchin nohuatërin. ³¹Ya'ipi ya'huëhuano'sa' co Yosë yanatëpihuë'

ni'ton, chiminpi. A'na sanapiáchin natëton, cha'ërin. Oshahuana'pi inaso', Nacapa itopiso'. Inimico niponahuë', Israiro comisionënpita huë'pachinara, inari po'orin ama sontaro'sari tēpacaiso marëhuë'.

³² Co inapitaráchin Yosë natëpihuë'. Quitono, Paraco, Sanson, Quihuiti, Tapi, Samoiro, pënëntona'piro'sa', inapitanta' nóya natëtopi. ¡Notohuaro' ya'huëpi ni'ton, co'chi nanitërahuë' ya'ipiya sha'huita'huaso paya!
³³ A'naquën Yosë natëtona', nisha nisha piyapiro'sa' minsëpi. A'naquëonta' hua'an ya'conatona', no'tëquën hua'anëntopi. “Yosë sha'huitërinpoa' ni'ton, catahuarinpoa',” ta'tona', a'naquën natëpi. Napoaton Yosëri catahuarin. A'naquënso' Yosë natëtona', pa'pini' quëran cha'ëpi. ³⁴ A'naquën pën chiníquën nënë nënëtaquë tēyatopirinahuë', co pi'pian tēranta' huëyapihuë'. Noya cha'ëpi. A'naquëonta' Yosë nohuanton, sahuëni quëran cha'ëpi. Yatëpapirinahuë', co chiminpihuë'. A'naquëonta' co chinipirinahuë', Yosëri catahuarin chiníquën cancantacaiso marë'. Na'a inimicoro'sa' minsërahuatona', a'papi. ³⁵ Sanapi'santa' hua'huinpita chiminpachina, Yosë natëpi ni'ton, ina nohuanton nantapipi huachi.

A'naquënso nipirinhue' Yosë natëtona', chiníquën parisitopi. “Yosë a'poco' tēpachinënuëma',” itopirinahuë', co yaa'popihuë'. “Co onporonta' a'poaraihuë'. Yosë noya noya ananpitaantarincoi,” ta'tona', imapiso marë' chiminpi. ³⁶ A'naquëonta' Yosë imapi ni'ton, tēhuapi, huihuipi, catinaquë tonpopi, tashinan pëiquë po'mopi, napotopi. ³⁷ A'naquëonta' na'pique tēyاراتona', tēpapi. A'naquëonta' sërichoquë yatonatona', tēpapi. “Yosë a'poco', tēpachinënuëma',” itopirinahuë',

co yaa'popihuë'. A'naquëonta' sahuëni quëran tēpapi. A'naquën co tēpapirinahuë', imapiso marë' chiníquën aparisitopi. Yatëpahuachinara, ta'api. Co huachi ya'huëmia ya'huëpihuë'. Capa a'mocaiso' ni'ton, ohuica sha'huëtë', chipo sha'huëtë' inapita a'mopi. Co manta' ya'huëtöpihuë'. Chiníquën parisitopi. ³⁸ Motopiro'sa' parti, inatëro partiro'sa', nisha nisha parti iratopi. Na'pi naninquë ya'conahuatona', huë'ëpi. Inpioro'sari nocanpi: “Inapitaso' napoonpi,” topirinahuë', Yosëriso' noya noya ni'nin.

³⁹ Yosëfchin yonquiatona', nóya imapi. Napoaponahuë', co ya'ipi Yosëri sha'huitërinso' naniyatërasohuë', chiminpi. ⁴⁰ Canpoanta' yonquiatonpoa', Yosë ninararinpoa'. Iporaso' Quisocristo nani chiminin ni'ton, ya'ipinpoa' anoyacancantërinpoa'. Iráca imapisopita, ipora canpoanta', ya'ipinpoa' anoyacancantërinpoa'. A'na tahuërinta' inápaquë pa'patëhua', Yosë noyá nohuitarihua'.

Quisocristoíchin yonquia'ahua'

12 Iráca quëran huarë' na'a piyapi'sa' parisitaponaraihuë', imamiatopi. “Yosë catahuarinpoa',” ta'tona', natëpi. Napoaton inapita yonquiatëhua', canpoanta' nóya imahua'. Ni'co'. Quëmapi'sa' nicanacaiso marë' ta'ahuachinara, chiníquën ta'api. Co manta' quëpapihuë'. Torosarëáchin ta'api. Naporopi a'mopiso' co ocoihuachinahuë', co nanitopihuë' chiníquën ta'acaiso'. Inapochachin canpoanta' naporopi a'mopiso' ocoipiso pochin ya'ipi oshanënpoa' naniantahua'. Co noyahuë' yonquirëhuasopita naniantatëhua', ya'ipi cancanënpoa quëran Quisocristo imahua'. Sacai' nipirinhue', ahuantatëhua', noya imahua'. ² Quisocristo na'con yonquia'ahua'. Inasáchin catahuarinpoa'

Yosë natëcaso'. Naporahuaton, inasáchin catahuarinpoa' noya noya natëtacaso'. Isoro'paquë o'mahuachina, chiníquën parisitërin. Corosëquë parisitohuachina, na'con tēhuapirinahuë', co ina yonquirinhuë'. "Chiminpato, piyapi'sa' nicha'ésarahuë," ta'ton, nóya cancantërin. Ina quëran inápaquë panantarahuaton, Yosë inchinanën quëran chachin huënsëarin.

³ Isoro'paquë ya'huapon, oshahuano'sari chiníquën no'huipirinahuë', ahuantërin. Ina yonquiatēhua', ama yaa'poa'huasohuë'. Chiníquën cancantoco'. ⁴ Sopai yaminsërinquëma' Yosë a'pocaso marë'. Sacai' nipirinhuë', Quisocristo imamiatoco'. Imaramaso marë' aparisitopirinënuquëmahuë', co tēparinënuquëmahuë'. ⁵ Hui'ninpita pochin niconpoa', Yosë pënëninpoa' chiníquën cancantacaso marë'. Nani nitotopiramahuë', ¿naniantërama' ti? Quiricanën quëran napotërinpoa':

"Yonquiquë' conpa. A'na tahuëri Yosë nohuanton, parisitaran noya noya imacamaso marë'.

A'na tahuëri pi'pian ana'intopirinquënhuë', ama sëtëquësohuë'.

Ama yaa'poquësohuë'. Ahuantacaso' ya'huërin.

⁶ Nosororinpoa' ni'ton, a'na tahuëri ina nohuanton, ma'sha onporëhua'.

Hui'ninpita pochin niconpoa', ana'intërinpoa' noya noya yonquicaso marë'," tënin.

⁷ Hui'ninpita pochin ni'ninpoa' ni'ton, ahuantacaso' ya'huërin. Ni'co'. Hui'nanpo' no'tëquën pënëne' noya noya yonquicaso marë'. ⁸ Co Yosë pënëninpoahuë' naporini, co tēhuënachachin hui'ninpita pochin ni'itonpoahuë'. Ya'ipi hui'ninpita yonquirin noya noya cancantacaiso marë'. Co pi'pian tēranta' ana'into huachinquëmahuë', co Yosë

hui'ninpitanquëmahuë'. ⁹ Tatanpoa' pënënpachinpoara, natërëhua'. Pi'pian ana'intopirinpoahuë', co no'huirëhuahuë'. Noya niconpoa', natërëhua'. Tata Yosëso nipirinhuë' na'con na'con natëcaso' ya'huërin. Inaso nininpoa' ni'ton, natëhuatëhua', noya noya nanpiarihua'. ¹⁰ Hua'huatarihua', co hua'qui isoro'paquë ya'huëcasohuë' nipirinhuë', tatanpoa' pënëninpoa'. Inaora yonquiaton, pi'pian ana'intërinpoa' natëcaso marë'. Yosëso nipirinhuë', noya noya yonquiatonpoa', no'tëquën catahuarinpoa'. Na'con nosoropirinpoahuë', a'na tahuëri ina nohuanton parisitërëhua' ina pochin cancantacaso marë'. ¹¹ A'na tahuëri Yosë nohuanton, ma'sha onporëhua'. Naporahuaton, a'napita ma'sha onpotërinënpoa'. Naporo chachinso' sëtërëhua'. Parisitacaso' co nohuantopirëhuahuë', noya ahuantohuatëhua', Yosë na'con catahuarinpoa'. Nirótëatëhua', noya nisarëhua'. Inapoa'tëhua sano cancantarihua'.

Ama Yosë a'poa'huasohuë'

¹² Napoaton iyaro'sa', chiníquën cancantahua'. Ama amiatëhuarahuë', chiníquën Yosë imahua'. Ni'co'. Aquë pa'patëra, canotërë', sacai' iratërë'. A'naquëma' ina pochin cancantatoma', co huachi ya'ipi cancanëma quëran Yosë imaramahuë'. Ama huachi canotërëso pochin cancantocosohuë'. ¹³ Yosë iranën no'tëquën imapatama', co pëshonaramahuë'. Yosë catahuarinquëma' noya noya yonquicamaso marë'. A'napitanta' niconquëma', chiníquën cancantapi. Co huachi sonpacha pochin cancantapihuë'.

¹⁴ Ama pi'pian tēranta' nino'huicosohuë'. Naporahuaton, noya nico'. Co noya nipatamahuë', co manta' Yosë nohuitararamahuë'. ¹⁵ Yosë

inaora nohuanton nosoroatonpoa', yacatahuarinpoa'. A'naquënisō nīpirinhuë', co yatahuërētopihuë'. Inahuara yonquīpisoáchin imatona', co Yosē yonquīcaiso' nohuantōpihuë'. Ama inapita pochin cancantocosohuë'. Co Yosēfchin yonquīhuatamahūë', oshaquëran nitapīcancanarama'. Ina quëran pënanin a'naroáchin sē'cotētërinso pochachin a'napitanta' atapīcancanarama'. ¹⁶ Nī'cona nīsha nīsha cancantotama'. Ama monshihuan-cosohuë'. Noyápiachin cancantoco'. Ama ma'sha yonquiatoma', Yosē naniantocosohuë'. Isao iráca naporinso' yonquico'. Ma'sharáchin yonquiaton, co onpopinchin Yosē yonquirinhuë'. Tanaton, iin nontërin: “¿Yosē na'con catahuainquënsō' nohuantëran ti? Co caso' ina yonquirahuë'. Cosharo' na'con na'con nohuantërahuë,” itërin. ¹⁷ Ina piquëran yonquiantapīrinhuë'. “Yosē na'con catahuainco,” tantapīrinhuë', co huachi Yosëri nohuantërinhuë'. Chiniquënsētaton na'nëpirinhuë', iráca a'porinso' co huachi nanitërinhuë' anoyatacaso'. Ina yonquiatoma', nī'cona Yosē naniantotama'.

¹⁸ Iráca Sinai motopi nicotoanaquë huë'pachinara, cotioro'sa' pa'pi tē'huatopi. Inaquë panca pën nënërin. Co ya'caritacaso' ya'huërinhuë'. Tahuëri nīponahuë', tashī pochin ninin. Yara yaráchin ninin. Panca ihuan pa'nin. ¹⁹⁻²⁰ Tronpita chiniquëns pihuirinso' natanpi. Naporo' Yosëri chiniquëns itërin: “Iso motopiquë pënënananquëma' nī'ton, ama ya'caricosohuë'. Ma'shoro'sa tëranta' inaquë pa'pachina', chimīina'. Na'pīquë tē'yaratoma', tēpaco',” itërin. Ina natanahuatona': “Sacai' ina nanan natëcaso',” ta'tona', pa'yanpi. “Ama huachi chiniquëns nonchincoisohuë',” itopi. ²¹ Nī'sahuaton, Moisésënta' pa'pi tē'huatërin. “Canta' tē'huatato, ropa ropátarahuë',” tënin.

²² Canpoaso nīpirinhuë', co ina motopi ya'carirëhuahuë'. Quisocrīsto imapatëhua', nīsha motopi ya'carirëhua', Sion itopiso'. Yosë chachin nohuitarihua'. Co ipora quënanpīrëhuahuë', nanpiárin. A'na tahuëri ya'huërinquë chachin pantarihua'. Nasha Quirosarīnquë ya'huëcontarihua huachi. Notohuaro' anquëniro'sa' inaquë nīyontonpi. Noya cancantatona', Yosë chinotapi. ²³ Huëntonënsquë chachin Yosë nani aya'coninpoa'. Inápaquë nininënpoa' nani nīnshītërinpoa' hui'nīnpita pochin nīcainpoaso marë'. Inatohua' nīyontonarihua'. Yosë chachin imarëhua'. Inaso' ya'īpiya hua'anëntaton, co imapisopitahuë' no'tëquëns ana'intarin. A'naquëns imapisopita nani chimīn-pachinara, hua'yanënaso' Yosë'pa' ya'huapi huachi. Yosë pochachin cancantopi. Inapitarë'quënsopoa chachin nīyontonarihua' ²⁴ Quisocrīsto chachin nohuitarihua'. Inaso' nasha quëran anoyatërinso sha'huitërinpoa' imacaso marë'. Huënsainën quëran anoyacancantërinpoa'. Iráca Apiri huënsainën pa'nin. Ilini tēpahuachina, huënsainën pa'nin nī'ton, ana'intacaso' ya'huërin. Quisocrīsto chimīninsoso' nīpirinhuë', noya noya. Huënsainën pa'nin nī'ton, nanan anoyatërinpoa'.

²⁵ Napoaton Quisocrīsto nanamën noya natanco'. Ama pī'pian tëranta' a'pocosohuë'. Pënëntërinso nanan sha'huitohuachinara, a'naquëns co yanatëtopihuë' nī'ton, a'naroáchin ana'intërin. Quisocrīsto nanamënso' noya noya nī'ton, ina naniantohuatëhua', aquë aquëtë' ana'intinpoaso' ya'huërin. Inaso' inápa quëran pënëninpoa'. ²⁶ Yosëri pënëntërinso nanan sha'huitohuachina, ina nohuanton, panca ocohua pa'nin. Ina quëran quīricanën quëran sha'huitërinpoa': “A'na tahuëri

naquëranchin nontaantahuato, co isoro'paráchin nacontarinhuë'. Inápaquë ya'huërsopitanta' naco nacóntarin," ténin. ²⁷A'na tahuëri mini ya'ipi ma'sha isoro'paquë ya'huërsopita ta'huantarín. Ma'sha ya'huëmiatërsin' acohuachinaso', ya'huëmiatarín. ²⁸⁻²⁹Hua'anëntërinquë chachin aya'coninpoa'. Inápaquë pa'patëhua', co onporonta' ta'huantarihuahuë'. Napoaton: "Yosparinquën Sinioro," itahua'. Ya'ipi cancanënpoa quëran inasáchin chinotahua'. Noya cancantatëhua', natëahua' noya nicainpoaso marë'. Ipora huanta' Yosëso' no'tëquën ana'intarin ni'ton, t'ëhuatacaso' ya'huërin. Pënquë ma'sha ahuiquitërsëso pochin ya'ipi co noyahue' nininsopita ana'intarin.

Onporahuatonsona

Yosë noya ni'ninpoaso'

13 Ya'ipi imaramasopita capini noya ninosoroco'. Iyaparima pochin ni'co'. ²Co nohuitapomarahue', nosoroco'. Huë'pachina, noya nontatoma', o'shitoco', a'caco'. Iráca a'naquën napopiso' yonquico'. Ni'toro'sa' huë'pachinara, "Huëco' ni'quicoi," itërin. Piyapita'ma' topirinhue', Yosë anquëninën chachin a'carin. Inapochachin canpoanta' ni'toro'sa' noya nontahua'.

³Ama tashinan pëiquë po'mopisopita naniantocosohue'. Catahuaco'. Canpitanta' tashinan pëiquë ya'huëaramaso pochachin yonquico'. A'naquëonta' imapiso marë' chiníquën aparisitohuachina', noya yonquico'. Canpitanta' inapita ninatanpiso pochin cancantatoma', nosoroco'.

⁴Quëmapi'sa' sa'apachina', ama a'na sanapi yonqui'inasohue'. Sanapi'santa' so'yahuachina', ama so'ina' t'ëhuananpichinasohue'. Ama manta' monshihuainasohue'.

Monshihuanpatama', Yosë chiníquën ana'intarínquëma'.

⁵Ama coriquiráchin pa'yatocosohue'. Co na'con ma'sha ya'huëtopirínquëmahue', sano cancantoco'. Ama na'con na'con nohuantocosohue'. Yosë chachin nani sha'huitërinpoa'. "Co onporonta' pataranquëmahue'. Co naniantaranquëmahue'," itërinpoa'.

⁶Napoaton chiníquën cancantatëhua' naporëhua':

"Yosë catahuarinpoa' ni'ton, co t'ëhuarëhuahuë'.

¡Piyapi'sa' ma'sha onpotopirínpoahuënta', co t'ëhuatarihuahuë'!" t'ënhua'.

⁷Ya'nan a'chintërinënuëmasopita yonquico'. Yosë quiricanën noya a'chintërinënuëma'. Chiminaquë huarë' noya nicatona', a'napita catahuapi. Napoaton inapita nonanatoma', noya natëco'.

⁸Quisocristo co onporonta' nishataponhue'. Iráca nosororinpoa'. Ipora huanta' catahuarinpoa'. Co onporonta' naniantarinpoahuë'. Inasáchin imahua'. ⁹A'naquën nisha a'chintohuachinënuëma', ama natancosohue', nonpintochinënuëma'. No'tëquën yonquico'. Nisha nisha nicacaso' pënënpirínënpohue', co ina quëran noya cancantërehuahuë'. Na'a piyapi'sa' nisha nisha cosharo' a'poaponaraihuë', co noya cancantopihuë'. Quisocristo'ichin nanitërin anoyacancantínpoaso'. Inaora nohuanon, nosoroatonpoa', catahuarinpoa' imamiatacaso'.

¹⁰⁻¹¹Quisocristo corosëquë chiminaton, oshanënpoa' inquitërinpoa'. Iráca pënëntërsinso imapisopitaso nipurinhue', co ina natëpihuë' ni'ton, co oshanëna' inquitërinhuë'. Iráca corto hua'ano'sa' piyapi'sa' oshanëna marë' ma'sha t'ëpapi. T'ëpahuachinara,

corto hua'an chini chiníquën nanantërinsoari ma'sha tēpapiso' huënainën manin. Masahuaton, Yosë ya'norinso' patoanaquë quëparin oshanëna marë'. Noshinënso nipirinhüë' co ca'pihuë'. Ninano' intonquë quëpapi ahuiquitacaiso marë'.¹² Quisocristonta' ninano' aquëcha quëparahuatona', aparisitopi. Inaquë chiminin oshanënpoa' inquitinpoaso marë'. Inaora huënainën quëran anoyacancantërinpoa'.¹³ Napoaton canpoanta' aparisitohuachinënpoa', ahuantahua'. Iráca pënëntërinso nanan naniantatëhua', Quisocristoíchin imahua'. Ina no'huipiso pochin no'huipirinënpoaonta', ahuantahua'.¹⁴ Co isoro'paquë ya'huëmiatarihuahuë'. Yosë ya'huërin'pa' pantacaso' ninarëhua'. Inatohua' ya'huëmiatarihua'.¹⁵ Napoaton iporasos' co huachi ma'sha tēparihuahuë' Yosë chinotacaso marë'. Nani tahuëri ina chinotatëhua', "Ma noyanquëncha Tata Yosë quëmaso paya. Quisocristoíchin anoyacancantërincoi ni'ton, 'Yosparinquën Sinioro,' itërainquën," itahua'.¹⁶ Noyasáchin niahua'. Nicatahuacaso' ama naniantahuasohuë'. A'napita ma'sha pahuantohuachina', ama apiratocosohuë'. Inapohuatëhua', Yosë noya chinotarëhua' ni'ton, noya ni'sarinpoa'.

¹⁷ Ansiano'sa' pënënpachinënquëma', noya natëco'. Noya noya imacamaso marë' Yosëri acorin. A'na tahuëri inapitanta' ya'ipi napopisopita Yosë sha'huitapi. Nani tahuëri pënënarinënquëma'. Noya natëhuatama', noya cancantatona', a'chintarinënquëma'. Co yanatëhuatamahüë', sëtapi. Naporahuaton, canpitanta' co noya noya cancantapomahuë'.

¹⁸ Quiya marë' Yosë nontoco'. Noya nisarai, ta'toi, noyápiachin cancantërai.

Ya'ipi cancanëhuëi quëran Yosë yanatërai.¹⁹ Ca marë' chiníquën Yosë nontoco' catahuainco a'naroáchin canpitataquë pa'i.

Quisocristo a'pairinpoaso'

²⁰ Yosë catahuainquëma' noya ninicatoma' ya'huëcamaso'. Inasáchin asanocancaninpoa'. Inari chachin iráca Quisocristo ananpitaantarín. Iporasos' ohuicanënpita pochin niconpoa', Sinioro Quisoso a'pairinpoa'. Huënainën pa'nin ni'ton, nasha quëran anoyatërinso sha'huitërinpoa' imacaso marë'. Ina anoyatërinso' ya'huëmiatarin. Co onporonta' nishataponhuë'.²¹ Yosë na'con catahuainquëma' ina nohuantërinso' nicacamaso marë'. Pi'pian tëranta' co noyahuë' yonquihuatama', anoyacancanchinquëma'. Quisocristo catahuahuachinpoa', nani tahuëri nóya nisarëhua'. Ina quëran noya ni'sarinpoa huachi. Ya'ipi piyapi'sa' inasáchin chinochina'. Ama onporonta' ina naniantahuasohuë'. Amen.

²² Nani pi'pian ninshitëranquëma'. Noya cancantatoma' iyaro'sa' natanco', ténahuë. Achinicanainquëma', ta'to ninshitërahuë.²³ Co hua'quiya quëranhuë' niconponquëma' pa'sarahuë. Iya Timotio nani tashinan pëi quëran ocoipi. Manóton huë'pachin, inaro'co pa'sarai.

²⁴ Ansiano'sanquëma' saludos a'pataranquëma'. Ya'ipi imaramasopitanta' yonquiatënquëma', saludos a'pataranquëma'. Itariaro'santa' saludos a'patarinënquëma'.

²⁵ Inaora nohuanton, Yosë nóya catahuainquëma'. Nani ninshitëranquëma huachi.

Santiago ninshitérinso'

Nisha nisha parti ya'huëpisopita ninshitérinso'

1 Ca Santiacoco ninshitaranquëma', ni'co'. ¿Noya canpitanta' ya'huarama'? Canta' isëquë noya ya'huarahüë. Tata Yosë hua'anëntërinco ni'ton, Sinioro Quisocristoíchin natërahuë. Ya'ipi cotioro'sanquëma' Quisocristo imaramaso' ninshitaranquëma'. Canpitaso' yanquëerahuatoma', nisha nisha parti ya'huarama'. Ya'ipi Yosë piyapinëpitanquëma' ninamaso' ninshitaranquëma'.

Ma'sha onporëhuaso'

²Nisha nisha ma'sha onpoapomarahüë' iyaro'sa', ama sëtocosohuë'. Noya cancantoco'. ³Yosë tëniarinpoa' cancanënpoa quëran huarë' natëcaso marë'. A'naquën ma'sha onpohuachinara, a'naroáchin Yosë yaa'popi. Canpoaso nipirinhüë' parisitohuatëhua', "Yosë co onporonta' naniantarinpoahuë'," topatëhua', catahuarinpoa' chini chiniquën cancantacaso marë'. ⁴Noya cancantatoma', ya'ipi ahuantoco' noya noya imacamaso marë'. Chiniquën cancantohuatama', nóya nisarama'. Oshaquëran noya noya cancantarama'.

⁵"¿Ma'cha ipora niiya?" topatama', Yosë nontoco' noya anitochinquëma'. Onpopionta' Yosë nontacaso' ya'huërin. Co nosororinpoaso' apiratërinpoahuë'. Inaora nohuanton, catahuarinpoa'. Nontërehuaso marë' co no'huirinpoahuë'. Catahuarinpoa' no'tëquën yonquicaso marë'. ⁶"Yosë noya catahuarinco. Natëmiatarahuë," ta'tëhua', Yosë nontahua'. Ama nisha nisha yonquia'ahuasohuë'. "Co catahuarincohuë' nimara," ama tahua-

sohuë'. Ni'co'. Co'sacai' co sanoirinhüë'. Pancaiquë ihuaitohuachina, niquëran niquëran niohuëërin. A'naquën piyapi'sa' ina pochin yonquionpi. Nisha nisha yonquipi. ⁷Nisha nisha yonquiatoma', nontohuatama', co Yosë a'paniarinquëmahüë', co catahuarinquëmahüë'. ⁸Co ya'ipi cancanëma quëran huarë' imapatamahüë', co no'tëquën yonquiamamahüë'. Cato' cancan pochin ya'huëtohuachinquëma', nisha nisha yonquiamama'.

⁹Co na'con coriqui iyaro'sa' ya'huëtopirinquëmahüë', Yosë nóya ni'ninquëma'. Huëntonënuquë chachin aya'coninquëma'. Ina marë' nóya cancantoco'. ¹⁰A'naquëmaso nipirinhüë' na'a coriqui, ma'sha, inapita ya'huëtërinquëma'. Ina niponahuë' Quisocristo imarama' ni'ton, co ma'sharáchin yonquicamaso' ya'huërinhuë'. A'na tahuëri chiminar-ihua'. Ya'ipi ma'sha papotërinsona' ta'huantapona'. Quisocristo na'con yonquiatoma', noya cancantoco'. ¹¹Ni'co'. Pi'i chiniquën picatohuachina, papotërinso' a'naroáchin ahuirin. Yanconëonta' anotohuachina, co huachi noyápiachin nininhüë'. Ahuirin huachi. Inapochachin ma'huano'santa' a'na tahuëri chiminapi anta'. Sacatápirinahuë', chiminapona'. Nani ma'sha ya'huëtöpirinahuë', patapi.

Anishacancaninpoaso'

¹²Ya'ipinpoa' ma'sha onporëhua'. Caniorëhua', parisitërehua', naporëhua'. Noya ahuantohuatëhua', nóya cancantarihua'. "Parisitaponaraihuë', nóya imasarinaco," ta'ton, Yosë noya ni'sarinpoa'. Ina marë' inápaquë noya acanararinpoa'. Nanpimiatarihua'. "Tëhuëenchachin nosorohuatamaco, ananpitaantaranquëma'," itërinpoa'. Sha'huitërinpoa' ni'ton, co onporonta' nonpintarinpoahuë'. ¹³A'naquënso

nipirinhü' ma'sha onpohuachinara, a'naroáchin co noyahué' yonquipi. "Yosë nohuanton, co noyahué' ninahué. Napoaton co ana'intincoso' ya'huërinhué," toconpi. Ama ina pochin yonquicosohué'. Yosëso' noyasáchin yonquirin. Co pi'pisha tëranta' oshahuaninhüé'. Co onporonta' aoshahuaninpoahué'. ¹⁴Canpoara nohuanton, co noyahué' cancantatëhua', co noyahué' yonquirëhua'. Inachin inachin yonquihuatëhua', chinii' quëparinposo pochin co noyahué' nicacaso' yonquirëhua'. ¹⁵Ipóra huanta' pi'pian co noyahué' yonquirëhua'. Co a'naroáchin naniantohuatëhuahué', co noyahué' nisarëhua'. Naporahuatëhua', oshahuanarëhua'. Oshahuanpatëhua', chiminpatëhua' parisitomiatarëhua'. Ni'co'. Sanapi hua'huanpachina, oshaquëran oshaquëran hua'huin nanihuachina, huairin. Inapochachin co noyahué' yonquihuatëhua', oshaquëran oshaquëran co noyahué' nisarëhua'. Ina marë' oshahuanarëhua'.

¹⁶Nosororanquëma' iyaro'sa'. Ama canpitaora yonquinëma quëran ninonpintocosohué'. No'tëquën yonquico'. ¹⁷Yosëso' noyasáchin yonquirinpoa'. Noya noya cancantacaso marë' catahuarinpoa'. Inasáchin noya a'pintërinpoa' no'tëquën yonquicaso marë'. Pi'i, yoqui, tayora, inapita inari acopirinhüé', co ya'ipi tahuëri noya a'pininhüé'. A'na tashinta' co manta' a'pininhüé'. Yosëso' nipirinhüé' co ina pochin nininhüé'. Nani tahuëriya nosoroatonpoa', catahuarinpoa'. ¹⁸Inaora nohuanton, anasitaantatonpoa' pochin nasha cancan quëtërinpoa'. Inaso' no'tëquën nonin. Nanamën natëhuatëhua', huëntonënnquë aya'coaninpoa'. Hui'ninpita pochachin ni'ninpoa'. Canpoa'ton anoyacancantërinpoa'.

Ina quëran oshaquëran na'aya'pi anoyacancantarin.

Cancanënpoa quëran huarë' natëcaso' ya'huërin

¹⁹Napoaton iyaro'sa', ama topinan nonacamasoáchin yonquicosohué'. Yosë nanamën na'con na'con natanco'. Naporahuaton, ama yano'huitocosohué'. ²⁰No'huitohuatëhua', co nanitari-huahüé' noya nicacaso'. Ina marë' co Yosë noya ni'sarinpoahué'. ²¹Napoaton ya'ipi co noyahué' yonquiramasopita naniantoco'. Ama huachi oshahuancosohué'. Yosë nanamën nani a'chintërinënnquëma'. "Caora Siniro co nanitërahué' noya nica'huaso'. Catahuaco," ta'toma', nanamën yonquiráco'. Ina yonquihuatama', nica'ësarinnquëma'.

²²No'tëquën yonquico'. Yosë nanamën a'chintohuachinënnquëma', ama topinan quëran natancosohué'. Ya'ipi cancanëma quëran huarë' natëco'. ²³⁻²⁴Ni'co'. A'na piyapi isihuicoquë ya'pirin ni'pirinhüé'. Në'huërayatërinso' nicaponahué', a'naroáchin naniantërin. Co niamirayarinhué'. Canpitanta' Yosë nanamën topinan natanpatama', co natëhuatamahüé', ina piyapi naporinso pochin nicapoma'. ²⁵Nipirinhüé', natëhuatama', noya nisarama'. Nasha nananso' nóya. Canpitaora nohuanton, ina natëhuatama', co sopai camaiarinnquëmahüé'. Nani tahuëri Yosë nanamën yonquico'. Natanpatama', ama naniantocosohué'. Noya natëhuatama', Yosë catahuarinnquëma' noya nicacamaso marë'.

²⁶"Canta' noya Yosë imarahüé," topi a'naquën. Nipirinhüé', nisha nisha nonin. Co noyahué' nonpachina, topinan quëran nonsarin, inaora ninonpintarin. Co tëhuënnchachin imarinhüé'. ²⁷Tëhuënnchachin Yosë chinotohuatëhua', piyapi'sa'

nosoroarëhua'. Sa'ahuario'sa', quëyoronos'a', inapita catahuarëhua'. Ma'sha pahuantohuachina', quëtacaso' ya'huërin. A'naquën piyapi'sa' co noyahuë' cancantatona', co Yosë imapihuë'. Ama inapita nonanhuansohuë'. Noyápiachin cancantohuatëhua', noya imasarëhua'. Inapohuatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'.

Ya'ipi piyapi'sa' nosoroa'hua'

2 Quisocristo hua'anëntërinpoa'. Inasáchin noya noya ninin. Ina imarama' ni'ton, ama iyaro'sa' a'napita nocancosohuë'. Ya'ipi piyapi'sa' napopináchin nosoroco'. ²⁻³ Yosë chinotacaso marë' niyontompatamara, ma'huanso' huë'pachina, pa'yatërama'. Noyápiachin a'morin. Na'a po'moitëra oro quëran nininso' po'morin. Ina nicatoma': "Huëquë' iyasha," itatoma', noyaquë chachin ahuënsërama'. A'naquënso nimirinhuë', co onpopinchin noyahuë' a'mosahuaton huë'pachina, co onpopinchin noya ni'namahuë': "Inaquë huaniquë'. Nohuantohuatan, no'paquë tëranta' huënsëquë'," itërama'. ⁴ Co'ta ina pochin nipatama', co napopianachin nosororamahuë'? Cancanënpoa quëran huarë' Yosë ni'sarinpoa' nimirinhuë', co ina pochin yonquiramahuë'. Co noyahuë' yonquirama'.

⁵ Ni'co' iyaro'sa'. Na'aquënpoa' co na'con coriqui ya'huëtopirinpoahuë', Yosë huayoninpoa' imacaso marë'. Yosë nohuitohuatëhua', nóya cantarihua'. Huëntonënguë chachin aya'coninpoa' ni'ton, Yosë'pa' noya noya ya'huëcontarihua'. Nani sha'huitërinpoa'. "Nosorohuatamaco, inápaquë quëpantaranquëma'," itërinpoa'. ⁶ Canpitaso nimirinhuë', sa'ahua nininsopita co onpopinchin nosororamahuë'. Ma'huano'saso' nonpintatënënguëma', ihuarinënguëma'. Aparisitërinënguëma'.

Coisëquë sha'huirapirinënguëma'. ¿Ina nimirinhuë' pa'yatarama' ti? ⁷ Quisocristoso' nóya niponahuë', tëhuapi: "Co noyahuë' inaso'," toconpi. Imarëhua' ni'ton, Quisocristo piyapinënpitanpoa' canpoaso'. Napoaton ama ma'huano'sa' na'con na'con pa'yatocosohuë'.

⁸ Yosë quiricanën quëran noya noya pënëninpoa'. "Quëmaora ninosororaso pochachin a'napitanta' nosoroco'," itërinpoa'. Ya'ipi piyapi'sa' nosorohuatama', noya nisarama'. ⁹ Nimirinhuë', a'naso' nocanpatama', co noyahuë' nisarama'. Co Yosë natëramahuë' ni'ton, oshahuanarama'. ¹⁰ Yosë chachin pënëninpoa'. "Noya natërai," topiramahuë', pi'pian tëranta' co natëhuatamahuë', oshahuanarama'. Ana'intinque'maso' ya'huërin. ¹¹ "Sa'ahuanpatama', ama a'na sanapi monshitocosohuë'," tënin Yosë. Naporahuaton, "Ama piyapi tëpacosohuë'," tënin anta'. Co monshihuanaponahuë', piyapi tëpahuatan, oshahuanaran. Co Yosë natëaranhuë'. ¹² Quisocristo imapatëhua', nasha nanan sha'huitërinpoa'. Nicha'ërinpoa' ni'ton, nanitërehua' nóya nicacaso'. Ina nanan chachin yonquiaton, a'na tahuëri Yosë coisë pochin nontarinpoa'. Ni'ton, piyapi nosoroatoma', noya nico', noya nontoco'. ¹³ Co piyapi'sa' nosorohuatamahuë', ayaro' tahuëri Yosënta' co nosoroarinquëmahuë'. Napoaton "Yosë na'con nosororinpoa'," ta'tëhua', a'napita nosoroa'hua'. Ina quëran ayaro' tahuëri co ana'intarinpoahuë'.

Noya nicacaso' ya'huërin

¹⁴ "Canta' Yosë imarahuë'," tapomarahuë', co noyahuë' nipatama', topinan quëran nonsarama'. Ina pochin cancantohuatama', co cha'ësaramahuë'. ¹⁵ Ni'co'. A'na quëmapihuë' nipon,

sanapihuë nipon Quisocristo imana'pi, capa capacaso', capa a'mocaso' nipachina, catahuacaso' ya'huërin. ¹⁶Co catahuarihuarahüë': "Noya ya'huëquë'. Ama sèhuënguësöhuë'. Ama tana natanquësöhuë'," itapomarahüë', co a'mocaiso', cosharo', inapita quëtohuatëhuahuë', ¡topinan quëran napotarihua!' ¹⁷Inapochachin "Canta' Yosë natërahuë'," tapomarahüë', co piyapi'sa' catahuahuatamahuë', topinan quëran nonsarama'. Co tëhuënychachin imaramahuë'.

¹⁸A'naquëma' tapoma' nimara: "Quëmaso' 'Yosë imarahüë,' ta'ton, chinotëran. Caso nipirinhüë' noya ninahuë. Quëmaso' Yosë chinotaponahuë', co noya nipatanhuë', topinan quëran nonsaran. Caso nipirinhüë', noya ninahuëso marë' natërahuëso' ya'noarin," tapoma'. ¹⁹"A'naíchin Yosë ya'huërin," ¿tënan ti? No'tëquën nonan. "Yosë ya'huarin mini," topi sopairo'santa'. Ina nitotopi ni'ton, të'huatatoná', ropa ropatapi. Napoaponaraihuë', co Yosë imapihuë'. Co napopiso marë' Yosë'pa' pa'sapihuë'. ²⁰¡Co'chi no'tëquën yonquiranhuë paya! Co noya nipatanhuë', "Canta' imarahüë," topiranhuë', topinan quëran nonsaran. ²¹Tata Apraan yonquiquë'. Yosëri nontohuachina, "Ama hui'nán apiratocosöhuë'," itohuachina, Isaco quëparin. Hui'nin niponahuë', co apiratërinhuë'. Yosë chinotacaso marë' yatëpapirinhüë', Yosëriso' nicha'ërin. ¡Natërinso marë' Yosëri noya ni'nin! ²²"Yosë no'tëquën nontërinco," ta'ton, Apraani natërin. Natëton, noya noya imarin. Co topinan quëran chinotërinhuë'. Ya'ipi cancanë quëran huarë' natëton, noya imarin. ²³Yosë quiricanënguë ninshitërin: "Yosë no'tëquën nontërinco,' tëninso marë' Yosëri noya ni'nin," tënin.

"Inaso' Yosëre' nipayarin," tënin anta'. No'tëquën naporin.

²⁴Co topinan quëran nonacaso' ya'huërinhuë', tënahuë. Yosë natëtëhua', noya nipatëhua', noya imarëhua'. Ina marë' Yosë noya ni'sarinpoa'. ²⁵Inapochachin Nacapanta' oshahuaná'pi niponahuë', Yosë yonquiaton, noya ninin. Cosoi a'parinso'pita huë'pachinara, noya a'pairin ama inimicoro'sari tëpacaiso marëhuë'. Ina quëran po'oana quëran catahuarin cha'ëcaso'. Ina marë' Yosëri noya ni'nin. ²⁶Hua'yanënpa' capa nipachina, co nanpirëhuë'. Inapochachin topinan quëran nonpatëhua', co noya cancantohuatëhuahuë', co Yosë natërehuahuë'. Chimipi pochin cancantatëhua', co tëhuënychachin imarëhuahuë'.

Nanamënpoa' nininso'

3 Ama iyaro'sa' na'anquëma' cortoque pënëntocosöhuë'. Piyapi'sa' pënënpirëhuahuë' co canpoa tëranta' noya nipatëhuahuë', aquëtë chachin Yosë ana'intarinpoa'. ²Ya'ipinpoa' co noyahuë' nicatëhua', oshahuanëhua'. Noyasáchin nonacasoso' saca sacai'. Noyasáchin nonëhua' naporini, Yosë pochachin cancanchitërihuahuë'. Co huachi aquëtë' tëhuë'itërihuahuë'. ³Cahuario pa'patëra, pi'pian hua'nayon acatëntëre' no'tëquën pacacaso marë'. Ina quëran motën no'tëquën otëërarë'. ⁴Nanchanta' panca masho nipirinhüë', quëmapiri otëërin. No'soratënen hua'huishin niponahuë', noya otëërarin. Panca ihuani mapirionta', noya otëërarin. Insëquësona yaquëpahuachina, noya quëparin. ⁵Inapochachin nanamënpoa' pi'pira'huaya niponahuë', nonpatëhua', na'con nocanëhua'. Noya nonpatëhua', piyapi'sa' achinicananarihua'. Nipirinhüë', co noyahuë' nonpatëhuara,

anishacancantarihua'. Ni'co'.
 Pën pi'pira'huaya niponahuë',
 matohuachina, panca imin a'naroáchin
 huiquitërin. ⁶Nanamënpoaso' pën
 pochin ninin. Pa'pi co noyahuë' ninin.
 Ina marë' oshahuanëhua'. Sopai chachin
 camairinpoa' co noyahuë' nonacaso'.
 Nanamënpoa quëran nipinorëhua',
 nino'huirëhua'. Ma'tëhua' ma'tëhua'
 nonëhua'. Co noyahuë' nonpatëhuara,
 nitapicancanarëhua'.

⁷Nisha nisha ma'sharo'sa'
 tananquë ya'huërsinopita pë'tahuarë'.
 Pë'tahuahuatëra, co huachi
 maninpohuë'. Anpianthëhuano'sa', i'quë
 ya'huërsinopita, inapita pë'tahuarë'.
 Pëhuara, mayo, inapita pochin
 nininsonta' mapatëra, pë'tahuarë'.
⁸Nipirinhuë', co insonta' inaora
 nanitërinhuë' noya nonacaso'.
 A'naroáchin co noyahuë' nonëhua'.
 Co noyahuë' nonpatëhua', ya'huan
 tomainën pochin nonëhua'. A'naroáchin
 yanquëëtërinso pochin na'a piyapi'sa'
 atapicancanarihua'. ⁹Nanamënpoa
 quëran Yosë chinotërehua'. "Tata Yosë
 hua'anëntërinpoaso' nóya," tënëhua'.
 Ina nanamënpoa quëran chachin
 piyapi'sa' pinorëhua'. Ya'ipinpoa'
 Yosë chachin nininpoa'. Ina pochin
 cancantacaso marë' acopirinpoahuë',
 nipinorëhua'. ¹⁰Yosë noya nontapo-
 marahuë', piyapi pinopatama', co
 noyahuë' cancantarama'. Co iyaro'sa'
 nisha nisha nonacaso' ya'huërinhuë'.
¹¹⁻¹²Ni'co'. Quëpa papotohuachina,
 quëpa nitërin. Co nisha nitërinhuë'.
 Misëra papotohuachina, misëra nitërin.
 Co quëpa nitërinhuë'. A'na huinan
 ya'huëhuachina, noyai', ca'cai', co
 cato chachin pipirinhuë'. Noyápiachin
 nipachina, co onporonta' ca'caquën
 pipirinhuë'. Inapochachin iyaro'sa', co
 nisha nisha nonacaso' ya'huërinhuë'.
 Noyasáchin nonco'.

Yosë noya ayonquirinpoaso'

¹³¡Tëhuënychachin noya yon-
 quihuatama', noya nisarama'!
 Napoaton noya nico' a'napitanta' noya
 yonquiramaso' nitochina'. "Co canpoara
 noya nitotërehuahuë'. Yosëfchin
 catahuarinpoa' noya yonquicaso',"
 ta'toma', noya nico'. ¹⁴A'naquënso
 nipirinhuë' a'napita apiratatona',
 nocanpi. Inahuara nohuantopisoráchin
 yonquiatona' no'huitápi. Ina pochin
 cancantohuatama': "Caso' noyaco,"
 ama tocosohuë'. Co no'tëquën
 yonquiramahuë'. Nonpiánama'.
¹⁵Co Yosë nohuanton ina pochin
 cancantërehuahuë'. Piyapi'sa'
 inahuara ina pochin yonquipi.
 Ninocanatona', niapiratopi. Inachin
 yonquipi. Sopai nohuanton, ina pochin
 yonquipi. ¹⁶Niapiratohuatëhuara,
 yanino'huirëhua'. Co a'napita nohuan-
 topiso' yonquihuatëhuahuë', nisha
 nisha cancantarihua'. Inapohuatëhua',
 pa'pi co noyahuë' nisarëhua'. ¹⁷Yosëso
 nipirinhuë', no'tëquën ayonquir-
 inpoa'. Ina catahuahuachinpoa',
 noyápiachin cancantarihua'. Co
 manta' no'huitarihuahuë'. Sanoanan
 quëran nontarihua'. A'napita
 pënënpachinpoa', noya natanarihua'.
 Piyapi'sa' nosoroarihua'. Naporahuaton
 noyasáchin nisarëhua'. Co nisha nisha
 yonquiarihuahuë'. Co nonpintari-
 huahuë'. Yosëfchin catahuarinpoa'
 ina pochin cancantacaso'. ¹⁸Yosë
 yonquihuatëhua', sano cancantatëhua',
 nanan anoyatarihua'. Napoaton,
 noya nini'tëhua' ya'huarihua'. Noya
 nipatëhua', a'napitanta' niconpoa',
 noya nisapi.

Ma'sharáchin yonquipisopita

4 ¿Onpoatomata' nino'huitoma',
 yaniahuërama'? tënahuë, yonquiato.
 Canpitaora cancanëma quëran

nisha nisha ma'sha nohuantërama'
 ni'ton, co noyahuë' cancantërama'.
 Nipa'yatacasoáchin yonquirama'.
 Napoaton nino'huirama'. ²Nani
 ma'sha nohuantopiramahuë',
 co ya'huëtërinquëmahuë'
 ni'ton, yatëpatopiso pochin
 cancantërama'. A'na piyapi
 ma'shanënpitanta' nohuantaparama'.
 Co ya'huëtöhuachinquëmarahuë',
 nino'huirama', yaniahuërama'. Co Yosë
 nontëramahuë' ni'ton, noya nininsopita
 co ya'huëtërinquëmahuë'. ³A'naquëma'
 Yosë nontöhuatamara, ma'sha
 nipiramahuë', co quëtërinquëmahuë'.
 Canpitaora nipa'yatacamaso marë'
 ma'sha nohuantërama' ni'ton, co
 quëtërinquëmahuë'. ⁴Canpitaso' co
 huachi Yosëíchin yonquiramahuë'.
 Yosë yonquipiramahuë', nani ma'sha
 na'con na'con nohuantatoma', yamon-
 shihuaninso pochin cancantërama'.
 Capa cancantacasoáchin pa'yatërama'.
 Ma'sharáchin yonquiatoma', Yosë inimi-
 conën pochin cancantërama'. ⁵Yosë
 quiricanën quëran sha'huitërinpoa'.
 "Ispirito Santo aya'coancantërinpoa'.
 Ya'coancantöhuachinpoa', apirarinpoa'
 Yosëíchin pa'yatacaso marë'," tënin. Co
 topinan quëran naporinhuë'. ⁶Sacai'
 Yosëíchin yonquicaso nipirinhüë', inari
 chachin inaora nohuanton catahuar-
 inpoa' ina pochin cancantacaso'.
 "Caora noya ninahuë'," topatëhua',
 co Yosë noya ni'sarinpoahuë'.
 Nipirinhüë', "Co caora nanitërahuë'
 noya nica'huaso'. Catahuaco Sinioro,"
 topatëhua', Yosë catahuarinpoa'.
 Nosoroatonpoa', catahuarinpoa', tënin
 Yosë quiricanënguë'.

⁷Napoaton Yosëíchin natëco'. Ama
 pi'pian tëranta' sopai nohuantocosohüë'.
 Chiniquën cancantoco'. Yosë
 nontatoma', sopai a'paco' pa'in. Co
 ina natëhuatamahuë', patarinquëma'.
⁸Nani tahuëri Yosë yonquihuatama',

inanta' yonquiarinquëma', na'con
 catahuarinquëma'. Ya'ipi co noyahuë'
 yonquiramasopita naniantatoma', noya
 nico'. Ama huachi nisha nisha yon-
 quicosohüë'. Noyápiachin cancantoco'.
⁹Oshanëma' yonquiatoma', sëtoco'.
 Ina yonquiatoma', ama huachi capa
 cancantamasoachin yonquicosohüë'.
 Ama narinamasoachin yonquicoso-
 hüë'. Ya'ipi cancanëma quëran
 oshanëma marë' sëtatoma', na'nëco'.
¹⁰Ya'ipinquëma', a'naya a'nayanquëma',
 Yosë chachin ni'sárinquëma'. "Caora
 Sinioro co nanitërahuë' noya
 nica'huaso'. Catahuaco," topatama',
 anoyacancantarinquëma'. Ina pochin
 cancantöhuatëhua', noya noya
 acoarinpoa'.

Pinotona'piro'sa' ana'intacaso' ya'huërinso'

¹¹Ama iyaro'sa' nipinocosohüë'.
 Ama coisë pochin cancantatoma',
 a'napita no'huicosohüë'. Pi'pisha tëranta'
 nanan ya'huëhuachin, ama apan-
 catahuatoma', nisha'huirapicosohüë'.
 Quisocristo imarama' ni'ton, iyaparin
 pochachin ninosorocaso' ya'huërin.
 Pinopatama', co nosoroaramahuë'. Yosë
 pënënpirinpoahuë'. "Ya'ipi piyapi'sa'
 nosoroco'," itopirinpoahuë', "Co
 nosorocaso' ya'huërinhuë'," ta'toma',
 pinorama'. Canpitaora yonquinëma
 quëran pinotatoma', co Yosë
 natëramahuë'. ¹²Yosëíchin coisë pochin
 nicaton, no'tëquën sha'huitarinpoa'.
 Inasáchin ana'intarinpoa'. Noya
 cancantöhuatëhua', nicha'ësarinpöa'.
 Co'so' natëhuatëhuahuë', parisitopiquë
 a'pararinpoa'. Canpoa capiniso
 nipirinhüë', co nisha'huirapicaso
 ya'huërinhuë'.

A'nanaya chiminacaso' ya'huërinso'

¹³Natanco iyaro'sa'. A'naquëma' co
 Yosë yonquiatomahuë', nisha nisha

yonquiconama'. "Iporahuë nipon, tashirayahuë nipon, sacatapoi a'na ninanoquë pa'sarai. Inaquë a'na pi'ipi pochin sacatohuatoi, na'con canarai," topiramahuë'. ¹⁴Co tashiraya tëranta' nanitaramahuë' ninocamaso'. Ma'sona onpocamaso' co nitotëramahuë'. Co canpitaora nohuanon nanpiramahuë'. Chitoro' a'naroáchin sacorinso pochachin a'nanaya a'naquën chiminín. ¹⁵"Yosë nohuanotihuachin nanpihuatoi, ma'sha nisarai," ta'caso nipirinhuë'. ¹⁶"Quiyaora nohuanon, nani ma'sha nisarai," toconama'. Co Yosë yonquihuatomahuë', co noyahuë' cancantarama'. ¹⁷Yosë yonquicamaso' nitotapomarahué', co yonquihuatomahuë', oshahuanarama'. Ma'sona tëranta' noya nicacaso' nitotapomarahué', co ina nipatamahuë', ina marënta' oshahuanarama'.

Ma'huano'sa' pënëinso'

5 Ma'huano'santa' co Yosë natëpiso-pitahuë' pënëin. A'na tahuëri canpitaso' chiníquën parisitarama'. Ina yonquiatoma', sëtoco', na'nëco'. ²Ya'ipi ma'sha canaramaso' chanatarin. A'moramasopitanta', no'soni pë'yararin. ³Coriquinëmanta' topinan quëran canarama'. Hua'na chi'chirotërinso pochin napoonin nisarín. Co canamiataramahuë'. Canpitaora marëáchin coriqui yontonama' ni'ton, Yosë chiníquën ana'intarínquëma'. Pënquë parisitarama'. Na'a coriqui canapomarahué', nani ayaro' tahuëri ya'caritëriarin. ⁴Piyapinëmapiita nonpintërama'. Iminëmaquë asacatopiramahuë', co no'tëquën pahuërëtëramahuë'. Inapitaso' Yosëquë sha'huirapirinëquëma'. Shanëmapiita nitërinso' mapirinahuë', co pahuërëtëramahuë'. Inapohuatama', Yosë nitotarin. Inaso' chini chiníquën nanantërin

ni'ton, no'tëquën i'huërëtarínquëma'. ⁵Isoro'paquë nóya ya'huëramama'. Nani ma'sha ya'huëtërinquëma'. Capa cancantacasoáchin yonquirama'. Nani ma'sha ya'huëtëpirínquëmahuë', Yosë ana'intarínquëma'. Ohuacaro'sa' tëpacaso pochin nipon. Yatëparinso' co nitotatonahuë', coshatápirinahuë', tahuëri nanihuachina, a'nanaya hua'anëni huëcapairahuaton, tëparin. Inapochachin canpitaso' noya ya'huápiramahuë', a'nanaya ayaro' tahuëri naniarin. ⁶Pa'pi co noyahuë' cancantatoma', noya piyapi'sa' nonpinapirama'. Chiníquën aparisitopiramahuë', inapitaso' co nanitopihuë' i'huërëtinëquëmaso'. Napoaton, Yosë chiníquën ana'intarínquëma'.

Quisocristo noya ninacaso' ya'huërinso'

⁷Napoaton iyaro'sa' aparisitohuachinëquëma', noya ahuantoco'. A'na tahuëri Sinioro o'mantararin. Naporo' ya'ipiya no'tëquën ana'intarin. Ni'co'. Sha'tohuatëra, co a'naroáchin manëhuë'. O'nanpachina, oshaquëran papotarin. O'naantahuachina, cayarin. "Oshaquëran cayahuachin, mapatëhua' ca'sarëhua'," ta'ton hua'anëni ninararin. ⁸Inapochachin canpitanta' noya cancantatoma', Sinioro o'mantacaso' tahuëri ninaco'. Nani ya'caritëriarin. Napoaton ama sëtocosohuë'. Chiníquën cancantoco'. ⁹Ama pi'pian tëranta' iyaro'sa' nino'huicosohuë', Yosë ana'intochinquëma'. Ni'sárinpoa'. Co hua'quiya quëranhuë' o'mararin ana'intinpoaso marë'. ¹⁰Ni'co' iyaro'sa'. Iráca pënëntona'piro'sa' Sinioro nanamën a'chinpirinahuë'. Pënëntohuachinara, a'naquëni no'huitona', aparisitopi. Parisitaponaraihuë', ahuantopi. Co no'huipihuë'. ¹¹Noya ahuantopi ni'ton, Yosëri nóya ni'nin, tënëhua'. Coponta' pa'pi parisitërin,

nitotërama'. Na'con parisitaponahuë', chiníquën cancantaton, ahuantërin. Ma'sha onpoaponahuë', Yosëri catahuarin noya noya pipicaso'. Ina nohuanton, napoin quëran noya noya yonquirin. Yosë nosoroatonpoa' na'con catahuarinpoa', tënhuë. Napoaton chiníquën cancantatoma', ahuantoco'.

¹² Na'con iyaro'sa' yonquico' no'tëquënáchin nonacamaso': "Pa'sarahuë," topatama', paco'. "Co pa'sarahuë," topatama', ama pacosohuë'. Nani tahuëri no'tëquënáchin nontohuatama', co "Yoscoarë'," ta'caso' ya'huërinhuë'. Co'ni ma'sha tëranta' isoro'paquë ya'huërinso' a'pitatëhua' nonpinacaso' ya'huërinhuë'. Napoaton nani tahuëri no'tëquën nonco', Yosë ana'intochinquëma'.

¹³ A'naquëma' ma'sha onpohuatama', Yosë nontoco' catahuainquëma'. Noya cancantohuatama', Yosë cantanën cantatoma': "Yosparinquën Siniro," itoco'. ¹⁴ A'naquëma' caniohuatama', ansiano'sa' amatoco' Yosë nonchina'. "Quisocristo catahuainquën," ta'tona', pi'pian tomaquë pashichinquëma'. Ina quëran Yosë nonchina' anoyatacaso marë'. ¹⁵ Ya'ipi cancanëma quëran huarë' natëcaso' ya'huërin. "Ya'ipi Siniro nanitaparan," topachina', anoyatarin. Oshahuanpachina', inanta'

inquitarin. ¹⁶ Napoaton ma'sona tëranta' co noyahuë' nipatëhua', imarëhuasopita capini nisha'huitahua'. "Ina marë' caso' oshahuanahuë," nitahua'. Itohuaran capini Yosë nontahua' anoyachinpoa'. Ya'ipi co noyahuë' yonquirëhuasopita naniantohuatëhua', chiníquën ina nontohuatëhua', na'con catahuarinpoa'. ¹⁷ Ni'co'. Iniasë canpoa pochachin niponahuë', chiníquën Yosë nontohuachina, natanin. "Na'a piyapi'sa' Siniro co imarinëinquënhuë'. Quëma nohuanton, ama o'nainsohuë'," itohuachina, cara pi'ipi na'con co pi'pisha tëranta' o'naninhuë'. ¹⁸ Ina quëran Yosë nontantahuachina: "Quëma nohuanton o'naanta'in," itohuachina, o'naantarin. Sharo'sa' papotantarin. Napoaton canpoanta' noyápiachin cancantatëhua', chiníquën Yosë nontahua'.

¹⁹ Noya iyaro'sa' nipënëncó. A'naso' no'tën nanan nitotaponahuë', nisha cancantohuachina, a'naya a'nayanquëma' pënëncó' no'tëquën yonquianta'in. ²⁰ Natëhuachinquëma', chiminpachina co parisitomiatapihuë'. Ya'ipi oshanëna' Yosëri inquitarin. Pënënama' ni'ton, noyápiachin cancantantapi huachi. Ina yonquiatoma', nipënëncó. Nani huachi.

Santiago

Pitrori Yosë piyapinënpita ninshitërinso'

Nisha nisha parti ya'huëpisopita ninshitërinso'

1 Ca Pitroco ninshitaranquëma', ni'co'. ¿Noya canpitanta' ya'huarama'? Noya canta' isëquë ya'huarahüë. Quisocristo a'parinco nanamën a'china'huaso marë'. Canpitaso' aparisitatenënpita', ayanquërinënpita' ni'ton, nisha nisha parti ya'huëarama'. Pontoquë, Carasiaquë, Capatosiaquë, Asiaquë, Pitiniaquë, inaquëpita ya'huëramaso' nanan a'pataranquëma'. Tëhuëchachin co isoro'paquë ya'huëmiatarihuahuë'. Yosë nohuanton, Quisocristo imarëhua' ni'ton, Yosë'pa' ya'huëmiatarihua'. Isëquëso' topinan yacapatatëhua pochin ninëhua'. ² Iráca quëra huarë' Tata Yosë nohuitërinquëma'. Nosoroatënpita', huayoninquëma' huëntonënpita' ya'conacamaso marë'. Ispirito Santo anoyacancantërinquëma' natëcamaso marë'. Quisocristo corosëquë chiminin oshanëma' inquitërinquëmaso marë'. Yosë nontërama' ni'ton, oshanëma' inquitërinquëma'. Yosë inaora nohuanton, noya catahuainquëma'. Asanocancainquëma'.

Yosë'pa' ya'huëcaso' ninarëhuaso'

³Ma noyacha Tata Yosëso paya. Quisocristo pa'pin inaso'. Na'con nosoroatonpoa', nasitantarëso pochin nasha cancan quëtërinpoa' ina nohuitacaso marë'. Quisocristo hua'anëntërinpoa'. "Chiminaponahuë', nanpiantarin ni'ton, canpoanta' nanpiantarihua'," ta'tëhua', noya ninarëhua'. Natëtomiatarëhua'. ⁴Yosë'pa' nani tapatërinpoa' noya noya ya'huëcontacaso marë'. Inatohua'

co manta' ta'huantarihuahuë'. Co manta' nitapiarinhuë'. Inaquëso' co yanco pochin ahuirinhuë'. Noya noya nisarín. Canpoa marë' Yosëri acorin. Inari chachin ni'sarin. ⁵Tata Yosë ya'ipiya nanitaparin. "Yosë co quënanpirëhuahuë', catahuarinpoa'," topatëhua', noya a'pairinpoa'. Ma'sha onpohuatëhua', catahuarinpoa' ahuantacaso'. Ayaro' tahuëri nóya nicha'ësarínpoa'. Nani yonquirin o'mantacaso'. A'na tahuëri ni'sarëhua'. O'mantaquë huarë' a'pairinpoa'.

⁶Ina yonquiatoma', capa cancantarama'. A'na tahuëri Yosë nohuanton, pi'pian ma'sha onporama'. Ipora chachin ma'sha onpotopirinënpita'mahuë', co hua'qui' parisitaramahuë'. Parisitapomarahue', o'mantacaso' tahuëri yonquiatoma', noya cancantoco'. ⁷Ma'sha onpohuatëhua', Yosë catahuarinpoa' ya'ipi cancanënpita' quëran imacaso marë'. Oro tapacaiso marë' a'irotopiso pochin nitarinpoa'. Oro inapotohuachinara, noyápiachin pipirin. Ya'ipi në'huë huiquitahuaton, orosachin ninin. Inapochachin iporaso' Yosë nohuanton, pënpitërinpoa' noya noya acoínpoaso marë'. Oro pa'ton niponahuë', co ya'huëmiatarinhuë'. Canpoaso nimirinhuë', Yosë natëhuatëhua', nanpimiatarihua'. Napoaton na'con yonquia'ahua' cancanënpita' quëran huarë' natëcaso'. Ina Yosë nohuantërinso'. Natëmiatarinhuë', Yosë noya noya ni'sarinpoa'. Quisocristo o'mantahuachin, noya noya acorarinpoa'. Ina pochin ya'noarihua'. ⁸Quisocristo co onporonta' quënanapomarahue', nosororama'. Ipora huanta' co nicapomarahue', "Co nonpintarincohuë'. Catahuarinco," ta'toma', ina natërama'. Cancanëma' quëran ina nohuitatoma', nóya cancantërama'. Ina yonquiatoma',

capa cancantërama'. ⁹Imarama' ni'ton, anoyacancantërinquëma'. Nicha'ësarinquëma' huachi.

¹⁰Iráca pënëntona'piro'sa' ninopi. "A'na tahuëri Yosë inaora nohuanton, nosoroatëinquëma', nicha'ësarinquëma' canpitanta'," topi. Ninotona' ninshitaponaraihuë', co nitotopihuë' ma'sona tapon napopiso'. Napoaton cancantatona', Yosë quiricanën nontopi no'tëquën nitotacaiso marë'. Noya nitotatona no'tëquën sha'huitërinënpoa'. ¹¹Ispirito Santo nohuanton, iráca Cristo ninopi. "Parisitapon. Ina quëran nantantarahuaton, noya noya ya'huapon," topi ninotona'. Napoatona', yonquiapi. "¿Ma quëmapita' o'maton, parisitapon? ¿Onporota' parisitaponso'?" topi. ¹²Ina quëran Yosëri anitotërin. "Pahuanarin nanicaso'. A'na tahuëri ya'huëpisopita nitotacaiso marë' ca nohuanton, ninorama'," itërin Yosëri. Canpita iyaro'sa' nitotacamaso marë' ninopi. Iporaso' ina noya nanan chachin a'chintërainquëma'. Inápa quëran o'maton, Ispirito Santo catahuarincoi noya a'china'huaiso marë'. Anquëniro'sa quëran huarë' yanitotopirinahuë', co ya'ipiya nitotopihuë'.

Noyasáchin nicacaso' ya'huërinso'

¹³Napoaton chiníquën cancantatoma', yonquico' noya nicacamaso'. Sano yonquico'. Quisocriso o'mantahuachin, inaora nohuanton, nicha'ësarínpoa'. Ina ninatoma', noya cancantoco'. ¹⁴Hua'huaro'sa' noya nipachinara, pa'pina' natëpi. Inapochachin canpitanta' Yosëichin natëco'. Iráca co Yosë nanamën nitotatomarahuë', co yonquiramahuë'. Yano'pihuatomara, no'pirama'. Co noyahuë' yonquihuatomara, co noyahuë' ninama'. Iporaso nipirinhuë' ama inapocosohuë'. ¹⁵Tata Yosë noyasáchin ninin. Huëntonëinquë

aya'coninquëma' ni'ton, canpitanta' ina pochin cancantoco'. ¹⁶Quiricanën quëran Yosë pënëninpoa'. "Caso' noyasáchin ninahuë. Napoaton canpitanta' noyasáchin nico'," itërinpoa'.

¹⁷Yosë nontohuatamara, "Tata," itërama'. A'na tahuëri inaso' coisë pochin ni'ton, ya'ipi piyapi'sa' no'tëquën sha'huitarin. Co noyahuë' nipsisopita no'tëquën ana'intarin. Ya'ipi oshahuaninsopita ana'intarin ni'ton, të'huatacaso' ya'huërin. Chiminaquë huarë' ina yonquiatoma', noya nico'. ¹⁸Iráca shimashonënpoapita topinan quëran ya'huëpi. Moshatopirinahuë', co Yosë nohuitopihuë'. Inapita nonanatoma', canpitanta' topinan quëran ya'huëpiramahuë', Yosë ocoirinquëma' ina nohuitacamaso marë'. Ocoirinquëmaso marë' co coriqui pahuëretërinhuë'. Hui'nin chachin a'paimarin. Coriqui, oro, inapita a'na tahuëri ta'huantarin. ¹⁹Hui'ninso nipirinhuë' noya noya. Ina chiminpachina, huënainën pa'nin. Iráca cotioro'sa' co noyahuë' nipachinara, carniroa'hua noyápiachin nininso' masahuatona', tëpapi. Inapochachin Quisocrisoso' nóya. Co manta' oshahuanaponahuë', corosëquë chiminin. Oshanënpoa' inquitatonpoa', ocoirínpoa huachi. ²⁰Iráca co'huara isoro'pa' ya'huëyátërasohuë', Yosë yonquirin hui'nin a'paimacaso marë'. Ipora huarë' ya'norin canpitanta' nicha'ëinquëmaso marë'. Nani ayaro' tahuëri ya'caritapon chachin ya'norin. ²¹Quisocriso anoyacancantërinquëma' ni'ton, Yosë nohuitatoma', natërama': "Tëhuëenchachin catahuarínpoa'," tënama'. Quisocriso chiminaponahuë', Yosëri ananpitaantarín. Inápaquë quëpantarahuaton, chiníquën nanan quëtërin. Napoaton Yosëichin imarama'.

“Canpoanta' ananpitaantarinpoa',” ta'toma', ninarama'.

²²Yosë nanamënso' no'tën nanan. Ina natëhuatama', ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantarama'. Noyápiachin cancantarama'. Yosë anoyacancantërinquëma' ninosorocamaso marë'. Napoaton imaramasopita capini noya ninosoroco'. Tëhuënhachin cancanëma quëran huarë' ninosoroco'. ²³Yosëso' co onporonta' chimininhue'. Nanpimiatarin. Inaso' nasha cancan quëtërinquëma' huëntonënhuë ya'conacaso marë'. Nasitantarëso pochin noya cancantërama'. Co piyapi quëran nasitatoma' huëntonënhuë ya'conamahue'. Nanamën quëran anoyacancantërinquëma'. Nanamënso' co onporonta' ta'huantarinhue'. Ina natëhuatëhua', canpoanta' nanpimiatarihua'.

²⁴“Panpatëro' a'naroáchin ahuirin. Inapochachin canpoanta' chiminarihua'. Yancoro'santa' noyápiachin nipirinhue', a'naroáchin ahuihuachina, nohuatërin. Inapochachin nani ma'sha ni'nëhuasopita ta'huantarin anta'. ²⁵Sinioro nanamënso nipirinhue', ya'huëmiatarin,” tënin Yosë quiricanënhuë.

Ina nanan chachin nani a'chintërainquëma'.

2Ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantoco'. Ama iyaro'sa' ninonpintocosohe'. A'naquën noyasha nonaponaraihuë', po'oana quëran co noyahuë' nipi. Ama ina pochin nicosohue'. Ya'ipi cancanëma quëran no'tëquën ninontoco'. A'napita noya ya'huëhuachina', ama noyapatocosohe'. Ama pinotocosohe'. ²Yosë huëntonënhuë ya'conpatëhua', hua'huasha nasha huaipiso pochin ninëhua'. Ni'co'. Canopia'huaya sho'sho apira apira nayarin. Sho'shotaton, noya

chimirarin. Inapochachin canpitanta' Yosë noninso chachin na'con na'con nohuantoco'. Ina yonquihuatama', oshaquëran noya noya nisarama'. Chiniquën cancantatoma', noya cha'ësarama'. Yosë nanamënáchin achinicananinpoa'. ³“Siniorosó' noya,” ta'toma', nani imarama'. Cosharo' pi'nirëso pochin pi'pian nohuitërama'. Na'con na'con ina nohuitoco'.

Quisocristo na'pi pochin nininso'

⁴Na'pi quëran yapëihuatëra, a'na na'piso' na'con na'con nohuantëre' pëi' achinicaso marë'. Quisocristo ina na'pi pochin ninin. Piyapi'sari co nohuantopirinhue', Yosëriso' nóya nicatedon, na'con nohuantërin. Apira apira Quisocristo yonquico'. Inaso' nanpimiatarin. ⁵Imarama' ni'ton, canpitanta' noya na'piro'sa pochin nisarama'. Nanpimiatarama'. Ya'ipi imarëhuasopita Yosë acorinpoa' pëinën pochin nicacaso marë'. Cancanënpoa quëran huarë' ina na'con chinotërehua' ni'ton, corto hua'ano'sa pochin nisarëhua'. Nani tahuëri ina chinotatëhua', “Yosparinquën Sinioro,” itahua'. Nicatahuacasonta' ama naniantahuasohue'. Quisocristo catahuarinpoa' ina pochin nicacaso'. Ina marë' Yosë noya ni'sarinpoa'. ⁶Quiricanën quëran ina ninorin:

“Yapëihuachinara, noya noya na'pi nohuantopi pëi' achinicaso marë'. Cristo ina na'pi pochin nisarin. Sionquë acoarahue'. Ina natëhuatama', ‘Co naniantarinhue’, ta'toma', co sëtëresó pochin cancantaramahuë’,” tënin Yosë quiricanënhuë.

⁷Quisocristo natëhuatëhua', ina na'con nohuantarihua'. A'naquënso nipirinhue' co natëtonaraihuë', co Quisocristo nohuantopihue'. Quiricanën quëran naporin:

“Na'pi quënanpachinara, sacatoro'sa' co nohuantopihuë'. Të'yatopi. Ina na'piso nipirihuë' noya noya ninin pëicaso marë',” tënin.

Inapochachin Quisocristo noya nipirihuë' co nohuantopihuë'. ⁸ Quiricanën quëran itantarin:

“Iratohuatëra, na'pi i'patahuatë', anotërë',” tënin. Inapochachin a'naquën co Quisocristo nanamën natëtonaraihuë', nisha cancantopi. Ina marë' Yosë nohuanon, na'inpí huachi.

⁹ Imarëhuasopitasa nipirihuë' nohuantërinpoa'. Huayoninpoa' ina nohuítacaso marë'. Inasáchin hua'anëntërinpoa'. Nani acorinpoa' corto hua'ano'sa pochin nicatëhua', ina marë' sacatacaso'. Noyápiachin cancan quëtërinpoa'. Yosë piyapinënpoa' ninëhua'. Iráca tashi pochin cancan-topirëhuahuë', Yosë nicha'ërinpoa' tahuëri pochin cancantacaso marë'. Acorinpoa' Yosë noya nosororinpoaso' sha'huicaso marë'. ¹⁰ Iráca co Yosë piyapinënpita nipiramahuë', iporaso' nani huëntonënguë aya'coninquëma'. Iráca co insonta' tëhuëncachin nosororinquëmahuë'. Iporaso' Yosë nosororinquëma'.

Yosë noya imahua'

¹¹ Nosororanquëma' iyaro'sa' ni'ton, pënënanarquëma'. Quisocristo imatoma', co isoro'paquë ya'huëmiataramahuë'. Yosë'pa' ya'huëmiataramaso'. Napoa-ton ama ma'sha isoro'paquë ya'huërinso'pitaráchin yonquicosohuë'. Isoro'paquë no'piápi, monshihuanapi, taparosáchin nonatona', capa cancantapi. Ama ina pochin cancantocosohuë'. Ina pochin cancantohuatama', sopai minsëarinquëma', co Yosë pochin cancantaramahuë'. ¹² Co imapisopitahuë' pinorinënguëma'. “Co

noyahuë' nipi,” topi. Ina nipirihuë', noyasáchin nico' ni'inënguëma'. Ina quëran a'na tahuëri Yosëri catahuarin ni'ton, no'tëquën yonquihuachina', yonquiarinënguëma'. “Ma noyacha Yosëri catahuarin ni'ton, noya nipi paya,” tosapi.

Hua'ano'sa' natëcaso' ya'huërinso'

¹³ Sinioro imarama' ni'ton, hua'ano'sa' natëco'. Ya'ipi acorinsopitanta' natëco'. Copirnosos' chini chiníquën nanantërin ni'ton, natëcaso' ya'huërin. ¹⁴ Ninano hua'ano'sa', chirinchiro'sa', sontaro'sa', ponisario'sa', inapita acorin piyapi'sa' a'paicaiso marë'. Co noyahuë' nipachina', ana'intapi. Noya nipachina', noya ni'sapi. Inapitanta' natëco'. ¹⁵ Ina Yosë nohuantërin. A'naquën co Yosë nanamën nitotatonaraihuë', co yonquipihuë'. Quisocristo imarama' ni'ton, a'naroáchin yapinorinënguëma'. Noyasáchin nico' ama pinoinënguëmaso marëhuë'.

¹⁶ “Yosë nicha'ërinpoa',” ta'toma', noya yonquico'. Iráca nanan co natëcaso' ya'huëpirinhuë', ama ina yonquiatoma' tëhuëcosohuë'. Yosë hua'anëntërinquëma' ni'ton, ina nohuantërinsoáchin natëco'. ¹⁷ Ya'ipi piyapi'sa' noya nontoco'. Imaramasopita capini noya ninosoroco'. Yosë të'huatatoma', no'tëquën natëco'. Copirnonta' noya nicatoma', natëco'.

Quisocristo nonanacaso' ya'huërinso'

¹⁸ A'naquëma' patron marë' sacatërama'. Asacatohuachinquëma', natëco'. Yosë ni'sarinquëma' ni'ton, noya natëco'. A'naquën patron noya. Nosororinquëma'. A'naquënso nipirihuë' yáno'huítërin. Co noyahuë' nipirihuë', inapitanta' natëcaso' ya'huërin. ¹⁹ Topinan quëran ana'into'huachinquëma', ama no'huicosohuë'. Yosë yonquiatoma',

ahuantoco'. Ina marë' Yosë noya ni'sarinquëma'. ²⁰Co noyahue' nipatama', ana'intarinquëma'. Ahuantohuatama', co ina marë' noya ni'ninquëmahue': "No'tëquën ana'intoahuachinquëma', ahuantacaso' ya'huërin," topi ya'ipiya. A'na tahuëriso nipirinhue' noya nipiramahuë', aparisitarinënuëma'. Co no'huitatomahuë', ahuantohuatama', Yosë noya ni'sarinquëma'. ²¹Ina pochin ahuantacaso' Yosë nohuantërin. Quisocriso canpoa marë' parisitërin. Parisitaton, a'chintërinpoa' canpoanta' ina pochin ahuantacaso'. Ina iyaro'sa' nonanco'. ²²Inaso' nóya ninin. Co manta' onporinhue'. Co pi'pian tëranta' nonpininhue'. ²³Inimiconënpitari pinopachinara, co ya'ihuëretërinhue'. Aparisitopirinhue', co no'huirinhue'. "A'na tahuëri Yosëri no'tëquën ana'intarin," ta'ton, Yosëichin natërin. ²⁴Quisocriso isoro'paquë o'maton, piyapi chachin nasitimarin. Oshanënpoa marë' corosëquë chiminin. Inaora ya'huëretërinpoa'. Ya'ipi co noyahue' yonquirëhuasopita naniantatëhua' noya nicacaso marë' chiminin. Corosëquë parisitaton, anoyacancantërinpoa'. ²⁵Ohuica chihuërinso pochin nicatëhua', co Yosë nohuitopirëhuahuë', iporaso' Quisocriso imarëhua'. Inaso' ohuicaros' hua'anën pochin ni'ton, noya a'pairinpoa'.

So'yahuano'sa' pënëninso'

3¹⁻²Sanapi'santa' so'yahuachina', so'ina' natëina'. A'naquën quëmapi'sa' co Yosë nanamën natëyátërapihue'. Inahuanta' imacaiso marë' so'ina' noya natëina'. Noya nocoma'ina'. Ama a'na quëmapi tëhuainasohue'. Yosë yonquiatona', noya niina'. Noyasáchin nipachin, ina nicaton, so'ionta' oshaquëran imapon

nimara. Co sa'ini pënënpirinhue', noya nininso marë': "Noya nanan imasarin," tapon inanta'. ³Ama imoyaro'sa' nitapacasaróchin yonquicosohue'. A'naquën sanapi'sa' ainëna tapacasoachin yonquipi. Oro quëran nipiso' a'sontanpapi. Notohuaro' miyo pë'pëpi. Pa'ton nininsopita a'mocaiso pa'yatopi. Noyápiachin nitapacasaróchin yonquipi. ⁴Quisocriso imapatama', ama aipi ya'norinsoróchin yonquicosohue'. Noyápiachin cancantacamaso' na'con na'con yonquico'. Yosë pochin yonquicaso' ya'huërin. Nitaparamaso' co ya'huëmiatarinhue'. Cancanënpoa quëran yonquirëhuasopitaso nipirinhue', ya'huëmiatarin. Napoaton imoyaro'sa' sano cancantoco'. Ama pi'pian tëranta' no'huitocosohue'. Nóya cancantohuatama', Yosë noya ni'sarinquëma'. ⁵Iráca noya sanapi'sa' Yosë natërinso'pita ina pochin nipi. "Yosë catahuarincó," ta'ona', ina'chin yonquipi. So'ina' noya natëtona', noyápiachin cancantopi. ⁶Apraan sa'in ina pochin ninin, Sara itopiso'. So'in noya natërin. "Camaihuachincora, natërahuë mini," tënin. Canpitanta' imoyaro'sa' noya nipatama', ina pochin cancantarama'. Noyápiachin cancantohuatama', co të'huatochinachin cancantaramahuë'.

⁷Canpitanta' iyaro'sa', sa'ama' nosoroatoma' noya ichiya'huëco'. Co canpita pochin chinipihue' ni'ton, noya nicatoma', sanoanan quëran nontoco'. Inapitanta' Quisocriso imapi ni'ton, canpitarë'quëma chachin Yosë huëntonënuë ya'conpi anta'. Inapitanta' nanpimiatapi. Ina yonquiatoma', sa'ama' noya nosoroco'. Inapotohuatama', Yosë nontohuatama', catahuarinquëma'.

Aparisitërinënpoaso'

⁸Ya'ipinquëma' noya nini'toma', ya'huëco'. A'naquën sëtöhuachina', noya nontoco' ama aquëtë' sëchinasohuë'. Noya cancantöhuachina', canpitanta' noya cancantoco'. Imaramaso capini ninosoroco'. Ninosoroatoma' iyaro'sa' nicatahuaco'. Ama ninocancosohuë'. Canpitanta' imoyaro'sa', noya ninontoco'. ⁹Piyapi'sa' ma'sha onpöhuachinënquëma', ama i'huërëtacamaso' yonquicosohuë'. Pinopachinënquëma', ama canpitariso' pinocosohuë'. Noya nontoco'. Naporahuaton, Yosë nontoco' inapitanta' catahuain. Imapatëhua', ina sha'huitërinpoa' a'napitanta' nosorocaso'. Napohuatëhua', Yosë noya catahuarinpoa'. ¹⁰Iräca quiricanën quëran itërinpoa':

“Noya ya'huëcamaso' nohuantöhuatama', noyasáchin nonco'. Ama insonta' nonpintocosohuë'. Inapohuatama', noya cancantatoma', noya ya'huarama'.

¹¹Ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', nóya nico'. Sano piyapi nicatoma', ama insonta' no'huicosohuë'. A'napitanta' catahuaco' noya nini'tona' ya'huë'ina'.

¹²Noya nipatama', Sinioro a'paiarinquëma'. Ina nontöhuatama', natanarinquëma'. Nipirinhüë', co noyahuë' nipatama', co Sinioro tahuërëtarinquëmahuë',” tënin.

¹³¡Noyasáchin nipatama', co a'napita ya'huërëtarinquëmahuë'!

¹⁴A'na tahuëriso nipirinhüë' imaramaso marë' aparisitöhuachinënquëma', ama të'huatocosohuë'. “Quisocristo marë' paristarëhua',” ta'toma', noya cancantoco'. Yosë noya catahuarinquëma' ni'ton, ama pa'yancosohuë'.

¹⁵Ya'ipi cancanëma quëran Quisocristo

yonquico'. Inaso' hua'anëntërinpoa' ni'ton, chinotoco'. Nani tahuëriya chiniquën cancantatoma', yonquico' Quisocristo nanamën sha'huicamaso marë'. Ina quëran “¿Onpoatomata' imarama?” itöhuachinënquëma', a'naroáchin no'tëquën sha'huitarama'. ¹⁶Ama no'huitë pochin chiniquën sha'huitocosohuë'. Sanoanan quëran pënëncö'. Yosë yonquihuatama', noya sha'huitarama'. Quisocristo imarama' ni'ton, noyasáchin nicatoma', noyápiachin cancantoco'. Ina quëran pinopirinënquëmahuë', “Co'ta noya nisapi. Quëmariso' nonpinapiran,” itarin a'narinta'. Itöhuachina, pinotona'piso' tapanarin.

¹⁷Co noyahuë' nipatëra, parisitacaso' ya'huërin. A'na tahuëriso nipirinhüë' Yosë nohuanton, imarëhuasopitanta' paristarëhua'. Noya nipirëhuahuënta', piyapi aparitarinënpoa'. Ina pochin parisitacaso' Yosë nohuantërin.

¹⁸Quisocristonta' nóya niponahuë', oshahuanëhuaso marë' parisitërin. Oshanënpoa' inquitinpoaso marë' chiminin. A'naromarëáchin chiminin. Noya niponahuë', oshahuano'sa marë' chiminin. Canpoanta' Yosë nohuítacaso marë' chiminin. Piyapi ni'ton tëhuënychachin tëpapi.

Chiminaponahuë', nãpiantarin ni'ton, noya noya ya'huantarín. ¹⁹Ina pochin nãpiantaton, pa'nin chimipiro'sa' ya'huërinquë. Inaquë tashinan pëiquë ya'huapiso pochin nininsopita nanan sha'huítönin. ²⁰Inapitaso' iräca

Noi nanpiso', pa'pi co noyahuë' cancantopi ni'ton, ina nohuanton, Noi pënëntárin. Pënëntöpirinhüë', co yanatëpihuë'. Yosëso' co a'naroáchin ana'intërinhuë'. Noi panca nancha nicaso', ninarapirinhüë', co natëpihuë' ni'ton, ana'intërin. Ipora huanta' parisitapi. Noiso' nancha tinirahuaton, ya'conin. Naporo' posaya'píchin ii'

nanantërin. Ya'ipi piyapi'sari ina chinochina'. Quisocristo catahuarinpoa' ina pochin cancantacaso'. Amen.

Nisha nisha parisitëréhuaso'

¹² Na'con iyaro'sa', imoyaro'sa', nosororanquëma'. Iporaso' chiníquën parisitohuatama', ama pa'yancosohuë'. Co topinan quëran ma'sha onporamahuë'. Imarama' ni'ton, ina pochin parisitacaso' ya'huërin. Yosë nohuanton, napoarama' noya noya imacamaso marë'. ¹³ Quisocristo parisitërinso pochin parisitohuatama', noya cancantoco'. Ina quëran chiníquën nanantaton o'mantahuachin, noya noya cancantarama'. ¹⁴ Imaramaso marë' pinopachinënguëma', Yosë noya ni'sarinquëma'. Ispirito Santo ya'coancantatënguëma' achinicananarinquëma' ni'ton, noya cancantoco'.

¹⁵ A'naquën piyapi'saso' co noyahuë' cancantopi. Tëpatopi, ihuatopi, nanan pa'yatopi inapitaso' ana'intacaso' ya'huërin. Ama inapita pochin yonquicosohuë'. Ina marë' parisitohuatëhua', tapanacaso' ya'huërin. ¹⁶ Nipirinhuë', imaramaso marë' aparisitohuachinënguëma', ama tapanacosohuë'. “Quisocristo imarai mini. Ma noyacha Tata Yosëso paya,” topatama', Yosë noya ni'sarinquëma'.

¹⁷ Nani ana'intinpoaso' naniriarin. Ipora chachin imarëhuasopita pi'pian pi'pian ana'intarinpoa'. Co noyahuë' nipatëhua', tatanpoa pochin pi'pian ana'intarinpoa' noya noya yonquicaso marë'. ¡Ayaro' tahuëriso nipirinhüë' co nanamën natëpisopitahuë' chiníquën ana'intarin! Parisitopiquë a'pararin ni'ton, parisitomiatapi. ¹⁸ Yosë quiricanënguë sha'huitërinpoa': “Noya piyapi'santa' parisi quëran cha'ësapi. ¡Oshahuano'saso nipirinhüë' co onporonta' cha'ësapihuë'! Ya'ipi

co noyahuë' nipisopita chiníquën parisitomiatapi,” tënin. ¹⁹ Napoaton Yosë nohuanton parisitohuatama', noya nico'. “Catahuaco Sinioro chiníquën cancanchi,” itoco'. Yosë chachin nininpoa'. Inaso' co onporonta' naniantarinpoahuë'.

Ansiano'sa' pënëninso'

5 Ya'ipi ansiano'sanquëmanta' pënënanquëma'. Canta' ansianoco ni'to, achinicanainquëma', tënahüë. Quisocristo isoro'paquë nipon, nohuitërahuë. Corosëquë parisitohuachina, cari ni'nahuë ni'ton, sha'huiráruhuë. O'mantahuachin, canpoanta' inarë'quënpoa' hua'anëntarihua'. Napoaton iporaso' pënënanarinquëma' noya nicacamaso marë'. ² Quisoso imapisopita iyaro'sa' noya ni'co'. Yosë acorinquëma' ya'huëramaquë a'chinacamaso marë'. Hua'anëni ohuicanënpita noya a'pairinso pochin noya a'paico' imamiachina'. A'naya tëranta' co noyahuë' nipachin, sanoanan quëran pënëncó' noya yonquianta'in. Nani tahuëri catahuaco' noya imaina'. Ama chirotomahuë', a'chincó'. Ina pochin nicacaso' Yosë nohuantërin. Ni'ton, canpitanta' noya nohuantatoma', a'chincó'. Ama canacaso marë' a'chincosohuë'. Noya cancantatoma', Yosë marë' sacatoco'. ³ Pënëntohuatama', ama chiníquën nontocosohuë'. Ama hua'an pochin cancantatoma', camaitocosohuë'. Yosë acorinquëma' a'chintëramasopita catahuacamaso'. Napoaton noya yonquiatoma', noya nico' inapitanta' inachachin nonainquëmaso marë'. ⁴ Quisocristo imarëhua' ni'ton, ya'ipinpoa' hua'anëntërinpoa'. A'na tahuëri o'mantararin. Noya ansiano'sa' nipatama', naporo' noya canaarama'. Isoro'paquë canatohuachinara, yancotë' huëron quëran nipiso'

quëtopirinahuë', inaso' a'naroáchin ahuirin. Inapaquëso nipirinhue' canahuatama', ya'huëtomiatarinquëma'. Noya noya ya'huëcontarama'.

Yosë catahuarinpoaso'

⁵Hui'napi'sanquëmanta' ansiano'sa' natëco'. Ya'ipinquëma' noya yonquiatoma', nicatahuaco'. Quiricanën quëran itërinpoa':

“Caora noya nisarahuë, ta'toma', nocantohuatama', Yosë co noya ni'sarinquëmahuë'.

Nipirinhue', 'Caora co nanitërahue' noya nica'huaso'. Catahuaco,' topatama', inaora nohuanton, Yosë nóya catahuarinquëma',” ténin.

⁶Parisitapomarahue', ama Yosë no'huicosohue'. Chiníquën nanantaton, ni'sárinquëma ni'ton, natëco'. Ina noya yonquihuataama', tahuëri nanihuachin, noya noya acoarinquëma'. ⁷Ama ma'sha onpochináchin yonquicosohue'. Ya'ipiya Yosë sha'huitoco' catahuainquëma'. Ina quëran: “Nosoroatonpoa', co naniantarinpoahuë',” ta'toma' sano cancantoco'.

Sopai yaminsërinpoaso'

⁸Sopaiso' inimiconënpoa'. Yacamairinpoa' co noyahuë' nicacaso marë'. Pa'pini' yamaninposo pochachin sopai pa'sarin piyapi'sa' minsëcaso marë'. Napoaton noya yonquiatoma', ni'sáco'. ⁹Ama pi'pian tëranta' ina tahuërëtosohue'. Chiníquën

cancantatoma', sha'huitoco' pa'in. Yosëíchin natëco'. Co canpitaíchin parisitaramahuë'. Ya'ipi parti Yosë imarëhuasopita parisitarëhua'. Ina yonquiatoma', chiníquën cancantoco'. ¹⁰Yosë pa'pi nosororinpoa'. Quisocristo imarëhua' ni'ton, a'na tahuëri inápaquë quëpantarinpoa'. Iporaso' ma'sha onpopirëhuahuë', catahuarinpoa'. Co hua'qui' parisitarihuahuë'. Ina quëran nosoroatonpoa', anoyatarinpoa'. Achinicananarinpoa'. Noya noya acoarinpoa'. ¹¹Yosë chini chiníquën nanantërin. Ya'ipiya hua'anëntarin ni'ton, co onporonta' pipiarinhue'. Inasáchin chinochina'. Amen.

Tiquiapon pochin ninshitërinso'

¹²Iya Siripano catahuarinco ninshita huanquëmaso'. Inaso' noya ni'nahuë. Noya imarin. Nani pi'pian ninshitëranquëma' pënëna' huanquëmaso marë'. Yosë yonquirinpoaso chachin nani sha'huitëranquëma'. Noya nosororinpoa', ténahuë. Ina yonquiatoma', ama a'pocosohue'.

¹³Papironiaquënta' Yosëri huayoninsopita ya'huëpi. Inapita saludos a'patarinënuëma'. Marconta' saludos a'patarinquëma'. Inaso' hui'nahuë pochin ni'nahuë. ¹⁴Ya'ipinquëma' noya ninosoroatoma', nisë'quëco'. Quisocristo imarama' ni'ton, Yosë catahuainquëma' sano cancantacamaso marë'. Nani huachi.

Pitro

Pitrori imapisopita ninshitaantarinso'

Imapisopita yonquiaton, nanan a'patërinso'

1 Ca Simon Pitroco ninshi-taranquëma', ni'co'. ¿Noya ya'huarama'? Noya canta' ya'huarahuë. Quisocristoichin hua'anëntërinco ni'ton, inasáchin natërahuë. Ina acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Yosë nohuanton, canpitanta' Quisocristo natërama'. Quiya pochin imarama' ni'ton, canpitanta' nicha'ësarinquëma'. Ma noyacha Quisocristo anoyacancantërinpoa paya, tënëhua'. Inaso' Yosë ni'ton, chinotërëhua'. Oshanënpoa' inquitatonpoa', nóya ni'ninpoa'. Napopianachin nosororinpoa' ni'ton, catahuarinquëma' canpitanta' cancanëma quëran huarë' natëcamaso'.² Yosë inaora nohuanton noya catahuainquëma'. Asanocancainquëma'. Noya noya nohuitohuatama', noya noya cancantarama'. Siniro Quisocristo nohuitohuatama', na'con catahuarinquëma' sano cancantacamaso marë'.

Noya noya imacaso' ya'huërin

³ Quisocristoso' chiníquën nanantaton, ya'ipiya nanitaparín. Ina imapatëhua', catahuarínpoa' Yosë pochin cancantacaso marë'. Ina Yosë anohuitërinpoa'. Huëntonënuë nani aya'coninpoa'. Inaso' nóya ni'ton, nohuantërin canpoanta' inapochachin cancantacaso'. Ina nohuitohuatëhua', catahuarínpoa' onporahuatësona noya noya chinotacaso'.⁴ "Caora nohuanto, catahuaranquëma' noyápiachin cancantacamaso marë'," itatonpoa', na'con catahuarínpoa'. Oshanënpoa' inquitatonpoa', anoyacancantërinpoa'.

Sopai yacamairinpoa' co noyahuë' nicacaso marë'. Sopai natëhuatëra, monshihuanë', canacasoáchin yonquirë', co noyahuë' cancantëre'. Inapohuatëra, oshaquëran nitapicancanë'. Quisocristoso nipirinhuë' nicha'ërinpoa'. Apira apira ina yonquihuatëhua', oshaquëran Yosë pochin cancantarihua'.⁵ Napoaton Quisocristo imapatama', na'con yonquico' noya nicacamaso marë'. Noya nicatora', Yosë yonquirinso chachin nitotoco'.⁶ Ina nitotatoma', co noyahuë' yonquihuatama', a'naroáchin naniantoco'. Naporahuatoma', ma'sha onpoapomarahuë', chiníquën cancantoco'. Chiníquën cancantohuatama', ya'ipi cancanëma quëran ina chinotoco'.⁷ Noyasha chinotatoma', imaramasopita capini noya ninosoroco'. Naporahuatoma', ya'ipi piyapi nosoroco'.

⁸ Ina pochin Yosë pënëninpoa' noya noya imacaso marë'. Ina pochin cancantohuatama', co topinan quëran imasaramahuë'. Oshaquëran noya noya cancantohuatama', noya noya Quisocristo nohuitarama'.⁹ A'naquënso nipirinhuë' co ya'ipi cancanëna quëran Yosë imapihuë'. Co noyahuë' nipi. Co a'napita nosoropihuë'. Ina pochin cancantohuachinara, pëtorayatëreso pochin cancantopi. Pëtorayatohuatëra, co aquë quënantërehuë'. Inapochachin inapitanta co ya'ipi cancanëna quëran imatonahuë', isoro'paquë ya'huërinsoptaráchin yonquipi. Nóya cancantacaso marë' oshanënpoa' inquitopirinpoahuë', ina naniantopi. Oshaquëran somaraya pochin cancantatona' co huachi nanitapihuë' Yosë nanamën natanacaiso'.¹⁰ Napoaton iyaro'sa', na'con yonquico' ya'ipi cancanëma quëran huarë' imacamaso marë'. Yosë huayonatënuëma', nontërinquëma' ni'ton, noyá

matëreso pochin imamiatoco'. Inapohuatama', co nisha cancantatoma', a'poaramahuë'. ¹¹ Cancanëma quëran huarë' imapatama', a'na tahuëri hua'anëntërinquë quëpantarinquëma' noya ya'huëmiatacamaso marë'. Sinioro Quisocristo nóya cancantaton, nicha'ësarinpoo'. Inápaquë pa'patëhua', co onporonta' pipiarëhuahuë'.

¹² Ina yonquiato, co amirahuë' pënënta'huaso'. No'tën nanan nani nitotërama'. Noya nitotopiramahuë', naquëranchin sha'huitantaranquëma' noya noya yonquicamaso marë'. ¹³ Co'huara ca chimiyantërapohuë', ina nanan chachin sha'huichinquëma' ama naniantacamaso marëhuë', ténahuë. ¹⁴ Co hua'quiya quëranhuë' chiminarahuë. Sinioro Quisocristo nani anitotërinco. ¹⁵ Napoaton ninshitaranquëma'. Naquëranchin a'chintantaranquëma'. Ina quëran chiminpirahuënta', iso quirica nontohuatama', yonquiantarama'.

Quisocristo ya'norinso'

¹⁶ "Chiníquën nanantaton, Quisocristo o'mantarin," itërainquëma'. Sinioro o'mantacaso' tahuëri no'tëquën a'chintërainquëma'. Co quiyaora yonquinëhuëi quëran a'chintërainquëmahuë'. Co pi'pisha tëranta' nonpintërainquëmahuë'. Iráca isoro'paquë nipon, nisha pochin ya'notërincoi. Ya'pirahuëi quëran chachin ni'nai. ¹⁷⁻¹⁸ Quisocristoro'coi a'na motopi'pa' pa'nai. Inaquë Yosë nohuanton, huënaráchin huënaráchin ya'norin, ni'nai. Naporo chachin inápa quëran Tata Yosë noninso natanai: "Iso' hui'nahuë, nosororahuëso'. Nóya ni'nahuë," ténin. Yosë nohuanton, inaquë quënanatoi, natanai. Inapotatoncoi, Quisocristo chiníquën nanantërinso' anitotërincoi.

¹⁹ Ina yonquiato: "Ma no'tëquëncha Yosëri ninorin paya," ténai. Iráca quëra huarë' pënëntona'piro'sa' ninshitërinënpoo'. Yosë nohuanton, co'huara nasichátëraponhuë', Quisocristo napocaso' ninopi. "No'tëquën ninshitopi," ta'toi, quiricanën na'con natërai. Canpitanta' ina nontatoma', yonquico'. No'tëquën anitotërinpoo'. Tashi' nipachina, nanparin noya a'pintërinpoo'. Inapochachin Yosë quiricanën quëran a'pintërinpoo' no'tëquën yonquicaso marë'. Tahuërianpitaquë huarë' nanparin noya orotërin. Inapochachin ipora Quisocristo o'mantaquë huarë' quiricanën ya'huëtërinpoo' ina nohuitacaso marë'. O'mantahuachin, noyá nohuitarihua'. Huënio tayora huënaráchin a'pininso pochin a'pintarinpoo'. ²⁰ Iporaso' quiricanën quëran nontërinpoo'. Co canpoara yonquinënpoo quëran ma'sona tapon naporinso' nitotëréhuahuë'. ²¹ Iráca co inahuara nohuanton, ninshitopihuë'. Yosëri acorin nanamën anitotinpooaso marë'. Ispirito Santo nohuanton, Yosë yonquirinso chachin ninshitopi.

Nisha a'china'piro'sa'

(Judas 4-13)

2 Iráca Yosëri acorinsopita no'tëquën pënëntopi. A'naquënso nipirinhue' nonpin nanan pënëntatona', isairi'osa' nonpintopi. Inapochachin iporanta' a'naquën nonpin nanan yaa'chintarinënuëma'. Noyasha nontapirinënuëmahuë', nonpintarinënuëma'. "Quiyanta' imarai," taponaraihuë', nonpin nanan a'chinapi anishacancantacaiso marë'. Quisocristo nicha'ëinpoaso marë' chiminin. Ináchin natëcaso nipirinhue', nisha a'china'piro'saso' co yanatëpihuë'. Ina marë' a'na tahuëri Yosëri ana'intarin. A'nanaya ana'intarin.

²Co no'tèquèn a'chintatonaraihuè', na'a piyapi'sa' nonpintapi. “Noya no'picaso', noya monshihuanacaso',” ta'tona', co noyahuè' nisapi. Na'a piyapi natanahuatona', inapita pochin cancantapi. “Imarai quiyanta',” taponaraihuè', co noyahuè' nisapi. Ina marè' a'napitari nicatona', Quisocristo pinosapi. “Quisocristo nanamèn co imacaso' ya'huèrinhuè'. Ina imapisopitaso' co noyahuè' nipi,” ta'tona', co no'tèn nanan yaimasapihuè'.

³Nisha a'china'piro'saso' co nosororinènquémahuè'. Canacaiso marè' nonpin nanano'sa' a'chintarinènquéma'. Inaso nipirinhue', iráca quèra huarè' Yosèri yonquirin ana'intacaso'. A'na tahuèri no'tèquèn ana'intarin. Co naniantarinhue' ana'intacaso'.

⁴Ni'co'. Iráca a'naquèn anquèniro'sa' co Yosè yanatèpihuè'. Co noyahuè' nipi ni'ton, Yosèri ana'intèrin. Co inapita tèranta' nicha'èrinhuè'. Parisitacaiso marè' a'parin. Tashinanquè oncorapipinan ya'huèràpi. Inaquè ayaro' ninarapi. ⁵Iráca ya'huèpisopitanta' co nicha'èrinhuè'. Co noyahuè' nipachinara, Yosè nohuanon, panca pacon pa'nin. Ii' quèran ta'huantopi. Noiso' Yosè imaton, no'tèquèn pènèntopirinhue', co yanatèpihuè' ni'ton, ya'ipiya ta'huantopi. Noisáchin nicha'èrin. Ya'ipi quèran posaya'píchin cha'èpi. ⁶Ina quèran Sotomaquè ya'huèpisopitanta' ana'intèrin. Co noyahuè' cancantohuachinara, Sotoma, Comora, cato' ninano chachin noyá ahuiquitèrin. Ya'ipiya chiminpi. Ayonquiinpoaso marè' inapita aninshitèrin. “Co noyahuè' nipatèhua', chiníquèn ana'intarinpoa',” tènèhua'. ⁷⁻⁸Sotomaquè ya'huèpisopita pa'pi co noyahuè' cancantopi. Monshihuanacaisoáchin yonquipi. A'naratipita co noyahuè' nipi. Inaquè a'na quèmapíchin noya ninin, Loto

itopiso'. Nani tahuèri, nani tahuèri co noyahuè' nipiso nicaton, sètèrin. Taparo' nonpachinara, co noya nataninhue'. Sètacasoáchin cancantèrin. Sacai' niponahuè', inaora Yosè yonquirin. Ina marè' Yosèri nicha'èrin. ⁹Inapochachin ipora Quisocristo imapatèhua', Yosè nanitèrin catahuainpoaso'. Sopai yaminsèpirinpoahuènta', Yosè catahuarinpoa' cha'ècso marè'. Oshahuano'saso nipirinhue' ana'intarin. Nani yonquirin chiníquèn ana'intacaso'. Ayaro' tahuèri nanihuachin, no'tèquèn ana'intaton, parisitopiquè a'pararin.

¹⁰A'naquèn co pi'pisha tèranta' Yosè yanatèpihuè'. Inapitaso' chini chiníquèn ana'intarin. Co Yosè natètonahuè', co noyahuè' nicacaisoráchin yonquipi. A'naratipita taparo' nisáponaraihuè', co ina marè' tapanpihuè'. “Caora noya nitotèrahuè,” ta'tona', co inso tèranta' yanatèpihuè'. Chiníquèn nanantopisopita Yosèri acorinso' co quènanpirinhue', pinopi. ¹¹Anquèniro'saso nipirinhue' inapita quèran chini chiníquèn nanantaponaraihuè', co nohuantopihuè' pinotacaiso'. “Yosèri ana'inchin,” ta'tona', tananpitopi.

¹²Nisha a'china'piro'saso' ma'sharo'sa pochin cancantopi. Co manta' yonquipi huè'. Ma'sona tèranta' yanipachinara, nipi. Yosè yonquirinso' co nitotatonaraihuè' pinopi. Ni'co'. Ma'sharo'sa' tananquè quènanpatèra, tèparè', co nosororèhuè'. Ina marè' Yosèri acorin. Inapochachin nisha a'china'piro'saso' ta'huantapi. Oshanèna marè' Yosèri ana'intarin. ¹³Piyapi'sa' anishacancantopi ni'ton, a'na tahuèri inahuanta' parisitapi. Isoro'paráchin yonquiatona', capa cancantacaisoáchin yonquipi. A'morèso mancharinso pochin nicatona', nitapicancanpi. Imaramasopita niyontonpatamara, “Quiyanta' imarai,” ta'tona', ya'conpi. Nonpintatènquéma',

ichicoshatapirinēnquēmahuë', inahuaso' co noyahuë' nicatona taparo' nipi.

¹⁴Sanapi quēnanpachinara, monshitacaisoráchin yonquipi. Co nani-topihuë' naniantacaiso'. Co chiníquēn cancantopisopitahuë' nonpintatona', anishacancantapi. Huēnsonquē ma'sha manēso pochin nonpintapi. Ma'sharáchin yonquiataona', noyapatopi. Napoaton Yosëri ana'intarin. ¹⁵No'tēn nanan a'porahuatona', Yosë iranēn quēran pëshonpi. Paramo pochin cancantopi. Pioro hui'nin inaso'. Iráca pēnēntopirinhuë', coriqui na'con na'con nohuantērin. "Nonpinacaso' co noyahuë' nipirinhuë', inapoato, na'con canarahuë'," ta'ton, co noyahuë' ninin.

¹⁶Co yanatērinhuë' ni'ton, Yosëri chiníquēn no'huirin. Moranēn co nitononaponahuë', Yosë nohuanton, piyapi pochin nonin. Ina nonin quēran Yosëri pēnēnin co noyahuë' yonquirinsopita naniantacaso marë'.

¹⁷Nisha a'china'piro'sa' co Quisocristo nanamēn a'chinpihuë'. Poso yanirinsopochin nipi. Yanihuachina, co huachi o'ocaso' ya'huērinhuë'. Inapochachin nisha a'china'piro'sa' nonpintarinēnquēma'. Isonta' yonquico'. Hua'qui' co o'nanpachinahuë', chitoro' yaráton quēnanpatēra, pa'yatopirēhuë'. Panca ihuani quēpahuachina, co huachi o'naninhuë'. Inapochachin nisha a'china'piro'sa' nisapi. "Noya noya a'chintarainquēma'," itopirinēnquēmahuë', co tēhuēnchachin catahuarinēnquēmahuë'. Nani iráca Yosëri yonquirin ana'intacaso'. Tashinanquē a'pararin. Inaquē parisitápona'. Co onporonta' pipiponahuë'. ¹⁸Inahuara nipa'yatatona', topinan quēran nontarinēnquēma'. Nisha nisha yonquipi. Nasha ya'conpispita a'naroáchin nonpintopi. Ipora huarë' co noyahuë' yonquipispita naniantapirinahuë'. "Huëco'

no'piahua'. Noya no'picaso'. Noya monshihuanacaso'," itopi nonpintatona'. ¹⁹"Co insonta' natēcaso' ya'huērinhuë'. Canpitaora nohuanton ya'huëco'. Ma'sona tēranta' yanipatama', nico'. Inapohuatama', capa cancantarama'," itopirinēnquēmahuë', co inapita tēranta' inahuara nohuanton ya'huēpihuë'. Sopai nohuanton, no'pipi, monshihuanpi, co noyahuë' nipi. Insosona minsēhuachinpoa', hua'anēntērinpoa'. ²⁰Quisocristo nanamēn natanpachinara, natēpirinahuë'. "Cha'esarahuë huachi," ta'tona', co noyahuë' yonquirinsopita pi'pian naniantopi. Ina quēran nisha cancantatona', Yosë a'poantapi. Co noyahuë' niantahuachinara, sopairi minsērin. Ina marë' na'con na'con Yosëri ana'intarin huachi. ²¹No'tēn nanan nitotaponaraihuë', co imamiatopihuë'. Nóya nicacaso' a'chintopirinahuë', ina naniantopi. Co onporonta' natanpihuë' naporini, noya noya niitonahuë'. Nani Yosë a'popi. ²²Ma'pitacha nipi paya. Imaponaraihuë' a'pohuachinara, iráca ninshitatona napopiso chachin nipi: "Ni'nira imohuachina, co yonquirinhuë'. Imorinsopochin caantarin. Coshinta' i'quē pa'mopirinahuë', naquēranchin shiapiroquē quēhuēantaton, nē'huētantarin," topi. Inapochachin inahuanta niconpi.

O'mantacaso' tahuëri

3 Nosororanquēma' iyaro'sa'. I'hua quirica a'patēranquēma' nontacamaso marë'. Iporaso' naquēranchin ninshitantatēnquēma', pēnēantaranquēma' no'tēquēn yonquicamaso marë'. ²Iráca noya pēnētona'piro'sa' ya'huëpi. Ninotona', Yosë quiricanēnquē ninshitopi, nani nontērama'. Naporahuaton, quiyanta' Quisocristo pēnēnincoiso' a'chintērainquēma'. Inaso' nicha'ësarinpao'. Ca'tano'sanēnpitacoi

chachin a'parincoi. Ama naniantacamaso marëhuë' ninshitaranquëma'.

³ Iso' na'con yonquico'. O'mantacaso' tahuëri ya'caritohuachin, co noyahuë' piyapi'sa' ya'huapona'. Co Yosë natëtonaraihuë', ma'sona yonquipiso' nisapi. Co noyahuë' cancantapi. Quisocristo sha'huitërinpoaso' tëhuaapi. ⁴ “¡Ma'pítacha nonama paya! ‘O'mantararahuë,’ ¿itërinquëma' ti? Intohuasó' Quisocristoso' nimara, capa. Co o'maarinhüë', tënai. Tatanënpoarinta ninarápirinahuë', nani chiminpi. Isoro'pa' ninin quëra huarë' inachachin inachachin nisárin. Co onporonta' nisha tahuëri nisarinhüë',” tosapi. ⁵ Co yanatëtonaraihuë', co yonquiapihuë'. Iráca co manta' ya'huëpirinhüë'. Ina quëran Yosë nonaton, isoro'pa' acorin. Inápaquë ya'huëinsopitanta' acorin. Isoro'paso' iisáchin nipirinhüë', ina nohuanton, yaniro' ya'norin. ⁶ Ina quëran piyapi'sa' co noyahuë' nipachinara, ii' quëran chachin ata'huantërin. ⁷ Inapochachin ipora isoro'pa', pi'iro'të', inapita ya'huëpirinahuë', nani Yosëri chinotërin ana'intacaso': “A'na tahuëri pën quëran ata'huantarahuë',” tënin ni'ton, tahuëri nanihuachin, pën quëran chachin ata'huantararin. Naporo' tahuëri ya'ipi oshahuano'sa' chiníquën ana'intarin. Parisitopiquë a'pararin.

⁸ Isonta' iyaro'sa' yonquico'. “A'na tahuëriso' a'naroáchin na'huërin. Huaranca pi'ipiso' hua'qui',” tënëhua'. Yosëso nipirinhüë' co canpoa pochin yonquirinhüë'. Huaranca pi'inta' nipirinhüë', Yosëriso' a'na tahuëriáchin pochin ni'nin. Huaranca pi'ipi, a'na tahuërirë' napopianachin pochin ni'nin. ⁹ A'naquën napopi: “Yosë hua'quiarin. Naniantërinpoa',” topirinhüë', co hua'quirinhüë'. Co topinan quëran sha'huitërinpoahuë'. Nosoroatonpoa', ninarárin. Co nohuantërinhuë' a'na

piyapi tëranta' parisitopiquë pacacaso'. Na'con na'con piyapi'sa' co noyahuë' yonquipisopita naniantacaiso marë' ninarárin.

¹⁰ Napoaponahuë', tahuërinën nanihuachin, Siniro o'mantararin. Ni'co'. Tashi' co yonquiasëhuë', ihuatë' huë'nin. Inapochachin a'nanaya ayaro' tahuëri naniarin huachi. Naporo' tahuëri pi'iro'të' huëntoncaarin. Chiníquën huëntoncahuachin, ta'huantararin. Pi'i, tayora, inapita huéya ni'ton, soquiarin huachi. Isoro'pa', ya'ipi ya'huëinsopita, inapita huiquitapi.

Noya yonquicaso' ya'huërinso'

¹¹ Co manta' ya'huëmiatarinhüë'. Ya'ipi ta'huantararin ni'ton, ¡Yosë pochin cancantatëhua', noyasáchin niahua! ¹² O'mantacaso' tahuëri noya ninahua'. “Manoton o'manta'in,” ta'tëhua', noyápiachin cancantahua'. Ina tahuëri nanihuachin, ya'ipi inápaquë ya'huëinsopita pën quëran ta'huantararin. Pi'i, yoqui, tayora, inapita soquiarin. ¹³ Napoaponahuë', nasha ya'huaantapon. Nani Yosë sha'huitërinpoa'. “A'na tahuëri nasharo'pa', nasha pi'iro'të' inapita acoantapo,” itërinpoa'. Ina ninarëhua'. Inaquë noyasáchin nisarëhua'.

¹⁴ Napoaton iyaro'sa', ina ninatoma' na'con yonquico' noyasáchin nicacamaso marë'. “Quisocristo nanan anoyatërinpoa',” ta'toma', noya nini'toma', ya'huëco'. Ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', noyápiachin cancantoco'. Ina quëran o'mantahuachin, noya ni'sarinquëma'. ¹⁵ Nosoroatonpoa', hua'qui' Siniro ninararin na'con na'con piyapi'sari natëcaiso marë'. Ina quëran inapitanta' nicha'ësarín. Ama ina naniantocosohüë'. Inachachin iya Paononta' ninshitërinquëma'. Inaso' iyanpoa pochin ni'nëhua'. Yosë nohuanton, no'tëquën nitotaton,

ninshitérin. ¹⁶Na'a quirica ninshitaton, nisha nisha ninanoquë ya'huëpisopita a'patërin. Noya pënënpirinpoahuë', pi'pian sacai' yonquicaso'. A'naquën piyapi co Yosë nanamën nitotatonahuë', nisha nisha yonquipi. Paono ninshitérinso' nontopirinahuë', co noya yonquiatonaraihuë', ma'sona tapon naporinso' anishatopi. Yosë quiricanën iráca ninshitopisonta' anishatopi. Ina marë' Yosëri chiníquën ana'intarin huachi.

¹⁷Napoaton iyaro'sa' nani pënënanquëma' ni'ton, ni'cona nonpintochinënuëma'. Iporaso' noya

yonquipiramahuë'. Co noyahuë' nipisopita yanonpintarinënuëma' inapita pochin nisha nisha cancantacamaso marë'. ¹⁸Canpitaso nipirinuë', Sinioro Quisocristoíchin yonquico'. Inaora nohuanton, nosororinquëma' ni'ton, nani tahuëri yacatahuarinquëma'. Inasáchin yonquihuatama', oshaquëran noya noya nohuitarama'. Inaso' nicha'ësaripoa'. Ya'ipi piyapi'sari chinochina'. Ayaro' tahuëriquë huarë' inasáchin yonquia'ahua'. Amen. Nani ninshitéranquëma huachi.

Pitro

Coanshari imapisopita ninshitérinso'

Quisocristo no'tëquën anitolérinpoaso'

1 Iso quirica a'pataranquëma', ni'co'. ¿Noyanquëma' canpitanta'? Quiyanta' isëquë noya ya'huarai. Quisocristo noya noya nohuitacamaso marë' ninshitaranquëma'. Iráca co'huara isoro'pa' ya'huëyátërasohuë', inápaquë ya'huërin. Ina quëran o'marahuatón, a'chintërincoi, natanai. Quiyaso' ni'nai. Nirayarai. Nonën chachin ya'huëtërin, së'huarai. Inasáchin Yosë yonquirinso' anitolérinpoa'. Ina nohuitohuatëhua', nóya nanpimiatarihua'. ²Isoro'paquë o'mahuachina, quiyariso' ni'nai. Nohuitatoi, sha'huitarainquëma'. Inaso' nanpimiatarin. Iráca inápaquë ya'huërin. Tata Yosëre chachin ya'huërin. Napopináchin yonquipi. ³Inápaquë ya'huaponahuë', o'mahuachina, piyapicoi ni'nai, a'chininsonta' natanai. Pa'pionta' anohuitërincoi. Hui'nin nohuitatoi, nohuitërai. Nipayarëso pochin ninai. Napoaton ninshitaranquëma' canpitanta' Quisocristo nohuitacamaso marë'. Quiya pochachin Yosë nohuitoco' nipayarëso pochin nicacamaso marë'. ⁴Ina pochin cancantohuatama', nóya cancantarihua'. Ina marë' ninshitaranquëma'.

Tahuëri pochin nininso'

⁵Noya nanan Quisocristo anitolérincoi. Ina nanan chachin sha'huitaranquëma'. “Yosëso' noyasáchin ninin. Tahuëri pochin cancantërin. Co pi'pisha tëranta' tashi pochin cancantërinhuë',” itërincoi. ⁶Tashi pochin cancantohuatëhua', co Yosë nohuitarihuahuë'. “Yosë

nohuitërahuë’,” tapomarahuë', co noyahuë' cancantohuatama', non-pinama'. Co no'tën nanan imaramahuë'. ⁷Yosëso' noyasáchin ninin. Tahuëri pochin cancantërin. Canpoanta' tahuëri pochin yonquihuatëhua', Yosë nohuitarihua'. Naporahuaton, noya nini'tëhua' ya'huarihua'. Hui'nin chachin chiminin ni'ton, ya'ipi oshanënpoa' inquitariinpoa'. Huënainën quëran anyocancantarinpoa'.

⁸“Co oshahuancohuë’,” topatëhua', canpoara ninonpintërhua'. Co no'tëquën yonquirëhuahuë', co tëhuënchachin imarëhuahuë'. ⁹Onporosona co noyahuë' nipatëhua', Yosë nontahua'. “Tëhuënchachin co noyahuë' nicato, oshahuanco,” topatëhua', Yosë oshanënpoa' inquitariinpoa'. Co nonpintërinpoahuë'. Quisocristo chiminin ni'ton, nanitërin ya'ipi oshanënpoa' inquitinpoaso'. Noyápiachin cancan quëtarinpoa'. ¹⁰“Ya'ipinquëma' co noyahuë' ninama’,” itërinpoa' Yosë. Napotopirinpoahuë', “Noya ninahuë. Co caso' oshahuancohuë’,” topatëhua', “Yosë nonpintërinpoa’,” tënëhuaso pochin cancantërhua'. Nanamën no'tëquën sha'huitopirinpoahuë', co tëhuënchachin natërhua'huë'.

Nanan anyatërinpoaso'

2 Quisocristo imarama' ni'ton, hui'nahuëpita pochin ni'nanquëma'. Ninshitaranquëma' noyasáchin nicacamaso marë'. Nipirinhüë', co noyahuë' nipatëhua', Quisocristo catahuarinpoa'. Oshahuanëhua' ni'ton, ana'intinpoaso' ya'huëpirinhüë'. Canpoa marë' Yosë nontaton, nanan anyatarinpoa'. Inaso' no'tëquënáchin yonquirin. ²Ya'huërenamënpoa' chiminin ni'ton, nontohuatëhua', oshanënpoa' inquitariinpoa'. Oshanënpoa' inquitatonpoa', nanan anyatërinpoa'. Ya'ipi piyapi marë'

chiminin. Ya'ipinpoa' oshanënpoa' inquitinpoaso' nohuantopirinhuë'.

³Yosë nohuitohuatëhua', pënëninpoaso' natëarëhua'. No'tëquën natëcaso' nohuantarihua'. Ina natëhuatëhua', tēhuëenchachin Yosë nohuitërëhua'.

⁴A'naquënso nipirinhuë' "Nani Yosë nohuitërahuë," topirinahuë', pënëninpoaso' co natëtonahuë', nonpiánpi. Co no'tëquën yonquipihuë'.

⁵Yosë nanamën natëhuatëhua', noya noya Yosë nosoroarihua'. Ina pochin cancantohuatëhua', tēhuëenchachin ina nohuitarihua'. ⁶"Yosë imarahuë," topatëhua', Quisocristo pochachin cancantacaso' ya'huërin.

Nasha pochin pënëninpoaso'

⁷Co iyaro'sa' nasha camaitërinso' ninshitaranquëmahuë'. Iráca quëran huarë' Yosë nanamën natanama'. "Ya'ipinquëma' noya ninosoroco'," itërinpoa'. Inachachin iporanta' pënënanranquëma'. ⁸Co nasha camaitërinsohuë' niponahuë', nasha pochin ninshitaranquëma' cancanëma quëran huarë' ninosorocamaso marë'. Quisocristo ya'ipi piyapi nosororin. Nosoroatonquëma', a'pintëreso pochin anoyacancantërinquëma' tahuëri pochin cancantacamaso marë'. Ninosorohuatama', co huachi tashi pochin cancantaramahuë'.

⁹A'na piyapi no'huihuatama', co Yosë imaramahuë'. "Imarahuë," tapomarahuë', co tahuëri pochin cancantëramahuë'. Ipora huanta' tashi pochin cancantarama'. ¹⁰Imaramasopita capini ninosorohuatama', tahuëri pochin cancantarama'. Ina pochin nipatama', no'tëquën imarama'. ¹¹Nipirinhuë' nino'huihuatama', tashi pochin cancantarama'. Co noyahuë' cancantatoma', co manta' yonquiamahuë'. Co nanitaramahuë' no'tëquën yonquicamaso'. Sopai

nohuanton, somaraya pochin cancantarama'. Napoaton iyaro'sa', cancanëma quëran huarë' ninosoroco'.

¹²Canpitaso' imarama' ni'ton, ninshitaranquëma'. Hui'nahuëpita pochin nicatëinquëma', ninshitaranquëma'. Quisocristo canpoa marë' chiminin. Imapatama', oshanëma' inquitërinquëma'. ¹³A'naquëma' nani hua'qui' imatoma' a'napita catahuarama' ni'ton, Quisocristo noya nohuitërama'. Inaso' iráca quëran huarë' ya'huërin. Noya imarama' ni'ton, ninshitaranquëma'. Canpitanta' hui'napi'sanquëma', nani sopai minsërama'. Napoaton ninshitaranquëma'.

¹⁴Ya'ipi imaramasopita hui'nahuëpita pochin ni'nanquëma'. Yosë nohuitërama' ni'ton, ninshitaranquëma' noya noya cancantacamaso marë'. Quisocristo noya nohuitërama' ni'ton, iyaro'sa', ninshitaranquëma'. Inaso' iráca quëran huarë' ya'huërin. Nani tahuëri, apia'huaro'sa', Yosë nanamën yonquiamama'. Napoaton chiniquën cancantarama'. Chiniquën cancantatoma', sopai nani minsërama'.

Isoro'paráchin pa'yatopisopita

¹⁵Na'a piyapi'sa' co Yosë natëtonahuë' nisha nisha yonquipi. Isoro'paquë ya'huërinso'pitaráchin yonquipi. Ama inapita pochin cancantocosohuë'. Ama nani ma'sha nohuantapatocosohuë'. Ma'sha na'con yonquihuatama', co tēhuëenchachin Tata Yosë nosororamahuë'. ¹⁶Isoro'paquë nisha nisha ya'huërin aoshahuainpoaso marë': Monshihuanacasoráchin cancantëre'. Ma'sha quënanpatëra, nohuantapatëre'. Ma'huanpatëra, yanocantëre', naporë'. Inapitaso' co Tata Yosë nohuanton ya'huërinhuë'. Sopai nohuanton, ya'huërin. ¹⁷Isoro'pa' ta'huantarin. Ya'ipi ma'shanta' ta'huantarin. Inasáchin pa'yatohuatëhua', topinan quëran nanpiarihua'. Nipirinhuë', Yosë

noya imapatēhua', co onporonta' ta'huantarihuahuē'. Ya'huēmiatarihua'.

Quisocristo inimiconēn

¹⁸Co hua'quiya quēranhuē', apia'huaro'sa', Quisocristo o'mantararin. "Cristo yao'mahuachin, inimiconēn huē'sarin," itērinēnpoa'. Nani natantērama' canpitanta'. Iporaso' na'a piyapi'sari Cristo yainimicotopi. Napoaton o'mantacaso' tahuēri naniriarin, tēnhua'. ¹⁹"Quiyanta' imarai," topirinahuē', nani pipipi. Co tēhuēnchachin Yosē huēntonēnquē ya'conpihuē'. Ya'conpi naporini, co pipitonahuē'. Pipipi quēran nitotērēhua'. "Co onporonta' cancanēna quēran huarē' imapihuē'," tēnhua'.

²⁰Canpitaso nipirinhue' imarama'. Quisocristo nohuanton, Ispirito Santo ya'coancantērinquēma'. Napoaton no'tēquēn yonquirama'. ²¹Nitotopiramahuē', naquēranchin pēnēantaranquēma' yonquicamaso marē'. No'tēn nanan imapatēhua', co nonpin nanan natēarihuahuē'.

²²Tēhuēnchachin nonpin nanan sha'huitarinēnquēma'. "Quisososo' co Cristohuē'. Co Yosē hui'ninhuē'," ta'tona', yanonpintērinēnquēma'. Inapoa'ona', Quisocristo inimicotapi. Tata Yosēnta' a'popi. ²³Yosē hui'nin a'pohuachina', co Tata Yosēnta' nohuitapihuē'. "Quisocrisoso' Yosē hui'nin chachin," topachina', Tata Yosēnta' imasapi.

²⁴Ya'nan imapoma', no'tēquēn a'chintērainquēma'. Ina chachin imamiatoco'. Ina imapatama', cancanēma quēran Tata Yosē nohuitarama'. Hui'nionta' noya nohuitarama huachi. ²⁵Quisocristo chachin sha'huitērinpoa': "Imamiatohuatamaco, Yosē nohuitatoma', nanpimiatarama'," itērinpoa'.

²⁶A'naquēn yanonpintarinēnquēma' ni'ton, ninshitaranquēma'. ²⁷Canpitaso nipirinhue' Ispirito Santo ya'huētērinquēma'. Quisocristo imarama' ni'ton, ina nohuanton, ya'coancantērinquēma'. Nani tahuēri a'chintarinquēma'. Cancanēmaquē Yosē nanamēn a'chintarinquēma'. Co onporonta' nonpintērinquēmahuē'. No'tēquēn a'chintērinquēma' ni'ton, co a'napita a'chintinquēmaso' ya'huērinhuē'. Ina natēhuatama', no'tēquēn yonquiarama'. Sha'huitērinquēmaso pochachin Quisocristo imamiatoco'.

²⁸Ipora quēran huarē', apia'huaro'sa', Quisocristo imamiatoco'. Inapohuatama', o'mantahuachin, co tapan ya'huētārinquēmahuē'. Co pa'yanaramahuē'. ²⁹Quisocristo noyasáchin ninin, nitotērēhua'. Napoaton Yosē huēntonēnquē ya'conpatēhua', noya nicarihua'. Inpitasona noya nipachina', nani Yosēri anoyacancantērin ni'ton, hui'nin pochin ni'sarin, tēnhua'.

Yosē hui'ninpita

3 Ma noya Tata Yosē nosororinpoa' ni'ton, hui'ninpita pochachin ni'ninpoa'. Huēntonēnquē chachin aya'coninpoa'. Co imapisopitasohuē' nipirinhue' co nitotopihuē'. "¿Onpoatonta' Yosē pochin cancantacaso' nohuantopi?" toconpi. Co Yosē nohuitatonahuē', napopi. ²Na'con, iyaro'sa', nosororanquēma'. Iporaso' Yosē hui'ninpita pochin ni'ninpoa'. A'na tahuēri noya noya acoarinpoa'. Onpopinsona nicarihua' nimara. Co ya'ipi nitochatērarēhuahuē'. Nipirinhue', Quisocristo o'mantahuachin, nirayarihua'. Ina ni'patēhua', ina pochachin nicarihua'. ³"A'na tahuēri Quisocristo ni'sarēhua'," ta'tēhua', co noyahue' yonquirēhuasopita naniantarēhua'.

Quisocristoso' noyápiachin cancantërin ni'ton, canpoanta' noyápiachin cancantacaso' nohuantarihua'.

⁴Yosë pënëinpoa'. Co ina natëhuatëhuahuë', oshahuanëhua'. Co noyahuë' nipatëhua', co Yosë natërëhuahuë'. ⁵Noya nanan nani nitotërama'. Quisocristo o'marin oshanënpoa' inquitinpoaso marë'. Inaso' co pi'pisha tëranta' oshahuaninhuë'. ⁶Tëhuë'nchachin imapatëhua', nóya nisarëhua'. Co pa'yatarihuahuë' oshahuanacaso'. Nani tahuëri co noyahuë' nipatëhua', co Yosë nohuitërëhuahuë'. Co ya'coancantërinpoahuë'. ⁷Ni'cona, apia'huaro'sa', nisha a'china'piro'sa' nonpintochinënguëma'. Noya nipatëhua', noya cancantarëhua'. Quisocristo noya ni'ton, ina pochin cancantacaso' ya'huërin. ⁸Nani tahuëri co noyahuë' nipatama', sopai imarama'. Iráca quëran huarë' sopai co noyahuë' cancantaton, oshahuanin. Inaso' nonpintohuachinpoa', canpoanta' oshahuanarëhua'. Napoaton Yosë hui'nin o'marin sopai minsëaton nicha'ëinpoaso marë'. Ya'ipi oshanënpoa' inquitohuachinpoa', co huachi sopai natëcaso' ya'huërinhuë'.

⁹Huëntonënguë chachin Yosë aya'coninpoa' ni'ton, co iporaso' pa'yatarëhuahuë' oshahuanacaso'. Hui'nin pochachin cancantatonpoa', yonquinën chachin quëtërinpoa'. Nasitantarëhuaso pochin ninëhua'. Napoaton co huachi nohuantarihua'huë' oshahuanacaso'. ¹⁰Co sacaihuë' Yosë hui'ninpita nohuitacaso'. Noyasáchin nipatëhua', Yosë hui'ninpita pochin nisarëhua'. Nipirinhuë', co noyahuë' nipachina', co Yosë huëntonënguë ya'conpihuë'. Co imapisopita nosorohuachinahuë', co Yosë hui'ninpita pochin nisapihuë'. Sopai hui'ninpita pochin nisapi. Co noyahuë' cancantopi quëran sopai hui'ninpita nohuitarëhua'.

Ninosorocaso' ya'huërinso'

¹¹Ya'nan imapoma quëran huarë' Yosë nanamën natanama'. "Noya ninosoroco'," itërainquëma'. ¹²Iráca Cainoso' sopai natëton, iin tëparin. ¿Ma'marëta' tëparin? Iinso' noya ninin ni'ton, no'huiton, tëparin. Ama ina pochin cancantocosohuë'.

¹³Napoaton iyaro'sa' co natëpisopitahuë' no'huihuachinënguëma', ama pa'yancosohuë'. ¹⁴Iráca canpoanta' ina pochin co noyahuë' cancantërhua'. Co Yosë nohuitatëhuahuë', chimipi pochin nipirëhuahuë', Yosë anoyacancantërinpoa' ina nohuitatëhua' nanpimiatacaso marë'. Napoaton iporaso' ninosororëhua'. Ina quëran Yosë huëntonënguë ya'conëhuaso' nitotërhua'. Co ninosorohuatamahuë', co Yosë anoyacancantërinquëmahuë'. Chimipi pochin cancantarama'. ¹⁵A'na piyapi no'huihuatama', tëpatona'piro'sa pochin Yosë ni'sarinquëma'. Tëpatonapiro'saso', co Yosë pochin nanpimiatacaiso ya'huërinhuë'.

¹⁶Quisocristoso nipirinhuë' na'con nosoroatonpoa', nicha'ëinpoaso marë' chiminin. Chiminaton, nosororinpoaso' anitotërinpoa'. Inapochachin iyaro'sa', ya'ipi Quisocristo imapisopita nosorocaso' ya'huërin. Na'con ninosoroa'ahua'. Quisoso ya'huërenamënpoa' chimininso pochachin nosorocaso' ya'huërin.

¹⁷Quisocristo imarëhuasopita capini noya ninosorocaso' ya'huërin. A'napita ma'sha pahuantohuachina', catahuahua'. Capa capacaiso' nipachin, capa a'mocaiso' nipachin quëtahua'. Co inapita catahuahuatëhuahuë', co tëhuë'nchachin nosororëhuahuë'. Co canpoa capini ninosorohuatëhuahuë', co Yosënta' nosororëhuahuë'. ¹⁸"Ya'ipi imapisopita nosororahuë'," topatëhua', ama, apia'huaro'sa', topinan quëran

napoa'huasohuë'. Cancanënpoa quëran huarë' nosoroatëhua', catahuahua'.

**Co të'huatatëhuahuë'
Yosë nontërëhuaso'**

¹⁹Tëhuënychachin a'napita nosorohuatëhua', no'tëquën Yosë nanamën imasarëhua'. Ina quëran co huachi të'huatacaso' ya'huëtarinpoahuë'. "Tatanpoa pochin ni'ton, noya ni'ninpoa'," ta'tëhua', noya cancantarihua'. ²⁰Co noyahuë' nipatëhua', cancanënpoa quëran nitotatëhua', sëtërëhua'. Co noyahuë' ninëhuaso' Yosënta' nitotërin. Napoaponahuë', cancanënpoa quëran huarë' yaimapatëhua', inanta' nitotërin. Ina nitotaton, nosororinpoa'. Ina yonquihuatëhua', noya cancantatëhua', Yosë nontarihua'. ²¹Napoaton iyaro'sa', cancanënpoa quëran a'naya a'nayanpoa' yonquia'ahua'. "Yosë noya ni'sarincó," topatëhua', co Yosë të'huatarihuahuë'. Co të'huatatëhuahuë', nani tahuëri ina nontarihua'. ²²Yosë pënëninpoaso' natëhuatëhua', noya natanarinpoa'. Ina nohuantërinsoáchin yonquihuatëhua', catahuarinpoa'. Ina pochin cancantohuatëhua', ma'pitaso nipatëhua', quëtarinpoa'. ²³Yosë nani pënëninpoa' hui'nin imacaso marë'. Naporahuaton, ninosorocasonta' sha'huitërinpoa'. "Quisocristonta' inachachin sha'huitërinpoa'," ta'tëhua', cancanënpoa quëran natëahua'. ²⁴Yosë natëhuatëhua', yonquirin-soráchin imasarihua'. Imapatëhua', ya'coancantomiatërinpoa'. Ispirito Santo quëtërinpoa' ya'coancantinpoaso marë'. Ina catahuahuachinpoa', noya nisarëhua'. Ina quëran Yosë nohuitërëhuaso' nitotërëhua'.

Nonpin nanan a'chinpiso'

4 Na'con iyaro'sa' nosororinquëma' ni'ton, pënënanarquëma'. Na'a

nonpin nanan pënëntona'piro'sa' nonpin nanan a'chinapi. "Yosë nanamën a'chinahuë'," topirinahuë', co no'tëquën a'chinpihuë'. Napoaton a'chintohuachinëinquëma', ama a'naroáchin natëtocosohuë'. "Nonpin nanan nimara," ta'toma', yonquico'. Ya'ipi Yosë quiricanë quëran a'chintërinpoaso' yonquiatoma', tantiaco'. Co ina pochin a'chintohuachinëinquëmahuë', ama natëcosohuë'. ²Ispirito Santo no'tëquën anitotërinpoa'. "Quisocristo Yosë hui'nin niponahuë', isoro'paquë o'maton, piyapi chachin nasitimarín. Nonën chachin ya'huëtërin," itërinpoa'. Ina nanan a'chintohuachinëinquëma', no'tëquën a'chinapi. Ispirito Santori ayonquirin ni'ton, noya nonsapi. ³A'naquënso nipirinhue' sopai nohuanton, nonpinapi. Co Quisocristo nanamën no'tëquën a'chinpihuë'. "Yosë hui'ninso' co piyapi chachin nasitimarinhue'," toconpi. Inapitaso' Quisocristo inimicotopi. Co ina pochin Ispirito Santo anitotërinpoahuë'. Iráca ninorinso chachin nani Cristo inimiconën natantërëhua'.

⁴Canpitaso' apia'huaro'sa', Yosë hui'ninpitinquëma' ninama'. No'tëquën yonquiatoma', nisha a'china'piro'sa' minsëarama'. Sopai nohuanton, nonpin nanano'sa' a'chintopirinëinquëmahuë', Ispirito Santo nani ya'coancantërinquëma'. Inaso' sopai quëran chini chiníquën nanantarin ni'ton, catahuahuachinpoa', co nonpin nanano'sa' natëtarihuahuë'. ⁵Inapitaso' nipirinhue', co Yosë nohuitatonahuë', co nanamën chachin a'chinpihuë'. Isoro'paquë ya'huërsopitaráchin yonquiatona', inahuara yonquinëna quëran a'chinpi. Napoaton co imapisopitasohuë' nonpin nanan natëpi. ⁶Quiyaso nipirinhue' Yosë nohuitatoi, no'tëquën

a'chínai. Yosë imapisopita noya nataninacoi. Inaso' no'tën nanan, topi. Co imapisopitasohuë' nipirinhüë', co yanatërinacoihuë'. Ispirito Santoso' no'tëquénáchin nonin. Napoaton nonpin nanan pa'yatopisopitaso' co Ispirito Santo yanatëpihuë'. Ina quëran nonpin nanano'sa' nohuitërehua'.

**Íráca quëran huarë'
Yosë nosororinpoaso'**

⁷Yosë pa'pi nosororinpoa'. Napoaton iyaro'sa', canpoanta' noya ninosoroa'ahua'. Huëntonënguë aya'conpachinpoa', catahuarinpoa' a'napita nosorocaso'. Nosorohuatëhua', Yosë nohuitarihua'. Hui'ninpita pochin ni'ninpoa'. ⁸Inaso' nosoromiatochinarinpoa'. Napoaton canpoanta' co a'napita nosorohuatëhuahuë', co pi'pisha tëranta' ina nohuitarihuahuë'. ⁹Nosoroatonpoa', hui'nin chachin isoro'paquë a'paimarin anoyacancantinpoaso marë'. A'naíchin hui'nin ya'huëtopirinhüë', a'paimarin. Quisocristo anoyacancantohuachinpoa', Yosë nohuitatëhua', nanpimiatarihua'. ¹⁰Co canpoariso' nosoropirëhuahuë', Yosëso' na'con nosororinpoa'. Ina nohuanton, hui'nin chachin o'marahuatón, chiminin. Ya'huërenamënpoa' chiminin ni'ton, oshanënpoa' inquitatonpoa', nanan anoyatërinpoa'.

¹¹Yosë na'con nosororinpoa' ni'ton, canpoanta', iyaro'sa', inapochachin ninosoroa'ahua'. Ina pochin cancantacaso' ya'huërin. ¹²Co inquënpoa tëranta' Yosë quënanpirëhuahuë', noya ninosorohuatëhua', Yosë nohuitarihua', ya'coancantomiatërinpoa'. "Yosë na'con nosororinpoa'," ta'tëhua', canpoanta' noya noya ninosoroarihua'. ¹³Yosë huëntonënguë ya'conpatëhua', Ispirito Santo a'patimarinpoa' ya'coancantinpoaso marë'. Hua'yanën chachin ni'ton, cancanënpoaquë ayonquirinpoa'. "Tëhuëenchachin Yosë

ya'coancantërinpoa'," tënëhua'. ¹⁴Tata Yosëri hui'nin isoro'paquë a'paimarin nicha'ëinpoaso marë'. Quiyarisó' ni'nai. Nani tahuëri piyapi'sa' sha'huitárai. ¹⁵"Quisocristoso' Yosë hui'nin. Ina natërahuë'," topatëhua', Yosë pochin cancantatëhua', imamiatarihua'. Inanta' ya'coancantërinpoa'.

¹⁶Yosë nohuitatëhua', natërehua. "Ma noyacha Yosë nosororinpoa paya," tënëhua'. Inaso' nosoromiatochinarinpoa'. Canpoanta' nosorohuatëhua', Yosë nohuitarihua'. Yonquirinsoráchin imasarëhua'. Imapatëhua', ya'coancantomiatërinpoa'. ¹⁷Yosë noya nohuitohuatëhua', na'con na'con nosoroarihua'. Ina quëran ayaro' tahuëri nanihuachin, co t'huatarihuahuë'. Quisocristo nosororinpoa' ni'ton, canpoarinta' ina pochachin nosoroarihua'. Napoaton ayaro' tahuëri co pa'yanarihuahuë'. ¹⁸Imarëhuasopita capini noya ninosorohuatëhua', co nisitarihuahuë'. Inapochachin Yosë're'quënpoa' ninosorohuatëhua', co t'huatarihuahuë'. A'naquën piyapi'saso' na'con t'huapi. "Yosë ana'intarínco," ta'tona', t'huatochinachin cancantopi. Canpoaso nipirinhüë' "Yosë na'con nosoroatonpoa', oshanënpoa' inquitërinpoa'," topatëhua', ya'ipi t'ëhua inquitarinpoa'.

¹⁹Yosë'ton na'con nosororinpoa' ni'ton, canpoarinta' Yosë nosoroatëhua', a'napitanta' nosoroarihua'. ²⁰A'naquënso' "Yosë nosororahuë'," taponahuë', iin no'huirin. Co inaso' no'tëquën noninhuë', nonpiánin. Piyapi quënanëhua'. Yosëso nipirinhüë' co quënanëhuahuë'. Piyapi quënanarihuarahue', co nosorohuatëhuahuë', aquëtë huarë' Yosëso' co nanitarëhuahuë' nosorocaso'. ²¹Quisocristo pënëninpoa'.

“Nosorohuatamaco, piyapinta' nosoroco',” itërinpoa'.

**Onporahuatësona
Yosë imamiatacaso'**

5 Ya'ipi Quisocristo imarëhuasopita a'na huënton pochin ninëhua'. “Quisocristo Yosë hui'nin chachin,” tënëhua' ni'ton, huëntonëncquë ya'conëhua'. Hui'ninpita pochin ni'ninpoa'. Ni'co'. “Quëmapi tëhuëncachin nosorohuatëra, hui'ninpitanta' nosororë',” topi. ²Napoaton Yosë nosorohuatëhua', pënëninpoaso' noya natëhuatëhua', tëhuëncachin hui'ninpitanta' nosoroarihua', tënahüë. ³Yosë nosorohuatëhua', pënëninpoaso' no'tëquën natëarihua'. Catahuahuachinpoa', nanitaparëhua'. ⁴Canpoaso' Yosë hui'ninpitanpoa' ni'ton, nanitaparëhua' sopai minsëcaso'. “Quisocristo catahuarinpooa',” topatëhua', co noyahüë' yonquirëhuasopita naniantarihua'. Isoro'paquë na'a ma'sha, piyapi, inapita ya'huërin anishacancantinpoaso marë'. Nipirinhüë', Quisocristo yonquihuatëhua', catahuarinpooa' imamiatacaso'. ⁵“Quisocristo Yosë hui'nin chachin,” topatëhua', achinicananinpooa' sopai minsëcaso marë'. A'napitariso' co nanitopihüë' sopai minsëcaiso'.

Yosë anitotërinpoaso'

⁶Quisocristo isoro'paquë chachin o'marin. O'mahuachina, Yosë nohuanton, i'quë aporihuanin. Nani ya'ipi sha'huitërinso' tiqiaton, corosëquë chiminpachina, huënainën pa'nin. Co topinan aporihuaninhüë'. Oshanënpooa' inquitinpoaso marë' chiminin. Naporahuaton, Ispirito Santonta' cancanënpooa quëran anitotërinpoa'. Inaso' no'tëquën sha'huitërinpoa'. “Quisoso' Yosë hui'nin chachin,” itërinpoa'. ⁷⁻⁸Tata

Yosë noya anitotërinpoa' hui'nin natëcaso'. Ni'co'. “Caraya'pi inachachin sha'huihuachina, naporo huarë' natëtërë',” topi. Inapochachin cancanënpooaquë Ispirito Santo sha'huitërinpoa'. Quisocristonta' i'quë aporihuanpachina, ya'ipiya Yosë natërin. Naporahuaton, canpoa marë' chiminpachina, huënainën pa'nin. Cara chachin napopinächin anitotërinpoa'. ⁹Piyapi'sa' inachachin sha'huihuachina', natëtërëhua'. Yosëso nipirinhüë' noya noya ni'ton, no'tëquëncachin nontërinpoa'. Napoaton ina sha'huitohuachinpoa', na'con na'con natëtacaso' ya'huërin. Nani Yosë sha'huitërinpoa' ni'ton, “Quisocristoso' Yosë hui'nin chachin. Ina nicha'ërinpoa',” tënëhua'. ¹⁰Yosë nani sha'huitërinpoa' ni'ton, imarëhuasopita nitotërëhua'. Cancanënpooa quëran anitotërinpoa'. A'napitaso nipirinhüë', co Yosë natëpihuë'. “Quisoso co Yosë hui'ninhüë'. Co nicha'ësarinpooahüë',” ta'tona', Yosëri nonpintërinso pochin cancantopi. No'tëquën sha'huitopirinpooahüë', co natëpihuë'. ¹¹Yosëso' huëntonëncquë aya'coninpooa' ina pochin nanpicaso marë'. Hui'nin chachin anoyacancantërinpoa' nanpimiatacaso marë', tënëhua'. ¹²Yosë hui'nin ya'coancantohuachinpoa', nanpimiatarihua'. Co'so' ina imapatëhuahuë', co nanpimiatarihuuë'.

**Chiniquën cancantatëhua',
imamiatahua'**

¹³Canpitaso' Quisocristo natërama'. “Inaso' Yosë hui'nin ni'ton, imasarahüë',” topatama', huëntonëncquë nani aya'coninquëma'. Ina nohuitatoma', nanpimiatarama. Ina nitotacamaso marë' ninshitaranquëma'. ¹⁴Yosë nontohuatëhua', natanarinpoa'. Ina nohuantërinso chachin natanpatëhua', noya nataninpooa'. ¹⁵“Noya

nataninpoa'," ta'tēhua', ina ninahua' nohuantērinso chachin quēchinpoa'. "Co onporonta' nonpintarinpoahuē', acotaripoa'," ta'tēhua', noya cancantarihua'.

¹⁶ A'naquēn Yosē imamiataponahuē', co noyahuē' ninin. Co Yosē a'poaponahuē', oshahuanin. Inapita marē' Yosē nontahua' anoyacancanchin. A'naquēnso nipirihuē' imapirihuē', co noyahuē' yonquiaton, Quisocristo chachin a'pomiaterin. A'pomiatohuachina, chiminpi pochin cancantantapi. Co inapita marē' Yosē nontacaso' ya'huērinhuē'. ¹⁷ Co noyahuē' nipachina', oshahuanpi. Nipirihuē', co Yosē a'pomiatohuachinahuē', cha'ēsapi.

¹⁸ Yosēri imarinsopita huēntonēnquē aya'conin. Noyasáchin nicacaso' ya'huērin. Yosē hui'nini chachin a'pairin. Sopairi yanonpintopirihuē',

Quisocristori catahuarin ni'ton, co sopairi minsēarinhuē'.

¹⁹ Imarēhuasopitaso' Yosē hui'ninpitanpoa' ninēhua'. A'napitaso nipirihuē' co imapihuē' ni'ton, sopairi hua'anētērin. Camaihuachina, ina natēpi. Ina nitotērehua'.

²⁰ Yosē hui'nin chachin o'maton, no'tēquēn Yosē anohuitērinpoa'. Inasáchin no'tēquēn yonquirin. Yosē nohuitatēhua', yonquirinsoráchin imasarēhua'. Quisocristo nohuitērehua' ni'ton, catahuarinpoa' no'tēquēn yonquicaso marē'. Inaíchín Yosēso' ni'ton, chinotacaso' ya'huērin. Ina nohuitohuatēhua', nanpimiatarihua'. ²¹ Apia'huaro'sa'. Mamanshiro'saso', co moshacaso' ya'huērinhuē'. Yosēíchín chinotahua'. Nani huachi.

Coansha

Coanshari ninshitaantarinsó'

No'tên nanan imarëhuaso'

1 Ca ansianoco iso quirica ninshitaranquëma' ¿Noya canpitanta' ya'huarama'? Canta' noya isëquë ya'huarahüë. Yosë nohuanton, canpitanta' huëntonëncuë nani ya'conama'. No'tên nanan imarama' ni'ton, tëhuëncachin nosororanquëma'. Ya'ipi Quisoso imapisopita noya nicatënëncuëma', nosororinëncuëma'. Ya'ipinquëma' yonquiatëncuëma', ninshitaranquëma'. ² Quisocristo no'tëquën a'chintërinpoa'. No'tên nanan imamiatatëhua', ninosoroarëhua'. ³ Inaora nohuanton, Tata Yosë na'con catahuainquëma'. Nani tahuëri nosoro'inquëma'. Asanocancainquëma'. Quisocristonta' inachachin catahuainquëma'. Inaso' Yosë hui'nin chachin. Catahuahuachinpoa', no'tëquën yonquiarihua'. Ina quëran noya ninosoroarihua'.

⁴ A'naquën ya'huëramaquë noya imasapi quënanconahuë. Tata Yosë pënëninpoaso' no'tëquën natëapi. Ina marë' noya cancantërahüë. ⁵ Iporaso' ya'ipinpoa' noya ninosoroa'ahua', tënahüë. Co nasha nanan ninshitaranquëmahüë'. Iráca quëra huarë' Yosë sha'huitërinpoa' ninosorocaso'. ⁶ Yosë nosorohuatëhua', natëarihua'. “Ya'ipi piyapi'sa' nosoroco,” itërinpoa'. Ya'nan imarama quëra huarë' ina natanama'.

Nonpin nanan a'china'piro'sa'

⁷ A'naquënso nipirinhüë' piyapi'sa' yanonpintatona', nisha a'chinapi. Ya'ipi parti pa'sápi nonpin nanan sha'huicaiso marë'. “Quisocristoso' Yosë hui'nin niponahuë', co piyapi chachin nininhüë'. Co canpoa pochin nonën ya'huëtërinhuë',” topi. Co

no'tëquën a'chinpihuë'. Insozona ina pochin a'chinpachina, nonpinarin. Inaso' Quisocristo inimiconën, tënahüë. ⁸ Ni'cona nonpintochinëncuëma'. Nani hua'qui Yosë imatoma', ina marë' sacatopiramahuë'. Inapita pochin cancantohuatama', topinan quëran imapoma'. Co Yosë'pa' acanaarinquëmahüë'. Nipirinhüë', ya'ipi cancanëma quëran imapatama', inatohua' Yosë noya nohuitatoma', ya'huëmiatarama'.

⁹ A'naquën co Quisocristo nanamënáchin imapihuë'. “Quiyaso' na'con na'con nitotërai,” toconpi. Inapitaso' co Tata Yosë nohuitapihuë'. Quisocristo nanamën imapatëhua', Tata Yosë nohuitarihua'. Hui'nionta' nohuitarihua'. ¹⁰ A'na piyapi huë'pachin: “Carinquëma' a'chinchinquëma',” itohuachinquëma', ama a'naróáchin natëcosohüë'. Co Quisocristo nanamën a'chintohuachinquëmahüë': “Inca. Co yanatanainquënhüë',” itoco'. Ama ya'huëramaquë aya'concosohüë'. “Yosë catahuainquën,” ama itocosohüë'. ¹¹ Co Quisocristo natëtonahuë', co noyahüë' nipi. Ama pi'pian tëranta' natanacamaso' nohuantocosohüë'. Canpitataquë nisha nanan a'chintohuachinquëma', a'naquën nonpin nanan imapona' nimara. Imapachina', ina marë' canpitanta' oshahuanarama'.

Nicapon yapa'ninso'

¹² Na'con na'con yasha'huitopiranquëmahüë', co aquëtë' yaninshitëranquëmahüë'. Co hua'quiya quëranhuë' nicaponquëma' pa'sarahüë topirahuë'. Canconpato, ninontohuatëhua', noya noya cancantarihua'. ¹³ Isëquë Quisocristo imapisopita yonquiarinëncuëma'. Yosë nohuanton, huëntonëncuë ya'conpi anta'. Inapitanta' saludos a'patarinëncuëma'. Nani huachi.

Isonta' Coanshari ninshitaantarinso'

Imapisopita nosoroaton, catahuarinso'

1 Ca ansianoco ninshitaranquën, iya Acayo. ¿Noya quëmanta' ya'huaran? Canta' noya isëquë ya'huarahüë. No'tën nanan imaran ni'ton, tëhuënchachin nosororanquën. ²Quëma marë' iyasha, Yosë nontërahuë: "Catahuaquë' Sinioro noya ya'huë'in, ama canioinsohuë'. Noya imarinquën ni'ton, catahuaquë' noya ya'huë'in," itërahuë, Yosë nontato. ³Ihuamiáchin a'napita iyaro'sa' canquirahuatona', sha'huitiirinaco: "Iya Acayo nóya cancantaton, no'tëquën imarin," itiirinaco. Ina natanato, nóya cancantërahuë. ⁴Nani Quisocristo nanamën a'chintëranquëma'. Ina natëtoma', imarama' ni'ton, hui'nahuëpita pochin ni'nanquëma'. Na'con nosororanquëma'. No'tën nanan imapatama', nóya cancantarahuë. Ina na'con na'con nohuantërahuë.

⁵Ma noya iya imapisopita nosororan. Ni'toro'sa' ya'nohuachinara, Quisocristo imapi ni'ton, o'shitaton, a'caran. Co nohuitaponahuë', noya nontaton, catahuan, natantërahuë. Yosë natëton iya inaporan. ⁶Inapitaso' huënantahuatona', niyontonaiquë sha'huitiirinaco: "Iya Acayo noya nosororincoi," itiirinaco. Naquëranchin quëmataquë cancoantahuachina', catahuantaquë' noya pa'ina', tënahüë. Yosë marë' sacatapi ni'ton, catahuaquë' ama pahuanchinasohüë'. ⁷Quisocristo noninso' a'chinápi. Ina marë' pa'sápi. Co Yosë imapisopitahuë' a'chintaponaraihuë', co manta' ina marë' ma'patopihuë'. ⁸Napoaton canpoa' inapopisopita catahuahua' ama pahuanchinasohüë'. Inapitaso' no'tën

nanan a'chinapi. Cosharo', ma'sha inapita pahuantopiso' quëtohuatëhua', canpoarinta' a'napita catahuarihua' Yosë nohuitacaiso marë'. Catahuahuatëhua', na'con na'con piyapi'sa' imasapi.

Tiotripisë co noyahuë' nininso'

⁹Ya'ipi ya'huëramaquë imaramasopita quirica nani ninshitëranquëma'. Tiotripisëso nipirinhüë', co yanatërincohuë'. Inaso' hua'an pochin yaninin. ¹⁰Napoaton ya'huëramaquë pa'pato, co noyahuë' nininsopita a'ninquëchin sha'huitarahuë. Inaso' na'con pinorincoi, nonpinapirincoi. Naporahuaton, iyaro'sa' a'chinacaiso marë' canconpachinara, co noya nontërinhuë'. Co pëinënuquë aya'coninhüë'. A'napitari a'china'piro'sa' yacatahuapirinhüë', co ina tëranta' nohuantërinhuë'. "Ama pëinëmaquë aya'concosohüë'," itopirinhüë'. Aya'conpachinara, no'huiton, inapitanta' niyontonpi quëran yaocoirin. "Ama huachi canpita tëranta' niyontonpiso pëiquë ya'concosohüë'," toconin. Pa'pi co noyahuë' yonquirin inaso'.

¹¹Ama iya co noyahuë' nipsisopita nonanquësohuë'. Noya nipsisopita nonanquë'. Noya nipatëhua', tëhuënchachin Yosë imarihua'. Co noyahuë' nipatëhua', co Yosë nohuitarihuahuë'.

Imitirio noya nininso'

¹²Imitirioso nipirinhüë' noya imarin. Ya'ipiya quëran napotërinco. Ya'ipi cancanën quëran no'tëquën yonquirin. Quiyanta' nohuitërai. "Inaso' noya quëmapi," tënai. No'tëquën nontërainquën.

¹³Na'con iya yasha'huitopiranquënhüë', co aquëtë' yaninshitëranquënhüë'. ¹⁴Co hua'quiya quëranhuë' nicaponquën

pa'sarahuë, topirahuë'. Pa'pato,
niquënanpatëhua' noanhua'.

¹⁵Yosë asanocancainquën. Ina
quëran noya cancantaton, noya
ya'huaran. Ya'ipi imapisopita isëquë

ya'huëpiso' yonquiatënëquën saludos
a'patarinëquën. Ya'ipi nipayarisopita
inatohua' ya'huëpiso' yonquiarahuë.
Saludos a'patarahuë sha'huitëquë'. Nani
huachi.

A'na Cotasë ninshitërinso'

Imapisopita yonquiaton, nanan a'patërinso'

1 Ca Cotasëco ninshitaranquëma'. Santiago iinco caso'. ¿Noyanquëma' canpitanta'? Canta' noya ya'huarahuë. Quisocristoíchin natërahuë. Ina acorinco pënënta'huaso marë'. Quisocristo imaramasopita ninshitaranquëma'. Tata Yosë nohuanton, imarama'. Inaso' na'con nosororinquëma'. Quisocristo imarama' ni'ton, nóya a'paiarinquëma', nicha'ësarinquëma'. ²Yosë na'con catahuainquëma'. Nanan anoyatërinpoa' ni'ton, na'con asanocancainquëma'. Nani tahuëriya nosoro'inquëma' canpitarinta' noya noya nosorocamaso marë'.

Nonpin nanan a'china'piro'sa'

(2 Pedro 2.1-17)

³Carinquëma' iyaro'sa' nosororanquëma'. I'huamiáchin yonquirahuë ninshita'huanquëmaso marë'. Yosë anoyacancantërinpoaso' noya noya yaa'chintopiranquëmahuë', apira nanan natantërahuë. A'naquënso' nonpin nanan a'chintarinëinquëma', natantërahuë. Napoaton pënëna'huanquëmaso' ya'huërin, ténahuë. Quisocristo nanamën no'tëquën a'chintërainquëma'. Yosë nohuanton, no'tëquën ninshitërai ya'ipi imapisopita nitotacaiso marë'. Nani ya'ipiya nanamën anitotërinpoa'. Inasáchin natëtoma', a'napitanta' a'chintoco' no'tëquën yonquicaiso marë anta'. Ama pi'pian tëranta' nisha a'chintocosohuë', ténahuë. ⁴Tëhuëenchachin a'naquënso' nonpin nanan a'chintarinëinquëma'. Pa'pi co noyahuë' inapitaso'. “Quiyanta' imarai,” taponaraihuë', co no'tëquën

a'chinpihuë'. “Ma'sona nohuantërehuaso niahua'. Yosë nosororinpoa' ni'ton, co ana'intarinpoahuë',” ta'tona', pa'pi co noyahuë' nipi. No'pipi, monshihuanpi, a'naratipita nipi. Naporahuatona', co tëhuëenchachin Quisocristo imapihuë', inasáchin natëcaso nipirinhüë'. Ina marë' Yosëri chiniquën ana'intarin. Iráca quëra huarë' nani yonquirin ana'intacaso'. Napoaton ni'cona canpitanta' nonpintochinëinquëma'. Chiniquën cancantatoma', no'tëquën a'chincó'.

⁵Nani nitotopiramahuë', naquëranchin sha'huitantaranquëma' yonquicamaso marë'. Iráca Yosë piyapinënpita Iquipito parti parisitopirinhüë', Yosëri nicha'ërin. Ya'ipiya noya pipiponaraihuë', ina quëran a'naquën co yanatëhuachinhüë', Yosëri chiniquën ana'intaton, ata'huantërin. Inapochachin iporanta' imaponaraihuë' nisha cancantohuachina', chiniquën ana'intarin.

⁶Anquëniro'santa' ya'nan nipon, ya'ipiya noya yonquipirinhüë'. Ina quëran a'naquën nisha cancantatona', co huachi Yosë yanatëpihuë'. “Quiyanta' nóyaco ni'toi, natëinacoiso' ya'huërin,” topiso marë', co huachi Yosë'pa' ya'huëpihuë'. Nani Yosëri yonquirin chiniquën ana'intacaso'. Tashinanquë tonpopinan ya'huapi. Ayaro' tahuëri parisitopiquë a'pararin. Co onporonta' cha'ësapihuë'. ⁷Iráca Sotomaquë ya'huëpisopitanta' pa'pi co noyahuë' yonquipi. Monshihuanacaisoáchin cancantopi. A'naratipita taparo' nipi. Co ina pochin nicacasohuë' nipirinhüë', napopi. Ina marë' Yosëri chiniquën ana'intërin. Pën inápa quëran a'paimarin ahuiquitacaso marë'. Sotoma, Comora, inapita huiquitopi. Ya'cariya ninanoro'santa' huiquitopi. Ayonquipoaso marë' ninshitërinpoa'. Inapita yonquiatëhua', “A'na tahuëri

oshahuano'sa' pënquë parisitomiatapi huachi," tènëhua'.

⁸Inapochachin iporanta' nisha a'china'piro'saso', huë'ëiri ahua'yantërinso pochin cancantatona', inahuara yonquinëna quëran nonpin nanan imasapi. Na'con monshihuanatona', nitapicancanapi. Co inso tëranta' yanatëpihuë'. "Co insonta' camainpoaso' ya'huërinhuë'," toconpi. Chiniquën nanantopisopita Yosëri acorinso' inapitanta' tëhuapi. ⁹Iráca Moisësë chiminpachina, Yosëri anquëni hua'an a'paimarin nonën pa'pitacaso marë'. Miquiri itopiso'. Sopairi yaosëretohuachina, nino'huipi. Naporo' anquëni chiniquën nanantaponahuë', co nohuantërinhuë' sopai pinocaso'. Co inaora ana'intacaso' yonquirinhuë'. "Sinioro ana'inchinquën," itërin.

¹⁰Nisha a'china'piro'saso nipirinhuë' Yosë yonquirinso' co nitotatonaraihuë', tëhuapi. Ma'sharo'sa pochin cancantatona', co yonquipihuë'. Ma'sona tëranta' yanipachinara, nipi. Inapoatona', nitapicancanpi. Ana'intacaso' ya'huërin.

¹¹Ma'huantacha nisapi paya! Nonpina'piro'saso', Caino pochin cancantatona' co Yosë natëpihuë'. Paramo pochin cancantopi. Iráca Paramoso' coriquiráchin cancantaton, piyapi'sa' anishacancantërin. Corinta' iráca co noyahuë' ninin. Co hua'ano'sa' yanatërinhuë', no'huirin. Ina marë' Yosë nohuanton, chiminin. Inapita pochin cancantopisopita Yosëri chiniquën ana'intarin. ¹²Quisoso imaramasopita coshatacaso marë' niyontonpatamara, nisha a'china'piro'santa' huë'pi. Naporo' Yosë yonquicaso nipirinhuë', na'con o'otona', capa cancantopi. Co Yosë të'huatatonaraihuë', napopi. A'napita catahuacaso' ya'huëpirinhuë', co nosoropihuë'. Inahuara noya ya'huëcasoráchin yonquipi. Ni'co' iyaro'sa'. Hua'qui' co o'nanpachinahuë',

no'pa' yaniromarin. Ina pochin nipachina, yararo'të' quënanpatamara, pa'yatërama'. "O'nan huë'sarin," topiramahuë', co o'naninhuë'. Ihuana' pa'nin. Inapochachin inapitaso' pënënpirinënuquëmahuë', nonpin nanan a'chintatënuquëma' co catahuarinënuquëmahuë'. Nara nitërinsona' yonquico'. Pi'ipi tahuëri nanihuachina, nitacaso' ya'huërin. Co nitohuachinahuë', "Nani chiminin huachi," ta'ton, hua'anëni nishitëtërin. Itënë chachin ocoirin ni'ton, noyá chiminin huachi. Inapochachin nonpin nanan a'china'piro'sa' ina nara pochin niconpi. Quisocriso nanamën nitotaponaraihuë', chimipi pochin nicatona', a'popi. Ina marë' chiniquën ana'intacaso' ya'huërin huachi. ¹³Pamanta' yonquico'. Panca pamatohuachina, notohuaro' sa'po', amoro', inapita quënin. Nonpina'piro'saso', ina pochin co sano cancantopihuë'. Co noyahuë' nipi ni'ton tapanacaso nipirinhuë', co nitotapanpihuë'. Ina marë' Yosëri ana'intarin. Tayoranta' yonquico'. Anotohuachina, tacopirin. Co huachi a'pininhuë'. Inapochachin nisha a'china'piro'santa', tashinanquë pa'miatapi. Quisocriso a'pohuachina', parisitopiquë pacacaso' ya'huërin huachi.

¹⁴Iráca Inocori chachin inapita ninorin. Atan shiin inaso'. Atan quëran saota shinpita ya'huërin piquëran Inoco ya'huërin. Ninoton, naporin: "Sinioro chachin o'mararin huachi. Hua'huayatërahuë' anquëniro'sarë chachin o'mararin. ¹⁵Naporo' ya'ipi oshahuano'sa' ana'intarin huachi. Pa'pi co noyahuë' nipi ni'ton, ana'intacaso' ya'huërin. Yosë no'huipisopita no'tëquën ana'intarin huachi," tënin iráca. ¹⁶Yosëso' noya nosoropirinpoahuë', inapitaso' ma'sha onpohuachinara, ina no'huipi. Co sano cancantopihuë'.

Ma'sona tēranta' yonquihuachinara, nipi. Co noyahuë' cancantatona', napopi. "Quiyaso' noya noya nitotērai," ta'tona', chiniquēn nonconpi. Co piyapi nosoroaponaraihuë', noyasha nontopi. Inahuara canacaiso marë' napotopi.

**Chiniquēn cancantatēhua',
Quisocristoíchin imamiatahua'**

¹⁷ Canpitaso nipirihuë' iyaro'sa', noya yonquico'. Nosororanquēma' ni'ton, pēnēnaranquēma'. Quisocristo ca'tano'sanēnpita sha'huitērinpoaso' ama naniantocosohuë'. ¹⁸ "Ayaro' tahuēri nanirihuachin, co noyahuë' quēmapisa' ya'huērapi. Yosē nanamēn tēhuaapi. Co noyahuë' cancantatona', a'naratipita nisapi," itērinpoa'. ¹⁹ Inahuara nohuantopiso' nisapi. Co Ispirito Santori ya'coancantērinhuë'. Nisha a'chinatona', piyapi'sa' anishacancantopi, a'na huēnton a'na huēnton co huachi noya nini'tona', ya'huapihuë'.

²⁰ Canpitaso nipirihuë' iyaro'sa', Yosē nanamēn na'con yonquico' noya noya imacamaso marë'. Inasáchin no'tēquēn anitotērinpoa' Yosē pochin cancantacaso'. Naporahuaton, Yosē nontáco'. Ispirito Santo catahuarinquēma' cancanēma quēran huarë' noya nontacaso'. ²¹ Inapotatoma', nani tahuēri nóya cancantoco' Yosē nosoro'inquēma'. Ina na'con nohuantoco'. Quisocristo yonquiatoma', o'mantacaso' tahuēri ninaco'. O'mantahuachin, nosoroatonpoa', chimirin quēran nicha'ésarinpoa'. Yosë'pa' nanopimiatarihua'.

²² A'naquēnsó' co noya natēyátērapihuë'. Inapitaso' nosoroatoma', sanoanan quēran pēnēncó' no'tēquēn yonquicaiso marë'. ²³ Ni'co' iyaro'sa'. Ma'sha pēnquē anotohuachina, a'naroáchin manë' ama huiquitacaso marēhuë'. Inapochachin piyapi'sa' na'con pēnēncó' ama parisitopiquē paacaiso marēhuë'. A'naquēnsó' nipirihuë' nonpin nanan pa'yatatona', co noyahuë' nipi. Inapitanta' nosoroatoma', pēnēncó'. Nipirihuë', ama pi'pian tēranta' inapita pochin cancantocosohuë'. Napopiso' ama yonquicosohuë'. Ni'cona sopai minsēchinquēma' canpitanta'.

Ma noyacha Yosëso paya itahua'

²⁴⁻²⁵ Tata Yosëso' ya'ipi nanitaparín. Noya a'pairinquēma' ama anotērëso pochin tēhuēcamaso marēhuë'. Catahuahuachinpoa', co sopai minsēarinpoahuë'. Noya noya tapararinpoa' imamiatacaso marë'. A'na tahuēri ya'huērinquē noya ni'sarinpoa'. Inatohuasó' noya noya. Capa cancantarihua'. Tata Yoséichin hua'anēntērinpoa'. Ina nohuanton, Quisocristo nicha'ésarinpoa'. Inasáchin catahuarinpoa' noya chinotacaso'. Ma noyacha Tata Yosëso paya. Iráca quera huarë' chini chiniquēn nanantērin. Noya noya ni'ton, ya'ipi piyapi'sari chinochina'. Inasáchin natēahua'. Ama onporonta' naniantahuasohuë'. Amen. Nani huachi.

Cotasë

A'na tahuëri ma'sha onpocaso' Coansha ninshitërinso'

Quisocristo anitotërinpoaso'

1 Tata Yosë nohuantërin ya'ipinpoa' iso nanan nitotacaso'. Napoaton a'na tahuëri ma'sha onpocaso' nininso' Quisocristo sha'huitërin anitotinpoaso marë'. Inaso' anquëni a'paimarin ca Coanshaco sha'huitiincoso marë'. Quisocristoíchin caso' natërahuë. Anquëni o'marahuaton, nani ma'sha a'notërinco. ²A'notohuachincora, ni'nahuë. Ina nicato, no'tëquën ninshitaranquëma'. Quisocristo chachin Yosë nanamën anitotërinco.

³Iso quirica nontohuatama', noya cancantarama'. Ina natanpatamanta', noya cancantarama'. A'na tahuëri ma'sona onpocaso' sha'huitaranquëma'. Natëhuatama', Yosë noya ni'sarinquëma'. Ayaro' tahuëri nani ya'caririarinpoa huachi.

Canchisë ninanoro'saquë Yosë imapisopita ninshitërinso'

⁴Ca Coanshaco quirica a'pataranquëma'. Asia parti ya'huëramasopita ninshitaranquëma'. Imarama' ni'ton, a'naya a'naya ninanoro'saquë niyontonatoma', Yosë chinotërama'. Canchisë ninanoquë niyontonamaso' a'naya a'nayanquëma' yonquiatëinquëma', ninshitaranquëma'. Inaora nohuanton, Tata Yosë noya catahuainquëma'. Asanocancainquëma'. Iráca quëran huarë' ya'huërin. Ipora huanta' nanpiarin. Inaso' ya'huërápon. Co onporonta' chimianihuë'. Hua'anëntacaso' shiranën notënanquë canchisë ispiritoro'sa' ya'huapi catahuainquëmaso marë'. ⁵Quisocristonta' inaora nohuanton, catahuainquëma'. Asanocancainquëma'. Iráca isoro'paquë o'marahuaton,

no'tëquën a'chintërinpoa'. Ina'ton chiminaponahuë', nanpiantarín. Chimirín minsërahuaton, ya'ipiya hua'anëntarin. Ya'ipi hua'ano'sa quëran chini chiníquën nanantarín. Naporahuaton, na'con nosororinpoa'. Oshanënpoa' inquitinpoaso marë' huëninën a'parin. Chiminaton, nicha'ërinpoa. ⁶Huëntonëinquë chachin aya'conatonpoa', hua'anëntërinpoa'. Yosëíchin yonquicaso marë' corto hua'ano'sa' pochín acorinpoa'. ¡Ma noyacha inaso paya! Ya'ipi piyapi'sari chinochina'. Ipora quëran huarë' inasáchin natëina'. Amen.

⁷Ni'cochi. Quisocristo o'mantararin. A'na tahuëri chitororë chachin o'mantararin. Naporo' ya'ipi piyapi'sari ni'sapi. Iráca ohuanpisopitarinta' ni'sapi. Nisha nisha piyapi'sa' sëtatona', na'nërapí. “¿Onpoatëhuacha co natërehuahuë paya?” tosapi. Tëhuëinchachin naporapi. Amen.

⁸Yosë chachin sha'huitërinpoa': “Ca'ton ya'huërahuë. Co'huara isoro'pa' ya'huëyátërasohuë', ya'huárahue. A'na tahuërinta' ya'ipi ma'sharo'sa' ta'huantopirínahuë', caso' ya'huápo. Iráca quëran huarë' ya'huërahuë. Ipora huanta' nanpiárahue. Co onporonta' ta'huantapohuë', ya'huërápo. Chini chiníquën nanantërahuë,” ténin.

Quisocristo ya'norinso'

⁹Ca Coanshaco ninshitaranquëma'. Canpitáro'co chachin imarahue. Ina marë' parisitopirëhuahuë', hua'anëntërinquë aya'coninpoa'. Quisocristo chachin catahuahuachinpoa', noya ahuantarëhua'. Yosë nanamën a'chinahuëso marë' aparisitërinaco. Quisocristo imarahue ni'ton, a'na so'ton'pa' a'parinaco, Patomosë itopiquë. ¹⁰I'hua Tomio tahuëri Yosë chinotasoco, Ispirito Santo nohuanton, hua'narëso pochín

quënanahuë. Co huë'ëpirahuë', pinëhuë quëran chiníquën nontërinco, natanahuë. Tronpita pihuirinso pochin natanahuë. ¹¹Nontatonco, sha'huitërinco:

—Apira nani ma'sha a'notaranquën, quiricaquë ninshitëquë'. Ina quëran canchisë ninanoro'saquë a'patëquë' imarinacosopita nonchina'. Ipisoquë, Ismirinaquë, Pircamoquë, Tiatiraquë, Sartisiquë, Piratiripiaquë, Naotisiaquë inaquëpita ya'huëpisopita a'patëquë' nitochina', itërinco.

¹²“¿Inta' nontarinco?” ta'to, tahuëretëpirahuë', canchisë së'parahuan nanparino'sa pochin nininsopita quënanahuë, oro quëran nipiso'. Inapamiáchin huanipi. ¹³Ina huancánachin quëmapi huaniarin, ni'nahuë. Piyapi pochachin niponahuë', noya noya ya'norin. Naporopi a'mosahuaton, oro pochin nininso quëran tëtëtëntaquëchin nitonporin. ¹⁴Huiríchin aintërin. Huirihuaita pochin huiritërinso'. Naporahuaton, ya'pirin chachin pën nënërinso pochin ya'norin. ¹⁵Nantëonta' sha'pi hua'na pënquë a'përëso pochin huënaráchin ya'norin. Naporahuaton, chiníquën nonin. Panca so'pora tënëntërinso pochin natanahuë. ¹⁶Inchian imirin quëran canchisë tayora pochin nininso' së'quërin. Naporahuaton, nanamën quëran sahuëni pochin nininso' pipirarin. Cato quëran chachin to'napinan. Ya'ipi ya'pirinso' pi'i pochin a'pinin. Huënaráchin huënaráchin ya'norin.

¹⁷Ina ni'sahuato, pa'yanahuë. Chimipi pochin anotërahuë. Nantën pirayan anotëpirahuë', inchian quëran së'huarahuatonco, nontërinco.

—Ama të'huatocosohuë'. Caso' iráca quëran huarë' ya'huërahuë. Co onporonta' ta'huantarahuë'. ¹⁸Nanpiárahue'. Chiminaporahuë',

nanpiantarahue'. Caso' chini chiníquën nanantërahuë. Onporosona chiminacaiso' cari sha'huitarahuë. Ca nohuantohuato, nanpiapi. Ca nohuantohuato, chiminapona'. Co imarinacosopitahuë' chiminpachina', parisitopiquë a'pararahuë. ¹⁹Ni'nanso' ninshitëquë'. Apira Yosë nohuanton, naquëranchin nani ma'sha niantaran. Ipora naporapiso', a'na tahuëri ma'sha onpocasonta', inapita a'nochinquën ninshitantaquë'. ²⁰Ni'nanso' co quëmaora nitotëpiranhuë', a'chinchinquën nitotëquë'. Canchisë së'parahuan nanparino'saso' noya a'pinin. Inapochachin canchisë ninanoro'saquë imarinacosopita ya'huapi. Niyontonatona', chinotarinaco. Canchisë tayoraro'sa' së'quërahuëso pochin ansiano'sa' a'pairahuë, itërinco.

Ipisoquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

2 Ina quëran sha'huitërinco: —A'na quiricaquë ninshitaton, ansiano Ipisoquë ya'huërinso' a'patëquë' nontohuachin imapisopita nataina'.

“Ca Quisosoco quirica a'pataranquëma', ni'co'. Inchinanëhuë quëran canchisë tayoraro'sa' së'quërahuë. Canchisë së'parahuan nanparin pochin nininsopita huancánachin pa'sárahue. ²Nani nohuitëranquëma'. Ya'ipi ninamasopita nitotërahuë. Chiníquën ca marë' sacatërama'. Co amiatomacohuë', noya ninama'. A'naquën co noyahuë' nipachinara, co noya ni'namahuë'. Nonpin nanan a'china'piro'santa' co noya ni'namahuë'. ‘Yosë a'parincoi, a'chinarai,’ itopirinënuëmahue', nonpinapi. Inapita natanpatama: ‘Co no'tëquën a'chinpihuë’, ta'toma', co natëramahuë'. ³Imaramacoso marë' aparisitopir-

inênquëmahüé', ahuantërama'.
 Co yaa'poramacohüé'. Ina
 maré' noya ni'nanquëma'.
⁴Nipirinhüé', co huachi noya
 nosororamacohüé'. Iráca ya'nan
 imapomaco, tëhuë'nchachin nóya
 nosororamaco. Canpita capininta'
 noya ninosororama'. Iporaso
 nipirinhüé' co huachi iráca pochin
 noya ninosororamahué'. Co huachi
 canta' noya nosororamacohüé'.
 Ina maré' sëtato, co noya
 ni'nanquëmahüé'. ⁵Iráca
 naporamaso' yonquiantatoma',
 noya niantaco'. Ya'ipi co noyahué'
 yonquiramasopita naniantatoma',
 ya'ipi cancanëma quëran nosoroan-
 taco. Naporahuaton canpita
 capininta' noya ninosoroantaco'.
 Co noya cancantantahuatamahüé',
 paaparahuatënquëma',
 ana'intaranquëma'. Nanparin
 tacopirinsó pochin nisarama'.
 A'na tahuëri ya'huëramaquë
 co insonta' imasarinacohüé'.
⁶Napoaponahué', nisha
 a'china'piro'sa' co pi'pian tëranta'
 nohuantëramahué', Nicoraitaro'sa'
 itopiso'. Co noyahué' nicacaso'
 a'chintopirinënquëmahüé', co
 nohuantëramahué' natëcamaso'.
 Carinta' co costarahüé'.
⁷Imaramaco ni'ton, Ispirito
 Santo chachin nontarinquëma'.
 Huëratëhuanpatama', noya
 natanatoma', yonquico'. Sopai
 minsëhuatama', Yosë'pa'
 ya'huëmiatarama'. Inatohua'
 nanpirin nara nitërinso' ca'patama',
 noya noya nanpimiatarama'. Nani
 huachi," itëquë', ninshithuatan,
 itërinco Quisosó.

**Ismirinaquë ya'huëpisopita
 ninshitërinso'**

⁸Ina quëran sha'huitaantarinco:

—Ansiano Ismirinaquë
 ya'huërinson'ta' ninshitëquë' nonchin
 imapisopita nataina'.

“Ca Quisosoco quirica
 a'pataranquëma', ni'co'. Iráca
 quëran huaré' ya'huërahuë. Co
 onporonta' ta'huantarahuë'.
 Chiminaporahué', nanpiantarahuë.

⁹Imaramacoso maré' na'con
 parisitëramaso' nitotërahuë. Co na'a
 ma'sha ya'huëtopirinquëmahüé',
 Yosë nohuítacamasoachin
 cancantatoma', sano cancantërama'.
 A'na tahuërinta' Yosë'pa' pa'patama',
 co manta' pahuantarinquëmahüé'.
 Iporaso nipirinhüé' a'naquën
 chiníquën pinorinënquëma'. 'Yosë
 piyapinëncoi quiyaso',' topirinahué',
 Satanasë huëntonënquë ya'conpi.

¹⁰Ipora tahuëri'sa' na'con parisi-
 tapiramahué', ama të'huacosohüé'.
 Sopai nohuanton, tashinan
 pëiquë po'moarinënquëma'.
 Yosë a'pocamaso maré'
 napotarinenquëma'. Shonca
 tahuëri pochin parisitarama'.
 Tëpapiirinënquëmaonta', ama
 a'pocosohüé'. Imamiatohuatamaco,
 inápaquë acanaranquëma'.
 Inatohua' nanpimiatarama'.

¹¹Imaramaco ni'ton, Ispirito
 Santo chachin nontarinquëma'.
 Huëratëhuanpatama', noya
 natanatoma', yonquico'. Sopai
 minsëhuatama', co parisitopiquë
 paatoma', parisitomiataramahüé'.
 Nani huachi," itëquë',
 ninshithuatan, itërinco.

**Pircamoquë ya'huëpisopita
 ninshitërinso'**

¹²Ina quëran sha'huitaantarinco:

—Ansiano Pircamoquë
 ya'huërinson'ta' ninshitëquë' nonchin
 imapisopita nataina'.

“Ca Quisosoco quirica a'pataranquëma', ni'co'. Chiniquën nanantato, sahuëni cato quëran chachin to'napinan pochin nininso' ya'huëtërinco ana'inta'huaso marë'.¹³ Canpita ya'huëramaquë nohuitërahuë. Inaquë na'a piyapi'sa' co noyahuë' cancantopi. Satanasëri hua'anëntopirinhuë', canpitaso' noya imaramaco. Antipasë natëtonco, noya pënëntopirinhuë', ina marë' tëpapi, ni'nama'. Satanasë chachin inaquë ya'huërin, tënahuë. Parisitapomarahuë', co a'poramacohuë'. Ina marë' noya ni'piranquëmahuë',¹⁴ co ya'ipinquëma' no'tëquën imaramacohuë'. A'naquëma' Paramo pochin cancantërama'. Iráca inaso' Yosë nanamën nitotopirinhuë', Yosë piyapinënpita nonpintërin. Inimiconënpita hua'anën sha'huitërin anishacancantacaiso marë', Paraco itopiso'. Inari sha'huitohuachina, anishacancantopi. Nisha cancantatona', mamanshi moshapi. Moshatona', nosha mamanshi marë' acopisonta' ca'pi. Naporahuaton, monshihuanapi.¹⁵ Inapochachin a'naquëma' nisha cancantërama'. Nisha a'china'piro'sa' a'chintohuachinëinquëmara, a'naquëma' natëtoma', Nicoraitoro'sa' a'chinpiso' imarama'.¹⁶ Napoaton ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantoco'. Insosona co naniantohuachinhuë', chiniquën ana'intarahuë. Nanamëhuë quëran sahuëni inëshin nininso' ya'huëarin oshahuano'sa' ana'inta'huaso marë'.¹⁷ Imaramaco ni'ton, Ispirito Santo chachin nontarinquëma'. Huëratëhuanpatama', noya natanatoma', yonquico'. Sopai minsëhuatama', noya cancantarama

huachi. Iráca israiro'sa' Yosëri cosharo' a'patimarin, mana itopiso'. Inachachin po'orahuëso' carimanta' quëchinquëma' sano cancantacamaso marë'. Imaramaco ni'ton, nasha nininëma' a'naya a'nayanquëma' aco'inquëma'. Canpitaora nitotarama'. Hui ri na'pique ninshitahuato, quëchinquëma'. Cancanëma quëran noya noya nohuitaramaco huachi. Nani huachi,” itëquë', ninshitohuatan, itërinco.

Tiatiraquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

¹⁸ Ina quëran itaantarinco:

—Ansiano Tiatiraquë ya'huërinsona' ninshitëquë' nonchin imapisopita nataina'.

“Ca Yosë hui'ninco quirica a'pataranquëma'. Ya'pirahuë pën nënërinso pochin ni'ton, ya'ipi yonquiramaso quëran huarë' nitotërahuë. Nantëhuënta' sha'pi hua'na pënquë a'përëso pochin ni'ton, huënaráchin ya'norin.¹⁹ Canpitaso' noya ninama'. Noya natëtomaco, ninosororama'. A'naquëma' pahuantohuachinquëmara, nicatahuarama'. Ma'sha onpoapomarahuë', noya ahuantërama'. Ya'nan imapomaco, noya ninama'. Iporaso' na'con na'con nicatahuarama'. Ina marë' noya ni'piranquëmahuë',²⁰ co ya'ipi cancänëma quëran imaramacohuë'. A'na sanapi corto pëiquë chachin nonpin nanan a'chintopirinquëmahuë', co a'paramahuë'. Iráca Quisapira pa'pi co noyahuë' sanapi niponahuë', chiniquën nanantaton, piyapinëhuëpita anishacancantërin. Inapochachin iporaso' ina sanapi pënënarinquëma' co noyahuë'

nicacamaso'. 'Noya monshihuanacaso'. Mamanshi moshacaso marë' nosha acohuachina, noya capacaso'. Ca'co,' itohuachinquëmara, a'naquëma' natëtoma', monshihuanama'. Nosha mamanshi marë' acopiso' ca'nama'. Ina pochin ina sanapi nonpintërinquëma'.²¹ Co a'naroáchin ana'intërahuë'. Hua'qui' pënënpirahuë', co pi'pisha tëranta' nohuantërinhuë' natëincoso'. Oshahuanacaso' co yaa'porinhuë'.²² Iporaso nipirinhuë' ana'intarahuë huachi. Chiniquën aparisitarahuë. A'napitanta' anishacancantërinso' co oshanëna' a'pohuachinahuë', chiniquën ana'intarahuë.²³ Sanapi imarinsopitaso' co natërinacohuë' ni'ton, ata'huantarahuë. Ina nicatora', ya'ipi imarinosopitanta' yonquiapi. 'Tëhuëenchachin Siniro nohuitërinpoa'. Yonquirëhuasonta' nitotërin. Co noyahuë' nipatëhua', no'tëquën ana'intarinpoa',²⁴ tosapi. A'naquëmaso nipirinhuë' co nonpin nanan natëramahuë'. 'Noya noya nitotërai,' itopirinëinquëmahuë', 'Sopai imatona', napopi,' ta'toma', co ina natëramahuë'. Iporahuanta' noya imaramaco ni'ton, co aquëtë' pënëna' huanquëmaso' ya'huërinhuë'.²⁵ Chiniquën cancantatoma', o'manta'huaquë huarë' imamiatoco.²⁶ Sopai min-sëhuatama', a'na tahuëri chiniquën nanan quëtëranquëma'. Ayaro' tahuëriquë huarë' natëhuatamaco, catahuaramaco nisha nisha piyapi'sa' hua'anënta'huaso marë'.²⁷ Tata Yosë nohuanton, chiniquën nanantërahuë. Canpitanta' catahuaramaco copirnorosaso' co natërinacosopitahuë' ana'inta'huaso'. No'pa huë'ta

hua'naquë pa'quirëso pochin oshahuano'sa' ana'intarihua'.²⁸ Naporahuaton, huënio tayora huënaráchin a'pininso pochin quëchinquëma'. Noyápiachin a'pintëranquëma'.²⁹ Imaramaco ni'ton, Ispirito Santo nontarinquëma'. Huëratëhuanpatama', noya natanatoma', yonquico'. Nani huachi,' itëquë', ninshitohuatan, itërinco.

Sartisiquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

3 Ina quëran Quisoso
sha'huitaantarinco:
—Ansiano Sartisiquë ya'huërinsona'
ninshitëquë' nonchin imapisopita
nataina'.

“Ca Quisosoco ninshitaranquëma'. Caso' canchisë ispiritorosaso' Yosëri camairinso' canta' camairahuë, natërinaco. Naporahuaton, tayoraro'sa' së'quërahuëso pochin, ansianorosanta' acorahuë a'chinacaiso marë'. Canpitaso' nohuitëranquëma'. Ya'ipi co noyahuë' ninamasopita nitotërahuë. A'napitaso' nicatorëinquëma', 'noya imapi,' topirinahuë', co tëhuëenchachin imaramacohuë'. Chimipi pochin cancantërama'.² Ipora huanta' niyontonpiramahuë', topinan quëran naporama': 'Ya'ipi natëtoi, noya ninai,' topiramahuë', co huachi Yosë noya ni'ninquëmahuë'. Huë'ëreso pochin cancantërama' ni'ton, co yonquiramahuë'. Pënsha yatacopirinsoco pochin cancantërama'. Pën yatacopihuachina, pishitëre' noya orotacaso marë'. Inapochachin canpitanta' chiniquën Yosë yonquiantaco'.³ Ya'nan natanapoma', Yosë nanamën no'tëquën a'chintërinëinquëma'.

Ina yonquiatoma', ya'ipi co noyahué' yonquiramasopita naniantoco'. Ya'ipi cancanëma quëran casáchin yonquico. Co noya cancantaantahuatamahüé', a'naroáchin ana'intaranquëma'. Ihuatona'pi huë'ninso pochachin a'nanaya ana'intaranquëma'. Co nitotasënquëmahüé', o'mantararahüé. ⁴Napoaponahué', caraichinquëma' noyápiachin cancantërama'. Canpitaráchin noya nicatoma', co në'huëtërinso pochin cancantaramahué'. Ina marë' canpitaso' noya ni'saranquëma' ni'ton, Yosë'pa' ichiya'huëcontaranquëma'. Inatohua' nóya cancantarama' ni'ton, huiríchin a'mocontarama'. ⁵Inquëmaso' sopai minsëhuatama', Yosë'pa' pa'sarama'. Noyápiachin cancantarama' ni'ton, huiríchin a'mocontarama'. Inatohua' ya'huëmiatarama'. Nanpirin quiricaquë nininëma' nani ninshitéranquëma'. Co onporonta' tapiarahüé'. Tata Yosë sha'huitarahuë: 'Isopita imamiatërinaco,' itarahüé. Anquëniro'santa' natanapi. ⁶Imaramaco ni'ton, Ispirito Santo chachin nontarinquëma'. Huëratëhuanpatama', noya natanatoma', yonquico'. Nani huachi," itëquë', ninshitohuatan, itërinco.

**Piratiripiaquë ya'huëpisopita
ninshitérinso'**

⁷Ina quëran itaantarinco:

—Ansiano Piratiripiaquë ya'huërinsonata' ninshitéquë' nonchin imapisopita nataina'.

“Ca Quisosoco quirica a'pataranquëma', ni'co'. Caso' noya noyaco. Casáchin no'tëquën

a'chinahuë. Iráca Yosëri Tapi sha'huitërin. 'A'na tahuëri quëma shiparinquën ya'ipi piyapinëhuëpita hua'anëtarin,' itërin. Iráca ninorincoso chachin nani o'marahüé Yosë huëntonënuquë aya'cona' huanquëmaso marë'. Niahuiquë ya'coana i'soarahüé', aya'conë'. Inapochachin carinquëma' aya'conpatënuquëma', co insonta' nanitërinhuë' ocoiinquëmaso'. Oncotohuatëra, co a'napita nanitopihuë' ya'conacaiso'. ⁸Cari nohuitëranquëma'. Ya'ipi ninamasopitanta' nitotërahüé. Co na'aquëmahüé' nipomarahüé', noya ninama'. Co chiníquën nanantapomarahüé', nanamëhuë noya imarama'. Co tapanatomahuë', 'Quisocristoíchin imarai,' tënama' ni'ton, ya'coana i'soatëresö pochin catahuanquëma' na'a piyapi'sa' a'chintacamaso'. Ca nohuanton, pënëntarama'. Co insonta' nanitarinhuë' ata'tëinquëmaso'. ⁹A'naquën nonpintatënënuquëma', 'Yosë piyapinëpitacoi quiyanta', itopirinënuquëmahüé', Satanasë huëntonënuquë ya'conpi. A'na tahuëri ca nohuanto, inapitanta' isonahuatona', noya nontarinënuquëma'. 'Tëhuëinchachin no'tëquën imarama'. Quisocristo nosororinquëma', itarinënuquëma'. ¹⁰Chiníquën cancantatoma', imamiatoco, itëranquëma'. Natëramaco ni'ton, carinquëmanta' na'con catahuanquëma'. A'na tahuëri ya'ipi isoro'paquë ya'huëpisopita chiníquën aparisitarahuë tënica'huaso marë'. Co naporó' parisitaramahuë'. Nicha'ësaranquëma'. ¹¹Co hua'quiya quëranhuë' o'mantararahüé. Ama nani-antatomacohüé', imamiatoco.

Ni'cona sopai minsëchinquëma'.
 Ina minsëhuachinquëma',
 co inápaquë canaaramahuë'.
¹²Sopai minsëhuatama', Yosë
 ya'huërinquë chachin pantarama'.
 Piyon pëi' achinirinsu pochin
 na'con nohuantaranquëma'.
 Napoaton ya'huëmiatontarama'.
 Co pipiaramahuë'. Yosë co
 onporonta' a'poarinquëmahuë'.
 Nininën chachin acotaranquëma'.
 A'na tahuëri panca ninano'
 ya'huapon. Inápa quëran o'mararin.
 Nasha Quirosarin itopiso'. Ina
 nininëonta' acotaranquëma'. Canta'
 Quisosoco o'mantahuato, nasha
 nininëhuë acotaranquëma'. Co
 onporonta' a'poaranquëmahuë'.
¹³Imaramaco ni'ton, Ispirito
 Santo chachin nontarinquëma'.
 Huëratëhuanpatama', noya
 natanatoma', yonquico'. Nani
 huachi," itëquë', ninshitohuatan,
 itërinco.

Naotisiaquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

¹⁴—Ina quëran ansiano Naotisiaquë
 ya'huërinso' ninshitëquë' nonchin
 imapisopita nataina'.

“Ca Quisosoco quirica
 a'pataranquëma', ni'co'.
 No'tëquën nonato, no'tën nanan
 a'chintëranquëma'. Co onporonta'
 nonpintëranquëmahuë'. Yosë
 nohuanton, ya'ipi ma'sha
 ninahuë. Napoaton, ya'ipi
 piyapi'sa' natëinacoso' ya'huërin.
¹⁵Caso' nohuitëranquëma'. Ya'ipi
 ninamasopitanta' nitotato, co noya
 ni'nanquëmahuë'. Ni'co'. Të'nai'
 noyápiachin o'orë'. Ahuahu-
 atërantá', yashin o'orë'. Co noya
 huairinsohuë' nipirinhue' o'opatëra,
 amirotërë', topi. Inapochachin
 ni'nanquëma'. A'naquën noya

ahuairëso pochin noya imarinaco.
 Canpitanta' noya imaramaco
 naporini, noya ni'itënuëmahuë'.
 A'naquëonta' të'nai pochin nipi.
 Co nitochátërapihue' ni'ton,
 nosororahuë'. ¹⁶Canpitaso
 nipirinhue' co noya ahuaireso
 pochinhue' ninama'. 'Noya imarai,'
 topiramahuë', co ya'ipi cancanëma
 quëran imaramacohue' ni'ton,
 yaa'poranquëma'. Ma'sha amirotatë'
 yaimorëso pochin ni'nanquëma'.
¹⁷Canpitaso' naporama': 'Na'a
 ma'sha ya'huëtërincoi ni'ton,
 noya ya'huarai. Quiyaso' noya
 piyapicoi. A'napita quëran
 noya noya nitotërai. Co manta'
 pahuantërincoihue', topiramahuë',
 co no'tëquën yonquiramahuë'.
 Cancanëma quëran yonquirama-
 sopita nitotërahuë. Sa'ahuaya
 pochin ni'nanquëma'. Coriqui
 pahuantërinso pochin canpitaso'
 na'con pahuantarinquëma' noya
 cancantacamaso'. Somaraya pochin
 cancantatoma', co tëhuëinchachin
 nohuitëramacohue'. Sa'ahua capa
 a'mocaso' nininsu pochin co
 noyápiachin cancantëramahuë'.
 Pa'pi nosorotërama'. ¹⁸Napoaton
 pënënanquëma'. Chiníquën nontoco
 catahuainquëma'. Ni'co'. Oro
 a'pëhuatëra, ya'ipi në'huë inquirin.
 Orosachin quëparitërin, noyasáchin
 nininsu'. Inapochachin canpitanta'
 nontoco catahuainquëma' noya
 yonquicamaso marë'. Na'con
 pahuantarinquëma' Yosë pochin
 nicacamaso'. Casáchin yonquico
 Yosë noya ni'inquëma'. Yonqui-
 huatamaco, huiríchin a'morëso
 pochin noya nisarama'. Somaraya
 pochin cancantërama' ni'ton, co
 tëhuëinchachin nohuitëramacohue'.
 Nimirioquë acorayatëreso
 pochin anoyacancanchinquëma'

cancanëma quëran nohuitamacoso marë'.¹⁹ Nosoroatënguëma', chiniquën nontëranquëma'. Ana'intaranquëma' noya cancantacamaso marë'. Co noyahuë' yonquiramasopita a'porahuatoma', casáchin tahuërëtantaco huachi.²⁰ Cancanëmaquë yaya'coancantëranquëma'. Ina marë' nontaranquëma'. Ya'coana pi'nirëso pochin ninaranquëma'. Natanahuatamaco: 'Ya'coancantoco,' itohuatamaco, ya'coancantaranquëma'. Niichicoshatërëso pochin nóya ninohuitarihua'.²¹ Nani sopai minsërahuaato, Tata Yosë'pa' ya'huarahüë. Ya'ipiya hua'anëntarai. Canpitanta' sopai minsëhuatama', Yosë'pa' noya acoaranquëma'. Canpitaro'co hua'anëntarahüë.²² Imaramaco ni'ton, Ispirito Santo chachin nontarinquëma'. Huëratëhuanpatama', noya natanatoma', yonquico'. Nani huachi," itëquë' ninshitohuatan, itërinco Quisoso.

Inápaquë Yosë chinotopiso'

4 Ina quëran inápaquë në'përahuaato, quënanahuë. Yosë ya'huërinquë chachin ya'coana ni'soatërin, ni'nahuë. Naporahuaton, inápa quëran ya'nan nontërinco' nontaantarinco. Tronpita pihuiopiso pochin natanahuë.

—Isëquë huëntaquë'. Nani ma'sha a'nochinquën. A'na tahuëri ma'sha on-pocaso' ninoto, anitotaranquën, itërinco.

²A'nanaya Ispirito Santo nohuanton, hua'narëso pochin Yosë ya'huërinso' quënanahuë. Hua'anëntacaso' shiranënguë a'nara' huënsëárin, ni'nahuë.³ Inaquë nisha pochin ya'norin. Na'pi noyápiachin nininso pochin huënaratarin. Caspi, cornarina inapita pochin huënaratarin.

Noyápiachin ya'norin. Yahua'tani tahuitërin, huënsëárin. Yahua'tan niponahuë', huëron pochin caninchin a'pinin. Ismirarita pochin huënaratarin, ni'nahuë.⁴ Inaquë cato shonca catapini ansiano'sa' hua'anëntacaso' shiraro'saquë tahuishin miáchin huënsëápi. Huirichinachin a'mopi. Yancotë' oro quëran nininso' yancoran.⁵ Yosë hua'anëntacaso' shiranën quëran o'cori pochin nininso' pipiarin. Huënsa huënsa'tarin. Huirá tacarintërinso pochin nonpiso' natanahuë. Canchisé pën nënërinso' Yosë notënanquë chachin ni'nahuë. Inapitaso' canchisé ispiritoro'sa' Yosëri camairinso', ténahuë.⁶ Shira notënanquë panca sono pochin ya'huërin. Co i'sha pochinhuë'. Isihuico pochin niponahuë', acopoquë huarë' quënantëré'.

Yosë shiranën tahuirinquë catapini ma'sharo'sa pochin nininso' ya'huëpi, nanpirihuanpiso'. Na'a ya'pirahuanatona', itoparan itoparan quënantopi.⁷ Nisha nisha ni'topi. A'naso' pa'pini pochin ya'norin. A'nanta' toro pochin ya'norin. A'nanta' piyapi pochin ya'piratërin. Ya'natoninsoso', panca onian pochin ya'norin.

⁸Nisha nisha niponaraihuë', ya'ipiya anpiantëhuanpi. Saota saota ya'huëtopi. Ina aipi, ina acopo', cato quëran chachin ya'pirin ya'huëtopi. Inapitaso' tahuërirë chachin, tashirë chachin Yosë chinotápi. Co ta'topihuë'. Napopianachin naporapi: "¡Ma noyacha Tata Yosëso paya! ¡Noyasáchin ninin! Chini chiniquën nanantaton, ya'ipiya hua'anëntarin. Iráca quëra huarë' ya'huërin. Ipora huanta' nanpiárin. Inaso' ya'huërárin. ¡Ma noyacha inaso paya!" tosapí.

⁹Apíra apíra chinotapi. "¡Ma noyacha Yosëso paya! Ya'ipi piyapi'sari chinochina'. Na'con catahuarinpoa' ni'ton, 'Yosparinquën Sinioro,'

itahua'. Inaso' hua'anëntomiatarinpoa'. Co onporonta' ta'huantarinhuë',” topachinara, ¹⁰ansiano'santa' Yosë yonquiapi. “Tëhuëchachin hua'anëntërinpoa'. Co onporonta' chimianinhuë',” ta'tona', cato shonca catapini chachin isonahuatona', chinotapi: “Quëmasáchin nóyanquën,” itatona', Yosëri ayancotërinso', shiranën notënanquë acoantapi. Chinotatona', itapona':

¹¹“Quëmasáchin Siniro imarainquën. Noya noyanquën ni'ton, ya'ipi piyapi'sa' chinochinënquën. Nani tahuëri natëinënquën. Ya'ipi nanitaparan. Ya'ipi ma'sha ninan. Quëma nohuanton, ipora huanta' ya'huarin,” itopi.

Carniroa'hua quirica ma'patërinso'

5 Yosë nohuanton, hua'narëso pochin niantarahuë. Inápaquë ya'huërinso' quënanato, quirica ni'nahuë, so'nanpinan. Inchinan imirin quëran Yosëri së'quërarin. Cato quëran chachin nani ninshitërin. To'niquë noyá achinpitërin. Canchisëro' achinpitërin. ²A'na anquëninta' ni'nahuë. Chiníquën nanantaton, chiníquën nonin.

—¿Inta' noya noya ni'ton, nanan ya'huëtërin to'niro'sa' i'shotahuaton iso quirica oporinacaso'? tënin.

³Ya'ipiro'paquë yonisápirinahuë', co insonta' nanan ya'huëtërinhuë' oporinacaso'. Inápaquë ya'huëpisopitanta' co nanitopihuë'. Acoporonta' yonípirinahuë', co inso tëranta' nanan ya'huëtërinhuë' oporinaton nicacaso'. ⁴Co insonta' nanitohuachinhuë', chiníquën sëtato, na'nërahuë. Na'nëapirahuë', ⁵a'na ansiano sha'huitërinco.

—Ama na'nëquësohuë'. Ni'quë'. Tapi shiin nani ya'ipi minsërin. Cota huëntonënuë nasitaton, chini chiníquën nanantërin. Inari nanitërin

to'ni i'shotahuaton quirica oporinacaso', itërinco.

⁶Itohuachincora, Quisoso quënanahuë. Huancanachin Yosë huënsërinso ya'cariya huaniarin. Ansiano'sa', catapini ma'sharo'sa pochin nininsopita, inapitari tancapitopi. Quisoso chachin niponahuë', carniroa'hua nani tëpapiso pochin ya'norin. Canchisë pomohuan nisahuaton, canchisë ya'pirin ya'huëtërin. Chiníquën nanantaton, canchisë ispiritoro'sa' a'parin ya'ipiro'paquë nicainpoaso marë'. ⁷Ina quëran ya'cariconahuaton, Yosë inchinan quëran quirica ma'parin. ⁸Nani ma'pahuachina, ma'sharo'sa pochin nininsopita isonahuatona', Carniroa'hua chinotapi. Ansiano'santa' isonahuatona', ina chinotapi. A'naya a'naya arparo'sa' së'quëpi pi'niatona' chinotacaiso marë'. Sënaonta' a'naya a'naya quëpapi, oro quëran nininso'. Inaquë yonarin pochin pimóchin nininso' ya'huërin tomontacaso marë'. Tomontërinso pochin imarëhuasopita Yosë nontërehua'. “Nontohuatëhua', noya nataninpoa',” ta'tona', Yosë chinotapi. ⁹Chinotatona', inahuara yonquinëna quëran nasha cantanën cantarapi.

“Noya noyanquën, Siniro, ni'ton, nanan ya'huëtërinquën quirica ni'camaso'. To'ni i'shotohuaton, nani ma'sha anitotarancoi. Iráca tëparinënquën. Chiminaton, piyapi'sa' sopai quëran ocoiran Yosë imacaiso marë'. Napoaton quëmasáchin nanitëran ya'ipiya hua'anëntacaso'. Nisha nisha parti ya'huëpirinahuë', imarinënquën, Siniro. Nisha nisha nananquë nonpisopita imarinënquën. Nisha nisha copirnorri hua'anëntërinso' naponaraihuë', natërinënquën.

¹⁰Hua'anëntëranquë aya'conan. Corto hua'ano'sa pochin acoran Yosëchin

yonquicaiso marë'. A'na tahuëri no'paquë chachin ichihua'anëntaran huachi. Ma noyanquëncha quëmaso paya," itopi, cantatona'.

¹¹Ina quëran hua'huayátërahuë anquëniro'sa' quënanahuë. Yosë shiranën, ma'sharo'sa pochin nininsopita, ansiano'sa' inapita tancapitopi. Hua'huayátërahuë ya'huëpi, co pichinahuanhuë'. Inapitanta' chiníquën naporapi:

¹²“¡Ma noyacha Carniroa'huaso paya! Piyapi'sa' oshanëna' inquitacaso marë' chiminin. Noya noya ni'ton, ya'ipi piyapi'sari chinochina'. Chini chiníquën nanantaton, ya'ipi nanitaparin. Nani ma'sha ya'huëtërin, ya'ipi hua'anëntarin. Ya'ipi nitotërin. Napoaton ya'ipinpoa' natëahua'. ‘Yosparinquën, Sinioro,’ itahua,” tosapi.

¹³Ina quëran ya'ipi Yosëri nininsopita napopianachin chinotapi, natanahuë. Inápaquë ya'huëriinsopita, isoro'paquë ya'huëriinsopita, chiminpisopita, marëquë ya'huëriinsopita, ya'ipiya Yosë chinotapi.

“Ma noyacha Tata Yosëso paya. Hua'anëntarinpoa' ni'ton, ‘Yosparinquën’ itahua'. Inasáchin natëahua'. Noya noya ni'ton, chinotahua'. Ya'ipiya nanitaparin. Carniroa'huanta' inapochachin chinotahua'. Ipora quëra huarë' ina natëahua',” tosapi.

¹⁴—Naporinchi paya. Tëhuënachin inasáchin natëahua', topi catapini ma'sharo'sa pochin nininsopitanta'. Ansiano'santa' isonahuatona', chinotapi.

To'ni i'shorinso'

6 Yosë nohuanton, hua'narëso pochin niantarahuë. Quírica so'nanpinan nininso' quënantarahuë, canchisë to'niquë achinpitërinso'. Naporó'

Carniroa'huari ya'nan achinpitërinso' i'shotërin. I'shotohuachina, a'na ma'sha pochin nininso' chiníquën nonin, huira pochin natanahuë.

—¡Huëquë huachi! itërin.

²Itohuachina, cahuario ya'norin, ni'nahuë, huírchin nininso'. Ina aipi quëmapi huënsëarin. Pë'chinan quëparin. Piyapi'sa' yaminsërin ni'ton, hua'an pochin yancotëtatón, pa'sarin minsëcaso marë'.

³Ina quëran a'na to'niquë achinpitërinso' i'shotantarin. I'shotantahuachina, a'na ma'sha pochin nininsoarinta' përantarin.

—¡Huëquë huachi! itërin.

⁴Itohuachina, nisha cahuario ya'norin, quëhuashin nininso'. Ina aipi a'na quëmapinta' huënsëarin. Panca sahuëni së'quëarin. Chiníquën nanan ya'huëtërin quira nicacaso marë'. Ina nohuanton, isoro'paquë na'a piyapi'sa' niahuëatona', nitëparapi. Nisha nisha parti quira nisapi. Co huachi noya ya'huapihuë'.

⁵Ina quëran a'na to'niquë achinpitërinso' i'shotantarin. I'shotantahuachina, a'na ma'sha pochin nininsoari përantarin.

—¡Huëquë huachi! itohuachina, yara cahuario ya'norin, ni'nahuë. Quëmapi ina aipi huënsërinso' paransa së'quërin cosharo' pë'tënacaso marë'. ⁶Naporo' catapini ma'sharo'sa' huancánachin, noninso' natanahuë:

—Ya'ipi cosharo' na'con pa'tarin. A'na tahuëri'ra' i'huaquë huarë' sacatopirinahuë', a'na quiroichin trico pa'anapi. Inapochachin a'na cosharonta' pahuanarin. Sipataso' trico pochin niponahuë', co ina pochin pa'topirinhuë', inanta' pa'tarin. A'na tahuëri'ra' i'huaquë huarë' sacatopirinahuë', cara quiroichin pa'anapi. Toma', huino, inapitanta' pahuanarin. Ni'cona chiniatama', tënin.

⁷Ina quëran a'na to'niquë achinpitërinso' i'shotantarin. Nani catapini i'shotërin. Ina i'shotohuachina, a'na ma'sha pochin nininsoari përantarin, ya'natomarinso'.

⁸—¡Huëquë huachi! itohuachina, a'na cahuarionta' ya'noantarin, sha'píchin nininso'. Quëmapi ina aipi huënsërinso', Chimirin itopi. Ina nohuanton, na'a piyapi'sa' chiminapi. Notohuaro' chiminatona', chimipiro'sa' ya'huëpiquë pa'sapi. A'naquën niahuëatona', nitëparapi. A'naquën tanari tëpaarin. Naporahuaton, chiniquën caniori masarin ni'ton, na'a piyapi'sa' chiminapi. Tanan ni'niro'sarinta' tëparapi. Inapoatona', patoma patoma pochin piyapi'sa' chiminapi. Cacharonquë un cuarto itopi.

⁹Ina quëran a'na to'niquë achinpitërinso' i'shotantarin. I'shotantahuachina, artaro Yosë chinotacaso marë' acorinso' inápaquë ni'nahuë. Inaanaquë na'a imapisopita chiminpisopita quënanahuë. Nanpipona', nóya imapi. Co të'huatonaraihuë', Yosë nanamën a'chinpi. Ina marë' tëpapi. ¹⁰Tëpahuachinara, hua'yanëna' inápaquë ya'huëcontarahuatona', Yosë nontápi.

—Quëma Sinioro chini chiniquën nanantëran. Noyasáchin nicaton, no'tëquën nonan. ¿Onporo huarëta' oshahuano'sa' ana'intaran? Tëparinacoiso marë' no'tëquën ana'intacaso' ya'huërin, tosapí.

¹¹Napotohuachinara, Yosëri itërin:

—Ninataco'. Oshaquëran ana'intarahuë. Co tahuëri naniyatërarinhuë'. A'napita imarinacosopita ipora huanta' pënëntapi. A'naquën tëpaantahuachina', isëquë chachin huëantapi anta'. Naporo huarë' tëparinënuëmasopita no'tëquën

ana'intarahuë, itërin. Itahuaton, huiríchin a'mocaiso' quëtërin. Noyápiachin cancantopi ni'ton, huiríchin a'motërin.

¹²Ina quëran a'na to'niquë achinpitërinso' i'shotaantarin. Inarë' nani saotaro' i'shorin. Inapotohuachina, panca ocohua pa'sarin. Pi'i tashiatin yaráchin nisarin. Yoquinta' co huachi a'pianinhuë'. Nincoan huë'saponahuë', quëhuashin huënai pochin nisarin. ¹³Naporahuaton, tayloraro'santa' anotapi. Iquira nara nitërinso' canora niponahuë', panca ihuan pa'pachina, notohuaro shitatërinso pochin nisapi. ¹⁴Pi'iro'tënta' capa nisarin. Quirica so'nanëso pochin co huachi ya'noarinhuë'. Naporahuaton, motopiro'sa', so'tono'sa', inapitanta' nacon nacontatona', itopa itopa nichí'huincapi. ¹⁵Ya'ipi piyapi'sa' pa'yanahuatona', ta'arapi. Copirnoros'a', hua'ano'sa', sontaro hua'ano'sa', ma'huano'sa', chiniquëno'sa', inapita Yosë të'huatatona', ta'arapi. Motopi'pa' ta'arahuatona', na'pi nanino'saquë ya'conapi na'picaiso marë'. Patrono'sa' piyapinënpitarë chachin panca na'pianaro'saquë na'pirapi. ¹⁶Ya'ipi piyapi'sa' të'huatatona', motopi nontapirinahuë':

—Panca na'piros'a' notarintatona', ya'copiinacoí ama Yosë quënanaincoiso marëhuë'. Inápaquë hua'anëntarin. Carniroa'huanta' chiniquën no'huirincóí. ¹⁷Nani ana'intacaso' tahuëri nanirin. Ana'intohuachincóí, co insonta nanitarinhuë ina chinitacaso', tosapí.

Yosë marcanën acotopiso'

7Ina quëran Yosë nohuanton, hua'narëso pochin niantarahuë. A'na tahuëri ma'sha onpocaso' a'notantarinco. Catapini anquëni ya'nopi, ni'nahuë. A'naso' pi'i pipirinsó' parti huaniarin. A'nanta' pi'i ya'coninsó'

parti huaniarin. Huancanachionta' cato' ninotërapì. Inaquëpita Yosëri acorin isoro'pa' ana'ntacaiso marë'. Oshaquëran Yosë nohuanton, ana'ntapi. Pi'pisha pahuanarin ni'ton, anquëniro'sari ihuan ya'copirapi ama marëquë, isoro'paquë inaquëpita ma'sha onpocaiso marëhuë'. Ama nararo'sa tëranta' oyanacaiso marëhuë' ya'copirapi. ²Ina quëran a'nanaya a'na anquëninta' ya'noantarin. Pi' pipirinsò parti quëran huë'sahuaton, hua'na'huaya quësarín Tata Yosë marcanën acocaso marë'. Inaso' catapini anquëniro'sa' sha'huitërin:

³—Ama apiramiáchin ana'ntocosohuë'. Ninataco Yosë piyapinënpita catahuai. Co Yosë marcanën acochátëraraihuë'. Të'yainaquë acotëra'piapoi. Nani acotohuatoi, ya'ipiro'pa', marë, nararo'sa', inapita ana'ntoco', itiirin.

⁴Ina quëran të'yainaquë Yosë marcanën acotëra'piapi a'napitari nohuitacaiso marë'. Notohuaro' acotë'yatëra'piapi. Pichirahuaton:

—Pasa catapini shonca catapini huaranca acotërai, ténin, natanahuë. Ya'ipi Israiro huëntono'saquë napotërin.

⁵⁻⁸Shonca cato' huëntono'sa' ya'huërin, israiro'sa' itopiso'. Nisha nisha nininsopita ya'huëpi: Cota, Nopino, Caro, Asiri, Nipitari, Manasisi, Simion, Nihui, Isacaro, Saporono, Cosi, Mincamin, inanapo huëntono'sa' ya'huërin ni'ton, shonca cato huaranca, shonca cato huaranca acotë'yatëra'piapi.

Huiríchin a'mopiso'

⁹Ina quëran hua'narëso pochín niantarahuë. Hua'huayatërahuë' piyapi'sa' Yosë'pa' quënanahuë. Co pichicasohuë'. Nisha nisha piyapi'sa' Yosë hua'anëntacaso' shiranën notënanquë huaniapi, nisha nisha nananquë nonpisopita. Nisha nisha

parti quëran huëcatona', Carniroa'hua yamotatona', notërapì. Inapitaso' huiríchin a'mopi. Mërëmë pochín nininsò së'quërahuatona', Yosë chinotapi.

¹⁰“Tata Yosëfchin nicha'ërinpoa'. Inasáchin hua'anëntërinpoa'. Carniroa'hua anoyacantërinpoa'. ¡Ma noyacha inaso paya!” tosapi chiníquën nonatona'.

¹¹Inaquë Yosë chachín hua'anëntacaso' shiranënuquë huënsëarin. Ansiano'sa', catapini ma'sharo'sa pochín nininsopita, inapitari tancapitopi. Ina tahuirinquë notohuaro' anquëniro'sa' huaniapi. Chinotopiso' natanahuatona', inapitanta' isonahuatona', Yosë chinotapi:

¹²“Tëhuëenchachín Siniro, piyapi'sa' nicha'ëran. ¡Ma noyanquëncha quëmaso paya! Ya'ipiya chinochinënuquën. Ya'ipi nitotëran. Chini chiníquën nanantaton, ya'ipiya nanitaparan ni'ton, ya'ipi natëinënuquën. 'Yosparinquën,' ichinënuquën. Na'con natëmiatarainquën. Co onporonta' a'poarainquënuhuë'. Amen,” itapi.

¹³Ina quëran a'na ansiano nataninco.

—¿Ma piyapi'sata' isopita, huiríchin a'mopiso'? ¿Intohua quëranta' huëntapi? ¿Nitotëran ti? itërinco.

¹⁴—Co caso' nitotërahuë'. Quëma nitotëranso'. Sha'huitoco canta' nitochi, itohuatëra, sha'huitërinco:

—Isopitaso' chiníquën parisitaponaraihuë', co Yosë a'popihuë'. Carniroa'huari huënaninën quëran anoyacancantërin ni'ton, huiríchin a'mopi.

¹⁵Napoaton Yosë ya'huërinquë huëntapi. Tahuërirë chachín tashirë chachín ina chinotapi. Yosëri ichiya'huëaton, ni'sarin. ¹⁶Co huachi tanaponahuë', co yamoroponahuë'. Co pi'iri picahuachín, parisitaponahuë'. Noya ya'huëintarapi.

¹⁷Ni'co'. Hua'anëni ohuicanënpita noya a'paiarin. Quëchitërahuatón, noya ii' a'notërin o'ocaiso marë'. Inapochachin Carniroa'huari imapisopita a'paiarin. Yosë'pa' noya noya nanpiapi. Yosëri chachin na'nëi' amitarin ni'tón, co huachi sëtaponahuë', itërinco.

Sënan oro quëran nininso'

8Ina quëran hua'narëso pochin niantarahué. A'na tahuëri ma'sha onpocas' a'notantarínco, ni'nahuë. Ipora huanta' Carniroa'hua quirica së'quëarin. Nani saota to'niquë achinpitërinso' i'shotërin. A'naichin pahuanarin i'shocaso'. Naporo' a'naichin nininso' i'shotarin. I'shotohuachina, ya'ipiya copica topi. Miria ora pochin co manta' nonpihuë'. ²Ina quëran canchisë anquëniro'sa' quënanahuë. Yosë notënanquë huanirapi. Inaquë huanihuachinara, a'naya a'naya tronpita quëtópi pihuicaíso marë'. ³⁻⁴Co'huara pihuiyatërasoihuë', a'na anquëninta' huëcatón, Yosë chinotopiquë artaroa'huaya notënanquë huaniconin. A'pëtinan oro quëran nininso' së'quërin. Inaquë na'a yonarin pochin pimóchin nininso' acorin panca tomontacaso marë'. Yosë ya'huërinquë chachin tomontarin. Tomontërinso pochin Yosë imapisopitanta' ina nontápi. "Ma noyanquëncha quëmaso paya. Nani tahuëri catahuacoí, Sinioro," itohuachinara, noya natanin. ⁵Ina quëran anquëni Yosë artaronëinquë ya'caritahuatón, na'a pënaya' manin. A'pëtinanquë acorahuatón, isoro'paquë të'yatërin. Të'yatohuachina, a'naroáchin huira pochin natanahuë. Chiníquën tënëntërin. O'corinta' huënsha huënsha'tarin. Naporahuatón, panca ocohua pa'nin. (Nani huachi Yosëri ana'ntarin, tënahué.)

Tronpita pihuipiso'

⁶Naporo' canchisë anquëniro'sa' tronpita yapihuirapi. Co napopianachin pihuipihuë'. A'naya a'naya pihuirapi.

⁷Ya'nán pihuirinso' irinpachina, Yosë nohuantón, ocai', pën, inapita inápa quëran anotarín. Huënaire' chachin anotarín. Pancana huiquitarin. Patoma pochin huiquitarin. [Cacharonquë un tercero, topiso'.] Nararo'sa', panpatëro' inapitanta napochachin huiquitarin.

⁸Ina quëran a'na anquëninta' tronpita pihuiantarin. Pihuiantahuachina, panca motopi pochin nininso' ni'nahuë. Pën pochin orotërimarin. Yosë nohuantón, marëquë anoitërin. Inaquë anotohuachina, patoma pochin marë huënai taranin. ⁹Patoma pochin ma'sharo'sa' inaquë ya'huërinso' chiminpi huachi. Panca nancharo'santa' patoma pochin ta'huantópi.

¹⁰Ina quëran a'na anquëninta' pihuiantahuachina, panca tayora anotarín, panca orotërinso'. Anotohuachina, Yosë nohuantón, patoma pochin iiro'sa' tapiarin. ¹¹Ina tayorasó' Main itópi. Tëquëin, i'shaa'huaro'sa', inapita patoma pochin main nisarín. Máin ni'tón, notohuaro' piyapi'sa' ina o'otona', chiminapi.

¹²Nani cara anquëni pihuirin. A'nanta' pihuiantahuachina, Yosë nohuantón, patoma pochin pi'i tapiarin. Yoqui, tayoraro'sa', inapitanta' patoma pochin tapiapi. Napoatón tahuëri nipachina, co huachi pi'i noya a'pianinhuë'. Tashinta' yoqui, tayoraro'sa', inapita co huachi noya a'pianpihuë'.

¹³Ina quëran panca onian quënanahuë. Inápaquë a'ninquëchin yanponarin. Piyapi pochin noninso' natanahuë.

—¡Ma'huantacha nisapi paya! Yosë a'popi ni'tón, piyapi'sa' chiníquën parisitapona'. A'napita

anquëniro'sa' pihuiantahuachina, isoro'paquë ya'huëpisopita aquë aquëtë' parisitapona', tënin.

9 Ina piquëran a'na anquëninta' pihuiantahuachina, tayora anotërinso pochin a'nanta' o'marin. Yosë nohuanon, chiniquën nanan ya'huëtërin sopairo'sa' oncorapirinsó' parti i'soatacaco marë'. Nanin acoporo' pa'ninsó' i'soatarin. ²Isoatohuachina, acopo quëran conai' pipiarin. Yaráchin tomontarin. Panca pën quëran tomontërinso pochin pipiton, pi' i' ya'copiarin. Ya'ipi parti tashiarin. ³Naporahuaton, conai quëran notohuaro' sopairo'sa' pipiapi. Panca sëquërë pochin ya'norahuatona', pipiapi. Pa'pi të'huatoro'. Sëquërë pochin niponaraihuë', yonpinca pochin huitapi. ⁴“Ama panpatëro', nara mono', nitërinso' inapita pë'yacosohuë'. Piyapi'sa' co Yosë marcanën të'yainquë ya'huëtöhuachinarahuë', inapita aparisitoco',” itërin. ⁵Co tëpaponaraihuë', a'natërápo yoqui pochin aparisitapi. Yonpincari huininsó pochin niponahuë', co sanoaponhuë'. Pa'pi iquin natanaponaraihuë', co chiminaponahuë'. ⁶Na'con parisitatoná: “Chimiin nipachin,” tosapirinahuë', co chiminaponahuë'. Chiminacaiso' nohuantopirinahuë', co nanitapihuë'.

⁷Panca sëquërë pochin ya'notona', chiniquën pa'sapi. Cahuarioro'sa' quira nicacaiso marë' tapapiso pochin pa'sapi. Yancotë pochin oro quëran nininsó' yancopi. Naporahuaton, piyapi pochin ni'topi. ⁸Aihuan ni'ton, sanapi pochin aintapi. Pa'pini' pochin natëtopi. ⁹Sha'huëtëonta' tachiton. Hua'na pochin ni'ton, co ohuanchináchinhuë'. Pa'pachinara, anpiantëna quëran chiniquën tënëntërapí. Quira toronano'sa' cahuarioro'sari ohuararinso pochin tënëntapi. ¹⁰Naporahuaton, yonpinca pochin hui'notopi. Iquin

huitatona', a'natërápo yoqui pochin aparisitapi. ¹¹Hua'anën ya'huëtërin anta'. Inari camairinsó', sopairo'sa' oncorapirinsó' parti quëran huë'nin. Cotio nananquë Apatono itopiso'. Crico nananquë Aporiono itopi. Tiquitona'pi tapon naporin.

¹²Na'con parisitacaiso' ninoton, nani a'notërinso. Ina ni'pirahuë', na'con na'con parisitacaso' ya'huapon. Catoro' aparisitacaso' pahuanarin nica'huaso'.

¹³Yosë nohuanon, nani a'natërápo anquëniro'sa' tronpita pihuiipi co noyahuë' nipisopita ana'intacaiso marë'. Ina quëran a'na anquëninta' pihuiantahuachina, inápaquë nontërinso' natanahuë. Artaröa'huaya pomonënpita huáncana quëran nontaton, pihuitona'pi itapon: ¹⁴“Catapini anquëniro'sa' i'quiritëquë pa'ina' piyapi'sa' aparisitacaiso marë'. Panca i' yonsanquë nani ninarapiso', Iyopiratisi' itopiquë,” itërin.

¹⁵Itohuachina, anquëniro'sa' a'parin piyapi'sa' ana'intacaiso marë'. Iráca inaquë acopirinhüë'. Nani ora nanirin ni'ton, a'parin huachi patoma pochin piyapi'sa' tëpacaiso marë'. ¹⁶Ina quëran hua'huayátërahuë' sontaro'sa' huë'sapi, ni'nahuë. Cahuarioro'sa aipi huënsëriapi. “Cato pasa michon huë'sapi,” tënin, natanahuë.

¹⁷Hua'narëso pochin a'ninquëchin quënanahuë. A'na tahuëri ma'sha onpocaso' quënantarahüë. Hua'na coton sontaro'sa' a'mopiso pochin a'mopi. Pënsha pochin huënaráchin nipi. A'naquën caninchin. A'nanta' sha'píchin. Cahuarioro'santa' nisha ya'nopi. Pa'pini' pochin mototopi. Nanamën quëran pën, conai', sha'pi mo'shi', inapita pipiapi. ¹⁸Cahuarioro'sa nanamëna quëran inapita pipirahuatona', patoma pochin piyapi'sa' tëparapi. Notohuaro' chiminapi. ¹⁹Nanamëna quëran

tëparapi. Huinamëna quëraonta' ya'huan pochin quëtëtatona', tëparapi.

²⁰ Na'a piyapi'sa' chiminpirinahuë', co naporu tëranta' a'napitaso' yonquiapihuë'. Nì'saponaraihuë', inachachin co noyahuë' cancantapi. Aquëtë chachin sopairo'sa' chinotapi. Nisha nisha mamanshi moshapi. Oro quëran, prata quëran, hua'na quëran, na'pi quëran, nara quëran, ina quëranpita nipiso'. Co inapitaso' quënantopihuë', co natan-topihuë', co iratopihuë'. Co nanpipirinahuë', mosharapi. ²¹ Pa'pi co noyahuë' cancantatona', tëpatapi, pënotapi, monshihuanapi, ma'sha ihuatapi. Yosëri ana'intërinso' nì'sáponaraihuë', co naporu tëranta' nohuantapihuë' oshanëna' a'pocaiso'.

Quirica'huaya oporininsu'

10 Ina quëran hua'narëso pochin a'na anquëninta' niantarahuë', chiníquën nanantërinso'. Chitoro' huancana inápa quëran o'mararin. Motën yahua'tani tahuitërin. Ya'pirin pi'i pochin a'pinin. Tonainta' pën pochin ya'noarin. ² Quirica'huaya së'quërin. So'nanpinan nipirinhüë', nani oporininsu' së'quërin. O'marahuatón, inchinan nantën quëran marëquë i'naitarin. Ahuënan nantën quëran isoro'paquë i'narin. Panca masho ni'ton, naporin. ³ Chiníquën nanantaton, chiníquën nonsarin. Pa'pini' përarinsu pochin natanahuë'. Përapachina, inápa quëran canchisë huira pochin nininsopitari a'panipi. ⁴ Nonpachinara, natanato quiricaquë yaninshitopirahuë', inápa quëran a'na sha'huitërinco: "Ama naporinsu' ninshitëquësöhuë'. Co a'napita sha'huitacaso' ya'huërinhuë'," itërinco.

⁵ Naporu' panca anquëni marëquë, no'paquë inaquëpita i'narinso' inchinan tanpaquënan anquiontarin. ⁶ "Yosë nì'sárinco ni'ton, co nonpinahuë'. Inaso'

iráca quëran huarë' ya'huaton, co onporonta' ayaponhuë'. Isoro'pa', marë, pi'iro'të', ya'ipi ya'huërinso'pita inarinin. Tëhuëenchachin co huachi hua'qui quëranhuë' ana'intomiatarin. ⁷ A'na'chin anquëni pahuanarin tronpita pihuicaso'. Ina pihuiantahuachina, oshahuano'sa' ana'intahuaton, ya'ipiya Yosëri hua'anëntarin. Piyapi'sa' inahuara co nitotopihuë'. Iráca quëran huarë' Yosë nohuanton, pënëntona'pìro'sa' ninopirinahuë', ipora huarë' nanirín. Inimiconënpita ana'intahuaton, hua'anëntarin," ténin panca anquëni.

⁸ Ipora huanta' a'na nantën quëran marëquë i'naitarin. A'na quëraonta' no'paquë i'narin. Ina quëran inápa quëran nontërinco'so' itantarínco:

—Paaton, quirica'huaya së'quërinso' ma'paquë', ⁹ itohuachincora, pa'sahuato,

—Quirica'huaya quëtoco, itërahüë.

—Noyahua'. Macaton, ca'quë'. Ninoi pochin cashin ca'saran. Napoaponahuë', nani ni'ipatan, main nisarín, itërinco.

¹⁰ Quirica'huaya masahuato, ca'nahuë. Ninoi pochin cashin ca'pirahuë'. Nani ni'ipatéra, main natanahuë'. ¹¹ Ina quëran sha'huitërinco:

—Na'a piyapi'sa' pënëantaquë'. A'na tahuëri ma'sona onpocaiso' Yosë anitotarínquën. Nisha nisha piyapi'sa', nisha nisha nananquë nonpisopita, copiroro'sa', inapita ma'sona onpocaiso' Yosë ninoton, anitotarínquën ninshitamaso marë', itërinco.

Catoya'pi Yosëri a'parinsu'

11 Ina quëran mitro pochin nininsu' quëtërinco a'nica'huaso marë'.

—Yosë chinotopiso pëi' a'niconquë'. Artaronta' a'niquë'. Nani a'nihuatan, piyapi'santa' Yosë chinotopisopita onposona ya'huëpiso' nitotacaso marë' pichiquë'. ² I'ratëso nipirinhüë', ama a'niquësöhuë'. Inaquë nisha piyapi'sa'

ya'conapi. Co Yosë imaponaraihuë', inaquë ya'conahuatona', tapirapi. Yosë ninanonëonta' tapirapi. Cara pi'ipi miria pochin napotapi. ³Naporo tahuëri'sa' cato' quëmapi a'pararahuë pënëntacaiso marë'. Yaa'pahuato, chiniquën nanan quëtarahuë no'tëquën sha'huicaiso marë'. Piyapi'sa' na'con oshahuanpi ni'ton, cato' quëmapi sëtapi. Sëtatona' sa'catën nininso' a'mosapi piyapi'sa' oshanëna' ayonquicaiso marë'. Cara pi'ipi miria pënëntapi, itërinco Yosë.

⁴Catoya'piso' nóya pënëntapona', Yosëri chachin a'parinso'. Panca napanarino'sa' orotërinso pochin nicatona', Yosë nanamën anitotapona'. Oripo nara pochin nipi anta', Yosë notënanquë ya'huërinso'. ⁵Yosë nohuanton, sacai' nininsopita nanitapapi. A'napitari yatëpahuachina', nanamëna quëran pën pipiarin. Pipihuachina, yatëpapisopita huëyarapi. Huëyarahuatona', chiminapi. Ina pochin Yosëri catahuarin ni'ton, minsëapi. ⁶Íraca pënëntona'piro'sa' nani ma'sha nipi piyapi'sa' ayonquicaiso marë'. Inapochachin catoya'pi Yosëri a'parinso', nani ma'sha nanitapaapi. Yosë nontahuachina', co o'nanaponhuë'. Inapotatona', pënëntápona'. Tëquëionta' nontahuachina', huënai' taranapon. Ina quëran Yosë nohuanton, nisha nisha canioro'sa' acorapi Yosë yonquicaiso marë'. ⁷Nani ya'ipi noyá pënëntohuachina', co huachi aquëtë' pënëntacaso' ya'huaponhuë'. Naporo' ma'sha pa'pi tēhuatoro nininso' ya'noarin. Acoporo' quëran huë'sarin. Huë'sahuaton, cato ya'pi ahuëquiarin. Ina quëran minsërahuaaton, tēpararin. ⁸Quirosarinquë chachin tēpararin. Inaquë íraca Quisosonta' tēpapi. Inaquë ya'huëpisopita pa'pi co noyahuë' cancantopi. Sotomaquë, Iquipitoquë inaquëpita ya'huëpisopita pochin cancantatona', oshahuanacaisoáchin yonquipi. Catoya'pi tēpahuachina',

cachiquë tēyatapi. Co pa'pitapihuë'. ⁹Cara tahuëri miria pochin nisha nisha piyapi'sa', nisha nisha nananquë nonpisopita inapitari ni'sapi. Nicaponaraihuë', co nohuantapihuë' pa'pitacaiso'. ¹⁰Tēpapi ni'ton, capa cancantatona', pita nisapi. Ma'shanënta' topinan a'naya a'naya niqëntapi. “Hua'qui' pënënatonpoa', apininpoa' nipirinhüë', iporaso' nani chiminpi,” ta'tona', capa cancantapi. ¹¹Cara tahuëri miria napoápirinahuë', a'nanaya Yosë nohuanton, nantianarahuatona', huanintarapi. Piyapi'sari ni'sahuatona', pa'pi tēhuatapi. ¹²Naporo' inápa quëran nontërinso' natanapi.

—¡Isëquë huëntaco huachi! itarin. Napotohuachina, inimiconënpitari nicasoi', catoya'piso' inápaquë paantapi. Chitororë chachin paantapi. ¹³Naporo chachin panca ocohua pa'sarin. Pa'pachina, notohuaro' pëiro'sa' ohuatarin. Canchisë huaranca piyapi'sa' chiminapi huachi. A'napitaso' pa'pi tēhuatapi. “Yosë nohuanton, naporin. ¡Ma'pitacha nanitaparin paya!” tosapí.

¹⁴Nani catoro' parisitapiso' ni'nahuë'. Shiarahuaton, a'nanta' a'notantarinco. Hua'narëso pochin ni'nahuëso' sha'huichinquëma'.

Ya'natontarinso' pihuirinso'

¹⁵Ina quëran ya'natontarinso' anquën-inta', pihuiantarín. Pihuihuachina, inápaquë chiniquën nonsapi, natanahuë. “Íraca quëra huarë' na'a copirnoros'a' ya'huëpirinahuë', iporaso' Yosëri ya'ipiya hua'anëntarin. Quisocristorë chachin hua'anëntomiatarin. Co onporonta' pipiapihuë',” tosapí.

¹⁶⁻¹⁷Cato shonca catapini ansiano'santa' Yosë'pa' ya'huëpiso' isonahuatona', Yosë chinotapi:

“Yosparinquën, Siniro. Quëmasáchin ya'ipi nanitaparan. Íraca quëran

huarë' ya'huaton, ipora huanta' nani-
piaran. Chini chiniquën nanantaton,
ya'ipi hua'anëntaran.

¹⁸Nisha nisha piyapi'sa'
no'huirinenquënsopita ana'intaran.
Ya'ipi chiminpisopitanta' no'tëquën
ana'intaran. Imarinëquënsopitaso
nipirinhue', acanaaran. Inso
tëranta' natëhuachinquën,
inápaquë quëpaaran. Hua'ano'sa',
topinan piyapi'sa', inapita
imachinëquën, acanaaran.
A'napitaso nipirinhue' piyapi'sa'
aparisatona tëpapi ni'ton,
chiniquën ana'intaran," itapi.

¹⁹Ina quëran hua'narëso pochin
nिकासoco, Yosë pëinën inápaquë
ya'huërinso' ni'soatërin ni'nahuë.
Íráca chinotopiso pëi acohuana Yosë
caponënen ya'huërin. Ina pochin
nininso' inápaquë ni'nahuë. Nिकासoco,
o'coritërin, tënëntërin, huiratërin,
ocohua pa'nin, ocai' anotërin, naporin.
Yosë chiniquën nanantërin ni'ton,
naporin.

Panca ya'huan pochin ya'norinso'

12 Ina quëran Yosë nohuanton,
hua'narëso pochin niantarahue
ayonquiinpoaso marë'. A'na sanapi
inápaquë quënanahuë. A'morinso'
huënaráchin huënaráchin. Pi'i pochin
a'pinin. Nantëanaquë yoqui ya'huërin.
Shonca cato' tayloraro'sari yancotë
pochin motën tahuitërin. ²Inaso'
cayoron. Nani yahuaiarin ni'ton,
chiniquën iquitaton, parisitárin. ³Ina
quëran a'na ma'sha inápaquë ya'norin,
niantarahue. Panca ya'huan pochin
niponahuë', ina quëran panca panca
ninin. Quëhuashin nisahuaton, canchisë
motën ya'huëtërin, shonca pomohuanin.
A'naya a'naya motënuë hua'an pochin
yancotë yancorin. ⁴Huinamën quëran
inápaquë huihuicontahuachina,
tayloraro'sa' a'tëntontarahuatón,

isoro'paquë të'yatimarin. Patoma
pochin të'yatimarin. Ina quëran
hua'narëso pochin quënantarahue.
Panca ya'huan pochin nininso'
pa'nin. Sanapi notënanquë huaniarin.
"Huaihuachin, hua'huin matahuato,
ca'sarahue," ta'ton, ninararin. ⁵Ninaso',
huairin. Quëmapia'huaya huairin.
Inaso' chini chiniquën nanantaton, a'na
tahuëri ya'ipi piyapi'sa' hua'anëntapon.
No'tëquën ana'intapon ni'ton, ya'huani
yatëparin. Ina marë' ninarápirinhue'.
Nani nasitohuachina, Yosëri nicha'ërin.
Ya'huërinquë chachin quëpantarin
ichihua'anëntacaso marë'. ⁶A'shinso
nipirinhue', co piyapi ya'huërinquëhuë'
ta'arin. Inaquë Yosëri nani tapatërin
ya'huëcaso marë'. Cara pi'ipi miria
pochin inaquë ya'huarin ni'ton, cosharo'
quëtapi.

⁷Ina quëran hua'narëso pochin
niantarahue. Inápaquë quira nisapi.
Anquëni hua'an Miquiri itopiso'
anquëninënpita camairin panca ya'huan
pochin nininso' minsëcaiso marë'.
Inanta' anquëniro'sa' camairinsopitarë
chachin ahuëtópirinhue', ⁸co
nanitópihuë' minsëcaiso'. Miquiri
anquëninënpitari minsërahuatona',
isoro'paquë a'paimapi. ⁹Inapotatona',
panca ya'huan pochin nininso' inápa
quëran të'yatopi. Inaso' sopai chachin,
Satanasë itopiso'. Ya'ipi piyapi'sa'
yanonpintërin. Ina minsërahuatona',
anquëninënpitarë chachin isoro'paquë
të'yatopi.

¹⁰Ina quëran inápaquë chiniquën non-
inso' natanahuë.
"Tëhuëenchachin sopai yaminsëpir-
inpoahuë', Yosë nicha'ërinpoa'.
Quisocristorë chachin
hua'anëntarinpoa'. Sopairi Yosë
nontaton, na'con sha'huirapirinpoa'.
'Oshahuanpi,' itëra'piarinpoa'.
Tahuërirë chachin tashirë chachin

sha'huirapiápirinpoahué', nani
Yosëri minsërin.

¹¹ Carniroa'hua chiminatón, huënainën
quëran anoyacancantërinpoa'
ni'tón, sopai minsërëhua'. Nanamën
sha'huitatëhua', minsërëhua'.
Yatëpapirinënpoahuënta', co
a'porëhuahué', tosapi.

¹² Napoaton inápaquë ya'huëpisopita
noya cancanchina'. Ya'ípiro'paquë,
marëquë, inaquëpita
ya'huëpisopitaso nipirinhué',
parisitapi. ¡Ma'huantacha nisapi
paya! Sopai pa'sárin minsëcaso
marë'. 'Co hua'quiya quëranhué'
Yosë ana'intarínco,' ta'tón,
chiníquën no'huitërin. No'huitatón,
piyapi'sa' yaminsërin."

¹³ Ina quëran Yosë nohuanton,
hua'narëso pochín niantarahué. Ya'huan
pochín ninínso' nani isoro'paquë
të'yatopi. Të'yatohuachina, sanapi
huairínso' aparisitapirinhué', ¹⁴ Yosëri
catahuarin cha'ëcaso marë'. Panca onian
pochín anpiantëhuanatón, ta'arin. Co
piyapi ya'huërinquëhué' pa'sahuaton,
cara pi'ípi miria pochín inaquë na'piarin.
Yosë nohuanton, ma'sha ya'huërin
capacaso'. ¹⁵ Chiníquën no'huitón,
ya'huani yamapirinhué'. Nanamën
quëran panca ii' pipirin. Tëquëin
pochín pipirin sanapi quëpacaso
marë'. ¹⁶ Íi' të'yatopirinhué', no'pa'
huëncharohuachina, ya'ípiya yanquirin.
Co chimiitërinhué'. ¹⁷ Napoaton sopairi
chiníquën no'huirin. No'huitón, pa'nin
a'napita hua'huinpita ahuëapon. Yosë
natëpisopita tëpacaso marë' pa'nin.
Quisoso imasapi ni'tón, aparisitarin.
¹⁸ Ina yonquiatón, marë yonsanquë
huaniarin.

Ma'sha marë quëran pipirínso'

13 Ina quëran hua'narëso
pochín niantarahué. A'na
ma'sha pa'pi të'huatoro' ninínso'

marë quëran pipiarin. Canchisë
motohuan nisahuaton, shonca
pomonën ya'huëtërin. A'naya a'naya
pomonënuë yancotë' ya'huëtërin.
Hua'an pochín chiníquën nanantërin
ni'tón, naporin. Motënaquë nininën-pita
nani ninshitërin, Yosë pinorínso'. "Yosë
quëran chiníquën nanantërahué,"
ta'tón, ninshitërin. ² Yarani pochín
niponahué', tocani pochín nantërin.
Nanamënso' pa'pini pochín nanantërin.
Panca ya'huani chachín chiníquën
nanan quëta-pón ni'tón, chiníquën
nanantatón, copirno ya'conapon. ³ A'na
motën ahuëtohuachina', chiminatë
pochín niponahué, noyatantarin.
Noyatohuachín, ya'ípi piyapi'sa'
pa'yanapi. Pa'yatatóna', imasapi. ⁴ Panca
ya'huan chinotatóna', acorínsonta'
chinotapi. Notohuaro' piyapi'sa' ina
yonquiatóna', natëapi: "Ma noyacha
inaso paya. Chini chiníquën nanantarin.
¿Incarita' nanitërin ina minsëcaso'?"
tosapi.

⁵ Sopai nohuanton, ma'sha marë
quëran pipirínso' na'con Yosë pinosarin.
"Yosë quëran chini chiníquën
nanantërahué. Co ina chinotacaso'
ya'huërinhué'," to-sarin. Sopairi
catahuarin ni'tón, copirno ya'conarin.
Chini chiníquën nanantarin ni'tón,
ya'ípi copirmoro'sa' camaiarin. Cara
pi'ípi miria ya'ípiya hua'anëntarin.
⁶ Na'con Yosë pinosarin. "Caso' Yosëco,"
toconapon. Yosë ya'huërin-sonta'
nocanarin. Inaquë ya'huërin-sopitanta'
pinosarin. ⁷ Yosë imapisopita co
quë'yarínhué'. Sopai nohuanton, aparisi-
tarin. Quira nisahuaton, canatarin.
Notohuaro' piyapi'sa' nisha nisha
parti ya'huëpisopita hua'anëntarin.
Nisha nisha nananquë nonpisopita
hua'anëntarin. ⁸ Hua'huayatërahué'
piyapi'sari natëapi. Carniroa'hua
imapisopitaíchin co ina chinotapihué'.
Inaso' a'na quirica ya'huëtërin. Nanpirin

quirica itopiso'. Inaquë nininënpita nani ninshitërin. Isoro'pa' ninin quëran huarë' imapisopita ninoton, inaquë ninshitërin. "Canpoa marë' Carniroa'hua chiminin," ta'tona', ina imasapi. A'napitaso nipirinhue' co nanpirin quiricaquë nininënpita ya'huërinhuë' ni'ton, ma'sha marë quëran pipirinsò' chinotapi.

⁹Huëratëhuanpatama', noya natanatoma', yonquico'.

¹⁰"Mapachinënpita, parisitacaso' ya'huërin. Sahuëniquë yatë-pahuachinënpita, ahuantacaso' ya'huërin. Ina yonquiatoma', chiniquën cancantoco'. 'Yosë catahuanpoa', ta'toma', imamiatoco'."

Ma'sha no'pa quëran pipirinsò'

¹¹Ina quëran hua'narëso pochin niantarahue'. A'na ma'shanta' no'pa quëran pipiarinsò' ni'nahuë. Carniroa'hua pochin cato' pomona'huaya ya'huëtërin. Noya ya'noaponahuë', panca ya'huan pochin chiniquën nonsarin. ¹²Inanta' chiniquën nanantapon. Chiniquën nanantaton, ya'ipi piyapi'sa' camaiarin ma'sha marë quëran pipirinsò' chinotacaiso marë'. Inaso' motën ahuëtohuachinara, chiminatë pochin niponahuë', noyatantarinsò' ni'ton, piyapi'sari chinotapi. ¹³Ma'sha no'pa quëran pipirinsonta' nani ma'sha nanitaparinsò' piyapi'sa' nonpintacaso marë'. Ina nohuanton, pën inápa quëran anotarinsò'. Piyapi'sa' ni'tërantapaquë napoarinsò'. ¹⁴Nisha nisha acoarinsò', sacai' nininsò'. Ma'sha pa'pi t'ëhuatoro' nininsò' ni'tonënpita naporinsò'. Piyapi'sari ni'pachina': "Tëhuëncachin inaso' Yosë," tosapi. Notohuaro' piyapi'sa' nonpintarin. Ina quëran itapon: "Panca mamanshi niahua'. Sahuëniquë ahuëatona' shitëpapirinhue', noyaaantarinsò' nonanätëhua'

chinotahuä'," itohuachina', nisapi. ¹⁵Ina quëran aquëtë chachin piyapi'sa' nonpintarin. Ina nohuanton, mamanshi nanpirinsò' pochin ya'noarin. Noninsò' pochin natanapi. "Insosona co moshahuachincohuë' t'ëpaco'," tosarinsò'. ¹⁶Ina quëran camaiantarinsò'. "Marca niacotacaso' ya'huërin. Të'yamaquëhuë nipon, inchinan imiramaquëhuë nipon niacotoco'. Hua'ano'sa', topinan piyapi'sa', ma'huano'sa', sa'ahuaro'sa', patrono'sa' piyapinënpitarë chachin, ya'ipiya niacotacaso' ya'huërin. Co a'naya t'ëranta' pahuantacaso' ya'huërinhuë'," tosarinsò'. ¹⁷Co marca niacotohuachinahuë', co huachi nanitapihuë' ma'sha pa'anatona' canacaiso'. Co pa'anacaiso t'ëranta' nanitapihuë'. Ma'sha marë quëran pipirinsò' marcanën niacotëra'piapona'. A'naquën nininën chachin niacotapi. A'naquënso nipirinhue' nomironën niacotapi. ¹⁸No'tëquën yonquiamaquë huarë' nomironën nitotarama'. "Piyapi niponahuë', inasáchin natërehua'," ta'tona', saota pasa saota shonca saota niacotapi.

Pasa catapini shonca catapini huaranca cantapiso'

14 Ina quëran hua'narëso pochin niantahuato, Carniroa'hua quënantarahue'. Sion motopiquë huaniarin. Inarë' pasa catapini shonca catapini huaranca piyapi'sa' ya'huapi, ni'nahuë. Imapi ni'ton, ina nininën niacotë'yatopi. Tata Yosë nininëonta' niacotopi. ²Ina quëran inápaquë chiniquën t'ënëntërinso' natanahuë. Panca so'pora pochin t'ënëntarin. Chiniquën huira pochin natanpirahuë', arparo'sa' pi'niatona', naporapi. ³Nasha cantanën inápaquë cantarapi. Yosë notënanquë cantarapi. Ansiano'sa', catapini ma'sharo'sa' pochin nininsopita, inapitanta' natanapi. Pasa catapini

shonca catapini huaranca imapisopita cantapiso'. Isoro'paquë ya'huapona', Quisosori nicha'ërin. Oshanëna marë' chiminaton, anoyacancantërin ni'ton, inapitaráchin nanitopi ina cantacaiso'.⁴ Noyápiachin cancantapi. Co pi'pisha tëranta' monshihuana'pi pochin cancantopihuë'. Yosëfchin yonquiapi. Insëquësona Carniroa'hua pa'pachin, imaspi. Isoro'paquë ya'huëpirinahuë', nani Yosëri nicha'ërin. Ya'nán cayarinsó macatë' Yosë quëtërëso pochin nicatona', inasáchin chinotapi. Nani tahuëri Carniroa'hua'nta' chinotapi.⁵ Co pi'pisha tëranta' nonpinihuë'. Noyápiachin cancantapi.

Cara anquëniro'sa' pa'sapiso'

⁶Ina quëran a'na anquëninta' quë-nanahuë. Inápaquë yanponarin noya nanan sha'huicaso marë'. Nisha nisha piyapi'sa', nisha nisha nananquë nonpisopita, ya'ipiya sha'huitarin.

⁷—Yosë tē'huatatoma', natëco'. Ana'intacaso' tahuëri nani naniriarin ni'ton, inasáchin imaco'. Ya'ipi isoro'pa', inápaquë ya'huërinso', marë, iiro'sa', ya'ipiya ninin ni'ton, chinotoco', itarin anquëniri chiníquën nontaton.

⁸Ina quëran a'na anquëninta' paaton, sha'huirarin:

—Íráca na'a oshahuano'sa' Papironiaquë ya'huëpi. Panca ninano' nipirinhuë', Yosë nohuanton, ta'huantopi. Inapita pochin cancantopisopita ya'huantapirinahuë', Yosëri ana'ntarin. Pa'pi co noyahuë' yonquiadona', na'a piyapi'sa' anishacancantopi ni'ton, ta'huantapi. Noyá ta'huantapi, ténin.

⁹Ina piquëran a'na anquëninta' paaton, chiníquën nonsarin.

—Ama ma'sha pa'pi tē'huatoro' nininso' natëcosohuë'. Ama mamanshinën moshacosohuë'. Tē'yamaquë marcanën yaacotarinquëma'

hua'anëntinquëmaso marë'. Ama natëcosohuë'. Ina chinotohuatama', Yosë ana'ntarinquëma'.¹⁰ Chiníquën no'huitëinquëma', main huino o'shitërëso pochin ana'ntarinquëma'. Parisitopiquë a'pahuachinquëma', pënuë parisitarama'. Carniroa'hua, anquëniro'sa' inapita ni'tërantapaquë no'tëquën ana'ntarinquëma'.¹¹ Co onporonta' pën tacopiaponhuë'. Inaquë conainta' tomontápon. Parisitápona. Co sanoarinhuë'. Insopitasona ma'sha pa'pi tē'huatoro' nininso' natëtona', mamanshinën moshahuachina', tahuërirë chachin, tashirë chachin chiníquën parisitápona'. Co marcanën niacotacaso' ya'huërinhuë', ténin.

¹²Ina yonquiadona', chiníquën cancantoco'. Yosë nanamën natëtoma', Quisocristo imamiatoco'. Aparisitopirinënuëmahuë', ama a'pocosohuë'.

¹³Ina quëran inápa quëran noninso' natanahuë:
—Apira sha'huichinquën ninshitëquë': Insosona Siniro imarinso marë' chimin-pachina, noya cancanchina', ténin. Ina quëran Ispirito Santo tapon:

—Tēhuëncachin Yosë'pa' pa'pachina', chinotapi. Yosë marë' sacatopi ni'ton, inápaquë canapi huachi, ténin.

Piyapi'sa' mapiso'

¹⁴Ina quëran hua'narëso pochin niantahuato, chitoro' quënanahuë, huiríchin nininso'. Inaquë a'naso' huënsëarin, piyapi pochin ya'norinso'. Chiníquën nanantaton, oro quëran nininso' yancorin. Imirin quëran nisha sahuëni sē'quërin nitërinso' macacaso marë'.¹⁵ Naporo' anquëni Yosë pëinën quëran huë'nin. Huëcaton, sha'huitarin:

—Nani ora nanirin, maquë huachi. Trico noya cayahuachina, a'naroáchin sahuëniquë manë'. Inapochachin iporaso' ora nanirin piyapi'sa' macacaso

marë', itërin. ¹⁶ Itohuachina, manin. Cayarinsò' manëso pochachin manin huachi.

¹⁷ Ina quëran a'na anquëni ya'huëre Yosë ya'huërin quëran pipiantarin. Inanta' nisha sahuëni ya'huëtërin, inëshin nininsò'. ¹⁸ A'na anquëninta' Yosë chinotopi quëran huë'nin. Inari pën ni'sarin oro nanihuachin, ana'intacaso marë'. Huëcaton, sha'huëtërin:

—Nani ora nanirin isoro'pa' ana'intacaso marë'. Opa cayahuachina, manëso pochachin a'naroáchin maquë', itërin anquëni.

¹⁹ Itohuachina, a'naroáchin co imapisopitahuë' manin ana'intacaso marë'. Yosëri chiníquën no'huítan, no'tëquën ana'intarin. ²⁰ Ni'co'. Oparo'sa' mapachinara, ninano aipiran quëparapi. Inaquë panca nanpikuë to'poipi. Opa' pipihuachina, quëhuain ninin. Huënai pochin ya'norin. Inapochachin ana'intoahuachina, panca huënai' pa'sarin, ni'nahuë. Cara pasa quiromitro pochin pancaitërinso'. Cahuario motën ya'cari huarë' anpotarin huachi.

Canchisë anquëniro'sa' ana'intacaso marë' acorinsò'

15 Ina quëran Yosë nohuanton, hua'narëso pochin niantarahuë. A'na tahuëri oshahuano'sa' chiníquën ana'intarin. Ina anitotincoso marë' nani ma'sha a'notërinco. Pa'pi huëhuëpiro' ni'nahuë. Canchisë anquëni ya'huarin. A'naya a'naya Yosëri yaa'parin piyapi'sa' ana'intacaso marë'. Ina nohuanton, isoro'paquë nani ma'sha onpocaiso' ya'huapon. Inapoaton, ana'intërinso' naniarin.

² Co'huara anquëniro'sa' pa'shatërasoihuë', inápaquë panca sono' niantarahuë. Isihuico pochin niponahuë', huënaratarin. Pën pochin ya'norin. Sono yonsanquë na'a piyapi'sa' quënanahuë, ma'sha pa'pi t'ëhuatoro'

nininsò' minsëpisopita. Isoro'paquë ya'huapona', co mamanshinën moshapihuë'. Co marcanën niacotopihuë'. Parisitaponaraihuë': "Yosëichin imarai," ta'tona', imamiatopi. Iporaso' Yosë'pa' ya'huatona', noya ya'huërapí. Arparo'sa' Yosëri quëtërin pi'niatona' cantacaiso marë'. ³ Iráca Moisésë Yosëichin natëton, inimiconënpita minsërahuaton, cantarín. Inapochachin isopitanta' cantarapi. Carniroa'hua cantarinsonta' cantarapi.

"¡Ma noyanquëncha, Siniro, quëmaso paya! Ya'ipi nanitapan. Ma noyacha catahuancoi paya. Chiníquën nanantaton, noya ninan. Noya hua'anëntaton, no'tëquën ana'intëran. Co onporonta' nonpinanhuë'. Ya'ipi piyapi'sa' natëinënquën.

⁴ Ya'ipiya Siniro t'ëhuachinënquën. Ya'ipiya yonqui'inënquën. Quëmasáchin nóyanquën. A'na tahuëri no'tëquën oshahuano'sa' ana'intaran ni'ton, nisha nisha piyapi'sa' huëcatona', chinotarinënquën," topi cantatona'.

⁵ Ina quëran Yosë chinotopiso pëi' inápaquë ya'huërinso' ni'soatërin, ni'nahuë. Acoana Yosë caposonën ya'huërinquë chachin quënanahuë.

⁶ Canchisë anquëniro'sa' ina quëran pipiapi. Huiríchin huiríchin a'mopi. Të'tëtënuë oro pochin nininquë nitonpopi. Piyapi'sa' oshahuanpi ni'ton, Yosëri a'paarin nisha nisha aparisitacaiso marë'. ⁷ Ina marë' canchisë minëro'sa pochin nininsò' ya'huërin, oro quëran nipiso'. A'nara' ma'sha pochin nininsò' minëro'sa' masahuaton, anquëniro'sa' quëtërin. "Paatoma', minëro'saquë ya'huërinso' t'ëyanantoco'. A'naya a'naya t'ëyanantohuatama', Yosëri chiníquën ana'intarin huachi," ta'ton, a'naya a'naya quëtërin. Yosëso' co

onporonta' chimianinhué', ni'sárinpoa'.
⁸Noya noya ni'ton, ya'ipi nanitaparin.
 Ina tē'huatacaiso maré' conai pochin
 nininso' tomontarin. Ya'ipi Yosé
 chinotopiso péi' inápaquē ya'huērinsó'
 yanquēētērin. Co insonta' nanitērinhué'
 inaquē ya'conacaso'. Nani piyapi'sa'
 ana'intoahuachina, naporo huaré' noya
 ya'coantapi.

**Minéro'saquē ya'huērinsó'
 tē'yanantopiso'**

16 Naporo' chinotopiso péi'
 inápaquē ya'huērinsó' quēran
 chiníquēn noninsó' natanahué.

—Piyapi'sa' ya'huērinquē paatoma',
 minéro'saquē ya'huērinsó' tē'yanantoco'.
 Tē'yanantohuatama', parisitapi. Pa'pi
 co noyahué' cancantopi ni'ton, Yoséri
 chiníquēn no'huilton, ana'intarin, itērin
 anquēniro'sa'.

²Ina natanahuaton, a'nara'
 pa'nin. Isoro'pa' nocorahuaton,
 minēquē ya'huērinsó' tē'yanantērin.
 Tē'yanantohuachina, na'a piyapi'sa'
 panca ta'tarapi. Sēncopi pochin pip-
 itēra'piapona'. Co noyatochináchinhué'
 nisapi. Ma'sha pa'pi tē'huatoro' nininsó'
 imapisopita parisitapi. Marcanēn
 niacotopi ni'ton, Yosé nohuanton,
 ta'taráchin nisapi. Mamanshinēnta'
 moshapi ni'ton, parisitápona'. A'na
 tahuēri ma'sha onpocaso' ninoton,
 a'notērinco, ni'nahué.

³Ina quēran a'na anquēninta'
 paaton, minēquē ya'huērinsó' maréquē
 tē'yaitarin. Inaquē tē'yaitohuachina,
 huēnai' taranarin. Chimipi huēnainēn
 pochin anēn nisarin. Napoaton ya'ipi
 maréquē ya'huērinsopita taquiapi.

⁴Ina piquēran a'na anquēninta'
 pa'nin. Minēquē ya'huērinsó' iro'saquē
 tē'yaitohuachina, inapitanta' huēnai'
 taranarin. Tēquēin, i'sharo'sa', inapita
 napoapi.

⁵Napohuachina, anquēni ii'
 a'pairinsoari Yosé nontaton tapon:

“No'tēquēn Siniro ana'intaran. Iráca
 quēra huaré' ya'huaton, ipora
 huanta' nanpiaran. Noyasáchin
 ninan.

⁶Na'a imarinēnsopita tēpapi. Noya
 pēnēntopirinahué', tēpapi ni'ton,
 i'huērētaton, ana'intaran. Iiro'sa'
 huēnai' atarantēran ni'ton, ina
 tēranta' o'ocaiso' ya'huērinsó'.
 No'tēquēn ana'intaran,” itērin.

⁷Artaro quēraonta' noninsó'
 natanahué: “Tēhuēnchachin Siniro
 quēmasáchin ya'ipi hua'anēntēran.
 Chini chiníquēn nanantaton, no'tēquēn
 nonan. No'tēquēn ana'intaran,” tēnin.

⁸Ina quēran a'na anquēninta'
 pa'nin ana'intacaso maré'. Minēquē
 ya'huērinsó' pi'iquē tē'yanantohuachina,
 pi'i chini chiníquēn pi'catarin. Pēn
 pochin pi'cataton, piyapi'sa' chiníquēn
 aparisitarin. ⁹Panca huēyaponaraihué,
 co nirotapihué'. Yosé no'huiltona',
 pinosapi: “Sopai pochin cancantaton,
 aparisitarinpoa' ni'sora,” tosapi.
 Parisitaponaraihué', co nohuantapihué'
 oshanēna' a'pocaiso'. Co Yosé
 yayonquiapihué'.

¹⁰Nani catapini anquēniro'sari
 ana'intapona' pa'pi. Ina quēran a'nanta'
 ma'sha maré pipirinsó' ya'huērinquē
 pa'nin. Hua'anēntacaso' shiranēnquē
 chachin paaton, minēquē ya'huērinsó'
 tē'yanantarin. Tē'yanantohuachina,
 ya'ipiya tashiarin. Piyapi'sa' chiníquēn
 parisitatona', tarētapi. ¹¹Yosésó' chini
 chiníquēn nanantopirinhué', piyapi'sari
 ta'taráchin nicatona', no'huipi. “Pa'pi co
 noyahué' ni'ton, aparisitarinpoa',” topi
 pinotona'. Co naporo tēranta' oshanēna'
 yaa'poapihué'.

¹²Ina quēran a'na anquēninta'
 pa'sahuaton, minēquē ya'huērinsó'
 panca i'quē tē'yaitērin, Iyopiratisii'
 itopiquē. Inaquē tē'yaitohuachina,

pancai' niponahuë', huinquintomaton, yaniromarin. Copirnoros'a' noya pëntonacaiso marë' yaniromarin. Pi'i pipirin parti quëran huë'sapi quira nicacaiso marë'.

¹³Ina quëran panca ya'huan pochin nininso' niantarahuë'. Ma'sha marë quëran pipirins', nonpin nanan pënëntona'pi, inapitanta' niantarahuë. Cara chachin nanamëna quëran cara sopairo'sa' pipipi, inpo pochin ya'nopiso'. ¹⁴Sopairo'sa' ni'ton, nani ma'sha nanitapipi. Sacai' nininsopita nisapi piyapi'sari natëcaiso marë'. Nonpintatona', napoapi. Nisha nisha copirnoros'a' camaira'piapona' quira nicacaiso marë'. Ana'intacaso' tahuëri nani ya'caritëriarin ni'ton, niyontonapona'. "Canpoari Yosë minsëahua," ta'tona', napoapona'.

¹⁵Nani Quisoso sha'huitërinpoa': "Ni'co', iyaro'sa'. A'nanaya o'mantararahuë. Ihuatë pochin nicato, co nito-tasëinquëmahuë', o'mantararahuë ni'ton, nani tahuëri ninaco. Noya ninahuatamaco, noya cancantarama'. Yosë noya ni'sarinquëma'. Noyápiachin a'morëso pochin noyasáchin nico'. Ina quëran o'mantahuato, co tapanapomahuë'. Noya cancantarama'," itërinpoa'. ¹⁶Ana'intacaso' tahuëri ya'caritohuachin, na'a copirnoros'a' ayontonapi quira nicacaiso marë'. Armaquitono itopiquë niyontonapi. Cotio nananquë napopiso'.

¹⁷A'naíchín anquëni pahuanarin pacacaso'. Ina pa'sahuaton, minëquë ya'huërinso' të'yanantarin. Ihuanguë të'yanantohuachina, inápaquë Yosë chinotopiso pëi quëran chiníquën nonin. Hua'anëntërinso shiranën quëran "¡nani huachi!" tosarín.

¹⁸Napohuachina, o'coritarin. Huira pochin chiníquën tënëntarin. Naporo' panca ocohua pa'sarin. Iráca quëran huarë' co onporonta' ina pochin

pa'chíninhuë' niponahuë', napoarin. ¹⁹Co Yosë natëpisopitahuë' ya'huëpíquë nocharotarin. Panca ninano' niponahuë', huëncharoaton, cararo'të huarë' niacoarin. Nisha nisha ninanoros'asquë ta'huantapi. Co Yosëri naniantërinhuë' ana'intacaso'. Papironiaquë na'a piyapi'sa' ya'huëpirinahuë', co noyahuë' nicacaisoráchin yonquipi ni'ton, ana'intërin. Inapochachin a'na tahuëri chiníquën no'huiton, ata'huantarin. ²⁰Naporo' motopiro'sa', so'tonos'a', inapita co huachi ya'huaponahuë'. ²¹Inápa quëran ocai' anotapon. Panca masho ni'ton, quëquën. Catapini shonca quiro pochin quë'ninso'. Na'a anotohuachin, piyapi'sa' chiníquën parisitapi. Napoaton Yosë chiníquën no'huitona', pinosapi huachi.

Monshihuana'pi pochin nininso'

17 Ina quëran a'na anquëni minë' së'quëna'pi nininso' huëcapairahuatonco, itërinco: "Huëquë' pa'a piyapi'sa' ana'intacaso' ya'huërinso' a'nochinquën. Pasëquë a'na sanapi panca iiro'sa' aipi huënsëarin. Inaso' pa'pi co noyahuë'. Monshihuana'pi pochin piyapi'sa' anishacancantërin. ²Ya'ipi copirnoros'a' ina natëtona', co noyahuë' nisapi. Monshihuaninso pochin cancantatona', Yosë naniantapi. Piyapinënpitanta' ina imatona', co noyahuë' nicacaisoáchin yonquiapi," itërinco.

³Itohuachincora, hua'narëso pochin niantarahuë. Ispirito Santo nohuanon, co piyapi ya'huërinquëhuë' quëparinco. Inaquë co noyahuë' sanapi ni'nahuë. Ma'sha pa'pi të'huatoro' nininsonta' quënanahuë. Iporaso' quëhuanën ya'norin. Canchisë mototahuaton, shonca pomon ya'huëtërin. Nisha nisha nininën ya'huëtërin, Yosë pinorinso'. Ya'ipi nonënuquë ninshitéra'piarin. Ina aipi sanapi huënsëarin. ⁴Inaso'

noyápiachin a'moponahué', co noyahué' cancantërin. A'morinso' pa'ton ninin. Quëhuashin, quëhuanën, inapita a'morin. Naporahuaton, oro, na'pia'huaya pa'ton nininsopita, inapita pë'tënin. Monshihuana'pi pochin nitaparin. Minë oro quëran nininso' së'quërin. Inaquë taparo' nininsoráchin ya'huërin. O'shitërinso pochin na'a piyapi'sa' anishacacantërin. Ano'pirin, amonshihuain, napotërin ⁵Nininën pochin nininso' të'inquë ninshitopi. Ninshitopirinahué', ma'ta' tapon naporinso' co piyapi'sa' nitotopihué'.

iso sanapiso' papironiaquë ya'huëpisopita pochin cancantërin. pa'pi monshihuantë' ni'ton, ina a'chinin quëran monshihuanpi. nisha nisha co noyahué' yonquipi topi, ninshitatona'. ⁶Tëhuëenchachin ina sanapi pa'pi co noyahué' cancantërin. Quisoso imapisopita co quë'yarinhue'. "Quisoso imarai," topachinara, atëpatërin. Notohuaro' atëpatahuaton, no'pirinso pochin pa'yatërin. Ina nicato, panca pa'yanahué'.

Ina quëran anquëni itërinco: ⁷"¿Onpoatonta' pa'yananso'? Carinquën anitochinquën. Sanapi, ma'sha ina aipi huënsërinso' inapita ma'sona tapon naporinso' a'chinchinquën nitotëquë'. Ina ma'shaso' canchisë mototahuaton, shonca pomonën ya'huëtërin. ⁸Iráca isoro'paquë ya'huërin. Iporaso' co ya'huërinhué'. A'na tahuëriso nipirinhue' ya'noantarin. Acoporo' quëran huëantarin. Ayaro' tahuëri nanihuachin, parisitopiquë pa'sarin. Nipirinhue', co'huara pa'shátërasohue', a'nanaya ya'noantahuaton, piyapi'sa' a'payanarin. Co Quisoso imapihué' ni'ton, pa'yanapi. Quisoso imapi naporini, iráca quëran huarë' nininënpita nanpirin quiricaquë ninshichitonhué'.

⁹No'tëquën yonquiamaquë huarë' ma'sona tapon naporinso' nitotarama'.

Ma'sha canchisë motohuaninso', canchisë motopi tapon naporin. Ina aipi sanapi huënsërinso'. Naporahuaton, canchisë copirnoros'a' ayonquirinpoa'. ¹⁰A'natëräpo nani iráca hua'anëntëra'piapirinahué', chimina'piapi. Iporaso' a'nari hua'anëntantarin. A'naíchin pahuanarin ya'ipiro'pa' hua'anëntacaso'. A'na tahuëri ya'noarin. Nipirinhue', co hua'qui' hua'anëntapinhue'. ¹¹Ina piquëran ma'sha pa'pi të'huatoro' nininsoari hua'anëntapon. Nani canchisë copirnoros'a' ayaponahué', inapita pochin nicaton, hua'anëntapirinhue', a'na tahuëri Yosëri ocoiarin. Ocoirahuaton, parisitopiquë a'pararin.

¹²Shonca pomontërinso pochin shonca copirnoros'a' ya'huapona'. Inapitaso' co hua'anëchatërapihué'. Tahuëri nanihuachin, nisha nisha piyapi'sa' hua'anëntapona'. Naporo chachin ma'sha pa'pi të'huatoro' nininsonta' hua'anëntapon. Napoaponahué', co hua'qui' hua'anëntapihué'.

¹³Shonca copirnoros'aso' napopianachin yonquiatona', ma'sha pa'pi të'huatoro' nininso' natëpona'. Piyapinënpitanta' camaiapona' ina natëcaiso marë'. ¹⁴Inapitaso' Carniroa'hua yaminsëatona', quira nisapirinahué', co nanitapihué' minsëcaiso'. Inari minsëapon. Inaso' Quisocristo chachin. Chini chiniquën nanantarin ni'ton, ya'ipiya hua'anëntarin. Inasáchin natëcaso' ya'huërin. Piyapinënpitari imasapi. Yosëri huayonin ni'ton, natëmiatapi," itërinco anquëni.

¹⁵Ina quëran a'chintaantarinco.

—Panca iro'santa' ni'nän, ina aipi sanapi huënsërinso'. Inanta' a'chinchinquën nitotëquë'. Inapochachin a'na tahuëri nisha nisha piyapi'sa' ya'huapona', nisha nisha nananquë nonpisopita. Hua'huayatërahue' ya'huapona'. Nisha nisha copirnor

hua'anëntérinsopita. ¹⁶Oshaquëran shonca copirnoros'a', ma'sha pa'pi tē'huatoro' nininso', inapita co huachi sanapi nohuantapihuë'. No'huirahuatona', masapi. Masahuatona', ai'nanpiratapi. Chiníquën aparisitona', tēparapi. Ina quëran ahuiquitapi. ¹⁷Yosë nohuanton, copirnoros'a' yonquiapi ma'sha tē'huatoro' nininso' natēcaiso marë'. Napopianachin yonquiataona', co noya sanapihuë' nininso' ata'huantapi. Yosë nohuantérinso chachin nisapi. ¹⁸Sanapi panca iiro'sa' aipi huënsérinso pochin panca ninano' ya'huapon. Ya'huëhuano'sa' pa'pi co noyahuë' cancantapi. Na'a piyapi'sa', copirnoros'a', inapita anishacancantapona' ma'sharáchin yonquicaiso marë'. Yosë a'pocaiso marë' yanonpintapi. Nonpintápirinahuë', Yosë nohuanton, ata'huantapi anta'.

Papironia ta'huantérinso'

18 Ina quëran a'na anquëninta' inápa quëran o'mararin, ni'nahuë, chiníquën nanantérinso'. Huënaráchin ni'ton, isoro'pa' a'pintérin. ²O'marahuaton, chiníquën nonin.

“Nani huachi Papironia ta'huantarín. Panca ninano' niponahuë', ta'huantarín. Inaquë nisha nisha sopairo'sa' ya'huapona'. Nisha nisha chanaro' ca'tërosanta' inaquë pa'sapi.

³Papironiarosari notohuaro' piyapi'sa' anishacancantopi. Ina pochin cantatona', copirnoros'a', piyapinēn-pita, inapita co noyahuë' nisapi. Monshihuaninso pochin nicatona', Yosë naniantopi. Ma'huano'santa' inaquë pa'anatona', nani ma'sha canapirinahuë',” tēnin anquëni.

⁴Ina topachina, inápa quëran a'nari itérin:

—Ya'ipi imaramasopita pēnēnaranquëma', natanco. Ni'cona papironiaros'a' anishacancantochinēnquëma'. Ina quëran pipiramaso pochin nicatoma', ama inapita pochin cancantocosohuë'. Co noyahuë' nipatama', Yosë ana'intarinquëma' canpitanta'. ⁵Na'con oshahuanpi ni'ton, co Yosëri naniantarinhüë' ana'intacaso'. ⁶A'napita aparisitopi ni'ton, no'tēquën ana'intacaso' ya'huërin. Na'con na'con i'huëretacaso' ya'huërin. Pa'pi co noyahuë' nipi. ⁷Pita nicacaisoáchin cancantopi. Ma'sharáchin yonquiataona', a'napita nocanpi ni'ton, Yosëri aparischin. Iporaso' cancanëna quëran yonquirapi. “Quiyaso' nóya ya'huërai. Hua'an pochin nicatoi, co manta' pahuantérincoihuë'. Co quëyeron pochincoihuë'. Co onporonta' sëtaraihuë',” topirinahuë'. ⁸A'nanaya Yosëri ana'intarin huachi. Na'a piyapi'sa' caniopona', sëtapona', tanarotapona', napoapona'. Yosëri chini chiníquën nanantaton, ana'intarin. Ahuiquitarin.

⁹Nisha nisha copirnorosanta' anishacancantérinsopita sëtapona'. Huiquitérinso' nicatona', na'nëpona'. Yosëri ana'intoahuachin, na'nëpona'. ¹⁰Aquë quëran quënanpachina', pa'pi tē'huatapi.

“¡Ma'huantacha ninin paya! Papironia panca ninano' niponahuë', a'naroáchin ata'huantopi. Yosëri ana'intérin,” tosapi.

¹¹Ma'sha pa'ana'pirosanta' sëtatona', na'nëpona'. Nani ma'sha pa'anacaso marë' ya'huëtopirinahuë', co huachi insoari tēranta' pa'antaponhuë'. ¹²Notohuaro' oro, prata, na'pira'huaya pa'ton nininsopita, morin, sita, caninë'mëtë', quëhuanë'mëtë', inapita ya'huëtopirinahuë', co incari tēranta' pa'antarinhüë huachi. Nisha nisha pimonontëros'a', huiripomon quëran ma'sha nipisopita, nontëros'a' pa'ton

nininsopita quëran ma'sha nipiso', sha'pihua'na, hua'namia, huirina'pi, ina quëranpita ma'sha nipiso ya'huërin.

¹³Nisha nisha pimoanacaso marënta' ya'huërin. Canina, nisha nisha cosharo' apimotacaso' nininsopita, yonarin pochin pimóchin nininso', pimo yaqui', pimo hua'sai', huino, toma', arina, trico, inapita ya'huërin. Ohuacaro'sa', ohuicaro'sa', cahuarioro'sa', toronano'sa', inapitanta' ya'huërin. Piyapiro'santa' pa'anapi asacatacaiso marë'. Piyapi chachin nipirinhüë', ma'sharo'sa pochin yapa'anpi. Notohuaro' ma'sha ya'huëpirinhüë', co huachi pa'anapihuë'.

¹⁴Ya'huëhuano'sa' itapona':

“Huayoro'sa' nayaramaso' capa ninin. Na'a ma'sha ya'huëtopirinënuquëmahuë', capa nizarin. Co huachi noya ya'huapomahuë',” tosapi.

¹⁵Ma'sha pa'ana'piro'sa' na'con canapirinhüë', sëtapi huachi. Të'huatatona', aquë quëran notërapí. Na'nëpona pochin ¹⁶itapona':

“¡Ma'huantacha ninin paya! Panca ninano' niponahuë', ta'huantërin. Sanapi noyápiachin a'morinso pochin nipirinhüë', co huachi ya'huërinhuë'. Morin, caninë'mëtë', quëhuanë'mëtë', inapita a'mosahuaton, oro, na'pira'huaya pa'ton nininso', inapita pë'pëpirinhüë',

¹⁷a'naroáchin ma'shanënpitarë chachin ta'huantërin huachi,” tosapi.

Nanchahuano'santa' marë pa'tatona', na'a ma'sha aquë quëran quëpirinhüë'. Inapoatona', na'con canapirinhüë', co huachi pa'sapihuë'. Piyapinënpitanta' inaquë sacatatona', canapirinhüë', co huachi canapihuë'. Inapitanta' aquë quëran ni'sapi. ¹⁸Pëiro'sa' huiquitohuachina', panca conaitarinso' quënanapi. Quënanpachina', pa'yanapi. “Co onporonta' a'na ninano' iso pochin

ni'chinëhuahuë'. Ma notohuaro' ma'shanënpita ya'huëtopirinahuë', ta'huantopi,” tosapi.

¹⁹Chiniquën sëtatona', mo'shiquë nishimototapi. Iráca sëtohuachinara, inachintopiso'. Na'nëpona pochin itapona': “¡Ma'huantacha ninin paya! Panca ninano' nipirinhüë', ayarin. Marë nanchaquë pa'tohuatëira, na'a ma'sha pa'anatoi, quënai. Pa'anpatëira, na'con canapiraihüë', a'naromaráchin ma'shanënpitarë chachin ta'huantërin huachi,” tosapi.

²⁰Ya'ipi inápaquë ya'huëramasopitaso nipirinhüë', ama ina marë' sëtocosohüë'. Imarama' ni'ton, noya cancantoco'. Aparisitopirinënuquëmahuë', nani Yosëri ana'intërin huachi. Ina marë' Quisoso ca'taninsopita, pënëntona'piro'sa', inapitanta' noya cancanchina'.

²¹Ina quëran hua'narëso pochin niantarahuë. A'na anquëninata' ya'noantarin, chiniquën nanantërinso'. Pancara'pi masahuaton, marëquë të'yaitërin.

“Pancara'pi të'yaitërahuëso pochachin Papironia ta'huantarin. Panca ninano' niponahuë', ta'huantarin. Yosëri chiniquën ana'intarin. Co huachi ya'huaponhuë'.

²²Iráca na'a arparo'sa' pi'nipi. Pirinano'sa', tronpitaro'sa', inapitanta' pihuiquirinhüë', iporasos co huachi mosica natanapihuë'. Co huachi sacatoro'sa' inaquë sacatapihuë'. Co huachi cosharo' nipiso' natanapihuë'.

²³Co huachi nanpara i'chinpiapihuë'. Co huachi inaquë sa'asapihuë'. Iráca notohuaro' ma'sha pa'ana'piro'sa' inaquë ya'huaton', na'con canapirinhüë', noyá ta'huantapi. Na'con pënötatona', nisha nisha piyapi'sa' isoro'paquë

anishacancantopirinahuë', Yosëri
ana'intarin huachi," ténin.

²⁴ Iráca quëran huarë' inaquë Yosë
imapisopita, pënëntona'piro'sa', inapita
tëpapi. Ina marë anta' chiníquën
ana'intarin huachi.

19 Ina quëran notohuaro' inápaquë
ya'huëpisopita nonsapi
natanahuë. Capa cancantatona',
chiníquën nonsapi:

"¡Ma noyacha Tata Yosëso piyapi'sa'
nicha'ërin paya! Chini chiníquën
nanantarin ni'ton, ya'ipi piyapi'sari
chinochina'.

² Co topinan quëran ana'intërinhuë'.
Ya'ipiya no'tëquën ana'intërin.
Monshihuana'pi pochin nininso'
nani ana'intërin. Inaso' notohuaro'
piyapi'sa' anishacancantërin.
Imapisopita tëpapi ni'ton,
i'huërëterin," topi.

³ Ina quëran itantapi:

"¡Ma noyacha Tata Yosëso paya! Co
noyahuë' nipsisopita ana'intërin
ni'ton, huiquitapi. Pën co
onporonta' tacopiarinhuë'.
Conainta' tomontápon," tosapi.

⁴ Napohuachinara, cato shonca
catapini ansiano'sa', catapini
ma'sharo'sa pochin nininsopita,
inapitanta' isonahuatona', Yosë
chinotapi: "¡Naporinchi paya! ¡Ma
noyacha Tata Yosëso paya! Shiranëncuë
huënsëaton, ya'ipiya hua'anëntarin,"
tosapi. ⁵ Ina quëran Yosë shiranën
quëran noninso' natanahuë.

"Ya'ipi Yosë imaramasopita ina
chinotoco'. Hua'ano'sanquëmahuë
nipon, piyapinënpitanquëmahuë
nipon, inasáchin yonquico'. Ina
nóya nicatora' natërama' ni'ton,
'Ma noyanquëncha, Sinioro,
quëmaso paya,' itoco'," ténin.

Carniroa'hua sa'acaso' pita nisarinsó'

⁶ Ina quëran hua'huayátërahuë
piyapi'sa' nonsapiso' natanahuë. Panca
so'pora pochin tënëëntarin. Chiníquën
huira ahüëtërinso pochin natanahuë.

"Ma noyacha Tata Yosëso paya. Chini
chiníquën nanantaton, ya'ipiya
hua'anëntarin.

⁷ Huëco' capa cancantahua'. Noya
cancantahua'. Inasáchin noya
noya ni'ton, natëhua'. Nani ora
nanirin Carniroa'hua sa'arinso
pochin nicacaso'. Imapisopitarë'
ya'huëmiatarin. Ni'co'. Sanapi
yaso'yahuachina, noyápiachin
nitaparin. Inapochachin
imapisopita nitapacancanpi.

⁸ Huiríchin a'morëso pochin Yosëri
noyápiachin cancan quëtërin.
Tëhuëncachin inari catahuarin
noya nicacaiso marë'," tosapi.

⁹ Ina quëran anquëni sha'huitërinco
ninshita'huaso marë': "Carniroa'hua
sa'acaso' pita nininquë përapachin-
quëma', nóya cancantarama'," itërinco.
Ina quëran itaantarincó: "Yosë chachin
no'tëquën sha'huitërinquën ni'ton, ina
ninshitëquë'," itërinco.

¹⁰ Naporó' isonahuato, yachinotopi-
rahuë'. "Ama chinotocosohué'. Caso'
anquënico. Co Yosëcohuë'. Canpita
pochachin canta' Yosë natërahuë.
Quisoso nanamën imarama' ni'ton,
Yosëfchin yonquiquë'," itërinco.

Quisoso nanamënáchin
a'chinpatëhua', no'tëquën
pënëntarëhua'.

Quisoso canatërinso'

¹¹ Ina quëran Yosë nohuanton,
hua'narëso pochin niantarahuë. Pi'iro'të'
ni'soatohuachina, huiri cahuario
quënantarahuë. Ina aipi quëmapi huën-
sëarin. No'tëquën nona'pi itërhüaso'.
Ma'sona tëranta' sha'huitohuachinpoa',

co onporonta' nonpintarinpoahuë'.
 No'téquën hua'anëntarin. Quira
 nicaton, inimicoro'sa' minsëarin.
¹²Ya'pirin pën nënërinso pochin
 huënaratarin. Na'a yancotëro'sa'
 oro quëran nininso' yancorin.
 Inaquë a'na nininëonta' ninshitërin,
 inaora nitotërinso'. ¹³A'morinso'
 huënaiquë a'shitërin. Inaso' Yosë
 nanamën chachin ninin. ¹⁴Notohuaro'
 inápaquë ya'huërinso' pitari imasapi,
 huirichin a'mopiso'. Inapitanta' huiri
 cahuarioro'sa' aipi huënsëatona',
 sontaro'sa' pochin pa'sapi. ¹⁵Quëmapi
 quëchitërinso' nanamën quëran sahuëni
 pochin nininso' ya'huëtërin. Chiniquën
 nanantaton, nanamën quëran chachin
 inimiconënpita minsëarin. Noninso'
 sahuëni pochin nicaton, topinan
 noncharapirinhue', co noyahuë'
 nipisopita minsëarin. Piyapi'sa'
 no'téquën ana'intarin. Yosëri no'huir
 ni'ton, oparo'sa' to'poirëso pochin
 oshahuano'sa' chiniquën ana'intarin.

¹⁶Aipi a'morinsoquë nani ninshitërin:
 iso quëmapi chini chiniquën
 nanantaton, ya'ipi
 copirnorosanta', hua'anëntarin.
 inasáchin natëcaso' ya'huërin
 tënin. Tonamënuënta' ina chachin
 ninshitërin.

¹⁷Ina quëran a'na anquëninta' quënan-
 tarahuë. Inápaquë pi'i a'pininquë huani-
 rahuaton, soporo'sa' përsarin. Ya'ipi
 chanaro' ca'tëro'sa' chiniquën përsarin.

—Huëco' Yosëri ata'huantarinso'pita
 ca'quico'. ¹⁸Na'a piyapi'sa' chimi-
 napona'. Copirnoros'a', capitano'sa',
 chiniquën nanantopisopita, inapita
 chiminapona'. Cahuarionënpitarë
 chachin ta'huantapona'. Hua'ano'sa'
 piyapinënpitarë chachin co Yosë
 imapihuë' ni'ton, ta'huantapi.
 Ma'huano'sa', sa'ahuaro'sa', inapitanta
 co cha'ësapihuë', tënin anquëni.

¹⁹Ina quëran ma'sha pa'pi tē'huatoro'
 nininso' quënantarahuë. Na'a
 copirnoros'a' sontaro'sanënpitarë
 chachin niyontonapi. Huiri cahuario
 aipi huënsërinso' minsëcaiso marë'
 quira nisapi. Piyapinënpitanta' yamin-
 sëpirinahuë'. ²⁰Quira nipachinara,
 huiri cahuario aipi huënsërinsoari
 canarin. Canarahuaton, ma'sha
 pa'pi tē'huatoro' nininso' masarin.
 Nonpin nanan pënëntona'pinta',
 masarin. Inaso', sacai' nininso' nicaton,
 notohuaro' piyapi'sa' nonpintërin ma'sha
 pa'pi tē'huatoro' nininso' imacaiso
 marë'. Marcanën niacotahuatona',
 mamanshinën moshapirinhue',
 minsëarin huachi. Minsërahuaton, cato
 chachin masahuaton, ana'intomiatarin.
 Nanpirapirinhue', parisitopiquë
 tē'yatarin huachi. Inaquë panca sono
 sha'pimo'shirë chachin pën tēnëntápon.
 Co onporonta' pipiapihuë'. ²¹Inapita
 imapisopitanta' ata'huantarin. Inaora
 nanamën quëran ya'ipiya ata'huantarin.
 Chiminpachina', chanaro' ca'tëro'sari
 huëcatona', natëaquë huarë' noshinëna'
 ca'sapi.

Huaranca pi'ipi nininso'

20 Ina quëran a'na anquëninta'
 inápa quëran o'mararin,
 ni'nahuë. Panca catina, niahui,
 inapita sē'quërin. Niahuiso' sopairo'sa'
 oncorapirins'o' parti i'soacaso marë'
 sē'quërin. ²O'marahuaton, panca
 ya'huan pochin nininso' masarin. Sopai
 chachin inaso'. Iráca quëran huarë'
 piyapi nonpintërin, Satanasë itopiso'.
 Ina masahuaton, catinaquë tonporin.
 Huaranca pi'ipinta' nipirinhue' co
 ni'quiritarinhue'. ³Tonporahuaton,
 nanin acoporo' nininquë tē'yatarin.
 Nani tē'yatahuaton, oncorapiarin. Onco-
 rapirahuaton, noyá pa'pirapitarin ama
 pipicaso marëhuë'. Huaranca pi'ipi co
 nanitarinhue' piyapi'sa' nonpintacaso'.

Ina quèran ocoiantapirinhüè', co hua'qui quèranhuè' Yosèri ana'intomiatarin.

⁴Ina quèran hua'narèso pochin niantarahüè. Na'a piyapi'sa' quènanahuè. Yosèri nani acorin coisè pochin nicacaiso marè'. A'napitanta' ni'nahuè. Isoro'paquè ya'huapona', Quisosoíchin imapi. Yosè nanamèn a'chinpì ni'ton, tèpapi. Co ma'sha pa'pi tè'huatoro' nininso' chinotopihuè'. Co nonanpiso' moshapihuè'. Co marcanèn niacotopihuè'. “Quisosoíchin imarai,” topachinara, nishitèconotèra'piapi. Inapopotirinhahuè', Quisosori anapitaantarahuaton, ichihua'anèntarin. Huaranca pi'ipi hua'anèntapi.

⁵Inapita'ton ananpitaantararin. Ina quèran nani huaranca pi'ipi nanihuachin, a'napita chiminpisopita ananpitaantararin ana'intacaso marè'.

⁶Quisoso imarèhuasopita'ton ananpitaantarainpoa'. Noya nicatèhua', nòya cancantarihua'. Co onporonta' chiminarihuahuè'. Iráca corto hua'ano'sa' ya'huèrin Yosè chinotacaiso marè'. A'na tahuèriso nipirinhüè', Quisoso imarèhuasopita noya noya chinotarihua'. Huaranca pi'ipi inarè'quènpoa' hua'anèntarihua'.

Sopai hua'an ana'intomiatèrinso'

⁷Nani huaranca pi'ipi nanihuachin, sopai ocoiantarin. ⁸Ocoiantahuachin, isoro'paquè huènantarin nisha nisha piyapi'sa' nonpintacaso marè'. Ya'ipi parti paaton, notohuaro' piyapi'sa' nonpintarin, Coco, Macoco inapita itopiso'. Inotè pochin co pichicasohüè'. Sopairi nonpintèrin ni'ton, niyontonapi quira nicacaiso marè'. ⁹Nisha nisha parti quèran niyontonahuatona', Yosè piyapinènpita ya'huèpiquè huè'sapi. Huè'sahuatona', ninanonèn tancapitapi. Imapisopita yatèpapurinhahuè', Yosèri nosoroaton, inápa quèran panca pèn a'paimarin.

Anotohuachin, no'huipisopita ahuiquitarin. Ya'ipimiáchin ta'huantapi. Yosè imapisopitaíchin cha'èsapi. ¹⁰Ina quèran sopai ana'intomiatarin. Hua'qui piyapi'sa' nonpintèrin ni'ton, Yosèri ana'intarin. Panca sono sha'pimo'shirè chachin pèn orotèrinquè tè'yatarin. Co onporonta' pipiarinhüè'. Inaquè ma'sha pa'pi tè'huatoro' nininsonta' parisitarin. Nonpin nanan pènèntona'pinta' inaquè chachin parisitarin. Tahuèrirè chachin, tashirè chachin chiníquèn parisitapi. Co onporonta' sanoarinhuè'. Co onporonta' pipiapihuè'.

Ayaro' tahuèri ana'intèrinso'

¹¹Ina quèran panca hua'anèntacaso' shira quènanahuè, huiríchin nininso'. Inaquè Yosè huènsèaton, piyapi'sa' ana'intarin. Chini chiníquèn nanantarin ni'ton, isoro'pa', pi'iro'tè', inapita ta'huantopi. Capa nisarin. ¹²Ayaro' tahuèri nani nanirin ni'ton, ya'ipi chiminpisopita inatohua' huaniápona'. Hua'ano'sa', topinan piyapi'sa', inapita ya'ipiya inaquè pa'sapi. Yosèri ana'intacaso marè' ayontonarin. Naporo' quiricaros'a' inápaquè ninshitèrinso' a'naya a'naya oniriarin. A'naso' nanpirin quirica itopiso'. Inaquè Yosè imapisopita nininènpita nani ninshitopi. A'na quiricanta' ya'huèrin. Inaquè ya'ipi ninèhuasopita ninshitèrinpoa'. Noya ninèhuasopita, co noyahuè' ninèhuasopita, ya'ipiya nani ninshitèrinpoa'. Ina nontaton, Yosèri ana'intarin. ¹³Ya'ipi piyapi'sa' Yosèri nontarin. Pa'itatona', marèquè chimiiotopi quèran huarè' ananpitaantararin no'tèquèn ana'intacaso marè'. Insèquèso tèranta' chiminpisopita ya'ipiya ya'norapi. A'naya a'nayanpoa' nontarinpoa'. Co noyahuè' nipatèhua', no'tèquèn ana'intarinpoa'. ¹⁴Chimirin, chiminpisopita ya'huèpiquè, inapita panca sono pèn orotárinquè tè'yatapi. Inaquè parisitomiátapona'. ¹⁵Co

nanpirin quiricaquë nininënpita ya'huëhuachinahuë' inaquë chachin a'pararin.

Nasharo'pa' nininso'

21 Ina quëran hua'narëso pochin niantarahuë. Nasharo'pa', nasha pi'iro'të', inapita quënanahuë. Yosë nohuanton, isoro'pa' ta'huantapon. Pi'iro'tënta' ta'huantapon. Marënta' co huachi ya'huaponhuë'. Ya'ipiya nasha nisarín. ²Ina quëran noyápiachin ninano' inápa quëran o'mararin ni'nahuë. Yosë ya'huërin quëran o'mararin. Quirosarin pochin niponahuë', noya noya ninin. Noyápiachin ya'norin. Sanapi so'yacaso marë' nitaparinso pochin noyápiachin ninin. Nasha Quirosarin itopiso'. ³Inápa quëran chiníquën noninso' natanahuë.

—Iporaso huachi, Yosë piyapinënpitarë chachin ya'huërarín. Co onporonta' patarinhuë'. Inapitarë' ya'huëmiatarín. ⁴Yosëri chachin na'nëi' amirayatarín. Co huachi chiminaponahuë'. Co huachi sëtaponahuë'. Co huachi na'nëponahuë'. Co pi'pisha tëranta' iquitaponahuë'. Iráca na'con parisitopirinahuë', co huachi ina pochin ya'huaponahuë'. Noya noya ya'huapona', ténin.

⁵Ina quëran Yosë hua'anëntacaso' shiranëncquë huënsëaton, itërinco:

—Ni'quë'. Ya'ipiya anoyatarahuë. Nashasáchin acoarahuë. No'tëquën nontëranquën ni'ton, ninshitéquë'. Ya'ipiya natëtacaiso' ya'huërin, itërinco.

⁶Ina quëran itantarínco:

—Nani ya'ipiya anoyatërahuë. Ca'ton ya'huërahuë. Co'huara isoro'pa' ya'huëyátërasohuë', ya'huárahüë. A'na tahuërinta' ya'ipi ma'sharo'sa' ta'huantopirinahuë', caso' ya'huápo. Iráca quëran huarë' ya'huárahüë. Co onporonta' ta'huantarahüë'. Napoaton nontoco catahuainquëma'. Ni'quë'.

Chiníquën yamorohuatëra, o'orë'. O'opatëra, chiníquën cancantëre'. Inapochachin canta' catahuaranquëma'. Yamororëso pochin cancantohuatama', nanpirin ii' quëchinquëma' noya cancantacamaso marë'. Caora nohuanton, catahuaranquëma'. Insonquëma tëranta' nohuantohuatamaco, huëco' anoyacancanchinquëma'. ⁷Sopai minsëhuatama', ya'ipi tapatëranquëma-sopita quëchinquëma'. Hui'nahuëpita pochin ni'saranquëma'. Casáchin yonquiamaco. ⁸A'napitaso nipirinhuë' parisitápona'. Ayaro' tahuëri na'a piyapi'sa' pëncquë pa'sapi. Të'huatona' a'popisopita, co natëpisopitahuë', co natëtchináchinhuë' cancantopisopita, tëpatona'piro'sa', monshihuaninsopita, pënotono'sa', mamanshi chinotopisopita, nonpina'piro'sa', inapita panca sono sha'pimo'shirë chachin pën tënëntápaquë pa'sapi. Inaquë parisitápona'. Huaranca huaranca pi'ipinta' nipirinhuë', co onporonta' pipiapihuë'.

Ninano' inápa quëran o'mararinso'

⁹Ina quëran a'nara' anquëni huëcapairínco, ana'intacaso marë' minë' quëttopiso'. Huë'sahuaton, itërinco: “Huëquë', nasha ninano' a'nochinquën. Inaquë Carniroa'huari huayoninsopita ya'huapona'. Sanapi so'yacaso marë' nitaparinso pochin noyápiachin ninin,” itërinco.

¹⁰Itohuachincora, hua'narëso pochin niantarahuë. Ispirito Santo nohuanton, panca motopi'pa' quëparínco. Inaquë noya ninano' a'notërinco. Nasha Quirosarin itopiso'. Ina ninanoso' Yosë ya'huërin quëran chachin o'mararin. ¹¹Yosëso' noya noya ni'ton, ina pochin nicaton, huënaráchin huënaráchin a'pinin. Na'pia'huaya pa'ton nininso pochin huënaratarín. Caspi itopiso'. Isihuico pochin niponahuë', i'hua

i'huanánshin quénantèrè'.¹² Pairatopiso' inápa masho ninin. Shonca cato' ya'coana ya'huètèrin. A'naya a'naya ya'coanaquè a'na anquéniri ni'sarin. Ya'ipi quèran shonca cato' ya'huèpi. Nisha nisha ya'coanaquè nininè nani ninshitopi. A'naya a'naya isairi'sa' huèntonèn ninintèrinso'. Shonca cato' ni'ton, ya'ipi ya'coana nanitopi.¹³ Pi'i pipirinsò' parti quèran pairatopiso' cara ya'coana ya'huètèrin. Pi'i ya'coninsò' partinta' cara chachin ya'huètèrin. Huancana yonsanquèchín inapochachin cara cara ya'huèrin.¹⁴ Pairatopiso' shonca cato' na'pique paquèèrin, panca nininsò'. A'naya a'naya na'pique Quisoso ca'tano'sanènpita nininèna' ninshitopi. Shonca cato' ya'huèrin ni'ton, ya'ipi nanitopi.¹⁵ Ina ninanosò', pancana. Mitro pochín oro quèran nininsò' anquèni ya'huètèrin a'nicaso marè'. Ina masahuaton, a'nirin. Ninano', pairatopiso', ya'coanaro'sa', inapita a'nirin.¹⁶ Cato huaranca cato pasa quiromitro naporopitèrinso'. Inapochachin pancanatèrinso' ninin. Inaparinsonta' cato huaranca cato pasa quiromitro inaparin.¹⁷ Pairatopisonta' a'nirin. Anquèni niponahuè', piyapi'sa' ma'sha a'nipiso pochín a'niton: "Saota shonca a'natèrapo mitro ya'huètèrin," ténin.

¹⁸ Pairaso' na'pi pa'ton ninin quèran nipi. Caspi itopiso'. Ina ninanosò' oro quèransáchin ninin. Oro niponahuè', i'hua i'huanánshin quénantèrè'.¹⁹ Paira paquèèmarinquè noyápiachin nipi. Nisha nisha na'pi pa'ton nininsopita quèran nipi. Shonca cato' nisha nisha ya'huèrin. Ya'natiirinsoso' caninton, caspi itopi. Ina quèran niantarinsò' caninchin, sapiro itopi. Ina quèran caninton niponahuè', hui'tonchin hui'tonchin ninin, acata itopi. Ina piquèran canora niponahuè', caninton pochín ya'norin, ismirarita itopi.²⁰ Ina

quèran quèhuanèn nisahuaton, pi'pian hui' huirítón hui'shatèrin. Onisi itopi. Ina quèran niantarinsonta' quèhuashin, cornarina itopi. Ina piquèransò' sha'píchín, crisorito itopi. Ina quèran caninton, piriro itopi. Ina quèran niantarinsò' sha'pítón, topasio itopi. Ina quèransò' crisoprasa itopi. Inanta' caninton chachin. Ina piquèransò' caninton niponahuè', pi'pisha pi'pisha quèhuanèn ya'huètèrin. Casinto itopi. Ya'natontarinsoso' caninchin, amatista itopi. Ya'ipi quèran shonca cato' ya'huèrin.²¹ Ya'coanaro'santa' noyápiachin. A'naya a'naya panca hui' na'pi quèran nipi. Cachinta' oro quèran chachin ninin. Orosachin niponahuè', i'hua i'huanánshin quénantèrè'.

Yosè chachin a'pintarinpoaso'

²² Inaquèsò' co Yosè chinotacaso' pèi' ya'huèrinhuè'. Yosè chini chiníquèn nanantèrinso' chachin ya'ipi parti ya'huarin. Carniroa'huanta' ya'huarin ni'ton, noya noya chinotarihua'.²³ Inatohua' pa'patèhua', co huachi pi'i, yoqui, inapita nohuantarihuahuè'. Tata Yosè chachin huènaráchin a'pintarinpoa'. Carniroa'huanta' a'pintarinpoa'.²⁴ Inaquè nisha nisha piyapinpò' napopianachin yonquiarihua'. Noya a'pintarinpoa'. Nisha nisha copirnorosanta' isoro'paquè chiníquèn nanantaponaraihuè', naporò' Yoséfichin yonquirapi. "Ma noyacha Yosèsò' catahuarinpoa' paya," tosapi.²⁵ Inatohua' co huachi tashiarinhuè'. Ya'coanaro'santa' co huachi oncotapihuè'.²⁶ Naporò' nisha nisha piyapinpò' noya noya nicatèhua', inaquè ya'huarinhua'. "Ma noyacha Yosèsò' ni'ton, anoyacancantèrinpoa' paya," ta'tèhua', inasáchin yonquiarihua'.²⁷ Noyasáchin inaquè ya'huapona'. Co manta' osha ya'huèrarinhue'. Co noyahue'

nipisopitaso', co ya'conaponahuë'. A'naquën nonpinatona': "Imarai quiyanta'," topirinahuë', co inapitaso' ya'conaponahuë'. Carniroa'hua imarëhuasopitaráchin inaquë ya'huëcontarihua'. Nanpirin quiricaquë nininënpoapita nani ninshitërinpoa'.

Nanpirin ii'

22 Ina quëran Yosë nohuanton, hua'narëso pochin niantarahuë'. Nasha Quirosarin niantahuato, anquëni pancai' a'notërinco, noyápiachin nininso'. Inaso', Nanpirin ii' itopiso'. Yosë hua'anëntërin quëran pipirarin. Inaquë Carniroa'hua'anta' hua'anëntarin. ²Ninano huáncana ii' pa'sarin. Cato yonsan quëran chachin nara papotërin. Nanpirin nara itopiso'. Nani yoqui nitarin. Shonca catoro' nitaso', pi'ipi naniarin. Monoquëonta' ya'ipi piyapi'sa noya ya'huëcaiso marë' ya'huërin. Co huachi canioponahuë'. ³Inaquë co huachi ana'intinpoaso' ya'huaponhuë'. Tata Yosë Carniroa'huarë chachin hua'anëntarin huachi. Nani tahuëri piyapinënpoapita ina chinotáparihua'. ⁴Inaquë pa'patëhua', Yosë chachin nirayarihua'. Inasáchin natëarihua'. Ina piyapinënpita nisarihua' ni'ton, nininën të'yaquënpoaquë acotarínpoa'. ⁵Co onporonta' tashiaponhuë'. Co huachi pi'i nohuantarihua'huë'. Co nanparin tëranta' nohuantarihua'huë'. Tata Yosëfchin a'pintarinpoa'. Ichihua'anëntarinpoa'. Co onporonta' pipiarihua'huë'.

Quisocristo o'mantacaso' tahuëri

⁶Ina quëran anquëni sha'huitërinco: "Íraca quëra huarë' Yosë nohuanton, a'naquën ninopi. Iporaso' anquëninënc a'paimarinco ninoca'huaso marë'. A'notëranquën ni'ton, ninshitëran Yosë piyapinënpita nitotacaiso marë'. No'tën nanan nani sha'huitëranquën. Ya'ipiya

natëtacaiso' ya'huërin. Co hua'qui quëranhuë' ma'sha onpoarin," itërinco.

⁷Quisoso chachinta' naporin: "¡Tëhuëenchachin co hua'quiya quëranhuë' o'mantarahuë! Nani ma'sha anitotëranquën ninshitacamaso marë'. Insoquëma tëranta' natëhuatama', noya cantarama'," itërinco.

⁸Caso' Coanshaco nani ma'sha ni'nahuë, natanahuë. Anquëni sha'huitohuachincora, isonahuë chinota'huaso marë'. ⁹Yachinotopirahuë', sha'huitërinco. "Ama chinotocosohuë'. Caso' anquënico. Canpita pochachin canta' Yosë natërahue. Íraca quëran huarë' a'naquën Yosë nanamën pënëntërin. Quëmanta' pënëntëran. A'napita iso quirica natanahuatona', natëapi. Ya'ipinpoa' Yosë natërehua'. Napoaton inasáchin chinotëquë'," itërinco.

¹⁰Ina quëran itantarínco: "Ya'ipi Yosë anitotërinquënso' nani ninshitëran. Ama topinan ninshitëquësosohuë'. Ninorínso' nani naniriarin ni'ton, ya'ipi piyapi'sa' nanan a'patëquë' nitochina'. ¹¹A'naquën natanaponaraihuë', co natëapihuë'. Co noyahuë' nipisopitaso', aquë aquëtë' co noyahuë' nisapi. Co nishinahuën cantantopisopitanta', aquë aquëtë' niina'. Noya nipisopitaso' nipirínhuë', noya noya nisapi. Yosëfchin cantantopisopitanta', noya noya imaina'," itërinco.

¹²Ina quëran Quisoso chachin itërinco: "Tëhuëenchachin co hua'quiya quëranhuë' o'mantarahuë. O'mantahuato, ya'ipiya no'tëquën i'huëretarahuë. Co noyahuë' nipisopita ana'ntarahuë. Noya nipisopitaso' acanaarahuë. ¹³Ca'ton ya'huërahue. Co'huara isoro'pa' ya'huëyátërasosohuë', ya'huárahue. A'na tahuërinta' ya'ipi ma'sharo'sa' ta'huantopirínahuë', caso' ya'huápo. Íraca quëran huarë' ya'huárahue. Co onporonta' ta'huantarahuë'," tënin.

¹⁴Huënainën quëran anoyacancantërsopita nóya cancantapona'. A'mopiso' pë'sarëso pochin noyápiachin cancantapi. Inapitasáchin nanan ya'huëtópi nanpirin nara nitërinso' capatona', nanpimiatacaiso'. Naporahuaton, nasha Quirosarinquë noya ya'conapi. ¹⁵A'naquënso nipirinhue', co onporonta' Yosë ya'huërinquë pa'sapihue'. Ni'ni pochin cancantopisopita, pënotono'sa', monshihuana'piro'sa', tëpatoro'sa', mamanshi chinotopisopita, inapita aipiran ya'huëmiatapi. A'naquëonta' nonpinápi ni'ton, co nohuantapihue' no'tën nanan imacaiso'. Inapitanta' co onporonta' Yosë'pa' pa'sapihue'.

¹⁶“Ca Quisosoco anquëninëhue' a'patimaranquën. Nani nanan sha'huitërinquën ya'ipi imarinacosopita nitotacaiso marë'. A'naya a'naya niyontonpique' a'patëquë' nonchina'. Iráca Tapi ya'huapon, Yosëri sha'huitërin: 'A'na tahuëri shiparin nóya nisarin. Ya'ipi piyapi'sa' nicha'ësarín,' itërin. Ca inaco. Tapi shiinco chachin. Caso' huënio tayora huënaráchin a'pininso pochin a'pintaranquëma',” itërinco Quisoso.

¹⁷Ya'ipi Quisoso imarëhuasopita: “O'mantaquë' Sinioro,” itërehua'.

Ispirito Santonta', inachachin tënin. Natanamasopitanta', “O'mantaquë' Sinioro,” itoco'. Yamororëso pochin cancantohuatama', huëco' nanpirin ii' quëchinquëma'. Achinirinpoaso pochin quëtárinquëma' noya cancantacamaso marë'. Co manta' pa'tërinhue'.

¹⁸Nani no'tëquën ninshitëranquëma'. Ya'ipi ninorinso' no'tëquën ninshitëranquëma'. Natanpatama', inachachin a'chinacaso' ya'huërin. Iso nanan apancatohuatama', iso quiricaquë sha'huirinso chachin nisha nisha quëran Yosë ana'intárinquëma'. Na'con na'con ana'intárinquëma'. ¹⁹Iso quirica quëran nani no'tëquën anitotëranquëma'. A'na nanayan tëranta' apahuantohuatama', co nanpirin nara nohuitaramahue'. Co Yosë ninanonëinquë pa'saramahue'.

²⁰Quisoso chachin anitotërinco' ya'ipi ninshitëranquëma'. “Tëhuëchachin co hua'quiya quëranhue' o'mantararahue',” tënin. ¡Inapoquë' Sinioro! A'naroáchin o'mantaquë', itërahuë.

²¹Sinioro Quisoso noya catahuainquëma'. Ya'ipi imaramasopita nosoroatëinquëma', catahuainquëma'. Nani ninshitëranquëma huachi.

Coansha